

VERKLAREND HANDWOORDENBOEK

DER

NEDERLANDSCHE TAAL.

VERKLAREND HANDWOORDENBOEK

DER

NEDERLANDSCHE TAAL,

BEVATTENDE

DE BETEEKENIS VAN WOORDEN EN UITDRUKKINGEN, EIGENE EN
VREEMDE, OOK VAN VERKORTINGEN, ZOO MEDE HET NOODIGE
VAN HUN SPELLING, GESLACHT, MEERVOUD EN VERVOE-
GING, MET EEN AANHANGSEL BEVATTENDE O. M.
EEN ALPHABETISCHE LIJST VAN SYNONIEMEN,

DOOR

M. J. KOENEN.

.....
STOOMDRUKKERIJ VAN J. B. WOLTERS.
.....

VOORBERICHT.

Een „Handwoordenboek” moet vóór alles een *handig* boek zijn.

Dit werkje vraagt een bescheiden plaatsje op de studietafel van leerlingen van gymnasia, H. B. S. en kweekscholen van onderwijzers en onderwijzeressen. Ook op den kantoorlessenaar kan het van dienst zijn — en verder overal, waar men iets heeft op te slaan over de beteekenis, het geslacht, de spelling, het meervoud, de vervoeging van eenig woord, eigen of vreemd.

Bij het stellen kan de lijst van synoniemen dienst bewijzen, en de verdere rubrieken van het Aanhangsel komen het nauwkeurig schrijven ten goede.

Absolute volledigheid bezit het werkje zeker niet, en als wetenschappelijke vraagbaak wil het niet fungeeren. Met voordacht zijn uitgelaten: 1°. allerlei afleidingen en samenstellingen bij werkwoorden, zelfst. nw. enz., die door niemand ooit gezocht worden, 2°. die woorden en uitdrukkingen, welke in de beschaafde spreek- en schrijftaal zelden of nooit gehoord worden. De opgevallen ruimte is gebruikt tot het verklaren van woorden en uitdrukkingen, ook in overdrachtelijken zin, van zegswijzen, spreekwoorden, enz.

Verder zijn de gangbare *vreemde* of *uitheemsche* woorden in ruime mate opgenomen en verklaard; hun getal bedraagt duizenden, zoodat het werkje ook in dit opzicht als tolk kan dienen.

Voor het gebruik zij verder verwezen naar den *Sleutel* op de eerstvolgende bladzijden.

Dit werkje geeft alzoo op zeer breede schaal, wat in mijn *Verklarend Zakwoordenboekje* in het klein is te vinden. Het ver- tegenwoordigt een eigen richting.

SLEUTEL VOOR DEN GEBRUIKER.

I. VERKORTINGEN.

aadr.	aardrijkskunde.	reken.	rekenkunde, rekenkundig.
alg.	algebra.	sarc.	sarcasme, sarcastisch.
bet.	beteekent, beteekenis.	scheepst.	scheepsterm, ook schippersterm.
Bijb.	Bijbel.	scheik.	scheikunde.
bn.	bijvoeglijk naamwoord.	smed.	smederij, smidsvak.
bouwk.	bouwkunde.	spotn.	spotnaam.
bv.	bijvoorbeeld.	spraak.	spraakkunst.
bw.	bijwoord, bijwoordelijke uitdrukking.	spreekw.	spreekwijze.
d. i.	dat is.	stoomw.	stoomwezen.
dicht.	dichterlijk.	teekenk.	teekenkunde.
dierk.	dierkunde.	telw.	telwoord.
dw.	tegenwoordig deelwoord.	timm.	werk van den timmerman.
eig.	eigenlijk, eigenlijke beteekenis.	tuinb.	tuinbouw.
enz.	en zoo voort.	tw.	tusschenwerpsel.
fab.	fabelleer of mythologie.	t. w.	te weten.
fig.	figuurlijk, figuurlijke beteekenis.	typ.	typographie, typographisch (boekdr.).
geneesk.	geneeskunde.	uitdr.	uitdrukking.
gesch.	geschiedenis of geschiedkundig.	v.	vrouwelijk.
gew.	gewestelijk of provinciaal.	vd.	verleden deelwoord.
gmv.	geen meervoud.	verg.	vergelijk.
gmz.	gemeenzaam of tot den gewonen spreektrant behoorende.	vero.	verouderd.
godg.	godgeleerdheid.	vnw.	voornaamwoord.
H.	Heilig of Heilige.	vw.	voegwoord.
Herv.	Hervorming of Hervormde godsdienst.	vv.	voorzetsel.
inz.	inzonderheid.	w.	wederkeerend.
ir.	ironisch.	wat.	waterstaat, waterbouwkunde.
jagerst.	jagersterm.	w. g.	weinig gebruikelijk.
koop.	koophandel.	werkt.	werktuigkunde.
krijgsw.	krijgswezen.	wisk.	wiskunde.
landb.	landbouw.	w. w.	wederkeerig werkwoord.
m.	mannelijk.	zeew.	zeewezen, zeemanswoord.
meetek.	meetekunde.	zgw.	zegswijze.
mil.	militair.	zn.	zelfstandig naamwoord.
muz.	muziek of tot de muzikleer behoorend.		
mv.	meervoud. [rende.]	Bild.	Uit een gedicht van Bilderdijk.
nat.	natuurkunde.	Bogaers	Uit een gedicht van Bogaers.
o.	onzijdig.	Conscience	Uit een werk van Conscience.
ontl.	ontleding of ontleedkunde.	C. O.	Uit de Camera Obscura.
onr.	onregelmatig werkwoord.	Da Costa	Uit een gedicht van Da Costa.
oorl.	oorlog, tot het oorlogswezen behoorend.	De Gén.	Uit een gedicht van De Génestet.
phot.	photographie. [rende.]	Poot	Uit een gedicht van Poot.
plantk.	plantkunde.	Spandaw	Uit een gedicht van Spandaw.
pleon.	pleonasme, pleonastisch.	Staring	Uit een gedicht van Staring.
R. K.	Roomsche Katholieke, of tot den R. K. eeredienst behoorende.	Tollens	Uit een gedicht van Tollens.
rechtst.	rechtsterm of tot het rechtswezen behoorende.	Vondel	Uit een gedicht van Vondel.
			enz. enz.

II. TEEKENS.

- vervangt in uitdrukkingen het titelwoord, bv. **Dunk**, *Een goeden —, een slechten — van iets hebben.*
- vervangt bij verbuiging het titelwoord, bv. **Drukkend**, *—e belastingen.*
- vervangt in afleidingen en samenstellingen van zelfst. nw. en bijv. nw. den stam of het grondwoord, bv. **Drinken**, *—er, —erij; Indompelen, —ing; Binnenwaarts, —ch; Alleman, —sgek, —svriend.*
- vervangt bij de ww. het voorvoegsel of wel het eerste lid, bv. **Herdenken**, ik heb *—dacht; Inhalen*, ik heb *—gehaald.*
- en, —s, —'s, —eren, —ers* achter zelfst. nw. duidt de vorming van het meervoud aan.
- je, —nje, —tje, —etje* duidt, hier en daar, de vorming van het verkleinwoord aan.

OPMERKINGEN. 1°. Van de ongelijkvloeiende of sterke w.w. zijn twee vormen van de vervoeging opgegeven, idem voor de onregelmatige zwakke en sterke w.w. Van de regelmatige zwakke w.w. is alleen het verleden deelwoord opgenomen. De inrichting is alzoo deze:

zingen — ik zong — heb gezongen.
brengen — ik bracht — heb gebracht.
leeren — ik heb geleerd.
straffen — ik heb gestraft.

2°. De samengestelde w.w. zijn dan alleen opgenomen, als het om de verklaring der beteekenis noodig was; dus zoeke men in dit boek niet: *aanbedelen, aaneengroeien, aanloeren, belijnen, bemodderen*, enz. enz. Werkwoorden, afgeleid met de voorvoegsels *be-, er-, ge-, her-, ont-* en *ver-*, zijn slechts opgenomen, als dit om de beteekenis of het gebruik wenschelijk bleek.

3°. Van de werkwoorden op *-eeren*, als: *studeeren, soupeeren*, wier vervoeging natuurlijk regelmatig zwak is: *ik studeerde, heb gestudeerd*, is korthedshalve niets van de vervoeging vermeld.

4°. Van de verkleinwoorden is alleen het allernoodigste aangeduid: — idem van de trappen van vergelijking.

5°. Achter de grondwoorden zijn in den regel slechts enkele afleidingen en samenstellingen vermeld; alleen vormen deze een afzonderlijk artikel, zoo er een of andere reden voor bestond (bv. om de spelling of verklaring).

6°. *De beteekenis vindt men beknopt achter elk woord gevoegd; de fig. beteekenis en het taalgebruik blijken uit de niet karig opgenomen uitdrukkingen en haar verklaringen.*

7°. *Van duizenden uitheemsche woorden vindt men de beteekenis opgegeven, en waar het noodig was één of meer voorbeelden ter toepassing.*

8°. In de lijsten der *Verkortingen* is het meest gangbare vermeld.

A.

A. v. —'s. Eerste letter van het alphabet. Bekend is het raadsel: *Je suis à la tête de 24 et sans moi Paris est pris* (Ik sta aan het hoofd van 24 letters en zonder mij zou Parijs prijs zijn). In de algebra de eerste bekende grootheid. In de muziek de benaming van den zesden toon, *la*. In Latijnsche opschriften beteekent A 500 en met een streepje er boven (Ā), 5000. Uitr. en zgw.: *Hij kent geen — voor een B.*, hij is zeer onwetend; *wie — zegt, moet B zeggen*, men dient niets ten halve te zeggen of te doen; *hij heeft het mij van — tot Z verteld*, d. i. in alle bijzonderheden.

A. — **AA.** enz. tot **AAAAAA** merken van de vroeger beroemde Zeeuwsche chocolaad (C. O.).

a capella (muz. in *kapelstijl*), d. i. alleen voor zangstemmen zonder begeleiding, zooals in de pauselijke kapel).

a. a. — Ana (op recepten), van elk evenveel.

a. a. a. — (scheik.) *amalgama* (kwikmengsel).

A. of **Ao.** — **Anno**, in het jaar.

A. of **Ao.** aer. vulg. — *Anno aeris vulgaris*, in het jaar der gewone tijdrekening.

A. B. — *Aurea bulla*, de gouden bul: — edict van keizer Karel IV. regelende de keizerskeuze in Duitschland (1356).

A. C. — *Anno Christi*, in het jaar van Christus, of na de geboorte van Christus.

A. C. — *Anni currentis*, van het loopende jaar.

A. C. N. — **A. Chr. N.** — *Ante Christum natum*, vóór Christus geboorte.

Ac. — *Academia*, hoogeschool.

A. D. — *Anno Domini*, in het jaar des Heeren.

A. F. — *Anni futuri*, van het toekomstige jaar.

A. I. — *Anni incarnationis*, van het jaar der vleeschwording (formule in Middeleeuwsche oorkonden).

A. L. M. — *Artium liberalium magister*, meester der vrije kunsten.

A. M. — *Anno mundi*, in het jaar der wereld.

A. M. — *Artium magister*, meester der kunsten (gewoonlijk M. A.), een titel gelijkstaande met doctor in de letteren, enz.

a. m. — *Amica manu*, door of met de hand van een vriend (op brieven of adressen); ook: van den schrijver.

A. M. D. G. — *Ad majorem Dei gloriam*, tot meerdere eer van God.

An. of **Annex.** — *Annexum*, aangehecht.

A. et O. — *Alpha et omega*. De eerste en de laatste letter van het Grieksche alphabet. Fig.: het begin en het einde. Ook toenaam van Christus.

A. O. C. — *Ab orbe condito*, van de schepping der wereld.

A. O. R. — *Anno orbis redempti*, in het jaar na de verlossing der wereld.

A. P. — *Amsterdamsch peil*.

A. P. of **Ao. Po.** — *Anno passato*, in het afgeloopen jaar.

A. Pr. — *Anni praesentis*, van het tegenwoordige jaar.

A. praec. of **A. praet.** — *Anni praecedentis* of *praeteriti*, van het vorig jaar.

A. p. R. c. — *Anno post Romam conditam*, in het jaar na de stichting van Rome.

A. R. — *Academiae rector*, rector der universiteit.

A. r. — *Anno regni*, in het jaar der regeering.

A. r. s. — *Anno restauratae (recuperatae) salutis*, in het jaar na de herstelling des heils.

Art. — *Artikel*.

A. S. S. — *Acta sanctorum*, de Handelingen of Levens der Heiligen.

A. u. c. — *Anno urbis conditae*, het jaar der stichting van de stad (Rome). — Ook: *Ab urbe condita*, na de stichting der stad (Rome).

A. u. s. — *Actum ut supra*, verhandeld (of gedaan) als boven (n.l. op den datum als boven), op akten, enz.

Aa, Aa (rivier, water; eigennaam van vele riviertjes), v.

Aaf, ave (middelstuk van wielen), v. Ook: *naaf, nave*. Zie **Avegaar**.

Aaf (groet bij den dronk, verkort uit *avoos* [Fr. à vous]. *Aaf* [Aafje] is dood, de drank is op, woordspeling).

Aafsch (afwaarts, ter zijde), bn. en bw. Fig. listig, sluw.

Aagje, *nieuwsgierig A.* (nieuwsg. vrouw of kind; hoofdpersoon uit een oude klucht: Nieuwsg. Aagje van Enkhuizen).

Aagtappel, *aagjesappel* (*zekere appel*), m. —s, —en.

Aai (liefkozing), m. —en. Ir. pijnlijke slag, stoot.

Aaien (streeken, strooken; fig. vleien), ik heb geaaid. Ir. iemand pijn doen. **Aaier** (persoon), m.; *aaiing*, v.

Aak (platboom lang rivierschip), v. aken. *Een Keulsche —, een kolen—*.

Aaks, akse, aks (slagbijl, timmerbijl met langen steel), v.; —en.

Aakster (ekster), v. —s.

Aal (oudtijds een drank, bier), o. In Engeland *ale* (eel), o. bv. *pale-ale* (lichte, bleeke aal), *Christmas-ale* (Kerstmisbier), enz. Van *mooi Aaltje zingen*, lustig bier drinken, woordspeling.

Aal (gier, vocht van den mestvaalt), v. gm. v.

Aal (rolronde visch), m. alen. Als stofnaam, v. bv. *Houdt gij van aal? Een gladden — bij den staart hebben*, geen vat aan of op een zaak hebben; *hij is zoo glad als een —*, hij is moeielijk te vangen, hij is zeer sluw, listig; *hij is te vangen als een — bij zijn staart*, hij is zeer beweeglijk, men kan niet bedaar met hem overleggen. Zie: **Paling**.

Aalbes (aalbezie; roode, witte, zwarte bes), v. —sen; —achtig, bv. aalbesachtige planten; —seboom, m.; —senggaard (tuin met aalbesboompjes beplant), m.; —senjenever, v.; —sennat, o.; —sensap, o.; —sensaus, v.; —sentros, m.; —senvla (dessertspijs), v.; —senwijn, m.

Aalfuik (trechtvormige korf of net met zak om aal of paling te vangen), v. —en.

Aalgeer (drietandige vork om aal te steken), m. —en. In den regel elger geheeten, ook: aalvork, aalspeer, aalsteker, palingsteker. (Het woord aalgeer is een pleon.)

Aalgrondel (visch, soort van karper), m. —s.

Aalkaar (vischhouder, korf of bak om aal levend in te bewaren), v. —karen.

Aalkorf (korf, waarin aal wordt gevangen of verzonden), m. —korven.

Aalkwabbe, aalkwab (visch, vaak verkeerdelijk aalpuif of puitaal geheeten), v. —kwabben; ook: kwabaal, kwabbe, magge.

Aalmoes (liefdegift), v. —moezen. Hij vroeg om een —. Hij moet van aalmoezen leven, is doodarm.

Aalmoezener (R. K. geestelijke, uitdeeler van de aalmoezen van een vorst of heer; verder bedienaar van den R. K. godsdienst op een kasteel, in een kamp; ook elke armmeester), m. —s, —en.

Aalmoezenerster (liefdezuster), v. —s.

Aalmoezershuis (liefdehuis), o. —huizen; —kamer, v.; —kind, o. —ers, —eren.

Aaloud, aloud (zeer oud), bn. —heid, v. gmv.

Aalpuif (ook wel puitaal, kabefuawachtige visch), v. —en.

Aalschaar (aalger, elger, aalvork), v. —scharen.

Aalscholver (zweemvogel, in N. Brab. rotgans genaamd), m. —s.

Aalsgeweer (vischnet voor de aal- of palingvangst), o. —geweren.

Aalspeer (aalvork), v. —speren.

Aalsteek (het recht om aal te steken, ook het steken zelf), m. gmv.

Aalsteek (plaats), v. —steken.

Aalsteekel (moerasplant), m.; ook: waterkuarde, ruiterkruid.

Aalstreep (ruggestreep van een aal), v. —strepen.

Aalsvel (huid van den aal), v. —len.

Aalt (zie aal, d. i. gier, meststof), v. gmv.

A-al-tolletje (zeskant tolletje met letters gemerkt om zeker kansspel te spelen; draait de A boven, dan wint men alles), o. —s.

Aalwaardig, alwaarig (zeer waar, eenvoudig), o. amen. 1.552 H.L. [dig], bn.

Aambeeld (smidswerktuig), o. —en. Ook: Aanbeeld.

Aambeil (gezwollen ader), v. —en. Ook: Aanbei.

Aamborstig (enghorstig), bn. —heid, v.

Aamtocht (ademtocht), m. —en.

Aanaarden (rondom ophoogen met aarde), heb aangeaard; —aarding, v. —en; —aardploeg, m.

Aanademen, —asemen (den adem over iets heen laten gaan), ik heb aangeademd. Het goud —ademen (boekbinderij), het bladgoud doen kleven.

Aanbassen (aanblaffen), de hond heeft aangebast. —basser, m.

Aanbeeld (smidgereedschap), o. —en. Ook: Aambeeld. Steeds op hetzelfde — slaan, voortdurend op hetzelfde onderwerp terugkomen.

Aanbeeldsbeen (ontl. gehoorbeentje), o.

Aanbeeldsblok, o. —ken.

Aanbei (bloedwrat), v. —en. Ook: Aambeil.

Aanbelang o. Een zaak van —, d. i. van groot belang.

Aanbelangen (betreffen), alleen in den 3en pers. enk. van den onv. tegenw. tijd der aant. wijs: wat dit aanbelangt (bv. die zaak, dit, dat, u, haar).

Aanbermen (verzwaren met een berm, bv. een dijk), ik heb aangebermd. —berming, v.

Aanbesteden (de uitvoering van eenig werk bij inschrijving opdragen), heb aanbesteed. —besteder, m.; —besteding, v.

Aanbesterven (bij erfenis ten deel vallen), het goed bestierf aan, is aanbestorven. —besterving, v.

Aanbetreffen (betreffen, raken, aangaan), wat mij aanbetreft, aanbetroef. 't Verleden deelw. is niet in gebruik.

Aanbetrouwen (toevertrouwen), ik heb aanbetrouwd. Dit is hem wel aanbetrouwd. Het werd mij aanbetrouwd.

Aanbevelen, ik beval aan, heb aanbevolen. Ik houd mij aanbevolen. De schrijver houdt zich aanbevolen voor op- en aanmerkingen.

Aanbeveler (hij die aanbeveelt), m.; —ling, v.; —lingsbrief (brief van recommandatie), m. —brieven.

Aanbidden (goddelijke eer bewijzen), ik bad aan, heb aangebeden; God aanbidden; de Zon, de Maan aanbidden; het gouden kalf aanbidden, d. i. naar rijkdom trachten, verder zijn van al, wat rijk is.

OPMERKING. Dit w.w. wordt deels scheidbaar met den klemtoon op aan, deels onscheidbaar met den klemtoon op bid verveegd. Zoo ook in de gebiedende wijs: bid aan', aanbid'. In het verleden deelw. wordt bijna uitsluitend de vorm aangebeden gebruikt; aanbeden is echter niet geheel in onbruik. In den zin van met geesdrift of hartstochteli.k vereeren komen het meest voor de vormen aanbad, aanbeden, als: Zijn leerlingen aanbaden hem. Uw door mij aanbeden dochter, doch ook: Een veldheer door zijn soldaten aangebeden. Zij vlieden voor den wind naar de aangebeden stranden (Tollens). Bilderdijk zegt: 'k Aanbad haar, neen, ik bad haar aan, bij wijze van climax, omdat het laatste meer uitsluitend in den zin van godsdienstige vereering wordt gebezigd.

Aanbieden, ik bood aan, heb aangeboden. Er biedt zich weldra een gelegenheid aan, d. i. voordoen. —bieder, m.; —bieding, v.

Aanbinden (vastmaken), ik bond aan, heb aangeboden. Den strijd met iem. —, d. i. beginnen; de kat de bel —, de kastanjes uit het vuur halen; —binder, m.; —binding, v.

Aanblazen (doen ontvlammen), ik blies aan, heb aangeblazen. —blazer, m. —s; —blazing, v. Een twist, de hartstochten —, d. i. opstoken, aanhitsen.

Aanblik (kijk, gezicht op iets), m. gmv. Bij den eersten —.

Aanblikken (strak aanzien), ik heb aangeblikkt.

Aanblinken (tegenblinken), het blonk aan, heeft aangeblonken. Fig. aanlachen, toelachen, de oogen streelen.

Aanbod, o. Deprijs regelt zich naar vraag en —.

Aanboegen (in de richting van iets zellen), ik heb aangeboegd.

Aanboeken (in het dagboek inschrijven), ik heb aangeboekt. *Zijn alle posten aangeboekt?*
Aanboeten (feller doen branden), ik heb (het vuur) aangeboet.

Aanbouw (het gebouwd worden), m. gmv. *Dit huis is in —; —bouwer, m.; —bouwsel, o.*
Aanbraak (het aanbreken, het begin), v. *De — van den morgen, vero.*

Aanbrassen (scheepst. de brassen aanhalen of doorhalen), heb aangebrast.

Aanbreek, m. hetzelfde als **aanbraak**, v.
Aanbreken (beginnen, met iets beginnen), de dag brak aan, is aangebroken; ik brak (iets bv. een flesch) aan, heb (iets) aangebroken. —**breking**, v.

Aanbrengen (ergens heen voeren, dragen), onr. ik bracht aan, heb aangebracht. Fig. verklikken, verraden. —**brenger**, m.; —**brenging**, v.; —**brengst**, v.

Aanbruisen (bruisend naderen), heeft en is aangebruist. *De golven, de vlammen kwamen —.* Fig. onstuimig bejegenen; met een opgezet zeil aankomen.

Aandacht (oplettendheid, godsvrucht, devotie), v. gmv.

Aandachtig (opmerkzaam), bn.; —**lijk**, bw.

Aandammen (wat.), ik heb aangedamd. —**daming**, v.

Aandeel (deel, gedeelte, bewijsstuk, effect), o. —en. — *aan iets hebben*, d. i. zoowel ten goede als ten kwade aan iets meegewerkt hebben; — *hebben in een zaak, affaire, fabriek*; ik heb mijn spoorwegaandeelen vercocht.

Aandenken (herinnering, voorwerp, dat ons aan iets of iemand herinnert), o. gmv. *In gezegend — voortleven.*

Aandienen (aanmelden), ik heb aangediend. *Zich laten —. —diening, v.*

Aandiepen (zeew. loodende en peilende het land naderen), ik heb aangediept. —**dieping**, v.

Aandikken (dikker maken, aanvetten van letters b.v.), ik heb aangedikt. *Een letter, zonder aandikken niet goed te krijgen* (C. O.). —**dikking**, v.

Aandisschen (den disch bereiden), ik heb aangedischt; —**dissching**, v. *De bedienden hebben aangedischt.*

Aandoen (aantrekken, zich kleeden met), onr. ik deed —, heb —gedaan; b.v. *Doe nog een jas aan; zij is netjes aangedaan.* Ook, in een haven vallen: *Een of andere haven — (er kort vertoeven); iemand verdriet, last, schande — (veroorzaken); iemand een proces — (gerechtelijk aanspreken, vervolgen).*

Aandoening (ziekelijkheid), v. —en. *Een — der tongen, der hersenen.* Ook: een — (aanval) van koorts.

Aandoenlijk (treffend, roerend), bn. *Een — verhaal.* Ook: een — gemoed (week, licht geroerd); —**heid**, v.

Aandraaien (dichter bijeen doen komen door te draaien), heb aangedraaid. *Een schroef — (verder door draaien).* Fig. *Iemand een neus, een wassen neus —, foppen*, om den tuin leiden; *ik zal hem dat wel —, (gmz.) aansmeren*, aan zijn broek doen houden; *daar komt zij weer —, (gmz.) aandrentelen*, langzaam vooruitgaan.

Aandraagen (in de richting van iemand heen dragen), ik droeg aan, heb aangedragen. *Daar komt Jantje weer met een stoef —.* Fig. *Je moet niet alles komen — (verklikken).*

Aandrang (gedrang, nadruk bij het doen van een verzoek), m. *Een groote — van menschen.* *Ik zal komen op — van mijn vader.* *Ik vraag het u met —.*

Aandribbelen (met kleine pasjes naderen), ik ben —gedribbeld.

Aandrift (neiging der natuur, vuur), v. gmv. *Ik deed het uit vrije —; — voor de kunst.*

Aandringen (samenpakken, fig. aanzetten), ik drong —, heb en ben —gedrongen. *Op iets —, d. i. met nadruk vragen.*

Aandrinken, ik dronk —, heb —gedronken. *Zich een roes —, iemand een roes —.*

Aanduiden (verklaren, aanwijzen), ik heb —geduid; —**duider**, m.; —**duiding**, v.

Aandurven, ik durfde of durst —, heb —gedurfd. *Iemand wel of niet —, d. i. zich al of niet opgewassen voelen tegen iemand.*

Aandweilen (reinigen), ik heb —gedweild. *Meisje, dweil de gang wat aan.*

Aaneen (bij elkaar, samen), bijw.

Aaneengeboren, bn. *De twee — Siameesche broeders.*

Aaneengeschakeld (met schakels verbonden), bn. Fig. *Een — verhaal.*

Aaneengesloten (nauw verbonden), bn.

Aaneenwellen (door smeden of soldieren verbinden, b.v. Zweedsch ijzer), ik heb —geweld; —**welling**, v.

Aanerven (bij erfenis ontvangen als talenten, deugden, enz.), ik heb —geërfd; —**erving**, v. ook: onp.w. het erfd —, is —geërfd.

Aanfluiten (tegen iets fluiten), ik floot —, heb —gefloten; —**fluiting**, v. Fig. uitjouwen, bespotten, beschimpen.

Aangaan, ik ging —, heb en ben —gegaan.

Aangaande (betreffende), vz.

Aangang (begin, eerste stap), m. —en; — *maken.* Zeew. sturen, stevenen, koers nemen. *Op den — komen* (gmz.), juist van pas komen.

Aangapen (met open mond aanstaren), ik heb —gegaapt; —**gaping**, v.

Aangebenede (hoogvereerde, beminde), m. en v. —n.

Aangeboren (van nature eigen), bn.

Aangedaan, vd. en bn. *De familie was tot schreiens —, d. i. bewogen.*

Aangehuwd (door huwelijk vermaagschap), bn. *Een —e tante, oom.*

Aangeklaagde, m. en v. —n.

Aangelegen, bn.; —**heid**, v.

Aangemerkt (opgemerkt), bn.

Aangenaam (prettig, genoeglijk), bn.; —**heid**, v.

Aangenomen, vd. en bn. *Een — kind; een — werk* (bij aanbesteding).

Aangespen, ik heb —gespelt; —**gesping**, v. *Den degen —, gaan strijden.*

Aangeteekend (ondertrouwd), bn. *Zij zijn —; een —e brief, een — pakket* (bij de post-administratie verzekerd).

Aangetogen, vd. en bn. van het veroud. w. aantieën, d. i. aantrekken.

Aangetrouwd (aangehuwd), bn.

Aangeven, ik gaf —, heb —gegeven. *Den toon —, fig. de eerste zijn in zijn kring; zich of zijn goed —, zich melden, reidgoud aan de grenzen declareeren; in hoofdtrekken iets — d. i. aanduiden.*

Aangezicht (gelaat), o. —en. Ook *aanzicht; iemand van — kennen*, d. i. hem persoonlijk kennen; *de waarheid in het aanzicht staan*, de waarheid krenken, d. i. brutaal liegen.

Aangezichtskenner, m. —s; —**kunde**, v.;

—kundige, m. —n; —pijn (gelaatspijn), v. —en.

Aangezien (*dewijl, vermits, omdat*), vw.

Aangifte of —**gift**, v. —giften; —doen, d. i. kennis geven, bij den bevoegden ambtenaar melden, b.v. de geboorte van een kind.

Aangrauwen (*norsch bejegenen*), ik heb —gegrauwd; —**grauwer**, m.; —**grauwing**, v.

Aangraven (*door te graven verbinden*), ik groef —, heb —gegraven; —**graving**, v.

Aangreep (*aanvat*), m. gmv.

Aangrenzend, dw. en bn. Een — land.

Aangrijzen (*dreigend, valsch aankijken*), ik heb —gegrijnsd; —**grijzing**, v.

Aangroei (*aanwas, toename*), m. gmv.

Aangroeien (*toenemen*), het is —gegroeid; —**groeiing**, v.

Aangroenen (*groener worden*), de weide is —gegroend.

Aanhalen, ik heb —gehaald; —**haler**, m.; —**haling**, v. *Aangehaalde goederen*, d. i. in beslag genomen goederen.

Aanhelig (*vriendelijk, innemend*), bn.; —heid, v.

Aanhang (*partij, handlangers*), m.; —**eling**, m. en v.

Aanhangig (*nog niet bestist*), bn. *De zaak is —Aanhangsel*, o. —s, —en. (rechtst.).

Aanhankelijk (*verknocht*), bn.; —heid, v.

Aanhebben (*dragen, gekleed zijn in*), onr. ik had —, heb —gehad. Fig. *een roes, een laars, een buis* —, dronken zijn. gmv.

Aanhechten, ik heb —gehecht; —**hechter**, m.; —**hechting**, v.; —**hechtingspunt**, o.

Aanhechtsel, o. —s.

Aanhef (*begin, inz. bij gedichten of muz. en zang*), m. gmv.

Aanheffen, ik hief —, heb —geheven; —**heffer**, m.; —**heffing**, v.

Aanhijsen (*hijgend toedemen*), ik hijgde —, heb —gehijgd.

Aanhitsen (*opstoken, aanvuren*), ik heb —gehitst; —**hitser**, m.; —**hitting**, v.

Aanbooren, ik heb —gehoord; —**hoorder**, m.; —**hooring**, v. Men schrijft ten aanhooren van, niet ten aanhoore.

Aanhoorig, bn.; —heid (*wat tot eenig goed behoort*), v.

Aanhoud (*plaats waar men ophoudt, rustplaats*), m. —en.

Aanhouden, ik hield —, heb —gehouden; —**houder**, m.; —**houding**, v.; *Op iets* —, zeew. koers zetten.

Aanhoudend (*voortdurend*), bn. en bijw.; —heid, v.

Aanhuwen, ik heb —gehuwd; —**huwing**, v.

Aanjagen, ik jaagde of joeg —, heb —gejaagd; *Iemand schrik* — d. i. veroorzaken; *daar komt de koerier* —, snel rijden.

Aankalken (*met krijt aanschrijven*), ik heb —gekalkt; —**kalking**, v.

Aankanten (*zich*), (*zich verzetten*), ik heb mij —gekant; —**kanting** (*verzet*), v.

Aankerven (*aanleekenen*), ik korf of kerfde —, heb —gekorven; —**kerving**, v. vero.

Aankijken, ik keek —, heb —gekeken. *Iemand met shele oogen* —, d. i. benijden; *iem. niet* —, d. i. kleinachten, niet tellen.

Aanklacht (*beschuldiging*), v., —en, ook *aanklage*.

Aanklagen, ik heb —geklaagd; —**klager**, m.

Aanklampen (*aanhaken, enteren*), ik heb —geklampt. Fig. *iem. aanspreken*.

Aanklauwen (*opharken van paden*), ik heb —geklauwd.

Aankleeden, ik heb —gekleed. *Een aangekleede aap*, sarc. een foelleelijk persoon; *een — boterham*, een boterham met vleesch of zoo iets.

Aankleef (*toevoegsel, aanhoorigheid*), m. (*met den aanleve van*).

Aanklemmen, ik heb —geklemd. Fig. nader met bewijzen staven.

Aankleven, ik heb —gekleefd. Fig. eigen zijn b.v. *Dat gebrek kleft hem aan. Iem. aankleven*, trouw aanhangen.

Aankloppen, ik heb —geklapt. Fig. *bij iem.* —, *iem.* iets verzoeken.

Aanknoopen, ik heb —geknoopt. Fig. *een gesprek, vriendschap, betrekkingen* —, *beginnen*, tot stand brengen.

Aankomeling (*nieuweling*), m. en v. —en; voor het v. ook **Aankomelinge**.

Aankomen (*een plaats bereiken*), ik kwam —, ben —gekomen. *De stoomboot is reeds aangekomen. Met iets aankomen*, d. i. voor den dag komen. *Kom nergens aan*, d. i. handen thuis. *Er is geen aankomen aan*, d. i. het is niet of voor grof geld te krijgen.

Aankomend (*aanstaande, toekomstig, toekomstend, groot wordend*), bn.

Aankomst, v. gmv.

Aankondigen (*bekendmaken*), ik heb —gekondigd; —**kondiger**, m.; —**kondiging**, v.

Aankooien (*typ. den vorm vastslaan*), ik heb —gekooïd.

Aankoop, m. —en. *Door* —, d. i. door te koopen.

Aankooopen, onr. ik kocht —, heb —gekocht; —**koopig**, v.

Aankruien (*snel voortkruien*), ik kruidde (*krooi*) —, heb —gekruid (*gekruiden*). *Het ijs is —gekruid*, d. i. opeengehoopt.

Aankunnen (*baas kunnen, berekend zijn voor*), onr. ik kan —, wij kunnen —, ik konde of kon —, heb —gekund. *Hij kan den knaap niet aan. Zij kan die taak niet aan. Ik kan zoo'n biefstuk niet aan. Hij kan heel wat aan.*

Aankweek (*aanplanting*), m. gmv. Fig. ontwikkeling.

Aankweeken (*opvoeden, opfokken*), ik heb —gekweekt; —**kweeker**, m.; —**kweeking**, v.

Aanlandig, bn. *De wind is* —, d. i. waaft landwaarts.

Aanleg, m. gmv. — *hebben tol*, d. i. natuurlijke geschiktheid; *de — van een dijk*, van een plantsoen, park, d. i. het plan, ook het aanleggen; *rechtbank van den eersten* —, een lagere rechtbank.

Aanleggen, ik legde of leide —, heb —gelegd of —geleid; —**legger**, m.; —**legging**, v.; —**legplaats** (*haven*), v.

Aanlenen, zie **Aanleunen**.

Aanlengen (*verdunnen*), ik heb —gelengd; —**lenging**, v.

Aanleunen (*schuin tegen iets rusten*), ik heb —geleund (*—geleend*). Fig. *Ik laat mij dit niet* —, d. i. toeschrijven, zeggen; —**leuning**, v.

Aanlichten (*beginnen te lichten of te schijnen*), de dag is —gelicht.

Aanliggen (*bij een maaltijd in 't Oosten*), ik lag aan, heb aangelegen.

Aanliggend (*aangrenzend*), —e *hoeken* (wisk.).

Aanlijken (zeew.), ik heb —gelijkt. *Een lijk* —, een omboordsel maken rondom het zeil.

Aanloeven (*dichter bij den wind houden*), ik heb —geloefd; —**loeving**, v.

Aanlokkelijk (*verleidelijk*), bn.; —**heid**, v.
Aanlokse (*verleidel.*), o. —s of —en. *De —en der zonde.*

Aanlonken (*verleidelijk aanzien*), ik heb —gelonkt.

Aanlooden (*peilende de kust naderen*), ik heb —gelood.

Aanloop, m. *Een — nemen*, d.i. een korte loop. *Fig. een inleiding maken. Hij heeft veel — d.i. bezoek.*

Aanmaak (*vervaardiging*), m. gmv.

Aanmaken (*voortmaken, aansteken*), ik heb —gemaakt; —**making**, v. *Sla —*, bereiden.

Aanmaren (*een schip met touwen vastleggen*), ik heb —gemaard. vero.

Aanmarsch (*optocht, aantocht*), m. gmv. *De troepen zijn in — d.i. op komst.*

Aanmatigen (*zich*), ik heb mij —gematigd; —**matiging**, v. *Zich een recht —*.

Aanmatigend (*eigendunkelijk, trotsch*), bn. en bijw.

Aanmennen (*paarden met een toom besturen*), ik heb —gemend.

Aanmeren (*hetzelfde als Aanmaren*), ik heb —gemeerd.

Aanmerkkelijk (*belangrijk*), bn. en bijw.

Aanmerken (*bedenking opperen*), ik heb —gemerkt; —**merker**, m.; —**merking**, v.

Aanmin(ne)lijk (*aanminnig*), bn. en bijw.; —**heid** of —**minnigheid**, v.

Aanminnig (*bevallig, lief*), bn.; —**heid**, v.

Aanmoeren (*aanschroeven*), heb —gemoerd.

Aanmoeten, onr. het moest —, heeft —ge moeten. *De jas moet aan, het vuur moest aan, enz.*

Aanmogén, onr. het mocht —; 't vd. is niet in gebruik. *Mag ik dat kleedje aan?*

Aanmonsteren (*scheept. in dienst nemen*), ik heb —gemonsterd; —**monstering**, v.

Aanmunten (*nieuwe munt slaan*), ik heb —gemunt; —**munting**, v.

Aannagelen (*vastspijkeren*), ik heb —genageld; —**nageling**, v.

Aannemen, ik nam —, heb —genomen; —**nemer**, m.; —**neming**, v.

Aanopen (*aansporen*), ik heb —genoot.

Aanopperen (*in oppers zetten van hooi*), ik heb —geopperd.

Aanpalend (*aangrenzend*), bn.

Aanpeil (*opneming van den voorraad sterken drank*), m.; —**peiling**, v.

Aanpenen (*voortmaken met schrijven*), ik heb —gepend.

Aanplakken, ik heb —geplakt; —**plakker**, m.; —**plakking**, v.; —**plakbijet**, o.

Aanplant (*teelt*), m. *De — van koffie.*

Aanplanten, ik heb —geplant; —**planting**, v.

Aanplempen (*dempen*), ik heb —geplempt; —**plemping**, v.

Aanploegen, ik heb —geploegd; —**ploeging**, v. *Hij heeft er een lap grond bij aangeploegd, d.i. verbinden door beploeging.*

Aanpoten (*aanplanten*), ik heb —gepoot; —**poter**, m.; —**poting**, v.

Aanpraaien (*zeew. een schip aan- of toe-roepen*), ik heb —gepraaid.

Aanpraten, ik heb —gepraat. *Hij heeft mij dat aangepraat, d.i. door mooie praatjes verkocht.*

Aanpressen (*aandringen*), ik heb —geprest.

Aanprijzen (*aanbevelen*), ik prees —, heb —geprezen; —**prijzer**, m.; —**prijzing**, v.

Aanprikkelen, ik heb —geprikkeld. *Fig. aanzetten, aansporen.*

Aanpunten, ik heb —gepunt; —**punter**, m.; —**punting**, v.; —**puntring**, m.; —**puntschijf** (*om spelden te punten*), v.

Aanraden, ik raadde of ried —, heb —geraden; —**rader**, m.; —**radning**, v.

Aanraken, ik heb —geraakt; —**raking**, v.; —**rakingspunt**, o.

Aanranden (*aantasten, overvallen*), ik heb —gerand; —**rander**, m.; —**randing**, v.

Aanransen (*aanranden*), ik heb —geranst; —**rauser**, m.; —**ransing**, v. vero.

Aanrazeeren (*bouwk. aanvullen*), ik heb —gerazeerd; —**razeering**, v.

Aanrecht, o. —en; hetzelfde als

Aanrechtbank, v. —en.

Aanrechten (*opdiessen*), ik heb —gerecht; —**rechting**, v. Ook: *een feest —*, geven.

Aanrechtkeuken, v. —s.

Aanrechttafel (*aanrechtbank*), v. —s.

Aanreiken, ik heb —gereikt; —**reiking**, v.

Aanrennen (*rennend naderen*), ik ben en heb —gerend.

Aanrichten (*veroorzaken*), ik heb —gericht. *Een bloedbad, schade, verwoestingen, enz. —, d.i. doen ontstaan.*

Aanrichting, v.

Aanrijden (*rijdend aanraken, doen naderen*), ik reed —, heb en ben —gereden.

Aanrijgen, ik reeg —, heb —geregen. *Koralen, paarden —; iemand aan den degen rijgen, d.i. doorsteken.*

Aanristen (*aanrijgen*), ik heb —gerist; —**risting**, v. *Uien, vinken —*.

Aanrit (*aanval der ruitertij*), m. gmv.

Aanritsgeld (*handgeld*), o. —en. vero.

Aanroepen, ik riep —, heb —geroepen; —**roeper**, m.; —**roeping**, v. *De schildwacht riep den vreemdeling aan; God aanroepen, d.i. om hulp smeeken.*

Aanroeren, ik heb —geroerd. *Gij moet die snaar niet —, d. i. van die teere zaak niet spreken.*

Aanrooken (*even aansteken*), ik heb —gerookt. *Een —gerookte sigaar.*

Aanschenden (*aanranden*), ik schond —, heb —geschonden. Ook *aanschermen: O, schen zijn macht niet aan.* (Tollens).

Aanschijn (*gedaante, aangezicht, gelaat*), o. *In het — van den dood; in het zweet zijns —s, gmv.*

Aanschouw (*gezicht, blik*), m. *Met den eersten —; in —nemen, d. i. in overweging nemen.*

Aanschouwbaar (*zichtbaar*), bn. en bijw.

Aanschouwelijk, bn. en bijw.; —**heid**, v. Ook: **Aanschouwelijk**, —**onderwijs**.

Aanschouwen (*zien, waarnemen*), ik heb —schouwd; —**schouwer**, m.; —**schouwing**, v.

Aanschreeuwen (*iem. toeroepen*), ik heb —geschreeuwd; —**schreeuwing**, v.

Aanschreien, ik heb —geschreid. *Iem. om hulp —, schreiend smeeken.*

Aanschrijden (*met groote stappen naderen*), ik schreed —, ben —geschreden.

Aanschrijven (*schriftelijk bevelen*), ik schreef —, heb —aangeschreven. *Fig. Bij iem. goed aangeschreven staan, in de gunst staan.*

Aanslaan, ik sloeg —, heb en ben aangeslagen. *Een toets —; voor iem. —, d. i. iem. groeten (mil.); een huis —, ten verkoop aanbieden; iets hoog —, waardeeren; ook in de*

belasting taxeeren; *de ruiten waren aangeslagen*, d. i. bewasemd.

Aanslag, m., —en.

Aanslagbiljet (*belastingbiljet*), o., —ten.

Aanslijmen (*wilj woorden*), het geweer slijmde —, is —geslijmd, d. i. van binnen aangeslagen door kruiddamp: —**slijming**, v.

Aansloffen (*sleepvoetend naderen*), ik heb —gesloft.

Aansluiken (*smokkelend waren invoeren*), ik slook —, heb —gesloken.

Aansluipen, ik sloop —, ben —gesloopen; —**sluiping**, v.

Aansluiten, ik sloot (mij) —, heb (mij) —gesloten. *De gedeleden —*.

Aansluiting, v. —en; —**sluitingsplaats**, v. —en; —**sluitingspunt**, o. —en.

Aansmeren (*met smeer bestrijken, met kalk. enz.*), ik heb —gesmeerd; —**smering**, v. Ook: *Jem. iets —*, foppen met iets; zie: **Aandraaien**.

Aansmeulen (*sterker smeulen en ontvlammen*), het smeulde —, is —gesmeuld.

Aansnauwen (*norsch antwoorden*), ik heb —gesnauwd.

Aansnede en Aansnee, v. —sneden.

Aansnoeren (*door een snoer verbinden*), ik heb —gesnoerd.

Aanspannen (*aanbinden*), ik heb en ben gespannen. *Jan, span de paarden —! Een snaar wat —*, d. i. sterker spannen.

Aanspelen (*het eerst spelen, opspelen bij 't kaarten*), ik heb —gespeeld.

Aansporen (*opwekken*), ik spoorde —, heb —gespoord; —**spoorder**, m.; —**sporing**, v.

Jem. tot een daad —, aanzetten; *hij spoorde zijn paard —*, d. i. aanzetten.

Aanspraak (*doespraak*), v., —**spraken**; — *op iets maken*, d. i. beweren recht te hebben op; — *of aanspreking*, aangesproken persoon (vocatief).

Aansprakelijk en —sprakelijk (*verantwoordelijk*), bn.

Aanspreken, ik sprak —, heb —gesproken; —**spreker** (*doodbidder*), m.; —**spreking**, v.

Hij heeft zijn beurs duchtig aangesproken; evenzoo de flesch, de koekjestrommel, enz., d. i. er ruim gebruik van gemaakt.

Aanstaan (*bevallend*), het stond —, heeft —gestaan. Ook: *De deur staat aan*, is half open.

Aanstaand (*toekomend*), bn. *De —staande week, den —staanden Zondag, het —staande jaar, mijn —staande vrouw, enz.*

Aanstaande (*verloofde*), m. en v., —n.

Aanstalte (*toereidselen*), v., —n.

Aanstaren (*strak aankijken*), ik heb —gestaard; —**staring**, v.

Aanstekelijk (*besmettelijk*), bn. en bijw.; —**heid**, v.

Aansteken (*vaststeken, ook doen ontbranden*), ik stak —, heb en het is —gestoken; —**stekter**, m.; —**steking**, v.

Aanstekend, bn. *Een —e ziekte.*

Aanstellen (*benoemen*), ik heb —gesteld; —**steller**, m.; —**stelling**, v.; —**stellerij** (*blufferij*), v.

Aansterven (*sterker worden*), ik ben —gesterkt. *De zieke sterkt zachtjes aan.*

Aansterven, het is —gestorven. Ook: **Aanbesterven**; **aansterving** (*erfenis*).

Aanstijven (*stijper. heviger worden*), de stroop stijfde —; de wind is —gestijfd.

Aanstijven (*stijver maken, b.v. linnen*), ik steef —, heb —gesteven.

Aanstippen (*aanteekenen*), ik heb —gestipt; —**stipping**, v. *Fig. iets —*, terloops vermelden.

Aanstoffen (*losjes bijvegen*), ik heb —gestoft; —**stopping**, v.

Aanstonds (*terstond, dadelijk*), bijw.

Aanstoot (*schok, fig. ergernis*), m. *Hij is mij een steen des aanstoots*, een groote ergernis;

— *geven*, ergernis geven; — *lijden of hebben*, vijandig bejegend worden; verlost, bekoord worden.

Aanstootelijk, bn. en bijw.; —**heid**, v.

Aanstooten, ik stiet (*stootte*) —, heb —gestooten; —**stooting**, v.

Aanstormen (*stormend naderen*), ik heb en ben —gestormd; —**storming**, v.

Aanstort (*veenderij*), o. —en.

Aanstouwen (*samenpakken*), ik heb —gestouwd. Hetzelfde als **Aanstuwen**.

Aanstralen (*stralen op iets werpen*), het licht heeft —gestraald.

Aanstuwen (*aanduwen, een lading vast in elkaar werken*), ik heb —gestuwd.

Aantal, o. —len.

Aantasten (*aanvallen*), ik heb —getast; —**tasting**, v.

Aanteekenen (*merken, opschrijven*), ik heb —geteekend; —**teekening**, v.

Aanteekeningspartij (*bruidspartij*), v. —en.

Aantichten (*aanwijzen, beschuldigen*), ik heb —geticht.

Aantijgen (*beschuldigen*), ik teeg —, heb —getegen (ook) ik tijdde —, heb —getijdgd;

—**tijger**, m.; —**tijging** (*beschuldiging*), v.

Aantocht (*nadering*), m. gmv. *In — zijn*, naderen, op komst zijn.

Aantoonen (*aanwijzen, doen zien*), ik heb —getoond; —**tooner**, m.; —**tooning**, v.

Aantoonend, bn. *De —e wijs* (werkelijkheidswijs).

Aantrede en —tree, v. —treden.

Aantreden (*mil. zich verzamelen, in 't gelid gaan staan*), ik trad —, heb en ben —getreden; —**tredding**, v.

Aantreffen, ik trof —, heb —getroffen.

Aantrek, m.; —**king**, v.

Aantrekkelijk (*gevoelig*), bn.; —**heid**, v.

Aantrekken, ik trok —, heb en ben —getrokken; —**trekker**, m.; —**trekking**, v.; —**trekkingskracht**, v.

Aantrouwen (*door huwelijk verwant worden*), ik heb —getrouwd; —**trouwing**, v. *Een aange trouwde nicht, neef, oom, enz.*

Aanturen (*turedn aanzien*), ik heb —geturd.

Aanvaarden (*aannemen, beginnen*), ik heb —vaard. *Een reis —, een tocht —, een opdracht —; het bevel —, het bewind —;*

—**vaarder**, m.; —**vaarding**, v.

Aanvaart, v. *De aan- en afvaart van schepen.*

Aanval, m. —len.

Aanvallen (*aantasten, aangrijpen*), ik viel —, ben en heb —gevalle; —**valler**, m.

Aanvallenderwijs en —**wijze**, bijw.

Aanvallig (*lief, aanminnig*), bn.; —**heid**, v.

Aanvalsfront (mil.), o. —en; —**kolonne**, v. —n en —s; —**kreet**, m. —kreten; —**plan**, o. —nen; —**punt**, o. —en; —**sein**, o. —en; —**teeken**, o. —s.

Aanvang (*begin*), m.

Aanvangen, ik ving —, heb en ben —gevangen; —**vanger**, m.; —**vangpunt**, o.

Aanvankelijk (*beginnend*), bn. en bijw.

Aanvaren (*tegen iets varen*), ik voer —, ben en heb —gevaaren; —**varing**, v.

Aanvatten (aanpakken), ik vatte —, heb —gevat; —**vatter**, m.; —**vatting**, v.
Aanvechten (aanvallen), ik vocht —, heb —gevochten; —**vechting** (bekoring), v.
Aanvegen, ik heb —geveegd. *Veeg den vloer wat aan.*
Aanversterven (bij erfenis toevallen), het verstierf —, is —verstorven; —**verstorven** goederen; —**versterfing**, v.
Aanvertrouwen (toevertrouwen), ik heb —vertrouwd.
Aanverwant (bloedverwant), m. —en.
Aanverwante, v. —n.
Aanverwantschap, v. gmv.
Aanvetten, ik heb en het is —gevet. *Letters —, dikker maken.*
Aanvlakken (bouwk.), ik heb —gevlakt; —**vlakking**, v.
Aanvletten (aanvoeren van grond met een vletschuit), ik heb —gevet.
Aanvoeden (aankweken), ik heb —gevoed.
Aanvoegend, bn. *De —e wijs.*
Aanvoeren (het ter markt brengen), m. —en.
Aanvonken, het vuur —, is —gevonkt.
Aanvraag en —**vraag**, v. —vragen; — **doen**, verzoeken; *zijn — is verworpen*, 't verzoek is van de hand gewezen.
Aanvragen, ik vraagde of vroeg —, heb —gevraagd; —**vrager**, m.
Aanvriezen, het vroor —, heeft en is —gevroren. *Het vriest maar alle dagen aan*, het ijsveld wordt uitgestreker.
Aanvullen, ik heb —gevuld; —**vulling**, v.; —**vullingstroepen**, m. mv.; —**vulsel**, o.
Aanvuren (aanwakkeren), ik heb —gevuurd; —**vuring**, v.; —**vuurder**, m.
Aanwaaien, het waaide (woei) —, heb en ben —gewaaid. *De kennis zal u niet —*, d. i. zonder studie komt gij er niet.
Aanwas (toeneming), m. —sen; — *van grond*, recht van —.
Aanwassen (aangroeien), ik wies —, ben —gewassen; —**wassing**, v.
Aanwenden (ergens heen wenden), ik heb —gewend; —**wending**, v. Fig. gebruiken, besteden.
Aanwennen (gewend maken), ik heb (mij) —gewend; —**wenning**, v.
Aanwensel (gewoonte, hebbelijkheid), o. —s en —en.
Aanwerven (van troepen), ik wierf —, heb —geworven; —**werver**, m.; —**werving**, v.
Aanwetten (door wetten scherp maken), ik heb —gewet. *Een mes —.*
Aanwezen (het bestaan), o. gmv.
Aanwezend, bn. *Eerstaanwezend ingenieur*, hoofdingenieur, directeur.
Aanwezig (tegenwoordig), bn.; —**heid**, v.
Aanwijzen, ik wees —, heb —gewezen; —**wijzer**, m.; —**wijzing**, v.
Aanwijzend, bn.; *een — unv.*
Aanwinnen (toenemen, vergrooten), ik won —, heb —gewonnen; —**winning**, v.
Aanwinst, v. —en.
Aanwrijven (urijven tegen), ik wreef —, heb —gewreven. Fig. te laste leggen, toedichten, beschuldigen. *Ik laat mij zoo iets niet —.*
Aanzakken (fig. langzaam naderen), ik ben —gezakt.
Aanzeg, m. —**ging**, v. *Gerechtelijke —* (dagvaarding).
Aanzeggen (bekend maken), ik zeide —, heb —gezegd (—gezeid). Fig. *Den dood —* (aan-

kondigen): *den oorlog —* (verklaren): *men zou het hem niet —* het van hem niet denken.
Aanzetsel (aanzetstuk), o. —s.
Aanzetten (vast zetten naast), ik heb en ben —gezet. Fig. aansporen: *tot het kwade —.*
Aanzeulen (aansleepen), ik heb en het is —gezeuld.
Aanzicht, o. —en. Zie **Aangezicht**.
Aanzichten (iemand een zeker aanzicht geven), het —zicht. De tijden met hebben zijn niet in gebruik. *Hoe aanzicht me dit hoedje?*
Aanzien (aankijken), ik zag —, heb —gezien. *Iem. met den nek, over den schouder —.* — *doet gedenken, zonder — des persoons.*
Aanzien, o. In — *zijn, staan, geacht worden; een man van —, gewicht, invloed; ten — van, met betrekking tot.*
Aanzierend (wapenkunde), bn.; *twee —e leeuwen*, d. i. met de beide oogen naar den beschouwer gekeerd.
Aanzienlijk (voornaam), bn. en bijw.; —**heid**, v.
Aanzijn (bestaan, leven), o. gmv.
Aanzoeke (verzoek, huwelijksaanzoek), o. —en.
Aanzweepen (woorddrijven), ik heb —gezweept.
Aap (vierhandig dier), m. apen. Fig. dom, leelijk, ondeugend schepsel: *Je bent een rechte —.* *Iemand voor den — houden*, voor den gek houden; *de — kwam uit de mouw*, de heimelijke bedoeling bleek. *In den — gelogerd zijn*, bedrogen uitkomen. Ook wel: *schat, buit, erfenis.*
Aar (koreenaar), v. aren.
Aär (ader), v. ären.
Aard (natuurlijke gesteldheid), m.
Aard, v. verkorting van **Aarde**.
Aardaker (aardnoot), m. —s.
Aardamandel (een soort v. aardvrucht), v. —s.
Aardangel (onkruid), v. gmv.
Aardappel, m. —en en —s. *Je bent maar een —*, d. i. zeer nietig van persoon; *een mensch is geen —*, ieder wil zijn genoegen.
Aardbei, v. —en, ook: **Aardbezie**.
Aardbeschrijving, v. —en.
Aardbeving, v. —en.
Aardbezie (—**bei**), v. —beziën (—**beien**) —**plant**, v. —en; —**struik**, m. —en.
Aardbodem, m.
Aarde, v. *Hemel en — bewegen*, alles in 't werk stellen; *het heeft veel voeten in de —*, het kost veel moeite.
Aardeling (aardbewoner), m. en v. —en; voor het v. ook —e. Ook: **Aardschgezinde**.
Aarden (den aard hebben), ik heb geaard. *Een knap kind, dat naar zijn vader aardt* (lijkt op zijn vader).
Aardewerk (pannen, schotels, enz. van aarde), o.
Aardgeest (aardmannetje), m. —en.
Aardig, bn. en bijw.; —**heid**, v.
Aardkrekel (molkrekel), m. —s.
Aardkunde (kennis van de aardkorst), v. gmv.
Aardkundige, m. en v. —n.
Aardmannetje (kabouter), o. —s.
Aardrijk, o.; —**sbeschrijver**, m. —s; —**sbeschrijving**, v. —en; —**skunde**, v.; —**kundig**, bn.; —**skundige**, m. en v. —n.
Aardroering (rechtst.), v. —en. vero.
Aardrol (landb.), v. —len; —**rolling**, v.
Aardrook (plantk. duivenkerel), m. gmv.
Aardschgezind, bn.; —**heid**, v.
Aardvast (rechtst.), bn. — en *nagelvast*.
Aardveil (zeker kruid), o. gmv.

Aardwas (delfstof), o. gmv.
Aardwerk (in de aarde), o. —en; —**werker** (gronddelever), m. —s.
Aars (achterste), m. aarzen.
Aartsbedrieger (geslepen bedrieger), m. —s.
Aartsbisdom, o. —men.
Aartsvader, m. —s, —en.
Aarzelen (weifelen), ik heb gearzeld; **aarzeling**, v.
Aas (voedsel; ook een dood lichaam of kreng), o. gmv.
Aas (gewicht en eenheid in het spel, ook het minste en geringste), o. azen; —**je**, o. —s.
Aasdomsrecht (erfrecht in Friesland), o.
AB of **ABC** (alphabet), o. AB's of ABC's.
Abab (Turksch matroos), m.
Abaea (Indische hennep), m.
Abalienatie (rechtst. verveemding), v.
Abandon (afstanddoening, afstand; losheid, ongedwongenheid), o.; á l'abandon, zonder opzicht, zonder orde.
Abandonnement (afstanddoening, afstand), o.
A bas! (voort, naar onder!),
Abat-jour (venster met schuinsche ruiten, vallicht; ook lumpekap en zonneblind), o.
Abattement (neerslachtigheid), o.
Abattoir (slachthuis), o.
Abattu (vermoeid, afgemat, krachteloos gemaakt), bn.
Abat-vent (afdak, windscherm), o.
Abba, Abbas (vader), m.
AB-bank, v. —en; —**boek**, o. —en; —**bord**, o. —en.
Abbé (wereldlijk geestelijke, in Frankr.), m.
Abberdaan, of liever **labberdaan** (zoutvisch), uit le Labourd (Bayonne), v. gmv.
Abces (ettergezwel), o.
Abd-Allah, knecht van God; **Abd-el-Kader**, knecht van den machtigen God.
Abdicatie (vrijwillige afstand van troon, ambt of goederen), v.
Abdicceeren (afstand doen van ambt of goederen). Ook abdiqueeren.
Abdij (klooster), v. —en.
Abdis (kloostervoorzeds), v. —sen.
Abductie (afleiding, overgang), v.
Abel (witte populier), m. —en.
Abel (bekwaam), bn.; —**heid**, v. vero.
Aberratie (afdwaling, afwijking van het licht), v.
Abhorreeren (verafschuwen, verfoeien).
Abimeeren (in den grond bederven, ten ondergang brengen).
Ab instato (zonder testament).
Abjudicatie (gerechtelijke ontzegging), v.
Abjuring (hervoepping, afzweering), v.
Ablativus (Lat. spraakk. zesde naamval), m.; ook ablatief.
Ablegaant (Pauselijk afgezant), m.
Ablutie (reiniging, handwassching), v.
Abnorm (afwijkend van den gewonen vorm of toestand, onnatuurlijk), bn.
Abnormaal (tegen den regel), bn.
Abnormiteit (afwijking van den gewonen vorm of toestand, misvormdheid), v.
Abolitie (afschaffing), v.
Abolitionist (voorzitter van de afschaffing, vooral van den slavenhandel), m. en v.
Abominabel (verfoelelijk, schandelijk), bn.
Abominatie (verfoeiing, vervloeking, verwensching), v.
Abondance (overtloed), v. Ook: **Abondantie**.
Abondant (overtloedig), bn.; ook: **Abundant**.

Abonné, ook: **Abonment**.
Abonneeren (**zich**) (voor een vaste som zich het recht verzeeken om gebruik te maken van een of ander, b.v. spoor of tram, enz., intekenen op een tijdschrift, enz.).
Abonnement (intekening, betaling ineens bij uitkoop), o.
Abonment (intekenaar, geabonneerde), m. en v. Ook: **Abonné**.
Abord (aanblik), o.
Abordage (het aanstooten of enteren der schepen, iemand aanspreken), v.
Abordeeren (landen, enteren, aanspreken).
Aboucheeren (raadplegen over, ergens over spreken).
Abouchement (bespreking, mondgesprek, onderhoud), o.
A bout (op het uiterste, radeloos).
A bout portant (schieten van zeer nabij).
Abacadabra (tooverwoord), o. Fig. zinledige
Abreviatie (verkorting), v. [taal, onzin.
Abrevieeren (verkorten).
Abrikoos, m. voor den boom; v. voor de vrucht; —kozen.
Abrikozeboom, m. —en.
Abrikozentaart, v. —en.
Abrogatie (afschaffing, opheffing), v.
Abrogeeren (afschaffen, ophieven, buiten werking stellen).
Abrupt (plotselijk, afgebroken), bn.
Abrutiseeren (dom als een beest of beestachtig maken, verdierlijken, verstompen).
Abrutissement (geestverstomping), o.
Absent (afwezig), bn.
Absenteeren (**zich**) (zich verwijderen).
Absenten (afwezigen), m. en v. mv.
Absentie (afwezigheid, verstrooidheid), v.
Absint (elixir op asem getrokken), o. gmv.
Absolutie (vrijpraak, kwijtschelding), v.
Absolutisme (al wat onbeperkt is, onbepaalde heerschappij), o.
Absolutist (aanhanger of voorstander der onbepaalde alleen-heerschappij), m.
Absoluut (volstrekt; onvoorwaardelijk), bn.
Absoluutheid (onbeperktheid, onbepaaldheid), v.
Absolveeren (vrijspreken, kwijtschelding geven aan).
Absorbeeren (opsorpen, inzuigen, verteren).
Absorptie (opsorping; inzuiging), v. gmv.
Abstineeren (zich onthouden).
Abstinent (onthoudend, matig), bn.
Abstinentie (onthouding, matigheid), v.
Abstinentie-dagen (vastendagen), m. mv.
Abstract (afgetrokken), bn.
Abstractie (afgetrokkenheid; verstrooidheid; de vorming van een algemeen begrip), v.
Abstraheeren (aftrekken, afleiden, in gedachten verdiept zijn).
Absurd (ongerijmd, dom, onverstandig), bn.
Absurditeit (ongerijmdheid, onzin, bespottelijkheid), v. —en.
Abt (kloostervoorzeds), m. —en. Zoo de —, zoo de monniken, zoo heer, zoo knecht!
Abuis (misvatting, vergissing), o. abuizen.
Abundant (overtloedig, rijkelijk).
Abundantie (overtloed, weelde), v.
Abuseeren (zich vergissen, dualen, misbruik maken).
Abusief (verkeerd), bn.
Abusievelijk (bij vergissing), bijw.
Acacia (zekere boom), m. acacia's.
Academie, v. —miën en —mies; —misch, bn.

Accableeren (overladen, overstelpen, belasten, nederdrukken).
Accablement (hartzeer, neerslachtigheid), o.
Accedereen (toetreden, bijvallen).
Accelerando (met toenemende snelheid in de maat), muz.
Accelereeren (verhaasten, bespoedigen).
Accent (toon der stem; klemtoon; toon- teeken), o. —en.
Accentuatie (toonbuiging, klemtoongeving), v.
Accentueeren (toon leggen op, klemtoon geven aan).
Accept (schriftelijke verbintenis tot betaling onder een wissel), o.; ook acceptatie.
Acceptabel (aannemelijk), bn.
Acceptant (ondertekenaar van een accept of van een acceptatie), m.
Acceptatie (orderbriefje, d. i. wisselverbintenis tot betaling van een zekere som; ook accept), v.
Accepteeren (aannemen; met zijn handteekening voor geldig erkennen).
Acceptie (aanneming; zin, beteekenis van een woord), v.
Acces (toegang tot iets), o.
Accessibel (toegankelijk, genaakbaar), bn.
Accessit (tweede prijs), o.
Accessoör (bijkomend, bijbehorend), bn. Een bijbehorend iets; de accessoiren, het bijbehorende op een toneel, op een schilderij), zn. o.
Accessoöriën (bijbehorende zaken, aanhangsels), v. mv.
Accident (toe- of voorval, ook lichamelijke letsel), o.
Accidenteel (toevallig), bn.
Accijns (belasting op waren, enz.), m. accijnzen.
Acclamatie (algemeene toejuicing); bij —aannemen, onder gejuich, handgeklap eenparig goedkeuren in een vergadering.
Acclimatatie (gewenning aan een luchtstreek), v.
Acclimateren (aan een luchtstreek gewennen).
Acclimatisatie (gewenning, ook van dieren, aan een luchtstreek), v.
Acclimatiseeren (aan een luchtstreek gewennen).
Accolade (omarming; ridderslag; haakje in de algebra), v. —s.
Accommodatie (schikking, inschikkelijkheid), v.
Accommodeeren (schikken; een schikking treffen met; in orde brengen; bedienen; vereenigen, verzoenen).
Accompagneeren (begeleiden met een instrument; samen zingen of spelen).
Accompagnement (begeleiding), o.
Accompagnist (begeleider op een instrument), m. en v. —en.
Accompli (voltooid, voleindigd), bn.; fait — (zaak die onherroepelijk haar beslag heeft).
Accomplissement (vervulling, voltrekking), o.
Accoord (overeenstemming van tonen, ook: verdrag, vergelijk), o. Zie **Akkoord**.
Accordeeren (overeenstemmen, schikken; be-willigen, toestaan).
Accordeon (een muziekinstrument), o.
Accosteeren (op zijde komen, aanspreken).
Accouchement (bevalting), o. —en.
Accoucheur (vroedmeester), m. —s.
Accoucheuse (vroedvrouw), v. —s.
Accoutmeeren (gewennen).

Accrediteeren (crediet, vertrouwen verschaffen; als gevolmachtigde doen erkennen), een geaccrediteerd gezant, d. i. een officieel toegelaten erkend gezant.
Accres (aanwas, aangroeiing, toename), o.
Accresseeren (aanwassen; aanbesteren, te beurt vallen).
Accretie (aanwas, aangroeiing, toename), v.
Acrocheeren (aanklampen). Zich — aan, zich vastklampen aan.
Accueil (onthaal, ontvangst), o.
Accueilleeren (onthalen, ontvangen, verwelkomen).
Accumulatie (opeenstapeling, aangroeiing, ophooping), v.
Accuraat (zorgvuldig, nauwkeurig), bn.
Accurateesse (juistheid, stiptheid), v.
Accusatie (beschuldiging, aanklacht), v.
Accusativus (vierde naamval), m. Ook: accusatief, accusatieven.
Accuseeren (beschuldigen, aanklagen; be-richt geven van).
A charge (ten laste; in het nadeel).
Achilles-hiel (kwetsbare plaats van eenig stelsel), m.
Achromatisch (kleurloos, ongekleurd, van kijkglazen), bn.
Acht (een vonnis van den keizer van het oude Deutsche rijk, waarbij de schuldige met den rijksban werd getroffen), v. gmw.
Acht (zorg, oplettendheid, toezicht), v. gmw.
Acht, telwoord. Als zn. is het v.; achterlei, soortgetal; achtien, telw.; met z'n achten.
Achtbaar (geacht), bn.; —heid, v.
Achten (letten op), ik heb geacht. Iem. of iets niet —, niet tellen.
Achtentwintig (een goudgulden), m. —en.
Achtentwintiger (iem. van 28 jaar), m. —s.
Achtentwintigste (28 Aug., feestdag in stad Groningen), m. Naar den — gaan, dat feest bijwonen.
Achteraf (geheim gemak, sekreet), o., —fen.
Achterbaks (verborgen), bw. eig. Iets — houden, achter den rug houden, verbergen; zich —houden, zich verschuilen, zich achteraf houden.
Achterbaksch (stil, geheim), bn. Een achterbaksche briefwisseling.
Achterdocht (argwaan), v. gmw.
Achterdochtig, bn. —heid, v.
Achtereen, bijw.; —volgend, bn.; —volgens, bijw.
Achtereen (ten, naar of van —), bijw.
Achtererve, m. en v. —n. (Alleen in het mv. gebruikelijk: nazaat, nakomeling).
Achtergrond, m. —en. Fig. Op den — treden, wijken, verdwijnen, vergeten worden.
Achterhalen (inhalen), ik heb —haald. Fig. verschalken, ontmaskeren.
Achterhand (in het kaartspel), v. Wie zit op de —?
Achterhande (van acht soorten), bn.
Achterhoede (van leger of vloot), v. —en.
Achterhoofd, o. —en.
Achterhouden (verbergen), ik hield —, heb —gehouden; —houding (verzwijging), v.
Achterhoudend (geneigd om te verzwijgen), bn.; —heid, v.
Achterin, bijw.
Achterklap (kwaadsprekendheid), m. gmw.
Achterkousig (wantrouwend, ergenkend), bn. en bijw.; —heid, v. vero.
Achterlader (geweer), m. —s.
Achterlei (van acht soorten), soortgetal.

- Achterlijk** (ten achter zijnde), bn.: —heid, v.
Achternoen (namiddag), m.
Achterom (straat, steeg, weg), o. gmv.
Achterom (langs den achterkant), bijw.: —
 varen, langs Schotland en Ierland naar Indië
 varen.
Achteronder (scheepst., ruimte achter in
 't onderschip), o. —s.
Achterop, bijw.
Achteropkomen (nakomen), ik kwam —, ben
 — gekomen.
Achterover, bijw.
Achterst (het meest naar achter), bn. *De*
achterste jongen, d. i. de laatste.
Achterstaand (hierachter volgend), bn.
Achterstal (schuld), m. —len.
Achterstallig (onbetaald, onafgedaan), bn.;
 —e belasting, schuld; — werk.
Achterste (achtereinde van iets), o.
Achterstellen (geringer schatten), ik heb
 —gesteld; —stelling, v.
Achteruit, bijw.; als zn. o.
Achteruitzeilen (zeew. terugzeilen), ik ben
 —gezeild. Fig. in zaken teruggaan.
Achtervolgens (na elkander, één voor één),
 bijw.
Achterwaarts (rugwaarts), bijw.
Achterwaartsch, bn. *Een — beweging*.
Achterwege, bw.; — laten, weglaten; — blij-
 ven, wegblijven van personen; — houden,
 achterhouden.
Achthelmig (plantenk.), bn.
Achthoek (meetk.), m. —en.
Achthonderd, telw.
Achting (waardering), v. gmv. *Iemands —*
genieten, iem. — toedragen, iem. zijn —
schenken, — hebben voor iemand.
Achtkant (meetk.), o. —en; bn. d. i. acht-
 kantig.
Achtkantig (stevig gebouwd, fig. lomp), bn.
Een —e boer.
Achtkantig, bn. *Een — latje*.
Achtmannig (plantenk.), bn.
Achtponder (gewicht, kanon), m., —s.
Achtvoetig (dierk.), bn.
Achtregelig, bn. *Een — couplet*.
Achtste, bn., als zn. o. —n.
Achtstijlig (plantk.), bn.
Achtstal, o. —len.
Achtien, telw.; —de (ranggetal), bn.
Achtvlak (meetk.), o. —ken; —kig, bn.
Achtvoud, o. —en.
Achtwerf (achtmaat), bijw.
Achtwijvig (plantenk. achtstijlig), bn.
A condition (op voorwaarde).
Aconiet (wolfswortel, een vergiftige plant), o.
A conto (geldsom, die men op rekening of
 mindering ontvangt), o.
A conto nuovo (op nieuwe rekening).
A contre coeur (met tegenzin).
Acquisitie (aanwinst), v.
Aequit (kwijtbrief, quitantie, ontvangstbewijs;
 vaste plaats voor den gemaakten bal op het
 biljart), o.
Acree (morgen lands), m. —s.
Acroamatisch (hoorbaar), bn.; —e leervorm,
 samenhangende voordracht, waarbij de leer-
 ling slechts heeft te luisteren.
Acrobaat (koordedanser, koordedanseres),
 m. en v.
Acte (handeling, bedrijf van een tooneelstuk), v.
Acteur (tooneelspeler, komediant), m. —s.
Actie (aandeel in eene maatschappij of on-
 derneming; handeling; gevecht of schermut-
 seling; rechtsvordering), v.
Actief (werkzaam, dienstdoend), bn. en als
 zn. (werkelijk bezit), o.
Actionaris (aandeelhouder, deelhebber), m.
Actioneer (aanklagen, in rechten be-
 trekken).
Activiteit (werkzaamheid, werkijver), v.
Actrice (tooneelspeelster, komediant), v.
Actualiteit (werkelijkheid, het wezenlijk be-
 staande), v.
Actueel (werkelijk; tegenwoordig, huidig), bn.
Actum (gedaan, gemaakt); — in senatu, ge-
 daan in den raad; — ut supra, gedaan als boven.
Acustiek (gehoor-, geluid-, klankleer), v. gmv.
Acutus (scherp, spits, snijgend), bn.: accen-
 tus — (scherp toonteeken), m.
Acuut (scherp), bn.; in de geneeskunde: snel
 verlopend.
Ad (ten, bij, met), bijw.
Adagio (langzaam en zacht), o. muz.
Adam (mansnaam), m.; —sappel, m. —s en
 —en; in —skostuum (naakt), o.; met de —s-
 vorken eten, d. i. met de vingers eten.
Adato (van heden af).
Ad calendae graecae (met St. Jutmis, nooit).
Ad decretum (volgens besluit).
Addeeren (optellen, samentellen, vermeer-
 deren).
Addenda (bijlagen, aanhangsels, toevoeg-
 sels), v. mv.
Adder (giftslangetje), v. —s en —en. Fig. *Er*
schuilt een — in het gras, er is een gevaar
 onder fraaien schijn, er is bedrog; *een — in*
den boezem kweken, iem. weldaden bewijzen,
 die ze met gruwelijken ondank zal vergelden.
Adderachtig (verraderlijk), bn. vero.
Additioneel (toegevoegd, aanhangend; bij-
 komend), bn. —e artikelen.
A découvert (open en bloot, onbeschut).
Adel, m.; —dom, m.; —lijk, bn.; —stand, m.
Adelaar (arend) m. —laren of —laars. Fig.
 veldteeken: *de keizerlijke —*, d. i. legerstandaard;
 ridderorde: *de Pruisische —*, de Witte — (een
 Russische orde).
Adelborst (cadet bij de marine), m. —en.
Adelen (in den adelstand verheffen), ik heb en
 ben geadeld. Fig. veredelen, zedelijk verheffen.
Adelijk, adellijk (onfrisch, bedorven), bn.
Een — haas.
Adem (asem), m.
Ademen, ik heb geademd: **ademing**, v.
Ademhalen, ik heb —gehaald; —haling, v.
A demi (ten halve).
Ademtocht (ademhaling), m. —en. Tot den
 laatste —. Fig. *Op den — der winden*.
Adept (ingewijde, wonderman, vinder van
 den steen der wijzen), m. en v. —en.
Adequaat (passend, toepasselijk, geëven-
 redigd), bn.
Ader (aár), v. —en.
Aderlaten, ik heb —gelaten; —later, m.; —la-
 ting, v.; —latinkje, o.
Aderlijk, bn.: — bloed (ontl.).
A dessein (opzettelijk, met oogmerk).
A deux mains (voor beide handen).
Adhereeren (aanhangen, navolgen, iemands
 gevoelens aankleven).
Adherent (aanhangend), bn.: — aan (een ge-
 heel vormend met. onafscheidelijk behoorend
 bij) en als zn. (aanhanger), m. en v. —en.
Adhesie (toetreding, goedkeuring, mede-
 instemming), v. gmv.

Adhesief (aanhangend, toetredend), bn.
Ad hoc (desbetreffend); een commissie —, een tot die zaak beneemde commissie; — antwoorden, rechtstreeks antwoorden.
A di (na zicht), op wisselbrieven.
Adieu (vaarwel!), tw. als zn. o. (het afscheid).
Ad interim (voor een tijd lang, voorloopig, tot nader order).
A discretion (zoo veel als men slechts verlangt; op genade of ongenade).
Adjectief (bijvoeglijk naamw.), o. adjectieven.
Adjourneeren (uitstellen, verschuiven).
Adjutant (toegevoegd officier, ook onder-officier), m. —en.
Adjudicatie (toewijzing), v.
Adjudiceeren (toekennen, gerechtelijk toewijzen).
Adjunct (ambtenaar, die aan een ander is toegevoegd als hulp in zijn betrekking), m. —en.
Adjunct-administrateur, m. —s.
Adjunct-commissie, m. —iezen.
Adjungeeren (toevoegen als helper in ambt of bediening).
Ad libitum (naar verkiezing).
Ad manus (in handen, ter hand).
Administrateur (beheerder, voogd, waarnemer), m. —s.
Administratie (beheer, beheervoering, zaken-beheer), v.
Administratief (beheerend, beheervoerend), bn.
Administreeren (beheeren, waarnemen).
Admiraal (bevelhebber ter zee), m. —s en —ralen. Vroeger: *amiraal*.
Admiraalschap (rang van admiraal), o.
Admiraalzeilen (een speeltocht doen onder een verkozen admiraal); als zn. o.
Admirabel (bewonderenswaardig), bn.
Admirabiliteit (bewonderenswaardigheid), v.
Admiraliteit (zeeraad, college van toezicht), v. —en.
Admiraliteitscollege, o. —s; —hof, o.; —kamer, v.
Admirateur (bewonderaar), m.
Admiratie (bewondering), v.
Admirereen (bewonderen).
Admissibel (aannemelijk, toe te laten), bn.
Admissibiliteit (aannemelijkheid, vatbaarheid om toegelaten te worden), v.
Admissie (toelating, vergunning), v.
Admitteeren (toelaten, inwilligen).
Ad notam nemen (opmerken, in gedachte houden).
Adolescent (aankomend, opgeschoten), bn. als zn. (jongeling), m.
Adonis (mooie jongen, jonkman vol behaag-zucht), m. —sen.
Adoniseeren (zich) (beeldschoon maken; opschikken).
Adopteeren (aannemen, inzonderheid als kind).
Adoptie (aanneming, inz. tot kind), v.
Adoptief (aangenomen), bn.
Adorabel (aanbiddeijk, hoogst beminlijk), bn.
Adorateur (aanbidder), m.
Adoratie (aanbidding), v.
Adoreeren (aanbidden).
Ad patres gaan (tot de vaderen gaan, d. i. sterven).
Ad perpetuum memoriam (tot eeuwig aandenken, ter eeuwige gedachtenis).
Ad pios usus (tot een vroom of godsdienstig gebruik, tot liefdadige bedoeling).

Ad rem (gepast, gevat, ter zake, ter snede).
Adres (bestelling, beschikking; opschrift eens briefs), o. —sen; —boek, o.; —kantoor, o.
Adressant (brieffschrijver; verzoekschrift-indiener), m. —en.
Adresseeren (het opschrift schrijven op; aan iemand iets zenden; zich tot iemand wenden).
Adret (geschikt, vlug, handig), bn.
Aspirant (dingen naar of aanspraakmaker op een ambt), m. —en. Ook: *aspirant*.
Aspirant-ingenieur, m. —s.
Adstringeeren (samentrekken); *adstringeere*nde middelen (geneesk.), samentrekkende middelen.
Adstringent (samentrekkend), bn.
Ad summam (in 't geheel, samen).
Ad summum (op zijn hoogst, ten uiterste).
Adultereeren (echtbreken; bederven, verdraaien, vervalschen).
Ad unum omnes (allen zonder uitzondering; zoo een, zoo allen).
Ad usum (tea gebruikte).
Advenant (voorkomend, vriendelijk, aardig); *naar* —, naar evenredigheid, naar omstandigheden.
Advent (R. K. de laatste vier weken vóór Kerstmis), m.
Adverbiaal (bijwoordelijk), bn.
Adverbium (bijwoord), o. —s.
Adversiteit (tegenspoed), v. —en.
Adverteeren (bekendmaken in de courant, berichten).
Advertentie (openlijke bekendmaking, aankondiging), v.
Advies (bericht, mededeeling), o. adviezen.
Adviesboot, v. —fregat, o. —jacht o. (vaartuig, dat berichten overbrengt).
Adviseeren (advies geven, als deskundige zijn gevoelen over iets mededeelen). Ook: *aviseeren*.
Advocaat, m. —caten.
Advocaat-generaal, m. advocaten-generaal.
Aequaal (gelijk), bn.; *aequales*, tijdgenooten.
Aequatie (vergelijking, evening), v.; —uurwerk (werktuig ter bepaling van den waren en middelbaren zonnetijd).
Aequator (evenantstijjn. linie), m.
Aequilibrist (koorddanser), m.
Aequilibrium (evenwicht), o.
Aequinoctium (dag- en nachtevening), o.
Aequivalent (vergoeding, schadeloosstelling, iets dat tegen iets anders opweegt), o.
Aera (tijdrekening, jaartelling), v.
Aérogaphie (Luchtbeschrijving), v.
Aéroliet (Lucht-, meteorsteen), m. —en.
Aërometer (Luchtmeter), m. —s.
Aëronaut (Luchtreiziger), m. —en.
Aërostiek (de luchtvaartkunst), v.
Aesthetica (schoonheidsleer), v.
Aesthetisch (smaakvol, met schoonheidszin en kunstkennis), bn.
Aether (de fijne boven- of hemellucht), v.
Afbaarden (schelpdieren ontdoen van den baard), ik heb —gebaard; —baarden, m.
Afbaarzen (de baarzen wegvangen), ik heb —gebaarsd. Fig. iets afhandelen, afrapen: *Krantennieuwtjes* —.
Afhakenen (met bakens afzetten), ik heb —gebakend; ook: *Een vaarwater* —, d. i. met merken of tonnen bezetten. Fig. den weg aanwijzen, de grenzen aanduiden: *de leerstof* —.
Afbasten (ontbolsteren, van den bast ontdoen), ik heb en het is —gebast.

Afbeeld, ik heb —gebeeld. Fig. schetsen, nateekenen. —**beelding**, v.; —**beeldinkje**, o.; —**beeldsel**, o.

Afbeen (een afstand snel afleggen), ik heb —gebeend.

Afbetten (voorzichtig reinigen, b.v. een wond), ik heb —gebet.

Afbruken, ik heb —gebruikt. Fig. aflossen, afranselen.

Afbruken (uitputten, afmatten), ik heb (mij) afgebruikt.

Afbidden (door bidden verkrijgen), ik bad —, heb —gebeden. Een afgebeden kind. (dicht.)

Afbijten, ik beet —, heb —gebeten. *Het spits* —, zich op de gevaarlijkste plaats stellen; *iem. het spits laten* —; *zijn woorden* —, kort, nijdig spreken.

Afbiljoenen (timm. de scherpe kanten wegnemen), ik heb —gebiljoend.

Afbinden (losmaken), ik bond —, heb —gebonden; —**binder**, m.; —**binding**, v.

Afblokken (inspannend studeren), ik heb mij en ben —geblokt.

Afboeken (alles boeken, wat er te boeken valt), ik heb —geboekt.

Afboeten (door boetedoening geheel uitwischen), ik heb —geboet.

Afbonken (afsteken van de bovenste veenlaag), ik heb —gebonkt.

Afboomen (een vaartuig door middel van een boom voortduwen), ik heb en het is —geboomd.

Afboomen (door middel van een sluitboom afsluiten), ik heb —geboomd.

Afborgen (op credit nemen), ik heb —geborgd. Fig. *Iem. een gedachte* —, overnemen.

Afbottelen (bier in flesschen aftappen), ik heb —geboteld; —**botteling**, v.

Afbouwen (voltooiën), ik heb —gebouwd.

Afbraak (puin), v. Een huis voor —verloopen, om gesloopt te worden.

Afbraken (zich overwerken), ik heb (mij) —gebraakt.

Afbrassen (zeew. de brassen aanhalen), het is —gebrast.

Afbreken (stuk maken, stuk gaan), ik brak —, heb en het is afgebroken. Fig. een stelsel —, te niet doen; een woord —, zijn rede —, een gesprek —, eindigen.

Afbrengen, onr. ik bracht —, heb —gebracht; —**brenger**, m.; —**brenging**, v. Een schip —, vlot maken.

Afbreuk (schade), v.; —**doen**, nadeel doen, —lijden, ondergaan.

Afbrijnen (van zout water ontdoen), ik heb —gebrijnd. Stoomw. een ketel —, het bovenste zoutachtige water laten wegloopen.

Afbrokkelen, ik heb en het is —gebrokkeld; —**brokkeling**, v.

Afbruïen (aflossen), ik heb en ben —gebruïd.

Afbuigen, ik boog —, heb en het is —gebogen.

Afhuizen, ik heb en ben —gehuïeld.

Afdagen, ik heb —gedaagd; dicht. *Gods straf uitdagens afroepen*.

Afdak (laag schuim dak), o. —en.

Afdanken (zijn afscheid geven), ik heb —gedankt; troepen —; een schip —, buiten dienst stellen; *iem. b.v. een vrijer, een minnaar* —, bedanken.

Afdeelen (verdeelen), ik heb —gedeeld; —**deeling**, v.; *deze maatschappij, deze bond telt honderd afdeelingen*.

Afdeizen (achteruitgaan, mil. den aftocht blazen), ik ben —gedeinsd.

Afdingen (minder bieden), ik dong —, heb —gedongen. Fig. op dat werk is veel af te dingen, d. i. af te keuren. —**ding**, m. —**dinging**, v.

Afdoen (wegdoen, verwijderen), ik deed —, heb —gedaan. Een schuld —, betalen; kwijten; den kerfstok —, alle schulden betalen; —**doend**, bn. —**doener**, m. —**doening**, v.

Afdokken (betalen), ik heb —gedokt.

Afdouwen (afduwen), ik douwde (duwde) —, heb —gedouwd (—geduwd).

Afdraaien, ik heb en het is —gedraaid; —**draaier**, m.; —**draaiing**, v.

Afdragen (naar beneden dragen, afstijten), ik droeg —, heb —gedragen; —**drager**, m.

Afdreigen (geld afpersen), ik heb en ben —gedreigd.

Afdrift (zeew. het afdrijven van den koers), v.

Afdrijven, ik dreef —, heb en ben —gedreven. Fig. met den stroom —, met de mode meegaan. Geneesk.: *wormen* —, uit het lichaam verwijderen.

Afdrijvend (afdrijvende middelen), bn.

Afdrinken, ik dronk —, heb —gedronken. Fig. zich onder een glas verzoenen met.

Afdruipen (druipstaartend heengaan), ik droop —, ben —gedroep. Fig. hij is stil afgedroepen, d. i. heimelijk heengegaan.

Afdruk (nadruk), m. —ken.

Afdrukken, ik heb —gedrukt; —**drukking**, v.; —**drukseel**, o.

Afdrup (het dropswijze neervallen van eenig vocht), m.

Afdruppelen, het is —gedruppeld; —**druppeling**, v.

Afdruppen, het is —gedrupt.

Afduwen, ik heb en ben —geduwd.

Afdwalen, ik heb —gedwaald; —**dwaling**, v. Van den tekst —, afwijken, den draad verliezen.

Affabel (spraakzaam, vriendelijk), bn.

Affabiliteit (spraakzaamheid, minzaamheid), v.

Affaïre (zaak, verrichting, voorval, gevecht), v.

Affameeren (uithongeren).

Affect (hartstocht, vuur), o.

Affectatie (gemaaktheid), v.

Affecteeren (voorwenden, den schijn aannemen).

Affectie (genegenheid, welwillendheid, gunst, liefde), v.

Affectueus (hartelijk, vriendschappelijk, innemend), bn.

Affettuose (teeder), muz.

Affiche (aankondigingsbiljet; toneelbericht), o.

Afficheeren (aanslaan, aanplakken).

Affiliatie (aanneming als kind, opneming als medelid in een genootschap), v.

Affiliëren (als kind aannemen, als medelid opnemen in een genootschap).

Affineeren (verfijnen, zuiveren, louteren).

Affiniteit (maagschap, verwantschap), v.

Affirmeeren (bevestigen, beamen, bekrachtigen).

Affixa (aanhangsels, toevoegsels), v. mv.

Afflictie (hartzeer, droefheid), v.

Affligeeren (bedroeven, krenken).

Affodil en **Affodille** (letievormig gewas, graflelie), v. affodillen.

Affoien (tot het uiterste plagen), ik heb —gefooid.

Affreus (ontzettend, verschrikkelijk), bn.

Affront (hoorn, smaad, eerrooiving), o. —en.

Affronteeren (*stout onder de oogen treden, smadelijk bejegenen, beschimpen*).

Affuit (*onderstel van een kanon*), v. —en.

Affutage (*affuitwerk, onderste van het geschut*), o.

Afgaan, ik ging —, heb en ben —gegaan. *Op iets —, op iem. —*, in de richting gaan van; *op iem. woorden —*, rekenen, bouwen; *zeew. afgaand water*, vallend water; *die verf gaat af*, laat los; *in 't — van het leven*, in de jaren des ouderdoms.

Afgang, m. —en.

Afgelijksemd, afgeleksemsch (*in hooge mate*), bw. gmz.

Afgedieft, bw. Een — aardig mutsje, d. i. een zeer aardig mutsje. gmz.

Afgedokterd (*erg, in hooge mate*), bw. gmz.

Afgedrieduvekaterd (*in hooge mate*), bw. gmz.

Afgeduideld, bw. gmz.

Afgeeren (*schuins loopen*), heeft afgegeerd. *De sloot geert af*, loopt schuins.

Afgehageld (*erg. zeer*), bw. gmz.

Afgeknot, bn. Een —te kegel, pyramide (de top er af), wisk.

Afgelasten (*afbestellen, afcommandeeren*), ik heb —gelast. *De parade is afgelast*.

Afgeleefd (*oud*), bn.; —heid, v.

Afgelegen (*eenzaam*), bn. en bw.; —heid, v.

Afgemat (*zeer vermoeid*), bn.; —heid, v.

Afgerazend (*erg druk, in hooge mate*), bw. gmz.

Afgericht (*bedreven*), bn.; —heid, v.

Afgescheidene (*lid van de Christ. Gereformeerde gemeente*), m. en v. —n.

Afgesloofd (*afgetoofd*), bn.; —heid, v.

Afgestampt (*erg, zeer*), bw. gmz.

Afgestompt (*hetzelfde als afgestampt*), bw. gmz.

Afgestorvene, m. en v. —n.

Afgeteerd (*vermagerd, ontleezd*), bn.

Afgetrapt (*versterkingswoord voor erg, zeer*), bw. gmz.

Afgetrokken, bn. en bw.; —denkbeelden, abstracte begrippen; *hij redeneerde erg —*.

Afgevaardigde (*afgezondene*), m. en v. —n.

Afgevallene, m. en v. —n.

Afgeven (*uit de hand geven*), ik gaf —, heb —gegeven. *Zijn geld —, een brief —*. Fig. of iem. —, d. i. iemand laken, berispen.

Afgevonden, bn.; —heid, v.

Afgezaagd (*vervelend*), bn. Een — liedje, een — onderwerp, d. i. te lang gezongen, behandeld.

Afgezant, m. —en. **Afgezante**, v. —n.

Afgieten, ik goot —, heb —gegoten; —gieter, m. —gieting, v. —gietsel, o.

Afgifte en —gift, v. gmv.

Afgluren (*afloeren*), ik heb —geglurd.

Afgod (*valsche godheid*), m. —en. *Van zijn buik een — maken*, zich overgeven aan lekkerbekkerij.

Afgodeeren (*afgoderij plegen*), ik heb afgodeerd. Fig. *dwepend vereeren: een persoon of zaak —*.

Afgodendienaar, m. —s of —en; —dienares, v. —sen.

Afgoderij, v. —en.

Afgodisch, bn. en bw.; —e plechtigheden, —e vereering, —e liefde; *iets — vereeren*.

Afgodist (*afgodendienaar*), m. —en.

Afgodsbeeld, o. —en.

Afgodslang (*reuzenslang, boa*), v. —en.

Afgoeden (*een voorkind zijn deel uitkeeren*), ik heb —gegoed; —goeding, v.

Afgrauw (*snauw*), m. gmv.

Afgrauwen (*norsch bejegenen*), ik heb —gegrauwd; —grauwer, m.; —grauwing, v.

Afgrazen (*het gras afeten*), ik heb —gegrasd; —grazing, v.

Afgreppelen (*met greppels afscheiden*), ik heb —gegreppeld; —greppeling, v.

Afgrijpselijk en **Afgrijpslijk**, bn. en bw.; —heid, v.

Afgrijzen (*grootte afkeer*), o.; —grijzing, v.

Afgrissen (*afkapen*), ik heb —gegrist.

Afgrond (*grondelooze diepte*), m. —en. *In een — vallen; een — van ellende*, d. i. de onpeilbaar-

Afgunst (*nijd, wangunst*), v. [heid der ellende.

Afgunstig, bn.; —heid, v.

Afhandelen (*afdoen, regelen*), ik heb —gehandeld; —handeling, v.

Afhandig, bw. *Iem. iets — maken*, d. i. ontneemen, afkapen.

Afhangen, ik hing —, heb —gehangen. Fig. *van iem. —*, de ondergeschikte zijn van; *iets laten — van*, de regeling afhankelijk stellen van; *het hangt er van af*, d. i. van de omstandigheden; *alles hangt af van die ééne zaak*, alles draait op die ééne zaak.

Afhankelijk en **Afhanklijk**, bn. en bw.; —heid, v.

Afharen (*het haar verliezen, van de huden doen*), ik heb en het is —gehaard.

Afhebben (*gereed hebben*), ik had —, heb —gehad.

Afheinen (*met een heining afsluiten*), ik heb —geheind; —heining, v.

Afhoeven, het heeft —gehoefd; v. *die taak hoeft niet af*, het is niet noodig, dat ze gereed is.

Afhouden (*verwijderd houden*), ik hield —, heb —gehouden; *zeew. Van den wal —*, den wal mijden; —houder, m.; —houding, v.

Afhuiven (*de huid of kap afzetten, bij valken b.v.*), ik heb —gehuifd.

Afjacht (*ruw bescheid*), v. *Iem. een — geven*, d. i. hem afsnauwen.

Afjakkere (*afjagen, afrossen*), ik heb —gejakkerd. *Een paard —, zijn zenuwen —*, hevige inspannen en verzwakken.

Afjapen (*afsnijden*), ik heb —gejaapt.

Afkaatsen (*in andere richting staan*), ik heb en het is —gekaatst; —kaatsing, v.

Afkabbelen (*ondermijnen*), ik heb en het is —gekabbeld. *Den oever —*, d. i. ondergraven door den golfslag; *de oever is afgekabbeld*, d. i. afgebrokkeld.

Afkaden (*afsluiten*), ik heb —gekaad; —kading, v.

Afkalken (*van kalk ontdoen*), ik heb en het is —gekalkt; —kalking, v.

Afkalven (*het losschuiven van aardwerken*), het is —gekalfd; —kalving, v.

Afkanten (*de scherpe hoeken wegnemen*), ik heb —gekant; —kanting, v.

Afkapen (*ontstelen*), ik heb —gekaapt.

Afkeer (*weezin*), m.

Afkeeren (*afwenden*), ik heb —afgekeerd. *Het hoofd —, de oogen —, de blikken —*; *een stoot —*, d. i. afweren; *zich van iets of iem. —*, den rug toe draaien.

Afkeerven, bn.; —heid, v. gmv.

Afkerven (*den kerfstok effen maken*), ik kerfde of korf —, heb —gekorven; —kerver, m.; —kerving, v.

Afketsen (*afwijzen, doen mistukken*), ik heb en het is —getekst.

Afkeuren (*niet goedkeuren*), ik heb afgekeurd;

Een adspirant —, geleverde goederen —, bouwstoffen —, een uitdrukking —, een handelwijze —, maten, gewichten, munten —.

Afklagen (zich moe klagen), ik heb mij en ben —geklaagd.

Afklaren (zuiveren), ik heb en het is —geklaard; suiker, siroop —, het schuim er van verwijderen.

Afklemmen (door klemmen afscheiden), ik heb —geklemd; hij heeft een vingertlid afgeklemd.

Afkleppen (afkondigen met klokgeklep), ik heb afgeklept; —klepper, m.; —klepping, v.

Afkluisen (kluivende afeten), ik kloof —, heb —geklouven; ook: ik kluifde —, heb —gekluisd; —kluiver, m.; —kluiving, v.

Afknabbelen, ik heb —geknabbeld; —knabbeling, v.

Afknagen, ik heb —geknaagd; —knager, m.; —knaging, v.

Afknakken (knakkend afbreken), ik heb en het is —geknakt. Een tak —, de peretak is afgeknakt.

Afknarpen (afknagen), ik heb —afgeknarpt. Een been —, d. i. knarsend afpluizen; fig. van een zaak iets —, er inhaling munt uit slaan; iemand iets —, een kleinigheid met list ontnemen.

Afknaveleu (afpersen), ik heb —geknaveeld; —knaveeling, v.

Afknotten (afstompen), ik heb —geknott; een kegel, pyramide (meetk.).

Afkomeling (afstammeling), m. en v. —en, ook: —e, v.

Afkomst (oorsprong, geboorte), v. Hij is van goede —, geboorte, familie; —ig, bn.

Afkondigen (openbaar bekend maken), ik heb —gekondigd; —kondiger, m.: —kondiging, v.; het —der geboden (huwelijk).

Afkooksel, o. —s.

Afkoop (het vrijkoopen), m. —en; — van vrienden, renten, enz.

Afkoopen, onr. ik kocht —, heb —gekocht; zich laten —, zich met geld laten verhalen af te zien van eenige aanspraak, eenig recht.

Afkrooien (de bovenste veenlaag verwijderen), ik heb —gekrooid; —krooier, m.; —krooijing, v.

Afkruien (wegvoeren), ik kruidde of krooi —, heb en het is —gekruid of —gekrooid; —kruiging, v.

Afkunnen (kunnen afdoen), onr. ik konde of kon —, heb —gekund.

Aflaat (kwijschelding of vermindering van kerkelijke straf), m. —laten.

Aflandig (zeew. van het land af afgericht), bn. de wind is —.

Aflaten (iets onlaag laten), ik liet —, heb —gelaten; —later, m.; —lating, v.

Aflaveeren (scheepst. stroomafwaarts laveeren), ik heb en ben —gelaveerd.

Afleren (verleeren), ik heb en ben afgeleerd. Wij zullen hem dat wel —, dwingen na te laten.

Afleggen, ik heb —gelegd en —geleid. Een kleedingstuk —, de wapenen —, een gewoonte —. Hij heeft het afgelegd, is gestorven.

Afleiden (naar een andere plaats leiden), ik heb —geleid: —leider, m.; —leiding (ontspanning), v.; —leidkunde (woordvorming), v.; —leidkundig, bn.; —e, m. en v.

Afleidsel (een afgeleid woord), o. —s.

Aflesen (scheepst. voor wind en stroom drijven), ik heb —gelensd.

Afleveren (ter hand stellen, gereed hebben), ik heb —geleverd; —levering (evenmatig deel van eenig groot boekwerk), v.

Aflesen, ik las —, heb —gelezen; —lezer, m.; —lezend, v.

Aflijvig (gestorven), bn.; —worden, overlijden; —zijn, dood zijn; iem. —maken, dooden.

Aflokken (dicht. vriendelijk onlaag zien), ik heb —gelonkt.

Aflooden (een water afpeilen), ik heb —gelood; —looding, v.

Afloogen (het vet of schuim verwijderen), ik heb —gelood; —looging, v.

Afloop, m. —en.

Afloopen, ik liep —, heb en het is —gelopen; —looper, m.; —looping, v.

Aflossen (vervangen), ik heb —gelost. De wacht —; een kapitaal —, afdoen; —lossing, v.

Afluïden (afzeggen door middel van klokgeklep), ik heb —geluid; de parade is —geluid.

Afluïsteren, ik heb —geluisterd; —luïsteraar, m.; —luïstering, v.

Afmaaien, ik heb —gemaaid; —maaiër, m.; —maaiing, v.

Afmaken (voltooiën; ook dooden), ik heb —gemaakt; —maker, m.; —making, v.

Afmalen (allen voorraad door den molen laten gaan), ik heb —gemalen.

Afmalen (afschilderen), ik heb —gemaald; personen, tafereelen —, schilderen.

Afmarcheeren (wegtrekken), ik ben —gemaarcheerd; de troepen marcheeren —, gaan op marsch; —march, m.

Afmartelen (door marteling uitputten), ik heb —gemarteld; —marteling, v.

Afnatten (krachteloos maken), ik heb —gemat; een ziekte, het spel, de koorts kan iem. —.

Afneten (geheel meten), ik mat —, ik heb —gemeten; —meter, m.; —meting, v.

Afnijsen (bij afslag verkoopen), ik heb —gemijnd; —mijner, m.; —nijsing, v.

Afnaasten (benaderen van onroerend goed), ik heb —genaast. Men wilde hem zijn huis —.

Afnemen, ik nam —, heb —genomen; —neming, v.

Afnenzen (nieuwsgierig afkijken), ik heb —geneusd; —neuzer, m.; —neuzing, v.

Afnommeren en —nummeren (alles van een nummer voorzien), ik heb —genommerd (genummerd); —nommering en —nummering, v.

Afpachten (in huur nemen), ik heb —gepacht. Ik heb u die weide afgepacht.

Afpalen (met palen afzetten), ik heb —gepaald; —paler, m.; —paling, v.

Afpeil (peilen van zekeren voorraad), m. grmv.

Afpeilen, ik heb —gepeild; —peiling, v.

Afpeizen (zich), ik heb mij —gepeinsd.

Afpelen (de huid van het haar ontdoen), ik heb —gepeeld; —peeling, v.

Afpellen (de pel of schil verwijderen), ik heb —gepeeld; —peller, m.; —peiling, v.

Afperken (afbakken), ik heb —geperkt; —perking, v.

Afpersen (uitpersen), ik heb —geperst; —perser, m.; —persing, v. Iem. tranen, een zucht —.

Afpijnen (zich) (d. i. zich aftobben), ik heb mij —gepijnd; —pijning, v.

Afpijnigen (door pijn doen bekennen), ik heb —gepijngd; —pijning, v.

Afpingelen (kleingeestig afdingen), ik heb —gepingeld.
Afplatten (iets platter maken), ik heb —geplat; —**plating**, v.
Afplooiën (in gereedheid brengen), ik heb —geplooid.
Afpluizen (bij pluïsjes afplukken), ik ploos —, heb —geplozen; *het vleesch van een been —, een karkas van een hoen —.*
Afpluizen (pluïsjes wegnemen), ik heb en het is —gepluisd; *een rok, een jas —; kom hier, ik zal je eens —.*
Afplukken, ik heb —geplukt; —**plukker**, m.; —**plukking**, v.
Afpoetsen (schoonpoetsen, reinigen), ik heb —gepoetst.
Afpolderen (indijken), ik heb —gepolderd; —**poldering**, v.
Afponden (afwegen), ik heb —gepond. *Zorg er voor goed wat rijst af te ponden, d. i. in pondsbuilen af te wegen.*
Afprachen (afbedelen), ik heb —gepracht; *iem. een aalmoes —, d. i. smeekend afvragen.* —**pracher**, m.; —**praching**, v.
Afprakkezeeren (zich moe peïnzien), ik heb —geprakkezeerd. gmz.
Afpressen (dicht. voor afpersen), ik heb —geprest; —**pressing**, v.
Afriegelen (afranselen), ik heb —gepriegeld.
Af punten (de tippen afsnijden), ik heb —gepunt; —**punter**, m.; —**punting**, v.
Afrabbelen (met overhaastig opzeggen, lezen enz.), ik heb —gerabbeld; *zijn les, zijn gebed —.*
Afraden, ik rief of raadde —, heb —geraden; —**rader**, m.
Afrafelen (ontdoen van de rafels), het is —gerafeld; —**rafeling**, v.
Afraffen (slordig afnaken), ik heb —geraffeld. *Het schoolwerk —.*
Afragen (het spinrag met den raagbol wegnemen), ik heb —geraagd.
Afraken, ik ben —geraakt; —**raking**, v.
Aframelen (afrossen, slaan), ik heb —gerammeld; —**rammeling** (een pak slaag), v.
Aframelen (afrabbelen, veel te snel oplezen of opzeggen), ik heb —gerammeld.
Afranselen (gevoelig slaan), ik heb —geranseld.
Afraspen (wegschrapen), ik heb —geraspt; —**rasper**, m.; —**rasping**, v.
Afrasteren (met rasterwerk afstuiten), ik heb —gerasterd; —**rastering**, v.
Afreeden (afwerken), ik heb —gereed; *vlas, hennep, wol, papier —.*
Afreekekel (werktuig bij de vlas- of hennepbereiding), m. —s.
Afreis (vertrek, afvaart), ook: **Afreize**, v.
Afrezen, ik ben en heb —gereisd.
Afrekenen (de rekening effenen), ik heb —gerekend; —**rekening**, v.
Afrennen, ik ben en heb —gerend.
Afrepelen (knotten, vlas ontdoen van de knopen), ik heb —gerepeld; —**repelling**, v.
Africhten (leeren, bewaamen voor eenig doel), ik heb —gericht. *Een hond —, een valk —, een knaap —, voor een examen —, soldaten — (dresseeren).*
Afrij (het afrijden), m.; (helling bij 't afrijden), v. gmz.
Afrijden, ik reed —, ben en heb —gereden; —**rijder**, m.
Afrijgen, ik reeg —, heb —geregen; —**rijger**, m.; —**rijging**, v.

Afrijten (losscheuren, scheiden), ik reet —, heb —gereten; —**rijting**, v.
Afrijzen (afstijgen), ik rees —, ben —gerezen; —**rijzing**, v.
Afrikaan, m. (zekere sierplant [donkerbruin met geelt]), —kanen.
Afristen (afstroopen), ik heb —gerist; *bes-*
Afrif, m. gmv. [sen —.
Afritsen (afperken), ik heb —geritst; —**ritsing**, v.
Afrollen (naar beneden rollen), ik ben en heb —gerold; *een kaart —; van een heuvel —.*
Afronden (de hoeken wegnemen), ik heb —gerond; —**ronding**, v.
Afroomen (van den room ontdoen), ik heb —geroomd; —**rooming**, v.
Afrooven (ontrooven), ik heb —geroofd; —**rooving**, v.
Afrossen (roskammen, reinigen, ook slaan), ik heb —gerost; —**rosser**, m.; —**rossing**, v.
Afroven (van 't roofje of korstje ontdoen), ik heb —geroofd.
Afrukken (met een ruk ontnemen), ik heb en ben —gerukt; —**rukker**, m.; —**rukking**, v.
Afschaafel (krullen, enz.), o. —s.
Afschaduwēn (afschetsen, zinnelijk afbedelen), ik heb —geschaduwd: —**schaduwing**, v.
Afschaven (doen ophouden, buiten gebruik stellen), ik heb —geschaft; —**schaffer**, m.; —**schaffing**, v.
Afschaven (door schaven wegnemen), ik heb —geschaafd; —**schaving**, v.
Afscheep (verzending per schip), m. gmv.
Afscheid, o. *Een hartelijk —, een koel —; — nemen; tot —, ten —.*
Afscheiden (scheiden van), ik heb en ben —gescheiden; —**scheiding**, v.; —**scheidinkje**, o.
Afscheidnemen, o.; —**neining**, v.
Afscheidsbezoek, o. —en. [ferd.
Afschelferen (afschilferen), het is —geschel-
Afschenken (afgieten), ik schonk —, heb —geschonken; *al de thee —, de room van de melk —.*
Afscheppen (per schip verzenden), ik heb —gescheept. Fig. *iem. —, met bits bescheid wegzenden.* —**scheper**, m.; —**schepping**, v.
Afscheppen, ik heb —geschept; —**schepping**, v.
Afscheren (afknippen), ik schoor —, heb —geschoren; —**scheerder**, m.; —**schering**, v.
Afschetsen (natekenen), ik heb —geschetst; —**schetser**, m.; —**schetsing**, v.
Afscheuren, ik heb en ben —gescheurd; —**scheuder**, m.; —**scheuring**, v.
Afschijn (dicht. afschijnself), m. gmv.
Afschilderen (met kleuren nabootsen), ik heb —geschilderd; —**schildering**, v.
Afschilferen (in schilfers of plaatjes afvallen), het is —geschilferd; *deze muur is geheel afgeschilferd, de witkalk of het pleister is er afgevallen.* Ook: **Afschelferen**.
Afschillen (de schel of schil van iets afdoen), ik heb —geschild; *de schors van een boom —; een appel, een aardappel —.*
Afschoffelen (met de schoffel losmaken), ik heb —geschoffeld; —**schoffeling**, v.
Afschoonen (opklaren), het is —geschoond; *de lucht begint af te schoonen, is aardig afgeschoond.* —**schooning**, v.
Afschot (aftoep, helling), o. gmv.
Afschrift, o. —en.
Afschrijven, ik schreef —, heb —geschreven.

—schrijfgeld, o.; —schrijfloon, o.; —schrijving, v.
Afschrik (afkeer, innerlijke schrik), m. gm.v.
Afschrikken, ik heb —geschrikt; —schrikker, m.; —schrikking, v.
Afschuinen (schuin afsteken), ik heb —geschuind; —schuiving, v.
Afschuiven, ik schoof —, heb —geschoven; —schuiving, v. Geld —, afdoeken.
Afschuren (reinigen), ik heb —geschuurd; —schuurder, m.; —schuring, v.; —schuurtsel, o.
Afschutsel (heining, afsluiting), o. —s.
Afschutten (afschieden door een heining), ik heb —geschut; —schutting, v.
Afschuw (afkeer), m.
Afschuwelijk (verfoelelijk), bn. en bw.; —heid, v. Ook: **Afschuwelijk**.
Afsijpelen (druppelsgewijze afdoelen), het is —gesijpeld; —sijpeling, v.
Afsjorren (het touwwerk losmaken), ik heb —gesjord.
Afslaan (verjagen, verdrijven, van de hand wijzen), ik sloeg —, heb en ben —geslagen; den vijand —, een aanval —, een storm —, een eisch —, een aanbod —; de bajonet —, van het geweer nemen.
Afslag (vermindering), m. —en; — van straf, van schuld; — van visch (verkoop), de —, plaats waar men visch verkoopt.
Afslager (openbare verkooper, vendumeester), m. —s.
Afslaven (zieh), ik heb mij —geslaafd.
Afslachten (metalen gladhameren), ik heb, het is —geslacht; —slechtthamer, m.; —slechtting, v.
Afsliepen (aftrekken), ik heb —gesleept. De booten sleepen een vlot de rivier af; —sleeper, m.; —sleeeping, v.
Afsliepen (afhangen), het heeft —gesleept. Een japon met afsliepende strooken.
Afslieren (afglijden), ik ben —geslierd.
Afslippen (door sliepen wegnemen), ik sleep —, heb —geslepen; —slijper, m.; —slijping, v.; —slijpsel, o.
Afslonzen (kleeidij slordig dragen), ik heb —geslonsd; —slonzer, m.; —slonzing, v.
Afstooten (door een sloot omringen), ik heb —gesloot; —slooting, v.
Afslorpen en —slurpen, ik heb —geslorpt (= geslurpt); de room van de melk —, het vet van den bouillon —.
Afslorping en —slurping, v.
Afsloven (zieh), ik heb mij —gesloofd; zich dag aan dag —, zw3ar vermoelen.
Afsluiten, ik sloot —, heb —gesloten; —sluitdijk, m.; —sluitdam, m.; —sluiting, v.
Afsluitingsdeelen (scheepst. al wat dient om een schip waterdicht te houden), o. mv.
Afsmeeiken (afbidden), ik heb —gesmeekt; —smeeiker, m.; —smeeiking, v.
Afsnauw (norsch woord), m. gm.v.
Afsnauwen (iem. bits iets zeggen), ik heb —gesnauwd; —snauwer, m.; —snauwing, v.
Afsnede en —snee, v. —snedes.
Afsnijden (door snijden afscheiden), ik sneed —, heb —gesneden; —snijder, m.; —snijding, v.; —snijdsel, o.; —snijdschaar, v.
Afsnoeien, ik heb —gesnoeid; —snoeier, m.; —snoeiing, v.; —snoeisels, o.
Afsnoepen (behendig ontfutselen), ik heb —gesnoept.

Afsnuiten, ik snoot —, heb —gesnoten. Een kaars —.
Afsnuiten (een stuk hout van de scherpe punt ontdoen), ik heb —gesnuit; —snuiting, v.; —snuitsel, o.
Afspannen (een trekdiër losbinden), ik heb —gespannen; —spanner, m.; —spanning, v.
Afspelen (ten einde spelen, geheel vertoonen), ik heb en het is —gespeeld; het dominospel —, een blijspel —.
Afspieden (afloeren), ik heb —gespied; —spieder, m.; —spieding, v.
Afspiegelen (terugkaatsen), ik heb —gespiegeld; —spiegeling, v.
Afsplijten (splinters verliezen), het spleet —, het is —gesplet; —splijting, v.
Afspinteren, ik heb en het is —gesplinterd; —splintering, v.
Afspoelen, ik heb —gespoeld; —spoeling, v.
Afspraak (mondelinge overeenkomst), v. —spraken.
Afsprekken, ik sprak —, heb en ben —gesproken.
Afpringen (zich met een sprong verwijderen), ik sprong —, ben en heb —gesprongen. Fig. De onderhandeling is afgesprongen, d. i. plotseling geëindigd; —springer, m.; —springing, v.
Afstaan (afstand doen), ik stond —, heb —gestaan.
Afstammeling, m. en v. —en; v. ook **Afstammeling**.
Afstammen (zijn oorsprong ontleenen), ik ben —gestamd; —stamming, v.
Afstand, m. —en; —doen, opgeven, laten varen; een groote —, een —afleggen, op eerbiedigen —blijven, de —van twee tonen, tusschenruimte, iem. op —houden, terughouden.
Afstandsmeting, v. —en; —wijzer, m. —s.
Afstappen, ik heb en heb —gestapt.
Afsteken, ik stak —, heb en ben —gestoken; een schip doen —, afvaren; de randen —, wegsteken, verwijderen; —stekker, m.; —stekking, v.
Afstel, o. gm.v. Van uitstel komt —, door uit te stellen komt van een plan ten laatste niets.
Afstemen, ik heb —gestemd; —stemming, v.
Afstempelen, ik heb —gestempeld; —stempeling, v.
Afsterven, het stierf —, is —gestorven; —sterfing, v.
Afstijgen, ik steeg —, ben —gestegen; —stijging, v.
Afstoffen (reinigen van stof), ik heb —gestoft; —stoffing, v.
Afstompen (stomp maken), ik heb —gestompt; —stomping, v.
Afstooten, ik stiet en stootte —, heb —gestooten; —stooting, v.
Afstorten (doen nederstorten), ik heb en ben —gestort; —storting, v.
Afstraffen (de noodige straf toedienen, ook den mantel uitvegen, doorhalen), ik heb —gestraft; —straffing, v.
Afstroopen (door strijken verwijderen), ik heb —gestroopt; een haas het vel —, een paling —.
Afstuiten (met een stoot terugspringen), het is —gestuit; —stuiting, v.
Afstuiven (wegstuiven), ik stooft —, ben —gestuoven; —stuiving, v.
Afsturen (doen heengaan), ik heb —gestuurd.
Afsullen (afglijden), ik ben —gesuld.
Aftakelen (scheepst. ontdoen van zijn want),

ik heb —getakeld. Fig. *hij is heel wat afgetakeld*, d. i. achteruitgegaan in gezondheid.

Aftandsch (*van paarden*), bn.

Aftappen (*uit het vat op flesschen tappen*), ik heb —getapt; —tapper, m.; —tapping, v.

Aftarnen (*afrotnen*), ik heb —getarnd.

Afteekenen, ik heb —geteekend; —teekenaar, m.; —teekening, v.

Aftellen, ik heb —geteld; —telling, v.

Aftobben, ik heb —getobd; ook: *zich* — (*zich overmatig inspannen*).

Aftocht, m. —en. *De — der Franschen*, het vertrek; *den — slaan of blazen*. Fig. *iem. een veiligen — bezorgen*, in veiligheid brengen.

Aftonnen (*afbakenen*), ik heb —getond.

Aftrek, m.; — *hebben*, — *vinden* (koopers vinden); *na — van de onkosten* (in mindering).

Aftrekken, ik trok —, heb en ben —getrokken; —trekker, m.; —trekking, v.; —treksel, o.

Aftroeven (*in het kaartspel*), ik heb —getroefd; —troever, m.; —troeving, v.

Aftroggelen (*door mooie praatjes zien te krijgen*), ik heb —getroggeld; —troggeling, v.

Aftuigen (*ontdoen van tuig*), ik heb —getuigd.

Aftuimelen (*van een hoogte tuimelend neervallen*), ik ben —getuimeld; —tuimeling, v.

Aftuinen (*afheinen, afschutten*), ik heb —getuind; —tuining, v.

Afvaardigen (*afzenden*), ik heb —gevaardigd; —vaardiger, m.; —vaardiging, v.

Afvaart (*vertrek van schepen*), v. —en.

Afvangen (*afvegen*), ik heb —gevaagd.

Afval (*het losgaan, scheiden*), m. gmv.

Afval (*het afgevallene*), o. gmv.

Afvallen, ik viel —, ben —gevallen.

Afvallig (*ontrouw*), bn.; —heid, v.

Afvallige (*verzaker van zijn geloof*), m. en v. —n.

Afvaren, ik voer —, heb en ben —gevaaren.

Afvegen (*afvegen, reinigen*), ik heb —geveegd; —veegsel, o.; —veger, m.; —veging, v.

Afvergen (*eischen*), ik heb —gevergd; —verging, v.

Afveien (*door vleien verliezen*), ik heb —geveleid; —vleier, m.; —vleijing, v.

Afvlieten, het vlood —, is —gevloten; —vlieting, v.

Afvlijmen (*afsnijden*), ik heb —gevljmd; —vlijming, v.

Afvloeien, het is —gevloeid; —vloeiing, v.

Afvoederen (*afvoeren*, b.v. *het vee*), ik heb —gevoederd (—gevoerd); —voeding, v.

Afvoeren (*wegvoeren*), ik heb —gevoerd; —voerder, m.; —voering, v.; —voerkanaal, o.

Afvorderen (*eischen*), ik heb —gevorderd; —vorderaar, m.; —vordering, v.

Afvragen, ik vraagde (vroeg) —, heb —gevraagd; —vraging, v.

Afvuren (*doen ontbranden*), ik heb —gevuurd; —vuring, v.

Afwaaien, het woei of waaide —, heeft en is —gewaaid.

Afwaarts (*nederwaarts*), bw.

Afwachten (*wachten op iets of iem.*), ik heb —gewacht; —wachter, m.; —wachting, v.

Afwasschen (*iets reinigen*), ik wiesch —, heb —gewasschen; —washington, v.; —wasching, v.

Afwateren (*water afvoeren*), ik heb —gewaterd. *Buurmans land watert af op onze sloot*. —watering, v.

Afweeken (*door weeking los maken*), ik heb en het is —geweekt; —weeking, v.

Afweg (*zijweg*), m. —en.

Afwegen, ik woog —, heb —gewogen; —weger, m.; —weging, v.

Afwelden (*kaal grazen*), het vee heeft —geweid; —weiding, v.

Afwenden (*een andere richting geven*), ik heb —gewend; —wender, m.; —wendiging, v.; —wendster, v.

Afwennen (*afleggen*, b.v. *een slechte gewoonte*), ik heb —gewend; —wenning, v.

Afwentelen, ik heb —gewenteld; —wenteling, v.

Afweren, ik heb —geweerd; —weerder, m.; —wering, v.

Afwerpen, ik wierp —, heb —geworpen; —werper, m.; —werping, v.

Afwezen (*er niet zijn*), o.; —wezend, bn.; —wezendheid, v.; —wezig, bn.; —wezigheid, v.

Afwezenden (*de niet tegenwoordig zijnde personen*), m. en v. mv.

Afwijken (*in andere richting gaan of loopen*), ik week —, ben —geweken; —wijker, m.; —wijking, v.

Afwijzen (*van de hand wijzen*), ik wees —, heb —gewezen; —wijzing, v.

Afwinden, ik wond —, heb —gewonden; —winder, m.; —winding, v.; —windster, v.

Afwinnen, ik won —, heb —gewonnen.

Afwisselen (*op zijn beurt vervangen*), ik ben en heb —gewisseld; —wisselend, bn. en bw.; —wisseling, v.

Afwrijven (*schoonwrijven*), ik wreef —, heb —gewreven; —wrijving, v.

Afwringen (*losuringen*), ik wrong —, heb —gewrongen; —wringing, v.

Afzadelen (*ontdoen van het zadel*), ik heb —gezadeld; —zadeling, v.

Afzagen (*met een zaag afsnijden*), ik heb —gezaagd. *Een afgezaagd lidje, onderwerp*, enz. d. i. te lang gezongen of behandeld.

Afzakken (*naar beneden zakken*), ik ben en heb —gezakt; —zakker, m.; —zakkerkje (*borrel*), o.; —zakking, v.

Afzeggen (*afwijzen, bedanken voor*), ik heb —gezegd of —gezeid; —zegger, m.; —zegging, v.; —zegster, v.

Afzenden, ik zond —, heb —gezonden; —zender, m.; —zending, v.

Afzet (*verkoop*), m. gmv.

Afzetbaar, bn. *Een — ambtenaar*, d. i. die ontzagen kan worden; *de rechterlijke macht is niet afzetbaar*; —heid, v.

Afzetten, ik heb —gezet; —zetsel (*loot, steek*), o.; —zetter, m.; —zetterij (*bedrog*), v.; —zetting, v.

Afzichtelijk (*aartsleelijk*), bn.; —heid, v.

Afzichtig, bn.; —heid, v.

Afziedsel (*afkooksel*), o. —s.

Afzien, ik zag —, heb —gezien; —zienbaar, bn.

Afzijn (*afwezigheid*), o. gmv.

Afzonderen (*afschieden, verwijderen*), ik heb —gezonderd; —zondering, v.

Afzonderlijk, bn. en bw. *Een —e slaapkamer*, afgescheiden, vrij; *de kinderen zaten —*, d. i. niet bij de volwassenen.

Afzweren (*bij eede verwerpen*), ik zwoer —, heb —gezworen; —zweerder, m.; —zwering, v.; *de afzwering van Philips II* (1581).

Afzweren (*afzetteren*), de pink zwoor —, is —gezworen; —zwering, v.

Agaat (*edelsteen vol kleurschakering*), m. agaten, o. voor de stof.

Agaceeren (opwinden, sarren, tarten; aanvuren, belust maken).
Agacerie (terging, sarderie, tarting), v.
Agaten (van agaat), bn. Een — armband.
Ageeren (handelen, te werk gaan). Tegen iem. —, hem gerechtelijk aanklagen.
Agenda (getijdenboek, dagboek), v. —'s.
Agent (zaakbezorger) m. —en; —schap, o.
Agent de change (wisselaar, wisselmaker), m.
Agent van politie (gerechtsdienaar, diender), m.
Aggiustamente (stipt, zeer nauwkeurig), muz.
Agglomeratie (samenhooping, opeenhooping), v.
Agglomereren (zich) (zich ophoopen, groter worden; ophoopen, dicht bij elkander bouwen).
Aggravatie (bezwaring, verzwaring, b.v. van een straf), v.
Aggraveeren (verzwaren, vergrooten).
Aggregeeren (toevoegen, ergens in opnemen).
Agiel (behendig, vaardig, gewind), bu.
Agiliteit (vlugheid, behendigheid), v.
Agio (opgeld), o.
Agiotage (actiehandel, kunstgrepen in den effectenhandel), v.
Agioteur (actiehandelaar; woekeraar), m.
Agitatie (gisting, woeling, onrust, opgewondenheid), v.
Agitator (volksmenner, opruier), m. —s.
Agiteeren (bewegen, verontrusten; vervolgen, in spanning brengen).
Agnaten (naaste bloedverwanten van vaders zijde), m. mv.
Agnoseeren (erkennen, voor geldig verklaren).
Agnosticus (ongelooovige, letterl. onwetende), m.
Agnus Dei (lam Gods, de eerste woorden van het vijfde zangstuk der Mis; ook een beeldje), o.
Agonie (doodstrijd), v.
Agoniseeren (zieltogen, op het uiterste liggen).
Agonisement (vergrooting), o.
Agrarisch (den akkerbouw of de akkers betreffende), bn. De —e wetten der Romeinen.
Agrarische wet (akkerwet, graanwet).
Agreëren (aangenaam zijn, gunstig aannemen).
Agrementen (sieraden, garneersel), o. mv.
Agricultuur (land-, akkerbouw), v.
Agrimonie (zeker bitter kruid, leverkruid, boelkenskruid), v.
Agronoom, Agronomist (wetenschappelijk gevormd landbouwer), m.
Agurk (soort van kleine komkommer), v.; —en. Ook: **Agurk**.
Ai, tw.
Aï (de haard, viervoetig dier in Brazilië, aldus geheeten naar het geluid dat het voortbrengt), m. —'s.
Aide, (hulp, bijstand; helper, handlanger), m. —s.
Aide de camp (generaal-adjutant), m. (mv. aides de camp).
Aimabel (beminnenswaardig, liefvallig), bn.
Air (schijn, uiterlijk, houding), o. —s. Zich airs geven, d. i. zich grootsch aanstellen.
Aisance (ongedwongenheid in manieren; gemakkelijkheid; welgesteldheid), v.
Aise (gemak, welbehagen), o. Op zijn — zijn, d. i. ergens op zijn gemak zijn.
Aise (genoeftik, gelukkig), bn.
A jour (doorschijnend, met openingen).

Ajourneeren (verdagen, tot een anderen dag verschuiven).
Ajuin (ook ui of siepel), m. —en.
Ajusteeren (gelijkmaken, aanpassen; zich gereedmaken).
Akant (zekere boom), m. —en.
Akafietje, o. —s. 't Is geen —, 't is een lastig of vuil werk.
Akelei (zekere bloem), v. —en. Ook: **Akolei** (klokbloem).
Akelig (naar, treurig), bn. en bw.
Aker, m. —s. Zie: **Eikel**.
Akker (een stuk bouwland), m. —s. *Gods water over Gods — laten loopen*, zich ter wereld niets aantrekken; hoogst zorgeloos zijn.
Akkermaalsbosch (eikenopslag), o. —boschen.
Akkermaalshout (eiken hakhout als zoom om akkers), o. gmv.
Akkoord (overeenkomst, vergelijk), o. —en.
Akolei, zie **Akelei**.
Akoniet (vergiftplant), ook: **Aconiet** (monnikskap), o.
Akte (wettig bewijsschrift), v. —n. — van geboorte, — van beschuldiging, — van overlijden. Een — passeren of vertijden, d. i. doen opmaken door den notaris; een onderhandsche —.
Al (als zn.), o. gmv.
Al, bw.
A la baisse (op daling). Speculeeren —.
A la bonne heure (het zij zoo! goed!).
A la minute (dadelijk, op staanden voet).
A la lettre (letterlijk, naar de letter).
Alarm (wapenkreet, noodkreet), o. gmv.
Alarman (verontrusting), bn.
Alarmeeren (opschudding maken, onrust maken, schrik aanjagen).
Albast (gipsoort), o.
Albaste (van albast), bn. Een — vaas.
Albatros (stormvogel), m. —sen.
Albe (miskleed, koorhemd), v. —n.
Albedil (albeschik), m. en v. —len.
Albedrijf (persoon), m. en v. —bedrijven.
Albedril (persoon), m. en v. —len.
Albeschik (persoon, moeial), m. en v. —ken.
Albino (mensch of dier zonder eenige kleurstof in huid, oogappels, haar, enz.), m. en v. —'s.
Albion (oude [en tegenwoordig dichtertelijke] naam van Engeland), o.
Album (portretboek, vriendenrol), o. —s.
Alealde (vrederechter in Spanje), m.
Aleali (loozgout), o.; —sch (loozgouthoudend), bn.
Alehimie (goudmakerij), v.
Alehimist (zoogenaamde goudmaker), m. —en.
Alcohol (gezuiverde wijnsteng), m. De — is een kanker onzer maatschappij; —isch (—bevattend), bn.
Alcoholisatie, —iseering (het onderhevig zijn of maken van een volk aan het alcoholmisbruik), v. De — van de Negers door de Europeanen.
Alcoholisme (leer van de waarde of onwaarde van den alcohol; misbruik van alcohol), o.
Alcoholist (misbruiker of niet-bestrijder van den alcohol), m. —en.
Al corso (naar den wisselkoers).
Alderman (eig. oudste, d. i. overheidspersoon in de steden van Engeland), m. —nen.
Ale (Engelsch ongehoft bier), o. Lees: eel. Zie: **Aal**.

Alentours (omstreken), m. mv.
Alert (vaardig, wakker, vlug), bn.
Alexandrijn (versregel, bestaande uit 6 jambische voeten, dus uit 12 of 13 lettergrepen), m. —en; —sch, bn.
Al fresco (schildering op versche pleisterkalk).
Alft (elft, zekere visch), m. —en.
Algarade (beleediging, hoon), v.
Algebra (stelkunde), v.; —isch, bn. Dat is — voor mij, daarvan versta ik niets.
Algemeen, o. De maatschappij tot nut van 't —; in 't —, d. i. over 't geheel.
Algemeen, bn. en bw. —heid, v.
Algen (wiersoorten, zeegras), v. mv.
Algenoegzaam, bn.; —heid, v.
Algoed, bn. en als zn. **Algoede**, voor God, m.; —heid, v.
Alias (anders gezegd, anders bijgenaamd; als zn. snaak), m. —sen.
Alibi (aanwezigheid elders), o. —'s. Zijn — bewijzen, in rechten aantonen, dat men elders was op 't oogenblik van zeker misdrijf.
Aligneeren (volgens een rechte lijn afmeten, op een rij plaatsen).
Alikruik (kleine zeeslak), v. —en.
Aliment (voedsel), o.
Alimenteren (onderhouden, verplegen).
Alinea (van de limie af, nieuwe regel), v. —'s.
Alizariwortel (meekrap), m.
Alkali, zie **Alcali**.
Alkoof (afgesloten gedeelte in een kamer, slaappleats), v. —koven.
Alkoran (wet en geloofsboek der Turken), m.
Alla breve (nog eens zoo schielijk), muz.
Allah (naam van het Opperwezen bij de Turken), m.
Alledaagsch (gewoon), bn. Mijn —e bezigheden, een — mensch, dichter, kunstenaar.
Allee (laan), v. In de omstreken van Zwol gebruikelijk voor: weg.
Alleen, bn. en bw. —handel, m.; —heerscher, m.; —heersching, v.
Alleenblijven, ik bleef —, ben —gebleven.
Alleenig, bw.
Alleenlaten, ik liet —, heb —gelaten.
Alleenlijk, bw.
Alleenstaan, ik stond —, heb —gestaan.
Allegaar (allegader, ategader), bw.
Allegaartje (mengelmoes), o. —s.
Allegeeren (aanhalen van Schriftuurplaatsen enz.; aanvoeren).
Allegorie (zinnebeeldige voorstelling, beeldspraak), v. —ën.
Allegorisch (zinnebeeldig, verbloemd), bn. en bw.
Allegramente (haastig, vroolijk), muz.
Allegro (vroolijk, leverdig, snel), muz.
Alleman (iedereen), vnw.; Jan en —sgading, geschikt voor iedereen; —sgek, m.; —svriend, m.; —svriendschap, v.
Alleens en **allengskens**, bw.
Allerbest, bn. en bw.
Allerchristelijkst (titel der Fransche koningen), bn.
Allerhande (van alle soort), soortgetal.
Allerhande (kleingoed, koekjes), o. gmv.
Allerheiligen, —dag, m.; —feest, o. (gedachtenis voor alle heiligen in de R.K. kerk, 1 Nov.).
Allerhoogst, bn. en als zn. **Allerhoogste**, voor God, m.
Allerlei (van alle soort), soortgetal en o. als zn.
Allerwegen (overal), bw.
Allerzielen, —dag, m.; —feest (gedachtenis

voor alle overledenen in de R. K. kerk, 2 November), o.
Alles, o. als zn.
Allesbehalve, bw.
Allesziens, bw.
Allez (komaan, loop heen), tw.
Alliage (legeering, metaalmengsel; toevoegsel), v.
Alliantie (verbond, bondgenootschap), v.; —tiën en —ties.
Alliceeren (tot zich lokken).
Alligatie (menging, toevoegsel), v.
Alligator (Amerik. krokodil, kaaïman), m. —s.
Allo (gauw, toe), tw.
Allocutie (aanspraak van den paus tot de kardinalen, redevoering), v. —tiën en —ties.
Alloodiaal (eigen geërfd, niet leenplichtig), bn.
Allodium (eigen bezitting, zonneken, vrij en onovervremdbaar erfgoed), o.
Allonge (verlengstuk), v.; —pruik (staartpruik), v.
Allongeeren (verlengen, uittrekken, langer maken).
Allons (komaan; voorwaarts, laten wij gaan!), tw.
Allooi (gehalte van munten), o. gmv.
Allooieeren (op het juiste gehalte brengen).
Allopaath (voorzitter der allopathie), m. —pathen; —thisch, bn.
Allopathie (geneeswijze met middelen die de ziekte tegenwerken), v. Zie: **homeöopathie**.
All' ottava (octaafsgewijze, acht tonen hooger), muz.
Alludeeren (toespelen, stekelig zinspelen, spotten).
All'unisono (eensluitend, gelijkluitend), muz.
Allure (gang, pas, uiterlijk en manieren; voetsel van paarden), v. —s. Hij neemt de —s van een groot heer aan.
Allusie (toespeling, zinspeling, wenk), v. —siën.
Alluviaal (aangestibd, aangespoeld), bn.
Alluvie (aanspoeling of aanslibbing van land), v. gmv.
Alma (de voedende, de grootbrengende).
Alma mater (de voedende moeder, een eere-naam voor de hoogeschoolen), v.
Almacht (alvermogen), v. De Godheid.
Almachtig, bn. en bw. en als zn. **Almachtige**, voor God, m.
Almanak (dagwijzer, jaarboekje), m. —ken; Mijn hoofd is geen —, ik kan niet alles onthouden.
Al marco (naar het gewicht der munten).
Almogend, bn. en als zn. **Almogende**, voor God, m.; —heid, v.
Aloë (naam van een uitheemsche plant), v. —'s.
Alom, bw.; —tegenwoordig, bn. als zn.
Alomtegenwoordige, voor God, m.; —tegenwoordigheid, v.
Alomvattend, bn.
Aloud (zeer oud), bn.; —heid, v.
Alpen (bergen, gebergte), m. mv.
Alpenroos (kleine bloem der hooge Alpen), v. —rozen.
Alpenstok, m. —ken.
Alpha (eerste letter van 't Grieksche Aβc), v.
Alphabet (het abc), o.; —isch, bn. en bw.
Al punto (nauwkeurig), muz.
Alreede en **alree**, bw., hetzelfde als:
Alreeds, bw.
Al rigore di tempo of **Al tempo** (in de juiste tijdmaat), muz.

Alruin (zeker slaapverwekkend kruid), v. gmv.
Al segno (van het teken af), muz.
Alsem (bitter kruid), m. gmv.
Alt (tweede zangstem), v.; —**slutel**, m.; —**stem**, v. muz.
Altaar, o. —taren.
Altegader, bw.
Altemaal, bw.
Altemet (soms, bijgeval), bw. gew.
Al tempo, zie **Al rigore** enz. muz.
Alteratie (verandering; ontsteltens, ontzetting, ontroering, schrik), v. —tiën.
Altercatie (woordenuwsseling; twist), v.
Altereeren (veranderen; ontroeren).
Alter ego (tweede ik, fig. plaatsvervanger), o.
Alternatief (gedwongen keuze), o. gmv.
Alternatief (afwisselend), bn.
Alterneeren (om beurten afwisselen).
Altesse (Hoogheid, Doorluchtigheid), v.
Althans, bw.
Altijd, bw.; —**durend**, bn.
Altimeter (hoogtemeter, werktuig), m. —s.
Altimetrie (hoogte-meetkunde), v.
Altoos, bw.; —**durend**, bn. Een — **almanak**.
Aluin (een samentrekkend zout), v. gmv.
Alvermogen (almacht), o. gmv.
Alvleeschklier (ontl.), v. —en.
Alvorens, bw. en vv.
Alweder en alweer, bw.
Alwetend, bn. en als zn. **Alwetende**, voor God, m.; —**heid**, v.
Alwijs, bn. en als zn. **Alwijze**, voor God, m.
Alzegenaar (de Godheid), m.
Alziend, bn. en als zn. **Alziende**, voor God, m.
Alzijdig, bn.; —**e vorming**, —**e beschouwing**.
Amabile (liefelijk, beminnelijk, teeder), muz.
Amabiliteit (liefdelijkheid, vriendelijkheid), v.
Amalgama (mengsel van metaal en kwik, mengelmoes), o.
Amalgameeren (met kwik bestrijken, innerlijk verbinden, vermengen, samensmelten).
Amandel (boom), m. —s; (vrucht), v. —s en —en.
Amanuensis (handreiker bij het onderw. in natuurk. enz.; hersteller enz. van de werktuigen), m. —sen.
Amarant (purperkleurige herfstbloem), v. —en.
Amaril (polijststeen), v. gmv.
Amasseeren (ophoopen).
Amateur (liefhebber, kunstvriend), m. —s.
Amazone (strijdbare vrouw der oudheid; heldin), v. —n.
Amazonenkleed (rijkleed voor dames), o. —en.
Amacht (handwerk), o. —en. 't is met hem: **Twaalf — en en dertien ongelukken**, spottend, voor: hij slaagt in niets.
Ambacht (heerlijkheid), o.; —**sbewaarder** (rentmeester), m. —s; —**sheer**, m. —en; —**sheerlijkheid**, v.; —**slieden** (werklieden); —**shuis** (geneecthuis), o. —huizen.
Ambages (omwegen, wijdoopatheden), mv.
Ambassade (gezantschap), v. **ambassadeur**, m. **ambassadrice** (afgezante), v.
Amber (welriekende gom), m. gmv.
Ambieeren (streven, staan naar).
Ambigeeren (weifelen, aarzelen, besluiteloos zijn).
Ambigu (dubbelzinnig), bn.
Ambigüiteit (dubbelzinnigheid), v. —en.
Ambitie (eerzucht, eergevoel; eergierigheid, ijver), v. gmv.

Ambitieux (eierzuchtig; vol werkiijver), bn.
Ambitioneeren (aanmoedigen, iemands eerzucht of eergevoel opwekken).
Amblyopie (kortzichtigheid, bijziendheid), v.
Ambrosia, v.; **Ambrozijn** (godenspijs), o. fab.
Ambt (betrekking, vooraf van het rijk), o. —en.
Ambtenaar (die een ambt of post heeft), m. —s of —naren; —**sleven**, o.
Ambtgenoot, m. —en.
Ambulance (veldhospitaal), v. —s.
Ambulant (rondtrekkend), bn.
Ambuleeren (wandelen, rondtrekken, afwisselen).
Amechtig (onmachtig, afgetobd), bn. en bw.; —**heid**, v.
Amelioratie (verbetering), v. —ties en —tiën.
Ameliorereen (verbeteren).
Amen, bw. en tw. (als zn. o. beteekenende: het zij zoo).
Amendabel (voor wijziging vatbaar; strafschuldijg), bn.
Amendeeren (wijzigingen voorstellen op een wet).
Amende honorable (openlijke verklaring, dat men verkeerd gehandeld d.i. gewaald heeft, openlijke schuldbekenenis), v.
Amendement (wijzigingsvoorstel), o. —en.
Amerij (korte poos), v. Een — **nog geduld!**
A merveille (voortreffelijk, opperbest).
Amethyst (een violetkleurig edelgesteente), m. —en; als stof, o.
Amfioen (naam van het opium in Oost-Indië), o.; —**kit** (publiek huis, waar — geschoven wordt), v.; —**schuiver** (—rooker), m.
Amiant (steen- of bergglas, draad- of vezelsteen, welke zich laat spinnen en door vuur niet verteerd), o. Ook: **Asbest**.
Amicaal (vriendschappelijk), bn. en bw.
Amicaliteit (vriendschappelijkheid), v. —en.
Amice (vriend!), m.
Amicissime (beste vriend!).
Amicitia (vriendschap), v.
Amicus (vriend), m.
Amitie (vriendschap), v. gmv.
Ammoniak (vlugzout, vluchtig loogzout), m.
Ammonshoorn (versteende zeelak in den vorm van een ramshoren), m. —en.
Ammunitie (krijgsvorraad), v.; ook: **munitie**.
Amnestie (kwijtschelding van straf), v. —ën.
Amnestieeren (kwijtschelding verleen aan).
Amor (god der liefde, zoon van Venus), m.
Amoroso (teeder), muz.
Amortisatie (schulddeeling, ongeldig-verklaring), v. —tiën en —ties.
Amortiseeren (staatsschuld deigen door aflossing, voor ongeldig of nietig verklaren, uitwisschen).
Amotie (afbraak, het afbreken), v. Tot —verkoopen.
Amourette (minnarij, minnehandel), v. —n, —s.
Amoureux (verliefd, minziek), bn.
Amours (minnarijen), v. mv.; —**nuken**, vrijen, het hof maken.
Amoveeren (afbreken, wegnemen; ontvreemden, ontzetten).
Ampel (omstandig, breedvoerig), bn. en bw.
Amper (ter nauwernood), bw.
Amphibie (tweeslachtig dier, op het land en in het water levende, b.v. een kikvorsch), o. —ën.
Amphibiologie (beschrijving van de tweeslachtige dieren; amphibiëkunde), v.
Amphitheater (halfronde schouwburg; in

schouwburgen de rij zitplaatsen recht tegenover het tooneel, o. —s.

Amphitheatersgewijze (in een halfroond, schuin oplopend), bw.

Amphitryon (gastheer of onthaler), m. —s.

Ampliatie (uitbreiding, verdaging van een rechtsgeding), v. —ën.

Amplieeren (aanvullen; uitstellen, verschuiven b.v. een rechtszaak).

Amplificatie (uitbreiding, uiteenzetting), v.

Amplificeeren (uitbreiden).

Amplissimus (Hoogaanzienlijk, Hoogedel), m.

Amputatie (afzetting van een lichaamsdeel), v.

Amputeeren (afzetten van ledematen).

Amulet (tooverkrachtig voorwerp, voorbehoedmiddel tegen gewaren en ziekten), v. —ten.

Anusant (vermakelijk, tijdkerend), bn.

Amuseeren (aangenaam bezighouden, vermaken, verlustigen). Zich —.

Amusement (vermakelijkheid), o. —en.

Anabaptisme (wederdooperij), o. gmv.

Anabaptist (wederdooper), m. en v. —en.

Anachoreet (kluizenaar), m. —reten.

Anachronisme, anachronismus (fout of verschuiving in de tijdrekening), o. —n.

Anagram (letterverzetting, wisselwoord, b.v. kolk en klok), o. —men.

Analekten (bloemlezing, uittreksels), o. mv.

Analogie (overeenstemming), v. —ën.

Analoog (overeenstemmend, geëvenredigd), bn.

Analyse, analysis (ontleding; oplossing), v.

Analyseeren (ontleden; oplossen).

Analytisch (ontledend, ontbindend), bn.

Anamorphosen (schijnbeelden, droombeelden), v. mv.

Ananas (een Zuid-Amer. fijne dessertvrucht), v. —sen.

Anarchie (regeeringloosheid, wanorde), v. gmv.

Anarchist (woelgeest, onruststoker), m. —en.

Anarchistisch (regeeringloos), bn.

Anathema (vervloeking, banvloek, kerkban), o.

Anathematiseeren (vervloeken, in den kerkban doen).

Anatocisme, anatocismus (rente-woeker, interest van interest), m.

Anatomie (ontleedkunde), v. gmv.

Anatomisch (ontleedkundig), bn.

Anatomiseeren (ontleden, vooral van het menscheijk lichaam).

Anatoom, anatomist (ontleedkundige), m.

Ancienniteit (voorrang naar dienstouderdom, dienstjaren), v.

Ancora (zooveel als *da capo*, d.i. nog eens van voren af aan), muz.

Andante (gematigd snel), muz.

Andantino (eenigszins langzaam), muz.

Ander (tweede, niet dezelfde), telw.; —daagsch (de —e koorts), bn.; —deels, bw.; —half (—halve), bn.; —maal, bw.; —werf, bw.

Andermans (eens anderen, wat een ander behoort). De voeten onder — tafel moeten steken, bij vreemden moeten dienen. 't Is goed riemen snijden van — leer.

Anders, bw.; —denkend (nl. op 't gebied van den godsdienst), bn.; —om, bw.; —zins, bw.

Andijvie (tuingewas, groente), v. gmv.

Andren (plant), m. —s.

Andouille (vleeschworst), v. —s.

Androïde (mechaniek menschenbeeld, lededop, automaat), v. —n.

Androphaag (menscheneter), m. —phagen.

Anantisseeren (vernietigen).

Anantissement (vernietiging), o.

Anekdote (geheim of onbekend bericht; snakig vertelsel, kortswijgig verhaal), v. —n en —s.

Anemoon (windbloem), v. —monen.

Anerie (zeelsstreek, domheid, ongeschiktheid), v. —ën.

Angel (wapen der bijen en wespen, ook haak of hoek om visch te vangen), m. —s. Daar is een — onder verborgen, daar schuilt eenig gevaar onder.

Anglaise (Engelsche vrouw, Engelsch meisje; ook Engische dans), v. —s.

Anglicaan (lid der Anglicaansche kerk), m. en v. —canen.

Anglicisme (woord of uitdrukking aan het Engelsch eigen en in een andere taal bezigd), o. —n; b.v. De trein stopt daar!

Anglomaan (naäper of prijzer van al, wat Engelsch is), m. en v. —manen.

Anglomanie (naäperij of verheertijking van al, wat Engelsch is), v.

Angst (beklemheid), m. —en.

Angstig, bn.; —heid, v.

Angstvallig (vreesachtig), bn.; —heid, v.

Angulair (hoekig), bn.

Anijl (indigoplant in W-Indië), m. gmv.

Anijs (zeker gewas, ook drank), m. gmv.

Animalisch (dierlijk), bn.

Animato (bezield, levendig), muz.

Animeeren (bezielen, aanwuren).

Animositeit (vijandschap, verbittering, haat), v.

Animoso (bezield, uandoetlijk), muz.

Anisette (anijlslikeur), v. gmv.

Anjeller (tuinbloem), v. —en.

Anjer (enkele anjelier), v. —s.

Anker, o. —s. Ergens zemen — gooien, werpen, er zijn intrek nemen; hij ligt voor zijn laatste —, het is slecht met hem gesteld.

Ankeren (het anker werpen), ik heb geankerend; **ankering**, v.

Ankeren (jaarboeken), v. mv.

Annexatie (aanhchting van veroverd land), v.

Annexeeren (aankhechten, bijvoegen).

Annihileeren (voor nietig verklaren).

Anniversariën (jaarlijksche plechtigheden), v. mv.

Announce (aankondiging, advertentie), v. —s.

Annonceeren (aankondigen, berichten, bekendmaken).

Annotatie (aanmerking, opteekening), v. —tiën.

Annoteeren (aanmerken, aanteekenen).

Annueel (jaarlijksch, bw. jaarlijk), bn.

Annuiteit (lijfrente, jaarlijksche aflossing), v. —en.

Annulleeren (vernietigen, opheffen).

Annunciatie (Maria-Boodschap, R. K. feestdag op 25 Maart), v.

Anomalie (onregelmatigheid, afwijking van d n regel), v. —liën.

Anoniem (ongenoemd, naamloos), bn.

Anonimiteit (naamsverzuiging), v. gmv.

Anonymus (een ongenoemde), m.

Anorganisich (onbeuwerkigd, onbezield), bn.

Anormaal (abnormaal, afwijkend van den regel), bn.

Ansjovis (klein vischje), v. —sen.

Antagonisme (tegenwerking, bestrijding), o.

Antagonist (tegenwerker, bestrijder), m. en v. —en.

Antecedeeren (voorafgaan, den voorrang hebben).

Antecedent (voorafgegane zank, vroegere ge-

draging), o. —en. Iemands —en, iem. vroeger leven, doen en laten.

Antecessor (*voorganger, ambtsvoorganger*), m.

Antedateeren, antidateeren (eene vroegere dagteekening geven aan).

Antediluviaansch (van vóór den zondvloed; doodouderwetsch), bn.

Antediluvianen (de menschen of dieren van vóór den Zondvloed), m. mv.

Anterieur (eerder, vroeger), bn. en bw.

Anthologie (verzameling van gedichten, opstellen, enz.), v. —ën.

Anthropologie (menschkunde, natuurleer van den mensch), v. gmv.

Anthropoloog, m. —logen.

Anthropophaag (menscheneter), m. en v. —phagen.

Anthrophobie (menschen schuwheid), v.

Anti (Grieksch voorvoegsel, bet. tegen), bw.

Antichambre (voorkamer, wachtkamer), v. —s.

Antichambreeren (wachten in een voorkamer, eer men toegelaten wordt).

Antichrist (bestrijder of tegenstander van het Christendom), m. —en.

Anticipatie (vooruitneming, vooruitlooping), v.

Anticipceeren (vooruitnemen of genieten van zijn inkomen; vooruitloopen).

Anticonstitutioneel (strijdij met de grondwet; tegen de gevestigde staatsregeling), bn.

Anticritiek (wederlegging van een boek- of kunstbeoordeeling), v. —en.

Antidotum (tegengif, behoedmiddel tegen gift), o.

Antiek (oud, volgens den smaak of den trant der oudheid), bn.

Antimonium (spiesglas), o. gmv.

Antinotionaal (strijdij met de belangen of met den geest der natie), bn.

Antipathie (natuurlijke afkeer, tegenzin), v.

Antiphona (wisselgezag, beurtzang), muz. —s.

Antipoda (tegenvoeter, fig. tegenstrever), m. —n.

Antiquair (oudheidkenner, oudheidminnaar, handelaar in oudheden), m.

Antiquiteit (oudheid); —en (overblijfsels der oudheid), v.

Antirepublikeinsch (tegen de republiek), bn.

Antirevolutie (tegenomwenteling), v.

Antirevolutionair (tegen omwenteling gezind, naam van de leden eener partij in den lande), bn. Als zn. m. —en.

Antisepisch (bederfuerend), bn.

Antithese (tegenstelling), v. —n.

Antithesis (tegenstelling), v. —theses.

Antonius-vuur (hevige roos), o. gmv. geneesk.

Antwoord (wederwoord), o. —en.

Antwoorden, ik heb geantwoord.

Apanage (jaargeld van jonge prinsen), o. —s.

Apanageeren (een prins met jaargeld begiftigen).

Apert (bijzonder, afzonderlijk, voor zich, ter zijde), bn. en bw.

Appartement (vertrek, kamer in een hotel), o. —en.

Apathetisch (bedrieglijk, valsch), bn.

Apathie (ongevoeligheid, onverschilligheid, lusteloosheid), v. gmv.

Ap- en dependentiën (al wat er bij behoort).

Apenbakhuis (apentronie), o. —bakhuisen; —bakkes, o. —en.

Aperçu (kort overzicht, schets, ontwerp), o. —s.

Apert (open, openbaar, overholen), bn.

Aperij (belachelijke nabootsing), v. —en.

Apelium (verste afstand eener planeet van de zon), o.

Aphorismen (korte spreuken, regels, stellingen), v. mv.

A piacere (op wissels: na zicht, binnen vier en twintig uren).

Apin (vrouwelijke aap), v. —nen.

Apilaeeren (gelijkmaken, slechten, effenen).

Aplob (loodrechte stand; vastberadenheid van taal, handeling, houding), o. Met —, zonder weifeling, zonder hapereen, meesterlijk.

Apocalypsis (Openbaring aan Joannes), v.

Apocalypsch (duister, onverklaarbaar, raadselachtig), bn.

A poco a poco (een weinig, allengs, langzamerhand), muz.

Apoerief (verdicht, van een onbekenden schrijver, niet geloofwaardig), bn. De —e boeken, bijbelschriften, door de Kerk niet erkend.

Apodietisch (onwederlegbaar, afdoend, volgend), bn. Een — bewijs.

Apologeet (lofredenaar, verdediger, beschermer), m. —geten.

Apologie (verdediging, lofrede), v.

Apoplectisch (onderhevig aan beroerten, beroerte-achtig), bn.

Apoplexie (beroerte), v.

Apostaat (geloofsverzaker, afvallige), m. en v.; —staten.

Apostatie (afval, geloofsverloochening), v.

Apostel (Godsgezant), m. —en. De Handelingen der —en, een der boeken van het Nieuwe Testament; een vreedse — (snuiter); komen met —paarden (te voet); daar komen mijn —en aan, nl. mijn jongens, kinderen.

Apostelschap, o. gmv.

Apostelzalf (zalf uit twaalf verschillende bestanddeelen), v. —ven.

A posteriori (van achteren, aan de ervaring ontleend).

Apostille (kantteekening, naschrift in brieven), v. —n.

Apostolisch (komend van de Apostelen), bn.

Apostrophe (verkortings- of weglatingsteeken; aanspraak, toespreking), v. —s, —n.

Apostropheeren (van weglatingsteekens voorzien, met bijnamen bestempelen, aanspreken).

Apotheek (artsenijwinkel), v. —theken.

Apotheker (artsenijbereider), m. —s; —sjongen, m. —s; —sknecht, m. —s.

Apotheose (vergoding, het plaatsen in den rang der goden), v. gmv.

Appaiseeren (bedaren, nederzetten).

Apparaat (toestel, toerusting, kunstige scheikundige werktuigen), o. —raten.

Apparent (waarschijnlijk, schijnbaar, oogen-schijnlijk), bn.

Apparentie (waarschijnlijkheid), v. gmv.

Appartie (verschijning), v.

Appartement (vertrek, gedeelte van een woonhuis), o. —en. Zie **Apartment**.

Appartenance (eigendom, bijbehoren), v. —s.

Appel, o. (in rechtszaken), beroep op een hoogere rechtbank; (in het krijgswezen) naamsa-froeping, — blazen, — slaan; een — doen aan, een beroep doen op.

Appel (boomvrucht), m. —en en —s. Door een zuren — bijten, van den nood een deugd maken; voor een — en een ei, zeer goedkoop; haast om niet; de — valt niet ver van den boom, het kind heeft een aartje naar zijn vaartje (in ongunstige opvatting).

Appelaar (*appelboom*), m. —s.
Appellant (*in hooger beroep gekomene*), m. —en.
Appelleeren (*zich op een ander of op een hoogere rechtbank beroepen*), v. —en.
Appendix (*aanhansel, toevoegsel*), o. —dices.
Apperceptie (*waarneming, opvatting, voorstelling met bewustheid*), v. —ën.
Appetijt (*eetlust, graagte, honger, trek*), m. gm.v.
Appetijfelijk (*smakelijk*), bn.
Applaudisseeren (*toejuichen, zijn goedkeuring door handgeklap geven*), v. —en.
Applaudissement (*algemeene toejuiching*), o. —en.
Applicatie (*toepassing, aanwending ten nutte; naarstigheit, ijver, vlijt*), m.
Applicatuur (*vingerzetting*), muz.
Appoint (*passmunt, saldo, remise*), o. —s.
Appointement (*beslechting, bezoldiging*), o. —en.
Apporteeren (*brengen, halen, bv. door een gedresseerden hond*), v. —en.
Appreciatie (*schatting, waardeering*), v. —ën.
Apprecieeren (*waardceeren*), v. —en.
Apprehendeeren (*duchten, gevangennemen, grijpen, vasthouden*), v. —en.
Apprehensief (*vreesachtig, bezorgd*), bn.
Apprentissage (*leertijd*), o. gm.v.
Appreteeren (*toebereiden, laken enz. glanzen, katoen pappen*), v. —en.
Approbatie (*goedkeuring, vergunning*), v. —s.
Approbeeren (*goedkeuren*), v. —en. [—ën.
Approche (*loopgraaf*), v. —s.
Approcheeren (*naderen, aanraken*), v. —en.
Approximatie (*raming, begrooting*), v. —n.
Approximatief (*begrootenderwijze, bij raming*), bn. en bw.
Approximeeren (*ramen, schatten, naderen*), v. —en.
Appui (*steun*), m.
Appuyceeren (*een voorstel ondersteunen, op iets aandringen, den toon of nadruk aan woorden geven*), v. —en.
April (*grasmaand*), m.
Aprilgek (*iem. dien men focpt op 1 April*), m. —ken.
Aprilvisch (*fopperij op 1 April*), m. —sschen.
A prima vista (*op het eerste gezicht*), muz.
A priori (*van voren af, vooraf, te voren*), v. —en.
A proportio (*naar evenredigheid*), v. —en.
A propos (*bw. ter rechter ure, te gelegener tijd, juist van pas; tw. zeg eens*), v. —en.
Apteeren (*van pas maken, aanpassen*), v. —en.
Aptitude (*geschiktheid, bekwaamheid*), v. —en.
Aqua fortis (*sterkwater*), o.
Aquamarijn (*zeegroen*), bn. en als zn. (*edelgesteente van een zeegroene kleur*), m.
Aquarel (*teekening of schilderstuk in waterverf*), v. —len.
Aquarium (*kunstmatige waterkom tot het bewaren van vissen, schelpdieren, planten enz.*), o. —s, —ia.
Aquarius (*Waterman, teeken van den dierenriem*), m. gm.v.
A quatre mains (*voor of met vier handen*), muz.
Ar (*winterslede voor vermaak, door één of meer paarden getrokken*), v. —ren.
Arabesken (*Arabische versieringen, die meest uit planten, bloemen, struiken, enz. samengesteld en opgelegd of geschilderd worden*), v. —mv.
Arabië, o.; —bier, m. —bieren; —bisch, bn.
Arak (*rijstbrandewijn*), v. gm.v.
Arbeid (*werk, inspanning*), m. gm.v.

Arbeiden, ik heb gearbeid; —er (*werkmán*), m.
Arbiter (*scheidsman, scheidsrechter*), m. —s.
Arbitrage (*scheidsrechtelijke beslissing; vergelijking der gelden, wisselwaarde*), v. gm.v.
Arbitrair (*willekeurig, eigenmachtig, naar goeddunken*), bn. en bw.
Arcade (*booggewelf tussehen pilaren*), v. —n.
Arcadisch (*herderlijk, landelijk*), bn. en bw.
Arcanum (*geheim; geheim middel*), o. —na.
Archaïsme (*verouderd woord*), o. —n.
Archeologie (*oudheidkunde*), v. gm.v.
Archeologisch (*oudheidkundig*), bn.
Archeoloog (*oudheidkundige*), m. —logen.
Archi, den hoogsten trap aanduidende in samenstellingen, als: *archiduc, aarts-, eerste of opperhertog, enz.*
Archief (*bewaarplaats van belangrijke geschriften, verzameling van oorkonden*), o. —chieven.
Archipel (*eilandenzee*), m. —s.
Architect (*bouwmester*), m. —en.
Architecturen (*bouwvisseraden*), v. mv.
Architectuur (*bouwtrant*), v.
Architraaf (*onder- of bindbalk, onderdeel der kroonlijst*), v. —traven.
Archivaris (*bewaarder van een archief*), m. —sen.
Arduin (*hardsteen, zerksteen*), m., (*stof*), o.
Arena (*worststeperk, kampplaats*), o.
Arend (*vogel, sterrenbeeld, zeevisch*), m. —en.
Areometer (*dichtheidsmeter van vloeistoffen*), v. gm.v.
Areometrie (*dichtheidsmeting*), v. gm.v. {m.
Argdenkend (*kwaad denkend*), bn. vero.
Argeloos (*onschuldig, te goeder trouw*), bn. en bw.; —heid, v.
Arglist (*booze trek*), v. gm.v.
Arglistig, bn.: —heid, v.
Argonauten (*Grieksche zeelieden, die het Gulden Vlies uit Colchus gingen halen*), m. mv. fab. Ook *zeeslak* (papiernautilus).
Argument (*bewijsgrond, betoeg*), o. —en.
Argumentatie (*bewijsvoering, aanvoering van bewijsgronden*), v.
Argumenteeren (*bewijsgronden aanvoeren voor een betoeg*), v. —en.
Argus (*waakzaam mensch*), m.; —oog, o. —en.
Argwaan (*achterdocht*), m. gm.v.
Argwanen (*wantrouwen*), ik heb geargwaand.
Aria (*gezang, lied voor een stem*), o. —'s.
Arianen (*aanhangers der leer van Ariaan, d. i. loochenaars van de Godheid van Christus, een kettersche sekte*), m. mv.
Aries (*de Ram, sterrenbeeld*), m.
Arioso (*zangmatig, op de wijze van een aria*), muz.
Aristocraat (*lid of voorstander der regering van aanzienlijken*), m. —craten.
Aristocratie (*heerschappij van aanzienlijken, minachting voor den burgerstand*), v.
Aristocratisch (*gezind voor de regering van aanzienlijken, den burgerstand minachtend*), v. —en.
Arithmetica (*reken- of cijferkunst*), v. {bn.
Arithmetisch (*rekenkundig*), bn.
Ark (*vaartuig van Noach; woonschip voor opzichters of werklui bij waterbouw, werken enz.; huis met een overgroet aantal bewoners*), v. —en. Ook: *arke*.
Arm (*lichaamsdeel*), m. —en. *Iem. de —en binden*, hem machteloos maken; *lange —en hebben*, d. i. verregaande macht bezitten; *een slag om den — houden*, d. i. zich niet onherroepelijk en stellig voor iets verklaren; *met zijn ziel onder den — loopen*, leegloopen, zich

vervelen; *iem. met open —en ontvangen*, d. i. zeer hartelijk, zeer voorkomend; *een sterken — hebben*, d. i. macht bezitten; *de wereldlijke —*, de wereldlijke macht; *de —en eener balans, van een weegschaal, van een gaskroon*, enz.

Arm (behoefstig), bn.; —**elijk**, bw.

Armatuur (wapenrusting, bewapening, bekleeding), v. gmv.

Arme (persoon), m. en v. —n.

Armee (leger, heer, groote menigte), v. —ën.

Armeekorps (legerafdeeling), o. —en.

Armeeren (wapenen, uitrusten).

Armenbelasting, v. —en; —**geld**, o.; —**gift**, v. —en.

Armeniersteen (groene of lichtblauwe steen),

Armhartig (ellendig), bn.; —**heid**, v. [m.]

Arminiaan (aanhanger van Arminius, Remonstrant), m. —anen; —**sch**, bn.

Armistice (wapenstilstand), o.

Armoede (grootte behoefte), v. armoedje, o.

Armoedig, bn. en bw.; —**heid**, v.

Armoriaal (wapenboek), v.

Armozijn (dunne, weinig glanzige taf), o.

Armsgat (in een kleedingsstuk), o. —en.

Armzalig (gering, slecht, ellendig); —**heid**, v.

Arnhemmer, m. —s. Hij is een —.

Arona (geurigheid, geur), o. gmv.

Aromalië (welriekende steen, specerijsteen, mirresteen), m. —en.

Aronskelk (bloem), m. —en.

Arpent (morgen lands), v.

Arpenteeren (meten, opmeten).

Arracheeren (uitrukken, afrukken).

Arrangeren (inrichten, schikken, zaken in orde brengen).

Arrangement (schikking, inrichting), o. —en.

Arre (Zie **Ar**), v. —n; —**slede** of —**slee**, v. —sleden of —sleeën.

Arrement (toestand of staat, waarin een rechtszaak gebleven is), o.

Arren (of **Narren**), ik heb geard.

Arreages (achterstallige vertraagde betalingen), v. mv.

Arrest (hechtenis van personen, beslag op goederen, rechtelijk gewijsde, uitspraak, vonnis), o. —en.

Arrestant (gevangene), m. —en.

Arrestante, v. —n.

Arrestatie (inhechtenisneming), v. —tiën.

Arresteeren (in hechtenis nemen, aanhouden, in beslag nemen, vaststellen, goedkeuren, bekrachtigen b.v. van notulen).

Arrière (achterste of laatste), o.

Arrière (achterstand, achterstalligheid), o. —s.

Arrière-garde (achterhoede), v. —s.

Arrière-pensée (bijoormerk), v. —s.

Arriveeren (aankomen, gebeuren).

Arrivement (aankomst), o. gmv.

Arrouance (verwandheid, trots, aanmatiging), v.

Arrogant (verwaand, lautdunkend, aanmatigend), bn. en bw.

Arrondeeren (afronden, staten in onafgebroken samenhang brengen).

Arrondissement (gedeelte eener provincie), o. —en.

Arrondissements-rechtbank, v. —en.

Arrondissements-recht, m. —s.

Arroseeren (besproeien, begieten).

Arrowroot (pijlwortelmeel), o. geneesk.

Arsenaal (wapenmagazijn, tuighuis), o. —nalen.

Arsenicum (rattenkruid), o. Ook: **arsenik**.

Arteriën (slagaderen, potsaderen), v. nv.

Artesische put (geboorde welput), aldus geheeten naar het voormalige Fransche graafschap Artois, waar zulke putten het eerst geboord werden), m.

Articulatie (duidelijke uitspreking), v. (in de ontl.: geleiding).

Artificieel (kunstig, meesterlijk), bn.

Artikel (afdeeling, handelswaar, liä woord), o. —en en —s.

Artikelbrief (een in artikelen afgedeld reglement voor krijgslieden), m.

Artillerie (grof geschut), v. gmv.

Artillerist (kannonnier), m. —en.

Artisan (werkmán), m. —s.

Artisjok (eetbare distel), v. —ken.

Artist (uitoefenaar van eenig kunstvak), v. —en.

Artiste (kunstenares), v. —en.

Artistiek of Artistisch (volgens de ku. ist), bn.

Arts (geneesheer), m. —en; —**lijf** —.

Artsenij, v. —en.

As (van een wiel, enz.), v. —sen.

Asbest (steenwas, vlassteen, amiant), o. gmv.

Ascendent (overwicht, meerderheid), o. Zie ook **Ascendentes**.

Ascendenten (bloedverwanten in de opgaande lijn), m. mv.

Asceten (bijzonder godsdienstigen, lijnen), mv.

Asch (van turf), v. Fig. overblijfsel, stof. over-

Asem (beter **Adem**), m. [schot.]

Asiel (toevluchtsoord), o. Zie **Asyl**.

Asmodeus (opperste duivel, huwelijksduivel), m. gmv.

Aspect (aانبlik, uitzicht, voorteeken), v. —en.

Asperge (plant), v. —s.

Aspergenbed, o. —den.

Aspersie (bij de R. K. besproeiing, besprenkeling met wjwater), v.

Asphalt (aard- of bergharst, jodentijm), o. gmv.

Asphyxie (schijn dood, onmacht, stikking), v.

Asphyxieeren (doen stikken). Ook: **schijn dood** maken.

Aspirant, m. Zie **Adspirant**.

Aspireeren (naar iets dingen).

Aspis-slang (kleine, zeer vergiftige slang), v. —en.

Assaisonneeren (kruiden toebereider, smakelijk maken).

Assassinaat (sluipmoord), o.

Assaut (schermgevecht, stormloop), o. —s.

Asschepeester (verstoeting), v. —tje. o.

Assemblée (verzameling, voornaam of schitterend gezelschap), v.

Assenteeren (toestemmen, inwilligen).

Assereeren (beweren).

Assermentatie (beëdiging), v.

Assermenteeeren (beëdigden).

Assertie (beuering, het beweerde), v. —tiën.

Asserveeren (bewaren).

Assessor (bijzitter, hij die in de vergadering den voorzitter de besluiten helpt r yelen; wethouder bij een dorpsgemeenteraad), m. —en, —s. vero.

Assidu (volhardend, onverpoosd), bn.

Assiduiteit (volharding, vlijt), v.

Assiette (kleine schotel, bord), v. Hij is niet in zijn gewone —, hij mist zijn gewone kalme, gemoedsrust.

Assignaat (aanwijzing op vaste staat-goederen, vervallen Fransch papieren geld), o. assignaten.

Assignatie (schriftelijke aanwijzing ter betaling), v. —tiën.

Assigneeren (een aanwijzing op betaling geven).

Assimileeren (vereenzelvigen, gelijkvormig maken).

Assises (zittingen van een gerechtshof), v. mv.; **hof van —** (hoog gerechtshof).

Assisteeren (bijstaan, helpen).

Assistent (helper, toegevoegde), m. —en.

Assistentie (hulp, bijstand), v.

Associeeren (**zieh**) (zich verbinden tot gemeenschappelijke uitoefening van een bedrijf).

Assorteren (uitzoeken, schicken; wel voorzien).

Assortiment (voorraad van goederen, verscheidenheid), o. —en.

Assumeeren (aan- of bijnemen).

Assumtie (Maria-Hemelvaart, feestdag bij de R. K. op 15 Augustus), v.

Assuradeur (waarborger, verzekeraar), m. —en en —s.

Assurantie (waarborg tegen schade van brand, hagelslag, enz. verzekering, zelfvertrouwen, eigendunk), v. —tijen en —ties.

Assureeren (verzekeren, waarborgen).

Aster (sterrenbloem, uit Amerika), v. —s.

Asteroiden (kleine planeten), v. mv.

Asthma (kortademigheid, benauwdheid op de borst), o. gmv.

Astmatisch (aamborstig, benauwd op de borst), bn.

Astrant (vrijpostig), bn. Een — kind.

Astringent (adstringent), bn. samentrekkend, bindend (geneesmiddel), bn.

Astrographie (sterrenbeschrijving), v.

Astrolabium (werktuig om de hoogte der sterren te meten; graadboog, hoekmeter), o.

Astrologie (sterrenwielarij), v.

Astroloog (sterrenwielenaar), m. —logen.

Astronomie (sterrenkunde), v. gmv.

Astronomisch (sterrenkundig), bn. en bw.

Astronom (sterrenkundige), m. astronomen.

Astrueeren (adstrueeren), bijbouwen, bijvoegen, bevestigen, aanleggen.

Asyl (vrijplaats voor vervolgd en misdadigers; gesticht, verpleeghuis), o. —en.

Asymmetrie (ongelijkheid, onevenredigheid), v.

Asymphonie (wanklank, wanluidentheid), v.

Atelier (werkplaats van een kunstenaar), o. —s.

A tempo (in den rechten tijd, nauwkeurig in de maat), muz.

A tempo giusto (in den juiststen tijdmaat, in afgemeten beweging), muz.

Aterling (ontaard wezen, slecht mensch), m. en v. —en.

Aternoyeeren (den betalingstermijn verlängen, een verdrag met zijn schuldeischers maken).

Atheïsme (ongodisterij, godloochening), o. gmv.

Atheïst (godloochenaar, ongodist), m. —en.

Athene (stad in Griekenland), o. **Athener**, m.

Atheenssch, bn.

Atheneum (school voor hooger onderwijs), o. atheneums, athenea.

Athleet (kampvechter, worstelaar, farsch gebouwd man), m. —leten.

Athletisch (kampvecht- of worstelkundig; sterk in de vuisten; farsch gebouwd), bn.

Atropie (gezichtswakheid), v.

Atlas (een hooggebergte in Afrika); ook een **kwartboek**, m. —sen.

Atlas (zekere satijnen stof), o. gmv.

Atmosfeer (luchtkring, dampkring), v. atmosferen.

Atoom (grondstof, oorspronkelijke stof, zonne-stofje, vezeltje), o. atomen.

Atomisme (leer der stofdeeltjes), o.

Atomist (voorstander van de leer der stofdeeltjes), m. —en.

Atonie (verslapping, verzwakking der zenuwen, zwakte des lichaams), v. gmv.

A tort et à travers (in het honderd, in het wild; met alle geweld).

Atour (opschik der vrouwen; stoet eener aanzienlijke vrouw; bevalligheid), o. —s.

A tout prix (tot elken prijs, het koste wat het wil).

Atrabilair en **atrabiliëus** (galzuchtig, zwartgallig), bn.

Atramentsteen (inktsteen), m. en o.

Atroce (wreed, afschuwelijk), bn.

Atrociteit (wreedheid, afschuwelijkheid), v. —en.

A trois (met zijn drieën).

Attaché (onbezoldigde leerling-diplomaat), m. —s. Hij is — bij ons gezantschap.

Attacheeren (aankleven, genegen zijn, liefkrijgen).

Attachement (genegenheid, gehechtheid), o. —en.

Attaque (aanval, toeval), v. —s.

Attaqueeren (aanvallen, aanrijpen).

Attendeeren (letten op, acht geven).

Attendrisseeren (bewegen, het gevoel opwekken, verteederen).

Attendant (opmerkzaam), bn. en bw.; —heid, v.

Attentaat (gewelddadigheid, misdadige aanslag), o.

Attentie (oplettendheid), v. —s. gmv.

Attermineeren (uistellen).

Attest (getuigschrift), o. —en. Ook: **Attestatie**.

Attestatie (getuigschrift), v. —tijen en —ties.

Attesteeren (verklaren, getuigen, bekrachtigen).

Attisch (schoon, sierlijk, smaakvol; vernuftig, zinnrijk, fijn), bn.; — zout (geestigheid).

Attitude (houding, lichaamsstand), v. —s.

Attouchement (aanraking, bevoeling), o.

Attractie (aantrekking, aantrekkende kracht), v. —s. —en.

Attrait (bekoorlijkheid, aanlokkelijkheid), o. —s.

Attrapeeren (betrappen, vangen).

Attribueeren (toeschrijven, toeëigenen, toevoegen).

Attribuut (zinnebeeldig kenteeken, kenmerkende eigenschap van eenige godheid), o. —buten.

Atroupeeren (samsenscholen, te hoop loopen).

Atroupement (samsensholing), o. —en.

Aubade (ochtendbegroeting met muziek of zang), v. —s.

Au contraire (integendeel).

Au courant (op de hoogte); — zijn.

Auctie (veiling, openbare verkoop, meestal van boeken), v. —tijen en —ties.

Auctionaris (veiler, verkoopingshouder), m. —sen.

Audientie (plechtig gehoor), v. —s, —ën.

Audientieblad (door den griffier opgemaakt proces-verbaal van het behandelde op de terechtzitting), o. —en.

Auditeur-militair (ambtenaar van het openbaar ministerie bij den krijgsraad), m.

auditeuren- en auditeurs-militair.

Au fait (bekend met een zaak, op de hoogte).

Au fond (in den grond, in het wezen der zaak).

Augias-stal (fab.) *beestenstal*, (fig.) *vuil, moeielijk werk*. *Den — reinigen*, misbruiken zonder reddeeren, een verwaarloosden boel redderen.

Augmentatie (*vermeerdering, toename*), v. —ën.

Augmentatief (*vermeerderend*), bn.

Augmenteeren (*verhoogen, vermeerderen, versterken*).

Agurk, v. Zie **Agurk**.

Augustus (*Oogstmaand*), m.

Aula (*grootte gehoorzaal*), v. —la's. —lae.

Au porteur (*aan toonder*).

Aurea bulla (*gouden bulle*), v. Zie ook onder **A. B.**

Aureool (*licht- of stralenkrans om het hoofd van heiligen*), o. —olen.

Aurora (*dageraad, morgenrood*), v.

A uso (*naar wisselgebruik*). Ook: à *usance*.

Austraal (*zuidelyk*), bn.

Autaar, o. autaren.

Auteur (*opsteller, schrijver; dader, leider, hoofdpersoon*), m. —s.

Authenticiteit (*geloofwaardigheid, echtheid, iets dat gezag heeft*), v. gmv.

Authentiek (*rechtsgeldig, geloofwaardig, echt*), bn.

Authentiseeren (*in den rechtsgeldigen vorm bekrachtigen*).

Autobiographie (*eigen levensbeschrijving*), v.

Autobiographisch (*door den persoon zelven geschreven*), bn.

Autocraat (*alleenheerscher*), m. —craten.

Autocratisch (*onbeperkt*), bn.

Auto-da-fé (*geloofshandeling, ketterverbranding, terechtstelling, rechtsdag [ook vonnis] der inquisitie*), o.

Autodidaat, autodidactus (*iem. die een wetenschap of kunst door zelfoefening geleerd heeft*), m. —en: —sen.

Autograaf (*copieër-machine, zelfschrijver, eigenhandig geschrift*), v. autografen.

Autographisch (*eigenhandig geschreven*), bn.

Automaat (*een zich zelf bewegend menschenbeeld; schertsenderwijs, iemand die werktuiglijk doet wat anderen hem laten doen, speelpop of stroipop*), m. —maten.

Autonomie (*zelfwetgeving, eigen staatsregeling; vrijheid van wil*), v.

Autopsie (*lijkopening, lijkschouwing*), v.

Autorisatie (*volmacht; wettelijke goedkeuring, machtiging*), v.

Autoriseeren (*machtigen, volmacht geven*).

Autoriteit (*gezag, waarigheid; gestelde macht*), v. —en (*overheidspersonen*), m.

Aux armes! *te wapen!*

Auxiliair (*tot hulp verstrekkend, hulp*).

Aval (*wisselborgtocht*), o. gmv.

Avance (*winst in den handel; toenadering, voorschot*), o.; —s *maken*, de eerste schreden of stappen doen.

Avanceeren (*voorwaarts gaan, bevorderen; voorschieten*).

Avancement (*bevordering*), o. —en.

Avantage (*voordeel, winst, overhand*), o. —s.

Avantageus (*voordeelig*), bn. en bw.

Avant-garde (*voorwacht, voorhoede*), v. —s.

Avant-scène (*voorgond van het toneel*), v.

Aveelzaad (*raapzaad, waaruit men olie slaat*), o. gmv.

Avegaar (*grootte boor*), m. —s en —gren.

Ave Maria (*gebed bij de R. K., het Wees Gegroet!*), o.

Avenue (*laan, oprijlaan, toegang*), v. —s.

Averechts (*verkeerd*), bw.

Averechtsch, bn. *De —e zijde*.

Averij (*schade, verlies aan een schip of aan koopwaren*), v. —en.

Avers (*beeld- of voorzijde van munten en medailles*), v.

Aversie (*tegenzin, afkeer, walging*), v.

Aversissement (*aankondiging, bericht, kennisgeving*), o. —en.

Averuit (*een altijd groene plant, ook wel Averoen genoemd*), v.

Aveu (*toestemming; bekentenis*), o. —s.

A vista (*op zicht, op vertoon*).

Avitailleeren (*proviandeeren, van levensmiddelen voorzien*).

Avocasserie (*rechtsverdraaiing, advocatenstreek*), v.

Avocceeren (*terugroepen, afvorderen; bekrachten*).

Avond (*avond*), m. —en. *De — des levens*, de hooge ouderdom.

Avondmaal, o. *Het heilig — des Heeren*.

Avonturen (*wagen, op 't spel zetten*), ik heb geavontuurd.

Avonturier (*gelukzoeker*), m. —s.

Avontuur (*zeldzaam geval, zonderlinge gebeurtenis*), o. —turen; —tje, o. *Op — varen*, uitzeeën zonder bestemming; *op — uitgaan*, lotgevallen opzoeken.

Avontuurlijk (*vreemd*), bn. en bw.

Avoué (*beschermer; pleitbezorger*), m.

Avouceeren (*erkennen, toestemmen, belijden*).

A vous (*mijn dienst aan u, op uw gezondheid!*).

A vue, *op zicht* (betaalbaar); — *zingen, lezen*.

Axioma (*grondstelling, klaarlijkelyke waarheid*), o. —s.

Azen (*zijn voedsel zoeken*), ik heb geaasd. *Op iets —, gretig zijn op*.

Azig, ook **Azing** (*Friesche wetvertolker of rechter*), m. azigen en azingen.

Azijn, m. —en (soorten).

Azijnen (*met azijn begieten*), ik heb geazijnd.

Azimuth (*toppuntshoek, boog van d'n horizon*), o. sterrenk.

Azing (*Friesche rechter*). Zie **Azig**.

Azing (*het azen*), v.

Azogi-schip (*waarmede de Spanjaas den het kwikzilver naar Amerika verzenden*), o.

Azotum (*stikstof, stikgas*), o. nat.

Azuur (*hemelsblauw*), o. **azuren**, m. *Het —gewelf des hemels*.

B.

B, v. b's. Tweede letter van het Alphabet, de eerste van de medeklinkers. — In de muziek de naam van den zevenden toon, si genoemd; sleutel van b-mol. — In Roomeische opschriften beteekent B 300, en

met een streepje er boven (aldus B) 3000.

B. — *Basso* (muziek).

B. — *Bachelor* (Engelsch), d.i. candidaat.

B. — *Beatus of Beata*, de zalige.

Bar of **Bon.** — baron.

b.b. — *bene bene*, zeer goed.
B.C. — *Balneum cineris*, aschbad. — (als opschrift boven muziekstukken): *Basso continuo*, generale grond- of hoofdbas.
B.C.E.D. — *Bono cum Deo*, met (hulp van) den goeden God, met Gods genade.
Bco. — *Banco*.
B.D. — *Bachelor of Divinity*, candidaat in de godgeleerdheid.
Bibl. — *Biblia*, de Bijbel, Heilige Schrift.
Biblioth. — *Bibliotheek*.
B.L. — *Benevole Lector*, toegeneegen of wellillende lezer.
Bl. of
Blz. — *Bladzijde*.
B.M. — *Beata memoriae*, zaliger gedachtenis. Ook wel *Balneum maris*, zeebad.
B.P.F. — *Bon pour — francs* (op Fransche wissels).
Br. — Broeder (vrijmetselaar, enz.).
B.S. — beschadigd.
B.to of Btto. — Bruto of Brutto (Ital.).
B.v. of
Bijv. — Bij voorbeeld.
Ba (foei), tw. *Hij zei boe noch —*.
Baadje, o. *Op zijn — krijgen* (bekeven, afgerost worden).
Baai (*wollen stof*), v. —en.
Baai (*zeearm*), v. —en.
Baai (*wijn*), v. *Roude —*.
Baai (*tabak*), v. *gm. Beste, fijne heeren —*.
Baaierd (*mengkelklomp, warvelklomp, warboel*), m. *gmv.*
Baai-tabak, v. *gmv.*
Baaivangen (*sierlijk op schaatsen rijden*). Alleen gebruikelijk in de onbepaalde wijs.
Baaivinger (*een sierlijk rijder op schaatsen, ook zwierbol, doordraaier*), m. —s; —**vangster**, v. —s.
Baak, baken (*ton, paal*), v. baken, bakens. *De baken(s) zijn verzet*, de toestand is veranderd; *als het tij verloopt verzet men de baken(s)*, men moet zich richten, vooral financieel, naar de omstandigheden.
Baal, v. balen.
Baäl (*afgod*), m. **Baälpriester**, m.
Baan (*weg, rijweg*), v. banen. *Ter — brengen*, te pas brengen; *ruim — maken, de — vegeen*, alles uit den weg ruimen; *op de lange — schuiven*, onbepaald uitstellen; fig. *zonnebaan*, ecliptica.
Baanderheer (*banierheer*), m. —en; (de — had het recht een eigen banier te voeren).
Baar (*bar, barrevoets*), bn.
Baar (*draagwerktuig; zeezolf; metaalstaaf*), v. baren.
Baarblijkelijk, bn. en bw.: —**heid**, v. vero.
Baard (*kinhaar*), m. —en. *Spelen om 's keizers —*, om niets spelen; *in den — vliegen*, aanvallen, tegen iemand opvliegen; —*en van korenaren, visschen, oesters* (= wat op een — gelijkt): *den — in de keel hebben*, de stem gaat breken.
Baarden (*een baard krijgen*), ik heb gebaard.
Baardig, bn. *Een — man*.
Baarljk (*wezenlijk*), bn. *De —e duivel*.
Baars (*een visch*), m. baarzen. Als stofnaam, v.
Baas, m. bazen; —**schap**, o.
Baat (*winst, voordeel*), v. baten; —**zucht**, v.; —**zuchtig**, bn. en bw.; —**zuchtigheid**, v.; *Alle baten helpen*, vele kleintjes maken één groote.

Babbelen, ik heb gebabbeld; **babbelaar**, m.; **babbelarij** (*gesnap*), v.
Babbelguigje (*tijdele praat*), o. —s; —**kous** (*tijdele snapster*), v. —en; —**moer**, v. —s.
Babijn (*garenklos*), v. —en.
Babijnen (*op klossen winden*), ik heb gebabijnd; **babijner**, m.
Babiolen (*kinderspeelgoed; fig. beuzelingen*), v. *mv.*
Babok (*lomperd*), m. —ken; —**kig**, bn. en bw.
Babouches (*soort van muilen met achterstukken*), v. *mv.*
Baccalaureaat (*laagste academische graad of waardigheid*), o. **Baccalaureus** (*hij, die dien graad verkregen heeft*), m.
Bacehanaliën (*drinkgelagen aan Bacchus gewijd*), v. *mv.*
Bad, o. —en. *Een — nemen, de —en gebruiken*.
Baden, ik heb gebaad; **bader**, m.; **baadster**, v.; **bading**, v.
Badinage (*kortswijl, vroolijke scherts*), v. *gmv.*
Badine (*dun rottinkje*), v. —s.
Badineeren (*kortswijlen, schertsen*).
Baffen (*bassen*), de hond heeft gebaft; **baffer**, m. *vero.*
Bag (**bagge**) (*steen in een ring*), v. —gen.
Bagage (*reisgoed*), v. —s.
Bagatel (*kleinigheid*), o. —len.
Bagger (*modder*), v. *gmv.*
Baggeren (*slijk, modder uithalen*), ik heb gebaggerd.
Baggerman, m. —lieden en —lui; —**molen**, m. —s; —**net**, v. —ten; —**schuit**, v. —en.
Bagno (*slavengevangenis in Turkije, Tunis, galeïstraf, gevangenis in Frankrijk*), o. —'s.
Baguette (*stokje*), v. —n.
Baigneuse (*badmutsje; baadster*), v. —s.
Baignoir (*badkuip; plaats onder de gallerijen in het theater*), o. —s.
Bajonet (*geweerddolk, in 1670 te Bayonne vervaardigd*), v. —ten.
Bak (*kom, nap*), m. —ken. *Aan den —, aan tafel; —genooten, dischgenooten*. Ook middelruimte in een schouwborg (*de kronen vielen in den —* (Brand van den Amst. schouwborg).
Bakbeest (*lomp gevaarte*), o. —en. *Een — van een wagen, kachel, tafel*, enz.
Bakboord (*linkerboord*), o. —en; —**swacht**, v. —en.
Bakelaar (*laurierbezie*), v.
Baken, o. —s; —**geld**, o. —**stok**, m.
Bakenen (*bakens stellen*), ik heb gebakend.
Baker (*bakermoeder*), v. —s.
Bakeren (*verzorgen, koesteren*), ik heb gebakerd. *Een zuigeling —*.
Bakermand, v. —en; —**mat**, v. —ten; —**speld**, v. —en; —**stoel**, m. —en.
Bakhujs (*bakkes, aangezicht; ook bakplaats, bakkerij*), o. —huizen.
Bakkebaard (*baard op de bakken of wangen*), m. —en; —**je**, o. —s.
Bakkeleien (*vechten*), ik heb gebakkeleid. *gmz.*
Bakken, ik heb gebakken. *Een poets —, iem. beet hebben; zoete broodjes —, trachten goed te maken; hij is bakkeran*, d. i. hij is aangebakken of gesnapt, bekeurd, in boete vervallen, heeft 't spel verloren.
Bakken (*op 't triktrabord spelen*), ik heb gebakt.
Bakker, m. —s; —**ij**, v. —en.
Bakkes (*aangezicht*), o. —sen. *Iem. op zijn — geven*.

Bakloon, o. —en; —oven, m. —s; —pan, v. —nen.

Baksel, o. —s; —tje, o. —s.

Bakslagerij (vechtpartij), v. —en.

Bakstag (scheepst. touwwerk), o.; —skoelte, v.; —wind, m.

Baksteen (gebakken steen), m. —en. Zwaar als een —, zeer zwaar.

Baktand (kies), m. —en.

Baktrog, m. —gen.

Bakvisch (allerlei visch om te bakken, ook aankomend meisje), v.

Bal (bot), m. —len; —spel, o.; —zak (op het oude biljart), m.

Bal (danspartij), o. bals; —kleed, o.; —kleding, v.

Balanceeren (in evenwicht houden; fig. besluiteloos zijn).

Balanceermes (deel van een balans), o. —sen; —stok, m. —ken.

Balans (boom der weegschaal), v. —en.

Baldadig (boosaardig), bn.; —heid, v.

Balderen (bulteren), de wind heeft gebalderd.

Balein, o. voor de stof en v. voor het uit de stof bewerkte, —en.

Balg (buik, lichaam), m. —en, gmz.

Balie (grote tobbe, ook hekwerk, ook rechtbank), v. —liën en —lies.

Baliekluis (sjuwer), m. —s; —mand, v. —en.

Baljuw (hoofdschout, drost), m. —en of —s; —schap, o. —pen. vero.

Balk, m. —en. *Iets aan den — schrijven*, als zeer zeldzaam beschouwen; *den — niet in eigen oogen zien*, eigen groote gebreken niet inzien; *noten—; een — in zijn wapen voeren*, een bastaard zijn, niet van echten adel zijn; *er liggen —en onder 't ijs*, het is zeer sterk.

Balken (schreeuwen als een ezel), ik heb gebalkt; **balker**, m.; **balkster**, v.

Balkon, o. —s en —nen. bouwkw.

Ballade (verhalend gedicht over een avontuurlijke gebeurtenis), v. —n.

Ballast, m. —en.

Ballasten (met ballast bezwaren), ik heb geballast, b.v. een schip.

Ballen, ik heb gebald. *De vuist —*, tot een bal vormen.

Ballet (tooneeldans), o. —ten.

Balling (verbannene), m. en v. —en; —schap, v.

Ballistiek (werpkunde), v. gmz.

Ballon (lichtbol, windbal), m. —s.

Ballot (baal, koopwaren), v.

Ballotage (stemming, stemuitbrenging door middel van een witten bal voor of een gekleurden bal tegen), v. —s.

Balloteeren (door balletjes of boontjes zijne stem uitbrengen, daardoor als lid van een gezelschap kiezen of afwijzen).

Bal masque (gemaskerd bal), o. mv. bals masqués.

Baloorig (slecht hoorend, onwillig), bn.; —heid, v.

Balsam (reukwerk), m. —s. Fig. troost, opbeuring, — in het tijden; —achtig, bn.

Balsemen (een lijk met bederfverende stoffen bewerken), ik heb gebalsemd; **balseming**, v.

Balstrig (weerspanning), bn.; —heid, v.

Balustrade (leuning; hekwerk, hek), v. —n of —s.

Bamboehes (marionetten), v. mv.

Bamboes (O. I. riet), o. bamboezen.

Ban, m. —nen. *In den — doen*, uitbannen; *rechts—*, rechtsgebied.

Banaal (alledaagsch, gemeen), bn. en bw.

Banaliteit (gemeenplaats, alledaagsche uitdrukking), v. —en.

Banaan (pisang, boom), v. bananen.

Banco (bank, bankgeld), o.

Band (voor de stof), o.; b.v. *Garen en — verkoopen*; voor een stuk der stof, m. —en. b.v. *De — van een boek*. *Door den —*, door elkaar genomen (niet bank); *hij wint door den — 20%*.

Bandage (bindsel, verband), o. —s.

Bandelier (degenhanger van ridders), m. —en.

Bandelotten (oorhangers), v. mv.

Banderol (scheepswimpel; ruitervaan; trompetkwast), v. —len.

Bandiet (roover), m. —en.

Bandietentrop, m. —en.

Bandrekel (kettinghond), m. —s. Fig. een kwaadwillige jongen, een bandelooze knaap.

Banen, ik heb gebaand. *Den weg —*, de hindernissen uit den weg ruimen.

Bang, bn.; —heid en bangigheid, v.

Banier (vaan), v. —en.

Banjer (banjerheer), m. —s. gmz.

Banjerheer (pronker, pocher; man, die rijk leeft), m. —en. Zie: **Baanderheer**.

Bank, v. —en. *De Nederlandsche —*, inrichting voor den handel; *de — van leening*, de lommerd; *de speel—; de — doen springen*, alles winnen; *iets onder stoelen en —en steken*, verborgen, geheim houden; *de bier—; achter de — raken*, vergeten worden; *zand—*.

Bankaard (onecht kind), m. —en en —s.

Bankbiljet, o. —ten.

Banken (aan of op een bank spelen); fig. *het ergens niet —*, lang volhouden.

Bankeroet, o. —ier. Zie: **Bankroet**.

Banket (gastmaal, gebak), o. —ten.

Banketeeren (smullen, brassen), ik heb gebanketeerd.

Bankier, m. —s; —shuis, o. —huizen; —skantoor, m.

Bankroet (bankbreuk), o. —en; —ier, m. —s.

Banlieue (rechtsgebied, fig. naaste omgeving), v.

Banelling (balling), m. en v. —en.

Bannen, ik heb gebannen; **banning**, v.

Bannisement (verbanning uit het land), o.

Banquet (groot en prachtig gastmaal), o.

Bar (ruw, onvruchtbaar, dor), bn.; —heid, v.

Bar (buffet, kroeg, bierhuis), v. —s.

Barak (ook brak, soldatenverblijf), v. —ken.

Barbaar (onbeschaafde, wreedaard), m. —baren.

Barbaarsch, bn. en bw.; —heid, v.

Barbarisme (woord of gezegde, verkeerdelijk naar een uitheemsch, b.v. Fransch, Duitsch, Engelsch voortbeeld gevormd), o.

Barbeel (zekere riviervisch met baarden aan den bek), m. —en.

Barbette (brits, slaapbank), v.

Barbier (baardschrabber, scheerder), m. —s en —en; —sjongen, m. —s; —swinkel, m. —s.

Barbieren (den baard afnemen, scheren), ik heb gebarbiërd.

Barbouilleeren (kludschilderen, opsmeren, opkletsen).

Barcarolle (bootje om te spelevaren; spelevaartlied), v. —s.

Bard (zanger en dichter bij de Galliërs), m. —en.

Bardezaan, m. —en.

Bardezaan (voormalige breede hellebaard, m. —zanen).

- Baren** (ter wereld brengen), ik heb gebaard. De tijd baart rozen, de tijd brengt alles terecht; dit baart mij verdriet, veroorzaakt mij leed.
- Barensteel** (in de wapenkunde hetzelfde als lambel), m. —stelen.
- Baret** (muts; doctorale hoed), v. —ten.
- Barg** (gesneden zijwn), m. —en.
- Barge** (trekschuit), v. —s. Ook: bargie.
- Bargoensch** (onverstaanbare taal; koeterwaalsch; kramerlatijn), o. gmv.
- Bariton** (lichte bas, lichte baszanger), —s; muz.
- Bark** (zeker vaartuig), v. —en.
- Barkan** (zekere stof geweven uit geitenhaar en wol), o. —s.
- Barkas** (grootte sloop), v. —sen.
- Barkoen** (scheepst. rondhout), o. —s.
- Barm** (barbeel, baardvisch), m. —en.
- Barmhartig**, bn. en bw.: —heid, v.: —lijk, bw.
- Barmte** (aardhoop), v. —n.
- Barnen** (branden), het heeft er gebarnd. In het — van den nood, der gevaren, als de nood ten top is gestegen.
- Barsteen** (harsachtige stof), o. gmv.
- Barok** (scheefrond; fig. zonderling, wonderlijk, grillig, belachelijk), bn. en bw.
- Barometer** (lichtzwaartemeter), m. —s.
- Baron** (vrijheer), m. —s of —nen. Den — spelen, den grooten heer uithangen; —es, v. —sen.
- Baronet** (hoogste erfelijke titel van den kleinen adel in Engeland), m. —s.
- Baronie** (vrije heerlijkheid), v. —ën. In de — van Breda.
- Barophonus** (bassist, die een zeer zware stem heeft), m. muz.
- Barouchet** (licht rijtuig op vier wielen), v. —ten.
- Barquerolle** (klein lustvaartuig; kleine Italiaansche bark), v.
- Barvevoetbroeder** (ongeschoeide monnik), m. —s.
- Barvevoets**, bw. Hij liep —, blootsvoets.
- Barriade** (versperring bij stedelijk oproer), v. —s.
- Barriadeeren** (verschansen, afsluiten door allerlei voorwerpen, versperren).
- Barrière** (slagboom, hek, grens), v. —s.
- Barrière-tractaat** (in 1713), o. —taten.
- Barsch** (onvriendelijk, ruw), bn. en bw.: —heid, v.
- Barst** (berst, spleet), m. —en.
- Barsten** (scheuren, splitsjen), het barstte, borst, is gebarsten, gebarsten.
- Baryton** (hooge-baszanger), m. —s.
- Bas** (baszanger), m. —sen.
- Bas** (speeltuig en baspartij), v. —sen.
- Basalt** (zeer harde steen), o. gmv.
- Bascule** (werktuig om te wegen; hefboom; slinger; schommel; fig. weifeling, onbestendigheid); —stelsel (het draaien met alle winden, weifelende staatkunde), v.
- Baseeren** (gronden, grondvesten, bevestigen).
- Basement** (voetstuk voor beelden of zuilen), o. —en.
- Basilica** (stiftkerk, domkerk, kathedraal), o. —ca's.
- Basilisk** (zekere hagedis; hersenschimmig gedrocht), m. —en.
- Basis** (grond, grondslag, voetstuk), v. —sen of bases.
- Bas-relief** (half verheven beeldhouwwerk of gietwerk), o.
- Bassa** (pacha, regent eener provincie in Turkije of eertitel van Turksche ambtenaren), m. —s.
- Bassen** (blaffen), de hond heeft gebast.
- Bassethoorn** en —horen, m. —s.
- Bassetspel** (zeker kaartspel), o. gmv.
- Bassin** (kom, bekken, dok; een door natuur of kunst gevormde haven), o. —s.
- Bassist** (baszanger of basspeler), m. —en.
- Basso continuo** (generale grond- of hoofd-bas), muz. Zie B.C.
- Bast** (schors, schil), m. —en.
- Basta** (klaverenaas in het omber- en quadrillespel), m. —s.
- Basta** (genoeë! halt! houd op!), tw.
- Bastaard** en **basterd** (onecht kind), m. bastaarden en bastaards of basterds.
- Bastaardij** (onwettige geboorte), v. gmv.
- Basterdnachtgeaal**, m. —s en —galen.
- Basterdsuiker** (niet gezuiverde suiker), v.
- Bastiaan** (mansnaam; op slavenplantages kleurling, die, onder den blank-officier, over de slaven gesteld is), m. —s.
- Bastion** (bolwerk van een vesting), o. —s.
- Bastonnead** (stokslagenstraf), v. —s.
- Bastonneeren** en **bätonneeren** (met stokken ecerceeren, wechten, afrossen).
- Bataille** (veldslag, strijd, gevecht), v. —s.
- Batailleeren** (wechten, sabelen; zwetsen).
- Bataljon** (deel van een regiment), o. —s.
- Baten** (voordeelig zijn), het heeft gebaat. Wat zal het —, helpen; het zal niet —, dienstig zijn.
- Bathengel** (zeker kruid), v. gmv.
- Batig** (voordeelig), bn. Een — slot.
- Batist** (kamerdoek, fijnst linnen van Kamerijk); **batisten**, bn. Een — zakdoek.
- Batrachiet** (vorsch- of paddesteen), o.
- Batsch** (loos, trotsch), bn. en bw.: —heid, v.
- Batterij** (kanonlaag), v. —en. Een — opwerpen, maken; de —en laten spelen, de kanonnen losbranden; een electrische, een galvanische —, vereeniging van eenige electr. of galvanische elementen (nat.).
- Battoir** (stamper; palet in het kaats- of beugelspel), m. —s.
- Battologie** (ijdel gesnap, nuttelooze omhaal van woorden), v. gmv.
- Bauwen** (geluid geven), ik heb gebauwd. De echo bauwt de geluiden na.
- Bavardage** (gezuets, snorkerij), v. —s.
- Baviaan** (aap), m. —anen.
- Bayadère** (Indische danseres of tooneel-speelster; vrouwenrok met gekleurde dwars-loopende strepen), v. —n of —s.
- Bazaar**, of **bazar** (Turksche marktplaats; groote winkel, afgedeeld in vakken naar den verschillende aard der koopwaren; winkel, waar alle waren denzelfden prijs gelden), m. —s en bazaren. Liefdadigheids—, schellings—.
- Bazelen** (onzin zeggen), ik heb gebazeld.
- Bazin** (meesteres), v. —nen.
- Bazuin** (zware hoorn), v. —en. De — steken, op de — blazen.
- Bazuinen**, ik heb gebazuind.
- Bearden** (met aarde bedekken), ik heb beaard; **bearding**, v.
- Beambte** (ambtenaar van lagen rang), m. en v. —n.
- Beamen** (toestemmen), ik heb beaamd; **beaming**, v.
- Beangst**, bn. en bw.: —heid, v.
- Beantwoorden**, ik heb beantwoord; **beantwoorder**, m.; **beantwoording**, v.

Beatisme (*schijnheiligheid*), o.
Beau (*minnaar, begeleider*), m.; mv.: beaux.
Beau-monde (*de eerste standen*), m. gmv.
Beau-sexe (*het schoone geslacht*), m. gmv.
Beauté (*schoonheid*), v. *Zij is een* —.
Beblaard (*vol blaren*), bn.
Beboeten (*in de boete staan*), ik heb beboet; **beboeting**, v.
Bebouwen (*den grond bewerken*), ik heb bebouwd; **bebouwer**, m.; **bebouwing**, v.
Becijferen (*narekenen*), ik heb becijferd; **becijfering**, v.
Bed, o. —den; —legerig, bn.; —stede en —stee, v. —steden. *Het — houden*, ziek zijn; *het — eener rivier*, de bedding; *het — van eer*, slagveld; *scheiden van tafel en —*, rechtst., tijdelijk gescheiden leven; *een tuin—, een bloem—, een rozen—*, enz.
Bedaagd (*bejaard*), bn.; —heid, v.
Bedaard, bn. en bw.; —heid, v.; —elijk, bw.
Bedachtzaam (*omzichtig*), bn.; —heid, v.
Bedanken, ik heb bedankt; **bedanking**, v.; **bedankje**, o.
Bedaren, ik heb en ben bedaard; **bedaring**, v.
Bedauwen (*bevochtigen*), ik heb bedauwd; **bedauwing**, v.
Bedding (*riverbed*), v. —en.
Bede, v. —n; —dag, m. —en; —huis, o. —huizen; —stond, m. —en; —vaart, v. —en; —vaartganger, m. —s.
Bedeelen (*een deel geven van*), ik heb bedeed; **bedeeler**, m.; **bedeeling**, v. Fig. *Hij is rijk bedeed*, bezit veel gaven, talenten; *de fortune heeft hem goed bedeed*, hij is zeer rijk.
Bedeest (*verlegen*), bn. en bw.; —heid, v.
Bedekken, ik heb bedekt; **bedekking**, v.; **bedeksel**, o.
Bedekt (*geheim, geveinsd*), bn. en bw.; —elijk, bw.
Bedelen, ik heb gebedeld; **bedelaar**, m. *Een bedeldeken*, deken, overtrokken met lapjes katoen van alle kleur en soort, bij vriend en kennis bijeengescharreld; evenzoo: *bedelarmband*, d. i. met zilveren aanhangseltjes.
Bedelarsdeken (*een veelkleurige lappen-deken*), v. —s.
Bedelarij, v.
Bedelbrief, m. —brieven; —monnik, m. —en; —orde, v. —n; —staf, m.; —zak, m. —ken.
Bedelven (*begraven*), ik heb bedolf, heb bedolven; **bedelving**, v.
Bedenkdag (*bedenktijd*), m. —en.
Bedenkelijk, bn. en bw. *Een —e ziekte*, erge, gevaarlijke ziekte; *hij is — ziek*, d. i. erg ziek. —heid, v.
Bedenken, onr. ik bedacht, heb bedacht; **bedenker**, m.; **bedenking**, v.; **bedenktijd**, m.
Bederf, o. gmv.; —elijk, bn.; —heid, v.; —werend, bn. *Zout is —werend*.
Bederven (*onbruikbaar maken*), ik bedierf, wij bedierven, heb en ben bedorven; **bederver**, m.; **bederving**, v.
Bediende, m. en v. —n.
Bediennen, ik heb bediend; **bedienaar**, m.; **bediening**, v. *Het geschut —; het Evangelie, het altaar —, een stervende —*, d. i. in de R. C. kerk de Sacramenten der stervenden toedienen.
Bedijken (*met een dijk omringen*), ik heb bedijkt; **bedijker**, m.; **bedijking**, v.
Bedijl (*albeschik*), m. en v. —len.
Bedillen (*bevitten*), ik heb bedild; **bediller**, m.; **bedilling**, v.; **bedilzucht**, v.
Bedilziek, bn. *Een — vrouw* etc.

Beding (*voorwaarde*), o. —en.
Bedingen, ik bedong, heb bedongen; **bedinging**, v.
Bedisselen (*met den dissel bewerken*), ik heb bedisseld; **bedisseling**, v. Fig.: in orde brengen, regelen.
Bedlegerig (*ziek*), bn.; —heid, v.
Bedoelen (*op het oog hebben*), ik heb bedoeld; **bedoeling**, v.
Bedoen (*zich*) (*zich bevuilden*), ik bedeed mij, heb mij bedaan.
Bedompt (*duf, donker, benauwd*), bn. —er, —st; —heid, v.
Bedotten (*misleiden, ergerlijk foppen*), ik heb bedot; **bedotter**, m.; **bedotting**, v.
Bedrag (*som*), o. *Tot een — van*, d. i. een som van; *ten bedrage van*.
Bedragen (*een som uitmaken*), het bedroeg, heeft bedragen. *Die schuld bedraagt f 20*.
Bedreigen, ik heb bedreigd; **bedreiging**, v.; *met boete, met straf —*.
Bedremmeld (*verlegen*), bn.; —heid, v.
Bedreven (*geofend, ervaren*), bn.; —heid, v.
Bedriegen, ik bedroeg, heb bedrogen; **bedrieger**, m.; **bedriegerij**, v.
Bedrieglijk, bn. en bw.; —heid, v.
Bedrijf (*beroep, handwerk, daad*), o. bedrijven.
Bedrijfjal, m. en v. —len.
Bedrijven (*doen, volvoeren*), ik bedreef, heb bedreven; **bedrijver**, m.; **bedrijving**, o.
Bedrijvig (*werkzaam*), bn. en bw. *Een —e huismoeder, het —e Amsterdam*.
Bedrilal (*bedrijfjal*), m. en v. —len.
Bedroefd (*treurig, droevig*), bn. en bw.; —heid, v. *Een —e vrouw, zij ziet er — uit, een — beetje*, zeer weinig.
Bedroeven (*droefheid veroorzaken*), ik heb bedroefd; **bedroefing**, v.
Bedrog, o. gmv.; —plegen, bedrieglijk handelen.
Bedroppelen en **bedruppelen** (*droppelsgewijze natmaken*), ik heb bedroppeld (bedruppeld).
Bedruppen (*bevochtigen met droppels*), ik bedroop, heb bedropen; fig. *hij kan zich —*, eigen kost winnen.
Bedrukken (*voldrukken*), ik heb bedrukt; **bedrukking**, v.
Bedrukt (*bedroefd, neerslachtig*), bn.; —heid, v.
Bedruppelen, bw. Zie: **Bedroppelen**.
Beducht, bn.; — zijn voor iets, iets vreezen; —heid, v.
Beduiden, ik heb beduid; **beduider**, m.
Beduidenis, v. **beduiding**, v.
Beduivelen (*verlegen maken, ompraten*), ik heb beduiveld; **beduiveling**, v.
Bedunken (*mijns, zijns, onzes —s*), o.
Bedwang, o. *In — houden*, in zijn macht hebben; *onder — zijn*, beheerscht worden door.
Bedwelmd (*duizelig, verward*), bn.; —heid, v.
Bedwelmen (*duizelig maken, benevelen*), ik heb bedwelmd; **bedwelming**, v.
Bedwingen (*in bedwang houden*), ik bedwong, heb bedwongen; **bedwinger**, m.
Beëedigen (*den eed laten afleggen*), ik heb beëedigd; **beëediging**, v. *Een beëedigd schatter, klerk*.
Beefaal (*sidderaal*), m. beefalen.
Beek (*kleine rivier*), v. beken; —je, o.
Beeld, o. —en; —je, o. —s.
Beelden, ik heb gebeeld; **beeldenaar**, m. *De —de kunsten* (teeken-, graveer-, schilder- en beeldhouwkunst).

Beelderig (zeer fraai), bn. *Een — hoedje.*
Beeldhouwen, ik heb bebeeldhouwd; **beeldhouwer**, m.; —**houwerijk**, v.; —**houwersknecht**, m.; —**houwerswinkel**, m.; —**houwkunst**, v.; —**houwwerk**, o.
Beeldig (beeldrig), bn.
Beeldjeskoop (venter), m. —en.
Beeldrijk, bn.; —**heid**, v.
Beeldstormer (vernierder van beelden, plunderaar), m. —s; —**stormerij** (*Vad. gesch. 1566*), v. —en.
Beeltenis (afbeelding), v. —sen.
Beemd (taag weiland, dicht, bebloeemd veld), m. —en.
Been, o. —en (lichaamsdeelen); —**deren** (knoken, gebeente).
Beenen (van been), bn. *Een — knoop, kam, knop*, enz.
Beener (kanker), m. geneesk.
Beenig (met been), bn. *Een — stuk vleesch*, d. i. met veel knoken.
Beenzwart (poeder), o. gmw.
Beer (varken, waterkeering, muurstut, heiblok), m. —en.
Beer (verscheurend dier), m. beren.
Beer (drek), m. gmw.
Beerven (door erfenis verkrijgen), ik heb beërfd; **beërving**, v.
Beest (dier, fig. slecht mensch, onhandigheid in het spel), o., (v. in: *de — spelen*), —en.
Beest (bakker-aan, zuur), bn. *Jongen blijf af, als de diender je ziet, ben je —.*
Beestig (erg, zeer), bn. en bw. *Een — e rommel*; — **koud**; —**heid** (beestachtigheid), v.
Beet (hap), m. beten.
Beet (biet), v. —en; —**wortel**, m.
Beethebben, ik heb beetgehad (bij 't visschen). *Fig. iem. —*, d. i. foppen, bedotten.
Beetje (kleine hap, klein stuk), o. —s.
Beetkrijgen, ik kreeg beet, heb beetgekregen. *Fig. iemand te pakken krijgen.*
Beetnemen, ik nam beet, heb beetgenomen. *Fig. iem. bedriegen.*
Beetpakken, ik heb beetgepakt.
Bef, v. —fen; —**je**, o. *Dominees—*, *de — aandoen*, gmz. zich op zijn Zondagsch kleeden.
Befaamd (bekend, vermaard), bn. en bw.; —**heid**, v.
Begaafd (talentvol), bn. en bw. *Een — dichter, spreker, zanger, redenaar, schrijver* enz.
Begaan, ik beging, heb en ben begaan. *Een diefstal —, een moord —*, d. i. plegen. *Ik ben met hem —*, ik heb medelijden met hem.
Begaanbaar, bn.; —**heid**, v.
Begeeren (verlangen), ik heb begeerd; **begeerder**, m.
Begeerig (gretig), bn.; —**heid**, v.
Begeerlijk (aanlokkend), bn.; —**heid**, v.
Begeerte (verlangen, wensch, wil), v. —en.
Begeleiden (vergezellen), ik heb begeleid; **begeleider**, m.; **begeleiding**, v.
Begenadigen (kwijtschelding schenken), ik heb begenadigd; **begenadiging**, v.
Begeven (schenken, bedeelen), ik begaf, heb begeven; **begever**, m.; **begeving**, v. *Een ambt —; zijn vrienden —*, d. i. verlaten; *zijn krachten — hem*, verlaten hem.
Begieten, ik begoot, heb begoten; **begieter**, m.; **begieting**, v.
Begiftigen (beschenken met), ik heb begiftigd; **begiftiger**, m.; **begiftiging**, v.
Begijn (kloppje), v. —en.
Begijnenhof, o.; —**koek**, m. —en.

Begin (aanvang), o. *In den —ne; van den —ne aan; alle — valt zwaar.*
Beginnen, ik begon, heb en ben begonnen; **beginner**, m.
Beginsel (grondregel), o. —en en —s.
Begluen (bespieden), ik heb begluurd; **begluring**, v.; **begluurder**, m.
Begoochelen (verblinden), ik heb begoocheld; **begoochelaar**, m.; **begoocheling**, v.
Begraafplaats (kerkhof), v. —en.
Begraasd (met gras bedekt), bn.
Begraffenis, v. —sen.
Begrauwen (toegrauwen, bekijken), ik heb begrauwd.
Begraven, ik begroef, heb begraven; **begraver**, m.; **begraving**, v.
Begrenzen, ik heb begrensd; **begrenzing**, v.
Begrijpelijk (verstaanbaar), bn.; — **maken**.
Begrijpen (beseffen, inzien), ik begreep, heb begrepen. *Daar heeft hij het niet op begrepen*, d. i. daar is hij een vijand van.
Begrinten (met grint beleggen, b. v. een weg), ik heb begrint; **begrinting**, v. Ook: **Begrinden**.
Begrip (oordeel), o. —pen. *Flug van —*, verstand; *een kort — van iets*, een korte inhoud, uittreksel.
Begripswoord, o. —en.
Begroeien, het is begroeid; **begroeiing**, v.
Begroeten, ik heb begroet; **begroeting**, v.
Begroeten (berekennen, schatten), ik heb begroot; **begrooting**, v.; —**derwijze**, bw.
Begunstigen (bevoordeelen), ik heb begunstigd; **begunstiger**, m.; **begunstiging**, v.
Behaaglijk (aangenaam), bn.; —**heid**, v. *Zich — maken.*
Behaagziek, bn. *Een — e juffer.*
Behaagzucht, v. gmw.
Behaard (met haar begroeid), bn.; —**heid**, v.
Behagen (goedvinden, bevallen), ik heb behaagd. Ook onpers. w.w.: *het behaagt mij*, ik begeer het; *het behage u; het behage den goeden God!*
Behalen (verkrijgen), ik heb behaald; **behaler**, m.; **behaling**, v. *Den prijs —, de overwinning —.*
Behandelen, ik heb behandeld; **behandeling**, v.
Behangen, ik behing, heb behangen; **behang**, m.; **behangertij**, v.
Behangsel, o. —s.
Behartigen (ter harte nemen, verzorgen), ik heb behartigd; **behartiger**, m.; **behartiging**, v.
Beheeren (besturen), ik heb beheerd; **beheer**, o.; **beheerder**, m.; **beheering**, v.
Beheerschen (regeeren over), ik heb beheerscht; **beheerscher**, m.; **beheersching**, v.
Behieën (palen inheien op een bouwterrein), ik heb behieid; **beheiging**, v.
Behelpen (zich), ik behielp mij, heb mij beholpen. *Hij behielp zich met die som*, hij wist rond te komen.
Behelzen (beuatten), het heeft behelds, veelal gebruikelijk in den 3den persoon: *Dit bericht behelst, dat...*
Behemot (een monsterachtig dier, waarvan in den Bijbel gesproken wordt), m. —s.
Behendig (vlug, fig. listig), bn. en bw.; —**heid**, v. —heden; —**lijk**, bw.
Behept (onderhevig), vd. [van het werk]. **hebben**, ontstond uit: **behehd**. *Met een gebrek, een ondeugd — zijn.*
Behoeden (het vee oppassen, beschermen,

verzorgen), ik heb behoed: **behoeder**, m.; **behoeding**, v.; **behoedmiddel**, o.

Behoedzaam (voorzichtig), bn. en bw.: —**heid**, v.

Behoef, o. Ten behoeve van, ten nutte van.

Behoefte (gebrek, nood), v. —n.

Behoefstig (arm), bn.: —**heid**, v.

Behoeven (noodig hebben), ik heb behoefd. *Het behoeft niet*, is niet noodig.

Behooren (toebehooren), het heeft behoord. *Dat boek behoort mij. Dat behoort zoo* (passen, eischen, betamen).

Behoorlijk (betamelijk), bn.; —**heid**, v.

Behoud, o. *Met — van salaris.*

Behouden, ik behield, heb behouden; **behouder**, m.; **behouding**, v.

Behoudenis (redding, zaligheid), v. gmv.

Behoudens, vz.

Behoudsman (conservatief), m. —lieden.

Behouwen (door kappen geschikt maken), ik behieuw, heb behouwen: **behouwing**, v. gmv.

Behuisd, bn. *Goed — zijn*, goed wonen.

Behulp, o.

Behulpzaam, bn.: —**heid**, v.

Behuwd (aangetrouwd). bn.: —**broeder**, m.; —**dochter**, v.; —**moeder**, v.; —**vader**, m.; —**zoon**, m.; —**zuster**, v.

Behuwen (door huwelijk verwerpen), ik heb behuwd. *Een aardig vermogen —.*

Bei (bezie, bes), v. —en: alleen gebruikelijk in samenstellingen, als: *aardbei, moerbeij*; gew. *de —en van aardappels.*

Beide (van zaken), —n (van personen), telw. **Beiden** (wachten), ik heb geheid.

Beiderlei, —hande (van beide soort).

Beieren (naam van het land), o. **Beiersch**, bn. —*bier. Beier* (een man uit —), m. Beieren, Beierschen, mv.

Beieren (op de klokken spelen), ik heb gebeierd: **beieraar**, m.; **beiering**, v.

Beijveren (zich) (zich bejlijgen), ik heb mij beijverd: **beijveraar**, m.; **beijvering**, v.

Beitel (timm. werktrij), m. —s. *Een steek—, een kant—, een kromme —.*

Beitelen (met den beitel maken), ik heb gebeiteld: —**ing**

Bejaard (hoog van jaren), bn.: —**heid**, v.

Bejaën (bevestigen met ja), ik heb bejaad.

Bejag o. gmv.

Bejagen (streven naar), ik bejoeg of bejaagde, heb bejaagd; **bejager**, m.; **bejaging**, v.

Bejammeren (jammeren over), ik heb bejammerd.

Bejegenen (overkomen, behandelen), ik heb bejegend: **bejegening**, v.

Bek (muit), m. —ken. **Bek** (mond), gmv. onder de laagste klassen.

Bekaaid (beschaamd, verlegen), bn. en bw. *Er — afkomen* (gmv. er slecht of verkeerd afkomen).

Bekaden (bedijken), ik heb bekaad: **bekading**, v.

Bekaf (bek-af, d. i. doodmoer), bn. en bw.

Bekamen (het met kaam bedekt worden van wijn, bier, enz.), is bekaamd.

Bekampen (bestrijden), ik heb bekampt; **bekamping**, v.

Bekeeren (tot inkeer brengen), ik heb bekeerd: **bekeerder**, m.; **bekeering**, v.

Bekeeringsijver, m.: —**zucht**, v.

Bekeerling (persoon), m. en v. —en; v. ook —e.

Bekend, bn.; —**heid**, v.

Bekende, m. en v. —n.

Bekendmaken, ik heb —gemaakt; —**maker**, m.; —**making**, v.; —**wording**, v.

Bekennen (erkennen, belijden), ik heb bekend; **bekenner**, m.; **bekennen**, v.; **bekentenis**, v.

Beker (kelk), m. —s.

Bekeuren (beboeten), ik heb bekeurd; **bekeurder**, m.; **bekeuring**, v.

Bekijk (veel bekijks hebben), o.

Bekijken, ik bekeek, heb bekeken; **bekijker**, m.; **bekijking**, v.

Bekijven, ik bekeef, heb bekeven; **bekijver**, m.; **bekijving**, v.

Bekken, o. —s. *Een doop—, een scheer—.* *Op de —s slaan*, muz.

Bekkeneel (hersenpan), o. —en.

Bekkesnijden (elkaar met messen te lijf gaan); —**snijder**, m. *Geen kernis, of men hoort in Friesland van —.*

Beklaaglijk, bn. en bw.: —**heid**, v.

Bekladden (bevekken), ik heb beklad; **bekladder**, m.; **bekladding**, v. *Fig. iem. goeden naam —, iem. eer —, d. i. bezoedelen.*

Beklag, o. gmv.

Beklagen (troostwoorden toespreken), ik heb beklaagd; **beklager**, m.; **beklaging**, v.

Beklant, m. *Een —e winkel.*

Bekleeden (bedekken), ik heb bekleed; **bekleeder**, m.; **bekleding**, v.; **bekleedsel**, o. *Fig. een ambt —, vervullen; met een ambt —, benoemen tot.*

Beklemd (benauwd, beangst), vd. en bn.; —**heid**, v.

Beklemmen (benauwen), ik heb beklemd; **beklemming**, v.

Beklemrecht (erfelijk recht tegen huur van landerijen, huizingen, enz.), o.

Beklijven (gedijen, duren), het heeft beklifd; **beklijving**, v. *De leerstof doen —.*

Beklinken (vastklinken), ik beklonk, heb beklonken. *Fig. regelen, schikken, in orde brengen.*

Beknibbelen (nauw bedingen), ik heb beknibbeld: **beknibbelaar**, m.; **beknibbeling**, v.

Beknopt (kort samengevat), bn. en bw.; —**elijk**, bw.: —**heid**, v.

Bekocht, vd. en bn. — zijn, te duur gekocht hebben: *ik ben er aan —, ik heb het te duur.*

Bekomen (bijkomen, herleven), ik bekwam, heb en ben gekomen: **bekoming**, v.

Bekommerd (vol zorg), bn.: —**heid**, v.

Bekommeren (ongerust maken), ik heb bekommerd. *Bekommer u daar niet over, maak u niet bezorgd; bekommering, v.; bekommernis, v.*

Bekomst (verzaaging), v. *Ik heb er mijn — van.*

Bekoopen (omkopen), ik bekocht, heb bekocht. *Hij heeft het met den dood bekocht, d. i. geboet.*

Bekoorlijk (aanlokkend, schoon), bn. en bw.: —**heid**, v.

Bekoren (aanlokken), ik bekoord; **bekoorder**, m.; **bekoring**, v.

Bekorten (kort maken), ik heb bekort; **bekorting**, v. *Zich —, het kort maken met zijn rede.*

Bekostigen (betalen), ik heb bekostigd; **bekostiger**, m.; **bekostiging**, v.

Bekrachten (wettigen, bevestigen), ik heb bekrachtigd; **bekrachtiger**, m.; **bekrachtiging**, v.

Bekransen (met één of meer kransen sieren), ik heb bekranst: **bekransing**, v.

Bekreunen (zich), ik heb mij bekreund. *Zich niet — over, zich niet bekommeren.*

Bekrijgen (beoorlogen), ik heb bekrjgd.

Bekrijten (*beschreien*), ik bekreet, heb bekreten. *Met bekreten oogen.*
Bekrimpen (*zich*), ik bekrump mij, heb mij bekrompen; **bekrimping** (*beperking*), v.
Bekrompen (*beperkt*), bn. en bw.; —heid, v.
Bekronen (*een kroon opzetten*; fig. *den eereprijs toekennen*), ik heb bekroond; **bekroner**, m.; **bekroning**, v.
Bekruipen (*Kruipende bereiken*), ik bekrloop, heb bekropen; **bekruiping**, v. *De lust bekrloop mij*, kwam in mij op.
Bekuipen (*inkuipen*), ik heb bekuipt; **bekui- ping**, v. Fig. *Een ambt* —, listig verkrijgen.
Bekwaam (*geschikt*), bn. en bw.; —heid, v.
Bekwamen (*bekwaam maken*), ik heb bekwaaamd; **bekwaming**, v. *Zich tot iets* —.
Bekwijzen (*bezeeveren*), ik heb bekwijld.
Bel (*schel, klokje*), v. —len.
Belabberd (*ellendig*), bn. en bw.; —heid, v.
Belachelijk, bn. en bw.; —heid, v.
Belachen, ik belachte of beeloo, heb belachen; **belacher**, m.; **belaching**, v.
Beladen (*bevrachten*), ik heb beladen; **belading**, v.
Belagen (*lagen leggen aan*), ik heb belaaagd; **belager**, m.; **belaging**, v.
Belakken (*belasteren*), ik heb belakt; **belakker**, m.; **belakking**, v.
Belanden (*aanlanden*), ik ben beland; **belanding**, v. *Waar zal ik* —? terecht komen.
Belang, o. —en. *Een zaak van* —, gewicht.
Belangeloois (*zonder eigenbaat*), bn. en bw.; —heid, v. —ze hulp.
Belangen (*betreffen*), het heeft belangd.
Belangende (*aangaande*), vz.
Belanghebbende, m. en v. —n. *Hij is er* — bij, er geldelijk bij betrokken.
Belangrijk (*gewichtich*), bn.; —heid, v.
Belangstellen (*deelneming toonen*), ik heb belanggesteld; **belangstelling**, v.
Belangstellend, bn. *Een — toehoorder.*
Belangwekkend, bn. *Een — verhaal.*
Belastbaar, bn.; —heid, v. *Een — inkomen.*
Belasten, ik heb belast. *Iem. — met*; **belast en beladen**.
Belasteren, ik heb belasterd; **belastering**, v.
Belasting (*opbrengst*), m. —en; —biljet, o. —ten; —schuldige, m. en v. —n. *Directe en indirecte* —; *bedrijfs*—, *vermogens*—, *grond*—, enz.
Beleedigen (*hoonen*, fig. *kwetsen*), ik heb beleedigd; **beleediger**, m.; **beleediging**, v.
Beleefd (*vriendelijk*), bn. en bw.; —heid, v.; —elijk, bw.
Beleenen (*geld opnemen met iets als onderpand*), ik heb beleend; **beleener**, m.; **beleening**, v.; **beleenbank**, v.
Beleg (*insluiting eener vesting*), o. *Het — slaan om*; *het — opbreken*; *in staat van — verklaren.*
Beleggen, bn.; —bier, —kaas, —wijn, d.i. oud.
Belegeren, ik heb belegerd; **belegeraar**, m.
Beleggen (*dekken met*), ik heb belegd (of beleid); **belegger**, m.; **belegging**, v.; **belegsel**, o.; **belegstuk**, o. *Gelden* —, op interest zetten; *een vergadering* —, *samenroepen.*
Beleid (*overleg*), o. *Met — handelen.*
Beleiden (*besturen*), ik heb beleid; **beleider**, m.
Belemmeren (*storen, hinderen*), ik heb belemmerd; **belemmeraar**, m.; **belemmering**, v.
Belemnieten (*versteeningen van onbekende zeedieren*), m. mv.
Belenden (*grenzen aan*), ik heb en het is belend; **belending**, v.

Bel-esprit (*schrandere hoofd, geestig schrijver*), m. (mv. beaux-esprits).
Belet (*verhindering*), o. — hebben, vragen, geven.
Bel-etage (*eerste verdieping*), v. —s.
Beletsel (*hindernis*), o. —en, —s.
Beletten (*verhinderen*), ik heb belet; **beletting**, v.
Beleven (*leven tot aan, ondervinden*), ik heb beleefd.
Belezen, ik belas, heb belezen; **belezer**, m.; **belezing**, v. *Zich laten* —, overhalen.
Belezen, bn.; —heid, v. *Een — man*, die veel gelezen heeft.
Belgicisme (*Vlaamsche uitdrukking*), o. —n.
Belgen (*zich*), ik heb mij gebelgd; **belging**, v. *Het belge u niet*, d.i. *make u niet boos.*
Belgiek (*driftig, oplopend*), bn.
Belhamel, m. —s. Fig. *Voorganger, raddraaier.*
Belial (*hellevorst*), m.; —skind (*duivelskind*), o.
Beliechamen (*concreet voorstellen*), ik heb beliechaamd; **beliechaming**, v.
Beliegen, ik beeloo, heb belogen; **belieger**, m.
Believen, ik heb beliefd; als zn. o.: **believer**, m.; **believing**, v.
Belijden (*bekennen*), ik beleed, heb beleden; **belijdenis**, v.; **belijder**, m. *Een godsdienst* —.
Belijnen (*van lijnen voorzien*), ik heb belijnd; **belijning**, v. Fig. *schetsen, in beeld brengen.*
Belladonna (*schoone vrouw; wolfskers, vergift*), v. —donna's.
Belle (*schoone*), v. —s.
Bellen (*aan de schel trekken*), ik heb gebeld.
Belles-lettres (*fraaie letteren, letterkunde*), v. mv.
Belletrie (*letterkunde*), v.
Belletrist (*een vriend of kenner der fraaie letteren*), m. —en.
Belletristisch (*letterkundig*), bn. *Het — leesboek.*
Bellevue en Belvédère (*een plaats met schoon uitzicht*), o.
Beboeren (*begluren*), ik heb beboerd; **beboeder**, m.; **beboering**, v.
Belofte (*toezegging*), v. —n. *Het land van* —, Kanaän: — *maakt schuld.*
Belofenis, v. —sen. godg.
Beloken, vd. en bn. *van het oude Beluiken.* — *Paschen*, de eerste Zondag na Paschen.
Belommeren (*beschaduwen*), ik heb belommerd; **belommering**, v.
Belonken, ik heb belonkt; **belonking**, v.
Belooenen, ik heb belood; **belooner**, m.; **beloening**, v. **belooninkje**, o. —s.
Beloop (*gang*), o. *Iets op zijn* — *laten*, iets zijn gang laten gaan.
Belopen, ik beliep, heb belopen. *Een pad* —, *begaan*; *de scha:le beliep duizend gulden*, bedroeg.
Beloven (*toezeggen*), ik heb beloofd; **belover**, m.; **beloving**, v.; **belofte**, v.
Bebroos (*huidziekte*), v. gmv.
Belt (*aschbelt*), v. —en.
Beluiden (*beluizen*), ik heb beluid. *Een lijk, een doode* —, de doods-klok trekken.
Beluiken (*sluiten, eindigen*); slechts het vd.
beloken is gebruikelijk.
Beluisteren, ik heb beluisterd; **beluisteraar**, m.; **beluistering**, v.
Belust (*begeertig*), bn. en bw.; —heid, v.
Belvédère en Bellevue (*schoon uitzicht*), o.
Bemachtigen (*in zijn macht krijgen*), ik heb bemachtigd; **bemachtiging**, v.
Bemalen (*met den watermolen het water in*

- een polder enz. op peil houden), ik heb —.
- Bemalen** (beschilderen), ik heb bemaald.
- Bemaling** (het malen met een' watermolen), v. —en.
- Bemalingswerktuig**, o. —en.
- Bemannen** (van manschap voorzien), ik heb bemand; **bemannig**, v. Een schip —.
- Bemantelen**, ik heb bemanteld; **bemanteling**, v. Fig. bedekken, bewimpelen, vergoelijken.
- Bemerken** (zien, waarnemen), ik heb bemerkte; **bemerking**, v. Men bezige niet *bemerking* voor *aanmerking*).
- Bemesten**, ik heb bemest; **bemesting**, v.
- Bemiddeld** (welgesteld), bn. en bw.; —heid, v.
- Bemiddelen** (beureidigen), ik heb bemiddeld; **bemiddelaar**, m.; **bemiddeling** (tusschenkomst), v. Een gescht —, bijleggen.
- Bemide** (getiefde), m. en v. —n.
- Beminnen** (biefhebben), ik heb bemind; —naar, m. —naren en —naars. Zie: **Beminner**.
- Beminner**, m. —s. Ook *beminnaar*. b.v. van schoone kunsten, lectuur, enz.
- Bemoedigen** (aanmoedigen), ik heb bemoedigd; **bemoediging**, v.
- Bemoelie**, m. en v. —len. *Deze dame is een echte —*.
- Bemoeien**, ik heb bemoeid (ww. ik bemoeide mij, heb mij bemoeid); **bemoeienis**, v.; **bemoeiing**, v.; **bemoezucht**, v.
- Bemoelijken** (lastig maken), ik heb bemoelijkt; **bemoelijking**, v.
- Be-mol** (de zachte toon; *be-molsleutel*), m. muz.
- Bevorsen** (beuilen), ik heb bemorst; **bemorsing**, v.
- Bemost** (met mos begroeid), bn. Een — dak.
- Ben** (hengelkorf), v. —nen. Een visch —.
- Benaarstigen** (zich telegen op), ik heb benaarstigd; **benaarstiger**, m.; **benaarstiging**, v.
- Benaasten** (benaderen van goederen), ik heb benaast; **benaastring**, v.
- Benadeelen** (schade brokkenen), ik heb benadeeld; **benadeeler**, m.; **benadeeling**, v.
- Benaderen** (beslag leggen op), ik heb benaderd; **benadering**, v. Bij —ing, ongeveer.
- Benaming**, v. —en. Onder — van, d.i. onder den titel, naam van.
- Benard**, bn.; —heid, v. Zie: **Benarren**.
- Benarren** (angstijg maken), ik heb benard. *Benarde omstandigheden*, d.i. lastige, moeilijke omstandigheden.
- Benauwd** (eng, nauw, drukkend), bn. en bw.; —heid, v.
- Benauwen**, ik heb benauwd; **benauwer**, m.; **benauwing**, v.
- Bende** (troep), v. —n. Een — roovers, dieven.
- Benedictie** (zegening, zaligspreking), v. —tien.
- Benedictijn** (monnik van de orde van St. Benedictus, in 424 gesticht), m. —en.
- Benefice** (voordeel; een uit gunst verleend ambt, voorrecht), o.
- Beneficeeren** (bevoordeelen, gunst betoonen).
- Beneficiant** (tooneelspeler ten wiens voordeele de voorstelling wordt gegeven), m. —en.
- Beneficiante**, v. —n.
- Beneficet** (woordet; voorstelling in den schouwburg ten voordeele van een bijzonder persoon), o.
- Benemen** (ontnemen), ik benam, heb benomen; **benemer**, m.; **beneming**, v.
- Benepen** (benauwd), bn. en bw.; —heid, v.
- Benevelen** (verduisteren), ik heb beneveld;
- beneveling**, v. *Het verstand —, de waar-*
- Benevens** (met), vz. [heid —.
- Bengel** (klok, klepel), m. —s. Fig. levenmaker, lomperd, kwajongen.
- Bengelen** (luien), ik heb gebengeld.
- Bengelkruid** (bingelkruid), o. gmv. Zeker gewas.
- Benieuwd** (nieuwsgierig, verlaagd om te hooren, om te zien, om te weten), bn.
- Benieuwen**, het heeft benieuwd. *Het —t mij*, d.i. ik ben nieuwsgierig.
- Benijden**, ik heb benijd; **benijder**, m.; **benijding**, v. *Beter benijd dan beschreid*.
- Benijpen** (bekenellen), ik beneep, heb benepen, **Benjuin** (benzoïn), (zekere welriekende gom), v. gmv.
- Benoemen**, ik heb benoemd; **benoemer**, m.; **benoeming**, v.; **benoemingsbrief**, m. *Tot een ambt —, d.i. aanstellen*.
- Benoodigd**, bn.; —heid, v.
- Benoorde** (ten noorden van), bijw. en vz.
- Bent** (club), v. Een letterkundige —, *de schilders—*. (Het woord verouderd.)
- Benul** (besef), o. Ook: *belul*.
- Beoefenen** (bestudeeren), ik heb beoefend; **beoefenaar**, m.; **beoefening**, v.
- Beoelien** (met ohe bestrijken), ik heb beoelid.
- Beoogen** (bekijken), ik heb beoogd; **beooging**, v. Fig. bedoelen, doelen op.
- Beoordeelen** (een oordeel vellen), ik heb beoordeeld; **beoordeelaar**, m.; **beoordeeling**, v.
- Beoorlogen**, ik heb beoorloogd; **beoorloger**, m.; **beoorlogging**, v.
- Beoosten** (ten oosten van), bijw. en vz.
- Bepaald** (vastgesteld), bn. en bw. Een —e tijd, prijs, afspraak, belofte enz.
- Bepalen** (begrenzen, regelen, vaststellen), ik heb bepaald; **bepaler**, m.; **bepaling**, v. **bepalinkje**, o.
- Beparelen** (met parels sieren), ik heb bepareld. *Met dauwdroppels —*.
- Bepeinzen** (oeverdenken), ik heb bepeinsd; **bepeinzing**, v.
- Beperken**, ik heb beperkt; **beperker**, m.; **beperking**, v.
- Beperkt** (eng, bekrompen), bn.; —heid, v.
- Beplakken**, ik heb beplakt; **beplakker**, m.; **beplakking**, v.; **beplaksel**, o.
- Beplanten**, ik heb beplant; **beplanter**, m.; **beplanting**, v.
- Bepleisteren** (met witkalk, cement beplakken), ik heb bepleisterd; **bepleistering**, v.
- Bepleiten**, ik heb bepleit; **bepleiter**, m.; **bepleiting**, v. Een zaak —, met woorden verdedigen.
- Beploegen**, ik heb beploegd; **beploeging**, v. Een akker —; de zee —, bevaren.
- Beplooid** (met pluizen bedekt), bn.
- Bepoten** (met poten beplanten), ik bepootte, heb bepoot; **bepoting**, v.
- Bepraten** (zich laten overhalen), ik heb bepraat; **beprater**, m.; **beprating**, v.
- Beproefd** (op de proef gesteld, deugdetijk), bn. *Hij is zwaar —, hem troffen veel ongelukken; —e trouw*, echte, degelijke trouw.
- Beproeven**, ik heb beproefd; **beproefer**, m.; **beproeving** (tegenspoed), v.
- Beraad** (overleg), o. Na rijp —.
- Beraadslagen** (overleggen, te rade gaan), ik heb beraadslaagd; —slager, m.; —slaging, v.
- Beraden** (bedachtzaam, bezonnen), bn.; —heid, v.
- Beraden** (zich), ik beried of beraadde mij, heb mij beraden; **berading** (overleg), v.

- Beramen** (*ontwerpen*), ik heb beraamd; **beramer**, m.; **beraming**, v. *Een plan* —.
- Berapen** (*bepleisteren*), ik heb beraapt; **beraping**, v.
- Berberis** (*zeker gewas*), v. —en.
- Bercau** (*stof van wol en geitenhaar*), o.
- Berceau** (*priëel, boomgewelf; een wieg*), o. berceau's.
- Berd** (*bord*), o. Fig. *Te — e brengen (komen)*, ter sprake brengen (komen). Zie ook: **Bret**.
- Beredderen** (*in orde brengen*), ik heb beredderd; **beredderaar**, m.; **bereddering**, v.
- Bereden**, vd. en bn. *Een — officier, ruiter*, d. i. geoeffend.
- Beredenceren** (*bespreken*), ik heb beredeneerd.
- Bereiden** (*gereedmaken*), ik heb bereid; **bereider**, m.; **bereiding**, v.
- Bereids** (*reeds*), bw.
- Bereidvaardig**, bn. en bw.; —heid, v.
- Bereidwillig**, bn.; —heid, v.
- Bereik**, o. *Onder het — van*, kunnende bereiken worden.
- Bereiken**, ik heb bereikt; **bereiking**, v. *Zijn doel* —.
- Bereisd**, bn. *Een — man*, die veel gereisd heeft.
- Bereizen**, ik heb bereisd. *De kermissen* —.
- Berekenen**, ik heb berekend; **berekenaar**, m.; **berekening**, v.
- Berenhuid**, v. —en; —jong, o. —en; —klauw (*klauw van een beer en ook plant*), m. —en.
- Berennen** (*omsingelen of insluiten van een vesting*), ik heb berend; **berenner**, m.; **berening**, v.
- Berg**, m. —en. *Een vuurspuwende* —.
- Bergamot** (*peer*), v. —ten.
- Bergen** (*wegleggen, reddén*), ik borg, heb geborgen; **berger**, m.; **berging**, v.
- Bergère** (*herderin; leuningstoel met een voetbankje*), v. —s.
- Bericht** (*tijding*), o. —en. *Een telegrafisch* —.
- Berichten** (*doen weten*), ik heb bericht; **berichter**, m.
- Berijken** (*beruiken*), ik brook, heb beroken.
- Berijden**, ik bereed, heb bereden; **berijder**, m.; **berijding**, v.
- Berijmen** (*op rijm zetten*), ik heb berijmd; **berijmer**, m.; **berijming**, v.
- Beril** (*steen*), m. —len; (voor de stof), o. gmv.
- Berin** (*wijjesbeer*), v. —nen.
- Berispelijk** (*laakbaar*), bn. en bw.; —heid, v.
- Berispen** (*beknorren*), ik heb berispt; **berisper**, m.; **berisping**, v.
- Berk**, m. —en; —eboom, m. —en; —emeier (*beker*), m. —s; —enbast, m. —en; —enhout, o.
- Berkoen** (*dwaarsbalk*), m. —en.
- Berlijnsch-blauw** (*blauwe kleurstof*), o. gmv.
- Berline** (*lichte koets voor vier paarden*), v. —n.
- Berm** (*hooge rand langs een dijk of weg*), m. —en.
- Bernage** (*zeker gewas*), v. —s.
- Beremod** (*vermaard*), bn.; —heid, v.
- Beroemen** (*zich*), ik heb mij beroemd; **beroemer**, m.; **beroeming**, v. *Zich — op*, trotsch zijn op.
- Beroep** (*bedrijf, ambacht*), o. —en. *Een — uitoefenen; een — doen op*, zich gronden op; *in hooger — komen* (rechtst.), niet berusten bij een vonnis van een lagere rechtbank.
- Beroepen**, ik beriep, heb beroepen (ook ww. ik beriep mij, heb mij beroepen); **beroeper**, m.; **beroeping**, v.
- Beroerd** (*naar. ellendig*), bn. en bw.; —heid, v.
- Beroerdeling** (*ellendeling*), m. —en.
- Beroeren**, ik heb beroerd; **beroerder**, m.; **beroering**, v.
- Beroerte** (*beslag*), v. —n (*onlusten*).
- Berokkenen** (*veroorzaken*), ik heb berokkend; **berokkenaar**, m.; **berokkening**, v.
- Berooid** (*arm, uitgeput*), bn. en bw.; —heid, v.
- Berooven** (*door roof ontnemen*), ik heb beroofd; **beroover**, m.; **berooving**, v.
- Berouw** (*leedwezen*), o. gmv.
- Berouwen**, het heeft berouwd. *Die daad zal u —*.
- Berrie** (*draagbaar*), v. —s.
- Berst**, m. Zie: **Barst**.
- Bersten**. Zie: **Barsten**.
- Berucht** (*slecht befaamd*), bn. en bw.; —heid, v.
- Beruiken** (*ook berieken*), ik brook, heb beroken).
- Berusten**, ik heb berust; **berusting**, v. Fig. *in iets —, vrede hebben met; de heele zaak berust op hem*, komt op hem neer.
- Bes** (*bezie*), v. —sen.
- Beschaafd**, bn. en bw.; —heid, v. *Een — volk*.
- Beschaamd**, bn. en bw.; —heid, v.
- Beschadigen**, ik heb beschadigd; **beschadiger**, m.; **beschadiging**, v.
- Beschaduwen**, ik heb beschaduwde; **beschaduwing**, v.
- Beschamen**, ik heb beschaamd; **beschaming**, v. Fig. *teleurstellen. Iem. hoop* —.
- Beschansen** (*van schansen voorzien*), ik heb beschanst; **beschansing**, v.
- Bescharen** (*ontfutselen*), ik heb beschaard; **beschaarder**, m.
- Beschaven** (*glad maken met de schAAF*), ik heb beschaafd; **beschaver**, m.; **beschaving**, v. Fig. *verbeteren, ontwikkelen, zedelijker maken*.
- Beseheid** (*antwoord*), o. —en.
- Beseiden** (*ontbieden*), ik heb beseiden.
- Beseiden** (*nedertig*), bn.; —heid, v.; —lijk, bw.
- Bescheren** (*toebedeelen*), ik beschoor, heb beschoren; **beschering** (*afschering*), v.
- Beschermen** (*beschutten*), ik heb beschermde; **beschermmer**, m.; **bescherming**, v.
- Beshik** (*beschikking*), o. gmv.
- Beshikal** (*persoon*), m. en v. —len.
- Beshikken** (*regelen*), ik heb beshikt; **beshikker**, m.; **beshikking**, v.
- Beshilderen** (*kleuren*), ik heb beshilderd; **beshildering**, v.
- Beshimmeld**, vd. en bn.; —heid, v.
- Beshimmelen**, het is beshimmeld; **beshimmeling**, v.
- Beshimpen** (*hoonen*) ik heb beshimpt; **beshimper**, m.; **beshimping**, v.
- Beshoefen** (*een waterkant met hout of steen bekleeden*), ik heb beshoefde; **beshoefing**, v.
- Beshonken** (*dronken*), vd. en bn.; —heid, v.
- Beshoren** (*toebedeeld*), bn. *Dat lot is mij* —.
- Beshot** (*afschieding*), o. —ten.
- Beshot** (*opbrengst*), o. gmv. *Een goed — opleveren* (in den oogst).
- Beshouwen** (*bezién*), ik heb beshouwd; **beshouwer**, m.; **beshouwing**, v.
- Beshreien**, ik heb beshreid; **beshreier**, m.
- Beshrijden** (*b.v. schrijdelings op een paard gaan zitten*), ik beshreed, heb beshreden.
- Beshrijven**, ik beshreef, heb beshreven. *Een blad papier —; beshrijver*, m.; **beshrijving**, v.; **beshrijvingsbijlet**, o.
- Beshroomd** (*bang*), bn. en bw.; —heid, v.
- Beshuut**, v. —en.
- Beshuldigde** (*aangeklaagde*), m. en v. —n.

Beschuldigen (*aanklagen*), ik heb beschuldigd; **beschuldiger**, m.; **beschuldiging**, v.

Beschutsel (*al wat eig. beschut*), o. —s.

Beschutten (*beschermen*), ik heb beschut; **beschutter**, m.; **beschutting** (*bescherming*), v.

Besef (*begrip*), o. *Geen — van iets hebben*, denkbeeld, idee, bewustzijn; *zijn — kwijt zijn*, verstand, begrip.

Beseffen (*grondig inzien*), ik heb beseft; **beseffing**, v.

Beslaan (*bekleeden, bedekken*), ik besloeg, heb en het is beslagen. *Een paard —, een rad —; beslagen* (d.i. goed toegerust) *ten ijs komen*; fig. bevatten: *dit werk beslaat acht-honderd bladzijden*; innemen: *die plaat beslaat de geheele tafel*; enz.

Beslag (*bekleedsel*), o. gmv. *Het hoof—*.

Beslechten (*een geschil vereffenen*), ik heb beslecht; **beslechter**, m.; **beslechting**, v.

Beslissen (*beslechten, vonnis vellen*), ik heb beslist; **beslissers**, m.; **beslissing**, v.

Besloten (*gesloten, ingesloten*), bn.; —heid, v.; —jacht, een — vergadering; een — terrein.

Besluit, o. —en. *Een — nemen, een — trekken*.

Besluiten (*omsluiten, omvatten*), ik besloot, heb besloten; **besluiting**, v. Fig. *Een besluit nemen, afleiden*.

Besmettelijk (*aanstekelijk*), bn.; —heid, v.

Besmetten (*bemorsen, bezoedelen*), ik heb besmet; **besmetter**, m.; **besmetting**, v.

Besnauwen (*toegravenen*), ik heb besnauwd.

Besnijden, ik besneed, heb besneden; **besnijder**, m.; **besnijding**, v.; **besnijdenis** (*godsdiensig Isr. gebruik*), v.

Besnoeien, ik heb besnoeid; **besnoeier**, m.; **besnoeiing**, v. Fig. *Ien. macht —*.

Besogne (*arbeid, werk, bezigheid*), v. —s.

Besogneeren (*zaken behandelen*).

Besommen (*opbrengen*), ik heb besomd.

Besparen, ik heb bespaard; **bespaarder**, m.; **besparing**, v.

Bespatten (*bevekken*), ik heb bespat; **bespating**, v.

Bespelen, ik heb bespeeld. *Het tooneel —, een viool —, d.i. spelen op*.

Bespeuren (*bemerken*), ik heb bespeurd; **bespeuder**, m.; **bespeuring**, v.

Bespieden (*beloeren*), ik heb bespied; **bespieder**, m.; **bespieding**, v.

Bespotten (*den spot drijven met*), ik heb bespot; **bespotter**, m.; **bespottig**, v.

Bespraak (*vlug ter taal*), bn.; —heid, v.

Besprek (*mondelijke onderhandeling*), o. *In — zijn over iets met iem., d.i. onderhandelen*.

Besprengen (*besprenkelen*), ik heb besprengd (besprenkeld); **besprenging** (*besprenke-ling*), v.

Besseboom, m. —en; —struik, m. —en.

Bessengelei, v. —en; —jenever, v.; —nat, o.; —sap (*het sap van bessen*), o. (*als toebereide drank*), v.; —tros, m. —sen; —vla, v. —vlaas.

Best, bn. en bw. (overtr. trap van goed).

Best (*oude vrouw*), v. —en; **bestje**, o. —s.

Bestaan (*ondernemen*), ik bestond, heb bestaan. *Wie zou dat —? d.i. wagen, durven doen; de mensch bestaat uit zielen lichaam; zijn vermogen bestaat in huizen; hij moet van een klein pensioen —, d.i. leven; in den bloede —, verwant zijn; zoo bestaat hij niet, zóó is hij niet van aard*.

Bestand (*wapenschorsing*), o. *Het twaalf-jarig —* [tegen].

Bestand (*kommende weerstaan*), bn.; — zijn

Bestanddeel, o. —en.

Bestedeling (*weeskind, verlaten kind*), m. en v. —en; v. ook —e; —shuis, o. —huizen.

Besteden (*uitgeven, betalen*), ik heb besteed; **besteder**, m.; **besteding**, v.

Besteek (*ontwerp*), o. —ken. *In Groningen maat van turf in het veen*.

Bestekamer (*sekreet*), v. —s.

Besteken (*steken op, overleggen*), ik bestak, heb bestoken; **besteker**, m.; **besteking**, v.; **bestekhand** (*overstekende rand*) m.; **besteeksel** (*geschenk op een verjaardag*), o.

Bestel (*bestuur, leiding*), o. *Vertrouwen op Gods —*.

Bestel (*dubbele beschuit*), v.; —len.

Bestellen, ik heb besteld; **besteller**, m.; **bestelling**, v.; **bestellinkje**, o.

Bestelpen (*overladen*), ik heb bestelpt. *Met werk —*.

Bestenaar (*vriend*), m. —s.

Bestemmen, ik heb bestemd; **bestemming**, v. *Ter plaatse zijner —; dat was zijn —, d.i. lot*.

Bestemoer (*overgrootmoeder*), v. —s.

Bestempelen, ik heb bestempeld; **bestempeling**, v. *Met een naam —*.

Bestendig (*duurzaam, aanhoudend*), bn. en bw.; —heid, v.; —lijk, bw.

Bestendigen (*duurzaam maken*), ik heb bestendigd; **bestendiging**, v.

Besterven, ik bestierf, ben bestorven. *Ik zal dat —, d.i. sterven van; het woord bestierf op zijn lippen*, hij dorst of kon het niet uitspreken; *bestorven vleesch, visch, d. i. niet al te versch*.

Bestevaar (*overgrootvader*), ook naam, dien de matrozen aan den luitenant-admiraal De Ruyter gaven), m. —s.

Bestiaal (*dierlijk, beestachtig*), bn. en bw.

Bestialiteit (*dierlijkheid, beestachtigheid*), v. —en.

Bestier, o. Zie **Bestuur**.

Bestieren (*regeeren over*), ik heb bestierd; **bestierder**, m.; **bestiering**, v.

Bestoken (*aanvallen, beschieten*), ik heb bestookt; **bestoker**, m.; **bestoking**, v.

Bestormen (*storm loopen op*), ik heb bestormd; **bestormer**, m.; **bestorming**, v.

Bestorven, vd. bn. *Een — kind*, een weeskind; *er — uitzien*, bleek van kleur zijn; *een onbestorven weduwe*, een vrouw, die door haren man is verlaten.

Bestrafen (*berispen, straf opleggen*), ik heb bestraft; **bestraffer**, m.; **bestrafing**, v.

Bestralen, ik heb bestraald; **bestraling**, v.

Bestraten, ik heb bestraat; **bestrating**, v. *Een bestrate weg, een bestraat pad*, d. i. geplaveid.

Bestrijden (*strijden tegen*), ik bestreed, heb bestreden; **bestrijder**, m.; **bestrijding**, v.

Bestrijken (*strijken over*), ik bestreek, heb bestreken. *Met zelf —, dit kanon bestrijkt dien weg*.

Bestrooien (*strooien over*), ik heb bestrooid; **bestrooier**, m.; **bestrooing**, v.

Bestuiven, ik bestoof, heb en ben bestoven. *Bestoven boeken*, d. i. met stof bedekt; *hij is bestoven, dronken*.

Besturen (*beheeren*), ik heb bestuurd; **besturing**, v.

Bestuur (*beheer, bewind*), o. besturen.

Betalen (*in geld enz. voldoen*), ik heb betaald; **betaler**, m.; **betaling**, v. Fig. *het*

gelag —, voor anderen boeten; *den tol* — *aan de natuur*, d. i. sterven; *iem. iets betaald zetten*, zich wreken over; *met gelijke munt* —, op gelijke wijze vergelden.

Betamelijk (*zedelijk, voegzaam*), bn. en bw.; —heid.

Betamen (*voegen, passen*), het heeft betaamd.

Betasten (*bevoelen*), ik heb betast; —ing, v.

Bete (*hap*), v. —n. Zie **Beet**.

Bête (*dom, onnoozel*), bn.

Beteekenen, ik heb beteekend; **beteekening**, v. *Een vonnis* —, het bij deurwaardersexploot bekend maken.

Beteekenis (*zin, beduidenis*), v. —sen.

Betel (*zekere slingerplant in O. I.*), v. gmv.

Beter (*meer dan goed*), bn. en bw.

Beteren (*beter worden*), ik heb en ben gebeterd, heb mij gebeterd; —ing, v.; —nis, v.; —schap, v.; —hand, v. (*aan de —hand*).

Beteren (*met teer besmeren*), ik heb beteedr.

Beteugelen (*bedwingen*), ik heb beteugeld; **beteugeling**, v.

Beteuniebloeem (*primula veris*), v. —en.

Beteuerd (*verlegen*), bn. en bw.; —heid, v.

Betichten (*beschuldigen*), ik heb beticht; **beticht**, m.; **betichting**, v.

Betijen (*alleen gebruikelijk in de onbep. wijs*); *laten betijen*, d. i. laten begaan. *Laat hem* —, laat hem zijn gang gaan, meng er u niet in.

Bëtise (*zotternij, dommigheid*), v. —s.

Betiteln (*noemen, een titel geven*), ik heb betiteld; **betiteling**, v.

Betjoegd (*sluw, listig*), bn. gew.

Betjoend (*behekst, betooverd*), bn. gew.

Betogen (*oeverdekt*), vd. en bn.

Beton (*metalspecie, een soort van mortel*), o. gmv.

Betonen (*den toon of klemtoon leggen*), ik heb betoond; **betoning**, v.

Betonnen (*van de noodige tonnen of bakens voorzien*), ik heb betond; **betonning**, v.

Betooq (*bewijs*), o. —en.

Betooqen (*breedvoerig bewijzen*), ik heb betoogd; **betooger**, m.; **betooging**, v.; **betooggrond**, m.; **betoogtrant**, m.

Betoomen (*in toom houden*), ik heb betoomd; **betoomer**, m.; **betooming**, v. *Zijn hartstochten* —, beteugelen.

Betoon (*betoening*), o.

Betoonen (*doen blijken*), ik heb betoond; **betooning**, v.

Betooveren (*fig. verrukken*), ik heb betooverd; **betoovering**, v.

Betoudovergrootmoeder, v. —s; —vader, m. —s.

Betouwen (*een schip van touwwerk voorzien*), ik heb betowd.

Betraand (*vol tranen*), bn. *Met —e oogen*.

Betrachten (*in acht nemen, doen*), ik heb betracht; **betrachter**, m.; **betrachting**, v.

Betraliën, ik heb betralied. *Een kooi* —.

Betrappelen, ik heb betrappeld.

Betrappen (*treden op, ontdekken*), ik heb betrapt; **betrapper**, m.; **betrapping**, v. *Iem. op heeter daad* —, *iem. op een logen* —.

Betreden, ik betrad, heb betreden; **betreding**, v. *Het pad der deugd* —.

Betreffen (*aangaan, raken*), het betref, heeft betreffen. *Dat gezegde betreft mij*.

Betrekkelijk (*naar evenredigheid*), bn. en bw. *Dit boek is — goedkoop*.

Betreuren (*trewen over*), ik heb betreurd; **betreurer**, m.; **betreuring**, v.

Betrokken, bn.: *de — ambtenaar*, d. i. die met de zaak belast is.

Betrokkene (*persoon*), m. en v. —n.

Betten (*bevochtigen*), ik heb gebet; **betting**, v.

Betuigen (*verklaren, verzekeren*), ik heb betuigd; **betuiging**, v.

Betuinen (*ombuinen*), ik heb betuind; **betuining**, v.

Betweter (*wijsneus*), m. —s; **betweterij** (*pedanterie*), v.

Betwijfelen (*in twijfel trekken*), ik heb betwijfeld; **betwijfeling**, v.

Betwisten, ik heb betwist; **betwister**, m.; **betwisting**, v.

Beu (*afkeer'g*), bn. *Iets — zijn*, er een walg van hebben.

Beugel (*ring, band*), m. —s.

Beugelbaan, v. —banen.

Beugelen (*in de beugelbaan spelen*), ik heb gebeugeld.

Beuk (*boom*), m. —en; *beuk* (beukenoot), v. —en.

Beuk (*slag of stoot*), m. —en.

Beuk (*gril*), v. —en.

Beukeblad, o. —en; —boom, m. —en.

Beukelaar (*rond schild*), m. —s.

Beuken (*kloppen, slaan*), ik heb gebeukt; **beuker**, m.; **beukerij**, v.; **beuking**, v.

Beukenbast, m. —en; —bosch, o. —bosschen; —laan, v. —lanen.

Beul (*scherprechter*), m. —en. *Fig. wreedaard*.

Beulen (*hard werken, zwoegen*), ik heb gebeuld.

Beuling (*worst*), m. —en. **Bloed—**.

Beun (*vischkaar*), v. —en.

Beun (*zolder*), v. —en.

Beunhaas (*onbevoegde*), m. —hazen.

Beunhazen (*op allerlei werk azen*), ik heb gebeunhaasd; **beunhazerij**, v.

Beuren (*geld ontvangen*), ik heb gebeurde;

beurder, m.; **beuring**, v.

Beurs (*geldzakje*), v. beurzen.

Beurs (*gebouw*), v. —zen; —klok, v. —ken; —knecht, m. —s; —plein, o. —en; —prijs, m. —prijzen; —tijd, m. —uur, o.

Beursech (*buikzieke*), bn. —heid, v. *Die peer is —*.

Beurt, v. —en. — *om —, bij —en, te —vallen*.

Beurtman (*schipper*), m. —nen.

Beurzenmaker, m. —s; —snijder (*zakkenroller*), m. —s.

Beurzig (*aangestoken van vruchten*), bn. —heid, v.

Beuzelen, ik heb gebeuzeld; **beuzelaar**, m.; **beuzelarij**, v.; **beuzeling**, v.

Beuzelachtig (*niëtig, gering*), bn. —heid, v.

Beuzelpraat (*kinderpraat*), m.

Bevallen (*bhagen*), ik beviel, heb bevallen.

Bevallen (*baren*), ik beviel, ben bevallen; **bevalling** (*verlossing*), v.

Bevallig (*lief*), bn. en bw.; —heid, v.

Bevang (*omvang*), o. gmv.

Bevangen, ik beving, heb bevangen; **bevanging**, v. *De slaap heeft mij —*.

Bevaren, ik bevoer, heb bevaren; **bevaring**, v.

Bevaren, bn. *Een — matroos*, met ondervinding.

Bevattelijk (*schrander, vlug*), bn. en bw.; —heid, v.

Bevatten (*begrijpen*), ik heb bevat; **bevatting**, v.; **bevattingsvermogen** (*aanteg*), o.

Beveiligen (*in veiligheid stellen*), ik heb beveiligd; **beveiliger**, m.; **beveiliging**, v.

Bevel (*gebod, commando*), o. —en.
Bevelen, ik beval, heb bevelen; **beveler**, m.
Bevelhebber, m. —s; —schap, o.
Beven, ik heb gebeefd; —**beving**, v. *Van schrik* —.
Bever (*zeker knaagdier*), m. —s; (*zekere stof*), o.
Bevergeil (*olieachtige stof*), o. gmv.
Beverig (*koortsig*), bn.; —**heid**, v.
Bevernel (*zeker kruid*), v. gmv.
Beversch (*van bever*), bn. *Een* — *borstrok*.
Bevestigen (*bekrachtigen*), ik heb bevestigd;
bevestiger, m.; **bevestiging**, v.
Bevestigend (*toestemmend*) bn. en bw. *Een* — *antwoord*; hij antwoordde —.
Bevind (*bevinding*), o. *Naar* — *van zaken*.
Bevinden, ik bevond, heb bevonden; **bevinding**, v. *Ik bevind mij wel*, d. i. gevoel.
Bevljigten (*zich*), ik heb mij bevljigt;
bevljiging, v.
Bevochtigen (*nat maken*), ik heb bevochtigd;
bevochtiging, v.
Bevoegd (*geschikt, gemachtigd, gerechtigd*), bn. en bw.; —**heid**, v.
Bevolken (*voorzien van volk*), ik heb bevolkt;
bevolking, v.
Bevolkt, bn. —**heid**, v. *Een dicht* — *e stad*.
Bevoordeelen (*voordeel aanbrenge*), ik heb bevoordeeld; **bevoordeeling**, v.
Bevooroordeeld (*kortzichtig, vol vooroordeelen*), bn.; —**heid**, v.
Bevoorrechten, ik heb bevoorrecht; **bevoorrechtig**, v.
Bevorderen (*begunsten, beschermen*), ik heb bevorderd; **bevoorderaar**, m.; **bevoordering**, v.
Bevorderlijk, bn. —**heid**, v.; — *aan, tot, gunstig voor*.
Bevreemden (*meest gebruikelijk in den 3den pers.*), het heeft bevreemd; **bevreemding** (*verwondering*), v.
Bevreemd (*bang*), bn. en bw.; —**heid**, v. — *maken*.
Bevriend, bn. *Zij zijn* —, d. i. vrienden; *de* — *e mogendheden*.
Bevriezen, ik bevroor, ben en heb bevroren (*bevrozen*); **bevrozing**, v.; ook: onp. w. het bevroor, heeft en is bevroren (*bevrozen*).
Bevrijden (*vrij maken*), ik heb bevrijd; **bevrijder**, m.; **bevrijding**, v.; **bevrijdingsoorlog**, m.
Bevroeden (*beseffen*), ik heb bevroed; **bevroeding**, v.
Bevue (*misgreep, abuis, vergissing*), v. —s.
Bewaken (*waken over*), ik heb bewaakt; **bewaker**, m.; **bewaking**, v.
Bewaren (*behoeden, verzorgen*), ik heb bewaard; **bewaarder**, m.; **bewaring**, v.
Bewassen (*begroeien*), (het bewast, teg. tijd), het bewies, is bewassen.
Beweeggrond, m. —en; —**reden**, v. —en.
Beweeglijk (*druk, haastig*), bn. en bw.; —**heid**, v. Fig. *Een* — *gemoed*.
Beweenen (*weeën over*), ik heb beweend;
beweener, m.; **beweening**, v.
Bewegen (*fig. roeren, treffen*), ik bewoog, heb bewogen; **beweger**, m.; **beweging**, v.
Beweren (*volhouden, als zeker aanvoeren*), ik heb beweerd; **beweerder**, m.; **bewering**, v.; **beweerschrift** (*rechtst.*), o.
Bewerkelijk (*veel arbeid kostend*); —**heid**, v.
Bewerken, ik heb bewerkt; **bewerker**, m.; **bewerking**, v.

Bewerkstellingen (*uitvoeren, volbrengen*), ik heb bewerkstelligd; **bewerkstelling**, v.
Bewerktuigen, ik heb bewerktuigd; **bewerktuiging** (*orgmisme*), v.
Bewerp (*ontwerp*), o. vero.
Bewesten, vz. — *Gibraltar*, d. i. ten westen van.
Bewierooken (*wierook toezuaien*), ik heb bewierookt; **bewierooker**, m.; **bewierooking**, v. Fig. vleien, uitbundig prijzen.
Bewijs (*bljk, teeken*), o. bewijzen. *Een* — *van eerbied, van ontvangst*.
Bewijsgrond (*argument*), m. —en; —**kracht**, v.; —**plaats**, v. —en; —**stuk**, o. ken.
Bewijzen (*aantoonen*), ik bewees, heb bewezen. *Een stelling* —; fig. *eer, vriendschap* —, be-
toon.
Bewilligen (*toestaan, vergunnen*), ik heb willigd; **bewilliger**, m.; **bewilliging**, v. (*zijne* — *tot iets geven*).
Bewimpelen (*bedekken*), ik heb bewimpeld;
bewimpeling, v. Fig. ontveinen, verbloemen;
de waarheid —, *een misslag* —.
Bewind (*beheer*), o.; —**hebber**, m. —s; —**sman**, m. —slieden; —**voerder**, m. —s.
Bewonderen, ik heb bewonderd; **bewonderaar**, m.; **bewondering**, v.
Bewonen (*wonen in*), ik heb bewoond; **bewoner**, m.; **bewoning**, v.
Bewoording (*term, uitdrukking*), v. —en. *Het contract is vervat in de volgende* —en.
Bewust (*bekend, wetende*), bn.; —**heid**, v.
Bewusteloos (*biten kennis*), bn.; —**heid**, v.
Bey (*Turksch landvoogd*), m. —s.
Bezaan (*achterzeil van een schip*), v. bezanen;
—**smast** (*tweede mast*), m. —en.
Bezadigd (*bedaad*), bn. en bw. *Een* — *man, een* — *gedrag*; —**heid**, v.
Bezeeren (*pijn doen*), ik heb bezeerd; **bezeering**, v.
Bezege (*een zegel drukken op*), ik heb bezegeld; **bezegeling**, v. Fig. bevestigen; *met een eed* —.
Bezeilen, ik heb bezeild. *Er is geen haven met hem te* —, hij is altijd aan 't dwarsdriven.
Bezem, m. —s. *Nieuwe* —s *vegen schoon* (van dienstboden enz.), in 't begin doen zij hun best.
Bezemschroom (*veegkruid*), o. gmv.
Bezemschoon (*ruw, enkel met den groven bezem gevoegd*), bn.
Bezending (*hoeveelheid*), v. —en. *Een* — *kaas*, **Bezet**, bn.; —**heid**, v. *Mijn tijd is* —. [*papier*.
Bezeten (*dol, dwaas*), —**e** (*persoon*), m. en v. —en. *Gij tiert als een* —e.
Bezetten, ik heb bezet; **bezetting** (*garnizoen*). *Het was na bezetten tijd*, d. i. na het sluitingsuur der herbergen.
Bezichtigen (*nauwkeurig zien*), ik heb bezichtigd; **bezichtiger**, m.; **bezichtiging**, v.
Bezie (*bes, bei*), v. beziën.
Beziel (*vol vuur*), bn. *Een* — *spreker, dichter*.
Bezielen, ik heb beziel; **bezieling**, v. *Hij weet zijn hoorders te* —, op te wekken, in geestdrift te brengen.
Bezien (*van alle kanten bekijken*), ik bezag, heb gezien.
Bezig (*doende, aan 't werk*), bn. en bw.; —**heid**, v. —heden.
Bezigen (*gebruiken, besteden*), ik heb gebezigd; **beziger**, m.
Bezighouden, ik hield bezig, heb beziggehouden. *len.* —, aan den gang houden.
Bezijden (*naast*), vz. — *het kasteel*, d. i. ter zijde van.

Bezinnen (*bedenken*), ik bezon, heb bezonnen; ook ww.: ik bezon mij, heb mij bezonnen; **bezinning**, v.

Bezit, o. gmv.; —**neming**, v.; —**recht**, o.

Bezitten (*zitten op, in bezit hebben*), ik bezat, heb bezeten; **bezitter**, m.; **bezitting**, v.

Bezoedelen (*besmetten, vuil maken*), ik heb bezoedeld; **bezoedeling**, v.

Bezoek, o. —en; *Een — brengen, afleggen.*

Bezoeken, onz. ik bezocht, heb bezocht; **bezoeker**, m.; **bezoeking**, v.

Bezoldigen (*betalen*), ik heb bezoldigd: *Een — veldwachter, een — ambt.*

Bezolding (*bezoldiging*), v. en.

Bezondigen (*zich*), ik heb mij bezondigd; **bezondiging**, v.

Bezonnen (*beraden, voorzichtig*), bn.; —**heid**, v.

Bezorgd (*vol zorg, onrust*), bn.; —**heid**, v.

Bezorgen (*bestellen, afgeven*), ik heb bezorgd; **bezorger**, m.; **bezorging**, v.

Bezuiden, vz. — *het Kanaal*, d. i. ten zuiden van.

Bezuinigen (*uitsparen*) ik heb bezuinigd; **bezuiniger**, m.; **bezuiniging**, v.

Bezuren (*boeten*), ik heb bezurd. *Ik zal dat wel —.*

Bezwaar (*last*), o. bezwaren.

Bezwaard (*bezorgd*), bn. en bw.; —**heid**, v.

Bezwaarlijk (*moeilijk*), bn. en bw. *Ik kan het — gelooven; —heid, v.*

Bezwaarnis (*overlast*), v. —sen.

Bezwaarschrift (*beklag*), o. —en.

Bezwaartelen (*met zwachtels omwinden*), ik heb bezwaarteld; **bezwaarteling**, v.

Bezwadden (*bezoedelen*), ik heb bezwadderd.

Bezwalken (*bezoedelen*), ik heb bezwalkt; **bezwalker**, m.; **bezwalking**, v.

Bezwaren (*beladen*), ik heb bezwaard; **bezwaarder**, m.; **bezwaring**, v.

Bezwaren (*met eede bevestigen*), ik bezwoer, heb bezworen; **bezuwerder**, m.; **bezuwering**, v. Fig. verbliden: *iem. —, den storm —, een boozen geest —.*

Bezweringsboek, o. —en; —**formulier**, o. —en; —**voorschrift**, o. —en.

Bezwijken, ik bezweek, ben bezweken; **bezwijking**, v. *Voor de verleiding —, onder een ziekte —.*

Bezwijnen (*in onmacht vallen*), ik ben bezwijmd, ook: ik bezweek, ben bezwemen; **bezwijming**, v.

Bibberen (*rillen, b.v. van kou*), ik heb gebibberd; **bibbering**, v.

Bibliograaf (*boekbescrijver, boekenkundige*), m. —grafen.

Bibliographie (*boekbescrijving*), v.

Bibliographisch (*boekbescrijvend, boekkundig*), bn.

Bibliomaan (*overdreven minnaar van boeken*), m. —manen.

Bibliomanie (*boekenzucht, hartstochtelijke liefhebberij voor boeken*), v. gmv.

Bibliophile (*boekenvriend*), m. —n.

Bibliothecaris (*opziener eener boekerij*), m. —sen.

Bibliotheek (*boekverzameling, boekerij*), v. —theken.

Biblist (*bijbelkenner*), m. —en.

Biblistiek (*bijbelkennis*), v. gmv.

Bidden (*een gebed doen, smeeken, vragen*), ik bad, heb gebeden; **bidder**, m.

Biecht (*belijdenis*), v. —en.

Biechten (*zijn zonden belijden*), ik heb biecht; **biechteling** (*hij, die biecht*), m. en v.

Biechtkind, o. —eren; —**stoel**, m. —en; —**vader** (*geestelijke*), m. —s.

Bieden (*een bod doen*), ik bood, heb geboden; **bieder**, m.

Biefstuk, m. —s.

Bien public (*algemeen welzijn, gemeenebest*), o. gmv.

Bien venu (*welkom*), o. gmv.

Bier, o. —en (*soorten*).

Bierbuik (*dikkerd, bierdrinker*), m. en v. —en.

Biersteker (*bierverkooper*), m. —s.

Bierstekerij (*bierkelder*), v. —en.

Bies (*oevergewas*), v. biezen. *Zijn — pakken, er van door gaan.*

Biest (*eerste melk*), v. gmv.

Bietebauw (*bullebak*), m. —en. Fig. *spook.*

Big (*jong varken*), v. —gen; —**getje**, o. —s.

Bigamie (*dubbele echt*), v. gmv.

Bigar (*bont, veelkleurig, gespikkeld*), bn.

Biggelen (*afrollen van tranen*), het heeft gebiggeld.

Bigot (*bijgeloovig, overdreven vroom*), bn. —ler, —st.

Bigotterie (*overdreven vroomheid, bijgeloovigheid*), v. gmv.

Bij, vz.; *Het is — twaalf; — zijn leven*, d. i. tijdens, — monde, enz.

Bij (*insect*), v. —en; —**tje**, o. —s.

Bijaldien (*ingeval*), vw.

Bijbel (*het Woord, de H. schrift*), m. —s.

Bijbelvast (*bedreven in bijbelteksten*), bn.

Bijblad (*bijvoegsel*), o. —en; **bijblaadje**, o. —s.

Bijbrengen, onr. ik bracht bij, heb bijgebracht; **bijbrenger**, m.; **bijbrenging**, v. *Wat kunt gij ter uwer verontschuldiging —, d. i. uitvoeren?*

Bijdehand en **Bijderhand** (*vlug, schrand*), bn.

Bijdehandsch (*het paard links*) en **Bijderhandsch**, bn.

Bijdraaten (*zeew. tegen den wind wenden*), ik heb en ben bijgedraaid; **bijdraaier**, m.; **bijdraaiing**, v. *Hij zal wel weer —, zijn toorn vergeten, goede vrienden worden.*

Bijdrage, v. —n. *Een geldelijke —, letterkundige — (aanvulling, toevoegsel), — tot de kennis der geschiedenis, enz.*

Bijdragen (*helpen, steunen*), ik droeg bij, heb bijgedragen; **bijdrager**, m.; **bijdraging**, v.

Bijeen (*te zamen verenigd*), bw.

Bijeenbrengen, onr. ik bracht —, heb —gebracht; —**brenging**, v.

Bijeenzamelen, heb —gezamd; —**zaming**, v. *Giften, sprokkels —.*

Bijeenzijn (*samen zijn*), ik was —, ben —geweest. Als zn. o.

Bijenangel, m. —s; —**cel**, v. —len; —**eter** (*vogeltje*), m. —s; —**houder**, m. —s; —**koning**, m.; —**koningin**, v.; —**korf**, m. —korven.

Bijgaand (*ingesloten*), bn. *Met — briefje.*

Bijgelegd (*in der minne geschikt*), bn.

Bijgeleg (*aangrenzend*), bn. *Een — akker.*

Bijgeloof (*dwaas, kinderachtig geloof*), o. gmv.

Bijgenaamd (*een toenaam hebbend*), bn.

Bijgeval (*indien*), vw.

Bijgevolg (*dus, daarom*), bw.

Bijhoorig (*behoorende tot*), bn.

Bijhouden (*bijlijven*), ik hield bij, heb bijgehouden; **bijhouding**, v.

Bijkaart (*kleine kaart*), v. —en; (*kaartspeel*), kaarten buiten de troeven.

Bijkans (*bijna*), bijw.

Bijker (*bijhouder*), m. —s.

Bijkomen (*ergens bij passen, inhalen, tot zich*

zelf komen), ik kwam bij, ben bijgekomen; **bijkomend**, bn.; **bijkomst**, v.
Bijl, v. -en. *Er met de grove of ruwe - inhouwen*, grof verteren, ruw aanpakken of te werk gaan; *de - aanleggen*, afbreken, vellen.
Bijlage (toegevoegd stuk), v. -n.
Bijlander (plaatboomd vaartuig), m. -s.
Bijlandig (naburig, aangrenzend), bn.
Bijleggen, ik heb bijgelegd of bijgeleid. *Gelden -*, d.i. bijdragen tot een gezamenlijken inleg; *een twist -*, vereffenen.
Bijleman (bijdrager, oud Amst. schutter), m. -nen en -s.
Bijloop (toeloop), m. gmv.
Bijna (ten naasten bij), bw.
Bijnaam (toenaam, ook spotnaam), m. bijnamen.
Bijou (kleinood, juweeltje, prachstuk), o.
Bijscript (opschrift onder een plaat of portret), o. -en.
Bijslag (bijkomend voordeel), m. *Een aardig -je*, voordeeltje.
Bijsmaak (vreemde smaak), m. bijsmaken.
Bijspreuk (leenspreuk), v. -en.
Bijstaan (ondersteunen, helpen), ik stond bij. heb bijgestaan.
Bijstand (hulp, ondersteuning), m. *Een commissie van -*.
Bijstander (helper), m. -s.
Bijstelling (hulpstelling; appositie in de spraak), v. -en.
Bijster (verdwaald), bn. *Men was het spoor (d.i. den rechten weg) -*.
Bijsternis (verbijstering), v. gmv.
Bijsterzinnig (gel), bn.; -heid, v.
Bijt (opening in het ijs gehakt), v. -en.
Bijten (happen), ik beet, heb gebeten; **bijter**, m. *Zich op de tanden -*, zijn spijt verkroppen; *iem. iets in het oor -*, toesnauwen; *in het stof -*, vallen, sneuvelen; *blaffende honden - niet*, harde schreeuwers durven weinig doen; *doodde honden - niet*, voor de dooden geen vrees!
Bijten (een bijt hakken), ik bijtte, heb gebijt.
Bijtend (grievend), bn. -e spot.
Bijtijds (vroeg), bw. *De koetsier was er -*.
Bijval (toejuiching), m. -len; -letje (winstje), o. -s.
Bijvoegen (bijdoen), ik heb bijgevoegd; **bijvoeger**, m.; **bijvoeging**, v.; **bijvoegsel**, o.
Bijvoegend, bn. *De -e wijs*, d.i. aanvoegende wijs (conjunctief), spraakk.
Bijvoeglijk, bn. *Een - naamw.* (adjectief).
Bijvoet (St.-Janskruid), v. gmv.
Bijvorm, m. -en.
Bijwagen (hulpwagen), m. -s.
Bijweg, m. -en. Fig. *stinksche weg*.
Bijwerk, o. -en.
Bijwezen (bijzijn), o. *In het - der moeder*, d.i. tegenwoordigheid.
Bijwijfen (soms), bijw.
Bijwijzen, ik wees bij, heb bijgewezen. *Met den vinger, met een stokje -*.
Bijwonen (getuige zijn van), ik heb bijgewoond; **bijwoner** (persoon, vrouw); **bijwoning**, v.
Bijwoord, o. -en; -elijk, bn. spraakk.
Bijzaak, v. -zaken; -je, o. -s.
Bijzetten (plaatsen bij), ik heb bijgezet; **bijzet**, m.; **bijzetter**, m.; **bijzetting**, v. Fig. *Alle zeilen -*, alle krachten inspannen; *een lijk -*, in den grafkelder zetten.
Bijzied (kortzichtig), bn.; -heid, v.

Bijzijn (tegenwoordigheid), o.
Bijzonder (afzonderlijk), bn. en bw.; -heid, v.
Bikkel (speelgoed), m. -s. *Zoo hard als een -*, d.i. zeer hard.
Bikkelen, ik heb gebikkeld; **bikkelspel**, o.
Bikken (uithakken), ik heb gebikt; **bikker**, m.; **bikking**, v.; **bikhamer**, m.; **biksteen**, m. Fig. *Er is hier niet veel te -*, d.i. eten.
Bilateraal (tweezijdig), bn. *Een -contract*, wederzijdsche overeenkomst.
Bilboquet (balwanger, vangstokje; tuimelaartje; fig. een lichtzinnig mensch), m.
Bilhamer (molenaarshamer), m. -s; -ijzer, o. -s.
Biljart, o. -en; -keu (stok), v. -s en -en.
Biljarten (spelen op het biljart), ik heb gebiljart.
Biljet (briefje, bewijs), o. -ten; -je, o. -s.
Biljoen (slechte munt; zilver van gering gehalte, tot versmelting geschikt), o. gmv.
Billen (bikken, molensteenen scherpen, uitkanten), ik heb gebikt; **bilhamer**, m.; -ijzer, o.
Billet-doux (minnebriefje), o. -s-doux.
Billijk (rechtmatig, eerlijk, redelijk); -heid, v.
Billijken (goedkeuren), ik heb gebilijkt; **bilijking**, v.
Biljoen (millioen van den tweeden rang), o. -en.
Bilzenkruid (giftplant, dolkruid), o. gmv.
Bimbeloterie (speelgoedwinkeltje, speelgoed), v.
Binden, ik bond, heb gebonden; **bindend**, **binder**, m.; **binding**, v.; **bindsel**, o. Fig. *Iem. iets op het hart -*, op zijn geweten drukken; *de handen -*, belemmeren; *gebonden zijn aan*, zedelijk verplichting hebben.
Bindgaren, o. -s; -rijs, o.; -spier, v. -en; -touw, o. -en.
Bink (lomperd), m. -en; *de - steken*, schoolverzuim plegen.
Binnen, bw. en vz.
Binnendijks (liggende binnen den dijk), bw.
Binnengaats (in het land, binnen de zee-gaten), bw.
Binnenkoorts (sluipkoorts), v. -en.
Binnenkort, bijw.
Binnenlandsch (in het land), bn. -e zaken, d.i. het inwendig bestuur rakende; -beheer, -e oorlog, d.i. burgeroorlog.
Binnenshuis, bw.
Binnenskamers, bw.
Binnenslands, bw.
Binnensmonds, bw.
Binnensrands, bijw.
Binnenste, o. *Het - van een huis; in ons -*.
Binnenstijds, bw.
Binnenvallen (in de haven vallen, ook onverwachts binnenkomen), ik viel -, ben -gevallen.
Binnenvetje (een persoon, die meer is dan hij toont), o. -s.
Binnenwaarts, bw.; -ch, bn.
Binoculair-telescoop (dubbele verrekijker, met twee glazen, voor de oogen), m. -copeen.
Binominaal (met twee namen), bn.
Biut (bouw. dwarsbalk), o. -en.
Biograaf (levensbeschrijver), m. -grafen.
Biographie (levensbeschrijving), v. -ën.
Biographisch (levensbeschrijvend), bn.
Biologie (levensteer; zenuwbeheersching), v. gmv.
Biooloog (levensleerkundige, zenuwbeheerscher), m. biologen.

Biped (tweevoetig dier), o. —en.
Bipedisch (tweevoetig), bn.
Biquadraat (het dubbel vierkant, de vierde macht eener grootheid), o. —aten.
Birkwortel (prienkruid), m. —s.
Bis (tweemaal; nog eens), bw.
Bisbille (geschit, twist, gehaspel), v. —s.
Biscuit (beschuit, tweebak; deeg, waarvan porselein en ander aardewerk gebakken wordt), o. —s.
Bisdoin (gebied van den bisschop), o. —men.
Bisette (geringe kantsort van garen gemaakt), v. gmw.
Bismuth (spiegeltin, aschtin), o. gmw.
Bisschop (kerkvoogd, hoofd der R. K. geestelijkheid), m. —pen.
Bisschop (drank), v. gmw.
Bistouri (een krom insnijdingsmes), v. gebit.
Bit (gebit), o. —ten. [neesk.]
Bits (scherp, onvriendelijk), bn. en bw; —heid, v.
Bitsig (spijtig), bn. en bw; —heid, v.
Bitter, bn. en bw; —heid, v. Een —e amandelen; een — beetje, d. i. zeer weinig.
Bitter (sterke drank), o.; —tje, o. —s.
Bitumen (aardhars, aardpek, asphalt), o.
Bivouak (bij- of nachtveildwacht, onder den blooten hemel), o. —ken.
Bivouakeeren (onder den blooten hemel slapen, zonder tenten legeren).
Bizar (zonderling, grillig), bn.
Bizzarerie (zot gedrag, grilligheid), v. —ën.
Bizon (bultos of buffel in N.-Amerika), m. —s.
Blaag (lastig, stout kind), m. en v. gew.
Blaam (smet), v. Er kleeft een — op hem; iem. een — aanwrijven.
Blaar (witte plek), v. blaren. Een koe met een —.
Blaar (blein), v. blaren. Een — aan den voet, een brand—.
Blaas, v. blazen.
Blaasbalg (gmz. blaasbalk), m. —en.
Blaasboren of **Blaashoorn** (blaasinstrument), m. —horens of —hoornen.
Blaaskaak (pocher, opsnijder, bluffer), m. —kaken; —kakerij (snoeverij), v.
Blaaspip (pijp om het vuur aan te blazen), v. —en.
Blad (van boomen en struiken), o. —eren, —ers, blären; **blaadje**, o. —jes, bladertjes.
Blad (van bloemen en in alle andere bet.), o. —en; **blaadje**, o. —s. Het — van een roos, van een tulp; het — van een tafel; een — muziek; een dag—, een presenteer—; het — van een zaag; —goud; goud in —en; van het — zingen, d. i. op het eerste gezicht of à vue zingen.
Bladeren, ik heb gebladerd. In een boek —, d. i. blaadjes omslaan.
Blaffen, hij heeft geblaft; **blaffer**, m. Tegen de maan —, het onmogelijke willen.
Blaffer en **Blafferd** (register), m. —s.
Blaken (branden, gloeien), ik heb geblaakt. — van toorn; in —den welstand.
Blaker (lage kandelaar), m. —s; —tje, o. —s.
Blakeren (zengen, schroeien), ik heb geblakerd.
Blameeren (een blaam werpen op, belasteren; afkeuren).
Blanc-hec (baardelooze knaap, melkmuil, jonge wijsneus), m. (mv. blancs-becs).
Blanco (in) (oninge vuld, opengelaten), bw. In — teekenen.
Blank (wit), bn. en bw; —heid, v.

Blank (oudt. een denkbeeldige munt van zes duiten), m. —en.
Blanketsel (kleursel van het aangezicht), o. —s.
Blanketten, ik heb (mijn aanzicht) geblanket.
Blaren (blaten, bulken, schreeuwen), ik heb geblaard.
Blasphemeeeren (godslasteringen uitbraken).
Blasphemie (godslastering), v. —ën.
Blaten (schreeuwen van schapen), het heeft geblaard.
Blauw, bn. en bw. (en als zn. o.); —heid, v. Bont en —; een —e Maandag, korte tijd.
Blauwbaard (wreeddaard, monster), m.
Blauwbekken (koude lijden), ik heb geblauwbekt.
Blauwblauw, bn. — laten, d. i. het laten zooals het is.
Blauwen (blauw worden), het heeft geblauwd. De duinen — reeds, d. i. worden zichtbaar; het lamplicht gaat —, d. i. verduistert; (gew.) de melk —, d. i. wasschen, vermengen met water.
Blauwkiel (boer, een Belgisch koopman), v. —en.
Blauwkous (spotnaam voor een vrouw, die voor geleerd wil doorgaan), v. —en.
Blauwklensch, bn. Een —e jas.
Blauwswel, o. gmw.
Blauwtje, o. —s. Een — loopen, door een meisje afgewezen worden.
Blauwvoet (valk), m. —en.
Blazen, ik blies, heb geblazen. Iem. iets in het oor —, iets influisteren; glas —, al blazende maken; den afdocht —, het sein tot den afdocht geven; een dam —, in het damspel een dam wegnemen, omdat de tegenpartij niet geslagen heeft.
Blazoen (banier, adellijk schild), o. —en.
Bleek, bn. en bijw. Een —e kleur, mat, flauw. —heid, v.
Bleek (bleekveld), v. —en.
Bleeken, ik heb gebleekt; —er, m.; —erij, v.
Bleekerd (zekere Rijnwijn), m. gmw.
Bleekziekte (witte koorts), v. gmw.
Bleekzucht (ziekte in het bloed), v. gmw.
Blei, **blik**, **bleik** (zekere visch), v. —en.
Blein (blaar), v. —en.
Bles (witte plek), v.; (paard), m. —sen.
Blesseeren (wonden, kwetsen).
Blessuur (wond, verwonding), v. blessuren.
Bleu (bloo, schroomvallig), bn.; —heid, v.
Blen mourant (matblauw), bn.
Bliek, **blei** (visch), v. —en.
Blij en **Blijde** (verheugd), bn.; —heid, v. De — Boodschap, het Evangelie; de — Inkomst (la joyeuse entrée), de plechtige intocht van een nieuwen Brug. hertog in Brussel.
Blijde (krijgstug der Romeinen), v. —n.
Blijde (verheugd) bn. Zie **Blij**.
Blijdschap, v.
Blijgeestig (opgeruimd), bn.; —heid, v.
Blijk (bewijs), o. —en. Een — van eerbied.
Blijken (duidelijk zijn), het bleek, is gebleken.
Blijkens (zooals blijk uit), vz.
Blijmare (blijde tijding), v. —n.
Blijmoedig (opgeruimd, getroost) bn.; —heid, v.
Blijspel (vroolijk tooneelspel), o. —en. [v.]
Blijven, ik bleef, ben gebleven. Achterwege —; in den strijd of op het slagveld —, sneuvelen; het schip is op de klippen gebleven, d. i. gestrand, vergaan; bij iets —, volharden.
Blik (opstap der oogen), m. —ken.

Blik (erts, dun ijzerblad; ook een stuk keuken-gereedschap), o. —ken; —je, o. —s.
Blikken (met de oogleden knippen), ik heb geblikt.
Blikken (de schors aftrekken), ik heb geblikt. Fig. *villen*.
Blikken (bleek worden), ik heb geblikt. *Hij weet van — noch blozen*, is hoogst onbeschaamd.
Blikkeren (flikkeren, glinsteren), zijn oog heeft geblikkerd; **blikkering**, v.
Blikoogen (het oogwit laten zien), ik heb geblikoogd.
Bliksem, m. —s. Fig. *Zoo snel als de —; hij stond als door den — getroffen*.
Bliksemen (verlichten, fig. vloeken), ik heb en het heeft gebliksemd.
Bliksems (een bastaardvloek), bw. gmz.
Bliksemsch, bn.; —e jongen, d.i. ondeugende jongen.
Blikslager (werker in blik), m. —s.
Blikstonden (de tanden laten zien), ik heb geblikstaand. Fig. dreigen.
Blikvuuren (scheepst., seinen geven met blikvuur), ik heb geblikvuurd.
Blikvuur (los kruut, dat op het dek ontbrand wordt), o. —uren.
Blind, bn. en bw. Fig. *Een —e klip* (onder water), *een —e muur* (d.i. zonder vensters), *een —e kaart* (zonder namen), *een —e steeg* (zonder uitgang).
Blind (een luik), o. —en.
Blindage (overdekking, bekleeding), m. —s.
Blinddoeken, ik heb geblinddoekt; **blinddoeking**, v. Fig. misleiden.
Blinde (persoon), m. en v. —n.
Blindeeren (met een ondoordringbare huid bekleeden; kogelruif maken); **blindeering**, v.
Blindelings, bw. *Hij moest — gehoorzamen*.
Blindeman, m. —nen en —s; —netje, o. —s.
Blinden (blind maken), ik heb geblind. *Vinken —*, de oogen uitbranden.
Blindgeborene, m. en v. —n.
Blindhokken (blinddoeken), ik heb geblindhokt; **blindhokker**, m.; **blindhokking**, v.
Blinken, ik blink, heb geblonken. *Het is niet alles goud wat blinkt*, schijn bedriegt.
Blinkerd (hooge dwintop), m. —s.
Blinkworm (glimworm), m. —en.
Bloc (en —) (woetstoots), bw.
Bloed (roode vloeistof in het dierlijk lichaam), o. *Het — krupt, waar het niet gaan kan*, het verwantschapsgevoel is sterker dan alle redeneering; ook: de aard en afkomst verloocheenen zich nooit. *Het blauwe —*, de adel.
Bloed (sukkel), m. —en.
Bloeden, ik heb gebloed. Fig. *Mijn hart bloedt*, nog treur ik; *hij zal hier moeten —*, d. i. veel betalen; **bloeding**, v.
Bloederig (vol bloed), bn. *Een — stuk vleesch*.
Bloedig, bn. en bw. *Een —e wonde*, een diepe wonde; *een — gevecht*, een hevige gevecht.
Bloedspuwing, v. —en.
Bloei (het bloeien), m. *In den — des levens*.
Bloeien, ik heb gebloeid; **bloei maand**, v.; **bloeisel**, o.; **bloeitijd**, m.
Bloem, v. —en; —pje en —etje, o. —s.
Bloemig (melig), bn.; —e aardappelen.
Bloemist (bloenkweker), m. —en.
Bloemisterij (kwekerij), v. —en.
Bloemlezing (verzameling van proza- en dichtstukken), v. —en.
Bloesem, m. —s; —pje, o. —s.

Blok (brok), o. —ken en —s.
Blokkhuis (wachttorens), o. —huizen.
Blokkade (insluiting, omsingeling), v. —s.
Blokkeeren (omsingelen, insluiten), *Een stad. een haven —; blokkeering*, v.
Blokken (hard studeeren), ik heb geblokt; **blokker** (werker), m.
Blom (bloem), v. —men; —metje, o. —s.
Blond, bn.; —heid, v. *Een —e vlecht*.
Blonde (made-artikel), v. —n of —s.
Blondine (blond meisje, blonde vrouw), v. —s.
Blondje (meisje), o. —s.
Blood (vreesachtig; bedeesd), bn. en bw.
Bloodaard (lafaard), m. —s.
Bloohartig, bn.; —heid, v.
Blooiheid (beschroomdheid), v. gmv.
Bloot (naakt), bn. en bw. Fig. *Dit is een — vermoeden*, d. i. louter een vermoeden; —**elijk** (alleenlijk, slechts), bw.; —heid, v.
Blooten (de huden in de looiery ontharen), ik heb gebloot.
Blootgeven (zich), ik gaf mij —, heb mij —gegeven.
Blootleggen (openbaren, toonen), ik heb —geleid en —geleid; —**legging**, v.
Blootliggen, ik lag —, heb —gelegen. *Het land lag — voor den vijand*.
Blootshoofds (met ongedekten hoofde), bw.
Blootstaan (blootgesteld zijn aan), ik stond —, heb —gestaan.
Blootstellen, ik heb —gesteld. *Zich aan iets —*.
Blootvoets (met bloote voeten), bw.
Blos (roode kleur op de wangen), m. gmv. *De — der jeugd, de — der schaamte, de — der gezondheid*.
Bloose (bloese, kietje), v. —s.
Blouwel (hennepbraak), m. —s.
Blonwen (hennep ontbolsteren), ik heb geblouwd.
Blozen (een blos krijgen), ik heb gebloosd; *Gij doet mij —; blozing*, v.
Bluf (grootspraak), m. —fen. *Een — slaan*.
Bluffen, ik heb gebluft; **bluffer**, m.; **blufferij**, v.
Blunder (abuis, misgreep), m. —s. *Een — maken*, een abuis begaan.
Blussen (uitdooven van brand), ik heb gebluscht; **blusscher**, m.; **blussching**, v.
Blut of **Blutsch** (alles in het spel verloren hebbende), bn. *Ik ben nu —*.
Bluts (gezuw, deuk), v. —en.
Blutsen (kneuzen, deuken), ik heb geblutst; **blutsing**, v.
Blutskoorts (scharlakenkoorts), v. —en.
Boa (reuzenslang; slangvormige halsbekleding van bont), v. —'s.
Bobbel (waterbel), m. —s.
Bobbelen (met bobbel opkoken), het heeft gebobbel; **bobbeling**, v.
Bobbelig (hobbelig), bn. *Het ijs is hi-er —*.
Bobberd (lopperd), m. —s.
Bobijn (garenklos), v. —en.
Bobijnen (garen opwinden), ik heb gebolijnd.
Bochel, m. —s.
Bochelen (naarstig arbeiden), ik heb gebocheld; fig. *Wat kan 't mij —*, d. i. schelen.
Bocheljoen (spotn. gebochelde), m. —en.
Bocht (buiging, inham, baai), v. —en. *Een weg met —en; de — van Guinea*; fig. *in de — springen*, helpen, bijstaan.
Bocht (slechte waar), o. — van wijn, van sigaren
Bochtig, bn.; —heid, v. *Een — pad*.

Bod (aanbod), o. Een — doen, het hoogste
Bode, m. en v. —n. [— doen.
Bodem (grond, diepte, onderdeel), m. —s;
 —pje, o. —s. Fig. Aan iets den — inslaan,
 het met geweld doen eindigen, het vernietigen.
Bodemen (van een bodem voorzien), ik heb
 gebodemd.
Bodemerij (scheepst. beleening), v. —en.
Bodenbrood (keukenbrood), o.; —kamer, v.
 —s; —loon, o.
Bodeschap (bodeambt), o. gm. v.
Bodin (vrouw. bode), v. —nen.
Boedel (nalatenschap), m. —s. Een — aan-
 vaarden, een — verstooten, een — scheiden,
 een — redderen, d. i. regelen.
Boef (deugniet), m. boeven.
Boeg (voorst. ronding van een schip), m. —en.
 Fig. Het over een anderen — wenden, het op
 andere wijze beproeven.
Boegen (koers zetten, sturen), ik heb geboegd.
Boegkruisen (laveren), ik heb geboegkruist.
Boegseeren (op sleeptouw nemen), ik heb ge-
 boegseerd; —ing, v.; —lijn, v.
Boei (kluister), v. —en. In —en klinken.
Boei (drijvend bakken), v. —en. Een kleur als
 een —, d. i. vuurood.
Boei (reddingswerktuig, leeren gordel met
 kurk gevuld), v. —en.
Boeien (scheepst. een schip bekleden), ik heb
 geboeid; **boeier** (pleziervaartuig), m.; **boei-
 plank**, v.; **boeisel**, o.
Boeien, ik heb geboeid. De aandacht —, d. i.
 kluisteren; de toehoorders —, d. i. hun aan-
 dacht trekken.
Boek (leesboek), o. —en; —je (ook **boekse**
 en **boekskén**), o. —s.
Boek (papiermaat, d. i. 24 vel), o. —en.
Boekaanier (buffeljager, wilddief), m. —en
Boekel (haarkrul), m. —s. [en —s.
Boeken (in het boek opschrijven), ik heb ge-
 boekt; **boeker**, m.; **boeking**, v.
Boekkerij (bibliotheek), v. —en.
Boekhouder, m. —s.
Boekstaven (te boek stellen, opschrijven), ik
 heb geboekstaafd.
Boekweit (plant), v. gm. v.
Boel (menigte), m. —en.
Boel (bijzit), m. en v. —en.
Boelage (minnarij, overspel), v. gm. v. vero.
Boeleeren (in ontucht leven), ik heb geboeleerd;
boeleerder, m.; **boeleering**, v.
Boelluis (vendhuis), o. —huizen.
Boelkenskruid (leverkruid), o. gm. v.
Boeman (kinderschrik), m. —nen
Boender (werktuig), m. —s.
Boenen (reinigen, oppoetsen), ik heb geboend;
boener (man), m.; **boensel**, o.; **boenster**, v.;
boenwas, o. Ik zal hem —, wegjagen.
Boer (ook voor oprisping), m. —en.
Boerderij, v. —en; —tje, o. —s. [boerd.
Boeren (den landbouw drijven), ik heb ge-
Boerenarbeider, m. —s; —bedrijf, o.; —be-
 drog, o.; —dracht, v.; —hofstede, v. —n; —
 kool, v. —en.
Boerenjongens (brandewijn met rozijnen),
 m. mv.
Boerrichter (lid van een marke of water-
 schap), m. —s.
Boerin, v. —nen. Fig. lompe of dikke vrouw.
Boersch (als een boer, lompe), bn.; —heid, v.
Boert (scherts), v. Iets voor — opnemen
Boerten (schertsen), ik heb geboert; —er, m.;
 —erij, v.

Boertend (op schertsenden toon), bn. Een —
 gesprek.
Boertenderwijze en —wijs (al schertsend),
Boertig, bn.; —heid, v. [bijw.
Boeskool (witte kool), v. —en. gew.
Boete (geldstraf), v. —en. Iem. in — slaan.
Boetedoening, v. —en.
Boeteling, m. en v.; v. ook **Boetelinge**.
Boeten (herstellen, boete doen, voldoen), ik
 heb geboet; **boeter**, m.; **boeting**, v. Een net
 —, een ketel —, d. i. herstellen; hij zal voor
 dat verraad —, d. i. lijden; zijn lusten —,
 zijn gouddorst —, bevredigen.
Boetseeren (van klei of was vormen), ik heb
 geboetseerd; —der, m.; —ing, v. —kunst, v.
Boetvaardig (gezind tot boete), bn. —heid, v.
Boezelaar (voorschoot), m. —s.
Boezem (hart, borst), m. —s; —pje, o. —s;
 —vriend, m. —en; —vriendin, v. —nen. Een
 aader in den — kweken, een verrader wel-
 doen, zijn vijand grootbrengen.
Boezeroen (een kleedingstuk), o. —en of —s.
Bof (slag, stoot), m. —fen.
Boffen (geluk hebben in zijn promotie of
 zaken), ik heb geboft; **boffer**, m.
Bofferd, **Boffer** (poecher), m. —s. gew.
Bogen (roemen, trotsch zijn), ik heb geboogd.
 — op zijn geboorte, — op zijn talenten.
Boha (getier), tw. en als zn. m. Een grooten —
 maken; —maker, m.; —makerij, v.
Bojaar (vrijheer in Slavonië), m. bojaren.
Bok (mannelijc der geit), m. —ken. Op den —
 zitten, bij den koetsier zitten. Fig. hij is een
 —, een stuursch mensch; een — schieten, een
 domheid begaan; hij maakt den eenen —
 over den anderen. d. i. fout, misslag.
Bokaal (grootte beker), v. bokalen.
Bokkenleder en —leer (boksleer), o.
Bokkesprong (grillige sprong), m. —en.
 —en maken, losbandig leven, grof verteren.
Bokkig, bn. en bw.; —heid, v.
Bokking (geroekte haring), m. —en. Iem.
 een — geven, gmz. d. i. scherp berispen;
bokkinkje, o. —s.
Boksbaard (plant), m. gm. v.
Boksen (vuistvechten), ik heb gebokst; **bok-
 ser** (vuistvechter), m.
Boksvoet (sater, boschgod), m. —en.
Bol (bal), m. —len; —letje, o. —s. Warme
 —len, broodjes; pijn in den —, het hoofd;
 hij is een —, een zeer knap mensch.
Bol (boltrond), bn. en bw.; —heid, v.
Bolderwagen (boerenwagen opriemen), m. —s.
Bolk (wijfing, een soort schelwisch), v. —en.
Bolleboos (knap mensch), m. —boozen.
Bollen (voor den kop slaan), ik heb gebold.
 Een os —, ook dollen.
Bollen (behagen, streelen), het heeft gebold.
 Dat bolde hem zeer.
Bolster (kaf), m. —s.
Bolsteren (ontbolsteren), ik heb gebolsterd.
Bolus (zegelaarde; aartsenijballetje; slikbrok;
 zeker broodje), m. —sen.
Bolwerk (hoog bastion, hoofdwerk), o. —en;
 —je, o. —s. De grondwet is een — der
 vrijheid.
Bolwerken (versterken), ik heb gebolwerkt.
 Hij zal het wel —, d. i. klaarspelen.
Bolworm (hersenvorm, ziekte der schapen),
 m. —en. Fig. De — steekt hem, hij is in
 slecht humeur.
Bom (ontplofbare kogel), v. —men; —metje,
 o. —s.

Bom (*vischschuit*), v. —men.
Bombammen (*de klok luiden*), ik heb gebombamd.
Bombarde (*steegeschut; het sterkste bom-werk in orgels*), v. —n.
Bombardeeren (*beschieten met bommen*), ik heb gebombardeerd; —deerder, m.; —dement, o.; —deering, v.
Bombarie (*beweging, opschudding*), v. gmv. gmz.
Bombast (*opgeblazene en hoogdravende stijl*), m. gmv.
Bombazijn (*stof*), o. —en.
Bombeen (*een opgezet been*), o. —en; —gat, o. —en; —ijs (*ijs dat hol ligt*), o.
Bommel (*prop*), m. —s. De — brak los, alles lekte uit.
Bommen (*galmen*), het heeft gebomd. *Leege vaten — het hardst*, leeghoofden hebben de meeste praats.
Bon (*goed, wel*), tw.
Bon (*schriftelijk bewijs, dat goed en geldig is voor de daarin uitgedrukte som of waarde*), v. —s.
Bona fide (*ter goeder trouw, op goed geloof*).
Bonbon (*sukergoed, snoepertij*), o. —s.
Bond (*verbond*), m. (*Duitsche —*), m.
Bondgenoot, m. —en.
Bondgenootschap, o. —pen.
Bondig (*kort en duidlijk*), bn. en bw. Een —e stijl; —heid, v.
Bon genre (*goede stijl*), o.
Bon gré mal gré (*tegen wil en dank*).
Bonheur (*geluk, buitenkansje*), o. Par —, bij geluk.
Bonhomie (*goedaardigheid*), v. gmv.
Bonis (in) zijn (*gegoed zijn, in ruime omstandigheden verkeerden*).
Bonjour (*goeden dag*), m. —s.
Bonjournen (*afschepen, wegzenden*), ik heb gebonjourd.
Bonk (*stuk, schonk*), m. —en. Fig. oud paard, ook zeeman.
Bonken (*afrossen*), ik heb gebonkt.
Bon mot (*kwinkslag*), o. (mv. bons mots).
Bonne (*kindermeid*), v. —s.
Bonnefooi (*te goeder trouw*). Op de —, op goed geluk af.
Bonnet (*muts, kap; voorlaag bij verschan-singen*), v. —ten.
Bons (*slag*), v. bonzen. De — krijgen, zijn afscheid krijgen. —, daar ligt hij, tw.
Bon sens (*gezond verstand*), o. gmv.
Bonsoir (*goeden avond; goeden nacht*), o.
Bont (*geruit weefsel; harig dierenvel*), o. Friesch —; een —en pelsjas.
Bont (*paars, veelkleurig*), bn. en bw. Het te — maken, d. i. te erg; —heid, v.
Bon ton (*spreekmanier van welopgevoede lieden; goede levenstoon*), m. gmv.
Bon-vivant (*een vroolijke Frans, een door-draaier*), m. (mv. bons-vivants).
Bon voyage (*goede reis*), v.
Bonzen (*stooten, hard kloppen*), ik heb gebonsd. Een deur open —, mijn hart ging —.
Bonzing (*roofdier*), m. Zie: **Bunzing**.
Boodschap, v. —pen. Een kind om een — sturen, een te lage kaart inleggen of opspelen.
Boodschappen (*berichten*), ik heb gebood-schapt; —schapper, m.; —schapping, v.
Boog (*wapentuig, kromming*), m. bogen. Den — spannen; de — kan niet altijd gespannen zijn; (wisk.), deel van den cirkelomtrek; (bouwk.) gewelf, b.v. De — van een brug.

Boogerd (*boomgaard*), m. —s. gew.
Boogswijze en —wijs, bw.
Boon, m. —en; —pje, o. —s. De appel valt niet ver van den —, het kind gelijkt den vader in doen en laten (zie bij appel); een kerel als een —, een soort reus.
Boom (*slagboom*), m. —en.
Boom (*samentrekking van bodem*), m. —en. 't Is botertje tot den —, er heerscht geluk en voorspoed; ook: de onderlinge verstandhouding is uitstekend.
Boongaard, m. —en. Een kersen—, een noten—.
Boomlooper (*grijs vogeltje met spitsen bek*), o. —s.
Boon (*peulgewas*), v. —en. Hij is in de —en, d. i. in de war; *honger maakt rauwe —en* zoet, honger geeft den waren eelust.
Boontje, o.; — komt om zijn loontje, d. i. het kwaad straft zich zelf; *ik mag een — wezen, als 't niet waar is*, 't is wezenlijk waar.
Boor (*timm. werktuig*), v. boren.
Boord (*uitersten kant*), m. Vol tot den —.
Boord (*rand van een schip*), o. Kom aan —!
Boorden (*een boord of rand maken aan*), ik heb geboord; **boorder**, m.; **boordsel**, o.
Boordevol, bn. De tobbe is —.
Boordevolletje (*een glas tot aan den rand vol*), o. —s.
Boos (*kwaadaardig, rijdig*), bn. en bw.; —heid, **Boosdoener**, m. —s; —doenster, v. —s. [v. **Booswicht** (*boosdoener*), m. —en.
Boot (*vaartuig*), v. —en en —s.
Boot (*halssieraad*), v. —en. Een juweelen —.
Bootsgezel (*matroos*), m. —ien; —man, m. —lieden en —lui; —mansmaat (*ondertoots-man*), m. —s.
Booze (*de duivel*), m. gmv.
Borat (*brat, zekere wollen stof*), o. gmv.
Borax (*soda*), v. gmv.
Bord, o. —en. Fig. Een — voor het hoofd hebben, onbeschaamd zijn; de —jes zijn verhangen, er is een andere richting aan de orde; te borde (*berde*) brengen, ter sprake brengen.
Bordeel (*huis van ontucht*), o. —en.
Borderel (*briefje; lijstje, uittreksel uit een rekeningboek*), o. —len.
Bordés (*hooge stoep*), o. —sen.
Bordig (*hard*), bn.; —heid, v.
Bordings, Bordingen (*kleine platte vaar-tuigen, ook lichters genoemd*), v. mv.
Borduren, ik heb gebordurd; **borduurster**, v.; **borduurder**, m.; **borduursel**, o.
Boreaal (*noordelijk*), bn.
Boreas (*noordenwind*), m. gmv.
Boren, ik heb geboord; **boorder**, m.; **boring**, v. Fig. Een schip in den grond —, doen ver-gaan; iem. iets door den neus —, door list doen verliezen.
Borg (*persoon, ook: onderpand*), m. —en. Welke zijn uw —en? die zich voor u verantwoordelijk stellen; ik blijf er — voor; zich — stellen.
Borgen (*crediet geven*), ik heb geborgd; **borger** (*hij, die leent*), m.; **borging**, v.
Borgtocht (*pand*), m. —en.
Born (*bron*), v. —en. vero.
Borneeren (*begrenzen, beperken*); **geborneerd** (*beperkt; kortzichtig, onnoozel*), bn.
Borrel (*slokje*), m. —s.
Borrelen (*slokjes drinken; opwellen*), ik heb en het heeft geborreld; **borreling**, v.
Borst (*lichaamsfedteel*, v.; *jongeling*), m. —en.

Borstel (*schuier*, ook *één varkenshaar*), m. —s.
Borstelen (*schuteren*, *reinigen*), ik heb geborsteld.
Borstweer (*borstbeschutting*), m. —weren.
Borstwering (*hoogte op een stadswal*), v. —en.
Bos (*bundel*), m. —sen.
Bos (*bus*), v. —sen.
Bosch (*woud*), o. bosschen.
Bosquet (*lust- of kunstboschje*), o. —ten; —je, o. —s.
Bosschage (*geboomte*), o. —s.
Bosse (*buil*, *bochel*, *knobbel*; *vlak verheven beeld of bootseerwerk*), v. —s.
Bosselleeren (*gedreven werk in goud of zilver maken*), m.
Boston (*zeker kaartspel*), o. gm. v.
Bostonnen (*boston spelen*), ik heb gebostond.
Bot (*zekere platvisch*), v. —ten. *De — vergallen*, de visch (fig. de zaak) bederven.
Bot (*knop*, *scheut*, *uitspruitsel*), v. —ten.
Bot (*been*), o. —ten. *Pijn in de —ten*, gmz. onlekker, rheumatisch zijn.
Bot (*eind touw*, *vliegertouw*), o. gm. v. —geven, —vieren, ruimte geven, inwilligen.
Bot (*dom*, *stomp*), bn. en bw. *Een — mes*, een botte schaar; —heid, v.
Botanicus (*kruidkundige*), m. Ook: **botanist**.
Botanie (*kruidkunde*), v. gm. v.
Botanisch (*kruidkundig*), bn.; —e *tuin*, plantentuin.
Botaniseeren (*planten zoeken*), m.
Botanist (*plantkundige*), m. —en.
Boter, v. gm. v. — *bij de visch*, contante betaling; 't is — aan de galg gesmeerd, tevergeefs.
Boterbiesje (*koekje*), o. —s.
Boterham, v. —men.
Botervlootje (*bakje voor boter*), o. —s.
Botmuil (*lomperd*), m. en v. —en.
Bots (*slag*, *stoot*), v. —en.
Botsen (*stooten*), ik heb gebotst; **botsing**, v.
Bottel (*flesch*), v. —s; **rozebottel** (*vruchtje van de roos*), v. —s.
Bottelarij (*wijn- of bierkelder*), v. —en.
Bottelen (*op flesschen tappen*), ik heb gebotteld.
Bottelier (*keldermeester*), m. —s en —en.
Botterik (*lomperd*), m. —en.
Botuit (*zonder omwegen*), bw. *Hij zei het —*.
Botvieren, ik heb —gevierd. *Zijn hartstochten —*, inwilligen; *zijn wraak —*, bevredigen.
Botweg (*botuit*), bw.
Bouche close (*mondje dicht*), bw.
Boucherie (*slachterij*; *bloedbad*), v. —s.
Boucle (*krul*), v. —s. [sprak —.
Boud (*onbevreesd*, *vermetel*), bn. en bw. *Hij Boudereen* (*pruilen*, *mompelen*, *pruttelen*).
Bouderie (*kwalijk verborgen urevel*), v.
Boudoir (*dameszitvertrekje*), o. —s.
Bouffante (*langwerpige wollen doek om den hals als das*), v. —s.
Bouffe (*grappig*), bn. *Opera —*, kluchtspel.
Bouffon (*potsen- of grappenmaker*, *komiek*), m. —s.
Bougie (*kunstuikers van uitgestoomd vet*), v. —s.
Bouilli (*gekookt rundvleesch*), o.
Bouillie (*vleeschnat*), v. gm. v.
Bouilloir (*schenkketel*), v. —s.
Bouillon (*vleeschnat*; *boordst aan kleederen*; *samengestelde goud- of zilverdraden*), m. —s.
Boulevard (*singel*, *walgang als wandelplaats aangelegd*), m. —s.
Bouverseeren (*het onderste boven keeren*),

Bouquet (*bloemruiker*; *wijngeur*), o. —ten.
Bouquin (*oud boek*), o. —s.
Bouquinist (*koopman in oude boeken*), m. —en.
Bourdon (*zware bas van een orgel*, *sterk brommend pijpwerk*), m. muz.
Bout (*ijzeren staaf*, *been*, *enz.*), m. —en.
Bout (*eendvogel*), m. —en.
Boutade (*wonderlijke inval*; *vreemde kuur of gril*, *eigenzinnigheid*), v. —n.
Boutig (*stevig*), bn. *Een —e kraap*.
Boutique (*winkel*; *santenkraam*), v. —s.
Bouw (*het bouwen*, *de samenstelling*, *het gebouw*), m.
Boutje (*lieffje*), o. —s.
Bouwen (*vrouwenrok*), m. —s. vero.
Bouwen (*oprichten*, ook *ploegen*, *zaaien*), ik heb gebouwd; **bouwer**, m.; **bouwerij**, v.; **bouwing**, v.
Bouwvaalig (*oud*, *vervallen*), bn.; —heid, v.
Bovengemeld (*eenige regels hooger genoemd*), —genoemd, —gezegd, bn.
Bovenhuis, o. —huizen; —kamer, v. —s.
Bovenlander (*iem. uit Westfalen*), m. —s.
Braaf (*deugdzaam*, *eerlijk*), bn. en bw.; —heid, v.
Braak (*inbraak*, *breking*), v. *Diefstal met —*.
Braak (*onbehouwd*), bn. *Die akker ligt —*.
Braakloop (*geweldige diarrhee*), m. gm. v.
Braakpoeder en —poeier, o. —s.
Braakwortel, m. —s; (*stof*), v. gm. v.
Braam (*bes*), v. bramen; —pje, o. —s.
Brabançonne (*de naam van het Belgische volkslied*), v. gm. v.
Brabbelen (*verward spreken*), ik heb gebrabbeld; **brabbelaar**, m.; **brabbeling**, v.; **brabbeltaal**, v.
Bracelet (*armband*), v. —ten.
Brachmanen (*priesters en wetgevers der Indiërs*), m. mv. Ook: **Brahmanen**, **Brahminen**.
Braconnier (*strooper*, *wilddief*), m. —s.
Braden, ik heb gebraden. *Een gebraden duif*, onverwacht geluk; *den gebraden haan uithangen*, een pronker zijn, den grooten heer spelen.
Brak (*jachthond*), m. —ken. *Fuzerstratjongen*.
Brak en **Barak** (*kermistien*; *kazerne*), v. —ken.
Brak (*zoutachtig*), bn. en bw.; —heid, v.
Braken (*breken van vlas en hennep*), ik heb gebraakt; **braker**, m.; **braking**, v.
Braken (*spuwen*, *overgeven*), ik heb gebraakt; **braker**, m.; **braking**, v.
Brallen (*pochen*, *schreeuwen*, *tieren*), ik heb gebrald. — *op de overwinning*.
Bram (*branzel*), m. —men. *Hij is een rechte —*, bluffer, windbuil; *hij is een heele —*, hij hangt den grooten heer uit.
Brama (*godheid der Hindoes*), m.
Bramarbas (*snoever*, *windbuil*), m. —sen.
Branche (*tak*, *zijlkie*, *familietak*), v. —s.
Brand, m. —en; — *in het koren*, een ziekte in de korrels; *moord en —schreeuwen*, vreeselijk schreeuwen, *in den —zitten*, erg in verlegenheid zijn.
Brandemoris (*brandewijn*), m. vero.
Branden, ik heb gebrand; **brander** (*jeneverstoker*), m.; **brandertij**, v.
Branding (*golffgebruik*), v. gm. v.
Brandewijn (*sterke drank*), m. —en.
Brandmerken (*een brandmerk opdrukken*), m.
Brandoven (*smeltoven*), m. —s.
Brandnetel (*plant*), v. —s.
Brandpiket (*troep gewapende schutters om bij brand de orde te bewaren*; ook een *schip*, dat bij de vloed de wacht houdt), o. —ten.

Brandschatten (gedwongen schatting in oorlogstijd), ik heb gebrandschat; —**ting**, v.
Brandschilderen (in 't vuur vergulden), ik heb gebrandschilderd; —**schilderskunst**, m.
Brandspiegel (spiegel, die als brandglas werkt), m. —s.
Brandstichten (in brand steken), o.; —**ter**, m. —s.
Brandy (brandewijn), m. gmv.
Bras (scheepst. de touwen, waarmede men de raas omhaalt), m. —sen.
Brasdag (stempdag), m. —en; —**maal**, o. —malen; —**partij**, v. —en; —**penning** (oude munt van 6¼ ct), m. —en.
Bras-dessus bras-dessous (arm in arm, gearmd), bw. De heeren wandelden —.
Brasen (rivierisch), m. —s.
Brassen (stempen), ik heb gebrast; —**ser**, m.; —**erij**, v.
Brat, Borat (zekere stof), o.
Bravade (pocherij, snorkerij), v. —s.
Braveeren (trotsseeren, spotten met; tarten).
Bravissimo (uitmuntend, voortreffelijk, heerlijk), tw.
Bravo (een gehuurde moordenaar in Italië), m. —s.
Bravo (goed zoo!), tw.
Bravour-aria (muz., groot aria, aria dat slechts door een meesterlijk talent kan worden gezongen), o. —aria's.
Bravoure (dapperheid, onverschrokkenheid), v.
Breed (ruim, groot), bn. en bw. Wie het — heeft, laat het — hangen; — opgeven van iets; iets in het breedte verhalen, d. i. uitvoerig.
Breedspraak (langdradig), bn. en bw.; —**heid**, v. Een —e stijl.
Breedte, v. —n. Op hooge —n, d. i. zeer noordelijk.
Breedvoerig (omstandig), bn. en bw.; —**heid**, v.
Breefok (noodzeil), v. —ken.
Breuewen (kalfaten), ik heb gebreeuwd; —**er**, m. Mijn vader is geen breeuwer (verbast. tot Bremer), d. i. ik laat mij het werk niet uit de hand nemen.
Breidel (toom, teugel), m. —s.
Breidelen (beteugelen), ik heb gebreideld; —**ing**, v. Zijn hartstochten —.
Breidelloos (fig. toomeloos), bn.; —**heid**, v.
Breien, ik heb gebreid; —**er**, m.; —**ing**, v.
Brein (de hersenen), o. Fig. het verstand.
Brekebeen (sukkelaar), m. —en.
Breken, ik brak, heb en ben gebroken. Zijn woord —, niet houden; het ijs —, iets moeilijks aanvangen; zich het hoofd —, zijn hersens kwellen; nood breekt wet; men kan geen ijzer met handen —, aan het onmogelijke is niemand gehouden.
Brekespel (ruziemaker), m. en v. —len.
Brem (pekel), v. Zoo zout als —.
Brem (heideplant), v. gmv.
Brengen, onr. ik bracht, heb gebracht; —**er**, m.; —**ing**, v. Fig. Aan het verstand —, doen begrijpen; tot stand —, doen ontstaan; tot den bedelstaf —, aan den man —, van de hand doen; onder het oog —, vermanen.
Bres (opening), v. —sen. —schieten; in de — springen, fig. helpen
Bret (bord, uithangbord), o. —ten, gew.
Bretel (draagband), v. —s en —len.
Breuk (gebroken), v. —en.
Breve (pauselijke brief), v. —n.
Breve (open brief, aanstelling, vergunning; ook octrooi; patent), o. —ten.

Breveteeren (een brevet of octrooi geven aan).
Brevier (gebedenboek der R.K. geestelijken), o.
Bricoleeren (in het biljartspeel, op den band spelen en, door den terugstoot, een bal raken; fig. omwegen gebruiken).
Brief, m. —ven.
Bries (zacht windje), v. gmv. Een frissche —.
Brieschen (hinniken, ook brullen), ik heb gebriescht; —**ing**, v. Een —de leeuw.
Brievenpost (bode), m. —en.
Brievenpost (posterij), v. —en.
Brigade (legerafdeeling), v. —s en —n.
Brigadier (korporaal bij de ruitery), m. —s.
Brigand (roover), m. —s.
Brigantijn (vaartuig met laag boord), v. —en.
Brij (een soort van pap), v. —en. Veel koks bederven de —.
Brijn (zoutwater), o. gmv.
Brijzel (krumel, scherf), v. —s.
Brijzelen (klein maken), ik heb gebrijzeld; —**ing**, v.
Brik (vaartuig), v. —ken, Oorlogs—, handels—.
Bril, m. —len. Iem. een — opzetten, bedriegen; twee Joden weten wat een — kost, zijn even slim.
Briljant (een geslepen diamant), m. —en. Een horloge met —en omzet.
Brillant (schitterend, glinsterend), bn. en bw.
Brilleeren (glinsteren, schitteren). Fig. uitmaken.
Brillenhuise (doosje voor den bril), o. —s.
Brink (grasveld in de kom van 't dorp, als markt dienende, vooral in Drente), m. —en.
Brits (staapplaats), v. —en.
Britsen (slaan), ik heb gebritst.
Brittannië (Engeland), o.; —**nisch**, bn.
Brocateur (kunstkooper of ruiter in schilderijen), m. —s.
Brocart of Brocat (gebloemde zijde, goud- of zilverstof), o. gmv.
Broche (doekspeld), v. —s. Een diamanten —.
Brocheeren (innaaien van boeken; bloemen, met levendige kleuren, in zijden en wollen stoffen weven).
Brochure (blugschrift; blauwboekje), v. —s.
Broddelen (knoeien, bederven), ik heb gebroddeld; —**aar**, m.; —**arij**, v.; —**werk**, o.
Brodden (broddelen), ik heb gebrod.
Brodeeren (opsieren, opsmukken, vergroeten).
Broderie (borduurwerk, borduursel), v.
Broed (broedset), o. gmv.
Broeden, ik heb gebroed. Kwaad —, willen berokkenen; op iets zitten te —, te peinen.
Broeder, m. —s en —en.
Broeder Jonathan (schertsende naam voor de N-Amerikanen), m.
Broederlijk (als broeders), bn. en bw.; —**heid**, v.
Broederschap (de betrekking), o. gmv.; (vereniging van broeders), v. —pen.
Broedertje (poffertje), o. —s.
Broedertjeskraam, v. —kramen; —**pan**, v. —nen.
Broedsch (broeiziek), bn. —**heid**, v. Die hen is —.
Broedsel (het gebroed), o. —s. Ook: **Broed**.
Broeiak (tuinb.), m. —ken.
Broeien, de kip heeft gebroeid; —**erij**, v.; —**ing**, v.
Broeiisel, o. —s.
Broek (kleedingstuk), v. —en.
Broek (moerassig land), o. —en.
Broer (broeder), m. —s.
Broek (stuk, afgebroken deel), m. —ken.

Brokkelen (in stukjes breken), ik heb gebrokkeld; —ing, v.
Brokken (in stukjes breken), ik heb gebrokt.
Brommen (grommen), ik heb gebromd; —mer, m.; —ming, v.
Brommertje (laag rijtuig), o. —s. vero.
Bromvlieg (grootte vlieg), v. —en.
Bron (wel), v. —nen. Dit is de — van al mijn lijden, d. i. oorsprong; geschied—, boeken, archieven.
Broncheeren (struikelen, haperen, blijven steken).
Brons (metaalmengsel), o.; bronzen (soorten).
Bronst (tochtigheid van de dieren), v. gm. v.
Bronstig, bn.; —heid, v.
Bronsttijd (tijd der paring), m. gm. v.
Bronzen (een bronskleur geven), ik heb gebronsd.
Bronzen, bn. Een bronzen beeldje, kandelaar.
Bronzino (soort van marmer, dat, als men er tegen slaat, een klank geeft), o.
Brood, o. —en. Zijn — verdienen; het dagelijksch —; hij heeft daar rijk zijn —, d. i. onderhoud; ik kreeg dat op mijn —, men verweet mij dat.
Brooddronken (overmoedig), bn. en bw.; —heid, v. Een — menigte, darterl.
Broos (tooneelbaar), v. brozen.
Broos (zuak, breekbaar), bn. en bw.; —heid, v.
Bros (brokkelig), bn.; —heid, v.
Brossig, bn. —heid, v. [den].
Brouilleeren (oneinig maken; oneinig worden).
Brouillon (kladboek; ruwe schets), o. —s.
Brouwven (met de stem), ik heb gebrouwen.
Brouwen (bier), ik brouwde, heb gebrouwen; —er, m.; —erij, v.; —sel, v.
Brug, v. —gen. Hij moest over de — komen, betalen.
Bruggenhoofd (vast gedeelte der brug), o. —en.
Bruil (slag, stoot), m. Ergens den — van geven, zich niet bekommeren om; daar is nu al de —, alles samen.
Bruide (verloofde in ondertrouw), v. —en; —je, o. —s.
Bruidegom en **Bruigom**, m. —s.
Bruien (slaan, smijten), ik heb en ben gebruid. Ik zal hem van de trappen —; wat bruiet het mij, wat geef ik er om; gij moet mij zoo niet —, plagen.
Bruikleen (in leen zonder rente), o. —en.
Bruiloft (trouweest), v. —en. Zilveren, gou.
Bruin (bruin paard), m. —en. [den —].
Bruin (bruine kleur), o.
Bruineeren (bruin maken, polijsten), ik heb gebruieneerd; —der, m.; —ing, v.
Bruineerijzer, o. —s; —steen, m. —en.
Bruinen (bruin worden of maken), ik heb en
Bruinet, zie: **Brunette**. [ben gebruid.
Bruinkolen (delfstof), v. mv.
Bruinvisch (een walvisachtig dier), m. —
Bruis (schuim), v. en o. [visschen.
Bruisen (schuimen), het heeft gebruisd; —ing, v.; —ter, v.
Bruispoeder en —poer, o.
Bruit (geraas, leuen, gedruisch; ophef, beueging; los gerucht), m.
Bruilen (schreeuwen), ik heb gebruld; —ler, m.; —ling, v.
Brumaire (rijp- of nevelmaand, van 22 Oct. tot 20 Nov.), m.
Brummel (braambes), v. —s.
Brunette (vrouw of meisje met donker of bruin haar), v. —ten.

Brusque (opvliedend, barsch, grof, onbescheiden; eensklaps, onverhoeds), bn. en bw. Ook: *brusk*. [wen].
Brusqueeren (onheusch bejegenen, afsnauwen).
Brusquerie (opvliedendheid, driftigheid, ruwheid), v.
Brutaal (onbeschoft, onwellevend), bn.
Brutaliseeren (onwellevend of grof bejegenen).
Brutaliteit (grofheid, onbeschoftheid), v. —en.
Bruto (in den handel: het gewicht der waren met den omslag; onzuiver); —bedrag, het beloop zonder aftrek der onkosten.
Buceantaur (stiermensch; een monster, half stier, half mensch), m. —en.
Bucephal (lievelingspaard van Alexander den Grooten), m.
Budget (begrooting, der jaarlijksche uitgaven; staatsbegrooting), o. —ten en —s.
Buffel (een soort van rund), m. —s. Fig. Een — van een vent, een dom, brutaal man.
Buffelen (onmatig eten), ik heb gebuffeld.
Buffels (zekere Italiaansche vaartuigen om de uit zee komende schepen den stroom op te brengen).
Buffet (tapkast, sehenk- of aanrechttafel), o. —ten.
Bui (regenvlaag), v. —en; —tje, o. —s.
Buidel, ook **Buil**, m. —s, —en. Met den buidel gaan, met het kerzakke collecteeren; hebt ge wat in den —? (gew.), hebt ge geld bij u?
Builen (regenen, waaien), het heeft gebuid.
Buigen (krommen), ik boog, heb en ben gebogen; —ing, v. —en.
Buiig, bn.; —heid, v. Het weer is —.
Buik (lichaamsdeel), m. —en; —je (zwaarbuikspreken, o. [lijvige], o. —s.
Buikspreker, m. —s.
Buil (gezuel), v. —en. Zich een — vallen.
Buil (meelbuil), m. —en.
Builen (ziften met den meelbuil), ik heb gebuild; —er of —der, m.
Buis (goot), v. buizen. Een glazen, koperen —.
Buis (kledingstuk), o. buizen.
Buis (haringbuis), v. buizen.
Buiskool (krofkool), v. Zie: **Kabuiskool**.
Buit, m. gm. v. Iets — maken, op den vijand veroveren; op — varen, als kaper varen.
Buitelen (tuimelen), ik heb en ben gebuiteld; —aar, m.; —ing, v.
Buiten (buit maken), ik heb gebuit; —er, m.
Buiten (buitplaats, landgoed), o. —s.
Buitenbeentje (onecht kind), o. —s.
Buitengants (in zee, in een vreemde haven), bw.
Buitengemeen (zeldzaam), bn. en bw.
Buitengewoon, bn. en bw. Een — talent, zeldzaam; — tevreden.
Buitenkansje (onvoorziene winst), o. —s.
Buitensporig (onmatig), bn. en bw.; —heid, v.
Buitentijds en **Buitenstijds**, bw.
Buitmaken (veroveren, winnen), ik heb — gemaakt.
Bukken (den rug krommen), ik heb gebukt, —ing, v. Fig. onderdoen, b.v. — voor geweld.
Buks (korte snaphaan), v. —en.
Bul (stier), m. len.
Bul (oorkonde), v. —len.
Bulderbast (bulderaar), m. —en.
Bulderen (razen, tiereren), ik heb gebulderd.
Bulhond (kettingshond), m. —en.
Bulken (loeien van rundvee), de koe heeft gebulkt; —er, m.; —ing, v.
Bull (**John**), Hans Stier (spotnaam voor het Engelsche volk), m.

Bullebak (*schrikbeeld*), m. —ken. Fig. schreeu-
Bulletin (*bericht*), o. —s. [wer.
Bulster (*beddegoed*), v. —s.
Bult (*bochel, verhevenheid*), m. —en
Bultenaar (*gebochelde*), m. —s.
Bultos (*bison, N.-Amer. os*), m. —sen.
Bumper (*zeer groot drinkglas*), m. —s.
Bun (*vischkaar*), v. —nen.
Bundel, m. —s. *Een — gedichten, een — preeken.*
Bunder (*landmaat, H.A.*), o. —s.
Bungelen (*schommelen, stingeren*), het heeft gebungeld.
Bunzing of **Bonzing** (*roofdier*), m. —s.
Burcht (*kasteel*), m. —en.
Bureau (*schrijftafel, schrijfkas, schrijfkamer; vertrek voor ambtswerkzaamheden*), o. —s.
Bureaueratie (*ambtenaarsheerschappij, grootte invloed der ambtenaren op de regering*), v.
Bureel (*kantoor*), o. —en. *Ten — e.*
Bureelista (*klerk, beampte*), m. —en.
Buren (*buurpraatjes maken*), ik heb gebuurd.
Burg, m. —en.
Burgemeester, m. —s; —lijk, bn. en bw.
Burger, m. —s.
Burgeses, v. —sen.

Burgerij (*de gezamenlijke burgers*), v. —en.
Burgerlijk (*eenvoudig, tot den burgerstand behoorend*), bn; —heid, v.
Burgerschap (*burgertij*), v; —recht, o.
Burin (*graveerstift, graveerijzer*), o. —s.
Burlesque (*koddig, wonderlijk, grappig*), bn.
Burrie (*berrie*), v. —s.
Bus (*blikken trommelje*), v. —sen.
Buskruit, o. *Hij vliegt op als —.*
Bussel (*bondel*), m. —s. Vlaamsch.
Busselen (*in schooven binden*), ik heb gebusseld.
Bussen (*in bussen pakken*), ik heb gebust.
Buste (*borststuk of borstbeeld*), v. —en, —s.
But (*houten kan, ook draagkorf*), v. —ten.
But (*doel, oogmerk*), o. *Dit was zijn —.*
Butoor (*pitoor; roerdomp, moerasvogel*), m. butoren.
Buur, m. buren. *Beter een goede —, dan een verre vriend.*
Buurschap (*buurt*), v. —pen; (*betrekking als buur*), o. gmv.
Buurt, v. —en. *In de — wonen, dichtbij wonen; uit de —, veraf.*
Buurten (*op bezoek gaan bij buren; in de buurt bekend maken*), ik heb en het is gebuurd.

C.

C, v. c's. De derde letter van het alphabet wordt in het Nederlandsch alleen gebruikt in ch, en in aan vreemde talen ontleende woorden. — In de muziek is de c de benaming van den eersten toon, *do* genoemd. — In het Romeinsche cijferschrift heeft C de waarde van 100; in de nat. is C = Celsius.
C.A. — *Cum annexis*, met den aankele van dien, met het bijbehoorende.
Ca. — *Circa*, ongeveer, omtrent, rondom.
C. à d. — *C'est à dire*, dat is te zeggen, dat is, dat beteekent.
Cand. of **C.** — *Candidatus*, candidaat; iemand, die naar een ambt dingt.
Cant. — *Cantor*, zangmeester, voorzanger.
Cap. of **C.** — *Caput*, hoofd, hoofdstuk.
Cent. — *Centum*, honderd.
Cet. — *Cetera*, het overige.
C. Ex. — *Cum expensis*, met de kosten.
C.L. — *Citato loco*, op de aangehaalde plaats.
C.M. of **Cand. Min.** — *Candidatus ministerii*, candidaat in de godgeleerdheid.
C.M. — *currentis mensis*, in de loopende maand.
Co. — *Conto*, rekening.
Cod. — *Codex*, wetboek; ook handschrift, oorkonde.
Coll. — *Collatis*, vergeleken zijnde, na vergelijking, nagelezen.
Comment. — *Commentarius* of *commentatio*, verhandeling of uitlegging.
Comp. of **Cie.** — *Compagnie*.
Conf. of **Cf.** — *Conferatur*, men vergelijke.
Cons. — *Consul*.
C.S. — *Cum suis* met de zijnen, of *cum sociis*, met zijn deel- of lotgenooten.
Cresc. — *Crescendo*, met toenemende of klimmende sterkte.

Ct. — *Cent* of *Centime*.
Ct., Crt. — *Courant, krant*.
Ctr. — *Centenaar*.
Cts. — *Cents* of *Centen*.

Cab (*klein, licht rijtuig*), v. —s.
Cabaal (*geheim verbond; verraderij; sluwe tegenwerking*), o. —balen. Ook: **Kabaal** (*lawaai, rumoer*).
Cabaleeren (*samenspannen*).
Cabaleur (*samenspanner*), m. —s.
Cabane (*een hut of stulp; scheepskooi*), v. —n.
Cabas (*platte biezen tasch*), o. —sen.
Cabotage (*kusthandel, kustvaart*), v.
Cabretleder en —**leer** (*leder van het jong eener geit, inz. voor handschoenen*).
Cabriolet (*lichte wagen, met twee wielen en één paard*), v. —ten.
Cabriool, **Capriool** (*luchtsporang, kunstsporang, bokkesprong*), v. —olen.
Cacao (*de vruchten en vette boonen van den cacao-boom, die, fijn gemaakt, dienen om er chocolade-poeder van te bereiden*), v.
Caché (*geheim, verborgen*), bn.
Cacheeren (*verbergen, verhelen, geheimhouden*).
Cachelot (*potvisch*), m. —ten. [den].
Cache-nez (*zijden winterdas*), m. (mv. ook cache-nez).
Cachet (*zegel, signet, zegelstempel*), o.; —je, o. —s.
Cacheteeren (*dichtmaken met een cachet, verzegelen*).
Cachot (*donker gevangenhok, provoost*), o. —ten.
Cacographie (*gebrekkige schrijfwijze; opstel met fouten ter verbetering voor de scholieren*), v. —ën.

Cactus (fakkeldistel), v. —sen.
Cadanceeren (afmeten, afronden).
Cadans (muz., de stemvalling, dans- of zangmaat; juiste overeenkomst der deelen eener rede in de redekunst), v.
Cadaver (een lijk, dood lichaam, aas), o. —s.
Cadaveruus (lijkkleurig, ingevallen en bleek, ook vermagerd, als een lijk), bn.
Cadeau (klein vriendschaps- of gelegenheids-geschenk), o. —'s.
Cadet (militair kweekeling), m. —ten, —s.
Cadre (schilderlijst, rand enz.), o. —s. Zie **Kader**.
Caduc (bouwvallig, broos, vergankelijk), bn.
Caduciteit (bouwvalligheid, broosheid, vergankelijkheid), v. gm.v.
Caesuur (dichtk., vers-sneede; de stemrust in een versregel), v. —uren.
Café (koffiehuus), o. —'s.
Caftan (Turksch opperkleed), m. —s.
Cahier (schrijfboek, aantal samengevoegde vellen papier), o. —s.
Caïsson (kruiwagen, legerkist, proviandwagen, kistje onder den bak van een rijtuig), v. —s.
Cajoleeren (tiefkoozen, stikflooiën).
Calamiteit (ongeval, algemeene nood, ellende, landplaag), v. —en.
Calamiteus (ellendig, rampzigtig, rampspoedig, in nood verkeerend), bn. en bw.
Calando (muz., afnemend, wegmeltend).
Calange (bekeuring, aanhaling van smokkel-waren), v. —s.
Calangeeren (bekeuren, aanhalen, in rechten betrekken).
Calcineeren (door oxydering tot kalk of stof maken; metalen in sterk water oplossen).
Calcul (rekening, berekening), m. —s.
Calculatie (berekening), v. —ën.
Calculleeren (rekenen, berekenen, uitrekenen).
Calèche (een lichte, open wagon of koets), v. —s. Ook: **Kales**.
Calcidioscoop (kleurenkijker of schoonheidskijker), m. —copen.
Calembourg (woordspel, dubbelzinnig gezegde, geestige naamspeling), m. —s.
Calicot (gele katoenen stof, ook cassa geheeten), o. —s.
Calligraaf (schoonschrijver), m. —grafen.
Calligraphie (schoonschrijfkunst, schoon-schrijft), v. gm.v.
Callilogie (kunst van fraai spreken, welsprekendheid), v. gm.v.
Calliope (muze van het heldendicht), v.
Calmeeren (verzachten, stillen, geruststellen).
Calomel (dikwijls gelouterd kwikzilver), o. gm.v.
Calomnie (laster), v. gm.v.
Calorifere (waarmteleider, verwarmingstoestel voor een gansch gebouw), m. —s.
Calorimeter (warmtemeter), m. —s.
Calotte (platte muts, priestermutsje), v. —n.
Calqueeren (doortrekken, nateekenen).
Calumnie (laster), v. gm.v.
Calumnieren (lasteren, kwaad spreken, eer rooven).
Calvinisme (de leer van Calvijn), o. gm.v.
Calvinist (protestant, gereformeerde), m. en v. —en.
Calvinistisch, bn.
Calyptra (hoofddeksel der Grieksche geestelijken, die geen monniken zijn), v. —'s.
Camaches (knoop- of overkousen, slobkousen), v. mv.

Camaraderie (kameraadschap, bent, kliek), v.
Camarilla (regering door geheime kuiperijen; heerschzuchtige kliek, die in het geheim werkt), v. —s.
Cambialrecht (wisselrecht), o.
Cambieren (wisselen of wisselhandel drijven).
Cambio (wisselbrief, wissel), o.
Cambrai (kamerdoek, batist), o. Ook: **Cambrick**.
Camee (gesneden kostbare steen), v. —en.
Cameleontisch (veranderlijk, beginselloos), bn.
Camelia (Chineesche of Japansche roos), v. —'s.
Camelot (van kemelshaar vervaardigde stof), o.
Camera (kamer), v. —'s.
Camera clara (heldere of lichte kamer), v.
Camera obscura (duistere kamer van een photographietoestel), v.
Camera illucida (misleidende, bedrieglijke of ophelderende kamer), v. —'s.
Camera lucida (heldere kamer), v.
Camisade (onvoorziene aanval van den vijand, of vijandelijke inval in het duister), v. —n.
Campagne (landgoed, buitenplaats; veldtocht; in smeltovens: de tijd van het onafgebroken werken), v. —s.
Campeeren (in het veld gelegerd zijn).
Campement (veld-, lust- of oefeningslegering onder tenten), o. —en.
Campus (veld, vlakke), o.
Campus Martius (het veld van Mars, waar in Rome de wapenoefeningen plaats hadden).
Canaille (laag gespuit), o.; (hondsvot; gemeene vrouw), v. —s. Ook: **Kanalje**.
Canailleus (schandelijk, gemeen, schelmachtig, verachtelijk), bn. en bw.
Canalisatie (kanaalgraving), v. gm.v.
Canapé (rustbed, slaapstoel, rustbank, kussenbank), v. —'s.
Cancelleeren (in een hekwerk besluiten, omheinen; doorschrappen, uitvegen).
Candelaber (arm- of kroonluchter; kroonkandelaar), v. —s.
Candidaat (iemand, die gerechtigd is om naar een ambt te staan), m. —daten.
Candidatuur (het dingen naar een ambt), v.
Canevas (voeringlimmen), o. gm.v.
Canneleeren (uitholen, van groeven of ribbeltjes voorzien).
Cannibaal (woest en wreed mensch, menscheneter), m. —balen. Ook: **Kannibaal**.
Cannibaalsch (wild, woest, wreed, bloed-dorstig), bn.
Canoe (kanoe, rit een boomstam vervaardigd vaartuig der wilden, Indiaansch bootje), v. —'s.
Canon (regel, richtsnoer, wet; kettinggezang, waarin de melodie door alle stemmen herhaald wordt; verzameling van Bijbelsche boeken), m. —s.
Canoniek (volgens kerkelijke wetten, geloofwaardig), bn. —e boeken, Bijbelboeken met volle geldende bewijskracht; —recht, R. K. kerkrecht. Ook: **canonisch**.
Canonieus (domheer, kunnink), m. —sen.
Canonisatie (heiligverklaring), v. —tiën, —ties.
Canoniseeren (heiligspreeken, iemand in den canon [lijst] der heiligen opnemen).
Cantabel, cantabile (zingbaar; zangerij), muz.
Cantaloep (urat, meloen), v. —en.
Cantate (zangdichtstuk), v. —n, —s.
Cantatrice (zangeres), v. —s.
Canthariden (Spaansche vliegen), v. mv.
Cantille (goud- en zilverdraad voor passamentwerk), v. —s.
Cantine (verkoopplaats van ververschingen,

- inzonderheid voor het leger te veld, ook in kazernes, werk- en verbeterhuizen), v. —s.
- Cantinière** (*cantine-houdster, marketenster*), v. —s.
- Canto** (zang), o. —'s. muz.
- Canto fermo** (eenstemmig [koraal]gezang), o.
- Cantor** (zanger, voorzanger), m. —s.
- Caoutchouc** (gom-elastiek), o. gmv.
- Capabel** (bekwaam, gesc. ikt, vatbaar), bn.
- Capaciteit** (inhoudsgrootte; bekwaamheid, geschiktheid), v. —en.
- Capillaire buizen** (nat. haarbuizen), v. mv.
- Capillair-stelsel** (haarvatstelsel), o.
- Capitaine** (hoofdman), m. —s.
- Capitatie** (hoofdlijke omslag), v.
- Capitool** (sterkte of burcht in Rome; fig. het hoofd, de hersenkas), o.
- Capitulatie** (onderhandeling tot, of overeenkomst betreffende de overgave), v. —tiën, —ties.
- Capituleeren** (een verdrag betreffende de overgave aangaan; zich op zekere voorwaarden overgeven).
- Caprice** (eigenzinnigheid, luim, gril; een schielijke en bijzondere inval eens kunstenaars), v. —s.
- Capricieus** (eigenzinnig, grilziek, wispelturig), o.
- Capsule** (zaadhuisje, omhuulsel), v. —n. [bn.
- Capteeren** (bejagen, vatten, verstrikken).
- Capite** (verrassing; aanmerking; bedenking), v. —tiën, —ties.
- Capitief** (gevangen, in slavernij), bn.
- Capitvatie** (boeiing, verrukking), v.
- Captiveeren** (gevangennemen, vasthouden; inpakken, inrekenen, boeien, verrukken).
- Capuce** (kap, kraag- of mantelkap), m. —s. Ook: *capuchon*.
- Caquet** (gebabbel, gekakel), v. gmv.
- Caqueteeren** (snappen, snoeven, kakelen).
- Caracoli** (metaal, hetwelk uit goud, zilver en koper samengesteld is en nooit verkleurt), o.
- Carambolage** (het raken van twee ballen door den spelenden bijlartbal), v. —s.
- Carambole**, v. —s. Zie **Carambolage**.
- Caramboleeren** (twee bijlartballen raken met den spelenden bal).
- Caramel** (tot hardheid gekookte suiker, borst- uvelletje), v. —len.
- Caravanserai** (groot gebouw tot huisvesting van reizende karavanen), v. —s.
- Caravelle** (snelzeilend schip), v. Ook: **Karawelle**.
- Carbonisatie** (verkoling), v. gmv.
- Carboniseeren** (verkolen).
- Cardinaal** (voornaamste, dat tot de hoofdzaak behoort), bn. Het *cardinale punt*, het punt, waarop de zaak eigenlijk neerkomt; *cardinale deugd*, hoofddeugd.
- Caresse** (liefkoozing, gevele), v. —s.
- Caresseeren** (troetelen, liefkoozen; vrijen).
- Carga** (lading, scheepsplading), v. —'s.
- Cargadoor** (scheepsmakelaar of bevrachter), m. —s. Ook: **Cargo**.
- Caricaturiseeren** (belachelijk maken, in een belachelijk daglicht stellen; bij wijze van spot afbeelden).
- Caricaturist** (spotprentteekenaar), m. —en.
- Caricatuur** (een spotprent; belachelijke voorstelling in een tekening, prent of schilderij; overdrifving van het gebrekkige), v. —turen.
- Carillon** (een klokkenspel, beiaard), o. —'s.
- Cariole** (licht rijtuig met twee wielen), v. —n.
- Carlisten** (aanhangers van Don Carlos in Spanje), m. mv.
- Carmagnole** (Fransch patriottisch volkslied met dans in 1790), v.
- Carnage** (bloedbad, slachting), o.
- Carnati** (vleeschkleur; nabootsing van het vleesch in de schilderkunst), o.
- Carnaval** (vastenavond, ook vastenavondpret), o. —s.
- Carogne** (ondeugende, lastige vrouw), v.
- Carpeeren** (berispen, bedillen, alles beter willen weten).
- Carre** (vierkant; fig. netjes), bn.
- Carre** (vierhoek, vierkant, vierhoekige sluforde), o. —s.
- Carrière** (loopbaan, levensloop, levenswandel, levensweg; steengroeve), v. —s. Zijn — maken, zijn — eindigen.
- Carrière-attaque** (stormende ruiteraanval), v.
- Carroussel** (plechtig ridderspel, te paard of met rijtuig; ringsteken; rijbaan of rijshoort; mallemol), o. —s.
- Carte** (kaart, wijnkaart, spijskaart), v. —s.
- Carte blanche** (vrij spel, de handen ruim, algeheele volmacht), v. Men gaf mij —.
- Cartel** (verdrag tot uitlevering, vergelijk; uitdaging tot tweestrijd), o. —s.
- Carton** (modelblad voor schilders, tapijtwerkers enz.), o. —s.
- Caryatiden** (vrouwelijke beelden, dienende als of zuilen), v. mv.
- Cascade** (waterval), v. —n.
- Casco** (de eigenlijke bodem of de romp van een schip), m. —'s.
- Casimir** (halftaken, gekeperde wollen stof), o.
- Casino** (een huisje; naam van een lust- en gezelschapshuis; aangename winteravondbijeenskomst, besloten gezelschap), o. —'s.
- Cassa** (geldkas, geldvoorraad), v. gmv. Per —, tegen gereed geld.
- Cassatie** (vernietiging, tenietdoening; ontzetting van een post), v. Hof van —, hoogst gerechtshof, dat de vonnissen, door andere rechtbanken geveld, kan vernietigen.
- Casseeren** (opheffen, afzetten, vernietigen, te niet doen). Een soldaat —, afdanken; iets —, van de hand wijzen.
- Cassette** (een koffertje, geldkistje, bijzondere schat des konings), v. —n.
- Castagnetten** (muz. klaphoutjes, duimkleppers), v. mv.
- Castel** (kleine vesting, kasteel, slot), o. —len.
- Castellaan** (slotvoogd, kastelein), m. —anen.
- Castigeeren** (tuchtigen).
- Castraat** (een gesnedene, ontmande), m. —aten.
- Castratie** (ontmannings), v. —tiën, —ties.
- Castreeren** (ontmannen).
- Casu, Casu quo** (toevallig, toevalligerwijze). In —, in dit geval.
- Casualist** (iemand die de leer, dat alles van een bloot toeval afhangt, is toegedaan), m. —en.
- Casualistiek** (de leer, dat alles slechts van 't toeval afhangt), v. gmv.
- Casualiteit** (toevalligheid), v. —en.
- Casueel** (toevallig, bij gelegenheid), bn. en bw.
- Casuiet** (beslissers van gewetenszaken), m. —en.
- Casuietiek** (de leer om voor alle gewetensvragen, die zich voordoen, raad te weten en alle ingewikkelde vraagpunten op te lossen), v.
- Casu quo** (in welk geval ook, in allen gevallen).
- Casus** (toeval, geval; in de taalkunde: naamval), m. Een — criticus, een kritiek geval; een casus belli, een aanleiding tot oorlog.
- Catacombe** (ouderwetsche gewelfde begraaf-

- plaats, bewaarplaats van doodsbeenderen in Parijs), v. —n, —s.
- Catalogiseeren** (in een catalogus beschrijven).
- Catalogus** (lijst, naamlijst), v. —sen.
- Catapult** (oorlogswerptuig der ouden), v. —en.
- Catastraal** (zinkingachtig), bn. —ale koortsen, zinkingkoortsen.
- Catastrophe** (ontknooping van een treurspel; ieder treurig einde eener zaak, groot onheil, volksramp), v. —s.
- Catechetisch** (vraagswijze; in den vorm van een gesprek), bn.
- Catechisant** (iemand die de catechisatiën bijwoont), m. en v. —en.
- Catechisatie** (onderwijs in de godsdienstleer), v. —tiën, —ties.
- Catechiseeren** (onderwijs in den godsdienst geven bij vragen en antwoorden).
- Catechiseermeester** (onderwijzer in den godsdienst), m. —s.
- Catechismus** (vragenboek), m. —sen.
- Categorie** (klas, afdeeling), v. —ën.
- Categorisch** (bepaald, onvoorwaardelijk, zonder omwegen), bn.
- Catheder** (leerstool, lessenaar), m. —s. Ook: Katheder.
- Catholicisme**, o.
- Catholiek** en **Katholiek**, m. —en.
- Cauchemar** (nachtmarré), m. —s.
- Causa** (oorzaak, aanleiding, gerechtelijke handeling), v. —s.
- Cause célèbre** (opzienbarend rechtsgeding, geruchtmakende zaak), v.
- Causerie** (gepraat, gekwiel, gekout), v. —ën, —s.
- Causeuse** (sofa voor twee personen), v. —s.
- Cauteriseeren** (uitbranden, doodbranden).
- Cautie** (borgstelling, onderpand, borgtocht), v.
- Cautionneeren** (zich borg stellen, voor iemand borg blijven).
- Cavaleade** (prachtige optocht te paard, schitterende ruiteroptocht), v. —s.
- Cavalerie** (ruitery, paardenvolk), v. gm.v.
- Cavalierist** (krijgsmant te paard, ruiter), m. —en.
- Cavaliër** (ridder, begeleider eener dame), m.
- Cavaliëremant** (ruitertijk), bw.
- Cavatine** (kort zangstuk, zonder tweede couplet), v. —s.
- Caveeren** (borg of aansprakelijk blijven, zich in de bres stellen voor).
- Caviteit** (holte, holligheid), v. —en.
- Cayenne-peper** (peper uit Fransch Guiana), v.
- Cedeeren** (afstand doen van, afstaan).
- Cedel** en **Ceel** (lijstje, briefje, huurcontract), v. cedelen, cedels en ceelen.
- Ceder** (pijnboom), m. —en of —s.
- Cedille** (hvakje onder de letter c [c], ingeval die letter als s uitgesproken wordt), v. —s.
- Ceël**, v. —en. Zie **Cedel**.
- Ceintuur** (gordel, lendenband), v. —turen.
- Cel** (kamertje, hok), v. —len; —letje, o. —s.
- Cel** (zeshoekig vakje eener honigraat), v. —len.
- Celebreeren** (vieren, kerkelijk of feestelijk gedenken).
- Celebritéit** (vermaardheid, beroemd persoon, uitstekend talent), v. —en.
- Celeriteit** (gezwindheid), v. gm.v.
- Celibaat** (de ongehuwde staat, echteloosheid), o.
- Cellist** (bespeler van de violoncel), m. —en.
- Cellulair** (velvormig, met cellen, eenzaam), bn. —e gevangenis, eenzame opsluiting.
- Cement** (tras, mortel, metselkalk), o. —en.
- Cementeeren** (met cement bepleisteren).
- Censeeren** (oordeelen, beoordeelen, berispen).
- Censor** (beoordelaar), m. —en en —s.
- Censureeren** (uit de kerkelijke gemeenschap sluiten; wraken).
- Census** (belasting, aanslag in de belasting), m.
- Censuur** (toezicht op de drukkers), v. gm.v.
- Cent** (bronzen munt), m. —en en —s.
- Cent** (pro of per) (van of ten honderd).
- Centaur** (myth. paardmensch), m. —en.
- Centenaar** (gewicht van honderd pond), m. —s.
- Centiare** (M². honderdste deel der vierk. roede), v. —n en —s.
- Centigram** (honderdste deel van een wichte of 0.00001 K.G.), o. —men.
- Centiliter** (vingerhoed, honderdste deel der kan of 0.01 L.), m. —s.
- Centime** (honderdste deel van een frank, $\frac{1}{2}$ cent nagenoeg), v. —n of —s.
- Centimeter** (duim, honderdste deel van een M. 0.01 M.), m. —s.
- Centraal** (tot het middelpunt behoorend), bn. —Amerika, d. i. Midden-Amerika; een — bestuur, d. i. van één hoofd of leider uitgaande; een — punt, een middelpunt.
- Centralisatie** (samentrekking der macht, vereeniging in één punt), v. gm.v.
- Centraliseeren** (bijentrekken, vereenigen in één punt).
- Centrifugaal** (middelpuntschuwend), bn.
- Centrum** (middelpunt, punt van vereeniging), o.
- Cercele** (een gezelschapskring, kranseje), m. —s. vero.
- Centurie** (schare of getal van honderd), v. —ën.
- Centurion** (hoofdman over honderd), m. —s.
- Cerealieën** (gewassen met melig zaad, granen; akkerbouwfeesten), v. mv.
- Ceremonie** (plechtigheid, hof- of kerkgebruik), v. —nieën en —nies.
- Ceremoniëel** (het gebruik bij feesten of plechtigheden; drukte, omslag), o. gm.v.
- Ceremoniemeester** (bestuurder of leider van feestelijkheden), m. —s.
- Ceremonieus** (vol plichtplegingen), bn.
- Cerneeren** (insluiten, omsingelen, omringen).
- Certificaat** (verklaring, bewijs, getuigenschrift), o. —caten.
- Certificeeren** (verzekeren, door een certificaat of getuigenschrift bevestigen).
- Cervelaatworst** (gekookte en gekruide vleeschworst), v. —en.
- Cesseeren** (ophouden, een einde nemen, wegvallen).
- Cessie** (afstanddoening, afstand), v. —siën.
- Cetera** (voor het overige, hetgeen er meer volgt).
- Chagrin** (kommer, verdriet), o. gm.v. ook: chagrijn.
- Chagrineeren** (bedroeven, krenken, kwellen).
- Chaine** (keten, ketting; de kettingdans; de boeien, schering op het weefgetouw), v. —s.
- Chais** (gewoonlijk sjees), v. —en.
- Champêtre** (landelijk, wat tot het land behoort), bn. **But** —, danspartij in een tuin, buiten; garde —, veldwachter.
- Champignon** (eetbare paddenstiel; snel rijk geworden mensch, opkomeling), m. —s.
- Champion** (strijder, voorvechter, kampioen), m. —s.
- Chance** (kans, geluk), v. —s.
- Chanceleeren** (wankele, in twijfel staan).
- Change** (wissel, ruiting), v. —s.
- Changeant** (veranderlijk, met een weerschijn), bn.
- Changeeren** (veranderen, verwisselen, verkleuren).

- Chaos** (de vormlooze klomp of baaierd, waarin alle hoofdstoffen, voor de schepping der wereld, onder elkander vermengd waren; fig. wanorde, verwarring, warboel), m. gmv.
- Chaotisch** (wanordelijk, verward), bn. en bw.
- Chapeau** (hoed; fig. heer, begeleider eener dame), m. —s.
- Chapeau bas** (onderdanig, blootshoofds), bw.
- Chaperon** (helmdoeksel, kapje, beschermend geleide eener jonge dame), m. —s.
- Chaperonneeren** (een jonge dame tot beschermend geleide verstrekken). Ook: chaperonneeren.
- Chapitre** (hoofdstuk; onderwerp van een gesprek), o. —s.
- Char-à-bancs** (lange en open bankwagen, met zitplaatsen langs de zijden), m. chars-à-bancs.
- Charade** (lettergrepenraadsel), v. —s.
- Charge** (last; luding, bij schietgeweren; bediening; eerepost), v. —s. Pas de —, storm- of looppass; getuigen à —, getuigen ten nadeele van den beschuldigde.
- Chargé d'affaires** (zaakgelastigde), m. (mv. chargés d'affaires).
- Chargeeren** (belasten, bezwaren, overladen; bij de cavalerie: een aanval doen op, ook de kanonnen laden).
- Charitabel** (milddadig, weldadig), bn.
- Charité** (liefdadigheid, christenliefde), v. gmv.
- Charivari** (verward geraas, geklank met ketels, enz.; geschreeuw, twist; ketelmuziek; een stel kleinoodiën aan een horlogeketting), o. —s.
- Charlatan** (kwakzalver; windbuil, snoeshaan), m. —s.
- Charlatanerie** (kwakzalverij, snoeverij, pochterij), v.
- Charmaant** (bekoortlijk, zeer aardig), bn. en bw.
- Charme** (aantlokkelijkheid; welbehagen), v. —s.
- Charmeeren** (bekoren, betoveren, verrukken).
- Charta magna** (eigenlijk een groot papier of blad; de grondwet der Engelschen), v.
- Charte-partie**. Zie: **Cherte-partij**.
- Charter** (oude oorkonde, getuigenschrift, grondwet), o. —s.
- Chassiniet** (gazen raam met een of ander opschrift), o. —ten.
- Chatouille** (geld- of juweelkistje; de huis-schat of privaatkas van een vorst), v. —s.
- Chaussee** (straat- of steenweg, kunststraat), v. —s.
- Chausseeren** (kousen en schoenen aantrekken, schoeien; plaveien).
- Chauvinisme** (dweepzieke staatkunde), o. gmv.
- Chauvinist** (politiek dweper), m. —en.
- Check** (kassiersbriefje), v. —s.
- Chef** (hoofd, aanvoerder, bevelhebber), m. —s.
- Chef d'escadre** (schout-bij-nacht), m. (mv. chefs d'escadre).
- Chef d'œuvre** (meesterwerk, meesterstuk), o. (mv. chefs d'œuvre).
- Chemicaliën** (scheikundig bewerkte waren), v. mv.
- Chemicus** (scheikundige), m. —sen.
- Chemie** (scheikunde, oplossings- of ontbindingskunst), v. Ook: **Chymie**.
- Chemisch** (scheikundig), bn. Een — preparaat.
- Chemise** (hemd), v. —s.
- Chemisette** (halfhemdje), v. —s.
- Chenille** (boordseltje van fluweel; zekere vrouwenmantel; een soort van knoopwerk), v. —s.
- Cherte-partij** (zeew. vrachtbrief, vrachtcontract), v. —en.
- Cherub**, m. —s; hetzelfde als
- Cherubijn** (vlammenbode; benaming van hemelgeesten of engelen van den 2en rang, die Gods troon omringen), m. —en; —tje, o. —s.
- Chetif** (zwakkelijk, kwijnend; niet goed ontwikkeld), bn.
- Cheval** (paard), o. — de bataille, strijdros, ook stokpaardje.
- Chevaleresk** (ruddertlijk), bn.
- Chevalier** (rudder), m. —s.
- Chevalier d'industrie** (bedrieger, optichter, fortuinzoeker, reizende goochelaar), m. mv. chevaliers d'industrie.
- Chieane** (rechtsverdraaiing, haarkloverij), v. —s.
- Chieaneeren** (haarklooven, spijkers op laag water zoeken, bedillen, vitten).
- Chieaneur** (haarklover, bediller, lastig schepsel), m. —s.
- Chieaneurig** (haarkloverig, bedillig, lastig; vasthoudend), bn.
- Chiffon** (vodje, nesterij), o. —s.
- Chiffonneeren** (frommelen, in wanorde brengen, kreuken, ontrusten).
- Chiffonnière** (ladekast, hooge latafel), v. —s.
- Chiffre** (schriftteeken, cijfer), o. —s.
- Chignon** (bundel nekhaar), o. —s.
- Chijl** (spijsbrij, sap dat door de spijsvertering bereid wordt en dan uit de maag in het bloed overgaat), v. gmv. Ook: **Chylus**.
- Chimère** (ongiermd verdictsel; inbeelding, hersenschim), v. —s.
- Chimeriek** (hersenschimmig, ingebeeld), bn.
- Chinees**, m. Chinezen.
- Chineesch** (de taal), o.; ook bn.
- Chirologie** (handen- of vingerspraak), v. gmv.
- Chirurg** (heelmeester), m. —en.
- Chirurgieaal** (heelkundig), bn.
- Chirurgie** (heelkunde), v. gmv.]
- Chirurgijn** (heelmeester), m. —s.
- Chloor** (zoutzuur), o. gmv.
- Chloroform** (zeker gevoelverdoovend middel), v.
- Chloroformiseeren** (in een toestand van gevoelsverdooving brengen, door middel van chloroform).
- Chocolade**, v.; **chocolaadje** (koekje), o. —s.
- Cholera** (braakloop), v. gmv.
- Cholera morbus** (Aziatische braakloop), v.
- Choleriek** (gatachtig, driftig, opvliegend), bn.
- Cholierine** (een lichte graad van cholera), v.
- Choquant** (hinderlijk; beleedigend, walglijk), bn. en bw.
- Choqueeren** (ergernis geven, aanstootelijk zijn, beleedigen).
- Chrestomathie** (bloemlezing, verzameling van de beste stukken van dichters en prozaschrijvers), v. —ën. Lees: krestomatie.
- Chrisma** (de gewijde olie, zalfolie in de R. K. kerk gebezigd bij het toedienen van het doopsel, het vormsel; ook de zalving zelve), o.
- Christen**, m. —en.
- Christendom** (de Chr. leer), o. gmv.
- Chromatiek** (kunst der kleurenmenging), v.
- Chromatisch** (in halve tonen opgaand en afdalend), bn.
- Chromolitographie** (kleurensteendruk), v.
- Chronische scandaleuse** (geschiedenis van al wat aanstoot geven kan; zondenregister), v. chroniques scandaleuses.
- Chronisch** (langdurig, langwijlig), bn. —e ziekte, sleepende ziekte.
- Chronogram** (jaartalvers), o. —men.
- Chronologie** (tijdrekenkunde, tijdleer), v. —ën.

Chronologisch (tijdrekenkundig), bn. en bw. Een — overzicht der geschiedenis; een tijdvak — behandelen.

Chronometer (tijdmeter, zee-uurwerk; time-keeper bij de Engelschen), m. —s.

Chrysographie (goudschrijfkunst), v. gmv.

Chrysoliet (goudsteen), m. —en.

Chylus. Zie **Chijl**.

Chymie. Zie **Chemie**.

Ciborie (kelk), v. —ën en —s.

Cicrone (geleider, wegwijzer), m. —s.

Cichorei (ook suikerij), v. gmv.

Cicisbeo (damesgeleider), m. —'s.

Cider (appeldrank), m. gmv.

Ci-devant (voorheen, voormalig, ook: aristocraat van voor de revolutie).

Cijfer, o. —s. Hij is daar een nul in 't —, d. i. heeft daar niets te zeggen.

Cijferen, ik heb gecijferd; **cijferaar**, m; **cijfering**, v.

Cijns (belasting, schatting), m. cijnznen.

Cijnsbaar (schatplichtig), bn.; —heid, v.

Cimbaal en **Cimbel** (klankbekken), v. cimbalen en cimbels.

Cinnaber (vermijloen, zekere roode verf), o.

Cipier (gevangensbewaarder), m. —s.

Circa (omstreeks), bw.

Circulair (kring- of ringvormig), bn.

Circulaire (rondgaande brief), v. —s.

Circulatie (omloop, kringloop), v. De — van het bloed.

Circuleeren (omloopen, in omloop zijn, in een kring bewegen).

Circumferentie (omvang, omtrek), v.

Circumflex (verlengingsteeken, kappe; een houw, een schram), m. Ook: —flexus.

Circumlocutie (omschrijving met woorden), v. —ties, —tiën.

Circumpolair (sterrenk. zich bewegend in de nabijheid van de hemelpool; niet op- en ondergaand), bw. Op onze breedte is Cassiopeia —.

Circumscripctie (omschrijving, beperking), v. —ties, —tiën.

Circumspect (behoedzaam, omzichtig), bn. en bw.

Circumspectie (omzichtigheid, behoedzaamheid), v. gmv.

Circumstantie (gesteldheid, omstandigheid), v.

Circumstantieel (omstandig, breedvoerig), bn. en bw.

Circus (renperk, worstelperk, ook paardenspel), m. —sen.

Cirkel (regelmatige kromme lijn, ook vlak), m. —s.

Cis (aan deze zijde), bw.

Cisalpinisch (aan deze zijde der Alpen), bn.

Ciseleeren (graveeren, steken, met de stift of den beitel bewerken, op zilver drijven; met bloemen insnijden).

Ciseleur (graveur voor drijsuwerk), m. —s.

Citaat (aanhaling, aangehaalde plaats), o. citaten.

Citadel (kleine vesting, hoofdfort), v. —len.

Citeeren (aanhalen, vermelden, gewag maken van).

Citer (snaarinstrument), v. —s; —spel, o; —speler, m. —s.

Cito (gezwind, snel, haastig), bw.

Citroen, m. —en. Iem. knollen voor —en verkoopen, d. i. bedriegen, om den tuin leiden.

Civetkat (muskuskat?), v. —ten.

Civiel (burgerlijk; billijk, matig, goedkoop), bn.

Civiel-ingenieur (burgerlijk bouwkundige), m. civiele-ingenieurs.

Civiele lijst (jaargeld, aan den regeerenden vorst toekeend voor de hofhuishouding en op den staat van begrooting als vaste post uitgetrokken), v.

Civilisatie (beschaving, verfijning der zeden), v.

Civiliseeren (beschaven, verlichten, de zeden verzachten).

Civilliteit (wellevendheid), v. —en.

Clair (bleekroode wijn), m. gmv.

Clair-voyance (magnetische slaap; verhoogd zieleleven), v. gmv.

Clair-voyant (helderziend, ten gevolge van den magnetischen slaap in een toestand van verhoogd zieleleven gebracht), bn.

Clair-voyant (iemand door den magnetischen slaap in —en toestand gebracht of te brengen), m. —en.

Clair-voyante (vrouw of meisje, die door den magnetischen slaap in —n toestand gebracht is of kan worden), v. —n.

Clandestien (heimelijk, bij de wet verboden), bn.

Claqueur (gehuurde handklapper in schouwburgen, gehuurde toejuicher), m. —s.

Classicaal (volgens klassen), bn.; (bij de Hervormden: — bestuur), o.

Classieek (voortreffelijk, voorbeeldig, als richtsnoer dienende), bn. Ook: classisch.

Claus (cel, kluis), v. —s.

Clausule (beding, voorwaarde, bepaling, voorbehouding; toevoegsel), v. —s.

Claves (toetsen op het klavier), v. mv. muz.

Claviatuur (toetsenbord), v. —uren.

Clavis (sleutel, notensleutel), v. muz.

Clement (genadig, goedertieren), bn.

Clementie (genade, goedertierenheid), v.

Cleresie en **Cleresij** (geestelijkheid), v. Ook:

Clerus.

Clericaal (aanhanger of voorstander der geestelijkheid), m. clericalen; als bn.: priester-

Clericalisme, o. [lijk, geestelijk.

Clerus (geestelijkheid), m. gmv.

Cliché (houtsneefafdruksel), o. —'s.

Clieñt (iemand, die zich door een advocaat, in rechtszaken, laat bedienen), m.; —e, v. —en.

Clieñteele (al de klanten), v. gmv.

Climax (klimming van stem of toon in de rede), m.

Cliniek (practische geneeskunde), v. gmv.

Clinisch (heelkundig), bn. —e les, geneeskundige les bij 't ziekebed.

Clinist (beoefenaar der klinische geneeskunde, leeraar en ook leerling der klinische school), m. —en.

Cloak (manteljas), m. —en.

Cloture (sluiting; afsluiting), v. —s.

Clown (hansworst, grappenmaker), m. —s.

Club (besloten gezelschap), v. —s.

Coactie (dwang, gewelddadige aanranding), v.

Coadjutor (ambtshelper, toekomstig opvolger), m. —s of —en.

Coadjutorschap, o. gmv.

Coaguleeren (stollen, stremmen).

Coalitie (verbond, vereniging van twee tot duzeverre tegenovergestelde partijen), v. —s, —tiën.

Cocagnemast (klimmast), m. —en.

Cocarde (lint of rozet van bepaalde kleur), v. —s.

Cochenille, ook: **Konzenijle** (scharlakenvluis: daarvan bereide verfstof), v.

Cochon (zwijn), o. —s.

Cochonnerie (zwijnerij, valse taal), v.

Cocon (pop van de zijderups), m. —s.
Code, Codex (wetboek, oud handschrift), m.
Code Napoleon (wetboek door Napoleon I ingevoerd), m. Code civil, burgerlijk wetboek; code penal, wetboek van strafrecht.
Codiciil (aanhangel of bijvoegsel tot een testament), o. —len.
Codille (verlies in het omberspel), v.; als bw.: verloren, bedorven, geruïneerd.
Coëfficiënt (vermenigvuldiger), m. —en. alg.
Coërceren (in toom houden, bedwingen).
Coërcitief (bedwingend), bn.
Cognac (Fransche brandewijn uit de stad Cognac), m. gm.v.
Cognitie (kennisneming, onderzoek), v. gm.v.
Cognossement (zevrachtbrief), o. —en.
Cohereren (samenhangen of samenhouden, aaneenklevēn).
Cohorte (krijgsbende, schaar), v. —n.
Coiffeeren (kappen).
Coiffeur (kapper), m. —s.
Coiffure (kapsel), o. —s.
Coïncideeren (in elkander vallen, op hetzelfde uitkomen).
Coïncident (in elkander vallend), bn.
Cokes (gaskolen), v. mv.
Col (bergpas; dasje, strojje), m. —s.
Coliseum (grootte schouwburg in Rome), o. —s, colisea.
Collaborateur (medewerker), m. —s.
Collaboreeren (medearbeiden, gemeenschappelijk werken, b.v. aan een tijdschrift).
Collateraal (zijdelingsch), bn. —e verwanten, nevenverwanten, zijverwanten.
Collatie (vergelijking van geschriften; recht om een predikants- of onderwijzersplaats te begeven, te verleenē of te doen bezetten), v. —tiēn en —ties.
Collation (maal van koud vleesch, gebak, enz.; verfrischingsmaal), o. —s.
Collationneeren (schriften of boeken doorzien, vergelijken).
Collator (die een predikantsplaats begeeft), m. —en.
Collé (tegen den band), m. Een — bal, op het biljart.
Collectant (inzamelaar), m. —en.
Collecte (inzameling; het verzamelde geld), v. —n en —s.
Collecteeren (inzamelen van giften).
Collectie (verzameling, aantal, menigte), v. —s of —tiēn.
Collectief, Collectieve (verzameld, gezamenlijk), bn.
Collega (ambtgenoot, medeleeraar, medeonderwijzer), m. —s.
College (vergadering van verscheiden personen tot zekere doeleinden; lichaam, corporatie, v. orlezing of les op hoogeschole), o. —s.
Collegiaal (als ambtgenooten handelend).
Colli (pak, kist, baal, stukgoed), o. —s.
Collideeren (tegen elkander stooten, botsen; in den weg treden).
Collier (halsband, halssnoer), m. —s.
Collisie (botsing; fig. nood, beklemdheid), v.
Collo, v.: ook: Colli.
Collocatie (stelling, verplaatsing; in rechten: de rangschikking der schuldschērs), v.
Colloqueeren (bespreken, samenspreken; een onderzoek doen).
Colloquium (samenspraak, mondeling onderzoek), o. —quia. [rustende], v. —s.
Colonnade (zuilenrij; rond gebouw, op zuilen

Colonne (kolom, zuil, pilaar; dansfiguur, strijdende), v. —n of —s.
Coloraquant (bittergurk), v. —en.
Coloraturen (muz., kunstige toonwendingen, trillers bij den zang), v. mv.
Coloreeren (kleuren, met verven dekken; fig. verbloemen, bewimpelen).
Coloriet (kleurmenging, kleurschakeering), o.
Colorist (kleurgever, kleurmenger), m. —en.
Colossus (reuzenbeeld in de oudheid aan de haven van Rhodus), m. Ook: **Kolos**.
Colportage (rondventing van boeken), v. gm.v.
Colporteeren (rondventen).
Colporteur (rondventer, inz. van boeken; iemand, die loterijbriefjes rondbrengt), m. —s.
Combinatie (samenvoeging, vereeniging, verbinding), v. —tiēn. —ties.
Combineeren (verbinden, vereenigen; vergyken, berekenen).
Combustibelen (brandstoffen), o. mv.
Combustie (verbranding; fig. opschudding, oproer), v. —tiēn.
Comedie (blijspel), v. —diēn, —dies.
Comestibelen (eetwaren), o. mv.
Comfort (gemak, weelde, levensgenot), o. gm.v.
Comfortabel (gemakkelijk, behagelijk), bn. en bw.
Comique (lustig, grappig, aardig), bn.
Comitaat (geleide, gevolg), o. —taten.
Comité (vergadering; raad), o. —s.
Commandant (bevelhebber, bijzonder van een stad of vesting), m. —en.
Commandeeren (bevelen, gebieden, aanvoeren).
Commandement (bevel, gebod, oppergezegt), o. —en.
Commanderie (het gebied eener ridderorde), v.
Commanditair (met vennooten, die bloot als geldschētsers deel in de zaak hebben), bn.
Commandite (vennootschap, die voor rekening van anderen gedreven wordt), v.
Commando (het gebod, bevel, de aanvoering; recht om te bevelen), o. —s.
Comme il faut (zooals 't behoort), bw. uitdr.
Commemorabel (gedenkwaardig), bn. en bw.
Commemoratie (aandenken, herinnering, aanroeping der heiligen), v. —ties, —tiēn.
Commemoreeren (verhalen, opzeggen, melden; zich bezinnen, gedenken).
Commensaal (dischgenoot, kostganger), m. —salen.
Commentaire (opheldering, uitlegging), m.
Commentaaren (ophelderende bijschriften, uitleggingen), m. mv.
Commenteeren (uitleggen, ophelderen, verklaren).
Commerage (koffiepraatjes), v.
Commerce of Commercie (koophandel; verkeer; ook zeker kaartspel), v. gm.v.
Commercieel (handels-, koopmans-), bn.
Commère (peetmoei, doophefster; babbelkous), v. —s.
Commeransen (het commercerspel spelen).
Commercsspel, o. —len.
Committant (lastgever), m. —en.
Commies (ambtenaar aan een ministerie, de post enz.), m. —zen.
Commiseratie (erbarming, ontferming, medelēden), v.
Commissariaat (bureau), o. —riaten.
Commissaris (gevolmachtigde; hij, wien de uitvoering van zekeren last opgedragen wordt), m. — der Koningin, — van politie.
Commissie (volmacht, last; vergadering tot

onderzoek), v. —siën, —sies. —boek, bestelboek; —goed, —handel, d. i. verkoop tegen percenten.

Commissionair (lastuitvoerder), m. —s. — in effecten, kassier.

Commissoriaal (van of voor een commissie), bn.

Commis-voyageur (handelsreiziger, reizend handelsbediende) m. —s.

Committent (lastgever), m. —en.

Commode (lafafel), v. —s.

Commoditeit (gemak), v. —en.

Commodore (gezagvoerder over een eskader of smaldeel in Engeland), m. —s.

Commun (gemeen, gemeenschappelijk), bn. en als zn. o.

Communaal (gemeente-, gemeentelijk), bn.

Commune (gemeente, verzameling), v. —s; ook in 1871 in Parijs het bewind der communisten.

Communicant (R. K. avondmaalvierder), m. en v. —en.

Communicatie (mededeeling; gemeenschap), v. —tiën en —ties.

Communiceeren (mededeelen; ook: R. K. het heilige avondmaal vieren).

Communie (bij de Katholieken de benaming voor avondmaalviering), v. —s, —niën.

Communiceeren (ter communie gaan).

Communisme (stelsel van gemeenschap van goederen), o.

Communist (aanhanger of voorstander van het communisme, d. i. verdeling der goederen), m. en v. —en.

Communistisch (volgens de leer der communisten), bn. en bw.

Compact (dicht, vast, ineengedrongen), bn. Een —e bevolking.

Compagne (levensgezellin), v. —s.

Compagnie (maatschappij, gezelschap van onderscheiden personen tot koophandel; afdeeling soldaten), v. —ën.

Compagnieschap (vennootschap), v. —pen.

Compagnon (hulp, deelygenoot, metgezel, vennoot), m. —s.

Comparabel (vergelijkelijk), bn.

Comparant (hij die verschijnt), m. —en.

Comparatie (vergelijking), v. —ties, —tiën.

Comparatief of **—fivus** (spraak. de vergelijkende trap), m. —tieven.

Compareeren (vergelijken, ergens verschijnen, voor het gerecht verschijnen).

Comparitie (opkomst voor het gerecht, bijeenkomst, vergadering), v. —tiën, —ties.

Compartment (afdeeling, coupe), o. —en.

Compassie (medelijden, medegevoel, mededoogen), v. gmv.

Compatibel (vereensbaar, gevoelig), bn.

Compatibiliteit (geschiktheid), v. gmv.

Compatriot (landsman, landgenoot), m. en v. —ten.

Compelleeren (noodzaken, dwingen).

Compendium (beknopt uittreksel van een wetenschap of leer; handleiding, leiddraad), o. —diams, —dia.

Compensatie (vergoeding, vereffening), v. —tiën, ties; —slinger (wiens zwaartepunt niet door temperatuurverschil daalt of rijst), m. —s.

Compenseeren (vergoeden, vereffenen, samen betalen).

Competeeren (toekomen, volgens recht bekooren, voegen, betamen).

Competent (bevoegd, rechtmatig, geldig, passend, behoortijk), bn.

Competentie (bevoegdheid), v. —tiën, —ties.

Compilatie (samenvoeging; een boek, uit verschillende schrijvers bijeengetrokken), v. —tiën, —ties.

Compiler (verzamelaar, samensteller), m. —s.

Compilceeren (verzamelen, samenbrengen).

Complaisant (dienstwillig, bereidwillig), bn.

Compleet (volledig, voltallig), bn. —pleter: —heid, v.

Complement (aanvulsel), o. —en.

Complementair (aanvullend), bn.

Compleeteeren (voltallig, volledig of volkomen maken).

Complex (samengesteld, ingewikkeld), bn.

Complexie (lichaams- of gemoedsgesteldheid, temperament; gelaatstint), v. gmv.

Complicatie (ingewikkeldheid, verwikkeling, inwlechting), v. —tiën —ties.

Complice (medeplichtige), m. en v. —s.

Compliceeren (ingewikkeld maken).

Compliciteit (medeplichtigheid), v. gmv.

Compliment (groet, plichtpleging), o. —en; —je (lof), o. —s.

Complimentatie (begroeting), v. —ties, —tiën.

Complimenteeren (begroeten, verwelkomen).

Complimenteus (plichtplegend, vol complimenten), bn.

Complicueeren (verwarren, vele zaken bij elkander voegen, ingewikkeld maken), beter: Compliceeren.

Componeeren (muziekstukken vervaardigen, toondichten).

Componist (vervaardiger van muziekstukken, toondichter), m. —en.

Comporteren (zich) (zich gedragen)

Comportement (gedrag, leefwijze), o. gmv.

Compositie (menging; metaalmengsel; ordening eener schilderij; toonzetting; muziekstuk), v. —tiën, —ties.

Compute (ingelegde gestoofde vruchten), v. —s.

Compres (pap of ander bevelsel op wonden of lijdende lichaamsdeelen), o. —sen.

Compres (vast, samengedrukt), bn. en bw. Een —se druk, een — gedrukt boek.

Comprimereeren (samendrukken, persen; beuugelen).

Compromis (minnelijke schikking, overeenkomst door beslissing van scheidstlieden), o. —sen.

Compromittant (aan onaangenaamheden of gevaar blootstellend; in een ongunstig licht stellend), bn. en bw.

Compromittatie (in-gevaar-brenging, blootstelling aan gevaar of aan onaangenaamheden), v. —tiën, —ties.

Compromitteeren (mede in een zaak verwikkelen, aan onaangenaamheden of gevaar blootstellen, in gevaar brengen).

Comptabel (rekenplichtig, verantwoordelijk),

Comptabele (rekenplichtige), m. —n. [bn.]

Comptabiliteit (verplichting tot rekenschap, verantwoordelijkheid; derekenkamer), v. gmv.

Comptant en **contant** (in gereed geld).

Compte (graaf), m. —s.

Comtesse (gravin), v. —s.

Con amore (muz. met liefde, uit liefheerij, met ingenomenheid).

Concaaf (uitgehuld, hol), bn.

Concatenatie (aaneenschakeling, samenstrengeling), v. —tiën, —ties.

Concaviteit (holheid), v. —en.

Concederen (bewilligen, toestaan).
Concedo (ik stem toe, het zij zoo!).
Concentratie (samentrekking op één punt), v.
Concetteren (samentrekken, op één punt vereenigen; verdikken, versterken).
Concept (ontwerp, ruwe schets; begrip, gevoelen), o. —en.
Concerneeren (betreffen, aangaan).
Concert (samenwerking van verscheiden toonkunstenaars op verschillende instrumenten), o. —en.
Concerteeren (wedijveren in het spelen of zingen; ook: bespreken, afspreken, beramen).
Concetterend (uitstekend, wedijverend), bn.
Concessie (vergunning), v. —siën, —sies.
Concessionaris (vergunninghebber of erlanger), m. —sen.
Concessioneeren (vergunning van wege de regering, toestaan, bevoorrechten).
Conchyliën (schaaldieren), o. mv.
Concierge (bewaarder of portier van een bijzonder huis, een school, enz.), m. —s.
Conciergerie (cipiers- of portierswoning), v.
Conciliant (verzoenend), bn. en bw.
Concilie (R.K. kerkvergadering), o. —liën, —lies.
Concilieeren (verzoenen, vereenigen).
Concipieeren (ontwerpen, opstellen; neder-schrijven).
Concis (kort, bondig, samengevat), bn.
Conclave (bestloten vertrek; vergadering der kardinalen ter verkiezing van een nieuwen paus), o. —s. [ken].
Concluideeren (besluiten, gevolgtrekking maken).
Conclusie (besluit, slotsom; eindvoorstel), v. —siën, —sies.
Concordaat (verdrag, tusschen wereldlijke vorsten en den paus, over kerkelijke zaken), o. —daten.
Concordant (overeenstemmend), bn.
Concordantie (overeenstemming; alphabetisch register van alle in den Bijbel voorkomende woorden en spreuken, met opgave van de plaats, waar zij staan), v. —tiën, —s. De Nederlandsche — van Trommius (1685).
Concordaeren (overeenstemmen).
Concordia (eendracht), v. gmv. — res parvae crescunt, door eendracht groeien kleine dingen.
Concours (samenloop, samenkomst van schuldeischers, ter indiening van hun vorderingen; wedstrijd naar een prijs), o. —en.
Concreet (gemaakt van stof, werkelijk bestaand), bn.
Concurrereen (wedijveren, mededingen).
Concurrent (mededinger), m. —en.
Concurrente (mededingende vrouw), v. —n.
Concurrentie (mededinging, wedstrijd, wedijver), v. gmv.
Concessie (botsing; geldafpersing, knevelarij), v. —siën, —sies.
Condemnatie (veroordeeling), v. —tiën, —s.
Condemneeren (veroordeelen, afkeuren).
Condensatie (verdamping, samendringing), v.
Condensator (werktuig in de nat., om de verstrooide electricke stof te vereenigen), m. —s.
Condenseeren (verdichten, samenpersen).
Condensceeren (genegen zijn, zich inwilligend toonen, zich verwaardigen).
Condescendantie (inwilliging), v. —tiën, —ties.
Conditie (voorwaarde, beding; bediening, post), v. —tiën, —ties.
Conditioeneel (voorwaardelijk), bn. en bw.
Conditioeneeren (voorwaarden stellen, beaïn-

gen). Dit huis is goed geconditioneerd, d. i. in goeden staat.
Conditio sine qua non (onvermijdelijke voorwaarde), v.
Condoleantie (rouwbeklag), v. —tiën, —ties.
Condoleantiebrief (brief van rouwbeklag), m.
Condoleeren (beklagen, deelneming toonen; rouwbeklag aanbieden).
Condor (grijpgier, een der grootste roofvogels), m. —s.
Conducteur (leidsman; geleider, begeleidend beambte op spoortreinen, diligences, omnibussen, enz.), m. —en, —s.
Conductor (geleider aan een electriseermachine; pachter, huurder), m. —s.
Conduite (gedrag, handelwijze), v. —lijsten, gedragslijsten (bij het leger).
Con espreszino (met uitdrukking, nadrukkelijk), muz.
Confectie (voleinding, voltrekking; vervaardiging van kleedingstukken), v. —magazijn, —winkel.
Confectioneeren (voleinden, voltrekken, vervaardigen).
Confederatie (statenbond, bondgenootschap), v.
Confedereeren (verbinden, een verbond aangaan). De geconfedereerden, de verbondenen.
Confereeren (beraadslagen, vergelijken).
Conférentie (beraadslaging, mondeling onderhoud wegens zaken), v. —tiën, —ties.
Confessie (bekentenis, belijdenis, biecht), v. —siën, —sies.
Confessionaris (biechtvader), m. —sen.
Confessioneel (de geloofsbelijdenis betreffende), bn.
Confiance (vertrouwen), v. gmv.
Confident (vertrouweling, vertrouwde), m. en v. —en.
Confidentie (vertrouwen; vertrouwelijke mededeeling), v. —tiën, —ties.
Confidentiël (vertrouwelijk), bn.
Conficiëren (toevertrouwen, aanvertrouwen).
Confineeren (huis- of stadsarrest geven, gevangenzetten; belenden, palen aan).
Confinement (gevangenschap), o. gmv.
Confirmatie (bevestiging, bekrachtiging, inzegening; bij de R. K.: het vormsel), v.
Confirmeeren (bevestigen, bekrachtigen, inzegenen).
Confiscatie (verbeurdverklaring, gerechtelijke inbeslagname), v. —tiën, —ties.
Confiseur (banketbaker), m. —s.
Confisqueeren (gerechtelijk in beslag nemen, verbeurd verklaren).
Confiturier (banketbaker), m. —s.
Confituur (in suiker ingemaakte vrucht), v. —turen.
Conflict (botsing, gedrang; strijd, gevecht), o. —en.
Confluereen (samenvloeien, samenstromen).
Confluentie (samenvloeiing van wateren), v.
Confoundeeren (vermengen, verwarren; beschamen).
Conform (overeenkomstig), bn.
Conformatie (het overeenkomstig maken), v.
Conformeeren (ooreenkomen, overeenstemmen, toestemmen).
Conformiteit (gelijkvormigheid, overeenstemming), v.
Confrater (medebroeder, ambtgenoot, mede-ordegezel), m. —s.
Confrontatie (vergelijking; getuigenverhoor), v. —tiën, —ties.

Confrontereën (tegen 'elkander over stellen, getuigen hooren).

Confundeeren (verwisselen, verwarren; verbluffen, beschamen).

Confusie (verwarring, ontsteltenis; verlegenheid), v. —siën, —sies.

Confusioneeren (in de war brengen, doen ontstellen, verlegen maken).

Confutatie (wederlegging), v. —tiën, —ties.

Confuteeren (wederleggen).

Confuus (verward, verlegen, verbluft), bn.

Congé (afscheid), o. gm.v. Iemand zijn — geven, afdanken, uit zijn dienst laten gaan.

Congediëren (afscheid geven aan), weg-zenden).

Congestie (ophooping van bloed, aandrang; verstopping, samenvloeiing van k-uadevuchten naar het hoofd), v. —tiën, —ties.

Congratulatie (gelukwensching), v. —tiën, —s.

Congratuleeren (begroeten, gelukwenschen).

Con gravita (met waardigheid), muz.

Con grazia (met bevalligheid), muz.

Congregatie (vergadering; geestelijke broederschap), v. —tiën, —ties.

Congres (samenkomst tot gemeenschappelijke beraadslaging [tusschen vorsten of hun gezanten, ook van geleerden en letterkundigen]), o. —sen.

Congruent (gelijkvormig en gelijk), bn.

Congruentie (gelijk- en gelijkvormigheid van figuren), v. gm.v.

Coniferen (kogeldragende gewassen), v. mv.

Conisch (kegelvormig), bn.

Conjectuur (vermoeden, onderstelling), v. —turen.

Conjectureeren (vermoeden, gissen, veronderstellen).

Conjugaal (echtelijk), bn.

Conjugatie (vervoeging van een werkwoord), v. —tiën, —ties.

Conjugeeren (vervoegen).

Conjunctie (vereëning, samenkomst; in de taalk.: voegwoord), v. —tiën, —s.

Conjunctief en Coniunctivus (bij- of aanvoegende wijs), m. —tieven.

Coniunctuur (tijdsomstandigheid; samentreffende omstandigheden in het algemeen), v. —turen.

Conjuratie (samenzwering), v. —tiën, —ties.

Conjуреeren (samenzweren).

Connetable (welaar: de veldheer der Fransche kroon), m. —s.

Connexie (verbinding, verband, samenhang), v. —s.

Conquête (verovering), v. —s. [v. —neciën.

Convector (onder-directeur van een gymnasium), m. —en, —s.

Convectoraat (ambt van convector), o. —raten.

Conscientie (geweten; innerlijke overtuiging; gemoedelijkheid), v. —tiën, —ties.

Conscientieus (gemoedelijk; in gemoede; overeenkomstig iemands geweten), bn.

Conscriptie (opschrijving, loting van manschappen voor den dienst), v. gm.v.

Conscrit (loteling), m. —s.

Consecratie (R.K. wijding, inzegening), v. gm.v.

Consecreren (R.K. wijden, inwijden, inzegenen, heiligen).

Conseil (raad, raadsvergadering, raadgeving), o.

Consent (toestemming), o. —en.

Consentbiljet (telebriefje bij belastz goederen), o. —ten.

Consenteeren (toestemmen, izwilligen). Wie zwijgt, consenteert, wie niëts zegt stemt toe.

Consequent (zich zelven gelijk blijvend), bn.

Consequentie (gelijkblijving aan zich zelven; het getrouw blijven aan beginselen), v. —tiën, —ties.

Conserf (inmaaksel), o. Ook: **Conserve**.

Conservatie (behoud, instandhouding), v. gm.v.

Conservatief (behoudend, instandhoudend), bn.

Conservatieve (aanhangers van het oude; behoudsmannen), m. mv.

Conservatisme (leer van het stelsel van behoud), o. gm.v.

Conservatoire (hoogere muziekschool), o. —s.

Conservator (bewaarder, opziener), m. —en.

Conserve (afkooksel), o. —n.

Conserveeren (behouden, instandhouden).

Considerabel (aanzienlijk, gewichtig, achtbaar), bn.

Considerans (opsomming van gronden), v. gm.v.

Consideratie (oerweging; hoogachting), v. —tiën, —ties.

Considereeren (beschouwen, overwegen, hoog-schatten).

Consignatie (bewaargeving), v. —tiën, —ties.

Consigne (parool; bevel), o. —s.

Consigneeren (teekenen, optekenen; regelen; aan iemand opdragen, gelasten; in bewaring geven). Een schildwacht —, hem op zijn post stellen met de noodige voorschriften; soldaten in de kazerne —, hun verbieden de kazerne te verlaten.

Consistent (stevig, vast, duurzaam), bn.

Consistentie (dichtheid, vastheid, lijdigheid van vloeistoffen, stevigheid, duurzaamheid), v.

Consistoriaal (tot den kerk raad behoorende), bn.

Consistorie (kerkeraad, geestelijk gerecht; kerkekamer), v. —riën, —ries.

Consolant (troostend, geruststellend), bn. en bw.

Console (wand- of pilaartafeltje, spiegel-tafeltje), v. —s.

Consoleeren (troosten, opbeuren).

Consolideeren (vestigen, verzekeren, dekken).

Consommeeren (voltooiën, voleinden).

Consonant (spraak. medeklinker), v. —en.

Consonanto (standharp, spitsharp), v. muz.

Consorten (deelnemers, aanhangers, medewerkers), m. mv.

Conspirateur (samenzweerder, saangezworene), m. —s.

Conspiratie (samenzwering, samenspanning), v. —ties, —tiën.

Conspireeren (samenzweren, samenspannen).

Constabel (kanonnier, stukmeester op schepen; Engelsche politiedienaar), m. —s. Ook: **Konstabel**.

Constant (standvastig, bestendig, volhardend; erkend, heerschend), bn. en bw.

Constantie (standvastigheid), v. gm.v.

Constateren (bevestigen, bekrachtigen, staven). Een feit —, staven, d. i. met bewijzen waar maken.

Consteeën (bestaan; blijken; aan iedereen bekend zijn).

Constellatie (sterrenbeeld), v. —tiën, —ties.

Consternatie (verlegenheid, verslagenheid, ontsteltenis), v. —tiën, —ties.

Consterneeren (met verslagenheid of ontsteltenis vervullen).

Constipeeren (hardlijvig maken).

Constitueeren (vaststellen, verordnen).

Constitutie (staatsgesteldheid, staatsregeling, grondwet; lichaamgesteldheid), v. —ti n, —s.

Constitutioneel (grondwettelijk), bn.

Constructeur (*bouwmeester, inzonderheid van schepen*), m. —s.

Constructie (*samenstelling, bewerking; bouw-orde, woordschikking*), v. —tiën, —ties.

Construeeren (*bouwen, oprichten; meetkun-stige figuren samenstellen*).

Consul (*van rijkswege benoemd handelsbe-chermer; agent, gevolmachtigde; opperste bewindsman in sommige rep. blieken*), m. —s.

Consulaat (*consuls-ambt; consuls-waardig-heid; consuls-woning*), o. —laten.

Consulair (*betreffende den consul of het consulsambt*), bn. *De —e waardigheid, waar-digheid van consul.*

Consulair agent (*van rijkswege in een ander land aangesteld handelsbeschermmer met minder bevoegdheden dan een consul*), m. —en.

Consuleeren (*om raad vragen, raadplegen*).

Consulent (*rechtsgeleerd raadgever*), m. —eu.

Consult (*beraadslaging, b.v. van doctoren*), o. —en.

Consultatie (*raadpleging, beraadslaging*), v.

Consulteer (*raadplegen*). [—tiën, —ties.

Consummeeren (*verteren, nuttigen, verbruiken*).

Consument (*verbruiker, afnemer*), m. en v. —en.

Consummeeren (*voleinden, volvoeren*).

Consumptie (*verbruik*), v. —tiën,

Contact (*aanraking, botsing*), o. gmv. [—ties.

Contagie (*besmetting*), v. gmv.

Contagieus (*besmettelijk, aanstekelijk*), bn.

Contant (*in gereed geld*), bn. Ook: **Comptant**.

Contemplatie (*beschouwing, bespiegeling*), v.

Contemplatief (*beschouwend, bespiegelend*).

Contempeleeren (*beschouwen; overwegen*). [bn.

Contemporair (*gelijktijdig*), bn.

Contenance (*tegenwoordigheid van geest, houding, bedaarheid*), v. gmv.

Contenaceeren (*standvastig zijn in, het hoofd bieden aan*).

Content (*tevreden, vergenoegd*), bn.

Contenteeren (*bevreudigen, tevredenstellen, betalen*).

Contentement (*tevredenheid*), o. gmv.

Contentieus (*twistziek, kijfachtig*), bn.

Conterfeiten (*afbeelden, uitschilderen*), bw.

Contestabel (*strijdig, betwistbaar*), bn.

Contestabiliteit (*strijdigheid, betwistbaar-*

Contesteeren (*bestrijden, betwisten*). [heid], v.

Context (*inhoud, samenhang der gedachten, redekoppeling*), v. gmv.

Contiguïteit (*aanpaling van grensscheidin-*

gen; gemeenschappelijke grens van twee ruimten), v.

Continent (*het Vasteland*), o. gmv.

Continentaal (*wat tot het vasteland behoort*), bn. *Het — stelsel, afsluiting van Engelslands handel door Napoleon I.*

Continentalen (*bewoners van het Vasteland*), m. mv.

Contingent (*bijdrage, plichtmatig aandeel*), o. —en.

Continuatie (*voortzetting; voortdoring, aanhouding*), v. gmv.

Continueel (*voortdurend, aanhoudend*), bn. en bw.

Continueeren (*vervolgen, voortzetten, voortduren*).

Continuo (*aanhoudend, voortdurend*), muz.

Conto (*rekening; gewin, voordeel*), o. —s; *à conto, op rekening; conto corrente, loopende rekening; conto finto, gefingeerde rekening; conto a meta, voor halve rekening.*

Contour (*omtrek eener teekening, uiterlijke vorm*), o. —s.

Contra, *tegen*. [bande.

Contrabande (*smokkelwaar*), v. Zie **Contra-**

Contrabandeeren (*smokkelen, smokkelhandel drijven*).

Contrabandist (*smokkelaar*), m. —en.

Contrabook (*aanteekboek of tegenboek, in alle opzichten gelijk aan het grootboek; ook: boek, waarin de uitgelote nummers der staatsloterij en van premieleaningen worden aangeteekend*), o. [o. —en.

Contract (*verdrag, verbintenis, overeenkomst*),

Contractant (*iemand die zich bij contract verbindt of verbonden heeft*), m. —en.

Contractante, v. —n.

Contracteeren (*zich bij contract verbinden, bij contract overeenkomen*).

Contractie (*samentrekking, ineenkrimping*), v.

Contradiceeren (*tegenspreken, weersleggen*).

Contradictie (*tegenspraak; tegenstrijdigheid*), v. —tiën, —ties.

Contradictoir (*tegenstrijdig*), bn.

Contraheeren (*samentrekken, vereenigen*).

Contrainte (*dwang*), v.

Contralto (*alt, tweede stem*), v. muz. [en bw.

Contrarie (*tegenovergesteld, tegenstrevend*), bn.

Contrarieeren (*wederstreven, tegenwerken, dwarsboomen*).

Contraseign (*mede-onderteekening*), o. —s.

Contrasigneeren (*mede-onderteekenen*).

Contrast (*tegenstelling; hoogste trap van onderscheid*), o. —en. [afsteken].

Contrasteeren (*verschillen, tegen elkaar sterk*

Contravenieeren (*overtreden van wet, verordening of verdrag*).

Contraventie (*overtreding*), v. —tiën, —ties.

Contra-visite (*tegenbezoek*), v. —n.

Contra-admiraal (*schout-bij-nacht, onder-admiraal, onder-vlootvoogd*), m. —s.

Contrebalance (*tegenwicht*), v. —n.

Contrebande (*sluikgoederen, smokkelwaar*), v.

Contrebandeeren (*smokkelen*).

Contrebandist (*smokkelaar*), m. —en.

Contrebass (*de groote bas of tegenbas, groote basviool*), v. —sen, muz.

Contrebazuin (*een diepe basstem in het orgel*), v. —en, muz.

Contrecarreeren (*wederstreven, tegenwerken, dwarsboomen*).

Contre-cœur (*tegenzin, weezin*), o. A —, met tegenzin, noode.

Contre-coup (*weerstit, weeromstuit; tegen-spoed, ongeluk*), m. —s.

Contredans (*wisseldans, rijdands, waar de paren twee aan twee over elkander staan*), m. —en.

Contrefait (*mismaakt, wanstaltig*), bn.

Contrefort (*steunpilaar; tegenlaag of beer; steunstuk in een schoen*), m. —en.

Contrei (*omtrek, omstreek; landstreek, oord*), v. —en.

Contremandeeren (*afzeggen, tegenbevel geven*).

Contremarque (*het tweede kaartje, dat men in den schouwburg, enz., na afgifte van het eerste ontvangl, om weer binnengelaten te kunnen worden*), v. —s.; **contremarkje**, o. —s.

Contremarsch (*rugwaartsche tocht*), m. —en.

Contremine (*tegenmijn; tegenlist*), v. In de —, een tegenovergestelden wil of zin hebbend, tegen-

Contre-order (*tegenbevel*), v. —s. [werkend.

Contrescarpe (*tegenwal, bolwerk; uiterste rand of helling der gracht*), v. —s.

Confre-sens (onzin), m. gmv.
Contre-signaal (wedersein), o. —signalen.
Contre-temps (tegenspoed, ontijdig voorval, wederwaardigheden), o. enk. en mv.
Contribuabel (belastingplichtig), bn.
Contribuant (bijdrager), m. —en.
Contribuante (bijdraagster), v. —n.
Contribuere (bijdragen, opbrengen, medewerken).
Contributie (schatting, opbrengst, belasting), v. —tiën, —ties.
Contrôle (toezicht, opzicht, narekening), v. —s.
Controleeren (nagaan, toezicht houden op).
Controleur (ambtenaar, belast met het toezicht), m. —en en —s.
Controverse (geloofstuwist), v. —n
Controvartist (geloofstuwister), m. —en.
Contubernaal (huisgenoot, mede-inwoner), m. —nalen.
Contumacie (weerstreving of weerspannigheid; het niet verschijnen voor het gerecht), v. Bij —, bij verstek.
Contumaciehuizen (gebouwen, waarin de vreemdelingen uit besmette landen vooraf eenigen tijd moeten verblijven), o. mv.
Contumax (weerspannig), bn.
Contusie (kwetsing, kneuzing, lichte verwonding), v. —siën.
Convalescent (genezend, herstellend), bn. (aan de beterhand zijnde persoon), m. en v. —en.
Convalescentie (genezing), v. gmv.
Convenabel (gepast, raadzaam, geschikt), bn.
Convenance (gepastheid, voegzaamheid), v.
Convenieeren (overeenkomen, aantaaan, geschikt zijn).
Convenient (gelegen komend, geschikt, passend), bn.
Convent (samenkomst, bijzondere rijks- of staatsvergadering; klooster), o. —en.
Conventie (overeenkomst, verdrag; vergadering), v. —tiën, —ties. De nationale —, denationale vergadering in Frankrijk, 1792—'95.
Conventioneel (gebruikelijk; afgesproken, overeengekomen), bn. en bw.
Conversatie (gesprek, onderhoud; omgang), v. —taal, de taal van het dagelijksch leven, de omgangstaal.
Converseeren (een gesprek voeren, verkeeren).
Conversie (verwisseling, verandering in de rente der effecten; bekeering), v. —siën, —sies.
Converteeren (verwisselen; herscheppen).
Convex (bolronde, lensvormig), bn.
Convictie (overtuiging), v. —ties, —tiën.
Convive (gast, genoodigde), m. en v. —s.
Convocatie (samenroeping), v. —tiën, —ties.
Convoceeren (samenroepen).
Convooi (geleide; begeleid wordend getal schepen, enz.), o. —en.
Convooieren (begeleiden, van bedekking voorzien).
Convulsie (stuiptrekking), v. —siën, —sies.
Convulsief (stuiptrekkend, krampachtig), bn.
Coöperateur (medewerker, helper), m. —s.
Coöperatie (medewerking), v. gmv.
Coöperereen (medearbeiden, helpen).
Copaal (harde, eenigszins gele, doorzichtige Copie (afschrift), v. —ën. [hars], v.
Copieboek (koopmansboek), o. —en.
Copieëren (afschrijven, nateekenen, naschilderen).
Copieus (overvloedig, rijklijk), bn. en bw. Een —diner.
Copiïst, copist (nachsrijver, enz.), m. —en.

Copula (voegwoord, verbinding), v. —'s.
Copuleeren (samenvoegen; uithuwelijken).
Coquet (behaagziek, nuffig, pronklievend), bn.
Coquette (behaagzieke juffer, nuff), v. —n.
Coquetteeren (behaagziek zijn, trachten te behagen).
Coquetterie (tijdele behaagzucht; nufferij), v. —ën.
Coquin (schelm, schurk, felt), m. —s.
Corbeille (verzameling van bruidsgeschenken), v. —s.
CORDANT (kloek, wakker), bn.
Cordiaal (hartelijk), bn.
Cordialiteit (hartelijkheid, vertrouwelijkheid), v.
Cordon (band, snoer; grensketen of grensbezetting, verweertinie), o. —s.
Corduaanleder (Spaansch bokken- of geitenleder), o. gmv.
Cornac (olifantsoppasser), m. —s.
Corniche (vooruitstekend deel aan het kroonwerk eener kolom), v. —s.
Corporatie (broederschap, gild, zeker tal personen), v. —tiën, —ties.
Corporeel (lichamelijk), bn.
Corps (lichaam, vereeniging, afdeling), o. —en; — de garde (hoofdwacht, wachthuis); — de réserve (spaarbende, noodcorps); — diplomatische (de gezamenlijke gezanten aan een hof).
Corpulent (zwaartijvig, dik), bn.
Corpulentie (zwaartijvigheid, dikheid), v.
Corpus (lichaam; dikte eener lettersoort), o.; — delicti (voorwerp waarmede een misdad is begaan); — juris (het Wetboek der Romeinen door keizer Justinianus in de 6e eeuw bijeengebracht).
Correct (nauwkeurig, juist, zonder fouten of gebreken), bn.
Correctie (verbetering, terechtwijzing; tuchting), v. —tiën, —ties. Huis van —, tuchthuis, gevangenis.
Correctioneel (verbeterend, niet onteerend), bn. —e straffen, niet onteerende straffen voor lichtere misdrijven.
Corrector (verbeteraar van drukproeven), m. —s of —en.
Correspondeeren (briefwisseling houden; in betrekking staan met).
Correspondent (briefwisselingsvoerder; berichtgever; medewerker), m. —en.
Correspondentie, v. —n.
Correspondentie (briefwisseling), v. —tiën, —s.
Corridor (doorloop, tusschengang; bedekte weg), m. —s.
Corrigeeren (verbeteren, nauwkeurig maken; straffen).
Corrumpeeren (verderven, vervalschen; omkopen, misleiden).
Corruptie (bederf, verwoesting, verleiding), v.
Corsaire, corsaar (kaperkapitein, zeeroover, ook kaperschip), m. —s.
Corsiet (rijgliffje), o. —ten.
Corsikaan, m. Corsikanen. De —, Napoleon I.
Corso (renbaan), o. —s.
Cortège (stoet, gevolg), v. —s.
Cortes (landstenden in Spanje), m. mv.
Corvee (leendienst; beurtwerk der soldaten; onaangenaam werk, moeielijke taak), v. —ën.
Coryphee (voorganger op 't gebied van kunst of wetenschap, koorleider), m. en v. —ën.
Cosmetiek (middel tot het glanzend maken van het haar), v. —en.
Cosmogonie (leer der wereldschepping), v. gmv.

Cosmographie (wereldbeschrijving), v. gmv.
Cosmologie (wereldleer), v. gmv.
Cosmopoliet (wereldburger), m. —en.
Cosmopolitaan (beter: **Cosmopoliet**), m. cosmopolitaan.
Cosmopolitisch (als een of van een wereldburger), bn.
Cosmopolitisme (wereldburgerschap), o. gmv.
Cosmorama (draaibaar panorama, wereldschilderij), o. —'s.
Costi (à) (ten uwent, d. i. in uw stad), bw.
Coterie (kransje, besloten gezelschap), v. —ën.
Cotillon (Fransche gezelschapsdans, ook: onderrok), m. —s.
Cotisatie (aanslag in belasting), v. —ties, —tijen.
Cotiseeren (aanslaan, schatten, de hoeveelheid van elks bijdrage bepalen).
Couche (laag), v. —s.
Couche! tw. Zwijg, stil! (bij honden).
Coujon (spitsboef, ellendeling), m. —s.
Coujonnerie (schelmstuk; verachtelijke behandeling, kwellerij, plagerij), v. —riën, —ries.
Coulant (vlietend; vlot, zonder haperen), bn. en bw.
Couleur de rose (rooskleur), v.
Couliasse (tooneelscherm; blind), v. —n.
Coup (slag, stoot, trap, enz.), m. —s. — *d'es-sai*, proefstuk; — *de hasard*, waagstuk; — *de main*, overrompeling; — *de pied*, schop; — *sifflet*, gefluit; — *de vent*, windvlaag; — *de soleil*, zonnestek.
Coupabel (schuldig, strafwaardig), bn.
Coupe (afgescheiden voorste gedeelte van eenen waggon), v. —s.
Coupeeren (afzonderen; voorkomen; afsnijden, bekijken), v. —s.
Coupeur (snijder, kleermaker; voorsnijder), m. —s.
Couplet (deel van een lied of een aria), o. —ten.
Coupon (interestbewijs, rentebewijs), v. —s.
Coupon (restant lapje of snipper), v. —s.
Courage (moed), m. gmv.
Courageus (moedig), bn. en bw. courageuzer, courageust.
Courant (lopend, gangbaar), bn.
Courant (groeve zilvermunt), o. gmv.; ook: (krant, nieuwspapier), v. —en.
Courantier (uitgever van of schrijver aan een krant), m. —s.
Courtage (makelaarsloon, provisie), v. —s.
Courtisan (hoveling; vlieer; beminnaar der schoone sekse), m. —s.
Courtisane (veel zijnde schoone), v. —n.
Courtiseeren (op vleiende wijze huldigen, het hof maken).
Courtoisie (hoffelijkheid, beleefdheid jegens vrouwen), v. gmv.
Cousin (neef; titel, welke keizers en koningen aan mindere vorsten geven), m. —s.
Coûte que coûte (tot elken prijs), bw.
Coutens (kostbaar, duur), bw.
Couvert (onslag om iets; tafelstel voor één persoon, d. i. servet, bord, mes, lepel en vork), o. —s.
Cranerie (dolle streek, uitzinnig gedrag), v.
Cranilogie (de schedelleer), v. gmv.
Crapule (gemeen gespuis, janhagel; zwel-Crapuleus (liederlijk, laag), bn. [gerij], v.
Crates (gedrocht, misnormd mensch), m. —en.
Cravate (das, halsdoek), v. —vaten.
Crayon (stift waarmee men teekent; zwart krijt, teekenkrijt), o. —s.
Crancier (schuldeischer), m. —s.

Creatie (schepping), v. —tiën, —ties.
Creatuur (scepseel; begunstigde; voortkruiling), o. —uren.
Creche (bewaarplaats voor zuigelingen), v. —s.
Credit (heeft te goed; in het boekhouden: de rechter bladzijde, waarop men aantee kent, wat men ontvangen heeft, het tegendeel van debet), o. (mv. credunt).
Crediteeren (op vertrouwen geven, borgen, leenen; op de creditzijde boeken).
Crediteur (schuldeischer), m. —en.
Credo (ik geloof; het eerste woord van het 3de zangstuk der mis, inhoudende de geloofsbelijdenis der R. K.), o. gmv.
Creduliteit (lichtgelooivigheid), v. gmv.
Credunt (zij hebben te goed), mv. van **Credit**.
Creëren (maken, voortbrengen; benoemen, aanstellen: op het tooneel voor het eerst een rol scheppen).
Crematie (lijkverbranding), v. gmv.
Crème (room; fig. voor het puike gedeelte eener zaak), v. gmv.
Cremer tartari (room van wijnsteen), m.
Creool (Amerikaan, afstammende van Euro-peesche ouders), m. creolen.
Creosoot (bederfwerend middel bij vleesch, hout enz., ook: bekend middel tegen tand-pijn), v. gmv.
Creosoteeren (door middel van creosoot tegen bederf bewaren).
Crepe (krip, rouwloers), v.
Crepeeren (omkomen, sterven; springen van bommen).
Crescendo (toenemend; trapsgewijze sterker wordende tonen), o. muz. —s.
Cresus (zeer rijk koning, schatrijk man), m. —sen.
Cretenzen (inboorlingen of burgers van 't eiland Creta), m. mv.
Cretins (kropmenschen, idioten), m. en v. mv.
Criant (schreeuwend), bn. en bw.
Crimen (misdaad), o. Ook: *crime*, m.
Crimen laesæ majestatis (misdaad van hoogverraad of gekwetste majesteit), o.
Criminalist (leeraar of kenner van het lijfstraffelijk recht), m. —en.
Crimineel (lijfstraffelijk; schandelijk, misdadig), bn.
Crinoline (hoepelrok), v. —s en —n.
Crisis (bestissend oogenblik eener zaak; bedenkelijke toestand; ziektehoogte), v. crises.
Criterium (kenteeken, richtsnoer), o. criteria.
Criticaster (uiter, muggenzifter), m. —s.
Criticus (streng beoordeelaar; bediller), m. critici.
Critiek (beoordeeling, toetsing), v. *Beneden* —, alle beoordeeling onwaardig. [bn.
Critisch (oordeelkundig, streng beoordeelend),
Critiseeren (naar den eisch der kunst beoordeelen; schertsende bevitten, bedillen, hekelen).
Croiseeren (kruisen, snijden).
Croque-mort (lijkbezorger, scheldnaam voor aanspreker of lijkdrager), m. (mv. croque-morts).
Croquet (dun, hard gebakken koekje), v. —ten.
Croquis (eerste ruwe ontwerp van een schilder-stuk; vluchtig schets), o.
Croup (keelontsteking, luchtpijpontsteking), v. Ook: *kroep*.
Croupier (oppasser bij openbare speeltafels; stille compagnon in een handelshuis), m. —s.
Croyabel (geloofbaar), bn.
Cru (ruw; ongerijmd), bn. —n bw.

- Cruauteit** (*wreedheid*), v. —en.
Crucefix (*kruisbeeld*), o. —en.
Cruditeit (*ruwheid; ongerijmdheid*), v. —en.
Cruel (*wreed*), bn. en bw.
Crusado (*Portug. munt in zilver en goud, à f 1.20 en f 3.60*), v. —s.
Cuisine (*keuken*), v. —s.
Cuisinier (*kok*), m. —s.
Cuisinière (*keukenmeid; koksvrouw; ook: kookkachel*), v. —s.
Culbuteeren (*buitelen; een luchtsprong maken; den vleugel eener armee overhoop werpen*).
Cul de sac (*nauwe straat zonder uitgang, blinde steeg*), o. (mv. culs de sac).
Culinair (*tot de kookkunst behoorende*), bn.
Culminatie (*grootste hoogte, doorgang der sterren door den meridiaan*), v. —punt, hoogste standpunt eener ster.
Culmineeren (*zich op den hoogsten top bevinden; van sterren: door den meridiaan gaan*).
Culpabiliteit (*schuld; strafbaarheid*), v. gmv.
Cultiveeren (*be- of aanbouwen, beoefenen; vormen, verbeteren; veredelen en verfijnen van geest en levenskracht*).
Culture, v. —s. Zie **Cultuur**.
Cultus (*godsdiens, eeredienst*), m. (mv. culten).
Cultuur (*aanbouw, veldbouw, ontginning*), v. —uren.
Cumuleeren (*ophoopen, opstapelen; verscheiden ambten tegelijk bekleeden*).
Cupido (*minnegod*), m.; —**dootje**, o.
Curabel (*geneeslijk, heelbaar*), bn.
Curacao (*drank of likeur*), m. gmv.
Curas (*ijzeren of stalen borstharas, harnas*), o. —sen. Ook: **Kuras**.
- Curateele** (*toezicht, voogdij*), v. *Onder — staan, gesteld worden*.
Curator (*voogd; toezichhouder, beheerverder; boedelredder*), m. —s en —en.
Coreeren (*verzorgen, beter maken, genezen*).
Curie (*het hof; een domhuis*), v. *De Roomsche —, het pauselijke hof, de pauselijke regeering, de pauselijke beambten*.
Curieus (*nieuwsgierig; zeldzaam, merkwaardig*), bn. curienzer, curieust. *Dat is —!*
Curiositeit (*zeldzaamheid*), v. —en.
Cursief (*schuinsche drukletter*), o. —sieven.
Cursus (*loop, leergang, reeks van lessen*), m. —sen.
Custos (*koster, kerkwachter*), m. custodes.
Cycloop (*éénoogige reus, knecht van Vulcanus*), m. cyclopen.
Cyclorama (*schilderij, welke eene voorstelling geeft van een geheel horizon; ook van de opvolgende gebeurtenissen van een zeker tijdvak*), o. —s.
Cyclus (*serie, verzameling*), m. —sen.
Cylinder (*ronde zuil, rolsteen, rol*), m. —s.
Cynisch (*schaamteloos*), bn. Ook: **Cinieck**.
Cynisme (*onwelvoeglijk, onbeschaamd gedrag*), o. gmv.
Cypersch, bn. *Een —e kat*, een soort van groote grijszwarte kat van 't eiland Cyprus.
Cypres (*naaldboom*), m. —sen; —**je**, o. —s.
Cypresseboom, m. —en.
Cyprus (*eiland in de Middell. Zee*), o. —prietn (*bewoners of inboorlingen van —*).
Czaar (*keizer van Rusland*), m. Czaren.
Czarewitsch (*zoon des Russ. keizers, troonopvolger*), m.
Czarina (*keizerin van Rusland*), v. —rinnen.

D.

- D**, v. d's. Vierde letter van het alphabet. — Ook de benaming van den tweeden toon in de klankladder, *re* genoemd.
D, of **Dr**. — *Doctor*, titel van een gepromoveerd persoon, inzonderheid van een geneesheer.
D, of **Ds**. — *Dominus*, heer; dominee (predikant).
D., als Romeinsch getal, 500; DC = 600, enz. D met een streepje er boven is 5000. In de scheikunde bet. D vitriool.
Dat. — *Datum*, gegeven, uitgevaardigd; ook: dagteekening. In de spraak. *datief*, 3e nvl.
D.c. — *Da capo*, van het begin af (in de muziek).
D.d. — *De dato*, van of op den dag der uitgifte.
D.D. — *Domini*, Heeren.
Dec. of **Deb.**; of **Debr.** — *December*, wintermaand.
Decl. — *Declinatie*, spraakk. verbuiging; afwijking (van de kompasnaald).
Del. — *Delinaavit*, hij heeft het geteekend (op kunstplaten); op drukproeven *deleatur*, d. i. vervalt.
D.F. — *Deo fuvente*, onder begunstiging van God, of zoo God het begunstigt.
D.g. — *Dei gratia*, door Gods genade.
D.H. — Doorluchtige Hoogheide.
D.J.U. — *Doctor juris utriusque*, meester in d. i. — Dat is. [de beide rechten].
Di. — Deel.
D.L. — *Dicto loco*, ter gezegder of aangehaalde plaatse.
D.L.C.D.J. — *De la compagnie de Jésus*, van het genootschap van Jezus, van de Orde der Jezuïeten.
D.M. — *Doctor medicinae*, doctor in de geneeskunde.
D.O.M. — *Deo optimo maximo*, aan of met den weldadigsten en hoogsten God.
Do. — *Dito*, op dezelfde wijze, zooals gezegd is.
D.s. — *Del segno*, van het teeken af (muz.).
D.V. — *Deo volente*, zoo God wil.
Daad, v. daden. *Iem. met raad en — bijstaan*, met alle middelen steunen.
Daal (*buis in een scheepspomp*), v. dalen.
Daalder (*oud-Holl. munt van f 1.50*), m. —s; —**splaats** (*de eerste rang in den Amst. schouwburg. fig. beste plaats*), v. —en.
Daarlaten (*laten rusten*), ik liet daar, heb daargelaten. *Dit daargelaten*, d. i. niet in aanmerking genomen.
Daarzijn, o. *Het — van*, het bestaan van.
D'abord (*in de eerste plaats; dadelijk*), bw.
Da capo (*nog eens van voren af aan*), muz.
D'accord (*ooreenstemmend; toegestaan*), bw.
Dactylogie (*vingerspraak; eig. vingerrekenkunst*), v. gmv.

Dadel (*dadelpalm, tropische boom van ± 50 voet hoogte*), m.: v. voor de vrucht, —s.

Dader (*bedrijver*), m. —s.

Dading (*vergelijk, overeenkomst*), v. —en.

Dag, m. —en. *Vóór — en dauw*, zeer vroeg; *de jongste —*, de dag des oordeels; *fig. een gat in den — slapen*, zeer laat te bed blijven; *aan den — komen*, ontdekt worden; *aan den — brengen*, aan het licht brengen, uitbrengen; *een mijn in den —*, boven den grond.

Dag, dagge (*degen, ponjaard*), v. —gen.

Dagdief (*luie werkman*), m. —dieven.

Dagdieven, ik heb gedagdiefd; —**dieverij**, v.

Dagelijks, bw. *Wij werken —*.

Dagelijksch, bn. *Het — brood*.

Dagen (*dag worden*), het daagt, het heeft gedaagd.

Dagen (*voor het gerecht roepen*), ik heb gedaagd; **dager**, m.; **daging**, v.; **gedaagde**, m.

Dageraad (*morgenstond*), m. *De — des levens*, de eerste kindsheid.

Dagge (ook: *dag, d.i. korte degen*), v. —n.

Daglooner (*losse arbeider*), m. —s.

Dagorde (*lijst der te behandelen onderwerpen*), v. gmv.

Dagorder (*bekendmaking, afkondiging in het leger*), v. —s.

Dagteekenen, ik heb gedagteekend; —**ning**, v.

Dagteerotype (*licht- of schaduwbeeld, naar de uitvinding van Daguerre*), v. —n.

Daguerreotypen (*naar het leven afschaduwen*).

Daguerreotypie (*het vervaardigen van lichtbeelden naar de uitvinding van Daguerre*), v.

Dagvaarden (*voor het gerecht dagen*), ik heb gedagvaard; —**ding**, v.

Dagvaart (*vergadering*), v. —en. *Ter — komen*, — houden.

Dahlia (*plant*), v. —s. De bloem heet naar den Zweedschen kruidkenner Dahl, in 1789 overleden.

Dak, o. —en. *Iem. iets op zijn — schuiven*, hem een of anderen lastpost bezorgen; *iets op zijn — krijgen*, den last van iets krijgen; *iem. iets op zijn — geven*, een pak slaag; grove berispingen enz. geven; *onder — zijn*, geborgen zijn; *iets van de — en verkondigen*, met luid gerucht alom bekend maken; *er is te veel — op 't huis*, er zijn te veel ongeden.

Dal, o. —en. [wenschte ooren.]

Dalen (*omlaag gaan*), ik ben gedaald; **daling**, v.

Dam (*hoogte van aarde*), m. —men.

Dam (*dubbele schijf*), v. —men.

Damascereen (*metalen, inz. degens en sabels met figuren versieren*); —**ring**, v.

Damascener (*gewamd, geaderd; van uitmuntend staat*), bn. *Een — kling*.

Damast (*gebloemde zijden of linnen stof*), o. —en.

Dame, v. -s; — *d'honneur*, staatsdame; — *de compagnie*, gezelschapsjuffer; — *de la halle*, vischvrouw, negotievrouw; — *du deminonde*, veil, niet eerbaar vrouwspersoon.

Dambert (*geweidragende herkauwer*), o. —en.

Dammen (*een dam leggen; ook dam spelen*), ik heb gedamd; —**mer**, m.

Damocles (*het zwaard van*) (d.i. *een altijd door dreigend gevaar*).

Damp (*wasem, rook, nevel*), m. —en.

Dampen (*uitwasemen, tabak of sigaren rooken*), ik heb gedamp; —**per**, m.; —**ping**, v.

Dampig (*nevelig*). *bn. In het — verschieft*.

Dampkring (*lichtkring*), m. —en.

Dan, bw. en vw. *Nu en —. Hij is grooter — ik; de dokter kwam, — het was te laat*.

Danaïden (*het vat der — vullen*), d.i. een nutteloozen of hopeloozen zwaren arbeid verrichten.

Dandin (*onnoorele bloed, zot*), m. —s.

Dandineeren (*langs de straat slenteren*).

Dandy (*kwast, fat, modegek*), m. —dy's.

Dangereus (*gevaarlijk*), bn.

Danig (*erg*), bn. en bw. *Hij heeft zich — bezeerd*.

Dank (*betuiging van erkentelijkheid*), m. —en. *Iem. — weten* (en niet wijten), d.i. in dank iem. als den bewerkter beschouwen; *tegen wil en —*, ondanks.

Danken (*dank betuigen*), ik heb gedankt.

Dankzeggen, ik heb dankzeggd; —**ging**, v.

Dans, m. —en. *St-Veits- of St-Vitus-*, —kramp, —woede; *fig. den — ontspringen*, het geviar ontkomen *aan den — raken*, in gevecht komen.

Dansant (*dansend; waar gedanst wordt*), bn. en bw.

Dansen, ik heb gedanst; **danser**, m. *Fig. Naar iem. pijpen —*, aan zijn grillen voldoen.

Danseur (*danser*), m. —s.

Danseuse (*danseres*), v. —s.

Dapper (*moedig*), bn. en bw.; —**heid**, v.

Darm, m. —en.

Darmscheil (*eig. darmscheidel*), o. gmv.

Dartel, bn. en bw.; —**heid**, v.

Dartelen (*spelen, fladderen*), ik heb gedarteld.

Das (*zeker dier, tot de zoogangers behorende*), m. —sen.

Das (*halsdoek*), v. —sen. *Een — omdoen*.

Data (*daadzaken; gegevens*), v. mv.

Dateeren (*dagteekenen*); —**ring**, v.

Datief en **Dativus** (*derde na mvwl.*), m. —ven.

Dato (*op den gezegden dag*). *De —*, van den zooveelsten der maand.

Datum (*dagteekening*), m. —s en data.

Dauphin (*vorzer, tot 1830, titel van den kroonprins van Frankrijk*), m. —s.

Dauphine (*gemalin van den Dauphin*), v. —s.

Dauw (*vocht*), m. *Hij is op voor dag en —*, zeer vroeg.

Dauwel (*trage vrouw*), v. —s.

Dauwelen (*talmen*), ik heb gedauweld; —**laar**, m.; —**larif**, v.

Dauwen (*het vallen van den dauw*), het heeft gedauwd.

Dauwtreden, —**trappen** (*op den 2en Pinksterdag in den vroegen morgen buiten de stad vrijheid en blijheid vieren*).

Daveren, het heeft gedaverd; —**ring** (*schuld- ding*), v.

Deballage (*ontpakking, uitpakking*), v. —s.

Deballereen (*ontpakken, uitpakken*).

Deballotage (*afwijzing bij stemming*), v.

Deballoteeren (*door stemming met balletjes afwijzen, verwerpen of afkeuren*).

Debandeeren (*uit elkander loopen, verstrooien*).

Debarcadère (*aanlegplaats, losplaats*), v. —s.

Debarqueeren (*ontschepen, aan land gaan of zellen*).

Debarrasseeren (*losmaken, ontwarren; ontslaan*).

Debat (*beraadslaging; bespreking*), o. —ten.

Debateeren (*het voor en tegen bespreken*).

Debauchant (*losbol, lichtmis*), m. —en.

Debauche (*losbol, lichtmis*), m. —s.

Debaucheren (*zwellen, los leven, liederlijk zijn, verdierlijken*).

Debaucheur (*losbol, liederlijk mensch*), m. —s.

Debent (zij zijn schuldig), mv. van *debet*.
Debet (*schuldig, te betalen zijnde*), bn.
Debet (in het boekhouden: *schuldzijde*), o.
In het —, op de schuldzijde, onder de schulddel
Debiet (*zuak, krachteloos*), bn. [posten].
Debiet (*aftrek, verkoop, vertier van waren*), o.
Debititeeren (*verzwakken, krachteloos maken*).
Debitant (*verkooper in 't klein*), m. —en.
Debiteeren (*omzetten, verkoopen, aan den man brengen; aan de debetzijde boeken*). *Leugens debiteeren*, d.i. opdisschen.
Debiteur (*schuldenaar*), m. —en, —s.
Debordeeren (*buiten de oevers treden*). Fig. *Te ver gaan, uitspatten*.
Débouché (*engte, bergpas, mond, uitgang; gelegenheid om zijn waren met voordeel van de hand te doen*), o. —s.
Debouchceeren (*uit een engen pas te voorschijn rukken; ontkurken*).
Debourseeren (*betalen, voorschieten, uitschieten; vrijhouden*).
Debrailleeren (*den hals en de borst onwvleeglijk ontblooten*).
Debris (*overblijfsels, wrak, puinen*), o. mv.
Debrouilleeren (*ontwarren, ophelderen*).
Debrusqueeren (*den vijand uit een voordeelige stelling verdrijven; den voet lichten*).
Debut (*aanvang, eerste optreden*), o. —ten.
Debutant (*iemand die zich pas laat hooren, nieuweling, beginner*), m. en v. —en.
Debutceeren (*optreden als kunstenaar; zich op proef laten hooren*).
De but en blanc (*op goed geluk, mis of raak*).
Debut (*begin, eerste optreding*), o. Ook: *debut*.
Decade (*tiental; ook: tiende dag*), v. —n, —s.
Decadence (*afnemng, verval, val*), v.
Decagram (*10 Ned. wichtjes = 1 Ned. lood*), o. —men.
Decaliter (*10 Ned. kop = 1 schepel; ook: 10 Ned. kan*), m. —s.
Decalque (*overdruk of tegenafdruk op hout, metaal, steen enz.*), v. —s.
Decalqueeren (*overdrukken*). [m. —s.
Decameter (*10 Ned. meter = 1 Ned. roede*).
Decamperen (*uit een kamp opbreken, afrekken; zijn biezen pakken*).
Decanaat (*gebied van een deken*), o. —naten.
Decapitatie (*onthoofding*), v. —tiën, —ties.
Decapiteeren (*onthoofden, onthalzen*).
Decastere (*10 Ned. kub. meter*), v. —n.
Decatiseeren (*het laken persen in de stoompers*).
Decedeeren (*weggaan, wijken; fig. overlijden*).
Deceleeren (*aan het licht brengen*).
December (*wintermaand*), m.
Decemvir (*tienman*), m. —s.
Decemviraat (*tienmanschap*), o.
Decennium (*tiental jaren*), o. —s.
Decent (*eerbaar, welvoeglijk*), bn.
Deceptie (*bedrog, misleiding*), v. —ties, —tiën.
Deerneeren (*toewijzen, toekennen*).
Décharge (*ontlasting; ontheffing; losbranding*), v. *Getuigen à —*, in het voordeel van een beschuldigde.
Dechargeeren (*afladen, ontlasten, lossen, afvuren; verlichten, kwijtschelden, vrijspreken*).
Dechiffreeren (*ontcijferen, ontraadselen*).
Decideeren (*beslissen, uitspraak doen, beslechten*).
Decigram ($\frac{1}{10}$ Ned. wichtje = 1 Ned. korrel), o. —men.
Deciliter ($\frac{1}{10}$ Ned. kan of kop = 0.1 L = 1 Ned. maatje), m. —s.

Decimaal (*tiendeelig*), bn. *De decimale breuken*, d.i. waarvan de noemer 10 of een macht van 10 is.
Decimeeren (*dunnen, zeer in getalsterkte verminderen; (eig. bij multerij: loten om den tienden man, zoodat van elke tien een met den dood gestraft wordt)*).
Decimeter ($\frac{1}{10}$ Ned. el = 0.1 M = 1 palm), m. —s.
Decisie (*besluit; beslissing, rechterlijke uitspraak*), v. —siën, —sies.
Decisief (*beslissend, stellig*), bn. en bw.
Decistere ($\frac{1}{10}$ kub. M = 100 kub. palm), v. —n, —s.
Declamatie (*kunstmatige voordracht, pronkende woordenpraal*), v.
Declamator (*kunstmatig spreker*), m. —s, —en.
Declamatorium (*kunstvoorzetting, redeoefening*), o. —ria.
Declameeren (*voordragen naar de regelen van goede uitspraak en met gebaren; met smaak en uitdrukking iets voordragen; tegen iets uitvaren, daarop sinalen*).
Declarant (*aflegger van een verklaring*), m. —en.
Declaratie (*verklaring, aangifte van goederen aan tolkantoren, enz.*), v. —tiën, —ties.
Declaratoir (*verklaring*), o. —en.
Declareeren (*verklaren, openbaren; aangeven van goederen, doen weten, bekendmaken*).
Declinatie (*afwijking; in minachting bringng; spraak. verbuiging*), v. —tiën, —ties.
Declineeren (*van de hand wijzen; afwenden, van zich afkeeren; in minachting brengen, spraak. verbuigen*).
Decortum (*afkooksel, kruidendamp*), o. gmv.
Decollatie (*onthalzen, onthoofding*), v. —tiën, —ties.
Decolleeren (*onthalzen, onthoofden*).
Decolleteeren (*zich*) (*hals en schouders zeer ver ontblooten*).
De concert (*eengezind, met wederzijdsch goedvinden, eenstemmig*), bw.
Deconceeteeren (*dwaarsboomen; telcursstelling doen ondervinden; uit het veld slaan, verblijft doen staan*).
Deconfiture (*onheil, tegenspoed*), v. —s.
Decontenanceeren (*uit het veld slaan; verblijft doen staan*).
Decorateur (*tooneelschilder*), m. —s.
Decoratie (*versiering, ridderorde; tooneelschilderwerk*), v. —tiën, —ties.
Decoratief (*versierend*), bn. en als zn. (*versiersel, tooneelschilderwerk*), o.
Decoreeren (*versieren, met een eereteeken begifigen*).
Deorum (*het welvoeglijke, geschikte, betamelijke, passende*), o. Zijn — bewaren, zijn fatsoen ophouden.
Decoupeeren (*afhouwen, in stukken snijden, voorsnijden; fig. kwaadspreken, belasteren*).
Decourageant (*ontmoedigend*), bn. en bw.
Decourageeren (*moedeloos of neerstachtig maken, ontmoedigen*).
Decrediteeren (*iemands vertrouwen of krediet ondermijnen of vernietigen; in een kwaden Decreet* (*besluit*), o. —eten. [reuk brengen].
Decrépitude (*afgeleefdheid, bouwvalligheid, verval*), v. gmv.
Decrescendo (*afnemend, wanneer de tonen immer zwakker worden*), o. muz.
Decresseeren (*afnemen*).
Decrescentie (*afnemng, vermindering*), v.
Decreteeren (*besluiten, vaststellen, bevelen*).

Decrieeren (uitkrijten).
Decrotteeren (afborstelen, reinigen, zuiveren, *afborstelen, reinigen, zuiveren*, m. —s. [poetsen].
Decrotteur (schoenpoetsers), m. —s. [poetsen].
Deeupleeren (tiennaal nemen).
Dedaigneeren (verachten, versmaden).
Dedaigneus (smadelijk, hoonend), bn.
Dedain (minachting), o. gmv.
Dedicatie (opdracht, toewijding), v. —tiën, —s.
Dediceeren en Dedieeren (opdragen, toewijden of toeëigenen).
Dedommageeren (schadeloosstellen, vergoed-
Deduceeren (afleiden), [den].
Deductie (afleiding; gevolgtrekking), v. —tiën, —ties.
Deeg, o. —en. Fig. Zij zijn allen van één —, *Zij zijn allen van één —*,
Deel (gedeelte), o. —en. [van dezelfde soort].
Deel (plank, dorschvloer), v. delen.
Deelen, ik heb gedeeld; —er, m.; —ing, v.
Deelgenoot, m. —en.
Deelhebber (aandeelhouder), m. —s.
Deelnemen, ik nam deel, heb deelgenomen; —er, m. —ing, v.
Deelnemend (medelijdend), bn. Een — woord.
Deental, o. —len.
Deelwoord (term der spr.akk.), o. —en.
Deemoed (nederigheid), m. gmv.
Deemoedig, bn.; —heid, v. Een —e houding.
Deemoedigen (verootmoedigen, vernederen), ik heb en ben gedeemoedigd; —ing, v.
Deerlijk (jammertlijk, erg), bn. en bw.
Deern of **Deerne** (dienstmeisje), v. —nen.
Deernis (medelijden), v. gmv.
Deesem (deeg), m. —s.
Deesemen, ik heb gedeesemd. *Het brood —, zuurdeeg in het deeg doen.*
De facto (eigenmachtig, metterdaad, feitelijk).
Defaillieeren (missen, in gebreke blijven; den gestelden termijn verzuimen).
Defaite (nederlaag), v. —s.
Defaut (gebrek), o. —s.
Defavorabel (ongunstig), bn.
Defect (gebrek, tekort), o. —en.
Defect (beschadigd, stuk), bn. *De pomp is —.*
Defectief (gebreklijk, beschadigd), bn.
Defendeeren (verdedigen).
Defensie (verdediging), v. —siën, —sies.
Defensief (verdedigend, verwerend), bn. —ieve alliantie, verbond van wederzijdsche verdediging.
Defereeren (den voorrang verleenen of toekennen; aangeven; op een eed vorderen).
Deferent (aangever, aanbrengrer), m. —en.
Deferentie (inschikkelijkheid, gehoorzaamheid uit eerbied), v. —tiën, —ties.
Deh (uitdaging, tarding), o. gmv.
Defiance (mistroutwen, wantroutwen), v.
Deficit (tekort), o. —s.
Defigureeren (wanstaltig maken, misvormen).
Defilé (engte, holle weg; oprukking in gelederen), o. —s.
Defilieeren (een engte of een hollen weg doortrekken; in smalle gelederen oprukken).
Definieeren (nauwkeurig bepalen; duidelijk verklaren). Ook: defneeren.
Definitie (juiste bepaling, duidelijke omschrijving), v. —tiën, —ties.
Definitief (bestissend, afdoend), bn. en bw.
Deflooreeren (veruelken, onteeren, verkrachten).
Deform (misvormd, wanstaltig), bn.
Deformiteit (mismaaktheid), v. —en.
Defrayeeren (vergoeden; vrijhouden; bestrijden).
Defricheeren (woeste gronden of braakland bebouwbaar maken, ontginnen).

Defstig (voornaam, statig), bn. en bw.; —heid, v.
Degageeren (bevrijden, los of vrij maken).
Degarneeren (ontblooten, de versiering van iets afdoen).
Dege (deeg), v. Gebruikelijk in: *ter dege, ter deeg*, d.i. goed, voortreffelijk; *deeg hebben*, vermaak hebben.
Degel (ijzeren of koperen plaat aan een handpers), m. —s.
Degelijk (goed, geschikt), bn. en bw.; —heid, v.
Degen (wapen), m. —s.
Degeneereeren (ontaarden, verwilderen).
Degout (afkeer, walging, tegenzin), m. gmv.
Degoutant (walgingwekkend), bn.
Degouteeren (walgen, afschrikken, tegenzin inboezemen).
De grace (met verlof, wat ik u bidden mag).
Degradatie (afzetting, verlagings), v. —tiën, —s.
Degradeeren (afzetten, verlagen, vervallen verklaren, iemand van zijn post ontzetten).
Degraisseeeren (van vet en smeer reinigen).
Degraisser (vet-uitmaker), m. —s.
Degré (graad), m. —'s.
Deguiseeren (vermommen; fig. verbloemen).
De gustibus non est disputandum (over den smaak valt niet te twisten).
Dehors (buitenkant, buitenzijde; de buitenwerken van vestingen; het uiterlijke), o.
Deificatie (vergoding), v.
Deificieeren (vergoden), [Gods].
Dei gratia (door Gods genade, bij de gratie).
Deinen (zachtjes golven), het is en heeft geëind; —ing, v.
Deinzen (wijken), ik heb en ben gedeinzd; —ing, v.
Deïsme (redgeloof, godisterij), o. gmv.
Deïst (iemand die wel aan God, maar niet aan de openbaring geloof), m. —en.
Deïstisch (overeenkomstig met het deïsme), bn.
Dejeuneeren (ontbijten).
Dejeuner (ontbijt), o. —s; *dejeuner à la fourchette*, ontbijt met de vork, warm ontbijt.
De jure (van rechtswege).
Dek, o. —ken. Zeew. ver—, bv. *half—, loos—*; fig. zonder — of kleed, geheel berooid.
Deken (overste), m. —en, —s: —schap, o.
Deken (dekkleed), v. —s.
Dekken, ik heb gedekt; —er, m.; —ing, v.
Deksel, o. —s.
Del (vallei), v. —len. [verwaarloozen].
Delabreeren (ontredderen, doen vervallen).
Delasement (verademing, verpoozing), o.
Delatie (heimelijke aanklacht), v. —tiën, —ties.
Delator (aangebrengrer, verklikker), m. —s.
Dele, **deleatur** (op drukproeven voorgesteld door een d, d.i. men delge uit, neme weg).
Delegaat (gezant, afgevaardigde), m. —gaten.
Delegeeren (afzenden, afvaardigen).
Delstof, v. —fen.
Delstoffelijk, o. gmv.
Delgen (vernietigen), ik heb gedelgd; —er, m.; —ing, v. Schulden —, arf betalen.
Delh (verkorting van **Delicieus**), bn. en bw.
Deliberatie (beraadslaging, overweging), v. —tiën, —ties.
Delibereeren (beraadslagen, overleggen).
Delicaat (teeder, teergevoelig; uelsmakend, lekker; kiesch, heusch, bescheiden), bn. en bw.
Delicatesse (lekkernij; heuschheid, bescheidenheid; kieschheid), v.
Delice (vermaak, lekkernij, genuegte), o. —s.
Delicieux (kostelijk, zeer aangenaam; lekker), bn. en bw.
Delict (misdaad), o. —en. Ook: *delictum*.

Delecteeren (*vermaken, verheugen*).
Delicti (corpus), (*overtuigend bewijsstuk eener misdad.*), o.
Delinieeren (*teekenen, ontwerpen*).
Delinquent (*misdadiger, overtreder*), m. —en.
Delire, delirium (*waanzin, razernij, ijshoofdigheid*), o. — *tremens*, *dronkenmanswaanzin*.
Delivreeren (*bevrijden, verlossen, redden*).
Delling (*laagte, dal*), v. —en. Vlaamsch.
Delogereen (*verhuizen, verdrijven, verdringen*).
Delphienen (*handvatsels aan kanonnen*), v. mv.
Delta (*driehoek tusschen rivierarmen*), v. —'s.
Deluw (*loodkleurig, vaal, bleek*), bn.
Delyen (*graven, uit- of omspitten*), ik dolf, heb gedolven; *Een graf —*; —er, m.; —ing, v.
Demagogie (*volksleiding*), v. gmv.
Demagogisch (*volksleidend*), bn.
Demagoog (*volksmanneer, aanvoerder van de volkspartij*), m. —gogen.
Demandeeren (*aanbevelen; toevertrouwen*).
Demarcatie (*begrenzing, afpaling*), v. —lijn, d. i. grenslijn, scheidslinie.
Demarche (*gang, tred; stap, poging*), v. —s; —s *maken*, d. i. stappen doen, pogingen aanwenden.
Démasqué (*ontmaskering, einde van een gemaskerd bab*), o. —'s.
Demasqueeren (*ontmaskeren*).
Demeleeren (*ontwarpen, ophelderen*).
Démenti (*logenstraffing*), o. gmv.
Demi (*half*); à —, ten halve; —*fortune*, rijtuig met één paard; —*mesure*, gebrekkige maatregel; —*monde*, meisjes zonder eerbaarheid en goede zeden; —*relief*, half verheven beeldwerk; —*teinte*, halve tint (bij schilders); —*tour*, halve wending; —*volte*, halve zwenking.
Demissie (*ontslag, wegzending*), v. —siën, —sies.
Demitteeren (*ontslaan, wegzenden*).
Demobiliseeren (*ontwapenen, op voet van vrede brengen; roerende goederen tot onroerende verklaren*).
Democraat (*aanhanger of voorstander der volksregering*), m. —aten.
Democratie (*volksheerschappij, volksregering*), v. gmv.
Democratisch (*volksgezind; voor of van de volksregering*), bn.
Democriet (*iemand, die bij alle aangelegenheden de zaken van den lachwekkenden kant bejukt*), m. Vglk. **Heracliet**.
Demon (*duivel*), m. —s.
Demonetisatie (*buitenkoersstelling*), v. gmv.
Demonetiseeren (*uit den omloop nemen van munten*).
Demonisch (*duivelsch*), bn. *Een —e lach*.
Demonstratie (*vertoonmaking, bewijs, betoog*), v. —tiën, —ties.
Demonstreeren (*bewijzen, betoogen*).
Demonteeren (*afzetten, uit den zadel lichten; het geschut onbruikbaar maken of tot zwijgen brengen*).
Demoralisatie (*vernietiging van alle plichtbesef, zedenverbastering*), v. gmv.
Demoraliseeren (*alle plichtbesef vernietigen bij iemand; zedeloos maken*).
De mortuis nil nisi bene (*van de dooden niets dan goed nl. te zeggen*).
Demoveeren (*wegruimen, afzetten*).
Dempen (*smoren, vullen*), ik heb gedempt. *Als het kalf verdronken is, dempt men den*

put, het herstel komt doorgaans te laat. —er, m.; —ing, v.
Dempig (*dampig, vol op de borst*), bn.; —heid, v.
Den (*naaldboom*), m. —nen.
Denaturalisatie (*ontneming van het burgerrecht*), v.
Denaturaliseeren (*het burgerrecht ont-trekken*).
Denatureeren (*van natuur doen veranderen; doen ontaarden; misvormen, verbasteren*).
Denigreeren (*zwaart of gehaat maken, belasteren*).
Denkbeeld (*gedachte, begrip*), o. —en. *Zich een — vormen; zijn —en mededeelen*.
Denkbeeldig (*ingebedigd*), bn. *Een — wezen, een — geluk*.
Denkelijk (*denkbaar, mogelijk*), bn. en bw.
Denken, ik dacht, heb gedacht; —er, m.
Denkwijs en —wijze (*meening, gevoelen*), v. —wijzen.
Denominatie (*benaming; omschrijving, vermelding*), v. —tiën, —ties.
Denomineeren (*bij name noemen, aanstellen, voordragen*).
Denoteeren (*aanwijzen, te kennen geven*).
Denouement (*ontknooping*), o. —en.
De novo (*opnieuw*), bw.
Densiteit (*dichtheid, vastheid*), v. gmv.
Dentist (*tandneester*), m. —en.
Denudeeren (*ontblooten*).
Denuncieeren (*aangeven, aanklagen*).
Deo volente (*zoo God wil*).
Departement (*afdeeling; gewest, landsdeel; werkkring*), o. —en. *Het — van oorlog, van justitie, afdeling van bestuur; ook afdeling van eene Maatschappij, b.v. die van het Nut van 't algemeen*.
Departementaal (*de afdeeling betreffende; gewestelijk*), bn. en bw.
Depasseeren (*te buiten gaan, overschrijden*).
Dépêche (*bericht; berichtsbrief*), v. —s.
Dépêcheeren (*snel afvaardigen, verhaasten*).
Depedeeren (*afhangen, afhankelijk zijn*).
Dependent (*afhankelijk*), bn.
Dependentie (*afhankelijkheid*), v. —tiën, —ties.
Depense (*vertering*), v. —s.
Depeupleeren (*ontvolken*).
Deplaceeren (*ver- of misplaatsen*).
Deplaisant (*onaangenaam, verdrietig*), bn.
Deplorabel (*betreurenswaardig, jammerlijk*), bn.
Deploreeren (*bejanmeren, betreuren*). [bn.
Deployeeren (*uit elkaner leggen, ontvouwen, uitspreiden; divisien en vleugels eener armee ontwikkelen*).
Deponeeren (*nederleggen; in bewaring stellen; getuigenis afleggen*).
Depopulariseeren (*aan de volksgunst ont-trekken*).
Deportatie (*verbanning, wegvoering naar een strafkolonie*), v. —tiën, —ties.
Deporteeren (*verbannen, uit het land jagen, naar een strafkolonie overbrengen*).
Depositaris, depositair (*vertrouwde persoon, wien men goederen ter bewaring geeft, bewaarder*), m. —sen; —en.
Depositie (*getuigenis, verklaring der getuigen; afzetting*), v. —tiën, —ties.
Deposito-bank (*bewaar- of leenbank, welke ingelegde kapitalen, tegen uitkeering van een geringen interest aanneemt*), v. —en.
Depositum (*het aanvertrouwde goed*), o. —s.
Depossedeeren (*verstooten, uit have en goed zeltten*).

Depot (aanvullingskorps of aanvullingsmagazijn; ook: winkel van een zetsbaas), o. —s.
Depot geven (in) (in bewaring geven; ook: aan een zetsbaas toevertrouwen ten verkoop).
Depot-houder (verkooper van hem toevertrouwde waren), m. —s.
Depouilleeren (berooven, uitkleeden). *De stembriefjes —*, de stemmen opnemen, den uitslag der stemming opmaken.
Depravatie (verdorvenheid, diepgezonkenheid), v. gmv.
Depraveeren (bederven, slechter maken, ont-aarden, verslimmeren).
Depreciatie (waardevermindering, gering-schatting), v. gmv.
Deprecieeren (in waarde vernederen; den koers verlagen).
Deprivatie (beroving, ontzetting), v. —s, —tiën.
Deputatie (afvaardiging; afgevaardigd personental), v. —tiën, —ties.
Deputeeren (afvaardigen, naar een vergadering zenden).
Derailleeren (uit het spoor loopen; verongelukken).
Deraiionnabel (onredelijk), bn.
Deraiionneeren (slecht redeneeren: onzin praten; ongerijmd, onbillijk oordeelen).
Derangeeren (verbijstereen, in de war brengen, storen).
Derangement (stoornis, wanorde), o. —en.
Derde, bn. (als zn. voor: een derde gedeelte), o. (als zn. voor: drie kaarten die op elkander volgen), v. (mv. derden).
Derdendaagsch, bn. *De —e koorts*, d. i. terugkeurend om de drie dagen.
Deren (hinderen, schaden), ik heb gedeerd. *Fig. wat deert u?* wat scheelt u.
Derideeren (bespotten, uittachen).
Derisie (bespottig), v. gmv.
Derivatie (afleiding van woorden, afstammig), v. gmv.
Deriveeren (afleiden).
Dermate (in dien graad), bw.
Derobeeren (ontvreemden, verduistieren).
Derogeeeren (afbreuk doen, inbreuk maken, benadeelen; opheffen, gedeeltelijk vernietigen of verzwakken).
Deroute (nederlaag; wanorde, verwarde vlucht; overhoopwerping), v. —s.
Derrie (veensoort), v. gmv.
Dertien, telw. —en.
Dertienhonderd, telw.
Dertig, telw. —en.
Dertiger (een man van dertig jaar), m. —s. *Hij is een dikke —*, hij is een eind over de dertig.
Dertigvoud, o. —en. —ig.
Derven (missen, ontberen), ik heb gederfd; —er, m.; —ing (gemis), v.
Derwaarts (daarheen), bw. *Zij liepen heren —*, verward, dooreen.
Derwijze (zoodanig), bw.
Berwisch (arme Turksche monnik), m. —en.
Desabuseeren (ten beste onderrichten, uit een dwaling helpen).
Desagreabel (onaangenaam), bn.
Desagement (onaangenaamheid), o. —en.
De saison (van pas, te juistere tijd), bw.
Desalliëeren (zich) (d. i. beneden zijn stand hauen). Zie **Mesalliëeren**.
Desappointeeren (teleurstellen).
Desappointement (teleurstelling), o. —en.
Desapprobatie (afkeuring), v. gmv.
Desapproveeren (afkeuren).

Desarmeeren (ontwapenen).
Desaster (rampspoed, onheil, noodlot, ongeval, groote wederwaardigheid), o. —s.
Desastreus (rampspoedig), bn.
Desavantage (nadeel, schade), o. gmv.
Desavantageus (nadeelig, ongunstig), bv.
Desaveu (ontkentenis, loochening), v. —s.
Desavoueeren (ontkennen, loochenen).
Desbevoegd (daartoe bevoegd), bn.
Desbewust (daarvan wetende), bn.
Descendenten (afstammelingen, kinderen, kindskinderen, enz.), m. mv.
Descendentie (afstamming), v. gmv.
Descensie (nederdaling, ondergang), v.
Descriptie (beschrijving), v. —ties, —tiën.
Descriptief (beschrijvend), bn.
Desert (woest, onbebouwd, onbewoond), bn.
Deserteeren (zich wegpakken; wegloopen, overloopen; ontloopen).
Deserteur (weglooper, overlooper), m. —s, —en.
Desertie (het wegloopen, overloopen), v. —tiën, —ties.
Desesperereen (wanhopen, vertwijfelen).
Desespoir (wanhoop), m. gmv.
Deshabile (huiskleed, ochtendgewaad), o. —'s. *En —*, ongekleed.
Deshonneur (oneer, schande), v. gmv.
Deshonoreeren (ontereen, schandvlekken).
Designeeeren (betekenen, aanwijzen; voorloopig benoemen). *Voor den krijgsveld —*.
Desirabel (wenschelijk), bn.
Desireeren (verlangen, wenschen, begeeren).
Deskundig (bekwaam, bedreven), bn.
Deskundige, m. en v. —n.
Desniettegenstaande (ondanks), bw.
Desniettemin, bw.
Desnoods (daaraan behoefte zijnde) bw.
Desobedieeren (ongehooftzaam zijn).
Desobligeant (onbeleefd), bn. en bw.
Desobligeeren (onbeleefd, norsch of onvriendelijk behandelen).
Desolaat (troosteloos, verlegen, bedorven, verlaten, verwoest), bn.
Desolante-boedelkamer (het voormalige kantoor van onbekeerde nalatenschappen te Amsterdam), v. —s.
Desolant (bedroevend, lastig), bn.
Desolatie (troosteloosheid; verwoesting), v. gmv.
Desorder (wanorde), v. gmv.
Desorganisatie (omkeering; ontbinding; wanorde), v. gmv.
Desorganiseeren (wanorde veroorzaken in, ontbinden; tweedracht maken).
Desoriënteeren (van den weg afleiden, het spoor bijster maken, in de war brengen).
Desperaat (wanhopig, radeloos), bn.
Desperatie (wanhoop, radeloosheid), v. gmv.
Despoliatie (beroving, plundering), v.
Despoot (willekeurig vorst, eigendunkeljk heerscher, dwingeland), m. —poten.
Despotisch, **despotiek** (willekeurig, verdrukkend, eigendunkeljk handelend), bn.
Despotisme, **despotismus** (eigendunkeljk heerschappij, verdrukking, dwingelandij), o.
Dessein (voornemen, oogmerk, opzet; ontwerp, schets; monster of staal van laken, enz.), o. —s.
Dessert (nagerecht), o. —en.
Desservant (waarnemend persoon; tijdelijk pastoor, totdat een ander benoemd is), m. —en.
Dessin (teekening, schets, ontwerp; patroon van kleedingstoffen), o. —s.
Destijds (te dien tijde), bw. [God], o.
Destin (noodlot, beschikking, besturing van

Destinatie (bestemming, plaats van bestemming), v. —tiën, —ties.
Destineeren (bestemmen, verordineeren, beschikken).
Destitueeren (afzetten, ontzetten van post of ambt).
Destitutie (afzetting, ontslag), v. —tiën, —ties.
Destructie (verwoesting), v. —tiën, —ties.
Destructief (vernielend, verwoestend), bn.
Destruereen (verwoesten, vernielen, vernietigen).
Deswege (daarom), bw.
Detacheeren (losmaken; afzonderen; afzenden).
Detachement (kleine bende soldaten), o. —en.
Detail (bijzonderheid), o. —s. En —, in al de bijzonderheden, omstandig, uitvoerig, ook: in het klein.
Detailhandel (kleinhandel), m. gmv.
Detectie (blootlegging, ontdekking), v.
De tempore (ter rechter tijd), bw.
Deteneeren (terughouden; vasthouden).
Defentie (opsluiting, hechtenis), v. gmv. Huis van —, gevangenis.
Deterioreeren (verstimmeren, bederven).
Determinatie (bestemming, besluit, bepaling), v.
Determinatief (bepalend), bn.
Determineeren (bestemmen, bepalen, beschikken).
Determinisme (leer der voorbeschikking), o.
Detreeren (opgraven), fig. opsporen, uitvorschten; ook: afschrikken.
Detestabel (verfoelelijk), bn. en bw.
Detesteeren (verfoeien, veruwschen).
Detineeren (gevangenhouden, terughouden).
Detonatie (ontploffing, losbranding; het valsch zingen), v. —tiën, —ties.
Detoneeren (ontploffen, losbranden; valsch zingen).
Detour (omweg; bocht, slingering; uitvlucht, voorwendsel), o. —s.
Detourneeren (afwenden, doen afdwalen, afwijken).
Detraqueur (lasteraar, eerroover), m. —s.
Detractie (lastering, luster), v. gmv.
Detresse (nood, verlegenheid, angst), v. gmv.
Detrompeeren (iemand van zijn dwaling terugbrengen).
Detroneeren (onttronen, van den troon stooten).
Deugd (braafheid, innerlijke waarde), v. —en. Van den nood een — maken, tegen zijn zin tot iets overgaan of besluiten; ik sta in voor de — van die stof, echtheid.
Deugdelijk (echt), bn. en bw.; —heid, v.
Deugzaam (braaf), bn.; —heid, v.
Deugen (braaf zijn; dienstig zijn), ik heb gedeugd.
Deugniet, m. en v. —en.
Deuk, v. —en. Een hoed met een —.
Deuken, ik heb gedeukt; —er, m.; —ing, v.
Deun (liedje), m. —en.
Deun (zuinig, krig), bn. —er, —st. Het ziet er — bij hem uit.
Deunen (zingen), ik heb gedeund.
Deur, v. —en. Met de — in huis vallen, zonder inleiding met iets voor den dag komen; de winter staat voor de —, is op handen; dat doet de — toe, dat geeft den doorslag; dat zet de — open, dat geeft gelegenheid, is oorzaak.
Deurwaarder, m. —s; —schap, o.
Deus ex machina (letterlijk: God uit de (toonel-)machine; m. a. w. iemand die zich onverwachts opdoet en duurdor aan een

neteligen of hachelijken staat van zaken een gunstige wending geeft).
Deutel (wigge), m. —s; —ijzer, o.
Deuvekater (drommels), tw. en als zn. (koek) m. —s.
Deuwik (de tap in een vat), m. —en.
Deuwikiën (door den deuwik tappen), ik heb gedeuwiki.
Devaliseeren (berooven, uitschudden).
Devastatie (verwoesting), v. —tiën, —ties.
Devasteeren (verwoesten, vernielen, omkeeren).
Developperen (ontwikkelen, oplossen).
Devestituur (berooving, ontzetting), v. gmv.
Deviatie (afdwaling van den rechten weg; verzeiling van een schip van den bepaalden koers), v.
Devieeren (afdwalen, afwijken, verzeilen).
Devies (toepasselijk zinnebeeld, met een kort doelmatig opschrift; zinspreuk, gedenkspreuk), o. —zen.
Devolutie (overgangsrecht, versterf), v. —tiën.
Devolveeren (afwentelen; iets een ander toe of aanbrenge; aan een ander bij erfrecht vervallen).
Devoot (vroom, godvruchtig; onderdanig, eerbiedig), bn. devoter, —st.
Devoereeren (verslinden).
Devotie (vroomheid, godsvrucht), v. gmv.
Devouereen (toewijden).
Devouement (toewijding, gehechtheid), o. gmv.
Dewijl (ondat), vw.
Dexteriteit (behendigheit, handigheid), v. —en.
Dextrine (zetmeelgom), v. gmv.
Dey (landvoogd in Barbarij), m. —s.
Dezelfde, hetzelfde, aanw. vnv.
Dezelve, hetzelfde, aanw. vnv.
Dezulke, bepalingaand. vnv.
Diable, diabolus (de duivel), m. —s, —sen.
Diaboliek, diabolisch (duivelsch, duivelachtig), bn.
Diaconie (kerkelijk armbestuur), v. —iën.
Diaconus (diaken, armerzorger), m. —sen.
Diadeem (koninklijk hoofdsieraad; vrouwelijk haartooisel), v. —demen.
Diagnose, diagnosis (onderscheiding der ziekten naar kentekenen), v. diagnosen.
Diagonaal (hoekpuntlijn), v. —alen.
Diagonaal (overhoeksch, overdueds), bn.
Diagram (schets; in de muziek: vijftijnige toonladder; ook: partituur), o. —men.
Diaken (armerzorger), m. —en, —s.
Diakones (armerzorger; ook ziekenverpleegster), v. —sen.
Dialeet (tongval, uitspraak in onderscheiden streken eens lands), o. —en.
Dialectiek (verstandsleer, denkkunst, disputeerkunst), v. gmv.
Dialogisch (in den vorm van samenspraken), bn.
Dialogiseeren (samenspraken houden; in den gesprekvorm inkleeden).
Dialogo (samenspraak, gesprek, onderhoud), m. —logen.
Diamant (edelgesteente), m. —en; (stof), o.
Diameter (middellijn, doorsnede), m. —s.
Diapason (harmonie en accoorden der octaven; maatstaf van de orgelpijpen, trompetten enz.; toonomvang), m. gmv. muz.
Diaphaan (doorschijnend), bn.
Diaphonie (volstemmigheid), v. muz.
Diarrhee (buikloop), v. gmv.
Dicht (gedicht), o. —en.
Dicht, bn. en bw.; —heid (vastheid), v.

Dichtader (beeld voor dichtertijken aanleg), v. —en.
Dichtdoen (sluiten), onr. ik deed —, heb —gedaan.
Dichten (dichtmaken), ik heb gedicht. Een lek —.
Dichten (verzen maken), ik heb gedicht; —er, m.
Dichtgenootschap (vereniging van dichters),
Dichtkunst, v. gm. v. [o. —pen.
Dichtmaken (sluiten, dichtdoen), ik heb —gemaakt.
Dichtregel (versregel), m. —s.
Dichtsluiten, ik sloot —, heb —gesloten.
Dichtstuk (gedicht, vers), o. —ken.
Dichtvuur (bezieling), o. gm. v.
Dichtwerk, o. —en.
Dichtaat (iets dat voorgezegd is of wordt ter naschrijving), o. —aten, —ata.
Dictator (eigenmachtig gezagvoerder; opperbewindvoerder in het oude Rome), m. —s.
Dictatorial (gezaghebbend, eigenmachtig), bn. en bw.
Dictatorisch (gebiedend), bn.
Dictatuur (het ambt en de waardigheid van een dictator), v. gm. v.
Dieeteen (voorzeggen om na te schrijven; ook: ingeven, in de pen geven; toewijzen, opleggen).
Dietie (zeggingskracht; de schrijftrant, wijs van zich uit te drukken; de spraak), v. gm. v.
Dictionnaire (woordenboek), m. —s.
Dictum, factum (gezegd, gedaan).
Didactiek (leerkunst, onderwijskunde), v. gm. v.
Didactisch (leerend, onderrichtend), bn. Een —gedicht, een leerlicht.
Die, dat, aanw. vnw.
Dieet (leeftegel, matige eetregel), o. gm. v.
Dief, m. dieven; Een —aan de kaars, een vezel, die het vet doet afloopen; elk is een —in zijn nering, ieder zoekt te winnen wat hij maar eenigszins kan; de gelegenheid maakt den —de verleiding is de oorzaak van het kwaad.
Diefachtig, bn. —heid, v. Een —e raaf.
Diefstal, m. —len.
Diogene, datgene, aanw. vnw.
Diemit (zekere stof), o. —en.
Diemiten, bn. Een —borstrok.
Dienaangaande (die zaak betreffende) bw.
Dienaar, m. —s en dienen.
Dieder (agent), m. —s.
Dienen, ik heb gediend. God —, zijn land —.
Dienovereenkomstig, bw.
Dienst (bijstand, hulp), m. —en.
Dienstig (geschikt), bn. en bijw.; —heid, v.
Dienstplichtig, bn.; —heid, v. Een —nummer.
Dienstvaardig (behulpzaam) bn.; —heid, v.
Dienstwillig, bn.; —heid, v.
Dienengevolge, vw.
Dienvolgens (bijgevolg), bw.
Diep (diepte, kolk), o. —en; ook bn. en bw.
Diependkend, bn.; —heid, v.
Diepen (uithalen, uitbaggen), ik heb gediept; —er, m.; —ing, v.; —sel, o.
Diepgang (scheepst.), m. gm. v. Een vaartuig van 20 voet —.
Dieplood (zeew. werktuig om te peilen), o. —en.
Diepte, v. —n.
Diepzinnig (grondig, veelbeteekenend, ook: onbegrijpelijk), bn.; —heid, v.
Dier, o. —en.
Dier (dierbaar, innig), bn. en bw. De —ste belangen.

Dierage (boos wijf, slecht kind), o. —s.
Dierenriem (zonneweg), m. gm. v.
Diergaarde (dierentuin), v. —n.
Dierlijk, bn.; —heid, v. Het —leven, het leven des lichaams; —e warmte; —e lusten, d. i. zinnelijke lusten.
Dies natalis (stichtingsdag, geboortedag), m.
Diets (alleen gebruikelijk in: —maken, wijsmaken), ik heb —gemaakt, d. i. heb wijsge-maakt, op den mouw gespeld.
Dievegge (vrouw, die steelt), v. —n.
Dieven (stelen), ik heb gediefd.
Dievenbende, v. —n.
Dieverij (diefstal), v. —en.
Diffamant (eerroovend, lastertijk), bn. en bw.
Diffameeren (eerrooven, belasteren, schand- vlekken).
Differeeren (verschillen, onderscheiden zijn; uitstellen).
Different (onderscheiden, ongelijk, verschil- lend, strijdig), bn.
Different (klein geschit), o. —en.
Differentiaal (oneindig klein gedeelte eener veranderlijke grootheid), v. —alen.
Differentiaal-rekening (een afdeling der hoogere wiskunde), v. wisk.
Differentie (verschil, onderscheid), v. —tiën, —s.
Difficil (zwaar, moeilijk, lastig, knorrig), bn. Een —mensch, een knorrepot, een lastig man.
Difficilteeren (zwaarigheden maken, tegen- werpingen in te brengen hebben).
Difficulteit (moeielijkheid, zwaarigheid), v. —en.
Difform (wanstaltig, mismaakt), bn.
Difformiteit (wanstaltigheid, mismaaktheid), v. —en.
Diffusie (wijldloopigheid), v. gm. v.
Diffuus (wijldloopig, verstrooid), bn.
Digereeren (verdeelen, verteren van spijzen).
Digestibel (gemakkelijk te verteren, licht), bn.
Digestie (oplossing, koking; spijsvertering), v.
Digestief (middel ter bevordering der spijs- vertering), o. —leven.
Digitalis (vingerhoedskruid), o. gm. v.
Diggel (scherf), v. —s, —en.
Dignitaris (waardigheidsbekleeder), m. —sen.
Digniteit (waardigheid, eerepost), v. —en.
Digressie (afwijking, uitspatting, buiten- sporigheid), v. —siën, —s.
Dij (lichaamsdeel), v. —en.
Dijen (opzwellen, uitzetten), het is gedijd.
Dijgen (uitzetten), het deeg, is gedegen. Ge- degen goud, smeedbaar goud.
Dijk (opgeworpen aarden dam), m. —en. Fig. Iem. aan den —zeten, uit zijn huis zeten; dat brengt geen zoden aan den —, dat baat of helpt niet.
Dijkage (dijkwerken), v. —s.
Dijken, ik heb gedijkt; —er, m.; —ing, v.
Dijk-etting (gras langs de dijken), v. —en.
Dijkstoel (dijkbestuur, college van heem- raden), m. —en.
Dijzig (mistig, dampig), bn.; —heid, v.
Dik, bn. en bw.; —heid, v.
Dikbuik (spotnaam), m. en v. —en.
Dikken (dik maken, aandikken), ik heb en ben gedikt.
Dikkerd (spotn. zwaarlijvige), m. —s.
Dikkop (dik mensch), m. en v. —pen. Ook: (kikkervischje), m. —en.
Dikmaals, bw.
Dikte (dikheid, zwaarte), v. —n.
Dikwerf (tal van keeren), bw.
Dikwijls (tal van tijdstippen), bw.

Dikzak (*dik en zwaar persoon*), m. en v. —ken.
Dilapideeren (*verkwisten, verspillen, doorbrengen*), v.
Dilateeren (*verwijden, uitzetten, uitstellen*), v.
Dilemma (*wissel- of vooronderstellende sluitrede; z'er moeilijke toestand*), o. —'s.
Dilettant (*kunstvriend, kunstverzamelaar*), v.
Dilettante (*kunstvriendin*), v. —n. [m. —en.
Dilettantisme (*beoefening eener kunst als liefhebber*), o. gmv.
Diligence (*naarstigheid, zorgvuldigheid, stiptheid*), v. gmv.
Diligence (*post- of reiswagen*), v. —s.
Diligent (*tijverig, naarstig, werkzaam; bezig*), bn.
Diligentie (*tijver; werkzaamheid*), v. gmv.
Dille (*zeker kruid*), v. gmv.
Dimensie (*afmeting, afstand; uitgebreidheid*), v. —siën, —s.
Diminuendo (*langzaam afnemend*), muz.
Diminueeren (*vermindern; kleiner maken*), v.
Diminutief (*spraak. verkleinwoord*), o. —ieven.
Dineeren (*het middagmaal gebruiken*), v.
Diner (*middagmaal*), o. —s; —tje en dineetje, o. —s.
Ding (*zaak, lichaam*), o. —en.
Dingbank (*rechtbank*), v. —en; vero.
Dingen (*pleiten, bieden*), ik dong, heb gedongen. *Naar iets —*, naar (eene post), staan; —er, m.; —ing, v.
Dingspaal (*rechtsgebied*), o. —len.
Dingtaal (*pleittaal; van dingen. d. i. pleiten*), v. —talen. *Ik heb hem — laten hooren*, d. i. hem krachtig tegengesproken.
Diocese, v. ook **diocees** (*kersepel, bisschoppelijk gebied*), o. diocesen.
Dioptr (*het vizier, kijkspleet op het astroalbum, meetk.*), o. —s.
Dioptriek (*doorzichtkunde*), v. gmv.
Diorama (*doorschijnend kunstafereel*), o. —'s.
Diphthong (*spraak. tweeklank*), v. —en.
Diploma (*akte van aanstelling; oorkonde*), o. —'s.
Diplomaat (*staatkundig tegenwoordiger van de eene mogendheid bij de andere, sluw staatsman*), m. —aten.
Diplomatie (*staatkundige vertegenwoordiging in of van het buitenland; kunst om de eene mogendheid bij de andere te vertegenwoordigen; fig. gestепенheid*), v. gmv.
Diplomatique (*het corps*) (*de vertegenwoordigers van of in het buitenland*), v.
Diplomatisch (*op de diplomatie betrekking hebbende, tot het gezantschap behoorende*), bn.
Direct (*rechtstreeksch, regelrecht, onmiddellijk*), bn.
Directeur (*bewindhebber, bestuurder*), m. —en.
Directie (*bestuur; oppertoezicht, uitvoering of uitvoerende macht*), v. —tiën, —ties.
Directoire, directorium (*opperst staatsbewind*), o. gmv.
Directrice (*bewindvoester, bestuurster*), v. —s.
Dirigeeren (*leiden, besturen; onder opzicht hebben, in orde brengen; zenden; sturen*), v.
Dirk (*toppant aan schepen*), v. —en.
Disapprobatie (*afkeuring*), v. gmv.
Disapproveeren (*afkeuren*). [muz.
Discant (*eerste zangstem, sopraan*), m. —en;
Discerneeren (*onderscheiden, beoordeelen*), v.
Discernement (*onderscheiding, oordeel*), o.
Disch (*spijstafel*), m. disschen; —genoot, m.; —genoot, v. —genooten. *Ten — noodigen*, ten eten, aan tafel.
Disciper (*scholier, leerling*), m. en v. —s, —en.

Disciplinair (*de tucht betreffende*), bn.
Discipline (*tucht, regel*), v. gmv.
Disciplineeren (*in bedwang houden, aan tucht en orde gewennen*), v.
Discoloratie (*de verkleuring, het verschieten*), v.
Disconteeren (*aftrekken of afrekenen; een wissel met aftrek van zekere percenten voor den vervaltijd inwisselen tegen geld*), v.
Discontinuatie (*staking, ophouding*), v.
Discontinueeren (*staken, ophouden*), v.
Disconto (*korting en wel percentsgewijze*), o. —'s.
Discordia (*tweedracht*), v. gmv.
Discoureeren (*in gesprek zijn*), v.
Discours (*gesprek*), o. —en.
Discrediet (*minachting*), o. *In — brengen*, in opspraak brengen.
Discreet (*bedachtzaam, bescheiden, voorzichtig, stilzwijgend*), bn.
Discretie (*bescheidenheid, ingetogenheid, stilzwijgendheid*), v. *Ik laat dit aan uw eigen — over*, opvatting, oordeel; —dagen, respitdagen (dagen van uitstel na den vervalddagen eens wissels).
Disculpeeren (*verontschuldigen, rechtvaardigen, vrijspreken*), v.
Discussie (*woordenwisseling, gedachtenwisseling*), v. —siën, —s.
Discuteeren, discutieren (*bespreken, nauwkeurig nagaan, wikken en wegen*), v.
Disette (*gebrek, hongersnood*), v. gmv.
Disgratie, disgrace (*ongenade*), v. gmv.
Disgratieeren (*in ongenade doen vallen*), v.
Disharmonie (*wangeluid, wanklank, wantoon; oneerigheid, twist, tweedracht*), v. gmv.
Dishonorable (*onteerdend, schandelijk*), bn.
Disjunctie (*afzondering, scheiding*), v. —s, —tiën, —s.
Disjunctief (*afzonderend, scheidend*), bn.
Dislocatie (*verzwikking, ontwrichting*), v. —s.
Disloceeren (*verzwikken, ontwrichten, overleggen*), v.
Dismembreeren (*verdeelen, ontleden*), v.
Dispache (*ooreenkomst tusschen twee personen, wegens geleden zeeschade*), v. —s.
Disparaisseeren (*verdwijnen; onzichtbaar worden*), v.
Dispariteit (*ongelijkheid*), v. —en. gmv.
Dispendieus (*kostbaar, veel geld kostend*), bn.
Dispensatie (*onthefing, vrijstelling*), v. —s, —tiën.
Dispensatorium (*apothekersboek, receptenboek*), o. —s, —ria.
Dispenseeren (*uitdeelen; vergunning geven; vrijspreken, ontbinden, ontheffen*), v.
Disponent (*gevolmachtigde*), m. —en.
Disponeeren (*regelen, gebieden, beschikken*), v.
Disponibel (*beschikbaar*), bn.
Dispositie (*inrichting, gesteldheid, neiging, beschikking; rangschikking*), v. —tiën, —s.
Dispositief (*voorbereidend*), bn.
Disproportie (*ongevenredigheid, wanverhouding*), v. —tiën, —s.
Disproportionneeren (*onregelmatig, onevenredig of ongelijk maken*), v.
Disputatie (*redestrijd*), v. —tiën, —s.
Disputeeren (*wetenschappelijk woorden-twisten, woorden wisselen*), v.
Dispuut (*woordenstrijd*), o. disputen.
Disregard (*geringschattig*), o. gmv.
Disrenommee, disreputatie (*kwade naam, kwaad gerucht*), v. gmv.
Dissatisfactie (*ontevredenheid*), v. gmv.

Dissectie (ontleding), v. —tiën, —s
Dissel (een soort van bijl), m. —s.
Dissel (wagenboom), m. —s.
Dissensie (verscheidenheid van meening, oneenigheid), v. —siën, —s.
Dissenter (andersdenkende; kerkelijk afgescheidene), m. en v. —s.
Dissentieeren (anders denken, afwijken).
Dissentiment (tegenovergesteld gevoelen), o.
Dissertatie (geleerde verhandeling, academisch proefschrift), v. —tiën, —s.
Dissideeren (anders denken, van een andere gezindheid zijn).
Dissimulatie (veinzertij), v. gmv.
Dissimuleeren (veinzen, zich vermommen).
Dissipeeren (verkwisten, verspillen).
Dissolubel (oplosbaar), bn.
Dissolutie (oplossing, ontbinding, opheffing), v.
Dissolveeren (oplossen, ontbinden, opheffen).
Dissonant (wanaklank, valsche toon), m. —en.
Dissoneeren (valsche tonen voortbrengen, wangeluid maken), muz.
Dissuadeeren (afraden, uit het hoofd praten).
Distantie (verwijdering, afstand), v. —tiën, —s.
Distel (plant), v. —s. De orde van de —, of van St. Andries, ridderorde in Groot-Britannië.
Distelen (krakeelen, diarsdrijven), ik heb gedisteld.
Distelig (fig. netelig), bn.
Distillateur, distilleerder (stoker, brander, overhaalder), m. —s.
Distillatie (overhaling), v. —tiën, —s.
Distilleeren (afrekken, stoken, overhalen).
Distinet (duidelijk onderscheiden), bn. en bw.
Distinctie (onderscheiding), v. —tiën, —s.
Distinctief (onderscheidend), bn.
Distinctief (kenteeken van rang of orde), o. —leven.
Distingeeren (onderscheiden, met achtung bejegenen).
Distractie (afgetrokkenheid; verstrooiing; vervreemding; verkoop), v. —tiën, —s.
Distrait (afgetrokken, verstrooid), bn.
Distribueeren (ver- of uitdeelen; ronddeelen; bij letterzeters: de letters der afgedrukte vormen in de kast sorteeren).
Distributie (uitdeeling, verdeling bij letterzeters: zetsel, dat gedistribueerd kan worden), v.
District (rechtsgebied, landstreek), o. —en.
Districtscommissaris, m. —sen.
Disturbatie (verwarring, stoornis), v. —tiën, —s.
Disturbeeren (verhinderen, verwarren; storen, belemmeren).
Dithyrambus (lied ter eere van Bacchus, virig lied in ongeregelde versmaat), m. —bae.
Ditje, o. —s. Allerlei —s en datjes, kleingedrukt (voor dezen leker), bw. [heden].
Dito (het gezegde, het gelijke), o.
Divageeren (van zijn hoofdoel afwijken, onzin zeggen).
Divan (Raad van den Grooten Heer, in Turkije; ook een in 't Oosten gebruikelijke lage rustbank of sofa met tapijten en kussens), m. —s.
Divergeeren (witeenloopen, afwijken).
Divergent, divergeerend (witeenlopend), bn.
Divers (menigereel, onderscheiden), bn.
Diversen (onderscheidenen), m. mv.
Diversie (afleiding, afwendingsverstrooiing), v.
Diversiteit (verscheidenheid, menigvuldigheid), v. —en.

Diverteeren (afleiden, vermaken, verlustigen).
Divertissement (vermakelijkheid), o. —en.
Dividend (de som, welke onder een gezelschap verdeeld moet worden; evenredig aandeel in de zuivere winst), o. —en.
Divide et impera (verdeel en heersch).
Divideeren (deelen, verdeelen).
Divin (goddelijk, overheerlijk), bn. Droit—, goddelijk recht (der Koningen).
Divinatie (het waarzeggen, voorgevoel), v. —s.
Divineeren (raden, voorgevoelen, waarzeggen).
Diviniteit (godheid), v. —en.
Divisie (deeling, in de rekenkunde; groote legerafdeeling), v. —siën, —s.
Divisor (dealer), m. —s.
Divorce (chtscheiding), m. gmv.
Divulgate (verspreiding, ruchtbaarmaking), v.
Divulgeeren (bekendmaken, verspreiden, ruchtbaarmaken).
Dixi (ik heb gezegd, aan het slot eener redevoering), o.
Dobbel (spel met twee teerlingen), m. gmv. Hij zal een harden — hebben. d. i. een harden strijd.
Dobbelbeker (trechtertje), m. —s.
Dobbelen, ik heb gedobbel; —aar, m.; —arij, v. Ongelukkig —, tegenspoed hebben.
Dobber (drijvertje, pen, sim aan een hegel-snoer), m. —s.
Dobberen (op en neer gaan in 't water), ik heb gedobber; —ing, v. Op zee —, rondzwalken: tusschen hoop en vrees, leven en doereeren (leerwijken). [dood —].
Docent (leeraar), m. —en.
Dochter, v. —s. Jonge —, jong, ongehuwd meisje.
Dociliteit (leerzaamheid, vatbaarheid), v. gmv.
Doctor (academische titel, ook geneesheer), m. —en.
Doctoraal (als of van een doctor; deftig; gezaghebbend), bn.
Doctoraat (de waardigheid van doctor), o. gmv.
Doctorandus (iemand die den doctoralen graad denkt te halen), m. —sen.
Doctrina (leer, wetenschap), v. gmv.
Doctrinair (bekrompen hechtend aan een eenmaal afgebakende geloofsbelijdenis of leer op staatkundig gebied), bn.
Document (bewijs, oorkonde), o. —en.
Dod of dodde (plant van het geslacht der rietgewassen), v. dodden.
Dodderig (slaperig), bn. en bw.; —heid, v.
Dodei (bedorven ei), o. —eren.
Dodijnen (een kind —, in den arm of in de wieg in slaap maken), ik heb gedodijnd.
Dodoor (suffer, langslaper), m. en v. —en.
Doedel (speeltuig der Tyrolers), m. —s.
Doedelzak (pijpkak), m. —len. muz.
Doek (geveven stof, schilderstuk, vlag), o. —en.
Doek (halsdoek, zakdoek, enz.), m. —en.
Doeken (bedriegen, blinddoeken), ik heb gedoekt; —er, m.; —ster, v.; —ing, v.
Doel (wit, waarop men mikt), o. Fig. oogmerk, voornemen. plan: Een — beoogen, zijn — bereiken, treffen, naar een — jagen, een — achtervolgen.
Doelen (oefeningsplaats der schutters), m. —s.
Doelen (mikken), ik heb gedoeld. Op iets —, mikken.
Doelmatig (geschikt), bn.; —heid, v.
Doeltreffend (geschikt tot het doel), bn.
Doelwit, o. gmv.
Doemen (veroordeelen), ik heb gedoemd; —er, m.; —ing, v.

Doemvonniss (doodvonniss, veroordeeling), o.
Doemzucht (wraaklust), v. gmv. [—sen.
Doen (handelen, uitvoeren, verrichten), onr. ik deed, heb gedaan; —er, m.
Doeniet (leeglooper), m. en v. —en.
Doenlijk (uitvoerbaar), bn.; —heid, v.
Doetje (goede sul, onnoozele vrouw of meisje), o. —s.
Doezelaar (teekenk., opgerold zacht lederen voorwerp, om te schaduwen), m. —s.
Doezelen (schaduwen), ik heb gedoezeld; —ing, v.
Dof (duw, stoot, riemslag), m. —fen. [v.
Dof (niet glanzend, mat), bn. en bw.; —heid, v.
Doffen (slaan, stooten), ik heb gedoft; —er, m.;
Doffer (mannetjesduif), m. —s. [—ing, v.
Doft (roebank), v. —en.
Dofwit (vuilachtig wit), bn. Een — overhemd.
Dog (grote hond), m. —gen.
Doge (hertog van Venetië, Genua, enz.), m. —s.
Dogger (vischpink), m. —s.
Doggerboot (boot voor de kabeljauwvangst), v. —en.
Dogma (leerpunt, leerstelling, leerstuk; geloofsartikel), o. —'s, —ta.
Dogmatiek (het leerstellige van de geloofsleer), v. gmv.
Dogmatisch (leerstellig, leermatig), bn. en bw.
Dogmatiseeren (leerstellig voordragen).
Dok (besloten ligplaats voor schepen), o. —ken. Een droog —, een drijvend —.
Dokken (de schepen in het dok halen), ik heb gedokt.
Dokken (betalen), ik heb gedokt.
Dokken (bosjes stroo tusschen de pannen), v. mv. Ook: poppen.
Dokter (geneesheer), m. —s.
Dokteren (ziek zijn, den dokter raadplegen, geneeskundig verzorgen), ik heb gedokterd.
Dol (roetipen: pop), m. —len.
Dol (razend, waanzinnig), bn. en bw.; —heid, v.
Dolee (liefelijk), muz.; — far niente, het zoete niets-doen, het leegloopen.
Doldriest (brooddronken), bn.
Doldriftig (onbedachtzaam), bn.
Doleeren (klachten inbrengen, bezwaren hebben).
Dolen (dwalen), ik heb gedoold; —ing, v.
Dolfijn (walvischachtig zeedier), m. —en.
Dolgraag (zeer graag), bw.
Dolhamer (houten hamer om een rund te dollen), m. —s.
Dolhuis (gekkenhuis), o. —huizen.
Dolik (giftplant), v. gmv.
Dolk (moordprijm, ponjaard), m. —en.
Dolkop (onberaden mensch), m. en v. —pen.
Dolkruid (giftplant, nachtschade), o. gmv.
Dollar (daalder in N-Amerika, geldende f 2.60), m. —s.
Dolle-hondsbeet, m. —beten.
Dollekervel (giftplant, waterscheerling), v. gmv.
Dolleman (onbesuisd, wild mensch), m. —nen, —s.
Dollen, ik heb gedold. Een os —, d.i. hem de hersens inslaan met een bijl of hamer.
Dolman (huzarenbuis; mel bont afgezet buisje), m. —s.
Dolomiet (zekere rotsoort), o. gmv.
Dolzinnig (onbezonnen), bn.; —heid, v.
Dom (heer, eeretitel der edellieden in Portugal), m. —s.
Dom (domkerk, bisschoppelijke kerk, hoofdkerk), m. domkerken.

Dom (zonder begrip), bn. en bw.; —heid, v.
Domaniaal (van of betreffende het domein), bn.
Domein (rijksgrond, kroongoesd), o. —en.
Domesticatie (tammaking), v. gmv.
Domesticiteit (dienstbaarheid, ondergeschiktheid), v. gmv.
Domestiek (dienstbode), m. en v. —en.
Domicilieeren (woonachtig zijn).
Domicilie (verblijf, huisvesting, woonplaats), o. —liën, —s. — kiezen ten huize van; — van onderstand, plaats, waar men armlastig is.
Dominant (heerschend, de overhand hebbend), bn.
Dominante (de groote quint; de heerschende of hoofdtoon in de koraalmuziek), v. gmv.
Dominatie (heerschappij, geweld), v. gmv.
Dominee (leeraar, predikant), m. —s.
Domineeren (heerschen, den baas spelen, vooruitkomen, overtreffen).
Dominicaan (monnik van de orde van St. Dominicus), m. —canen.
Domino (heer, momgewaad; masker), o. —'s.
Domino (spel), o. —s.
Domme kracht (werktuig, tandrad), v. —en.
Dommel (bedwelming), m. gmv.
Dommenen (gonzen, gelijk de bijen, mompelen, sluimeren), ik heb gedommeld; —aar, m.; —ing, v.
Dommerik (lomperd), m. —en.
Domoor (dom mensch, onnoozele), m. —en.
Dompelen (onder water plonsen), ik heb gedompeld. Fig. In ellende —, in rouw —, d.i. brengen.
Dampen (smoren), ik heb gedompt.
Donper (kaarsendomper), m. —s. Fig. duisterling, bevorderaar van domheid en bijgeloof.
Dompig (somber, vochtig), bn.; —heid, v.
Domproost (domheer), m. —en.
Don (gift, schenking), o. —s. —gratuit, vrijwillige gift.
Don (heer, eeretitel der edellieden in Spanje), m.
Doña, Donna (Spaansche en Portug. titel van edelvrouwen), v. —s.
Donateur (begiftiger), m. —s.
Donatrice (begiftiger, schenker), v. —s.
Donder (natuurverschijnsel), m. —s.
Donderen, het heeft gedonderd. Hij hoort het te Keulen —, staat verbaasd; iem. —, gzm. kwellen, plagen.
Donderjagen (lastig maken, plagen), ik heb gedonderjaagd. gzm.
Donker, o. gmv. Tusschen licht en —, in de schemering.
Donker (duister), bn. en bw.; —heid, v.
Dons (de fijnste vederen), o. gmv.
Dood, m. Hij ziet er uit als de —; trouw tot in den —; de — van Yperen, pestziekte; wandelen in de schaduwen des doods, gestorven zijn. De — is in den pot, het is een nare boel.
Dood (gestorven), bn. Een — kapitaal, renteloos; de Doode Zee (in Palestina): hij is — van slaap; hij is op sterven na —, Ir. voor hij leeft nog.
Doodbidder (aanspreker), m. —s. gew. Een gezicht hebben als een —, er bleek uitzien.
Dooddoener (afdoende reden, machtspreuk), v. —s.
Dooden, ik heb gedood; —er, m.; —ing, v. Fig. Den tijd —, d.i. verdrijven; zijn lusten —, d.i. onderdrukken.
Doodeter (lediglooper), m. —s.
Doodfamiliair (hoogst gemeenzaam), bn.

Doodgraver (*grafmaker, ook zeker insect*), m. —s.
Doodverven (*een schilderij aanleggen*), ik heb gedoodverfd. Fig. *Iem. met een post of ambt* —, d. i. hem als zodanig noemen, aanwijzen.
Doof (*hardhoorend*), bn. en bw. Zoo — als een kwartel, erg doof; fig. — voor de stem van 't medelijden, geen medelijden kennen; — voor vermaningen; — aan een oor; Oost-indisch —, d. i. hoorende doof. —heid, v.
Doofpot, m. —ten. Fig. *Iets in den — doen, stoppen*, d. i. voorgoed uit de wereld helpen.
Doofstom (*doof en stom*), bn.
Doofstomme, m. en v. —en.
Doofstommen-instituut, o. —instituten.
Dooi (*het dooien*), m. gm.v.
Dooien, het heeft gedooit.
Doolhof, o. —hoven. Fig. *Een — van straten, van gangen*, b.v. in den St.-Pietersberg; *het recht is een ware —*.
Doop (*kerkplechtigheid, sacrament*), m. gm.v.
Doop (*saus*), v. gm.v.
Doopceel, v. —en. *Iem. — lichten*, iemands verleden napluizen en bekend maken.
Doopen, ik heb gedoopt; —er, m.; —ing, v.; —eling, m. en v.
Doopsel (*sacrament*), o. gm.v.
Doopsgezind, bn.
Doopsgezinde (*volgeling van Menno Simonsz., Mennoniet*), m. en v. —n.
Doopvont (*doopbekken*), v. —en. Ook: *doopvonte*.
Door (*dooier*), m. en o. —en.
Doorbraak, v. —braken. *De — van een dijk*.
Doordacht (*overlegd*), bn. *Een goed —e zaak*.
Doordien (*omdat*), vw.
Doordringen (*doorheen dringen*), ik drong —, ben en heb —gedrongen; (ook: vervullen: begrijpen), het —drong, is —drongen. *Hij is —drongen van droefheid; —drongen van de waarheid zijner leer*, d. i. in zijn hart overtuigd.
Doordringend, bn.; —heid, v. *Een — geluid, eene — koude, een —e stem, een — verstand*.
Dooreerlijk, bn. *De man is —*.
Doorgaan, ik ging —, ben en heb —gegaan.
Doorgaans (*gewoonlijk*), bw.
Doorgang, m. —en.
Doorgeleerd (*zeer geleerd*), bn.
Doorgelezen (*ten einde gelezen*), bn. *Een — boek*.
Doorgoed (*zeer goed*), bn.
Doorheet (*zeer heet*), bn. en bw.
Doorkneed (*geleerd, verstandig, bedreven; op de hoogte van iets*), bn.; —heid, v.
Doorlaat (*duiker*), m. —laten.
Doorloop (*doorgang*), m. —en.
Doorlicht (*doorschijnend*), bn.
Doorlichtig (*fig. aanzientlijk, achtbaar*), bn. en bw.; —heid, v.
Doormarsch, m. —en.
Doorn en Doren, m. doornen en dorens.
Doornachtig, bn. —er. *Een — heg*.
Doornat (*druipnat*), bn.
Doornen, bn. *Een — stok*.
Doornenkroon, v. —kronen.
Doornig, bn.; —heid, v.
Doorreis, v. —reizen.
Doorrijp (*ter dege rijp*), bn.
Doorschijnend (*het licht doorlatend*), bn.; —heid, v.
Doorslaand (*afdoend*), bn. *Een — bewijs*, een overtuigend bewijs.
Doorslag (*vergiëtest*), m. —en.

Doorsnede (*middellijn*), v. —n.
Doorsnood (*erg slecht*), bn.
Doorstek (*het doorsteken*), m. —steken.
Doorstend (*snel handelend*), bn. en bw.
Doortocht (*vrije weg, doorgang, uitweg*), m. —en. *Den — versperren; zich een — banen*.
Doortrokken, bn. *Een papier met olie —*.
Doortvaart, v. —en.
Doorvoed (*welgevoed*), bn. en bw. meer —, meest —; —heid, v.
Doorvoer, m. —en. *Rechten van —*.
Doorvoerbief (*geleibrief voor goederen*), m. —brieven.
Doorvoeren (*handelsartikelen door het land voeren*), ik heb —gevoerd; —voering, v.
Doorvoerhandel, m. gm.v.
Doorwoert (*goed doordacht; naar alle eischen bewerkt, degelijk*), bn.; —heid, v.
Doorzicht (*gezicht door iets heen; ook: vlug bezin, schranderheid*), o. *Een man van —, scherpzinnigheid*.
Doorzichtig, bn. en bw.; —heid, v.
Doorzichtkunde (*leer der perspectief in het teekenen*), v. gm.v.
Doorzien (*aanhoudend zien*), ik zag —, heb —gezien; ook: ik —zag, heb —zien, d. i. begrepen.
Doos (*een soort van kistje*), v. —zen. Fig. *Hij zit in de —, gevangenis; hij komt als uit een —je*, ziet er zeer net uit.
Doovekool (*gedoofde kool vuur*), v. —kolen.
Dooven (*uitdooven, smoren*), ik heb gedooft; *dooving*, v.
Doovenetel (*tipbloemige plant*), v. —s.
Doozenfabriek, v. —en; —kraam, v. —kramen; —maker, m. —en.
Dop (*deksel, schaal*), m. —pen.
Doppen (*van den dop ontdoen*), ik heb gedopt.
Doppio (*dubbel*), bn. muz.
Dor (*droog, onvruchtbaar*), bn. en bw.; —heid, Doren, m. —s. Ook: **Doorn**. [v.
Dorp, o. —en.
Dorpel (*drempel*), m. —s.
Dorper (*laffeijene*), m. —s. vero.
Dorperheid (*boerscheid, onbeschaamdheid*), v. gm.v.
Dorpsch (*dorppachtig*), bn. *Een — jongmensch*.
Dorpsheerberg, v. —en; —kerk, v. —en.
Dorren (*verdorren, verdrogen*), het is gedord; —ing, v.
Dorsch (*kleine schelvisch*), m. —en.
Dorschen (*de graankorrels uitslaan*), ik heb gedorscht; —er, m.; —ing, v. Fig. *Hooi —, nutteloos arbeiden*.
Dorschschuur, v. —schuren; —vlegel, m. —s.; —vloer, m. —en; —wagen, m. —s.
Dorso (*in*), op den rug (van een wissel), op de omgekeerde zijde; op de laatste bladzijde.
Dorsten, ik heb dorst; onp. w. mij dorst, mij dorste, heeft dorst. Fig. *Naar bloed, naar wraak —*, d. i. smachten.
Dorstig, bn. en bw. —heid, v.
Dorure (*verguldsel, vergulding*), v. gm.v.
Dos (*kleding, opschik*), m. gm.v.
Dos-a-dos (*rug tegen rug*), bn.
Dos d'ane (*een ezelsrug, een spits toeloopende boog*), m.
Dosis (*kleine hoeveelheid*), v. —sen, doses.
Dossen (*kleden*), ik heb gedost. Fig. *versieren*.
Dot (*suikerpopje voor zuigelingen*), v. —ten.
Dotatie (*uitzet, begiftiging*), v. —tiën, —s.
Doteeren (*begiftigen, beschenken met een bruidschat*).

Douairie (bezitting eener weduwe of hetgeen aan een weduwe vermaakt is), v. —rieën.

Douarière (weduwe van aanzienlijke geboorte, die een douairie of douarie bezit), v. —s.

Douane (tolhuis, konvooi, de tol), v. —n; ook (accijns-kommies), m. —n.

Douanier (tolbeambte), m. —en, s.

Douarie (weduwengeld, weduwingoed), v. —ën.

Doubleeren (verdubbelen; in het biljartspel: den bal eerst tegen den band spelen; scheepst. omzeilen).

Doublet (een dubbel voorhanden stuk, b.v. vogeleieren; worp met twee dobbelsteenen. waarbij met beide evenveel oogen worden geworpen), o. —ten.

Doublet (dubbel pistool, Spaansche goudmunt = ± f20), m. Ook: **Dubloen**.

Doubleure (voering en opslagen aan soldatenteekening), v. —s.

Douceur (zoetigheid, zachtheid, v.; drinkgelo, geschenk), o.; —tje, o. —s.

Douche (stortbad), v. —s.

Douteeren (twijfelen, betwijfelen).

Douteus (twijfelachtig), bn.

Douw (stoot), m. —en.

Dozijn (twaalfstal), o. —en.

Draad (voorwerp), m. draden; (stof), o.

Draagkoets, v. —en.

Draagzeel (band, helpzeel), o. —en.

Draai (keer, wending). m. —en. *De weg maakt hier een —. De koetsier nam den — te kort. Fig. Hij weet aan alles een — te geven*, d. i. een gunstige wending of voorstelling.

Draaibank (werkbank), v. —en.

Draaien, ik heb en ben gedraaid; —er (werkman, die draait), m.

Draak (fal'elachtig dier), m. draken.

Drab, drabbe (drabbe, grondsoep, moer, droesem), v. gmv.

Drabbig (troebel, modderig), bn.; —heid, v.

Drachme (apothekersgewicht, gelijk aan 3,845 gram), o. —n. Ook: drachma.

Draecht (een hoeveelheid; kleederdracht), v. —en. *Een — hout, een — water, een leelijke —.*

Drachtig, bn.; —heid, v. *De koe is —.*

Dradig (vezelig, stokkerig), bn. en bw.; —heid, v.

Draf (t draven), m. *Het op een — zetten.*

Draf (grondsoep, voeder), m. gmv. *Hij zit in den —, verlegenheid.*

Dragen, ik droeg, heb gedragen; —er, m.

Dragoman (tolk, bij de Turken), m. —s.

Dragon (zeker kruid, nl. keizersatade, in Siberië en Tartarië), v. gmv.

Dragon (degenkwast), v. —s.

Dragonade (geweldpleging der Dragonders onder Lodewijk XIV om de Hervormden door geweld van wapenen in den schoot der R. K. Kerk terug te brengen; dwangbekeering door militair geweld), v. —s.

Dragonder (lichte ruiter. Fig. groote, forsche vrouw), m. —s. *Lichte —, oneerbaar meisje.*

Draineeren (droogleggen van landerijen), ik heb gedraineerd; —buis, v.

Drakenbloed (politoer), o.; —boom, m. —en; —kop, m. —pen; —kruid, o.

Dralen (talmen, aarzelen), ik heb gedraald; —er, m.; —ing, v.

Drama (schouwspel, tooneelspel), o. —'s.

Dramatiek (tooneelspeelkunst), v. gmv.

Dramatisch (tooneelmatig), bn. en bw. *Een — verhaal, iets — behandelen.*

Dramatiseeren (tooneelmatig inkleden of bewerken).

Dramaturg (tooneelspeldichter, —schrijver, —kenner, —beoordeelaar), m. —en.

Dramaturgie (tooneelspeelkunst), v. gmv.

Drang (zacht geweld), m.; —reden, v. —en.

Drank, m. —en.

Drap de dames (half laken), o. gmv.

Drapeeren (bekleeden; de kleding op schilderijen nabootsen); —ing, v.

Draperie (behangsel, voorhangsel), v. —rieën.

Dras (natte, weeke grond), v. gmv.

Dras (moerassig), bn. *Een —se grond.*

Drassig (moerassig), bn.; —heid, v.

Draven, ik heb gedraafd; —er, m.

Dravik (zeker gras), v. gmv.

Drawing-room (gezelschapskamer, zaal waar men bezoekers ontvangt), v. —s.

Dreef (smalle laan; particuliere weg), v. dreven.

Dreg (dregge), v. —gen.

Dreggen (met een dregge of haak visschen naar iets), ik heb gedregd. — naar een drenkeling.

Dreigement (bedreiging), o. —en.

Dreigen, ik heb gedreigd; —er, m.; —ing, v.

Drek (vuilnis), m. gmv.

Drekbak (vuilnisbak), m. —ken.

Drekkig (vuil, smerig), bn.

Drempel (dorpel), m. —s.

Drenkeling, m. en v. —en; v. ook —e.

Drenken (bevochtigen, te drinken geven), ik heb gedrenkt. *De regen drenkt de planten.*

Drenkplaats, v. —en; —trog, m. —gen; —wed, o. —den.

Drentelen (langzaam op een neer gaan), ik heb gedrenteld; —aar, m.; —ing, v.

Drenzen (op huilenden toon aanhouden, iets vragen als kleine kinderen doen), ik heb gedrensd.

Drenzerig (lastig, dwingerig), bn.

Dresseeren (africhten, bekwaam maken).

Dreum (bij de wevers en kleermakers, zekere draden), m. —en.

Dreunes (kereltje), m. —en.

Dreun (schudding, schok), m. —en.

Dreunen, het huis heeft gedreund; —ing, v.

Dreutel (fig. klein ventje), m. —s.

Dreutelen (talmen, luieren), ik heb gedreuteld; —aar, m.

Drevel (puntig ijzer, waarmede men spijkers indrijft), m. —s.

Dribbel (iem. die dribbelt), m. en v. —s.

Dribbelen (loopen met kleine pasjes), ik heb gedribbeld; —aar, m.; —ing, v.

Drie, telw. (als zn. v.), —ën.

Driedeelen (op een derde der waarde brengen, tierceeren), ik heb gedriedeeld; —ing, v.

Driedekker (schip met drie verdekken), m. —s.

Driedraadsch, bn. — katoen.

Drieduizendste (ranggetal), bn.

Drieëenheid, v.

Drieërhande, —lei (van drie soorten), onverbuigbaar bn.

Driegdraad (rijgdraad), m. —draden.

Driehoek (meetk.), m. —en.

Driehoeksmeting, v. —en.

Driehonderd, telw.

Driehonderdste (ranggetal), bn.

Drieklank (muz.), m. —en.

Driekleur (vlag), v.; —ig, bn.

Driekleurd (driekleurig), bn. *Een —e kater.*

Driekoningen, m. —dag, m. —dagen; —feest, o. —en.

Driekroon (pauzenkroon, tiara), v. gmv.

Driedelig, bn. *Een — onderwerp* (spraakk.).

Drieling, m. en v. —en; voor het v. ook —e.
Drieman, m. —nen; —schap (1e en 2e —, in de Rom. geschiedenis), o. —pen.
Driemast (schip), m. —en.
Driemaster (schip), m. —s.
Drieponder (kogel), m. —s.
Driesprong (punt, waar drie wegen samenloopen), m. —en.
Driest (onbeschaamd, stout, koen, vermetel), bn. en bw.; —heid, v.
Driestral (drievoet, stoeltje des schoenmakers), m. —len.
Driestemmig, bn. Een — lied.
Drietral, m. —len. Een — jaren, een — guldens.
Drievoudig, bn. Het — verbond.
Drievuldigheid (drie-één-heid), v.
Driewerf, bn. en bw.
Drift, v. —en. Een — ossen: hij deed het in —.
Driftig, bn. en bw.; —heid, v.
Drijfbeitel, m. —s.
Drijven, ik dreef, heb gedreven. De ossen —, een spijker in den muur —, fig. den spot —, —er, m.; —iag, v.
Dril (zeker boor-uerktuig), m. —len; (gestold vleeschnat), v. gmv.
Drilboog, m. —bogen; —boor, v. —boren; —gat, o. —en.
Drillen (ronddraaien, ook africhten), ik heb gedruild; —ing, v.
Dringen, ik drong, heb en ben gedrongen; —er, m.; —ing, v.; —ster, v.
Dringend (geen nitstel lijdend), bn. Een —e boodschap, —e bezigheden, dat is — noodzakelijk.
Drinkbak, m. —ken; —beker, m. —s; —ebroer (dronkaard), m. —s.
Drinken, ik dronk, heb gedronken —er, m.; —erij, v. Fig. Op iem. gezondheid —, d. i. een toost of dronk instellen.
Drinkgelag (vertering), o. —en.
Dröef (neerslachtig), bn. en bw.; —heid, v.
Droefenis, v. gmv.
Droefgeestig (zwaarmoedig), bn.; —heid, v.
Droelen (misteiden), ik heb gedroeld; —er, m.; —ing, v. vero.
Droes (paardenziekte, ettering, die zich door den neus ontlast), m. gmv.
Droes (de drüvel), m. gmv. De — hale je!
Droesem (grondsop), m. —s.
Droeseinig (vol droesem), bn.
Droevig, bn. en bw.; —heid, v.
Droezig (lijdende aan droes, ook verkouden), bn.; —heid, v.
Drogen, ik heb gedroogd; —ing, v.; —erij, v.
Drogist (verkooper van artsenijen), m. —en.
Drogreden (bedrieglijke redenering), v. —en.
Drogredenaar (valsch wijsgeer), m. —naren en —naars.
Drol, m. —ien. gmv.
Drollig (kluchtig), bn. en bw.; —heid, v.
Drom (menigte), m. —men.
Dromedaris (eenbuittige kameel), m. —sen.
Drommel (zoovel in de beteekenis van menigte, als van drüvel), m. —s.
Dronk (teug, stök), m. —en.
Dronkaard, m. —s en —en.
Dronken, bn. en bw.
Dronkenschap (beschonkenheid), v. gmv.
Droog, bn. en bw. droger, droogst; —heid, v.
Droogloopen (het afloopen van water), het liep —, is —gelopen.
Droogmalen, ik maalde —, heb —gemalen; —maling, v. De —maling van een meer.

Droogpoetsen (schoon of blinkend maken), ik heb —gepoetst.
Droogschuren (b.v. koperwerk), ik heb —ge-
Droogte, v. —n. [schuurd.
Droogvoets en **Droogvoets**, bw.
Droogzolder, m. —s.
Droom, m. —en. Iem. uit den — helpen.
Droomen, ik heb gedroomd; —er, m.; —erij, v.
Droomerig (slaperig, suf), bn.; —heid, v.
Droopen (bedruipen, besproeien), ik heb gedroopt; —ing, v.
Drop (drup), m. —pen. Van den regen in den — komen, van kwaad tot erger vervallen.
Drop (afkooksel van zoethout), v. Ook: **Drup**.
Droffel (druppel), m. —s.
Droppelen, het heeft en is gedroppeld; —ing, v.
Droppen (druipen), het heeft en is gedropt.
Dropsteen (een druijsteen), m. —en; (als stofnaam), o.
Drossaard (batjuw), m. —s. Zie **Drost**.
Drossel (zekere lijstjer), v. —s.
Drossen (wegloopen), ik ben gedrost: —er, m.; —ing, v.
Drost (schout), m. —en; ook: **Drossaard**.
Druide (priester der oude Keltten), m. —n.
Druif (vrucht), v. druiven; fig. Knop. b.v. De — van een boor, van een kanon, enz.
Druil (bootszeil), m. —en.
Druil (persoon), m. en v. —en.
Druilen (talmen, suffen), ik heb gedruild; —er, m.; —ing, v.
Druilig (druilloorig), bn. en bw.
Druilloor (staper, suffer), m. en v. —en.
Druillooren (druilen, pruilen), ik heb gedruilloord.
Druilloorig, bn; —heid, v.
Druip, m.; —bvd, o. —en.
Druipen (in druppels neervallen), ik droop, heb en ben gedropen. Fig. Hij is gedropen, bij eenig examen afgewezen.
Druipnat (kletsnat), bn.
Druipneus (persoon), m. en v. —neuzen.
Druipooeg, m. en v. —en.
Druipstaarten (van angst den staart tusschen de achterpooten trekken, b.v. een hond), ik heb gedruipstaart. Fig. —de wegloopen, d. i. wegsluipen.
Druipsteen (een kalkachtige steen), m. —en; (als stofnaam), o.
Druischen (luide suizen), het heeft gedruischt.
Druiveblad, o. —eren.
Druivepit, v. —ten; —schil, v. —len; —steel, m. —stelen.
Druk, m. —ken. De — der slavernij, nood, ellende; een fraaie —, uitgave van een boek.
Druk, bn. en bw.; —te, v. Ook: **druk**.
Drukken (klemmen, persen, boeken drukken), ik heb gedrukt; —ker, m.; —kerij, v.; —king, v.; —sel, o.
Drukkend (knellend), bn.; —e belastingen.
Drup, m. Ook: **Drop**.
Druppel (kleine drup), m. —s.
Druppeling en **druppeling**, v. —en.
Druppelings en **druppelings**, bw.
Druppelsgewijze en —gewijs, ook: **druppelsgewijze** en —gewijs, en: **druppelsgewijze** of **druppelsgewijze**, bw.
Druppen. Zie: **Droppen**.
Dualisme, **dualismus** (de leer der twee beginselen of eeuwige grondwezens [één goed en een kwaad]; ook de leer, volgens welke eenige uitverkorenen zalig en alle overige menschen verdoemd worden), o. gmv.

Dualist (aanhanger van het dualisme), m. —en.
Dubbel (tweevoudig), bn. en bw. (als zn. o.).
Dubbelen (een schip een dubbel bekeedsel geven), ik heb gedubbeld; —ing, v.
Dubbelhartig (geveinsd, valsch), bn.; —heid, v.
Dubbelpunt (leesteeken), v. —en.
Dubbeltje (geldstukje), o. —s.
Dubbeltongig (onoprecht), bn.; —heid, v.
Dubbeltinnig (vaarbaar voor twee uitleggingen), bn.; —e taal, onkiesche taal of woorden; —heid, v.
Dubben (twijfelen, aarzelen), ik heb gedubd; —er, m.; —ing, v.
Dubieus (twijfelachtig), bn.
Dubio (twijfel), In — zijn, staan.
Dubiteeren (twijfelen).
Dubloon (Spaansch goudstuk van ± f 20, pistool), m. —en.
Duchten (vreezen), ik heb geducht; —ing, v.
Duchtig (erg), bn. Hij werd — afgeranseld. —heid, v. gmv.
Duel (tweegevecht), o. —len.
Duelleeren (een tweegevecht houden).
Duellist (degene, die duelleert), m. —en.
Duenna (bejaarde juffergeleidster), v. —'s.
Duet, duetto, duo (dubbel- of tweegezang, ook spel met twee speeltuigen, aria van twee stemmen), o. muz.
Duf (vuns, muf), bn. en bw. Het ziet er — uit, de zaken staan slecht. —heid, v.
Duffel (stof), o.; (jas), m. —s.
Duffelsch, bn. Een — e jas.
Dufsteen (duifsteen, ook tufsteen), m. —en.
Duidelijk, bn. en bw.; —heid, v.
Duiden (aanwijzen), ik heb geduid. Iem. iets ten kwade —, kwalijk nemen. —ing, v.
Duif, v. duiven. Een gebraden —, fig. een onverwacht geluk.
Duig (plankje van een vat of ton), v. —en.
Duikelaar (duiker, ook kinderspeelgoed), m. —s.
Duikelen (over het hoofd tuimelen), ik heb geduikeld; —ing, v.
Duiken, ik dook, heb gedoken; —er, m.; —ing, v.
Duikerklok (werkt. toestel om onder water te kunnen werken), v. —ken.
Duiker, m. —s. Hetzelfde als duikelaar. Ook een riool of buis onder den grond.
Duim, m. —en. Onder den — hebben, houden, bedwingen; geen — gronds afstaan, wijken, niets toegeven; de — en der deur, hengsels, haken, waarin het hengsel sluit; iets op zijn —pje hebben, kennen, goed kennen.
Duimelen (tot zich halen), ik heb geduimdeld; —ing, v.
Duin (zandhewel), v. —en; (collectief), o. Wandelen in het —.
Duist (stufmeel; ook kafbolster), o. gmv.
Duister, bn. en bw.; —heid, v.
Duisterling (lomperd, domper), m. en v. —en; ook: Duisterlinge, v.
Duisternis (het donker), v.
Duit (oude Nederl. munt), m. —en. Dat kost mij geen —, dat is geen — waard. Fig. Hij heeft —en, geld; hoe krijg ik mijn —en van hem?
Duitendief (gierigaard), m. —dieven.
Duitsch, bn. (als zn. o.). De —e taal.
Duivekater, tw. Wat —! d.i. de duivel hale je!
Duivekater (wittebrood, koek in den vorm van een kereltje, dat op een duivel lijkt), v. —s.
Duivel (booze geest), m. —s of —en.
Duivelin (boosaardig wijf), v. —nen.
Duivelsbeet (zekere plant), v. gmv.

Duivelsbrood (wilde paddenstoel), o. gmv.
Duivelstoeljager (bijlooper, iem. die 't minste werk moet doen), m. —s.
Duizelen, ik heb geduizeld; —ing, v. Een —de hoogte; mij duizelt; een duizeling krijgen.
Duizelig (draaierig), bn. en bw.; —heid, v.
Duizend, telw. (als zn. o. —en).
Duizendjarig, bn. Het — rijk, een godsstaat op aarde; —maal, bw.
Duizendschoon (bloem), v. —en.
Duizendste (ranggetal), bn. Een — deel.
Duizendvoud, o.; —voudig, bn.; —werf, bw.
Dukaat (gouden munt = ± f 5,50, zilveren munt = ± f 2,50), m. vero.
Dukaton (voormalig zilveren geldstuk = f 3,15), m. —nen, —s.
Dukdalf (paal in het water, om schepen vast te leggen), m. —dalven. Ook: dukdalve.
Dulcinea (zoetertje, liefje, beminde), v. —'s.
Dulden (verdragen, verduren), ik heb geduld; —er, m.; —ing, v.
Dun, bn. en bw.; —heid, v.
Dundoek (vlag), o. —en.
Dunk (meening), m. Een goeden —, een slechten — van iets hebben; ik heb daar geen grooten — van, ik heb er geen hooge gedachten van.
Dunken (een meening hebben over iets), mij dunkt, mij docht, mij heeft gedocht.
Dunnen, ik heb en het is gedund. Het haar —, uitknippen; de salade en andere planten —, het overtollige uitwieden: —ning, v. gmv.
Dunsel (bekende jonge salade; veldsta), o.
Dunte (dunheid), v. —n.
Duo (lied of muziekstuk, uit te voeren door twee personen), o. —'s. Ook: Duet.
Duodecimo (boekformaat, waarbij het vel in 12 gedeelten verdeeld is en 24 bladzijden op een vel voorkomen; anders in 12o), o. —'s.
Duodecimaal (twaalfdeelig), bn.
Dupe (bedrogene; iemand die zich voor den gek liet houden), m. en v. —s. De — van de historie zijn, d.i. het kind van de rekening.
Dupeeren (bedriegen, misleiden).
Duplicaat (het dubbel van een akte, eensluidend afschrift), o. —caten.
Duplicereen (tweede antwoord geven, op de repliek antwoorden).
Dupliek (beantwoording of verweerschrift), v. —en.
Duplo (in) (dubbel). Iets — afschrijven, d.i. twee afschriften maken.
Durabel (duurzaam, blijvend), bn.
Durabiliteit (duurzaamheid), v. gmv.
Duren (van duur zijn), het heeft geduurd;
Durfal, m. en v. —len. [—ing, v.
Durfuiet (lafaard), m. en v. —en.
Durk (scheepsw. de plaats waar men het vuil in een schip vergaderd), m. —en. Ook: urk.
Durven (zich verstouten), ik dorst en durfde, heb gedurfd; —er, m.
Dus (alzo, derhalve), bw.
Dusdanig, bn. en vrn.
Dusverre en **Dusver**, bw.
Dut (lichte slaap; fig. dwaling), m. Iem. uit den — helpen, in den — laten.
Dutstoel, m. —en.
Dutten (een licht slaapje doen), ik heb gedut; —ter, m.
Duimvir (tweeman), m. —s.
Duimviraat (tweemanschap), o. gmv.
Duur (het voortduren), m. gmv. Op den —.
Duur, bn. en bw.; —te, v. gmv.

Duurkoop (hoog van prijs), bn.
Duurzaam, bn. en bw.; —heid, v.
Duw (stoot), m. —en.
Duwen, ik heb geduwd; —er, m.; —ing, v.
Dwaal (tafellaken, tijkkleed), v. dwalen; vero.
Dwaallicht (electriciek vonkje), o. —en. Fig. Een verkeerde leidman.
Dwaas (zot, gek), bn. en bw. Een dwaze mode. —heid, v.; dwaselijk, bw.
Dwalen (ronddolen), ik heb gedwaald; —er, m.; —ing, v.
Dwang (overnacht), m. Bukken voor —, op iem. — uitoefenen.
Dwarrel (warreling), m. gmv.
Dwarrelen (kringswijs rondstuiven), ik heb gedwarreld; —ing, v.; —stroom, v.; —wind, m.
Dwars (schuin, scheef), bn. en bw.; —heid, v.
Dwarsboomen (tegenwerken), ik heb gedwarsboomd. Iem. — in iets.
Dwarsdrijven (tegenwerken), ik heb gedwarsdrijfd. Hij is weer aan 't —; —drijver, m.; drijverij, v.
Dwarshout, o. —en.
Dwarskijker, m. —s.; —kijkerij, v.
Dwarskop (dwarsdrijver), m. en v. —pen.

Dwarsstraat, v. —straten.
Dweepziek, bn. Een — vervolger.
Dweepzucht, v.
Dweepzuchtig, bn. Een — volgeling.
Dweil (wollen of grof linnen doek), v. —en.
Dweilen (reinigen met een dweil), ik heb gedweild.
Dwepen (overdreven begrippen koesteren, in godsdienst, staatkunde, kunst, enz.), ik heb gedweept; —er, m.; —erij, v.
Dwerg (onnatuurlijk klein mensch), m. —en.
Dwingeland (onderdrukker), m. —en.
Dwingelandij (tirannij), v.
Dwingen (noodzaken), ik dwong, heb gedwongen; —er, m.; —erij, v. Dit kind doet niets dan —, lastig zijn.
Dwingerig, bn. Een — kind. —heid, v.
Dynamica (leer der beweging), v. gmv.
Dynamiek, **Dynamisch** (de krachtenleer betreffend), bn.
Dynastie (rij van regeerende vorsten uit een en dezelfde familie; regeerend stamhuis), v.
Dysenterie (roode loop, persloop), v. [—ën.
Dyspepsie (zwakte in de maag, moeilijke spijsvertering), v. gmv.

E.

E, v. e's. De vijfde letter van het alphabet. — In de muziek de benaming van den derden toon, *mi*. Als getalmerk is E in Rom. opschriften zooveel als 250.
E. of **Eg.** — Ergo, dus, derhalve.
E.A. — Edelachtbaar.
E.c. — *Exempli causa*, bijvoorbeeld.
E.g. — *Exempli gratia*, bijvoorbeeld.
E. of **Ed.** — Edel.
E.G.A. — Edelgrootachtbaar.
E.Gr.M. — Edelgrootnogende.
Ed.Gestr. — Edelgestreng.
e.k. — Eerstkomende.
EE. MM. HH. — Edelmogende Heeren.
Em. — Eminentie.
Enz. — En zoo voort.
Esq. — Esquire, in 't Engelsch achter den naam geplaatst en bet. zooveel als *Weledete*
Etc. — *Et cetera*, en zoo voort. [Heer.
Exc. — *Excellentie*.
Exod. — *Exodus*, de uittocht, het tweede boek van Mozes.
Ex off. — *Ex officio*, ambtshalve.
Extr. *Extractum*, uittreksel; extract of aftreksel.

Eau de Cologne (Keulsch reukwater), v.; — de javelle (bleekwater); — de lavende, lavendelwater.
Eb en **Ebbe** (laag getij) v. gmv.
Ebaucheeren (vluchtig ontwerpen, schetsen).
Ebben (het afstopen van den vloed), het heeft geëbd; —bing, v.
Ebbeboom (boom in de tropische landen), m. —en.
Ebbenhout (fraai zwart hout), o.
Eblouiseeren (verblinden, verbazen, overbluffen).
Ebranleeren (schudden; aan het wankelen brengen, ontmoedigen).

Ebruïteeren (ruchtbaar maken, aan de klok en den klepel hangen).
Ecarte (zeker kaartspel voor 2 personen), o.
Ecarteeren (verwijderen, verstrooien; ter zijde stellen; de kaarten in het spelen verwisselen).
Ecece Homo! (zie den mensch! Beeld van den lijdenden Christus), o.
Ecclesia (de kerk), v.
Ecclesiastisch (kerkelijk, geestelijk), bn.
Echange (ruil, wisseling), v. —s.
Echangeeren (ruilen, wisselen, uitwisselen).
Echantillon (staaltje, monster, proef), o. —s.
Echappeeren (ontsnappen, ontloopen, ontvluchten).
Echappement (ontsnapping, ontvluchting; schakelrad in uurwerken), o. —en.
Echarpe (sjerp, lijfgordel, eeregordel), v. —n.
Echauffeeren (zich) (zich warm, toornig maken).
Echeance (vervaltijd van een wissel), v. gmv.
Echee (schaak in het schaakspel; schade, verties, nederlaag), o. —s. In — houden, in bedwang houden.
Echel (bloedzuiger), m. —s. Hetzelfde als **Egel**.
Echelon (laddersport), v. En —, in verscheiden divisien achter elkander.
Echo (terugklank, weergalm), v. —'s.
Echt (huwelijk), m. In den — treden.
Echt (wettig, deugdelijk), bn. en bw.; —heid, v.
Echtbreker, m. —s.
Echtbreuk, v. —en.
Echtlieden (echtgenooten), m. mv.
Echtelingen (man en vrouw), m. mv.
Echten (wettig verklaren), ik heb geëcht; —ing, v. Een kind —, erkennen.
Echtgenoot (gehuwd man), m. —en.
Echtgenoot (gehuwd vrouw), v. —n.
Eclairiseeren (inlichten, ophelderen).
Eclairceeren (verlichten).

Eclaireurs (vooruitgezonden troepen of militairen, veldverkenners), m. mv.
Eclat (opzien, ruchtbaarheid), o. — maken, opzien, opschudding baren.
Eclatant (opzienbarend, verbazend), bn. en bw.
Eclateeren (ruchtbaar worden; uitbreken, aan den dag komen).
Eclips (verduistering, vooral van een hemellichaam door een ander), v. —en.
Eclipseeren (verduisteren; verdwijnen, zich wegmaken).
Ecliptica (zonsweg, dierenriem), v. gmv.
Economie (huishoudelijkheid, huishoudkunde; ook: zuinigheid), v.
Economisch (huishoudelijk, zuinig, spaarzaam), bn.
Economiseeren (besparen, bezuinigen).
Econoom (landhuishoudkundige, landbouwer), m. —nomen.
Ecoossaise (Schotsche dans), v. —s.
Ecoutez (hoor eens, luister).
Ecraseeren (verpletteren, verbrijzelen, vernietigen). Ook fig.
Ecritoire (schrijfdoo), v. —s.
Ecu (kroon, daalder), m. —s.
Ecumeur (schuimer, schuimlooper, zeeschuimer, vrijbouter), m. —s.
Edda (het godsdienstboek der oude Scandinavische stammen van Germaansche afkomst), v.
Edel, bn. en bw. —e metalen; van —e geboorte.
Edelachtbaar (titel van burgemeesters en wethouders), bn., —heid, v.
Edelgeboren, bn.
Edelgesteente, o. —n.
Edelgrootachtbaar (titel van leden van gerechtshoven, van kantonrechters, leden der staten enz.), bn.
Edelheid, v.
Edelknaap (page), m. —knapen.
Edelman, m. —lieden.
Edelmoedig (grootmoedig), bn.; —heid, v.
Edelmogend (titel van leden der Staten-Generaal), bn.
Edelvrouw (adellijke dame), v. —n.
Eden (Paradijs), o. gmv.
Ediet (vorstelijk openbaar bevel, landsverordening), o. —en. Het eeuwig —, het — van Nantes (1574—1685).
Edifiant (stichtelijk), bn. en bw.
Edificeeren (stichten).
Edik (azijn), m.; gmv.
Editeur (uitgever van boekwerk), m. —s.
Editie (uitgave, druk van een werk), v. —tiën.
Edoeh, vw. Hetzelfde als doch. [ties.
Educatie (opvoeding), v. —ties.
Eed, m. —en. Een — afleggen, zijn — breken.
Eedgenoot (bondgenoot bij eede), m. —en.
Eegde, **Eegade**, m. en v. eegaas, eegaden.
Eekhoorn, —horen, m. —s.
Eel (bier), m. en o. —en. Zie Aal.
Eelt (verdikking der opperhuid), o. gmv.
Eelsterig, bn.; —heid, v.
Eeltig (eeltachtig), bn. —heid, v.
Eend (eendvogel), v. —en.
Eendebout, m. —en.
Eendenei, o. —eren.
Eendracht, v. — maakt macht, oud-vaderl. spreuk.
Eenheid (aangenomen maat, ook eensgezindheid), v. —heden.
Eenhoorn, —horen (nat. fabelachtig hert, ook sterrenbeeld), m. —s.
Eenig, bn. en bw. Een — kind.

Eenigermate (eenigszins), bw.
Eenigheid (overeenstemming, eensgezindheid), v.
Eenigszins (een weinig), bw. [v.
Eenkennig (als een kind, dat bang is voor vreemden), bn.; —heid, v.
Eenlobbig (plantk.), bn. Een letie is —.
Eenloopend, bn. Een — heer.
Eenoog, m. en v. —en. In het land der blinden is — koning.
Eenoogig, bn.; —heid, v.
Eenparig (eenstemmig), bn.; —heid, v.; —lijk,
Eensgezind (eendrachtig), bn.; —heid, v. [bw.
Eensklaps, bw.
Eensluidend, bn.; Een — afschrift: —heid, v.
Eenstemmig, bn.; —heid, v.; —lijk, bw.
Eentonig (fig. vervelend), bn. en bw.; —heid, v.
Eenvormig, bn.; —heid, v. Een — landschap.
Eenvoud, m.
Eenvoudig, bn. en bw.; —heid, v.
Eenzaam (onbezocht, stil), bn. en bw.; —heid,
Eenzelvig (vervelend), bn.; heid, v. [v.
Eenzijdig (partijdig, bekrompen), bn. en bw.; —heid, v.
Eer (achting, hulde, roem, voorrecht), v. gmv.
Eerbied (achting), m. gmv.
Eerbiedenis (vereering), v. gmv.
Eerbiedig, bn.; —heid, v.
Eerbiedigen (vereeren, gehoorzamen), ik heb geëerbiedigd.
Eerbiediging (vereering), v. gmv.
Eerbreklijk, o. —en.
Eeredienst (kerkdienst, godsdienst), m. —en.
Eeren (achting bewijzen), ik heb geëerd.
Eereplaats, v. —en; —poort, v. —n, —post, m. —n.
Eereprijs (plantk.), v. gmv.
Eerlijk, bn. en bw. — duurt het langst.
Eershalve, bw. (als bewijs van eer) [—heid, v.
Eerst, bw.
Eerstaanwend, bn. — ingenieur, —ambtenaar, d. i. de voornaamste.
Eerstdaags, bw.
Eerste (ranggetal), bn.
Eersteling, m. en v. —en; voor het v. ook —e.
Eerstgeboorte, v. Recht van —, d. i. oudtijds van te erven het vaderlijk goed.
Eerstgeborene, m. en v. —n.
Eertijds, bw.
Eervergeten (eerloos, schaamteloos), bn.
Eervol, bn. Hij vroeg — ontslag.
Eerwaard (titel van een geestelijke), bn.
Eerzaam (zedig), bn.; —heid, v.
Eerzucht (dorst naar eer), v.
Eerzuchtig (eergierig), bn.
Eest (droogplaats), m. —en.
Eesten (drogen op een oven), ik heb geëest; —ing, v. Het mout —.
Eeuw (tijdvak van honderd jaar), v. —en.
Eeuwenoud, bn. Een — e eik.
Eeuwig, bn. en bw. Hij zanikte altijd en —. —heid, v. Ik heb je in geen — gezien. Van — tot amen. —lijk, bijw.: —durend, bn.
Effaceeren (uitwissen, doorhalen). Zich —, zich op den achtergrond houden.
Effect (uitwerksel, gevolg), o. —en.
Effect (landsschuldbrief, staatspapier), o. —en.
Effectief (werkelijk, wezenlijk), bn. en bw. als zn. (het werkelijk bestaande), o.
Effectueeren (bewerken, verrichten, volvoeren, tot stand brengen, verwezenlijken).
Effen (gelijk, vlak), bn. en bw.; —heid, v.
Effenen (evenen), ik heb geëffend; —ing, v.
Efficaciteit (kracht, nadruk), v.

Effigie (*beeltenis*), v. In — verbranden, d. i. in beeltenis, b. v. een gekleede strooien pop.
Effleureeren (*terloops aanroeren, oppervlakkig behandelen, er licht overheenloopen*).
Efforceeren (zich) (*zich beijveren, zich inspannen*).
Effort (*poging, moeite, het streven, inspanning*), o. —s.
Effrayant (*verschrikkelijk, ontzaglijk, vreeselijk*), bn. en bw. [*lijk*], bn.
Effronterie (*driestheid, schaamtelootheid*), v.
Effusie (*uitgieting, uitstorting*), v. [gmv].
Eg (*landbouwwerktuig*), v. —gen. Ook: *egge*.
Egaal (*gelijk, onverschillig, eenerlei*), bn.
Egaliteit (*gelijkheid*), v. —en; —*té* (*leus der revolutie*).
Egard (*aanzien; schatting; beleefdheid*), o. —s.
Egereeren (*nerdwalen, op een dwaalspoor brengen*).
Egel (*ook stekelvarken geheeten*), m. —s. nat.
Egelantier (*wilde roos*), m. —s of —en.
Eggen, ik heb geëgd; —**er**, m.; —**ging**, v. *Er is met hem te ploegen noch te —*, d. i. niets aan te vangen.
Eggerig (*scherp, zuur*), bn. en bw.; —**heid**, v.
Eggig (*stomp van tanden door het eten van wrange vruchten*), bn.; —**heid**, v.
Ego (*ik*), pers. vnv.
Egoïsme (*zelfzucht, baatzuchtige denkwijzen of gevoelen*), o. gmv.
Egoïst (*zelfzuchtig wezen*), m. en v. —en.
Egoïstisch (*zelfzuchtig*), bn. en bw.
Eh bien! (*welaan, welnu!*).
Ei, tw.
Ei, o. —eren; —**tje**, o. —tjes en —ertjes.
Eiber (*voelbaar*), m. —s.
Eierdop, m. —pen; —**koek**, m. —en; **korf**, m. —korven; —**netje**, o. —s.
Eigen, bn. — *haard is goud waard*, niets gaat boven een eigen huis.
Eigenaar (*bezitter*) m. —naars en —naren.
Eigenaardig (*passend, geschikt*), bn.; —**heid**, v.
Eigenares, v. —sen.
Eigenbaat (*eigenbelang*), v.
Eigenbelang, o. gmv.
Eigendom (*recht*), m.; (*bezitting*), o. —men.
Eigendomsrecht, o. —en.
Eigendunk, m. gmv.
Eigendunkelijk (*opeigen gezag*), bn.; —**heid**, v.
Eigengeërfde, m. en v. —n.
Eigenlijk, bn. en bw. *De —e betekenis*.
Eigenmacht (*op eigen gezag, willekeurig*); —**heid**, v.
Eigenaam, m. —namen.
Eigenschap, v. —pen.
Eigenwaan (*verwaandheid*), m. gmv.
Eigenwaarde, v. gmv.
Eigenwijs, bn.; —**heid**, v.
Eigenzinnig (*koppig*), bn.; —**heid**, v.
Eik (*boom*), m. —en.
Eikekroon of Eiken kroon, v. —kronen.
Eikel, m. —s.
Eikenbosch, o. —bosschen.
Eikenschors, v.
Eiker (*vrachtschip*), m. —s.
Eilaas. Zie *Helaas*, tw.
Eiland, o. —en.
Eilander (*eilandbewoner*), m. —s.
Eilieve, tw.
Eilooft (*soort van klimop*), o. gmv.
Einde (*ook Eind en End*), o. einden en enden.
Eindbesluit, o. —en; —**paal**, m. —palen; —**rijn**, o. —en; —**vonnis**, o. —sen.

Einden, ik heb geëind. *Zijn leven —*.
Eindigen, het heeft en is geëindigd; —**ing**, v.; **Eirond** (*langrond, vaart*), bn. [*—heid*], v.
Eisch (*wordring, ook in rechten*), m. —en.
Eischen (*met grond vragen*), ik heb geëischt; —**er**, m.
Eiwit, o.
Ekster (*vogel*), v. —s. Ook: **Aakster**.
Eksterroog (*likdoorn*), o. —en.
Eel (*lengtemaat*), v. —len; —**letje**, o. —s.
Elaanceeren (*snel voorwaarts gaan, toeschieten*).
Eland (*zeker hert*), m. —en.
Elasticiteit (*veerkracht, spankracht*), v. gmv.
Elastiek (*rekbaar bandje*), o. —en.
Elastiek, elastisch (*rekbaar*), bn.
Eldorado (*het goudland, het land van belofte*), o.
Electie (*keus of kiezing*), v. —tiën, —ties.
Electoraat (*de waardigheid van keurvorst*), o.
Electriciteit (*de barnsteenkraft, aantrekkende kracht*), v. gmv.
Electriek, electrisch (*van of betreffende de electriciteit; fig. bliksemsnel*), bn.
Electriseeren (*de aantrekkende kracht opwekken, onverwachts schokken; aanvuren*).
Electriseermachine, v. —s.
Electro-magnetisch, bn.; —**e telegraaf**.
Electrometer (*dampveerkrachtmeter*), m. —s.
Elefant (*olifant*), m. —en.
Elegant (*net, sierlijk, smaakvol*), bn. *Een —kleeding*.
Elegantie (*bevalligheid, sierlijkheid*), v. gmv.
Elegie (*treur- of klaagdicht*), v. —ën.
Elegisch (*treurig, weemoedig*), bn.
Element (*grondstof*), o. —en. Fig. werkring, sfeer: *Het water is ons —, de zee bruist onze glorie* (Matrozenlied); *hij is in zijn —*, in zijn nopjes, in zijn nuneur.
Elementair (*grondstoffelijk; de eerste beginselen betreffende*), bn.; —**e scholen**, lagere scholen, — *onderwijs*.
Elementen (*oudtijds de 4 —, nl. lucht, water, aarde, vuur*), o. mv.
Elementen (*nat. de niet ontleedbare stoffen; de eerste gronden eener wetenschap*), o. mv.
Elevatie (*opheffing; verheffing*), v. —tiën.
Elève (*kweekeling*), m. en v. —s.
Elf, telw. elfven. — *is het gekkennummer*. 't Is — *oogen*, 't loopt mis. (gew.)
Elf, m.; **Elfe**, v. **Elfen** (*berg- of aardgeesten der Noordsche mythologie*).
Elf-en-dertigst (*uiterst langzaam en secuur*). Komt slechts voor in de bw. uitdr. *Op zijn —*.
Elfrank (*plantk. bitterzoet*), v. —ranken.
Elf (*meiwisch*), m. —en.
Elfuurtje (*koffie of versnapering op dat uur*), o. —s.
Elger, m. —s. Zie *Aalgeer*.
Elideeren (*uitlaten, weglaten b. v. een letter uit een woord; wegwerpen*).
Eliminatie (*uitdrijving, wegwerking*), v.
Elisie (*uitlating*), v. —siën. [*—ties, —tiën*].
Elite (*de keur, kern, bloem*), v. gmv.
Elites (*de uitgelezen soldaten, keurbenden*), v.
Elixir, Elixer (*samengesteld kooksel, af-treksel*), o. —s.
Elkaar (*af te breken: elk-aar*), v. vnv.
Elkander (*af te breken: elk-ander*), v. vnv.
Elkeen, onbep. telw.
Elleboog (*deel van den arm*), m. —bogen.
Ellende (*onheil, ramp, armoede*), v. —n.
Ellendeling, m. en v. —en; voor het v. ook —**e**.
Ellendig (*rampzalig*), bn.; —**heid**, v.

Ellewaar (linnen, katoen, enz.), v. —waren.
Ellips (langwerpig rond), v. —en.

Ellips (uittaling verzwijging van woorden of zinnen), v. —en.

Elliptisch (ellipsvormig), bn. en bw.

Elmsvuur (electrisch verschijnsel in de gedaante van vlammetjes), o. Ook: *Elmusvuur*.

Eloge (lofrede, lofschrift, lofzuing), m. —s.

Eloquent (welsprekend), bn.

Eloquentie (welsprekendheid), v. gmv.

Elpenbeen (ivoor), o. gmv.

Els (boom), m. elzen.

Els (schoenmakerswerktuig, priem), v. elzen.

Elu (uitverkorene), m. —'s.

Elucidatie (opheldering, toelichting, inlichting), v. —tiën, —ties.

Elucideeren (verklaren, ophelderen, toelichten).

Elyzeesche velden, **Elysium** (de woonplaats der zaligen; hemelse dreven, fig. een bekoorlijk en vrolijk oord), o.

Elysium, o. Hetzelfde als **Elyzeesche velden**.
Het — van tante Stastok, d. i. haar tuintje.

Email (brandverf, glazuur), o. gmv.

Emailleeren (brandschilderen, met email overdekken).

Emanatie (uitvloeiing, uitstrooming), v. —tiën, —ties.

Emancipatie (vrijmaking uit slavernij of lijf-eigenschap, ook uit de vaderlijke macht; toestaan van gelijke rechten; gelijkstelling voor de wet; bevrjding van voogdtj, handlichting, meerderjarigverklaring), v. —tiën, —ties.

Emancipeeren (vrijmaken, vrijverklaren; gelijkstellen; meerderjarig verklaren).

Emaneeren (uitvloeten, uitstroomen, afkomen).

Emballage, **emballeering** (inpakking; ompaksel, omwikkeling), v.

Emballeren (inpakken, omwinden, omwikkelen).

Embarcadere (aanlegplaats, hoofd, steiger), v. —s.

Embargo (beslag op schepen en scheepsgoederen, scheepsarrest), o. —'s.

Embarqueeren (inschepen, op schepen laden).

Embarquement (inscheping, 't scheep gaan, aan boord gaan), o.

Embarras (verlegenheid, moeielijkheid, verwarving), o. enk. en mv.

Embarrassant (moeielijk, hinderlijk, belemmerend), bn.

Embarrasseeren (in verlegenheid brengen, verwarren, ophouden, belemmeren).

Embellissement (verfraaiing), o. —en.

Emblema, **emblem** (zinnebeeld), o. —'s en emblemata.

Emblematiek, **emblematisch** (zinnebeeldig), bn. en bw.

Embonpoint (lijvigheid, gezetheid), o. gmv.

Embouchure (monding, uit- en invloeiing van een rivier; de opening van een kanon); (muz. mondstuk van een blaasinstrument), v. Een goede — hebben, een blaasinstrument zuiver blazen.

Embranchement (vertakking, zijtak), o. —en.

Embraseeren (in brand steken, in vlam zetten).

Embrasseeren (omarmen, omhelzen).

Embrasure (schiebtgat, inham, venster raam), v. —s.

Embrouilleeren (in de war brengen).

Ementor (luctor et) (ik worstel en bezwijk).

Emergo (luctor et) (ik worstel en kom uit de baren op). Zinspreuk van het Zeeuwsche wapen.

Emeritaat (ambtsrust met pensioen), o.

Emeritus (uitgediend, rustend), bn.

Emeritus (rustend predikant), m. —sen.

Emerveilleeren (verbaasd doen staan, met verwondering vervullen).

Emier, **Emir** (Arabisch hoofd), m. —s.

Emigrant, **émigré** (uitgewekene), m. —en; 's.

Emigratie (landverlating, uitwijking), v. —tiën, —ties.

Emigreeren (uit het land wijken, vluchten).

Eminent (uittunlend; uitstekend, voortreffelijk), bn.

Eminentie (verhevenheid; ook de titel der kardinalen), v. —tiën. Zijne —.

Emissario, **emissaire** (een heimelijk uitgezondene; spion), m. —'s, —s.

Emissie (uitgifte; uitwerping), v. —siën.

Emitteren (uitgeven; uitwerpen).

Emittent (uitgever; in het bijzonder: bankier die leeningen aan de markt brengt), m. —en.

Emmer, m. —s. Een — water.

Emolumenten (ambtsvoordeelen, buitenkansjes), o. mv.

Emotie (gemoedsbeveging, aandoening, ook: volksgisting), v. —tiën, —ties.

Empaileeren (in stroo wikkelen of pakken).

Empaleeren (spietsen, met een paal doorsteken).

Empaleur (spietser), m. —s.

Empaqueteeren (inpakken, inwikkelen).

Empêcheeren (verhinderen, beletten).

Empêchement (verhinderung, hindernis, beletsel), o. —en.

Emphase (ophef; klem van spreken, nadruk), v. gmv.

Emphatisch (nadrukkelijk, krachtig in het spreken, met ophef), bn. en bw.

Empiricus (iemand die niet op de lessen der wetenschap, maar op de ondervinding afgaat, ervaringsman), m. empirici.

Empirie (ondervinding, ervaringsleer), v. gmv.

Empirisch (alleen afgaande op de ondervinding), bn. —e wetenschappen, b.v. natuurkunde, scheikunde, enz.

Empirismus (kennis op ervaring gegrond), o.

Emplette (inkoop, koop van min belangrijke voorwerpen), v. —s.

Emplooi (bediening, betrekking, aanstelling), o.

Employé (beambte, bediende), m. —'s.

Employeeren (verzorgen, bezigen, gebruiken).

Empocheeren (in den zak steken, zakken).

Emporteeren (driftig maken, vertoornen, uitwaren). Zich —.

Emportement (drift, opvliendheid), o.

Empressement (beijering, bereidvaardigheid, dienstijver), o.

Emprunt (leening), o. — *forcé*, gedwongen leening.

Emprunteeren (lenen, ontleenen).

Empyreum (verblijfplaats der zaligen), o. gmv.

Emulatie (nijd, wedijver), v. gmv.

Emuleeren (wedijveren).

Enakskinderen (bijb.: menschen van reusachtige gestalte, reuzen), o. mv.

En avant! (voorwaarts!), bw.

En blanc (in blanco), bw.

En bloc (bij den hoop, als massa), bw.

Encadreeen (in een lijst zetten, bv. spiegels, schildertjen, enz.; insluiten).

Encanailleeren (zich) (d. i. zich gemeen aan-

- stellen, zich met gemeen volk op ééne lijn stellen).
- Enchaineeren** (aan elkander ketenen, aanschakelen).
- Enchanteement** (aaneenschakeling), o. —en.
- Enchanteeren** (betoveren, bekoren, ver-rukken).
- Enclave** (omsloten land, nl. door vreemd grondgebied), v. —s.
- Enclaveeren** (insluiten, met grondgebied omringen).
- Encoffreeren** (in koffers pakken).
- En comparaison** (in vergelijking), bw.
- Encore!** (nog eens! nogmaals!), bw.
- En corps** (gezamenlijk).
- Encourageant** (bemoedigend, aanmoedigend), bn. en bw.
- Encourageeren** (aanmoedigen, aanwakkeren, aanzetten).
- Encyclopadie** (kort begrip van alle kunsten en wetenschappen, algemeen woordenboek), v. —ën.
- Encyclopadisch** (bij wijze van encyclopadie), bn. en bw.
- Encyclopadist** (bewerker van of medewerker aan een encyclopadie), m. —en.
- End** (einde, eind), o. —en. [—miën.]
- Endemie** (volks- of landsziekte), v. —mies.
- Endemisch** (inheemsch, plaatselijk, b.v. van ziekten), bn.
- En depot** (in bewaring; in voorraad; toe-vertrouwd ten verkoop), bw.
- En deshabile** (in huisgewaad, ochtendklee-ding), bw.
- En detail** (in het klein), bw.
- Endommageeren** (schade toebrengen, be-schadigen).
- Endossant, indossant** (onderteekenaar van een endossement), m. —en.
- Endosseeren, indosseeren** (wissels over-dragen op een ander).
- Endossement, indossement, indosso** (over-dracht van wissels, enz.), o. —en; —'s.
- Energie** (werkkracht, nadruk), v. gmv.
- Energiek, energisch** (met kracht, met na-druk), bn.
- Enervatie** (ontzenuwing, verzwakking), v.
- Enerveeren** (ontzenuwen, verzwakken, krach-teeloos maken).
- En face** (van voren; vlak tegenover), bw.
- En famille** (in den huiselijken kring), bw.
- Enfants perdus** (voorposten die aanhoudend aan het grootste gevaar zijn blootgesteld; ook: waaghalzen), m. mv.
- Enfin** (eindelijk, in 't kort), bw.
- Enfonceeren** (den bodem inslaan; doorbreken, inbreken).
- Enforceeren** (versterken, sterker maken).
- Engageant** (verplichtend, innemend, uitlok-kend), bn. en bw.
- Engageeren** (aanwerven, aannemen); **zich** — (zich verbinden, zich verplichten).
- Engagement** (verloving, verbinteniss, aan-stelling), o. —en.
- En gala** (prachtig gekleed), bw.
- En garçon** (ongetrouwd, als vrijgezel), bw.
- Engel** (hemelgeest), m. —en.
- Engelenbak** (hoogste en goedkoopste plaats in den schouwburg boven onder het plafond), m. —ken.
- Engelin** (beminde), v. —nen.
- Engelsch**, bn. en bw. (en als zn. voor Engêlsche taal, o.).
- Engelsche** (vrouw uit Engeland), v. —n.
- Engelschman**, m. (mv. Engelschen).
- Engelzoet** (zekere plant), o. gmv.
- Eugen** (nauwer maken), ik heb geëngd.
- En grande tenue** (in groot tenu, in parade-uniform), bw.
- En gros** (in het groot), bw.
- Engte** (nauwe doorgang), v. —n.
- Enigma** (raadsel), o. (mv. enigmata).
- Enigmatisch** (raadselachtig, dubbelzinnig), bn. en bw.
- Enkel** (knokkel aan den voet), m. —s.
- Enkel**, bn. en bw. Een —e gulden; 't is —
- Enkelvoud**, o. [onwil.]
- Enkhuizer** (persoon, almanak, kabelslag), m. —s.
- Enleveeren** (wegnemen, wegvoeren, opheffen, schaken).
- Enlevement** (schaking, wegvoering), o. —en.
- En masse** (in menigte), bw.
- En miniature** (in het klein), bw.
- Ennobeleeren** (veredelen).
- Ennuyeeren** (vervelen).
- Enuyeus** (vervelend), bn.
- En ordre** (in orde), bw.
- Enorm** (overdreven, uitermate, ontzettend), bn.
- Enormiteit** (afschuwelijke grootte; afschuwe-lijkheid, een ongehoord iets), v. —en.
- En partieuiler** (in 't bijzonder), bw.
- En passant** (in 't voorbijgaan), bw.
- En peine** (in verlegenheid), bw.
- En privé** (als particulier), bw.
- En profil** (van ter zijde gezien), bw.
- En question** (bewust, waarover gesproken is), bw.
- Enquête** (nauwgezet onderzoek), v. —s, —n.
- Enrageeren** (razend of woedend maken).
- En regard** (ten opzichte), bw.
- En retard** (te laat, in gebreke), bw.
- En retraite** (op pensioen), bw.
- Enrolleeren** (aanwerven, inschrijven).
- Ensemble** (te zamen), bw. en als zn. (geheel, alles bijeen), o.
- En suite** (achter elkaar), bw.
- En suspens** (in twijfel), bw.
- Ent** (boomloot), v. —en.
- Entameeren** (aansnijden; aanvangen, be-ginnen).
- Entasseeren** (ophoopen, opeenhoopen).
- Enten** (veredelen van vruchtboomen), ik heb geënt; —er, m.; —erij, v.; —ing, v.
- Entente** (begrip), v.; — cordiale, goede ver-standhouding, eenstemmigheid, gemeenschap-pelijk overleg.
- Enteren** (aan boord klampen), ik heb ge-ent; —ring, v.
- Enterbijn**, v. —en; —dreg, v. —gen; —haak, m. —haken.
- Enthusiasme, Enthusiasmus** (geestdrift, ver-rukking, dweperij), o. gmv.
- Enthusiast** (dweper; mensch vol geestdrift), m. —en.
- Enthusiastisch** (dwepend, met geestdrift), bn. en bw.
- Entomologie** (insectenkunde), v. gmv.
- Entomologisch** (de insectenkunde betref-fende), bn.
- Entomoloog** (beoefenaar der insectenkunde), m. —logen.
- Entortilleeren** (omwikkelen, verwarren).
- Entourage** (omringende menigte, al wat in den omtrek is), v. gmv.
- Entoureeeren** (omringen, omgeven, insluiten).

En tout (in alles, samengenomen), bw.
En-tout-cas (grootte parasol, die desnoods ook als parapluie gebruikt wordt), m.
Entr'acte (pauze), v. —s.
En train (in gang, in beweging; in zwang), bw.
Entraineeren (wegsteepen, medesteeplen).
Entre-deux (tusschen beiden), bw. en als zn. (middelstuk, tusschenzetsel van een japon, mantel, enz.), o.
Entrée (ingang, toegang, toegangsprijs, ook voorgerecht; muz. stuk ter opening of inleiding), v. —s.
Entrée-biljet (toegangskaartje), o. —ten.
Entremets (tusschengerecht, bijshotel), mv.
Entre nous (onder ons, in vrouwen), bw.
Entreposeeren (in entrepot plaatsen).
Entrepot (pakhuis, magazijn, stapelplaats), o. —s.
Entrepreneeren (ondernemen).
Entrepreneur (ondernemer, aannemer), m. —s.
Entreprise (onderneming), v. —s.
Entresol (tusschenverdieping van een huis, insteekkamer), o. —s.
Entreteueeren (onderhouden, verzorgen, onderhoud verschaffen).
Entrevue (samenkomst, gesprek), v. —s.
Entrez (kom binnen!).
Enumeratie (opsomming, optelling), v. —s, —tiën.
Enumerereeren (tellen, opnoemen, opsommen).
Enuncieeren, enuncieeren (uitdrukken, verklaren, verkondigen).
En veine zijn (recht op streek zijn), bw.
Enveloppe (omslag voor brieven, hulsel, inslag, vrouwenmantel), v. —s.
Enveloppeeren (omwikkelen, inwikkelen, omhullen).
Environs (omstreken), mv.
En vogue (in omloop, in zwang), bw.
Envoyé (afgevaardigde, afgezant), m. —s.
Epaefa, epaeten (getuilen, welke, voor elk jaar, den maansouderdom, op den eersten dag des jaars, opgeven), mv.
Epanchement (lichtgeving aan het hart, vertrouwelijke mededeeling), o. —en.
Epargne (penning, spaarbank, spaarpot; spaarpenning), v. —s.
Epaulet (schouderbelegsel van een officier), v. —ten.
Ephemère, ephemer, ephemerisch (vluchtig, slechts een dag durend), bn.
Ephemeriden, ephemeris (diertjes, die één dag leven; dagbladen, nieuwstijdingen; sterrenkundige tafelen, waarin de veranderingen aan den sterrenhemel opgeteekend zijn; dingen van een dag), m. mv.
Epicier (kruidenier), m. —s.
Epicurisch (weelderig, aan zingenot verslaafd, zwelgend), bn. en bw.
Epicurist (zinnelijk mensch), m. —en.
Epidemie (aanstekende volksziekte, besmettelijke ziekte), v. —ën.
Epidemisch (besmettelijk, aanstekelijk), bn.
Epigram (bijnschrift, opschrift; spotticht, hekeldicht; stekelig punticht), o. —men.
Epigrammatisch (stekelig, kort en zinrijk), bn.
Epilepsie (vallende ziekte), v. gmv.
Epiloog (slotrede, narede), v. epilogen.
Epineus (stekelig; moeielijk, netelig), bn.
Episch (tot het heldendicht behoorend), bn.
Een — gedicht, hel.-endicht; —e poëzie, verhalende dichtsoort.
Episcopaal (bisschoppelijk), bn. en als zn.

(aanhanger der bisschoppelijke of gevestigde kerk in Engeland), m. en v.

Episcopaat (bisdom, bisschoppelijke waardigheid), o.

Episode (inlassching, tusschenverhaal, voorval, kleine gebeurtenis), v. —n en —s.

Epistel (brievenbrief, strafpredikatie), m. —s.

Epistolair (in den stijl of vorm van een brief), bn. en bw.

Epistolographie (brieveschrijfkunde), v.

Epitaphium (grafschrift, grafzuil, graf-tombe), o. —ia.

Epitheet (Fr. *epithète*, Gr. *epitheton*), o. d i. toenaam, bijnaam.

Epitome (uittreksel, kort begrip), v. —s.

Epitomiseeren (uittreksels uit een boek maken).

Epode (het laatste gedeelte van een gedicht, nazang), v. —s.

Epopée (heldendicht), v. —ën. Ook **Epos**.

Epoque (tijdstip, begin eener tijdrekening of jaartelling), v. —s. — maken, opgang maken, elks aandacht trekken.

Epos (heldendicht), o.

Epouvantable (ontzettend, ijsetlijk), bn.

Epouvreeren (op de proef stellen, ervaren).

Eppe (selderij), v. gmv.

Epuratie (reiniging, loutering), v. —ties, —tiën.

Epureeren (reinigen, zuiveren).

Equatie (verevening, algebraïsche vergelijking), v. —tiën. —ties.

Equator (evenmachtlijn, denkbeeldige lijn, welke de aarde in twee gelijke halfronden, n. N. en Z. deelt), m. Zie **Aequator**.

Equiliber (evenwicht), o. gmv.

Equinox (gelijkheid van dag en nacht, nachtevening), m.

Equipage (alles, wat tot gemak en den stoet van de rijken behoort, als: koetsen, paarden, bedienden, enz.; ook: de bemanning der schepen, en hetgeen tot de uitrusting behoort), v. —s.

Equipeeren (uitrusten, toerusten, bemannen).

Equipement (uitrusting van een man, van een schip of van militaire korpsen; kleeding en wapenen), o. —en.

Equitatie (de rijkunst, het paardrijden), v. gmv.

Equivalent (gelijkwaardig, tegen iets anders opwegend), bn.

Equivalent (gelijkheid van waarde), o. —en.

Equivoque (dubbelzinnig, twijfelachtig), bn. en bw.

Equivoque (dubbelzinnigheid, bedekte onzedelijke taal), v. —s.

Er (daar), bw. van plaats.

Erachten (bedunken), o. Alleen nog overig in: mijns, zijns, onzes —s.

Erbarmen (zich), ik heb mij erbarmd; —ing, v.

Eremiet (heremiet, kluzenaar), m. —en.

Erf (erf), o. erven. **Huis en** —.

Erfeijms, m. —cijzen.

Erg, bn. en bw.

Ergdenkend, bn.; —heid, v.

Ergens, bw.

Ergeren (aanstoot nemen of geven), ik heb geërgerd; —ing, v.

Ergerlijk (aanstootelijk), bn. en bw.; —heid, v.

Ergernis (aanstoot, verdriet), v. —sen.

Ergo (gevolgtijk, dus, derhalve), bw.

Erkennen, ik heb erkend; —ing, v.

Erkenlijk (dankbaar), bn.; —heid, v.

Erkenenis (dankbaarheid), v. gmv.

Erlangen (verwerven), ik heb erlangd; —ing, v.

Ernst, m. *Het is —*, d. i. geen scherts.
Ernsthaftig (*ernstig*), bn.; —heid, v.
Ernstig, bn. en bw.; —heid, v.
Erotisch (*verliefd, minziek*; op liefde betrekking hebbende), bn.
Errare humanum est (*dwalen is menschelijk*).
Erratum (*drukfout, zetfout*), o. errata.
Erreur (*dwaling, vergissing, fout*), v. —s.
Erts (*onzuiver metaal*), o. —en.
Eructatie (*oprisping der maag*), v. —tiën, —ties.
Eructeeren (*oprispen, winden uit de maag opgeven*).
Eruditie (*geleerdheid, ervarenheid, kunde*), v.
Eruptie (*uitwerping, uitbarsting*, b. v. van een vulkaan, en van alles, wat met kracht voor den dag komt), v. —tiën, —ties.
Ervaren (*ondervinden*), ik ervoer, heb ervaren; —ing, v.
Ervaren (*bedreven*), bn. en bw.; —heid, v.
Erven (*erfgenamen*), m. en v. mv.
Erven, ik heb geërfd; **erfster**, v.; —er, m.; —ing, v.
Erwf (ook *ert, erwet*), v. —en.
Escaladeeren (*opklommen, overklimmen, met stormladders beklimmen; berennen, bestormen*).
Escamotage (*goochelwerk; ontputseling*), v.
Escamoteeren (*goochelen, ontputselen, kapen, wegmoeffelen*).
Escamoteur (*goochelaar; ontputelaar*), m. —s.
Escapade (*gekke kuur, moedwillige streek, moedwillige jongensstreek*), v. —s.
Escarpe (*de binnewaartsche helling van den wal eener vesting*), v. De buitenwaartsche heet *contrescarpe*.
Esch (*loofboom*), m. esschen.
Esch (*marktgrond tot bouwland ontgonnen*), m. gew.
Escompte (*af trek, rabat*), v. —s.
Escompteeren (*af trekken, afkorten*).
Escorte (*bedekking, geleide*), v. en o.
Escorteeren (*geleiden, beschermen, bedekken*).
Escroc (*schurk, oplichter*), m. —s.
Escroqueren (*af trogelen, met list afhalen*).
Escroquerie (*schurkerij, af trogeling, oplichterij*), v. —s.
Eskader, escader (*smaldeel eener vloot*), o. —s.
Eskadron (*afdeeling ruitery*), o. —s.
Esp (*espeboom*), m. —en.
Espagnole (*Spaansche dans; ook Sp. vrouw of meisje*), v. —s.
Espalier (*leiboom, tegen een muur of staketstel; ook latwerk*), m. —s.
Espee (*geslacht, soort*), v. —s. En —s, in specie, in klinkende munt.
Espiegle (*aardig, geestig, schalksch*), bn.
Espanade (*woorplein, exercitie-plein; opene plaats tusschen groote gebouwen, of tusschen de walle en de huizen der stad*), v. —n, —s.
Esprit (*geest, verstand*), o.
Esprit (bel) (*schoone geest; geleerde*), m. (mv. beaux esprits).
Esprit de corps (*clubgeest*), o.
Esprit fort (*vrijdenker, vrijgeest*), m. (mv. esprits forts).
Esprit public (*volksgeest, algemeene denkwijs*), o.
Esquire (*titel in Engeland, b. v. Esq. achter den naam, bet. Welgedede Heer*), m. —s.
Esquisse (*schets, eerste ontwerp*), v. —s.
Essaai (*keuring, keur*), o. gm. v.
Essaieeren (*proeven; keuren; toetsen bij goud en zilver*).

Essaieur (*keurmeester, toetscr*), m. —s.
Essence (*geest, verfijnde zelfstandigheid*), v. —s.
Essentieel (*wezenlijk, voornaam*), bn. en bw.
Estafette (*rijdende postbode, koerier*), m. —n.
Estaminet (*herberg, drinkhuis, rookhuis*), o. —s of —ten.
Estimabel (*achtenswaardig*), bn.
Estimeeren (*waardereen, hoogschatten*).
Est modus in rebus (*alles met maat, alles heeft zijn grens*).
Estrade (*optred, verheven plaats voor een praalbed of troon*), v. —n.
Estrapade (*bokkesprong*), v. —n of —s.
Estrik (*vloersteen*), m. —en.
Estropieeren (*verminken*). [ten].
Etablisseeen (*vestigen; ook: oprichten, stich*).
Etablissement (*inrichting; vestiging van een handelshuis*), o. —en.
Etage (*verdieping van een huis*), v. —s. *Le bel —*, de eerste verdieping.
Etagère (*meubelstuk*), v. —s.
Etalage (*uitstalling; tentoonspreiding*), v. —s.
Etaleeren (*uilstalen, tentoonspreiden*).
Etape (*stapelplaats, nachtkwartier*), v. —n.
Etat (*staat; lijst, overzicht*), m. —s.
Etat-major (*generale staf*), m.
Eten, ik at, heb gegeten; —er, m.: —erij, v. *Het genadebrood —*, uit medelijden den kost krijgen.
Eten (*spijs; maaltijd*), o. gm. v.
Etgroen (*tweede gras der weide*), o. gm. v.
Ether (*fijne, vluchtige vloeistof*), m. Ook: **Aether**.
Etherisch (*tot den ether behoorend*), bn.
Ethica (*zedeneer*), v. gm. v. Ook: *ethiek*.
Ethnographie (*beschrijving der volken*), v. gm. v.
Ethnographisch (*tot de volkenbeschrijving behoorende*), bn.
Etiquette (*kort opschrift van hetgeen een zaak bevat, op flesschen, potten, enz.; opschrift of aanhechtbriefje*), v. —n.
Etiquette (*ceremonieel in voorname gezelschappen; hoofsche zeden, wellevendheid*), v.
Etmaal (*24 uur*), o. etmalen. [gm].
Etonnant (*verbazend, verwonderingwekkend, ongemeen*), bw.
Etouffant (*verstikkend, om te stikken*), bn. en bw.
Etouffeen (*verstikken, dempen, onderdruken*).
Etourderie (*loszinnigheid*), v. —s.
Etourdi (*wildzang, onbezonnen knaap*), m. —s.
Etourdissen (*bedwelmen, verdooven, bedremmelen*).
Etourdissenent (*bedwelming, verdooving*), o.
Etsen (*graveeren, met sterk water laten inbijten*), ik heb geëtsd; —er, m.: —ing, v.
Etsijzer, o. —s; —kunst, v.; —naald, v. —en; —werk, o.
Etter (*dracht van een wond*), m. gm. v.
Etteren, het heeft geëtsd; —ing, v.
Etude (*studie, oefening*), v. —s.
Etui (*koker voor allerlei gereedschappen*), m. —s.
Etymologie (*woordafleidkunde, woordvoorschikking*), v. —ën.
Etymologisch (*woordafleidkundig*), bn. en bw.
Etymoloog (*woordvorscher*), m. —logen.
Eucharistie (*heilig avondmaal; gewijde hostie*), v. gm. v.
Eunjer (*spook*), m. —s. vero.
Eunuche, eunuch (*opziener in een harem*), m.
Euphemisme, euphemismus (*verzachtende uitdrukking*), o. —ën.

Euphemistisch (*verschoonend, verbloemend*), bn. en bw.
Euphonie (*welluidendheid*), v. gmv.
Euphonisch (*welluidend*), bn. en bw.
Europa, o.; —**peaan**, m. —**peanen**; —**peër**, m. —**peërs**; —**peesch**, bn.; —**peesche**, v.
Euvel (*kwaad*). o. —en. *Aan een — mank gaan*, er mede behept zijn.
Euvel, bn. en bw. *Duid het mij niet —*, d. i. ten kwade. *Iets — opnemen*.
Euveldaad (*snoode daad*), v. —**daden**.
Euvelmoed (*booze moed*), m. gmv.
Evacuatie (*ontruiming*), v. —**ties**, —**tiën**.
Evacueeren (*ontruimen, ledigen*).
Evangelie (*blijde boodschap*), o. —**liën**. *De boeken van het N. Testament*, fig. onbetwifelbare waarheid.
Evangelist (*de vier —en*, nl. Lucas, Marcus, Mattheus en Johannes), m. —en.
Evasio (*uitvlucht, ontwijking*), v. —**sies**, —**siën**.
Evasiof (*ontwijkend*), bn. en bw.
Evel, o. Zie **Euvel**.
Even (*een weinig*), bw. *Wacht —*, d. i. een poosje.
Even, bn. *Een — getal*.
Evenaar (*tongetje eener weegschaal; even-nachtslijn*), m. —**aars** en —**aren**.
Evenaren (*gelijken, overeenkomen met*), ik heb geëvenaard; —**ing**, v.
Evenbeeld, o. —en. *Dit meisje is het — harer moeder*, d. i. gelijkt haar moeder sprekend.
Evenen (*gelijkmaken*), ik heb geëvend: —**ing**, v.
Evenement (*gebeurtenis, voorval, toedracht van zaken*), o. —en.
Evening, v. —en. *Dag- en nacht—*, d. i. 21 Maart en 23 Sept.
Evenknie (*gelijke*), m. —**ën**.
Evenmatig, bn. en bw.; —**heid**, v.
Evenmensche, m. —en.
Evennaaste, m. en v. —n.
Evennachtslijn (*evenaar, linie*), v. gmv.
Evenredig, bn. en bw.; —**heid**, v. —**heden**.
Evenredigen (*evenredig maken*), ik heb geëvenredigd.
Eventualiteit (*gebeurtlijkheid*), v. —en.
Eventueel (*gebeurtlijk, voorkomend; misschien*), bn. en bw.
Evenveeltje (*koekje*), o. —s. *De —s zijn verschillend van vorm, maar gelijk van inhoud*. (C. O.).
Evenwicht (*gelijkheid van gewicht*), o. gmv.
Evenwijdig, bu.; —**heid**, v.
Ever (*wild zwijn*), m. —s.
Everlast (*wollen stof, die licht, maar zeer sterk is*), o.; —**en**, bn. —**schoentjes**.
Everwortel (*witte distel*), m. —s.
Everzwijn (*wild zwijn*), o. —en.
Evident (*klaar, blijkbaar*), bn. en bw.
Evidentie (*klaarblijklijkheid*), v. gmv.
Eviteeren (*vermijden, ontwijken, ontgaan*).
Evolutie (*ontwikkeling; zwenking der soldaten: wending eener vloot of van een leger; muz. buiging van de stem*), v. —**tiën**, —**ties**.
Ex (*uit*: in samenstellingen: eertijds, voornatig, gewezen), bw. *Ex-minister, ex-burmeester*.
Ex abrupto (*plotseling, onverwacht*), bw.
Exact (*nauwkeurig, stipt*), bn. en bw. *De —e wetenschappen*, d. i. wis- en natuurkunde.
Exactitude (*nauwkeurigheid, stiptheid*), v. gmv.
Exaltatie (*opgewondenheid, overdrevenheid*), v.
Examen (*onderzoek*), o. —s en examina.
Examinandus (*hij, die 't examen aflegt*), m. —**nandi**.

Examinatie (*ondervraging, onderzoek*), v. gmv.
Examinator (*ondervrager, examen-afnemer*), m. —**toren**, —**tors**.
Examineeren (*ondervragen, onderzoeken*).
Ex animo (*van harte, met voordacht*), bw.
Exasperatie (*verbittering, radeloosheid; razendmaking*), v.
Exasperereen (*verbitteren, razend maken*).
Ex capite (*uit 't hoofd*), bw.
Ex cathedra (*van den preek- of leerstoel af; fig. op beslissenden toon*), bw.
Excavatie (*uitholling, uitgraving*), v. —**tiën** en —**ties**.
Excedeeren (*overschrijden, te ver gaan, te buiten gaan*).
Exceleeren (*uitmunten, zich onderscheiden*).
Excellent (*uitstekend, uitmuntend, voortreffelijk*), bn. en bw.
Excellentie (*titel, welken men aan ministers en andere voorname personen geeft*), v. —**tiën**, —**ties**.
Excentriciteit (*afwijking van het middelpunt; fig. zothed, zonderlingheid, kuur, grit; eigenzinnigheid, halsstarrigheid*), v. —en.
Excentriek, Excentrisch (*wat om een ander middelpunt draait; fig. ongewoon, zonderling, zot, overspannen*), bn. en bw.
Excentriek (*schijf in stoommachines*), o. —en.
Exceptie (*uitzondering, tegenverping, verweering [in rechten]*), v. —**tiën**, —**ties**.
Exceptioneel (*buitengewoon; bij uitzondering*), bn. en bw.
Excerpteeren (*uittreksels maken, kort overbrengen*).
Excerpt (*uittreksel uit een boek of geschrift*), o. —en.
Exces (*uitspatting, buitensporigheid, gewelddadigheid; overmaat, overdaad*), o. —**sen**.
Excessief (*buitensporig*), bn. en bw.
Exeitabel (*prikkelbaar*), bn.
Excitatie (*prikkeling, ophitsing*), v. —**tiën**, —**ties**.
Exciteeren (*aanzetten, gaande maken, ophitsen, opruien*).
Exclamatie (*uitroep; luide toon van spreken of voordracht*), v. —**tiën**, —**ties**.
Exclameeren (*uitroepen, luid roepen*).
Exclusie (*uitsluiting*), v. —**siën**.
Exclusief (*uitsluitend*), bn. en bw.
Exclusivisme (*stelsel van uitsluiting; afzondering*), o. gmv.
Excommunicatie (*kerkelijke ban*), v. —**tiën** en —**ties**.
Excommuniceren (*in den ban doen, van de kerkelijke gemeenschap afsnijden*).
Excrement (*uitwerpsel, ontlasting*), o. —en.
Excursie (*uitweiding; korte reis, uitstapje*), v. —**siën**, —**sies**.
Excusabel (*verschoonbaar*), bn.
Excuseeren (*verontschuldigen, verschoonen*).
Excusus, Excuse (*verschooning, verontschuldiging*), o. —**cuses**, —**cusen**.
Excerabel (*afschuwelijk, afgrijpselijk, verfoeienswaardig*), bn. en bw.
Excutabel (*uitvoerbaar*), bn.
Excutant (*uitvoerder; ook muzikant*), m. —en.
Excuteeren (*een vonnis of last ten uitvoer leggen; terechtstellen*).
Excuteur (*uitvoerder van een vonnis, testament enz.; boedelredder*), m. —s, —en.
Executie (*uitvoering, ten uitvoer legging; vonnis-voltrekking, terechtstelling*), v. —**tiën** en —**ties**.
Exegeet (*schrijfverklaarder*), m. —**geten**.

Exegese (verklaring, Bijbelverklaring), v. —n.
Exegetisch (uitleggend, verklarend), bn.
Exemplar (voorbeeld, voorschrift, model), o. —s.
Exemplaar (afdruk van boeken, ook stuk), o. —plaren.
Exemptie, Exemptie (uitzondering; vrijstelling), v. —tiën, —ties.
Exequatur (erkenning, amstelling; vorstelijke bekrachtiging der benoeming), o.
Exerceeren (oefenen, verrichten, krijgs- of wapenoefeningen doen).
Exercitie (oefening, wapenoefening), v. —tiën en —ties.
Exhalatie (uitdamping, uitwaseming), v. —tiën, —ties.
Exhibeeren (overleggen, voorleggen, overhandigen).
Exhibitie (overlegging, vertooning, tentoonstelling), v. —tiën, —ties.
Exhortatie (vermaning, aanmaning), v. —tiën, —ties.
Exhorteeren (aanmanen, vermanen).
Exigeant (veelvergend, niet gemakkelijk te bevredigen), bn.
Exigentie (dringend geval, behoefte), v. —tiën, —ties.
Exil, Exilium (ballingschap, verbanningsplaats), o. gmv.
Exileeren (verbannen, bannen).
Eximeeren (uitzonderen, bevrijden).
Existentie (bestaan), v. gmv.
Existeeren (bestaan, in wezen zijn).
Exit (hij treedt af, gaat heen, van het toneel).
Ex jure (volgens het recht, van rechtswege).
Ex lex (buiten de wet, vogelvrij), bw.
Ex more (naar het gebruik), bw.
Ex nunc (van nu af), bw.
Exodus (uitgang, uittocht; 2e boek van Mozes), m. —dussen.
Ex officio (ambtshalve), bw.
Exorbitant (buitensporig, overdreven, onredelijk), bn.
Exorcisme, Exorcismus (duivelbezwering), o.
Exorcist (duivelbanner), m. —en.
Exordium (begin, inleiding eener rede), o.
Exotisch (vreemd, uitlandig, uitheemsch), bn. —e planten.
Expansie (uitdijing, uitzetting, verwijding), v.
Expansieve kracht (kracht, die van het middelpunt naar den omtrek dringt, uitzettingskracht, spankracht, b.v. van gassen), v. —en.
Expatrieeren (het vaderland verlaten, vluchten).
Expertoreeren (hoesten; fluiten opgeven; fig. zijn hart uitstorten).
Expedieeren (verzenden, afvaardigen, verder brengen; fig. van kant maken).
Expediënt (middel tot redding, licht en spoedig werkend middel), o. —en.
Expeditief, Expeditief (voortvarend, schielijk), bn. en bw.
Expeditieur (afzender, goederenverzender), m. —en en —s.
Expeditie (verzending; vervoerders-onderneming; de plaats waar handelszaken bezorgd worden; afschrift van een wettig stuk), v. v. —tiën, —ties. —bureau (kantoor eener vrachtonderneming), o. —s.
Expeditief (voortvarend), bn.
Expendeeren (uitbetalen, bestogen).
Expensen (uitgaven, inz. rechtskosten), v. mv.
Expensief (niet vele uitgaven gepaard, kostbaar, duur), bn.

Experiëntie (ondervinding, ervaring), v. —tiën, —s.
Experiment (proefneming, kunstproef), o. —en.
Experimentaal (proefondervindelijk), bn. en bw.
Experimenteeren (beproeven, onderzoeken).
Expert (zaakkundige, deskundige, gezvoren), **Expert** (ervaren, deskundig), bn. [m. —en.
Expertise (onderzoek door deskundigen), v. —s of —n.
Expiatie (verzoening, boete), v. —ties, —tiën.
Expieeren (boeten, verzoenen).
Expiratie (uitblazing van den geest, dood; eindiging, afloop; het vervallen van een wissel, enz.), v. —ties, —tiën.
Expireeren (ten einde loopen, vervallen, sterfen, den geest geven).
Explanatie (uitlegging, verklaring), v. —ties, **Explaneeren** (uitleggen, verklaren), [—tiën.
Expletie (aanvulling), v. —ties, —tiën.
Expletief (aanvullend), bn.
Explicabel (verklaarbaar), bn. [—ties.
Explicatie (verklaring, uitlegging), v. —tiën, **Explicereen, explicueeren** (verklaren, uitleggen).
Explicite (uitdrukkelijk, duidelijk, bepaald), bn. en bw.
Exploitablel (ontginbaar; in werking te brengen; vatbaar om er partij van te trekken), bn.
Exploitatie (ontginning; in werking bringing of houding), v. —tiën, —ties.
Exploiteeren (ontginnen van landen enz.; partij trekken van; in werking brengen; in gang houden).
Exploit, Exploot (grootte daad, heldendaad; een dagvaarding), o. —ploten.
Exploratie (onderzoeking, uitvoersching), v. —tiën, —ties.
Exploreeren (uitpluizen, navorschen, onderzoeken).
Explosie (geweldige uitbarsting, losbarsting, knal, schok), v. —siën, —sies.
Exponeeren (aanwijzen, blootleggen, blootstellen). Zich —, d. i. zich blootstellen.
Exponent (aanwijzer; het getal, dat de macht van een ander getal of van een andere grootheid aanwijst), m. —en.
Exportatie (uitvoer van goederen), v. —tiën, —s.
Exporteeren (uitvoeren).
Exporten (uitgaande waren), o. mv..
Expositant (inzender van voorwerpen ter tentoonstelling, tentoonsteller), m. —en.
Exposé (uitenzetting, overzicht, vertoog), o.
Exposereen (uitleggen, ontvouwen; een zaak omstandig verhalen; schildertjen of andere kunstvoorwerpen tentoonstellen; tekst verklaren).
Expositie (blootlegging; tentoonstelling; ontwikkeling, ontvouwing, verklaring) v. —tiën en —ties.
Expres (uitdrukkelijk, met opzet, voorbedachtelijk), bw.
Expresse (eigen bijzondere bode), m. —n.
Expresse (uitdrukking), v. —siën, —sies.
Expriimeeren (uitdrukken, te kennen geven).
Ex professo (beroepshalve, van ambtswege, uitdrukkelijk; met oogmerk), bw.
Expropriatie (onteigening), v. —tiën, —s.
Expropriereen (iemand van zijn eigendom berooven, onteigenen).
Expugneeren (veroveren, door strijd winnen).
Expulsie (gewelddadige uitdrijving), v. —siën en —sies.

Expulsief (*afdrijvend, afvoerend*), bn. Een — middel.
Exquis (*uitgelezen, uitgezocht, voortreffelijk*), bn. en bw.
Extase (*verrukking, opgetogenheid*), v. gmv.
Ex tempore (*uit het geheugen, uit het hoofd, voor de vuist*), bw.
Exteeren (*bestaan, voorhanden zijn*).
Extentie (*uitgestrektheid, omvang, uitgebreidheid*), v. gmv.
Extenueren (*uitmergelen, krachteloos maken*).
Exterieur (*uiterlijk, uitwendig*), bn.
Exterieur (*uiterlijk, voorkomen, uitzicht*), o.
Exterminatie (*uitroeiing, verdelging*), v. —tiën, —ties.
Extermineren (*verdelgen, uitroeien, verextern* (*buitenshuis wonend*), bn. [nielen].
Externen (*schohieren buiten kost en huisvesting*), m. en v. mv.
Extingeeren (*uitblussen, verdelgen*).
Extorqueeren (*afpersen, afdwingen*).
Extorsie (*afpersing*), v. —sies, —siën.
Extra (*buitendien, buitengewoon, uitermate*). — duur, zeer duur; — *fijn*, buitengewoon fijn; — *blad*, bijblad; — *post*, buitengewone of eigen post.
Extraatje (*buitenkansje, meevallertje*), o. —s.
Extract (*uittreksel; aftreksel van kruiden*), o.
Extractie (*afkomst, herkomst*), v. gmv.
Extraheeren (*uittrekken, een uittreksel maken*).
Extraordinair (*buitengewoon*), bn. [ken].
Extravagant (*buitensporig, ongerijmd*), bn.

Extravageeren (*uitspuiten; buiten den regel gaan; overdrijven*).
Extrême (*het uiterste, het ergste*), o. —s.
Extrêmes (*oeverdrijvingen, uitersten*), v. mv. *Les — se touchent*, strijdige zaken gaan soms gepaard.
Extremiteit (*het uiterste einde; de laatste hulp, laatste toevlucht; het hoogste gevaar*), v.
Extremiteiten (*armen en beenen*), v. mv.
Ex ungue leonem (*aan de klauwen kent men den leeuw*), zwg.
Ex usu (*uit het gebruik*), bw.
Ex voto (*naar wensch of gelofte, uit kracht van een gelofte*). Een —, d. i. een zaak, aan heiligen toegewijd.
Ezel (*dier*), m. —s. *Van den os op den — springen*, bij het gesprek van den hak op den tak springen. Een — *stoot zich geen tweemaal aan denzelfden steen*, spreekw.
Ezel (*fig. lomperd, domoor*), m. en v. —s.
Ezel (*standaard om een bord of schilderij op te plaatsen*), m. —s.
Ezelen (*hard arbeiden*), ik heb geëzeld.
Ezelin, v. —nen; —*netje*, o. —s.
Ezelinnenmelk, v. gmv.
Ezelsbrug, v. —gen. Fig. hulp, waardoor het werk gemakkelijk wordt gemaakt.
Ezelskop (*kop van een ezelskop*), m. —pen.
Ezelskop (*domoor*), m. en v. —pen.
Ezelsoor (*fig. omgevouwen hoek van een blad*), o. —en.

F.

F, v. f's. De zesde letter van het alfabet. In de muziek de benaming van den vierden hooftoon, *fa* genoemd. Als getalmerk in Romeinsche opschriften beteekent F 40.
F, — (vóór cijfers), *guldens*.
F, bij eigennamen, *filius*. zoon.
F, in de muziek, *forto*, sterk.
F, als merk op goederen, *fijn*.
FB of **Fb**, fungerend burgemeester.
FF, in de muziek, *fortissimo*, zeer sterk.
Fol. — *Folio*, de grootte van een blad; op het blad of de bladzijde.
Fo. Ro. — *Folio recto*, op de rechter- of voorste bladzijde.
Fo. Vo. — *Folio verso*, op de omgekeerde of linkerbladzijde.
Fec. — *Fecit*, (hij) heeft het gemaakt.
Fig. — *Figuurlijk*.
Fr., vóór cijfers, Franken; anders: Fransch; op brieven: *franco*.
Faam (*fab. godin; vermaardheid*), v. gmv. *Te goeder naam en — staan*, gunstig bekend
Fabel (*verdictsel*), v. —en. [zijn].
Fabricage, v. gmv.
Fabricceeren (*vervaardigen, maken*).
Fabricceering, v.
Fabriek (*werkplaats*), v. —en. Ook een R. C. kerkbestuur, *de kerk*—.
Fabrieken (*maken, doen ontstaan*), ik heb gefabriekt. gmv.
Fabrieksprijs, m. —prijzen.

Fabriekaat, o. —katen.
Fabrikant (*beziiter eener fabriek*), m. —en.
Fabuleus (*fabelachtig, onwaarschijnlijk*), bn.
Façade (*voorgevel, front van een gebouw*), v.
Face (*gezicht, voorzijde*), v. En —, in het gezicht; van voren; —*maken*, de spits bieden, stand houden.
Facetten (*met ruiten of hoeken geslepen vlakken aan edelsteenen; hoeklijsten aan de geslepen spiegellazen*), v. mv.
Facheus (*verdrietig, spijtig, noodlottig*), bn. en bw.
Faciaal (*het gezicht, het gelaat betreffende*), bn.
Facie (*gelaat, aangezicht*), v. —s.
Faciel (*gemakkelijk; inschikkelijk*), bn.
Faciliteeren (*gemakkelijk maken, verlichten*).
Faciliteit (*gemakkelijkheid, inschikkelijkheid*), v. —en.
Facit (*de som, het bedrag, de uitkomst*), o. —s.
Facon (*manier, vorm*), o. *Sans—*, zonder complimenten; *een sans—*, een lomperd, vlegel.
Fagonneeren (*fatsoneeren, vormen, de vereischte gedaante geven*).
Fac-simile (*nateekening, waarin de hand eens schrijvers zeer gelijkend nagemaakt is*), o. —'s.
Facta, o. mv. Enkelv. *factum*, feit, daad.
Factie (*partij; kuiperij*), v. —tiën, —ties.
Facticus (*opvoering, m'uitziek*), bn.
Factisch (*werkelijk, metterdaad*), bn. en bw.
Facto (*de*) (*dadelijk, eigenmachtig, zonder aanvraag*), bw.

Factor (opziener, zaakgelastigde, makelaar), m. —toren.
Factor (samenstellend getal), m. —en.
Factorij (handelskantoor eener compagnie of maatschappij), v. —en.
Factotum (een man, die alles doet en tot alles bekwaam is, een doe-al), m. —s.
Factuur (rekening van verkochte of verzondene waren), v. —toren.
Facultatief (bevoegdmakend, naar goeddunken), bn. en bw.
Faculteit (kracht, vermogen; aanleg, geschiktheid; een van de vijf hoofdafdeelingen der gezamenlijke wetenschappen; college van professoren), v. —en.
Fadaise (benzelerij, zotternij), v. —s.
Fade (smakeloos, laf, geesteloos), bn.
Fagot (muz. bus- of blaasinstrument; ook: rijfsbos, takkenbos), v. —ten.
Fagottist (bespeler van een fagot), m. —en.
Faiblesse (zwakheid; neiging, zwak), v. —s.
Faillieeren (zich failliet verklaren, ophouden te betalen).
Failliet (onmacht om zijn schulden te betalen), o. —en.
Failliet (gesprongen, fout), bn.
Faillissement (onvermogen van betaling), **Faisabel** (doenlijk), bn. [o. —en.
Fait (daad, feit), o. —s: — *accompli*, gedane zaak, zaak die geheel haar beslag heeft: — van iets maken, veel werk van iets maken; *au — zijn*, op de hoogte zijn.
Fakier (een arme Turksche kluisenaar), m. —s.
Fakkel (flambouw), v. —s. De — der tweedracht, de — der wetenschap.
Falbala (boordsel, ruime zoom aan vrouwenkleedingstukken), v. —s.
Falen (feilen), ik heb gefaald; —ing, v. Dat kan niet —, d. i. missen.
Falie (kapmantel), v. —liën, —lies.
Faliekant (verkeerd, mis), bn. en bw.
Falievonwen (fig. vlieën), ik heb gefalievouwd; —er, m.: —erij, v.
Falkonet, Falconet (de kleinste soort van veldstukken in de 16e eeuw), o. —en.
Falsaris, Falsarius (bedrieger, bepaaldelijk hij, die door valsche schriften of handteekeningen bedriegt), m. —sen.
Falsificatie (vervalsching), v. —tiën, —ties.
Falsificeeren (vervalschen).
Falsiteit (bedrog), v. —en.
Fameus (zeer, uitermate; duchtig), bn. en bw.
Familiaar (gemeenzaam, vertrouwelijk), bn. en bw.
Familiariseeren (zich) (met iemand gemeenzaam zijn; zich al te gemeenzaam maken).
Familiariteit (gemeenzame omgang, vertrouwelijkheid), v. —en.
Familie, Famielje (geslacht, gezin, afkomst), v. —liën, —lies en familjes.
Fanatiek, —tieus (dweper, geestdrijver), m.
Fanatiek (dweepachtig, geestdrijvend), bn.
Fanatisch (dweepzuchtig), bn.
Fanatisme (geloofsdwepertij), o. gmv.
Fancy (inbeelding, luim), v. gmv.
Fandango (Spaansche volksdans), v. —s.
Fanfare (trompetgeschal; muziekgezelschap), v. —s.
Fanfaron (zuetser, blaaskaak), m. —s.
Fanfaroneeren (zuetsen, snoeven, pralen).
Fanfaronnade (zuetsertij, grootspraak), v. —s.
Fantome, Fantoom (spook, hersenschim), o. —men.

Farce (sijngehakt vleesch of visch; kluchtspel, vroolijk nastukje, koddig voorval), v. —n.
Farceeren (met gehakt vleesch vullen).
Farceur (groppenmaker, spotvogel, hansworst), m. —s.
Fardeeren (blanketten, fig. opsmukken).
Farineus (melig; bij schilders: als de kleuren te dof of mat zijn).
Farizeër (huichelaar, schijnvrome), m. Farizeën, —ërs.
Farizeesch (huichelachtig), bn. Een —e lach.
Far niente (het niets-doen), o.; *dolce —*, het zoete niets-doen.
Faro (krachtig Brusselsch bier), o. gmv.
Fascinatie (begoocheling, verblinding, betovering), v. —tiën, —ties.
Fascine (takkenbos tot demping van grachten), v. —s, —n.
Fascineeren (betooveren, boeien, verrukken).
Fas et nefas (recht en onrecht), bw.
Fashion (mode, goede toon), v. gmv.
Fashionable (naar de mode, fatsoneeljk), bn.; als zn. (man naar de wereld, modegek), m. —s.
Fasti (jaarboeken; ook: feestkalender), m. mv.
Fastidieus (verachtelijk, vervelend, verdrietig, walgetlijk), bn. en bw.
Fastueus (pronkend, pralend, prachtvol), bn. en bw.
Fat (lafbek, zots'ap, modegek), m. —ten.
Fataal (ongelukkig, verderfelijk, noodlottig), bn.
Fatalisme (leer van het noodlot), o. gmv.
Fatalist (aanhanger van het fatalisme), m. —en.
Fataliteit (ongeluk, noodlot), v. —en.
Fata-morgana (luchtspiegeling, gezichtsbedrog in de woestijn), v. gmv.
Fatigant (vermoeiend), bn.
Fatigeeren (vermoeien, lastig vallen).
Fatigue (vermoeienis), v. —s.
Fatsoen (vorm, manier, gemanierdheid), o. —en.
Fatsoeneeren (een zekeren vorm geven); —der, m.: —ing, v.
Fatsoenlijk (net), bn.; —heid, v.
Fatsoenshalve, bw.
Fatterig (kwasterig, ingebeeld), bn.; —heid, v.
Fatniteit (ongerijmdheid, onverstand, zotternij, gekheid), v. gmv.
Fatum (het onvermijdelijke, het noodlot), o.
Faubourg (voorstad), m. —s. [gmv.
Fausset, Falset (faussetstem, door persing der longprij voortgebrachte discant of altstem), v. muz. In hooge tonen zingt deze tenor —.
Fauteuil (leuningstoel, armstoel), m. —s.
Faux (valsch, onecht), bn. Een — pas, een misstap, een flater; — titre, Fransche titel van een boek.
Faveur (gunst), v. —s. En —, onder begunstiging; ten voordeele, ten behoeve.
Favorabel (gunstig), bn. en bw.
Favoriet (gunsteling, lieveling), m. —en.
Favoriete (gunsteling), v. —n.
Favorietes, Fr. *favoris* (bakkebaarden).
Favoriseeren (begunstigen).
Favoritisme (stelsel van begunstiging of van bevoorrechtig), o. gmv.
Fax et tuba (fakkel en trompet; belhamel bij oproer), zegsw.
Fayence (half porselein, aardewerk), v. —s.
Fazant (hoenderachtige vogel), m. —en.
Fazantenei, o. —eren.
Febriel (koortsig, koortsachtig), bn.

Februari (sprokkelmaand), m.

Feces, Faeces (droesem, moer; menschelijke uitwerpselen), v. mv.

Fecit (hij of zij heeft het gemaakt). Zie **Fec.**

Feculent (troebel, vol zetsel, drabbig), bn.

Fecundatie (het oogeblik der bevruchting), v. —tiën, —ties.

Fecundeeren (vruchtbaar maken, bevruchten).

Fecunditeit (vruchtbaarheid), v. gmv.

Federalaal (het verbond betreffende), bn.

Federaliseeren (verbinden, vereenigen, aaneensluiten, een verbond sluiten).

Federalisme, —mus (verbondstelsel), o. gmv.

Federalist (iemand, die tot een bond behoort), m. —en.

Federalistisch, Federatief (bondgenoot-), v. —ën. [schappelijk], bn.

Feeks (boos wijf), v. —en.

Feeksig (als een feeks), bn. en bw.: —heid, v.

Feest, o. —en. **Ter — gaan**.

Feestelijk, bn. **Een — gewaad; —heid**, v.

Feesteling, m. en v. —en; voor het v. ook —e.

Feestvieren, ik heb —gevierd; —vierder, m.;

—vierster, v.; —viering, o.

Feil (gebrek, misvatting), v. —en.

Feilen (dwalen), ik heb gefeild.

Feit, o. —en. **Het is een —**, een daad, werkelijkheid.

Feitel (borstdoekje van zuigelingen), v. —s.

Feitelijk (met de daad), bn.: —heid, v.

Fel (hevig, sterk), bn. en bw.; —heid, v.

Felicitatie (gelukwensch), v. —tiën, —ties.

Felicitateeren (gelukwenschen), lem. —.

Fellah (boer in Egypte, landbouwende Arabier), m. —s.

Feloek (roei-schip met zeilen zonder dek, in de Middellandsche Zee), v. —en.

Felonie (trouwbreuk van een leenman), v. —ën.

Femelaar (kw. zelnar, schijnwrome), m. —s.

Femelen (fiemelen, fijmelen, d. i. den vrome uithangen, gebeden prevelen, huichelen), ik heb gefemeld.

Feniks, Phoenix (fabelachtige vogel), m. —en.

Fig. lem. met zeldzame gaven.

Fep (dronkenschap), v. gmv.

Feppen, ik heb gefept; —er (zuiper), m.; —erij, v.

Feriën (feest-, rust- of vacantedagen), v. mv.

Ferm (kloek, onvervaard, standvastig), bn.

Ferman (verlofbrief, schriftelijk bevel van den sultan; ook een handelspas in O. Indië), m. —s. (Minder goed **Firman**).

Ferment (gismiddel), o. —en.

Fermentatie (gisting, fig. woeling), v. gmv.

Fermenteeren (gisten, fig. in gisting raken).

Ferneteit (standvastigheid, kloekmoedigheid), v. gmv.

Fermoor (steekbeitel), o. —moren.

Feroce (woest, wild; ureed), bn. en bw.

Feroociteit (wildheid, felheid, woestheid, baldadigheid; onmenselijke ureedheid), v. —en.

Fertiel (vruchtbaar, winstgevend), bn.

Fertiliseeren (vruchtbaar maken).

Fertilititeit (vruchtbaarheid), v. gmv.

Fervent (innig, vurig), bn. en bw.

Ferveur (innigheid, vuur), v. gmv.

Festijn (feestmaal), o. —en.

Festina lente (haast u langzaam), spreekw.

Festiviteit (plechtigheid; vruydefeest), v. —en.

Festoeten (lofwerk, guirlande), v. en o. —en.

Fr. *feston*.

Festonneeren (borduren, met bloemwerk of lofwerk opsieren), v.

Fête (feest, openbare vermakelijkheid), v. —s.

Fêteeren (goed onthaten, met eerbetoen overloden; vleien).

Fetisch (bij de Negers voorwerp van afgodische vereering, toovermiddel), m. —dienst, m.

Feudaal (leerroerig), bn.

Feudaal-systeem en **Feudalisme** (het leenstelsel), o.

Feuille de route (marschbrief of reiswijzer, voor soldaten), v. feuilles de route.

Feuilleteeren (doorbladeren, nazien, vluchtig doorloopen).

Feuilleton (in een dagblad, roman of novelle aan den voet der eerste blz.). o. —s.

Feuilletonist (persoon belast met $\frac{1}{2}$ leveren van feuilletons), m. —en.

Fez (donkerroede muts der Turksche soldaten, die sedert 1826 den tulband als militaire dracht in Turkije heeft vervangen en aldus wordt genoemd naar de stad Fez in Afrika, waar die mutsen oorspronkelijk werden vervaardigd), v.

Feziken (stil praten), ik heb gefezikt; —er, m.;

—erij, v. vero.

Fiasco (huurkooets), v. —s.

Fiasco, o. v. —maken, niet slagen; uitgelachen worden b.v. een tooneelspeler.

Fiat (het geschiede! het worde toegestaan!),

Fiat (gunstige beschikking), o. [bw.

Fiebe (speelmerk, beentje), o. —s.

Fiehesdoos, v. —doezen.

Fiehu (driekant halsdoekje voor dames), o. —'s.

Fietie (verdichtsel, voorwendsel; zinnrijke vinding), v. —tiën, —ties.

Fietief (verdicht, verzonnen), bn. **Een —ve** winst, een ingebeelde winst.

Fideel (vertrouwelijk; vroolijk, prettig), bn. en bw.; — bij elkaar zitten, — praten.

Fidei-commis (erfmaking, vruchtgebruik, waarvan het hoofdgode, met den tijd, op een ander vervalt, onovervreedbaar stam- of familie-erfgoed), o. —sen.

Fideliteit (trouwhartigheid, oprechtheid), v. —en.

Fidibus (gevouwen strook papier om de pijp aan te steken), m. —sen.

Fiducie (vertrouwen), v. **Ik heb daar geen — in**.

Fiedelen, fiedlen (op de viool spelen, zagen), ik heb gefiedeld.

Fielt (schelm, boef), m. —en.

Fieltenstreek, m. —streken.

Fielterij (fieltenstrik), v. —en.

Fier (stout, hooghartig), bn. en bw.: —heid, v.

Fier (trotsch, uit de hoogte, fier), bn. en bw.

Fierde (trotscheid, hooge borst, fierheid), v.

Fiets (volksterm voor de velocipède), v. —en.

Fietsen (op de fiets rijden), ik heb gefietst;

—ser, m.

Fietsbroek (kniebroek), m.: —kousen, v. mv.; —pet (jockey-pet).

Fietsrijden, ik heb —gereden; —rijder, m.;

—rijdster, v.

Figurant (bij-persoon; stomme, in een tooneel-spel), m. —en.

Figurante, v. —n.

Figuratief (figuurlijk, door middel van beelden), bn.

Figureeren (vertoon maken, zich laten zien, voorkomen).

Figuur (afbeelding), v. figuren.

Figuurlijk (beeldsprakig), bn.; —heid, v. **De —e** beteekenis van een woord of uitdrukking; **zich — uitdrukken**.

Fijmelen, ik heb gefijmeld; —aar, m.; —aaster, v.; —arij, v. Ook: **Femelen**.
Fijn (niet grof), bn.; —heid, v.; —igheid, v.
Fijnbaard (fjmelaar), m. —s.
Fijnbaard (kwezelaar), m. —en.
Fijnte (fijnheid), v. —n.
Fijntjes (op fijne wijze), bw. 't Is — koud, erg koud; iem. — beethebben.
Fijt (ontsteking van het beenvlies aan duim of vinger), v. gmv.
Fikfakken (talmen, beuzelen), ik heb gefikfakt; —er, m.; —erij, v.
Fiks, bw. — werken, iets — schilderen.
Fiksch, bn. Een —e jongen; —heid, v.
Fikshond (keeshond), m. —en.
Filament (draadwerk; draad), o. —en.
Filieren (spinnen; afdruijen, heengaan).
Filiaal (kinderlijk), bn. Een —kerk, bijkerk; een —handel, een bijhandelshuis.
Filiatie (samenhang, afhankelijkheid, gehoorzaamheid), v. Zie **Affiliatie**.
Filigraan (goud- en zilverdraadwerk), o. gmv.
Filomeel (nachttegaal), v. —en. Ook: **Filomecie**.
Filou (listige bedrieger, schurk), m. —s.
Filozel (grove zijde, floretzijde), v. gmv.
Filtreer (werktuig tot reiniging van drinkwater), m. —s. Ook: **filter**.
Filtreerdoek, m. —en; —kan, v. —nen; —machine, v. —s; —papier, o.; —toestel, m. en o. —len.
Filtreeren (doorzigen). Gefiltreerd water.
Filtrum, **filter** (zijgdoek, doorzigmiddel), o. —s.
Finaal (volkomen), bn. en bw.
Final (beslissingswedstrijd), m. —s. sport.
Finale (einde, slotstuk van een muziekstuk), v.
Financieel (de geldzaken betreffende), bn.
Financiën (openbare geldmiddelen, geldvoorraad), v. mv.
Financier (iemand die gelden beheert, uitgaven regelt, enz.), m. —s en —en.
Fine (einde, doel, oogmerk), o. Ten — van rapport, d. i. ten einde daarop bericht of verslag uit te brengen.
Finesse (list, fijnheid, doortraptheid), v. —s.
Fingeeren (verzinnen). Gefingeerde munten, denkbeeldige (b.v. een pond sterling enz.); gefingeerde rekening, vermoedelijke, bij raming opgemaakte rekening.
Finis (einde, doeltuit), o.
Finis coronat opus (het einde kroont het werk), spreekw.
Finish (eindstrep), o. sport.
Fint (bedrieglijk voorkomen, streek om iemand te benadeelen; fijne berst in het spiegelglas), v. —en.
Fiool (flesch met een langen hals en ronden buik), v. fioelen. De fioelen van zijn gramschap over iemand uitstorten.
Firma (handelsnaam, bedrijfsnaam), v. —'s.
Firmament (sterrenhemel, uitspansel), o. gmv.
Firman, m. Zie **Ferman**.
Fiscus (eigenlijk een geldmandje; geldzak: de staatskas), m.
Fiskaal (eischer in rechtszaken; 's lands schatbewaarder), m. —kalen.
Fiskaal (wat den fiscus betreft), bn. —kalewet.
Fistel (etterafleider), v. —s. [ten].
Fitz (Normandisch voorvoegsel bij vele Engelsche eigennamen, bet.: natuurlijke zoon, b.v. Fitz-James, Fitz-William, Fitz-Gerald), m.
Fixe (prix) (d. i. bepaalde, vastgestelde prijs).
Fixeeren (bepalen, vaststellen). Iemand —, iemand strak aanzien.

Fixum (vast inkomen, zeker bestaansmiddel), o.
Flacon (reukfleschje; flesch met een langen hals; derde gedeelte van een flesch), m. —s.
Fladderen (heen en weer vliegen), ik heb ge-fladderd; —aar, m.; —ing, v. Fig. dartelen.
Flagellanten (geeselnonniken, naam eener broederschap), m. mv.
Flagellatie (geeseling, zelfkastijding), v. —tiën.
Flagelleeren (geeselen, kastijden, straffen). [—s.
Flageolet (fijn- of hoogfluit), v. —ten.
Flageolettist (flageolet-bespeler), m. —en.
Flagrante (pas gebeurd; in het oog loopend), bn. En — delit, d. i. op heeter daad (betrappt).
Flakkeren (flikkeren van vlammen), het heeft geflakkerd.
Flambeeren (heen en weer gaan; zengen, roosten). Hij is flambe, verloren.
Flambouw (fakkel, toorts), v. —en.
Flamingo (zekere watervogel), m. —'s.
Flaneeren (straatjippen, drentelen, rond-sleuteren).
Flanel (wollen stof), o. en v.
Flaneur (straatslijper, lantierfanter), m. —s.
Flnank (zijde, vleugel), v. —en. In de — aanvallen.
Flankeeren (de zijde dekken, bestrijken).
Flankeur (vleugelman bij de infanterie, soldaat van een der vleugelcompagnieën bij een bataljon), m. —s.
Flans (het neergeworpene), v. —en.
Flansen (stordig verrichten), ik heb geflanst.
Flap (harde slag), m. —en.
Flapkan (veldflesch), v. —nen.
Flappen (klappen, babbelen), ik heb geflapt.
Flapuit (snaprapt, iem. wier hart op de tong ligt), v. —en; ook: m.
Flarden (afgescheurde stukken en brokken), m. mv.
Flater (misslag, misgreep), m. —s.
Flatteeren (vleien, liefkoozen, slijkfooiën; streelend zijn voor).
Flatterie (vleiertij), v. gmv.
Flatteur (vleier), m. —s.
Flatteus (vlelend, streelend), bn. en bw.
Flauw (laf), bn.; —heid, v.; —igheid, v.
Flauwerd (laf mensch), m. —s.
Flauwhartig (bloede, moedeloos), bn.; —heid, v.
Flauwiteit (laffe daad, flauwe praal), v. —en.
Flauwte (bezwijming), v. —n.
Fleb, v. —ben. Zie **Flep**.
Fleemen (vleien), ik heb gefleemd; —er, m.; —erij, v.
Fleemkous (vleier, mooi-prater), m. en v. —en.
Fleemtong (pluimstrijker), m. en v. —en.
Fleer (klap), m. —en.
Fleer (vrouwspersoon), v. —en.
Fleers (flap), m. fleezen.
Flegma (koelbloedigheid, lauwhheid), o. gmv.
Flegmatiek, **flegmatisch** (koelbloedig), bn. en bw.
Flenel, o. en v. Zie **Flanel**.
Flens (tjzeren kraag), v. flenzen.
Flensje (dun pannekoekje met krenten), o. —s.
Fleuter (stuk, brok; dun schijffe, dun ding), m. —s.
Flep (ondernutsje), v. —pen.
Fleppen (onmatig drinken), ik heb geflept; —er, m.; —erij, v.
Flerecijn (jicht), o. gmv.
Flesch, v. flesschen. Op de — zijn, failliet zijn.
Flesschentrekker (die koopt met het plan om niet te betalen), m. —s; —erij, v.
Flets (verschoten van kleur), bn. en bw.; —heid, v.

Fleur (bloei), m. *De — der gezondheid, de — der jaren.*
Fleur (opgerolde lijn, waaraan men visch vangt), v. —en.
Fleuren (met een fleur visschen), ik heb gefleurd; —der, m.
Fleuretten (schoone woorden. vleiende namen; schermdegendopjes; ook schermdegen met dopjes), v. mv. Zie **Floret**.
Fleurig (gebloemd; opgewekt, vroolijk), bn. en bw.; —heid, v.
Fleurist, florist (bloemschilder, kunstbloemenmaker), m. —en.
Fleurons (met smaak aangebrachte versiersels van bloem- en loofwerk), m. mv.
Flexibel (buigzaam, gedwee), bn.
Flexibiliteit (tenigheid; gedweeheid), v. gmv.
Flibustier (vrijbuiters in W. Amerika, 17e eeuw), m. —s.
Flikflooiën (laag vleien, kruipen), ik heb geflikflooid; —er, m.; —erij, v.
Flikje (rond chocolade-vormige, chocolaadje, naar zijn maker Caspar Flick aldus genoemd), o. —s.
Flikken (lappen, verstellen), ik heb geflikt; —er, m.; —erij, v. Schoenenflik, m. d. i. schoenlapper.
Flikkeren (schitteren, fonkelen), ik heb geflikkerd; —ing, v.
Flink (vlug, ferm, kloek), bn. en bw.; —heid, v.
Fliets (pijl, spies), m. —en; —boog, m.
Flodder (klei, slijk), v. gmv.
Flodderen (door de modder waden), ik heb geflodderd.
Flodderkeed (al te wijd kleed), o. —eren; —kous (zakke kous, fig. slordig persoon), v. —en.
Floers (rouwkrep), o. —en.
Flonkerbag (edelgesteente, diamant), v. —gen.
Flonkeren (flikkeren, schitteren), ik heb geflonkerd; —ing, v.
Flonkerster en —star (fig. iem. van groote verdienste), v. —sterren, —starren.
Floreen, florijn (Friesche goudgulden f 1.40. belastingpenning), m. floreenen.
Floreenplichtigen (belastingbetalenden), m.
Floreeren (bloeien, in welstand zijn), [mv. Floret (schermdegen), v. —ten.
Floret (halfzijde), o. gmv.
Floretten, bn. Een paar — handschoenen.
Florijn (gulden), m. —en.
Florissant (bloeiend), bn. Een —e streek.
Flotille, flotielje (kleine vloot), v. —s.
Flous (onwaarheid; uitvlucht), v. flouzen. *Wat ge vertelt, zijn maar —jes.*
Flouw (zeker snippenvet), v. —en.
Fluctuatie (dobbering, golwing, weifeling), v. —ties, —tiën.
Fluctueeren (vloeien, golven; wankelen, weifelen; afwisselen).
Fluide (vloeistof), o. gmv.
Fluiditeit (vloeibaarheid), v. gmv.
Fluim (slijm, fig. misselijkhevent), v. en m. —en.
Fluimen (— opgeven), ik heb gefluimd.
Fluisteren, ik heb gefluisterd; —aar, m.; —aarster, v.; —ing, v.
Fluit (blaasinstrument), v. —en.
Fluiten, ik floot, heb gefloten; —er, m.; —ing, v.
Fluitist (fluitspeler), m. —en.
Fluks (snel, met spoed, gezwind), bw.
Fluksch (vaardig, knap), bn. Een —e wending.
Flus (zoeven), bw.: —jes, bw. Adieu, tot —, d. i. tot zoo aanstonds.

Fluweel (vroeger fulp), o. —en.
Fluwijn (bunzing), o. —en.
Fniezen (niezen, proesten), ik heb gefniesd.
Fnuiken (een vogel de stappennen uittrekken, fig. ten onder brengen), ik heb gefnuikt; —er, m.; —ing, v.
Focus (brandpunt), m. —sen.
Foedraal (overtreksel; koker), o. foedralen.
Foekpot (rommelpot), m. —ten. gew.
Foelie (dun geslagen bladtin), v. gmv.
Foelie (zekere uitheemsche kruidery), v. —liën.
Foelie (verfoelisel van een spiegel; ook: —, onder een edelgesteente), v. gmv.
Foeliën (laagsgewijze dunnetjes met kwik bedekken), ik heb gefoelied.
Foeteren (uitvaren, opspelen), ik heb gefoeterd.
Foelz (slechte jenever), v. gmv.
Fok (scheepst. het onderste zeil aan den voormast), v. —ken. Fig. bril.
Fokkemast, m. —en.
Fokken (aankweken, groot brengen van vee), ik heb gefokt; —er, m.; —erij, v.; —ing, v.
Folâtre (uitgelaten, dartel), bn.
Folâtrerie (uitgelatenheid, dartelheid), v. gmv.
Folen (sollen, kwellen), ik heb gefoeld.
Foliant (boek van het grootste formaat), m.
Folie (dwaasheid, zotheid), v. —s. [—en.
Folieeren (de bladzijden in opvolginj nommeren).
Folio (ook folium, bladzijde), o. —'s. *Hij is een gek in —, een zeer groote gek.*
Folteren (kwellen, pijnigen), ik heb gefolterd; —aar, m.; —ing, v.
Fommelen (frommelen), ik heb gefommeld; —ing, v. [kerblauw.
Fonce (donker van kleur), bn.; bleu —, don.
Functionnaire (ambtenaar, beampte), m. —s.
Fond (grond), o.; a —, grondig; au —, wel ingezien, eigenlijk, in het wezen der zaak.
Fondatie, fundatie (stichting), v. —ties, —tiën.
Fondement en fundament ook: **fundament** (grondslag), o. —en.
Fonds (geld, kapitaal), o. —en.
Fonkelen (schitteren, blinken, in overdrachtelijken zin), ik heb gefonkeld; —ing, v. *Het — der sterren, der diamanten, der oogen.*
Fonkelnieuw (splinternieuw), bn. Een —kleed.
Fontein (kunstmatige springbron), v. —en.
Fontenel (soort van fistel), v. —len.
Fooi (drinkgeld), v. —en.
Fop (het foppen), m. gmv.
Foppage (fopperij), v. gmv.
Foppen (misleiden, verschalken), ik heb gefopt; —er, m.; —erij, v.; —ing, v.
Foreeren (dwingen, overweldigen; openbreken; verkrachten).
Forel (zekere fijne riviervisch), v. —len.
Forensen (eig. rondtrekkende koopli). In Amsterdam enz. zij die in de stad hun zaken doen en buiten wonen; m. mv.
Forfait (misdaad), m. —s; a —, bij aanbesteding, bij de hoop, ineens.
Forfanterie (pralerij, grootsprekerij, snoeverij), v. —en.
Forma (vorm), v. In —, d. i. in goeden vorm; in optima —, in den besten vorm; pro —, voor den vorm.
Formaat (afmeting van papier, boeken, enz.), o. —maten.
Formaliseeren (zich) (zich beleedigd achten; zijn verwondering of misnoegen te kennen geven).

- Formaliteit** (uiterlijke vorm, gewoonte, gebruike), v. —en.
- Formatic** (vorming, schepping), v. —ties, —tiën.
- Formeel** (uitdrukkelijk, volgens den vorm, nadrukkelijk), bn. en bw.
- Formeeren** (vormen, voortbrengen), —der, m.; —ing, v.
- Formidabel** (vreeselijk, ontzaglijk, geducht), bn. en bw.
- Formule** (vaste regel, voorschrift, regelmaat), v. —s. Een algebraïsche —; een chemische —.
- Formulier** (voorschrift, model), o. —en.
- Fornicatie** (wulpscheit), v. gmv.
- Fornuis** (kookkachel), o. —nuizen.
- Forsch** (krachtig), bn. en bw.; —heid, v.
- Fort** (sterkte, schans), o. —en.
- Fort** (sterk), bn.
- Fortepiano** (muz. eig.: sterkzacht), als zn. (klavier of piano met een demper, om het sterke en zachte van den toon uit te drukken), v. —'s.
- Fortificatie** (vestingwerk, ook: de krijgswetenschap of versterkingskunst), v. —tiën, —ties.
- Fortificeeren, fortificeeren** (versterken).
- Fortissimo** (zeer sterk, op het sterkst), muz.
- Forto** (sterk), muz.
- Fortuin** (geldelijk vermogen), o. —en.
- Fortuin** (geluk, lot), v. — zoeken, maken; op — varen; een soldaat van —; op goed —.
- Fortuin** (geluksgodin, Fortuna), v. gmv.
- Fortuito** (toevalligerwijze), bw.
- Forum** (markt, gerechtshof), o. —s.
- Fossiel** (versteend, uit den grond gedolven), bn.
- Fossiliën** (mineralen, delfstoffen der voorwereld), v. mv.
- Foulard** (zekere Indische zijden stof; ook een zijden zakdoek), m. —s.
- Foule** (menigte, volkshoop, gedrang), v.
- Fourage** (voeder), v. Op — uitgaan (oorl.).
- Fourageeren** (levensmiddelen of fourage opsporen en halen)
- Fourbe** (schurk, bedrieger), m. —s.
- Fourberie** (list, streek, schurkerij, schelmerij), v. —en.
- Fourgon** (rijtuig met een gaffeldissel, overdekte pakwagen, voorraadvagen), m. —s.
- Fourier** (onderofficier, die voor de inlegering, wapening, fourageering, enz. der compagnie zorgt), m. —s.
- Fournilleeren** (wemelen, krioelen).
- Fourneeren** (verschaffen, verzorgen).
- Fournissement** (inleg, storting, bijbetaling), o. —en.
- Fournisseur** (leverancier), m. —s.
- Fournituur** (hetgeen geleverd wordt), o. —uren.
- Fout** (misslag), v. —en. Ik kom zonder —, d. i. zeker, bepaald.
- Foutief** (met fouten), bn. en bw. Een —ve oplossing.
- Foyer** (haard: in schouwburgen de koffie-enz. kamer), m. —s.
- Fraai**, bn. en bw.; —heid, v.
- Fraaiigheid**, v. —heden.
- Fraaitjes** (zeer lief), bw.
- Fractie** (breuk, deel van een geheel of van een partij; schrift, met gebroken of hoekige letters), v. —tiën.
- Fragiel** (breekbaar, bros), bn.
- Fragiliteit** (breekbaarheid, brosheid), v. gmv.
- Fragment** (stuk, brok, uittreksel), o. —en.
- Fragmentarisch** (bij fragmenten), bn. en bw. De geschiedenis — behandelen.
- Fraicheur** (frischheid, levendigheid van kleur in de schilderkunst), v. gmv.
- Frak** (dichtsluitende, inzonderheid zwarte, gekleede rok), v. —ken.
- Franboos** (bes, vruchtje), v. —bozen.
- Française** (Fransche vrouw of jonge dochter), v.: à la —, op zijn Fransch.
- Franchement** (vrijmoedig, onbewimpeld, openhartig, rondborstig), bw.
- Franciscan** (pater in bruine pijn), m. —anen.
- Franciscaner**, bn. Een —monnik.
- Franciseeren** (verfranschen, een Franschen vorm geven). [cons.]
- Franc-maçon** (vrijmetselaar), m. francs-maçonnerie (vrijmetselarij), v. gmv.
- Franco** (postvrij, vrachtvrij), bn. en bw.
- Franje** (boordseel), v. —s. Een gordijn zonder —s. Fig. beuzelpraat.
- Frank** (ongedwongen), bn. Alleen in de spreekwijze: vrij en frank.
- Frank** (volksnaam), m. —en. Inval der —en, d. i. der Vrijen.
- Frank** (zilbermunt in Frankrijk en België, in waarde gelijk aan ± 48 van onze centen), m. —en.
- Frankreken** (vracht- of postvrij maken); —ing, v.
- Frankisch**, bn. Het — rijk onder Charlemagne (768—814).
- Fransch**, bn. (eu als zn. voor —e taal, o.).
- Fransche** (een — dame), v. —n.
- Fransche titel** (verbasterd uit voorhandsche titel; de verkorte voor het titelblad gedrukte titel van een boek), m. —s.
- Franschman**, m. (mv. Franschen).
- Fransijn** (perkament), o. gmv.
- Frappant** (treffend), bn. Een —e geschiedenis.
- Frappeeren** (treffen, verrassen, bevreemden).
- Fraterniteit** (broederschap), v. Fr. fraternité. Liberte, egalite en —, leus der groote Fransche revolutie.
- Fratsen** (grillen, praatjes, grappen, aardigheden), v. mv. Jongen, hou toch op met je —; maak maar zoo veel — niet!
- Fraude** (bedrog, overtreding), v. —s. Hij werd wegens — veroordeeld, d. i. wegens smokkelarij.
- Fraudeeren** (zich aan overtreding schuldig maken).
- Frauduleus** (bedrieglijk), bn. en bw. Een — bankroet
- Frees** (geptloide kraag), v. freezen.
- Fregat** (smeltzeldend oorlogschip), o. —ten.
- Frequent** (menigvuldig; sterk bezocht), bn.
- Frequentereen** (bezoeken, bijwonen).
- Fresco**, o. —s. Een schoon —, muurschildering.
- Fret** (zeker dier om konijnen te jagen; ook een kleine boor), o. —ten.
- Fretten** (met het fret jagen), ik heb gefret.
- Freule** (adelijke dame, jonkvrouw), v. —s.
- Fricassee** (zeker vleeschgerecht; klein gesneden vleesch met, een saus), v. —s.
- Fries** (hoofdijst), v. friezen.
- Fries** (volksnaam), m. Friezen.
- Friesch**, bn. (en als zn. voor —e taal, o.).
- Friesland**, o.
- Friezin** (Friesche vrouw), v. —nen.
- Frikkadel** (bat van gehakt vleesch), v. —len.
- Frimaire** (rijpmaand, van 21 November tot 20 December), m.
- Fripou** (schurk, bedrieger), m. —s.
- Fripounerie** (schurkerij, boevenstuk), v. —s.
- Frisch**, bn. en bw. [—ën.]
- Friseeren** (krullen, het haar tooien; opkappen).

Friseur (*kapper*), m. —s.
Frisolet (*vloesijden lint*), o. gmv.
Frisson (*huivering, rilling*), o. —s.
Frissonneeren (*huiveren, rillen, beven*).
Frisuur (*kapsel*), v. —uren.
Frituur (*bruin gebakken vleesch, enz.*), v.
Frivole (*ijdel, nietig, wispelturig*), bn.
Frivoliteit (*tijdelheid, bezuelarij, lichtzinnigheid*), v. —en.
Frommel (*kreuk*), m. —s.
Frommelen (*kreuken, ineendrukken*), ik heb gefrommeld; —aar, m.; —ing, v.
Frons, fronsel (*kreuk, rimpel*), v. —en.
Fronsel (*plooi*), v. —s.
Fronsen (*rimpels trekken*), ik heb gefronst; —ing, v.
Front (*voorhoofd; voorzijde van een gebouw; eerste gelid*), o.; —maken, het hoofd bieden; —slaan, vertoon maken.
Frontieren (*grenzen*), v. mv.
Frontispice (*voorgevel*), v. —n, ook: —pies, o. —piesen.
Fronton (*boog boven een deur of een schuifraam*), o. —s.
Frotteeren (*wrijven, boenen, poetsen*).
Fruetidor (*vruchtmaand, ooftmaand, van 18 Augustus tot 16 September*), m.
Fructificatie (*vruchtbaar-making, bevruchting*), v.
Fructuarius (*vruchtgebruiker*), m. —sen.
Fruagaal (*matig, zuinig*), bn.
Frugaliteit (*matigheid, spaarzaamheid, onthouding*), v.
Fruit (*ooft*), v. en o. —en.
Fruiten (*kruiden*), ik heb gefruut. *Het vleesch* —; —ing, v. —pan, v.
Frusteeren (*verijdelen, teleurstellen*).
Fuga (*knstig twee- of meerstemmig toonstuk, waarin een keurig, welluidende gedachte heerscht, die telkens herhaald wordt*), —s. muz.
Fuik (*vischtuig*), v. —en. *In de — geloopen zijn*, verloofd zijn, getrouwd zijn.
Fulminant (*dreig-nd, hevige*), bn.
Fulmineeren (*razen, tieren, vloeken, schelden*).
Fulp (*fluweel*), o. gmv. Ook: *felp*.
Fumigatie (*berooking, rook- of dampbad*), v.
Fumigeeren (*berooken*).
Fun (*guit, schurk*), m. nen. vero. [—n.
Funambule, funambulist (*koordedanser*), m.

Functie (*ambtsverrichting; bediening, post, ambt*), v. —tiën, —ties.
Fundament, fundament (*grond, grondvesting*), o. —en.
Fundamenteel, fundamenteaal (*ten grondslag liggend, voornaamst*), bn.
Fundatie, fondatie (*stichting, gronding; grondlegging*), v. —tiën, —ties.
Fundeeren (*stichten*).
Fundeering, fundament (*grondslag, grond*), v. —en.
Funeraliën (*begravenisplechtigheden*), v. mv.
Funest (*verderfelijk, rampzalig, noodlottig*), **Fungeeren** (*dienst doen*). [bn.
Fureur (*woede, razernij, verwoedheid*), v.
Furie (*grimmigh id, woede, hevige gemoeds-beweging; een twistziek, boosaardig wijf*), v. —riën, —ries.
Furiens (*verwoed, nitzinnig, woedend*), bn.
Furioso (*hevig, sterk*), muz. [en bw.
Furore maken (*veel opgang maken, luiden of grooten bijval inoogsten*).
Furtief (*heimelijk; diefachtig, steelsch*), bn. en bw.
Fusie (*ineensmelting; smelting, gieting, bijzonder metaalgieting; ook: vereeniging van instellingen of partijen*), v. —siën.
Fusilade (*geweevuur*), v. —s.
Fusileeren (*doodschieten*).
Fusilier (*soldaat, voetknecht*), m. —s.
Fust (*groot wijnvat*), o. —en. *Wijn op —*.
Fustage (*vaatwerk*), v. gmv.
Fustein, fustijn (*zekere stof*), o. gmv.
Fustie (*alle onzuivere afval; het beschadigde, onbruikbare van waren*), v.
Fut (*kracht, sterkte*), v. *Iemand zonder —; 't is alles —*, d. i. vergeefs.
Futaille (*een klein wijnvat; zulk een dat men over een ander doet, verwoervat*), v.
Futiel (*nietig, nietsbeduidend, armzalig*), bn.
Futiliteit (*nietigheid*), v. —en.
Futselen (*beuzelen, tabnen*), ik heb gefutseld; —aar, m.; —ing, v.; —arij, v.
Futselwerk (*beuzelarij*), o.
Futuur (*toekomstig*), bn.: (als zn. *aanstaande, verloofde, bruidegom*), m.
Futurum (*toek. tijd in de grammatica*), o.
Fuum (*ijdelheid, pralerij*), m. gmv.
Fuuf (*duiker, zwemvogel*), m. futen.

G.

G, v. —s. De zevende letter van het alphabet. Benaming van den vijftien toon in de muziek, *sol*. Als Romeinsch cijfermerk beteekent G 460.
G. — *Genius, genus, gloria* (zie deze woorden).
G. of **G.G.** — (op recepten) *Gummi*, gom.
G.M. of **Glor. Mem.** — *Gloriosae Memoriae*, roemrijker gedachtenis.
Gf. of **Gld.** — Gulden.
Ga (*gade*), v.
Gaaf (*gave*), v. gaven.
Gaaf (*ongeschonden*), bn. en bw.: —heid, v.
Gaaf (*vogel*), m. en v. —en.
Gaaien (*paren*), ik heb gegaaid; —ing, v. vero.

Gaaike, —n (*vogel*), o. —s, —ns.
Gaan, ik ging, ben en heb gegaan.
Gaande, bn. en dw.: —houden, in beweging houden; iets —maken, aan den gang maken, b.v. een twist
Gaanderij (*galerij*), v. —en.
Gaandeweg (*allengskens*), bw.
Gaar, bn. en bw.; —heid, v. Fig. *Hij is niet goed —*, hij is half onwijs.
Gaard (*dicht, tuin*), m. —en.
Gaardenier (*dicht. hovenier*), m. —s.
Gaarder, m. —s. *Brieven—, tol—*, d. i. beampte.
Gaarkeuken (*spijshuis, restaurant*), v. —s.
Gaarkok, m. —s.

Gaarne (met genoeg), bw.
Gaas (dun en open weefsel van garen, zijde, goud, zilver, enz.), o. gazen.
Gaatje, o. Zie **Gat**.
Gabaar of **gabarre** (zekere schuit, praam), v.
Gabel (tol op een rijksweg), v. —len.
Gade (getijke, echtgenoot), m. en v. —n.
Gader (te) (gezamenlijk, vereenigd), bw.
Gaderen (verzamelen), ik heb gegaderd; —ing, v.
Gadergeld (collecte), o. gmv.
Gadeslaan (oplettend beschouwen), ik sloeg gade, heb gadesgeslagen.
Gading (lust, genoeg), v. Dit is van mijn —.
Gaffel (tweetandige hooivork, rondhout, dat met een gevorkt achterend tegen den mast steunt en waaraan het zeil hangt), v. —s.
Gaffelanker (tuianker), o. —s.
Gaffelissel (inspan voor een p ard), m. —s.
Gaffelkruid (wild wormkruid), o. gmv.
Gage (bezoldiging, jaarwedde; pensioen van oude of verminkte soldaten), v. —s.
Gagel (welriekende heester of Brabantsche mirt, m.; gehemelte van den mond), o. —s.
Gaggelen (kakelen van ganzen), ik heb gaggeld. Ook: **gagelen**.
Gaillard (vrolijk, lustig), bn. en bw.
Gal (Gallier), m. —len, —liërs.
Gal (knobbel of gezwel, aan het kootgewricht der paarden), v. —len.
Gal of Galle (bitter vocht), v. gmv.
Gal (gebrek in gegoten ijzer), v. —len.
Gala (hofpracht, staatsiekleed; hoffeest), o. Groot —, zeer luisterrijk feest; in — zijn, in feestdus zijn.
Galant (gedienstig, wellevend, verliefd, minziek), bn.
Galant (vrij; beminde, verliefde), m. —en, —s.
Galanterie (hofslijkeid, wellevendheid, vooral tegenover dames), v. —ën.
Galanterieën (artikelen van weelde), v. mv.
Galeas, galjas (een Venetiaansch oorlogs-vaartuig), v. —sen.
Galei (vaartuig of roeischip; ook een zettters-zetplankje), v. —en.
Galerij (tribune), v. —en.
Galg (strafwerktuig), v. —en.
Galgebrok (persoon), m. —ken.
Galgemaal (laatste maal), o. —malen.
Galgenaas (snoodaard), o. —azen.
Galgetronie (schurkentronie), v. —s.
Galimatias (brabbeltaal), o. Zie **Gallimathias**.
Galjas v. Zie **Galeas**.
Galjoen (Spaansch vaartuig uit de 17e eeuw met drie of vier masten en hoog boord), o. —s. —en.
Galjoot (een platbodemd koopvaardijship), v. —joten.
Gallen (reïngen van de gal b.v. een visch), ik heb gegald. Hij weet de bot te —, d. i. de zaak te redderen.
Gallicisme (Fransche taaleigen; eigenaardige Fransche uitdrukking), o. —n.
Gallimathias (wartaal, onzin), o. gmv.
Gallisch (van of uit Gallie), bn.
Galloches (overschoenen; houten schoenen, klompen), v. mv.
Galm (weerklinkend geluid), m. —en.
Galmen, ik heb gegalmd; —ing, v.; —gat (aan een toren), o.
Galon (borluurself, goud- of zilverfranje), o. —s.
Galonneeren (met gouddraad stikken of borduren; met galons uiddossen).
Galop (snelle gang van een paard), m. —s.

Galoppade (zekere Engelsche dans; ook dansmuziek van den galop), v. —s.
Galoppeeren (de galoppade dansen; in galop rijden).
Galoppen (galoppeeren), ik heb gegalopt.
Galpen (weenen, huilen, janken), ik heb gegalpt; —ing, v.
Galvanisch (van of betreffende of door het galvanisme), bn.
Galvaniseeren (galvanische stroomen door een lichaam voeren, het langs galvanischen weg bedekken met een laagje metaal). IJzerdraad —, d. i. het met zink omkleeden.
Galvanisme (chemische electriciteit), o. gmv.
Galvanoplastiek (afbeelding door middel van een galvanischen stroom), v. gmv.
Galziek (aan galziekte lijdende), bn.
Gambe (een knievoet; met de knieën vastgehouden wordende bas), v. muz.
Gambiet, Gambit (een misleidende zet in het schaakspel), v. —en.
Gamin (straatjongen, ondeugd, guit), m. —s.
Gamma (toonladder, toonschaal), v. —s.
Gang (loop), m. —en.
Gang (gaanderij, doorloop, deel van een huis), v. —en.
Gangbaar, bn. koers hebbend van munten; een —bare uitdrukking, d. i. gebruikelijke uitdr.
Gangboord, o. —en; —pad, o. —en; —spil, o. —len.
Gannef (dief, schelm), m. —nepen en —neven.
Gans (zwemvogel), v. —zen. Een — van een vrouw, meise, onnozele.
Gansch (algeheel), bw. De — stad.
Ganteeren (handschoenen aandoen of aanhebben).
Ganymeed (liedeling van Jupiter, schenker), **Ganzebout**, m. —eu. [m.]
Ganzelever, Ganzenlever, v.
Ganzenbord (bekend spel voor kinderen), o. —en.
Ganzenei, o. —eren.
Ganzenhagel (groe hagelkorrels), m. gmv.
Ganzerik (plantk. zilverkruid), v. gmv.
Ganzerik (mannejesgans), m. —en.
Gapen, ik heb gegaapt; **gaapster**, v.; **gaper**, m. Het is zoo heet, dat de musschen op het dak zitten te —, d. i. snikkend heet; wat sta je daar weer te —, nieuwsgierig alles af te spieden.
Garancie (meekrak, verfstof), v. gmv.
Garandeeren, Garanteeren (borg blijven).
Garant (borg), m. —s.
Garantie (waarborg, borgstelling, borgtocht), v.
Garçon (vrijgezel; koffiehuisknecht, tafelbediende), m. —s.
Garde, Gard (roede), v. garden.
Garde (de wacht), v.; — du corps, lijfwacht; —chametre, veldwachter; —fou, hek, leuning; —malade, ziekenoppasser; —chasse, jachtopziener; —nationale, burgerwacht.
Garderobe (kleerkast; kleerenvoorraad), v. —s.
Gardiaan (opperste of prior van een klooster), m.
Gardael (leeren halsgordel), o. —en. Een trek-dier in 't — slaan, voor den arbeid gered-maken. Fig. In 't — loopen, arbeiden, zweogen.
Garen, o. —s.
Garen (verzamelen), ik heb gegaard.
Garf (schoof), v. —ven.
Garmond (zekere druklettersoort), v.
Garnaal (klein zeediertje), v. —nalen.
Garnalenbroodje, o. —s; —pasteitje, o. —s; —vrouw (venster), v. —en.

Garneeren (opschikken, tooien; van oplegseis voorzien; voeren, stoffeeren); —ing, v.
Garni (gemeubilerd), bn.: en —, op gemeubilerde kamers.
Garnisaar (soldaat, die voor wanbetaling der belasting ingelegerd wordt), m. —en.
Garnituur, Garneering (omzooiming, versiering); alle tot een kleed behoorende stukken; een volledi stel diamanten), o. —uren, —en.
Garnizoen (bezetting eener vesting), o. —en.
Garnizoenskommandant, m. —en.
Garst, Gerst (graangewas), v. gmv.
Garstig (vettig, tramig, bedorven), bn. en bw.; —heid, v.
Garven (in garven binden), ik heb gearfd; —ver, m.; —ving, v.
Gas (luchtstof, ontbrandbare lucht; kunstlicht), o. —sen.
Gascogner (iemand uit Gascogne in Frankrijk; fig. bluffer, zuetsers, g ootspreker), m. —s.
Gasconade (pralerij, snoeverij, grootspraak), v. —n.
Gasmeter, m. —s.
Gast (iem. dien men onthaalt), m. en v. —en.
Gastereeren, Gastreeren (smullen).
Gasterij (het brassen), v. —en.
Gastrisch (wat de maag, den buik aangaat), bn. —e koortsen.
Gastronomie (verstaafdheid aan eten en drinken), v. gmv.
Gastronomie (lekkerbekkerij; fijne kookkunst), v. gmv.
Gastronoom (lekkerbek; fijne kok), m. —nomen.
Gastvrij (gul, mild in het onthalen), bn. en bw.; —heid, v.
Gat (opening), o. —en; **gaatje**, o. —s.
Gat (achterste), o. —ten; —je, o. —s.
Gaten (van gaten voorzien), ik heb gegaat.
Gauche (links, scheef, onhandig, ongeschikt), bn. en bw.
Gaucherie (ongeschiktheid, onbeholpenheid, lomphheid), v. gmv.
Gaudeamus (laten wij vroolijk zijn).
Gaudium (vreugde, blijdschap, pret), o. gmv.
Gaufreeren (met figuren teekenen, fijn plooiën).
Gauw (snel), bn.; —heid, v.; —igheid, v.
Gauwdief (doortrapte dief), m. —dieven; —dieverij, v. —en.
Gauwerd (vluggerd), m. —s.
Gave (talent), v. Zie **Gaaf**.
Gavotte (een klein, vroolijk dansstuk in een kwartmaat; de dans zelf), v. —s; muz.
Gazel (zeker hert), v. —len.
Gazette (nieusblad, krant), v. —n. vero.
Gazometer (gasmeter), m. —s.
Gazon (graszode; groen grasperk of grasvlakte), o. —s.
Gazonneeren (met graszoden beleggen, tot een grasperk maken).
Geaard (den aard hebbende), bn.; —heid, v.
Geabimeerd (bedorven), bn.
Geabonneerd, vd. Ik ben op dat werk —, d. i. ingeteekend.
Geacheveerd (woltoid, voleindigd; uitstekend), vd. en bn.
Geaderd, bn. — marmor.
Geard (arm in arm), bn. Zij gingen —.
Geassureerd (verzekerd), vd. Tegen brandschade —.
Gebaar (beweging met handen, armen, enz.), o. gebaren.
Gebarenkunst, v.; —spel, o.; —taal, v.

Gebed, o. —en.
Gebedel (het bedelen), o.
Gebedenboek, o. —en.
Gebeente (geraamte, stoffelijk overschot; schertsend: lichaam), o. —n. Wee je —!
Gebergte, o. —n.
Gebeten (vergrand, vertoorn), bn.
Gebeuren (vooralten), het is gebeurd.
Gebeurtlijk (mogelijk), bn.: —heid, v.
Gebeurtenis (vooral, feit), v. —sen.
Gebied, o. Het — des konings; het — voeren; onder iem's — staan.
Gebieden (bevelen), ik gebod, heb geboden; —er, m.
Gebiedend, bn. De —e wijs (spraak); op —en
Gebint (gebinte), o. —en. [toon.
Gebit (de tanden), o. —ten.
Geblaard (met een vlek voor den kop, bij dieren), bn. Een —e koe.
Gebloemd (van bloemen voorzien), bn. Een —e kamerrok; — damast.
Gebloemte, o. Het — der lente.
Gebocheld, bn. Een — manneke.
Gebod (bekendmaking; voorschrift), o. —en. Het eerste, tweede, derde —, d. i. huwelijksafkondiging; onder de —en staan, in ondertrouw zijn; het — van den meester; de —en
Gebouffe (een troep schelmen), o. [Gods.
Geboerte (boerenstand), o.
Geboomte, o. Een park met hoog —.
Geboord (vd. van boorden en van boren).
Geboorte, v. —n. Voor of na de — van Chr.
Geboortenregister (legger op den burgerlijken stand), o. —s.
Geborneerd (beperkt, bekrompen), bn.
Geborsten (geborsten, gebarsten), vd.
Gebots (gestoot, gebons), o. gmv.
Gebouw, o. —en.
Gebraad (gebraden vleesch), o. gebraden.
Gebrabbel (brabbelrij), o.
Gebrek, o. —en.
Gebroed (geknoei), o. gmv.
Gebroddel (broddelarij), o.
Gebroed (gebroedsel), o. Slangen—. **Gebroeders**, —deren, m. mv.
Gebroedsel (een nest met jonge vogels). Fig. jong gedierte: een menigte gering volk.
Gebrouilleerd (in onmin), bn. Die heeren
Gebruil (geplaa, gezanik), o. gmv. [zijn —.
Gebruik, o. —en. Een oud —, d. i. oude zeden: een vaderlandsch —; het — van goede schrijvers; in — komen, in zwang komen.
Gebuur (buurman), m. geburen.
Gebuurschap (buurt), v.
Gebuurt (de omliggende huizen), v. —n.
Gecommitteerde (gemachtigde, afgevaardigde), m. —n.
Gecomplieerd (ingewikkeld), bn. Een — vraagstuk.
Geconfedereerden (bondgenooten), m. mv.
Gecontrarieerd (tegenwerkert), vd.
Gecontrasieerd (mede-onderteeekend), vd.
Geestumeerd (in zekere kleederdracht gedost), vd. Een —e optocht.
Gedaagde (gedagvaarde, voor de rechtbank geroepene), m. en v. —n.
Gedaante (vorm, gestalte), v. —n.
Gedachte, v. —n. —loos, —loosheid.
Gedachtenbreid, o. —en.
Gedachtengang (loop der gedachten), m. gmv.
Gedachtensis (aandenken), v. —sen.
Gedachtenwisseling (gesprek), v. —en.
Gedachtig (denkende aan), bw.

Gedecideerd (vastberaden), bn. Een — antwoord.

Gedecoreerd (versierd, inzonderheid met een ordeteeken), bn. en vd.

Gedegradeerd (verlaagd), bn. en vd.

Gedeelte (deel), o. —n.

Gedeeltelijk, bn. en bw. Een —e afbetaling.

Gedegen (zuiver), bn. — goud, zilver, kwik, d. i. niet scheikundig verbonden met andere stoffen.

Gedelegeerde (afgevaardigde, gemachtigde), m. —n.

Gedenken (herinneren), ik gedacht, heb gedacht. Fig. bijstaan: *Gedenk den arme*.

Gedeporteerd (naar een strafkolonie gebannen), bn.

Gedeporteerde (banning), m. en v. —n.

Gedeputeerde (afgevaardigde), m. —n.

Gedetailleerd (omstandig, breedvoerig), bn. Een — verslag.

Gedeu (zwaar geluid, gedaver), o. gmv.

Gedicht, o. —en.

Gedichtsel (Bijb. gedachten, gepeins), o. —en, —s.

Gediende (geoeffend soldaat), m. —n.

Gedienstig, bn. en bw.; —heid, v.

Gedienstige, m. et. v. —n.

Gedierte, o. —n.

Gedijen (voorspoedig groeien), het is gedijd. Gestolen goed gedijt niet.

Geding (pleit, rechtzaak, twist), o. —en.

Gedisciplineerd (aan orde en tucht gewend), bn.

Gedistingeerd (voornaam, fatsoenlijk), bn.

Gedoe (hofs tede, hoeve), o. Fig. drukte, beweging.

Gedoo (getier, leven, hoeve), o. Ook: gedoente.

Gedomitileerd (gevestigd, woonachtig), bn.

Gedooogen (verduren, lijden, duldten), ik heb gedooogd: —ing, v.

Gedrag, o. —ingen. Een goed, slecht —.

Gedragen (zich), ik gedroeg mij, heb mij gedragen.

Gedragslijn (wijze van handelen of doen), v.

Gedrang (het dringen), o. gmv.

Gedresseerd (afgericht, van honden, paarden, enz.; ook van dienstheden, soldaten), bn. en vd.

Gedrocht (schijnbeeld; ondiër, wanstaltig mensch), o. —en.

Gedrochtelijk (leelijk, monsterlijk), bn.; —heid, v.

Geducht (vreeselijk, vreesaanjagend, eerbiedwekkend), bn. en bw. —heid, v.

Geduld, o. — oefenen, nemen, vinden. Spreekw. Het — overwint alles.

Gedwee (tam, lijdzaam), bn.; —heid, v.

Gedwongen (stijf, gemaakt), bn. en bw.; —geef (te) (om niet), bw. [heid, v.

Geel, bn. en bw.; —heid, v.

Geelburste (vogel, spotvogel), o. —s.

Geelkeelte (vogeltje, vijgeneter), o. —s.

Geelzucht (gatziekte), v. gmv.

Geëmancipeerd (vrijgelaten, vrijgesteld), bn.

Geëmployeerd (gebruikt; aangesteld), bn.

Geëmployeerde (bediende, beambte), m. —n.

Geëngageerd (verloofd, verbonden), bn.

Geëngageerden, m. mv.

Geenszins (in geen deele, volstrekt niet), bw.

Geep, geepe (zevisch), v. gepen.

Geer (een plant), v. gmv.

Geer (een strook linnen; ook dollé bui), v. —en.

Geeren (schiuvs loopen; ook afhouden, zee-mansw.), ik heb gegeerd.

Geesel (tuchtzeep), m. —en of —s.

Geeselen (tuchtigen), ik heb gegeeseld.

Geest (randig land), v. Zij gaan naar de —; gew. gaast.

Geest (ziel; geestverschijning), m. —n.

Geestdrift (zielsverrukking), v. gmv.

Geestelijk, bn.; —heid, v.

Geestelijke (priester), m. —n.

Geestendom, o.; —leer, v.; —rijk, o.; —we-

Geestesrichting (denkwijze), v. —en. [reld, v.

Geestig (vernünftig), bn.; —heid, v.; —lijk, bw.

Geeuw (het geuwen), m. —en. Een — onderdruken, bedwingen.

Geuwen, ik heb gegeuwd; —er, of —erd, m.; —ing, v.

Geuwhonger (eig. gee-honger; felle honger),

Gefaceerd (opgevuld, b. v. van worst), bn. [m.

Gefingerd (verdicht, verzonnen), bn.

Geforceerd (gedwongen), vd. en bn. Een — bezoek.

Gefortuineerd (rijk, vermogend), bn. Een — heer.

Gegadigde (belanghebbende), m. en v. —n.

Gegeven (wisk. bekende), o. —s.

Geginnegab, —gap (spottend gelach), o. Het ginnegabben, —gappen.

Gegood (bemiddeld), bn.; —heid, v.

Gegradueerd (een academischen graad hebbend), bn.

Gegradueerde (iemand die een academischen graad bezit), m. —n.

Geground (op goeden grond steunend), bn.; —heid, v.

Gehakt (fijn gehakt vleesch), o. gmv.

Gehalte (inhoud, deelen fljn), o. Een hoog —; het ware —; — aan iets geven, kunstwaarde geven aan: —hebben, waarde hebben.

Gehandchoend, bn. Een deftig, — heer.

Gehard, bn.; —heid, v. Een —gestel, lichaam.

Geharnast, bn. en bw. Een — ridder.

Gehassebas (gekijf), o. gmv.

Gehecht, bn. De hond is — aan zijn meester. —heid, v.

Geheel, o. —en; ook: bn. en bw. — de stad;

Geheim, o. —en. [— vrij.

Geheim, bn. Een — verbond, een —e bijeenkomst.

Geheimenis (verborgenheid, duisterheid), v. —en.

Geheimzinnig (raadselachtig), bn.; —heid, v.

Gehelmd, bn. Een — krijgsman.

Gehemelte (mondholte), o. —n.

Geheng (hengsel), o. —en.

Gehengen (gedoogen), ik heb gehengd. Iets moeten —, d. i. duldten, lijden toelaten.

Geheugen (herinnering), o. gmv.

Geheugenis (herinnering), v. vero.

Gehoelslaagde (ingeland), m. —n.

Gehoekt, bn. Een —e steen.

Gehoor (zintuig), o. — krijgen, d. i. gehoord worden; muzikaal — hebben, aanleg voor de muziek hebben: — weigeren, niet willen aanhooren; een tabrijk —, toehoorder.

Gehoort (waar alles hoorbaar is), bn. 't Is hier zeer —. —heid, v.

Gehoord, gehorend (van horens voorzien), bn.

Gehoorzaam, bn. en bw.; —heid, v.

Gehoorzamen, ik heb gehoorzaamd.

Gehouden (verplicht), bn. —heid, v.

Gebucht (buurt, verzameling van hofsteden), o. —en.

Gebuisd (een huis bewonen), bn. Ze zijn ruim —.

Gei (scheepst. loepend touw), v. —en.

Geiblok (scheepst. katrol), o. —ken.

Geien (scheepst. de zeilen inkurten), ik heb gegeid.

Geil (dartel, wulpsch), bn. en bw.; —heid, v.

Geïllustreerd (met platen opgesierd), bn.
Geïnst (vonk), m. —s. Ook: *genster*.
Geïnteresseerd (betrokken, belanghebbend), bn.
Geïsoleerd (afgezonderd, eenzaam), bn.
Geit, v. —en. Fig. melkmuil.
Geiteleer, —leer, o.
Geitenbaard (een plant, reinette), v.
Geitenblad (kamperfoelie), o. gmv.
Geitenhaar, o. —aren.
Geitenhoeder (herder), m. —s.
Geitenklaver (zekere plant), v. gmv.
Geitenmelker (nachtzwaluw), m. —s.
Geitenoog, o. —en.
Geitevel, o. —len.
Geitvleesch, —nvleesch, o. gmv.
Gek (zot, dwaas), bn. en bw.; —heid, v.
Gek (zinneeloze, krankzinnige), m. —ken; —kin, v. —nen; —netje, o. —s. *Iem. voor den — houden*, den spot drijven met; *den — met iets houden*, er mede spotten; *den — scheren. met iem. den — scheren*, spotten, met; *al te goed is buurmans —*; *de — ken krijgen de kaart: een — kan meer vragen dan honderd wijzen kunnen beantwoorden*; *voor — spelen*, een potsenmaker zijn; *hij draagt den — in de mouw*, hij verbergt zijn dwaasheid.
Gekand (van een kam voorzien), bn. Een — *haan*, *hagedis*; een — *helm*.
Gekast (gezet, van diamanten), bn.
Gekeperd (met een keper geweven, niet effen), bn. —e stoffen.
Gekkelijk (bespottelijk), bn.; —heid, v.
Geklank (het klinken), o. gmv.
Gekluw (gekrab), o. gmv.
Gekleed, bn. en vd. Een — *e jas*; een — *e pop*; *hij heeft de armen —*.
Geklikklak (geletter), o. Het — *der wapens*.
Gekoeter (kromspraak), o. gmv.
Gekoeterwaal, o. gmv.
Gekroead (dicht meengekruld), bn. — *haar*, —e *wol*.
Gekroekt (geknaakt), bn. Het — *e riet*.
Gekruifd (gekruld), bn. vero.
Gekscheren (den spot drijven met), ik heb gegekscheerd; —scheerder, m.
Gekskap (narrenkap, zotskap), v. —pen.
Gekskap (zot, zottin), m. en v. —pen.
Geknuifd, bn. Een — *e leuwerik*.
Gekuischt (gezuiverd, kiesch), bn.; —heid, v.
Gelaarsd, bn. De — *e kat* (vertelling van Moeder de Gans); — en *gespoord*, geheel reisvaardig.
Gelaat (wezen, uiterlijk), o.; —kennis, m.; —kunde, v.; —skleur, v.; —strek, m. —ken. *Op iem.s — iets lezen*; *met ernst op het —*; *met angst op het —*; *het — is de spiegel der ziel*.
Gelag (gezamenlijk verteer), o. —en. Het — *betalen*, fig. de straf voor anderen dragen; *voor het — blijven*; *vrij —*, vr e vertering; *aan het — deelnemen*; *van het — zijn*; —en *zetten*, drinkpartijen aarrichten.
Gelag (lot), o. Een *hard —*; *lot*; een *zwaar —*.
Gelakt (met lak vernist), bn. Een — *tafelje*.
Gelasten (bevelen), ik heb gelast.
Gelaten (zich) (zich voordoen, zich aanstellen, vertoonen, een houdig aannemen), ik geliet mij, heb mij gelaten.
Gelaten (kalm, berustend), bn.; —heid, v.
Gelatine (dri), *gelei*, *verdikd sap*, v. gmv.
Geld (munt, ruilmiddel, waardemeter), o. —en.
Gelden, ik gold, heb gegolden.

Geldig (wettig), bn.; —heid, v.
Geldschiet, m. —s; —schieting, v.
Geldswaarde, v.
Gelieden, o. mv. van *Gelid*.
Geleding (verbinding van leden), v. —en.
Geleerd, bn. en bw.; —heid, v.
Geleerde, m. en v. —n.
Gelegen, bn. *Arnhem is — aan den Rijn*.
Gelegenheid, v. —heden. De — *maakt den dief*.
Gelegenheidsgedicht, o. —en; —preek, v. —en; —vers, o. —verzen.
Gelei (gestold nat, drijf), v. —en.
Geleibijet, o. —ten.
Geleibrief, m. —brieven.
Geleide, o. *Onder het — van*.
Geleidelijk (gezegeld), bn. en bw.; —heid, v.
Geleiden, ik heb geleid; —er, m.; —ing, v.
Geleidster, —star, v. —sterren. —starren.
Geleigeest (beschermengel), m. —en.
Gelei-taart, v. —en.
Gelen (geel maken), ik heb en het is gegeeld.
Geletterd (letterkundig), bn.; —heid, v.
Gelid (rij soldaten), o. geleederen.
Gelid (bemind, gezocht), bn.
Geliefde (beminde), m. en v. —n.
Gelieven, m. mv.
Gelieven (behagen). *Het heeft geliefd*; *het gelieve u*, enz.
Gelijksstafferd (omringd door stafdragers), bn.
Gelijk, bn.; —heid, v.; —elijk, bw.
Gelijk (recht), o. *Gij hebt —*.
Gelijken, ik gelek, heb geleken.
Gelijkennis (beentis, parabel), v. —sen.
Gelijkklappen (door kloppen gelijkmaken), ik heb —geklopt.
Gelijkkluidend (denzelfde klank hebbend), bn.; —heid, v. Een — *afschrift*, d. i. een kopij.
Gelijknamig (van dezelfde naam), bn.; —breuken, —e *electriciteit*; —heid, v.
Gelijkschaven, ik heb —geschaafd.
Gelijkslaan, ik sloeg —, heb —geslagen.
Gelijkslachtig (gelijkssoortig, gelijkwaardig), bn.; —heid, v.
Gelijksnijden, ik sneed —, heb —gesneden.
Gelijkssoortig, bn.; —e *grootheden*, d. i. van dezelfde soort.
Gelijksstaan, ik stond —, heb —gestaan.
Gelijkstandig (wisk.), bn. De — *e zijden van twee gelijkvormige driehoeken*, d. i. de evenredige zijden.
Gelijkstellen (op een lijn stellen), ik heb —gesteld.
Gelijkstooten, ik stiet en stootte —, heb —gestooten.
Gelijkstrijken, ik streek —, heb —gestreken.
Gelijkstijdig, bn.; —heid, v.
Gelijkvloers, bw. *Het atelier was —*.
Gelijkvormig, bn.; —heid, v. *Twee —e driehoeken*.
Gelinieerd (met lijnen betrokken), bn.; —papier.
Gellig (gallig), bn. Een — *schaaap*.
Gelling (hernepsoort), v. gmv.
Gelofte (vrijwillige verbintenis), v. —n.
Geloffenis (gelofte), v. —sen.
Geloken (gestoten), bn. Met — *oogen*.
Geloof, o.; —slaan, —hechten; *op goed — koopen*, d. i. op vertrouwen; *het Roomsche —*, godsdienst; *het Christelijk —*.
Geloofbaar (geloof verdienend), bn.; —heid, v.
Geloofelijk, bn.; —heid, v.
Gelooven (noor waar houden), ik heb geloofd.
Geloovig, bn. Een — *christen*; —heid, v.
Geloovige, m. en v. —n.

Geluid, o. —en.
Geluid (van *humeur*), bn. *Goed —, slecht —*.
Geluk (tevrede*nheid, fortuin*), o. gmv.
Gelukken (goed uitvallen, afloopen), het is gelukt.
Gelukkig, bn.; —lijk, bw.
Gelukwensch (heilwensch), m. —en.
Gelukwenschen, ik heb gelukgewenscht; —er, m.; —ing, v.
Gelukzalig (overgelukkig, voorspoedig), bn.; —heid, v. Een — nieuwjaar!
Gelukzoeker (avonturier), m. —s.
Gelusten (behagen, betieven), het heeft gelust.
Gemaakt (gedwongen, stijf), bu.; —heid, v.
Gemaal (echtgenoot), m. —s en gemalen.
Gemaal (gezanik), o. gmv.
Gemaal (het gemalene), o. gmv.
Gemaacht (schaamdeelen), o. —en.
Gemachtigde (zaakgelastigde, afgezant), m. en v. —n.
Gemaak, o. —ken. *Doe het op uw —; houd uw —; het —, het heimelijk —, bestekamer; een huis met vele —ken, geriefelijkheden.*
Gemakkelijk, bn. en bw.; —heid, v.
Gemalin (gade), v. —nen.
Gemanierd (beschaafd, welopgevoed), bn.; —heid, v.
Gemar (getalm), o. gmv.
Gemarineerd (met zuur en vinen gemaakt), bn.
Gemartel, o. gmv.
Gemaskerd, bn. Een — bal.
Gemaskeerd (gemaskerd; verbloemd, bewimpeld), bn.
Gem—tigd, bn. Een — man, de —e luchtstreek: —heid, v.
Gember (specerij), v. gmv.
Gemeen (laag; gemeenschappelijk), bn. en bw.
Gemeen (hef) (de lage volksklasse), o. gmv.
Gemeenbest (republiek), o. —en; —gezinde, m. en v. —en.
Gemeenheid (laagheid), v. —heden.
Gemeenlijk (in den regel), bw.
Gemeenschap, v. —pen.
Gemeenschappelijk, bw. —e pogingen.
Gemeenschachtig, bn.; —heid, v.
Gemeensman (volkstribuun), m. —lieden.
Gemeente (stad, dorp, kerkgenootschap), v. —n.
Gemeentenaar, m. —naren.
Gemeenzaam, bn. en bw.; —heid, v.
Gemelijk (knorrig, verdrietig), bn. en bw.; —heid, v.
Gemerkt (van een merk voorzien), bn. — linnen.
Gemerkt (naardien, aangezien), vw.
Gemet (vlaktemaat ± ½ H.A.), o. —en.
Gemiddeld (dooreengenomen), bn. en bw.
Gemistjerd (een mijter dragende), bn. Een — hoofd, d. i. een bisschop.
Gemis (grebek), o. gmv.
Gemoed (inborst, hart), o. —eren.
Gemoedelijk (volgens overtuiging, bezadigd), bn. en bw.: —heid, v.
Gemoedig (vreedzaam, zacht), bn.
Gemoet (alleen gebruikel, in: te gemoet), o.
Gems (klipgeit), v. gemzen.
Gemutst (getuimd), bn. *Hij was goed of slecht —*.
Gemzeleer en uleer, o.
Gemzenhaar, o.
Gemzenjacht, v.
Gemzenjager, m. —s.
Gennakbaar (toegankelijk, niet trotsch), bn.; —heid, v.
Genae (heetende), bn.
Genade, v. *Op Gods — drijven*, een schip aan

de golven ten prooi laten: *om — vragen*, d. i. om het leven: *bij de — Gods*. *Uwe —*, titel van Duitsche edelen.
Genadeslag (bij 't radbraken de negende slag, nl. op het hart), m. —en.
Genadig, bn. en bw.; —heid, v.
Genaken (naderen), ik ben gegaan.
Genant (persoon, die denzelfden voor- of doopnaam voert), m. en v.; v. ook —e.
Genant (lastig, hinderlijk), bn. en bw.
Genarme (gewapend man of ruiter ter handhaving van de openbare veiligheid), m. —s.
Genarmerie (het corps genarmen), v. gmv.
Gene (gindsche), aanw. vvw.
Gene (dwang, verlegenheid), v. gmv. *Sans —*, zonder complimenten.
Genealogie (geslachtenrekening, geslachtsregister, stamboom), v. —ziën.
Genealogisch (geslachtenkundig; in den vorm van een geslachtsregister), bn. en bw.
Genehd (een heb hebbende), bn.
Geneeren (hinderen, storen).
Geneesheer, m. —en; —kracht, v.; —kunde, v.; —kundige, m. —n; —kunst, v. —mid-
Geneeslijk, geneselijk, bn. [del, o. —en.
Geneeswijze, —wijs, v. —wijzen.
Genegen (gunstig gezind), bn.; —heid, v.
Geneigd (gereed, gunstig gestemd), bn.; —heid, v.
Generaal (veldheer), m. —s en —alen.
Generaal (algemeen), o.; ook: bn. en bw.
Generaal-majoor, m. —s.
Generaalschap, o.
Generalisatie (algemeenmaking), v. gmv.
Generalissimus (opperveldheer), m.
Generaliteit (de gezamenlijke veldheeren van een leger, de algemeene Staten), v.
Generaliteitslanden (de landen, die niet tot de Vereenigde Zeven Provinciën der Unie behoorden, maar rechtstreeks door de Algemeene Staten werden bestuurd, o. a. Noord-Brabant, Staatsvlaanderen en Limburg), o. mv.
Generatie (menschengeslacht, tijdgenooten), v. —tiën, —ties.
Geneereen (voortbrengen, telen, verwekken).
Generen (zich) (den kost winnen), ik heb mij gegeneerd.
Geneereus (milddadig, grootmoedig, edelmoedig), bn. Een — aanbod.
Generositeit (edelmoedigheid, mildheid), v.
Genet (een klein soort van Spaansche rijpaarden), o. —ten.
Genetkat (civetkat), v. —ten.
Geneuglijk (aangenaam), bn. en bw.; —heid, v.
Geneugte (genoegen), v. —n.
Geneul (getalm), o. gmv.
Genezen (herstellen), ik genas, heb en ben genezen: —ing, v.
Geniaal (schepdend, vindend, vol geest), bn. en bw. Een — kunstenaar.
Genialiteit (vindingskracht), v. gmv.
Genie (vernunft en vernuftig persoon), o. —ën.
Genie (krijgsbouwkunst), v. gmv. *Het wapen der —*.
Geniep (in 't geniep, bw. uitdruk.: heimelijk, verborgen), o.
Geniepig (in 't geheim kwaad bedrijvende), bn.; —heid, v.
Geniepigerd (die in 't geheim kwaad doet), m. —s.
Genieten, ik genoot, heb genoten: —ing, v.
Genitivus, genitief (tweede naamval), m. —ieven. [geniën.
Genius (beschermgeest, beschermengel), m.

Genoeg (voldoende), bw. *Ik heb —, dat is —, ik heb er — van, hij heeft geld —.*
Genoegen (uitspanning, tevredenheid), o. —s.
Genoegen (ziel), ik heb mij genoegd.
Genoeglijk (aangenaam), bn. en bw.; —heid, v.
Genoegzaam (toereikend), bn. en bw.; —heid, v.
Genoefel (anjelier), v. —s. Fr. *giroflée*.
Genomen (aangenomen), vd. en vw.
Genoedigde, m. en v. —n.
Genoot, m. —en. *Ambt—, echt—, land—, enz.*
Genootte, v. —n.
Genootschap (vereeniging), o. —pen. *Het Ned. Onderwijzers—, het Historisch — te Utrecht, enz.*
Genootschapsjaar, o. —jaren.
Genot (genieting, vruchtgebruik), o. gm. v.
Genre (geslacht, soort), o. —s.
Genst (plantk. brem), v. gm. v.
Genf (mannetjesgans), m. —en.
Genfiaan (plantk. de klokjes), v. —anen.
Gentilhomme (edelman, adellijke; een wellevend man), m. —s.
Gentleman (voornaam heer), mv. —men.
Gentry (defijne lieden), v. enkv.
Genugten (genot), v. mv.
Genüfiteit (echtheid, onverschuldtheid), v.
Genus (geslacht, soort), o. genera.
Geoocupeerd (druk, overluden), bn.
Geocentrisch (waarbij de aarde als middelpunt voorkomt), bn.
Geodesie (land- of veldmeetkunde), v. gm. v.
Geognofie (bergkunde), v. gm. v. [—en.
Geognost (bergkundige, aardlagenkenner), m.
Geograaf (aardrijkskundige), m. —grafen.
Geographie (aardrijkskunde), v. gm. v.
Geographisch (aardrijkskundig), bn.
Geologie (aardleer, aardkunde), v. gm. v.
Geologisch (aardleerkundig), bn. en bw.
Geoloog (aardleerkundige), m. —logen.
Geometrie (landmeetkundige, landmeter), m. —s.
Geometrie (landmeetkunde, aardmeting), v.
Geometrisch (landmeetkundig, meetkunstig),
Geoorloofd (toegestaan), bn.; —heid, v. [bn.
Georganiseerd (naar den eisch ingericht, bewerktuigd), bn.
Geostatica (evenwichtsleer der vaste lichamen), v. gm. v.
Gepaard (een paar vormend), bn. *Ze zijn —, gehuwd; twee —e schelpen, bijeenhoorende.*
Gepalmd, bn. *Een — onslagdoek.*
Gepareld (met parelen omzet), bn.; —e gerst, als parelen zoo fijn.
Geparenteerd (vermaagschapt), bn.
Geparfumeerd (geurig, verriekend), bn.
Geparodieerd (op een bespottelijke wijze nabootst), vd.
Gepasporteerd (ontslagen, met paspoort uit den dienst ontslagen), bn.
GePASSioneerD (zeer verzet op), bn.
Gepast, bn. en bw. *Een — antwoord, een — toespraak, hij sprak zeer —; —heid, v.*
Gepatenteerd (van patent voorzien), bn.
Gepeupel (het gemeene volk, het janhagel), o.
Gepiqueerd (beledigd, geraakt), bn.
Geplekt (met vlekken), bn. *Dit fluweel is —.*
Gepluimd (met pluimen), bn. *Een — e helm.*
Gepoorterd (het burgerrecht hebbend), bn.
Geposeerd (bedaar), bn. *Een — man, op — en leeftijd.*
Gepousseerd (uangezet), bn.
Geppresseerd, bn. — zijn, d. i. haast hebben.
Gepromoveerd (tot den doctorsgraad bevorderd), bn.

Gepromoveerde (iem. die doctor of meester is geworden), m. en v. —n.
Gepurperd (in purper gedost, purperen), bn.
Geraakt (door een beroerte getroffen; fig. boos), vd. en bn.; —heid, v.
Geraamte (al de beenderen), o. —n.
Geraden (dienstig), bn. *Ik acht het —, d. i. gepast, noodig.*
Geraffineerd (gezuiverd; ook: doortrapt), bn. *Fig. doorkneed, stuw. Een — e kerel.*
Geraken (komen, verkrijgen), ik ben geraakt. *Tot iets —, tot fortuin —, in verlegenheid —, aan den drank —.*
Geramasseerd (forsch, gespierd), bn.
Gerand (voorzien van een rand), bn. *Een — geldstuk, een — dukaat, — e ridders.*
Geranium (zekere plantensoort, bloem), v. —s.
Gerant (verantwoordelijk beheerder), m. —s.
Gerecht, gericht (rechtbank), o. —en.
Gerecht (spijs), o. —en.
Gerecht (juist, billijk), bn. *De — e helft van iets.*
Gerechtig, bn.; —heid, v. *Iem. —heid laten wedervaren, d. i. de billijkheid der wet.*
Gerechtigd (gemachtigd), bn.
Gerechtigten (recht geven), ik heb gerechtigd.
Gerechtshof (rechtbank van hooger en rang), o. —oven.
Gereed, bn. en bw.; —elĳk, bw.; —heid, v.
Gereedleggen, ik heb gereedgelegd. *Zijn kleeren, boeken, gereedschappen —.*
Gereedliggen (klaarliggen), het lag gereed, heeft gereedgelegd.
Gereedmaken (klaar maken), ik heb gereedgemaakt.
Gereedschap (werktuig), o. —pen.
Gereedstaan (klaarstaan), ik stond gereed, heb gereedgestaan.
Gereedzetten (klaar zetten), ik heb gereedgezet.
Gereformeerde (hervormd), bn.
Gereformeerde (Protestant), m. en v. —n.
Geregeld (geordend, geschikt), bn.; —heid, v.
Gerei (allerlei gereedschap), o. gm. v.
Gereide (gerei; ook: paardetui), o. —en.
Geremplaceerd (in den dienst vervangen door een ander), vd.
Gerennommeerd (vermaard), bn. *Een — schrijver.*
Geresolveerd (vastberaden, moedig), vd. en bn.
Geretireerd (afgezonderd, teruggetrokken), bn.
Gerfkamer (kleedkamer der priesters, ook sacristie, consistoriekamer), v. —s.
Gerfschaaf (werktuig), v. —schaven.
Gergel (keep in een duig, inkerving), m. —s. Ook: **Girgel**.
Geribd, bn. *Een — blad, — e stoffen, — e zijde.*
Gericht (rechtbank), o. Ook: **Gerecht**.
Gerief (gemak), o.
Geriefelijk, bn. en bw.; —heid (gemak), v.
Gerieven, ik heb geriefd. *Iem. met iets —, van dienst zijn; zich met iets —, vergenoegen.*
Gerij (het rijden; ook wel: rijtuig), o.
Gerikkedik, gerikketik en gerikkik (het kwaken der kikkvorschen), o. gm. v.
Gerimpeld, bn. —e bladen.
Gering, bn. en bw.; —heid, v. *In het —ste niet, volstrekt niet; de — e standen; een — ongesteldheid, d. i. lichte.*
Geringachten, ik heb geringgeacht; —ing, v.
Geringschatten, ik heb geringgeschat; —ing, v.
Gerist, bn. —e uien, d. i. aan een rist gebonden.
Gerit (geritsel), o. gm. v.
Geritsel, o. gm. v.
Germaan (oud-Duitscher), m. —manen.

Germaansch (oud-Duitsch), bn. (o. als zn.).
Germanisme (Duitsch taaleigen), o. —n.
Germanist (leeraar in het oud-Duitsch), m. —en.
Germinal (maand der ontkieming, van 21 Maart tot 19 April), m.
Germineeren (ontkiemen, ontspruiten).
Geromezoes (leven, lawaai), o. gmv.
Gerokt (een rok dragende), bn. —e heeren.
Geronnen (dik geworden, gestold), bn. — bloed, — melk.
Geroutineerd (geofend, bedreven, vlug, doorkneed, ervaren), bn. Een — reiziger.
Gerridon (een hooge kandelaar, ook hoektafelje), m. —s.
Gerst (graan), v. Ook **Garst**.
Gerucht, o. —en. Die zaak maakt —, baart veel opzien.
Gernim (vrij lang), bn. Een —e tijd.
Geruit (met ruitjes gewerkt, ruitsgewijze), bn.
Gerust, bn. en bw. Ge kunt het — doen, onbevreesd, zonder schroom; —elijk, bw.; —heid, v.
Geruststellen, ik heb gerustgesteld; —ing, v.
Gerw (plantk. duizendblad), v. gmv.
Gesatineerd, bn. — papier, satijnachtig.
Geschaard, bn. en vd. Zij stonden op een rij —.
Geschaard, bn. Een — mes, d. i. met schaarden of kepen in het scherp.
Geschal (geluid), o. gmv.
Geschapen (gesteld), bn. Zoo staat het met die
Gescheept (ingeladen), bn. [zaak —.
Geschenk (gift, gave), o. —en.
Geschieden (voorvallen, gebeuren), het is geschied.
Geschiedenis, v. —sen. De vaderlandsche —. Een heele —, zaak van veel omhaal.
Geschiedkunde, v.
Geschiedkundige, m. —n.
Geschiedrol (de geschiedenis), v. —len.
Geschiedschrijver, m. —s.
Geschrift (bekwaam), bn.; —heid, v.
Geschild (twist, oneenigheid), o. —len.
Geschimmeld, bn. Een — paard, schimmelkleurig.
Geschoff (sterk), bn. De —e buffel.
Geschoofd (in schooven gezet), bn.
Geschrift (artikel, brochure), o. —en.
Geschubd, vd. en bn. —e hagedissen, met schubben bedekt.
Signaleerd, vd. en bn. Een — misdadiger, een wiens signalement bij de politie is rondgezonden; hij heeft zich boven anderen —, d. i. uitgemunt, doen kennen.
Gesitueerd (gelegen), bn. Hoe is hij daar —? hoe stelt hij het daar, hoe woont hij daar?
Geslacht (familiesoort), o. —en.
Geslacht (slacht), o. Belasting op het gemaal en het —, d. i. geslacht veen.
Geslachtsboom, **Geslachtboom** (stamboom), m. —en.
Geslachtslijst, **Geslachtlijst**, v. —en.
Geslachtsnaam, **Geslachtnaam**, m. —namen.
Geslachtswapen, **Geslachtwapen**, o. —s.
Geslagen, bn. Hij is ridder —; — koper, — goud, d. i. bladgoud; hij is mijn — vijand, d. i. onverzoenlijke vijand.
Geslepen (listig, doortrapt), bn.; —heid, v.
Gesloten, bn.; —heid, v. — deuren, winkels.
Gesmijde (allerlei sieraad uit metaal, ook uit parelen en edelgesteenten), o. vero.
Gesmijdig (lenig, buigzaam), bn.; —heid, v.
Gesnaard (van snaren voorzien, gereed), bn.
 Nu ben ik weer —, d. i. van 't noodige voorzien.

Gesneden, vd. van snijden. Een — beeld.
Gesorsteerd, bn. Deze goederen zijn netjes —, d. i. gerangschikt; deze winkel is goed —, d. i. voorzien.
Gesp, m. —en.
Gespan (span), o. —nen.
Gespelen (speelmakkers), m. en v. mv.
Gespen, ik heb geespt; —ing, v.
Gespierd (krachtig, sterk), bn.; —heid, v. Een — man, een —e stijl.
Gespikkeld, bn. —e kousen, d. i. met spikkels.
Gespoord, bn. De ruiter was gelaarsd en —.
Gespouwen, vd. van spouwen (splijten).
Gespreuw (gespot; boert, jokkernij), o.
Gesprek, o. —ken.
Gesprekend, bn. en vd.
Gespuis (gemeen volk), o.
Gest, v. Ook **Gist**.
Gestaald, bn. Door het lijden —, d. i. gehard.
Gestadig (duurzaam, vast), bn. en bw.; —heid, v.; —lijk, bw.
Gestalte (gedaante, houding, postuur), v. —n.
Gestaltenis (gestalte), v. gmv.
Gestamel, **Gestamer** (het stamelen), o.
Gestand (alleen gebruikelijk in: — doen), bn. Zijn woord —, zijn belofte —, d. i. nakomen, houden.
Gestarnte, **gesternte** (de sterren samen), o. Het — van den Grooten Beer, d. i. sterrenbeeld; onder een gelukkig — geboren zijn, een geluksvogel zijn.
Gestationneerd (geplaatst), bn.
Geste (gebaar), v. —s.
Gesteente, o. —n. Fig. grafteeken, tombe.
Gestel (geardheid des lichaams), o. —len.
Gesteld, bn. Er worde —, d. i. ondersteld, aangenomen.
Gesteldheid (toestand), v. —heden. De — des lichaams, der ziel, des harten, enz.
Gesteltenis (toestand), v. —sen.
Gesten (gisten), het heeft gegest.
Gestarnd, **Gesternd**, bn. De —e hemel.
Gestarnte, **Gesternte**, o. —n.
Gesticht (gebouw), o. —en. Een tiefdadjig —, een — voor ooglieders, enz.
Gesticulatie (gebaar, gebarenspeel), v. —tiën, —s.
Gesticuleeren (gebaren maken, inzonderheid met de handen).
Gestie (beheer, bewindvoering), v. —tiën.
Gesting (gisting), v. gmv.
Gestoeite (verheven zitplaats), o. —n.
Gestof (gesnoef, grootspraak), o. gmv.
Gestoffeerd (van kleeden en gordijnen voorzien; gemeubeld), bn. Een —e kamer.
Gestreept (met strepen), bn. —e stoffen, eens — octaaf, d. i. het derde octaaf op de piano, enz.
Gestreg, bn. en bw.; —elijk, bw.; —heid, v.
Gestrikt, bn. en vd. Een —e haas, d. i. met een strik evange. Zij is gelint en —.
Gestroom (gestreel), o. gmv.
Gestropt, bn.
Gestudeerd, bn. Een — persoon, d. i. iem. van studie.
Getabberd, **Getabbaard** (dragende een tabbaard), bn. —e rechters.
Getakt, bn. Een — gewei van een hert, d. i. een gewei met takken.
Getal, o. —len.
Getand (met tanden), bn. Een — rad.
Geteckend, bn. Een fraai —e hond.
Getemperd (bedaard, verminderd), bn. — licht, —e warmte.
Getij (het vallen en wassen van het water), o.

Dood—, de zwakste vloed; *het — waarnemen*, op *het — letten*, d. i. gunstige waterstand; *elk vischt op zijn —*, elk zoekt zijn voordeel.

Getij (*jaargedachtenis van een doode*), o. —den, —en.

Getijboek (*gebedenboek eens priesters*), o. —en.

Getijde (*jaargetijde*), o. —n.

Getijden (*gebeden voor elken dag*), o. mv.

Getijerd (*gespikkeld*), bn. *Een — e hond*, geviekt als een tijger.

Getimmerte, o. —n.

Getob (*aanhoudende last*), o. gmv.

Getoet (*het blazen*), o. gmv.

Getogen, vd. van 't verouderde *tijen* (*trekken*). *Ik ben hier geboren en —*, d. i. opgevoed.

Getommel (*gedruisch, rumoer*), o. gmv.

Getouw (*weverswerktuig*), o. —en.

Getraan (*geschrei*), o. gmv.

Getralied, bn. *Een — venster*, d. i. met traliën.

Getravesteerd (*belachelijk ingekleed, nagevolgd*), bn.

Getriptrap, o. gmv.

Getroost, bn. *Een — e weduwe, moeder; hij is zijn lot —*, d. i. berustend.

Getroubleerd (*niet wel bij het hoofd*), bn;

—heid, v.

Getrouw, bn.; —*elijk*, bw.; —*heid*, v.; —*igheid*, v. *Zijne zeer — e majesteit*, titel van den koning van Portugal.

Getuigd (*van een tuig of toom voorzien*), bn.

Getuige, m. en v. —n.

Getuigen, ik heb getuigd; —*is*, o. en v.; —*verhoor*, o.; *getuigenschrift* (*attest*), o. —en.

Getulband (*een tulband dragende*), bn. *Een — e Moor*.

Geul (*nauwe invaart*), v. —en.

Geur, m. —en. *Er is een —tje aan*, de zaak is niet in orde, niet zuiver.

Geuren (*geur verspreiden*, fig. *pronken*), ik heb geurde; —*stof*, v.

Geurig, bn. *Een — e ruiker*; —*heid*, v.

Geürum (*geklag*), o. gmv.

Geus (*bedelaar*), m. geuzen. *De Geuzen*, zie gesch. 80-jar. oorlog.

Gevaar (*hachelijke kans*), o. gevaren.

Gevaarlijk, bn. *Een — e tocht*; —*heid*, v.

Gevaarte (*reusachtig voorwerp, schip, gebouw, enz.*), o. —n.

Gevaccineerd (*ingeënt met koepokstof*), bn.

Gevader (*peetoom*), m. —s; —*schap*, o.

Geval, o. —len. *Bij —*, toevallig; *in —*, wanneer, als; *in allen —le*, wat er ook gebeuren moge.

Gevallen (*gebeuren*), het geviel, is gevallen.

Gevangene, m. en v. —n.

Gevangenis, v. —sen.

Gevangennemen, ik nam gevangen, heb gevangengenomen; —*ing*, v.

Gevangenschap, v.

Gevangenzetten, ik heb gevangengezet;

—*ing*, v.

Gevangenzitten, ik zat gevangen, heb gevangengezeten.

Gevankelijk, bw. *Hij werd — weggevoerd*, d. i. als een gevangene.

Gevat (*gestepen, scherpzinnig, schrander in het antwoorden*), bn. en bw.; —*heid*, v.

Gevecht, o. —en.

Gevederd (*voorzien van vederen*), bn. *Een — zanger*, d. i. vogel.

Geveinsd (*niet oprecht*), vd. en bn.; —*heid*, v.

Geveinsde (*veinzaard*), m. en v. —n.

Gewel (*muur*), m. —s. *Een voor—, een zij—, een achter—*.

Geven, ik gaf, heb gegeven; —*er*, m. *Gehoor — aan*, letten op; *den geest —*, sterven; *iem raad —*, raden; *rekenschap —*, verslag doen; *acht —*, letten op; *vuur —*, schieten; *in het licht —*, uitgeven van een boek, enz.; *in bedenking —*, laten overwegen; *wat — en nemen*, zich naar de omstandigheden schikken.

Geverseerd (*ervaren, bedreven*), bn.

Gevest (*handvat van een degen*), o. —en.

Gevlakt, gevlekt (*met vlekken*), bn.

Gevlamd, bn. —hout.

Geverlukt (*geveugeld*), bn. *Een — e toonkunstenaar*, d. i. zangvogel.

Geveugeld (*van vleugels voorzien*), bn. *Een — dier, een — woord*, d. i. op aller tong.

Gevoed, bn.; —*heid*, v. *Een goed — kind*.

Gevoedsterd (*opgekweekt*), bn.

Gevoeg (*ontlasting*), o. gmv. *Zijn — doen*.

Gevoelig (*geschikt*), bn. en bw.; —*heid*, v.

Gevoel (*het voelen*; fig. *aandoening*), o. gmv. *Die lamme heeft in dat been geen — meer*.

De zangeres zong met —.

Gevoelen (*gewaarwording, oordeel, meening*), o. —s.

Gevoelen (fig. *beseffen*), ik heb gevoeld.

Gevoelig, bn. en bw. *Een — lied*. —*heid*, v.

Gevogelte (*allerlei vogels*), o. gmv.

Gevolg, o. —en.

Gevolgtrekking (*besluit*), v. —en.

Gevolmachtigde (*zaakgelastigde*), m. —n.

Gevonkel (*vele vonken samen*), o. gmv.

Gevorkt (*gespleten*), bn. *De — e staart van de zwaluw*.

Gewaad (*kleedij*), o. gewaden.

Gewaagd, bn. *Een — e sprong*; —*heid*, v.

Gewaand (*valsch*), bn.

Gewaarwoorden (*bespeuren*), ik werd gewaar, ben gewaargeworden.

Gewaarwording, v. —en.

Gewag (*melding*), o. —*maken van*, d. i. melden; *de hond maakte —*, sloeg aan, blafte.

Gewagen (*melding maken*), ik heb gewaagd.

Gewapend, vd. en bn. *Van top tot teen —*;

een — oog, d. i. hebbende een kijkglas.

Gewapenderhand (*met of door de wapens*), bw.

Gewas (*plant; kruid, oogst*), o. —sen. *Het — te velde*, d. i. de oogst; *een uitheemsch —*.

Gewassen (*gereinigd*), bn. — *linnengoed*.

Gewassen (*gegroeid, gestegen*), bn.

Gewaterd, bn. — *lint, moiré-lint*; *een schoon — e diamant*, d. i. van een helderen glans.

Gewatteerd (*gevoerd of opgevuld met watten*), bn.

Geweeklaag (*het weeklagen*), o. gmv.

Geweer, o. geweren. *In het geweer*, onder de wapens.

Gewei, **Geweide** (*hoornen der herten*; ook: *het ingewand van dieren*), o. gmv.

Geweld, o. gmv.

Gewelddadig, bn. *Een — e dood*; —*heid*, v.

Geweldenaar (*dwingeland, tiran*), m. —naars en —naren.

Geweldenarij (*dwingelandij*), v. —en.

Geweldig (*krachtig*), bn. *Een — e dood*, d. i. door geweld; *een — e stroom*, — *gedrang*, enz.

Geweldigder, m. —s. Dit woord komt slechts voor in samenstellingen, b. v. *kapitein-geweldigder*, *provoost-geweldigder*; vero.

Geweldigderhand (*met geweld*), bw.

Gewelf, o. —ven. *Het — des hemels*.

Gewend, vd. van *wennen, gewennen, wenden*.

Gewennen, ik heb gewend. *Jong gewend, oud gedaan*; *zich —*, zich schicken (naar).

Gewest (*landstreek*), o. —en. *De 17 Nederl.* —en.
Geweten, o. —s.
Gewetenloos, bn. *Een —ooze schurk; —heid*, v.
Gewetensangst, m. —en: —**dwang**, m.
Gewettigd (*gerechtvaardigd*), bn. *Door het gebruik* —.
Geweven, vd. en bn. — *stoffen, kousen, borstrokken*, enz.
Gewezen (*oordeelen*), vd. van wijzen.
Gewezen (*voornatig*), bn. *Een — leerling, een — minister*.
Gewicht, o. —en.
Gewichtig (*belangrijk*), bn. en bw.; —**heid**, v.
Gewiekt, bn. *Een —e zanger, zangvogel*.
Gewijd (*ingezegend*), bn. *Een — redenaar*.
Gewijsde (*vonnis*), o. —n.
Gewijzigd (*veranderd*), bn. *Een — wetsartikel*.
Gewikst (*bij de hand*), bn.; —**heid**, v.
Gewild, vd. en bn. *Die boter is —*, d. i. in trek.
Gewillig (*gehoorzaam*), bn.; —**heid**, v.; —**lijk**, bw.
Gewin (*voordeel, opbrengst*), o. gmv.
Gewinnen, ik gewon (voor *teelde*), heb gewonnen. *Abraham gewon Izaäk*, enz.
Gewis (*stellig, zeker*), m. en bw.; —**heid**, v.; —**selijk**, bw.
Gewisse (*geweten*), o. vero. of dichterlijk.
Gewold (*wollig*), bn. *Het — vee*, schapen.
Gewolkt (*met wolken bedekt*), bn.
Gewonde, m. en v. —n.
Gewoon, bn.; —**heid**, v.; —**lijk**, bw.
Gewoonte (*gebruik, aanwensel*), v. —n.
Geworden (*ter hand komen*), het gewerd, het is geworden, het zal worden. *Uw brief is mij —*. *Laat hem —*, d. i. begaan.
Gewormte, o. gmv.
Geworteld (*van wortels voorzien*), bn.
Gewricht (*geleding*), o. —en. *Tijds—*, tijdperk, tijdstip der geschiedenis.
Gewrocht (*tot stand gebracht*), bn. — *door Gods hand*.
Gewrocht (*kunstwerk, arbeid*), o. —en.
Gezag (*aanzien, macht*), o.; —**hebber**, m.
Gezalfde, m. —n. *De —*, d. i. de Heiland, ook de Koning.
Gezamenlijk, bw. *De —e erfgenamen*.
Gezang, o. —en.
Gezangboek, o. —en. [—en.
Gezant (*afgezondene, vertegenwoordiger*), m.
Gezantschap, o. —pen; —**sraad**, m. —raden, —**ssecretaris**, m. —sen.
Gezeef (*gegift*), o. gmv.
Gezeg (*gepraat*), o. gmv.
Gezegd (*bovengenoemd*), vd. en bn.
Gezegde, o. —n. *Het — van een volzin*, d. i. wat van het onderwerp gezegd wordt.
Gezegeld, vd. en bn. *Een — pakje, een — papier*.
Gezeggen. In de onb. w.: *Zich laten —*, d. i. naar raad luisteren; *hij is niet te —*, ter raden.
Gezeglijk (*volgzaam*), bn. en bw.; —**heid**, v.
Gezeli (*makker*), m. —len; —**lin**, v. —nen.
Gezellig, bn. en bw. *Een —e reismakker*. —**heid**, v.
Gezelschap, o. —pen; —**slied**, o. —eren; —**spel**, o. —spelen, —spellen.
Gezet (*zwaarlijvig*), bn. en bw.; —**heid**, v.
Gezeten, vd. en bn. *Een — burger*, d. i. gegoed.
Gezicht, o. —en; —**einder**, m.; —**shoek**, m. —en; —**skring**, m.; —**spunt**, o. —en.
Gezien (*geacht*), bn. *Hij is daar zeer —*.
Gezin (*huisgezin*), o. —nen.
Gezind (*geneigd, genegen*), bn.; —**heid**.
Gezindte (*kerkgenootschap*), v. —n.

Gezocht (*in trek*), bn. *Dit werk is zeer —; —heid*, v.
Gezond, bn. en bw. *Het — verstand; hij redeneert —*.
Gezondheid, v. *Officier van —*.
Gezult (*ingelegd*), bn.
Gezusters, Gezusteren, v. mv.
Gezwel, o. —len.
Gezwind (*vlug, haastig*), bn. en bw.; —**heid**, v.
Gezwollen (*hoogdravend*), bn. *Een — stijf, een — toon; —heid*, v.
Gezworene (*beëdigde*), m. —n.
Ghetto (*Jodenwijk, Jodenbuurt*), o.
Giaur (*ongelovige, niet-Mahomedaan*), m. —s.
Gids (*leider*), m. en v. —en.
Giegagen (*schreeuwen als een ezet*).
Giegelen (*in de vuist lachen*), ik heb gegiegeld.
Giek (*snelvarende boot*), v. —en.
Giek (*rondhout onder aan 't zeil*), v. —en.
Gier (*roofvogel*), m. —en.
Gier (*mestvocht*), v. gmv.
Gierbrug (*drijvende brug, pont*), v. —gen.
Gieren (*stingeren van een schip; schreeuwen*), ik heb gegierd; —**ing**, v.
Gierig, bn. en bw.; —**aard**, m. —s; —**heid**, v.
Gierpont (*gierbrug*), v. —en.
Gierst (*graan*), v. gmv.
Gieteling (*meerle*), m. —en.
Gieten, ik goot, heb gegoten; —**er**, m.; —**erij**, v.; —**ing**, v.; —**kunst**, v.
Gietlogen (*verstokte leugenaar*), m. en v. —s.
Gif, Gift (*vergift*), o. —ten; —**beker**, m.
Gifft (*geschenk*), v. —en.
Gifftig (*vergiftig; fig. kwaadsprekend*), bn.;
Gig (*Engelsche sjees*), v. —gen. [—**heid**, v.
Gigantek (*reusachtig*), bn. en bw.
Gijbelen (*giegelen, bedwongen lachen*), ik heb gegijbeld.
Gijpen (*naar adem snakken*), ik heb gegijpt.
Gijzelaar (*iem. die met zijn lijf borg blijft*), m. —s, —aren.
Gijzelen (*gevangenzetten voor schulden*), ik heb gegijzeld; —**ing**, v.
Gil (*schreeuw*), m. —len.
Gild, Gilde (*vereeninging*), o. gilden.
Gildebrief, m. —brieven; —**broeder**, m. —s; —**meester**, m. —s; —**penning**, m. —en.
Gillen (*een gil geven*), ik heb gegild; —**ler**, m.; —**ling**, v.
Ginnegabben, Ginnegappen (*onbeschaamd lachen*), ik heb ginnegabt, —gapt.
Ginniken (*grinniken*), ik heb geginnikt; —**er**, m.
Giorno (a-) (*doorschijnend licht*).
Gips (*zuavelzure kalk*), o. —en.
Gipsen (*met gips bepleisteren*), ik heb gegipst; —**ser**, m.
Gipsie (*landloopster, zigewerin*), v. —s.
Giraffe (*dier*), v. —n, —s.
Girandolle (*kristallen kandelaar met verscheidene armen; kunstvuurwerk*), v. —s.
Girgel, m. *Zie Gergel*.
Giro (*kring, omloop; schriftelijk overdragen van een wissel*), v. gmv.
Giroffel (*nagelbloem*), v. —s.
Gironde (*gematigd republikeinsche partij in 1792*), v.
Girondijn (*aanhanger der Gironde*), m. —en.
Girouette (*windhijzer*), v. —s.
Gis (*gissing*), v. *Bij de —; op de — af, uit de — vallen*, d. i. tegenvallen.
Gisp (*geesliern, roede*), v. —en.
Gispfen (*afkeuren*), ik heb gegispst; —**er**, m.; —**ing**, v.

Gissen (*raden*), ik heb gegist; —**ser**, m.; **Gist**, v. gmv. [—**sing**, v.]
Gisten, het heeft gegist; —**ing**, v. *De gemoe-
 deren zijn aan het —*, er heerscht misnoegen.
Gisteravond, —**middag**, —**morgen**, —**nacht**,
 —**oentend**, bw.
Git (*schoon, zwart agaat*), als stofnaam o.; als
 bewerkte steen m. —**ten**.
Gitaar (*snarenspeeltuig*), v. gitaren.
Gittegom, v. gmv. Zie **Guttegom**.
Glaasje, o. —s. *Onder het — zitten*, drinken;
een — tot afscheid, een — op den valreep.
Glace (*ijs, roomijs*), o. (ook *spiegelglas, spiegel*), v.
Glacé (*geglansd*), bn. —handschoenen.
Glacieren (*doen beviezen, ijs of roomijs*
maken; blinkend maken).
Glacis (*zachte helling, veldborstwering, ver-
 dedigingshelling*), o.
Glad, bn. en bw.; —**digheid**, —**heid**, v.
Gladbek (*vlashaard*), m. —**ken**.
Gladiator (*zwaardvechter*), m. —**en**.
Gladmaken, ik heb —**gemaakt**.
Glans (*fraaie schijn, luister*), m. —**en**.
Glanssteen (*werktuig*), m. —**en**.
Glanzen (*glans geven aan*), ik heb geglansd;
Glanzig, bn.; —**e zijde**; —**heid**, v. [—**er**, m.]
Glas (*stof; voorwerp*), o. —**zen**; **glasje**, o. —s.
Glasblazen, o.; —**blazer**, m.; —**blazerij**, v.
Glazeeren (*verglazen, glad of glanzig maken*).
Glazig (*glasachtig*), bn.; —**heid**, v.
Glazuur, **glazuursel** (*verglasael; glazige*
stof, waarmede aardewerk bestreken wordt).
Gleis (*pottenbakkersaarde*), o. gmv. [o.]
Gleisen (*verglazen*), ik heb gegleist; —
werk, o.
Gletscher (*ijsveld in de wrongen van het*
hooggebergte), m. —s.
Gleuf (*diepsel, groeve*), v. —**ven**.
Glibberen (*uitglijden*), ik ben geglibberd.
Glibberig (*glad, smerig*), bn.; —**heid**, v.
Glid (*verbinding van lood met zuurstof*), o. gmv.
Glidkruid (*lipbloom*), o. gmv.
Glijden, ik gleeed, heb en ben gegleden; —
baan, v. —**aan**.
Glimhout (*vermolmd hout*), o. gmv.
Glimlach (*lieve lach*), m. gmv.
Glimlachen, ik heb geglimlacht.
Glimmen, het glom, heeft geglommen.
Glimmer (*delfstof*), o. gmv.
Glimp (*bedrieglijke schijn*), m. gmv. *Onder den*
— van vriendschap; ergens een — aan geven.
Glimpen (*blinken, schijnen*), het heeft geglimpt.
Glimpig (*schoonschijnend*), bn. en bw.
Glimplach (*geveinsd lachen*), m. gmv.
Glimplachen (*geveinsd lachen*), ik heb geglimplacht.
Glimworm (*Johannesworm*), m. —**en**.
Glinster (*een glimmende vonk*), m. —s.
Glinsteren (*schitteren*), het heeft geglinsterd;
 —**ing**, v.
Glinsterworm (*glimworm*), m. —**en**.
Glinting (*latwerk*), v. —**en**; —**tinkje**, o. —s.
Glip (*spleet*), m. —**pen**.
Glippen (*een glip maken*), ik heb geglipt.
Glippen (*door gladdigheid ontsnappen*), ik
 ben geglipt: —**per**, m.; —**ping**, v.
Gliissant (*glad, glibberig*), bn.
Glissen (*glijden*), ik ben geglist. vero.
Globaal (*over het geheel genomen, begrooten-
 derwijze*), bn. en bw.
Globe (*bol, kogel; aardbol*), v. —s.
Globuleus (*uit kleine bolletjes samenge-
 steld*), bn.

Gloed (*gloed, fig. frischheid*), m. *De — der*
gezondheid; de — ligt er nog op.
Gloeien (*branden*), ik heb gegloeid;
Gloeihitte (*hooge graad van hitte*), v. gmv.
Glooiën (*schuim afloopen, hellen*), het heeft
Glooiend (*zacht hellend*), bn. [gegloeid].
Glooiing, v. —**en**. *Langs de — van een heuvel*.
Gloor (*glans*), m. Fig. roem, eer, luister.
Glop (*smal straatje*), o. —**pen**.
Gloren (*glanzen, glimmen*), het heeft gegloord;
 —**ing**, v.
Gloria (*lof, eer; het eerste woord van het*
tweede zangstuk der Mis bij de R. K., nl. Gloria
in excelsis), o. en v.
Glorie (*roem, luister*), v. gmv.
Glorieus (*roemrijk, schitterend*), bn.
Glorificeeren (*verheerlijken*), bw.
Glos, **Glosse** (*kantteekening; uitlegging van*
een verouderd of onbekend woord), v. —**en**.
Glossarium (*alphabetisch verzameling van*
glossen), o. —**ria**.
Glosseeren (*aanteekeningen maken, uitleggen,*
van opmerkingen voorzien).
Glouton (*gultzigaard, slokop*), m. —s.
Gloutonnerie (*gultzigheid*), v. gmv.
Gluip (*kier, opening*), v. —**en**. vero.
Gluipen (*loeren*), ik heb gegluipt.
Gluiper, **Gluiperd**, m. —s.
Glunder (*helder*), bn. en bw. *Een —e boerin;*
zij lachte —; —heid, v.
Gluren (*bespieden*), ik heb geglurd;
Glurder, **Gluur** (*oer*), m. gmv. [m.]; —**ing**, v.
Glutineus (*lijmerig, klevig*), bn.
Glycerine (*oliezoet*), v. gmv.
Gniffelen (*in de vuist lachen*), ik heb gegniffeld.
Gnome (*een kuelduivel; berggeest*), m. —n.
Gnomisch (*in spreuken*), bn.
Gnosis (*openbaring*), v.
Gnostieken (*geheimkundigen godswijzen*), m. v.
Gobelet (*dobbelsbeker; drinckkop*), m. —s.
Gobelins (*tapijten uit de koninklijke tapijt-
 weverij te Parijs; uitvinder Gobelins, die in*
1667 de fabriek oprichtte), m. —**en**.
God, m. 3de nv. Gode.
God (*in het heidendom*), m. —**en**.
Goddank, tw.
Goddelijk, bn. en bw. *De —e schoonheid der*
lente; zij zingt —; —heid, v.
Godes (*vrouw, godheid*), v. —**en**.
Godheid, v. —**heden**.
Godin (*vrouw van een god*), v. —**nen**.
Godist (*iem, die niet aan den geopenbaarden*
God geloof), m. —**en**.
Godisterij, v.
Godtoechenaar, m. —s.
Godsakker (*kerkhof*), m. —s.
Godsdienst, m. —**en**.
Godsgericht (*vuur- of waterproef*) o. —**en**.
Godsgezant (*profeet*), m. —**en**.
Godshuis (*kerk, tempel*), —**huizen**.
Godsoordeel (*de vuur- en waterproef*), o. —**en**.
Godspenning, **Godspenning** (*handgift*), m.
 —**en**.
Godsrecht (*vuurproef in de Middeleeuwen*), o.
Godvergeten (*goddeloos*), bn. *Een — schurk*.
Godvreezend, bn.; —**heid**, v.
Godsvrucht, v.
Godzalig (*vroom*), bn. —**heid**, v.
Goed (*beter, best*), bn. en bw.; —**heid**, v.
Goed, o. —**eren**.
Goedaardig, bn.; —**heid**, v.
Goeddoen (*weldoen*), ik deed goed, heb goed-
 Goeddunken (*welbehagen*), o. [gedaan].

Goeddunken, het dunkt —, dacht en docht —, heeft —gedacht en —gedocht.
Goedendag (*wapen, knots met scherpe prikkels*), m. —s.
Goedendagzeggen, ik heb —gezegd, —gezeid.
Goedenmorgenzeggen, ik heb —gezegd, —gezeid.
Goedenachtzeggen, ik heb —gezegd, —gezeid.
Goederenkantoor, o. —kantoren; —**trein**, m.; —en; —**wagen**, m. —s.
Goederhand (van) (*van betrouwbare zijde*), bw.
Goedertieren (*lankmoedig*), bn.; —**heid**, v.
Goedgeefsch, bn.; —**heid**, v.
Goedgunstig, bn. en bw.; —**heid**, v.
Goedhartig, bn.; —**heid**, v.
Goedig (*welwillend, vriendelijk*), bn.; —**heid**, v.
Goedkeuren, ik heb —gekeurd; —**ing**, v.
Goedkoop, bn.; —**heid**, v.
Goedleersch, bn. *Die knaap is —*.
Goedleven, alleen gebruikelijk in: *Pater —*, m.
Goedmaken (*schadeloos stellen*), ik heb goedgemaakt; —**ing**, v.
Goedschiks, bw.: — *of kwaadschiks*, met of zonder inwilliging.
Goedsmoeds (*in koelen bloede*). bw.
Goedvinden, ik vond goed, heb goedgevonden.
Goedvinden (*welmeen*), o. *Met uw —*.
Goedwillig, bn.; —**heid**, v.
Goelijk (*lief*), bn.; —**heid**, v.
Golf (*baar, inham*), v. —ven.
Golven, het heeft gegolfd; —**ing**, v.
Gom (*gomstof*), v. —men.
Gomdragant (*een soort van gom*), o. gm.v.
Gomlastiek, Gomlastiek, v. gm.v.
Gommen (*vol gom bestrijken*), ik heb gegomd.
Gommig (*met gom*), bn.
Gonde (*kram waarop iets draait*), v. —n, —s.
Gondel (*vaartuig in Venetië*), v. —s.
Gondelier (*gondelschipper*), m. —en, —s.
Goniometer (*hoekmeter*), m. —s.
Goniometrie (*meetkunst der hoeken*), v. gm.v.
Goniometrisch (*de hoekmeetkunst betreffende*), bn. *Een —e formule*.
Gons (*dof geluid, gebrom*), m. gm.v.
Gonst (*de overgebleven kracht van den mest in een akker na den oogst*), v. *De — iser uit*.
Gonstol (*bromtol*), m. —len.
Gonzen, het heeft gegonsd; —**ing**, v. *Het — der bijen, der kachel, van een rad*, enz.
Goochelen, ik heb gegoocheld; —**aar**, m.; —**arij**, v.; —**ing**, v.
Goochem (*slim, bijdehand*), bn. *Een — ventje*.
Goospenning, Godspenning (*handgift*), m.
Gool (*worp*), v. —en. *De eerste — hebben*.
Gooien (*smijten, smakken*), ik heb gegoooid; —**er**, m.; —**ing**, v.
Goor (*door bederf zuur geworden*), bn. *Gore melk, gore taal, — spek*.
Goot, v. goten. *Een dak—, een straat—*.
Gord, gorde (*rib van een schip*), v. —en.
Gordel (*riem*), m. —s.
Gorden (*een gordel ondoen*), ik heb gegord.
Gordiaansche knoop (*zekere kunstig gelegde knoop; een ingewikkelde of netelige zaak*), m.
Gordijn, v. en o. —en.
Gording (*touw, deel van een dak*), v. —en, —s.
Goren (*zuur of ranzig worden*), het is gegoord.
Gorgel (*stoot*), m. —s.
Gorgeldrank (*geneesmiddel*), m. —en.
Gorgelen (*de keel spoelen*), ik heb gegorgeld; —**ing**, v.
Gorgoon, gorgone (*schrikgodin, monster*), v. —onen.

Gorigheid (*goorheid*) v. —heden.
Gors (*aangestibd land*), v. —zen.
Gort (*gruiten*), v. —en.
Gortebrij (*pap*), v. gm.v.
Gortenteller (*gierigaard, vrek*), m. —s.
Gortig, bn. en bw. *Hij maakt het —, slecht*.
Goteling (*klein stuk geschuit*), m. —en.
Goth, Got (*volksstam*), Gothen, Goten.
Gothisch (*ook Gotisch*), bn. *Een —e kerk; de —e bouwstijl*.
Goud (*metaal*), o.
Goudenregen (*boom*), m. —s.
Goudakensch, bn. *Een —e fazant*, met goudgele veeren op den rug.
Gouldard-water (*loodwater, een opdrogend middel in de heelkunde*), o.
Gourmand (*gulsbrok; lekkerbek*), m. —s.
Gourmandise (*vraatzucht; lekkerbekkerij*), v.
Gouteeren (*smaken, proeven, fig. goedkeuren*).
Gout (*smaak*), m.
Goutte (*podagra*), v.
Gouvernante (*landvoogdes; opvoedster, leermeesteres*), v. —s.
Gouvernement (*staatsbestuur; regeering*), o. —en.
Gouverneur (*landvoogd, beheerscher; opvoeder, leermeester*), m. —s.
Gouverneur-generaal, m. gouverneuren- en gouverneurs-generaal.
Governo (*bericht, aanwijzing, regel, voorschrift*), m. *Per —, tot bericht*.
Gouw (*landstreek*), v. —en.
Gouw, gouwe (*bloem, speenkruid*), v. —en.
Gouwaar (*Goudsche pijp*), m. —s.
Gover (*muts, kap of hoed*), m. —s. *vero*.
Govertel (*topzeil*), o. —en.
Graad, m. graden. *Een cirkel—, het 360ste deel van den omtrek; een boog van 80°, d. i. graden; de thermometer wijst 67°, d. i. graden warmte; bloedverwanten in den vierden —*. *Fig. trap: Een hooge — van krankzinnigheid; in hoogen —, d. i. mate; een academische —, titel van doctor, meester; hij heeft bij het leger alle graden, d. i. rangen, doorloopen*.
Graaf, o. granen.
Graafschap (*in 't algemeen*), o. —pen.
Graafschap (*van Zutphen*), v.
Graag, bn. en bw.; —**heid**, v.; —**te**, v.
Graal (*hist. kostbare schotel*), m. gralen.
Graan, o. granen.
Graat (*vischbeen*), v. graten.
Grabbel, v. *Te — gooien; zijn geld te — gooien*, verkwestend leven.
Grabbelen, ik heb gegrabbeld; —**aar**, m.; —**ing**, v.
Grace, Gratie (*bevalligheid, minzaamheid*), v.
Gracht (*gegraven water*), v. —en.
Gracieus (*aangenaam, liefelijk, bevallig*), bn. en bw.
Gradeeren (*zeewater door afdropping zuiveren; aan het goud een hogere kleur geven; louteren, veredelen*).
Graduel (*geleidelijk, trapsgewijze*), bn. en bw.
Gradueeren (*in graden afdelen, een academischen graad verliepen*).
Graecisme (*Grieksche taaleigen*), o. —n.
Graf, o. graven. *Met den eenen voet in 't — staan, stokoud zijn; aan den rand van 't —, bijna dood zijn; de orde van het Heilige —*.
Grafelijk, Graadlijk, bn.
Grafelijkheid, Graadlijkheid, v.
Gram (*een duizendste van 1 K.G.*), o. —men.
Gram (*boos*), bn. en bw.

Grammaire (spraaekunst), v. —s.
Grammatica (spraaekunst), v. —'s.
Grammaticaal (taalkundig), bn. en bw.
Gramschap (toorn), v. gmv.
Gramstorig, bn.; —heid, v.
Granaat (—boom), m.; (vrucht), v. granaten.
Granaat (edelgesteente), m. granaten; (stof), o.
Granaat (bom), v. granaten.
Grandeur (grootheid), v.
Grandioos (grootsch, prachtig), bn. en bw.
Grandiositeit (grootheid), v. gmv.
Graniet (steensoort), o. Een rots van —
Grap (klucht), v. —pen.
Graphica (schrijf- of teekenkunst), v. gmv.
Graphometer (hoogtemeter), m. —s.
Grappig (kluchtig, aardig), bn.; —heid, v.
Gras, o. —sen, grasen.
Grasduinen (hoog grasland), v. mv. In —gaan, goede sier maken, een vroolijk leven leiden.
Grasduinen (in de wei gaan), ik heb grasduind.
Grasetting (het gras langs dijken en wegen), v.
Grasvellig, bn. Dit is —, dit moet voor schuld verkocht worden.
Gratias (ik dank u!), bw.
Gratie (bevalligheid; genade), v. gmv. Het recht van —.
Gratiën (de drie bevalligheden, Euphrosine, Thalia en Aglaja), v. mv.
Gracicus (bekoortlijk, liefvallig), bn.
Gratificatie (vergoeding, belooning, geschenk), v. —tiën, —ties.
Gratig (vol graten), bn.; —heid, v.
Gratis (voor niets, kosteloos), bw.
Gratut (vrijwillig). Don —, vrijwillige gift.
Gratuleeren (gelukwenschen).
Grauw (snauw, hard woord), m. —en.
Grauw (het gemeen), o. —en.
Grauw (grijs, aschkleurig), bn.; —heid, v.; —igheid, v.
Grauwachtig, bn.; —heid, v.
Grauwen (norsch spreken), ik heb gegrauwd;
Grauwte (ezel), o. —s. [—er, m.]
Grave (sterk, ernstig, deftig), bw. muz.
Graveel (nierwee, het steen), o. gmv.
Graveeren (met de graveernaald teekenen), —der, m.; —ing, v.; —sel, o.
Graven, ik groef, heb gegraven; —er, m.; —ing, v.
Graveur (plaatsnijder), m. —s.
Gravin, v. —nen.
Gravinntoof, m.
Gravitatie (zwaartekracht), v. gmv.
Graviteeren (wegen, zwaartekracht oefenen).
Graviteit (ernst, deftigheid), v. gmv.
Gravure (plaat), v. —s.
Grazen (weiden), de koe heeft gegraasd.
Grazig (grasrijk), bn.
Grazioso (bevallig, innemend, zacht, lieflijk),
Greb (greppel), v. —ben. [muz.]
Grecque (a la) (op zijn Grieksch), bw.
Greel (gareel of haam), o. —en.
Greep (voor grijping), m.; (handvol, handvat, mestwerk), v. grepen.
Grein (medic. gewicht, $\frac{1}{20}$ scrupel), o. —en.
Grein (stof van kemelshaar), o. gmv.
Grein (geneskrachtige peperkorrels), o. —en.
Greling (zeew. touw), m. —en.
Grenadier, m. —s.
Grendel, m. —s, —en. Hij zit achter slot en —, in de gevangenis.
Grendelen (met een grendel sluiten), ik heb gregrendeld.

Grens (grenslijn, scheiding) v. grenzen.
Grenzen (palen aan, sluiten aan), het heeft gegrensd; fig. nabijkomen: Dat grenst aan krankzinnigheid.
Grenzenloos, bn.
Greppel (smal slootje), v. —s.
Greutig, bn. en bw.; —heid, v.
Grief, grieve, v. grieven.
Grieksch, bn. en (als zn. voor Grieksche taal), o.
Griend (wilgengaard), v. —en.
Griep (verkoudheid met keelontsteking), v.
Griesmeel (grof meel), o. gmv.
Griet (zekere visch), v. —en.
Grieteni (landstreek in Friesland), v. —en.
Grietman (bestuurder eener grieteni), m.
Grieve, v. —n. Ook: **Grief**. [—nen.]
Grieven (beledigen), ik heb gegriefd; —ing, v.
Griezen (huieren, rillen), ik heb gegriezeld.
Griezelte (een ziertje), o. —s.
Grif (plug, vlot), bn. en bw.; —heid, v.
Griffel (ook griffe, grift), v. —s.
Griffelen (enten, indrukken), ik heb gegriffeld.
Griffen (inprenten, ook enten), ik heb gegrift.
Griffie (het schrijverskantoor, behoorende bij een rechtbank), v. —iën, —ies; **griffier**, m.; —rschap, o.; —rsplaats, v.
Griffioen, **Griffioen** (de lammegier, ook in de wapenkunde een denkbeeldig dier, half arend en half leeuw), m. —en.
Grift (griffel), v. —en.
Grijn (knorrepot), m. —en.
Grijnen (prutten), ik grijnde of green, heb gegrijnd of gegreenen.
Grijnig (knorrig), bn.
Grijns (nom, masker), v. grijnsen.
Grijnslachen (bitter lachen), ik heb gegrijnslacht.
Grijnsen, ik heb gegrijnsd; —aard, m.; —ing, v.
Grijp (grijpvoegel, de condor der Andes), m. —en.
Grijpen (vatten, pakken), ik greep, heb gegreep.
Grijpvoegel (condor), m. —s. [grepen.]
Grijs, bn.; —heid, v.
Grijsaard, m. —s.
Grijskop (scheldwoord voor grijsaard), m. —pen.
Grijzelen (een huivering gevoelen), ik heb gegrijzeld; —ing, v. Ook: **Griezelen**.
Grijzelig (huivering), bn.; —heid, v. Ook: **Griezelig**.
Grijzen (grijs worden), ik ben gegrijsd.
Gril (kuur, rilling), v. —len.
Grillen (rillen), ik heb gegrield; —ing, v.
Grillage (traliewerk), o. —s.
Grilleeren (van traliewerk voorzien).
Grillig (nukkig), bn.; —heid, v.
Grim (grimmigheid), v. gmv.
Grimas (leelijk gebaar), v. —sen.
Grimassen (gezichten trekken), ik heb gegrimast.
Grimbekken (de tanden laten zien), ik heb gegrimbeekt.
Grimlach (kwaadaardige lach), m. gmv.
Grimlachen, ik heb gegrimlacht.
Grimmelen (krielen, wemelen), ik heb gegrimmeld.
Grimmen (brullen, prullen), ik heb gegrimd; —mer, m.
Grimmig (in woede), bn.; —heid, v.
Grimniken (spottend lachen), ik heb gegrimnikt.
Grint (tweede meel van boekweit, ook: grof zand), v. gmv.
Grisette (Fransch zindelijk gekleed dienstmeisje; meisje, los van zaden), v. —s.
Grisou (gas in kolennijnen), o. gmv.

Grissen (steelswijze iets wegnemen), ik heb gegrist; —**ser**, m.
Groef (kuil, diepte), v. groeven.
Groef (het groeien), m. In den — zijn, nog groeien.
Groeien, ik ben gegroeid; —**kracht**, v.; —**sel**, o.
Groeizaam, bn.; —**heid**, v. — weder.
Groen, bn.; —**heid**, v.
Groen (nieuweling onder de studenten), m. — en.
Groen (kleur), o.
Groenachtig, bn. Het water der zee is —.
Groenen (groen worden), het heeft en is gegroend. De weiden —.
Groening (groenachtig), bn.; —**heid**, v.
Groenlandsvaarder (schip voor de walvischvangst), m. — s.
Groening (vink, ook loofkikvorsch), m. — en.
Groenloopen (als „groen” loopen van studenten), o.
Groente, v. — n.
Groep, v. — en. Een — beelden; een familie—. **Groepieren** (bijeenvaarsen, tot een geheel verzamelen), —**der**, m.; —**ing**, v.
Groepen (bijeenvaarsen), ik heb gegroepd.
Groet, m. — en. Ook: groete, v. — en.
Groeten (met een groet eer bewijzen), ik heb **Groetis**, v. — sen. [gegroet].
Groeven (uithollen), ik heb gegroefd.
Groeze (jeugdij groen, jong loof), v. gmv.
Groezelig (vuil, donker), bn.; —**heid**, v.
Grof, bn. en bw.; —**heid**, v.; —**te**, v.
Grog (drank van water, rum en suiker), m. gmv.
Grognur (morder, nitsnoeyde), m. — s.
Grof (wrok), v. — len.
Grollen (knorren), ik heb gegrold.
Grollenmaker (grappenmaker), m. — s.
Grollig (geestig, grappig), bn.
Grom (ingewand van visch, vuiligheid), o. gmv.
Grommelen (zich wentelen), ik heb gegrommeld; —**ing**, v. In zijn bloed —, in het slijk —.
Grommelig (vuil, morsig), bn.
Grommen (den visch van ingewand ontdoen), ik heb gegromd; —**ming**, v.
Grommen (knorren), ik heb gegromd; —**mer**, m.; —**pot**, m. en v.
Grommig (knorrig), bn.; —**heid**, v.
Grond (aarde, bodem), m. — en. Een vruchtbare —; rusten op goede —en; aan den — zitten (schip); aan den — raken; in den — boren; in den — bedorven zijn, d. i. door en door; de — en der wetenschap, d. i. beginselen; uit den — mijns harten; stille waters hebben diepe —en, wie niet veel zeggen, denken vaak zeer diep.
Grondeling (een visch), m. — en. Ook: **Grondel**.
Gronden (berusten, doen steunen), ik heb gegrond; —**ing**, v.
Grondig (gegrond, weldoordacht), bn.; —**heid**, v.
Grondsap, —**sop** (droesem, bezinksel), o. gmv.
Grondsag, m. — en.
Grondtoon (eerste toon der toonschaal), m. — tonen.
Grondverf (eerste verflaag), v. — verven.
Grondverven (in de grondverf zetten), ik heb gegrondverfd.
Grondvest (grondsag), v. — en.
Grondvesten (stichten, oprichten), ik heb gegrondvest; —**er**, m.; —**ing**, v.
Groom (rijknecht, bediende), m. — s.
Groot, bn. en bw.; —**heid**, v.
Groot (oude munt ter waarde van een halven stuiver), m. — en.
Groot, o. In het —; handeldrijven in het —.

Grootbek (veelpraats), m. en v. — ken.
Grootboek, o. — en. Het — der nationale schuld.
Grootbrengen (opkweken, opfokken), ik bracht groot, heb grootgebracht.
Grootlijks, bw. Hij dwaalt —.
Grootdeels, bw. De vruchten zijn — onrijp.
Groothandel, m.
Groothartig (edelmoedig, fier), bn.; —**heid**, v.
Groothertog, m. — en; —**dom**, o. — men.
Groothouden (zich), ik hield mij groot, heb mij grootgehouden; —**erij**, v.
Grootje (grootmoeder), o. — s.
Grootmaken (verheerlijken), ik heb grootgemaakt; —**ing**, m.
Grootmeester (het opperhoofd van een ridderorde, enz.), m. — s.
Grootmeester-nationaal, m. grootmeesters-
Grootmoeder, v. — s. [nationaal].
Grootsch (trotsch), bn.; —**heid**, v.
Groetscheep (op grooten voet), bn.
Groetspraak (snoeverij, overdrijving), v. gmv.
Groetspreken, o.; —**spreker**, m. — s.
Grootte, v. Sterren van de eerste —.
Grootvader, m. — s.
Grootvizier (de Turksche eerste minister), m. — s., — en.
Grootvorst, m. — en; —**in**, v. — nen.
Grootzegel-bewaarder (minister van justitie), **Grup**, **Grup** (greppel), v. — en. [m. — s.
Gros (twaalf dozijn), o. — sen.
Gros de Naples of de Tours (zware zijden stoffen, naar die steden genoemd), o. gmv.
Grosse (afschrijf van een akte), v. — n.
Grosseeren (een grosse vervaardigen; vergroeten; groetspreken).
Grossier (verkooper in het groot), m. — s.
Grossierderij (handel in het groot), v. — en.
Grossierskantoor, v. — kantoren; —**svak**, o.
Grosso-modo (ten ruwste, ongeveer), bw.
Grot (hol), v. — ten.
Grotesque of Grotesk (grillig, avontuurlijk), **Grovelijk** (op grove wijze), bw. [bn.
Gruis (fijn poeder, steenkool), o. gmv.
Gruit (droesem, kroos), v. gmv.
Gruizelementen (kleine stukjes), o. mv.
Grup (greppel), v. — pen. Ook: **Grop**.
Grut (gort), v. — ten. Fig. kleine kinderen.
Gruttenbrij, v.; —**meel**, o.
Grutter, m. — s.
Grutterij, v. — en.
Gruwel (snootheid), m. — en.
Gruwelen (gruwen), ik heb gegruwd.
Gruwelijk (afgrijpselijk), bn.; —**heid**, v.
Gruwen (verfoeien), ik heb gegruwd.
Gruwzaam (vreeslijk), bn. en bw.; —**heid**, v.
Guano (vogelmeest als meststof), v. gmv.
Guerrilla's (verstrooide troepen in Spanje's bergstreken), m. mv.
Guichelen (goochelen), ik heb geguicheld; —**aar**, m.; —**arij**, v.
Guichelheil (plant, murik), o. gmv.
Guichelspel, o.; —**streek**, m. — streken.
Guichet (kleine deur of vensterje in een groote deur), o. — s.
Guide (wegwijzer, geleider, aanvoerder), m. — s.
Guig (grimas, bespottig kieur), v. gmv.
Guil (paard), m. — en. Fig. lafaard, domkop.
Guillemets (aankalingsteekens) („) („) („), m. mv.
Guillotine (valbijl, onthoofdingswerktuig), v. — s.
Guillotineeren (onthoofden met de valbijl).
Guineaavaarder (vaartuig), m. — s.

Guinje (*Engelsche goudmunt gelijk aan f 12.60*), v. —s.
Guirlande (*bloemstinger, festoen*), v. —s.
Guit (*grappenmaker*), m. —en.
Guitenstreek (*jongensstreek*), m. —streken.
Guitenstuk, o. —ken.
Guitarj, v. —en.
Guitig (*grappig*), bn.; —heid, v.
Gul (*kleine kabeljauw*), v. —len.
Gul (*openhartig, gastvrij*), bn. en bw.; —heid, v.
Guldeling (*zekere appel*), m. —en.
Gulden (*munt, 100 cents*), m. —s.
Gulden (*gouden*), bn. *Een* — les, voortreffelijke les; *het* — vlies, ridderorde door Philips van Bourgondië in 1430 ingesteld; *de* — eeuw, de eeuw van geluk in de dagen van Saturnus.
Guldengetal (*getal uit de tijdrekenkunde*), o.
Guldenmond (*redenaar van naam*), m.
Guldenwater (*fijne brandewijn*), o. gm.v.
Gulhartig (*oprecht*), bn. en bw.; —heid, v.
Gulp (*watergolf, slok, spleet*), v. —en.
Gulpen (*gutsen*), het heft gegulpt.
Gulzig (*happig, gretig*), bn. en bw.; —heid, v.

Gulzigaard, m. —s.
Gunnen, ik heb gegund; —er, m.; —ing, v.
Gunst (*toegenegenheid*), v. —en.
Gunsteling, m. en v. —en; voor het v. ook —e.
Gunstig (*voordeelig, geschikt*), bn. en bw.
Gust (*niet drachtig*), bn. en bw. *Een* —e koe.
Guts (*holle beitel, steekbeitel*), v. —en.
Gutsen (*tappelings afloopen*), het heeft gegutst. *Het bloed gutst uit de wonde; het zweet gutst langs het hoofd.*
Gutsen (*uistekten met een beitel*), ik heb gegutst.
Guttegom, ook **Gittegom** (*een soort van hars*), v.
Guur, bn. en bw.; —heid, v.
Gymnasiast (*leerling van een gymnasium*), m. —en.
Gymnasium (*voorbereidingschool voor de academie*), o. —s, —siën, —sia.
Gymnast (*leermeester of leerling in de gymnastiek*), m. —en.
Gymnastiek (*leer der lichaams oefeningen*), v.
Gymnastisch (*volgens, van of betreffende de gymnastiek*), bn. en bw.

H.

H, v. h's. De achtste letter van het alfabet. Als Romeins cijfer beteekent deze letter 200.
H.A. — *Hujus anni* of *Hoc anno*, van of in dit jaar.
H.D. — *Hoogstdezelve, Hoogstdeszelfs, Hoogstderzelver*, van een vorstelijk persoon, of *Hare Doortuchtigheid*, van een Hertogin.
H.e. — *Hoc est*, dat is.
H.E.Geb. — Hoogedelgeboren.
H.E.Gestr.H. — Hoogedelgestrengte Heer.
H.Geb. — Hooggeboren.
HH. — *Heeren*.
HH.EE.GG.AA. — Hunne Edelgrootachtbaren.
HH.EE.MM. — Hunne Edelmogenden.
HH.KK.KK.HH. — Hunne of Hare Keizerlijke en Koninklijke Hoogheden.
HH.KK.MM. — Hunne of Hare Keizerlijke of Koninklijke Majesteiten.
HH.MM. — Hunne of Hare Majesteiten.
H.K.K.M. — Hare Keizerlijke en Koninklijke Majesteit.
H.K.H. — Hare Keizerlijke of Koninklijke Hoogheid.
H.K.M. — Hare Keizerlijke of Koninklijke Majesteit.
H.L. — *Hujus loci* of *Hoc loco*, van of aan deze plaats.
H.L.Q.C. — *Hora locoque consueto*, ter gewoner plaatse en ure.
H.M. — Hare Majesteit.
H.M. — *Hujus mensis* of *Hoc mense*, van of in deze maand.
H.R.R. — Het Heilige Roomsche Rijk.
H.S. — *Hoc sensu*, in dezen zin.
H.S. — De Heilige Schrift, somtijds ook beteekent het Handschrift.
H.T. — *Hujus temporis* of *Hoc tempore*, van of op dezen tijd.
H.W.Geb. — Hoogwelgeboren.

Ha, tw. *Ha! daar heb ik beet!* 't Is om te lachen, ha, ha!
Haag (*heg*), v. hagen. *Achter de* — loopen, heimelijk de school verzuimen.
Haagbosch (*kreupelbosch*), o. —bosschen.
Haagdoorn, Haagdoorn (ook: **Hagedoorn**), m. —doornen, —dorens.
Haai (*grootte roofvisch*), m. —en. *Hij is voor de* —en, d.i. verloren; *er zijn* —en op de kust, er dreigt gevaar.
Haak, m. haken. *Iets is in den* —, of niet, d.i. in orde, of niet; *haken en oogen*, twist.
Haaks, bw. |en tweedracht.
Haaksch (*rechthoekig*), bn.
Haal (*pennetrek*), m. halen.
Haal (*een ijzeren werktuig*), v. en o. halen.
Haam (*vischnet*), m. hamen.
Haam (*paardetuig*), o. hamen.
Haan, m. haren. *Zijn* — koning laten kraaien, zijn zin of wil doorzetten; *daar kraait geen* — naar, die zaak is voorgoed uit de wereld; *den rooden* — laten kraaien, in brand steken; *den groeden* — uithangen, zich voordoen als een groot heer; *de* — in de wapenkunde, beeld van waakzaamheid.
Haander (*vruchtenkorf*), m. —s.
Haar, o. haren.
Haar (*links*), tw. **Zie: Hof.**
Haard (*stookplaats*), m. —en. *In het hoekje van den* —, *aan den huiselijken* —, *eigen* — is goud waard, men is nergens beter dan te huis.
Haardstede, v. —n. Fig. woning.
Haarklooven (*uitpluizen, vitten*), ik heb ge-haarkloofd; —er, m.; —erij, v.; —ing, v.
Haarsnijden, o.; —er, m. —s.
Haas, m. hazen; (in jagerstaal), o. *Veel honden zijn der hazen do.d.*, men moet wel onderdoen voor de overmacht.
Haasjevoer (*springspel der jongens*), o. gm.v.
Haast (*spoed, drift*), v. gm.v.

Haasten (zich), ik heb mij gehaast; ook: ik haastte, heb gehaast.
Haastig (*spoedeischend*) bn. en bw.; —heid, v.
Haat (*afkeer, wrok*), m.
Habiliteit (*geschiktheid, bekwaamheid*), v. gm.v.
Habitue (*vaste klant in een cafe*), m. —'s.
Habitueel (*gewoon; uit gewoonte, doorgaans*), bn.
Hachee, Hachis (*koud rundvleesch aan stukjes gesneden en gestoofd met azijn, peper, ajuin, enz.*), o. gm.v.
Hachelijk (*hoogst gevaarlijk*), bn.; —heid, v.
Hachis, o. gm.v. Zie **Hachee**.
Hacht (*stuk, brok*), m. —en. Een — brood.
Haft (*dagvlieg*), o. —en.
Hagard (*verwilderd*), bn.
Hagedis (*een amphis*), v. —sen.
Hagedoorn, m. Zie **Haagdoorn**.
Hagel (*ijsbolletjes, ook kogeltjes*), m. gm.v.
Hagelen, het heeft gehageld.
Hagelwit (*zeer wit*), bn.
Hak (*houw*), m. —ken.
Hak (*hiel; ook: een houweel met tanden*), v. —ken.
Hakbord (*plankje om er iets op fijn te hakken*), o. —en. Ook: **Hakkebord**.
Haken (*vastmaken, knooopen met een haakpinnetje*), ik heb gehaakt; —er, m.; —ing, v.
Hakkelen (*stotteren*), ik heb gehakkeld; —aar, m.
Hakken, ik heb gehakt. *Den vijand in de pan* —, ver. ietigen, geheel ver slaan.
Hakkeneel (*telpaard*), v. —en.
Hakketeeren (*twisten, krakeelen*); —der, m.; —ing, v.
Haksel (*fijn gehakt stroo*), o. gm.v.
Hal (*bevrozen plek in den grond*), o. gm.v.
Hal (*een overdekte marktplaats*), v. —len.
Halen, ik heb gehaald. *Iets gaan* —, vatten, nemen.
Hallel (*looft den Heer*), o. —s.
Halleluja (*looft den Heer*), o. —'s.
Hallucinatie (*zinsverbijstering, visioen*), v. —s.
Halm (*stengel van 't graan*), m. —en.
Hals, m. —zen. *De — van een hembd: de — van een viool; de — van een flesch; de — van een anker: om — brengen, dooden; zich op den — halen*, zich berokkenen; *een onnoozele —*, bloed.
Halskop (*gemeenz. stumper*), m. en v. —pen.
Halsstarrig (*koppig*), bn. en bw.; —heid, v.; —lijk, bw.
Halster (*halsriem der paarden*), m. —s.
Halt, Halte (*rustpunt*), v. —en.
Halter, m. —s.
Halveeren (*in tweeën verdeelen*); —ing, v.
Halveeraan, v.
Halverwegen, bw.
Ham, v. —men.
Hamei (*slagboom*), v. —en.
Hamel (*gesneden ram*), m. —s.
Hamelbout, m. —en.
Hamer (*werktuig*), m. —s. —en.
Hameren (*slaan*), ik heb gehamerd; —ing, v.
Hamerslag (*slag met een hamer*), m. —en.
Hamerslag (*afspringende deeltjes van gesmeed ijzer*), o. gm.v.
Hamster (*zeker knaagdier of groote veldrat*), v. —s.
Hand (*lichaamssteel*), v. —en. Een fraaie — schrijven, fraaie letters maken; *de —en opleggen*, zegenen, wijden; *in 's wijands — vallen*, macht: *aan de hoope —*, de eereplaats;

iem. de — boven 't hoofd houden, steunen, begunstigen, beschermen; *de — van iem. aftrekken*, hem aan zijn lot overlaten; *goederen in de doode —*, nl. van zedelijke lichamen, kloosters, vereenigingen, enz.; *zijne —en zijn gebonden*, hij is niet vrij meer; *de —en vol hebben*, het erg druk hebben; *de —en aan iets vol hebben*, groote moeite hebben om iets in gereedheid te houden; *op de —en tikken*, op de vingers tikken, berispen, beboeten; *van de — in den tand leven*, elken dag zijn verdiensten verteren, sober leven; *twee —en op een buik*, twee personen die het eens zijn; *daar is iets aan de —*, te doen; *van goeier—*, uit goede bron; *de — slaan aan*, arbeiden, ook bederven, schenden; *de — lichten*, slordig afwerken; *men kan geen ijzer met — breken*, men kan het onmogelijke niet doen.
Handbreed, o.; —te, v.
Handdadig (*medeplichtig*), bn.
Handel (*onderlinge koop en verkoop*), m. gm.v.
Handel (*een machinedeel, knik, hefboom*), m.
Handelbaar, bn.; —heid, v. [—s.
Handelen, ik heb gehandeld; —aar, m. —s.
Handeling (*daad, geschrift*), —en. *De —en der apostelen*, brieven; *de —en van een congres, vereeniging, enz.*, verslagen van de verrichtingen.
Handelwijs, —wijze (*manier*), v. —wijzen.
Handen, het heeft gehand. *Die pen handt mij niet*, past niet in mijn hand.
Handgemeen, bn. — zijn, vechten.
Handhave (*handvatset*), v. —n.
Handhaven (*in stand houden*), ik heb gehandhaafd; —er, m.; —ing, v.
Handig (*vlug, bedreven*), bn.; —heid, v. Een — boekje, gemakkelijk in 't gebruik.
Handjegaauw (*die licht slaat*), m. en v. —s.
Handlanger (*medeplichtige, helper*), m. —s.
Handlangster, v. —s.
Handreiken (*bijstaan, helpen*), ik heb gehandreikt; —er, m.; —ing, v.
Handschoen, m. —en.
Handstastelijk (*voelbaar, tastbaar*), bn.
Handtasting (*befote bij handslag*), v.
Handvat, o. —ten.
Handvatset, o. —s.
Handvest (*oorkonde, keur, privilege*), v. —en.
Handvol, v. —en vol. Een — noten, een — koren: een — menschen, eenige menschen; *handje-vol, twee handjes-vol*.
Handzaam (*gedwee*), bn.; —heid, v.
Hanebalk (*bint, hoogste balk*), m. —en. *Hij woont in de —en*, op een zolderkamertje.
Hanekam (*kam, kuif*), m. —men.
Hanekam (*bloem*), v. —men.
Haneel (*zeer groot ei*), o. —eren.
Hanenmat (*vechtplaats*), v. —ten.
Hanepoot (*slecht geschreven letter*), m. —en.
Haneschree, v. gm.v.
Hanespore, v. —sporen.
Hanetred, m. —en. Ook: *Hanetree*, v.
Haneveer, v. —en. Ook: *Haneveder*.
Hanevoet (*plant, bloem*), m. —en. *Bosch—*, anemoon, windbloem.
Hang (*hout, ijzer, waar men iets aan hangt; ook: plaats, enz.*), m. —en. *Bokking —*, droogplaats.
Hangen, ik hing, heb gehangen. *De huik naar den wind —*, naar de omstandigheden van partij veranderen; *de hier aan de wilgen —*, ophouden met dichten of schrijven; *de kap op den tuin —*, het klooster verlaten; *zijn hart*

aan iets —, er zeer op gesteld zijn; *de zaak is nog —de*, nog niet afgedaan; *het hoofd laten —*, den moed verliezen; *er hangt hem iets boven het hoofd*, er dreigt hem iets.

Hanig (*geil, wulpsch*), bn.

Hannekemaaiër (*Westphalische grasmaaiër*), m. —s.

Hans, m. —zen. Een groote —, een rijk man.

Hanssop (*nachtjurk*) m. —pen.

Hansworst (*grappenmaker*), m. —en.

Hanteeren (*behandelen*); —**der**, m.

Hanze (*verbond, broederschap*), v. gmv.

Hap (*mondvol*), m. —pen.

Haperen (*blijven steken*), ik heb gehaperd; —**ing**, v.

Happa (*weg*), bw. *Het is —*.

Happen, ik heb gehapt; —**per**, m.; —**perij**, v.

Happig (*gretig, verlangend*), bn.; —**heid**, v.

Hapschaar (*diender; vrek*), m. —scharen.

Har, Harre (*duim of pin van een hengsel*), v. Ook: *her, herre*.

Harangeren (*plechtstatig toespreken*).

Harseeeren (*vermoeien, kuwelen*).

Harceeren (*teek. schaduwen leggen*); —**ing**, v. —en.

Harceleeren (*hier en daar aanvallen, bestoken, plagen, verontrusten*).

Harceleur (*plager, kuweller, verontruster*), m.

Har, bn. en bw.: —**heid**, v. [—s.

Harddraven, ik heb geharddraafd; —**er**, m.; —**erij**, v.

Hardebol (*stofkop*), m. —len.

Hardebollen (*tegen elkaar stooten met het hoofd*), ik heb gehardebold.

Harden (*hardmaken*), ik heb gehard; —**ing**, v. *Hij zal het daar niet —*, uithouden.

Hardhandig (*ruw*), bn.; —**heid**, v.

Hardhoofdig (*koppig*), bn.; —**heid**, v.

Hardhoorig (*dooft*), bn.; —**heid**, v.

Hardhuidig (*dik van huid*), —**heid**, v.

Hardiesse (*koenheid, stoutheid, driestheid*), v.

Hardigheid (*hardheid, steer*), v. —heden.

Hardleerend, hardleerig, bn.; —**heid**, v.

Hardleersch (*dom*), bn.

Hardlijvig, bn.; —**heid**, v.

Hardlooper (*fig. vluggerd*), m. —s; —**looperij**, v. —en.

Hardnekkig (*koppig*), bn.; —**heid**, v.

Hardrijder, m. —s; —**ij**, v. —en.

Hardvochtig (*wreed*), bn.; —**heid**, v.

Hardzeiler, m. —s; —**ij**, v. —en.

Harem (*rouwenverblijf in de aanzienlijke*

Turksche huizen; de vrouwen samen), m. —s.

Haren (*het scherpere der zeis*), ik heb gehaard.

Harenthalve (*om harentwil*), bw.

Harentwege, bw. Gebruikelijk in: *Van —*.

Harentwil, bw. Gebruikelijk in: *Om —*.

Harig (*ruig*), bn. en bw.; —**heid**, v.

Haring, m. —s; als stofnaam, v.

Haringkaken (*haring reinigen en inzouten*), o.

Hark, v. —en. *Hij of zij is een rechte —*, stijf persoon.

Harken, ik heb geharkt. *Een tuinpad —*; —**er**, m.

Harlekijn (*grappenmaker, hansworst*), m. —s.

Harmonica (*zeker speeltuig*), v. —s.

Harmonie (*welluidendheid, vrede*), v. —ën. *Te zamen in — leven*, eensgezind zijn.

Harmonieeren (*overeenstemmen, het eens zijn, vreedzaam leven*).

Harmonisch (*overeenstemmend*), bn.

Harnas, o. —sen. *Het — aangespren*; *iem. in het — jagen*, hem boos maken; *voor iem. het — aantrekken*, hem verdedigen.

Harp (*muziekinstrument*), v. —en.

Harpagon (*gierigaard, vrek*), m. —s.

Harpenaar (*harpspeler*), m. —naren, —s.

Harpij (*gedrocht, wezen der fabelleer*), v. —en.

Harpfluis (*werk van oude touwen om de schepen te kalfaten*), o. gmv.

Harpoen (*werpspies*), m. —en.

Harpoenen (*werpen met den harpoen*), ik heb geharpoend; —**er**, m.; —**ier**, m.

Harpuis (*mengsel van zwavel en hars, ter wering van den houtworm in schepen*), o. gmv.

Harpuizen (*met harpuis bestrijken*), ik heb geharpuisd; —**er**, m.

Harrewarren (*krakeelen, kibbelen*), ik heb geharreward; —**der**, m.; —**erij**, v.

Hars, v. en o. —en. *De gewone of gele —*, nl. die uit den denneboom.

Harsachtig bn. Een —*e stengel*.

Harsenen, Harsens. Zie: **Hersenen**.

Harst (*lendenstuk van een ruid*), m. —en.

Hart, o. —en. *Het — van een land*, midden; *iets ter —e nemen*, luisteren naar; *het — aan iets ophalen*, zich verlustigen; *iem. een kwaad — toedragen*, een goed — toedragen, haten, liefhebben; *het — op de rechte plaats hebben*, rechtschapen zijn; *God kent, peilt de —en*, gemoederen; *dat is mij een steen van het —*, mijn beklemming is weg, is verdwenen; *het — bloedt mij*, ik ben diep geroerd; *hij heeft — voor de zaak*, heeft er veel voor over; *zijn — uitstorten*, zijn — lucht geven; *iem. een — onder den riem steken*, moed geven; *iem. een — in 't lijf spreken*, moed instorten; *iets op het — hebben*, gaarne iets willen openbaren; *uiter oogen, uiter harten*, de afwezig vergeet men licht; *daar hebt gij het — niet toe*, d. i. den moed; *waar het — vol van is*, loopt de mond van over, men spreekt liefst over 'tgeen men gaarne heeft.

Hartbrekend (*treffend, schokkend*), bn.

Hartbloed, o.; —**diefje**, o. —s; —**leed**, o.; —**liefje**, o. —s.

Hartelijk (*innig*), bn. en bw.; —**heid**, v.

Harteloos (*koel*), bn.; —**heid**, v.

Hartelust, m. *Naar —*, met innig genoegen.

Harten (*in het kaartspel*), o. mv.: —**aa**, o. —azen; —**boer**, m. —en; —**heer**, m. —en; —**vrouw**, v. —en.

Hartgronig, bn. Een — *gebed*, uit het hart; *een —e wensch*.

Hartig (*zout, krachtig*), bn.; —**heid**, v.

Hartjesdag (*feestdag in Amsterdam en Haarlem*), m. —en.

Hartlap, Hartelap (*lieveling*), m. en v. —pen.

Hartsocht (*drift, aandrang*), m. —en.

Hartsochtelijk, bn. en bw.; —**heid**, v.

Hartsvanger (*lang jachtmes*), m. —s.

Hartzeer (*werdriet*), o. gmv.

Hasard (*toeval, noodlot; gevaar, waagstuk*), o. *Par —*, toevallig.

Hasardeeren (*wagen, bestaan, durven*).

Haspel (*werktuig tot het opwinden van garen*), m. —s, —en. *Op den — passen*, het oog op alles houden; *dat is een — in de flesch*, een raadsel; *dat past als een — in een zak*, dat past niet bij elkaar.

Haspelen (*garen afwinden, fig. verwarren*), ik heb gehaspeld; —**aar**, m. —**ing**, v.

Haspelraam, o. —ramen; —**werk**, o. —en.

Hassebassen (*kibbelen, kijven*), ik heb gehassebast; —**serij**, v.

Hatelijk (*vijandig, onplezierig*), bn. en bw.; —**heid**, v.

Haten (een afkeer hebben van), ik heb gehaat; —r, m.
Hausse (rijzing van den koers der effecten, van den marktprijs), v.
Hautbois (hobo, hoërgluit), v. mv. *hautbois*.
Hauteur (hoogte; edele trots), v. —s.
Haute-volée (de aanzienlijke stand, de groote wereld), v. gmfv.
Hautrelief (hooggebeeld beeldhouwwerk), o. —s.
Have (bezittingen, goederen), v. gmfv.
Haveloos (arm, slordig), bn.; —heid, v.
Haven (veilige ligplaats), v. —s.
Havenen (scheuren), ik heb gehavend; —ing, v.
Haver (graansoort), v. gmfv.
Haverij, Averi (zeeschade), v. gmfv.
Havezaat, Havezate (aanzienlijk landgoed, riddersgoed), v. —zaten.
Havik (dagroofvogel), m. —en.
Haviksneus (gebogen neus), m. —zen.
Hazardspel (dobbelspel), o. —en.
Hazelaar (hazelnootboom), m. —s, —aren.
Hazelaarsbosch, o. —bosschen; —hout, o.
Hazelhoen (korhoen), o. —ders.
Hazelnoot (vrucht), v.; (boom), m. —noten.
Hazelnootboom, m. —en.
Hazelwortel (plant), v. gmfv.
Hazendistel (melkdistel), v. —en, —s.
Hazenlip, v. —pen; —mond, m. —en.
Hazenpad, o. *Het* —kiezen, op de vlucht slaan.
Hazenslaap (lichte slaap), m. gmfv.
Hazenwind (jachtwind), m. —en.
Hazepeper, v. gmfv.; —sprong, m. —en; —vel, o. —len.
He, tw. *He!* ben jij daar.
Hebbelijk (gewoon), bn.; —heid, v.
Hebben, ik had, heb gehad.
Hébéte (wezenloos, verbluft, uit het veld geslagen, suf), bn.
Hebreër, m. —s. Hebreëën; **Hebreeuwsch**, bn.
Hebzucht (inhaligheid), v. gmfv.
Hebzuchtig, bn.; —heid, v.
Hecht (sterk, vast) bn. en bw.; —heid, v.
Hecht, Heft (handvat), o. —en.
Hechten (verbinden), ik heb gehecht; —is (gevangenschap), v.; —ing, v.; —sel, o.
Hectare (bunder = 100 A. of 10000 M²), v. —s.
Heetisch (teringachtig), bn. [—n.
Hectogram (Nederl. ons of 100 Gr.), o. —men.
Hectoliter (100 Nederl. kan), m. —s.
Hectometer (100 M.), m. —s.
Heede (hennep-afval), v. gmfv.
Heel (gansch), bn. en bw.; —heid, v.
Heelal (schepping), o. gmfv.
Heelbaar (geneeslijk), o. bn.
Heelen (genezen), ik heb geheeld; —ing, v.
Heelhuids, Heelshuids (zonder letsel), bw.
Heelkracht, v. —ea; —kruid, o.; —kunde, v.; —kundig, bn.; —kundige, m. en v. —n; —kunst, v.; —meester, m. —s.
Heem, Heim (huis, hoeve), o. —en.
Heemraad (lid van een dijkbestuur), —raden.
Heemskinderen (de vier), o. mv.
Heemstede (boerenhuis), v. —en.
Heemstedengeld (belasting op de hoeven), o.
Heeakomen, o. *Een goed* — zoeken
Heenreis, v. Ook: *heenreize*.
Heerit, m. gmfv.
Heep (snoeimes), v. hepen.
Heer (meester, gebieders), m. —en.
Heer (leger), o. Ook: **Heir**.
Heerachtig, bn.; —heid, v.
Heeremijntijd (uitroep van verbazing), tw.

Heerendienst, m. —en; —huis, o. —huizen, —huizing, v. —en; —knecht, m. —s.
Heerlijk (van den heer, prachtig), bn.; —heid, v. —e rechten; een —heid, een adellijk landgoed.
Heerom (geestelijke), m. —s.
Heerschap (heer), o. —pen; —pij (bewind), v. —en.
Heerschen, ik heb geheerscht; —er (macht-hebber), m.; —ing, v.
Heerschzucht (zucht naar macht), v. gmfv.
Heerschzuchtig, bn.; —heid, v.
Heerweg, Heirweg (groote landweg), m. —en.
Heesch (schor), bn.; —heid, v.
Heester (houtachtige plant), m. —s.
Heef, bn. en bw.; —heid, v. *Op —e kolen staan*, hoogst ongeduldig zijn; *een — gevecht*, scherp, hevig gevecht; —e tranen, bittere tranen; *op —erdaad betrappen*, juist op het oogenblik, dat de daad bedreven wordt; *men moet het ijzer smeden, terwijl het — is*, men moet van de goede gelegenheid gebruik maken.
Heeten (heet maken), ik heb geheet. *Het water —*.
Heeten (nemen en genoemd worden), ik heette, heb en ben geheeten. *Ik heet hem mijn vriend; hij heet de baron*.
Heethoofd (belhamel), m. en v. —en.
Heethoofdig (driftig), bn.; —heid, v.
Heff, Heffe (grondsoep), v. gmfv.
Heffboom (nat. staaf), m. —en.
Heffen, ik hief, heb geheven. *Den arm —*, *het been —*, oplichten, optillen; *belastingen —*, opleggen; —fer, m.; —fing, v.
Heffoffer (offer der eerstelingen bij de Hebreëën), o. —s.
Heft, o. Ook: **Hecht**. *Het — van een mes*.
Heftig (driftig), bn.; —heid, v.
Heg, Hegge (tuinhaag), v. —gen.
Hei, tw.
Hei (werktuig om palen te heien), v. —en.
Heibel (twistieke vrouw), v. —en.
Heiblok, o. —ken.
Heide, Hei (vlakke, zandgrond), v. —n.
Heiden (afgodiendenaar), m. —en.
Heiden (zigeuner), m. —s.
Heidendom, o.
Heiduk (licht gewapend infanterist in Hongarije), m. —ken.
Heien (palen instaan), ik heb geheid; —er, m.; —ing, v.
Heil (geluk, zaligheid), o. gmfv.
Heiland (Zaligmaker), m.
Heilbot (schol), v. —ten.
Heilig, bn. en bw. *God is —*; —heid, v.
Heiligdom (tempel; ook heilig voorwerp, reliquie), o. —men.
Heilige (heilig verklaarde), m. en v. —en.
Heiligen (heilig maken), heb geheiligd; —ing, v. *Het doel heiligt de middelen*.
Heiligmaking, v. gmfv.
Heilloos (rampspoedig), bn. en bw.
Heimelijk, bn. en bw.; —heid, v.
Heimpje (zeker soort van krekelt), o. —s.
Heimwee (ziekelyk verlangen), o. gmfv.
Heinde (dicht bij), bw.
Heining (schutting, omtuining), v. —n; —inkje, o.
Heir, Heer (leger), o. —en.
Heirvaart, Heervaart, v. —en.
Heisa, tw.
Hek (getralied afschutsel), o. —ken. *Het — is van den dam*, er is geen toezicht of opzicht.

Hekel (*werktuig*), m. —s. *Iem. over den — halen*, kwaadspreken van iem.
Hekel (*afkeer*), m. *Een — aan iem. hebben*.
Hekeldicht (*schimpdicht*), o. —en.
Hekeldichter, m. —s. *Vondel is ook —*.
Hekelen, ik heb gehegeld; —aar, m.; —ing, v.
Hekelschrift (*satire, schotschrift*), o. —en.
Hekenschpringer (*onbesuisd jongmensch*), m. —s.
Heks (*tooverkol, leelijk oud wijf*), v. —en. Fig. sluw, schalksch meisje.
Heksen, ik heb gehekst; —erij, v.
Hel (*verblijfplaats der verdoemden*), v. gm. v.
Hel (*helder, fonkelend*), bn. en bw.; —heid, v.
Helaas, tw.
Held, m. —en. *Tromp was een —; de — van een roman, tooneelstuk, enz.*
Heldenaar, m. —en; —daad, v. —daden; —deugd, v. —en; —dicht, o. —en; —dichter, m. —s; —dood, m.; —moed, m.; —zang (*epos*), m. —en; —zanger, m. —s.
Helder (*klaar, licht, zuiver*), bn. en bw. —heid, v.
Helderziend (*scherpziend*), bn. *Een — man*.
Heldhaftig, bn. en bw. *Een —e verdediging; iets — verdedigen; —heid, v.*
Helen (*bergen*), ik heb geheeld; —r, m. *De heler is zoo goed (schuldig) als de steler*.
Helft, v. —en.
Helioscoop (*zonneschouwer, zonneglas; een met lamproet beroekt glaasje*), m. —copen.
Heliotroop (*zonnebloem; ook: werktuig*), m. —tropen.
Hellebaard (*lans met dwarsbijl*), v. —en.
Hellebaardier (*soldaat met een hellebaard*), m. —en, —s.
Hellebrok (*boosdoener*), m. en v. —ken.
Hellen, ik heb geheld; —ling, v. *Op zijde —, overhangen*.
Hellenist (*kenner der oud-Grieksche taal*), m. —n.
Helleveeg (*boosaardige vrouw*), v. —vegen.
Hellig (*boos*), bn. en bw.; —heid, v.
Helm (*hoofddeksel*), m. —en; —pje, o. *Met den — geboren zijn*, d. i. met de gave der voor-
Helm (*grassoort*), v. gm. v. [spelling.
Helmet (*dicht, voor helm*), o. —ten.
Helmkruid (*speenkruid*), o. gm. v.
Heloot (*Spartaansche knecht, lijfeigene*), m. Heloten. *Een volk van heloten*, een onderdrukt volk.
Helpen, ik hielp, heb geholpen; —er, m. *Van den wal in de sloot —, nog ongelukkiger maken; naar de andere wereld —, van kant maken, doen sterven: iem. uit den droom —, iem. licht geven, iem. iets verklaren; zoo waarlijk helpe mij God almachtig!* eedsformulier.
Helpzeel, Hulpzeel, o. —zeelen.
Helsch, bn. en bw.; —heid, v.
Helvetië (*Zwitserland*), o.; —tiër, m.; —tisch, Hem, tw. [bn.
Hemd, o. —en.
Hemel (*uitspanstel*), m. —en; (*van een bed*), m.
Hemelen (*sterven*), het kindje is gehemeld. [—s.
Hemeling, m. en v. —en; v. ook —e.
Hemelsblauw, bn. *Een — lint*.
Hemelsch, bn.; —geziind, bn.
Hemelvaart, v.; —sdag (*40 dagen na Paschen*), m. —en.
Hemelval (*schoone taal, schoon gezang*), m. gm. v.
Hemisfeer (*halfronde, de helft van den hemel- of aardbol*), v. —pheren.

Hemmen (*toeroepen*), ik heb gehemd.
Hen (*kip*), v. —nen.
Heng (*deurhengsel*), v. —en.
Hengel (*vischroede*), m. —s.
Hengelen, ik heb gehengeld; —aar, m.
Hengelroede, v. —n; —snoer, o. —en; —stok.
Hengsel, o. —s. [m. —ken.
Hengst (*mann. paard*), m. —en.
Hengst (*groot en sterk vaartuig*), v. —en.
Hengstebron (*bron van Apollo op den Helicon*), v. *Uit de — gedronken hebben*, dichter zijn.
Hengsten (*hard werken*), ik heb gehengst.
Henker (*beul*), m. —s.
Hennep (*plant*), m.
Hennepaster (*bemoetial, bedilal*), m. —s.
Hensbeker, Henzebeker (*Hanzebeker, gildebeker*), m. —s. vero.
Her, bw. en vz. *Van ouds —, van eeuwen —, sedert oude tijden, sedert eeuwen*.
Herakliet (*een oud wijsgeer, die altijd om de daden der menschen schreef*), m.
Heraldicus, Heraldiek (*wapenkunde*), v.
Heraldiek (*wapenkunde*), v.; ook: (*wapenkundig*), bn.
Heraut (*wapenbode*), m. —en.
Herbariseeren (*kruiden of planten zoeken*).
Herbarist (*kruidenzoeker; plantenkenner*), m. —en. Ook: **Herborist**.
Herbarium (*kruidkundig handboek; plantenboek*), o. —s, herbaria.
Herberg, v. —en. *De waarheid vindt zelden —, d. i. huisvesting*. —ier, m.
Herbergen (*logeeren*), ik heb geherbergd; —ing, v.
Herbergzaam (*gastrij, bewoonbaar*), bn. en bw.; —heid, v.
Herboriseeren (*kruiden zoeken, kruiden verzamelen*).
Herborist (*kruidenzoeker, plantenkenner*), m.
Herbouw, m. [—en.
Herculisch (*forsch, gespierd, sterk*), bn.
Herdagen (*wederom dag worden*), het is —daagd.
Herdenken (*in de gedachte brengen*), ik —dacht, heb —dacht; —ing, v.
Herdenken (*herdenking*), o.
Herder, m. —s.
Herdersdicht (*dicht over het landleven*), o. —en.
Herdoop (*wederdoop*), m. gm. v.
Herdruk (*nieuwe druk*), m. —ken.
Hereditair (*erfelijk*), bn.
Heremiet (*kluisenaar*), m. —en.
Herfst (*najaar*), m.
Herhaald (*bij herhaling*), bn.; —elijk, bw.
Herhalen (*overdoen, opnieuw bestudeeren*), ik heb —haald; —er, m.; —ing, v.
Herijk, m. *De — van maten en gewichten*.
Herijken (*opnieuw ijken*), ik heb —ijkt; —ing, v.
Herinneren (*weder te binnen brengen*), ik heb —innerd; —ing, v.; —ingsvermogen, o.
Herkennen (*terugkennen*), ik heb —kend; —ing, v.; —ingsteeken, o.; —ingswoord, o.
Herkiesbaar (*opnieuw kiesbaar*), bn.; —heid, v.
Herkiezen (*opnieuw kiezen*), ik —koos, heb —kozen; —ing, v.
Herkomen (*zich herstellen*), ik —kwam, ben —komen.
Herkomen (*afkomstig zijn*), ik kwam —, ben —gekomen; —komst (*afkomst*), v.; —komstig, bn.
Herkoop (*weder-inkoop*), m. gm. v.
Herleven (*fig. opnieuw moed scheppen*), ik ben —leefd; —ing, v.

Herlezen (opnieuw lezen), ik —las, heb —lezen; —ing, v.
Hermaphrodit (die man en vrouw te gelijk schijnt te zijn), m. en v. —en.
Hermelijn (wezel), m. —en.
Hermelijn (bont), o. gmv.
Hermelijnen (van hermelijn), bn. Een — mantel, koningsmantel.
Hermetisch (lucht dicht), bn. en bw. — sluiten, luchtdicht slucht.
Hermitage (de oel of kluis van een kluisenaar), v. —s.
Hernhutter (Morav. broeder te Zeist), m. —s.
Hernieuwen, ik heb —nieuwd. Een belofte —; —er, m.; —ing, v.
Heroën (helden). Zie **Heros**.
Heroïek (heldhaftig), bn.
Heroïsme (heldhaftigheid), o. gmv.
Heros (held, halfgod), m. heroën.
Herrie (luidruchtige drukte), v. gmv.
Herroepen (opnieuw roepen, intrekken), ik —riep, heb —roepen; —ing, v.; —er, m.
Herschape (vd. van herscheppen), bn.
Herschepen (opnieuw inschepen), ik heb —scheept; —ing, v.
Herscheppen (van gedaante door veranderen), ik —schiep, heb —schapen; —er, m.; —ing, v. Deze hei is in welig bouwland herschepen, veranderd.
Hersenen, Hersens, v. mv. Ook: **Harsenen, harsens**.
Hersenschim (droombeeld), v. —men.
Hersenschimmig (ingebeeld), bn.
Herstel (geneezing), o. Hij zoekt overal — van zijn kwaal.
Herstellen, ik heb en ben —steld; —ler, m.; —ling, v.
Herstellingsteeken (muz. teeken, dat te kennen geeft, dat de krasch van een mol of kruis opgeheven is), o. —s.
Hert (tweehoovig dier), o. —en. 't Vliegend —, de grootste kever in Europa.
Hertenjacht, v. —en; —kamp, m. —en.
Hertevleesch, Hertenvleesch, o. gmv.
Hertog (legeraanvoerder; hoogadelijke titel), m. —en.
Hertshoorn, Hertshoren (als voorwerp), m.; (voor de stof), o.
Hervormd (veranderd, verbeterd), bn. Ons — onderwijs.
Hervormde (gereformeerde), m. en v. —n.
Hervormen, ik heb —vormd; —er, m.; —ing, v.
Herzinen (verbeteren, wijzigen), ik —zag, heb —zien; —er, m.; —ing, v. Een wet —, een **Hes** (kiel), v. —sen. [boek —.
Hesp (heupgeurticht; ook: hielte van een ham), v. —en.
Heterodox (onrechtzinnig, van de R. K. kerkelijke leer afwijkende), bn. Een —doxe leer.
Heterodoxie (onrechtzinnigheid), v. gmv.
Heterogeen (ongelijksoortig), bn. Heterogene bestanddeelen, uiteenlopende bestanddeelen.
Heterogeenitiet (ongelijksoortigheid), v. gmv.
Hetman (bevelhebber, aanvoerder, hoofdman eener afdeling Kozakken), m. —nen.
Heude, Heu (een platbodemd koopvaardij-schip), v. heuden en heuen.
Heug (smaak, zin), v. alleen gebruikelijk in: Tegen — en meug, d.i. met tegenzin.
Heugen, het heeft geheugd; —is, v. Mij heugt, het heugt mij; het zal u —, het zal u berouwen.
Heuglijk, bn. en bw. Een — feest, genoeglijk, gedenkwaardig.

Heul (plantk. slaapbol), m. gmv.
Heul (hulp, bijstand), o. Hij vond nergens —.
Heul (houten bruggetje), v. —en.
Heulen (samenspannen), ik heb geheuld. Met den vijand —.
Heup, v. —en.
Heureca (ik heb het gevonden; de bekende uitroep van Archimedes, toen hij onder het baden de naar hem genoemde wet ontdekte, nl. dat een lichaam, in een vloeistof gedompeld, zooveel aan gewicht verliest, als het gewicht van de verplaatste vloeistof bedraagt).
Heusch (beleefd, vriendelijk), bn. en bw.
Heuvel (hoogte), m. —s of —en.
Hevel (buis), m. —s.
Hevig (geweldig, fel), bn. en bw.; —heid, v.
Hexameter (dichtk. zesvoetig vers), m. —s.
Hiaat (stooting van klunkers), m.; (gaping), o.
Hiberneeen (overwinteren). [hiaten.
Hidalgo (Spaansch edelman van lagere rang), m.
Hidoux (afzichtelijk, leelijk), bn. [m.
Hiel (achterdeel van den voet), m. —en.
Hierarch (aartspriester in de Grieksche kerk), m. —en.
Hierarchie (rangvolging in het priester-ambt), v. gmv.
Hierarchische (volgens rangorde), bn.
Hieroglyphe, Hierogrief (beeldschrift bij de oude Egyptenaren), v. —glyphen, —gliefen.
Hieroglyphisch (zinbeeldig, raadselachtig), bn. en bw.
Hijgen (buiten adem zijn), ik hijgde, heb gehijgd.
Hijlik (huwelijk), o. —en. vero.
Hijliken, ik heb en ben gehijlikt. vero.
Hijlikmaker (soort van koek die op bruiloften werd gegeven), m. gmv.
Hijsehen (ophalen), ik heesch, heb geheschen.
Hik, m. —ken. Gij hebt den —.
Hikken, ik heb gehikt; —er, m.
Hilariteit (algemeen gelach), v. gmv.
Hinde (wijfshert), v. —en.
Hinder (beletsel, schade), m. gmv.
Hinderen, ik heb gehinderd; —ing, v.
Hinderlaag, v. —lagen. Zich in — leggen, in een — vallen, valstrik, verraderlijke overval.
Hindernis (stoornis), v. —sen. Een wedloop met —sen.
Hinderpaal (beletsel), m. —palen.
Hinken (mank gaan, springen), ik heb gehinkt. Op twee gedachten —, besluiteloos zijn; het —de paard komt achteraan, de zwaarigheden komen het laatst.
Hiinniken, het paard heeft gehinnikt.
Hippocras (kruidwijn), m. gmv.
Hippelen (huppelen), ik heb gehippeld.
Hippen (springen), ik heb gehipt.
Hippocreen (hengstebron, dichterbron), v. gmv.
Hippodrome (rijbaan, renbaan), o. —n, —s.
Hippopotame (rivierpaard), m. —sen.
Historie (geschiedenis), v. —s of —riën.
Historieel (geschiedkundig), bn. —e portretten.
Historisch (volgens de geschiedenis), bn.
Hit (klein paard), m. —ten.
Hitsen (aanwuren), ik heb gehitst.
Hitte, Hette (grote warmte), v. gmv.
Hivernage (overwintering), v. gmv.
Ho, tw. Ho! wat een leven.
Hobbel (bobbelt, oneffenheid), m. —s.
Hobbels, ik heb gehobbeld. Op de knie —; in een bootje —; op de golven —.
Hobbelig (oneffen), bn.; —heid, v.
Hobbelpaard, o. —en.

Hobo (*muziek-instrument*), v. —'s.
Hoboïst (*hoboblazer*), m. —en.
Hocus-pocus (*goochelarij, tooverformule*), o.
Hodometer (*wegmeter, schredenteller*), m. —s.
Hoe, bw. — gaat het? — warm het was! enz.
Hoed (*hoofddeksel*), m. —en.
Hoed (*maat, ± 10 H.L.*), o. —en.
Hoedanigheid (*eigenschap*), v. —heden.
Hoede (*bescherming*), v. *Onder de — van God.*
Hoeden (*het toezicht houden over*), ik heb gehoord; —er, m.
Hoef (*paardenhoef*), m. hoeven.
Hoef, Hoeve (*hofstede*), v. hoeven.
Hoefslag (*woning, verblijfplaats*), m. —en.
Hoegaamd, bw. *Daar is — geen orde.*
Hoegrootheid, v. —heden.
Hoek (*meetk. deel van het platte vlak*), m. —en.
Hoeker (*vaartuig*), m. —s.
Hoeksche (*een partijnaam*), m. —n. Hoekschen en Kabeljawschen (Vad. gesch.).
Hoelang (*tot*), bw.
Hoer, o. —ders. —deren; —tje, o. —dertjes.
Hoep (*hoepel*), m. —en.
Hoepel (*band om vaatwerk*), m. —s.
Hoepelen (*met den hoepel spelen*), ik heb gehoepeeld.
Hoereeren (*ontucht bedrijven*), —der, m.; hoererij, v.
Hoes (*overtrek*), v. hoezen.
Hoest, m. *Een droge —, een kuch—.*
Hoesten, ik heb gehoest; —er, m.
Hoetelen (*knoeien, broddelen*), ik heb gehoeteld; —aar, m.
Hoeve (*hofstede*), v.
Hoevelheid (*massa, menigte*), v. —heden.
Hoeven (*behoeven*), ik heb gehoefd. *Gij hoeft niet te komen.*
Hoevenaar (*pachter*), m. —s, —naren.
Hoezee (*uitroep van vreugde*), tw.
Hof (*een tuin*), m. hoven.
Hof (*worstenhuis; vorstelijk gezin; vorstengevolg; hooge rechtbank; rechtsgebouw*), o. hoven. *Zijn — maken aan iemand, hulde of verliefdheid bewijzen aan iemand. Open —, vrije tafel; aan het — van Jan Vlegel, als bij de laagste standen.*
Hoffelijk (*beleefd*), bn. en bw.; —heid, v.
Hofje (*kleine tuin, ook: vereeniging van woningen voor oude of behoefteige lieden*), o. —s.
Hofstede (*boerenhuis*), v. —n.
Hoggen (*scheepest. het schip afschrobben*), ik heb gehogd.
Hok (*bergplaats*), o. —ken.
Hokkeling (*éénjarig kalf*), m. en v. —en.
Hokken (*verblijven, wonen*), ik heb gehokt; —er, m.
Hokkerig (*haperend*), bn.; —heid, v.
Hokvast, bn. *Die oude man is erg —, gaat zelden uit.*
Hol (*het hollen*), m. *Op den — raken, slaan.*
Hol (*uitgehohde ruimte*), o. —en.
Hol, bn. en bw.; —heid, v.; —ligheid, v.
Holla, Holla (*houd op!*), tw.
Holderdeholder (*het onderst boven*), bw.
Holla, Holla, tw.
Hollander (*maal- of roerbak bij de papierbereiding*), m. —s.
Hollen (*rennen*), ik heb en ben gehold.
Holographisch (*door den testateur eigenhandig geschreven*), bn. *Een — testament.*
Holsblok (*klomp*), o. —ken.
Holster (*koker aan 't zadel voor 't pistool*), **Holte** (*holligheid*), v. —n. [m. —s.]

Hom, v. —men. *Met — en kuit*, d. i. met huid en haar.
Hombaars (*mannetjesbaars*), m. —zen.
Homicide (*moord*), m. gm.v.
Homiletica, Homiletiek (*leer der kanselwelsprekendheid*), v. gm.v.
Hommage (*huldebewijs*), v. —s.
Homme d'affaires (*zaakwaarnemer, zaakgelastigde*), m. (mv. hommes d'affaires).
Homme de lettres (*geletterde*), m. (mv. hommes)
Hommel (*bij*), v. —s. [de lettres].
Hommelen (*gonzen, mompelen*), ik heb gehommeld; —ing, v.
Hommeles, bw. *'t Is er —, er wordt getwist.*
Hommer (*mannetjes-visch*), m. —s.
Homœopaat (*aanhanger der homœopathie*), m. —en.
Homœopathie (*geneeswijze, waarbij zoodanige middelen worden gebezigd, die bij een gezond mensch juist den ziekte-toestand zouden te weegbrengen, welken men wil verwijderen*), v.
Homœopathisch (*van, voor, over de homœopathie*), bn.
Homogeen (*van hetzelfde geslacht, van dezelfde soort; gelijksoortig*), bn. —gene.
Homogeniteit (*gelijksoortigheid*), v. gm.v.
Homologatie (*goedkeuring, gerechtelijke bekrachtiging*), v. —ties, —tiën.
Homologeeren (*goedkeuren, van kracht maken*)
Homoloog (*overeenstemmend*), bn. [ken].
Homoniem (*gelijkluidend in klank, gelijknamig, doch verschillend in betekenis, als: want en wand, dog en doch, enz.*).
Homp (*brok*), v. —en. *Een — brood.*
Hompelen, ik heb en ben gehompeld; —aar, m.
Hompelig (*hinkend, kreupel*), bn.
Hompelvoet (*kreupelvoet*), m. en v. —en.
Hond, m. —en. *Zij leven samen als kat en —, zij twisten altijd; zoo ziek als een —, erg ziek; bekend als de bonte —, bij een ieder bekend; men moet geen slapende —en wakker maken, men moet geen argwaan wekken; blaffende —en bijten niet, van schreeuwers heeft men niets te duchten; komt men over den —, dan komt men over den staart, als de grootste moeielijkheid maar overwonnen is, volgt de rest vanzelf; men moet in 't financieele niet al te kreunterig zijn: als men een — wil slaan, vindt men licht een stok, een voorwendsel is gauw gevonden, als men iemand treffen wil.*
Honderd, telw. (als zn. o. en in 't mv. —en).
Hondsch (*onbeschoft, ruw*), bn. en bw.; —heid, v.
Hondsdagen (*19 Juli—18 Aug.*), m. mv.
Honger (*behoefte aan spijs*), m. — is een scherp zwaard, d. i. hevige kwelling; — maakt rauwe boonen zoet, d. i. doet den eenvoudigsten kost lekker smaken; — is de beste saus, geeft smaak aan de spijzen.
Hongeren (*broodsgebrek lijden*), ik heb gehongerd. Ook: mij hongert.
Hongersnood, m.
Honi (*hoon, trots*), m. *Honi (honne) soit qui mal y pense*, schande over ieder die er kwaad van denkt, d. i. wie erg denkt, vaart er in 't hart, kenspreuk van het Engelsche wapen en devies van de door koning Eduard III in 1350 gestichte orde van den Kouseband.
Honig, Honing, m. *Iem. — om den mond smeren*, d. i. vleien, pluimstrijken.
Honigbij, v. —en.
Honigdauw, Honingdauw (*zeker kleverig sap der bladluizen*), m. gm.v.

Honigraat, Honingraat, v. —raten.
Honigzeem, Honingzeem (het beste deel van den honing), o. gmv.
Honk (paal, eindpaal van een renbaan), o. Van — gaan, bij — blijven, d. i. van huis gaan, bij huis blijven.
Honneur (eerbewijs; eer), v. —s.
Honneurs (eerbewijzen, plichten bij het ont-haal), v.
Honorabel (eervol), bn. en bw.
Honorair, bn. —lid, eereid.
Honorarium (geldelijke vereering, vergoeding in geld), o. —ria.
Honoreeren (eer bewijzen; betalen). Een wissel —, d. i. als geldig erkennen, acceptceeren.
Honorus causa (eershalve, als eerblijk), bw.
Honteux (beschaamd, verlegen; schandelijk, beschamend), bn. en bw.
Hony. Zie **Honi**.
Hoofd, o. —en. Het — van den staat, van het leger, van een school, van een zaak, van een familie, enz.: zijn — toonen, koppig zijn; het — laten hangen, moedeloos zijn; niet wel bij 't — zijn, min of meer krankzinnig zijn; het — loopt mij om, de zorg kwelt mij; zoo veel —en, zooveel zinnen, zooveel menschen, evenveel meeningen; het — in den schoot leggen, zich overgeven, onderwerpen; zijn — met iets breken, peinen over iets; iem. iets naar het — werpen, verwijtingen doen; iem. boven het — groeien, grooter, ook rijker worden dan hij.
Hoofdig (koppig), bn.; —heid, v.
Hoofdingeneur, m. —s, —en.
Hoofsch (gemaakt, vriendelijk), bn. en bw. Iem. — groeten.
Hoog, bn. en bw.; —heid, v. Van —e geboorte; van —en stand; een —e stem; —e prijzen; een —e dunk; —e woorden met iem. hebben, d. i. twist; het is — tijd, meer dan tijd; — aangeschreven staan; niet — vliegen, niet erg ontwikkeld zijn; niet — timmeren, d. i. niet veel verstand hebben; iets — opnemen, d. i. zeer ernstig opvatten; — met iemand loopen, d. i. zeer ingenomen zijn met hem.
Hoogaars (klein visschersvaartuig), v. —aarzen.
Hoogachtbaar, bn.; —heid, v.
Hoogachten (zeer achten), ik heb —geacht; —ing, v.
Hoogaltaar (het voornaamste altaar), o. —taren.
Hoogbejaard, bn.
Hoogdravend (gezwoolen), bn. Op —en toon, in —en stijl; —heid, v.
Hoogduitsch, bn. Een —e spraakkunst; (als zn. voor Hoogduitsche taal, o.).
Hoogen (hooger maken), ik heb gehoogd; —ing, v.; —sel, o.
Hoogepriester (eerste priester), m. —s.
Hoogerhand (eereplaats, overheid), v. Het is van — bevolen.
Hoogerhuis (huis der Edelen of Heeren in Engeland), o.
Hoogeschool, v. —scholen.
Hooggeacht, bn.; —geboren, bn.; —geleerd, bn.
Hooghartig (fier, trotsch), bn.; —heid, v.
Hoogheerraad (lid van een voornaam polderbestuur), m. —raden.
Hoogheerraadschap, o. —pen.
Hoogleeraar (professor), m. —aren, —aars.
Hoogmoed (trotschheid), m. gmv.
Hoogoven (smeltoven), m. —s.
Hoogschaffen (hoogachten), ik heb —geschat; —ing, v.

Hoogte, v. —n. Hij is nog niet op de —, hij begrijpt het nog niet; uit de — tot iemand spreken, d. i. met trotschheid of overmoed; de — hebben, dronken zijn.
Hoogtijd (feest), m. —en.
Hoogverraad (landverraad, majesteitsschen-nis), o. gmv.
Hoogvlieger, m. —s. Hij is geen —, zijn verstand reikt niet ver.
Hoogwaardige (R. K. het sacrament des altaars), o. gmv.
Hoogwelgeboren (titel van een jonkheer of een baron), bn.
Hooi, o. Te — en te gras, zelden, als bij uit-zondering; te veel — op zijn vork nemen, te veel af willen doen.
Hooien (het hooi bewerken en inhalen), ik heb geshooid; —er, m. Men moet —, als de zon schijnt, van de gunstige gelegenheid gebruik maken.
Hoon (smaad, beleediging), m. gmv.
Hoonen (lasteren, bespotten), ik heb gehooind; —er, m.; —gelach, o.
Hoop (menigte, stapel), m. —en.
Hoop, Hope (verwachting), v. gmv.
Hoopen (ophoopen), ik heb gehoopt.
Hooren (luisteren; toebehooren), ik heb ge-hoord; —der, m.
Hoorn, Horen (hoornstof), o. (een hoorn), m. hoornen, hoorns en horens.
Hoornbeest, Horenbeest (duizendpoot), o. —en.
Hoornblad (zekere plant), o. gmv.
Hoornbloem (muurbloem), v. —en.
Hoornvee, Horenvee (rundvee), o.
Hoornvlies, Horenvlies (vlies in den oogbol), o.
Hoornist (muzikant), m. —en.
Hoos (waterhoos), v. —zen.
Hoos (kos:s), v. hopen.
Hoovaardig (trotsch), bn. en bw.; —heid, v.
Hoovaardij (hoogmoed), v. gmv.
Hoopen (water uit een boot werpen), ik heb gehoosd; —er, m.; —ing, v.
Hop (plant), v. gmv.
Hop (vogel), m. —pen.
Hopen (verwachten), ik heb gehoopt.
Hopman (kapitein, hoofdman), m. —mans, —lieden.
Hoppen (het bier van hop voorzien), ik heb gehopt.
Hopperd (bier nog met de hop vermengd), m.
Horde (vlechtwerk van teenen of draad), v. —en; horretje (vensterschermje), o. —s.
Horde (bende), v. —n.
Hordenmaker, —vlechter, m. —s.
Horen (voorwerp), m. Zie **Hoorn**.
Horizon, Horizont (gezichtender), m. hori-zonten.
Horizontaal (waterpas), bn. Een —ale lijn.
Horleprij (blaasprij, oude Engelsche volks-dans), v. —en.
Horloge (zakuurwerk), o. —s. Een staand —, een onderwetsche, groote staande gangklok.
Horn (spitse hoek), m. —jn.
Horoscoop (planeetlezer, voorspeller), m. —co-pen. Den — trekken, zijn lot willen lezen op een horoscoop of briefje, dat men trekt.
Horrel (geschil, twist), m. —s.
Horrelvoet (misvormde voet), m. —en.
Horrelvoet (persoon), m. en v. —en.
Horreur (afschuw, afschrik), v. —s.
Horribel (verschrikkelijk, afschuwelijk), bn. en bw.
Hors d'œuvre (iets overtolligs; wat niet tot

tot de zaak behoort; ongehoord of ongerijmd iets), o. (mv. hors d'œuvre).

Hort (stoot, duw), m. —en. Met —en en st. o. ten. op onregelmatige manier, moeielijk.

Horten (duwen, stooten), ik heb zehort.

Hortensia (Japanscheroos; heester met schoone groene bladeren en rooskleurige bloemen), v. —s.

Horticultuur (tuinbouw, t.: inierskunst), v. gmv.

Hortologie (tuinbouwkunde), v. gmv.

Hortoloog (tuinbouwkundige), m. —logen.

Hortus (tuin), m.

Horzel (wesp der grootste soort), v. —s —en.

Hospes (waard, gastheer), m. —sen.

Hospita (gastvrouw), v. —s.

Hospitaal (gasthuis, ziekenhuis), o. —alen.

Hospitaliteit (gastvrijheid), v. gmv.

Hossebossen (schokkende rypen), ik heb gehossebost.

Hossen (tegen elkander rijden of springen), ik heb gehost.

Hostie v. —tjen. —ties.

Hostiel (vijandig, op oorlogzuchtige wijze), bn. en bw.

H. stilliteit (vijandelijkheid, vijandelijk gedrag), v. —en.

Hof (rechts, in tegenstelling van haar, links, bij paarden), tw.

Hôtel (groot, voornaam huis; deftige naam voor een herberg of logement), o. —s.

Hotsen (botsen), ik heb gehotst; —ing, v.

Hotten (schiften van melk), het heeft gehot.

Hottentot (wilde in Z. Afrika), m. —ten.

Hou (toegenegen), bn. Hou en trouw.

Hou (sta stil! hou op!), tw.

Houden (bevatten, vasthouden, bezitten), ik hield, heb gehouden: —er, m.; —ing, v. In ontzag —, vrees inboezemen: iem. in het oog —, zijn doen en laten bespieden; iem. kort —, weinig geld toestaan, weinig vrijheid gunnen; iets in gedachten —, er om denken; een zaak slepende —, haar niet beëindigen; zijn mond —, zijn gelofte —, kermis —, feestdag —, de wacht —, een redevoering —, een aanspraak —; paard en ruijtuig —, bedienden —, d. i. hebben; zich dom, doof, onnoozel —, zich voordeur als zoodanig: hij houdt zich maar zoo, hij neemt den schijn aan; zich goed —, zich dapper, roijtaal enz. gedragen; het ijs zal niet —, d. i. dragen: het zal er om —, het zal moeite inhebben: die spijker zal niet —, vasthouden.

Houri (paradijsnimf, eenwig jong blijvende gezellin in het paradijs van Mohammed), v. —s.

Hout, o. —en.

Houterig (houtachtig, fig. stijf), bn.; —heid, v. Een — mensch, stijf, onhandig.

Houtig, bn. Een —e stengel.

Houting (visch), m. —en.

Houtskool, v. —kolen.

Houtsnede, **Houtsnee**, v. —sneden. —sneeën.

Houtvester (opzichter van bosschen), m. —s.

Houtvesterij, v. gmv.

Houvast (klamp, kram), o. —en.

Houw (hak, slag met een degen of sabel), m.

Houwbijl (zware bijl), v. —en. [—en.

Houwblok (hakblok), o. —ken.

Houwdegen (grootte degen, ook vechtersbaas), m. —s.

Houweel (werktuig), o. —en.

Houwen (slaan, kappen), ik hieuw, heb gehouwen. Met een sabel, zwaard, degen —,

slaan; steen—, vleesch—, beeld—. d. i. kappen.

Houwitser (kort kanon), m. —s.

Hoveling (persoon aan het hof), m. —en.

Hovenier (tuinman), m. —s, —en.

Hovenieren, ik heb gehovenierd.

Hugenoot (naam der Hervormden in Frank-

Hui (wei van melk), v. [rijk], m. —noten.

Hui (komaan! voort!), tw.

Huichelachtig (schijnheilig), bn.

Huichelen, ik heb gehuicheld. Vriendschap —, voorgeven; liefde —; —aar, m.; —arij, v.

Huid (vel), v. —en. De — afstroopen, villen; met — en haar, geheel en al; met de — betalen, met het leven; er zijn — aan wagen. d. i. zijn leven.

Huidig (hedendaagsch), bn. De —e mode.

Huidvetten (leertouwen), ik heb gehuidvet; —vetter, m.; —vetterij, v.

Huif (overtrek), v. —ven.

Huig (deel van het week gehemelte), v. —en.

Huik (kapmantel), v. —en. De — naar den huig hangen, van partij veranderen al naar de omstandigheden het eischen.

Huiken (op de hurken gaan zitten), ik heb gehuikt; —er, m.

Huilebalk (gehuurde schreier), m. en v. —en.

Huilebalk (hoed met neergeslagen rand), v. —en.

Huilebalken (aanhoudend huilen), ik heb gehuilebalkt.

Huilen (janken van honden; schreien), ik heb gehuild; —er, m.

Huis, o. —en. Het heele — was op de been, gezin; het Hollandsche —, Henegouwsche —, het — van Oranie, vorstengeslacht; te— zijn in eenig vak, goed op de hoogte zijn, er veel van weten; met de deur in — vallen, zonder inleiding of geheel onverwachts van iets spreken; het Huis des Heeren, kerk, tempel; daarvan is hij niet t—, zoo is zijn aard niet; ik weet diec man niet t— te brengen, ik kan mij zijn naam niet te binnen brengen; hij is iem. van goeder. huize, van goede familie; het hoojer en lager — in Engeland, de kamer der lords en der gemeenten. Oost, West, T— best. Elk —je heeft zijn kruisje, verdriet, last.

Huisbakken (fig. bekrompen), bn. — meenin-

Huishouden, o. —s. [gen.

Huishouden, ik hield huis, heb huisgehouden;

—er, m.; —ster, v.

Huishouding (huisbestier), v. —en; —kje, o. —s.

Huisjesmelker (iem. die huisjes verhuurt), m. —s.

Huisjesstak (stak met een huisje), v. —ken.

Huisraad (meubels, inboedel), o. gmv.

Huisrier (deurwaaarder), m. —s.

Huisvesten (wonen. laten wonen), ik heb en ben gehuisvest; —ing, v.

Huiszittend (zelden of nooit uitgaande), bn. Een — leven; —e armen, tegenstelling van bedelaars.

Huiszittenhuis (armhuis), o. —huizen.

Huiven (dekken met een huif), ik heb gehuifd.

Huiverachtig (rillerig), bn. Ik ben —, zoo iets te doen, d. i. bang, aarzelend.

Huiveren (beven, rillen), ik heb gehuiverd; —ing, v.

Huiverig (huiverachtig), bn.; —heid, v.

Huizen (wonen), ik heb gehuisd; —ing, v.

Huizing (woning), v. —en.

Hukken (huiken, doorzakken in de knieën), ik heb gehukt.

Hul (*kap, hoofdoek*), v. —len.
Hulde (*eerbewijs*), v. — *doen wegens een land-schap*, erkenning van den leenheer; — *doen aan de waarheid*, haar erkennen.
Hulden (*hulde doen*), ik heb gehuld.
Huldigen (*erkennen*), ik heb gehuldigd; —ing, v.
Hulk (*koopvaardij-schip*), v. —en.
Hullen (*dekken, omwikkelen*), ik heb gehuld; —ler, m.; —ling, v.
Hulp (*bijstand*), v. gmv.
Hulpbende (*een troep soldaten*), v. —n.
Hulpmiddel, o. —en.
Hulpvaardig (*bereid te helpen*), bn.; —heid, v.
Hulsel (*kap, doek*), o. —s.
Hulst (*groene heester met harde spitse bladeren*), m. —en.
Hulze (*bast; omhulsel*), v. —n.
Humaan (*menschlievend, gemoedelijk*), bn. en bw.
Humanisme (*stelsel van opvoeding en onderwijs, waarbij de cude talen de eerste plaats innemen*), o. gmv.
Humaniteit (*menschelijkheid, alles wat den mensch liefdevaardig maakt*), v. gmv.
Humanoria (*studien van e klassieke talen*).
Humectatie (*bevochtiging*), v. gmv. [v. mv. **Humectieren** (*bevochtigen*).
Humeur (*gemoedsgesteldheid, temperament; luim*), o. —en.
Humiditeit (*vochtigheid*), v. gmv.
Humiliatie (*vernedering*), v. —ties, —tiën.
Humilieren (*vernederen, verlagen*).
Hummen (*kuchen*), ik heb gehumd.
Humor (*vocht; zinnijke luim; luimige wijze van voorstellen*), m. gmv.
Humorist (*luimig schrijver*), m. —en.
Humoristisch (*geestig, luimig*), bn. en bw.
Humus (*teelaarde*), m. gmv.
Hunebed, Hunnebed (*steenhoop; oude offer- of begraafplaats der Hunen of Fenen in Drente*), o. —bedden.
Hunkeren (*smachten*), ik heb gehunkerd; —aar, m. —ing, v.
Hunnent (te) (*in hun huis, dorp, land*), bw. —halve, om —wil, van —wege.
Huppelen, ik heb en ben gehuppeld; —ing, v.
Hupsch (*voorkomend, aardig*), bn. en bw.; —heid, v.
Huren, ik heb gehuurd; **huurder**, m.; **huring**, v.; **huurling** (*gehuurd persoon*), m.
Hurken (*op de hurken zitten*), ik heb gehurkt; —er, m.; —ing, v.
Hussiet (*aanhanger van Huss*), m. —en.
Hut (*lage, armoedige woning*), v. —ten. De — van een schip, een soort kamertje of kajuit.
Hutselbeker (*dobbeltrechter*), m. —s.
Hutselen, Hutsen (*dooreenschudden*), ik heb gehutseld, gehutst; —aar, m.; —ing, v.

Hutspot (*gemengde spijs met wortelen*), v.
Huur, v. huren.
Huureeël (*huurcontract*), v. —en.
Huwbaar, bn. en bw.; —heid, v.
Huwelijk (*echtvereeniging*), o. —en.
Huwen (*in het huwelijk treden; vereenigen*), ik heb en ben gehuwd. *Hij huwt ijver aan kennis*, d. i. paart.
Huzaar (*licht gewapend ruiter*), m. huzaren.
Hyacint (*oranjegeel of goudkleurig edelgesteente*), m. —en; voor de stof: o.
Hyacint (*bloem*), v. —en. [bn.
Hybridisch (*vreemdsoortig, bastaardachtig*),
Hydra (*grootte, giftige slang; veelhoofdig monster*; fig. een gestadig dreigender wordend kwaad), v. —'s.
Hydraulica (*de wetenschap der waterkunde*), v.
Hydraulisch (*waterkundig*), bn. Een —e pers.
Hydratiek (*watergeneeskunde*), v. gmv.
Hydrogeen, hydrogenium (*watersstofgas*), o.
Hydrographie (*waterbeschrijving*), v. gmv.
Hydrographische kaarten (*zeekaarten*), v. mv.
Hydrometer (*watermeter, vochtweger*), m.
Hydrophobie (*watervrees, hondsdoelheid*), v.
Hydropisie (*waterzucht*), v. gmv. [gmv.
Hydrostatisch (*waterweegkundig*), bn.
Hydrotechniek (*waterbouwkunst*), v. gmv.
Hyena (*roofdier*), v. —s. De gestreepte —, de gevleete —. De — der slagvelden, zij die de lijken der gesneuvelden berooven.
Hygiëne (*gezondheidsleer*), v. gmv.
Hymen (*de god des huwelijks; het huwelijk, de echtstaa*), m.
Hymeneën (*bruiloftszangen*). v. mv.
Hymne (*gezang of gedicht ter eere van den een of anderen god; hooggestemd lied op vorsten en helden; lofged*), v. —n.
Hyperbolisch (*buitensporig, overdreven*), bn. en bw.
Hyperbool (*overdreven voorstelling*), v. —bolen.
Hyperbool (*een der kegelsneden, meetk.*), v. —bolen.
Hypochonder (*aan hypochondrie lijdend*). bn.
Hypochondrie (*miltzucht; onderbuiksziekte; fig. zwaarmoedig- of zwartgalligheid*), v.
Hypocriet (*huichelaar*), m. en v. —en.
Hypocrisie (*huichelarij*), v. gmv.
Hypotenusa (*langste zijde van een rechthoekigen driehoek*), v. —s.
Hypotheecair (*panstellend*), bn.
Hypotheek (*onderpand, verbandbrief*), v. —theken.
Hypothese (*onderstelling*), v. —n.
Hypothetisch (*ondersteld, veronderstellenderwijze*), bn. en bw.
Hysop (*plant*), v. gmv.
Hysterie (*overprikkelde zenuwachtigheid*), v.

I

I, v. i's. De derde klinker en de negende letter van het alphabet; als Romeinsch cijfer één.
ib. of **ibid.** — *Ibidem*, op dezelfde plaats, op dezelfde bladzijde.
Id. — *Idem*, dezelfde, hetzelfde.

i.e. — *Id est*, dat is.
I.H.S. — *In hoc signo (vinces)*, in dit teeken (des kruises n. zult gij overwinnen); ook: *Jesus hominum salvator*, Jezus, de Heiland der menschen.

Imp. — *Imperator*, de keizer (eigenlijk de gebieder).

I.N.D. — *In nomine Dei of Domini*, in den naam van God of des Heeren.

Inf. — *Infra*, beneden, verder op.

I.N.I. — *In nomine Jesu*, in den naam van Jezus.

I.N.R.I. — *Jesus Nazarenus Rex Iudaeorum*, Jezus, de Nazarene, de koning der Joden.

I.N.S.T. — *In nomine Sanctae Trinitatis*, in den naam der heilige Drievuldigheid.

Inv. — *Invenit*, (hij) heeft het uitgevonden.

I.P.I. — *In partibus infidelium*, in 't land der niet-R. Katholieke Christenen.

It. — *Item*, insgelijks, verder, ook, nog.

Ibis (een steltlooper, in oud-Egypte vereerd), m. —sen.

Ichthyographie (beschrijving der visschen), v. gmv.

Ici (hier).

Ideaal (de volkomenste voorstelling van iets, in gedachten; droombeeld), o. ideaalen.

Ideaal, idealisch, bn.

Idealiseeren (denkbeeldig voorstellen).

Idealistisch, bn.

Idee (denkbeeld, gedachte, voorstelling, droombeeld), v. en o. —ën.

Idem. Zie **Id.**

Identieik (in den grond hetzelfde, gelijkwaardig), bn.

Identificeeren (tot hetzelfde maken, twee dingen onder één begrip brengen).

Identiteit (overeenstemming, persoonlijkheid), v. gmv. [bn.]

Idiographisch (eigenhandig, zelfgeschreven).

Idioom, Idioma (eigenaardigheid, taaleigen), o. idiomen.

Idioot (botterik, stompzinnige; onnoozele), m. idioten.

Idiotisme (onnoozelheid, bekrompenheid der verstandelijke vermogens, onvatbaarheid voor verstandsontwikkeling), o. gmv.

Idiotismus (stompzinnigheid; ook gewestelijke uitdrukking), o.

Idolaat (afgodisch), bw.

Idolatrie (afgodendienst), v. gmv.

Idylle (land-, veld- of herdersdicht), v. —n.

Iep (olm), m. —en. Ook: **Ijp**.

Ignobel (onedel, laaghartig), bn. en bw.

Ignobiliteit (gemeenheid, laagheid), v.

Ignominie (schande, oneer), v.

Ignominieus (schandelijk, smadelijk, ont-eerend), bn. en bw.

Ignoreeren (iets niet weten, of niet willen weten).

IJdel (leeg, nutteloos), bn. en bw.; —heid, v.

IJdelruit (pronkzieke vrouw), v. —en.

IJdeluiten (loszinnig handelen), ik heb ge-

IJdeluiterij, v. gmv. [ijdelruit.]

IJdeluitig (dom, behaagziek), bn.; —heid, v.

IJf (taxis), m. ijven.

IJK (merkteken op maten en gewichten), m.

IJKen, ik heb geijkt; —er, m.; —ing, v.

IJI (haast, spoed), v. In aller ijl.

IJI (ledig, los), bn.; —heid, v. — haar, dun van haar.

IJlen (spoeden), ik heb en ben geijld.

IJlen (in de koorts onsamenvattend spreken), ik heb geijld.

IJlhoofd (onbesuisd persoon), m. en v. —en.

IJlhoofdig, bn.; —heid, v.

IJlings (met veel spoed), bw.

Ijp, Iep (olm), m. —en.

Ijpelaar, Iepelaar (dicht. voor iepelboom), m. —s.

IJS, o. Een schoteltje —, zekere lekkernij; het — breken, de toenadering bewerken, hinderpalen uit den weg ruimen; zich op glad — wagen, een lastige zaak ondernemen, iets wagen; beslagen of onbeslagen ten — komen, voorbereid (onvorbereid) met iets beginnen; gaan over — van één nacht, onvoorzichtig handelen; — kost menschenveleisch, het ijsvermaak kost steeds eenigen het leven.

IJSbreker (werktuig), m. —s.

IJSelijk (afgrijselijk), bn.; —heid, v.

IJver (vuur, zucht), m. gmv.

IJveren, ik heb geijverd; —aar, m.

IJverig, bn. en bw.; —heid, v.

IJverzucht (jatoezie), v. gmv.

IJverzuchtig (jaloersch), bn.

IJzegrim (knorrepot), m. —s, —men.

IJzegrimmig (narsch, knorrig), bn.

IJzel (bevrozen dauw), m. gmv.

IJzelen, het heeft geijeld.

IJzen (beven van vrees), ik heb geijzd; —ing, v.

IJzer (metaal), o. —s. — met handen willen breken, het onmogelijke beproeven; 't is lood om oud —, het een is zoo goed als 't ander; men moet het — smeden als 't heet is, de gelegenheid waarnemen.

IJzer (ijzeren voorwerp), o. —s. Iemand in de —s sluiten, d.i. boeien; het paard verloor een —, d.i. hoefijzer; een goud —, d.i. de gouden hoofdbedekking o.a. van Friesche vrouwen.

IJzig (scherp koud), bn.; —heid, v.

IJzingwekkend (wat doet ijzen), bn.

Ikheid (persoonlijkheid), v. gmv.

Ikker (nikker), m. —s.

Ilias (het heldendicht van Homerus, bevattende de beschrijving der verovering van Troje, door de Grieken), v. Iliaden. Een — van rampen, d.i. een reeks.

Illegaal (onwettig, wederrechtelijk), bn. en bw.

Illegaliteit (onrechtmatigheid, onwettigheid), v. —en.

Illegitiem (onwettig, onecht), bn. en bw.

Iliberaal (onedel, laag), bn.

Ilbiraliteit (onedelheid, laagheid), v. gmv.

Illicite (ongeoorloofd, verboden), bn.

Illico (terstond, dadelijk), bw.

Illimite (onbepaald, onbegrensd, onbeperkt), bn.

Illiquide (onzuiver, onklaar, onbewezen), bn.

Illudeeren (schertsen, bespotten; verijdelen).

Illuminatie (algemeene verlichting), v. —tiën.

Illumineeren (verlichten, kleuren). [ties.]

Illusie (ziensbedrog, verblindings, begoocheling), v. —siën, —sies.

Illustratie (ophistering; versiering, plaatwerk), v. —tiën, —ties.

Illustre (beroemd, doortuchtig, heerlijk, voortreffelijk), bn.

Illustreeren (met plaatwerk sieren, ophel-deren; beroemd of uitstekend maken).

Imaginaire (denkbeeldig, hersenschinnig, ver-meend), bn.

Imaginatie (verbeelding, verbeeldingskracht), v.

Imagineeren (inbeelden, voorstellen, bedenken, verzinnen).

Imam (Turksch priester), m. —s.

Imbeciliteit (onnoozelheid, domheid), v.

Imitabel (navolgbaar), bn.

Imitatie (navolging, nabootsing, de copie), v. —tiën, —ties.

Imiteeren (navolgen, nabootsen, naäpen).

Imker (bijenhouder), m. —s.

Immaterialeit (onstoffelijkheid, onlichame-
lijkheid), v. gmv.

Immatriculeeren (opnemen als lidmaat, in-
schrijven, in teekenen). Zich laten —.

Immatuuriteit (onrijpheid; ontijdige ouder-
dom), v. [bw.]

Immediaat (onmiddellijk, onverwijld), bn. en

Immense (onmetelijk, ontzaglijk), bn. en bw.

Immensiteit (onmetelijkheid, oneindigheid), v.

Immensurabel (onmeetbaar), bn.

Immer (altoos, steeds), bw. [duiken].

Immergeeren (in- of onderdompelen; onder-
immigrant (inkomend landverhuizer), m. en

v. —en.

Immigratie (aankomst van landverhuizers), v.

Immigreeren (zich uit andere landen komen
nederzetten).

Imminent (dreigend, nakend), bn. Een —
gevaar.

Immobil (onbeweeglijk; vast, ook: niet tot
den oorlog uitgerust), bn.

Immobiën (immobilair eigendom, onroer-
ende goederen of have), v. mv.

Immoderaat (overdreven, onmatig), bn.

Immodest (onzedig, oneerbaar, onwelvoeglijk),

Immoleeren (opofferen). [bn.]

Immoraal (onzedelijk), bn.

Immoraliteit (zedeloosheid), v. gmv.

Immoreel (zedeloos, onzedelijk), bn.

Immortaliseeren (vereeuwigen, onsterfelijk
maken).

Immortaliteit (onsterfelijkheid), v. gmv.

Immortelle (stroobloem), v. —n.

Immunitie (onbelastheid, vrijheid van be-
lasting, voorrecht), v. —en.

Imparaat (onbereid), bn. en bw.

Impardonnabel (onvergeeflijk, onverantwoor-
delijk), bn.

Impartiaal (onpartijdig, niet eenzijdig), bn. en

Impassibel (onverzettelijk), bn. [bw.]

Impedieeren (belemmeren).

Impenetrabel (waterdicht, ondoordringbaar),

Impenitentie (onbetvaardigheid), v. [bn.]

Imperatief, Imperativus (spraak, gebiedende
wijs), m. —tiesen.

Imperator (zegevierend veldheer; gebieder,
heerscher, keizer), m. —en of —s.

Impereptibel (onmerkbaar), bn. en bw.

Imperfect (onvolkomen), bn. en bw.; als zn.
(onvoltooid verleden tijd), m.

Imperfectie (onvolmaaktheid, onvolkomen-
heid), v. gmv.

Imperiaal (keizerlijk, statelijk, heerlijk), bn.;
als zn. (papier van de grootste soort), o.

Imperiaal (de hemel van een bed, het met
zilbanken voorziene bovendeel van een koets,
omnibus), v. —alen.

Imperiesig (gebiedend, trotsch, heerschzuchtig),

Imperissabel (onvergankelijk), bn. [bn.]

Imperneabel (ondoordringbaar), bn.; als zn.
(regenhoed, rezenjas), m. —s.

Impermeabiliteit (ondoordringbaarheid), v.

Impersonaliteit (impersonaliteit), v. gmv.

Impertinent (onbeschoft, onbeschaamd, on-
hebbelijk, vermetel), bn.; —heid, v.

Impertinentie (onbeschaamdheid, onhebbelijk-
heid), v. —tiën, —ties.

Imperturbabel (onverstoorbaar, altijd gelijk-
moedig), bn. en bw.

Impetereen (verzoeken, afvorderen, eischen).

Impetueus (hevig, luidruchtig), bn. en bw.

Impiëteeren (zondigen; goddeloos maken).

Impitoyabel (onbarmhartig), bn. en bw.

Implacabel (onverzoenlijk), bn. en bw.

Implicieeren (inwikkelen).

Impliciet (mede in betrokken, stilzwijgend er
in begrepen), bn.

Imploreeren (aanzoeken, om hulp smeeken,
afsmeeken).

Impoliet (ongeslepen, ruw, grof; onwellevend
of onbeleefd), bn. en bw.

Impolitesse (onwellevendheid), v.

Impolitic (onstaatkundig), bn. en bw.

Imponeeren (opleggen, b.v. het stilzwijgen;
gebieden, aanbevelen; achting, ontzag in-
boezemen).

Impopulaair (niet in de volksgunst deelend), bn.

Impopulariteit (dering van de volksgunst), v.

Import (invoer). o. —en. invoerwaren.

Important (gewichtig, van aangelang), bn.

Importantie (gewichtig, aangelang), v. gmv.

Importeeren (vreemde waren invoeren b.v.
sigaren; van belang zijn). [zijn].

Importuneeren (lastig vallen, bezwaarlijk
importuniteit (lastigheid, ongelegenheid), v.

Imposant (indrukwekkend), bn. en bw. [—en.

Imposeeren (ontzag inboezemen).

Impost (accijns), m. —en.

Imposteur (bedrieger), m. —s.

Impotent (onvermogen, onmachtig; ziek,
zwakkelijk), bn.

Impotentie (onmacht, onbevoegdheid), v.

Impreacabel (ondoeninglijk, onuitvoerbaar), bn.

Impreentie (vloek, veruensching), v. —tiën, —s.

Imprenabel (onneembaar, onwinbaar), bn.

Impressie (indruk, invloed, aandoening), v.
—siën, —sies.

Imprimatur (het worde afgedrukt). Het —,
verlof tot afdrucken.

Imprimeeren (drukken, inscherpen, inpre-
nprobabel (onwaarschijnlijk), bn. [ten.

Improbabiliteit (onwaarschijnlijkheid), v. —en.

Improbatio (afkeuring), v. —ties, —tiën.

Improbe (oneerlijk), bn. [werpen].

Improbeeren (afkeuren, laken, berispen, ver-
improbeiteit (slechtheid, oneerlijkheid), v. gmv.

Improductief (geen winst opleverend, on-
vruchtbaar), bn.

Unprofitabel (onvoordeelig), bn.

Impromptu (inval; een vers voor de vuist
vervaardigd; een in haast bereide maaltijd), o.

Improvisatie (voor de vuist uitgesproken
dichtstuk, redevoering, toespraak voor de
vuist), v. —ties, —tiën.

Improvisator (voor de vuist sprekend dichter
of redenaar), m. —s, —en.

Improvisieeren (verzen voor de vuist of on-
voorbereid uitspreken, dichten, zingen).

Impudent (onvoorzichtig), bn.

Impudentie (onbedachtzaamheid, onvoor-
zichtigheid), v.

Impudent (schaamteloos), bn.

Impudentie (schaamteloosheid), v. gmv.

Impugneeren (weerstreven, bestrijden).

Impuissance (zwakheid, onmacht), v. gmv.

Impuisant (zwak, onmachtig), bn.

Impulsie (aandrif; prikkel, eerste stoot), v.
—siën, —sies.

Impulsief (aandrijvend, prikkelend, opwek-
kend), bn.

Impunitie (strafeloosheid, het uitblijven van
straf), v. gmv.

Impuriteit (onzuiverheid, onreinheid, vuil-
heid), v. Zie **Impuur**.

Imputatie (aantijging, beschuldiging), v.
—tiën, —s.

Imputeeren (toerekenen, beschuldigen, ten laste leggen).
Impuur (onrein, onzuiver), bn.
Inbordabel (ontoegekankelijk), bn.
In abstracto (in 't algemeen, op zich zelf beschouwd).
Inacceptabel (onaanmemelijk, niet geldig, b.v. een wissel, een voorslag), bn.
Inaccommodabel (dat geen vergelijk toelaat),
Inachtneming, v. [bn.
Inactief (werkeloos, buiten dienst), bn.
Inactiviteit (werkeloosheid), v. gmv.
Inademen, ik heb —geademd; —ing, v.
Inadmissibel (onaanmemelijk), bn.
In aeternum (eeuwig, in eeuwigheid), bw.
Inaliënabel (onvervreemdbaar), bn.
Inalliabel (onverbindbaar), bn.
Inalterabel (onveranderlijk, niet aan bederf onderhevig), bn.
Inapplicabel (niet toepasselijk, niet geschikt),
Inapplicatie (luideh, nalatigheid), v. [bn.
Inappreciabel (onchatbaar), bn.
Inaptitude (ongeschiktheid), v.
Inarticule (onduidelijk, van geluiden en tonen),
Inartificeel (ongekunsteld), bn. [bn.
Inattent (onopmerksaam), bn.
Inauguratie (inwijding, plechtige bevestiging in een waardigheid, inhuldiging), v. —ties, —tiën.
Inaugureel (de inwijding betreffende), bn.
Inaugureren (inwijden).
Inbakeren (warm instoppen), ik heb —gebakerd; —ing, v.
Inbeelden (zich) (zich iets voorstellen, verwaand zijn), ik heb mij ingebeeld; —ing, v.
Inbikken (al bikkende inhakken), ik heb ingebikt.
Inbinden (samenbinden), ik bond —, heb —gebonden; —ing, v. De zeilen —, minderen; hij bond wat in, werd minder veeleischend.
In blanco (wit, onbeschreven, ongevuld), bw. — iets teekenen.
Inblazen (inboezemen, ophitsen), ik blies —, heb —geblazen; —er, m.; —ing, v.
Inboedel, Inboel (gezamenlijke meubels), m. —s, —en.
Inboeken (in het grootboek schrijven), ik heb —geboekt; —ing, v.
Inboezemen (ingeven, inprenten), ik heb —geboezemd; —ing, v.
In bonis (goed bij kas), bw.
Inboortling (die geboren is waar hij woont), m. en v.; voor het v. ook —e.
Inborst (karakter), v. gmv.
Inbraak (het inbreken), v. gmv.
Inbreuk (schending van recht), v. gmv.
Inbuigen (naar binnen buigen), ik boog —, heb of het is —gebogen; —ing, v.
Inca (titel der oude koningen en prinszen van Peru), m. —s.
Incalculabel (onberekenbaar), bn.
In calculo (in de bereking), bw.
Incapabel (onbekwaam), bn.
Incapaciteit (onbekwaamheid), v. gmv.
Incarceratie (inkerkering), v.
Incarcereren (inkerkeren, opsluiten, in hechtens zetten).
Incarnaat (hoog rozerood, vleeschkleurig), bn.
Incessatie (het innen van gelden), v. —tiën, —s.
Incasseeren (geld innen; omlijsten).
In casu (in geval), bw.
In causa (in de rechtszaak), bw.
Incenseeren (bewieroken).

Incident (toeval, geschil, bijkomend of tuschenkomend iets), o. —en.
Incideenteel (tusschenbeiden komend), bn.
Incisie (insnijding, snede), v. —siën, —sies.
Inciteeren (aanzetten, aanvuren, opruien).
Inciviel (onwellevend), bn.
Incivilitieit (onbeleeftheid), v. —en.
Inclinatie (genegenheid, liefde; helling der magneetnaald), v. —tiën, —ties.
Inclineeren (een neiging tot iets hebben, overhellen, geneigd zijn).
Inclosa (ingesloten), bw.; als zn. (het intig-
Includeren (insluiten). [gende], v.
Inclus (met insluiting van), bw.
Inclusief (ingesloten, daaronder begrepen; met inbegrip van), bn. en bw.
Incognito (onbekend), bw. Hij reist —, d.i. onder een vreemden naam; als zn. (het aannemen van een vreemden naam), o.
Incommodatie (hindernis, bemoeilijking), v.
Incommodeeren (lastig vallen, verontrusten, moeijlijk maken).
Incommunicabel (onmededeelbaar, geheim), bn.
Incommutabel (onveranderlijk), bn.
Incomparabel (onvergelijkelijk, voortreffelijk), bn.
Incompatibel (onbestaanbaar [met], onverenigbaar), bn.
Incompatibiliteit (onbestaanbaarheid [met], onverenigbaarheid), v. gmv.
Incompetent (onbevoegd), bn. Zich — verklaren.
Incompetentie (onbevoegdheid), v. —tiën, —ties.
Incompleisant (onvriendelijk), bn.
Incompleet (onvolledig), bn.
Incomprehensibel (onbegrijpelijk), bn.
In concerto (in overeenstemming), bw.
Inconform (niet overeenstemmend), bn.
Incongruent (niet overeenstemmend, ongelijk), bn.
Incongruïteit (ongepastheid, ongeschiktheid, onvoegzaamheid), v. —en.
Inconsequent (ongerijmd, tegenstrijdig, zich zelven niet gelijk blijvend), bu. en bw.
Inconsequentie (afwijking van eigen beginselen, tegenstrijdigheid), v. —tiën, —ties.
Inconsistent (ondegelijk, onvast), bu. en bw.
Inconsistentie (ondegelijkheid, onvastheid, zonder samenhang of verband), v. gmv.
Inconstitutioneel (ongrondduttig), bn. en bw.
Incontestabel (onbetwistbaar of ontegensprekelijk), bn. en bw.
Inconvenabel (ongepast, onbehoortlijk, ongeschikt, onvoegzaam), bn. en bw.
Inconvertibel (onveranderlijk, onkeerlijk), bn.
Incorporatie (inlijving, opnemng [in], vereeniging), v.
Incorporeeren (inlijven, vereenigen).
Incorrect (onnauwkeurig, gebrekkig), bn.; —heid, v.
Incorrigibel (onverbeterlijk, hopeloos), bn.
Incorruptibel (onbedorven of onbederfelijk; onomkoopbaar), bn.
Incourant (niet gangbaar, zonder aftrek), bn.
Incredibel (ongeloofbaar), bn.
Incredibiliteit (ongelooflijkheid), v. gmv.
Incrasseren (aangroeiën).
Incrimineeren (als strafbaar beschouwen).
Incrayabel (ongelooflijk), bn.
Incrusteren (het inzetten van fijne steenen).
Incubatietijdperk (de tijd die er verloopt tuschen de besmetting en het uitbreken eener ziekte), o. —en.
Inculpata tutela (wettige zelfverdediging).

Inculpeeren (beschuldigen, te laste leggen).
Ineenabelen (oude woortbrengselen der boek-drukkunst), m. mv.
Incurabel (geneestelijk), bn.
In curia (op het raadhuis, voor het gerecht).
Incursie (vijandelijke inval, strooptocht in een and), v. —siën, —sies.
Indachtig (aan iets denkende), bn. en bw.
Indagen (daarvaarden), ik heb —gedaagd: —ing, v.
Indammen (omringen met een dam), ik heb —gedamd: —ing, v.
Indecent (onwelloeflijk, zedenkwaatsend, onkiesch, oneerbaar), bn.
Indecentie (onwelloeflijkheid, onkieschheid, oneerbaarheid), v. —ties, —tiën.
Indechiffrel (onontcijferbaar, onverklaar-Indecis (besluiteloos), bn. [baar], bn.
Indecisie (onbestistheid, besluiteloosheid), v.
Indeclinabel (onverbuigbaar), bn.
Indelicaat (onkiesch; onheusch), bn. en bw.
Indelicatesse (onkieschheid; onheuschheid), v. —n.
Indemniasie (schadeloosstelling, vergoeding), v. —tiën, —ties.
Indemniseeren (schadeloosstellen).
Indemniteit (schadeloosstelling, vergoeding), v. —es.
Indenken (peinzen over), ik dacht —, heb —gedacht.
Independent (onafhankelijk), bn.
Independentie (onafhankelijkheid), v. gmv.
Independisten (leden eener Protestantische sekte in Engeland), m. en v. mv.
In deposito (in bewaring), bw. Gelden bij een bankier — geven.
Inderaad (werkelijk), bw.
Inderhaast, bw.
Indertijd, bw.
Index (bladwijzer; register, lijst: wijsvinger), m. Deze werken zijn op den —gplaatst, d. i. op de lijst der verboden boeken. [ties.
Indicatie (aanwijzing; vermoeden), v. —tiën,
Indicatief, **Indicativus**: spraakk. aantoonende wijs), m. —tieven.
Indienen (aambieden, inleveren), ik heb —ge- diend: —ing, v.
Indifferent (onverschillig), bn.
Indifferentie (onverschilligheid, koeltinnig- Indigent (behoefstig, arm), bn. [heid], v.
Indigentie (gebrek, behoefte, armoede), v.
Indigestie (onverteerbaarheid, slechte spijs- vertering), v.
Indignatie (verontwaardiging, misnoegen), v.
Indigneeeren (beleedigen, met verontwaardig- ing vervullen).
Indigo (blauwe kleurstof), v. gmv.
Indijken (binnen dijken leggen), ik heb —ge- dijkt, —dijking, v.
Indirect (middelijk, zijdelingsch, niet recht- streeksch, langs omwegen), bn. en bw. —e belastingen.
Indisciplinabel (losbandig, ongebr. idel; on- geoefend), bn.
Indiscreet (onbescheiden, onvoorzichtig), bn.
Indiscretie (onbescheidenheid, praatzucht), v. —s.
Indispensabel (onmisbaar, noodwendig), bn.
Indisponereen (in kwade luim brengen; mis- noeyd, verdrietig, boos maken).
Indisponibel (onbeschikbaar), bn.
Indispositie (onpasselijkheid, kwade luim, ongesteldheid, misnoegen), v. —tiën, —s.

Indisputabel (onbetwistbaar), bn.
Indissolubel (onoplosbaar), bn. [bn.
Indistinct (onduidelijk verward, onbepaald), m. en o. —ën, —s.
Individu (elk wezen, ieder mensch of persoon), m. en o. —ën, —s.
Individueel (persoonlijkheid, karakter, aard), v. gmv.
Individueel (afzonderlijk, persoonlijk), bn. en bw.
Indivisibel (ondeelbaar), bn.
Indociliteit (onleerzaamheid, hardleerigheid; onhandelbaarheid), v. gmv.
Indoën (insteken, inleggen), ik deed —, heb —gedaan.
Indo-germaansch, bn. De —e taal, d. i. de taal van Europa en Voor-Indië.
Indolent (lusteloos, onverschillig, traag), bn. en bw.
Indolentie (lusteloosheid, onverschilligheid, traagheid), v.
Indommelen (instuimeren), ik ben —gedom- meld: —ing, v.
Indompelen (in het water dompelen), ik heb —gedompeld: —ing, v.
In dorso (op de keerzijde des wissels), bw.
Indrijven (met geweld instaan), ik dreef —, heb en ben —gedreven; —ing, v.
Indringen (zich —, zich toegang verschaffen), ik drong —, heb en ben —gedrongen: —er, m.; —ing, v.
Indrogen (door drogen inkrimpen). het is —gedroogd: —ing, v.
Indruisen (in verzet komen, in botsing zijn), ik ben —gedrulscht: —ing, v.
Indruk, m. —ken. Een sterken, een diepen — maken.
Indrukken (indruwen), ik heb —gedrukt: — king, v.; —sel, o.
In dubio (in twijfel), bw. — staan.
Inductie (aanleiding, gevolgtrekking, besluit, slotsom), v. —ties, —tiën. Iets door — be- wijzen, d. i. uit voorbeelden of feiten.
Indulgent (toegeeflijk, verschoonend), bn. en bw.
Indulgentie (toegeeflijkheid, verschooning: kerkelijke afaat), v. —tiën, —ties.
In duodecimo (in boekformaat van 24 blad- zijden per vel), bw.
In duplo (in twee eensluitenden, dubbel), bw. Een afschrift —.
Industrie (nijverheid, werkzaamheid, kunst- vlijt), v. Chevalier d'—, gelukzoeker.
Industrieel (nijver, werkzaam), bn.
Industrieel (fabrikant, uitoefenaar van een tak van nijverheid), m. —en.
In effigie (in beeltenis), bw. — verbranden, — terechtstellen.
Inegaal (ongelijk, oneffen, verschillend), bn.
Inegaliteit (ongelijkheid, oneffenheid), v. —en.
Inelegant (onsierlijk, smakeloos, lomp), bn.
Inenten (een ent inzetten), ik heb —geënt: —er, m.; —ing, v.; —sel, o. De pokken —, kunstmatig pokken doen ontstaan.
Inept (ongerijmd, zot), bn.
Ineptie (zothed, onnoozelheid), v. —tiën, —s.
Inert (vaadst, werkeloos), bn.
Inertie (werkeloosheid, rust), v. gmv.
Inestimabel (onschatbaar), bn.
Inetsen (graveeren), ik heb —geëtt: —ing, v.
Inetteren (dieper verzweren), het is —geëit- terd: —ing, v.
Inevidentie (onduidelijkheid), v. —tiën, —s.
Inevitabel (onvermijdelijk), bn.
Inexact (on nauwkeurig, onjuist) bn.

Inexactitude (onnauwkeurigheid), v. —s.
Inexcusabel (onverzeenbaar of onverantwoordelijk), bn.
Inexigibel (onafvorderbaar, niet te eischen), bn.
Inexorabel (onveriddelijk), bn.
Inexperientie (onervarenheid), v. gmv.
Inexplicabel (onverklarbaar, onoplosbaar), [bn.]
Inexprimabel (onuitsprekelijk), bn. [bn.]
Inexpugnabel (onverwinbaar, onbedwingbaar), bn.
In extenso (in zijn geheel, breedvoerig), bw.
In extremis (momentis) (in de laatste oogenblikken des levens, op sterven liggend).
Infaam (eerloos, snood, schandelijk), bn. en bw.
In factu (inderdaad, metterdaad), bn.
Infaillibel (onfeilbaar), bn.
Infamant, infameerend (onteerend, eerroovend), bn.
Infameeren (lasteren, schelden, eerloos maken) (eerloosheid), v. gmv. [ken.]
Infamiteit (schandstuk, laagheid), v. —en.
Infant (koninklijke prins in Spanje en Portugal), m. —en.
Infante (koninklijke prinses, idem), v. —n.
Infanterie (mil. voetvolk), v. gmv.
Infanterist (soldaat te voet), m. —en.
Infanticide (kindermoord), v. —s.
Infatigabel (onvermoed, onverdroten), bn.
In favorem (ten gunste, ten voordeele), bw.
Infect (besmet, aangestoken), bn.
Infecteren (besmetten, verpest).
Infectie (besmetting), v. gmv.
Inferieur (ondergeschikt, onderhoorig), bn.
Inferieur (ondergeschikte), m. —en.
Inferioriteit (ondergeschiktheid, minderheid), v.
Infernaal (helsch, duivelsch, boosaardig), bn.
Infertiel (onvruchtbaar), bn.
Infesteeren (verontrusten door strooperij, kwellen, vijandelijk behandelen).
Infideel (trouweloos), bn.
Infideliteit (ontrouw, ongelooft), v.
In fidem (ter bevestiging, ter waarmeding), bw.
Infiltratie (inzijging, inslorping eener vloeistof), v. —tiën, —s.
Infinit (oneindig), bn.
Infinitief (oneindigheid), v. gmv.
Infinitief, infinitivus (spraak. onbepaalde wijs der werkwoorden), m. —ieven.
Infirm (gebrekkelijk, zwak), bn.
Infirmereen (vezwakken, krachteloos maken).
Infirmierie (ziekenhuis), v. —ën.
Inflammatie (ontsteking van een wonde), v. —tiën, —ties.
Infammeeren (ontsteken, aanvuren, verbitteren).
Inflectie (buiging, verandering van toon), v. —tiën, —ties.
Inflexibel (onbuigbaar, stijfhoofdig), bn.
Inflicte (het opleggen eener straf), v. gmv.
Inflicteeren (opleggen eener straf).
Influentie (invloed, invloed, inwerking), v.
Influenza (zinkingkoorts, griep), v. gmv.
Influisteren (zachtjes in het oor zeggen), ik heb —gefluisterd; —ing, v.
In folio (boeken in groot formaat; opperbest).
Inform (wanstaltig, mismaak), bn.
In forma (in behoortijken vorm), bw.
Informatie (inlichting; —richt), v. —tiën, —ties.
Informeeren (berichten, kennis geven, melden; inlichtingen inwinnen).
Informiteit (wanstaltigheid, mismaaktheid), [v.]
In foro (in of voor het gerecht). [v. —en.]
Infraactie (inbreuk, schending), v. —tiën, —ties.

In fraudem (om te bedriegen), bw.
Infrequent (eenzaam, stil), bn.
Inftructueus (vruchteloos), bn.
Infusie (ingieting), v. —siën.
Infusie-diertjes (kleine diertjes in vloeistoffen, alleen voor het gewapend oog zichtbaar), o. mv.
Ingaan (beginnen), ik ging —, heb en ben —gegaan. De leertijd is op 1 Nov. —gegaan.
Ingaande, bn. — rechten.
Ingaarder (ontvanger), m. —s en —en.
Ingaderen (verzamelend), ik heb —gegaderd; —ing, v.
Ingang (fig. begin), m. —en. Met — van 1 October; zijn taal had —, vond weerklank, maakte indruk.
Ingebeeld (verwaand), bn.; —heid, v.
Ingeboren (ingeschapen), bn.
Ingeborene, m. en v. —n.
Ingeërde (eigenaar), m. en v. —n.
Ingegrift, bn.
Ingekankerd (diep ingeworteld), bn.; —heid, v.
Ingeland, ingelaude (die enig land in een bedijkten polder heeft), m. —en.
Ingenteur (krijgs- of vestingbouwkundige; bouwkundige van den waterstaat), m. —s. — van den waterstaat, rijksambtenaar met het toezicht belast over wateren, dijken, bruggen, enz.
Ingenieus (scherpzinnig, vernuftig), bn.
Ingenomen (gesteld op), bn.; —heid, v.
Ingenu (oprecht, ongekunsteld, openhartig), bn. en bw.
Ingenuiteit (oprechtheid, ongekunsteldheid, openhartigheid), v.
Ingereeren (invooeren; [zich] ergens in mengen).
Ingefogen (zedig, stemmig), bn.; —heid, v.
Ingeval (indien), vw.
Ingeven, ik gaf —, heb —gegeven; —er, m.: —ingvolgde, vz. [—ing, v.]
Ingewand, o. —en.
Ingewide (ingewand van een dier), o. gmv.
Ingewikkeld (moelijk, lastig), bn.; —heid, v.
Ingeworteld, m. Een —e kwaal, een diep zittende kwaal.
Ingezete (inwoner), m. en v. —n.
Ingrat (ondankbaar), bn.
Ingratitude (ondankbaarheid), v.
Ingridiënt (bestanddeel; mengsel bij geneesmiddelen, enz.), o. —en.
Ingreep (inbreuk), m. —grepen.
Inhabiliteit (onbekwaamheid), v. gmv.
Inhalatie (inademing), v. —tiën, —ties.
Inhalatietoestel, m. en o. —len.
Inhaleeren (inademen, inzuigen van lucht, damp, enz.).
Inhalen, ik heb —gehaald; —haling, v.; —haalder, m. Iem. —, door vlugger loopen, enz. bereiken; het verlorene —, herkrigen; een vorst, prins, kerkvoogd —, plechtig de stad inleiden.
Inhalig (schraapzuchtig), bn.; —heid, v.
Inham (zeetong, baat), m. —men.
Inheemsch (inlandsch), bn. Een —e plant, de —e kleederdracht.
Inherent (aangeboren, onafscheidelijk, bijbehoorend), bn.
In hoc casu (in dit geval), bw.
Inhospitaliteit (ongastvrijheid), v. gmv.
Inhoud (grootte, capaciteit), m. —en.
Inhouden, ik hield —, heb —gehouden; —ing, v. Wat houdt die brief in? d. i. bevat; hij hield het paard, zijn toom in, bedwingen; iets van het loon —, terughouden.

Inhoudsmaat, v. —maten.
Inhoudopgave, v. —n.
Inhouwen (*inhakken*), ik hieuw —, heb —gehouden. *Op den vijand —*.
Inhuldigen (*bevestigen, erkennen*), ik heb —gehuldigd; —ing, v.
Inhuldigingsfeest, o. —en.
Inhumaan (*onmensschlievend, onbeschaafd*), bn. en bw.
Inhumaniteit (*onmenscheilijkheid, onvriendelijkheid, hardheid*), v. gm.v.
Inhumatie (*begraving*), v. —tiën, —s.
Inhuken (*op nieuw huren*), ik heb —gehuurd; —ing, v.
In hypothesi (*in de onderstelling; in het onderhavige geval*), bw.
Inimaginabel (*onvoorbeldelijk, onbegrijpelijk*), bn. [*lijk*].
In ipso termino (*op den vastgestelden dag*), bw.
Iniquiteit (*onbillijkheid, onrechtvaardigheid*), v. gm.v.
Initiale (*aanwingsletter*), v. —n. [*v. —en*].
Initiatief (*de aanleiding tot een zaak; het recht om iets voor te dragen; de eerste stap*), o. —tieven. *Het — nemen*, het eerst een voorstel tot iets doen; *het recht van —*, het recht (der Kamers) om voorstellen te doen.
Initieeren (*inwijden, plechtig aannemen*).
Injectie (*inspuiting, inwerking*), v. —ties, —tiën.
Injunctie (*voorschrift, gerechtelijk bevel*), v.
Injurie (*krenking, belediging, scheldwoord*), v. —ries, —riën.
Injureren (*lasteren, eerrooven, schandvlek-injurieus* (beledigend), bn. [*ken*]).
Injuste (*onrechtvaardig*), bn.
Injustitie (*onrechtvaardigheid*), v. gm.v.
Ink (*ingang van een fuiknet*), m. —en.
Inkalven (*wegzakken van zand*), het is —gekalfd; —ing.
Inkankeren (*invreten*), het is —gekankerd; —ing, v.
Inkarnaat (*vleeschkleur*), o. *Het — van het morgenrood*.
Inkeep (*inkerving, insnijding*), v. inkepen.
Inkeer (*berouw*), m. gm.v.
Inkeeren (*berouw gevoelen*), ik ben —gekeerd; —ing, v.
Inkomeling (*vremdeling*), m. en v. —en; voor het v. ook —e.
Inkomen (*binnenkomen*), ik kwam —, ben **Inkomen** (*inkomsten*), o. [*—gekomen*].
Inkomst (*blijde —*), v. —en. *De blijde — der Hertogen van Brabant*, d. i. de feestelijke intocht, gevolgd door het schenken van privilegiën.
Inkomsten (*renten, verdiensten*), v. mv.
Inkoop, m. —en; —sprijt, m.
Inkooopen, ik kocht —, heb —gekocht; —er, m.
Inkorten (*kleiner maken*), ik heb en het is —gekort; —ing, v.
Inkt, m.
Inkuiten (*in een kuil doen*), ik heb —gekuild; —ing, v. *Veldvruchten —*. [*kwakt*].
Inkwakken (*ergens insmijten*), ik heb —gekwakt.
Inkwartieren (*soldaten bij burgers inlegeren*), ik heb —gekwartierd; —ing, v.
Inlaag (*inlage, d. i. geldsom*), v. inlagen.
Inladen (*een schip beladen*), ik heb —geladen; —er, m.; —ing, v.
Inlander (*inboorting*), m. —s; —sch, bn.
Inlassen (*tusschenvoegen*), ik heb —gelascht;
Inleg (*geld*), m. gm.v. [*—ing, v.*].
Inlichten (*ophelderen, duidelijk maken*), ik heb —gelicht; —er, m.; —ing, v.

Intiggen (*gelegen zijn in*), ik lag —, heb —gelegen.
Intlijven (*een lund vereenigen met een ander*), Holland werd —gelijfd; —ing, v.
In loco (*op de plaats zelve*), bw.
Inloodsen (*in de haven brengen*), ik heb —geloodst; —ing, v.
Inloop, m. gm.v.
Intluiden, Intluien (*door klokkelui aankondigen*), ik heb —geluid. *De kermis —*; —ing, v.
Inmaak, v. gm.v. *De — van augurken*.
Inmaken (*confijten, zouten, pekelen*), ik heb —gemaakt; —maaksel, o.; —making, v.
In mandatis (*als bevel, of in last*), bw.
In margine (*op den rand*), bw.
In medio (*in het midden*), bw.
In memoriam (*ter nagedachtenis*), bw.
In mora (*achterstallig, nalatig*), bw.
In natura (*in natuurlijke toestand*), bw.
Innemen, ik nam —, heb —genomen. *Een drankje —*, gebruiken; *het schip moet kolen —*, laden, opnemen; *veel plaats —*, beslaan; *een stad —*, veroveren, bemachtigen; *iem. voor zich —*, winnen, gunstig stemmen; *ingenomen zijn met, d. i. ergens veel mede op hebben*.
Innemend (*beleefd*), bn.; —heid, v.
Innen (*invorderen van gelden*), ik heb geïnd; —ing, v.
Innerlijk (*waar, echt*), bn. en bw. *De — e waarde*, wezenlijke waarde.
Innig (*vuurig, oprecht*), bn. en bw. *Een — gebed, — e vriendschap*; —heid, v.; —lijk, bw.
Innocent (*onschuldig, onnoozel*), bn.
In nomine Dei (*in Gods naam*).
In nostro casu (*in ons tegenwoordig geval*).
Innovatie (*nieuwigheid, verandering*), v. —tiën, —ties.
Innovereen (*nieuwigheden invoeren*).
In obscuro (*in het verborgen, onbemerkt*), bw.
In octavo (*in het boekformaat van 8 bladen of 16 bladzijden per vel*), bw.
Inoculatie (*inenting*), v. —tiën, —ties.
Inoculeren (*innten*).
Inoffensief (*onschadelijk*), bn.
Inoogsten (*inzamelen*), ik heb —ge oogst. *Lof —*, eer inleggen bij iets.
In optima forma (*in den besten vorm, volkomen*), bw.
In originali (*in het oorspronkelijke, in handschrift*), bw.
In pace (*in vrede, in goede rust*), bw.
In parenthesi (*tusschen haakjes*); *tusschenbeiden*), bw.
In partibus infidelium (*zie afgekort: i. p. i.*) (*van een R. K. bisdom, dat in handen der ongelooovigen is*).
Inpeperen (*fig. betaald zetten*), ik heb —gepeperd. *Iem. iets —*.
In perpetuum (*voor altijd, altijddurend*), bw.
In petto (*in het hart, in gedachten; in voorraad*), bw.
In plano (*in geheele of ongevouwen vellen*), bw.
In pleno (*in volle vergadering*), bw.
In pontificalibus (*in priesterlijke ambtskleding, in ambtsgewaad*), bw.
In potestate (*in handen, in de macht*), bw.
In praxi (*in de uitoefening*), bw.
Inprenten (*diep indrukken*), ik heb —geprent; —ing, v. *Een kind goede beginselen —*.
Inproppen (*proppeende inprangen, b. v. van voedsel*), ik heb —gepropt; —per, m.; —ster, v.; —ping, v.
In quaestie (*de zaak, waarvan sprake is*), bw.

In quarto (in het boekformaat van 4 bladen of 8 bladzijden per vel), bw.

Inquietant (onrustbarend), bn.

Inquisiteeren (verontrusten).

Inquireeren (navorschen, verhooren, onderzoeken).

Inquirent (gerechtelijk ondervrager), m. —en.

Inquisiteur (rechtder der Inquisitie), m. —en.

Inquisitie (gerechtelijk geloofsonderzoek, geloofsgericht, lijfstraffelijk onderzoek), v. gmv.

Inrakelen (vuur met asch bedekken), ik heb —gerakeld.

Inrekelen (inrakelen, in de gevangenis zetten), ik heb —gerakend; —ing, v.

Inrichten (in orde brengen), ik heb —gericht; —er, m.; —ing, v.

Inrit (het inrijden), m. gmv.

Inroepen, ik riep —, heb —geroepen; —ing, v. Iem. hulp —, vragen.

Inrond (ronde opening van binnen), o. —en.

Inruimen (plaats maken), ik heb —geruimd; —ing, v.

Inrukken, ik heb en ben —gerukt. De troepen zullen weer —; —ing, v.

In saldo blijven (nog schuldig blijven), bw.

Insalubriteit (ongezondheid eener woonplaats), v. gmv.

Insanie (waanzin, krankzinnigheid), v. gmv.

Insatibel (onverzadelijk), bn.

Inschenken (ingieten), ik schonk —, heb —geschonken; —er, m.

Inschepen (aan boord laden), ik heb —gescheept; —ing, v. Zich —, aan boord gaan.

Inscherpen (in het gemoed prenten), ik heb —scherpt; —ing, v.

Inschikkelijk (toegevend), bn. en bw.; —heid, v.

Inschikken (toegeven), ik ben en heb —geschikt; —ing, v.

Inschrijven (in een register schrijven), ik schreef —, heb —geschreven; —er, m.; —ing, v.

Inschrokken (gulzig instokken), ik heb —geschrokt.

Inschuld (invorderbare schuld, het actief), v. —en.

Inschreeven (inschrijven, boeken). [ties.

Inschrift (inschrijving, opschrift), v. —tiën.

Inschutabel (onnavorschbaar, ondoorgrondelijk), bn.

Insect (gekorven diertje), o. —en.

Insectologie (leer der gekorven dieren), v. gmv.

In sedecimo (in het boekformaat van 16 bladen of 32 bladzijden per vel), bw.

Insensibel (ongevoelig, onmerkbaar), bn. en bw.

Insenseraat (ongescheiden, vereenigd), bn.

Inseparabel (onafscheidelijk), bn. en bw.

Insereeren (invoeegen, inlasschen).

Insertie (invueging, inlassing), v. —tiën, —s.

Insidieus (arglistig, verraderlijk, belagend), bn. en bw.

Insigne (eere- of rangteeken, kenteeken), v. —niën, —s.

Insignifiant (onbeduidend, zonder beteekenis), bn. en bw.

Insijpelen (inwateren en wel druppelsgewijze), het is —gesijpeld; —ing, v.

Insinuatie (waarschuwing; indringing; beleedigende zijdelingsche toespeling), v. —tiën, —ties.

Insinueeren (bedekte zinspelingen maken). Zich —, zich in iem. gunst indringen.

Insipide (plat, ongerijmd, laf, zouteloos), bn.

Insisteren (op iets blijven staan; aandringen, met verzoeken aanhouden).

Inslaan (door slaan indrijven), ik sloeg —, heb en ben —geslagen. Een vat den bodem —, de glazen —, iem. de hersenen —, d. i. door inslaan breken, vernietigen; bies, voorraad —, opdoen; een weg —, nemen, volgen; de bliksem zal daar —, neerkomen, vallen. Zijn eigen glazen —, zijn eigen zaak bederven.

Inslag (het opdoen van voorraad), m. —en.

Insolent (ongepast, lomp, onbeschaamd), bn.

Insolentie (ongepastheid, onbeschaamdheid, lomphheid), —ties, —tiën.

Insolide (weinig krediet verdienend, op losse schroeven staande), bn. en bw.

Insoliditeit (wankelende toestand), v. gmv.

In solidum (voor het geheel, hoofdelijk voor 't geheel aansprakelijk), bw.

Insolubel (onoplosbaar), bn.

Insolvent (onvermogen om te betalen), bn.

Insolventie (onvermogen, financieele onmacht), v. gmv.

Insomnie (slapeloosheid), v. gmv.

Insippanen (voor den wagen spannen), ik heb —gespannen; —ing, v. Al zijn krachten —, aanwenden.

In spe (in het verschiet, in de hoop), bw.

In specie (in klinkende munt), bw.

Inspecteeren (bezichtigen, in oogenschouwen nemen, nazien). [—eu.

Inspecteur (opziener, opzichthouder), m. —s.

Inspectie (schouwing, in oogenschouweneming, monstering), v. —tiën, —ties.

Inspiratie (ingeving, bezieling), v. —ties, —tiën.

Inspireeren (inblazen, ingeven, aanvuren, be-inspiten (zeew. roerpen, helmstok), o. [zielen).

Inspraak (ingeving), v. De — van het geweten, de stem; de — van het bloed.

Instaan (borg zijn), ik stond —, heb —gestaan.

Installatie (bevestiging in een ambt), v. —ties, —tiën.

Installeeren (openlijk en plechtig in een ambt bevestigen).

Installig (in een kwaden naam), bw. Een huis — maken, iem. — maken, d. i. veel kwaad zeggen van.

Instandhouding, v. gmv.

Instant (terstond, oogenblikkelijk, in korten tijd), bw.

Instantelijk (dringend), bn. en bw.

Instantie (dringend verzoek), v. —tiën. Rechtbank van eerste —, rechtbank van eersten aanleg; in laatste —, bij den hoogsten rechter.

Instar (à l'— de) (zoo goed als van, naar de wijze van).

In statu quo (in vorigen toestand of zooals de zaak tot hertoe stond), bw., als zn. o.

Insteeren (aanhouden, op iets aandringen).

Instellen (vaststellen, invoeren), ik heb —gesteld; —ing, v.

Instigatie (aansporing), v. —ties, —tiën.

Instigereen (aanhitsen, aanzetten, aansporen).

Instinct (natuurdrift, dierlijke neiging), o. gmv.

Instinctmatig (uit natuurdrift), bn.

Instituereen (instellen, stichten).

Instituten (Romeinsche wetbeoken), v. mv.

Instituut (onderwijzer, kostschoolhouder), m. —s.

Institutrice (onderwijzeres, kostschoolhouderes), v. —s.

Instituut (inrichting, opvoedingsgesticht), o. —uten.

Instorten, ik heb en ben —gestort. *De toren gaat —, invallen; de zieke is weer ingestort, opnieuw ziek geworden; een gave, een talent ons ingestort, geschonken* —ing, v.

Instructeur (onderrichter, exercitiemeester), m. —s.

Instructie (onderwijs of voorschrift), v. —tiën, —ties. *Rechter van —, de rechter, die belast is met een voorloopig onderzoek der bedreven misdaden.*

Instructie-bataillon (militaire school te Kampen), o. —s.

Instructief (leerrijk, onderwijzend), bn.

Instrueeren (onderwijzen; de bewijzen van schuld bijeenverzamen, de processtukken in gereedheid brengen).

Instrument (werktuig muziekspeeltuig; toestel, gereedschap: oorkonde, document), o. —en; —je, o. —s.

Instrumentaal (door middel van muziek-instrumenten voortgebracht), bn. —ale muziek.

Insubordinatie (weerspannigheid, verzet tegen de krijtucht), v. gmv.

In substantie (in hoofdzaak), bw.

Insubstantief (ongenoegzaam, ontoereikend), bn.

Insult (belediging), o. —en.

Insulteeren (beledigen, hoonen, beschimpen).

In summa (in het geheel, als samengenomen).

Insupportabel (onverdraaglijk), bn.

Insurgeeren (oproerig worden).

Insurgent (opstandeling), m. —en.

Insurrectie (opstand), v. —tiën, —ties.

In suspensio (in twijfel, onbeslist), bw.

Intact (onaangeroerd: onbevlekt, volkomen), bn. en bw.

In tantum (zoo ver het reikt), bw.

Inteekenen (inschrijven), ik heb —geteekend; —aar, m.; —ing, v.; —lijst, v.

Integendeel, bw.

Integraal (op zich zelf bestaande, een geheel uitmakend), bw.

Integralen (Nederlandsche effecten, genaamd: Werkelijke of Nationale Schuld), v. mv.

Integreerend (onmisbaar, onafscheidelijk), bn. Een — deel van iets.

Integriteit (onschuld, onomkoopbaarheid, oprechtheid, rechtschapenheid), v. gmv.

Intellectualiteit (verstaanbaarheid; verstand), v. gmv.

Intellectueel (verstandelijk, geestelijk, schrander), bn. —e vorming.

Intelligent (verstandig, kundig; vernuftig), bn.

Intelligentie (kennis, doorzicht, verstand), v.

Intemperance (onmatigheid), v. gmv.

Intempestief (ontijdig, op ongeschikte tijd), bn. en bw.

Intendant (opziener, bestuurder, rentmeester), m. —en.

Intendeeren (beoogen, genegen zijn; vanzins of willens zijn).

Intense (met vermeerderde, verhoogde kracht).

Intensie (inspanning), v. gmv.

Intensiteit (innerlijke kracht, werkzaamheid, sterkte), gmv.

Intentie (voornemen, oogmerk, meening), v. —ties, tiën.

Intentioneeren (ten oogmerk hebben, beoogen).

Intercalereen (invoeien, inlassen, inschuiven).

Interecederen (tusschenbeide komen, bemiddelen, voorspreken).

Interceptie (onderschepping, opvanging), v. —tiën, —ties.

Interessie (tusschenkomst, voorspraak), v. —siën, —sies.

Intercipieeren (onderscheppen, opvangen).

Intercommunaal (tusschen verschillende gemeenten onderling), bn. Een —ale telefoon-

Interdicereen (verbieden). [dienst.

Interdijet (rechterlijk verbod, groote pauselijke kerkban), o. —en.

Interdictoir (verbiedend), bn. en bw.

Interen (achteruitgaan, verarmen), ik heb en ben —geteerd; —ing, v.

Interessant (belangwekkend, belangrijk), bn. en bw.

Interesseeren (belangstelling inboezemen, van aanbelang zijn). *Zich — voor, belangstelling aan den dag leggen voor.*

Interes (deelneming, voordeel, nut, winst; ook: rente), m. —en.

Interfolieeren (een boek met wit papier doorschieten).

Interieur (innerlijk, inwendig), bn.; als zn. o.

Interim (tusschentijd, ad —, tot nader order. voor eenen tijd, een tusschentijd), o.

Interliniair (tusschen de regels geschreven of gedrukt), bn. Een —e vertaling.

Interlinie (ruimte tusschen twee regels), v. —s.

Interlinieeren (wit tusschen de regels inbrengen; ook: tusschen de regels inschrijven).

Intermediar (tusschenkomst, bemiddeling), o.

Intermezzo (tusschenspel), o. —s.

Interminabel (eindeloos), bn.

In terminis (in behoorlijke uitdrukkingen), bw.

In termino (op den bepaalden dag), bw.

Intermissie (veronachtzaming, uitblijving), v.

Internaat (inwoning; kostschool), o. —naten.

Internationaal (tusschen de volken onderling), bn. Een —ale tentoonstelling, het — verkeer.

Interne (inwendig, innerlijk, van binnen; inwonend), bn. en bw.

Internuncius, internuntius (gezant van den paus), m. —sen.

Interpellatie (vraag van een volksvertegenwoordiger in de Kamer om opheldering), v.

—tiën, —ties.

Interpelleeren (om opheldering vragen).

Interpoecula (onder een glaasje, bij de flesch), bw.

Interpolatie (inlassing, invoejing), v. —tiën, —s.

Interpoleeren (inschuiven, tusschenplaatsen).

Interponeeren (tusschenstellen, zich tot bemiddelaar aanbieden).

Interpretatie (vertolking, uitlegging), v. —tiën, —ties.

Interpreteeren (vertolken, uitleggen, vertalen).

Interpunctie (plaatsing der schei- en zintteekens), v. gmv.

Interregnum (tusschenbestuur, tusschenregering), o. gmv.

Interrogatie (vraag, ondervraging), v. —tiën, —s.

Interrogeeren (ondervragen).

Interrumpeeren (afbreken; hinderen, storen. in de rede vallen).

Interruptie (stoornis), v. —tiën, —ties.

Intersectie (doorsnijding, kruising van lijnen), v. —tiën, —s.

Interval (tusschenruimte, tusschentijd, tusschenwoord; toonafstand, muz.), o. —len.

Intervenueeren (tusschenbeide komen, bemiddelen).

Interventie (tusschenkomst, bemiddeling).

Intestabel (onbekwaam of onbevoegd om ge-

tuigenis te geven, of om een testament te maken), bn.

Inteugelen (intoemen), ik heb —geteugeld; —ing, v.

Intiem (vertrouwelijk, innig), bn. —e vrienden.

Intimatie (gerechtelijke aanzegging), v. —tiën, —s.

Intimereen (gerechtelijk bekendmaken, aanwijzen).

Intimidatie (bangmakerij), v. —tiën, —s.

Intimideeren (bevreesd, beschroomd of bang maken).

Intimiteit (vertrouwelijkheid, innige vriendschap), v. —en.

Intocht (plechtige inkomst), m. —en.

Intolerant (onverdraagzaam tegen andersdenkenden), bn. en bw.

Intolerantie (onverdraagzaamheid, vijandigheid omtrent andersdenkenden), v. gmv.

Intonatie (aanheffing, toonaangeving), v. —tiën, —ties.

Intoneeren (aanheffen, den toon ungeven).

In totum (in het geheel), bw.

Intractabel (onhandelbaar, onbuigzaam), bn.

Intransitief (spraak. onovergankelijk, onzijdig werkwoord), bn.

Intrede, intree (plechtige inkomst), v. gmv.

Intrek (verblijf), m. Zijn — nemen, zijn verblijf vestigen.

Intrepideit (overschrokkenheid, heldhaftigheid), v.

Intrigant (vriend van kuiperijen, arglistig persoon), m. —en; —e, v. —n

Intrige (verwikkeling, bedrog, kunstgreep; minnehandel, miniarj; eigenlijke ziel of knoop van een roman, van een toneelstuk, enz.), v. —s.

Intrigereen (zich met kuiperijen afgeven).

Intrinsiek (innerlijk), bn. en bw. De —e waarde.

In triplo (drievoudig, in drievoudig afschrift).

Introduceeren (invoeren of inleiden). [bw.]

Introductie (inleiding), v. —tiën, —ties.

Intrusie (indringing, insluiping), v. gmv.

Intuitie (innerlijke aanschouwing, onmiddellijk bewustzijn, vernuft), v. —tiën, —ties.

Inundatie (overstroming), v. —tiën, —ties.

Inundeeren (onder water zetten, overstroomden).

In usu (gewoon, in gebruik), bn.

Inuutil (nutteloos, doelloos), bn.

Inuutiliteit (nutteloosheid), v. —en.

Inval, m. —len. Dat is een goede —, opkomende gedachte; dat huis is de zoete —, ieder wordt er onthaald.

Invalide (krachteloos, zwak, onvermogen, onbrikbaar), bn.

Invalide (verminkt of gebrekkig soldaat, soldaat die geen dienst meer kan doen), m. —n.

Invalidenhuis (huis, gesticht, waarin de invaliden samenwonen, b.v. te Bronbeek), o. —huizen.

Invallen, ik viel —, ben —gevallen. Ingevallen wangen, mager; het schip viel de haven in, binnenloopen; de vorst is ingevallen, begonnen: een vroeg invallende Paschen; dit woord wil mij maar niet invallen, in de gedachte komen.

Invariabel (onveranderlijk), bn.

Invasie (vijandelijke inval, strooptocht), v. —sies, —siën.

Invalen (in vaten doen), ik heb —gevaat.

Invective (scheldwoord, schimpwoord), v. —n.

Inveteereen (hevig uitvaren, schelden, lasteren).

Inventaris (wettige lijst van voorhanden goederen, boedelbeschrijving), m. —sen.

Inventarisatie (het maken van een inventaris), v. gmv.

Inventariseeren (boedelbeschrijven).

Inventie (uitvinding, verdichtsel, kunstgreep), v. —tiën, —ties.

Inventief (vindrijk), bn.

In verba magistri (bij het woord des meesters, b.v. zueren).

Inversie (het omzetten van woorden), v. —siën, —sies.

Inverteeren (omkeeren, verplaatsen).

Investeeren (plechtig bekleeden met een waardigheid, in een ambt plaatsen of stellen).

Investigatie (ondervraging, onderzoek, nasporing), v. —tiën, —ties.

Investigeeren (uitvorschen, nasporen, doorgronden).

Investituur (bekleding met een waardigheid), v. —turen.

Invetereeren (verouderen of verjaren van een kwaan: inkankeren).

Invidieus (nijdig, wangunstig, hatelijk), bn.

Invincibel (onoverwinnelijk, onbedwingbaar), bn.

In vino veritas (in den wijn [ligt] de waarheid), d. i. in dronkenschap zegt men wat men denkt, de waarheid.

Inviolabel (onschendbaar, onkwetsbaar), bn.

Invisibel (onzichtbaar), bn.

Invitatie (uitnoodiging), v. —tiën, —ties.

Inviteeren (uitnoodigen, te gast vragen).

Invloed (gezag, vermogen), m. —en. — hebben, oefenen, uitoefenen: zijn — (overwicht) doen gelden: zijn — aanwenden. [—s.]

Invocatie (aanroeping, afsmeeeking), v. —tiën.

In voce (op het woord of bij dat woord), bw.

Invocereen (aanroepen).

Invoer (ingevoerde goederen), m. —en.

Involontair (onwillig, onopzettelijk, gedwongen), bn.

Involveeren (inwikkelen, in zich bevatten).

Invorderen (betaling eischen), ik heb —gefordert: —ing, v.

Invrijheidstelling, v. gmv.

Invu-len (met schrift vullen), ik heb —gevuuld: —ing, v.

Invulnerabel (onkwetsbaar), bn.

Invulnerabiliteit (onkwetsbaarheid), v.

Inwaarts (binnewaarts), bw.

Inwaartsch, bn.

Inwateren (doorsjijpelen), het heeft —gewaaterd: —ing, v.

Inweefsel (inslag), o. —s.

Inwendig (van binnen), bn. en bw.: —heid, v.

Inwijden (plechtig inzegenen), ik heb —gewijd: —ing, v.; —ingsrede, v.

Inwijk (inham, kreek, kleine baai), v. —en.

Inwikkelen (in een omslag doen), ik heb —gewikkeld: —ing, v.

Inwilligen (toestemmen), ik heb —gewilligd: —er, m.; —ing, v.

Inwinnen (herwinnen), ik won —, heb —gewonnen. Verzuwinnen tijd —. Ik zal informatiën —, trachten te krijgen: —ing, v.

Inwonen (bij iem. gehuisvest zijn), ik heb —gewoond: —er, m.; —ing, v.

Inwortelen (wortel vatten), het is —geworteld: —ing, v. Het kwaad is —geworteld, heeft diep wortel geschoten.

Inzage, v. Ter —, ter visie, op bezien: —verleenen, geven, laten zien, b.v. van processtukken.

Inzegenen (door zegenen inwijden), ik heb —gezegend: —ing, v.

Inzenden (toezenden), ik zond —, heb —gezonden; —er, m.; —ing, v.
Inzet (eerste bod), m. —ten. De heele inzet (bij een spel), de heele pot.
Inzetten, ik heb —gezet. Een ruit —, een letter —; een huis —, het eerste bod doen; geld —, op het spel zetten; diamanten —, in goud of zilver vatten; een gezang, psalm —, beginnen te zingen; —er, m.; —ing, v.; —zetsel, o.
Inzicht (bedoeling, oogmerk), o. —en.
Inzien, ik zag —, heb —gezien. Een rekening —, doorzien: iets niet —, begrijpen.
Inzitten, ik zat —, heb —gezet. Er warm —, welgesteld zijn; ergens mee —, verlegen zijn, geen raad weten.
Inzonderheid (vooral), bw.
Inzouten (in het zout leggen), ik heb —gezouten; —er, m.; —ing, v.
Inzulten (in zout of zuur leggen), ik heb —gezult; —ing, v.
Inzwellen (inslokken, verslinden), ik zwolg —, heb —gezwolgen; —er, m.; —ing, v.
Ipecacuanha (Amerikaansche braak- of purgeerworte), v. gmv.
Ipsa facto (door de daad zelve, feitelijk), bw.
Ipsa jure (door het recht zelf), bw.
Irenisch (vredestichtend, bemiddelend), bn.
Iris (de godin van den regen; de regenboog), v. gmv.
Iris (regenboogvlies in 't oog), v. —sen.
Iris (tischbloom), v. —sen.
Fronte (spotterij, spotrede, bedekte scherts), v.
Ironiek, Ironisch (spottend, fijn schertsend), bn.
Irrationaabel (onredelijk, onbillijk), bn.
Irrationeel (onredelijk, met de rede strijdig; wisk. onberekenbaar).

Irreconciliabel (onverzoenlijk), bn.
Irregulariteit (onregelmatigheid), v. —en.
Irregulier (onregelmatig), bn.
Irremediabel (onherstelbaar, niet te verhelpen), bn.
Irreparabel (onherstelbaar), bn. en bw.
Irreprochabel (onberispelijk, onverwervelijk), bn. en bw.
Irresistibel (onweerstaanbaar), bn. en bw.
Irresponsabel (onverantwoordelijk), bn. en bw.
Irrevocabel (onherroepelijk), bn. en bw.
Irrigatie (bevoeiing, besproeiing, bewatering), v. —tiën, —ties.
Irrigeeren (een weiland door kleine slooten of stroompjes bevoeien).
Irritatie (prikkeling, opgewondenheid), v. gmv.
Irriteeren (verbitteren; prikkelen; tergen vertoornen).
Isabel, Isabelkleurig (geelachtig wit, aschkleurig), bn.
Islam (Turksche godsdiens), m.
Islamisme, Islamismus (de Turksche godsdiens), o.
Isolatie (afzondering), v.
Isoleeren (afzonderen, alleen stellen, op zich zelve plaatsen); —ing, v.
Isolement (afzondering), v. In ons — ligt onze kracht.
Israël, o.; —iet, m. —en; —ietisch, bn.
Isthmus (landengte), o.
Ita est (zoo is het, zoo staat het).
Italieken (cursieve letters), v. mv.
Item (desgetijks, even zoo), bw.
Iteratie (herhaling, hervatting), v. —tiën, —s.
Ittereeren (herhalen).
Itinerarium (reisboek, reisbeschrijving), o. —ria.
Ivoor (olifantstand, elpenbeen), o. gmv.

J.

J, v. j's. — De tiende letter van het alfabet.
J.C. — Jezus Christus.
Jhr. — Jonkheer.
J.H.S. en **J.N.R.J.** (zie onder **I**).
Jl. — Jongstleden.
Jr. — Junior, de jongere.
J.U.D. — Juris utriusque doctor, doctor of meester in de beide rechten.
Jz. — Janszoon, Jacobszoon, enz.
Ja. Ik geloof —, ik meen van —; hij dreigde, —, hij sloeg hem; uw — zij —! d.i. wees trouw aan uw woord, bw.
Jaap (snede), m. japan.
Jaar (tijdsverloop van twaalf maanden), o.; jaren. Het kind is elf —; — en dag, een — en zes weken; — uit — in, onafgebroken, aanhoudend; in den bloei zijner jaren, in de jeugd; schrikkel—, een — en een dag; nieuw—, het burgerlijk —, het kerkelijk —, d.i. van 1 Dec.
Jaarboek (kroniek), o. —en.
Jaarboekje (jaarlijks uitgegeven geschriftje voor een bepaalden lezerskring, gewoonlijk tevens kalender enz. bevattend), o. —s.
Jaardag (verjaardag), m. —en. [m. —en.
Jaardienst (R.K., dienst een jaar na den dood),

Jaargang (al de afleveringen van één jaar), m. —en.
Jaargeld (traktement, wedde), o. —en.
Jaargetij, Jaargetijde (seizoen), o. —en.
Jaargetij, o. —en. Zie **Jaardienst**.
Jaarkring (twaalf maanden), m. —en.
Jabot (krop der vogels; borststrook aan een mans-overhemd), m. —s.
Jabroer (ja-knikker), m. —s.
Jacht (het jagen), v. —en.
Jacht (snelzeilend vaarttuig), o. —en.
Jachten (aanzetten, haasten), ik heb gejacht.
Jachtig (haastig), bn.: —heid, v.
Jacobijn (heilige gemeentebest-gesinde tijdens de Fransche omwenteling), m. —en; —enmuts, v. —en.
Jagen (vooruitdrijven), ik joeg of jaagde, heb gejaagd. Iem. op kosten —, veroorzaken; door de keel —, zwelgen; op de vlucht —, drijven; een paard dood—; zich een kogel door het hoofd —.
Jagen (op jacht zijn), ik heb gejaagd.
Jager (persoon die jaagt, ook soldaat), m. —s.
Jagermeester (hoving, met het toezicht op de jacht belast), m. —s.
Jaguar (Amerik. panter), m. —s.

Jak (kort vrouwenkleed), o. —ken. *Iem. wat op het — geven, hem afranselen.*
Jakhals (roofdier), m. —halzen. *Fig. Een haveloos mensch.*
Jakhalzen (een slecht paard berijden), ik heb gejakhalsd.
Jakken (gestadig rijden, voortjagen), ik heb gejakkt.
Jakkeren (afjagen), ik heb gejakkerd.
Jakobs ladder (soort van riem zonder eind), v. —s.
Jalappe (zeker purgeermiddel), v. —n.
Jaloersch, bn. en bw.; —heid, v.
Jaloezie (jaloerschheid, nativer, minnennijd), v.
Jaloezie (zonneblind), v. —ën.
Jam (een soort van aardappel), v. —men.
Jam (vruchtengelen), v. gmv.
Jambe, jambus (versvoet van een korte en een lange lettergreep), m. —n.
Jammer, o. —en.
Jammeren (weeklagen), ik heb gejammerd.
Jan (bediende), m. —en.
Jangelen (janken), ik heb gejangeld. Ook: jengelen.
Janhagel (gemeen volk), o.; (koek), v. gmv.
Janhen (keukenpiet), m. —nen.
Janitsaar (Turksch soldaat), m. —sarar.
Janken (huiten), ik heb gejanikt; —er, m.
Janmaat (matroos), m.
Janrap (Janhagel), o. gmv. Ook: *Jan Rnp en zijn maat*, het plebs.
Jansalie (droomer), m. —s.
Jansalieachtig, bu.: —heid, v.
Jansenist, m. —en; —enkerk, v.
Januari (louwmaand), m.
Japan, o.; —nees, m. —neezen.
Japaneesch, Japan-rl., bn. (o. als zn.).
Japen (een snede geven), ik heb gejaapt.
Japon (lang vrouwenkleed), v. —nen, —s.
Jas (kleedingstuk), v. —sen.
Jas (kaartspel troefboer), m. gmv.
Jasmijn (bloem), v. —en.
Jaspis (beverkte steen), m. —sen.
Jaspis (stof: rood, groen, bruin), o. gmv.
Jassen (kaartspelelen), ik heb gejast.
Jassen (aardappelen schillen), ik heb gejast.
Java-koffie, v.
Javelijn (werpschicht), v. —en.
Jawoord (toestemming van het meisje tot het huwelijk), o. gmv.
Jean potage (hansworst), m.
Jehova (de Overvanderlijke, Eeuwige), m. gmv.
Jemenie (jemie), tw. Ook: *jeminie*.
Jenever (sterke drank), v. gmv.
Jeneverneus (roode neus), m. —neuzen.
Jeneverneus (persoon), m. en v. —neuzen.
Jengelen (lastig zijn van een zuigeling), ik heb gejangeld.
Jenoffel (bloem, violier, nagelbloem), m. —s.
Jent (fraai, net), bn. vero.
Jeremiade (klaaglied, klacht), v. —n of —s.
Jeruzalemmer (appel), m. —s.
Jeu (vleeschap), v. Eigenl. *jus* (Fransch).
Jeugd, v.
Jeugdig (jong), bn.; —heid, v.
Jeuk, m.
Jeuken, het heeft gejuukt (gejookt). Ook: **Joken**.
Jeukerig, bn.; —heid, v. Ook: **Jokerig**.
Jeuking, v. —en. Ook: **Joking**.
Jeukte, v.
Jezuïet (lid der sociëteit van Jezus), m. —en.
Jezuïetenkerk, v. —en.
Jezuïetisch, bn.

Jezuïtisme (leer der Jezuieten), o.
Jiecht (pijn in de gewrichten), v.
Jichtig, bn.: —heid, v.
Joïellerie (de juwelierkunst; juweelhandel), v.
Jobsbode (ongeluksbode), m. en v. —n.
Jobstijding (ongelukstijding), v. —en.
Jockey (rijkechtje), m. —s.
Jocrisse (lompe knecht, hals, lummel), m.
Joocus (scherts, grap, kortswijl), m. [—n.
Jodenlijm (aardhars, asphalt, schertsend: speeksel), v. gmv.
Jodiu, v. —nen.
Jodium (metalloïde, bruinwette vloeistof), o. gmv.
Joelen (tieren, leven maken), ik heb gejoeld.
Johannesbloem (groot madelief), v. —en.
Johanneskever (rozenkevertje), m. —s.
Johannes-ridder, Johanniter-ridder (lid der Duitsche orde, later Malthazer-ridder), o. —s.
Johannes-wormpje (glimwormpje), o. —s.
John Bull (spootnaam der Engelschen), m.
Jok (boert), m.
Joken, Jokerig, Joking. Zie **Jeuken**, enz.
Jokken (liegen; schertsen), ik heb gejoekt.
Jokken (leugen), m. —s.
Jokkenbrok (grappenmaker), m. en v. —ken.
Jokker (leugenaar), m. —s.
Jokkernij (boert, scherts), v. —en.
Jol (soort van snalle boot), v. —len.
Jolen (pret maken), ik heb gejoeld.
Jolig (prettig), bn. en bw.: —heid, v.
Jolivetes (aardigheden, naïeve invallen, kindertijke invallen, kippekuren, kinderpoten), v. mv.
Jollen (een kreunend geluid maken), ik heb gejoeld.
Jonathan (broeder Jonathan, spootnaam voor de N.-Amerikanen), m.
Jong (jeugdig, onervaren), bn. en bw.
Jong (pas geboren dier), o. —en.
Jongedochter (ongehuwde vrouw), v. —s.
Jongheer, Jongenheer, m. jongheeren.
Jongeffrouw, v. —en.
Jongeling, m. —en; —schap, v.
Jongen (knaap, kind), m. —s: **jongetje**, o. —s.
Jongen (jongen werpen), het dier heeft gejongd.
Jonger (leerling), m. —s, —en.
Jongezel (ongehuwd man), m. —len.
Jongleur (potsenmaker, goochelaar), m. —s.
Jongmaatje (leerling in eenig ambacht), o. —s.
Jongmansch, o. jongelieden en jongelui.
Jongs (van — af), bw.
Jongsken, Jongske, o. —kens, —kes.
Jongstleden, bn. Zie **Jl**.
Jonk (Chineesch vaartuig), v. —en.
Jonker (jonkheer), m. —s.
Jonkheer, m. —en.
Jonkheid (jeugd), v.
Jonkman (jongeling), m. jongelieden, jongelui.
Jonkvrouw (adellijk meisje, freule), v. —en.
Jonkvroutelijc, bn.
Jood, m. joden.
Joodsch, bn. (o. als zn.).
Joodschap (het Jodendom), v.
Joodschap (het Jood zijn), o.
Jool (halve gek), m. jolen.
Joop (dorre rozeknop), v. jopen.
Jordaan (een rivier in Palestina; buurt in Amsterdam), m. gmv.
Jota (kleinigheid), v. —'s. Een — is de kleine Grieksche letter *ι*; hij weet er geen — van, d. i. niet het minste.
Jouet (speeltuig), m. —s.

Jouissance (*genot, vruchtgebruik*), v. —s.
Jouisseeren (*genieten*).
Joujou (*speelwerk, speelgoed*), o. —s.
Jour (*dag*), m.; — *de van*, Nieuwjaarsdag; — *des cendres*, Aschdag; — *des morts*, Allerzielen; — *des rois*, Driekoningen; *à* —, doorzichtig; *par* —, per dag, des daags; *l'autre* —, onlangs. De bepaalde dag waarop men visites afwacht: *Mevrouw gaat van middag niet uit. ze heeft haar* —. *Beau* —, dag, waarop een meisje er opgewekter en bekoorlijker uitziet dan gewoonlijk.
Journal (*dagboek; dagblad; tijdschrift*), o. —nalen.
Journalist (*dagbladschrijver, dagbladuitgever*), m. —en.
Journalistiek (*dagbladschrijverij, dagblad-jouw* (*uitjouwning, bespottig*)), m. [*pers*], v.
Jouwen (*naschreeuwen, beschimpen*), ik heb gejuwd; —er, m.; —erij, v.
Joviaal (*vroolijk, opgeruimd*), bn.
Jovialiteit (*vroolijkheid, blijgeestig, lustigheid, opgeruimdheid*), o.
Jubel (*jubelkreet*), m. —s; —feest, o. —en; —jaar, o. —jaren.
Jubelen (*vreugdekreten aanheffen*), ik heb gejubeld.
Jubilaris (*iem. tot wiens eer een feest gevierd wordt*), m. —sen.
Jubile, **Jubilaemum** (*jubelfeest*), o. —s.
Juchtfleder, **Juchtfleer** (*Russisch sterkkriekend leder*), o.
Judas (*verrader; fig. en schertszen penningmeester*), m. —sen; —baard (*roode baard*), m.; —haar (*rood haar*), o.; —kus (*geveinsde kus*), m.; —lach (*valsche lach*), m.
Judassen (*plagen in het geniep*), ik heb gejudast; —erij, v.
Judiciabel (*te beoordeelen; te vonnissen*), bn.
Judicieel (*rechtertijk*), bn. [*nissen*].
Judicieeren (*oordeelen, beoordeelen, vonnissen*), v.
Judicieus (*oordeelkundig, verstandig*), bn.
Juffer (*jonge juffrouw*), v. —s, —en.
Juffer (*spar, balk*), v. —s.
Juffershondje (*schoothondje*), o. —s.
Juffrouw (*meisje, burgervrouw, meesteres*), v.
Juge (*rechter*), m. —s. [*—en*].
Jugeabel (*te beoordeelen*), bn.
Jugeeren. Zie **Judicieeren**.
Juichen (*luidruchtig zijn vreugde te kennen, geenen*), ik heb gejuicht; —tonen, m. mv.

Juif (*jood*), m. —s.
Juilen (*joelen*), ik heb gejuild; —ing, v.
Juive (*jodin*), v. —s.
Jujube (*borstdeeg*), v. —s.
Juk, **Jok** (*werktuig*), o. —ken. *Een os in het — spannen; manden of emmers aan een — dragen; het — eener brug*; fig. dienstbaarheid: *het Spaansche —, onder het — brengen, het — afwerpen; een — ossen*, d.i. een koppel ossen.
Juli (*hooimaand*), m.
Junctie (*vereiniging*), v. —tiën, —ties.
Jungeeren (*voegen, vereenigen, samenvoegen*).
Juni (*zomermaand*), m.
Junior (*de jongere*), m.
Junta (*staatsraad in Spanje en Portugal; vergadering*), v. —s.
Jupe (*vrouwenrok*), v. —s.
Jura (*de rechten, de rechtswetenschap*), o. mv.
Jure (*gezworene, lid eener jury*), m. —s.
Juridiek, **Juridisch** (*overeenkomstig de rechtsleer, rechtskundig*), bn.
Jurisdicte (*rechtshandeling, rechtsgebied*), v. —s.
Jurisprudentie (*rechtsgeleerdheid*), v. gmv.
Jurist (*rechtskenner, rechtsgeleerde*), m. —en.
Jurk, v. —en; —engoo, o.
Jury (*rechtbank van gezuorenen, commissie van beoordeeling*), v. —s.
Jus (*het recht; ook krachtig vleeschnat*), o. gmv.
Juste (*rechtvaardig, billijk, juist, evenzoo, nauwkeurig*), bn. en bw.
Justeeren (*gelijkmaken, vereffenen*).
Justement (*juist*), bw.
Justificatie (*rechtvaardiging*), v. —tiën, —ties.
Justificeeren (*rechtvaardigen, verantwoorden*).
Justitie (*gerechtigheid; het recht; de rechterlijke macht*), v. gmv.
Jut (*peer*), v. —ten.
Jutmis, **Juttemis**. v. *Met St.* —, *als de kalveren op het ijs dansen*, d.i. nooit.
Juttepeer (*vrucht*), v. —peren.
Juweel (*elk gespenge edelgesteente*), o. —en; fig. iets voortreffelijks: *Een —tje van een schildertij, een gedicht, een redevoering; een — van een vrouw*.
Juwelier (*handelaar in juweelen*), m. —s; —swinkel, m. —s.
Juxta-positie (*aanvoeging; toeneming door uitwendige aangroeiing*), v.

K.

K, v. k's. De elfde letter van het alphabet.
K.G. — *Knight of the Garter*, ridder van den Kouseband.
K.M. — Keizerlijke of Koninklijke majesteit.
K. of Kal. — *Kalender*, de eerste dag der maand.
Kub. — Kubiek.
Ka, **Kade**, **Kaai** (*straat, weg of voetpad langs een water*), v. kaden, kaaien.
Kaäba (*Mohammeds beheduis in Mekka*), v.
Kaag (*zeker vaartuig met een mast*), v. kagen.
Kaai (*kade*), v. —en.

Kaaten (*zeew. reven*), ik heb gekaaid. *De zeilen —, reven, toppen*.
Kaaiman (*krokodil in Z.-Amerika*), m. —s, —nen.
Kaak (*wang*), v. kaken. *Met stijve kaken, onbeschroomd; hij stond daar met beschaamde kaken, uit het veld geslagen*.
Kaak (*schandpaal*), v. kaken. *Aan of op de — stellen, te pronk doen staan*.
Kaakje (*meelkoekje*), o. —s.
Kaal (*onbegroeid*), bn. en bw.; —heid, v.
Kaalkin (*baardelooze knaap*), m. —nen.

Kaalkop (*haarlooze*), m. en v. —en.
Kaaloer (*kaalkop*), m. en v. —en.
Kaam (*schimmel op bier, wijn, enz.*), v.
Kaamsel (*kaam*), o. —s.
Kaan (*platbodemd vaartuig*), v. kanen.
Kaan (*het overblijfsel van uitgesmolten vet*), v. kanen.
Kaankook (*gestold vet in vormen*), m. —en.
Kaap (*in zee uitlopend gebergte*), v. kapen.
De — omzeilen; naar de —, d. i. de Kaap de Goede Hoop.
Kaap (*roof*), v. *Ter — varen.*
Kaapstander (*windas*), m. —s.
Kaapvaarder (*iem. die naar de Kaap vaart, ook kaper*), m. —s.
Kaapvaart (*ter kaap varen*), v. gmv.
Kaar (*vischkaar*), v. karen.
Kaarde (*ruiterkruid*), v. —n.
Kaarden (*de wol zuiveren*), ik heb gekaard; —er, m.; —sel, o.
Kaars, v. —en.
Kaarsedief (*verkooldde pit*), m. —dieven.
Kaart (*speelkaart, landkaart*), v. —en.
Kaarteblad (*een speelkaart*), o. —en.
Kaarten (*kaartspeel*), ik heb gekaart.
Kaartenblad (*karton, ook papier om een kaart op te teekenen*), o.
Kaartlegster (*waarzegster*), v. —s.
Kaas, v. kazen; —je, o. —s.
Kaasjeskruid (*maluwe*), o. gmv.
Kaats, v.; —baan, o. —banen; —bal, m. —len.
Kaatsen (*het kaatsspel spelen*), ik heb gekaatst. *Wie kaatst, moet den bal verwachten*, d. i. wie schertst, moet scherts kunnen verdragen; wie aanvalt, moet rekenen op tegenweer; —er, m.; —ing, v.
Kabaai (*kamerjapon*), v. —en.
Kabaal (*lawaai*), o. *Zie Cabaal.*
Kabas (*reismandje*), v. —sen.
Kabassen (*knaphandig stelen*), ik heb gekabas.
Kabbelen (*zacht stroomen*), het water heeft gekabbeld; —ing, v. [—s.
Kabel (*dik touw, scheepstros, ankertouw*), m.
Kabelen (*aan kabels vastmaken*), ik heb gekabeld.
Kabeljauw (*visch*), m. —en; (*als stofnaam*), v.
Kabeljauwsche (*aanhanger van graaf Willem V*), m. en v. —n.
Kabinet (*ouderwetsch huismeubel, kast*), o. —ten.
Kabinet (*zaal of galerij, verzameling*), o.; —van schilderijen, munten, penningen; kunst—
Kabinet (*de hooge regeering*), o.; —sbrief, —sorder, bevel van wege den Koning; —sraad, raad van ministers.
Kabinetsquaestie (*geschl, voorstel, omstandigheid, die tot het aftreden van het ministerie kan leiden*), v. —ën.
Kabouter (*aardmannetje*), m. —s; —manne—tje, o. —s.
Kabriool, **Kapriool** (*luchtsprong*), v. —olen.
Kabuïs, **Kombuïs** (*scheepskeuken*), v. kabuizen.
Kabilen, **Kabylen** (*volksstam in N-Afrika*), **Kachel**, v. —s. [m. mv.
Kadaster (*boek, register der eigendommen, ook bewaarplaats*), o. gmv.
Kadastraal (*tot het kadaster behoorende*), bn.
Een kadastrale omschrijving.
Kadastreeren (*in de leggers opschrijven*), ik heb gekadastreerd.
Kade, **Ka**, v. kaden.
Kadet (*broodje*), v. —ten.
Kadi (*rechter bij de Mohomedanen*), m. —'s.

Kadraai (*vaartuigje*), v. —en.
Kadraaiër (*zoetelaar*), m. —s; —ster, v. —s.
Kaf (*afval van stroo*), o. gmv. fig. *Het — van het koren scheiden*, d. i. het kwaad van het goed scheiden; *er is geen koren zonder —*, er is geen deugd zonder gebrek; *het zal als — versterven*, d. i. als waardelooze dingen; — *dorschen*, nuttelooze arbeid verrichten.
Kaffa (*Indisch bont katoen*), o. gmv.
Kaffer (*inboorling van het Kafferland in Z.-Afrika*), m. —s.
Kajak (*klein Groenlandsch vaartuig voor de vischvangst*), v. —ken.
Kajaputolie (*witboom-olie uit O. I.*), v. gmv.
Kajuit (*scheepskamer*), v. —en.
Kakebeen (*kinnebak*), o. —en.
Kakelbont (*schreeuende kleuren bijeen*), bn.
Kakelen (*geschreeuw van hoenders*), heeft gekakeld. Fig. *babbelen, snateren: Hou toch op met dat —!*
Kaken (*haringen inzouten*), ik heb gekaakt.
Kakkerlak (*insect, bij bakkers welbekend*), m. —ken.
Kakketoe (*een soort van papegaai*), v. —s.
Kaks, bw. alleen gebruikelijk in: *Als —, bw. uitr. kwanswijfs.*
Kalamijnsteen (*erts van zink*), m. —en.
Kalamink, **Kalmink** (*geglansde wollen stof*), o.
Kalander (*koornworm; ook de glans op eenige stof*), v. —s.
Kalanderen, ik heb gekalanderd: —erij (*glanzery, werkplaats*), v. —en.
Kalebas, **Kalbas** (*pompoen*), v. —sen.
Kalefaten. *Zie Kalfaten.*
Kalender (*almanak, tijdrekening*), m. —s.
Kales (*open koets, ook kapstok*), v. —sen.
Zie ook: Calèche.
Kalf, o. kalveren en kalven.
Kalfaten (*het herstellen van een vaartuig*), ik heb gekalfaat. Fig. *Laat mij dit —, d. i. in orde brengen. Ook: Kalefaten.*
Kalfateren, ik heb gekalfaterd; —ing, v. Ook: *kalefateren.*
Kaliber (*omvang*), o. *Een kanon van groot —.*
Kalief (*sultan*), m. —en; *kalifaat* (*rijk der kaliefen*), o. —aten.
Kalis (*schooier, bedelaar*), m. —sen.
Kalk (*delfstof*), v. —achtig, bn.
Kalken (*met kalk besmeren*), ik heb gekalkt.
Kalkoen (*hoederachtige vogel*), m. —en.
Kalkoenei, o. —eren.
Kalkoensch, bn. *Een —e haan, een —e hen.*
Kallen (*babbelen*), ik heb gekald; —er, m.; —ing, v.
Kalm (*rustig, stil*), bn. en bw.; —te, v.
Kalmink. *Zie Kalamink.*
Kalmpjes, bw. *Zich — amuseeren.*
Kalmuk, m. —ken (*Tartaren*).
Kalmus (*geneeskrachtige plant*), m. gmv.
Kalot (*mutsjje*), v. —ten.
Kalveren (*braken, spugen*), ik heb gekalverd.
Kalverliefde (*kinderachtige liefde*), v. gmv.
Kalvijn (*appel*), v. —en.
Kam (*werktuig*), m. —men. *De — van een haan, van een viool, van een helm, van een raad*, d. i. uitstekend deel; *iem. in den — pikken*, telkens afsnauwen; *den — opsteken*, zich verzetten; *allen over denzelfden — scheren*, allen als gelijken behandelen.
Kameel (*kemel*), m. —en.
Kameel (*toestel om schepen te lichten*), o. —en.
Kameleon (*hagedis*), o. —s.

Kameleon (fig. persoon, die telkens een andere partij aanhangt), m. —s.

Kameleontisch (veranderlijk), bn. Een — **Kamelot** (geweven stof), o. gmv. [politiek].

Kamelotten (stof uit kemels- of geitenhaar geweven), bn.

Kamen (schimmelen van bier), het heeft kaamd.

Kamenier, v. —s, —en; —sdiens m. —en; —swerk, o.

Kamenieren (een dame helpen kappen en kleeden), ik heb gekamenierd.

Kamer (deel van een huis), v. —s. —n. De — van een kanon, van het hart, eener mijn (waar het buskruit geborgen is); zijn — houden. ongesteld zijn; op —s wonen; gestof-feerde —: de — van koophandel en fabrieken: —s van rhetorica, vederijkerskamers; de eerste en tweede — der Staten-Generaal.

Kamerraad, m. en v. —s. —raden; —schap, o.

Kamerdoek (kamerijksdoek), o. gmv.

Kameren (opsluiten), ik heb gekamerd.

Kamerist (lid eener rederijderskamer), m. —en.

Kamerling (kamerheer), m. —en. vero.

Kamfer, v. gmv.

Kamille (plant), v. —n.

Kamizool (vest, buis), o. —zolen.

Kammen, ik heb gekamd; —mer, m.

Kamoosleer, **Kamuisleer** (gemzenleer), o. gmv.

Kamp (strijd en stuk veld), m. —en; leger-(plaats), o. —en.

Kamp (gelijk), bw. Wij zijn kamp; ik speel — op, zonder winst of verlies.

Kampanje (zeew. verdek aan den achterstevan), v. —s.

Kampeeren (gelegerd zijn). De troepen lagen op de heide gekampeerd.

Kampement (legerplaats), o. —en.

Kampen (strijden, vechten), ik heb gekampt.

Kamperfoelie (stingerplant), v. gmv.

Kampernoelie (eetbare paddenstoel), v. —s.

Kampersteur (harde eieren met mosterd), m.

Kampioen (kampvechter), m. —en.

Kampioenschap (het overwinnaar zijn in een wedstrijd), o.

Kampung (Javaansch dorp), v. —s.

Kan (vaatwerk, liter), o. Fig. De — aanspreken; diep in de — kijken: liefhebber van de — zijn; wie het onderste uit de — wil hebben, krijgt het lid op den neus, d. i. wie al te begeerig is, krijgt niets; als de wijn is in den man, is de wijsheid in de —, een beschonkene weet niet wat hij zeggen of zwijgen moet.

Kanaal (gegraven water), o. kanalen. Fig. bron: Uit welk — hebt gij dat?

Kanalje (vrouwspersoon), v. (voor gespuis), o. Ook: Canaille.

Kanarie (zangvoegel), m. —s.

Kanariegeel, bn. —gele.

Kanarievogel, m. —s.

Kanaster (varinas-tabak), m. Zie **Knaster**.

Kandeele (kruiderswijn), v. gmv.

Kandelaar, m. —s. —laren.

Kandij (gekristalliseerde suiker, klontjes), v.

Kaneel, v. en o.: —kleurig, bn. Een — jasje.

Kanefas (ruwe katoen voor vering), o. gmv.

Kangoeroe (buideldier, springhaas), m. —s.

Kanis (bedekte vischkorf), v. —sen.

Kanker (gezwell), m. gmv.

Kankerbloem (koornbloem. klaproos), v. —en.

Kankeren, het heeft gekankerd; —ing, v.

Kannewasscher (ruig werktuigje), n. —s.

Kannibaal (menschenter), m. —balen.

Kanon (geschut), o. —nen.

Kanonnier (artillerist), m. —s.

Kans, v. —en. Een goede —; een — wagen; er is geen — op, uitzicht; de — opgeven; de — is verkegen, d. i. verloren; de — staat schoon, goede gelegenheid; ik zie er wel — op.

Kansel (predikstoel), m. —s. Van den — aflezen, openlijk bekend maken.

Kanselarij (griffie, kantoor), v. —en.

Kanselier (hoofd eener kanselarij), m. —s. —en.

Kant (zijde, rand, zijvlak), m. Aan dezen —: aan den — van het water; iets op zijn — zetten. Van — raken, sterven; dat raakt — noch wal, is ongerijmd, heeft geen grond; een — je brood, stuk, hompje.

Kant (speldenwerk), v. —en.

Kant (scherpzijdig), bn. en bw. — en klaar, geheel gereed: de zeilen — zetten, gespannen.

Kantteel (schieftgat, getand metselwerk), m. —en.

Kantelen, ik heb en ben gekanteld; —ing, v.

Kanteloep (urattmeloen), v. —en.

Kanten, ik heb gekant. Fig. zich tegen iets — verzetten.

Kanterstok (helmstok van het roer), m. —ken.

Kanthouwen, ik heb gekanthouwd; —er, m.

Kantig (hoekig, scherp), bn.; —heid, v.

Kanton (afdeeling), o. —s.

Kantonnement, o. —en.

Kantoor, o. kantoren.

Kantsbaak (dreg), m. —haken.

Kanunnik (domheer), m. —en.

Kap (dek, hoofddeksel), v. —pen. De — van een dak, van een koepel, van een mantel; de — van een wagen, wieg, bekleedsel, overtrek; de — eens vogels, kuif; de — van een laars, bovenstuk; zich in de — steken, monnik worden; de — op den tuin (de haag) hangen, uit het klooster gaan; gelijke monniken, gelijke —pen, er moet geen onderscheid zijn; de Noordholl., de Friesche —, hoofddeksel voor vrouwen; iem. de — over het hoofd trekken, iem. foppen; iem. de — vullen, in de — leiden, hem misleiden; allen zitten op zijn —, hij is de zondenbok, hij heeft voor alles te zorgen; 't komt alles op mijn —, [rekening].

Kapbeitel, m. —s.

Kapblok (slagersblok), o. —ken.

Kapdoos (toiletdoos), v. —doozen.

Kapel (kleine kerk; ook vlinder), v. —len.

Kapelaan (R.K. geestelijke), m. —anen, —s.

Kapen (rooven, stelen, zeeroof plegen), ik heb gekaapt; —er, m.; —ing, v.; —erij, v.

Kaper (vrijbuiters; rooverschip), m. —s.

Kaper (vrouwenhoofddeksel), v. —s. —tje (kinderhoedje), o. —s.

Kapitaal (hoofdsom; vermogen), o. kapitalen.

Kapitaal (voornaam, uitstekend), bn. en bw.

Kapitalisatie (het kapitaliseeren), v.

Kapitaliseeren (rente besparen en kapitaal laten aangroeien).

Kapitalist (rentenier, rijke), m. —en.

Kapiteel (bovendeel eener zuil), o. —en.

Kapitein (hoofdman), m. —s.

Kapitein-adjudant, m. kapiteins-adjudanten.

Kapitein-generaal, m. kapiteins-generaal.

Kapitein-ingenieur, m. kapiteins-ingenieurs.

Kapitein-kwartiermeester, m. kapiteins-kwartiermeesters en kapitein-kwartiermeesters.

Kapitein-luitenant, m. kapitein-luitenants.

Kapiteinschap, o.

Kapiteinsplants, v. —en; —rang, m.; —uni-form, v. —en.

Kapitool (hoofdburcht van het oude Rome), o.

Kapittel (hoofdstuk, afdeeling), o. —s of —en. Een — uit den Bijbel; het — van een domkerk, de gezamenlijke geestelijken; in het — zitten, stem hebben; stem in het — hebben, durven of mogen meespreken.

Kapittelen (bestrafpen), ik heb gekapitteld; —aar, m.; —ing, v.

Kapittelftok (metalen staafje, suikerstokje), m. —ken.

Kapoen (gesneden haan) m. —en.

Kapok (soort boomwool als bedvulling) v. gmv.

Kapoets (kapoetsmuts, muts van bont), v. —en.

Kapot (overjas), v. —ten.

Kapot (stuk), bn. Het slot is —.

Kappelen (zuur worden), de melk is gekapeld; —ing, v.

Kappen (hakken, vellen), ik heb gekapt.

Kappen (het haar optooien), ik heb gekapt; —per, m.: —sel, o.

Kapper (een bloemgwas), v. —s.

Kappertjeskool, v. —en.

Kaproen (hoofddeksel), v. —en.

Kapstok, m. —ken.

Kapucijn (monnik in een bruine pij met kap), m. —en.

Kapucijnenklooster, o. —s.

Kapucijner (een soort van erwt), m. —s.

Kapucijnernonnik, m. —en.

Kapuitsmuts (kapoetsmuts, bonte muts, grenadiersmuts), v. —en.

Kar (tweewielige wagen), v. —ren; —re-knecht, m.; —reman, m.

Karaak, Kraak (Spaansche koopvaardijer), v. kariken en kraken.

Karaat (goudgewicht = 4 grein = ± 2 d.G.), o. karaten of karaats.

Karabijn (ruitergeweer, buks), v. —en.

Karabinier (ruiter met karabijn), m. —s, —en.

Karaf, Kraf (waterflesch), v. —fen.

Karakter, o. —s. Een man van —, een zelfstandig man; dit is zoo zijn —, inborst, aard.

Karakteriseeren (kenmerken; ken schetsen).

Karakteristiek (kenmerkend), bn.

Karakteristiek, v. gmv.

Karavaan (troep woestijnreizigers), v. —anen. Schertsend: Kijk, wat een —, d. w. z. wat een troep kinderen heeft die vrouw bij zich.

Karbeel (steinlat), m. —s, —en.

Karbonade (vleesch), —s; —naadje, o. —s.

Karbonkel (hoogroode robijn), m. —en, —s; (als stofnaam), o. Fig. roode puist.

Karbouw (Indische buffel), m. —en.

Kardeel (scheepst. hijschtouw), o. —s.

Kardemom (zekere plant in O. I.), v. gmv.

Kardinaal (geestelijke onder den paus van den hoogsten rang), m. —nalen; —shoed, m. —en.

Kardoes (hand), m. —oezen.

Kardoes (buskruit, ook een soort van klamp), v. —doezen.

Kareel (tichelsteen), m. —en.

Kareelsteen (tichelsteen), m. —en.

Karig (gierig, zuinig), bn. en bw.; —heid, v.: —lijk, bw.

Karkant (halssnoer), m. —en.

Karkas (geraamte, rif), v. —sen.

Karkiet (rietvogel), m. —en.

Karmeliet (monnik), m. —en.

Karmelietenklooster (het eerste op den berg Karmel, 1180), o. —s.

Karmijn (hoogroode verf), v. gmv.

Karmozijn (een soort van purperverf), o. gmv.

Karn (het karnval), v. —en.

Karnemelk, v.; —sbrij, v. —spap, v.

Karnen (boter maken), ik heb gekarnd.

Karnoffelen (drukken, folen), ik heb gekarnoffeld; —ing, v.

Karolijnte, Karlijntje (vrouwenkapje), o. —s.

Karonje (stechte, ondeugende vrouw), v. —s.

Karos (staatsiewagen), v. —sen.

Karot (rol snuiftabak), v. —ten.

Karper (visch), m. —s.

Karpet (klein vloerkleed), o. —ten.

Karpoets (kapoetsmuts), v. —en.

Karrel (zekere visch), m. —s, —en.

Karsaai (grof gekeperd laken), o. gmv.

Kartel (kerf, neep), m. —s.

Kartelen (inkepen), ik heb en het is gekarteld; —ing, v.; —darm (kronkeldarm), m. Een geldstuk met gekartelden rand; de melk is gekarteld, geschikt; fig. dat zal —, misloopen, haperen.

Kartets (schroot), v. —en.

Karton (licht bordpapier), o. gmv.

Kartonneeren (in bordpapier inbinden); —ing, **Kartouw** (kanon), v. —en; vero. [v.

Kartuizer (monnik van St. Bruno), m. —s.

Karveel (klein snelzeiland schip in Spanje en Portugal), v. en o. —s, —en.

Karviel (scheepst. hijschblok), o. —s, —en.

Karwats (lederen zweep), v. —en.

Karwei (werktaak), v. —en.

Karwij (plantk. wilde komijn), v. gmv.

Kas, v. —sen. Niet bij — zijn, geen geid hebben; de — opmaken, narekenen en zien of alles accoord is; aan de — staan, voor de geldzaken zorgen. Naar de — gaan, in de — zitten, gevangenis; fig. bij iem. in de — zijn, staan, in de gunst zijn; zij komt als uit een kasje, is zeer netjes.

Kasseien (bestraten, plaveien), ik heb gekasseid.

Kassen (inzetten van steenen), ik heb gekast.

Kassie (plantk. geneeskruid), v. gmv.

Kassier (kashouder, ook commissiennair in effecten), m. —s, —en.

Kassiersboek, o. —en; —briefje, o. —s; —kantoor, o. —kantoren; —knecht, m. —s; —rekening, v. —en.

Kassig (gescheurd, nl. van nieuw papier), bn.

Kast (meubel, gevangenis, groot, ook: vervallen gebouw; in studententaal: woning, kamer), v. —en. Zie **Kas**.

Kastanje (boom), m.; (vrucht), v. —s.

Kastanjeboom, m. —en.

Kaste (familieom bij de Indiërs), v. —en.

Kasteel (slot, heerenhuis), o. —en. —en in de lucht bouwen, hersenschimmen najagen.

Kastelein (oudt. slotvoogd, nu herbergier), m. —s; —es, v. —sen.

Kastelenij (woning), v. —en.

Kastiespel (balspel), o. —en.

Kastijden (tuchtigen), ik heb gekastijd; —er, m.: —ing, v.

Kastoor (stof), o.; (hoed), m. —oren.

Kastrol (grootte braadpan), v. —len.

Kat (huisdier), v. —ten.

Kataas (deugniet), o. —azen.

Katafalk (lijkstoel, rowtoestel), v. —en.

Kater (mannetjeskat), m. —s.

Katern (6 blaadjes postpapier), v. en o. —en.

Kathalzen (afslower), ik heb gekathalsd.

Katheder (leerstoel), m. —s.

Kathedraal (hoofdkerk), v. —dralen.

Katholiek, **Catholiek**, m. —en.

Katjvig (ellendig), bn.: —heid, v.

Katjesspel (ruzie), o. Het zal — worden.

Katoen (als stof), o.; (als handelswaar), v. —en.
Katrol (werktuig, schijf met rollen), v. —len.
Katten (gekochte goederen bij de aflevering afkeuren en weigeren), ik heb en het is gekat.
Kattendoorn, Kattendoren (heester), m. —s.
Katterig (misselijk), bn.; —heid, v.
Kattig (valsch), bn.
Kauw (bonte kraai), v. —en.
Kauwen (vermalen met de tanden), ik heb gekauwd; —ing, v.; —sel, o.
Kauwoerde (gewas, pompoen), v. —n.
Kavalje (afgeleefd paard), v. en o. —s.
Kavel (lot, deel), m. —s of —en.
Kavelen (deelen), ik heb gekaveld; —ing, v.
Kaviaar (gezouten kuit van den steur), v. gm. v.
Kazak (overrok, reisrok), v. —ken.
Kazemat (bomruij gewelf), v. —ten.
Kazen (dik woorden van melk, kaas maken) ik heb en de melk is kaasd; —zer (die kaas maakt), m. en v.
Kazerne (soldatenhuis), v. —n.
Kazerneeren (in kazernen legeren), —ing, v.
Kazuaris (een soort van struis), m. —sen.
Kazuifel (R.K. misgewaad), v. —s, —en.
Keel (lange strook eener plank), v. kelen.
Keel (lichaamsdeel), v. kelen.
Keel (wapenk. rood), o. Een leeuw van —.
Keen (kloof, spleet), v. kelen.
Keep (uitsnijding, kerf), v. kepen.
Keer (wending, verandering; maal), m. —en.
Keerdicht (dicht met telkens terugkeerenden slotregel), o. —en.
Keeren (draaien), ik heb en ben gekeerd.
Keerkring (denkbeeldige cirkel), m. —en; —lijn, v. —en; —splant, v. —en; —sloz, v.
Keerpunt, o. —en.
Keerweer (blinde straat, slop), m. —en.
Keerzijde (ommezijde), v. —en. Fig. onaan-gename zijde. De — der medaille.
Kees (hond), m. keezen. [mv.
Keesjesbladeren (kaasjeskruid, maluwe), o.
Keest (kern, pit, merg), m. Fig. het fijnste.
Keet (loods), v. keten.
Keffen (blaffen, fig. babbelen), ik heb gekefft; —fer, m.; —fertje, o.
Keg, Kegge (wig), v. —gen.
Kegel, m. —s en —en.
Kegelen (het kegelspel spelen), ik heb gekegeld; —aar, m.
Kegelbaan, v. —banen; —bal, m.; —ballen: —plaats, v. —en.
Kegelvormig, bn. Een —e berg, —e bloesem.
Kei (straatsteen), m. —en.
Keil (keg), m. —en.
Keilen (over het water scheren), ik heb gekeild.
Keizer, m. —s; —in, v. —nen; —rijk, o.; —shof, o.; —skroon, v. —skronen. Geef den —, wat des —s is, geef elk het zijne.
Keker (erwt), v. —s.
Kekeren (hakkelen, stotteren, stamelen), ik heb gekekerd.
Kelder, m. —s.
Kelderen (in den kelder bergen), ik heb gekelderd. Gekelderde wijn.
Kelen (slachten), ik heb het varken gekeeld; —er, m.; —ing, v.
Kelk (beker), m. —en.
Kemel (kameel), m. —s.
Kemelshaar, o.; —haren, bn.
Kemphaan (een soort van vogel, fig. vechtersbaas), m. —hanen.
Kenbaar, bn.; —heid, v. gm. v.

Kenen (klooven), mijn vinger is gekeend.
Kenlijk, Kennelijk (blijkbaar), bn.; —heid, v.
Kenmerk (kenteeken), o. —en.
Kenmerken, ik heb gekenmerkt.
Kenmerken (zieh), hij heeft zich gekenmerkt.
Kennen (weten), ik heb gekend: —ner, m.
Kenep, m. Zie Henep.
Kennis (wetenschap), v. gm. v.
Kennis (bekende), m. en v. —sen.
Kenschetsen, ik heb gekenschetst.
Kenspreuk (zinspreuk, leus), v. —en.
Kenteeken, o. —s, —en.
Kenteekenen (kenmerken), ik heb gekenteekend.
Kenteren (kantelen), ik heb en het is gekenterd; —ing, v.
Keper (opgewerkte draad), v. —s.
Keperen (met een keper weven), ik heb gekeperd. Gekeperd laken.
Kepi (soort van schako), v. —s.
Kerel, m. —s.
Kerf (keep, insnijding), v. —ven: —bijl, v. —bijlen: —mes, o. —messen.
Kerfstok (houtje om op aan te teekenen), m. —ken. Brood op den — halen, d. i. op krediet; den — afdoen, betalen. Fig. veel op zijn — hebben, veel schuld hebben, veel misdreven hebben; de — is vol, de maat is vol; ik wil dat niet op mijn —, voor mijn verantwoording; hij doet dat op zijn eigen houtje, volgens eigen inzien.
Kerk (bedehuis), v. —en.
Kerken (ter kerk gaan), ik heb gekerkt. gm. z.
Kerker (gevangenis), m. —s.
Kerkeren (gevangen zetten), ik heb gekerkerd; —ing, v.
Kerksch, bn.; —heid, v.
Kerkschgezind, bn.; —heid, v.
Kernen (kruenen), ik heb gekermd; —er, m.; —ing, v.
Kermis (jaarmarkt), v. —sen; —gaan, o.; —ganger, m. —s.
Kern (pit), v. —en. Doordringen tot de —.
Kernachtig (pittig), bn.; —heid, v.
Kers (vrucht), v. —en.
Kers (kruid, bitterkers), v. gm. v.
Kerseboom, m. —en: —enhout, o.: —enggaard, m. —en.
Kersenmand, v. —en; —taart, v. —en; —tijd, m.
Kersouw (madelieffe), v. —en.
Kerspel (kerkdorp, parochie, diocees), o. —en, —s.
Kerstavond, m. —en; —dag, m. —en; —feest, o. —en; —lied, o. —eren; —mis, v. —sen; —nacht, m. —en; —tijd, m. —en; —vacantie, v. —ties, —tiën; —week, v. —weken.
Kersversch (geheel versch), bn. en bw.
Kervel (plant), v. gm. v.
Kerven (insnijden), ik korf. heb en ben gekorven; —ing, v.
Kesp (oplegstick), v. —en.
Ketel (vaatwerk), m. —s. De pot verwijt den —, dat hij zwart ziet, de eene schelm verwijt een ander zijn kwaad.
Ketelboeter (ketellapper), m. —s.
Ketelen, Kittelen, ik heb geketeld, gekitteld.
Ketelig, Kittelig (kitteloorig), bn.
Keten (ketting), v. —en, —s.
Keten (zout raffineeren), ik keette, heb gekeet.
Ketenen (in ketenen slaan), ik heb geketend; —ing, v.

Ketsen (*niet afgaan*), het geweer heeft geketst; —ing, v.; —tuig, o.
Ketter (*afvallige*), m. —s.
Ketterij (*ontrouw aan den R. K. godsdienst*), v. —en.
Kettersch, bn. —e leeringen.
Ketting, m. —en.
Keu (*biljartstok*), v. —en, —s.
Keuken, v. —s.
Keule (*boonenkruid*), v. gmv.
Keulenaar (*persoon, ook: vaarttuig*), m. —s.
Keur, v. —en; — van bloemen, spijzen, enz., d. i. overvloed; de — der natie, het beste deel; te kust en te —, zooveel men maar wil.
Keur (*handvest, privilege*), v. —en.
Keuren, ik heb gekeurd; —der, m.; —ing, v.
Keurig (*fijn, schoon*), bn.; —heid, v.
Keurlijk (*op keurige wijze*), bn.; —heid, v.
Keurling (*uitgekozene*), m. en v. —en; ook: —e, v.
Keurmede (*het beste stuk van den lijfeigene*), v. —n. vero.
Keurs (*corset*), v. —zen; —lijf, o. —lijven; —lijfmaker, m. —s.
Keurteeken (*merk, stempel*), o. —s.
Keurteekenen, ik heb keurteekend.
Keurvorst (*rijksvorst, gerechtigd om den keizer te kiezen*), m. —en; —elijk, bn. en bw.; —endom, o. —men; —in, v. —nen; vero.
Keus, v. Zie **Keuze**.
Keutel (*drek*), v. —s.
Keutelachtig (*kleingeestig*), bn.; —heid, v.
Keutelen (*talmen*), ik heb keuteveld; —aar, m.
Keutelig (*kleingeestig*), bn. en bw.: —heid, v.
Keuvel (*hoofddeksel*), v. —s.
Keuvelen (*babbelen*), ik heb keuveveld; —aar, m.; —arij, v.; —ing, v.
Keuze, **Keus**, v. keuzen.
Keuzelen (*kouten, keuvelen*), ik heb keukeuzeld; —aar, m.; —ing, v.
Kevel (*tandvlesesch*), m. —s.
Kever (*tor*), m. —s.
Kevie (*koot*), v. —s.
Khan (*Tartaarsch vorst*), m. —s.
Kib, **Kibbe** (*het achterste van een fuiknet*), v. —ben.
Kibbelen (*twisten, krakeelen*), ik heb gekibbeld; —aar, m.; —arij, v.
Kibbelig (*twistziek*), bn.; —heid, v.
Kibbeling (*afval van zoutevisch*), v. gmv.
Kibbelzucht, v. gmv.
Kid, **Kidde** (*hijje*), v. —den. Ook: *ked, kedde*.
Kieken, **Kuiken**, o. —s.
Kiel (*linnen overkleed*), m. —en.
Kiel (*grondbalk van een schip*), v. —en.
Kielen (*verbeteren aan een schip*), ik heb gekield; —ing, v. Ook: *kielhalen*.
Kielhalen (*zware scheepsstraf*), ik heb gekielhaald.
Kiem, v. —en.
Kiemen (*ontspruiten*) het heeft gekiemd; —ing, v.
Kiemen (*het kienspel spelen*), ik heb gekield.
Kienspel (*doos met steenen*), o. —spellen.
Kier (*reet, nauwe opening*), m. —en.
Kiereboe (*bankwagen, een zeker licht wagentje*), v. —s.
Kies (*maaltand*), v. —zen.
Kiesch (*net, keurig, smaakvol*), bn. en bw.: —heid, v.
Kieskeurig, bn.: —heid, v.
Kiescollege, o. —s.
Kieskauw (*persoon*), m. en v. —en.

Kieskauwen (*zonder graagte eten*), ik heb gekieskauwd; —er, m.
Kiesrecht, o.; —stelsel, o. —s; —vereeniging, v. —en; —vergadering, v. —en; —wet, v. —ten.
Kieuw (*ademhalingswerktuig der visschen*), v. —en.
Kievit (*moerasvogel*), m. —en; —sei, o. —eren; —snest, o. —en.
Kiezel (*grof zand*), o. gmv.
Kiezen, ik koos, heb gekozen; —er, m.; —ing, v.
Kif (*gebruikte run*), o. gmv.
Kijf, v. **Buiten** —, d. i. zonder tegenspraak.
Kijfachtig (*twistziek*), bn.; —heid, v.
Kijflust, m.
Kijk, m.; —dag, m. —en; —gat, o. —en; —glas, o. glazen.
Kijken (*zien, staren*), ik keek, heb gekeken; —er, m.
Kijk-in-de-p-t (*persoon, die in de keuken alles afneust*), m. en v. —ten.
Kijkkast, v. —en; —spel, o. —len; —toren, m. —s. —venster, o. —s.
Kijvage (*kijverij*), v. gmv.
Kijven (*krakeelen, twisten*), ik keef, heb gekieven; —er, m.; —erij, v.; **kijfster**, v.
Kik (*flauw geluid*), m. *Hij gaf geen —*.
Kikken, ik heb gekikt; —ker, m. *Gij moogt er niet van —, niets van zeggen*.
Kikker (*kikvorsch*), m. —s.
Kikvorsch, m. —en.
Kikvorschebil, v. —len.
Kil (*waterdiepte tusschen twee hoogten*), v.
Kil (*koude*), bn.; —heid, v. [—len.
Killen (*dooden*), ik heb gekild; —ling, v.
Killig (*koud, huiverig*), bn.; —heid, v.
Kilo, **Kilogram** (*Nederlandsch pond*), o. —s, —men.
Kiloliter (*10 Ned. vaten, 10 Ned. mudden*), m. —s.
Kilometer (*mijl = 1000 Ned. ellen*), m. —s.
Kim (*bank, rand*), v. —men. *De zon duikt onder de —, horizon; de zon verrijst aan de —*.
Kin, v. —nen.
Kina (*geneesmiddel tegen de koorts*), v. gmv.
Kind, o. —eren, —ers, —ertjes.
Kindeken, **Kindeke**, o. —s.
Kinderachtig (*flauw, laf*), bn. —heid, v.
Kinderlijk (*oprecht, openhartig, eenvoudig*), bn.: —heid, v. *Een —gebed, een —antwoord*.
Kinderloos (*zonder kinderen*), bn.: —heid, v.
Kinderplaag (*persoon*), m. en v. —plagen.
Kinderpokken, v. mv.
Kinderziekte (*de pokken*), v. gmv.
Kindsbeen, bw. *Van —af*, d. i. sedert de prille
Kindsch (*onnoozel*), bn. [jeugd.
Kindschheid (*sufheid van den ouderdom*), v.
Kindsheid (*eerste jeugd*), v. gmv.
Kindskind, o. —eren.
Kinine (*kina*), v. gmv.
Kink (*draai, wrong*), v. —en. *Er is een — in den kabel, er is een beletsel*.
Kinkel (*boer*), m. —s.
Kinken (*hard op iets slaan*), ik heb gekinkt.
Kinkhoest (*oudt. kiekhoest, kinkhoest, d. i. stikhoest*), m. gmv.
Kinkhoorn, **Kinkhoren**, m. —s.
Kinnebak (*oang*), v. —ken.
Kinnebakken, o. —s.
Kinnetje (*vaatje van 39 Liter*), o. —s.
Kiosk (*open getimmerde tent, luchtig houten huisje op de publieke straat, waar dagbladen*

enz. ook bloemen of sigaren worden verkocht), v. —en.

Kip (band, knip, enz.), v. —pen. Een —stokvisch. d. i. een hoeveelheden, met een hoepeltje omsloten.

Kip (vogel), v. —pen.

Kippeborst (kortademige borst), v. —en.

Kippen (snijden, fig. vangen, kapen), ik heb gekipt, v.; —sel, o.

Kippig (bijzied), bn.: —heid, v.

Kirren (als duiven), de duif heeft gekird; —ring, v.

Kiessen (aanhitsen, tergen), ik heb den hond kist, v. —en. [gekist.]

Kisten (in de doorkist leggen), ik heb gekist; —er, m.; —ing, v.

Kit (kruik), v. —ten. Fig. kroeg, bordeel.

Kits (zeker Engelsch vaarttuig), v. —en.

Kitsen (spuwen), ik heb gekitst; —er, m.; —ing, v.

Kittelachtig (lichtgeraakt), bn.

Kittelen (fig. streelen), ik heb gekitteld. Ook: **Kittelig**, bn.: —heid, v. [Ketelen.]

Kitteloorig (lichtgeraakt), bn. —heid, v.

Kittelongig (tot tegenspraak geneigd), bn.

Kittig (puntig), bn.: —heid, v. — opiets zijn, vurig naar iets zijn.

Klaar (helder, dun, fig. duidelijk), bn. en bw.; —heid, v.

Klaarblijkelijk, bn.: —heid, v.

Klaarkomen, ik kwam —, ben —gekomen

Klaarkrijgen, ik kreeg —, heb —gekregen.

Klaarleggen (gereedleggen), ik heb —gelegd (—geleid).

Klaarlicht, bn. 't Is —dag, op —en dag.

Klaarliggen, het lag —, heeft —gelegen.

Klaarmaken, ik heb mijn brieven —gemaakt.

Klaarspelen, ik heb —gespeeld. Hij zal het wel —, tot een goed einde brengen.

Klaarstaan, ik stond —, heb —gestaan.

Klaarzetten, ik heb het ontbijt —gezet.

Klaecht (beklag, aanklacht), v. —en.

Klachtig, bn. —vallen over, herhaald klagen over.

Klad (vlek), v. —den.

Klad (ruw opstel of schets), o. Een —maken.

Kladboek (ligger of memoriaal), o. —en.

Kladdeboter (vervalschte boter), v. gm. v.

Kladden (knoeien, morsen, slecht schrijven), ik heb geklad; —der, m.; —derij, v.

Kladderig (stordig), bn.: —heid, v.

Kladpapier, o. —en.

Kladschilder (knoeier), m. —s.

Kladschilderen (slecht schilderen), ik heb gekladschilderd.

Klagen, ik heb geklaagd; —er, m.

Klak (hoed, pet), v. —ken.

Klakkeloos (zonder reden), bn. en bw.

Klakkken (bemorsen, vlekken), ik heb geklakt.

Klam (eenigszins vochtig), bn. en bw.; —heid, v.

Klamaaien (zeew. de naden van een schip dichtslaan), ik heb geklamaaid.

Klamp (bindlat), m. —en.

Klampen, ik heb geklampt. Iem. aan boord —, hem dringend iets vragen.

Klandizie, v. gm. v.

Klank (geluid, toon), m. —en.

Klant (kooper), m. —en. Een rare —, zonderling.

Klap (slag), m. —pen.

Klap (gepraat), m. gm. v. IJdele —.

Klappet (snapster), v. —en.

Klappelen (babbelen), ik heb geklappeld.

Klappen (snateren, praten), ik heb geklapt.

Klapper (prater), m. —s.

Klapper (naamlijst in alphab. orde), m. —s.

Klapperboom (kokospalm), m. —en.

Klapperen, de tanden hebben geklapperd; —ing, v.

Klapperman, —lieden, —lui; —molen, m. —s.

Klappernoof (boom), m.; (vrucht), v. —noten.

Klapperolie (papaverolie), v. gm. v.

Klappertanden, ik heb geklappertand.

Klapproos, v. —rozen.

Klapspaan (klikkspaan), m. en v. —spanen.

Klapspaan (molenklapper), v. —spanen.

Klaptafel, v. —s.

Klaptoeven (zweeprem), o. —en.

Klapwijken (met de vleugels klappen), de vogel heeft geklapwiek.

Klaren (zuiveren); —ing, v. Ik zal het wel —, in orde brengen.

Klarigheid (uitrusting), v. gm. v.

Klarinet (houten blaasinstrument), v. —ten, —s.

Klarinetist (klarinetspeler), m. —en.

Klaroen (trompet), v. —en.

Klasse, v. —n en —s. ook: klas, v. —sen.

Klater (ratel), v. —s.

Klateren (rollend klinken), de donder heeft geklaterd; —end, bn.; —ing, v.

Klattergoud (bladgoud), o. gm. v.

Klauteren, ik heb geklauterd; —aar, m.; —ing, v.

Klauw (uiteinde der pooten bij roofdieren), m. —en...

Klauwen (krabben, openrijten), ik heb geklauwd; —er, m.; —ing, v.

Klauwier (schroefvormig stengeldeel bij klimplanten), m. —en.

Klavaatshamer (breeuwahamer), m. —s.

Klavecimbaal, **klavecimbel** (klavier, ouderwetsche piano), v. —balen, —bels.

Klaver (plant, gras), v. gm. v.

Klaveren (op kaarten), v. mv.

Klaveren (klauteren), ik heb geklaverd.

Klavier (soort van piano; ook rij van toetsen), o. —en.

Kleed (kleedingstuk), o. —eren, kleeren, **Kleed** (dekkleed), o. —en. [kleertjes.]

Kleeden, ik heb gekleed; —ij, v.; —ing, v.; —ingstuk, o.

Kleederdracht, v. —en.

Kleedermaker, **kleermaker**, **kleerenmaker**, **Kleefgaren** (jaagnet), o. —s. [m. —s.]

Kleefkruid (walstroo), o. gm. v.

Kleer, in samenstellingen als: —bak, m. —ken; —borstel, m. —s; —maker, m. —s; —makersjongen, m. —s.

Kleerscheuren, v. mv. Ergens zonder —afkomen, zonder schade of nadeel.

Klei (vette aarde), v. gm. v.

Klein, bn. en bw. Ook: **kleen**.

Kleinachten (geringschatten), ik heb gekleinacht; —ing, v.

Kleindochter, v. —s.

Kleinduimpje (ventje uit het verhaal van Moeder de gans), o.

Kleineeren (iemand's achtung of gezag verkleinen); —der, m.; —ing, v.

Kleingeestig (hechtend aan nietigheden), bn.: **Kleingelooftig**, bn.; —heid, v. [—heid, v.]

Kleinhandel, m. gm. v.

Kleinhartig (laf), bn.: —heid, v.

Kleinheid, v.

Kleinigheid (beuzeling, nietigheid), v. —heden.

Kleinkind, o. —eren.

Klein-kinderschooltje, o. —s.
Kleinmoedig (*laf, zonder moed*), bn.; —heid, v.
Kleinood (*kostbaar voorwerp*), o. —en, —iën.
Kleins (*zigtboek, teems*), v. —zen. Ook: **Kleins**.
Kleinschrift, o.
Kleinte (*klein van ges'alte, omvang*), v. gmv.
Kleintje (*kind*), o. —s. Fig. Veel —s maken *een groote; men moet op de —s passen; hij is met geen — tevreden*.
Kleinzeerig, bn.; —heid, v.
Kleinzen (*laten doorzigen*), ik heb gekleinsd; —er, m.; —ing, v. Ook: **Klizen**.
Kleinzoom, m. —s, —zonen.
Klem (*voetbeugel, voetangel*), v. —men.
Klem (*nadruk, accent*), v.
Klemmen, ik heb geklemd; —ming, v.; **Klems**. Zie **Kleins**. [—toon, m.
Klizen. Zie **Kleinzen**.
Klep (*opslag, belegstuk*), v. —pen.
Klepel (*hamer in de klok*), m. —s. *Hij heeft de klok hooren luen en weet niet, waar de — hangt*, hij weet het fijne van de zaak niet.
Kleppel (*klapspaan aan een molen*), m. —s.
Kleppen, ik heb geklept; —per (*paard*); ook *een klepperman*), m.; —peren (*aanhoudend klappen*); —perman (*klapperman*), m.
Kleppen, ik heb geklepperd; —aar, m.; —ing, v.
Klerk (*kantoorbediende, schrijver*), m. —en; —schap, o.
Klassen. Zie **Klsetsen**.
Klets (*klits*), v. —en. Ook als tw. *klets!*
Kletsen (*met de zweep slaan, beuzelpraat houden*), ik heb gekletst; —er, m.
Kletskop (*zeerhoofd*), m. en v. —pen.
Kletskous (*snapster*), v. —en; —majoor, —meier, m. —s. (Gemeenz. voor *babbelaar*).
Kletsnaaf, **Klesnaaf** (*doornaf*), bn.
Kletteren, de regen heeft gekletterd.
Kleumen (*krimpen van kou*), ik heb gekleumd; —er, m.; —sch, bn.
Kleunen (*kloppen*), ik heb gekleund.
Kleur (*verf, tint*), v. —en.
Kleurén, ik heb gekleurd; —der, m.; —sel, o.
Kleurig (*frisch, gezond, vol kleur*), bn.
Kleurling (*afstammeling van neger of negerin*), m. en v. —en; v. ook —linge.
Kleurstof, v. —fen.
Kleuter (*klein aardig meisje*), v. —s.
Kleven (*plakken*), ik heb gekleefd; —ing, v.
Kleverig (*plakkerig*), bn.; —heid, v.
Klevig (*vochtig*), bn.
Klibber (*taai gom*), o. gmv.
Klikek (*bent, club*), v. —en. *De gansche —, hof—*.
Klieken (*spuuen*), ik heb gekliekt; —er, m.
Kliekenmaal (*maal van overgeschoten spijzen*), o. —malen.
Kliekjesdag, o. —en.
Klier, v. —en.
Klierachtig (*vol klieren*), bn.; —heid, v.
Klieven (*splijten*), ik heb gekliefd.
Klijf (*afloop eener steilte*), o. —fen.
Klijf (*plank. klimop*), o. gmv.
Klijk (*onderstuk eener kolf*), m. —ken.
Klikken (*aanbrengen*), ik heb geklikt; —er, m.
Klikklakken (*weerklinken*), het staal heeft geklikklakt.
Klikspan (*knaap of meisje, die klikt*), m. en v. —spanen.
Klikspillen (*lanterfanten*), ik heb geklikspild.
Klim (*het klimmen*), m. *Een heele —*.
Klim (*klimop*), o. gmv.
Klimaat (*luchgesteldheid*), o. —aten.

Klimmen (*opklauteren*), ik klom, heb en ben geklommen; —er, m.; —ing, v.
Klimmerblad, **Klemmerblad** (*klimopblad*), o. —bladen.
Klimmerkruid, **Klemmerkruid**, o. gmv.
Klimop (*voor het loof*), o.; (*voor den boom*), m.
Kling (*lemmet, blank van de sabel*), v. —en.
Klingelbuil (*armzakje*), m. —en.
Klingen (*duinen*), v. mv.
Klink (*klap, oorveeg*), m. —en.
Klink (*van een deur; ook aan een kous*), v. —en.
Klinkdicht (*sonnet, dichtstukje*), o. —en.
Klinken (*klank geven*), het klonk, heeft geklonken; —er, m.
Klinket (*valdeurtje*), o. —ten.
Klinkklaar (*zeer klaar*), bn. —are onzin.
Klinkklank (*woorden of verzen zonder zin*), m.
Klip (*harde rots in of aan zee*), v. —pen.
Klipper (*smal zeeschip*), m. —s.
Klippertanden (*met de tanden klappen*), ik heb geklippertand.
Klis (*verwarde knoop*), v. —sen.
Klisklas (*smallte kant*), o. gmv.
Kliskruid, **klissekruid** (*plant*), o. gmv.
Klissen (*in de war zitten*), het is geklist.
Klister (*lavement*), v. —en.
Klisteren (*een lavement zetten*), —spuit, v.
Klit (*kladdewortel*), v. —ten. Ook: **Klifs**.
Klits (*wijfshond*), v. —en.
Klodder (*borreltje*), v. —s; —tje.
Kloek (*flink, moedig*), bn. en bw.; —heid, v.
Kloekhartig (*moedig*), bn. en bw.; —heid, v.
Kloekmoedig (*dapper*), bn. en bw.; —heid, v.
Kloekzinnig (*schrander*), bn. en bw.; —heid, v.
Kloen (*kluwen*), o. —en.
Kloet (*kalkstok, vaarboom*), m. —en.
Kloeten (*scheeps voortduwen*), ik heb het schip gekloet; —er, m.
Klok (*klokken; ook een bloempje*), v. —ken.
Klok (*zeker geluid*), m. —ken.
Klok (*metalen bel*), v. —en.
Kloker (*pijpenuroeter*), m. —s.
Klokken (*kip*), v. —nen.
Klokkegal (*toestel waarin de klok hangt*), v.
Klokken (*een klokkend geluid maken*), ik heb geklokt.
Klokkennis (*bespeler der klokken*), m. —en.
Klokkenspel, o. —spellen.
Klokkenspeler, m. —s.
Klokkereep, **klokcreep** (*touw*), m. —en.
Klomp (*holsblok*), m. —en.
Klomp (*stuk, klont, brok*), m. —en.
Klompig (*klonterig*), bn.
Klongel (*straatloopster*), v. Zie **Klungel**.
Klongelen (*beuzelen*). Zie **Klungelen**.
Klont (*aardkluit*), v. —en.
Klonter (*gestold vocht*), m. —s.
Klonteren (*stremmen, verdikken*), het is geklonterd. *De melk gaat —*.
Kloof, **klove** (*gaping, spleet*), v. kloven.
Klooster, o. —s.
Kloosterling, m. en v. —en; v. ook —e.
Kloot (*aardbol, kogel, bal*), m. —en; —sch, bn.; —vormig, bn.
Klooven (*doen splijten*), ik heb en het hout is gekloofd; —er, m.; —ing, v.
Klop (*klap, slag*), m. —pen. — *geven, krijgen* d. i. slaag.
Klopjacht (*grote drijfjacht*), v. —en.
Kloppen (*slaan, ranselen*), ik heb geklopt; —er, m.; —ing, v.
Klopscheen (*hikhout*), v. —schenen.
Klopzee (*golwing tegen het schip*), v. —ën.

Klos, m. —sen. Een — garen.
Klosbaan (kolfbaan), v. —banen.
Klosbeitel (schepper om den bal te slaan), m. —s.
Klossen (opwinden, in de klosbaan spelen), ik heb geklost. *Kant, koord* —, op de klos wonden; *met de klompen* —.
Klotsen (botsen, bonzen, het slaan der golven), het heeft geklost: —ing, v.
Klove, v. n. Zie **Kloof**.
Klovenier, kolvenier (kolfdrager, schutter), m. —s.
Kloveniersburgwal (straat in Amsterdam), m.
Kloveniersdoelen (verenigingsplaats der schutters), m. —s.
Klucht (boert), v. —en.
Klucht (mast), v. —en.
Kluchtig (grappig), bn. en bw.; —heid, v.
Kluf (wijf), v. —en.
Kluif (het kluiven), m. *Er is een heele — aan*, een heel werk.
Kluif (klauf), v. —ven. *De arend had het dwijfe in zijn kluiven*, klauwen.
Kluifok (zeew, zeil), v. —ken.
Kluifje (kluifbeentje), o. —s.
Kluis (enge woning), v. —zen.
Kluister (boei), v. —s. *Iem. in de —s slaan*, iem. de —s aanleggen.
Kluisteren (boeien), ik heb gekluisterd; —ing, v.
Kluit (strandvogel), m. —en.
Kluit (brok aarde), v. —en. *Hij is uit de —en gewassen*, groot geworden.
Kluitenbreker (werktuig, rolblok), m. —s.
Kluiven (afknagen), ik kloof, heb gekloven; ook: ik kluifde, heb gekluifd. —er, m.; —ing, v.
Kluizen (afgezonderd leven), ik heb gekluisd.
Kluizenaar (heremiet), m. —s, —aren.
Klungel (straatloopster, ook nietswaardig voorwerp), v. —s. Ook: **Klungel**.
Klungelen (verspillen, verbeuzelen), ik heb geklungeld. Ook: **Klongelen**.
Kluppel (knuppel, kneppeel, dikke stok), m. —en, —s.
Kluppelen (afranselen, doodslaan), ik heb gekluppeld. *De kat —*, een verouderd boeren spel; —aar, m.
Kluts (slag), v. *De — kwijt zijn*, het spoor bijster zijn; den slag of draad kwijt zijn.
Klutsei (geklopt ei), o. —eren.
Klutsen (slaan, kloppen), ik heb geklutst.
Kluwen (bol garen), o. —s.
Kluwenen (opwinden), ik heb gekluwend.
Knaap (jongen, knecht), m. knapen.
Knaap (een soort kapstok), m. knapen.
Kuabbelen (knagen), ik heb geknabbeld; —aar, m.; —ing, v.
Knagen, ik heb geknaagd; —er, m.; —ing, v.
Knak (breuk, scheur), m. —ken.
Knak (verstoord, boos), bn. *Hij was —*.
Knak, tw.
Knakken, ik ben en heb geknakt. *Zijn gezondheid is geknakt*, ondermijnd; *die bloemstengel is geknakt*, gebroken.
Knal (geluid), m. —len.
Knallen (ontploffen), het heeft geknald.
Knap (slag, geluid), m. —pen.
Knap (welgevormd, ook vlug), bn. en bw.; —heid, v.; —jes, bw.; —pigheid, v.
Knappers (een soort van late kers), v. —en.
Knapkoek (hardgebakken koek), m. —en.
Kuappen (bersten, kraken), ik heb en het is geknapt.
Kuapperen (doen knappen), ik heb geknapperd.

Knapzak (tasch voor eten, bedelzak), m. —ken.
Knar (geluid), m. —ren.
Kuarsen (knersen), ik heb geknarst. *Met de tanden —*, een oud slot luten —; —er, m.; —ing, v.
Knarsetanden (knersetanden), ik heb geknarsetand; —ing, v. Soms: *tandenknarsen*.
Knaester (rieten kist), m. —s.
Knaester (varinastabak in bladen), v. gmv.
Knauw (grauw, snauw), m. —en.
Knauwen (met de tanden bewerken), ik heb geknauwd; —er, m.; —ing, v.; —sel, o.
Knecht, m. —s of —en. *Zoo heer, zoo —!* aan den bediende kent men den meester; *een stomme —*, een aanrechttafelte.
Kneden, ik heb gekneed; —er, m.; —ing, v.
Kneep, v. knepen.
Knekelhuis (beenderhuis op een kerkhof), o. —huizen.
Knel (klemming), v. —len. *Hij zit in de —*, verlegenheid.
Knellen, ik heb gekneld. *Waar knelt hem de schoen?* waar zit de oorzaak van zijn knelling? *een —d juk*, drukkend juk; *een —de belasting*.
Kneppeel, kneppeelen. Zie **Knuppel, knupknarsen**. Zie **Kuarsen**. [pelen.
Knetteren (knitteren), het vuur heeft geknetkneu (zangvogel), v. —en. [terd; —ing, v.
Knukel, m. —s. Ook: **Knokkel**.
Kneuter (een kneu), v. —s.
Kneuteren (stamelen, mompelen), ik heb gekneuterd; —aar, m.
Kneuterig (verdrietig), bn. Ook: aangenaam, prettig: *Wij zaten — bij elkaar*.
Kneuzen (kneutsen, blutsen), ik heb en ben gekneusd; —ing, v.
Knevel, m. —s.
Knevel (handboei), m. —s.
Knevelen (in boeien slaan), ik heb gekneveld; —aar, m.; —arij (afpersing), v.; —ing, v.
Knibbelen (kraakeelen), ik heb geknibbeld; —aar, m.
Knie, v. —ën. *Iets onder de — hebben*, goed kennen.
Knielen (de knie buigen), ik heb en ben geknield; —ing, v.; —end, bn.; —er, m.
Kniur (houten scharnier), v. —en.
Kniesoor (gemelijk mensch), m. en v. —en.
Kniezen (treuren), ik heb gekniesd; —er, m.; —erij, v.
Kniezerig (klagend, missend alle vroolijheid), bn.; —heid, v.
Kniezig (gemelijk, klagend), bn.
Knijf (mes, ponjaard), o. —ven.
Knijp (engte), v. *In de — zitten*, erg verknijp (bierhuis), v. —en. [leggen zijn.
Knijpbril (torgnet), m. —len.
Knijpen, ik kneep, heb geknepen; —er, m.; —ing, v.
Knijptang, v. —en. [—ing, v.
Knijzen. Zie **Kniezen**.
Knik (teeken van instemming), m. —ken.
Knikkebeenen (met knikkende beenen loopen), ik heb geknikkebeend; —beener of —beender, m.
Knikkebollen (met het hoofd knikken van slaap), ik heb geknikkebold; —holder of —holder, m.
Knikken, ik ben en heb geknikt; —er, m.; —ing, v.
Knikker (steenen balletje), m. —s; —spel, o.; —tijd, m.
Knikkeren (met knikers spelen), ik heb geknikkerd.

Knikstag (scheepst. *touw*), o. —en.
Knip (*werktuig*), v. —pen.
Knipooog (*persoon*), m. en v. —en.
Knipooogen (*met de oogen knippen*), ik heb geknipooogd.
Knipooogje, o. —s. *Iem. een — geven*, een heimelijk teeken.
Knippen, ik heb geknipt; —per, m.; —sel, o.
Kniffleren. Zie **Knetteren**.
Knobbel (*dikte, verharding*), m. —s.
Knod, knodde (*knoop, knobbel*), v. —den; —destok, m.
Knoeien (*slordig bewerken; omkopen*), ik heb geknoeid; —er, m.; —erij, v.; —werk, o.
Knoest (*hardigheid in hout*), m. —en.
Knoef (*zweep*), m. —en.
Knoeffelen (*drukken, knijpen*). Ook: **Knuffelen**.
Knofflook (*een ui of bolplant, tot de leliën behoorende*), o. gm. v.
Knook (*knook*), m. —ken.
Knokkel (*wingergewricht*), m. —s.
Knol (*veldvrucht*), m. —len. *Iem. —len voor citroenen verkoopen*, bedriegen, bedotten.
Knollentuin, m. *Hij is in zijn —*, hij heeft het recht naar zijn zin.
Knook (*been*), m. knoken.
Knoop, m. —en. *Een koperen, beenen, parelmoeren —*; *een — in een touw, draad, enz.*; *het touw, de strik is in den —*, d. i. in de war; *een — in den zakdoek leggen*, d. i. met het doel om iets te onthouden; *fig. ergens een — opleggen*, d. i. vloeken: 20 knooopen afleggen per minuut (zeew.), d. i. 20 × 15.4 M.
Knoopen, ik heb geknoopt; —er, m.; —ing, v.
Knop, m. —pen. *De — van een deksel, van een degen, wandelstok, enz.*; *een — van een roos, van een blad*; *in de —pen schieten*, d. i. (van een boom) knoppen krijgen; *de bloem staat nog altijd in den —*, is nog niet open.
Knoppen (*uitbotten*), de plant heeft geknopt.
Knor (*geluid*), m. —ren. *Het varken gaf een —*.
Knorff (*knoop*), m. —ven.
Knorhaan (*visch*), m. —hanen.
Knorren (*pruttelen*), ik heb geknord; —rig, bn.; —righeid, v.; —repot (*pruttelaar*), m. en v. —ten.
Knot (*bosje*), v. —ten. Ook *knut*, als: *een — sajete, een — haar*.
Knots (*zware stok*), v. —en.
Knotten (*draaien, strengelen*), ik heb geknot; —er, m.; —ing, v.
Knotwilg (*lage wilg*), m. —en.
Knuffelen, ik heb geknuffeld; —aar, m.; —ing, v. Ook: **Knoffelen**.
Knuist (*vuist*), m. —en. gmz.
Knul (*lomperd*), m. —len.
Knuppel, m. —s. Ook: **Kneppel**.
Knuppelen, ik heb geknuppeld. Ook: **Kneppelen**.
Knueren (*talmen, luieren*), ik heb geknuurd; *knuurder*, m.
Knutseelen, ik heb geknutseld; —aar, m.; —arij, v.; —ing, v.; —werk, o.
Knutfel (*scheepst. touw*), v. —s.
Knutterig (*aardig, tief*), bn. en bw.
Kobalt (*een metaal*), o. gm. v.
Kodde (*aardigheid, snakkerij; ook knots*), v. —n.
Koddebeier (*veldwachter*), m. —s.
Koddenaar (*een kneu*), m. —s.
Koddig (*grappig*), bn.; —heid, v.
Koe, v. koeien. *'t Is een —*, dom mensch: *de*

— *bij de horens vatten of pakken, ook hebben*, d. i. de moeielijkheden aanvatten; *oude koeien uit de sloot halen*, halfvergeten dingen weer oprakelen; *veel koeien, veel moeien*, veel bezit geeft veel zorg.
Koefbrugsdek (scheepst.), o. —ken.
Koefionneeren (*plagen, het leven zuur maken*), ik heb gekoefionneerd.
Koek (*gebak*), als voorwerpsnaam, m. —en; als stofnaam, v.
Koekeloeren (*riktijken*), ik heb gekoekeloerd; —der, m.
Koekoek (*trekvoegel*), m. —en. *Het is daar altijd — één zang*, er is geen afwisseling; het is er eentonig.
Koel, bn. en bw. *Een — onthaal*; *iem. — ont.
Koelbloedig (*kaln, rustig*), bn. [*vangen*].
Koelen (*koud maken*), ik heb en ben gekoeld. *Fig. Zijn drift —, zijn wraak —*, d. i. bekoelte (*frischheid*), v. gm. v. [*vroedigen*].
Koeltje (*windje*), o. —s.
Koen (*moedig, stout*), bn. en bw.; —heid, v.
Koepel (*rond dak, kap, tuinhuisje*), m. —s.
Koeren (*het kirren der duiven*), zij heeft
Koerier (*renbode*), m. —s. [*gekoerd*].
Koers (*loop, vaart*), m. —en.
Koersen (*richten, sturen, regelen*), ik heb gekoerst; —ing, v.
Koeskoes (*allegaartje van spijzen*), v. gm. v.
Koest (*ga liggen! tot een hond*), tw.
Koesteren (*troetelen*), ik heb gekoesterd; —aar, m.; —ing, v.
Koet (*kleine, zwarte eend*), v. —en.
Koeteren (*gebrekkig praten*), ik heb gekoeterd; —aar, m.
Koeterwaalsh (*onverstaanbaar*), bn. (*als zelfst. nw.*), o.
Koeterwalen (*Nederlandsch spreken als een Waal*), ik heb gekoeterwaard.
Koets (*rijtuig*), v. —en.
Koets (*bed*), v. —en.
Koetsier (*woerman*), m. —s.
Koefvoet (*werktuig*), m. —en.
Kof (*tweemaster*), v. —fen.
Koffer (*reiskist*), m. —s.
Kofferen (*inpakken*), ik heb gekofferd.
Koffle, v.; —boon, v. —en.
Kog, kogge (*Middelceuwisch koopvaardijfchip*), v. —gen.
Kogel, m. —s. *De kogel is door de kerk*, de zaak heeft haar beslag.
Kogelen (*schieten*), ik heb gekogeld.
Kohier (*belastingregister*), o. —en.
Kohort (*bende*), v. —en.
Kok, m. —s. *Veel —s bederven de bruj*, al te veel raad gedijt niet; *het zijn niet alle —s, die lange messen dragen*, uiterlijk vertoon bewijst iemands geschiktheid niet; *honger is de beste —*, honger doet alles lekker smaken.
Kokarde (*rozetje met de nationale kleuren*), v. —s.
Koken (*spijs bereiden*), ik heb gekookt.
Koker (*rolronnd hol voorwerp*), m. —s. *Een — voor pennen, pijlen enz. Dit komt niet uit zijn —*, d. i. uit zijn brein; *veel pijlen in zijn — hebben*, tal van middelen, veel bewijsgronden hebben.
Kokerellen (*met den drijftol spelen*), ik heb gekokereld.
Kokeren (*in een koker doen*), ik heb gekokerd. *Fig. foppen, misleiden*.
Kokermuilen (*meesmuilen*), ik heb gekokermuuld.*

Kokinje (stroopbal), v. —s.
Kokkerd (dikkerd), m. —s. *Wat een — van een neus! van een dagbroer!*
Kokosboom, m. —en.
Kokosnoot, v. —noten.
Kol (hamerslag), m. —len.
Kol (heks), v. —len. —rijden, op den bezemstok rijden; —rijdster, tooverheks.
Kol (witte plek, bles), v. —len.
Kol (bloem, klaproos), v. —len.
Kolbak (grenadiersmuts), m. —ken.
Kolder (een paardenziekte), m. —s.
Kolderen (den kolder krijgen), het heeft gekolderd.
Kolf (stok), v. —ven; —baan, v. —banen; —bal, m. —ballen.
Kolf (onderdeel van een geweer), v. —ven.
Kolf (gesloten glas met wijden buik en gebogen hals), v. —ven. *Distilleer—*
Kolibrie (vogel), m. —s.
Koliek (buikkramp), o. gmv.
Kolfje, o. —s. *Dat is een — naar zijn hand*, dat past hem, lijkt hem.
Kolk (poel, afgrond), v. —en.
Kolken (omhoogdraaien), ik heb gekolkt.
Kollebloem (klaproos), v. —en.
Kollen, ik heb gekold. *Een rund —*.
Kolokwint (bittere vrucht), m. —en.
Kolom (zuil, pilaar), v. —men. *De —men van een dagblad; de kolommen openstellen voor; de kolom van Volta* (electriciteit).
Kolonel (hoofdofficier), m. —s.
Kolonel-ingenieur, m. kolonels-ingenieurs.
Koloniaal (soldaat voor den dienst in Indië), m. —alen.
Kolonie (volkplanting), v. koloniën.
Kolonisatie, v. —tiën.
Koloniseeren (volkplantingen in een landstreek vestigen).
Kolonist (volkplanter), m. —en.
Koloriet (kleurentoom van schilderingen), o. gmv.
Kolos (reuzenbeeld; ontzaglijk groot gewaarte; man van buitengewone kracht of genie), m. —sen.
Kolossaal (buitengewoon groot), bn.
Kolven (in de kolgbaan spelen), ik heb gekolfd; —er, m. *Hij heeft gelukkig gekolfd*, het is hem meegeloopen in de wereld.
Kolvenier (schutter), m. Ook: **Klovenier**.
Kom (bak, schaal, kopje), v. —men.
Kombuis (scheepskeuken), v. —zen.
Komediant (tooneelspeler), m. —en.
Komedie (schouwburg), v. —s.
Komeet (staarster), v. —meten.
Komen, ik kwam, ben gekomen. *Om het leven —*, het leven verliezen; *iem. onder de oogen —*, voor iem. verschijnen; *te stade —*, te pas —; *te boven —*, overwinnen; *aan land, aan wal —*, gaan.
Komfoor, o. —foren.
Komijn (plant), m. gmv.
Komijnekaas, komijnskaas, v. —kazen.
Komkommer (plant), v. —s.
Komina (leesteeken), v. en o. —s.
Kommaliebehoefte (keukengertef), v. —n.
Kommapunt, v. —en.
Kommer (zorg), m. gmv.; (hazendrek), v. gmv.
Kommies (ambtenaar die waakt tegen smokkelarij), m. —miezen.
Kommiesbrood (soldatenbrood), o. —en.
Kompanje (speelnoot, eega), v.
Kompas, o. —sen.
Komplot (bent, eedgenooten), o. —ten.

Kompres (natte doek), o. —sen.
Komst, v. gmv.
Kond (bekend), bn.; —doen, —maken, bekend maken.
Kondschap (bericht, naricht), v. —pen. —krijgen, —inwinnen, op —uitgaan, d. i. op verkenning uitgaan.
Kondschappen (melden, berichten), ik heb gekondschapt; —per, m.
Konfijt (ingelegd ooft), o. gmv.
Konfijten (in suiker inleggen), ik heb gekonfijtd.
Konfilje (citroenkruid), v. gmv.
Kongeraal (zeepaling), m. —alen.
Konijn, o. —en; —eupastei, v. —en; —enveld, o. —en.
Koning, m. —en. *De — van het schuttersgild; hij laat zijn haan — kraaien*, de overwinning verkondigen; *zijn haan moet altijd — kraaten*, hij moet in alles zijn zin hebben; *de — van een schaakspel*, voornaamste stuk.
Koningin, v. —nen.
Koninginnenkroon, v. —kronen; —mantel, m. —s.
Koninkrijk, o. —en.
Konkel (slag), m. —s.
Konkel (lui vrouwspersoon), v. —s.
Konkelen (stordig werken), ik heb gekonkeltd; —aar (knoeier, bedrieger), m.; —arij, v.
Konkerf (een stroopje, likkepot), o. —ven.
Konstabel (kanonnier), m. —s.
Konterfeiten (nashilderen), ik heb gekonterfeit; —feitsel (portret), o.
Konvooi (begeleiding, bedekking, bescherming), o. —en.
Konzenielje (volksterm voor cochenille), v. gmv.
Kooi, v. —en. *Een vogel—; naar de —, te —gaan*, te bed gaan.
Kook, v. *Aan de — zijn*, d. i. koken; *van de — zijn, raken*, niet meer koken. *Fig. Hij raakte van de —*, hij werd niet wel, raakte uit zijn humeur.
Kooksel, o. —s.
Kool (brandstof), v. kolen.
Kool (bekend gewas), v. —en. *Het sop is de — niet waard; het is altemaal —; iem. een —stoven, bakken*, beet hebben, een poets bakken; —verkoopen, flauwe praatjes maken; *het is maar voor de —*, voor de grap.
Koolmees (groot mees), v. —meezen.
Koolraap (knot), v. —rapen.
Koolstof, v. gmv.
Kooltje-vuur (een bloem), o. gmv.
Koornijf (winkeltje), v. —en.
Koornijswinkel, m. —s.
Koon (wang), v. —en.
Koop, m. —en. *Te —bieden; den —breken; te —dragen*, alom bekend maken; *op den —toe; op den —werken*, licht en dicht iets maken; *den —opzeggen*, een contract breken.
Koopen, ik kocht, heb gekocht; —er, m.; —ster, v.
Koopenan, m. —lieden, —lui.
Koor (zangkoor, priesterkoor, reigezang), o.
Koord (touw), v. en o. —en. [koren].
Koorde (in de meetkunde), v. —n.
Koordedansen, —danser, m. —s.
Koordenschaal (wiskunde), v. —schalen.
Koorn (rogge), v. Ook: **Koren**.
Koorts (ziekte), v. —en.
Koof (hielbeen), v. —en.
Kooten (een spel met kooten spelen), ik kootte, heb gekoot.

Koozen (*liefkoozen, streelen*), ik heb gekoosd; —er, m.; —erij, v.

Kop, m. —pen. De — van een speld, de — van een spijker; den spijker op den — slaan, d. i. juist aanwinnen waar de grond zit; *hals over —*, in overgroote haast; *met den — tegen den muur loopen*, ongelooftelijke moeite doen; *een schip, bemand met vijftig —pen*, d. i. matrozen.

Kopal (*zekere hars*), v. gmv.

Kopek (*een Russisch muntje*), m. —en.

Koper (*metaal*), o. gmv.

Koperen (*met koper bekleeden*), ik heb gekoperd. Een schip —.

Kopie (*nabootsing*), v. —ën.

Kopieren (*nabootsen*), ik heb gekopieerd; —machine, v.; —werk, v.

Kopliet (*afschrijver*), m. —en.

Kopij (*handschrift voor de pers*), v. —en.

Koppel (*band*), m. —s.

Koppel (*paar*), o. —s.

Koppelen (*verbinden*), ik heb gekoppeld; —aar, m.; —arij, v.; —bout, m.; —ing, v.

Koppenseller (*moordenaar op Borneo onder de Dajaks*), m. —s.

Kopper, **Koppertjesmaandag** (*de tweede Maandag van het jaar, feestdag, vooral bij de boekdrukkers*), m. —en.

Koppig (*eigenzinnig*), bn.; —heid, v.

Koraal (*koraalgezang*), o. koralen.

Koraal (*zanger*), m. koralen.

Koraal (*poliepenstok, koraalstof*), o. gmv.

Koraal (*kraaltje, balletje*), v. koralen. Een *snoer koralen, bloedkoralen*.

Koran (*heilig boek der Mohamm.*), m.

Korbeel (*bint*), m. —en.

Kordaat (*dapper*), bn. —heid, v.

Kordelier (*monnik*), m. —s, —en.

Kordon (*band, lijn, grensbezetting*), o. —s.

Koren, koorn, o.

Korf (*hengselmand*), m. —ven.

Korhaan (*boschhaan*), m. —hanen.

Korhoen (*boschhoen*), o. —ders, —deren.

Koriander (*plant*), m. gmv.

Korint, korent, v. Zie **Kreut**.

Kornaak (*olifants-oppasser*), m. —ken. Ook: **Cornac**.

Kornet (*vaandrig te paard*), m. —ten.

Kornet (*een hoorn*; ook: *dienstmeisjes-muts*), v. —ten.

Kornis (*kroonlijst*), v. —sen.

Kornoelje (*boom of heester*), v. —s.

Kornuut (*kameraad*), m. —en.

Koroester (*grote oester*), v. —s. Ook: **Korre**.

Korporaal, m. —s, —alen.

Korps, o. —en.

Korre (*sleepnet*), v. —en.

Korrel, v. —s, —en.

Korrelen (*aan korrels vallen, tot korrels maken*), het heeft en is gekorrel; —ing, v.

Korren (*oesters vangen*), ik heb gekord.

Korren (*kirren, koeren van duiven*), hij heeft gekord.

Korset (*keurstijf*), o. —ten.

Korst, v. —en; —achtig, bn.

Korsten, het korstte, de wonde is gekorst.

Kort, bn. en bw.; —heid, v. Te — komen, niet genoeg hebben; te — schieten, niet opgewassen zijn tegen; *iem. te — doen*, benadeelen; *iem. — houden*, hem (geldelijk) niet veel vrijheid laten; — van stof zijn, weinig woorden verspillen; —e metten maken, weinig omslag maken.

Kortegaard (*hoofdwacht; wachthuis; tijdelijke verblijfplaats voor 's nachts aangehouden personen*), v. —en. Fransch: *corps de garde*.

Kortelas (*korte en breede sabel*), v. —sen. Fransch: *coutelas*.

Korteling (*hout*), m. —en.

Kortelings (*ontlang*), bw.

Korten (*korter maken*), ik heb en ben gekort; —ing, v. Den tijd, den avond —; de nagels, het haar —; op de rekening —, d. i. afrekenen; de dagen beginnen te —, krimpen; *iem. de vleugels, de wieden —*, iem. macht beneeuen; op het traktement —, d. i. inhouden.

Kortijd (*oestertijd*), m. gmv.

Kortjan (*zeew. zakmes*), o. gmv.

Kortoeren (*een hond de ooren korten*), ik heb gekortoord.

Kortstaart (*paard of hond*), m. en v. —en.

Kortstaarten, ik kortstaarte, heb gekortstaart.

Kortswijl (*boert*), v. Is het ernst of —?

Kortswijlen (*schertsen, grappen maken*), ik heb gekortswijld.

Kortswijlig (*grappig*), bn.; —heid, v.

Kortvoer (*sterke drank*), o. gmv.

Kortwieken (*de wieden korten*), ik heb gekortwiekt. Fig. *In toorn houden, betugelen*.

Kortzichtig (*bijziende*), bn.; —heid, v. Fig. *dom, zonder doorzicht*.

Korvet (*snelzeilend oorlogsschip*), v. —ten.

Korzel (*toonig*), bn. en bw.; —heid, v.

Korzelhoofd (*driftig mensch*), m. en v. —en.

Korzelig (*lichtgeraakt*), bn.; —heid, v.

Kossem (*halskwab*), m. —s.

Kost (*spijs*), m. —en.

Kost (*wilg f*), m. —en.

Kostbaar (*duur*), bn. en bw.; —heid, v.

Kostelijk (*heerlijk, voortreffelijk*), bn. en bw.; —heid, v.

Kosten (*te staan komen op*), het heeft gekost.

Koster, m. —s.

Kostganger, m. —s.

Kostuum (*kleedij*), o. —tumen. —tumes.

Kot (*hok, hut*), o. —ten.

Kofelet (*gebraden ribbetje*), v. —ten.

Kotsen (*overgeven, braken*), ik heb gekotst. gmv.

Kotter (*vaartuig*), m. —s.

Koubeitel (*beitel om ijzer te hakken*), m. —s.

Koud, bn. en bw.; —heid, v. Een —e winter, dag, *lichtstreek; vruchten van den —en grond*, d. i. niet uit den broeiak; *dat raakt mijn —e kleeren niet*, het is niet meer dan onverschillig.

Koude, kou, v. gmv.

Koudvuur (*ontsteking*), o. gmv.

Koukleum (*kouwelijk kind*), m. en v. —en, —s.

Kous, v. —en. Met de — op den kop *thuis komen*, met schade en schande ergens van afkomen; *hij kreeg de — op den kop*, zijn plan mislukte.

Kout (*gezellige praat*), m. gmv.

Kouten (*gezellig praten*), ik heb gekout: —er, m.

Kouter (*ploegijzer*), o. —s.

Kouw (*kevie, kooi*), v. —en.

Kozak (*licht Russisch ruiter*), m. —ken.

Kozijn (*deur- of vensterposten*), o. —en.

Kraag, m. kragen. De — van een jas, een mantel; een stuk (een ton jenever) in zijn — (hals) hebben; *iem. bij den — vatten*, iem. uit de deur zetten.

Kraai (*vaartuig*), v. —en.

Kraai (*voegel*), v. —en.

Kraaien, de haan heeft gekraaid; —er, m. —s.

Kraak (*krak*), m. gmv.

Kraak (*Spaansch vaarttuig*), v. kraken.
Kraal (*koraal*), v. kralen.
Kraal (*gehucht*), v. kralen.
Kraam (*tent*), v. kramen.
Kraam (*bevalling*), v. gm.v.
Kraan (*kraanvogel*), m. kranen.
Kraan (*tap en hijschtuig*), v. kranen.
Kraanoog (*braaknoot*), o. —en.
Krab (*schaaldier*), v. —ben.
Krabbeke (*valsche kat*). v. —ten.
Krabbel, v. —s.
Krabbelen (*slecht schrijven*), ik heb gekrab-
 beld; —aar, m.
Krabbelig (*onleesbaar*), bn. en bw.
Krabbschrift, o. gm.v.
Krabbelvuisten (*met vuisten vechten*), ik
 heb gekrabbelvuist.
Krabben, ik heb gekrabbd; —ber, m.; —bing,
 v.; —sel, o.
Kraecht (*sterkte, vermogen*), v. —en.
Kraechtdadig, bn.; —heid, v.
Kraachtens (*uit kracht van*), vz.
Krachtig (*sterk, deugdelijk*), bn. en bw.
Kraf (*waterflesch*), v. —fen. Ook: **Karaf**.
Krak (*het kraken*), m. —ken.
Krak, tw.
Krakeel (*twist*), o. —en.
Krakeelen, ik heb gekrakeeld; —er, m.;
 —ing, v.
Krakeling (*gebak, een 8-vormig koekje*), m. —en.
Kraken, ik heb gekraakt. *Dat is een harde*
noot om te —, een moeilijke, verdrietige zaak;
kwade noten —, niet veel goeds zeggen; *ik*
heb kwade noten van hem hooren —.
Krakken (*een krak krigen*), het is gekrakt.
Kram (*haak*), v. —men.
Krambamboli (*rum met suiker verzoet*),
 v. gm.v.
Kramer (*venter, marskramer*), m. —s, kraam-
 kramerij (*kramerswaren*), v. —en. |sters.
Kramerslatijn, kramerlatijn (*keukenlatijn*),
 o. gm.v.
Krammen, ik heb gekramd; —er, m.; —ing, v.
Kramp (*spierpijn*), v. —en.
Kranig (*flink*), bn.; —heid, v.
Krank (*ziek, zwak*), bn. en bw.; —heid, v.; —te, v.
Kranke, m. en v. —n.
Krankzinnig (*gek, niet wijs*), bn.; —heid, v.
Krans, m. —en. *Een — van rozen, een —*
van bloemen; een pek—, een vrienden—,
 d. i. vriendenkrans.
Krant, courant (*nieuwsblad*), v. —en.
Krap (*meeckrap*), v. gm.v.
Krap (*slot, knip van een boek*), v. —pen.
Krap (*varkensrib*), v. —pen.
Krap (*nauwelijks, schraal*), bw.
Krapjes, bw. *Zij hebben het maar —*, d. i.
 niet breed, schraal. *Zij doen — aan*.
Kras (*schrap*), v. —sen.
Kras (*kloek*), bn. *Een — se grijsaard; dat is —*,
 d. i. sterk, ongewoon.
Kras, bw. *Hij zweert het bij kris en —*,
 d. i. bij al wat heilig is.
Krassen, ik heb gekrast. *Met een puntig*
voorwerp ergens op —, d. i. krassen maken op;
de raven —, d. i. een scherp geluid maken;
de pen krast, d. i. spat den inkt: *op de viool —*,
 slecht spelen.
Krat (*achterschot van een wagen*), o. —ten.
Krater (*opening, mond*), m. —s.
Krates (*misvormde*), m. —sen.
Kraton (*Indisch paleis en tempel*), m. —s.
Krauw (*schrap, krab*), v. —en.

Krauwel (*kromme gaffel, kromme nagel*),
 m. —s.
Krauwen (*krabben*), ik heb gekrauwd; —er, m.
Kreatuur (*gunsteling*), v. —turen.
Kreb, v. Zie **Krib**.
Kreediet (*vertrouwen, enz.*), o. —en. *Goederen*
op —, goederen, die niet dadelijk betaald
 worden. *Iem. — of geen — geven*, uitstel
 van betaling.
Kreeft (*schaaldier*), m. —en.
Kreeftengang (*gang van den kreeft*), m. gm.v.
 Fig. *Den — gaan*, d. i. achteruitgaan (in zaken).
Kreek (*inham*), v. kregen.
Kreef (*schreeuw, gil*), m. kreten.
Kregel (*kwaad, gramstorig*), bn. en bw.;
 —heid, v.
Kregelig (*kregel*), bn.; —heid, v.
Kreits (*kring, afdeeling*), m. —en.
Krek (*precies, juist*), bw. Fransch: *correct*,
 d. i. nauwkeurig.
Krekel (*insect*), m. —s.
Kremlin (*keizerlijk slot te Moskou*), o. gm.v.
Kreng (*dood dier, aas*), o. —en.
Krenken (*beschadigen*), ik heb gekrenkt. *De*
gezondheid —, iem. eigenliefde —, de vriend-
schap —, d. i. benadeelen, pijnlijk aanraken;
iem. eer en goeden naam —, d. i. inbreuk
 maken op; *iem. hersenen zijn gekrenkt*, hij
Krent (*krint*), v. —en. |is krankzinnig.
Krentenbrood, o. —en; —kaker (*inhalig*
mensch), m. —s; —koek, m. —en.
Krepel (*kreupel*), bn. en bw.
Kreuk (*valsche vrouw*), v. —en.
Kreukel (*alikeruk*), v. —s.
Kreukelen (*frommelen*), ik heb en het is ge-
 kreukeld.
Kreuken (*— hebben of bekommen*), ik heb ge-
 kreukt; —er, m.; —ing, v.
Kreunen (*een pijnlijk geluid geven*), ik heb
 gekreund.
Kreupel (*kreupel*), bn. en bw.; —heid, v.
Kreupele (*manke*), m. en v. —n.
Kreutzer (*Duitsche munt*), m. —s.
Krevel (*gekriewel*), v. gm.v.
Krevelen (*krieuelen*), ik heb gekreveld:
 —ing, v.
Krib, kribbe (*voederbak, ledekant*), v. —ben.
De — van het paard; het kindje sloop in
een —; de soldaten slapen in —ben.
Krib, kribbe (*gevolchten rijswerk in een*
rivier), v. gm.v.
Krib (*krabbige vrouw*), v. —ben.
Kribbebijter (*fig. twistziek persoon*), m. —s.
Kribbelen (*stordig schrijven*), ik heb gekrib-
 beld; —ing, v.
Kribben (*krakeelen*), ik heb gekribd; —erij, v.
Kribbig (*twistziek*), bn.; —heid, v.
Kriebelen (*slecht schrijven*), ik heb gekriebeld.
Kriebelig, bn. — schrift, — schrijven, on-
 leesbaar.
Kriebelschrift (*zeer kleine letters*), o. gm.v.
Kriek (*krekel*), v. —en.
Kriek (*zwaarte kers*), v. —en.
Krieken (*piepen als een krekel*), ik heb gekriekt.
Krieken (*aanbreken*), o. *Het — van den dag*:
Ei, zie den morgen —!
Kriel (*kort en dik mensch*), m. en v. —en.
Kriel (*vischmand*), v. —en.
Kriel (*uitschot*), o. *Dat zijn —en van aard-*
appels, d. i. zeer kleine.
Kriel (*dartel*), bn. en bw.; —heid, v.
Krielen (*krieoelen*), het heeft gekrield. *Het*
krielt er van niereen.

Krielhaan (*kleine soort van haan*), m. —hanen; —hen, v. —hennen.
Kriemelen (*talmen*), ik heb gekriemeld; —aar, m.
Kriemelig (*beuzelachtig*), bn. en bw.
Kriewel (*jeukte*), v. gmv. Ook: **Krevel**.
Kriewelen (*jeuken*), ik heb gekrieweld; —ing, v.
Kriewen (*prikkelen, elkaar boosmaken*), zij hebben gekriewd; —er, m.
Kriezel (*brokje*), v. —s. *Gij krijgt er geen — van*.
Krijg (*oorlog*), m. —en.
Krijgen (*ontvangen*), ik kreeg, heb gekregen. *Een brief, een geschenk —; den zak, den korf —*, afgewezen worden (door een meisje); *hij kreeg het in het hoofd*, werd krankzinnig.
Krijgen (*oortogen*), ik heb gekrijgd; —er (*krijgsman*), m.
Krijgertje (*— spelen*), o. gmv.
Krijsch (*schreeuw, gil*), m. —en.
Krijschen (*gillen*), ik kreesch (krijschte), heb gekreschen (gekrijst); —ing, v.
Krijt (*stof*), o. *Bij iem. in het — staan*, schuld hebben; *met dubbel — schrijven*, oneerlijk boekhouden (tappers, winkeliers, enz.).
Krijt (*strijdperk*), o. *In het — treden, uit het — jagen*; fig. den strijd aanvaarden; overwinnen.
Krijten (*schreien*), ik kreet, heb gekreten; —er, m.
Krimp (*gebrek*), v. *Daar is geen —; die lui kennen geen —*.
Krimp (*levend, van visch*), bn.
Krimpen, ik krimp, heb en ben gekrompen. *Laken —, of doen —; de wind gaat —*, wordt minder ruim; *hij krimpt van kou*, beeft, trilt; *de maan gaat —*, afnemen.
Krimpig (*kouwelijk*), bn.
Krimpkabeljaar (*geheel versche, levende*), v.; —schol, v.; —visch, v.; —zalu, v.
Kring, m. —en. *De kinderen stonden in een —; eenjaar—; vrienden—*; Fig. *In den — der zijnen; hij gaat buiten zijn —*, d. i. bevoegdheid; *werk—*, dagelijksche bezigheden.
Kringelen (*krinkelen*), ik heb gekringeld.
Krinkel (*oprolling*), m. —s.
Krinkelen (*kronkelen*), ik heb gekrinkeld; —ing, v.
Krinsen (*zuiveren, spoelen, schoonmaken*), ik heb gekrinst.
Krioelen (*wemelen*), het heeft gekrioeld;
Krip (*floers*), o. gmv. [—ing, v.]
Kris, bw. *Bij — en kras zweren*, d. i. bij al, wat heilig is.
Kris (*Indische ponjaard*), v. —en.
Krissen (*met een kris doorsteken*), ik heb gekrist.
Kristal, o. —len.
Kristallijn (*het — der oogen*) o. gmv.
Kristallijnen, bn. *De — vliet*, d. i. het glasheldere
Kristallisatie, v. —tijen. [beekwater]
Kristalliseeren (*tot kristal schieten*), —ing, v.
Kritiek (*hachelijk*), bn. *Een — oogenblik*, d. i. netelig, moeielijk, gewaagd.
Krocht (*hol, onderaardsche ruimte*), v. —en.
Krodde (*een soort mosterdplant*), v. gmv.
Kroeg, v. —en.
Kroep (*keetziekte*), v. gmv.
Kroes (*beker zonder voet*), m. —zen.
Kroes (*dicht, gekruid*), bn. en bw.
Kroeskop (*persoon*), m. en v. —pen.
Kroezen (*kroes maken*), ik heb en ben gekroesd.
Kroft, v. —en. Zie **Krocht**.

Krok (*plant*), v. —ken.
Krokodil, m. —len.
Krokodillentranen (*geveinsde tr.*), m. mv.
Krokus (*lentebloem*), m. —sen.
Krollen (*lollen van katten*), zij heeft gekrolld.
Krolsch (*van katten*), bn.; —heid, v.
Krom, bn. en bw. —me *sprongen maken*, losbandig leven, verkeerde dingen doen; *zijn vingers zijn of staan —*, hij is diefachtig; —*liggen*, zich geldelijk bekrimpen.
Krombe (*persoon*), m. en v. —en.
Krombek (*snijboon*), m. —ken.
Kromhals (*persoon*), m. en v. —halzen.
Kromhals (*glazen kolf*), v. —halzen.
Krommen, ik heb en ben gekromd; *het recht —*, inbreuk maken op het recht, onrechtvaardig handelen.
Kromneus (*persoon*), m. en v. —neuzen.
Kromtaal (*gebroken taal*), v. Fig. een gekromte, v. —n. [brekkig spreker]
Krontong (*persoon die kromtaal spreekt*), m. en v. —en.
Kronen (*toeien, sieren*), ik heb gekroond. *Het einde zal het werk —; kroning* (inhuuldiging van een vorst).
Kroniek (*jaarboek*), v. —en.
Kronkel (*kromming*), m. —s.
Kronkelen (*kronkels maken*), ik heb en ben gekronkeld; —ing, v.
Kronkelig, bn. *Een — pad*, d. i. vol kronkels of bochten.
Kroon, v. kronen. *De — van Frankrijk, Duitsland, Engeland, enz.; goederen der —*, d. i. van den soeverein; *de — op het hoofd zetten*, kronen, tot vorst maken; *de — neerleggen*, afstand doen van de regeering; *iem. de — van het hoofd nemen*, hem belasteren; *de — is hem van het hoofd gevallen*, alle luister of eer is heen; *de — spannen*, de eerste, de voornaamste zijn; *iem. naar de — steken*, met hem wedijveren; *dit zet op al zijn euweldaden de —*, meet de maat vol; *Noorder—, Zuider—*, sterrenbeelden; *een —*, muntstukje in Oostenrijk, ± f 0.50; *een licht —*, groote hangende kandelaber; *de — van een boom*, de uitgebreide takken; *de Eikenkroon, de Oostenrijksche —, de Pruisische —, de Wurtembergische —*, ridderorden.
Kroontjeskruid (*wilde peterselie*), o. gmv.
Kroos (*eendenkroos*), o. gmv.
Kroosje (*kleine pruim*), o. —s.
Kroost (*kinderen*), o. gmv.
Kroot (*beetwortel*), v. krotten.
Krop (*voormaag of gezeul*), m. —pen.
Krop (*salade*), v. —pen.
Kroppen (*den krop vullen*), ik heb en ben gekropt. *Hij zal het daar niet —*, uithouden.
Kropperd (*duif*), m. —s.
Kroppig, bn. *Een —e peer*, d. i. wrang. Fig. *haatdragend*.
Krot (*armoedig huisje*), o. —ten.
Kruchen (*kreunen*), ik heb gekrucht; —erd, m.
Kruid (*plantgewas*), o. —en.
Kruiden, ik heb gekruid. *De spijzen —, een verhaal —*.
Kruidenier, m. —s; —swaren, v. mv.; —s-winkel, m. —s.
Kruiderij, v. —en.
Kruidig (*specerijachtig*), bn. Fig. *Een — meisje*, een keurig net meisje.
Kruidje-roer-mij-niet (*plantje*), o. = kruidjes-r-m-n en k-r-m-niets. Fig. *Een netelig, kribberig meisje, mensch*.

Kruidnagel (*specerij*), m. —s.
Kruidnoot (*muskatnoot*), v. —noten.
Kruien, ik krooi, kruidde, heb gekrooien, gekruid; —er, m.; —ing, v.
Kruik (*aarden flesch, urn*), v. —en. *De — gaat zoo lang te water tot zij breekt*, de na-deelige gevolgen blijven op den duur niet uit.
Kruiling (*kleine appel*), m. —s, —en.
Kruim, v. —en. *Daar zit — in*, pit, kern, geest.
Kruimel (*kleine kruim*), v. —s, —en.
Kruimelen, ik heb en het is gekruimeld; —aar (fig. *gierigaard*), m.; —ing, v.; —ingen (*brokjes van scheepsbeschuut*), v. mv.
Kruimen (*tot kruim vallen*), ik heb en het is gekruimd.
Kruin (*schedel, fig. top*), v. —en.
Kruipen, ik kroop, heb en ben gekropen. *In zijn schulp —*, bang worden, zich terugtrekken.
Kruis, o. —en. *Elk huis heeft zijn —*, verdriet; *elk moet zijn — dragen*, leed, kommer; — *noch moet hebben*, geen cent bezitten; *orde van het IJzeren —*, Oostenrijksche riddersorde; *het Roode —*, vereeniging tot verpleging van gekwetsten; *het Metalen —*, Nederlandsch eereteken uit den Tiendaagschen veldtocht.
Kruisbes (*aalbes*), v. —sen; —seboom, m. —en; —bezie, v. —beziën.
Kruisen, ik heb gekruist; —er, m.; —ing, v.
Kruisigen (*aan het kruis slaan*), ik heb gekruisigd; —ing, v.
Kruisjassen (*kaartspel*), ik heb gekruisjast.
Kruisocht, m. —en; —vaarder, m. —s.
Kruit (*poeder*), o. gmv.
Kruizeel (*leeren band*), o. —zeelen.
Kruizemunt (*welriekend kruid*), v. gmv.
Kruk (*persoon*), m. —ken.
Kruk (*voorwerp*), v. —ken.
Krukken (*sukkelen*), ik heb gekrukt.
Krukkig (*kwijnende*), bn.; —heid, v.
Kruil, v. —len.
Kruikop, **Krukkekop** (*persoon*), m. en v. —koppen.
Krullebol (*persoon*), m. en v. —len.
Krullen (*in de krul leggen of zijn*), ik heb gekruid. *Gekrulde haren, gekrulde zinnen*.
Kubiek (*in den vorm van den teerling*), bn.
Kubiek (*teerling*), o. —en; —wortel (*de:de-machtswortel*), m. —s.
Kubus (*teerling*), m. kuben.
Kuch (*hoest*), v. gmv.
Kuchen (*droog hoesten*), ik heb gekucht; —er, m. —s.
Kudde, v. —n. *De — van Christus*, de christenkerk.
Kuier (*wandeling*), m. gmv.
Kuieren (*wandelen*), ik heb gekuierd.
Kuif (*haarbos, vedertop*), v. —ven.
Kuiken, v. Zie **Kieken**.
Kuil (*gat*), m. —en. *Wie een — graaft voor een ander, valt er zelf in*, wie een ander ongelukkig wil maken, wordt het zelf.
Kuilen, ik heb gekuuld. *Aardappels —*, in een kuil doen.
Kuip (*houten vat*), v. —en.
Kuipen, ik heb gekuipt. Fig. oneerlijke midde-len aanwenden, in 't geheim samenspannen.
Kuiperij, v. —en.
Kuis (*knots; ook jonge koe*), v. —zen.
Kuisch (*rein, zuiver*), bn. en bw.
Kuischen (*reinigen*), ik heb gekuischt.
Kuit (*lichaamsdeel*), v. —en.
Kuit (*zaad van een visch*), v. —en.
Kuiteadekker (*lange jas*), m. —s.

Kuiter (*kuitvisch*), v. —s.
Kuiflikker (*dans*), m. gmv. *Een — slaan*, een sprong maken.
Kullekenskruid (*standelkruid*), o. gmv.
Kunde (*kennis, geleerdheid*), v. gmv.
Kundig, bn.; —heid, v. (mv. —heden).
Kunne (*geslacht, sekse*), v. gmv.
Kunnen, ik kan, ik konde (kon), heb gekund.
Kunst, v. —en.
Kunstenaar (*man der kunst*), m. —s, —naren.
Kunstenmaker (*kermigast*), m. —s.
Kunstig, bn.; —heid, v.; —lijk, bw.
Kunstkeuring (*zeer kunstig*), bn.; —heid, v.
Kunstlievend, bn.; —heid, v.
Kunstmatig (*volgens de kunst*), bn.
Kuras (*borstharnas*), o. —sen.
Kurassier (*cavalerist van voor 1841*), m. —s.
Kurk (*stof*), o.; — (stop), v. —en.
Kurkuma (*geelwortel*), v. gmv.
Kus, m. —sen; —handje, o. —s.
Kussen, ik heb gekust; —ser, m.
Kussen (*hoofdclussen*), o. —s; —sloop, v. —en.
Kust (*oever*), v. —en. *Er zijn kapers op de —*, men is niet veilig.
Kust (*verkiezing*), v. alleen gebruikelijk in: *te — en te keur*.
Kusting (*hypotheek*), v. —en; —brief, m. —brieven.
Kunn (*boonenkruid*), v. gmv. Ook: *keune*.
Kuur (*geneswijze*), v. kuren.
Kuur (*grap, gril*), v. kuren.
Kwaad, bn. en bw.; —heid, v.
Kwaad, o. gmv.
Kwaadschiks, bw. *Goedschiks of —*, tegen wil en dank.
Kwaadspreken, ik sprak —, heb —gesproken; —spreker, m.
Kwaadwillig, bn.; —heid, v.
Kwaal (*ziekte, fig. ramp*), v. kwalen.
Kwab, **Kwabbe** (*vetbuil*), v. —ben.
Kwak (*nachtraaf*), m. —ken.
Kwaken (*der kikkvorschen, eenden, enz.*), zij hebben gekwaakt. Fig. babbelen.
Kwaker (*lid van het gezelschap der Vrienden*), m. —s.
Kwakkel (*wachtel, kwartel*), m. —s of —en.
Kwakken (*een plof maken*), ik heb gekwakt. *Hij viel zoo hard, dat hij kwakte*.
Kwakzalven, ik heb gekwakzalfd; —er, m.; —erachtig, bn. en bw.; —erij, v.
Kwal (*wekdier*), v. —len. [lies.
Kwalie (*vervelende babbelaarster*), v. —liën.
Kwaliën (*keuvelen, babbelen*), ik heb gekwalied.
Kwalijk (*niet goed, niet wel*), bn. en bw.; —heid, v. *Iets — nemen*, over iets ontevreden zijn; — *woorden*, misselijk worden; — *varen*, ongelukkig zijn.
Kwalmen (*dikke damp, walm*), m. gmv.
Kwalmen (*walmen*), de lamp heeft gekwalmd.
Kwalster (*fluum*), m. —s.
Kwanselen (*ronselen*), ik heb gekwanseld; —aar (*ruijter met knoerierv*), m.; —achtig, bn.; —arij, v.
Kwansuis (*voorgewend, schijnbaar niet ge-meend*), bw.
Kwant (*snaak*), m. —en.
Kwarrel (*zooi, rommel*), m. —s.
Kwarrelig (*ineengegroeid van vruchten*), bn.
Kwart, o. —en.
Kwartaal (*viereendeeljaars*), o. —talen.
Kwartel (*voegel*), m. —s. *Zoo doof als een —*, d. i. stokdoof.
Kwartier (*viereendeel, b.v. van een uur*), o. —en.

Kwartijn (boek in 4o.), m. —en.
Kwarts (een steensoort), o. —en; —achtig, bn.
Kwassiehout (bitterhout), o. gm.v.
Kwast (voorwerp en persoon), m. —en.
Kwastelorum (zot, gek), m. —s.
Kwasterig (verwaand), bn.: —heid, v.
Kwastig (knoestig), bn.: —heid, v.
Kwee (vrucht), v. —ën.
Kweek (kruipende tarwe), v. gm.v.
Kweekeling, m. en v. —en; voor het v. —e.
Kweken (den wasdom bevorderen), ik heb gekweekt; —er, m.; —erij, v.; —ing, v.
Kweelen (zingen), ik heb gekweeld; —er, m.
Kweeltje (vogelzang), o. —s.
Kween (een onvruchtbare koe: een manwijf),
Kweern (handmolen), v. —en. [v. kwenen].
Kwel (kwelling), v. gm.v.
Kwelbast (plaaggeest), m. —en.
Kwelder (buitendijksch land), v. —s.
Kwelduivel, m. —s; —geest, m. —en.
Kwellage (kwelling, verdriet), v. —s.
Kwellen (plagen), ik heb gekweld; —ler, m.; —ling, v.; —lerij, v.
Kwelzucht, v. gm.v.
Kwendel (wilde tijd, heidebloem), v. gm.v.
Kwengelen (gedurig storten), ik heb kwengeld. Water, melk —.
Kwets (langwerpige blauwe pruim), v. —en.
Kwetsen (verwonden), ik heb gekwetst. *Iem. in zijn eer —, in zijn goeden naam —, beledigen, krenken; kuische ooren —.*
Kwetsend (beledigend), bn. en bw.
Kwetsuur (wonde), v. —uren.
Kwetteren (kneuzen), ik heb gekwetterd.
Kwetteren (snappen, kakelen; een zangerigen toon voortbrengen). *Hoor die zwaluwen eens —; —aar, m.; —ing, v.*
Kwezal (vroom zusje), v. —s.
Kwezelen (futselen, beuzelen), ik heb gekwezeld; —aar, m.; —arij, v.
Kwibus (zot, fat, kwast), m. —sen.
Kwidam (zot handelend mensch), m. —s.

Kwijn (speeksel), v. gm.v.
Kwijlen, ik heb gekwijld; —er, m.; —ing, v.
Kwijn (getreue, verdriet), m. gm.v.
Kwijnen, ik heb gekwijnd; —er, m.; —ing, v.
Kwijf (zoek, verloren), bv.
Kwijfbrief (quitantie), m. —brieven.
Kwijten (voldoen), ik kweet, heb gekweten.
Kwijten (zich), ik kweet mij, heb mij gekweten; —ing, v.
Kwijstraken (verliezen), ik ben —geraakt.
Kwijtschelden (ontheffen, vergeven), ik schold —, heb —gescholden; —ing, v.
Kwik (beweeglijk, vlug, levendig), bn. en bw.
Kwik (beuzeling), v. —ken.
Kwik (kwikzilver), v. en o. gm.v.
Kwikstaart (voget), m. —en.
Kwikzilver, o. gm.v.
Kwinkeleeren (zingen, vroolijk zijn; met trillend geluid zingen).
Kwinkerd (een schel persoon), m. —s.
Kwinkslag (geestig gezegde, aardige zet), m.
Kwint (streek, kuur, list), v. —en. [—en.
Kwint (quint, vijfde toon), v. —en.
Kwintig (vol grillen), bn.
Kwipsch (ziekeltijk, ongesteld), bn. en bw.; —heid, v.
Kwispedoor (spuwbakje), o. —doren.
Kwispel (kwast, geesl), m. —s. Fig. losbol.
Kwispen (bewegen, spelen), ik heb gekwisped; —aar, m.
Kwispelstaarten, de hond heeft gekwispelstaart.
Kwisten (doorbrengen, verteren), ik heb gekwist; —er, m.
Kwistgeld (verspiller), m. en v. —en.
Kwistgoed (verspiller), m. en v. gm.v.
Kwistig, bn. en bw. *Met —e hand, ruim, volop; ergens — mee omgaan, niet zuinig.*
Kwistpenning (verspiller), m. en v. —en.
Kyrie eleison (Heer, ontferm u! Heer erbarm u! de eerste woorden van het eerste zangstuk der mis bij de R. K.), o.

L.

L, v. l's. De twaalfde letter van het alphabet, als Romeinsch getalmerk 50; en met een streep er boven 500,000.
L.a. — *Legé artis*, naar den regel der kunst.
L.c. — *Loco citato*, op de aangehaalde plaats.
L.D. — *Laus Deo*, Gode zij lof.
L.d'or. — Louis d'or.
L.gr. — *Livre gros*, pond vlaamsch (= f 6.00).
L.l. — *Lingua latina*, de Latijnsche taal.
L.S. — (boven aan het blad of de bladzijde): *Lectori salutem*, heil (zij) den lezer!
L.S. — (onder aan het blad of de bladzijde): *Loco sigilli*, in plaats van het zegel.
L.St. — *Livre sterling*, pond sterling (= f 12.60).
La (muz., benaming van den zesden toon in de klankladder, de a), v.
La. Zie **Lade**.
Laag, bn. en bw. *Een lage toon, een lage prijs, lager onderwijs, beginnend onderwijs; op iem. — neerzien*, hem met kleinachtig beschouwen.

Laag (bedding), v. lagen.
Laai (vlam), v. vero. *Het huis stond in lichter —e*, in volle vlam. (*In lichterlaaie vlam* is een pleon.).
Laakbaar (berispelijk), bn.: —heid, v.
Laan (wandeldreef), v. lanen.
Laars (schoeisel), v. —zen.
Laarzen (laarzen aantrekken), ik heb gelaarsd. *Hij stond daar gelaarsd en gespoord*, d. i. **Laas** (helaas), tw. [kant en klaar].
Laat (niet vroeg). bn. en bw. *Beter — dan nooit! Ik weet al hoe — het is*, hoe het met de zaak gesteld is; *iem. de laatste eer bewijzen*, hem ten grave geleiden; *den laatsten adem uitblazen*, sterven.
Laatband (bij het aderlaten), m. —en.
Laatdunkend (verwaand), bn. en bw.; —heid, v.
Labbei (klappe), v. —en.
Labbeien (snappen, babbelen), ik heb gelabbeid.
Labbekak (persoon), m. en v. —ken. gmz.
Labbekakken (snappen, kwaadspreken), ik

heb gelabbekakt; —ker, m.; —kerij, v. gmz.
Labben (*klappen*), ik heb gelabd; —ber, m.
Labber (*flauw*), bn.
Labberdaan (*zoute visch*), v. Ook: **Abberdaan**.
Labberen (*zacht waaien*), het heeft gelabberd;
 —koelte, v.; —koeltje, o.
Labberlot (*nachtbraker, zwierbol*), m. —ten.
Labberlot (*slo p*), v. —ten.
Labiaal (*het mondstuk aan de pijpen der orgels*), o. labialen.
Laboratorium (*werkplaats, inzonderheid van natuur- en scheikundigen, apothekers*), o. —s.
Laboreeren (*moeite hebben, sukkelen*). Aan een ziekte, een kwaal —, d. i. lijden.
Laborieus (*arbeidzaam*), bn.
Labyrint (*doolhof*), o. —en.
Lacet (*rijgvetter*), o. —ten.
Lach, m. gmv.
Läche (*lafhartig*), bn.
Läche (*lafaard*), m. —s.
Lacheeren (*los- of nalaten*).
Lachebek (*persoon*), m. en v. —ken.
Lachen, ik lachte (soms ook: loeg), heb gelachen. *Met iets —*, er niet om geven; *in zijn vuistje —*, heimelijk lachen; *het is om te —*, belachelijk.
Laconiek, laconisch (*kort en bondig, kernspreukig, naar de wijze der oude Lacedemoniërs*), bn. en bw.
Laconisme (*zinnrijk gezegde*), o. gmv.
Lacune (*opening, gaping; bijzondere schrift-uittaling*), v. —s. Een — aanvullen, een leemte vullen.
Ladder (*werktuig*), v. —s. Een toon—, muz.
Lade, la, v. laden.
Laden, ik laadde, heb geladen; —er, m.; —ing, v.
Ladronen (*straat- of zeeroovers in Italië*), m. mv.
Lady (*dame, voorname Engelsche vrouw*), v. lady's.
Laf (*zouteloos, lafhartig*), bn. en bw.
Lafaard, m. —s; —bek, m. —ken.
Lafenis (*werkwijking*), v. —sen.
Lafhartig, bn.; —heid, v.
Lagerhand (*linkerhand*), v. Hij zit aan de —, d. i. links van den gastheer.
Lagerhuis (*huis der gemeenten in Engeland*), o.
Lagerwal (*oever, waar de wind op staat*), m. fig. Aan — zijn, raken, met zijn zaken te niet zijn of gaan.
Lagune (in Venetië: *tusschenwater*; in de Adriatische Zee: *droogte en eiland*), v. —n.
Lak (*lastering*), m. gmv.
Lak (*stof*), o. —ken.
Lak (*laf, zouteloos*), bn.
Lakei (*lijfknecht*), m. —en.
Laken (*weefsel*), o. —s.
Laken (*misprijzen*), ik heb gelaakt; —er, m.; —ing, v.
Lakensch, bn. Een —e jas. d. i. van laken.
Lakenvelder (*een rund met witten rug*), m. en v. —s.
Lakken (*met lak sluiten*), ik heb den brief gelakt; —er, m.; —ing, v.
Lakmoes (*roodachtig blauwe verfstof*), o.
Lakooi (*violier*), v. —en.
Lam (*jong van een schaap*), o. —meren.
Lam (*verlamd*), bn. en bw.; —heid, v.; —migheid, v.
Lambrizeering (*houten wandbeschoet*), v. —en.
Lamentabel (*jammerlijk*), bn. en bw.
Lamentatie (*jammerklacht*), v. —en.
Lamenteeren (*weeklagen, jammeren*).

Lamentoso (*muz., op een klagenden toon*).
Lamfer (*rouwshuier*), m. en o. —s.
Lammineeren (*metalen tot blik staan; pletten*).
Lamlending (*krachteloos*), bn.; —heid, v.
Lammeling (*beroeerde kereel*), m. —en; voor het v. ook: —e. gmz.
Lammelot (*luiaard*), m. en v. —ten.
Lamoen (*inspan van koets of wagen*), o. —en.
Lamp, v. —en. *Dat riekt naar de —*, er is veel arbeid aan besteed; *hij liep tegen de —*, hij kwam verkeerd te pas.
Lampet (*kom of kan voor waschwater*), o. —ten.
Lampion (*illumineerlampje of-glaasje*), v. —s.
Lamprei (*visch*), v. —en.
Lamprei (*jong konijn*), o. —en.
Lamzalig (*ellendig*), bn.; —heid, v. gmz.
Lancet (*laattijzer, laattijm*), o. —ten.
Land (*waste bodem*), o. —en. *Er is met hem geen — te bezielen*, men kan met hem niet overweg; *ik heb het —*, ik verveel mij, ben uit mijn humeur; *het — van belofte*, Palestina, fig. een gelukkig land, huis, verblijf; *iem. het — opjagen*, hem ongerust maken.
Landen (*aan land komen*), ik ben geland; —ing, v.
Landerig (*vervelend*), bn.; —heid, v.
Landerijen (*akkers*), v. mv.
Landgoed (*buitenplaats*), o. —eren.
Landloopen (*zweren*), o.; —looper (*bedelaar*), m. —s; —looperij, v.
Landman (*boer*), m. —lieden.
Landbouw (*veldarbeid*), m. —en.
Landschap (*streek, oord, schilderstuk*), o. —pen.
Landsheer (*gebieder, vorst*), m. —en; —lijk, —e rechten.
Landsman (*indgenoot*), m. —lieden.
Landzaat (*inboorting*), m. —zaten.
Landziekig (*vervelend, onaangenaam*), bn.
Landziekte (*heimwee*), v.
Lang, bn. en bw. *Iets op de —e baan schuiven*, uitstellen; *'t is een gedicht van langen adem*, een groot gedicht; *het is zoo —*, als het breed is, 't maakt geen verschil; *een —gezicht zetten*, verlegenheid of teleurstelling toonen; — van stof zijn, langdradig zijn; *zij heeft een —e tong*, zij is een kwaadsprekker; *hij zal het niet — meer maken*, hij zal spoedig sterven; *bij —e niet*, op verre na niet, in geen deele.
Langbeen (*persoon*), m. en v. —en.
Langbeen (*mug*), v. —en.
Langdradig (*fig. vervelend*), bn.; —heid, v.
Langdurig, bn. Een — onderhoud; —heid, v.
Langen (*overreiken*), ik heb geland.
Langhals (*persoon*), m. en v. —halzen.
Langhals (*flesch*), v. —halzen.
Langoor (*ezel*), m. —en.
Langtand (*lekkerbek*), m. en v. —en.
Langtong (*babbelaar, kwaadspreker*), m. en v. —en.
Langwerpig (*uitgerekt van vorm*), bn. en bw.; —heid, v.
Langwijdig (*wijdloopig, vervelend*); —heid, v.
Langzaam, bn. en bw.; —heid, v.
Langzamerhand (*zachtjes aan*), bw.
Laning (*scheepsw. overloop*), v. —en.
Lankmoedig (*toegevend*), bn. en bw.; —heid, v.
Lans (*wapen*), v. —en.
Lansier (*ruiter met de lans gewapend*), m. —s.
Lanskenet (*kaartspel*), o. gmv.
Lantaren, Lantaarn, v. —s, —en.

Lanterfant (*leeglooper*), m. —en.
Lanterfanten (*straatslijpen*), ik heb gelanterfant; —er, m.; —erij, v.
Lanterlu (*zeker kaartspel*), o. gmv.
Lap (*stuk*), m. —pen.
Lapidair (*in steen gehouwen letters*), o.
Lapideeren (*steenigen*).
Lapis infernalis (*helsche steen*), m. gmv.
Lappen (*verstellen*), ik heb gelapt; —per, m.; —perij, —ping, v.
Lappendeken, v. —s.
Lapzalven (*kwakzalven*), ik heb gelapzalfd; —er, m.; —erij, v.
Lardeeren (*met reepjes spek oppullen*); —ing, —sel, v.
Larf, **larve** (*rups, made*), v. —en.
Larghetto (*eenigszins langzaam, zacht vloeiend*), muz.
Largo (*langzaam; breed, vol, rond, ernstig*).
Larie (*snap, ook zotte klap*), v. [muz.
Larién (*babbelen, snappen*), ik heb gelariéd.
Larifarie (*gewaauw*), o. gmv. gmv.
Lariks (*terpentijnboom*), m. —en.
Lariksboom, m. —en.
Lasch (*tusschenzetsel*), v. lasschen.
Lasciviteit (*weelderigheid, geilheid, ontucht*), v.
Laskaar (*Eng. Ind. matroos*), m. —karen.
Lasschen (*bijeenvoegen*), ik heb gelascht; —ing, v.
Last (*vracht*), m. —en. De — der jaren, der zorgen, d. i. de druk; iem. tot — zijn, hinder; iem. iets ten — e leggen, van iets beschuldigen; het einde zal den — dragen, het einde zal alles behalve voordeelig, gunstig zijn: —lijden. onaangenaamheden ondervinden; *Holland was in —*, in grooten nood; *lusten en —en*, inkomsten en uitgaven.
Last (*maat*), o. —en. Een — is 30 H.L.
Lastage (*losplaats*), v. gmv.
Lasten (*bevel geven, ook lasten helpen dragen*), ik heb gelast.
Laster (*eerroof*), m. gmv.
Lasteren, ik heb gelasterd; —aar, m. —ing, v.
Lastig (*moeielijk*), bn. en bw.; —heid, v.
Lat, v. —ten.
Laten (*niet doen, nalaten; toelaten*), ik heb gelaten. *Iets blauw blauw —*, er niet van spreken, het laten zoals het is; *ergens het leven bij —*, inschieten; *iem. met rust, met vrede —*, doen blijven; *iem. in de pekel —*, in de verlegenheid; *het doen en — der menschen*, de handelingen, gedragingen.
Laten (*aderlaten*), ik liet, heb gelaten. Dit woord *laten* raakt in orbruik.
Latent (*verborgen, ingesloten, ingekerkd*), bn.
Lateraan (*pauselijk paleis te Rome*), o. gmv.
Latterboom (*boom in den stal tusschen de paarden*), m. —en.
Latijn (*de Latijnsche taal*), o. gmv.
Latijnisme (*Latijnsche spreekwijze, Latijnsche taaleigen*), o. —n.
Latinist (*kenner van het Latijn*), m. —en.
Latitude (*geographische breedte; poolshoogte*).
Latoen (*geel koper, messing*), o. gmv. [v.
Latuw (*veldsalade*), v. gmv.
Laudabel (*loffelijk, prijzenswaardig*), bn.
Laudanum (*slaapwekkend, pijnstillend middel*), o. gmv. [del), o.
Laurier (*boom*), m. —en. Fig. lauwerkrans.
Laurieren (*met lauweren kronen, verheerlijken*), ik heb gelaurierd.
Lauw (*half warm*), bn. Fig. *koel, onverschillig*. —heid, —te, v.

Lauwen (*lauw maken of worden*), ik heb en het is gelauwd.
Lauwer (*laurier*), m. —s, —en.
Lauweren (*laurieren*), ik heb en ben gelauwerd.
Lava (*uitbraaksel van een vulkaan*), v. gmv.
Lavabo (*waschtafel*), o. en v. —s.
Lavage (*het wasschen, af- of uitwasschen*), v.
Lavas (*schermbloemige plant*), v. —en.
Laveeren (*zigzagsgewijs tegen den wind zeilen; fig. geven en nemen, schipperen*).
Lavei (*verlof*), v. Iem. — geven, d. i. verlof geven; fig. iets wijs maken.
Laveien (*ledig loopen, straaitslijpen*), ik heb gelaveid.
Lavement (*endeldarminspuiting*), o. —en.
Laven (*verkwikken*), ik heb gelaafd; **lavens**, v.
Lavendel (*plant*), v. gmv.
Lavor (*waschkom, lampetkom*), o. —en.
Lawaai, o. Er was groot —; hij maakt veet —, d. i. geraas, leven.
Lawine (*sneeuwstorting, sneeuwval*), v. —n, —s. [—s.
Lax (*wijd, los, ongebonden*), bn.
Laxans, laxatief (*ontlastingsmiddel*), o.
Laxatie (*ontlasting; middel ter ontlasting*), v.
Laxeeren (*afdriven, ontlasting hebben*).
Laxeermiddel (*purgeermiddel*), o. —en.
Lazaret (*pest- of ziekenhuis*), o. —ten.
Lazarus (*eigenaam; ook: een melaatsche*), m. —en. *Arm als —*, straatarm.
Lazarij (*melaatscheid of lazaruszeer*), v. gmv.
Lazuur (*blauwe steen*), m. lazuren; (*stof*), o. Het bn. is ook lazuren. b.v. *De — hemel*.
Lazzarone (*bedelaar of een van het straatgepeupel in Italië*), m. en v. —roni.
Leading-article (*hoofdartikel in een dagblad*), o. —s.
Leb, Lebbe (*lebmaag, stremsel*), v. —ben.
Lebaal (*zekere aal of pating*), v. —alen.
Lebbig, bn. —e kaas, naar de leb smakende; —heid, v.
Lector (*voorlezers; bij-leeraar in de levende talen, enz.*), m. —en.
Leetuur (*het lezen, de lezing, belezenheid; stof ter lezing*), v. gmv.
Ledebraken, Leebraaken (*de leden breken*).
Ledebrakig (*fig. zeer moeielijk*), bn.
Ledebreuk (*breuk van eenig lid*), v. —en.
Ledekant, Ledikant, o. —en.
Ledeman, Leeman (*ledepop*), m. —uen. —s.
Ledematen (*armen en beenen*), o. mv. Zie **Lidmaat**.
Ledepop (*kunstmatige pop voor schilders, dokters, enz.*), v. —pen.
Leder, Leer (*beerde dierenhuid*), o. gmv.
Ledewater, Leewater (*geurichtsvocht*), o. gmv.
Ledig, leeg (*ongevuld*), bn. en bw.; —heid, v. —e tijd, vrije tijd: een — huis, niet bewoond; een — uurtje, uurtje van ontspanning; *met — e handen vertrekken*, gaan, zoals men gekomen is, zonder zijn doel bereikt te hebben.
Ledigen, leggen, ik heb geleedigd: —ing, v.
Leed (*hatelijk, spijtig*), bn. *Iets met leede oogen aanzien*, iets ongaarne zien.
Leed (*verdriet, spijt*), o. *In lief en —*, in voor- en tegenspoed; *iem. zijn — klagen*, zijn hart ontlasten; *uw ongeluk doet mij —*, d. i. spijt mij; *ik wil u geen — doen*, kwaad doen, beleedigen.
Leedwezen (*droefheid*), o. gmv.
Leeftocht (*levensmiddelen*), m. gmv.
Leefwijze, Leefwijs, v. —wijzen.
Leeg, bn. Zie **Ledig**.
Leegen (*leeg maken*). Zie **Ledigen**.

Leeglooper (straatslijper), m. —s.
Leegte, v. gmv.
Leek (fig. *onbegrijpelijk, ongeleerde*), m. —en.
Leekbroeder (kloosterbroeder), m. —s.
Leelijk, bn. en bw. —heid, v.
Leelijkheid, m. —s. gmv.
Leem (aardsoort), o. gmv.
Leemen (met leem bestrijken), ik heb geleemd;
 —er, m.: —erij, v.
Leemte (gebrek, gemis, uitlating), v. —n.
Leen, v. Ter —, te —.
Leen (afhankelijk grondbezit), o. —en.
Leenen, ik heb geleend; —er, m.; —ing, v.
Leenheer (keizer, koning), m. —en; —schap, o.
Leenman (vazal), m. —nen; —schap, o.
Leenroerig (afhankelijk als leen), bn.: —heid, v.
Leenspreuk (overdrachtelijke uitdrukking), v.
 —en; —ig, bn.
Leenstelsel, o.
Leep (slaag), v. Van de — krijgen. gmv.
Leep (loos, doortrapt), bn. en bw.; —heid, v.;
 —igheid, v.
Leep (druipooig), bn.
Leeperd (looze schalk), m. —s.
Leepoog (persoon), m. en v. —en.
Leepoogig (traanoogig), bn.; —heid, v.
Leer (leering), v.
Leer (ladder), v. —en.
Leer, o. Zie **Leder**.
Leeraar (onderwijzer bij het M. O.), m. —s
Leeraarsambt, o. —en. [of —aren.
Leeraars (onderwijzen, prediken), ik heb ge-
 leeraard.
Leerdicht (dichtstuk), o. —en.
Leeren (onderwijzen; in't geheugen opnemen),
 ik heb geleerd.
Leergierig, bn.; —heid, v.
Leernig, m. en v. —en; voor het v. ook —e.
Leermeester (onderwijzer), m. —s; —es, v.
Leerrede (preek), v. —nen. [—sen.
Leerstelling (dogmatisch), bn.
Leerstelling (grondbeginsel), v. —en.
Leerstool (hoogleeraarsbetrekking), m. —en.
Leertouwen (het bereiden van leer), o.;
 —touwer, m. —s; —touwerij, v. —en.
Leerzucht (ijver), v. gmv.
Leest (schoenvorm), v. —en.
Leeuw (roofdier), m. —en. Zij vochten als
 —en, d. i. verwoed; er uitzien als een —,
 d. i. woest, schrikaamjagend; In den gouden —,
 uithangbord van hotels; een klimmende —,
 een geltonde —, de liebaart in de wapenkunde;
 de groote en de kleine —, sterrenbeelden; de
 orde van den Nederlandschen —, ridderorde.
Leeuwenbek (bloem), m. —ken.
Leeuwendaalder (oude Hollandsche munt
 van f 2,50), m. —s.
Leeuwendeel (het voornaamste, het grootste
 deel), o. gmv.
Leeuwerik (zangvogel), m. —en.
Leeuwin (wijfseleeuw), v. —nen.
Leewater, o. Zie **Ledewater**.
Leg (het leggen der vogels, der hoenders), m.
Legaal (wettig, rechtmatig, overeenkomstig
 de bestaande wetten), bn. en bw.
Legaat (bij testament toegedacht gedeelte van
 een nalatenschap), o. legaten.
Legaat (pauzeeljk gezant), m. legaten.
Legalisatie (verklaring dat iets geldig is),
 v. gmv.
Legaliseeren (wettig maken, geldig in rechten
 maken, gerechtelijk bekrachtigen).
Legaliteit (wettigheid), v. gmv.

Legataris, legatarius (een bij testament be-
 giftigde), m. —sen.
Legateeren (bij erflating vermaken).
Legatie (pauzeeljk gezantschap), v. —tiën.
Leggeeren, —ing, v. Ook: **Leggeeren**.
Legende (verdichte levensbeschrijving), v.
 —n, —s.
Leger (ligplaats, kamp), o. —s. **Legerstede**,
 rustplaats, bed; het — van een haas, een
 wolf, enz.; de zieke lag op zijn —, d. i. bed:
 het — opbreken, d. i. het kamp afbreken.
Leger (heir, krijgsmacht), o. —s.
Legeren, ik heb gelegerd; —ing, v.
Leges (wetten, verordeningen; bepaalde bij-
 verdiinsten der ambtenaren voor zekere
 werkzaamheden), v. mv.
Leggen (doen liggen, in een liggende houding
 plaatsen, nederplaatsen), ik heb gelegd (geleid).
 De vogels — eieren; de wind zal zich —, d. i.
 gaan liggen, bedaren; een strik —, spannen;
 iem. lagen —, valstrik spannen; de hand aan
 iets —, beginnen met iets; iem. iets in den
 weg —, tegenwerken, hinderen; iem. de hand
 op den mond —, doen zwijgen; tevredeheid
 aan den dag —, d. i. toonen, doen blijken;
 de schuld op iem. —, d. i. werpen; een stad
 in de asch —, d. i. verbranden; een pleister
 op de wonde —, heelen, zalven, iets goed-
 maken; den eersten steen —, het fundament,
 den grondslag —; het zal hem geen wind-
 eieren —, wel degelijk voordeel opleveren.
Legioen (Romeinsche legerafdeeling, keur-
 bende van 3—6 duizend man), o. —en.
Legislatief (wetgevend), bn.
Legislatuur (wetgevende macht), v. gmv.
Legitiem (wettig, echt), bn.
Legitimatie (echtverklaring), v. gmv.
Legitimeeren (wettigen, echten).
Legitimist (aanhanger of voorstander der
 legitimiteit, d. i. der Bourbons-regeering in
 Frankrijk), m. —en.
Legitimiteit (wettigheid; echtheid), v. gmv.
Legkaart (speelgoed), v. —en; —prent, v. —en.
Leguaan (bekeedsel van touw om de raas;
 ook kamhagedis), m. leguanen.
Lei (voorwerp), v. —en; (stof), o.
Leiband, m. —en. Aan den — loopen, zich
 door anderen laten leiden, alle zelfstandigheid
 missen.
Leiden (doen gaan), ik heb geleid: —er, m.;
Leider (helaas!), tw. [—ing, v.
Leidsele, **Leisel** (toom, ledere riem), o. —s.
Leidster (geleidster, leidsvrouw), v. —s.
Leidster (poolster, fig. gids, baak), v. —ren.
Leijonker (truidseider), m. —s.
Leis (koppelriem voor jagershonden), v. —en.
Leisel, o. —s. Zie **Leidsele**.
Leist (leizeel), v. —en.
Leizeel (leirpep), o. —en.
Lek (niet dicht), bn. en bw. Een — vat; het
 schip raakte —: een —ke fluit, d. i. een valsche.
Lek (lekgat), o. —ken.
Leken (afdroppelen), de traan is geleekt.
Lekkage, v. —s.
Lekken (druipen), het is en heeft gelekt.
Lekken (met de tong afleken). Zie **Likken**.
Lekker (smakelijk, aangenaam), bn. en bw.
 Iem. is — op zijn eten, d. i. kieskeurig; ik
 ben niet —, d. i. min of meer ongesteld.
Lekkerbeetje (lekker hapje), o. —s.
Lekkerbek (smuller), m. en v. —ken.
Lekkerbekken (smullen), ik heb gelekker-
 bekt: —kerij, v.

Lekkermond (*lekkerbek*), m. en v. —en.
Lekkernij (*snoepgoed*), v. —en.
Lekkers (*allerlei lekkernij van den bakker*), o.
Lekkertand (*lekkerbek*), m. en v. —en.
Lekkertanden (*smullen*), ik heb gelekkertand.
Lekkertjes (*aardig*), bw. *Wij hebben hem — gefopt*.
Lekkertong (*lekkerbek*), m. en v. —en.
Leksteen (*steen, waardoor water zijgt*), m. —en.
Lel (*velletje*), v. —len. *De oorlel; de tellen van een haan, onderkam*.
Lelie (*bloem*), v. —liën, —s.
Lellen, ik heb geleld; —**ler**, m.; —**ling**, v. *Hij lag mij aan 't oor te —*, d. i. telkens weer hetzelfde te zeggen.
Lemma (*leen- of hulpstelling; voorloopige stelling; lijfspreuk*), o. —s.
Lemmen (*vleidend praten*), ik heb geleemd; —**ming**, v.
Lemmer (*staal, kling*), o. —en, —s.
Lemmet (*kaarsepit*), o. —en.
Lemoen, Lamoen (*disselboom*) o. —en.
Lende, v. —n, —nen. *Iem. een stok in de —n leggen, hem de —n smeren, hem op zijn —n geven*, d. i. slaan, afrossen.
Lenen. Zie **Leunen**.
Leng (*soort van kabeljauw*), v. —en.
Leng (zeew. *touw, strop*), o. —en.
Lengen (*langer worden*), de dagen zijn gelengd;
Lengte, v. —n. [—**ing**, v.
Lenig (*zacht, buigzaam*), bn. en bw.; —**heid**, v.
Lenigen (*verzachten*), ik heb gelengid; —**er**, m.; —**ing**, v.
Lenitief (*verzachtingsmiddel*), o. —tieven.
Lenitief (*verzachtend*), bn.
Lens (*leeg*), bn. en bw. *De pomp is —, de flesch is —*, zonder vocht.
Lensen (*met een lens of harpoen doorsteken*), ik heb gelenst.
Lente (*jaargetijde*), v. —s.
Lenteren (*talmen, dralen*), ik heb gelenterd.
Lento (*langzaam*), muz.
Lenzen (*ledigmaken*), ik heb gelensd; —**ing**, v. *Den regenbak —, een kan —*.
Lenzen (*met een fokje zeilen*), ik heb en ben
Lepel, m. —s. [gelensd].
Lepelaar (*zekere vogel*), m. —s of —aren.
Lepelen (*eten met een lepel*), ik heb gelepeld.
Leppen (*met teugjes drinken*), ik heb gelept; —**per**, m.; —**ping**, v.
Lepperen (*leppen*), ik heb gelepperd.
Leproos (*melaatsch*), bn.
Leprozenhuis (*hospitaal voor melaatschen*), o. —huizen.
Les, v. —en. — *in de muziek, het teekenen*, enz.
Leschbak (*koelbak*), m. —ken; —**drank**, m. —en; —**trog**, m. —gen; —**water**, o.
Lesschen (*afkoelen*), ik heb gelescht. *De kalk —, den dorst —*; —**er**, m.; —**ing**, v.
Lessenaar, m. —s.
Letaliteit (*doodelijkheid, sterfelijkheid*), v. gmv.
Zorgie-letaliteit (*slaapzucht; ongevoeligheid; zorgeloosheid*), v.
Letargisch (*slaapzuchtig; zorgeloos*), bn.
Lethe (*stroom der vergetelheid*), v.
Letseel (*ongemak, nadeel*), o.
Letten (*beletten, hinderen*), ik heb gelet.
Letter (*klank of teeken*), v. —s, —en. *Hij heeft veel letters gegeten*, is geleerd; *iets naar de — opvatten*, d. i. letterlijk; *naar de — der wet, stipt, eng; hij houdt zich aan de —*, hij dringt niet door tot den geest der dingen; —**s**, gebak op St. Nicolaas.

Letteren (*merken*), ik heb geletterd; —**ing**, v.
Letterkunde (*fraaie letteren, literatuur*), v. gmv.
Letterkundige, m. en v. —n.
Letterlijk (*naar de letter*), bn. en bw. — *vertalen*.
Lettre de cachet (*geheim bevel tot inhechtenisneming*), v. lettres de cachet.
Lettre de marque (*kaperbrief*), v. lettres de marque.
Leugen, Logen, v. —s. *Iem. een — op de mouw spelden, hem iets wijs maken*.
Logenaar, Logenaar, m. —s, —naren.
Leuk, bn. en bw. *Zich — houden*, zich houden of men van niets weet; *een —e vent*, een schalk.
Leukweg (*op onverschillige wijze*), bw.
Leunen (*rusten op, steunen op*), ik heb geleund.
Leuning, v. —en.
Leuningstoel, Leunstoel, m. —en.
Leur (*slechte wijn*), v. gmv.
Leus, Leuze (*wachtwoord, devies*), v. —zen.
Leuter (*te kort*), m. gmv.
Leuteren (*loszitten, wiggelen*), het heeft geleuterd. *Wat leuter je toch*, d. i. je praat onzinnig; *het leutert hem in den bol, de kei leutert hem*, hij is halfeek.
Leuterbol (*zotskap*), m. —len.
Leuterkouss (*babbelkouss*), m. en v. —en.
Leutervaar (*praatvaar*), m. —s.
Leuterwerk (*knoeuwerk*), o. gmv.
Leuze, v. *Iets voor de — doen*, d. i. voor den schijn. Zie **Leus**.
Levant (*het Oosten, Klein-Azië*), v. gmv.
Levantijn (*Oosterling*), m. —en.
Levantijn (*stormwind*), m. —en.
Levantijn, levantine (*zijden stof*), v. gmv.
Levantijnsch (*Oostersch, uit de Levant*), bn.
Levantsch (*Oostersch*), bn.
Levee (*heffing, lichting*), v. —s. — *en masse*, algemeene oproeping te wapen.
Leven, ik heb geleefd. *Leven van de hand in den tand, — als vroolijk Fransje*, d. i. zorgeloos, zonder te denken aan de toekomst; *zij — als kat en hond*, d. i. in gedurigen twist; *men moet — en laten —*, men moet een ander ook wat gunnen.
Leven, o. —s. *Het —, de —s van groote mannen*.
Levend (*niet dood*), bn. — *e talen, —e strijkrachten*.
Levendig (*vroolijk*), bn. en bw. *Het gesprek werd gedurig —er* (C.O.), drukker.
Lever (*het opstaan ten hove; de morgenopwachting bij de vorsten*), o. —s.
Lever, v. —s. *De — schudden of doen schudden*, hartelijk lachen of doen lachen; *een droge — hebben*, een nathals zijn.
Leveren (*verschaffen*), ik heb geleverd; —**aar**, —**ancier**, m.; —**ing**, —**antie**, v. *Slag —; stof — tot een gesprek*, verschaffen; *iemand in de handen zijner vijanden —*, d. i. geven, doen vallen.
Leviathan (*monsterachtig waterdier*), m. —s.
Lieviet (*hulppriester*), m. —en.
Lex (*wet, verordening*), v. leges. [ven.
Lexicograaf (*woordenboekschrijver*), m. —gra.
Lexicographie (*woordenboekschrijverskunst*),
Lexicon (*woordenboek*), o. —ca. [v.
Lezen, ik las, heb gelezen. *Aren —*, d. i. verzamelen, bijeenzoeken; *kruiden, bloemen —; de courant —; waarover zal men vanavond —*, d. i. een voorlezing houden; *iem. de les —; den tekst —; de Levieten —*, d. i. scherp doorhalen, de waarheid zeggen; *in andermans*

boeken is het duister —, het is moeielijk van de bedoelingen, den toestand van een ander goed op de hoogte te zijn.

Lezenaar (leesbordje), m. —s.

Liaison (verbintenis van minnenden, vereeniging, betrekking), v. —s.

Lianen (slingerplanten der keerkringslanden), v. mv.

Liās (band of pakket schriften; snoer of veter om papieren aan te rijgen), v. —sen.

Libatie (offerplenging, plengoffer der Ouden), v. —tiën.

Libel (schot- of smaadschrift), o. —len.

Libellist (libelschrijver), m. —en.

Libër (vrij), bn. en bw. Los en —, vrij en ongedwongen.

Liberaal (milddadig, gastvrij; billijk, goed-aardig, onbevooroordeeld, onpartijdig; vrijmoedig; vrijvolksgezind, niet orthodox), bn. en bw.

Liberaal (in de staatkunde: voorstander der volksvrijheid), m. —alen.

Liberalisme (onpartijdige en verlichte welgezindheid jegens anderen), o. gmv.

Liberaliteit (liberale daad of hoedanigheid), v.

Libereeren (bevrijden, ontheffen, verlossen).

Liberteit (vrijheid), v. —en.

Libertin, libertijn (losbol, wildzang, vrijgeest), m. —s.

Libertinage (losbollerie, ongebondenheid), v. gmv.

Libertineeren (doordraaien, liederlijk leven).

Libitum (welgevallen, goedvinden). Ad —, naar welbehagen.

Librairie (boekhandel, boekwinkel), v. —s.

Libretto (tekstboekje van een opera), o. —'s.

Licent (tol, accijs, belasting op uitgaande waren), o. —en.

Licentiaat (iemand, die de bevoegdheid heeft verkregen om doctor te worden), m. —aten.

Licentieeren (veroorloven; de bevoegdheid geven; ontslaan, afdanken, uit den dienst lichaam, o. —amen. [zenden].

Licht, o. —en. *Het — der zon, der maan, der sterren; tusschen — en donker, in de schaduw; iem. een — doen opgaan, opbeldering geven; iem. — verschaffen, helderheid, inzicht, begrip; het — zien, geboren worden; in het — geven, doen verschijnen* (van boeken).

Licht (helder), bn. en bw.

Licht (niet zwaar), bn. en bw.

Licht (waarschijnlijk), bw.

Lichtkooi (slechte vrouw), v. —en.

Lichten (licht geven, weerlichten), het heeft gelicht.

Lichten (opheffen), ik heb gelicht; —er (kandelaar, lantaarn), m.; —ing, v.

Lichter (praam, schuit om in over te laden), m. —s.

Lichteraaie, Lichtelaaië, bw. *Het huis brande —, d. i. met heldere vlam.*

Lichtgeloovig, bn.; —heid, v.

Lichtgeraakt (spoedig boos), bn.; —heid, v.

Lichthoofd (zorgelooze), m. en v. —en.

Lichtmis (losbol), m. —sen.

Lichtmis (vrouwendag op 2 Febr.), v. gmv.

Lichtmissen (rinkelrooien), ik heb gelichtmist; —serij, v.

Lichtvaardig (ondoordacht), bn. en bw.; —heid, v.

Lichtzinnig (onbesuisd), bn. en bw.; —heid, v.

Lichte (geoorloofd), bn. en bw.

Licium (geoorloofde zaak, opbod), o. —s.

Lictor (bijdrager bij de Romeinen), m. —en

Lid (deel, gedeelte), o. leden.

Lidgras (kruijpende tarwe), o. gmv.

Lidmaat (medelid), m. en v. —maten.

Lidmaat (deel des lichaams), o. ledematen.

Lidmaatschap, o. Het — eener sociëteit.

Liebaard (leeuw in de wapenkunde), m. —s.

Lied (gedicht, vers), o. —eren.

Lieden, m. mv. Zie **Lui**.

Liederlijk (zedeloos, slecht), bn. en bw.; —heid, v.

Liedertafel (zangvereeniging), v. —s.

Lieëren (verbinden, vereenigen, zich tot iets verplichten).

Lief (aangenaam, behaaglijk), bn. en bw.

Lief (al wat lief is), o. gmv. *Het — en leed des levens. In — en leed, in voor- en tegenspoed.*

Lief (geliefde), o. gmv. *De ridder en zijn —.*

Liefdadig (weldoende), bn.; —heid, v.

Liefde, v. gmv.

Liefderijk, bn.; —heid, v.

Liefelijk (aangenaam), bn. en bw.; —heid, v.

Liefhebben, ik had lief, heb liefgehad.

Liefhebber (die van iets houdt; die zich met iets bezighoudt zonder vakman te zijn: dilettant, amateur), m. —s. *Een — van haas, schilderen, wandelen; ook een — doet soms iets, dat waarde heeft voor kunst of wetenschap; een oude —, wulusteling of drinker.*

Liefhebberen (voor liefhebber spelen), ik heb liefgehebberd.

Liefhebberij (neiging van een liefhebber), v. —en. *Hij heeft allerlei kostbare —en; 't is — om zoo iets aan te zien, d. i. een vermaak en aardigheid.*

Liefkoozen (streelen, vleien), ik heb liefkoozd; —er, m.; —erij, v.; —ing, v.

Liefsoogen (tonken), ik heb liefsoogd.

Liefste (beminde), m. en v. —en.

Lieftalig (lief sprekend), bn. en bw.; —heid, v.

Lieftalig (bevallig), bn. en bw.; —heid, v.

Liegen (onwaarheid spreken), ik loog, heb gelogen.

Lier (snaarinstrument, ook draaiorgel), v. —en; —eman, m. —nen; —zang (liedicht), m.

Lieren (op de lier spelen, het orgel draaien), ik heb gelierd.

Lierlauw (een weinig lauw), bn. *De koffie is —.*

Lies (lichaamsdeel), v. —zen.

Lieveling, m. en v. —en; voor het v. ook: —e.

Lieven (beminnen), ik heb liefgeëld.

Lievenheersbestje (kevertje), o. —s.

Lievenheershaantje (zevenlekig kevertje), o.

Lieverlede (langzamerhand), bw. Alleen gebruikelijk in: *van lieverlede.*

Lieve-vrouwen-bedstroo (wetriekend kruid), Lieve-vrouwenkerk, v. —en. [o.]

Lievigheid (aardigheid), v. —heden.

Liffaf (smaakeloos, laf), bn. en bw.; als zn. o.

Liffaffen (zottepraat uitslaan), ik heb geliffaft; —ferij, v.

Ligament (band, verband, zwachtel, windsel; koppelletter, als ff, fl, enz.), o. —en.

Ligato (gebonden, vereenigd), muz.

Liggen, ik lag, heb en ben gelegen. *In proces —; overhoop —; hij ligt te plagen, d. i. is bezig met.*

Ligue (verbond, eedgenootschap), v. —s.

Ligust (eedgenoot, saamgezworene), m. en v.

Liguster (heester), m. —s. [—en.]

Lij (scheepsw. lage zijde van een zeland schip, de tegenkant van de loefzijde), v. gmv.

Lijdelijk (geduldig), bn. en bw.; —heid, v.

Lijden (*duiden*), ik leed, heb geleden. *Schipbreuk* —, d. i. ondergaan; *honger* —; ik *lijd* zoo iets niet langer, gedoog; *het kan niet* —, de uitgaaf kan er niet af; *iem. mogen* —, houden van; *ik mag het wel* —, ik heb er niet tegen.

Lijden, het leed, is geleden. *Het is een halfjaar geleden*, d. i. een halfjaar is voorbij; *het leed niet lang of*, het duurde niet lang.

Lijdzzaam (*goedaardig*), bn. en bijw.; —heid, v. **Lijf**, o. lijven. *Iem. een schrik op het* — jagen, hem erg doen schrikken; *geen hart in het* — hebben, geen moed hebben; *deze zaak heeft niets om het* —, heeft niets te beduiden; *iem. te* — willen, d. i. willen slaan; *iem. te* — komen, d. i. slaan.

Lijfgeene (*dorper*), m. en v. —en vero.

Lijfsbehoud (*levensbehoud*), o. gmv.

Lijfstraf, v. —en.

Lijfstraffelijk, bn.; —e rechtspleging, die straf aan het lijf of lichaam toepast.

Lijftocht (*levensmiddelen*), m. gmv.

Lijfwacht (*de geheele wacht eens vorsten*), v. —en.

Lijfwacht (*persoon, wachter*), m. —en.

Lijk (*boord om een zeil*), o. —en. *Het zeil is uit de* —en geslagen, uit het boordsel gescheurd. *Fig. Uit de* —en geslagen zijn, geheel bedremmeld, verlegen zijn.

Lijk (*dood lichaam*), o. —en.

Lijken (*gelijken*), het portret leek, heeft geleken.

Lijken (*passen, aanstaan*); *dat lijkt mij*.

Lijken (*de zeilen op den wind brassen*), ik heb gelijk.

Lijm (*bindmiddel*), v. gmv.

Lijnen (*door lijn verbinden*), ik heb gelijkmd. *Papier* —, met lijnwater doortrekken.

Lijmig (*kleverig*), bn.; —heid, v. *Hij spreekt* —, d. i. slepend, temerig.

Lijn (*touw, ook: streep*), v. —en.

Lijnbaan (*touwslagerij*), v. —anen.

Lijnen (*lijnen trekken op*), ik heb het papier gelijnd.

Lijnwaad (*linnen*), o. —waden.

Lijntrekker (*tabler, zanikkous*), m. —s;

Lijnzaad (*vlaszaad*), o. gmv. {—kerij, v.

Lijfs (*treuzelaar*), m. en v. lijzen.

Lijspond (*15 oude p.*), o. —en.

Lijst (*rand, omzetsel*), v. —en. *De* — van een spiegel, schildertij; *fig. een lange* —, een groote reeks.

Lijster (*zangvogel*), v. —s.

Lijvig (*dik, zwaar*), bn.; —heid, v. *Een* — boek.

Lijwaarts (*zeew. onder den wind*), bw.

Lijzen (*lange*) (*chin. porselein, niet naar den vorm, maar naar deranke figuren er op*), v. m.

Lijzig (*traag, lusteloos*), bn. *Wat praat hij* —!

Lik (*slag*), m. —ken.

Likdoorn (*eeltknobbel*), m. —s.

Likeur (*fijne drank*), v. —en.

Likhout (*glanshout v. d. schoenmaker*), o. —en.

Likkebaard (*smuller*), m. —en.

Likkebaarden (*zijn lippen aftikken*), ik heb gelikkebaard.

Likkebroer (*proeuer, pimpelaar, drinker*), m. —s.

Likken, Lekken, ik heb gelikt (gelekt);

—ker, m.; —king, v.; —kepot (*artsentij*), m.

Likken (*gladmaken met het likhout*), ik heb gelikt; —steen, m.; —stok, m.

Lil (*gestold kalfsvet, ook gelatine*), o. gmv.

Lilas, lila (*lichtblauwe, roodachtige kleur*), o. gmv.

Lillebeenen (*waggelen*), ik heb gelillebeend.

Lillen (*trillen*), ik heb gelild; —ling, v. —d ingewaand; *hij tilt van kou*.

Lilliputter (*bewoner van Lilliput, dwergje*), m. —s.

Limiet (*scheidspaal, grens; hoogste bod*), v. —en.

Limietatie (*beperving, begrenzing*), v. —tiën, —s.

Limiteeren (*beperken, begrenzen, nauwkeurig vaststellen*).

Limoen (*kleine soort van citroen*), m. —en.

Limonade (*verkoelende drank van water, suiker en limoensap*), v. gmv.

Linde (*boom*), v. —n.

Lindeblad, o. —en, —eren.

Lindebloesem, m. —s.

Lindenhout, o.

Lincea (*linie, lijn, trek*), v. —'s.

Linceamenten (*trekken van het gelaat, of van de hand*), o. mv.

Lingerie (*linnengoed*), v. —ries, —rieën.

Linguïst (*taalkenner, taalgeleerde*), m. —en.

Linguïstiek (*taalkennis*), v. gmv.

Linguïstisch (*de studie der talen betreffende*), bn.

Liniaal (*werktuig om lijnen te trekken*), v. —alen.

Linie (*streep, lijn; evennachtslijn; in slagorde geschaarde troepen; staand leger; geslachtsopvolging*), v. liniën, linies.

Liniëeren (*van lijnen voorzien, belijnen*).

Liniëtroepen (*staande geregelde troepen*), v. mv.

Link (*indrucksel van een keten, riem, enz.*), v. —en.

Linkerarm, m. —en; —been, o. —en; —hand, v. —en; —kant, m.; —mouw, v. —en;

—oever, m. —s; —oog, o. —en; —oor, o. —en;

—vleugel, m. —s; —voet, m. —en; —zijde, v.

Linkerd (*die met zijn linkerhand even goed terecht kan als met zijn rechterhand*; ook: *gesteppen vogel, looze guit*), m. —s.

Links, bw.; —af, bw.

Linksch, bn.; —heid, v. *Dit kind is* —.

Linksom, bw. —keert!

Linnen (*weefsel van vlas*), o. —s. *Vlaamsch* —, *Hollandsch* —; *gewast* —.

Lint (*geweven band*), o. —en.

Linze (*plant, wikke*), v. —u.

Lion (*toongever in zekeren kring*), m. —s.

Lionne (*gevierde schoone uit de groote wereld*), v. —s.

Lip, v. —pen. *De* — laten hangen, prullen; *zich op de* —pen bijten, zich bedwingen, inhouden; *ik had het woord op mijn* —pen, ik wilde het juist zeggen.

Liplap (*kleurling*), m. en v. —pen.

Liquide (*vloeibaar, helder, zuiver; glashelder, vlottend*), bn.

Liquidatie (*vereffening*), v. —ties, —tiën.

Liquideeren (*klaarmaken, vereffenen; afrekenen*).

Lis, Lus (*snoer, strikje*), v. —sen.

Lisch (*gewas*), o. lisschen.

Lispelen (*lispelend of zacht spreken*), ik heb gelspeld; —aar, m.; —ing, v.; —end, bn.

Lispen (*lispelend spreken*), ik heb gelsipt;

—end, bn.; —er, m.; —ing, v.

List (*sluwheid, sluw middel*), v. —en.

Listig (*sluw*), bn. en bw.; —heid, v.; —lijk, bw.

Litanie (*smeekgebed bestaande in een reeks van aanroepingen, met antwoorden in de R. K. kerk*), v. litanieën.

Liter (*Ned. kan of kop*), m. —s. [bn.

Literarisch (*letterkundig, wetenschappelijk*),

- Literator** (*letterkundige, boekenkenner*), m. —en.
- Literatuur** (*letterkunde, letterkundige wetenschappen*), v. —eren.
- Lithograaf** (*teekenaar op steen; steendrukker*), m. —grafen.
- Lithografeeren** (*op den steen teekenen; steendrukken*).
- Lithographie** (*steenplaatdruk; steenschrijfkunst*), v. —ën.
- Lithographisch** (*van, voor, betreffende of op de wijze van de steendrukkunst*), bn.
- Litigatie** (*twist, twistgeding, betwisting*), v.
- Litigeeren** (*twisten, twistvoeren, pleiten*).
- Litigieus** (*betwistbaar, pleitziek*), bn.
- Litteken** (*wondteeken*), o. —s, —en.
- Liturgie** (*kerkformulier, kerkenorde, kerkgebruik*), v. —ën.
- Livide** (*lijkkleurig, doodsbleek*), bn.
- Livraison** (*aflevering*), v. —s.
- Livre** (*als Fransche rekenmunt, zooveel als frank; als Engelsche [livre sterling, L. st.] in waarde gelijk aan f 12.60*), o. —s.
- Livret** (*kleedij*), v. —ën.
- Livret** (*aanteekenboekje*), o. —ten, —s.
- Lloyd** (*zeevaart-maatschappij*), m. Ook: *lloyds*.
- Lob** (*plooisal aan kraag of manchet*), v. —ben.
- Lobberen** (*in 't water ploeteren*), ik heb gelobberd.
- Lobberig** (*dik en trillend van spijs*), bn. en bw.; —heid, v.
- Lobbes** (*sukkel, sul, bloed*), m. —en.
- Lobbig** (*ruim en slap hangend*), bn. en bw.
- Loboer** (*hond met neerhangende ooren*), m. —en. Fig. lobbes, lomperd.
- Loboorig** (*onhandig*), bn.; —heid, v.
- Locaal** (*plaatselijk*), bn.
- Localiseeren** (*op de behoorlijke plaats stellen, de behoorlijke plaats aanwijzen; geheel van plaatselijken aard maken*). Een ontsteking, een besmettelijke ziekte —, de uitbreiding ervan tegengaan.
- Localiteit** (*vertrek, kamer, zaal*), v. —en.
- Locataire** (*huurder, huurster*), m. en v. —s.
- Locomotief** (*stoomwagen; stoomtrekker*), v. —tieven.
- Locutie** (*uitdrukking, spreekwijze*), v. —s.
- Lodder** (*lompe vlegel*), m. —s. [tiën.]
- Lodderen** (*fig. luieren*), ik heb gelodderd.
- Lodderig** (*wellustig*), bn. en bw.; —heid, v.
- Lodderoog** (*vriendelijk oog*), o. —en.
- Lodderoog** (*persoon*), m. en v. —en.
- Lodderoogen** (*wellustige blikken werpen*), ik heb gelodderoogd.
- Loeder** (*gew. lomperd*), m. —s.
- Loef** (*scheepsst. hooge zijde van een zeilend schip, tegengestelde van lij*), v.; *De — hebben*, den bovenwind hebben; —houden, goed bij den wind zeilen; *een schip de — afsteken*, afwinnen, afknijpen, het voordeel van den wind bekomen; fig. *tem. de — afsteken*, hem vooruitkomen. gmv.
- Loeien** (*'t bulken der runderen*), de koe heeft geloeid. Fig. huilen van den wind.
- Loensch** (*een weinig scheel*), bn. en bw.
- Loer** (*botterik*), m. —en.
- Loer** (*het loeren*), v. *Op de — staan, liggen*.
- Loeren** (*bespieden*), ik heb geloerd. *Op iets —*, het trachten te krijgen; *op een ambt —*.
- Loeres** (*lomperd*), m. —en.
- Loeroogen** (*gluren, scherp toezien*), ik heb geloeroogd.
- Loeven** (*zeew. tegen den wind opzeilen*), ik heb en ben geloeft.
- Loevert, Loever**, alleen gebruikelijk in: *te — aanzelen*, d.i. loefwaarts.
- Lof** (*bladeren*), o. gmv. Zie **Loof**.
- Lof** (*lofspraak*), m.; (in Roomsche kerken: *namiddag-godsdiensstoefening*), o. gmv.
- Loffelijk** (*prijzelijk*), bn. en bw.; —heid, v.
- Loflied**, o. —eren.
- Loftuiten** (*iem. vleien*), ik heb hem geloftuit; —er, m.; —erij, v.; —ing, v.
- Lofzang** (*hymne, ode*), m. —en.
- Log** (*zwaar, plomp*), bn. en bw.; —heid, v.
- Log** (*zeew.*), v. —gen. Zie **Loggen** en **Loglijn**.
- Logarithme** (*exponent van een standvastig getal in de algebra*), v. —n.
- Logarithmentafel** (*lijst van logaritmenwaarden*), v. —s.
- Loge** (*stoel, zetel; zitplaats in den schouwburg; de besloten kamer der vrijmetselaars*), v. —s.
- Logé** (*gast die logeert*), m. —'s; **logée**, v. —s.
- Logabel** (*bewoonbaar*), bn.
- Logeeren** (*als gast nachtverblijf houden*).
- Logement** (*herberg*), o. —en.
- Logen** (*leugen*), v. —s.
- Logenstraffen** (*tot leugenaar maken*), ik heb gelogenstraf.
- Loggen** (*met de log de vaart van het schip bepalen*), ik heb gelogd.
- Logger** (*oorlogsvaartuig*), m. —s.
- Logica** (*denkkunst, redeneerkunst*), v. gmv.
- Logies** (*verblijf*), o. gmv. (*zeew. matrozenhut*).
- Logisch** (*redeneerkunstig*), bn. en bw.
- Loglijn** (*zeew. lijn, die door knoopen in evenmatige deelen is verdeeld*), v. —en.
- Logogryppe, Logogrief** (*woordraadsel, ook letterraadsel*), v. —gryphen, —griefen.
- Logomachie** (*woordentwist*), v. —ieën.
- Loek** (*krul*), v. —ken.
- Lokaal** (*vertrek*), o. lokalen.
- Lokaas** (*spijs om vogels of wild te lokken*), o. —azen.
- Loket** (*hokje, raampje*), o. —ten.
- Lokken** (*trachten tot zich te roepen*), ik heb gelokt; —ker, m.; —king, v.; —sel, o.
- Lol** (*grap, pret*), v. —len.
- Lollen** (*mauwen, ook luid zingen*), ik heb gelold; —er, m.
- Lollen** (*zich op een stoof warmen*); **lollepot** (*vuurpot*), m.
- Lombard, Lomberd**, m. Zie: **Lommerd**.
- Lombarden, Lomberden**. Zie: **Lommerden**.
- Lommer** (*schaduw*), o. gmv.
- Lommerachtig**, bn. Een —laantje.
- Lommerd** (*bank van leening, pandjeshuis*), m. —s. Ook: **Lombard, lombard**.
- Lommerden** (*dikwijls van den lommerd gebruik maken*), ik heb gelommerd. Ook: **Lomberden, lombarden**.
- Lommeren** (*in het lommer zitten*), ik heb gelommerd; —ing, v.
- Lommerig** (*schaduwrijk*), bn. Een —plekje.
- Lomp** (*versleten lap*), v. —en. In —en gekleed.
- Lomp** (*dom, ruw*), bn. en bw.; —heid, v.
- Lomperd** (*domoor*), m. —s.
- Long** (*ademhalingswerktuig*), v. —en.
- Longitude** (*geographische lengte*), v. gmv.
- Longitudinaal** (*overlangs*), bn. en bw. *De —ale trillingen van den aether*.
- Lonk** (*blik*), m. —en.
- Lonken** (*eenigermate zich zien*), ik heb gelonkt; —er, m.

Lont, v. —en. *De — van een kanon*; fig. — *ruiken*, onraad bespeuren.
Loochenen (*ontkennen*), ik heb geloofd; —aar, m.; —ing, v. *De waarheid —*, d. i. niet erkennen; *alle schuld —*.
Lood (*metaal*), o. *Iets weegt zoo zwaar als —*, d. i. zeer zwaar; *met — in de schoenen* (ook met —en schoenen) aankomen; d. i. onwillig, schoorvoetend; *dat is — om oud ijzer*, 't is evenveel van betekenis of waarde, n. weinig; *die muur staat in het —*, d. i. loodrecht.
Lood (D. G.), o. —en. *Een — kaneel*.
Looden, bn. *Met — schoenen gaan*, aankomen, d. i. met onwil, met tegenzin, met angst.
Looden (*peilen*), ik heb gelood; —er, m.; —ing, v.
Loodlijn (*rechtstandige lijn*), v. —en; —ig, bn.
Loods (*vaarwater-gids*), m. —en.
Loods (*houten hut*), v. —en.
Loodsen (*een schip uit of in zee brengen*), ik heb geloodst.
Loodwit (*zekere verfstof*), o. gmv.
Loof, Lof (*bladeren*), o. — *van aardappels*.
Loofhut (*Isr. feesthut*), o. —ten.
Loofhuttenfeest, o. —en.
Loog (*scherp zout water*), v. gmv.
Loogen (*in het loogwater zetten*), ik heb gelood. *Katoen, linnen, hennep —*; —ing, v.
Looi (*ruin*), v. gmv.
Looien (*leder bereiden*), ik heb gelooid; —er, m.; —erij, v.; —kuip, v.
Loek (*een ui-achtige plant*), o. gmv.
Loom (*traag*), bn. en bw. *Met —e schreden*.
Loomig (*loom*), bn. en bw.; —heid, v.
Loon (*vergelding*), o. —en. — *naar werk*, vergelding naar verdienste; 't is zijn verdiende —, hij krijgt wat hem toekomt (ongunstig); *ondank is 's werelds —*.
Looenen (*vergelden, betalen*), ik heb gelooind; —er (*belooner*), m.; —ing (*belooning*), v.; —heer, m.
Loop (*gang, tred*), m. —en. *De — der hemellichamen*; *de — der zaken*; *de — der natuur*; *op den — zijn*; *de paarden zijn op den —* d. i. op hol; *zijn verstand is op den —*, hij is niet wijs; *de — van een geweer*, van een buks. revolver, enz.
Loopen (*snel gaan*), ik liep, heb en ben geloopt. *Laat dit maar —*, bemoei er u niet mede; *den drempel ergens plat —*, zeer dikwijls ergens komen; *met het hoofd tegen den muur —*, onzinnige pogingen doen; *er loopt wat van St. Anna onder*, de zaak is niet zuiver; *het vuur uit de zolen* (ook *stoffen*) —, zeer hard loopen; *het loopt in het riet*, in de war.
Loopend (*in beweging, in gang*), bn. *Het —e jaar*, *de —e week of maand*; — *schrift*, vlug schrift (niet staand); *de —e prijs*, de marktprijs; *de —e rente*, nog te innen rente; *een — vuur*, een snel veld winnend vuur.
Looper, m. —s. *Hij is — op dat kantoor*, boodschapper; *de —s der smeden*, sleutels, die op alle sloten passen; *de — der trap*, kleed, tapijt; *de —s van een haas*, de pooten.
Loopje (*kunstgreep, boert*), o. —s. *Ik weet er wel een — op*; *hij wil een — met ons nemen*, ons voor den mal houden.
Loopsch, bn.; —heid, v. *Het hondje is —*.
Loos (zeew. *bocht in een touw*), v. loozen.
Loos (*ledig*), bn. *Een looze noot*. *Spraak. Een — onderwerp*, b. v. het rookt hier.
Loos (*tistig*), bn. en bw. —heid, v.

Loot, lot (*kleine tak*), v. loten.
Loover (*bladerkroon, het loof der boomen*), o.
Loozen, ik heb geloosd. *Een zucht —*; *het water —*; *iem. —*, wegsturen; —ing, v.
Lor (*oude lap*), v. —ren. Fig. *beuzeling*, ook *onbeduidend persoon*.
Lord (*manstiel van den hoogen adel in Engeland*), m. —s.
Lording (zeew. *geteerd touw*), v. —s.
Lorgneeren (*begluren, bespieden door een kijkglas*).
Lorgnet (*knijpbril, handglasje*), o. —ten.
Lorkeboom (*een soort den*), m. —en.
Lorren (*bedriegen*), ik heb gelord.
Lorrendraaien (*smokkelen*), ik heb gelorren-draaid; —er (*smokkelaar*), m.; —erij, v.
Lorretje (*peggaai*), o. —s. *Hij is van — gepikt of getikt*, onnoozel.
Lorrewerk (*knoeiwerk*), o. gmv.
Lorrig (*knocierig*), bn.
Los (*vrij, ontslagen, enz.*), bn. en bw.
Los (*hynar*), m. —sen.
Losbandig (*ongeregeld*), bn.; —heid, v.
Losbarsten (*barstende losgaan*), het barste —, is —gebarsten; ook: *borst —*, is —geborsten; —ing (*ontploffing*), v.
Losbol (*doordraaier*), m. —len.
Losgeld (*afkoopgeld*), o. —en.
Loshoofd (*losbol*), m. en v. —en.
Losjes (*vluchtig*), bw. *Ergens — over heen loopen*, d. i. zonder veel nadenken.
Losprijs, m. —prijzen. Zie **Losgeld**.
Lossen (*los, vrij maken*), ik heb gelost. *Een schip —*, ontladen; *een kanon —*, afschieten; *panden in den lommerd —*, afbetalen en zoo terugkrijgen; *een schuld —*, afbetalen; *het roer —*, d. i. loslaten.
Losspil (zeew. *windas*), o. —len.
Lot (*in de loterij*), o. —en. *Het hoogste —*.
Lot (*levenstoestand*), o. *Een hard —*; *het — der armen*.
Loteling, m. —en.
Loten (*een nummer trekken*), ik heb geloot.
Loterij (*kansspel*), v. —en. *In de — spelen*.
Lotto (*lottospel, kienspel, nummer- of getal-lotterij*), o. —s.
Lotus (*Egyptische waterlelie*), m. —sen.
Louis (mansnaam: *Lodewijk*; ook een *Fransche goudmunt f 9,62*), m.
Loupe, loup (*handvergrootglasje*), v. —n.
Louter (*onvervalscht, zuiver, rein*), bn. en bw.; —heid, v.
Louteren (*zuiveren*), ik heb gelouterd; —aar, m.; —ing, v.
Louw (*gew. een zeelt*), v. —en.
Louwmaand (*Januari*), v.
Loven (*prijzen*), ik heb gelooft; —er, m.; —ing, v.; —en *bieden*, een prijs zeggen, op den prijs afdingen; *de Godheid —*, d. i. verheerlijken, danken, prijzen.
Loyaal (*getrouw, oprecht, wettig*), bn. en bw.
Loyaliteit, loyaleiteit (*plichtmatigheid, gehoorzaamheid aan wet en plicht*), v. gmv.
Lub, Lubbe (*plooisel*), v. lubben.
Lubriek (*wulpsch*), bn. en bw.
Lucht (*dampkringslucht*), v. —en; — *schep-pen*, ademen; *de — klieven*, snel vliegen; *in de — laten springen, vliegen*; *kasteelen in de — bouwen*, dwaze plannen vormen; *iets uit de — grijpen*, d. i. verzinnen; *een gat in de — slaan*, hoogst verwonderd zijn; *de — van iets krijgen*, iets bespeuren, lont ruiken; *een andere — opzoeken*, d. i. klimaat.

Luchten (in de lucht brengen), ik heb gelucht.
Fig. ik kan hem niet — of zien.

Luchter (kandelaar, lantaarn), m. —s.

Luchtgeest (fab. sylphide), m. —en.

Luchthart (vroolijk mensch), m. en v. —en.

Luchthartig (opgeruimd), bn.; —heid, v.

Luchtig (dun, vrij), bn. en bw. Zij moest er toch niet — over denken (C. O.), losjes, licht.

Lucide (helder, klaar), bn. en bw.

Luciditeit (helderheid, klaarheid), v. gmv.

Lucifer (de naam eens duivels; morgenster; strijkzuavelstokje), m. —s.

Lucratief (winstgevend), bn. Een —ieve be-

Lucretia (kuische vrouw), v. [trekking.

Luctor et emergo (ik worstel en houd het hoofd boven water).

Luctor et ementor (ik worstel en bezwijk).

Luguber (treurig, somber), bn. en bw.

Lugubriteit (treurigheid, somberheid), v. gmv.

Lui (lieden), m. mv.; —tjes, o. mv.

Lui (traag), bn. en bw.; —heid, v.

Lui aard (lui mensch), m. —s.

Luibak (lui aard), m. en v. —ken.

Luibakken (luieren), ik heb geluibakt.

Luibuis (lui aard), m. —buizen.

Luibuizen (luieren), ik heb geluibuisd.

Luid, o. Naar — van, d. i. naar den inhoud van.

Luid (ver hoorbaar), bn. en bw. Een — getier; — roepen.

Luiden (de kerkklok trekken), ik heb geluid; —er (luier), m.; —ing, v. Ook: **Luien**.

Luidkeels, luidskeels, bw.

Luidruchtig (met geraas, met getier), bn. en bw.;

Luien, enz. Zie **Luiden**, enz. [—heid, v.

Luiser (kinderdoek), v. —s. Ook **Luur**.

Luieren (lui zijn, dagdieven), ik heb geluierd.

Luiffel (uistek van den voorgevel), v. —s.

Luijk (blind), o. —en.

Luiken (sluiten), ik look, heb (het oog) geloken.

Luilak (lui aard), m. en v. —ken.

Luilak (in sommige streken de morgen van den tweeden Pinksterdag; de langslapers vinden het woord op hun deuren geschreven), m. en v. gmv. Vglk. **Dauwtrappen**.

Luilakken (luieren), ik heb geluilakt.

Luilikkerland, o. gmv.

Luijn (gril, kuur), v. —en. In goede —.

Luijn (loeren), ik heb geluimd.

Luijmig (grappig, geestig), bn.; —heid, v.

Luipaard (roofdier), m. —en.

Luipen (loeren), ik heb geluipt.

Luiperd (bespieder, gluiperd), m. —s.

Luis (woekerdier), v. luizen.

Luisant (lichtend, blinkend, glinsterend), bn.

Luisster (schittering, glans), m. gmv.

Luissteren, ik heb geluisterd; —aar, m.; —ing, v.

Luissterrijk (schitterend), bn. Een — feest, een —e overwinning.

Luisstervink (luissteraar), m. en v. —en; —en deugen niet!

Luit (snarenspeeltuig), v. —en.

Luitenaut, m. —s.

Luitenaut-adjutant, m. luitenant-adjutanten.

Luitenaut-admiraal, m. luitenant-admiraals.

Luitenaut-generaal, m. luitenant-generaals.

Luitenaut-ingenieur, m. luitenant-ingenieurs.

Luiwagen (schrobwerktuig), m. —s.

Luiwannes (lui aard), m. —en.

Luiwijngoed (compositie om koper te schuren, poetsmiddel), o. gmv.

Luk (geluk), o. — of raak, b.v. antwoorden in het wild.

Lukken (slagen, goed uitvallen), het is gelukt.

Lukraak (onzeker), bn. Het is —.

Lul (zeew. stagezil), m. —len.

Lul (mond aan een pomp en brandspuit), v. —len.

Lullen (praten, snappen), ik heb geluld; —er, m.; —eman (babbelaar), m.; —epraat, m.

Lumineeren (lichten, schitteren, glinsteren).

Lumineus (helder lichtend, klaar), bn. en bw.

Lumme (achterstuk van een rund), v. —n.

Lummel (lomperd, onbeschaafde jongen), m. —s.

Lummerharst (ribbestuk), m. —en; —stuk, o. —ken.

Luna (de maan), v. gmv.

Lunambulisme (maanziekte, het slaap-wandelen), o. gmv.

Lunarisch (de maan betreffende), bn.

Lunatie (de omloopstijd der maan), v. —s.

Lunatiek (maanziek, grillig), bn.

Lunch (twaalfuurtje, tweede ontbijt), o. —en.

Lunderen (talmen), ik heb gelunderd; —aar (talmer), m.; —ing, v.

Lune de miel (de tijd der wittebroodsweken), v.

Lunet (oog- of kijkglas; britschans eener citadel), v. —ten.

Luns (lens, spil der as), v. —zen.

Lunteren (talmen), ik heb gelunterd. Zie **Lunderen**.

Lurf (slip), v. —ven. Iem. bij zijn lurven krijgen, pakken, d. i. ruw aantasten, bij den kraag vatten.

Lurken (met kleine teugjes zuigen), het kindje heeft gelurkt; —er, m.

Lus, v. Zie **Lis**.

Lust (genoegen, genot), m. —en. Iets met — doen, ergens — of geen — in hebben; het is een —; ik heb geen — tot iets, d. i. trek, verlangen; zijn —en bedwingen, d. i. hartstochten; zijn —en boeten, d. i. zijn begeerten, driften voldoen.

Lusteloos (zonder lust, verdrietig), bn.; —heid, v.

Lusten, het heeft gelust. Het lust mij niet, het behaagt mij niet; hij doe, wat hem lust, wat hem bevalt.

Lusten (houden van), ik heb gelust. De hond lust gaarne vleesch.

Lustig (vroolijk, druk), bn. en bw.; —heid, v.; —jes, bw.; —lijk, bw.

Lustrum (tijdruimte van vijf jaren), o. —s.

Lutje (gew. een weinigje), o. [lustra.

Lutfe (worsteling), v. —s.

Luttel (klein, weinig, gering), bn. en bw. (o. als zn.).

Luur (luier), v. luren. Het is nog een kind in de luren; fig. iem. in de luren leggen, d. i. hem bedotten.

Luw (windstil), bn.; —te, v.

Luwen (stiller worden), het heeft geluwd; —ing, v.

Luxe (pracht, praalzucht, weelde; overvloed), v.

Luxurieux (weelderig), bn. en bw.

Luxus (weelde, overvloed), m. gmv.

Lycaeum (middelbare school), lycaea, —s.

Lynx (tos), m. —en.

Lynxooogen (scherpzinnende oogen), o. mv.

Lyriek (hierdichtkunst), v. gmv.

Lyriek (hierdichtmatig), bn.

Lyrisch (zangerig, tot de lier behoorende), bn. Een — gedicht, de —e poëzie, eig. subjectieve dichtkunst, als ode, hymne, cantate, enz.

M.

M. v. m's. — De dertiende letter van het alfabet; — als Romeinsch getalmerk 1000.

M. of **Man.** — *Magister* (meester); ook: Mijnheer, Monsiur.

M. of **Man.** — *Manipulus*, een handvol (op recepten).

M.A. of **Man. Auct.** — *Manu auctoris*, door de hand des schrijvers.

M.A.L. — *Magister artium liberalium*, meester der vrije kunsten.

m.c. — *Mio conto*, mijn rekening.

M.D. of **Med. Dr.** — *Medicinae doctor*, doctor in de medicijnen, geneesheer.

M.D.S. (op recepten) — *misce, detur, signetur*, meng, geef, en teeken het.

Mgr. — *Monseigneur* (titel van een prins en van een bisschop).

Mlle. — *Mademoiselle*, mejuffrouw. — *Mlles.* — *Mesdemoiselles*, mejuffrouwen.

Mme. — *Madame*, mevrouw.

M.m.p. — *Manu mea propria*, met mijn eigen hand.

Mr. — *Meester* (academische graad). — **M.M.** Mijne Heeren of Mijnheeren.

Mr. — *Monsieur* (Fr.), *Mister* (Eng.), mijnheer.

M.S. — *Manuscriptum*, handschrift.

Ma (verkorting van *mana*), v. ma's; **maatje**.

Maag (bloedverwant), m. en v. magen. *Hij heeft vrienden noch magen; hij trok op met man en —; man en — te hulp roepen.*

Maag (lichaamsdeel), v. magen.

Maagd (meisje), v. —en.

Maagdelijn (klein meisje), o. —s.

Maagschap (*magen*), v. (*vermaagschapping*), o.

Maaien, ik heb gemaaid. *Naar men zaait, zal men —, men zal loon naar werken ontvangen; wie wind zaait, zal onweer —, het kwaad loont zijn meester.*

Maalvoeten (*stecht loopen*), ik heb gemaaivoet.

Maak, v. gmv. *De schoenen zijn in de —, zijn onderhanden.*

Maal (*keer*), v. malen.

Maal (*kofferzak, brievenzak*), v. malen.

Maal (*eetmaal*), o. malen.

Maalstroon (*draaikolk*), m. —en. *Fig. Een — van vermaken*, d. i. een groote menigte; *van de branding in den —, van kwaad tot erger.*

Maan (*hemellichaam*), v. manen.

Maand, v. —en.

Maandag, m. —en; —sch, bn.

Maandbloeiers (*aarbbeten*), m. mv.

Maankop (*kop of zaadhuisje*), m. (*de papaverplant*), v. —pen; (*slaapmiddel*), o. gmv.

Maansverduistering (*maaneclips*), v. —en.

Maanziek (*waaninnig*), bn. en bw.

Maanziekte (*slaapwandelen*), v. gmv.

Maar (*tijsding*), v. **Zie Mare.**

Maarschalk (*opperveldheer*), m. —en.

Maart (*lentemaand*), m. —sch, bn. *Een —sche bui.*

Maas (*ruitvormige opening van een net*), v. mazen.

Maat (*makker*), m. —s.

Maat (*om te meten*), v. maten.

Maatjesharing (*jonge haring*), v. gmv.

Maatjespeer (*bergamotpeer*), v. —peren.

Maatregel (*schikking, ordening*), m. —en, —s. *Zijn —en nemen.*

Maatschap, v. —pen; —pelijk, bn. en bw.

Maatschappij, v. —en.

Maatstaf (*maat, grondslag*), m. —staven.

Macadam (*granietkiesel*), o. gmv.

Macadamiseeren (*een weg met klein gestooten granietkiesel of kalksteen bedekken, naar de uitvinding van Mac Adam*).

Macaroni (*meelreepen, deegdraden, een geliefde volksspijs in Italië*), v. gmv.

Macchiavellisme (*staatsleer van Macchiavel; sluwe, arglistige staatkunde*), v.

Macedoine (*een soort van spijs, uit verschillende groenten- en vruchtensorten bereid; ook: letterkundig allerlet*), v. —s.

Macereeren (*inblijten of inwreten; mager, droog maken; zich martelen, kwellen, afmatten*).

Maché (*gekauwd*), bn. **papier—**, papierpap.

Machinaal (*met behulp van een kunstwerk-werktuig vervaardigd; fig. onnadenkend, volgens sleur*), bn.

Machinatie (*kuiperij, weefsel van sluw berekende plannen*), v. —s, —tijen.

Machine (*kunstwerktuig; kunstgreep, aanslag, list*), v. —s.

Machineeren (*kuiperijen maken, iets kwaad uitdenken*).

Machinerie (*toestel*), v. —ën.

Machinist (*behandelaar of vervaardiger van een stoomwerktuig*), m. —en.

Macht (*sterkte, kracht*), v. —en. *Uit al zijn — loopen, zoo hard als men kan; bij —e zijn, iets kunnen, in staat zijn; dit gaat mijn — te boven, dit valt mij te zwaar; de wetgevende —, de uitvoerende —, de land—, de zee—, de hemelske —en, de goede geesten, de helsche —en, de booze geesten.*

Machteloos (*zonder macht*), bn. en bijw.; —heid, v.

Machthebbende (*gezaghebbende*), m. en v. —n.

Machtig (*sterk, krachtig*), bn. en bijw.

Machtigen (*de noodige volmacht geven*), ik heb gemachtigd; —ging, v.

Machtsbetoon, o. gmv.

Mackintosh (*regenmantel*), v. —en.

Maçon (*vrijmetselaar*), m. —s.

Maçonnerie (*vrijmetselarij*), v. gmv.

Maculatuur (*misdruk*), v. gmv.

Madame (*mevrouw, juffrouw*), v. mesdames.

Made (*kaasworm, larve*), v. —n.

Madelief (*wedibloem*), v. madelieven.

Mademoiselle (*juffrouw*), v. mesdemoiselles.

Madera (*morgenvijn*), v. gmv.

Madig (*vol wormen*), bn.

Madonna (*heilige maagd; beeld van id.*), v. —'s.

Madrigal (*klein, zinnijk lyrisch gedicht*), o. —s.

Maecenas (*beschermmer, voorstander van geleerden en wetenschappen*), m. —sen.

Maestoso (*verheven, majestueus, prachtig*), muz.

Maef (*laf, vadsig*), bn. en bw. *Het is — weer; dat is een —fe vent.*

Magazijn (*pakhuis, groote winkel*), o. —en.

Mager (*schraal, niet vet*), bn. en bw.; —heid, v.

Magerman (*spichtig mensch, schraalthans*), m. —nen.

Magertjes (onbeduidend, nietig), bw.
Magi (Oostersche wijzen), m. mv.
Magicus (toovenaar), m. magici.
Magie (tooverij, Oostersche tooverkunst), v. gmv.
Magiër (Oostersche wijze), m. —s.
Magister (meester, leermester), m. —s.
Magistraat (regering, overheid), m. —aten.
Magistraatspersoon, m. —personen.
Magistratuur (openbaar gezag, rechterlijke macht), v.
Magnaat (rijksgröote in Hongarije en Polen), m. magnaten.
Magnanien (grootmoedig), bn.
Magnaniniteit (grootmoedigheid), v.
Magneet (zeilsteen), m. magneten.
Magnesia (talkaarde, bitteraarde, een soort artseni), v. gmv.
Magnetisch (aantrekkingskracht uitoefnend), bn. Een —e slaap, hypnotisme.
Magnetiseeren (magnetisch maken, de aantrekkende kracht mededeelen; door zekere gebaren en aanrakingen in een soort verdooving brengen).
Magnetiseur (uitoefenaar of beoefenaar van het magnetisme), m. —s.
Magnetisme (magnetische kracht en toepassing er van), o. gmv.
Magnificentie (pracht, heerlijkheid), v. gmv.
Magnifiek (prachtig, luisterrijk, kostbaar), bn.
Magyaarsch (Hongaarsch), bn. o. als zn.
Magyaren (oorspronkelijke naam voor de Hongaren), m. mv.
Mahomed (de groote profet der Islamieten), —aan, m. —anen; —aansch, bn.; —anisme, o. het Mahomedaanse geloof.
Mahonie (bruinrood meubelhout), o. gmv.
Mahoniehout, o.; —en, bn.
Mail (brievpost van en naar Indië), v. —s.
Mainteneeren (in stand houden, onderhouden; iemand beschermen; een maitres onderhouden).
Maire (burgemeester), m. —s.
Mairie (burgemeesterskamer, gemeentehuis), v.
Maïs (Turksche tarwe), v. gmv.
Maitre (meester, heer, gebieder, baas), m.
Maitresse (meesteres, vrouw des huizes; bijzit, maitres), v.
Majesteit, v. —en; —sschender, m.; —schennis, v.
Majestueus (indrukwekkend), bn. meest —.
Majoor (hoofdofficier), m. —s.
Majoor-ingenieur, m. majoors-ingenieurs.
Majoorſchap, o.
Major (de grootere, meerdere), m. —s.
Majoraat (het recht van den oudste in een familie), o. —raten.
Majoriteit (meerderheid, meerderjarigheid), v.
Mak (tam, niet wild), bn. en bw.; —heid, v.
Makelaar (tusschenpersoon in den handel), m. —s, —aren; —dij, v.; —ſchap, o.; —ares, v.
Maken, ik heb gemaakt. *Zich uit de voeten —*, heengaan, op den loop gaan; *hoe maakt gij het?* d. i. hoe is het met den staat uwer gezondheid; *de student maakt het goed, slecht*, d. i. past goed of slecht op; *hij zal het niet lang meer —*, de ziekte, het leven loopt op een eind; *veel werk van iem. —*, het druk met iemand hebben, veel attentie wijden aan iem.
Makker (kameraad), m. —s.
Makreel (zeevisch), m. —en.
Makrol (slecht vrouwsperſoon), v. —len.
Makuba (zekere fijne snuifſoort), v. —tabak.
Mal (model in 't klein, vorm), m. —len.

Mal (zot, dwaas), bn. en bw.; —heid, —ligheid, v.
Maladresse (lompheid, onhandigheid), v.
Maladroit (onhandig), bn. en bw.
Mala fide (trouweloos, arglistig), bw.
Malaga (zekere Spaansche wijnſoort), m. gmv.
Malaise (onaangename toestand, gedrukte stemming), v. gmv.
Mal-à-propos (ten ontijde, ongelegen), bw.
Malaria (moeraslucht, moeraskoorts), v. gmv.
Malcontent (ontevreden), bn.
Malcontenten (misnoegden), m. mv.
Malder of maller (werkman bij den scheepsbouw), m. —s.
Malder (Duitsche korenmaat), o. —s.
Maleier, m. —s.
Maleisch, bn., als zn. o.
Malen (ſijnmaken), ik heb gemalen. *Die het eerst komt, het eerst maalt*, de eerstgekome moet het eerst geholpen.
Malen (ſchilderen, beſchrijven), ik heb gemaald.
Malen (zeuren, plagen), ik heb gemalen; **maler**, m.; **malerij**, v.
Malentendu (misverſtand; dwaling, misgreep), o. —s.
Malevolent (boosaardig; met boos opzet), bn. en bw.
Malevolentie (kwade gezindheid, afgunſt), v.
Malgré (in weerwil, ondanks), vz.; **bon gré** — (goedschiks of kwaadschiks).
Malheur (ongeluk), o. —s.
Malheureus (ongelukkig), bn.
Malhonnet (oneerlijk; onheusch, onbeleefd), bn. en bw.
Malice (boosheid, kwaadaardigheid), v. gmv.
Malicieus (boosaardig), bn. en bw.
Malie (een ringetje van ſtaal-, ijzer- of koperdraad van een maliënkolder; ook een nestel), v. —ën, —s.
Malie (houten kolf), —liën, —s.
Maliebaan (speelplaats voor het kolfſpel), v. —banen.
Maliën (in de maliebaan ſpelen), ik heb gemaliëd.
Maliënkolder (harnas uit ringetjes vervaardigd), m. —s.
Maligniteit (boosaardigheid), v. —en.
Maling (mijmering, onrust), v. *In de — zijn*, d. i. in de war; *in de — nemen*, voor den zot houden; *in de — komen*, in 't gedrang der kwajongens komen; *iem. een — maken*, d. i. grof toespreken.
Malkruid (gewas), o. gmv.
Mallemol (kermismolen), m. —s.
Mallen (zich als een dwaas gedragen), ik heb gemalle.
Mallepraat (zottepraat), m. gmv. [gemald].
Malloot (malhoofd, dwaze vrouw), v. —loten.
Mallote (steenklaver), v. gmv.
Malprop (onzindelijk, morsig), bn.
Malsch, bn. en bw. — vleesch, zacht, week, sappig; —e verzen, aangenaam, zoetvloeiend; *fig. het iem. lang niet — zeggen*, d. i. op alles behalve aangename toon; —heid, v.
Maltentig (zeer nauwegezet, stipt, hoogst zindelijk), bn. en bw.; —heid, v.
Maltraiteeren (mishandelen, doorhalen).
Maluwe (zeker kruid), v. —n. Ook: **Malve**.
Malve (kaasjeskruid), v. gmv.
Malversatie (kwade praktijk, verduistering van gelden), v. —s, —tiën.
Malverseeren (zijn ambt niet getrouw waarnemen).
Malvezij (zoete wijn), v. gmv.

Mama, ma (moeder), v. —'s; **mamaatje**.

Mamiering (zeew. scheepsgoot van leder, zeildoek, enz.), v. —en, —s.

Mammon (geldgod), m. gmv. Den — dienen, op geld azen, aan aardse schatten hangen.

Mammouth (voorwereldlijke olifant), m. —en.

Man, m. —nen. Aan den — bren, en, iets verkoopen; dat zal zijn — wel vinden, d. i. zijn koper; hij staat zijn —, d. i. zijn tegenpartij; hij is —s genoeg, sterk genoeg; als de nood aan den — komt, als er groote nood is; ik zal u — en paard noemen, d. i. alles in bijzonderheden zeggen; een — een —, een woord een woord, spreekwijs voor: wij zullen trouw zijn aan ons woord; dat is een gulden per —, d. i. per hoofd; het schip is met — en muis vergaan, d. i. er is niets of niemand gered.

Manchester (katoenfluweel), o. gmv.

Manchet (handlubber), v. —ten.

Mand, v. —en. Door de — vallen, bekennen, schuld erkennen.

Mandaat (bevelschrift, volmacht, verordening), o. —daten.

Mandarijn (openbaar ambtenaar in China), m. —en.

Mandataris (lasthebber, gevolmachtigde), m. m. —sen.

Mandement (herdertijke brief, bisschoppelijk schrijven), o. —en.

Mandjeskoop (venter), m. —en.

Mandoline mandolijn (muziekinstrument, kleine luit), v. —s.

Mandril (grote aap van Guinea), m. —s.

Manndol, v. manden vol.

Manège (rijbaan, rijsschool, rijkunst; iedere africhting van dier of mensch; listige handwijze), v. —s.

Manen (nekharen), v. mv.

Manen (aansporen tot betaling), ik heb ge—maand; —er, m.; —ing, v.

Mangat, Mannegat (ingang tot den stoomketel), o. —en.

Mangel (werktuig), m. —s.

Mangel (gebrek), o. Bij — van, bij ontstentenis, bij gebrek.

Mangelen (gladmaken van linnen enz.), ik heb gemangeld; —bord (ook —plank), o.

Mangelen (ontbreken), het heeft gemangeld. Het mangelt hem aan moed, aan geld enz.

Manhaftig (dapper, strijdlustig), bn. en bw.; —heid, v.

Maniabel (handelbaar, lenig, zacht; fig. gezetlijk), bn.

Maniak (waaninnige), m. en v. —ken.

Manicheër (aanhanger van zekere godsdienstige christelijke sekte), m. —s.

Manie (onz-nigheid, overdreven neiging, overrijling van drift; waanzin), v. gmv.

Manier (wijze van doen, van handelen), v. —en.

Manifest (openlijke bekendmaking, verklaring van een vorst of staat over een staatsaangelegenheid; een staatschrijven, ook verdedigingsschrift), o. —en.

Manifestatie (openlijke daad, openbare vertooning met het doel om zekeren indruk te weeg te brengen), v. —tiën, —s.

Manifesteeren (openlijk doen blijken).

Manilla (si;aar eener tabaksoort van het Philippijnsche eiland Manilla), v. —s.

Manilla-sigaar, v. —aren.

Manille (tweede matador in het ombren-quadrillespel), v. —s.

Maniok (broodwortel, struik in Z.-Amer.), m.

Manipulatie (betasting, handbeweging), v. —s, —tiën.

Manipuleeren (betasten, bestrijken met de hand).

Mank (kreupel), bn.; —heid, v. Fig. Aan een euwel — gaan, eenig zedelijk gebrek hebben; deze vergelijking gaat —.

Manke Willem (volksnaam van de clivia), m. —s.

Mankeeren (ontbreken, tekortkomen, tekortschieten; zijn betalingen staken, failliet zijn).

Mankement (fout, gebrek), o. —en.

Manmoedig (dapper), bn. en bw.; —heid, v.

Manna (brood des hemels), o. gmv.

Mannequin (draag- of marktkorf; ledelop; onzelfstandig mensch), m. —s.

Mannetjes, o. mv. De diernamen met mannetjes verbonden, worden als samenstellingen aaneengeschreven, als: —gans, —vink, enz.

Manoeuvre (handeling, handgreep; kunstmatige besturing van een schip, van krijgsvolk; krijgsoefening; slinksche wegen, listen en lagen), v. —s.

Manoeuvreeen (bewegingen verrichten, bijzonder met troepen of schepen).

Manometer (dichtheidsmeter der lucht), m. —s.

Mansbloed (St.-Janskruid), o. gmv.

Manschap (bemanning), v.; —pen (soldaten),

Manslag (doodslag), m. —en. [m. mv.

Mantel (kleedingstuk), m. —s. Fig. Onder den — van godsvrucht, d. i. onder den schijn, het voorwendel; iem. den — uitvegen, scherp doorhalen, berispen.

Mantille (manteltje), v. —s.

Manuaal (handboek, dagregister; in de muz. het klavier of de toetsenrij in tegenstelling van het pedaal), o. —alen.

Manuductie (handleiding, aanwijzing), v. —s, —tiën.

Manufacturen (voortbrengselen van handen- of fabriekarbeid), v. mv.

Manufacturier (winkelier of koopman in manufacturen), m. —s.

Manufacturist (manufacturier), m. —en.

Manuscript (handschrift), o. —en.

Mappe (omslag, teeken- of brieven tasch), v. —s.

Mappemonde (algemeene wereldkaart), v. —s.

Marabout (Mohamm. priester eener moskee), m. —s.

Marabout-veeren (donsachtige struisveeren voor dameshoeden), v. mv.

Maraskijn (kersepitten-brandewijn), o. gmv.

Marchandeeren (handelen; afdingen, knibbelen).

Marcheeren (te voet gaan, uitrukken).

Mare, Maar (tijdig), v. mare.

Marchaussee (militair dienaar van politie), m. —s.

Marge (ledige rand), v. —s.

Marginaliën (kantteekeningen), v. mv.

Margine (in) (op den rand), bw.

Marine (het zeewezen van een staat en al wat daartoe behoort), v. gmv. Het departement van —.

Marineeren (inzouten of innaken in arijn). Haring —.

Marinier (zeesoldaat), m. —s.

Mariolet, Marjolein (zeker kruid), v. gmv.

Marionet (pop aan een draad, waarmede men comedie speelt), v. —ten.

Marionettenspel (poppenspel), o. —len.

Maritaal (hetgeen tot een echtgenoot en zijn rechten behoort), bn.

- Maritiem** (betreffende het krijgswezen ter zee), bn.
- Mark, Marke** (grensgewest, ook gemeente), v. —en; —genooten, m. mv.
- Mark** (gewicht van 2,5 G.), o. —en.
- Mark** (Duitsche munt, $\pm$ f 0.60), v. —en.
- Marketenter** (zoetelaar, koopman in ververschingen), m. —s; —ij, v.; —ster, v. —s.
- Markeur** (opteekenaar; bijlartjongen), m. —s.
- Markies** (markgraaf), m. —zen.
- Markiezin**, v. —nen.
- Markt**, v. —en. Fig. *Hij is van alle —en thuis*, hij is in alles op de hoogte; *bij het scheiden van de —, leert men de kooplui kennen*, bij 't afrekenen of eindigen van zaken leert men iemands karakter kennen.
- Marlijn** (scheepst. touw), v. —en.
- Marling** (marlijn), v. —en.
- Marmel** (knikker), m. —s.
- Marmelade** (verdikt vruchtensap, met suiker bestrooid), v. —n, —s.
- Marmeldier** (marmot), o. —en.
- Marmelen** (met knikers spelen), ik heb gemarmeld.
- Marmer** (stof), o. gmv. Een vloer van —.
- Marmeren** (als marmer kleuren), ik heb gemarmerd.
- Marmite** (ijzeren of koperen pot om in te koken; veldketel), v. —n.
- Marmot** (bergrat), v. —ten.
- Marodeeren** (op marode, op plunderen of stroopen uitgaan, rondzwerven).
- Marokijn** (gekleurd bokken- of geitenleder, eig. Marocco-leder), o. gmv.
- Maronieten** (Christensekte aan den Libanon), m. mv.
- Marot** (zotkolf), v. —ten. Elke zot heeft zijn —, elk heeft zijn stokpaardje.
- Marren** (talmen), ik heb gemard.
- Mars** (scheepst. houten vlak om den mast, waar de hoofdtouwen gespannen worden), v. —en.
- Mars** (draagkorf), v. —en. *Hij heeft niet veel in zijn —*, hij weet niet veel.
- Marsch** (optocht), m. —en; —vaardig, bn.
- Marseillaise** (krijgslied der Marseillanen, der republikeinen (1792) uit Marseille), v. gmv.
- Marsepein** (amandelbrood), o. —en.
- Marsiliaan** (Venetiaansch vaartuyg), m. —anen.
- Marskramer** (venter), m. —s.
- Martelaar** (bloedgetuige), m. —s of —laren.
- Martelen** (folteren), ik heb gemarteld; —ing, v.
- Marter** (zekere wezel), m. —s.
- Marter** (bont van martervel), o. gmv.
- Martiaal** (krijgshaftig), bn. Een — voorkomen.
- Maryland** (zekere tabaksoort uit Maryland), o.
- Mas** (massa, hoop), v. —sen.
- Maske** (bloeiwijze), v. —n.
- Maskeeren** (bedekken, verbergen, het uitzicht benemen).
- Masker** (momaangezicht), o. —s. Het — afmaskeraden, v. —s. [doen, afrukken].
- Maskeren** (vermommen), ik heb gemaskerd.
- Maskuliet** of **Mazuliet** (zekere Indische sloep), v. —en.
- Massa** (hoop; grootte, inhoud van een lichaam; het gansche vermogen of de nalatenschap; een som), v. —s.
- Massacreeren** (nedersabelen, vermoorden).
- Massief** (van metalen: zuiver, dicht, vast), bn. Een —ve gouden ring, d. i. een ring, die niet hol is.
- Mast**, m. —en. Fig. *Er kunnen geen twee*
- grootte —en op één schip zijn*, er moet er maar één zijn, die gebiedt.
- Masteluin** (brood, gebakken uit half tarwe en half rogge), o. —en.
- Mastik** (hars), m. gmv.
- Masturbatie** (zelfbevelekking), v. gmv.
- Masturberen** (zich aan zelfbevelekking schuldig maken).
- Mat** (Spaansch geldstuk van $\pm$ f 2,00), m. —ten.
- Mat** (vloermat), v. —ten.
- Mat** (landmaat), o. —ten.
- Mat** (uitgeput), bn. en bw.; —heid, v.
- Matador** (stierendoos in Spanje), m. —s.
- Matador** (hooge troef in 't onber- of quadrillespel), m. —s.
- Matador** (man van rang, vermogen, enz.), m. —s.
- Mater** (moeder in een klooster), v. —s.
- Materiaal** (grofstof), o. —alen.
- Materialisme, materialismus** (leer dat de stof het begin en eind is van alle dingen), o. gmv.
- Materialist** (aanhanger van het materialisme), m. —en.
- Materialistisch** (stofvergodend), bn.
- Materie** (grondstof; inhoud; oorzaak; etter eener wonde), v. —riën, —ries.
- Materieel** (lichamelijk; stoffelijk), bn.
- Materieel** (al wat noodig is tot uitoefening van ambt of bedrijf), o. gmv.
- Mathematicus** (wiskunstenaar), m. —tici.
- Mathematisch** (wiskunstig; onomstootelijk), bn.
- Mathesis** (wiskunde), v. gmv. [bn.]
- Matheen** (vogel, ook pluvier genoemd), o. —ders of —deren.
- Matig** (sober; spaarzaam), bn. en bw.; —heid, v.; —lijk, bw.
- Matigen** (verminderen, intoomen), ik heb gematigd; —ing, v.
- Matinee** (morgentijds, voormiddag), v. —s.
- Matinee musicale** (muziekuitvoering voor den avond), v. matinees musicales.
- Matras** (onderbed) v. —sen.
- Matres** (meesteres), v. —sen.
- Matrijs** (vorm, model, werktuig, waarin de drukletters gegoten worden; hoofdstempel in de munt), v. —zen.
- Matrone** (deftige, bedaagde dame), v. —s, —n.
- Matroos** (zeeman), m. matrozen. Licht —, die het gewone scheepswerk doet.
- Matschudding** (uitschot van koren, rijst, enz., gruis), v. gmv.
- Matsen** (doodstaan), ik heb gematst; **mats-hamer**, m.
- Matteeren** (afmatten, mat-, dof maken).
- Matten** (stoelen matten), ik heb gemat; —ter, m. —terij, v.
- Matten** (mat maken, afmatten), ik heb gemat.
- Maturiteit** (rijpheid, volwassenheid), v. gmv.
- Mausoleum** (praalgraf, eeretombe), o. —lea.
- Mauwen**, de poes heeft gemauwd; —ing, v.
- Maxime** (grondstelling, leerspreuk; gevoelen, bepaalde meening), v. —s.
- Maximum** (hoogste graad, die een zaak bereiken kan; hoogste prijs of stand eener zaak), o. maxima.
- Mazelen** (kinderziekte), v. mv.
- Mazen** (met den brei-steek herstellen), ik heb gemaasd. Netten —, kousen —.
- Mazuliet**. Zie **Maskuliet**.
- Meander** (kromming, slingering, als de vermaarde stroom van dezen naam), m. —s.
- Mecenas** (begunstiger), m. Ook: **Maecenas**, mv. maecenaten.

Mechanicus (*werktuigkundige*), m. —nici.
Mechanica, mechaniek (*werktuigkunde of bewegingskunde*), v.
Mechanisch (*werktuigkundig, kunstmatig, werktuiglijk*), bn. en bw.
Mechanisme, mechanismus (*inwendige samenstelling van een werktuig, bewerktuiging*), o. gmv.
Mechant (*ondeugend*), bn. en bw.
Medaille (*gedenkenning, eerepenning*), v. —s.
Medaillist (*kennër of liefhebber van gedenkenningen*), m. —en.
Medaillon (*gedenkenning van ongewone grootte; lijst, meestal eivond en verguld, om portretten, naamcijfers, enz. in te plaatsen*), o. —s.
Mede, Mee (*honigdrank*), v. gmv.
Mede, Mee (*meekrap*), v. gmv.
Medebroeder (*ambtgenoot, evenmensch*), m. —s.
Medechristen (*broeder in Christus*), m. —en.
Mededingen (*wedijveren*), ik dong —, heb —gedongen; —er, m.
Mededoen (*van de partij zijn*), ik deed —, heb —gedaan.
Mededoogen (*medelijden*), o. gmv.
Mededoogend. Zie **Meedoogend**.
Medegaand. Zie **Meegaand**.
Medeklinker, m. —s.
Medelid, o. —leden.
Medelijden, ik leed —, heb —geleden.
Medelijden (*deernis*), o. gmv.
Medelokken, ik heb —gelokt.
Medelooper (*buitenkansje*). Zie **Meelooper**.
Medemensch (*evenmensch*), m. —en.
Meden (*met meekrap verven*), ik heb gemeed.
Medenemen, ik nam —, heb —genomen.
Medeplichtig (*mede schuldig*), bn.
Medeplichtige, m. en v. —n.
Medeschepsel, o. —en.
Medestander (*holper, deelgenoot*), m. —s.
Medetrouwen (*meelokken door mooie praatjes*), ik heb —getrouwd.
Medewerken (*werken met een ander*), ik heb —gewerkt; —er, m.; —ing, v.
Medeweten (*voorkennis*), o. Dit is met of buiten mijn — geschied.
Mediaan (*middelgroot formaat*), o. gmv.
Mediaat (*middellijk, met behulp van een ander*), bn. en bw.
Mediateur (*bemiddelaar, scheidsmán*), m. —s.
Medicament (*geneesmiddel*), o. —en.
Medicijn (*geneesmiddel*), v. —n.
Medicineeren (*geneesmiddelen gebruiken*).
Medicus (*geneesheer, dokter*), m. medic.
Medio (*midden*), bw. — *Met. In* —.
Medioere (*middelmatig*), bn.
Mediocriteit (*middelmatigheid*), v. —en.
Medisance (*kwaadsprekendheid*), v. gmv.
Medisch (*tot de geneeskunde behoorende*), bn.
Mediseeren (*kwaadspreken, lasteren, achterklappen*).
Meditatie (*overpeinzing, vastenpreek*), v. —tiën.
Mediteeren (*overdenken, bepeinzen*).
Medium (*middel, tusschenpersoon*), o. —s.
Medoc (*zekere Fransche wijnsoort*), m. gmv.
Medusa (*tot de geneeskunde behoorende*), bn.
Medusa (*voorwerp*), o. —en.
Meedoogend (*medelijdend*). bn.; —heid, v.
Meegaand (*inschikkelijk, toegevend*), bn.; —heid, v.
Meekrap, ínee (*plant*), v. gmv.
Meel, o.
Meelooper (*buitenkansje*), m. —s.

Meenen, ik heb gemeend. *Het wel met iem.* —, zijn belangen voorstaan, hem genegen zijn: *ik meen het wel met u*, mijn bedoelingen zijn goed; 't is meenens, 't is geen gekheid.
Meepater, m. —s.
Meepsch (*ziekelijk*), bn.; —heid, v.
Meer (*water*), o. meren.
Meer (*drooggemaakt meer*), v.
Meerder (*grootër, aanzientijker*), bn. en bw.
Meerdere (*hoogere in rang of stand*), m. en v. —n.
Meerdere (*vermeerderen*), ik heb en het is gemeerderd; —ing, v.; —heid, v.
Meerderjarig (*mondig, 23 jaar oud*), bn.; —heid, v.
Meerndeel (*het grootste gedeelte*), o. gmv.
Meergemeld (*bovengenoemd*), bn.
Meergenoemd, bn.
Meerheid (*meerderheid*), v. gmv.
Meerkat (*aap uit de omstreken van Gibraltar*), v. —ten.
Meerkol (*vogel*), m. —len.
Meerle, Merel (*zwarte lijster*), v. meerlen, merels.
Meerman (*manneet der meermin*), m. —nen.
Meermin (*fab. zeevrouw*), v. —nen.
Meerpaal (*paal waaraan men een schip meert of vastlegt*), m. —palen.
Meervoud, o. —en.
Mees (*vogel*), v. meezen.
Meesmuilen (*grinlachen*), ik heb gemeesmuuld; —er, m.; —ing, v.
Meestendeels (*het grootste gedeelte*), bw.
Meestentijds (*meestentijds*), bijw.
Meester, m. —s, —en. *Ieder is — in zijn huis*, d. i. volkomen vrij; *een taal, een speeltuig — zijn*, er goed van op de hoogte zijn; *zich —maken van*, zich in het bezit stellen; *zijn driften zijn hem —*, d. i. beheerschen hem; *het kwaad loont zijn —*, d. i. straf of trett den bewerker er van; *hij is zijn eigen —*, hij staat onder niemand; *die schilder is een groot —*, kunstenaar; *de Franschèn waren hier heer en —*, volkomen de baas; *den — spelen*, den baas spelen, overheerschen.
Meesterachtig (*als meester, met ongunstige bijbetekenis*), bn. en bw.; —heid, v.
Meesteren (*genezen, behandelen, dokteren*), ik heb gemeesterd.
Meesterknecht (*onderbaas*), m. —s.
Meesterlijk (*als meester, in gunstige bet.*), bn. en bw.
Meesterschap, o.
Meestof (*oven voor meekrap*), v. —stoven.
Meesttijds, Meestentijds, bw.
Meet (*lijn*), v. gmv. *Van — aan, van — af aan*, van het begin af, van voren af.
Meetbrief (*scheepsbrief met opgaaf der scheepsmaat*), m. —brieven.
Meeting (*vergadering, bijeenkomst*), v. —s.
Meetkunde (*wiskunde*), v. gmv.
Meetkundige (*kennër of beoefenaar der meetkunde*), m. en v. —n.
Meetkunst (*wiskunde*), v. gmv.
Meeuw (*zeevogel*), v. —en.
Meevaller (*buitenkansje*), m. —s.
Meevat (*vat voor mede of honigdrank*), o. —en.
Meewarig (*medelijdend*), bn.; —heid, v.
Mefiance (*wantrouwen*), v. gmv.
Mefiant (*wantrouwig*), bn. *Een — karakter*.
Megera (*helsche furie, razende helleveeg, boosaardig wijf*), v. —'s.
Mei (*bloemaand*), m. gmv.
Mei (*loovertak*), m. —en.

Meid (dienstmaagd, jongedochter), v. —en.
Meier (schout, opzichter), m. —s.
Meerij (gebied van een meere), v. gmv. *De — van Den Bosch*, de landstreek zuidwaarts van die stad.
Meineed (valsche eed), m. —en.
Mejuffer, v. —s.
Mejuffrouw, v. —en.
Melaatsch (lijdend aan melaatschheid), bn.
Melancholie (zwaarmoedigheid, droefgeestigheid, treurigheid), v. gmv.
Melancholiek (zwaarmoedig, droefgeestig), bn.
Melancholisch (zwaarmoedig, droefgeestig), v. gmv.
Melange (mengeling), o. —s. [bn.]
Melasse (suikerstroop, suikersap), v. gmv.
Melde (kruid), v. —n.
Melden (doen weten, berichten), ik heb gemeld; —er, m.; —ing, v.
Mélee (hoop, troep, volksmenigte; het handgemeen zijn, het strijdgewoel, ook heftige woordenstrijd), v. gmv.
Meleeren (onder elkander mengen).
Melig (meelachtig), bn. *Deze peren zijn —heid*, v.
Melioratie (verbetering), v. —s, —tiën.
Melioreren (verbeteren).
Melis (suikerbrood), v. gmv.
Melis, Melisse (plant), v. gmv.
Melizoen (bloedgang, roodeloop), o. gmv. vero.
Melk, v. gmv. *Er uitzien als — en bloed*, door en door gezond; *niets in de — (de pap) te brokken hebben*, niets bezitten; *niets te zeggen hebben; een land van — en honig*, een paradijs.
Melkbaard (vlasbaard), m. —en.
Melken, ik molk, heb gemolken; —er, m.; —erij, v.; —ing, v. *De koeien —; duiven —*, d. i. grootbrengen, aafkoken; *huisjes —*, huisjes per week verhuuren.
Melkmuil (lafbek, slauwerd), m. —en.
Melodie (zangwijs; welluidendheid; gezang), v. —ën.
Melodieus (welluidend, zoetklinkend), bn. en bw.
Melodrama (tooneelspel, waarin de woorden, soms begeleid door de muziek, bloot gezegd)
Meloen (vrucht), m. —en. [woorden], o. —'s.
Melomaan (muziekgeek), m. en v. —manen.
Melomanie (hartstochtelijke neiging tot de muziek), v. gmv.
Memento mori (gedenk te sterven). *Het —*, lijk.
Memorabel (gedenkwaardig), bn.
Memorandum (gedenkboek, aantekening), o. —s.
Memoriaal (aantekening), o. —alen.
Memorie (geheugen), v. gmv.
Memorie (geschrift), v. —ries, —riën. — van toelichting.
Memorisatie (van buiten leering), v. gmv.
Memoriseeren (van buiten leeren).
Menace (bedreiging), v. gmv.
Menage (huishouding; spaarzaamheid, huishoudelijkheid), v. gmv.
Menageeren (sparen, ontzien, zich matigen).
Menagerie (diergaarde, verzameling van levende dieren), v. —s, —ën.
Menageus (spaarzaam, huishoudelijk), bn.
Menestreef (begeleider van een troubadour, minnezanger), m. —en.
Mengel (vochtmaat, 1.21 L.) o. —en.
Mengeldichten (gedichten van allen aard), o. mv.
Mengelen (mengen), ik heb gemengeld; —ing, v.

Mengen (dooreendoen), ik heb gemengd; —er, m.; —ing, v.; —sel, o.
Menie (rood loodoxyde, zekere roode verf), v. gmv.
Menien (met menie verven of bestrijken), ik heb gemenied. *Ijzerwerk, balken —*.
Menigte (veel menschen, massa), v. —n.
Menist (doopsgezinde), m. —en.
Menistenkerk, v. —en.
Mennen (met den toom bestieren), ik heb gemend; —er, m.
Mennoniet (doopsgezinde), m. —en.
Mensch, m. en o. (bij kleinachting), —en; —dom, o.
Menschheid (menschelijk geslacht), v. gmv.
Menschlievend, bn. en bw.; —heid, v.
Menstrueeren (de maandetijsche zuivering hebben).
Mensureeren (muz. aan de orgelpijpen den waren toon geven).
Mensuur (muz. maat, tijdmaat, verhouding), v. gmv.
Mentaal (innertlijk, inwendig), bn.
Mentie (vermelding, gewag), v. — maken van iets.
Mentionneeren (gewag maken van, herinneren, vermelden).
Mentor (leidsman, raadgever, leermeester), m. —s.
Menuet (langzame, statige, afgemeten Fransche dans), v. —ten.
Mep (slag), m. —pen. gmv.
Mephitische lucht (stinkende of stiklucht).
Meppen (slaan), ik heb gemept; —er, m.
Meprise (misslag, dwaling, misverstand), v. —s.
Mercantiel (wat den koophandel betreft), bn.
Mercenaire (loondienaar, huurling), m. en v.
Meri (dank, heb dank), bw. (v. —s).
Mercurius (kwikzilver; een planeet; god van den handel; een onderhandelaar in een slechte zaak), m. —sen.
Mercur (verkorting van Mercurius), m.
Merel (zwarte lijster), v. —s. *Zie Meerle*.
Merer (vastleggen van een schip), ik heb gemeerd.
Merg, o. gmv. *Dat dringt door — en been*, tot
Mergel (aarde), v. gmv. [in de ziel].
Mergelen (bemesten met mergel), ik heb gemergeld.
Meridiaan (middagcirkel, middaglijn), m.
Meridionaal (zuidelijk), bn. [—anen].
Merinos (Spaanse schapen), m. mv.
Merinos (soort van stof, geweven van bijzonder fijne wol van Spaanse schapen), o. gmv.
Merite (verdiensite), v. —s.
Merk (teeken, kaartje, lootje, bewijs), o. —en.
Merkels (scheepst. hoepels), m. mv.
Merken (met een merk teekenen), ik heb gemerkt; —er, m.; —ing, v.
Merken (bemerken, bespeuren), ik heb gemerkt.
Merkteekenen, ik heb gemerkteekend.
Merkwaardig (belangrijk), bn.; —heid, v.
Merrie (wijfje van het paard), v. —ries, —riën.
Merveilleus (bewonderenswaardig), bn.
Mes, o. —sen. *Is er iets voor het —*, d. i. te eten; *zijn mesje snijdt van twee kanten*, hij verdient dubbel; *iem. het — op de keel zetten*, dwingen door bedreiging.
Mesallieeren (zich) (een ongelijk huwelijk aangaan, beneden zijn stand huwen).
Mesmerisme (leer en toepassing van het dierlijk magnetisme), o. gmv.
Mesquin (arm, behoeftig), bn.

Messias (*heiland, verlosser*), m. gm.v.
Messing (*geel koper*), o. gm.v.
Mest (*meststof*), m. —en. Ook: **Mist**.
Mesten (*bemesten*), ik heb den akker gemest; —er, m.; —ing, v.
Mesties (*kind van blanke en zwarte ouders, b.v. van een Europeaan en een Mulattin*), m. en v. —zen.
Mesting (*dierenvoedsel*), v. —en.
Mesurabel (*meetbaar*), bn.
Mesures (*maatregelen*), v. mv.
Met (*gehakt varkensvleesch*), o. gm.v.
Metaal, o. metalen.
Metachronisme (*fout in de tijdrekening*), o. Ook: **Anachronisme**.
Metalliek (*Oostenrijksche schuldbrief, een effect waarvan de uitbetaling van rente en aflossing in zilver en niet in papier geschiedt*), v. —en.
Metamorphose (*gedaanteverwisseling*), v. —n.
Metamorphoseeren (*herscheppen, van gedaante verwisselen, veranderen*), v.
Metaphoor (*verbloemde uitdrukking, beeld niet uitgewerkte gelijkenis*), v. —phoren.
Metaphorisch (*overdrachtelijk, zinnebeeldig, figuurlijk*), bn.
Metaphysica (*bovennatuurkunde*), v. gm.v.
Metaphysisch (*bovennatuurlijk*), bn.
Metempsychose (*zielsverhuizing*), v. —s.
Meten, ik maat, heb gemeten; —ing, v. *Zich met iem.* —, wedijveren in kennis enz.
Meteor (*lichtverschijnsel*), m. —oren.
Meter (*persoon, die meet*), m. —s.
Meter (*Ned. el*), m. —s.
Meter (*peet, doopmoeder, peettante*), v. —s.
Metgezel (*kameraad, reisgenoot*), m. —len.
Methode (*leerwijz, handelwijze, wijze van werken*), v. —n, —s.
Methodist (*lid eener dwepende sekte onder de Christenen in Engeland*), m. —en.
Metier (*handwerk, hanteering, bedrijf, beroep*), o. —s.
Metriek (*wat tot den meter of de el behoort, ook leer van den versbouw*), v. gm.v.
Metrisch (*in verzen, in gebonden stijl*), bn. en bw.
Metropolitaan (*artsbisschop*), m. —tanen.
Metropolitaansch (*artsbisschoppelijk*), bn.
Metropool, metropole, metropolis (*moederstad, zetel van een artsbisschop*), v. —polen, —polissen.
Metrum (*de maat, versmaat*), o. metra.
Metselaar (*ambachtsman*), m. —laren, —laars.
Metselen, ik heb gemetseld; —arij, v.
Metten (*morgenzangen of morgengebeden in de kloosters*), v. mv. *Iem. de — lezen*, hem berispen, hem zijn plicht voorhouden; *korte — maken*, weinig omslag met iets maken, zonder veel complimenten.
Metterdaad, bw.
Mettertijd (*allengskens*), bw.
Metterwoon, bw. *Zich — ergens vestigen*.
Metworst (*varkensworst*), v. —en.
Meubel (*stuk huisraad*), o. —en of —s.
Meubelen, ik heb gemeubeld. *Een kamer, een huis —*.
Meubileren (*inrichten, toerusten, van huisraad voorzien*); —ing, v.
Meug, v. *Tegen heug en —*, met tegenzin; *ieder zijn —*, ieder zijn zin.
Meuk (*week*), v. *In de — staan*, week of zacht laten worden.
Meuken (*week maken; murw worden*), ik heb en het is gemeukt.

Meuzelen (*lekkere beetjes proeven*), ik heb gemeuzeld; —aar, m.
Meuzelen (*vuil maken*), ik heb gemeuzeld.
Mevrouw (*gehuwde dame*), v. —en; —schap, o.
Mezzo forte piano (*muz., iets sterks en zachts*).
Mezzo soprano (*muz., hooge alt of diepe discant*).
Miasma (*smetstof, in de lucht verspreide ziektestof*), v. —ma's of —men.
Miauw, Miaauw (*geluid eener kat*), tw.
Miauwen, Miaauwen, de poes heeft gemiauwed.
Mica (*glimmer, een delfstof*), o. gm.v.
Microcosme, microcosmos (*de kleine wereld, fig. de mensch*), m. gm.v.
Microscop (*vergrootglas*), m. —copen.
Microscopisch (*alleen door den microscoop waar te nemen*), bn.
Midasooren (*ezelsooren*), o. mv.
Middag, m. —en.
Middagmaal, o. —malen.
Middagnalen (*dineeren*), ik heb gemiddagd.
Middel (*middellijf*), v. en o. —s. [maald.
Middel (*om tot iets te geraken*), o. —en.
Middelaar (*tusschenpersoon*), m. —s of —laren.
Middelaarschap (*bemiddeling*), o. gm.v.
Middelbaar, bn.; — onderwijs, d. i. den overgang vormend tusschen lager en hooger onderw.
Middleeuwen (*476—1492 N. C.*), v. mv.
Middelen (*vereffenen, beslechten*), ik heb gemiddeld; —ing, v.
Middelertwjl (*in dien tusschentijd*), bw.
Middleevenredig, bn. *In de evenredigheid 2:4 = 4:8 is 4 middleevenredig*.
Middellandsch, bn. *De —e Zee*.
Middellijk (*door middel van*), bn. en bw.
Middellijn, v. —en. *De — van een cirkel, bol, enz.*
Middelmaat (*het midden houdende*), v. gm.v.
Middelmatig (*tamelijk, redelijk*), bn. en bw.; —heid, v.
Middelnederlandsch, bn. (o. als zn.). *De —e taal*, onze taal van de 12e tot op het einde der 15e eeuw, ook Dietsch geheeten.
Middelpunt, o. —en; —ig, bn.; —schuwend, bn.; —vliedend (natuurk.), bn.; —zoekend (natuurk.), bn.
Middelrif (*spierachtig vlies tusschen borstholte en buik*), o. —fen.
Middelsoort, v. en o. —en. *Een — letter*.
Middelweg (*fig. middel tot bevredeging*), m. —en.
Middernacht, m. —en; —elijk, bn.
Mier (*insect*), v. —en.
Mier (*afkeer*), v. *Een — aan iets hebben*, het land, een afkeer hebben.
Mierik (*tepelblad, ook peperwortel*), m. gm.v.
Mierikwortel, mierikwortel (*plant*), m. —s; (*stof*), v.
Migratie (*verhuizing van volken, landverhuizing, uittrekking*), v. —tiën, —s.
Mijden (*uit den weg gaan*), ik meed, heb gemedend. *Zich —*, zich ontzien, in acht nemen.
Mijl (*afstandsmaat*), v. —en. 1 Ned. Mijl of K.M. = 1000 M.; 1 geographische of Duitse Mijl = 1 $\frac{1}{2}$ uur gaans of 7407 M. *De — op zeven*, langs een omweg.
Mijmeren (*peinzen*), ik heb gemijmerd; —ing, **Mijmerij** (*peinzerij*), v. —en. [v.
Mijn v. —en. *Kolen—, zout—; de — is verkeerd gesprongen*, de toelig is mislukt en wel in ons nadeel.
Mijnen (*een mijn maken*), ik heb gemijnd.
Mijnen (*bij een verkoop „mijn” roepen*), ik heb gemijnd; —er, m.; —ing, v.

- Mijnent** (**ten, te**) (bij mij aan huis), bijw. uitdr.
Mijnenthalve, —wege (van mijn kant, van mijn zijde), bw.
Mijnentwil (om) (ter wille, ter liefde van mij), bw. uitdr.
Mijnheer, m. mijne heeren, mijnheeren.
Mijt (kleine koperen munt), v. —en. vero.
Mijt (worm), v. —en.
Mijt (houtstapel), v. —en.
Mijten (opstapelen, aan een mijt zetten), ik heb gemijt.
Mijter (bisschopsmuts), m. —s.
Mijteren (tot bisschop verheffen, met een mijtersieren), ik heb gemijterd.
Mijterig (vol wormen, armoedig), bn.
Mik (stutpaal), v. —ken.
Mik (het mikken), m. gmv.
Mik (brood), v. —ken.
Mik (bloem van meel), v. gmv.
Mikado, micado (titel van den geestelijken keizer van Japan, onder wiens gezag ook de wereldlijke keizer staat), m. gmv.
Mikken (doelen, turen) ik heb gemikt; —ker, m.; —king, v.; —punt, o.
Mikmak (hinderpaal, zuarigheid, feil), v. —ken.
Mild (ruim), bn. en bw.; —elijk, bw.; —heid, v.
Milddadig, bn. en bw.; —heid, v.
Militair (krijgsman, soldaat), m. —en.
Militair (al wat op den krijgstand betrekking heeft), bn.; —e academie, hogere militaire school (Breda).
Militairement (op soldatenmanier; fig. stipt, ordelijk, streng), bw. Alles gaat daar —.
Militie (krijgswezen, landweer), v. gmv.
Milliard (duizend miljoen), o. —en.
Milligram (duizendste deel van een gram), o. —men.
Millimeter (duizendste deel van een meter = streep), m. —s.
Millioen (duizend keer duizend), o. —en.
Millionair (rijk persoon, die een miljoen of meer bezit), m. —s.
Milt (ingewand), v. —en.
Militer (manneljesvisch, hommerd), m. —s.
Miltzucht (ziekte, naargestigheid), v. gmv.
Mimiek (de gebarenkunst, het gebarenspeel), v. gmv.
Mimisch (van, betreffende of behoorende tot de gebarenkunst), bn. en bw.
Min (weinig, gering, laag), bn. Zoo'n handel-min (liefde), v. gmv. [wijze vind ik —.
Min, minne (zoogster), v. minnen.
Minachten (met trotschheid neerzien), ik heb geminacht; —ing, v.
Minaret (torentje eener moskee), v. —ten.
Minderbroeder (Franciscaner monnik), m. —s.
Minderen (afnemen, kleiner worden of maken), ik heb en het is geminderd; —ing, v.
Minderheid, v. —heden. In de — zijn.
Minderjarige (persoon onder de 23 jaar), m. en v. —en.
Mine (gelaats trek; mijn, onderaardsche gang), v. —s.
Mineraal (delfstoflijk), bn. Minerale wateren, bronnen, inhoudende ijzerdeelen; gezondheidswateren.
Mineraal (bergstof, erts), o. —alen.
Mineralogie (bergstofkunde), v. gmv.
Mineraloog (delfstofkundige), m. —logen.
Minerval (leergeld, schoolgeld), o. —valia.
Mineur (mijngraver, ertsgraver, ook soldaat der genie), m. —s.
Miniatuur (schilderij in het klein), v. —turen.
- Miniem** (zeer gering, onedel, laaghartig), bn. Een — loon; een —e uitdrukking.
Minium (het kleinste, het minste; de laagste prijs eener zaak), o. minima.
Minister (staatsdienaar, hoofd van een departement), m. —s.
Ministerie (departement van algemeen bestuur), o. —riën, —s.
Ministerieel (van een minister uitgaande), bn. —e.
Minister-resident, m. ministers-residenten.
Minlijkheid, minnelijkheid, v. —heden.
Minnaar (geliefde), m. —s, —naren.
Minnares, v. —sen.
Minnarij (liefdehandel), v. —en.
Minne, v. Zie **Min**.
Minnekoozen (liefkoozen, vrijen), ik heb geminnekoosd; —erij, —ing, v.
Minnemallen (liefkoozen), ik heb geminne-
Minneuoer (voedster), v. —s. [mald.
Minnen (liefhebben), ik heb gemind. De vrijheid —.
Minor (de minderterm in een sluitrede; ook de jongere persoon van denzelfden naam), m. gmv.
Minoraat (erfopvolgingsrecht der jongeren), o.
Minoreniteit (minderjarigheid, onmondigheid), v. gmv.
Minorieten (minderbroeders of Franciscanen), m. mv.
Minotaurus (fabelmonster, half mensch, half stier), m. gmv.
Minste (ondergeschikte), m. en v. —n. Wees maar de —, d. i. geef maar toe.
Minstens, bijw. Ik heb er — tien uur werk aan, d. i. op zijn minst of kleinst genomen.
Minus (minder, het tegendeel van plus), bw.
Minutieus (kleingeestig, haarfijn), bn. en bw.
Minuut, minute (het origineel van een openbare akte), v. —nuten.
Minuut (tijdmaat), v. —nuten.
Minzaam (vriendelijk), bn. en bw.; —heid, v.
Miraculeus (wonderdadig), bn. en bw. Een — beeld.
Mirakel (wonderwerk), o. —en, of —s.
Mirre, myrrhe (gomhars uit Arabië), v. gmv.
Mirt (altijd groene heester), m. —en.
Mirtekraan (bruidskrans), m. —en.
Mis, misse (offerdienst in de R. C. kerk), v. —sen.
Mis, bw. Gij hebt het —, gij vergist u.
Misanthrop (menschenhater, verdrietig mensch), m. —thropen.
Misanthropie (haat aan het menschedom, menschenhuwheid), v. gmv.
Misanthropisch (menschenhuw, afstootend), bn. ea bw.
Misbaar (getuik), o. gmv. Hij maakte veel —.
Misbak (misluikt baksel), o. —ken.
Misbaksel (fig. wanstaltig persoon), o. —s.
Misbruik, o. —en.
Misbruiken (een slecht gebruik maken van), ik heb —bruikt; —er, m.; —ing, v.
Miscellaneous, miscellanea (gemengde letterkundige opstellen, mengelingen, allerlei), v. mv.
Misdaad (booze daad), v. —daden.
Misdadiger (boosdoener), m. —s.
Misdoen (verkeerd doen), ik deed —, heb —gedaan.
Misdoen (kwaadaaden), ik —deed, heb —daan.
Misdragen (zich) (slecht gedragen), ik —droeg mij, heb mij —dragen.
Misdrijf (slechte daad), o. —drijven.

Misdrijven (*zondigen*), ik —dreef, heb —dreven.
Misdruk (*onbruikbaar drukwerk*), o. gmv.
Misduiden (*verkeerd uitleggen*), ik heb —duid;
 —ing, v.
Mise (*inleg; inzet in een loterij of bij een spel; inlegkapitaal*), v. —n.
Miserabel (*ellendig, armzelig, beklagenswaardig*), bn.
Misere (*ellende, nood*), v. —s.
Miserie (*al wat jammertlijk, ellendig, ongelukkig is*), v. —riën, —s.
Misgaan (*verkeerd gaan*), ik ging —, ben —
Misgaan (*ontgaan, mistukken*), ik —ging, ben —
 gaan.
Misgaan (*zich*), ik —ging mij, heb mij —.
Misgeboorte (*wanschapel*), v. —n.
Misgelden (*boeten, tijden voor*), ik —gold, heb
 —golden; er, m.; —ing, v.
Misgewas (*slechte oogst*), o. —sen.
Misgissen (*verkeerd gissen*), ik heb —gest.
Misgissen (*zich*) (*zich bedriegen, vergissen*),
 ik heb mij —gist: —sing, v.
Misgooien (*verkeerd gooien*), ik heb —gegooid.
Misgreep (*dwaling*), m. —grepen.
Misgrijpen (*verkeerd grijpen*), ik greep —,
 heb —gegrepen.
Misgrijpen (*zich*) (*zich vergissen, feilen, falen*),
 ik —greep mij, heb mij —grepen; —ing, v.
Misgunnen (*benijden*), ik heb —gund; —ner,
 m.; —ning, —st, v.
Misgunstig (*jaloersch*), bn.; —heid, v.
Mishagelijk (*hinderlijk*), bn.
Mishagen (*niet behagen*), ik heb —haagd;
 —ing, v.
Mishagen (*afkeer, verdriet*), o. gmv.
Mishandelen (*ergertig kastijden*), ik heb —
 handeld; —ing, v.
Miskennen (*niet erkennen*), ik heb —kend;
 —ning, v. *tem. verduisten* —, d. i. loochenen.
Misklank (*wanklank, valsche toon*), m. —en.
Miskooopen (*zich*) (*te duur koopen*), ik —kocht
 mij, heb mij —kocht.
Misleiden (*bedriegen*): —er, m.; —ing, v.
Mislukken (*niet gelukken*), het is —lukt;
 —king, v.
Mismaakt (*misvormd*), bn.; —heid, v.
Mismaken (*ontstieren*), ik heb —maakt; —
 making, v.
Mismas (*mengelmoes*), m. —sen.
Mismoedig (*neerslachtig*), bn. en bw.; —heid, v.
Mismoegd (*ontevreden*), bn.; —heid, v.
Mismoegde (*ontevredene*), m. en v. —n.
Misnoegen, ik heb (mijn ouders) misnoegd.
Misnoegen (*ontevredenheid*), o. gmv.
Mispas (*verkeerde stap, fig. misstap*), m. —sen.
Mispel (*vrucht van den mispelaar*), v. —en, —s.
Misplaatsen, ik heb misplaatst. *Zoo'n taal is
 hier —plaatst, behoort hier niet thuis.*
Misprijzen (*afkeuren, laken*), ik —prees, heb
 —prezen; —er, m.; —ing, v.
Mispunt (*sukkel*), o. —en. *Hij maakte een —,
 raakte den bal (bij)art niet.*
Misraden (*verkeerd raden*), ik ried —, heb
 —geraden.
Misraden (*een slechten raad geven*), ik —ried
 en —raadde, heb —raden.
Misrekenen (*verkeerd berekenen*), ik heb
 —gerekend: ook heb mij —rekend; —ing, v.
Misrooien (*verkeerd peilen of meten*), ik heb
 —gerooid; —ing, v.
Miss (in Engeland: *jonge [d. i. ongetrouwde]
 juffrouw*), v. gmv.
Missaal (*misboek*), o. —salen.

Misschappen (*wanschapen, misvormd*), bn.;
 —heid, v.
Misschien (*wellicht, mogelijk*), bw.
Misselijk (*leelijk; flauw; onpasselijk*), bn. en
 bw.; —heid, v.
Missen (*falen*), 'k heb gemist. *Zoo iets kan
 niet —, dat moet gebeuren; gissen doet —,
 men raadt in den regel verkeerd.*
Missie (*zending, R. C. bekeeringspost, wettige
 lastgeving*), v. —siën.
Missionair (*zendingeling*), m. —s.
Missionaris (*R. C. zendingeling*), m. —sen.
Missive (*brief*), v. —s, —n.
Mislaan (*verkeerd slaan*), ik sloeg —, heb
 —geslagen.
Misslag (*misgreep, fout*), m. —en.
Mis spreken (*verkeerd spreken*), ik —sprak,
 heb —gesproken.
Mis spreken (*zich*) (d. i. *zich in 't spreken
 vergissen*), ik —sprak mij, heb mij —sproken.
Misstaan (*niet goed staan*), het —stond,
 heeft —staan.
Misstand (*iets verkeerd*), m. —en.
Misstap (*fig. overtreding, vergrijp*), m. —pen.
Misstellen (*verkeerd plaatsen*), ik —stelde,
 heb —steld.
Misstellen (*slecht opstellen*), ik heb —gesteld.
Misstelling (*fig. vergissing*), v. —en.
Mist (*nevel*), m. —en.
Mist (*meststof*), m. gmv. Zie **Mest**.
Misteltak (*marentak*), m. —ken.
Misten, het heet gemist. *Hen mist*, het is
 nevelachtig.
Mistig (*nevelig*), bn.; —heid, v.
Mistred (*fig. misstap*), m. —en.
Mistress (in Engeland: *mevrouw of [getrouwde
 of getrouwd geweest zijnde] meesteres, ge-
 biedster*), v. gmv.
Mistroostig (*ontmoedig*), bn.; —heid, v.
Mistrouwen (*wantrouwen*), o. gmv.
Mistrouwen (*wantrouwen*), ik heb —trouwd;
 —endheid, v.
Mistrouwen (*een slecht huwelijk doen, een
 huwelijk aangaan beneden zijn stand*), ik
 heb (mij), en ben —trouwd.
Mistrouwig (*achterdochtig*), bn. en bw.;
 —heid, v.
Misval (*ongeval, zonde*), o. —len.
Misvallen (*misnoegen*), o. gmv.
Misverstand, o. gmv.
Miswas (*slecht uitgevalen gewas, wanstaltig-
 heid van mensch, dier of plant*), o. —sen.
Miswassen (*niet goed groeien*), het —wies,
 is —wassen.
Miszeggen (*fig. door iets te zeggen beledigen*),
 ik heb —zegd en —zeid; —ing, v.
Miszien (*verkeerd zien*), ik zag —, heb —gezien.
Miszien (*zich*) (d. i. *zich onder het zien
 bedriegen*), ik —zag mij, heb mij —zien.
Mitgeeren (*verzachten, matigen, bevredigen*).
Mitraille (*schroot, allerlei kleine stukken
 gekapt ijzer, spijkers, enz., waarmede men
 kanonnen laadt*), o. gmv.
Mitrailleuse (*kanonnenrevolver*), v. —s.
Mits (*op voorwaarde*), vw.
Mits, o. gmv. *Fig. Er is een —, d. i. een uit-
 drukkelijke voorwaarde, een beding.*
Mixtuur (*mengsel; artsienijmengsel; muz.,
 orgelregister*), v. —turen.
Mnemoniek (*herinneringskunst, geheugenis-
 leer*), v. gmv.
Mnemotechnie (*herinnerings- of geheugen-
 kunst*), v. gmv.

Mnemotechnisch (op de geheugenisleer betrekking hebbende), bn.
Mobiel (beweegbaar, verplaatsbaar, gereed om te velde te trekken), bn.
Mobilair (roerend goed, beweegbare have, huisraad), o. gm.v.
Mobiliseeren (mobiel verklaren, op voet van oorlog brengen). Een leger —.
Mobiliteit (beweeglijkheid, vluchtigheid, onbestendigheid), v. gm.v.
Modde (morsebel), v. — n. gm.z.
Modden (de modder omwroeten), ik heb gemod.
Modder (slijk, verrotte stof in grachten, enz.), v. gm.v.
Modderen (modder uithalen; ook knoeien), ik heb gemodderd; —aar (knoeier), m.
Modderig (slijkkerig), bn.; —heid, v.
Mode (wijze van kleederdracht), v. —s. Een oude —, een nieuwe —; de — volgen.
Model (voorbeeld), o. —len.
Modelleeren (vormen, in het klein voorstellen).
Moderatie (gematigheid, bezadigheid), v.
Moderato (muz., matig). [gm.v.]
Moderereen (matigen, beperken, verzachten).
Moderen (hedendaagsch, nieuwerwetsch), bn.
Moderniseeren (naar den nieuwen smaak of stijl inrichten).
Modest (zedig, eerbaar, bescheiden), bn.
Modestie (zedigheid), v. gm.v.
Modieus (naar den laatsten smaak), bn.
Modificatie (verandering, wijziging, beperking). v. —tiën, —ties.
Modificeeren (verzachten, beperken; wijzigen).
Modiste (modemaakster), v. —s.
Modulatie (stembuiging, toonleiding), v. —tiën.
Moduleeren (muz., op de maat zingen, de stem laten klimmen of dalen).
Moe (vermoed, ook afkeerig), bn. Zie **Moede**.
Moed (dapperheid), m. gm.v.
Moede, moe, bn. Hij is het leven —; ik ben die praatjes moe, d. i. ik heb er genoeg van, zij walgen mij.
Moedeloos (ontmoedigd), bn. en bw.; —heid, v.
Moeder, v. —s. De — in een weeshuis.
Moederland (land dat koloniën heeft), o. gm.v.
Moederlijk (van een of als een moeder), bn. en bw. —e zorg; iem. — verplegen.
Moedig (dapper), bn. en bw.; —heid, v.; —lijk, bw.
Moedwil (boos opzet), m. gm.v.
Moedwillig (opzettelijk), bn.; —heid, v.
Moehed, v. gm.v.
Moei (tante), v. —en.
Moelial (persoon), m. en v. —len.
Moeien (moete, last veroorzaken), ik heb gemoeid. Zich met iets —, inlaten.
Moeilijk, Moeielijk (vermoeiend, nie: gemakkelijk), bn. en bw.
Moeilijkheid, Moeielijkheid (moete, hinder, last, bezwaar), v. —heden.
Moete (inspanning), v. —n.
Moelje (steenen hoofd aan den ingang van zeehavens), v. —s.
Moer (droesem, grondsoep, bezinksel), v. gm.v.
Moer (van een schroef), v. —en.
Moer (moerassig land), o. —en.
Moeras (drasland), o. —sen.
Moerbei, v. —beien.
Moerbezie, Moerbei, v. —beziën, —beien.
Moerbezieboom, Moerbeisoom, m. —en.
Moeren (troebel maken; studententaal: wegkopen), ik heb den wijn gemoerd. Een bel-Moerig (troebel, stijkerig), bn. [knop —.

Moertje (moedertje), o. —s. Spreekw. *Mal —, mal kindje*.
Moerzee (onstuimige zee), v. —ën.
Moës (groente, inzonderheid kool), o. gm.v.
Moësjanken (minnen), ik heb gemoësjankt; —ker, m.; —kerij, v.
Moësjie (moedertje), o. —s.
Moësjie (pronkpleistertje), o. —s.
Moëskoppen (den kop indrukken, fig. vrij-buuten), ik heb gemoëskopt; —per, m.; —perij, v.
Moësson (periodieke wind in China en Indië; bestendige wind; het jaargetijde waarin deze wind waait), m. —s.
Moet (vlek), v. —en.
Moet (noodduwang), m. gm.v.
Moeten (scheepspl., een schuit zachtjes voort-duwen), ik moette, heb gemoet.
Moeten (verplicht zijn), ik moest, heb gemoeten.
Moëzel (doedelzak, pijpzak), m. —s.
Mof (Westphaling, scheldnaam voor de Duitschers), m. —fen.
Mof (bontwerk), v. —fen.
Moffel (oven, fornuis), m. —s.
Moffelen (goochelen, bedriegen), ik heb gemoffeld; —aar, m.; —arij, v.; —ing, v.
Moffenland (inzonderheid Westphalen), o. gm.v.; —pijp (bloem), v. —en; —taal, v.; —toer, m. —en.
Mogelijk (kunnende gebeuren; misschien), bn. en bw.; —heid, v.
Mogen (verlof hebben, vrijheid hebben), ik mocht.
Mogendheid (staat, rijk, soeverein), v. —heden.
Mogol (Mongoolsch vorst in Hindostan), m. gm.v.
Moire (gewater, gemoreerd), bn.
Moker (smidshamer), m. —s.
Mokeren (met den moker slaan), ik heb gemokerd.
Mokkel (bijzonder dik kind, buitengewoon dikke vrouw), m. en v. —s.
Mokkelen (een kind liefkozend omvatten); ik heb gemokkeld; —aar, m.; —ing, v.
Mokken (pruilen), ik heb gemokt.
Mol (wit bier; in de muz. zachte toon), v.
Mol (dier), m. —len. Zoo blind als een —, erg blind zijn.
Molen (ook meulen), m. —s.
Molenaar, m. —s, —naren.
Molest (hinder, overlast; beschadiging), v. gm.v.
Molestatie (kuwelling), v. gm.v.
Molestereen (bezuaren, overlast of kuwelling aandoen).
Molferd (onbeschoft mensch), m. —s.
Mollik (vogelschrik), m. —en.
Mollig (zacht), bn.; —heid, v. —e wijn.
Mollusken (weekdieren), m. mv.
Molm (droge stof van turf), m. en o.
Molmen (stof worden), het is gemolmd.
Moloch (een afgod, koning), m. gm.v.
Molos (dicht. jachthond), m. —sen.
Molsem (molm), m. gm.v.
Molsemen (molmen), het is gemolsemnd.
Molton (zachte dikke wollen stof), o. gm.v.
Mom (masker), v. —men.
Mombakkes (masker), o. —en.
Mombeer (voogd, verzorger). Zie **Mombeer**. vero.
Mombeer, Momber (voogd), m. momboren en mombers. vero.
Moment (oogenblik, hoofdomstandigheid), o. —en.
Momentaneel (oogenblikkelijk, ras, voorbij-gaand), bn.

Momisch (*spottend, hekelend*), bn.
Mommedans (*gemaskerd bal*), m. —en.
Mommekleeren (*maskerade-kleederen*), o. mv.
Mommelen, Mummelen (*zonder tanden eten*), ik heb gemommeld; —aar, m.; —ing, v.
Mommen (*zich verkleeden*), ik heb gemomd; ook ik heb mij gemomd; —r, m.: —rij (*vermomming*), v.
Mommespel (*maskerade*), o. gmv.
Mompelen (*binnensmonds spreken*), ik heb gemompeld; —aar, m.; —ing, v.
Mompen (*bedriegen*), ik heb gemompt; —ing, v.
Monarch (*alleenheerscher*), m. —en.
Monarchaal (*tot een monarchie behoorend*), bn. en bw.
Monarchie (*alleenheerschappij*), v. —ën.
Monarchist, m. —en; —isch, bn. en bw.
Mond, m. —en; —elijk, bn. en bw.; —eling, bn. en bw. *Den — houden*, zwijgen, stil zijn; *den — snoeren*, het zwijgen opleggen; *den — roeren*, druk praten; *naar den — praten*, vleien, pluimstrijken; *zij is niet op den — gevallen*, zij kan goed haar woord doen; *in den — loopen*, bij geluk vinden; *met den — vol tanden staan*, geen woord kunnen uitbrengen; *met twee monden spreken*, zich zelf tegen spreken, niet oprecht zijn; *iem. het woord uit den — nemen*, precies zeggen wat hij bedoelde; *een grooten — opzetten*, luid schreeuwen, brutaal zijn; *iem. het brood uit den — nemen*, hem in zijn nering onderkruiden; *uit zijn — besporen*, zuinig leven of sober eten om een ander; *bij —e van*, gezegd of voorgelezen door; *waar het hart vol van is, loopt de — van over*, men spreekt gaarne en veel over dingen, die ons ter harte gaan.
Mondaniteit (*wereldschgezindheid, ijdelheid*), v.
Monden (*smaken; fig. behagen, bevallen*), het heeft gemond.
Mondgesprek (*mondeling onderhoud*), o. —ken.
Mondig (*smakelijk; ook stout in den mond*), bn. en bw.
Mondig (*meerderjarig*), bn. en bw.; —heid, v.
Mondjesmaat (*van spijs, juist genoeg*), v. gmv.
Moni'eur (*raadgever; een nieuwsblad*), m. gmv.
Monnik, Munnik (*kloosterling*), m. —en.
Monnikskap, v. —pen; —kleed, o.; —pij, v.
Monnikskap (*giftplant, akoniet*), v. —pen.
Monographie (*verhandeling over één onderwerp*), v. —ën.
Monoloog (*alleenspraak*), m. —logen.
Monopolie (*alleenhandel*), o. —liën, —lies.
Monotonie (*eentonigheid*), v. gmv.
Monotoon (*eentonig*), bn. en bw.
Monster (*staaltje, patroon*), o. —s.
Monster (*gedrocht; fig. wreedaard*), o. —s.
Monsteren (*revue houden, appel houden*), ik heb gemonsterd; —ing, v.
Monsterplaats (*plek der wapenschouwing*), v. —en; —rol, v.
Monstrueus (*gedrochtelijk*), bn. en bw.
Monstruositeit (*monsterachtigheid*), v. gmv.
Montaguard (*bergbewoner*), m. —s.
Montant (*bedrag, beloop eener rekening, waarde van iets*), o. gmv.
Monteren (*stijgen; opwekken; kleeden; bemannen; ineenzetten van een stoommachine*).
Montering (*militaire dienstkleeding*), v. —en.
Monter (*vroolijk, opgewekt*), bn.; —heid, v.
Montuur (*rijpaard, ezel; toerusting*), v. —turen.
Monument (*gedenkteeken, gedenkstuk*), o. —en.
Monumentaal (*in den vorm van een monument*), bn. Een — gebouw.

Mooi (*fraai, aardig*), bn. en bijw. *Mooi weer spelen*, zeer vriendelijk zijn; op eens anders goed teren; — met iets zijn, gaan pronken met.

Mooi, bw. *Ze begint — oud te worden.*

Moor (*een zwarte*), m. —en.

Moor (*stof*), o. moren (soorten).

Moord, m. —en; —en brand schreeuwen, zeer hard schreeuwen; fig. een — aan de vrijheid begaan.

Moorden (*om het leven brengen*), ik heb gemoord; —aar, m.; moorderij, v.

Moorin (*negerin*), v. —nen.

Moorsch, bn. *De —e stijl, de —e taal.*

Moot (*schijf*), v. —en. Een — kabeljuuw.

Mop (*hond*), m. —pen.

Mop (*steen; ook een koekje*), v. —pen.

Mopneus (*persoon*), m. en v. —neuzen.

Moppen (*pruilen*), ik heb gemopt; —er, m.; —ing, v.

Mopperen (*knorren, pruilen*), ik heb gemopperd; —aar (*pruttelaar*), m.

Mops (*hond*), m. —en.

Moqueeren (*bespotten, uitlachen*).

Moquerie (*bespotting, hoon*), v. gmv.

Mora (*vertoef, vertraging*), o. gmv. *In — zijn*, nalatig, in gebreke zijn; *periculum in —*, dringend gevaar bij talmen.

Moraal (*zedeleer*), v. gmv.

Moraliseeren (*levensplichten voordragen en inprenten*).

Moralist (*zedemeester*), m. —en.

Moraliteit (*zedelijkheid*), v. gmv.

Moravische broeders (*Hernhutters*), m. mv

Moreel (*zedelijk, deugdzaam*), bn.

Morel (*moordkers*), v. —len.

Morelleboom, m. —en.

Mores leeren (*iemand*) (*iemand hardhandig leeren, hoe hij zich gedragen moet*).

Morgana (*fata*) (*lichtspiegeling in de woestijn*), v.

Morganatisch huwelijk (*huwelijk met de linkerhand tusschen een vorst of adellijk heer en een dame van lagere geboorte, waarbij de eerste iets bepaalds tot morgengave (morganatica) uitzet. De kinderen uit zoodanig huwelijk erven slechts den naam en het vermogen der moeder*), o. —en.

Morgen (*ochtend*), m. —s.

Morgen (*zekere oude landmaat*), o. —s.

Morgenavond, —middag, —ochtend, bijw.

Morgenster (*dagster of Venus*), v.

Morgenster (*knots met prikkels*), v. —ren.

Morgue (*gebouwte, waarin onbekende drenkelingen te Parijs enkele dagen worden nedergelegd*), v. gmv.

Moriaan (*Moor*), m. —anen. *Het is den — geschuurd*, alle arbeid is vergeefs.

Morille (*paddenstoel*), v. —s.

Mormeldier (*marmot*), o. —en.

Morpheus (*god van den slaap; de slaap zelf*), m. gmv.

Morphine (*opiumzuur, vergift*), v. gmv.

Morrelen (*iets in 't donker verrichten, d. i. op den tast, fig. broddelen*), ik heb gemorrelsd; —aar, m.: —ing, v.

Morren (*knorren*), ik heb gemord; —ing, v.

Morrig (*pruttelachtig*), bn. en bw.; —heid, v.

Mors (*vuile vrouw*), v. —en.

Morsdood, bn. *Hij viel —*, zonder eenig teeken van leven.

Morsebel (*vuile vrouw*), v. —len.

Morsen (*knoeien*), ik heb gemorst; —erij, v.

Morsig (*vuil, smerig*), bn. en bw.; —heid, v.
Morspot (*persoon*), m. en v. —ten.
Mortaliteit (*sterfelijkheid, sterfte*), v. gmv.
Mortel (*gruis van steen*), v. gmv. Te — slaan, tot gruis maken; aan — vallen.
Mortelen (*tot gruis maken, vergruizen*), ik heb en het is gemorteld.
Mortier (*vijsel, ook bomketel [kanon]*), m. —en.
Mortificeren (*dooden; kastijden, leed doen*).
Morzel (*brok, stuk*), m. —en, —s.
Morzelen (*tot gruis maken*), ik heb gemorzeld; —ing, v.
Mos (*plantje*), o. —sen; —achtig, —sig, bn.
Mosch (*vogel*), v. mosschen. Zie **Musch**.
Moskee (*Turksche tempel*), v. —ën.
Moskovië (*Rusland*), o.; —viet, —vieter, m.; —visch, bn. —vische taart, matten.
Moslem (*het ware geloof; rechtgeloovige, muzelman*), m. moslim, mosleman.
Mossel (*weekdier*), v. —s, —en.
Most (*nieuwe wijn*), m. gmv.
Mosterd, **Mostaard**, m., in de spreektaal ook v. gmv.
Mot (*insect*), v. —ten. In dit laken is de —.
Mot (*rijne regen*), v. gmv.
Mot (*turfmolm*), o. gmv.
Motie (*beweging; voorstel*), v. —tiën, —s.
Motief (*bewegreden, aandrift, spoorslag, ook grondidee*), o. —tieven.
Motiveeren (*met redenen omkleeden*).
Mots (*paard, of hond met afgesneden ooren*), m. —en.
Motsen (*knotten*), ik heb gemotst.
Motten (*rijn regenen*), het heeft gemot.
Mottig (*door de mot beschaagd; door de pokken geschonden*), bn.; —heid, v.
Motto (*kernspreuk; vers enz. tot opschrift eener verhandeling, enz.*), o. —'s.
Mouchard (*politie-spion*), m. —s.
Mouche (*blanketpleistertje, ook haarbosje aan de onderlip*), v. —s.
Mousseline (*neteldoek*), v. gmv.
Moussereen (*schuimen, opruisen, b.v. van Mousseus*), bn. [wijn].
Mout (*gedroogde ontkiemde gerst*), o. gmv.
Mouten (*mout maken*), ik heb gemout; —er, m.; —erij, v.
Mouvement (*beweging*), o. —en.
Mouw, v. —en. Iem. iets op de — spelden, hem iets wijs maken; het achter de — hebben, sluw, niet oprecht zijn; iets uit de — schudden, d. i. zonder moeite doen; de handen uit de — steken, flink aan 't werken gaan; ik weet er geen — aan te passen, ik weet het niet in orde te krijgen, te verhelpen; de aap kwam uit de —, de heimelijke bedoeling bleek.
Moyens (*middelen; bekwaaamheden*), o. mv.
Mozaiëk (*ingelegd vloerwerk*), o. gmv.
Mozaisch (*tot de leer van Mozes behoorend*), bn. De —e godsdienst, de —e wetten.
Mud (*inhoudsmaat, 1 H.L.*), v. en o. —n.
Mudde (*H.L.*), v. —n.
Muf (*duf, vochtig*), bn. en bw.; —heid, v.
Muffen (*muffig rieken*), het heeft gemuft.
Mufti (*Turksch hoofdamtenaar*), m. —'s.
Mug (*langbeen*), v. —gen.
Muggenziften (*haarklooven, vitten, beknibelen*), ik heb gemuggenzift; —er, m.; —erij, v.
Muil (*dier*), m. —en.
Muil (*bek*), m. —en.
Muil (*schoeisel*), v. —en.
Muilbanden, ik heb gemuilband. Fig. Iem. —, d. i. den mond snoeren.

Muieldier (*een soort van ezels*), o. —en.
Muilezel, m. —s.
Muilpeer (*kaakslag*), v. —peren.
Muis (*knaagdier*), v. muizen. Zoo stil als een —, d. i. doodstil; het schip is met man en — vergaan, d. i. er is niets van gered.
Muisgrauw (*grijsachtig*), bn.
Muisje (*suikerbolletje*), o. —s.
Muit, **Muite** (*vogelkooi*), v. muiten. In de — zitten, de kamer houden, vero.
Muitachtig (*oproerig*), bn.
Muiteling (*oproermaker*), m. en v. —en; voor het v. ook —e.
Muiten (*oproerig worden*), ik heb gemuit; —er, m.; —erij, v.
Muitzucht, v. gmv.
Muizen (*peinzen*), ik heb gemuisd.
Muizen (*muizen vangen*), de kat heeft gemuisd. Het muist al wat van katten komt, het kind heeft den aard der ouders; zit ge daar te —, d. i. te eten; de katjes die —, mauwen niet, als de kinderen eten, babbelen ze niet.
Muizennest, o. —en. Fig. —en in 't hoofd hebben, beslommeringen, verwarde gedachten.
Muizenis (*gepeins*), v. —sen.
Mul (*molm, aarde, zand*), v. gmv.
Mul (*los, onsamenhangend*), bn.; —heid, v. In het —le zand.
Mulat (*kind van een Europeaan en een Negerin*), m. —ten.
Mulattin, v. —nen.
Mulet (*Portugeesch vaarttuig*), v. —ten.
Mullen (*molmen*), het heeft gemuld.
Mullig (*rijn, los*), bn.; —heid, v. Het gebak is —, d. i. niet hard maar broos.
Multiplicatie (*vermenigvuldiging, vermeerdering*), v. —s, —tiën.
Multiplicator (*vermenigvuldiger*), m. gmv.
Multipliceeren (*vermenigvuldigen*).
Mummelen (*mommelen, ook knauwen*), ik heb gemummeld.
Mummie (*gebalsemd en gedroogd Egyptisch lijk*). Fig. Iemand die er geelachtig, stroef, mager of droog uitziet, v. —miën, —mies.
Mundus dulcèi (*de wereld wil bedrogen zijn*).
Municipaal (*de gemeente of stadsgeering betreffende; stedelijk*), bn.
Municipaliteit (*plaatselijk bestuur; gemeentebestuur; raadhuys*), v. gmv.
Munificentie (*middadigheid, grootheid*), v. gmv.
Munitie (*krijgsvoorraad, als kruut en lood*).
Munnik, m. —en. Zie **Monnik**. [v. gmv.
Munster (*stiftskerk, domkerk*), m. —s.
Munt (*geld*), v. —en.
Munt (*een plantje*), v. gmv.
Munten (*geldslaan*), ik heb gemunt; —er, m.; —ing, v.
Munten (*doelen*), ik heb gemunt. Hij heeft het op mij gemunt, op mijn leven gemunt.
Murik (*vogelkruid*), v. gmv.
Murmelen (*zacht ruischen*); de beek heeft gemurmeld; —ing, v.
Murmureeren (*morren, ontevreden, klagerig zijn*), —der, m.; —ing, v.
Murw (*week*), bn.; —heid, v. Iets — slaan; iem. — slaan, d. i. hem afrossen.
Muscadijn (*fat, satetjonker, modegek*), m. —s.
Musch, **Mosch** (*vogel*), v. musschen, mosschen.
Muscus, **muskus** (*reukwerk*), v. gmv.
Museum (*instelling, aan de schoone kunsten of de wetenschappen gewijd; kunstkabinet*), o. —s, musea, muscën.

Musiceeren (*muziek maken*).

Musicus (*toonkunstenaar*), m. —ci.

Muskaat (*fijne wijn*), m. gm.v.

Muskadel (*druif*), v. —len.

Musket (*spier*), v. —s, —en.

Musket (*vuurroer*), o. —ten.

Musketier (*soldaat met een musket*), m. —s.

Muskiet (*soort van mug, in Indië*), m. —en.

Mutatie (*verandering*), v. —tiën, —s.

Mutileeren (*verminken*).

Mutineeren (*aan het muiten slaan, oproerig worden*).

Muts, v. —en. *De — staat hem verkeerd, hij is uit zijn humeur; hij heeft het niet in zijn — dit of dat te doen, hij heeft er geen zin in; hij is zoo gek niet als de — hem wel staat, als hij er wel uitziet.*

Mutsaard, Mutserd (*rijsbos, takkenbos*), m. *Het riekt naar den —, d. i. naar den brandstapel, naar ketterij.*

Mutueel (*wederzijdsch*), bn. en bw.

Muur, m. muren. *Een blinde —, d. i. zonder ramen; hij zit tusschen vier muren, d. i. gevangen; met het hoofd tegen den — loopen, radeloos zijn; de muren hebben hier ooren, men wordt hier beluisterd.*

Muur (*murik, kruid*), v. gm.v.

Muurpeper (*vetplant*), v. gm.v.

Muze (*zanggodin, nimf; zangster*), v. —n.

Muzelman (*volgeling van Mahomed*), m. —nen.

Muzen (*de zanggodinnen, negen in getal; de schoone kunsten en wetenschappen*), v. mv.

Muzensoon (*dichter, ook student*), m. —zonen.

Muziek (*toonkunst, zangkunst*), v. gm.v.

Muzikaal, bn. — *gehoor, gevoel, talent; hij is —, heeft talent voor muziek.*

Muzikant, m. —en.

My lady, Milady (*aanspraaktitel der vrouwen uit den aanzienlijken stand in Engeland; mevrouw*), v. —dies.

Mylord, Milord (*aanspraaktitel van een Lord*), m. —s.

Myopie (*bijziendheid*), v. gm.v.

Myops (*kortzichtigheid*), m. en v. —en.

Myriade (*tienduizendtal. Fig. een ontelbare menigte*), v. —n.

Myriagram (*10.000 wichtjes of 10 Nederl. ponden*), o. —men.

Myriameter (*10.000 ellen of 10 Ned. mijlen*), Myrrhe, v. Zie Mirre. [m. —s.]

Mysterie (*geheimnis, verborgenheid in den godsdienst*) o. —riën, —s.

Mysterieus (*geheimzinnig, raadselachtig*), bn. en bw.

Mysticisme (*het geloof aan het geheimzinnige, bovennatuurlijke*), o. gm.v.

Mystiek (*geheimleer*), v. gm.v.

Mystiek, Mystisch (*geheimzinnig*), bn.

Mystificatie (*misleiding, fopperij*), v. —tiën, —s.

Mystificeer n (*verschalken, foppen*).

Mythe (*verhaal, verächtstel*), v. —n.

Mythisch (*verdicht, fabelachtig*), bn.

Mythologie (*leer der oude verächtsele, bijzonder de Grieksche en Romeinsche godenleer; fabelkunde*), v. —ën.

Mythologisch (*de godenleer betreffende; fabelachtig*), bn. *Een — woordenboek.*

Mytholoog (*fabelkundige, navorscher van de fabelleer der ouden*), m. —logen.

N.

N, v. n's. De veertiende letter van het alfabet.

N.B. — (in geschrift): *Nota bene*, let wel; (in de aardrijkskunde): *Noorderbreedte*.

No. — *Numero*, nommer.

N.e. — *Nostro conto*, op onze rekening.

N.l. — *Non liquet*, de zaak is nog niet duidelijk, is nog niet bewezen.

N.M. — *Nova Moneta*, nieuwe munt.

N.N. — *Nomen nescio*, een niet te noemen persoon, of den naam weet ik niet; of *Nomen notetur*, de uitgelaten naam moet ingevuld worden. [worden.]

Not. publ. — *Notarius publicus*, openbaar notaris.

N.S. — (in geschriften): *naschrift*; (in den almanak): *nieuwe stijl*.

N.S. — *Notre seigneur*, onze heer (Jezus).

N.T. — *Nieuw Testament*. [Christus.]

Nto. — *Netto*, juist, zuiver (gewicht in den N.V. — *Nieuw Verbond*. [handel].)

Na, vz. *Hij kwam — mij; jaar — jaar; — dezen, in 't vervolg, in de toekomst.*

Na, bijw. *nader, naast. Op een dubbeltje —; allen zijn er op twee —; op een weinig —; iem. te — komen, beleedigen, slaan; bij lange Naad, m. naden. [— niet.*

Naaf (*van een rad*), v. naven.

Naaien, ik heb genaaid; —ster, v.; —sterswerk, o.

Naakt (*bloot, onbedekt*), bn. en bw.; —heid, v.

Naald, v. —en. [Fig. *grootte armoede*.]

Naam, m. namen. *Te goeder — en faam bekend staan, geacht zijn; in — van, namens, van wege; het kind bij zijn — noemen, eenige zaak niet verbloemen.*

Naamloos (*zonder naam*), bn. *Een — artikel, een —looze brief, een —looze circulaire, een —looze vennootschap.*

Naamval (*buigingsvorm*), m. —len.

Naäpen (*nadoen, nabootsen*), ik heb —geaapt, —aper, m.; —aperij, —aping, v.

Naar (*in de richting van, volgens*), vz. *Zij gaan — school, — de kerk, — de markt, enz.; handel — mijn woorden, d. i. volgens.*

Naar (*akelig*), bn. en bw.; —heid, v. *Het is — Naardieu (omdat), v.w. [weer.*

Naargeestig (*droevig*), bn. en bw. —heid, v.

Naarmate (*volgens, in verhouding van, tot*), v.v.

Naarstig (*ijverig*), bn. en bw.; —heid, v.v.; —lijk, bw.

Naast (*nevens, ter zijde van*), vz. *Ook bn. en bw.: Hij is mijn —e bloedverwant; de —e prijs; ten —en bij, d. i. ongeveer.*

Naastbestaande (*bloedverwant*), m. en v. —n.

NaaSte (*evenmensch*), m. en v. —n.

Naasten (*benaderen*), ik heb genaast; —ing, v.
Nabanket (*dessert*), o. —ten.
Naberouw (*vroeging*), o. gmv.
Nabestaande (*bloedverwant*), m. en v. —n.
Nabetracting (*overdenking*), v. —en.
Nabier (*dun bier*), o. gmv.
Nabij (*niet ver af*), bw.; —heid, v.
Nabijgelegen, bn. Een — buitengoed, villa, enz.
Nabob (*stadhouder, bevelvoerder in O.-I., een rijke of parvenu uit Indië*), m. —s.
Naburig (*nabijgelegen*), bn. Een — dorp, een —e stad.
Nabuur (*buurman*), m. —buren; —schap, v.
Nacaraat (*helderrood, naar het oranjegeel zweemende*), bn. (als zn. o.).
Nacht, m. —en. Bij — en ontijden, d.i. op ongewone uren.
Nachtbraken (*'s nachts opzitten bij studie*), ik heb genachtbraakt; —er, m.; —erij (zweelgerij), v. —ing, v.
Nachtegaal (*vogel*), m. —gaals, —galen.
Nachtevening (*21 Maart en 23 September*), v. —en.
Nachtglas (*zandlooper van acht glazen of vier uren*), o. —glazen.
Nachtkwartier (*tijdelijke nachtelijke verblijfplaats van soldaten*), o. —en.
Nachtmaal (*het heilige maal of avondmaal*), o.
Nachtaalsbeker, m. —s; —brood, o.; —tafel, v. —s; —zang, m. —en.
Nachtraal (*een vogel: ook iem. die in den nacht veel studeert, werkt of uitloopt*), m. —raven.
Nachtraven (*des nachts werken*), ik heb genachtraafd.
Nachtschade (*plantengeslacht, waartoe ook de aardappel behoort*), v. —n.
Nachtwacht (*wachter*), m.; (*het wachthouden, het wachthuis, en de gezamenlijke wachters*), v. —en.
Nachtwerken, ik heb genachtwerkt; —er, (*rioolruimer, enz.*), m.
Nachtwitje (*nachtvlinder*), o. —s.
Nadeel (*schade, verlies*), o. —en. Ten —e van, tot schade van.
Nademaal (*naardien, vermits*), vw. vero.
Nadenken (*overdenken*), ik dacht —, heb —gedacht; —er, m.; —ing, v.
Nadenkend (*peinzend*), bn.
Naderen (*dichterbij komen*), ik ben genaderd; —ing, v.
Naderhand (*later, in de toekomst*), bw.
Nadir (*het neder-aspunt des hemels, het tegenovergestelde van zenith of toppunt*), o. gmv.
Nadisch (*nagerecht*), m. gmv.
Nadruk (*nagedrukt boek*), m. —ken.
Nadruk (*het nadrukken*), m. gmv.
Nadruk (*klem*), m. gmv. Hij sprak met —.
Nadrukkelijk (*met klem*), bn. en bw.
Nagaan (*volgen, bespieden, behartigen*), ik ging na, heb nagegaan.
Nagalmen (*weerklinken*), het heeft —gegalmd; —ing, v.
Nagebuur (*buurman*), m. —buren.
Nagedachte, v. —n; —nis, v.
Nagel (*aan vinger of teen*), m. —s.
Nagel (*spijker*), m. —s, —en.
Nagelen (*spijkereen, vastslaan*), ik heb genageld. Hij stond als aan den grond genageld, onbeweeglijk van schrik, aandoening, enz.
Nagelhout (*rookvleesch*), o. gmv.
Nagerecht, o. —en.
Nageslacht (*nakomelingschap*), o. —en.

Nagewas (*tweede oogst*), o. —sen.
Nagras (*etgroen*), o.
Naberfst (*het late najaar*) m. gmv.
Nahoedi, o. gmv.
Naïef (*natuurlijk, ongekunsteld, argeloos, aardig, ongedwongen*), bn. Een — antwoord.
Naïjver (*wedijver, jaloezie*), m. gmv.
Naïjverig (*jaloersch*), bn.
Naïveteit (*ongekunstelde eenvoud, natuurlijke openhartigheid, onschuld*), v. —en.
Najaar (*herfst*), o. —jaren.
Najade (*waternimf, fee der bronnen en rivieren*), v. —n.
Naken (*naderbij komen*), ik ben genaakt; —ing, v. Het gevaar zal —.
Nakermis, v. —sen.
Naklucht, v. —en.
Nakomeling (*afstammeling*), m. en v. —en; —schap, v. Het is noodig de pitten te zaaien voor uw —schap (C. O.).
Nakroost (*nageslacht, nakomelingschap*), o.
Nalatenschap (*erfgoed*), v. —pen. [gmv.]
Nalatieg (*onachtzaam*), bn. en bw.; —heid, v.
Naloop (*toelooi, omslag, moeite*), m. gmv.
Namaag (*naaste bloedverwant*), m. en v. —magen.
Namaagschap (*al de namagen*), v., (*vermaagschapping*), o.
Namaak, v. gmv. Dit schilderij is maar —.
Namaaksel, o. —s.
Namaals (*hierna*), bw.
Namaand (*de laatste helft der maand*), v.
Namelijk (*te weten*), bw.
Nameloos (*onnoemelijk*), bn.; —heid, v. Een — tijden. —looze ellende, d.i. onbeschrijfelijk.
Namens (*uit naam van*), vz.
Namiddag, m. —en.
Namis (*herfstjaarmarkt*), v. —sen.
Naneef, m. —neven (*de nakomelingen*).
Nanicht (*achternicht*), v. —en.
Nanking (*soort van geelachtige katoen uit Chineseesche boomwol vervaardigd*), o. Huid droeg een — broek (Potgieter).
Nanoen (*gew. namiddag*), m. —en. gew.
Naoogen (*nastaren*), ik heb —geogd; —ing, v.
Naoogst (*nalazing*), m. —en.
Nap (*houten bakje*), m. —pen.
Naphtha (*zeer brandbare steenolie*), v. gmv.
Napolitaan (*bewoner van Napels*), m. —tanen; **Nar** (*zot*), m. —ren. [—taansch, bn.]
Narcis (*sierplant*), v. —sen.
Narcotine (*bedwelmend vocht uit opium*), v.
Narcotisch (*bedwelmend*), bn. Een — middel, d.i. slaapwekkend.
Nardus (*Indiaansch gras*), v. gmv.
Nardus (*kostbare balsem*), v. gmv.
Narede (*besluit, sluitrede*), v. —nen.
Naricht (*bericht*), o. —en. Tot —, tot waar-schuwing.
Narigheid (*treurigheid*), v. —heden.
Naroep (*ging gerucht*), m. gmv.
Naroen (*in een arrestee rijden*). Zie **Arren**.
Narrenslede, v. —en. Zie **Arrelede**.
Narrig (*gemelijk, knorrig, verdrietig*), bn. en bw.; —heid, v.
Narwal (*soort van walvisch, eenhoornvisch*), m. —s, —len.
Nasaal (*van, door en met den neus*), bn.
Nasaal (*neusklank*), v. nasalen.
Naschrift (*toevoegsel aan een brief*), o. —en.
Nasleep (*gevolg*), m. —en.
Nasinaak (*overblijvende smaak*), m. —smaken. Fig. herinnering.

Nasnede (etgroen), v. —n.
Naspeuren (heimelijk nazoeken), ik heb —gepeurd; —der, m.; —ing, v.
Nasporen (onderzoeken), ik heb —gespoord; —spoorder, m.; —sporing, v.
Naspraak (laster), v. gmv.
Nastuk (tooneelspel, dat als slot gegeven wordt), o. —ken.
Nasukkelen (sukkelend volgen), ik ben —gesukkeled.
Nat, bn. en bw.; —heid, v.; —tigheid, v.
Nat, o. gmv. Zij plassen in het —; hij lust zijn — en droog, hij eet smakelijk.
Nateekenen, ik heb —geteekend; —ing, v.
Nater (soort van slang), v. —s.
Nathals (drinkbroer), m. en v. —halzen.
Natie (volk), v. —tiën, —ties.
Nationaal (hetgeen tot een volk behoort of daaraan eigen is), bn. De —ale vlag, de —ale industrie; ons — bed, het Volkslied; de —ale zeden, gewoonten, deugden.
Nationaliseeren (iemand van een vreemde natie als landsman of burger aannemen)
Nationaliteit (volkskarakter, volkszelfstandigheid), v. —en.
Natten (bevochtigen, betten), ik heb genat.
Nattig (natrchtig), bn. en bw.; —heid, v. Een —e huid, slijmerig, kleverig.
Natura (in) (in de natuur; bloot; oorspronkelijk).
Naturaliën (natuurlezzaamheden), v. mv.
Naturalisatie (erkenning als landsburger), v. —tiën, —ties.
Naturaliseeren. Ook: **Nationaliseeren**.
Naturalist (voorstander van den natuurgodsdienst; natuurkundige), m. —en.
Naturel (natuurlijke geaardheid, inboorling), o. Een —letje, een pruike.
Natuur (de schepping, ook: de aard, het karakter, lichaamsgestel), v. naturen. Teekenen naar de —; de drie rijken der —; fig. — den tol betalen, d. i. sterven. [v. —n.
Natuurkundige (natuuronderzoeker), m. en vrouwlijk (naar of volgens de natuur; fig. eenvoudig, ongekunsteld, naïef), bn. en bw. Een —e behoefte; een —e vraag; het —verstand, gezond; de —e loop der dingen.
Nautiek (scheepvaartkunst), v. gmv.
Nauw (eng), bn. en bw.; —heid, v.
Nauwgezet (stipt), bn. en bw.; —heid, v.
Nauwkeurig (stijf), bn. en bw.; —heid, v.
Nauwlettend, bn. en bw.; —heid, v.
Nauwte (engte), v. gmv.
Navel (lichaamsdeel), m. —s.
Naverwant (nabestaande), m. —en.
Naverwante, v. —n.
Navigabel (bevaarbaar), bn.
Navigatie (scheepvaart, ook stuurmanskunst), v.
Navolgend, bn. De —e nummers, namen, d. i. die men gaat noemen.
Navrucht (late vrucht), v. —en.
Nazaat (nakomeling), m. nazaten.
Nazeggen (iem. woorden herhalen), ik heb —gezegd (—gezeid); —er, m.; —ing, v.
Nazetten (vervolgen), ik heb den dief —gezet.
Nazoeek (navorsching), o. gmv.
Nazomer (herfst), m. —s.
Nazwren (van een wond), het zwoor —, heeft —gezworen.
Neb, nebbe (spitse bek van een vogel), v. —ben.
Neb, nebbetje (fig. mond), o. —s.
Necessaire (een licht, gemakkelijk mede te voeren taschje, kistje), v. —s.

Neerologie (levensgeschiedenis van pasgestorvenen, doodenlijst), v. —ën.
Neeroloog (levensbeschrijver van overledenen), m. —logen.
Neeromantie (de zoogenaamde waarzegging door bezuering, of de zwartekunst), v. gmv. Ook: **Nigromantie**.
Neectar (godendranic; heerlijke wijn of drank), m. gmv.
Nederduitsch (behoorende tot laag-Duitschland), bn. (o. als zn.).
Nederig (bescheiden, zedig), bn. en bw.; —heid, v.
Nederlaag, v. —lagen. De — lijden, (in het veld) verslagen worden.
Nederland (ons Vaderland, laagland), o. —en.
Nederlander, m. —s.
Nederlanderschap (de hoedanigheid van), o.
Nederlandsch, bn. De —e wetten, zeden, taal, d. i. behoorend tot ons volk.
Nederlandsch (onze taal), o. gmv.
Neder-Rijn (benaming van den Rijn van Bonn tot aan de Noordzee), m. gmv.
Nederwaarts, bw.
Nederwaartsch, bn.
Nederzetten, ik heb —gezet; —ing (kolonie), v.
Neef, m. neven.
Neefschap, o. gmv. Fig. begunstiging van
Neen, tw. (o. als zn.). [nabestaanden.
Neep (kneep), v. nepen. Iem. een — geven, d. i. schade of verlies berokkenen.
Neepjeskapje (vrouwenmutsje), o. —s; —muts, v. —en.
Neerhaal (het dikke van een letter, het tegenovergestelde van een ophaal), m. —halen.
Neerhaler (scheepst. touw), m. —s.
Neerslachtig (verdrietig, moedeloos), bn.; —heid, v.
Neerslag (het neerslaan), m. gmv.
Neerslag (een soort van rustbed), v. —en.
Neerslag (scheik. bezinksel), o. —en.
Neef (luizenei), v. neten.
Neef, niet (klinknageltje), v. —en.
Neeten, nieten (een nageltje plat klinken), ik heb geneet.
Neetoor (lichtgeraakt mensch), m. en v. —en.
Nefas (onrecht, onbillijkheid, iets dat onmogelijk is), o. Per fas et —, met alle geweld.
Neg, negge (hit, klein paard), v. —gen.
Negatie (ontkenning, loochening), v. —tiën, —s.
Negatief (cntkennend), bn. en bw.
Negatief (in de photographie), o. —ven.
Negeren (ontkennen).
Negendaagsch (negen dagen durende, ook: om de negen dagen), bn.
Negenoo (lampret; ook: kwaadaardige bloedzweer), v. —en.
Negenponder (brood, geschut, kogel), m. —s.
Neger (Afrikaan), m. —s.
Negeren (kwellen, sarren), ik heb genegerd.
Negerij (afgelegen dorp, gehucht), v. —en.
Negge (hit), v. —n. Zie **Neg**.
Neglige (nachtgewaad; ochtendkleed der dames), o. gmv.
Negligeeren (veronachtzamen).
Negotiant (koopman, groothandelaar), m. —en.
Negotiatie (onderhandeling, handel met actiën, wisselbrieven, enz.), v. —tiën, —ties.
Negotie (koopmanschap, handelsverkeer), v. —tiën, —ties.
Negotieeren (handel drijven, onderhandelen).
Neigen (overhellen tot), ik heb geneigd; —ing, v.
Nek, m. —ken. Iem. den — toekeeren, zich afwenden van hem; iem. met den — aanzien,

niet groeten, minachten; *iem. in den — zien*, hem bedriegen.

Nekken (dooden, stuk maken), ik heb genekt.
Nel (in het kaartspel de negen van troef), v. —len.

Nemen, ik nam, heb genomen. *De moeite —, de vlucht —, iem. in den arm —*, hulp zoeken bij hem; *de vrijheid —*, zich iets veroorloven; *een stad —*, innemen; *zich bad —*; *in aanmerking —*, letten op: *men moet wat geven en —*, wat plooiën, schikken; *iets kwalijk —*, euvel duiden; *iets voor lief —*, tevreden zijn met.

Nemesis (godin der wraak), v. gm.v.

Neographie (afwijking van de gewone spelling), v. gm.v.

Neologie (taalnieuwigheid), v. gm.v.

Neologisme (taalnieuwigheid), o. —n.

Neoloog (invoerder van nieuwe woorden, strever naar nieuwigheid), m. —logen.

Nephralgie (nier- of lendepijn, zenuwpijn), v. gm.v.

Nepotisme (verwantschap; verzorging van verwanten, begunstiging van familieleden), o. gm.v.

Neppe (kattenkruid), v. gm.v. Ook: **Nippe**.

Nereide (zeeminf), v. —n.

Nerf, v. —ven.

Nergens (op geen plaats), bw.

Nering (handel, vertier), v. —en.

Nero (dwingeland, wreed vorst; naam van den door zijn wreedheden beruchten Romeinschen keizer), m.

Nerveus (zenuwachtig), bn.

Nest, o. —en. Fig. roovershol, ook ondeugend

Nestel (rijksnoer), m. —en of —s. [meisje.

Nestelen (met een nestel toerijen), ik heb genesteld.

Nestelen (een nest maken), de vogel heeft genesteld; ook: ik heb mij genesteld; —ing, v.

Nesterij (onbeduidende zaak), v. —en. gm.v.

Nestig (leelijk, kribberig), bn.: —heid, v.

Nestor (een schrander, eerwaardig grijsaard; de oudste), m. gm.v.

Nef, o. —ten. *Een visch—, een vogel—.*

Nef (stipt), bn. en bw.; —jes, bw.; —heid, v.

Nef (netschrift), o. gm.v.

Netel (plant, brandnetel), v. —s, —en.

Netelachtig, bn.: —heid, v.

Neteldoek (lijnwaad), o. gm.v.

Neteldoeksch, bn. *Een —e japon*, d.i. van neteldoek.

Netelen (met netels steken), ik heb genesteld.

Netelig (fig. meeielijk, bedenkelijk); —heid, v.

Netenkam (fijne kam), m. —men.

Netten (nat maken, ook: bevochtigen), ik heb genet.

Netto (juist; zuiver, zonder afbrek), bw.

Neulen (preutelen, zaniken), ik heb geneuld.

Neuriën (halfzijd zingen) ik heb geneuried.

Neus, m. —zen. *Door den — spreken*, neusgeluiden maken; *den — voor iem. of iets ophalen*, met minachting bejegenen; *iem. een — aandraaien of een wassen — maken*, iets wijs maken; *den — overal in steken*, zich met alles bemoeien; *iem. bij den — hebben*, foppen; *hij ziet niet verder dan zijn — lang is*, hij is kortzichtig, dom; *een — krijgen*, berispt worden.

Neushaar, o. —haren.

Neushoorn, **neushoren** (dikhuidig dier, rhinoceros), m. —hoorns, —horens.

Neutelen (talmen, neutlen), ik heb geneuteld; —aar, m.: —arrij, v.

Neutelig (talmachtig), bn.; —heid, v.

Neutraal (onpartijdig, onzijdig), bn.

Neutraliseeren (in den staat van onpartijdigheid brengen; afscheiden, de verbinding verhinderen).

Neutraliteit (onzijdigheid), v. gm.v.

Neuzelen (bessuffelen), ik heb geneuzeld.

Neuzen (nasnuffelen), ik heb geneusd; —er, m.; —erij, v.

Nevel (verdichte damp), m. —s, —en.

Nevelen (misten), het heeft geneveld.

Niecht, v. —en.

Nicotine (het scherp en vergiftig bestanddeel in tabak), v. gm.v.

Niemendal (niet met al, niets), bw. (als zn.), o.

Nier (ingewand, klier), v. —en.

Nieskruid (plant), o. gm.v.; —middel, o.; —poeder, o. —s; —wortel, v.

Niet (in de loterij), v. —en.

Niet (klinknageltje), v. —en. Ook: **Neet**.

Niet (wat niet bestaat), o. gm.v. *Uit het — te voorschijn roepen; te — doen, te — gaan*.

Nieten (klinken). Zie **Neeten**.

Nietig (klein, gering), bn.: —heid, v.

Niettegenstaande, v. en vv.

Niettemin (evenwel, echter), bw.

Nieuw, bn. en bw. *Het —e jaar; een — kleed; de —e wereld, Amerika; de —e geschiedenis, een —e mode, een — leven*, anders, tegengesteld aan het vorige.

Nieuwbakken (versch), bn. Fig. *Een — ridder, een — edelman*.

Nieuweling (beginner), m. en v. —en; voor het v. ook —e.

Nieuwerwetsch (hedendaagsch), bn.

Nieuw-Holland ('t Vastland van Australië), o.

Nieuwigheid (iets nieuws), v. —heden.

Nieuwjaar, o. *Iem. zijn — geven*, d.i. een fool op nieuwjaar.

Nieuwlichter (orthodoxe), m. —s.

Nieuwmodisch, bn. *Een — kleed*.

Nieuws, o. *Er is goed —, slecht —*, d.i. bericht.

Nieuwsblad (krant), o. —en.

Nieuwsgierig, bn. en bw.; —heid, v.

Nieuwtje, o. —s.

Niezen, ik heb genesd; —ing, v.

Nigromantie (zwartekunst, tooverij), v. gm.v.

Nihil (niets), bw. (als zn.), o.

Nihilisme (leer der algeheele vernietiging), o. gm.v.

Nihilist (aanhanger van het nihilisme), m. —en.

Nijd (afgunst, misnoegen), m. gm.v.

Nijdig (afgunstig, fig. boos), bn. en bw.; —heid,

Nijdggaard (benijder), m. —s. [v.

Nijgen (buigen, 't groeten der dames), ik neeg, heb genegen.

Nijging (buiging), v. —en. *Een — maken*.

Nijlpaard (dikhuidig dier, hippopotamus),

Nijlreiger (heilige ibis), m. —s. [o. —en.

Nijnagel (stroopnagel), m. —s.

Nijpen (klemmen), ik neep, heb genepen; —er, m.; —ing, v.; —tang (werktuig), v.

Nijver, bn. en bw.; —heid (industrie, fabrieks-

Nik (hik), m. —ken. [wezen], v. gm.v.

Nikkel (metaal), o. gm.v.

Nikken (met het hoofd buigen), ik heb genikt.

Nikker (watergeest), m. —s.

Nimbus (stralenkroon, lichtkrans), m. gm.v.

Nimf (fee, elf), v. —en.

Nippe (kattenkruid), v. gm.v. Ook: **Neppe**.

Nippen (kibbelen, twisten), ik heb genipt.

Nippertje, o. *Hij kwam op het —*, op de laatste minuut.

Nis (holligheid in een muur), v. —sen.
Niveau (waterpas, waterspiegel, werktuig), o. gmv.
Nivelleeren (waterpas-maken; gelijk maken).
Nix (een waterspook, ikker, nikker), v. —en.
Nobel (voormalige munt), m. —s, —en.
Nobel (edel, voornaam), bn. Een —e daad.
Nobili (de adellijken), m. mv.
Nobiliteeren (tot den adelstand verheffen).
Nobiliteit (adeloom; adel, ridderschap), v. —en.
Noblesse (de adellijken van een oord of land; de adelstand, de ridderschap), v. gmv.
Noch (ook niet), vw.
Nochtans (niettemin), bw.
Noctambule (nacht- of slaapwandelaar), m. en v. —s.
Noemen (een naam geven, uitspreken), ik heb genoemd.
Noemer (eener breuk), m. —s.
Noen (gew. middag), m. De voor—, de achter— of na—.
Noest, m. —en. Ook: **Oest** en **Knoest**.
Noest (naarstig), bn. en bw.; —heid, v.
Noesterig (knoestig), bn.; —heid, v.
Noestig (vol kwasten, h.v. bij planken), bn.;
Nog (tot hertoe, bovendien), bw. [—heid, v.
Nogmaals (opnieuw), bw.
Nok (snik), m. —ken.
Nok (het opperste of uiterste van iets), v. —ken.
Nokken (snikken, weenen), ik heb genokt; —ing, v.
Nolens volens (goed- of kwaadschiks).
Noli mi tangere (kruidje-roer-mij-niet).
Nomaden (herders; rondzwervende stammen), m. mv.
Nomadisch (rondtrekkend, zonder vast verblijf, zwervend), bn.
Nomen (naam, naamwoord, benaming), o. nomina.
Nomenclatuur (naamregister, naamlijst), v. —turen.
Nominale waarde (naamwaarde, het tegendeel van reële waarde bij een effect), v. —n.
Nominatie (benoeming), v. —tiën, —ties. *Hij staat op de —*, d. i. op de lijst der te benoemen personen, op de voordracht.
Nommer, Nummer, o. —s; —te, o. —s.
Nommeren, Nummeren, ik heb genummerd.
Non (kloosterzuster), v. —nen.
Nonactief (toestand van een officier niet in werkelijken dienst), bn.
Nonactiviteit (de toestand van een officier, die tijdelijk buiten werkelijken dienst gesteld is), v. gmv.
Nonbalance (achteloosheid, nalatigheid), v. gmv.
Nonchalant (nalatig, achteloos), bn. en bw.
Non-interventie (het niet tusschenbeiden treden, het onzijdig blijven), v. gmv.
Nonius (werktuig, graadverdeeler), m. —sen.
Nonnefortjes (poffertjes), o. mv.
Nonpareille (zeer kleine soort van drukletter), v. gmv.
Non plus ultra (het alles overtreffende), o.
Non possumus (wij kunnen niet, het is onzinsens (onzin), m. gmv. [mogelijk].
Nonvaleur (onwaarde, oninbare post, oninbare schuld), m. —s.
Nood (kommer, ellende), m. —en. In den uitersten nood, het dreigendste gevaar; *het heeft geen —*, er is geen gevaar; *van den — een deugd maken*, zich naar tijd en omstandigheden schikken; — leert bidden; — breekt wet.

Nooddruft (behoefte), v. gmv.
Nooddruftig (arm), bn.; —heid, v.
Noode, bw., alleen gebruikelijk in: *van — hebben*, enz.
Noode (ongaarne), bw. Ik doe het —.
Nooden (uitnoodigen), ik heb genood; —er, m.; —ing, v.
Noodhulp (persoon, dienstbode), m. en v. —en.
Noodigen (uitnoodigen), ik heb genoodigd; —er, m.; —ing, v.
Noodlijdend (arm, behoeftig), bn.
Noodlijdende (persoon), m. en v. —n.
Noodlot (bestemming, fatum), o. gmv.
Noodlottig (ongelukkig), bn. en bw.; —heid, v.
Noodweer (tegenweer, verdediging uit noodzaak), v. gmv.
Noodweer, Noodweder (zwaar onweder), o. gmv.
Noodwendig (noodzakelijk), bn. en bw.; —heid, v. *De eerste —heden des levens*, de eerste levensbehoeften.
Noodzaak (dwang), v. gmv.
Noodzakelijk (noodwendig), bn. en bw.; —heid, v.
Noodzaken (dwingen, verplichten), ik heb genoodzaakt.
Noopijzer (puntig ijzer), o. —s.
Noor (Noorman), m. Noren.
Noord, bw. *De wind is —*; —houden, noordwaarts koers houden.
Noord (het Noorden), o.: (de noordelijk gelegen landen), v. *Om de —houden*, noordelijk opvaren.
Noordelijk, bn. en bw. *De —e landen van Europa*, d. i. in het N. gelegen.
Noorden, o.: —wind (wind uit het Noorden), m.
Noorderbreedte (afstand ten noorden van den evenaar), v.; —licht, o.; —zon, v.
Noord-Holland, o. gmv.
Noordhollandsch, bn. *De —e boer*.
Noordoost, bw. (als zn. o.).
Noordoostelijk, bn.
Noordoosten, o. gmv.
Noordoosteren (naar het N.O. loopen van den wind), de wind is genoordoosterd; —ing, v.
Noordsch (uit het noorden), bn.
Noordwaarts (in de richting van het N.), bw.
Noordwest, bw. (als zn. o.).
Noordwestelijk, bn. en bw.
Noordwesten, c. gmv.
Noordwestern (naar het N.W. loopen van den wind), de wind is genoordestwest; **Noordzee**, v. gmv. [—ing, v.
Noorman, m. —nen.
Noot (zangnoot en aantekening), v. noten. *Hij heeft heel wat noten op zijn zang*, hij is **Noot** (vrucht), v. noten. [veeleischend.
Noot (noteboom), m. noten.
Nop (pluis), v. —pen. *Hij is goed in de —pen*, kleeren: *hij was in de —jes*, goed gehumeurd.
Nopen (aanzetten), ik heb genoopt.
Nopens (betreffende), vz.
Nopijzer (gereedschap der lakenbereiders), o. —s.
Noppen, ik heb genoopt; —per, m; **nop-schaar**, v.
Noppig (ongelijk, oneffen), bn.
Norma (regel, voorschrift), v. gmv.
Normaal (naar den regel), bn. *In —alen toestand*, d. i. in den behoorlijken, gewonen toestand.
Normaalschool (vormschool van onderwijzers), v. —scholen.

Normaliteit (regelmatige, behoorlijke gesteldheid), v. gmv.

Norsch (stuurisch, barsch), bn. en bw; —heid, v.

Nosocomium (ziekenhuis, hospitaal), o. gmv.

Nosocomen (ziekenoppasser), m. nosocomen.

Nosogenie (het ontstaan van ziekten), v. gmv.

Nosologie (ziektenkunde), v. gmv.

Nostalgie (heimwee), v. gmv.

Nota (leeken, merkteeken; schriftelijke aanwijzing, aanmerking; beknopte rekening), v. nota's.

Notabel (aanzienlijk, voornaam), bn.

Notabele (voornaam, aanzienlijk burger),

Nota bene (let wel op!), bw. [m. —n.

Notam nemen (ad) (opmerken, in gedachten houden).

Notaris, m. —sen; —riaat, o. —riaten; —rieeel

(een —rieele akte, een oorkonde opgesteld door

Noteboom, m. —en. [een notaris), bn.

Notepad, m. —pen.

Notereen (aanteekenen).

Notemuskaat (noot), v. —katen; (stof), o.

Notenkraker (werktuig), m. —s.

Notenpapier (muziekpapier), o. gmv.

Notie (begrip, denkbeeld), v. —tiën, —ties.

Notificatie (aankondiging, bekendmaking), v. —tiën, —ties. Voor — aannemen, voor kennisgeving aannemen.

Notificeeren (melden, ter kennis brengen).

Notitie (opteekening, opgaaf), v. —tiën, —ties. — van iets nemen, het de aandacht waardig keuren.

Notoriëteit (openbare of algemeene bekendheid), v. Ook: notoriteit.

Notre-Dame (Onze Lieve Vrouw, de maagd Maria; ook: de groote kathedraal te Parijs), v.

Notulen, notels (korte aanstippen van hetgeen in een vergadering behandeld is), v. mv.

Notweg (een breede rijweg), m. —en.

Nouveauté (nieuwheid; het nieuwe; iets nieuws op 't gebied der mode), v. —s.

Novateur (vinder, invoerder van nieuwigheden), m. —s.

Novelle (romantisch verhaaltje), v. —n.

Novellist (schrijver van novellen), m. —en.

November (slachtaand), m. gmv.

Novene (bij de R.K. godsdiensstofening, tot een zeker doel, welke gedurende negen dagen herhaald wordt), v. —n.

Novice (nieuweling in een klooster), m. en v. —s.

Noviciaat, novifiaat (proeftijd, proefjaar), o. gmv.

Novitius (baar, student die in het corps wil worden opgenomen), m. —til.

Nuance (tint, schakeering, aardige kleurmenging, licht en bruin), v. —s, —n.

Nuanceeren (schakeeren, beschaduwen).

Nuchter, bn. en bw. Hij is nog —, heeft nog niets gebruikt; iets innemen op de —e maag; hij is — thuis gekomen, d. i. niet dronken; een

— kalf, een pasgeboren kalf.

Nuditeit (naaktheid, ontbloothed), v. gmv.

Nuf (ingebeeld meisje), v. —ten.

Nuffen (talmen, dralen), ik heb genuft.

Nuffig, bn.; —heid, v. —e knipsels (C. O.).

Nuk (luim, vlaag), v. —ken.

Nukkelig (eigenzinnig), bn.; —heid, v.

Nul, v. —len. Hij is daar een — in 't cijfer, hij heeft daar niets in te brengen; hij is een echte —, een onbeduidend mensch.

Nuliteit (nietigheid, nieteling), v. —en

Numerair (naar het getal), bn.

Numerair (gemint geld, de waarde der in omloop zijnde specie), o. gmv.

Numereeren (tellen, nummeren).

Numerous (talrijk), bn.

Numeri (naam van Mozes' vierde boek, inhoudende de volkstelling der Israëlieten), o. gmv.

Número (nummer, nummer), o. —s.

Numeroteeren (benummeren, met cijfers teekenen). [gmv.

Numismatiek (munt- en penningkunde), v.

Numismatisch (de munt- en penningkunde betreffende), bn.

Numismatographie (beschrijving van oude munten), v. gmv.

Nummer, Nummeren, enz. Ook: **Nommer, Nummeren**, enz.

Nuntius (afgevaardigde; pauselijke afgezant), m. —sen.

Nuptiaal (wat een bruiloftsday, het huwelijkbe-

Nurk, Nork (knorrepot), m. —en. [tref], bn.

Nurken (knorren), ik heb genurkt.

Nurkig (knorrig), bn. en bw.; —heid, v.

Nurksch (vol grillen en kuren), bn.; —heid, v.

Nusselen (talmen, beuzelen), ik heb genusseld; —aar, m.

Nut, (voordeel), o. gmv. Ten —te van: het —, de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen.

Nut, bn. en bw. Een —te les.

Nutsvergadering, v. —en; —verhandeling, v.

Nuttreeren (voeden, opkweeken), bw. [—en.

Nutritie (voeding), v. gmv.

Nutritief (voedend, voedzaam), bn.

Nutten (nuttig zijn), het heeft genut. Het nut mij niets, d. i. baat, helpt niets.

Nuttig (voordeelig), bn. en bw.; —heid, v.; —heidsleer, v.

Nuttigen (spijs of drank gebruiken), ik heb genuttigd; —lug, v.

O., v. o's. — De vierde klinkletter, de vijftiende

O. — Oost. [letter van het alfabet.

Ob. — *Obiit*, hij of zij is overleden.

O.I. — Oost-Indië.

O.M. — Openbaar Ministerie.

% — percent (pCt), *procentum*, Lat. ten honderd.

O.S. — (in den almanak): Oude Stijl.

O.T. — Oud-Testament.

O.V. — Oud-Verbond.

[en wee's.

O., tw. (als zn. o.), o's. Met veel —'s en ach's

Oase (vruchtbare streek in 't midden der zandwoestijnen), v. —n.

Obedieeren (gehoorzamen).
O-beenen (kromme beenen), o. mv. Een oud man met —.
Obelisk (spitszuil; graf- of pronknaald), m. —en.
Obiit (hij of zij is gestorven). Zie de verkorting **Ob**.
Object (voorwerp, zaak of persoon der beschouwing; het doel of eindooiwerk), o. —en.
Objecteeren (tegenwerpen).
Objectie (tegenwerping, bedenking, tegenspraak), v. —ties, —tiën.
Objectief (werkelijk bestaand), bn.
Objectief (de naar het voorwerp gerichte lens in verrekijkers en microscopen), o. —tieven.
Objektiviteit (voorwerpelijheid, uiterlijkheid, gesteldheid eener buiten ons liggende zaak), v. gmv.
Oblaat (gewijd avondmaalsbrood), v. oblaten.
Oblie (dunne wafel), v. —ën.
Obligaat (verboden, verplicht; muz. begeleidend; noodzakelijk), bw.
Obligaat (muziekstuk, gezet voor éene stem of één instrument, gewoonlijk met begeleiding voor te dragen), o. —gaten. Een — op den hoorn (C. O.).
Obbligatie (schuldbrief), v. —tiën, —ties.
Oblige (verplicht! heb dank!), v. —en.
Obligeant (dienstwillig, verplichtend, beleefd).
Obligeeren (dienst bewijzen, verplichten; noodzakelen).
Oblivius (vergeetachtig), bn. [m.
Obolus, obool (Grieksche pasmunt, penning).
Obseceen (oneerbaar, schandelijk, ontuchtig), bn.
Obsceneit (liederlijkheid), v. —en.
Obscureeren (verduistern; verdonkeremen).
Obscuriteit (duisternis; onverstaanbaarheid; vergetelheid), v. gmv.
Obscuur (donker, onbekend, onberoemd), bn.
Obsedeeren (op iemands handelingen, redenen, enz. nauwkeurig acht geven; lastigvallen).
Observabel (opmerkwenswaardig; in acht te nemen), bn.
Observantie (inachtneming; regel), v. —tiën, —s.
Observatie (waarneming, bespieding; opmerking), v. —tiën, —ties.
Observator (opmerker; hij, die sterrenkundige waarnemingen doet op een observatorium), m. —s.
Observatorium (sterrenwacht), o. —s, —toria.
Observeren (op- of aanmerken, gadeslaan, waarnemen).
Obsoleeren (verouderen, buiten gebruik raken).
Obsoleet (verouderd, in onbruik geraakt), bn.
Obstakel (hinderpaal, belemmering, b'letsel).
Obstetrie (verloskunde), v. gmv. [o. —s.
Obstetrisch (verloskundig), bn.
Obstinaat (eigenzinnig, halsstarrig), bn.; —heid, v.
Obstinatie (koppigheid, halsstarrigheid), v. gmv.
Obstipatie (hardlijvigheid, verstopping), v. gmv.
Obstructie (verstopping, hardlijvigheid), v. —tiën, —ties.
Obstrueeren (verstoppen, hardlijvig maken, belemmeren; betimmeren, b.v. iemands licht).
Obtineeren (verkrijgen, erlangen, zijn oogmerk bereiken).
Ocasie (gelegenheid, geschikte tijd, aanleiding), v. —siën, —sies.
Ocasioneeren (gelegenheid geven, veroorzaken).
Occident (het Westen), o. gmv.
Occidentaal (Westersch), bn.
Occult (verborgen, heimelijk), bn. en bw.

Occulteer (verbergen, verhelen, geheim houden).
Occupatie (bezigheid; bezetting; in bezit hebbing), v. —tiën, —ties.
Occupeeren (bezetten, innemen; bezighouden).
Occureeren (ontmoeten, voorvallen, voorkomen).
Occurrent (voorkomend, plaatsgrijpend), bn.
Oceaan (wereldzee), m. oceanen.
Ochtend, Uchtoend (morgenstond), m. —en.
Octaaft (8e toon, omvang van 8 tonen; een tijdperk van 8 vierdagen in de R.C. kerk), v. octaven.
Octant (hoogtemeter, werktuig in de sterrenkunde), v. —en.
Octavo (in) (boekformaat van acht bladen in een vel, 8°), bw.
October (wijnmaand), m.
Octogoon (achthoek), m. —gonen.
Octrooi (handelsvrijheid, vergunning, een verleend uitsluitend recht tot het maken en verkoopen van zeker iets), o. —en.
Octrooieeren (een octrooi verlenen aan iemand of op iets).
Oculair (het oog betreffend; met de oogen beschouwend), bn. Een —e inspectie.
Oculair (een der lenzen in een kijker), o. —en.
Oculatie (enting), v. gmv. [—s.
Oculeeren (enten).
Oculist (oogarts, oogmeester), m. —en.
Odalisk (slavinnen der vrouwen in den Ode (liërzang), v. —n. [harem), v. mv.
Odeon, Odeum (zang- of muziekzaal), o. gmv.
Odeur (reuk, geur), v.; —s (reukwerken).
Odieus (hatelijk, ergertijk, walgtijk), bn.
Odium (haat, vijandschap), o. gmv.
Odometer of Podometer (weg- of schredenmeter), m. gmv.
Odoriferant (welriekend), bn.
Oeconomie (staathuishoudkunde, spaarzaamheid), v. gmv.
Oeconomisch (staathuishoudkundig; spaarzaam), bn.
Oeconoom (staat- (en ook land-)huishoudkundige), m. —nomen.
Oefenen, ik heb geoefend; —ing, v. Een pianist moet zich dagelijks —; een gymnast oefent zijn gewrichten en spieren.
Oil-de-boeuf (rond dakvenster; opening in een schoorsteen), o. oeils-de-boeuf.
Oer (tjzerhoudende aarde), o. gmv.
Oeros (wild rund), m. —sen.
Oest, Oestig, enz. Zie **Noest**, enz.
Oester (schaaldier), v. —s, —en.
Oever (zoom van meer, rivier of zee), m. —s.
Offendeeren (beleedigen, krenken, aanstoot geven).
Offensie (aanval, beleediging), v. —sies, —siën.
Offensief (aanvallend), bn. Een — verbond.
Offer, o. —s, —en.
Offeraar (de priester die offert), m. —s, —aren.
Offerande, v. —n.
Offeren (opdragen, aanbieden, geven), ik heb geofferd; —aar, m.; —ing, v.
Offerte (aanbieding, aanbod, voorstel), v. —s.
Officiant (onbiedersgeschikt bediende bij een ambt; dienstdoende priester), m. —en.
Officie (ambt, post, dienst, bediening), o. —ciën, —cies. Het heilig —, de inquisitie.
Officieel (van regeringswege; geloofwaardig, echt), bn. en bw. Dit zijn —e berichten.
Officier (krijgsmann met den graad van lieutenant of hooger), m. —en, —s.

Officieus (dienstwillig, hulpvaardig, gediens-
stig; onderhandsch), bn. en bw. Dit zijn
maar officieuze berichten, niet-officieel, min-
der geloofwaardig.

Officio (ex) (van ambtswege), bw.

Offreeren (aanbieden).

Ogief, Ojief (spitsboog, vloeiëst), o. —en.

Ogivaal (spitsbooggewijze), bn.

Oir (nakroost), o. Dirk VI overleed zonder
mannelijk —.

Ojief, o. Zie **Ogief**.

Oker (gele aardsoort), v. —s (soorten).

O kernoot, v. —noten. Zie **O kernoot**.

O kernoot, O kernoot (zeer groote noot, wal-
noot), v. —noten.

Oksaal (galerij, zangerskoor in R.C. kerken),
o. oksalen.

Oksel (holte onder den arm), m. —s, —en.

Okschoofd (± 220 L.), o. —en.

Olderman (overheidspersoon in Friesland), m.

—s, —nen en olderlieden.

Oleander (sierplant), m. —s.

Olie (een vette vloeistof), v. oliën.

Oliedom (aartsdom), bn.

Oliën (met olie bestrijken, insmeren), ik heb
geolied.

Oliesal (R.K. sacrament der stervenden), o. gmv.

Olifant (dikhoudig zoogdier, grootste land-
dier), m. —en.

Oligarch (lid van een oligarchisch bewind),
m. —en.

Oligarchie (regeering, welke uit eenige aristo-
craten bestaat, die zich van het bewind
hebben meester gemaakt), v. gmv.

Oligarchisch (door aristocraten geregeerd,
voor de oligarchie gestemd), bn.

Olijf (voor den boom), m. (voor de vrucht), v.
olijven.

Olijfhof (olijvenboomgaard, Gethsemané), m.
—hoven. Mijn liefste plek is een —geworden.
mijn hoogst geluk is in den diepsten ramp-
spoed verkeerd.

Olijvenolie, Olijfolie, v. gmv.

Olim (voorheen, eertijds; voormaals), bw. In de
dagen van —, in oude, vergeten dagen.

Olla podrida (poespas, mengelmoes, alles
onder elkander, potpourri), o. gmv.

Olm (boom), m. —en.

Olographisch (eigenhandig geschreven), bn.
Een — testament.

Olympiade (tijdruimte van 4 jaar), v. —en.

Olympisch (tot den Olympus of hemel be-
hoorend), bn. De —e spelen, volksspelen in
het oude Griekenland sedert 476 v. C. om de
4 jaar gevierd.

Olympus (berg in Thessalië, verblijfplaats
der goden), m.

Omarren, ik heb —armd; —arming, v.

Omber (donkerbruine, vette aardsoort), v. gmv.

Omber (in 't kaartspel), m. —s.

Omberdoos (fichesdoos), v. —doozen.

Ombernen (het omberspel spelen), ik heb ge-
omberd.

Omberspel (het spel), o. —spelen: (stel kaar-
ten), o. —spellen.

Ombervisch (zeebaars in de Middell. Zee), m.
—visschen.

Ombervogel (reiger in Z. Afrika), m. —s.

Ombladen (omslaan), ik heb —geblaad.

Ombbladeren (blaadjes omslaan zonder te
lezen), ik heb —gebladerd; ook: ik bladerde,
heb —bladerd.

Ombocht (ronde kmt), v. —en.

Ombrage (schaduw, verdenking, argwaan),
v. gmv.

Ombrageus (schuw, vreesachtig, wantrou-
wend, ergdenkend), bn.

Ombrassen (scheepsw., van richting doen
veranderen), ik heb —gebrast.

Ombrengen (dooden; ook rondbrengen), ik
heb —gebracht; —brenger, m.; —brenging, v.

Omdelven (omspitten, omgraven), ik dolf —,
heb —gedolven: ook: ik —dolf, heb —dolfen.

Omdijken (met een dijk omsluiten), ik heb
—dijkt; —dijking, v.

Omdoen, ik deed —, heb —gedaan. Een man-
tel, een doek —, d. i. omhangen, omslaan.

Omdolen (rondwalen, al dolende rondgaan),
ik heb —gedoold; ook: heb —doold; —doling, v.

Omdraai (keer, wending), m. —en.

Omega (de laatste letter van het Gr. alpha-
bet, het einde), v. —s.

Omeggen, ik heb —geëgd; —egging, v. Gij
moet den akker opnieuw —.

Omelet (eierkoek), v. —ten.

Omen (voortekenen), o.

Omgaan, ik ging om, ben omgegaan. Er gaat
hier veel om, er is hier veel drukte, vertier:
zij gaan met elkaar om als broer en zus.

Omgang (het omgaan), m. gmv.

Omgang (galerij), v. —en.

Omgelanden (eigenaars), m. en v. mv.

Omgelegen (omliggend), bn. De — akkers,
wateren, enz. [trekken].

Omgetogen, vd. van het vero. Omtieën (om-
Omgeven (omringen), ik —gaf, heb —geven.

Omgeving (kring, waarin iem. zich beweegt), v.

Omgezetenen (omwonen), m. en v. mv.

Omgiert (omzwaai, omdraai), m. —en.

Omhaal (omslag, drukte), m. —halen.

Omhang (omkleeding, omhulsel), m. gmv.

Omheinen (met een schutting omringen), ik
heb —heind.

Omheining (schutting), v. —en; —inkje, o. —s.

Omhuiven (met een huif bedekken, om-
sluieren), ik heb —huifd.

Omneus (onheilspellend), bn.

Ommissie (uitlating, verzuim, abus), v. —sien, —s.

Omkaden (met een kade omsluiten), ik heb
—kaad; —ing, v.

Omkant (omsloten), bn. Een meer met een
rij huizen —.

Omkantelen, omkentelen (omwentelen), ik
heb en het is —gekanteld; —kanteling, v.

Omkanten (ergens een kant om maken), ik
heb —gekant.

Omkapt (in een kap gehuld), bn.

Omkeer, ommekeer (verandering), m. gmv.

Omkomen (het leven verliezen), hij kwam —,
is —gekomen. Bij een brand, een schipbreuk,
een ontploffing —.

Omkoop, m. gmv.

Omkoopbaar (veel voor geld), bn.; —heid, v.

Omkoopen (door geld doen omdraaien van
richting of partij), ik kocht —, heb —gekocht;
—er, m.; —erij, v.; —ing, v.

Omkoold (er — zijn), bw. uitdr.: dood zijn.

Omkreits, ommekreits (omtrek), m. gmv.

Omkring, ommekring, m. —en.

Omliggend, bn. De —e akkers.

Omloufd (dicht, met loof omhangen), bn.

Omloop, m. —en. De — van 't bloed; de —
der raderen in een uurwerk; de — der
planeten; de — van muntspecieën, enz.

Ommekant (keerzijde), m. —en.

Ommering (omtrek, het vlak door een kring

- ingesloten), m. 's Werelds wijde —. Ook: **Omring**, vero.
- Ommekomst** (afloop van een termijn), v. gmw. Telkens na — van 3 maanden dient hij een rapport in.
- Ommestaand**, bn. Zie **Omstaand**.
- Ommeezen**, **Omzien** (in een ommeziejtje, d. i. in een oogwenk, in een oogenblik), o. gmw.
- Ommeezijde** (ommekant), v. —n. De — van een bladzijde schrifts.
- Ommezwaai**, m. Zie **Omzwaai**.
- Ommuren**, ik heb —muurd; —ing, v. Een stad —.
- Omnibus** (openbaar rijtuig, dat in groote steden de gemeenschap tusschen bepaalde punten der stad onderhoudt), m. —sen.
- Omnipotent** (alvermogend, almachtig), bn.
- Omnipotentie** (almacht, alvermogen), v. gmw.
- Omnishomo** (iemand die tot alles gebruikt wordt), m. gmw.
- Omnivoor** (alverslindend), bn.
- Omplooi**, v. —en.
- Ompraten** (overhalen), ik heb —gepraat; —er, m.; —ing, v. Men heeft hem zien om te —, d. i. met mooie praatjes van partij doen veranderen.
- Omrand** (lijst), m. —en.
- Omreis** (inspectiereis), v. —zen.
- Omring**, m. Zie **Ommerring**.
- Omringkade**, v. —n.
- Omrit** (het rijden om iets heen), m. —ten.
- Omroepen** (bekendmaken), ik riep —, heb —geroepen; —er, m.; —ing, v.
- Omrull**, m. gmw.
- Omschaauwen** (dicht.). Zie **Omschaduwen**.
- Omschaduwen** (rondom beschaduwen), ik heb —schaduw (—schaaduw). Hooge bomen — dat landhuis.
- Omslachtig** (met veel omhaal en drukte), bn.; —heid, v.
- Omslag** (omhaal, drukte), m. gmw.
- Omslag** (belasting), m. —en. De hoofdelijke —, gemeentelijke belasting voor elk hoofd van een gezin.
- Omslag** (voorwerp), m. en o. gmw.
- Omsluieren**, ik heb —sluierd; —ing, v.
- Omspraak** (in — brengen, ter tafel brengen), v.
- Omstaand**, **ommestaand** (omringend), bn. De —e huizen, de —e kinderen.
- Omstand** (drukke, omhaal), m. vero. *Maak toch zoo'n — niet.*
- Omstander**, m. —s.
- Omstandig** (breedvoerig), bn.; —heid, v. Een — schrijven, een — verslag, een — verhaal, een —e brief, enz.
- Omslouten** (verpakken), ik heb —gestouwd. Ge dient die lading om te —, d. i. anders samenpakken.
- Omstreek** (de omliggende landstreek), v. —streken. Heel de — was op de been, d. i. al de bewoners.
- Omstreeks** (ongeveer, omtrent), bw.
- Omtocht** (omgang), m. —en.
- Omtogen** (omringd), vd. v. h. vero. *Omtièn* (om-
Omtrede, omtreee, v. —treden. [trekken].
Omtreden, ik trad —, ben en heb —getreden.
Omtrek, m. —ken.
Omtrent, bw. en vz. *Geen sterveling —, d. i. in de nabijheid; er zijn veel geruchten — hem in omloop, d. i. betreffende.*
- Omtuinen** (omsluiten door een tuin of haag), ik heb —tuind; —ing, v.
- Omvaart** (het omvaren), v. gmw.
- Omval** (het omvallen), m. —len.
- Omvang** (omtrek, grootte), m. gmw.
- Omvleugelen**, ik heb —vleugeld; —ing, v.
- Omvraag**, **Omvrage** (rondvraag), v. *Er werd een — over het voorstel gehouden; zonder hoofdelijke — werd het voorstel aangenomen, d. i. bij acclamatie.*
- Omweg** (een weg die om, d. i. langer is), m. —en.
- Omwoners** (omwonenden), m. mv. *Onze — verschillen 12 uur met ons in tijd, d. i. menschen, wonende op dezelfde parallel, maar 180° in lengte verschillend.*
- Omwrikbaar** (omverzettelijk), bn.
- Omwrikken** (omrucken), ik heb —gewrikt.
- Omzet** (handel, verkoop), m. gmw.
- Omzichtig** (bedachtzaam), bn. en bw.; **heid**, v.
- Omzien**, o. Zie **Ommezien**.
- Omzwaai** (omdraai, omkeer), m. —en. Ook: *ommezwaai.*
- Onbekoakt** (niet gaar), bn.; —heid, v. *Een — antwoord, voorstel, d. i. niet rijpelijk overwogen, ondoordacht.*
- Onbenullig** (dom, zonder begrip), bn.; —heid, v.
- Onberaden** (onbezonnen), bn.; —heid, v.
- Onbescheid** (dwaasheid, onverstand), o. vero.
- Onbescheiden** (onbeleeft, aanmatigend), bn. en bw.; —heid, v.
- Onbeschoft** (lomp, plomp van manieren brutaal), bn. en bw.; —heid, v.
- Onbeschrijfelijk** (alle beschrijving te boven gaande), bn. en bw.
- Onbestorven**, bn. *Een — weduwe, weduwnaar, d. i. gescheiden voor goed of door uitlandigheid van hun echtgenoot, — vleesch, d. i. versch, pas geslacht.*
- Onbesuisd** (doldriftig, woest), bn. en bw.; —heid, v.
- Onbetaalbaar**, bn.; —heid, v. *Een —are ge-*
- Onbevaren**, bn.; —heid, v. [legenheid.
- Onbezwalkt** (niet met damp beslagen), bn. *De —e deugd, d. i. reine, zuivere; 't — azuur, een —e hemel.*
- Onbezweken** (volhardend, standvastig), bn. *Zij streeden met — moed; stand houden met — trouw, d. i. onwrikbare trouw.*
- Onbillijk** (onredelijk, onwettig), bn. en bw.; —heid, v.
- Onbruik**, o. *In — raken, d. i. het wordt niet meer gebruikt.*
- Once** (medicinaal gewicht), v. —n. *Een medicinaal pond had 12 oncen.*
- Ondaad** (wandaad), v. —daden.
- Ondank**, m. *Iets met — beloonen, vergelden; — is 's werelds loon.*
- Ondankbaar**, bn. en bw.; —heid, v.
- Ondanks**, vz. *Hij deed het — mijn verbod, d. i. in weerwil van.*
- Ondeeg** (te), bw. uitr. *Dat kwam zeer —, d. i. te onpas, ongelegen.*
- Onderdaan**, m. —danen (spottend voor beenen). *Hij is Nederlandsch —.*
- Onderdanig** (onderworpen), bn. en bw.; —heid, v.
- Onderdeel** (evenmatig deel), o. —en.
- Ondergang** (het ondergaan), m. *De — der zon, der maan; dat is zijn —, d. i. verderf, val.*
- Ondergeschikt** (afhankelijk), bn.; —heid, v.
- Ondergeschoven**, bn. slechts gebruikelijk in: *een —, niet wettig, d. i. aangenomen kind.*
- Ondergestoken** (heimel'ijk, bedrieglijk). Een — processtuk.
- Ondergeteekende**, m. en v. —n.
- Ondergoed** (lijflijnnen), o. —goederen.

Onderhandelaar, m. —aren, —aars.
Onderhandelen, ik heb —handeld; —ing, v.
Onderhandsch, bn. *Een —e koop of verkoop*, d. i. niet openbaar; *een —e aanbesteding, verpachting, verkuring, enz.*
Onderhebbend, bn. *De —e manschappen*, d. i. die waarover men het bevel heeft.
Onderhevig, bn. *Hij is zeer — aan koorts, kiespijn*, d. i. er mede behept.
Onderhoorig (*ondergeschikt*), bn.; —heid, v.
Onderhoud (*verzorging, voeding*), o. gmv.
Onderhouden (*verzorgen*), ik —hield, heb —houden; —er, m.; —ing, v.
Onderhoudend (*aangenaam, levendig*), bn. *Een — prater, een — boek, op —e wijze.*
Onderhuren (*op slinksche wijze iemand of iets huren*), ik heb —huurd; —ing, v. *Hij heeft mij dien knecht, die dienstbare, dat huis —huurd.*
Onderkennen (*kennen uit iets anders*), ik heb —kend.
Onderkomen (*huisvesting, woning, schuilplaats*), o. gmv.
Onderkoopen (*op slinksche wijze door koop in 't bezit raken van iets*), ik —kochte, heb —kocht; —er, m.; —ing, v. *Hij heeft mij dat huis —kocht.*
Onderkruipen (*heimelijk een voordeel afwinnen*), ik —kroop, heb —kropen; —er, m.; —ing, v. *Die reiziger zoekt mijn klanten te —.*
Onderlaag (*steinlaag*), v. —lagen.
Onderleen (*leen uit de tweede hand, achterleen*), o. —en.
Onderlegd, **Onderleid** (*met bekwaamheid toegerust*), bn.
Onderleggen, ik heb —gelegd, —geleid; ook: —legd, —leid; —legger, m.; —legsel, o.
Onderleid, bn. Zie **Onderlegd**.
Onderlijk (*scheepsw. omboordsel aan den onderkant van een zeil*), o. —en.
Onderling (*onder elkanders*), bw. —e *bijstand.*
Ondermaansch (*aardsch*), bn. vero.
Ondermaansche (*de aarde*), o. vero.
Ondermaat (*indroging, inkrimping*), v. gmv.
Ondermijnen (*ondergraven, verzwakken*), ik heb —mijnd; —er, m.; —ing, v. *Dat zal uw gezondheid —; dat zal het gevoel van zedelijkheid —.*
Ondernemen (*uitvoeren, wagen*), ik —nam, heb —nomen; —er, m.; —ing, v.
Onderpand (*waarborg*), o. —en.
Onderregent (*tweede regent*), m. —en; —schap, o.
Onderrecht (*onderwijs*), o. gmv.
Onderrichten (*leren, oefenen*), ik heb —richt; —er, m.; —ing, v.
Onderscheid (*verschil*), o. gmv. [bn.
Onderscheiden (*verschillend, uiteenlopend*),
Onderscheiden (*onderscheiden*), ik —scheidde, heb —scheiden; —ing, v. *Zich —, uitmunten.*
Onderscheppen (*stuiten, opvangen*), ik heb —schept; —ping, v. *Brieven —.*
Onderschout (*tweede schout*), m. —en. vero.
Onderschrijven (*ondertekenen*), ik —schreef, heb —schreven; —ing, v.
Ondershands (*niet openlijk, in 't geheim*), bw.
Onderspit (*laatste spit*), o. *Het — delven*, fig. de nederlaag lijden; *in het — geraken, zijn*, d. i. in verval komen of zijn (met zijn zaken).
Onderstaan (*durven wagen*), ik —stond, heb —staan.
Onderstaand (*hieronder*), bn. —e *figuur.*
Onderstboven (*alles dooreen*), bw.

Onderste (*benedenste gedeelte*), o. gmv.
Ondersteek (*bedekt nadeel, bedrog*), m. —steken.
Onderstel, o. —len. *Het — van een rijtuig, wagen enz.*
Onderstellen (*als waar aannemen*), ik heb —steld; —ling, v.
Ondersteunen (*helpen*), bw. zw. ik heb —steund; —ing, v.
Onderstut (*steunsel*), m. —ten.
Onderstuurman, m. —lieden, —lui.
Onderteekenaar, m. —naren, —naars.
Ondertekenen, ik heb —teekend; —ing, v.
Ondertijds (*ru en dan*), bw. vero.
Ondertrouw, m. *In — opnemen, aantekenen*
Ondertrouwde, m. en v. —n. [ten huwelijk.
Ondertrouwen (*in ondertrouw verbinden*), ik heb —trouwd; —ing, v.
Ondertusschen (*inmiddels, onderwijl*), bw.
Ondervinden (*leren kennen*), ik —vond, heb —vonden; —ing, v.
Ondervragen (*in 't verhoor nemen*), ik —vraagde, —vroeg, heb —vraagd; —er, m.; —ing, v.
Onderweg, bw. *Hij sprak — geen woord.*
Onderwereld, v. gmv.
Onderwerp (*stof, punt der gedachte, eener verhandeling*), o. —en.
Onderwerpen (*onder gezag brengen*), ik —wierp, heb —worpen; —ing, v.
Onderwicht (*kleiner gewicht door indrogen*),
Onderwijl (*inmiddels*), bw. [o. gmv.
Onderwijs, o. gmv.
Onderwijzen, ik —wees, heb —wezen; —zer, m.; —zeres, v.; —zing, v.
Onderwinden (*zich*) (*zich vermeten, iets wagen*), ik —wond mij, heb mij —wonden.
Onderworpeling, m. en v. —en; ook —e, v.
Onderworpen (*gelaten, gehoorzaam*), bn.; —heid, v.
Onderzaat (*onderdaan*), m. —zaten.
Onderzoek, o. gmv.
Onderzoeken (*navorschen*), ik —zocht, heb —zocht; —er, m.; —ing, v.
Ondeugd (*grebek*), v. —en.
Ondeugd (*persoon*), m. en v. —en.
Ondeugend (*stout, lastig*), bn.; **heid**, v.
Ondicht (*proza*), o. gmv.
Ondienst (*slechte dienst*), m. —en.
Ondienstig (*nutteloos*), bn. en bw.
Ondier (*monster, gedrocht*), o. —en.
Onding (*nietswaardig voorwerp*), o. —en.
Onecht (*samenleving buiten huwelijk*), m. gmv.
Onecht (*valseh, niet echt*), bn.; —heid, v. *Een — kind, niet wettig; een —e breuk* (rekenk.).
Oneenig (*in twist*), bn. en bw.; —heid, v.
Oneer (*schande, smaad*), v. gmv.
Oneruus (*drukkend, lastig, bezwarend*), bn.
Onge (*gesmolten vet van slachtoe*), v. gmv.
Ongelikt (*fig. ongenarierd*), bn.; —heid, v.
Ongehoof (*gemis van geloof*), o. gmv.
Ongeluksbode (*breyer van slechte tijdingen, ook jobsbode*), m. en v. —n; —kind, o. —eren; —profeet, m. —propheten.
Ongemak (*hinder, last*), o. —ken.
Ongenade (*misnoegen*), v. *In — vallen*, de hoveling raakt de gunst des vorsten kwijt; *zich op genade of — overgeven*, d. i. zich onvoorwaardelijk overgeven.
Ongenade (*ruw, hard*), bn. en bw.
Ongeneugte (*ongenoeogen*), v. —n. vero.
Ongenoegen, o. *Zich iem. — op den hals halen*, ontvreedenheit met iem. hebben, krijgen.

Ongerept (*onbesproken*), bn. Fig. eerbaar, ongeschonden.
Ongerief (*hinder, last*), o. gmv.
Ongeriefelijk (*hinderlijk, lastig*), bn.; —heid, v.
Ongერიjnd (*dwaas, belachelijk*), bn. en bw.;
Ongeval (*ramp, ongeluk*), o. —len. [—heid, v.
Ongeveer (*ten naastenbij*), bw.
Ongodist (*godloochenaar*), m. —en.
Ongodisterij (*godloochening*), v. gmv.
Ongunst (*misoenen*), v. gmv.
Ongunstig (*nadeelig*), bn. en bw.; —heid, v.
Onguur (*akelig, schrikwekkend*), bn.; —heid, v.
Onhandig (*lomp, linksch*), bn. en bw.; —heid, v.
Onhebbelijk (*ongemanierd*), bn. en bw.; —heid, v.
Onheil (*ramp, groot ongeluk*), o. —en.
Onheuglijk, bn. Sedert —e tijden, d. i. lang verlopen tijden.
Onklaar (*duister, niet helder, niet in orde*), bn. en bw.; —heid, v. Een —anker, dat in den ketting verward zit.
Onkosten, m. mv.
Onkreukbaar, bn. —are trouw, onveranderlijke, volhardende trouw.
Onkruid, o. —en; — vergaet niet, wat slecht is, blijft in wezen.
Onkuisch (*onrein van zeden*), bn.; —elijk, bw.;
Onkunde (*domheid*), v. gmv. [—heid, v.
Onland (*woeste grond*), o. —en.
Onlust (*kwelling, verdriet, lusteloosheid*), m.
Onlusten (*woelingen*), m. mv. [gmv.
Onlustig (*droevig, neerslachtig*), bn. en bw.; —heid, v.
Onmacht (*flauwte, zwakte*), v. In — vallen.
Onmensch (*wreeddaard*), o. —en.
Onmenscheijk (*barbaarsch*), bn. en bw.; —heid, v.
Onmerkbaar, bn. en bw. Een —are vertraging.
Onmetelijk, bn. en bw.; —heid, v.
Onmin (*twist, vijandschap*), v. gmv.
Onmiskenbaar (*onwedersprekelijk*), bn.; —heid, v.
Onmondig (*minderjarig*), bn.; —heid, v.
Onnaspetrijk (*ondoorgrondelijk*), bn.; —heid, v.
Onnoozel (*onschuldijg, dom*), bn. en bw.; —heid, v.
Onnut (*zonder nut, ijdel*), bn. —te klap.
Onpas (*te*) (d. i. niet van pas, ongelegen), bw.
Onraad (*gevaar, verwarring*), m. gmv.
Onrecht, o. gmv. Iem. — doen; ten —e, bw. verkeerdelijk.
Onredelijk (*onbillijk*), bn. en bw.; —heid, v.
Onrijm (*proza*), o. gmv.
Onroomsch (*protestantsch*), bn.
Onrust (*geen rust, angst, bekommering*), v. —en.
Ons (*hectogram*), o. —en.
Onschuld (*schuldeloosheid*), v. Zich beroepen op zijn —; de kinderlijke —; de —verdedigen.
Onschuldijg (*zonder schuld, argeloos*), bn. en bw. De —e teederheid der jeugd (C. O.).
Onspoed (*tegenspoed*), m. —en.
Onstnig (*hevijg, geweldijg*), bn. en bw.; —heid, v.
Ontaard (*verwilderd, verbasterd*), bn.; —heid, v.
Ontaarden (*verbasteren*), ik ben —aard; —ing, v.
Ontadelen (*fig. verlagen*), ik heb —adeld; —ing, v.
Ontberen (*missen, niet bezitten*), ik heb —beerd; —ing, v.
Ontbieden (*laten komen*), ik —bood, heb —boden; —er, m.; —ing, v.
Ontbijt, o. —en.

Ontbijten, ik —beet, heb —beten.
Ontbladeren, ik heb —bladerd; —ing, v. De wind ontbladerde de boomen, d. i. van den bladerdos berooven.
Ontblooten (*blood maken*), ik heb —bloom; —ing, v. Het zwaard —, het hoofd —.
Ontboezemen (*zijn hart uitstorten*), ik heb —boezemd; —ing, v.
Ontbolsteren (*fig. beschaven*), ik heb —bolsterd; —ing, v.
Ontbranden (*in vlam geraken*), het is —brand; —ing, v.
Ontbreken (*niet voorhanden zijn*), het —brak, heeft —broken; —ing, v. Het ontbreekt hem aan ijver; er ontbreekt niets aan het werk.
Ontburgeren (*het burgerrecht ontnemen*), ik heb —burgerd.
Ontcijferen (*oplossen, verklaren*), ik heb —cijferd; —ing, v.
Ontdekken (*vinden, opsporen*), ik heb —dekt; —er, m.; —ing, v.
Ontdelven (*opgraven*), ik —dolf, heb —dolven; —ing, v.
Ontdoen, ik —deed, heb —daan. Zich van iets —, d. i. bevrijden; zich van zijn kleederen —, zich uitkleeden.
Onteeien (*schenden, ontheiligen*), ik heb —eerd; —der, m.; —ing, v.
Onteernd, bn. Een —e straf, een —vonnis.
Ontegensprekelijk (*onbetwistbaar*), bn. en bw.; —heid, v.
Ontegenzijklijk, bn. en bw.; —heid, v.
Onteigenen (*ontnemen tegen vergoeding*), ik heb —eigend; —ing, v.
Onterven (*de erfenis onthouden*), ik heb —erfd; —ing, v.
Ontfermen (*zich*), ik heb mij —fermd; —er, m.; —ing (*barmhartigheid*), v.
Ontfutselen (*stilletjes ontnemen*), ik heb —futseld; —ing, v.
Ontgaan, het —ging, is —gaan. Dat is mij —, ik ben het vergeten; dat voordeeltje ontging hem, ontsnapte hem, ging verloren.
Ontgelden (*boeten, bezuren*), ik —gold, heb —golden.
Ontgeven (*zich*) (*zich uit het hoofd zetten*), ik —gaf mij, heb mij —geven.
Ontginnen, ik —gon, heb —gonnen; —er, m.; —ing, v. Heidevelden —, vruchtbaar maken.
Ontgroeien, ik ben —groeid. Die vlasbaard is de school ontgroeid, d. i. ontwassen.
Ontgroenen, ik heb —groeid; —ing, v. Een student — hem eenige weken na zijn aankomst als student erkennen.
Onthaal (*ontvangst*), o. Het — was feestelijk, d. i. maaltijg, feestmaal; zijn voorstel vond een goed —, d. i. werd gunstig opgenomen.
Onthalen (*ontvangen, opdisschen*), ik heb —haald; —ing, v.
Onthalzen (*onthoofden*), ik heb —halsd; —ing, v. vero.
Ontheffen (*bevrijden, kwijtschelden*), ik —hief, heb —heven; —ing, v.
Ontheisteren (*van sieraad, glans berooven*), ik heb —heisterd; —ing, v. De winter heeft de velden en bosschen ontheisterd, d. i. van tooi beroofd; fig. plunderen, afpersen.
Onthoofden, ik heb —hoofd; —ing, v.
Onthouden, ik —hield, heb —houden; —ing, v. Een dienstbode zijn loon —, d. i. inhouden, niet geven; iets goed —, in 't geheugen bewaren.
Onthullen (*ontsluieren, openbaar maken*), ik heb —huld; —ing, v.

- Ontijd**, m. —en. *Bij avond en —en*, d.i. onbehoorlijke tijd; *dat voorstel kwam ten —e*, d.i. op een ongeschikt oogenblik.
- Ontijdig** (*te vroeg*), bn. en bw.; —heid, v.
- Ontilbaar**, bn.; —heid, v. —are have.
- Ontkennen** (*toechenen*), ik heb —kend; —er, m.; —ing, v.
- Ontketenen** (*bevrijden van de ketens*), ik heb —ketend; —ing, v.
- Ontkiemem** (fig. *ontstaan*), het is —kiemd; —ing, v.
- Ontkleeden** (*van de kleeren ontdoen*), ik heb —kleed; —ing, v.
- Ontknoopen** (*losknopen*, fig. *oplossen*), ik heb —knoot; —ing, v.
- Ontkomen** (*ontsnappen*), ik —kwam, ben —komen; —ing, v.
- Ontleden** (*in leden scheiden*), ik heb —leed; —er, m.; —ing (*analyse*), v.
- Ontledigen** (*ontladen, vrijmaken*), ik heb —ledigd; —ing, v. *Zich —*, afstand doen van; rust nemen. vero.
- Ontleenen** (*leenen van*: fig. *putten uit*), ik heb —leend; —ing, v.
- Ontlooveren** (*de bladers ontnemen*), de storm heeft den boom —looverd.
- Ontluiken** (*openen*), het —look, heeft en is —loken; —ing, v.
- Ontluisteren** (*van den luister berooven*), ik heb —luisterd; —ing, v.
- Ontmaken** (fig. *onterven*), ik heb —maakt; —ing, v.
- Ontmast**, bn. *Een —schip*.
- Ontmenscht** (*wreed, ontaard*), bn.
- Ontnuerd** (*ontzenuwd, verzwakt*), bn.
- Ontmoedigen** (*moedeloos maken*), ik heb —moedigd; —ing, v.
- Ontmoeten** (*ontgekomen, aantreffen*), ik heb en ben —moet; —ing, v.
- Ontnemen** (*afnemen, benemen*), ik —nam, heb —nomen; —ing, v.
- Ontnuchteren** (*nuchter maken, fig. slimmer maken*), ik heb —nuchterd; —ing, v.
- Ontnuchteren** (*nuchter worden*), ik ben —nuchterd.
- Ontoegankelijk**, bn.; —heid, v. *Een —hol*.
- Ontoereikend** (*niet genoeg*), bn.; —heid, v.
- Ontrempeneerd** (*beschadigd*), bn. *Een —schip*, d.i. ontredderd.
- Ontredderd** (*niet meer geschikt; fig. haveloos*), bn. *Een —schip*, d.i. buiten staat om nog zee te bouwen. *Wat ziet gij er — uit?*
- Ontrennen** (*door rennen ontkomen*), ik ben —rend.
- Ontrieven** (*ongemak veroorzaken; iets doen ontberen*), ik heb —riefd; —ing, v.
- Ontrouw** (*gebrek aan trouw*), v. gmw.
- Ontrouw**, bn. en bw. *Een hond wordt zijn meester nooit —. Zij werd mij —. In 't gevaar werd de beproefde dienaar zijnen meester —*, d.i. liet hem in den steek; —handelen.
- Ontrouwigheid**, v. gmw.
- Ontslaan** (*onthelven, vrij geven*), ik —sloeg, heb —slagen. *Ik zal mij van die taak zien te —*.
- Ontslagneming**, v. —en.
- Ontslapen** (*in slaap vallen; fig. sterven*), hij —sliiep, is —slapen.
- Ontsluieren** (fig. *verklaren*), ik heb —sluierd; —ing, v.
- Ontsluimeren** (*in sluimering vallen; fig. sterven*), ik ben —sluimerd. vero.
- Ontsluiten** (*opensluiten*), ik —sloot, heb —sloten; —er, m.; —ing, v.
- Ontснаard** (*beroofd van snaren*), bn. *Een —e viool*.
- Ontspringen** (*springende ontkomen*), het —sprong, is —sprongen. *Hij is —en dans ontsprongen*, d.i. den doodendans, fig. aan het gevaar ontkomen.
- Ontspruiten** (fig. *ontstaan*), het —sproot, is —sproten.
- Ontstaan** (*een begin nemen*), het —stond, is —.
- Ontstaan** (*er niet staan, afwezig zijn*), ik —stond, heb —. *Schoone nimf, ontsta mij niet!* (Staring).
- Ontstellen** (*ontroeren*), ik heb en ben —steld; —tenis (*verwarring*), v.
- Ontstemd** (*verdrietig*), bn.; —heid, v.
- Ontstemmen** (*in slecht humeur brengen*), ik heb en ben —stemd.
- Ontstemtenis**, v. *Bij —van*, bij gemis, bij mangel van.
- Ontstichtelijk** (*ergertlijk*), bn. en bw.; —heid, v.
- Ontstichten** (*ergeren*), ik heb —sticht; —ing, v.
- Ontstoken**, bn. *Een —kaars, lamp; een —wond, gezwel*, d.i. opgezet, rood.
- Ontstrijden** (*afstrijden*), ik —streed, heb —streden.
- Onttogen**, vd. van het vero. *Onttөө. Die schat (Juta) wordt de aarde niet —!* (Staring), d.i. onttrokken, ontnomen.
- Onttrekken**, ik —trok, heb —trokken. *Zich aan iets —*, d.i. het niet doen, zich van iets ontslaan.
- Onttronen** (*van den troon stooten*), men heeft —troond; —ing, v.
- Onttroonen** (*met mooie praatjes aftroggelen*), ik heb —troond.
- Ontuchtig** (*onzedelijkheid*), v. gmw. *Huizen van —*.
- Ontuchtig** (*zedeloos, onkuisch*), bn. en bw.
- Ontuig** (*uitschot*), o. gmw.
- Ontvang**, m. *Bewijs van —* (Fr. regu), vero.
- Ontvangen**, ik —ving, heb —; —er, m.; —ing, v.
- Ontvangen**, v.
- Ontvangst** (*het ontvangen, fig. onthaal*), v. —en.
- Ontvankelijk**, bn.; —heid, v. *Een —gemoed*.
- Ontvaren** (*voorbijgaan, verstrijken*), ik —voer, ben —.
- Ontveinzen** (*niet uitkomen voor*), ik heb —veinsd; —ing, v. *Zich iets —*, door veinzen trachten ongedaan te maken, b.v. *Hij —veinst zijn slechte voornemens*.
- Ontvlammen** (*ontbranden, ontsteken*), ik heb en ben —vlamd; —ing, v.
- Ontvleezem** (*van 't vleesch ontdoen*), ik heb —vleesd; —ing, v.
- Ontvolken**, ik heb —volkt; —ing, v. *De oorlog —volkt de landen*.
- Ontvonken** (*doen ontbranden*), ik heb en ben —vonkt; —ing, v.
- Ontvoogden** (*onthelven van de voogdijschap*), ik heb —voogd; —ing, v.
- Ontvouwen** (*los vouwen; fig. uitleggen*), ik heb —vowd; —ing, v.
- Ontvreemdbaar** (*wat ontvreemd kan worden*), bn.
- Ontvreemden** (*stelen*), ik heb —vreemd; —ing, v.
- Ontwaken** (*wakker worden*), ik ben —waakt; —ing, v.
- Ontwaren** (*zien, bespeuren*), ik heb —waard.
- Ontwarven** (fig. *ophelderen*), ik heb —ward; —ing, v.
- Ontwassen**, ik —wies, ben —wassen. *De knaap is de schoolbank —; de roede —; den kinder-schoenen —*, d.i. te groot er voor geworden.

Ontweien (*ontdoen van ingewand*), ik —weide, heb —weid; —ing, v.

Ontweldigen (*niet geweld ontnemen*), ik heb —weldigd; —er, m.; —ing, v.

Ontwennen (*afwennen*), ik heb en ben —wend; **Ontwerp** (*plan*), o. —en. [—ing, v.

Ontwerpen, ik —wierp, heb —worpen; —er, m.

Ontwijden (*ontheligen*), ik heb —wijd; —er, m.; —ing, v.

Ontwijk (*wijkplaats*), o. gmv. Een plaatsje van — (C. O.), d. i. een afgezonderde zitplaats.

Ontwikkelen, ik heb —wikkeld; —ing, v.

Den geest —, d. i. vormen, denkend maken; een stelling —, verklaren, ophelderen.

Ontwoekeren (*door woeker verkrijgen*), ik heb —woekerd. *Nederland is aan de zee —woekerd*, d. i. op de zee veroverd en dat wel stuksgewijze.

Ontwortelen, ik heb —worteld; —ing, v. *De storm had den beuk —worteld*.

Ontwrichten (*uit het geuricht rukken of scheuren*), ik heb —wricht; —ing, v.

Ontwringen (*loswringen*), ik —wrong, heb —wongen.

Ontzag (*eerbiedige schroom, eerbied*), o. gmv.

Ontzaglijk (*geducht, indrukwekkend*), bn.; —heid, v.

Ontzeggen (*weigeren*), ik heb —zegd en —zeid; —ing, v. *Iem. een recht —*, d. i. betwisten.

Ontzenuwen (*van kracht berooven; fig. verzuakken*), ik heb —zenuwd; —ing, v. *De sterke drank —zenuwt den dronkaard; weelde —zenuwde Hannibals leger; een bewijs, een betoog —*, d. i. krachteloos maken.

Ontzet (*bewijding*), o. *Het — van Leiden*.

Ontzetten, ik heb en ben —zet; —er, m.; —ing, v. *Ik heb hem en hij is ontzet van zijn*

Ontzettend (*tijsetijk*), bn. en bw. [post.

Ontzielen (*dooden*), ik heb —zield.

Ontzien (*eerbiedigen*), ik —zag, heb —zien. *Gij moet hem wat —*, d. i. sparen, verschoonen; *hij ontziet zich niet mij te lasteren*, d. i. hij waagt het, durft het.

Ontzind (*dwaas*), bn. en bw. *Een —e schaar*.

Ontzinken, ik —zank, ben —zonken; —ing, v. *De moed ontzinkt mij*, d. i. begeeft, verlaat mij; *de krachten ontzinken hem*. [bw.

Overbloemd (*rondborstig, eenvoudig*), bn. en

Overdroten (*overmoedig*), bn. *Met — ijver*, d. i. een ijver, die niet verstaat.

Overhoeds (*onverwachts*), bw. *Hij gaf mij — een slag*.

Overhoedsch, bn. *Een —e aanval*, d. i. plotseling.

Overhoopt, bn. en bw. *Bij — afsterven*, d. i. alsnog niet te voorzien; *mocht gij — niet kunnen komen, zend dan uw rentmeester*.

Overlaat (*slecht mensch, snoodaard*), m. —laten.

Onversaagd (*zonder vrees*), bn. en bw.; —heid, v.

Onverschillig (*zonder voortefde, koel*), bn. en bw.; —heid, v.

Onverschrokken (*stoutmoedig*), bn. en bw.; —heid, v.

Onverstand (*domheid*), o. gmv.

Onverstandig (*zonder verstand*), bn. en bw.

Onverstoord (*rustig*), bn. [—heid, v.

Onvertogen (*ongepast*), bn. *Men hoorde er geen — woord*.

Onvervaard (*onbevoerd, dapper*), bn. en bw.; —heid, v.

Onverwacht, bn. *Een — bezoek*, d. i. niet verwacht.

Onverwachts (*plotseling*), bw. *Hij stond — voor mij*.

Onverwijd (*zonder uitstel*), bn. en bw.

Onvoegzaam (*onbetamelijk*), bn. en bw.; —heid, v.

Onvolprezen (*niet genoeg te prijzen*), bn.

Onvoltooid (*niet afgewerkt*), bn. *Een — kunstwerk*.

Onvoorwaardelijk, bn. en bw. *Iets — prijzen* (C. O.), *iets — afkeuren*.

Onvoorzien, bn. *Een —e gebeurtenis*, d. i. niet voorzien.

Onvoorzien (*plotseling*), bw. *Hij viel mij — aan*.

Onvriend, m. —en. *Thans zijn ze —en*, d. i. vijanden; *hij stierf van vriend en — beweend*.

Onvrij, bn. en bw.; —heid, v. *Deze kamer is erg —*, d. i. i. men kan ons hier bespieden.

Onwaar (*logenachtig*), bn. en bw.

Onwaard (*van geen waarde*), bn.

Onwaarde, v. gmv. *Iets van — verklaren*.

Onweder, **Onweer**, o. —weders en —weeren.

Onweeren, het heeft geonweerd.

Onwel (*onpasselijk, ziek*), bw. *Zij werd in school —*.

Onwetend, bn. en bw.; —heid, v. — zondigt men niet.

Onwetens, bw. *Ik heb hem — gegriefd*, zonder dat ik het wist.

Onwezenlijk (*niet bestaande*), bn.

Onwil (*afkeer, verzet, tegenzin*), m. gmv.

Onwillekeurig (*niet opzettelijk*), bn. en bw.

Onwillens, bw. *Men bad — met haar mee* (Tollens), d. i. vanzelf; *gij zult willens of — gehoorzamen*, d. i. goed- of kwaadschiks.

Onwillig, bn. en bw.; —heid, v. *Een —e manslag*, d. i. door onvoorzichtigheid, zonder boezen wil; *met —e handen is het stecht hazen vangen*, d. i. al wat iemand gedwongen doet, heeft weinig resultaat.

Onwrikbaar (*pal, standvastig*), bn. en bw.; —heid, v.

Onzenthalve (*wat ons betreft*), bw.

Onzentwege (*namens ons*), bw.

Onzentwil (*om*) (*ter wille, liefde van ons*), bw.

Onzijdig, bn. en bw. *Een —e vlag*; *zich — houden*, d. i. geen partij kiezen; *het — geslacht in de taal*.

Onzin (*wartaal, zotteklap*), m. gmv.

Onzinnig (*dwaas, zot*), bn. en bw.; —heid, v.

Ooft (*fruit, vruchten*), o. gmv.

Oog, o. —en. *De —en van een paveweever; haken en —en: de —en van een dobbelsteen; het — van een naald: —jes op de soep*, d. i. vetdeeltjes; *—en in het hoofd hebben*, goed en scherp zien; *zijn —en uitkijken*, nieuwsgierig kijken; *iem. de —en uitsteken*, hem tarten door fraaier kleedij, meer luxe, enz.; *iem. —en blinden*, d. i. hem begoochelen; *dat geeft maar schele —en*, dat verwekt nijd; *een fraai — aan iets geven*, d. i. een fraaien schijn, uiterlijk; *in de —en laten druipen*, duur doen boeten; *iem. zand in de —en strooien*, hem bedriegen; *in het —e loopen*, met verwondering gezien, gehoord worden; *iem. in het — houden*, hem in zijn doen en laten gadeslaan; *iets in het — krijgen*, d. i. bespeuren; *iem. naar de —en zien*, letten op zijn wenken en wenschen; *iets onder vier —en afhandelen*, zonder het bijzijn van derden; *iem. iets onder het — brengen*, aanmerken; *onder de —en zien*, niet bang zijn voor; *iets op het — hebben*, d. i. beoogen, bedoelen;

uit het — verliezen, niet denken aan, buiten rekening laten; *God voor — en houden*, d. i. Gods geboden onderhouden; *iem. een rad voor de — en draaien*, hem bedotten, bedriegen; *uit het —, uit het hart*, hem vergeet de afwezenden lichtelijk; *een wakend — houden op of over*, er op letten, goed acht geven; *dertien — en gooten*, een onverwacht geluk hebben; *ze hebben samen haken en — en*,
Oogelij (*lieveling*), o. gmv. [d. i. twist.
Oogen, ik heb geogod. *Op iem. —*, d. i. het oog op hem houden; *op iets —*, iets trachten te krijgen, loeren op iets; *zoo ver men — en kon* (Vondel), d. i. zien kon.
Oogenblik (*tijdstip*), o. en m. —ken.
Oogendienaar (*vleier*), m. —s, —aren.
Oogendienst (*vleierij, kruijerij*), m. gmv.
Oogensijnlijk (*blijkbaar*), bn. en bw.; —heid, v.
Oogenschouw (*inspectie*), v. gmv. *Iets in — nemen*.
Oogje, o. gmv. *Een goed — op iemand hebben*, hem of haar wel mogen.
Ooglid (*oogdeksele*), o. —leden.
Ooglijk (*netjes*), bn. en bw.
Oogluikend, bw. *Iets — toelaten*, d. i. het verbodene toelaten, doende of men het niet ziet.
Oogluiking, v. gmv. *Bij — toelaten*.
Oogmerk (*plan*), o. —en.
Oogst, m. —en. Oudtijds **Oest**.
Oogsten, ik heb geogst; —ster, m.; —sting, v. Oudtijds **Oesten**.
Ooi (*wijfjesschaap*), v. —en.
Ooievaar (*trekvoegel*) m. —vaars, —varen.
Ooievaarsbek (*plant*), v. —ken.
Oolijk (*listig, slim, doortrapt*), bn. en bw.; —heid, v. *Een — bedrieger*; fig. *guitig*, bv. *Een Oolijkerd* (*slimmerd*), m. —s. [—meisje.
Oom, m. —s, —en. *Breng het bij Jan —*, d. i. de bank van leening.
Oomzegger (*neef*), m. —s; —zegster, v. —s.
Oonen (*jongen werpen*), heeft geood. (Gebruikt van schapen en varkens).
Oor, o. —en. *Het — scherpen*, aandachtig toehoren; *zijn — afwenden*, zijn —en voor iets stoppen, niet willen luisteren; *iem. het — leenen*, naar hem luisteren; *dat kwam den koning ter —e*, d. i. werd hem verhaald; *ergens wel of geen —en naar hebben*, er geen zin of trek in hebben; *iem. —en aannaaien*, hem bedriegen; *de —en opsteken*, weerspanning zijn; *de —en laten hangen*, moedeloos zijn; *iem. iets in het — bijten*, met ernst of scherpte iets inluisteren; *den wolf bij de —en houden*, in netelige omstandigheden verkeer; *iem. het vel over de —en halen*, hem afzetten; *tot over de —en in de schulden zitten*, zeer veel schulden hebben; *hij is nog niet droog achter de —en*, hij is nog piepjong; *op een — liggen*, slapen; *zich achter de —en krabben*, in ongelegenheid zijn; *iets in het — knooien*, iets voor lang willen onthouden; *kleine potjes hebben ook —en*, de kinderen hooren (en onthouden) meer dan men meent; *een hongerige buik heeft geen —en*, de honger maakt weerspanning; *tot loon kreeg hij Midasooren*, d. i. werd hij bespot; *het kalf is op een — na geuid*, op een kleinigheid na is de zaak gereed; *veel gaat bij hem het éene — in en het andere uit*, van het gehoorde of geleerde gaat veel verloren.
Oorbaar (*voegzaam, passend*), bn.; —heid, v.
Oorbaar (*nul, voordeelt*), o. *Wie ten — van*

het land een nuttig ambt bekleedt (Vondel), d. i. ten nutte, ten bate.
Oord (*plaats*), o. —en.
Oordeel (*overtand*), o. gmv.
Oordeelen, ik heb geoordeeld; —laar, m.
Oordeelkunde, v. gmv.
Oordeelkundig, bn. en bw.
Oordeelsdag (*het jongste gericht*), m. gmv.
Oordeelveling, v. —en.
Oorhanger (*oorbel*), m. —s.
Oorkonde (*akte*), v. —n.
Oorlam (*borrel*), o. —men.
Oorliët (*oorhanger*), v. —tten.
Oorliëtblok (*scheepsw.*), o. —ken, —s.
Oorlof (*vaarwel*), o. gmv.
Oorlog (*krijg*), m. —en. *Den — verklaren*, *een langdurigen — voeren*, *ten — gaan*.
Oorlogen (*krijg voeren*), ik heb geoorloofd.
Oorsprong (*bron, begin*), m. —en.
Oorspronkelijk, bn. en bw. *Een —e taal*, een grondtaal.
Oort (*twee duiten*), o. —en; *oortje* (*zijn —* —
Oorveeg (*klap*), m. —vegen. [versoepen].
Oorvijg (*klap*), v. —en.
Oorzaak (*grond, bron, aanleiding*), v. —zaken.
Oost (*het Oosten*), o.: (Nederlands Oostindische bezittingen), v. *Hij ging als officier naar Oost*, bw. *De wind is —*. [de —
Oostelijk, bn. en bw. *De —e grens*.
Oosten, o. *De Wijzen kwamen uit het —*, d. i. uit Oostersche landen.
Oostenwind (*wind uit het Oosten*), m. —en.
Oosterling (*O-Indiër*), m. en v. —en; voor het v. ook: **Oosterlinge**.
Oostersch, bn. *Het —e rijk*; *de —e talen*.
Oost-Indië, **Oostinje**, o.
Oostindievaarder, **Oostinjevaarder** (*schip*), m. —s.
Oostindisch, bn. *De —e Compagnie*; *de —e kers* (plant); *hij houdt zich — doof*, d. i. **Oostinje**. Zie **Oost-Indië**. [hoorende doof.
Ootje, o. *Iem. in het — nemen*, hem in gezelschap voor den gek houden.
Ootmoed (*nederigheid*), m. gmv.
Ootmoedig (*nederig*), bn. en bw.; —heid, v.
Opak (*ondoorschijnend*; *duister*, *donker*; *droevig*), bn.
Opaal (*stof*), o.: (*melkblauw edelgesteente*), m. opalen.
Opaciteit (*ondoorschijnendheid*), v. gmv.
Opbod, o. *Bij — verkoopen*, d. i. aan den meestbiedende.
Opboeien (*de boorden van een schip ophoo-gen*), ik heb —geboeid; —**hoelsel**, o.
Opbouw (*fig. bevoordring*), m. gmv.
Opbrassen (*brassend verteren*), ik heb —gebrast.
Opbrassen (*scheepsw. de snelheid vertragen*), ik heb —gebrast.
Opbreuwen (*opnieuw breuwen*), ik heb —gebreuwd.
Opbreken (*openbreken*), ik brak —, heb en ben —gebroken; —**breker**, m.; —**breking**, v. *Het kamp —*, de tenten afbreken; *het beleg —*, eindigen; fig. *dat zal hem —*, berouwen.
Opbrengen, ik bracht —, heb —gebracht; —**brenger**, m.; —**brengst**, v. *Het hout, de turf —*, op den zolder brengen; *vele kinderen —*, opvoeden, grootbrengen; *een' dief —*, naar de gevangenis brengen; *vruchten —*, opleveren, voortbrengen; *belastingen —*, betalen; *het diner —*, opdisschen.
Opcent (*verhoogde belasting*), m. —en. *Men betaalt —en op de personeele belasting*.

Opdagen (*verschijnen*), daagde —, is —gedaagd. *De vijand kwam maar niet —, d. i. voor den dag.*

Opdiene (*opdiessen*), ik diende —, heb —gediend.

Opdiepen (*uitdiepen*), ik heb —gediept: —ing, v. *Waar heb je dat boek opgediept?* gevonden, ontdekt, in bezit gekregen.

Opdirken (*opschikken, looien*), ik heb —gedirkt.

Opdissen (fig. *onthalen*), ik heb —gedischt; —disscher, m.

Opdoeken (*samenvouwen, doen eindigen*), ik heb —gedoekt. *Dit werk heeft geen aftrek, de uitgever zal het wel —, d. i. er geen herdruk van geven. Sij kunt voor mijn part wel —, heengaan.*

Opdoemen (*te voorschijn komen*), het is —gedoemd; —ing, v. *Een eiland zagden we in de verte —, d. i. uit de nevelen te voorschijn komen.*

Opdoen, ik deed —, heb —gedaan; —ing, v. *Hout, turf —, zich voorzien van; het eten —, op tafel zetten; veel nieuws —, vernemen; de bedelaar zal daar niets —, krijgen; de wasch —, in orde brengen, vouwen; het landschap doet zich op, vertoont zich, is zichtbaar.*

Opdokken (*betalen*), ik heb —gedokt.

Opdracht (*toewijding*), v. —er.

Opdrachtig (*gezuwollen*), bn. —heid, v.

Opdragen (fig. *toeëigenen*), ik droeg —, heb —gedragen. *Iem. een werk —.*

Opdrijven (*doen stijgen in prijs*), ik dreef —, heb en ben —gedreven; —er, m.; —ing, v.

Opdril (*oorveeg*), m. —len.

Opdringen, ik droeg —, heb en ben —gedrongen.

Opduwen (*omhoog duwen*), ik heb opgeduwd.

Opduisch (*sommatie*), m. gmvd.

Open, bn. en bw. *Een — mond, een — wagen, een — kachel, enz., d. i. niet gesloten: een — brief, een openbare brief; — tafel; een — stad, zonder wallen; het — veld, het vlakke veld; in de — lucht, de vrije lucht; met — kaart spelen, fig. rond voor iets uitkomen; — zee, buiten de banken; luisteren met — mond, zeer gretig; doe de deur —, enz.*

Openbaar (*publiek*), bn. en bw.: —heid, v.

Openbaar, o. gmvd. *In 't —, d. i. voor het oog van iedereen.*

Openbaar maken (*algemeen bekend maken*), ik heb —gemaakt: —ing, v.

Openbaren (*doen kennen*), ik heb geopenbaard; —ing, v.

Opendoen (*openen*), ik deed —, heb —gedaan.

Openen (*ontsluiten*), ik heb geopend.

Openhartig (*oprecht*), bn. en bw. —heid, v.

Opening, v. —en. — van zaken geven.

Openstaand (*niet gesloten, fig. onbezest*), bn.

Openstellen (*openzetten*), ik heb —gesteld.

Opera (*zangspel; schouwburg*), v. —'s.

Opera (mv. van **Opus**, werk); — omnia, al de werken.

Operateur (*snijkundig heelmeeester*; ook *belhamel, roervink*), m. —s.

Operatie (*heelmeeesters-kunstabewerking; taak; onderneming*), v. —tiën, —ties.

Operatief (*snijkundig*), bn.

Opereeren (*werken, bewerken, kunstbewerking verrichten*).

Operette (*klein zangspel, operaatje*), v. —s.

Opement (*zwaavel en rattenkruid*), o. gmvd.

Opfleuren (*tot bloei brengen of komen*), ik ben en heb —gefleurd: —ing, v.

Opflikken (*lappen, herstellen*), ik heb —geflikt.

Opfrissen (*frisch maken*), ik heb en ben —gefrischt: —ing (fig. *vermannen, bestraffing*), v.

Opgaan, **Opgeve** (*mededeeling, lijst*), v. —gaven.

Opgaan, de zon ging —, is —gegaan.

Opgaan, bn. *Een —e berg, d. i. steile; de —e zon, opkomende; de —e zon aanbidden, zich voegen bij hen, die in macht en aanzien komen;*

Opgang, m. —en. [een —e deeling.]

Opgeve, v. Zie **Opgaan**.

Opgeblazen (*gezwollen, fig. trotsch*), bn. en bw.; —heid, v.

Opgeld (*agio, surplus*), o. —en.

Opgeruimd (*vroolijk*), bn. en bw.: —heid, v.

Opgeschikt (*opgesmukt*), bn.: —heid, v.

Opgeschoten, bn. *Een — knaap, rijzig, scheutig, lang.*

Opgesmukt (*getvooid, gesierd*), bn. —heid, v.

Opgetogen (*verrukt, zeer blij*), bn.; —heid, v.

Opgeven, ik gaf —, heb —gegeven; —er, m.: —ing, v.

Opgevekt (*vroolijk gestemd*), bn. en bw.: —heid, v.

Opgewonden (fig. *in geestdrift, in woede*), bn.: —heid, v. *Een — standje, iemand, die snel in vuur geraakt.*

Opgezetene (*landbewoner*), m. en v. —n.

Opgezwoolen, bn.; —heid, v. *Een — stijl, d. i. hoogdravend.*

Ophaal (*dunne trek eener letter*), m. —halen.

Ophaalbrug, v. —gen.

Ophakker (*windbui*), m. —s.

Ophakkerig (*blufkerig*), bn.: —heid, v.

Op handen, bw. *De winter is —, in aantocht; het is —, zal geschieden.*

Ophebben, ik had —, heb —gehad. *Veel met iem. —, veel van iem. houden.*

Ophef (*groote lof*), m. gmvd.

Opheffen (*optillen*), ik hief —, heb —geheven; —ing, v. *Een school, een inrichting —, sluiten, doen eindigen.*

Ophelderen (*verklaren*), het is en hij heeft —gehelderd: —ing, v.

Op hemelen (*opvijzelen, verheerlijken*), ik heb —gehemeld: —ing, v.

Op hieleide (*basbaaijn*), v. —s.

Op hitsen (*opstoken*), ik heb —gehitst: —ser, m.: —sing, v.

Op hoepelen (fig. *zich uit de voeten maken*), ik ben —gehoepeld.

Op hooren, ik heb —gehoord. *Men zal er vreemd van —, d. i. verbaasd van opkijken, zich erg verwonderen.* [gmvd.]

Opiaat (*pijnstillend middel, slaapmiddel*), o.

Opineeren (*gevoelen of oordeel over een zaak uiten*).

Opiniâtre (*halsstarrig, onbuigzaam*), bn.

Opinie (*mening, gevoelen; schatting*), v. —s, —niën. [gmvd.]

Opium (*heulsap, gedroogd slaapbollensap*), o.

Opklauwen (*opharcken*), ik heb —geklauid.

Opknappen (*reinigen, opschikken*), ik heb en ben —geknapt; —ping, v.

Op knoopen (fig. *ophangen*), ik heb —geknoopt; —ing, v.

Opkoken (*zachtjes opnieuw koken*), ik heb —kookt: —koking, v. —kooksel, o.

Opkomen (fig. *opgaan*), ik kwam —, ben —gekomen; —komer, m.; —komst (*begin, herstel*).

Opkoop (*inkoop, aankoop*), m. gmvd. [v.]

Opkoopen, ik kocht —, heb —gekocht; —er, m.; —ing, v. *Vreemde kooplii kwamen al*

- het fruit —, d.i. in groote hoeveelheden van de markt weggooien.
- Opkorten**, ik heb en het is —gekort. *De tijd voor het examen begint — te korten*, te krimpen.
- Opkrabbelen** (openkrabbelen, fig. ter been komen), ik heb en ben —gekrabbeld.
- Opkrabbelen** (uit een ziekte opkomen), ik heb —gekrabbeld.
- Opkroppen** (fig. verbergen), ik heb —gekropt: —ping, v. Zij moest al dat verdriet maar —, d.i. voor zich houden.
- Opkunnen**, ik kon —, heb —gekund.
- Opkweeken**, ik heb —gekweekt; —er, m.: —ing, v.
- Oplaaq, Oplage** (getal afdrukken), v. —lagen.
- Oplage**, v. Zie **Oplaaq**. Een — van drie duizend exemplaren.
- Oplangen** (in de hoogte toereiken), ik heb —gelangd; —er, m.
- Opleggen** (leggen bij of op iets), ik heb —gelegd en —geleid; —ging, v.; —sel (strook), o.
- Opleiden** (omhoog leiden, fig. vormen, kweeken), ik heb —geleid; —er, m.; —ing, v.
- Opletten** (goed toezien), ik heb —gelet; —ter, m.
- Opletlend** (aandachtig), bn. en bw.; —heid, v.
- Opleven** (herleven), ik ben —geleefd. *Uit een ziekte —*.
- Oplezen** (met luider stem voorlezen), ik las —, heb —gelezen; —er, m.; —ing, v.
- Oplichten** (helderder worden), het is —gelicht.
- Oplichten** (opheffen, bedriegen, enz.), ik heb —gelicht; —er, m.; —erij, v.; —ing, v.
- Oploop** (opschudding), m. —en.
- Oplopend** (driftig, opvliegend), bn. en bw.; —heid, v.
- Oplossen** (verklaren), ik heb opgelost; —sing, v.
- Opluiken** (er beter uit gaan zien), ik look —, heb —geloken; —ing, v.
- Opluisteren** (glans verleen), ik heb —ge-luisterd; —ing, v.
- Opmerkelijk** (vreemd, zonderting), bn. en bw.
- Opmerken** (letten op), ik heb —gemerkt; —er, m.; —ing, v.
- Opmeten** (afmeten, uitmeten), ik mat —, heb —gemeten; —er, m.; —ing, v.
- Opmonteren** (fig. oprooijijken), ik heb —gemonterd; —ing, v.
- Opnemen**, ik nam —, heb —genomen; —er, m.; —ing, v. *Iets goed —*, er niet boos om worden; *iem. nauwkeurig —*, goed bekijken, waarnemen; *die winkel zal wel —*, d.i. zal wel nering krijgen.
- Opnieuw** (nog eens), bw. *Iets — schrijven*.
- Opodoloe** (zalf tegen rheumatische pijn), v. gm.v.
- Oponthod** (last om te verschijnen), o. gm.v.
- Oponthoud** (verlet), o. gm.v.
- Oppassend**, bn.: —heid, v. *Een — kind*, d.i. van goed gedrag.
- Oppen** (hooistapel), m. —s. *Het hooi stond in —s*.
- Oppen**, **Opperd** (schuilplaats, luwte), m. —s.
- Opperen**, ik heb geopperd; —ing, v. *Het hooi —*, d.i. aan oppers zetten; *die werkmán is aan 't —*, sjouwen, aandragen van materialen; *bezwaren —*, te berde brengen.
- Oppermacht** (hoogste macht), v. gm.v.
- Opperman** (helfer van een metselaar), m. —lieden, —lui.
- Opperste**, bn. *God is de — Wijsheid*, d.i. de hoogste, eerste, voornaamste.
- Oppervlak** (al de vlakken samen), o. —ken. *Het — van een kubus, een prismá enz.*
- Oppervlakkig** (los, niet grondig), bn. en bw.; —heid, v. *Een —e studie*.
- Oppervlakte**, v. —n. *De — der aarde, de — van het meer*, d.i. de spiegel.
- Oppoffen** (oproppen met spijs), ik heb —gepofft.
- Opponeeren** (tegenspreken, bestrijden, zich verzetten).
- Opponent** (tegenstander, bestrijder), m. —en.
- Opportunitieit** (geschikte tijd of gelegenheid), v.
- Oppositant** (tegenstander, bestrijder), m. —en.
- Oppositie** (tegenstand of tegenstrijdigheid), v. gm.v.
- Oppressie** (onderdrukking, beklennning), v. gm.v.
- Oppreukelen** (opstoken), ik heb —gepreukeld.
- Opprimeeren** (onderdrukken; op geweldige wijze de natuurlijke rechten van iem. krenken).
- Opprobatie** (beschimping, hoen), v. —s, —tiën.
- Opproberen** (smaadtijke verwijten doen, beschimpen).
- Opprobre, Opprobrium** (schande, schimp, smaadt), o. gm.v.
- Oppruilen** (opzuwelen), het is —gepuild; —ing, v.
- Op rakelén**, ik heb —gerakeld; —ing, v. *Een ouden twist —*, d.i. uit de asch der vergetelheid weer aan den dag brengen.
- Op rapen**, ik heb —geraapt; —raapsel, o. *Een appel, een peer —*, d.i. van den grond opnemen; *allerlei logen —*, verzinnen; *een —geraapt stukje*, een verdicht iets (C.O.); *een —geraapt teger*, een wilde bende.
- Oprecht** (eertlijk), bn. en bw.: —heid, v.
- Opriichten**, ik heb —gericht; —er, m.; —ing, v. *Een gedenkteeken —*, doen verrijzen.
- Oprijten** (openschuren), ik reet —, heb en ben —gereten.
- Oprijl** (een oplopend pad tegen een dijk), v. —len.
- Oprijsen**, het heeft en is —gerispt; —ing, v.
- Oprijt** (het oprijden), m. —ten.
- Opvoer** (opstand), o. —en.
- Opvoerig**, bn. en bw.; —heid, v.
- Opvoerling** (opvoermaker), m. en v. —en; voor het v. ook **opvoerlinge**.
- Opvokken** (ophtsen), ik heb —gerokkend; —rokkening, v.
- Opvruien** (ophtsen), ik heb —geruid; —ruier, m.; —ruing, v.
- Opvruimen** (ordenen, regelen), ik heb —geruimd; —er, m.; —ing, v.
- Opvrukken** (voorwaarts gaan), ik heb en ben —gerukt.
- Opvscheren** (opsvoeien), ik schoor —, heb —geschooren.
- Opvschieten** (naar boven gaan, groeien), ik schoot —, heb en ben —geschoten.
- Opvschik** (tooi), m. gm.v.
- Opvschikken** (tooién, sieren), ik heb —geschikt; —king, v.
- Opvschoeien** (aanhooqen), ik heb —geschoeid; —schoeiing, v.
- Opvschommelen** (bijeenscharvelen), ik heb —geschommeld.
- Opvschooien** (bedelend verkrijgen), ik heb —geschooid.
- Opvschorten** (uitstellen), ik heb —geschort. *Een vonnis, een oordeel, een geding —*, d.i. op een later tijdstip stellen.
- Opvschrift** (titel, adres, bijschrift), o. —en.
- Opvschroeven** (fig. hoogelijk prijzen), ik heb —geschroefd; —ving, v.
- Opvschrokken** (gulzig eten), ik heb —geschrokt; —schrokker, m.
- Opvschutten** (t water keeren), ik heb —geschut; —schutting, v.

Opsiersel, o. —s, —en.
Opsjorren (zeew. omhoog siorren), ik heb —gesjord; —sjorring, v.
Opslaan, ik sloeg —, heb en het is —geslagen. Een tent —, oprichten; goederen —, bergen in een pakhuus; zijn broek —, zijn mouwen —, opstroopen; zijn woning —, vestigen; de oogen —, ergens heen wenden; de prijzen —, verhoogen.
Opslag (verhooging), m. —slagen.
Opslechten (scheepsv. opknappen), ik heb —geslecht.
Opslooten (met slooten omgeven), ik heb —gesloot.
Opslorpen, Opslurpen (slurpend opdriinken), ik heb —geslorpt (—geslurpt); —slorping en —slurping, v.
Opsnorren (zoeken), ik heb —gesnord.
Opsommen (achtereenvolgens noemen), ik heb —gesomd; —ing, v.
Opspalken, ik heb —gespalkt; —ing, v. Den mond, de oogen —, d. i. wijd openzetten.
Opspannen, ik heb en het is —gespannen; —ing, v. Snaren —, den trommel —, d. i. bevestigen, uitrekken.
Opspelden, ik heb —gespeld. Een prent —, vastspelden aan den muur.
Opspelen (uitvaren), ik heb —gespeeld.
Opsperren, ik heb —gesperd; —ing, v. Den mond —, wijd openen.
Opsporen (vinden, ontdekken), ik heb —gespoord; —ing, v.
Opspouwen (openspijten), ik heb —gespouwen.
Opspraak, v. Hij is in —, men spreekt ongunstig over hem.
Opstaan, ik stond —, ben —gestaan. (ij moet —, uit het bed komen; tegen iem. —, zich tegen hem verzetten; de gewesten stonden op, d. i. kwamen in opstand; ergens op staan, er aan hechten.
Opstal, m. —len. De — van een erf, d. i. de huizingen, stallen, enz.; de — van een schip, de masten en touwen.
Opstand (oproer), m. —en.
Opstandeling (mutter), m. en v. —en; voor het v. ook: **Opstandelinge**.
Opstanding (verrijzenis), v. gm. v.
Opstappen (heengaan), ik ben —gestapt.
Opsteken, ik stak —, heb en ben —gestoken; —er (hooiwerk met langen steel), m.; —ing, v.
Opstel, o. —len. [Geld —, achterhouden].
Opstellen (ontwerpen, schrijven), ik heb —gesteld; —er, m.; —ing, v.
Opstijven (stijf worden), het steef —, heb en het is —gesteven; —ing, v. Het strijkgoed is wat slap, maar het zal nog wel wat —.
Opstoken (fig. ophitsen), ik heb —gestookt; —er, m.; —erij, v.; —ing, v.
Opstrijden (opdringen), ik streed —, heb —gestreden. Hij streed mij dat op, d. i. wilde niet toegeven, dat het waar was.
Opstuiven (fig. toornig worden), ik heb —gestoven.
Opstuwen (het water tegenhouden), ik heb —gestuwd; —er, m.; —ing, v.
Optakelen (een schip optuigen), ik heb —getakeld; —ing, v.
Optarnen (den naad lossnijden), ik heb en ben —getarnd.
Optassen (ophoopen. fig. verzamelen), ik heb —getast.
Optatief (een wensch uitdrukkend, wenschend), bn. en bw.

Optatief (spraak. wenschende wijs), m. gm. v.
Opteeren (kiezen, verkiezen, wenschen). Hij is gekozen in twee districten, voor welke zou hij —, denkt ge?
Opteekenen (noteeren), ik heb —geteekend; —aar, m.; —ing, v.
Optellen (bijtellen), ik heb —geteld; —er, m.; —ing, v.
Opteren (opmaken), ik heb —geteerd.
Opteren (met teer besmeren), ik heb —geteerd.
Optica, Optiek (gezichtkunde, kennis der lichtstralen), v. gm. v.
Opticus, opticien (gezichtkundige), m. —ci. —ciens.
Optie (vrije keus, keur; het recht om uit verschillende dingen te kiezen), v. gm. v.
Optillen (opbeuwen), ik heb —getild; —ing, v.
Optimaten (welgezinden of de besten in den staat), m. mv.
Optimatie (veeriging der edelen of der aristocratie), v. gm. v.
Optimisme (optimismus, tevredenheid en ingenomenheid met het bestaande), o. gm. v.
Optimist (aanhanger of voorstander van het optimisme), m. —en.
Optisch (gezichtkundig), bn. —e illusie, gezichtsbedrog. [—en.
Optocht (stoet, processie, feestelijke gang), m.
Optreden (verschijnen), ik trad —, ben —getreden; —ing, v.
Optrek (huisje), m. —ken; —je.
Optuigen (het tuig aandoen), ik heb —getuigd; —er, m.; —ing, v.
Opulent (zeer rijk of vermogend), bn. en bw.
Opulentie (overvloed, groote rijkdom, aanzienlijk vermogen), v. gm. v.
Opus (muz. werk), o. opera.
Opvijzelen (zeer vrijzen), ik heb —gewijzeld; —aar, m.; —ing, v.
Opvliegen (fig. driftig worden), ik vloog —, ben —gevlagen; —ing, v.
Opvliegend (oplopend), bn.; —heid, v.
Opvoeden (grootbrengen, vormen), ik heb —gevoed; —er, m.; —ing, v.
Opvoedkunde (leer der opvoeding), v. gm. v.
Opvoedkundige, m. en v. —n.
Opvoeren, ik heb —gevoerd; —ing, v. Een tooneelstuk —, geven, vertoonen.
Opvolgen, ik heb en ben —gevolgd; —er, m.; —ing, v. Een koning —; een raad —, naleven.
Opwachten, ik heb —gewacht; —er, m.; —ing, v. Zijn opwachting bij iem. maken, een plechtig bezoek afleggen.
Opwassen (opgroeien), het wies —, is —gewasse. Bij de eiken wies ik op (St.).
Opwegen, ik woog —, heb —gewogen. Parelen wegen op tegen goud, zijn van gelijke waarde.
Opwekken (aansporen), ik heb —gewekt; —ing, v.
Opwellen (opborrelen), het is en heeft —geweld; —ing, v. Fig. opbruisen, driftig worden.
Opwerpen, ik wierp —, heb —geworpen; —ing, v. Een vraag —, opperen; —een schans —, omhoog werpen; zich — tot aanvoerder, zich zelf maken tot aanvoerder.
Opwiegen (fig. groot brengen, onderwijzen), ik heb —gewiegd.
Opwinden, ik wond —, heb —gewonden; —er, m.; —ing, v. Het horloge —, garen —; de merigte —, d. i. aan den gang maken, aanzetten; zich —, zich driftig maken.
Opzamen (bijeenvbrengen), ik heb —gezameld; —aar, m.; —ing, v.

Opzeggen (uit het hoofd zeggen; afzeggen; ontzeggen), ik heb —gezegd en —gezeid; —ing, v. **Opzenden** (verzenden), ik zond —, heb —gezonden; —ing, v. **Opzet** (het opgezette, een toestel), m. —ten. **Opzet** (bepaald plan), o. gmv. Met —. **Opzettelijk** (met woordacht), bn. en bw. **Opzicht** (leiding, be'er), o. —en. **Opzichter**, m. —s. *Hij is —bij den Waterstaat.* **Opzichtig**, bn. en bw.: —heid, v. *Zij is —gekleed, d. i. bont, vreemd.* **Opzien**, ik zag —, heb —gezien; —er, m.: —ersambt, o. *Gij zult er vreemd van —, d. i. verwonderd zijn; tegen iets —, bang zijn voor; hoog tegen iem. —, hem zeer hoog stellen.* **Opzitten**, ik zat —, heb —gezet. *Laat —, opblijven: —voor iemand, naar iem. pijpen dansen; iem. doen —, tot rede brengen. Daar zal wat voor u —, gij zult een berisping krijgen.* **Opzoeken**, ik zocht —, heb —gezocht; —ing, v. **Opzouten**, ik zoutte —, heb —gezouten. Fig. *voor lang wegbergen.* **Opzalpen** (opspoelen, opwerpen met den golfslag), het is —gezalpt. **Opzweepen**, ik heb —gezweept; —er, m. Fig. *opflitsen, aanwuren.* **Opzwellen**, het zwol —, is —gezwollen. — van toorn. **Oraal** (mondeling, woordelijk), bn. en bw. **Ora et labora** (*Bid en werk*). **Orage** (storm), o. —s. **Orageus** (stormachtig, woelig), bn. en bw. **Orakel** (godspraak), o. —s, —en. *Hij is een —, een zeer wijze of geleerde man; het Delftsch —, Hugo de Groot.* **Orang-oetan** (aap, boschmenschen), m. —s. **Oranje** (boom), m. (vrucht), v. —s. **Oranje** (kleur), o. gmv. — boven! **Oranje** (voodachtig geel), bn. **Oranjeklant** (vriend van den Studhonder), m. en v. —n. **Oranjerie** (wintertuin, broeihuys), v. —s, —ën. **Oratie** (redevoering), v. —ties, —tiën. **Orator** (redenaar), m. —s, —en. **Oratorisch** (redekunstig), bn. en bw. **Oratorium** (muzikaal drama, bidvertrek), o. —ria, —riums. **Orberen** (nuttigen), ik heb georberd. **Ordaliën** (godsgerichten, vuur- en waterproeven), o. mv. **Orde** (regel), v. —n. *Een man van —: — is de hefboom van den arbeid; de — der vogels, klasse; geestelijke —n, afdelingen, vereenigingen; de — van Oranje-Nassau, van den Ned. Leeuw, enz., d. i. ridderorde.* **Ordelijk** (geregeld), bn. en bw.: —heid, v. **Ordenen** (regelen), ik heb geordend; —ing, v. **Ordentelijk** (fatsoenlijk), bn. en bw.: —heid, v. **Order** (bevel), v. —s. **Ordinair** (gewoon, gewoonlijk), bn. en bw. **Ordinaris** (gaarckenken), v. —sen. **Ordineeren** (R. K. wijden, inzegenen). **Ordonnans** (ondergeschikt militair, die bevelen moet overbrengen), m. —en. **Ordonnantie** (bevel, voorschrift, aanwijzing ter betaling op 's lands ontvanger), v. —ties, —tiën. **Ordonnateur** (bestuurder, opziener), m. —s. **Ordonneeren** (bevelen, gelasten, voorschrijven). **Ordures** (vuiligheden), v. mv. **Oreeren** (een redevoering houden, deftig praten). **Oregio** (plant), v. gmv. [ten]. **Oreillonspassertje** (zeer kleine en fijne passer), o. —s.

Oremus (*Laat ons bidden*). 't Is daar —, ellendig. **Orgaan** (werktuig der zinnen; stem van een zanger; een courant van een partij), o. organen. **Organiek, Organisch** (bewerktaagd, levend), bn. **Organisatie** (inrichting), v. —tiën, —ties. **Organisch** (wat betrekking heeft op de bewerktaagde natuur), bn. *De —e scheikunde.* **Organiseeren** (de werktuigen der zinnen vormen: een staat, een partij, een wet inrichten, vormen). **Organisme, Organismus** (inrichting; ledenbouw, geleiding; gestel), o. —n. **Organist, Orgelst** (orgelspeler), m. —en. **Orgede** (amandelmelk), v. gmv. **Orgel**, o. —s, —en. **Orgelen** (fig. zingen van vogels), de nachtegaal heeft georgeld. **Orgelst**, m. *Zie Organist.* **Orgie** (Bacchusfeest: nachtelijke zwelgpartij), v. orgiën. **Oriënt** (het oosten, het morgenland), o. gmv. **Oriëntaal** (Oostersch), bn. **Oriëntalist** (kenner van Oost. talen), m. —en. **Orienteeren** (zich) (zich naar de vier hemelstreken wenden; toezien waar men is om niet te dwalen; fig. zich bezinnen; nauwkeurig toezien, poolshoogte nemen). **Oriëflamme** (rijksvaan der Franken), v. gmv. **Originaliteit** (oorspronkelijkheid, eigenaardigheid), v. gmv. **Origine** (oorsprong, begin, het ontstaan van een ding en de manier, hoe het ontstaat; bron; afkomst van een persoon of een zaak), v. gmv. **Origineel** (oorspronkelijk, zonderling), bn. **Origineel** (het oorspronkelijke; zonderling, grillig mensch), o. —neelen. **Origineeren** (ontstaan, herkomstig zijn). **Orinbaar** (jong matroos), m. —baren. **Orkaan** (draaiende stormwind), m. orkanen. **Orkest** (plaats, waar de toonkunstenaars zitten; de toonkunstenaars zelve), o. —en. **Ornaament, Ornement** (sieraad, versiersel), **Orneeren** (versieren, optooien), [o. —en]. **Ornithologie** (beschrijving der vogelen), v. gmv. **Orthodox** (rechtzinnig, oudgeloovig), bn. en bw. **Orthodoxe** (persoon), m. en v. —n. **Orthodoxie** (rechtzinnigheid), v. gmv. **Orthoëpie** (uitspraakleer), v. gmv. **Orthographie** (spelkunst, kunst om juist te schrijven), v. gmv. **Orthographisch** (spelkundig, naar de juiste spelling), bn. en bw. **Os** (rond), m. —sen. **Oscillatie** (slingering), v. —tiën, —s. **Oscilleeren** (slingeren, als de slinger eens **Ossegebraad**, o. gmv. [uurwerks]). **Ossekop**, m. —pen. **Osseleer, Ossenseer**, o. gmv. **Ossendrift** (aantal ossen), v. —en. **Ossenhaas** (ruggestuk), m. —hazen. **Ossenooig**, o. —en. [gmv. **Ostentatie** (praal:ucht, tentoonspreiding), v. **Ostenteeren** (tentoonspreiden, vertoon maken). **Ostracisme, Ostracismus** (het scherwengericht in Athene), o. gmv. **Otter**, m. —s. Fig. domoor. **Ottoman** (Turk), m. —en. **Ottomane** (rustbed, lage sofa), v. —n. **Oubollig** (toornig), bn. vero. **Oud** (voornamig), bn. *Een oud-minister; ouder gewoonte: in oude tijden, dagen, lang geleden:*

de —e geschiedenis. Hij is een —e rot, een slimme vos; het —e Testament; naar een —e methode; alles bij het —e laten, niets veranderen.

Oudbakken (fig. ouderwetsch), bn.
Oude (bejaarde), m. en v. —n.
Oude-mannenhuis, o. —huizen.
Ouderdom, m. gmv.
Onderling (kerkmeester), m. —en.
Ouders, Ouderen, m. mv. Van ouder tot ouder, d. i. van geslacht tot geslacht.
Ouderwetsch, bn.: —heid, v. Een — huis.
Oude-vrouwenhuis, o. —huizen.
Oudgast (oud Ind. ambtenaar), m. —en.
Oudheid, v. —heden. Hij is koopman in —heden, antiquiteiten.
Oulings (eertijds, oudtijds), bw.
Outaar, Outer (offerplaats), o. —aren, —ers.
Ouverture (inleiding eener opera; begin, opening), v. —n, —s.
Ouwel, m. —s.
Ouwelen (sluiten), ik heb den brief geouwd.
Ouwelijk, bn. Hij ziet er — uit.
Ovaal (langwerpig rond), bn. Een — gelaat.
Ovaal (figuur), o. ovalen.
Ovatie (luidruchtig eerbewijs), v. —tiën, —ties.
Oven (stookplaats), m. —s.
Overblijfsel (overschot), o. —s, —en.
Overbodig (overtollig), bn. en bw.: —heid, v.
Overbrengen, ik bracht —, heb —gebracht; —er (fig. verklikker), m.: —ing, v.
Overbrieven, ik heb —gebiefd; —er, m.: ing, v. Wie heeft hem dat nu overgebiefd?
Overbruggen, ik heb —brugd; —ging, v. De rivier zal hier —brugd worden.
Overbuur, m. —buren.
Overcompleet (overtallig), bn. Een — boekdeel.
Overdaad (verkwisting, weelde), v. gmv.
Overdadig (onmatig), bn. en bw.: —heid, v.
Overdek (scheepsw. bovendek), o. —ken.
Overdeken (bovenste deken), m. —s.
Overdenken (overpeinzen), ik —dacht, heb —dacht; —ing, v.
Overdoen (opnieuw doen), ik deed —, heb —gedaan; ook: ik —deed.
Overdracht, v. —en. De — van de fabriek zal weldra plaats hebben, d. i. het overgaan aan een nieuwen eigenaar.
Overdrachtelijk (figuurlijk), bn. en bw.
Overdrachtsbrief, m. —brieven.
Overdragen (afstaan), ik droeg —, heb —gedragen; —er, m.: —ing, v.
Overdreven (buitensporig), bn. en bw.: —heid, v. Al, wat hij schreef, was erg —. vergroot.
Overdrijven, ik dreef —, heb en ben —gedreven; ook: ik —dreef, heb —dreven; —ing, v. De bui is —gedreven, d. i. naar een andere streek gedreven: deze man —drijft bij al wat hij vertelt, d. i. vergroot.
Overdruk (afdrukje), m. —ken.
Overduivelen (overbluffen), ik heb —duiveld.
Overdwars, bn. Iem. — aanzien, met minachting: iem. — komen, d. i. tegenwerken, dwarsboomen.
Overeenbrengen, ik bracht —, heb —gebracht. Wij moeten beide plichten met elkaar zien — te brengen, d. i. zien te rijmen, te doen overeenstemmen.
Overeenkomen, ik kwam —, ben —gekomen.
Overeenkomst (regeking), v. —en.
Overeenstemmen, ik heb —gestemd: —ming, v. Deze vrienden stemmen in alles —, d. i. zijn van hetzelfde gevoelen.

Overeind (rechtop), bw.

Overgaaf, overgave, v. De — eener vesting.
Overgaan, ik ging —, ben —gegaan. Tot een hoogere klasse —, bevorderd worden: dat zal met den tijd wel —, verdwijnen; tot iets anders —, een ander onderwerp beginnen; tot bederf —, tot verrotting —, d. i. beginnen te bederven, te verrotten; tot den vijand —, deserteren, overloopen: tot een anderen godsdienst —, van godsdienst veranderen.
Overgang, m. —en.
Overgegeven, bn.: —heid, v. Een — booswicht, zeer slecht, snood: Pieter begon mij voor een — lichtmis te houden (C. O.).
Overgeven, ik gaf —, heb —gegeven. Zich op genade of ongenade aan den vijand —, d. i. zich in zijn handen stellen: de vesting moest zich —; ik heb een gevoel als moest ik —, d. i. braken.
Overgeving (lijdzzaamheid), v. —en.
Overgieten, ik goot —, heb —gegoten; ook: ik —goot, heb —goten; —ing, v. Deze twee makkers zijn met hetzelfde sop —goten, d. i. ze zijn even slecht, hebben dezelfde gebreken.
Overgrootmoeder, v. —s: —vader, m. —s.
Overhaal (voer), m. —halen.
Overhaalschuit (veerschuit), v. —en.
Overhaasten, ik heb —haast; —ing, v. Gij moet mij zoo niet —, d. i. voortjagen met mijn werk.
Overhaastig (met overhaast), bn. en bw.
Overhalen, ik heb —gehaald. Iem. tot iets —, bepraten: de veerman zal ons wel —.
Overhand (meerderheid), v. Die meening heeft thans de —, is de heerschende.
Overhandigen (ter hand stellen), heb —handigd; —ing, v.
Overhebben, ik had —, heb —gehad. Veel voor iem. —, d. i. gaarne iets doen voor iem.; ik heb er geen geld, geen moeite voor —.
Overheeren (als heer besturen), ik heb —beerd; —ing, v.
Overheerlijk (voortreffelijk), bn. en bw.
Overheerschen (teheerschen), ik heb —heerscht: —er, m.; —ing, v. Het land —zichte onder vreemde —.
Overheid, v. —heden. De burgerlijke, de militaire —, d. i. het gezag.
Overheidsambt, o. —ambten: —persoon, m. —personen.
Overhellen, ik heb —geheld: —ling (neiging), v. Deze muur gaat —, overhangen, uit het lood zakken; tot iem. voorstellen gaan —, er ooren naar gaan krijgen.
Overhemd, o. —en.
Overhoeks (hoekswijs, dwars), bw.
Overhoekseh, bn. Een —e lijn.
Overhoopliggen, ik lag —, heb —gelegen. Met iem. —, in onmin leven.
Overhoopraken, ik ben —geraakt. Al de papieren waren overhoop geraakt, d. i. in de war, dooreen. Fig. oneens worden.
Overhooren, ik heb —hoord; —ing, v. De les —, d. i. afhooren, laten opzezen.
Overhouden (sparen), ik hield —, heb —gehouden.
Overijlen (zich), ik heb mij —ijld: —ing, v. Overijl u niet, d. i. loop niet te haastig; fig. neem niet te ras een besluit.
Overjagen, ik jaagde (joeg) —, heb —gejaagd; ook: ik —jaagde, heb —jaagd.
Overjarig, bn.: —heid, v. Dit is —e wijn, d. i. meer dan een jaar oud; een —e huismansdochter, boven de jaren der eerste jeugd.

Overjas (*tweede jas*), v. —sen.
Overjurk, v. —en.
Overkant (*aan gene zijde*), m. gmv.
Overkappen (*met een kap bedekken*), ik heb —kapt: —ing, v. *Het terrein bij het station gaat men —*.
Overkleed (*kledingstuk*), o. —deren, —ren.
Overkleed (*dekkleed*), o. —en.
Overkomelijk (*wat men te boven kan komen*), bn.
Overkomen, ik kwam —, ben —gekomen; ook: het —kwam, is —komen. *Mijn vader zal —, d. i. hier heen komen; wat is u —, wat is er met u gebeurd?*
Overkonst, v. gmv.
Overkop (*hals-*), bw. *Hij viel —*.
Overkort (*al te kort*), bn.
Overkrijgen, ik kreeg —, heb —gekregen. *De voorman kon den ezels het bruggetje niet —. Wij krijgen familie —, d. i. bezoek.*
Overlaat (*waterloozing*), m. —laten.
Overladen, ik laadde —, heb —geladen: —ing, v. *Men moet de jeugd niet met werk —; gij moet uw maag niet —; iem. met weldaden —*.
Overland, bw. *Hij reisde — naar Jeruzalem; Hij reisde met de —mail naar Indië, d. i. ging eerst in Napels of Genua sloop.*
Overlangen (*overreiken*), ik heb —gelangd.
Overlangs, bw. *Iets — doorsnijden, d. i. in de lengte.*
Overlangsch, bn. *Een —e doorsnede.*
Overlast, m. *Die bengels doen ons — aan.*
Overlaten, ik liet —, heb —gelaten: —ing, v.
Overledene (*afgestorvene*), m. en v. —n.
Overleg (*nadenken*), o. — is het halve werk: *iets met — doen; met gemeen —, d. i. na beraadslaging.*
Overleggen, ik heb —gelegd (—geleid); ook: ik —legde (—leide), heb —legd (—leid): —ing, v.
Overleven (*tanger leven*), ik heb —leefd: —ing, v.
Overleveren (*overgeven*), ik heb —geleverd: —ing (fig. traditie), v.
Overlezen (*nog eens lezen*), ik las —, heb —gelezen: —ing, v. *Men liet het zieke kind —, d. i. er eenige gebeden over uitspreken.*
Overlijden (*overgaan*), hij —leed, is —leden. *Hij is gisteren overleden, d. i. gestorven.*
Overlijden, o. gmv.
Overlomeren (*overschaduwen*), de linde heeft het huisje —lommerd.
Overloop, o. —en. *Wat praat men dan van ezels! 't is — van gal*, (Bild).
Overloopen, ik liep —, heb en ben —geloopen; ook: ik —liep, heb —loopen; —er, m.: —ing, v. *Hij is naar den vijand overgelopen. Vrienden moeten elkaar niet —, d. i. te dikwijls bezoeken.*
Overluid (*hardop*), bw. *Hij zei dat alles —, d. i. iedereen kon het hooren.*
Overluiden, overluien, ik heb —luid. *Men zal den doode morgen —, d. i. de doodklok trekken.*
Overmaasch, bn. *De —e dorpen, d. i. aan de overzijde der Maas.*
Overmaat, v. *Tot — van smart, ramp, ellende, d. i. alsof er nog geen smart enz. genoeg was.*
Overmacht, v. *Het Franse leger moest zwichten voor de —, d. i. het vijandelijk leger was veel talrijker.*
Overmaken, ik heb —gemaakt. *De knaap moest zijn werk —, d. i. opnieuw maken; gelden —, overzenden.*

Overman (*hoofd, aanvoerder*), m. —lieden, —lui. *De — van een gild.*
Overmannen, ik heb —mand. *De wacht werd overmand, d. i. door overmacht overwoonen; overweldigd: de moeder was door droefheid overmand, d. i. overstelpt, terneergeslagen.*
Overmatig (*de maat te boven gaande*), bn. en bw. *Zij dronken — veel.*
Overmatig (*te matig*), bn. *Nooit zal hij sterken drank gebruiken, hij is overmatig.*
Overmeesteren (*overweldigen*), ik heb —meesterd: —ing, v.
Overmits (*dewijl, aangezien, omdat*), vw. veru.
Overmoed (*vermetelheid*), m. gmv.
Overmogen (*te boven gaan, het winnen*), ik —mag, —mocht, heb —mocht. *De Koran moest —, waar godsdienst een schijn werd.* (Da Costa).
Overnachten (*den nacht doorbrengen*), ik heb —nacht: —ing, v.
Overnemen, ik nam —, heb —genomen: —ing, v. *De kolonel nam het bevel over; hij heeft deze woorden van Bilderdijk overgenomen, d. i. aan B. ontleend.*
Overnoeming (*metonymia*), v. —en. *De tering doodt wis als 't grievend staal (= dolk).* De Gén.
Overpeinzen (*overdenken*), ik heb —peinsd: —er, m.: —ing, v.
Overplaatsen, ik heb —geplaatst: —ing, v. *De luitenant werd overgeplaatst, d. i. naar een ander garnizoen gezonden.*
Overreden (*door redeneering overhalen*), ik heb —reed: —ing, v.
Overrompelen (*een wacht, een legerafdeeling verrassen*), ik heb —rompeld: —ing, v.
Overshaduwen, ik heb —schaduwd: —ing, v. *De hut was door lindeloof overgeschaduw. Fig. beschermen. De kracht des Heeren zal hem —.*
Overschatten, ik heb —schat: —ing, v. *De vijand had zijn krachten overschat, d. i. te hoog geschat.*
Overschepen (*overladen*), ik heb —gescheept: —ing, v.
Overschepen (*scheppende overbrengen*), ik heb —gescheept: —ing, v. *Gij zult die visschen moeten — in deze schuit.*
Overschieten, ik schoot —, heb en ben —geschoten. *Er zal niet veel —, overblijven.*
Overschitteren, ik heb —schitterd. *Fig. uitmunten boven, in de schaduw stellen.*
Overschoon, bn. en bw. *Een —gedicht, meer dan Overschoot (rest, restant), o. —ten.* [schoon.
Overschrijden (*stappen over*), ik —schreed, heb —schreden: —ing, v. *De grenzen —: zijne bevoegdheid —, d. i. te buiten gaan.*
Overseinen (*telegraphieren*), ik heb —geseind. *Ik heb dit bericht doen — aan die krant.*
Over slaan, ik sloeg —, heb en ben —geslagen. *Hij sloeg de moeijlijkheden maar over; de vlammen sloegen op de kerck over; tot iem. gevoelen —, d. i. overhellen. Fig. Kwade namen moet men —, onaangenaambeden moet men niet aanroeren; een overgestagen halsboord (C. O.), d. i. omlaag geslagen.*
Overslag (*rand, onslag*), m. —en. *Fig. berekening, raming. Een — van haar profijten vervult den tusschentijg (Staring).*
Overspannen (*te zeer inspannen*), ik —spaande, heb —spannen: —ing, v. *Hij zal zich nog —, d. i. zijn zenuwgestel ondermijnen.*
Overstaan (*ten*), o. *Het examen zal afgemenen worden — van den inspecteur, d. i. in tegenwoordigheid.*

Overstag, bw. — *gaan, wenden; vallen, raken*, over een anderen boeg gaan, wenden: tegen den wind inhouden; den wind van voren krijgen; *iem.* — *werpen*, schrik aanjagen, hem onstellen; *iem.* — *helpen*, d. i. doen vallen, den voet lichten.

Overste (*luitenant-kolonel*), m. — n. Ook: *hoofd, bestuurder, bestuurster*, als: *De — van een klooster*.

Overstek (*oversteeksel*), o. — ken.

Oversteken, ik stak —, heb en ben —gestoken. *Met een bootje de rivier —*, d. i. overvaren. *Morgen steken wij 't Kanaal over. We zullen gelijk —*, d. i. bij het ruilen overhandigen.

Overstelpen (fig. *overladen*), ik heb —steltpt; —ing, v. *Wij worden met krantjes overstelpt: de redactie is overstelpt met kopij: de bruid werd overstelpt met geschenken; zij was overstelpt van droefheid*.

Overstroomen, ik heb —gestroomd; ook: ik heb —stroomd: —ing, v. *Zijn mond stroomt over van lof: onze markt wordt overstroomd met Duitse goederen*.

Overstuur, bw. *Er is niets —, in de war; hij raakte geheel —*, d. i. uit zijn gewone doen; *er is niets aan —*, er is niets aan gelegen.

Overtocht (*reis, te water*), m. — en.

Overtogen (*overdekt met*), vd. *Zijn gelat was met de schaduw des doods —*.

Overtollig (*overbodig*), bn. en bw.; —heid, v.

Overtoom (*dam met sleephelling*), m. — en. *In Amsterdam zijn nog twee —en*, d. i. plaatsen, waar schuiten van het eene vaarwater in het andere worden gebracht, zonder van een schutsluis gebruik te maken.

Overtreeden (*schenden*), ik —trad, heb —treden; —er, m.; —ing, v. *De wet —, de geboden Gods —*, d. i. schenden, niet houden.

Overtreffen (fig. *voorbijstreven*), ik —trof, heb —troffen.

Overtrek (*linnen zak*), o. — ken. *Het — van een peluw, van een bed*.

Overtrekken, ik trok —, heb en ben —getrokken; ook: ik —trok, heb —trokken. *Zij trokken de rivier over. Deze canapé is met wipje overtrokken*.

Overtuigen (*met zekerheid bewijzen*), ik heb —tuigd; —ing, v. *Zich van iets —*.

Overtuigend, bn. en bw. *Een — bewijs*.

Overvaart (*overtocht*), v. gmv.

Overval (*aanval*), m. — len.

Overval (*toeval*), o. — len. *Hij kreeg een —*.

Overvallen, ik viel —, ben —gevallen; ook: ik —viel, heb —vallen. *Ik viel over een steen. De nacht overviel ons*.

Overvleugelen (*een leger omsingelen*), ik heb —vleugeld: —ing, v. *Fig. het winnen van: De handel van Antwerpen zal dien van Amsterdam nog —*.

Overvloed, m. *Hier wast koren in —*, d. i. meer dan noodig is; *de hoorn van —: ten —e, daarenboven*.

Overvloedig, bn. en bw.: —heid, v. *Een —e oogst*.

Overvloeiën, het heeft en is —gevloeid: —ing, v. *Het land, —d van melk en honig. Waar het*

hart van vol is, vloeit de mond van over. Mijn hart vloeit over van dankbaarheid.

Overvulg (*zeer vlug*), bn. en bw.

Overvoeren (*overbrengen*), ik heb —gevoerd.

Overvoeren (*overvoederen*), ik heb —voerd.

Overvragen, ik —vraagde (—vroeg), heb —vraagd. *In een soliden winkel overvraagt men nooit, d. i. te hoogen prijs vragen*.

Overweg kunnen, bw. *Hij kan met alle menschen —*, d. i. omgaan met.

Overwegen (*nadenken, overleggen*), ik —woog, heb —wogen.

Overwegend, bn. *Iets van — belang*, d. i. van zeer groot belang.

Overweging (fig. *beweeegreden*), v. — en.

Overweldigen (*bemachtigen*), ik heb —weldigd; —er, m.; —ing, v.

Overwelfsel, o. — s.

Overwelfen, ik heb —welfd; —ing, v. *Een kelder —. Zie Overwulven*.

Overwerken, ik heb —gewerkt; ook: heb mij —werkt; —ing, v. *Deze knecht heeft elken dag een uur overgewerkt, d. i. langer gewerkt: gij zult u nog —*, overspannen.

Overwicht, o. *Er is een kilo —*, meer gewicht dan vereischt wordt. *Fig. macht, aanzien, invloed*.

Overwinnen, ik won —, heb —gewonnen; ook: ik —won, heb —wonnen; —ing, v.; —winst, v.

Overwinteren, ik heb —winterd; —ing, v. *De Hollanders moesten op N-Zembla —*, den winter doorbrengen.

Overwoning (*die overwonnen is*), m. en v. — en; voor het v. ook —e.

Overwulfd, bn. *Het —e venster van Clermonts operzaal (Bild.)*.

Overwulven (*met een gewelf bedekken*). *Een sloot, een beek —*. Ook: **Overwulven**.

Overzeesch, bn. *In de —e landen*, d. i. aan gene zijde van den Oceaan.

Overzetten (fig. *vertalen*), ik heb —gezet; —er, m.; —ing, v.

Overzicht (*uittreksel*), o. — en. *Een — der vaderl. geschiedenis*.

Overzien, ik zag —, heb —gezien; ook: ik —zag, heb —zien. *Hij zag die fout over het hoofd, d. i. bespeurde ze niet; de onderwijzer moet zijn klas leeren —*, in het oog vatten.

Overzijde, —zij (*aan gene zijde*), v. gmv.

Overzindelijk (*zeer zindelijke*), bn. en bw.

Oxydatie (*het verbinden met zuurstof, verzuring*), v. —tijen, —ties.

Oxyde (*metaalzuur*), o. gmv.

Oxydeeren (*met zuurstof verbinden, verzuren: verkalken*).

Oxygeen, oxigenium (*zuurstof, de grondstof der levensslucht*), o. gmv.

Oxygoon (*spitshoek*), rg. —gonen.

Ozone, ozon (*een sterk riekende gassoort*), v. en o. gmv.

Ozoniseeren (*met ozon behandelen*). *Te Oudshoorn neemt men tegenwoordig proeven met het — van water. d. w. z. het water van bacteriën ondoen door middel van ozon*.

P.

P, v. p's. — De zestiende letter van het alphabet.

P. — *Pater* (vader); *patres* (vaderen); *patria* (des vaderlands); *pious* (vrome); *pontifex* (opperpriester); *populus* (volk).

P.aq. — *Partibus aequalibus*, met of in gelijke P. of **Pag.** — *Pagina*, bladzijde. [deelen.

Po. — *Primo*, eerstens, ten eerste; op den eersten dag der maand.

P.A. — *Par ami* of *amie*, met vriend of vriendin (op adressen).

P.A. — *Propriété assurée*, verzekerd eigendom.

P.C. — *Par couvert*, ingesloten, onder omslag; ook: *pour condoléance* (op visitekaartjes), voor rouwbeklag.

P.C. — *Patres conscripti*, beschreven vaderen.

Po., Co. of Pet. — *Pro cento*, percent, ten honderd.

P.D. — *Pro Deo*, om Gods wil, om niet.

P.Ex. of P.E. — *Par exemple* (per exempel), bij voorbeeld.

P.Expre. — *Per expressum*, met een bijzonderen bode.

P.F. — *Par faveur*, uit gunst; ook: *pour féliciter* (op visitekaartjes), tot gelukwensching.

p.f.v. — *pour faire visite* (Fr.), om bezoek af te leggen (op een visitekaartje).

Phil. Dr. — *Philosophie Doctor*, Doctor of Meester in de wijsbegeerte.

Pl. — *Plaats*.

Pl. — *Pluratis* (meervoud).

P.m. — *Pro memoria*, tot herinnering, om in gedachten te houden. *Piae memoriae*, zaliger gedachtenis. *Pro mille*, per duizend.

P.O. — *Per order*, op last van.

P.occ. — *Per occasionem, par occasion* (Fr.), met of bij gelegenheid.

P.P. — *Pater prior*, titel van den eersten of voornaamsten geestelijke in een klooster.

P.P. — *Per procurationem*, op lastgeving van, als lasthebbende.

P.P. — *Praemissis praemittendis*, vooropgesteld zijnde, wat billikerwijze vooropgesteld moet worden, d.i. met behoorlijken titel.

P.P. — *Pater patriae*, vader des vaderlands.

p.p.c. — *pour prendre congé*, om afscheid te nemen (op een visitekaartje).

Pr. of praec. — *Praecedens*, de voorgaande.

Praef. — *Praefatio*, voorrede; *praefectus*, stedehouder, prefect.

Praes. — *Praesens*, tegenwoordig of *praesente*, in tegenwoordigheid van.

Praef. — *Praeteritus*, verleden.

Prof. — *Professor*, hoogleeraar.

P.R. — *Populus romanus*, het Romeinsche volk.

P.R.C. — *Post Romam conditam*, na de bouw van Rome.

P.S. — *Postscriptum*, naschrift.

Ps. — *Psalm*.

P.T. — *Post trinitatis*, na het feest der heilige Drieëenheid. *Pleno titulo* of *praemisso titulo*, met volledigen titel.

Pa (vader), m. —'s; **paatje**.

Paadje, o. Zie **Pad**.

Paai (oud man, oude zeebonk), m. —en.

Paaien (tevreden stellen), ik heb gepaaid.

Paal, m. palen. *Als een — boven water*, voor

ieder duidelijk; — *en perk stellen*, beteugelen, te keer gaan; *dat gaat de palen te buiten*, dat gaat al te ver.

Paal (afstandsmaat in Indië, 1500 M.), m. palen.

Paander (teenen broodkorf), v. —s.

Paapje (vogeltje), o. —s.

Paar (twee bijeenbehorende dingen, koppelt), o. paren.

Paard, o. —en. *Hij was op zijn —je*, d.i. toornig; *men moet een gegeven — niet in den bek zien*, bij een geschenk niet te zeer taxeeën of te kieskeurig zijn; *hij heeft de koorts en zweet als een —*, hevige; *werken als een —*, hard; *de —en achter den wagen spannen*, een zaak verkeerd aanpakken; *het oog van den meester maakt het — vet*, toezicht doet de zaken gedijen; *iem. op het — helpen*, hem voorthelpen, begunstigen; *iem. over het — tillen*, hem te zeer begunstigen, te veel roemen; *het hinkende — komt altijd achteraan*, de bezwaren, lasten, kosten toonen zich op 't einde; *ik zal u man en — noemen*, ik zal alles in bijzonderheden vertellen; *het — dat de haver verdient, krijgt ze meestal niet*, ware verdienste wordt velden beloofd; *een ziekte komt te — en gaat te voet*; *het Trojaansche — binnenhalen*, zijn eigen nederlaag of ongeluk bewerken; *het gevelgied —*, Pegasus, paard der Muzen, "dichthengst".

Paardekracht (de kracht van een paard als maatstaf), v. —en.

Paardeleer, paardenleer, o. *Schoenen van —*.

Paardelijk (treklijn), v. —en.

Paardemaag, v. *Hij heeft een —*, hij is een sterk eter.

Paarden (een schip laten trekken), ik heb gepaard.

Paardenarbeid, m. **paardenwerk** (zware arbeid), o. *Hij doet —*.

Paardenbloem (gele bloem der weide, honds-bloem), v. —en.

Paardenboon (peulvrucht), v. —en.

Paardenkastanje (wilde kastanjeboom), m. —s; (de vrucht), v. —s.

Paardenkracht (kracht als van een paard), v.

Paardenmiddel (buitengewoon krachtig middel), o. —en.

Paardenspel (circus, tent), o. —len.

Paardenvlieg (daas, insect), v. —en.

Paardenvolk (mil. ruitertij), o. gmv.

Paardenwed (waadbare plaats voor paarden), o. —den.

Paardestaart, m. —en. *Een pacha met drie —en* (een Turksche decoratie).

Paardestaart (plant), m. —en.

Paardenvleesch, paardenvleesch (een houtsoort, om de kleur zoo genoemd), o. gmv.

Paarl, v. Zie **Parel**.

Paarlemoer, parelmoer (stof), o.

Paars (kleur), bn.

Paaschavond, m. —en; —**best**, o. en bw.; —**bloem** (koekoeksbloem), v. —en; —**brood**, o. —en; —**dag**, m. —en; —**ei**, o. —eren;

—**feest**, o. —en; —**gezang**, o. —en; —**koek**, m. —en; —**lam**, o. —meren; —**maandag**, m. —os, m. —sen; —**tijd**, m.; —**vacantie**, v.

—tjen, —ties: —vuur, o. —vuren; —week, v.;
Paatje. Zie **Pa**. [—zondag, m.
Pacha (*Turksch staatsambtenaar*), m. —s.
Pacht (*huur*), v. —en.
Pachten, ik heb gepacht; —er, m.; —hoeve, v.
Pacificateur (*vredestichter, bevrederiger*), m. —s.
Pacificatie (*vredestichting, bevrederiging*), v.
 —tjen. *De — van Gent (1576)*.
Pacificceeren (*vrede maken; bevrederigen; verzoenen*).
Pacifiek (*vredelevend, vreedzaam*), bn.
Pacotille (*pakkage, die een reiziger, zonder bijzonder vrachtgeld, mag medevoeren*), v. —s.
Pactum (*verbond, verdrag*), o. *pacta*.
Pad (*voetpad*), o. —en. *Het — der deugd, weg, baan. Wat waart ge vroeg op het —! (ij moet dit — instaan)*.
Pad, padde (*dier*), v. —den. *Hij zwelt op als een —, d. i. wordt erg toornig*.
Paddengif, —gift, o. gmv.
Paddenstoel (*zwamplant*), m. —en.
Paddij, pady (*rijs in haar bolster*), v. gmv.
Padisjah (*heer der Koningen, sultan van Turkije*), m. gmv.
Paedagogie (*onderwijskunst*), v. gmv.
Paedagogiek (*opvoedingskunst*), v. gmv.
Paedagogisch (*opvoedkundig*), bn.
Paedagoog (*onderwijzer, opvoeder der jeugd*),
Paf (*oorveeg*), m. —fen. [m. —gogen.
Paf (*lusteloos, loom*), bn.
Paf, tw.
Paffig (*opgeblazen*), bn.; —heid, v.
Pafzak (*dikkerd*), m. en v. —ken.
Pagaai (*Indiaansche roeriem*), v. —en.
Pagaaien (*met de pagaai roeien, wrikken*), ik heb gepagaaid.
Pagadet (*soort van duiven*), v. —ten.
Paganismus (*heidendom*), o. gmv.
Page (*edellenaar*), m. —s.
Pagina (*bladzijde*), v. —s.
Paginatuur (*bladzijden-nummering*), v. —turen.
Pagineeren (*de blad-tijden van volgnommers voorzien*); —ing, v.
Pagode (*Chineesche tempel, ook pop, afgodsbeeld*), v. —n, —s.
Paillass (*stroozak*), m. —sen. *Fig. hansworst*.
Pailletten (*looverpjes*), v. mv.
Pair, zeg: *peer* (*lid van het Hoogerhuis in Engeland; lid van de eerste kamer in Frankrijk; oudtijds een graaf of hertog*), m. —s.
Pairschap (zeg: *peerschap*), o. gmv.
Paisibel (*vreedzaam*), bn. en bw.
Pak, o. —ken. *Een — slaag; over zijn met — en zak, alles overgehuisd hebben; daar valt mij een — van het hart, een groote zorg heb ik nu minder; ieder moet zijn —je dragen, ieder heeft zijn kruisjes; bij de —ken blijven nederzitten, moedeloos zijn, de handen in den schoot leggen*.
Pakboot (*mailboot*), v. —en.
Pakkage (*reisgoed*), v. —s.
Pakken (*inpakken*), ik heb gepakt; —er, m.; —erij, v.; —ing (*opvulling om den zuigerstang om het ontsnappen van stoom uit den cylinder te beletten*), v.
Pakket (*klein pak*), o. —ten.
Pal (*zeker werktrijne, elders zetter genoemd*), m. —len.
Pal (*vast, stevig*), bn. — *staan*, niet wankelen; *ien. — zetten*, den mond snoeren.
Paladijn (*hofruider, dolende ruider*), m. —en.
Palankijn (*kleine takel, draagstoel in Indië*), m. —s.

Palei (*katrol; inzonderheid een oud foltertuig*), v. —en. *Iem. aan de — slaan, hangen*.
Paleis, o. paleizen.
Palen (*grenzen, raken aan*), het heeft gepaald.
Paleographie (*kennis van het schrift der ouden*), v. gmv.
Palestrisch (*worstelstrijden, wedloopen, schijfwerpen enz. betreffende*), hn.
Palet (*kaatsplankje*), v. —ten.
Palet (*verfbordje der schilders*), o. —ten. *De mannen van 't —, de schilders*.
Paletot (*korte overjas*), v. —s.
Paletten (*het balspel, raketten*), ik heb gepalet.
Palfnier (*koetsbediende*), m. —s.
Paling (*visch*), m. —en. (*vischstof*), v. palinkje.
Palinuur (*dicht. stuurman, voornaam staatsdienaar*), m. —nuren.
Palissade (*schanspaal*), v. —n.
Palissadeeren (*ompalen, niet paatwerk versterken*); —ing, v.
Palissander (*purper- of violethout*), o. gmv.
Paljas (*hansworst*), m. —sen.
Palladium (*heiligdom; beschermgod; beeld van Minerva [Pallas] in Troje*), o. gmv.
Pallas (*ruitersabel*), m. —s.
Palliatief (*pijnstillend middel zonder geneeskraft; tijdelijk middel*), o. —tieven.
Pallieeren (*verzachten, bewimpelen*).
Palm (*boom*), m. —en.
Palm (*palmtak*), m. —en.
Palm (*vlakke hand; vroeger ook lengtemaat*),
Palm (*kruid*), v. gmv. [v. —eu.
Palma (*O. I. vaarttuig*), —'s.
Palmen (*hand voor hand hijschen*), ik heb gepalmd.
Palmhout (*het hout van den buksboom*), o. gmv.
Een deurknop, een beker van —.
Palpabel (*hand tastelijk, tastbaar, duidelijk*), bn.
Palpiteeren (*kloppen van hart of pols; trillen der leden; litten*).
Palstro (*pelgrimsstok*), m. —s.
Paltrok (*wijde rok; ook een soort van zwampvlees*), m. —ken.
Pamflet (*klein, onbedruide geschrift, schotschrift, vlugschrift, blauwboekje*), o. —ten.
Pamflettist (*schotschrijver, lasteraar*), m. —en.
Pampa's (*grasolaken in Z.-Amerika*), v. mv.
Pampelen (*krukelken*), ik heb gepampeld.
Pampelmoes (*O. I. oranjeappel, zo groot als een hoofd*), m. —moezen.
Pampernoelje (*eebtbare paddenstoel*), v. —s.
Pan, v. —nen. *Den vijand in de — hakken, verpletteren, het leger vernietigen; hij is aan de —, hij is gevangen, hij is er bij; een veeg uit de —, een leelijke berisping*.
Pan (*rommel, rumoerig en grappig voorvat*), v. gmv. *De heele — is geen cent waard. Wat een — hebben we daar beleefd!*
Panaarzen (*geeselen*), ik heb gepanaarsd.
Panacea, panacee (*algemeen genes- of wondermiddel*), v. gmv.
Panache (*vederbos, pluim*), v. —s.
Pand (*waarborg, huus*), o. —en.
Pandecten (*oude Rom. wetten*), v. mv.
Pandemische ziekte (*algemeene volksziekte*), v.
Panden (*beleenen*), ik heb gepand; —er (*deurwaarder*), m.; —ing, v.
Pandeshuis (*bank van leening*), o. —huizen.
Pandoer (*Hongaarsch voetsoldaat*), m. —en.
Pandoeren (*kaatspelen*), ik heb gepandoerd.
Pandverbueren (*gezelschapsspel*), o. gmv.
Paneel (*houten beschoot, hekleedseel*), o. —en.

Panegyriek (lofrede, feestrede), v. —en.
Panharing (visch), m. (als stofnaam), v. —en.
Paniek (plotselinge en ongegronde schrik; valse wapenkreet; loos alarm; algemeene verslagenheid), v. Er was een — in het leger, aan de beurs.
Panisch (plotseling, met verpletterdheid vervullend), bn. en bw. Een —e schrik, d. i. een eensklapsche ongegronde schrik.
Panje (scheepsw. zeildoek), v. —s.
Panlikken, pannelikken (smullen, op de klap loopen), ik heb gepanlikt; —ker (smuller), m.; —kerij, v.
Pannekoek, m. —en.
Panorama (rondtafereel; schilderstuk, hetwelk een stad of plaats in haar geheel voorstelt, ook het roudte gebouw zelf), o. —s.
Panser (borstharnas), o. —s. Ook: **Pantser**.
Pantalon (broek), v. —s.
Panter (roofdier), m. —s.
Pantheïsme (geloof dat het heelal zelf de Godheid is, wereldgod-geloof), o. gmv.
Pantheïst (aanhanger van het pantheïsme), m. —en.
Pantheïstisch (als van een pantheïst), bn. en bw.
Pantheon (een tempel in 't oude Rome aan alle goden gewijd, fig. een eere-tempel, een gebouw voor de overleden beroemde mannen van een land, b.v. in Parijs), o. gmv.
Pantocratie (alleenheerschappij), v. gmv.
Pantoffel (schoeisel), v. —s.
Pantograaf (teekenaap), m. —grafen.
Pantomime (gebarenspeel), v. —n, —s: —ist, m.; —isch, bn. Verkeerd is: pantomine.
Pantser (borstkurvas), o. —s. Zie **Panser**.
Panvisch, pannevisch (bakvisch), m. gmv.
Pap, v. —pen. — op een wond; dat is hem met den —lepel ingegeven.
Papa, pa, m. —s; **papaatje**.
Papaver (klaproos, maankop, slaapbol), v. —s.
Papegaai (klimvogel), m. —en. Fig. **naprater**.
Paperassen (prulpapieren), v. mv.
Papier, o. —en. Zijn gedachten op het — brengen, uitdrukken; hij heeft goede —en, d. i. getuigschriften; de —en dalen, stijgen, d. i. de effecten: het — is geduldig, men schrijft op papier wat men wil.
Papillot (papierrolletje om het haar mede op te rollen ten einde het krullend te maken).
Papist (pansgezinde), m. —en. [v. —en.
Papje (papegaaije), o. —s.
Pappen, ik heb gepapt; —ping, v.; —sel, o. Op een zweer —: deze katoen is sterk gepapt, d. i. met pap stijf gemaakt.
Pappig (nattig, niet vast), bn.; —heid, v.
Paraaf (pennetrek, onderteekening enkel met de voorste letters van den naam), v. —rafen.
Paraat (vlug, willig, dadelijk), bn. en bw. —e executie, onmiddellijke uitvoering van een vonnis: Waar zij den dwerg — heeft neergelegd. (Staring.)
Parabel (gelijkenis), v. —en. —s.
Parabolisch (bij wijze van gelijkenis; in gedaante eener kegelsnede), bn. en hw.
Parachute (valschermbaan een lichtbol), v. —s.
Paracleet (trooster, de Heilige Geest), m. gmv.
Parade (feestelijke wapenshow) v. —s. —bed, statie- of pronkbed.
Paradeeren (pronken, pralen).
Paradigma (voorbeeld, monster, model), o. —ma's. —mata.
Paradijs (lusthof), o. —dijzen.

Paradox (wonderspreukig, met de gewone leer en meening strijdig), bn. en bw.
Paradox (wonderspreuk), v. —en.
Parafeeren (onderteekenen enkel met de voorste letters van den naam).
Paraffine (uit petroleum verkregen olie), v. gmv.
Paragraaf (afdeeling [§] van een hoofdstuk), v. —grafen.
Parallel (evenwijdig; gelijkkluidend), bn. en bw.
Parallelogram (vierhoek, waarvan de zijden twee aan twee evenwijdig loopen), o. —men.
Paralogiseeren (valsche gevolgtrekkingen maken).
Paralyseeren (verlammen, ontzenuwen).
Paraninf (geleider), m. —en. De lekkere tand is de trouwste — der kies van 't waar verstand. (De Génestet).
Parapet (borstwering, leuning), o. —ten, —s.
Paraphrase (ophelderende beschrijving), v. —n. Een — maken van een gedicht.
Paraphraseeren (in een verklarende omschrijving uitdrukken).
Parapluie, Paraplu (regenscherm), v. —s, —s.
Parasiet (afelwriend, tafelschuimer, klaplooper), m. —en; (woekerplant), v. —en; —en (woekerdieren), m.
Parasol (zonnesherm), v. —s.
Paratonnerre (bliksemafleider), m. —s.
Par avance (bij wijze van voorshot, vooruit).
Paravent (windscherm), o. —s.
Parbleu (drommels, sukkertoot), tw.
Parcelle (deeltje, stukje gronds), v. —s.
Parcen (schikgodinnen), v. mv.
Parcimonie (karigheid, gierigheid), v. gmv.
Parcimonieus (karig, gierig), bn.
Parci-par-la (hier en daar, overal), bw.
Par complaisance (uit wellenheid), bw.
Pardel (viervoetig dier, panter), m. —s.
Pardoen (lang touw van den masttop naar het want), v. —s.
Pardoës, Perdoës, tw.
Pardon (genade, vergiffenis), o. gmv. Ook tw. (pardonnez), dat ik u stoorde!
Pardonneeren (vergifffenis of genade schenken).
Parereen (sieren, opschikken; een slag, een steek afwenden, keeren).
Parèl, Paarl, v. —relen, —rels, —len.
Parèlen, het heeft gepareld. De wijn parelt, d. i. kraalt, fonkelt; geparede garst, zeer fijne garst.
Parèlmoer, o. Ook: **Paarlmoer**.
Parèn, ik heb en ben gepaard; —ing, v. Ze zijn gepaard, d. i. gehuwd; dat ging gepaard met groote kosten, d. i. verzeeld.
Parentage (bloedverwantschap, familiebetrekking, maagschap), v. gmv.
Parenteeren (een lijkrede houden bij het graf).
Parentese (tusschenzin), v. —n. Ook **Parentesis**.
Parentesen, Parenteses (twee haakjes ( ) om een tusschenzin in te sluiten), v. mv. In *parentesi*, in 't voorbijgaan, tusschen twee haakjes.
Parentthesis (tusschenrede, tusschenvoegsel), v. —thesen.
Par et impar (even en oneven), bw.
Par exemple (bij voorbeeld). Zie **P. Ex.**
Parfait-amour (fijne brandewijn), m. gmv.
Par force (gewelddadig, met geweld), bw. Een — jacht, groote driifjacht.
Parfum (heerlijke geur, reukwerk), o. gmv.
Parfumeeren (een aangename reuk geven aan).
Parfumerie (reukwerk), v. —ën.

Parfumeur (*handelaar in parfumerieën*), m.
Par governo (*tot nariëcht*), bw. [-s.
Par grace (*bij genade, door gunst*), bw.
Par hassard (*bij toeval*), bw.
Pari of **al pari** (*gelijk; van gelijke waarde; bij wisselaars, wanneer de koers van verscheiden muntsoorten gelijk is*), bw.
Pari (*gelijke stand*), o. *De effecten staan —*, d. i. tegen den koers 100.
Pari (*weddenschap*), o. gmv.
Paria (*onreine, verworping*), m. —'s.
Parieeren (*wedden, verwedden*).
Pariëteit (*gelijkheid*), v. —en. Zie **Pariteit**.
Parisch marmer (*wit marmer van het eiland Paros*), o. gmv.
Parisiëne (*vrouw of meisje uit Parijs*), v. —s.
Pariteit (*gelijkheid; gelijk recht met anderen*), v. —en.
Park (*openbare wandeltuïn*), o. —en.
Parket (*afgesloten ruimte, rechtbank*), o. —ten. *Hij zit in een leelijk —*, duchtig in den brand.
Parkiet (*uitheemsch vogeltje*), m. —en.
Parlement (*in Engeland de beide Kamers*), o. —en.
Parlementair (*overbrenger van vredes- of verdragsvoorstellen*), m. —en, —s.
Parlementair (*van of betreffende het parlement; fig. beleefd, omzichtig*), bn. en bw. *Hij drukt zich — uit*.
Parlementeeren (*in onderhandeling treden*).
Parlementshuis (*huis der afgevaardigden in Engeland*), o. —huizen; —lid, o. —leden; —vergadering, v. —en.
Par malheur (*bij ongeluk*), bw.
Parmantig (*deftig, preutseh*), bn. en bw.; —heid, v.
Parmezaan (*een in Parma gemaakte kaassoort*), v. —zanen.
Parochiaan (*lid eener kerkelijke gemeente*), m. —anen.
Parochie (*kerspel*), v. —s, —iën.
Parodie (*belachelijk makende nabootsing, koddige tegenhanger van een ernstig stuk*), v. —ën.
Parodieeren (*belachelijk nabootsen*), bn.
Paroniem (*stamverwant*), bn.; — (*stamverwant woord*), o. —en.
Parool (*wachtwoord, paswoord*), o. —olen.
Parricide (*vadermoord; vadermoorder*), m. gmv.
Parfimonie (*karigheid*), v. gmv.
Part (*histige trek, poets*), v. —en. *Iem. —en spelen*, leelijk beet hebben.
Part (*deel*), o. —en. *Ik heb er noch — noch deel aan*, ik heb er niets mee te maken.
Partage (*verdeling; deel*), o. gmv.
Partageeren (*verdeelen, elk zijn deel geven*).
Partierre (*bak of zitplaats gelijkvloers in den schouwburg; bloemperk in een tuin*), o. —s.
Partiaal (*deelswijze, partijdig*), bn. en bw.
Partialiteit (*partijdigheid*), v. —en.
Participant (*deelhebbend, deelgenoot*), m. —en.
Participatie (*deelnemen, deelhebbing*), v. gmv.
Participeeren (*deelnemen, uandael aan iets*).
Particula (*een klein deel*), v. gmv. [hebben].
Particulariseeren (*omstandig of met alle bijzonderheden vertellen en voorstellen*).
Particulariteit (*bijzonderheid*), v. —en.
Particulier (*bijzonder, afzonderlijk, enkel*), bn. en bw.
Particulier (*iemand, die geen openbaren post bekleedt*), m. —en.
Partie (*partij, onderscheiden dingen van een soort; een gezelschap; een huwelijk, een verbintenis*), v.

Partieel (*gedeelteijk, deelswijze, enkel*), bn. en bw.
Partij, v. —en. *Een — partij; zullen wij een —te maken? De procedeerende —en; de — van het behoud, van den vooruitgang; iemands — kiezen*, d. i. zijde; *de — voor iem. opnemen*, d. i. hem verdedigen; *ik trok — van de gelengenheid*, d. i. gebruik maken van; *zij geven een —*; *ik moet op —*, d. i. feestelijk bezoek. *visite; een goede — doen*, d. i. een goed huwelijk; *zij is een goede —*, een rijk meisje.
Partijdig, bn. en bw.: —heid, v.
Partijschap (*verdeeldheid*), v. —pen.
Partikel (*reedeeltje*), o. —s.
Partitie (*indeeling; al de deelen van een operu in één boek*), v. —iën.
Partituur, v. —turen. muz. Zie **Partitie**.
Partner (*maat; deelgenoot; mededanser, medespeler*), m. —s.
Partuur (*evenknie, gelijke*), o. —turen.
Paruik, v. —en. Zie **Pruik**.
Parure (*toisiel en opsiëring des lichaams en der kleedingstukken; wanneer er van edelgesteenten gesproken wordt, de toot*), v. —s.
Parvenu (*gelukskind, rijkjaard, die van niet tot iets gekomen is*), m. —'s.
Pas (*tred; dansbeweging; bergengte, vrijbrief*), m. —sen. *Iem. den — afsnijden*, den doorgang beletten, belemmeren; *de soldaat liep niet in den —*; *in den — blijven*; *zij neemt dien — te groot*; *de Franschen lieten de —sen bewouken*, d. i. bergengten, doortochten; *zonder — komt men niet over de grenzen*, d. i. zonder brief van vrijgeleide.
Pas (*tijdstip*), o. *Op dat —*.
Pas (*juist, even*), bw.
Pascha (*Isr. Paschen*), o. gmv.
Paschen, v. gmv. *Als — en Pinksteren op één dag vallen*, d. i. met St. Jutmis, nooit.
Pasgeld (*kleingeld*), o. gmv.
Paskwil (*schotschrift*), o. —len.
Paslood (*meetlood*), o. —en.
Paspoort (*vrijbrief, pas*), o. —en.
Paspoorteeren (*met paspoort wegzenden, ontslaan*).
Passaat (*passaatwind, regelmatige wind tuschen de keerkringen*), m. —saten.
Passabel (*middelmatig, lijdelijk, draaglijk*), bn. en bw.
Passage (*doortocht, doorvaart; een plaats of uitdrukking in een boek; muz. zekere variatie met gezuinde loopers*), v. —s.
Passagier (*reiziger*), m. —s.
Passagieren (*voor een dag aan wal gaan van zeelui*), ik heb gepassagierd.
Passant (*doorreizende*), m. —en.
Passantenhuis, o. —huizen.
Passato (*de verlopen maand, enz.*), bw.
Passadesje (*dobbelspel*), o. gmv.
Passadieszen (*het passadiesje spelen*), ik heb gepassadiesd. *Passadijzende boeren* (C. O.). Ook *passedijzen*.
Passereeren (*doortrekken, voort- of voorbijgaan; gebeuren; geduld worden; verdrijven, doorbrengeen*). *Voor iets —*, gelden als; *voor iem. —*, voor iem. anders doorgaan.
Passelijk (*redelijk*), bn. en bw.
Passemet (*belegsel, boordsel van goud- of zilverdraad*), o. —en; —werker, m. —s.
Passen, ik heb gepast. *Die taal past u niet, voegt u niet; op iets —*, d. i. letten; *op zijn zaken —*, d. i. zorgen voor; *op zijn woorden —*, goed bedenken, wat men zegt.

Passe-partout (hoofdsleutel, boeper, dieven-sleutel, die op alle sloten past), m. —s.
Passe-passe (goochelwerk), o. *Tour de —*, **Passer** (werktuig), m. —s. [goochelstuk.
Passibel (lijdelijk, onderworpen), bn.
Passie (het lijden en de lidensweken), v. gmv.
Passie (hartstocht), v. —sies, —siën.
Passiebloem (plant), v. —en.
Passief (lijdend, lijdzaam, lijdelijk), bn.
Passief en actief (in een failliet het debet en credit), o. gmv.
Passieve handel (handel met ingevoerde goederen), m. gmv.
Passieve schulden (vorderingen van anderen ten onzen laste), v. mv.
Passiviteit (lijdelijke toestand, lijdzaamheid, lijdelijkheid), v. gmv.
Pastel (vleesch-gebakje), v. —en.
Pastel (plant), v. gmv.
Pastel (kleurstift), o. —len.
Pastille (meelballetje, reukballetje), v. —s.
Pastinak (witte wortel of peen; pinkster-nakel), v. —en.
Pastoor (hoofd eener R. C. kerk, gemeente), m. pastoren, —s.
Pastoraal (zielverzorgend, herderlijk, landelijk), bn.
Pastorale, pastoraal (herdersspel of vertelling), v.
Pastorie, pastorijs (woning), v. —ën, —rijen.
Patakón (Spaans geldstuk, kroondaalder. ± f 250), m. —s.
Patas (zeker vaarttuig), v. —en.
Patat (aardappel), m. —ten. *Ien. —ten geven*, d. i. slaag geven. gew.
Patent (beroepsbrief, ook octrooi), o. —en.
Patent (opperbest), bn. en bw.
Patenteeren (een patent geven).
Pater (ordes-geestelijke), m. —s.
Paternoster (rozenkrans der R. C.; hand-boet), o. —s.
Pathetisch (hartstochtelijk, vol waardigheid, plectig), bn. en bw.
Pathmos (eenzame plaats, naar welke iemand gebannen wordt), o. gmv. Beter: **Patmos**.
Pathologie (ziektenleer, ziektenkunde), v. gmv.
Pathos (levendigheid, vuur; drift, hartstochtelijkheid; hoogdravendheid, gezwellenheid), o. gmv.
Patiënt (zieke), m. en v. —en; voor het v. ook: **patiënte**.
Patiëntie (geduld), v. Ook *patience* (Fr.).
Patik (kruid), o. ook: **patig** (zuring), v. gmv.
Patissier (pastei, banket), v. —ën.
Patissier (pastei- en banketbakker), m. —s.
Patris (basterdaat, boerentaal), o. gmv.
Patres (oudvaders), m. v.; *ad —*, dood, gestorven; *ad — gaan*, sterven.
Patria (vaderland), v. *Pro —*, voor het vaderland. Zie **P.P.**
Patriarch (aartsvader), m. —en.
Patriarchaal (aartsvaderlijk), bn. en bw. *Een —ale nitspanning*, een onderwetsch logement.
Patriaat (edelburgerschap), o. gmv.
Patriciër (edeburger), m. —s.
Patricisch (edelburgerschap), bn.
Patrijs (veldhoen), m. patrijzen.
Patrimonium (vaderlijk erfdeel), o. gmv.
Patrimonium petri (het erfdeel van Petrus, het gebied van Rome), o. gmv.
Patriot (vaderlandsgezinde, volksvriend), m. —ten.
Patriotisme (vaderlandsliefde), o. gmv.

Patriotisch (vaderlandlievend), bn. en bw.
Patrocineeren (in bescherming nemen, behulpzaam zijn).
Patronaat (bescherming; ook vereeniging van jonge werklieden), o. gmv.
Patrones (beschermster), v. —sen.
Patroon (beschermers; beschermheilige, meester; baas, heer), m. patronen, patroons.
Patroon (kokertje met buskruit), v. patronen.
Patroon (model), o. patronen. *Wat een beeldij —je van een kraagje!* C. O.
Patroontasch, v. —tasschen. mil.
Patrouille (nachtwacht, rondgaande soldatenwacht, wachtronde), v. —s. mil.
Patrouilleeren (de wachtronde doen). mil.
Pauk (keteltrom), v. —en. muz.
Pauken (op de keteltrom slaan, fig. uitba-zuinen), ik heb gepaukt; —er, m. muz.
Paukengeschal, o. gmv. muz.
Pauperisme (de armoede, het armwezen, de leer der verarming), o. gmv.
Paus (opperhoofd der R. C. kerk), m. —en.
Paus (rust), v. Zie **Paauze**.
Pauseren (rusten), —eering, v.
Pausschap, o. gmv.
Pauw (voegel), m. —en. *Hij, zij stapt als een —*, d. i. trotsch, fier.
Pauweni, o. —eren.
Pauwever, v. —en.
Pauze, Paus (rust), v. pauzen.
Paviljoen (buitenhuisje), o. —en.
Pax (vrede, eensgezindheid), v. — *vobiscum*, vrede zij met u; — *intransitus*, vrede zij met de binnentredenden.
Paysage (een landschap), o. gmv.
Peauter (metaalmengsel), o. Zie **Piauter**.
Pecco (een zeer geurige theesoort), v. gmv.
Peccadille (kleine zonde), v. —s.
Peccavi (ik heb gezondigd).
Pectoraal (van of betreffende de borst), bn. als zn. (borstmiddel), v. —alen.
Pecunia (geld, vermogen, have), v. gmv.
Pecuniel (geldelijk), bn. en bw.
Pedaal (veerklavier), o. pedalen.
Pedant (verwaand geleerde; opgeblazen schijn-weter, schoolvos), m. —en.
Pedant (verwaand), bn. en bw.
Pedanterie (waanwijsheid), v. —ën.
Pedel (bode der hoogeschole), m. —s, —len.
Pederast (iemand die zich aan onnatuurlijke driften overgeeft), m. —en.
Pedes Apostolorum (per of te voet, zoorts de Apostelen plachten te reizen), bw.
Pedestal (voetstuk), o. —len.
Peel (breede haarband, wrong), v. pelen.
Peel (moerassig land), v. pelen. *Dr — in het Z. O. van Noord-Brab.*
Peen (wortel), v. penen.
Peer (boom), m.: **peer** (vrucht), v. peren.
Pees, v. pezen. *De — van den boog.*
Peet (doopgetuige), m. en v. peten.
Peetoom, m. —s; —schap, o.: —tante, v. —s.
Pegasus (gevelegd paard der dichters), m.
Pegel (meetknopje), m. —s.
Pegelen (ijken, fig. veel drinken), ik heb gepegeld.
Peil (hoogtemerk), o. —en. *Amsterdamsch —*, *Rotte —*. *Uw eramen is beneden —*, slecht, onvoldoende: *dat gaat het — te boven*, overschrijdt alle grenzen; *goedheid zonder —*, onmetelijke goedheid.
Peilen, ik heb gepeild: —er, m.; —ing, v.; —ketting, m.; —lood, o.; —stok, m. *Een*

wonde —, de diepte er van meten; de *wonden der maatschappij* —, de kwalen aanwijzen; *iem. hart* —, tot op den bodem doordringen der geheimen; *wie peilt (meet)* de diepte van *hun ellende!*

Peine (*moeite, straf*), v. En —, in verlegenheid. **Peinzen** (*overdenken*), ik heb gepeinsd; —er, m.; —ing, v.

Peis (*vrede*), v. gmv. vero.

Pek, pik, o. *Wie met — omjaat, wordt er mee besmet, wie met slechte menschen omgaat, wordt zelf slecht.*

Pekel (*zilt vocht*), v.; (*zeewater*), o. gmv.

Pekelen (*in de pekels leggen*), ik heb gepekeld.

Pekelharing (*visch*), m. —en; als stofnaam, v.

Pekelharing (*hansworst*), m. —en.

Pekelzonde (*oude zonde*), v. —n.

Pekken, pikken (*met pek besmeren*), ik heb **Pekkrans**, m. —en. [gepekt.]

Pel (*vlies, vel*), v. —len. *De — van een noot, ei, boon, enz.*

Pelagoscoop (*werktuig, waarmede men in de diepte der zee kan zien*), m. —open.

Pèle-mèle (*mengelmoes, alles zonder orde onder of door elkander*), v. gmv.

Pelerine (*manteltje*), v. —s.

Pelgrim (*bedevaartganger*), m. —s.

Pelgrimage (*bedevaart*), v. —s.

Pelgrimgewaad, o. —gewaden; —kleed, o. —eren; —mantel, m. —s; —reis, v. —reizen; —staf, m. —staven; —tasch, v. —tasschen; —tocht, m. —en.

Pelikaan (*kropgans*), m. —kanen.

Pellen (*van de pel ondoen*), ik heb gepeld. *Een noot —, een ei —; gepelde garnalen; met iem. een eetje te — hebben, d. i. iets onangenaams hebben af te doen.*

Pellen (*een soort weefsel*), o. —s.

Pellengoed, o. gmv.

Pellies (*vrouwenmantel*), v. pellicien.

Peloton (*een deel van een bataljon, zekere afgedeelde troep soldaten*), o. —s.

Pels (*bereide huid met haren*), m. pelzen.

Pelteryj (*bontuwerk*), v. —en.

Peluw, v. —en. Zie **Peuluw**.

Pen (*schrijven*), v. —nen.

Pen (*houten nagel*), v. —nen.

Penaal (*straffend*), bn. *Code pénal*, wetboek van straf.

Penant (*muurstijl, tusschenmuur*), o. —en.

Penaten (*huisgoden der Romeinen*), m. *Zijn — opzoeken, naar huis terugkeeren.*

Penchant (*helling van een berg; neiging, zucht tot iets*), o. —s.

Pendant (*schilderij, portret, enz., dat als tegenhanger dient*), o. —en.

Pendule (*slinger; een van een slinger voorziene hangklok, ook staande klok*), v. —s.

Penitent (*boeteling*), m. —en.

Penetreeen (*doordringen; doorgronden; inzien, uitworschen*).

Penibel (*bezwaarlijk, lastig, moeielijk*), bn. en bw.

Penitentie (*boete, opgelegde boetedoening; pijniging*), v. gmv.

Penekunst, v.: —likker (*kantoor-schrijver*), m. —s; —mes, o.

Penen (*altijd door schrijven*), ik heb gepend; —er, m.

Pennebak, m. —ken; —houder, m. —s; —koker, m. —s; —kooper, m. —s.

Penneschacht, v. —en; —strijd (*twist in dagbladen, enz.*), m.

Penning, m. —en. *Hij bezit geen —; hij is van — zestien, d. i. gierig.*

Penny (*Engelsche stuiver*), v. mv. pennies.

Pens (*maagafdeeling der koe*), v. —en.

Penseel, o. —en.

Penseelen (*schilderen*), ik heb gepenseeld.

Pensief (*nadenkend, zwaarmoedig*), bn. en bw.

Pensioen (*jaar- of eervwedge; kostgeld, rustgeld*), o. —en.

Pensionaat (*kostschool, instituut*), o. —naten.

Pensionaris (*hij die een jaarwedge geniet; eertijds de eerste staatsraad eener stad of provincie*), m. —sen.

Pensionneeren (*pensioen geven*).

Pensum (*taak, opgegeven werk*), o. —s.

Penta (*vijfledig, vijfvoetig*), bn.

Pentagoon (*vijfhoek*), m. —onen.

Pentameter (*vijfvoetig vers*), m. —s.

Pentateuch (*de vijf boeken van Mozes*), m. gmv.

Peunurie (*gebrek aan de noodzakelijkste dingen; behoefteigheid*), v. gmv.

Peper, v. *Spaansche —, roode peper; Cayenne —, gemalen Sp. peper; zij gingen — halen, d. i. naar Indië; hij werd om — gezonden, d. i. ver heen gezonden; het —land, O. I.;*

—kook, d. i. kruidkook; —duur, zeer duur.

Peperen (*met peper bestrooien*), ik heb gepeperd. *Fig. duur verkoopen.*

Pepermuut, pepermuut, v.

Pepernoot, v. —noten, —neuten. *De kinderen speelden om —, d. i. dobbelsteentjes van peperkook.*

Pepinière (*boomkweekerij; plantentuin; kweekschool*), v. —s.

Per (*door, wegens*), als in: — accidens, bij toeval; — accord, bij accoori; — acquit, betaald.

Perceel (*stuk grond*), o. —en.

Percent, o. —en. Verg. **Procent**.

Perceptibel (*merkbaar, waarnembaar*), bn. en bw.

Perceptie (*waarneming; heffing, ontvangst van belastingen*), v. —tië, —ties.

Percussie (*slag, stoot, botsing*), v. gmv.

Perdoes (*eensklaps*), bn. Zie **Pardoes**.

Perdu (*verloren*), bn.

Peret! (*hij ga verloren, hij sterve*).

Pergrineeren (*zwerpen, ter bedevaart gaan*).

Peremptie (*verval, opheffing van alle verder uitstel; verjaring*), v. gmv.

Peremptoij (*afdoend, beslissend*), bn. en bw.

Per expressum (*door een afzonderlijken bode*), bw. Zie **P.Expre**.

Per fas et nefas (*door recht en onrecht, door alle mogelijke middelen*), bw.

Perfect (*volmaakt, nitnuntend*), bn. en bw.

Perfectie (*volmaaktheid*), v. gmv.

Perfectionneeren (*volkomener of beter maken, voltooiën*).

Perfide (*valsch, trouweloos, verraderlijk*), bn.

Perfidie (*ontrouw, valscheid, verraderij*), v. gmv.

Per governo (*tot naricht, tot richtsnoer*), bw.

Pericliteeren (*wagen, in gevaar stellen; in gevaar zijn*).

Periculous (*gevaarlijk, hachelijk*), bn.

Periculum (*gevaar, nood, waagstuk*), o. — in mora, dringend gevaar.

Perigeum (*grootste nabijheid ener ster bij de aarde*), o. gmv.

Perihelium (*grootste nabijheid eener ster bij de zon*), o. gmv.

Perikel (*gevaar*), o. —s.

Periode (*omloop, afwisseling der tijden; tijd-*

kring of tijdperk; ren breedgebonwde volzin met voor- en nazin, volzin, v. —n.

Periodiek, periodisch (op bepaalde tijden verschijnende), bn. —e pers; —e geschriften, dag-, week-, maandbladen: —e winden, geregeld waaïende winden.

Peripetie (onvoorziën geval; ontkenning), v.

Periphetie (omtrek), v. gmv.

Periphrase (omschrijving), v. —n, bv.: *het schip der woestijn, kameel; bode der lente*.

Periphraseeren (omschrijven), [zwaluw.

Perissabel (vergankelijc, broos), bn.

Peristyle (met zuilen omringde plaats, kruisgang), o. —n.

Perjure, perjuriüm (meineed), v.

Perjureeren (valschelijc zweren).

Perk, o. —en. Een — met bloemen, paal en — stellen, grenzen stellen, een einde maken aan.

Perkament, Perkement, o. —en.

Permanence (beständigheid, voortdoring), v.

Permauent (voortdurend, onafgebroken, onveranderlijk), bn. en bw.

Permeabel (doordringbaar), bn.

Permeabiliteit (doordringbaarheid), v. gmv.

Per mille (van de duizend, bij de duizend).

Zie **P. m.**

Permis (verlof-, geleibriefje), o. gmv.

Permissie (vergunning, verlof), v. gmv.

Permitteeren (veroorloven, vergunnen).

Permutatie (verwisseling, omzetting, verplaatsing), v. —s, —tiën.

Permutereen (verwisselen).

Pernicieus (verderfelijc, schadelijc), bn.

Per occasie (bij gelegenheid), bw.

Peroratie (slotrede), v. —s.

Peroreeren (een redevoering houden).

Per pedes (te voet); — apostolorum, te voet, zooals de Apostelen reisden.

Perpendiculair (rechtstaand, in 't lood), bn.

Perpendiculair (loodlijn), v. —s. [en bw.

Perpetreeren (bedrijven, volbrengen).

Perpetueel (aanhoudend, levenslang, voortdurend), bn. en bw.

Perpetueeren (vereeuwigcn, zonder ophouden voortzetten, beständig maken).

Perpetuum mobile (eeuwigdurende beweging), o. gmv.

Perplex (onthutst, bedremmeld, verslagen, ontsteld), bn.

Perplexiteit (verslagenheid), v. gmv.

Perquisitie (nasporing, onderzoek, huiszoeking), v. —tiën, —ties.

Pers (drukkers), v. —en. *Het boek is ter —e; bij het ter —e gaan; de pers, de dagbladen.*

Per saldo (bij slot van rekening), bw.

Per se (op zich zelf of vanzelf), bw.

Persecutie (vervolgving, nazetting), v. —s, —tiën.

Persen (uitdrukken), ik heb geperst; —er, m. —ing, v. Druiven —, olie —; iem. tot iets —, dwingen.

Perservant (volhardend), bn. en bw.

Perserverantie (volharding), v. gmv.

Persverreeren (volharden, volständig blijven).

Persico (likeur van perzikpitten), v. gmv.

Persienne (zonneblind), v. —s.

Persiflage (bespottig; hoanende spot, spotterij), v. —s.

Persiflereen (bespotten, uitjouwen).

Persistereen (volharden).

Personage (persoon), o. —s.

Personaliteit (persoonlijkheid; persoonlijke belediging), v. —en. Iem. —en zeggen, hem grievend beledigen.

Personeel (persoonlijk), bn. *De —e belasting.*

Personeel (hoofdeid, belasting, welke men voor zijn persoon of als hoofd des gezins moet betalen; aantal personen, die men in dienst, aan het werk of bij zich heeft), o. gmv.

Personificatie (verpersoonlijking), v. —s, —tiën.

Persoonificeeren (verpersoonlijken).

Persoon (mensch), m. en v. —sonen: **persoon** (rol, spraakk.), m. —sonen.

Persoonlijk, bn. en bw.; —heid, v. *Een —e belediging*, den persoon betreffende; *een — feit, een — voornaamwoord; iem. — kennen.*

Persoonsverbeelding, v. —en. bv. *De mildheid, de twist, als persoon laten optreden* (zinnespel der rederijkers).

Perspectief (verrekyker; vergezicht, vooruitzicht), o.; (doorzichtkunde), v. —tiëven.

Perspicaciteit (scherpzinnigheid, heldere blik), v. gmv.

Perspiratie (onmerkbaar uitwaseming), v. —s.

Perspomp, v. —en.

Persuadeeren (overreden, overtuigen; overhalen).

Persuasie (overreding, overtuiging), v. gmv.

Persuasief (overredend), bn. en bw.

Pertinaciteit (hartnekkigheid, verstoktheid), v. gmv.

Pertinent (geschikt, gepast, juist, recht, naar den eisch), bn.

Pertizaan (hellebaard), v. pertizaanen.

Perturbeeren (verontrusten, in verwarring brengen, storen).

Pervers (verdorven), bn.

Perversiteit (verdorvenheid), v. gmv.

Perverteeren (bederven, in een bedorven toestand verplaatsen; verleiden, in wanorde brengen; verdraaien).

Perzik (boom), m. —en; (vrucht), v. —en.

Pesant (zwaar, wichtig, zwaarmoedig), bn.

Pessimie (zeer slecht), bn. en bw.

Pessimisme (leer dat de wereld door en door slecht is), o. gmv.

Pessimist (iem. die alles in de wereld slecht vindt), m. —en.

Pest, v. —en. *De zwarte —, de — mededeelen; ik schuw hem als de —; de jenever is de — der samenleving.*

Pestilentie (pest, aanstekende ziekte), v. —s, **Pet** (hoofddeksel), v. —ten. [—tiën.

Petard (stuk vuurwerk, klapbus), m. —en.

Petegift (geschenk eener peettante of peetoom), v. —en: —kind, o. —eren: —moei, v. —en.

Peter, m. —s; —schap, o.

Peterselie, pieterselie (groente), v. gmv.

Petillant (paarlend, schuimend; vurig, fonkelend), bn. en bw.

Petilleeren (knappen, kraken; schuimen; opborrelen; uitmunten, uitblinken).

Petit (klein, gering), bn.

Petitie (bede, verzoekschrift), v. —tiën, —ties.

Petitionneeren (een verzoekschrift indienen).

Petitionnement (het indienen van verzoekschriften), o. —en.

Petit-maitre (verwaand, opgeschikt jongmensch, winduil, pronkertje), m. —s.

Petrificatie (versteening), v. —s, —tiën.

Petrificeeren (versteenen).

Petroleum (aardolie), v. gmv.

Petulant (moedwillig, dartel; baldadig, broodronken), bn. en bw.

Peukel (pietsje), v. —s. Ook: **Pukkel.**

Peul (vrucht), v. —en.

Peul (peulw, peluw), v. —en.

Peuluw, peluw (hoofdmatras), v. —en.
Peupleeren (bevolken).
Peuren (op pating visschen), ik heb gepeurd; —der, m.
Peuteren, ik heb gepeuterd: —aar, m.: —ing, v.
Peuzel (treuzel), v. —s.
Peuzelen (langzaam eten), ik heb gepeuzeld, —aar, m.: —ing, v.
Pezerik (bullepees), m. —en.
Phaëton (een soort van ruitje, dat geheel of gedeeltelijk open is), m. —s.
Phalanx (gesloten krijgsvende van 4 tot 16 man), v. —en, —langen.
Phantaseeren (met zijn gedachten rondzwerfen, verdichten).
Phantasie (verbeelding; verbeelding), v. —ën.
Phantasmagorie (geestenbezwering; tooverafbeelding), v. —ën.
Phantasmagorisch (tooverbeeldend), bn.
Phantast (dweper, grillig mensch), m. —en.
Phantastisch (dwepend, tooverachtig, grillig), bn.
Phantom (geest, spook, verschijning, schim), o. —tomen.
Pharmaceut (apotheker, artsnijbereider), m. —en.
Pharmaceutica (artsnijmengkunde, apothekerskunst), v. gm.v.
Pharmaceutisch (artsnijmengkundig), bn.
Pharmacie (artsnijmengkunde; apotheek), v.
Pharus (vuurtoren, kustlicht), m. —sen.
Phase (overgangstijdperk), v. —n, —s.
Phenomeen (verschijnsel), o. —menen.
Philanthroop (menschenvriend), m. —thropen.
Philanthropie (menschenvriend, zachtmoedigheid), v. gm.v.
Philanthropisch (menschenvriend, wel-dadig), bn.
Philharmonisch (toonkunstminnend), bn.
Philippica (hevige strafrede), v. —s.
Philister, Filistijn (burger, niet-student), m. —s.
Philologie (taalgeleerdheid, taaliefde), v. gm.v.
Philologisch (taalkundig), bn.
Philoloog (taalkenner), m. —logen.
Philosophieeren (een stof wijsgeerig behandelen; duidelijke begrippen trachten te be-komen; de oorzaken der dingen nasporen).
Philosophie (wijsbegeerte), v. gm.v.
Philosophisch (wijsgeerig), bn.
Philosoof (wijsgeer), m. —sofen.
Phoenix, v. Zie **Feniks**.
Phosphorisch (lichtgevend in den donker), bn.
Phosphorus (lichtdrager, stof, die in het duister licht geeft), m. gm.v.
Photograaf (lichtbeeldenmaker), m. —grafen.
Photogram (lichtbeeld, portret), o. —men.
Photographeeren (lichtbeelden maken, af-beelden).
Photographie (lichtbeeldenmakerij, lichtbeeld), v. —ën.
Photographisch (van of betreffende de pho-tographie), bn.
Phrase (spreekwijs, uitdrukking), v. —n, —s.
Phraseologie (verzameling van spreekwijs-zen), v. —ën. Wat hij zegt, is niets dan —, d. i. de inhoud is niet veel.
Phrenesie (waanzinigheid), v. gm.v.
Phrenetiek (waanzinig), bn. en bw.
Phrenologie (schedelleer, hersenleer), v. gm.v.
Phthisiologie (teringleer), v. gm.v.
Phthisis (tering, uitering), v. gm.v.
Physica (natuurleer, natuurkunde; natuur-wetenschap), v. gm.v.

Physiek (lichamelijk; natuurkundig), bn. en bw.
Physiek (natuurleer, natuurwetenschap), o.
Physiologie (leer der bezielde natuur, der bezielde lichamen), v. gm.v.
Physiologisch (van of betreffende de physio-logie), bn. en bw.
Physioloog (kenner van de natuur des lichaams, uavoerscher in de natuurleer der menschelijke of diertelijke lichamen), m. —logen.
Physionomie (gelaatkunde; gelaatsuitdrukking, gelaat), v. —ën.
Physisch, physiek (natuurlijk, lichamenlijk),
Pia causa (weldadig oogmerk), bw. [bn.
Pia memoria (vroemer gedachtenis). Zie **P.m.**
Pianino, v. —s.
Pianissimo (muz., ten uiterste zacht of stil).
Pianist, m. —en.
Piano, v. —s.
Piano (muz., zacht), bw.
Piano-forte, v. —s.
Piaſter (Spaansche munt ± f 2.60), m. —s.
Piauter, Peauter (een gemengd metaal, be-staande uit koper en tin), o. gm.v.
Pia vota (vrome wenschen), v. mv.
Pickles (vruchten in het zuur), v. mv.
Picknick (maal in het veld of buiten, onder goede vrienden, waartoe ieder zijn deel bij-draagt), o. —s.
Piek (spies of lans), v. —en.
Piepen, ik heb gepiept; —er, m.; —ertje (fluitje), o.; —jong, bn. Zoals de ouden zongen. — de jongen, de kinderen spreken als de ouders, d. i. doen (gebrekkig) na.
Pieperig, bn.: —heid, v. Een —e stem.
Pier (aardworm), v. —en.
Pieren (foppen), ik heb en ben gepierd. gmz.
Pierewaaien (lashedig leven), ik heb ge-pierewaaid; —er, m.
Pierrot (grappenmaker, hansworst), m. —s.
Piet, m. —en. 't Is een heele —, iem. die heet wat toont.
Piëtas (aandacht, vroomheid, braafheid), v. gm.v.
Piëteit (vroomheid), v. gm.v.
Pieterig, bn. Wat zie er — uit, als een Piet.
Pieterman (visch), als voorwerpsnaam. m. —s: als stofnaam, v.
Pieterselie (groente), v. Zie **Peterselie**.
Piëtisme, piëtismus (vereering), o. gm.v.
Piëtist (vrome), m. —en.
Piëtisterij (kwezelarij), v. gm.v.
Piëtte (munt van 6½ stuiver), o. —s.
Pietlut (kleingeestig mensch), m. eu v. —ten.
Pietluttig, bn.: —heid, v. Een —e vent, een erwtenteller, flauwerik.
Pieus (vroom), bn.
Pij (wollen of haren overkleed), v. —en. Een monniks—.
Pijjaker (matrozenjas), m. —s. Ook: pijjekker.
Pijl, m. —en. Met — en boog, de —en van den laster, als een — uit den boog, zeer snel; al zijn —en zijn verschoten, hij weet niets meer te zeggen; ik heb nog andere —en in mijn koker, d. i. andere verweermiddelen.
Pijler (zuil), m. —s. De —s van een spoorbrug.
Pijlstaart (visch), m. —en.
Pijn (pijnboom), m. —en.
Pijn (smart), v. —en.
Pijne, v. De — waard, de moeite waard. Zie ook: **Peine**.
Pijnen (drukken, persen), ik heb gepijnd.
Pijnigen, ik heb gepijnigd; —er, m.: —ing, v.
Pijnlijk, bn. en bw.: —heid, v.

Pijp, v. —en. *Daar kan hij een leelijke — aan rooken*, dat kan hem leelijk opbreken.

Pijpen (op een fluit spelen), ik peep, heb gepepen: —er, m. *Naar iem. — dansen*, d. i. alles moeten doen wat iem. gril of luim hem in geeft. Ook: **Piepen**.

Pik (haat, wrok), m. *Een — op iem. hebben*.

Pik, o. *Zie Pek*.

Pikant (beledigend; stekend, scherp, bijtend), bn. en bw.

Pikanterie (nijd, wangunst, broodnijd), v. —ën.

Pikbroek (matroos), m. —en.

Pikdonker, bn. en bw.

Pikeeren (steken, beledigen, krenken, gevoelig treffen).

Piket (afdekking; veldwacht), o. —ten.

Piketten (kaarspelen, het piketspel spelen), ik heb gepikett.

Pikeur (rijnmeester, paardenafrichter), m. —s.

Pikkedillen (kleinigheden, nestertijen), v. mv.

Pikken (oppikken), ik heb gepikt. *Er valt hier veel te —*, te eten: *gij moet nog een hapje —*, eten.

Pikken (met een speld of naald steken), ik heb gepikt. *Ik heb mij aan die dorens gepikt*.

Pikken (met pik bestrijken), ik heb gepikt. *Het houtwerk wordt gepikt en geteerd*.

Pikken (met een pik of zacht maaien), ik heb gepikt. *De klaver wordt meestal gepikt*.

Pikol (handelsgewicht in Oost-Indië, ruim 69 kilogram), o. —s.

Pil, v. —len. *Dat is een harde —*, een onaangenaam werk: *de — vergulden*, met mooie woorden een onaangenaam iets zeggen.

Pilaar (zuil), m. pilaren. *De — van een kerk*.

Pilaarbijter (femelaar), m. —s.

Pilaaster (hoekige pilaar of zuil), m. —s.

Pillegift (doopgeschenk), v. —en.

Pillendraaier (apotheker), m. —s. gmz.

Piloot (loodsman), m. piloten.

Piment (kruidnagel; nagelbloem), o. —en.

Pimpel (vogel; mees), m. —s.

Pimpelen (zuipen), ik heb gepimpeld; —aar, m.

Pimpelmees (een kleine mees), v. —meezen. *Het is een —*, een nietig ventje; *hij is een —*, een drinkebroer.

Pimpelpaars (donkerpaars), bn. *Hij is — van de kon*.

Pimpernel (zeker gewas), v. —len.

Pimpennoot (kokosnoot), v. —noten.

Pin (ijzeren nagel), v. —nen.

Pinacothek (kunstverzameling b.v. van schilderijen), v. —eken.

Pinang (O.I. boom), m. —en; (vrucht), v. —en.

Pinas (lang, smal en licht vaartuij, galei, sloep), v. —sen.

Pinceeren (knippen, met vinger of pennenschacht een snaar tokkelen).

Pinceet (tangetje der wondhealers), o. —ten.

Pingel (eetbaar zaad der pijnappels), v. —en.

Pingelen (op den prijs der waren afdingen), ik heb gepingeld: —aar, m.

Pink (kleine vinger), m. —en. *Hij is bij de —en*, bijdehand, vlug.

Pink (voor jongen os), m.; (voor jonge koe), **Pink** (vaartuij), v. —en. [v. —en.

Pinken (met de ooggen knippen), ik heb gepinkt: —er, m.

Pinkoogen (pinken), ik heb gepinkoogd.

Pinkster, **Pinksteren**, v. gmz.

Pinksternakel (brood), v. —s; —roos (pioen), v. —rozen.

Pinnen, ik heb gepind. *Een rollade —*.

Pinsbek, **spinsbek** (metaal), o. gmz.

Pint (6 d. L.), v. —en.

Pinxit (op schilderstukken: heeft dit geschilderd).

Pioen, **pioene** (roos), v. pioenen. Ook: **Pinksterroos**.

Pion (schaakstuk, de boer), m. —s.

Pionier (schansgraver), m. —s. Fig. *baanbreker*.

Pionierroos (pioen), v. —rozen.

Pip (ziekte van het pluimgedierte), v. gmz.

Pippeling (soort van appel, renet), m. —en.

Pipsch (ongezond), bn. *Zij ziet er — uit*.

Pique (soort van stof, die zoo gewerkt is, alsof de stof gestikt ware), o. gmz. *Een — vest*, een zomervest.

Pique-assiette (tafelschuimer, klaplooper), m.

Pique-nique, o. *Zie Picknick*. [en v. gmz.

Piraat (zeeroover), m. piraten.

Piramidaal, **pyramidaal** (in den vorm eener piramide), bn.

Piramide, **pyramide** (spitszuil), v. —n. *De — van Egypte*, de — van Luxor (Parijs).

Piraterie (zeerooverij), v. gmz.

Pirouette (draaisprong, dans), v. —n.

Pirouetteeren (zich in een kring rond-draaien).

Pisaller (iets kwaad nemen om erger te voorkomen), o.

Pisang (paradijsvijgeboom), m. —s.

Pissebed (zeker insect; ook paardenbloem), v. —den.

Pistache (suikernoot, groene amandel), v. —s.

Pistole (gevangenis, waar de gevangenen op eigen kosten worden onderhouden), v.

Piston (zuiger, lichtklepje), m. —s.

Pistool (jongstuk van ± 9.50 à f 10.00), v. pistolen.

Pistool (schietsgeweer), v. en o. pistolen.

Pit (katoen eener lamp of kaars), v. —ten.

Pit (kern), v. —ten. *De — van een noot*, amandel, perzik.

Pit (nerg), o. *Een stijl vol —*, er zit — in die redencering.

Pitoor, **putoor** (roerdomp), m. pitoren, putoren.

Pitoyabel (belaaglijk, jammerlijk), bn. en bw.

Pittoresk (schil-erachtig, romantisch), bn. en bw.

Plaag (kwelling, straf), v. plagen. *De tien plagen van Egypte*.

Plaagziek, bn. *Een — nabuur*.

Plaagzucht, v. gmz.

Plaat, v. platen. *De — poetsen*, er van doorgaan.

Plaats (plek, stud. ruimte), v. —en.

Plaatselijk, bn. en bw. —e verordeningen, d. i. gemeentelijke verordeningen; *een — gebrek*.

Plaatsen (zetten, stellen), ik heb geplaatst: —ing, v.

Plaatsvervanger (remplaçant), m. —s.

Plaaceeren (plaatsen, stellen, zetten, aanleggen).

Placet (het behangt, wordt ingewilligd).

Placet (vergunning van den landvoorst tot openbaarmaking van pauselijke en bisschoppelijke beschikkingen), o. gmz.

Placiditeit (zachtmoedigheid, gelatenheid), v. gmz.

Pladijjs, **Pladdijs** (plutvisch, blei), v. pladijzen, pladdijzen.

Plafond (oudering; overpleisterde of beschilderde zolder), o. —s.

Plafonneeren (van een plafond voorzien).

Plag, **plagge** (afgestoken heizode), v. plaggen.

Plagen (kwelen, lastig maken), ik heb geplagd: —er, m.; —erij, v.

- Plagiaat** (roof van letterarbeid, letterdieverij), o. plagiaten.
- Plagiarius** (nashrijver, letterdief), m. —sen.
- Plaid** (geruite wollen mantel der Bergschotten),
- Plainte** (klacht), v. —s. [v. —s.
- Plaisant** (koddig, kortswijlig), bn. en bw.
- Plaisanteren** (schertsen, geksheren).
- Plaisanterie** (kortswijl, scherts), v. —ën. — à part, scherts ter zijde.
- Plak** (strafwerktuig in de oude school), v. —ken. Er de — opleggen, straffen; onder de — zitten, onder de — houden.
- Plakkaat** (aangeplakte kennisgeving), o. —katen.
- Plakken** (doen vastkleven; fig. ergens lang blijven zitten), ik heb geplakt; —er, m.
- Plakker** (koolmees), m. —s en paapjes. (C. O.).
- Plakkerig** (kleverig), bn.
- Plammoten** (bezoedelen), ik heb geplammoot.
- Plamuren** (de gaten en helen van houtwerk volsmeren), ik heb geplamuurd; —muursel, o. Ook: hinnen of doek voor schilderijen niet olieerf insmeren.
- Plan** (schets, teekening), o. —nen, —s. Fig. Hij heeft groote —nen; het — viert in dringen.
- Planeet** (hemellichaam), v. planeten.
- Planetarium** (afbeelding van het planeten- of zonnestelsel op een kaart, of door een kunstwerktuig in het klein), o. —s.
- Planimetrie** (de leer van het platte vlak, lagere meetkunde), v. gmw.
- Plank**, v. —ën. De — mis zijn, iets verkeerd gissen, doen; op de —en komen, het tooneel betreden; hij is een jongen van de hovenste —, een beste jongen.
- Planket** (vloer, beschot, latwerk), o. —ten.
- Planketsel** (beschot van planken), o. —s.
- Plankier** (bevoering, steigerwerk aan losplaatsen van booten, enz.), o. —ën.
- Plant** (gewas), v. —ën.
- Plantaardig**, bn. Turf is een —e stof; —voedsel.
- Plantage**, v. —s. Een koflle—, een suiker—. Soms ook plantsoen.
- Planten** (poten), ik heb geplaat; —er (eigenaar van een plantage), m. Als 't boompje is groot, is 't plantertje dood. —erij, v.: —ing, v. Een kanon —; een vaandel —; den standaard —.
- Planteneter** (dier, dat van planten leeft, phytophaag, herbivoor; mensch, die niets eet, wat van geslachte dieren komt, vegetariër), m. —s.
- Plantsoen** (park, aanleg), o. —ën.
- Plapperen** (stobberen van eenden, ploeteren), zij heeft geplapperd.
- Plas**, m. —sen. Een — water, een — bloed, een — melk; de wijde —, de zee.
- Plasdanke**, o. —. Hij deed het om een — te verdienen, d. i. een vriendelijk bedankje.
- Plasregen** (stortregen), m. —s.
- Plasregenen** (fel regenen), het heeft geplasregend.
- Plassen**, ik heb geplast; —serij (geplas), v.
- Plastiek** (beeldhouwkunst, boetseerkunst in gips, klei, was, enz.), v. gmw.
- Plastisch** (beeldend, aanschouwelijk), bn. De —e kunst, beeldende (schilder-, beeldhouw-, bouw-)kunst.
- Plat** (plat dak, terras), o. —ten.
- Plat**, bn. en bw.; —heid, v. Een — vlak; een —te neus; een —te beurs, d. i. ledig; een —te aardigheid, een minder kiesche aardigheid; zij zaten — op den grond, d. i. niet op eenig voorwerp; een — kind, dat nog niet loopt; zich — uitdrukken, niet beschaafd.
- Plataan** (zekere loofboom), m. platanen.
- Platbodemd**, **plattoomd**, bn. Een — vaartuig, d. i. met weinig diepgang.
- Plateau** (een ruim plein, geschikt tot het aanleggen eener batterij; bergvlakte), o. —s.
- Plate-forme** (plat huisdak, plat), o. plates-formes.
- Plateel** (aardewerk), o. —ën. Rood —, bruin —, fijn —, potaarde met verglaassel.
- Platina** (wit goud), o. gmw.
- Platitide** (platheid, laagheid in uitdrukkingen), v. gmw.
- Platje** (quijte), o. —s.
- Platlood** (geplet lood, dekllood), o. gmw.
- Platneus** (persoon), m. en v. —neuzen.
- Platonisch** (bovenzinnelijk), bn. en bw.
- Platshotsien**, ik schoot —, heb —geschoten. Een fort —, de wallen —.
- Platslaan** (platumaken), ik sloeg —, heb —geslagen.
- Platte-driehoeksmeting**, v. gmw.
- Plattegrond** (bouwk. teekening), m. —ën.
- Plattelaud** (buiten, niet in de stad), o. gmw. Een meisje van het —.
- Plattelandshoelmeester**, m. —s.
- Plattelandsschutterij**, v. gmw.
- Platten** (platen), ik heb geplaat.
- Platterd** (ongeleterde; domoor), m. —s.
- Plattrappen** (platumaken), ik heb —getrapt.
- Platvoet** (persoon), m. en v. —ën.
- Platvoeten** (lang staan wachten), ik heb geplatvoet.
- Plausibel** (aannemelijk, om toe te juichen), bn.
- Plavei** (straatsteen), v. —ën.
- Plaveien** (bestraten), ik heb geplaveid; —er, m.; —ing, v.; —sel, o.
- Plebejer** (gemeen burger in het oude Rome), m. —s.
- Plebejisch** (gemeen, aan het volk eigen), bn.
- Plebiscit**, **plebisciet** (volksbesluit), o. gmw.
- Plebs** (het gemeene volk), o. gmw.
- Plecht** (zeew. vast voor- of achterdek), v. —ën.
- Plechtanker** (noodanker), o. —s. Fig. behoud, laatste redmiddel: Kinine is het — der geneeskunde; het geloof is den vrome een — in den nood.
- Plechtgewaad** (feestdos), o. —gewaden.
- Plechtig** (defstig, statig), bn. en bw.: —heid, v.
- Plechtmatig**, bn.
- Plechtstatig**, bn.; —heid, v.
- Pleegbroeder**, m. —s; —dochter, v. —s; —kind, o. —ëren; —moeder, v. —s; —vader, m. —s; —zoon, m. —s, —zonen; —zuster, v. —s.
- Pleet** (Engelsch zilver), o. gmw.
- Plegen** (gewoon zijn), ik placht, heb plegen te ...
- Plegen** (bedrijven), ik heb gepleegd. Een misdaad —; een moord —.
- Plei** (zeew. landpunt, ook folterwerktuig), v. —ën.
- Pleidooi** (pleitrede), o. —n.
- Plein** (vlakte), o. —ën. De kinderen spelen op het — voor het kasteel.
- Pleister** (heelmiddel), v. —s. Een — op de wand, een verzachting; fig. vergoeding.
- Pleister** (gips), o. gmw. Een beeld in —.
- Pleisteren** (met pleister of gips bestrijken), ik heb gepleisterd; —aar, m.; —ing, v.; —kalk, v.
- Pleisteren** (vertoeven), ik heb gepleisterd; —aarden (herberg, rustplaats), v.

- Pleit** (zeew. *plat vaarttuig*), v. —en.
Pleit (*rechtsgeding*), o. Fig. *Het — van dwang en vrijheid* (Tollens); *het — der moeder was bestist* (Borger).
Pleiten, ik heb gepleit; —er, m.; —erij, v. *Die advocaat heeft voor hem gepleit: die daad — niet voor u, tuigt niet in uw voordeel.*
Pleitzucht, v. gmv.
Pleizier, plezier (*vermaak*), o. —en.
Pleizieren, ik heb geplezierd. *Iem. met iets —, d. i. genoegen doen.*
Plezierig (*aangenaam*), bn. en bw.
Plezierreis, v. —reizen.
Pleziertrain (*volkstrein*), m. —en.
Plek (*plaats, vlek*), v. —ken.
Plengen (*vergieten, storten*), ik heb geplengd; —ing, v. *Tranen —, wijn — (als offer)*, bloed —, iem. doodden.
Plengfeest, o. —en; —offer, o. —s; —wijn, m.
Plempotentiarij (*gevolmachtigd gezant of minister*), m. —sen.
Pleonasme (*overtollig woord*), o. —n. *Bijv. Ik ben niet in staat u te kunnen helpen.*
Pleonastisch (*overtollig*), bn.
Plethamer, m. —s; —molen, m. —s.
Plethorisch (*volssappig, volbloedig*), bn.
Pletten, ik heb geplet; —ter, m.; —terij, v. *Lood —, d. i. in bladen uitslaan.*
Pletter, m. *Te — slaan*, d. i. vermorzelen.
Pletteren (*geheel plat slaan*), ik heb gepletterd.
Pleureuse (*rouwband, rouwrand om brieven*), v. —n.
Pleuris, pleuresie, pleuritis (*zijdevee*), v. pleurissen.
Plica, polonica (*Poolsche haarvecht*), v. —'s.
Pleieren (*in- of ombuigen, vouwen*; fig. *wijken, wankelen, zich onderwerpen*).
Plicht (*zedelijke dwang, een zedelijk moeten*), m. —en. *Handelen volgens eer en —: op zijn — letten: zijn — verzaken*, d. i. niet nakomen; *zijn — betrachten*, volbrengen.
Plichtmatig (*volgens plicht*), bn. en bw.
Plichtpleging, v. —en. *Wat al —en! complimenten: een tijdele —.*
Plint (*plank onder langs den muur*), v. —en.
Ploeg (*landbouwwerktuig*), m. —en.
Ploeg (*ploegschaaf*), v. —en.
Ploeg (*aantal werklieden*), v. —en.
Ploegen, ik heb geplogd; —er, m.; —ing, v. *Hei strand —, nutteloos werk doen: de zee —.*
Ploert (*lichtmis, schelm*), m. —en. [bevaren.
Ploertelij (*laagheid*), —en.
Ploeteren (*in het water omplassen*), ik heb geplueterd; —aar, m.
Plof (*slag, klap*), m. —fen.
Ploffen (*hard neervallen*), ik ben en heb gepluft.
Plok (*handvoel*), m. —ken.
Plombeeren (*met lood stempelen, b.v. belastbare goederen bij vervoer; ook het vullen of volgieten van tanden*).
Plombeersel, o. gmv.
Plomp (*gehud*), m. —en. *Het gaf een —, doffen slag.*
Plomp (*dik, grof, dom, bot, stomp*), bn. en bw.: —heid, v. *Een —e vent; een — meubel; —etaal.*
Plomp (*waterbaterbloem*), m. —en.
Plompeblad, o. —en, —eren en blären.
Plompen, ik heb en ben geplompt. *Iets in het water —, neerstorten, doen vallen.*
Plonzen (*in 't water plassen*), ik heb en ben geplonsd.
Plooi (*ronde*), v. —en. *Een vatsche —: fig. een goede — aan iets geven, d. i. wending.*
- Ploobout** (*werktuig*), m. —en.
Plooiën, ik heb geplooid; —er, m.; —ing, v.; —sel, o.
Ploten (*de vellen der schapen van wol ontblooten*), ik heb geploot; —er, m.; —erij, v.
Plots (*slag*), m. gmv. *Het gaf een —.*
Plots, tw. en **plots** (*onverwachts*), bw.
Plotseling, plotselijk, bn. en bw. *Hij stierf —; hij hield — op.*
Plotsen (*met een slag vallen*), ik heb geplotst.
Plug (*dom van een vat; ook houten pin*), v. —gen.
Pluim (*veder*), v. —en. *Iem. een —pje geven*, hem prijzen.
Pluimage, v. —s. *Vogels van diverse —, gevederde; titel van een werk van Vosmaer.*
Pluimen (*berooven, plukken*), ik heb gepluimd. *Wij hebben hem gepluimd, geld afgetroggeld.*
Pluimgraaf (*opzichter van 't gevogete*), m.
Pluimstrijken (*vleien*), ik heb gepluimstrijk; —er, m.; —erij, v.
Pluis (*pluche*), v. pluizen.
Pluis (*geplozen touw*), o. gmv.
Pluis (*behoortlijk*), bn. *Het is daar niet —, veilig.*
Pluizen (*rafelen, plukken*), ik ploos, heb gepluizen; —er, m.; —erij, v. *De nintroos ploos een eindje touw.*
Pluizen (*pluizen afgeven*), het heeft gepluisd. *Dit servet pluist.*
Pluizerig (*vol pluises*), bn. *Een — servet.*
Pluk, m. *De — der aubessen, der boonen enz.* Fig. *Ik heb daar een heelen — arm*, een grooten arbeid.
Plukharen (*vechten*), ik heb geplukhaard.
Plukken, ik heb geplukt; —ker, m.; —king, v.; —mand, v.; —sel, o. *Een kip, een eend —; hij heeft mij leelijk geplukt, geld afgezet.*
Plunderen, plonderen (*rooven*), ik heb geplunderd, geplonderd; —aar, m.; —ing, v.
Plundermarkt (*voddenmarkt*), v. —en.
Plunderkeet (*roofzuchtig*), bn. *Het — grauw.*
Plunje (*eig, zeemanskleed; ook voor kleeding in 't algemeen*), v. gmv.
Pluralis (*meervoud*), m. en o. — majestatis, het meervoudige *Wij* in staatsstukken.
Pluraliteit (*meerderheid van stemmen*), v. gmv.
Plus (*meer, nog daarbij gevoegd*), bw.
Plus minus (*meer of min, omtrent zooveel, ongeveer*).
Pluvier (*vogel, steltlooper*), v. —en.
Pluviometer (*regenmeter*), m. —s.
Pluviose (*regenmaand, van 20 Januari tot 18 Februari*), v.
Pneuma (*geest; wind, adem*), v. gmv.
Pneumatisch, pneumatiek (*de lucht betreffende*), bn. [gmv.
Pneumonie (*longtering, borstontsteking*), v. **Pochel** (*bochel*), m. —s. *Iem. zijn — vol schelden.*
Pochen (*bluffen*), ik heb gepocht; —er, m.; **Pochhans** (*zwetser*), m. —hanzen. [—erij, v.
Pochhanzerij (*zwetserij*), v. —en.
Poco (*weinig, iets*), muz.
Podagra (*voeteuvel*), o. gmv.
Podagrus (*met voellicht behept*), bn.
Podagrist (*jichtlijder*), m. —en.
Podding, pudding, m. —en.
Poedel (*hond*), m. —s.
Poeder, poeier (*stof*), o. gmv.
Poeder, poeier (*geneesmiddel*), v. —s.
Poederen, poeieren (*met poeder bestrooien*), ik heb gepoederd. *Een gepoederde pruik.*

Poeët (*dichter*), m. poëten.
Poel (*moeras, diepte*), m. —en. Een — van jammeren, van ongerechtigheden, een afgrond, menigte.
Poelier (*koopman in geogeloe*), m. —s.
Poelje (*een hoen*), v. —s. —n.
Poëma (*dichtstuk*), o. poëmata.
Poen (*geld; ook onbeschaafd, lomp mensch*), m. —en. Een — van een vent.
Poenig (*lomp, onhandig*), bn. Wat ziet hij er — uit!
Poep (*Mof*), m. —en.
Poepenland (*schimppnaam voor Westphalen*), o. gmv.
Poeren (*aal vangen*), ik heb gepoerd. Ook: *peuren*.
Poes (*naam voor de kat; ook een halsdeksel van bont*), v. —en.
Poespas (*rommelzoo*), m. gmv.
Poesten (*blazen*), ik heb gepoest. In het vuur —.
Poester (*blaasbalg*), m. Vandaar *asschepoester*.
Poëstaster (*rijmelaar, pruldichter*), m. —s.
Poëterij (*het dichten*), v. gmv.
Poëtisch (*dichtertijck*), bn. en bw.
Poets (*klucht*), v. —en. Iem. een — spelen, hem beet hebben.
Poetsen (*schoonmaken, reinigen*), ik heb gepoetst. Fig. De plaat —, zich uit de voeten maken.
Poetsig (*kluchtig*), bn. en bw.
Poezel (*malisch, poezelig*), bn.
Poezelig, bn. en bw.; —heid, v. Een — wicht, zacht van vleesch; een kind met —e wangen.
Poëzie, poëzij (*dichtkunst*), v. gmv.
Pof (*slag, stoot*), m. —fen.
Poffen (*slaan; ook borgen, alsmede braden*), ik heb gepofft. Hij was weer aan 't poffen, d. i. slaan: die vrouw wil altijd door maar —, d. i. op den pof halen: kastanjes —.
Poffer (*akpistooltje; ook een snoever*), m. —s.
Pofferd (*zweiter*), m. —s.
Poffertje (*gebakje*), o. —s.
Poffertjeskraam, v. —kramen; —pan, v. —nen.
Pofhaus (*snoever*), m. —hanzen.
Pogen (*trachten, streven naar*), ik heb gepoogd.
Poging, v. —en. IJdele —; een — wagen.
Point (*punt, steek, stoot; ook oogren op dobbelsteenen*), o. —s.
Point d'honneur (*punt van eer, eergevoel*), o.
Point de vue (*gezichtspunt, oogpunt, doelwit*), o. gmv.
Pointeeren (*doeten, pogen, trachten; het gesluit richten*).
Pointeur (*geschutrichter*), m. —s.
Pointilleeren (*met puntjes teekenen of graveeren; beuzelen, muggenziften, verdrietigzijn*).
Pointilleus (*lichtgeraakt*), bn. en bw.
Pok (*zweertje*), v. —ken. Dit kind heeft de —ken, kinderziekte.
Pokdaal (*poklitteeken*), v. —dalen.
Pokdalig (*van de pokken geschonden*), bn. en bw.
Poken, ik heb gepookt. In de kachel —.
Pokkel, v. —s. Zie **Pukkel**.
Pokken, ik heb gepokt. Dat kind heeft al gepokt en genazeld, d. i. de pokken en mazelen gehad.
Pol (*stronkje*), m. —len. Een — gras, gew.
Polacca (*Poolsche dans-aria*), v. gmv.
Polair (*de pool betreffende, tegenovergesteld*), bn.
Polak (*Pool*), m. —ken.
Polakker (*soort van vaartuig in de Middell. Zee*), m. —s.

Polariseeren (*zich naar de pool neigen of bewegen*); —satie, v.
Polder (*ingedijkt land*), m. —s.
Polei (*kruid; foltertuig*), v. gmv. Ook: **Plei**.
Polemiek (*twistgeschrijf, twistleer*), v. gmv.
Polemiet (*zekere gladd effen stof*), o. gmv.
Polemisch (*twistend*), bn. —e geschriften, twistschriften.
Polemiseeren (*een pennestrijd voeren*).
Polichinel (*hansworst, Jan Klaassen*), m. —s.
Poliep (*veelvoet, plantdier; vleesch- of vezelgezwel*), v. —en.
Poliet (*beleefd, wellevend; ook net, glad*), bn.
Polijsten (*glanzen*), ik heb gepolijst; —er, m.; —ing, v.
Polis (*verzekerbrieff, akte van assurantie*), v. —sen.
Politesse (*hoffelijkheid, welgemanierdheid*), v. gmv.
Politie (*openbare orde en veiligheid; volkstucht; instelling voor de openbare veiligheid*), v.
Politiek (*staatkunde*), v. gmv.
Politiek (*burgerkleeding*), o. De officieren waren in —.
Politiek (*staatkundig; listig, schrander, doortrapt*), bn.
Politiseeren (*over staats- en regeeringszaken redeneeren*).
Politoer (*glansmiddel, middel tot het op-poetsen van meubels*), o. gmv.
Politoeren (*glad en glanzig maken door middel van politoer*), ik heb gepolitoerd.
Polka (*naam van een bekenden Poolschen dans*), v. polka's.
Pollepel (*keukenlepel met langen steel*), m. —s.
Pollevij (*de achterlap van een schoen*), v. —en.
Polonaise (*Poolsche wals; Poolsche dans-aria; wijde vrouwenmante*), v. —s.
Pols (*stoot of slag van een slagader*), m. —en. Iem. den — voelen: de — van den koortstijd r'slaat, klopt, jaagt: een zwakke —.
Pols (*springstok*), m. —en. Verder willen springen dan de — reikt.
Polsen (*met den polsstok roeren in 't water*), ik heb gepolst. Fig. Iem. —, uithooren.
Poltergeest (*booze geest, spokende grest*), m. —en.
Poltron (*bloodaard, lafaard*), m. —s.
Poltronnerie (*lathartigheid, bangheid*), v. gmv.
Polyandrie (*veelmannertij*), v. gmv.
Polyarchie (*regeering van velen*), v. gmv.
Polygamie (*huwelijck van een man met meer dan een vrouw, of omgekeerd*), v. gmv.
Polyglotte (*boek of geschrift in vele talen*), v.
Polyglottisch (*in vele talen*), bn. [—ii.
Polygraphie (*veelschrijverij; kunst om met verborgen teekens te schrijven, raadsel-schrift*), v.
Poligynie (*veelwivertij*), v. gmv.
Polyphang (*een veelvraat*), m. —phagen.
Polytechniek (*leer der kunsten en industrieele verrichtingen*), v. gmv.
Polytechnisch (*vele kunsten en wetenschappen omvattende*), bn. De —e school te Delft.
Pomerans (*Italiaansch: pomo d'arancio, goudappel*), ook: stootende aan den biljartstok), v. —en.
Pomeransbitter (*elixer van de schillen van den goudappel*), o. gmv.
Pommade (*haarzalf*), v. —s.
Pommadeeren (*de haren met wietriekende zalf besmeren*).
Pomologie (*ooftkunde*), v. gmv.
Pomoloog (*oofthekner, ooftkundige*), m. —logen.

Pomp, v. —en.
Pompe (scheepst. *waterbuis*), v. —dalen.
Pompe (*pracht, staatsie, pronk*), v. gmv.
Pompelmoes (*groot sinaas-appel*), v. —zen.
Pompen, ik heb gepompt: —er, m.
Pompernikkel (*groot zwart brood der Westphalers*), m. —s.
Pompeus (*prachtvol vol pronk*), bn. en bw.
Pompoen (*zekere vrucht, kalebas*), m. —en.
Pompon (*wollen kuif op de schako der soldaten*), m. —s.
Pond (*gewicht*), o. —en. *Het Nedertandsch* — of *K.G.* (= 1000 gram); ook zekere geldswaarde: *een* — *Vlaamsch* of — *groot*, d. i. f 6.00; *een* — *Parisis*, *een Parijsch* —, d. i. f 0.50; *een* — *sterling* (*Engelsche munt*), d. i. ± f 12.00.
Pondspondg wijze. —*gewijs* (*naar evenredigheid*), bw. *De winst zal — verdeeld worden*, naar evenredigheid van ieders inleg.
Ponjaard (*korle degen*), m. —en.
Pons, punch (*drank*), v. gmv.
Pont (*veerbrug, schouw*), v. —en; —*eeveer*, o.
Pontificaal (*pauselijk gewaad, staatsiekleed*), o. gmv.
Ponton (*grootte pont, in gebruik bij de pontoniers om schipbruggen over de rivier te leggen*), v. —s.
Pontonnier (*soldaat-schipbrugmaker*), m. —s.
Pooien (*drinken, zwelgen*), ik heb gepooid; —er (*drinkebroer*), m.
Pook (*puntig ijzer; dolk*), m. poken.
Poof (*aspunt*), v. polen.
Poolshoogte, v. —nemen. Fig. zien waar of hoe ver men is.
Poort, v. —en.
Poorter (*burger*), m. —s. vero.
Poorteren (*het burgerrecht verleen*), ik heb geoorterd. vero.
Poortertij (*burgerij*), v. gmv. vero.
Poorterschap (*burgerrecht*), o. gmv. vero.
Poos (*tusschentijd, rusttijd*), v. —zen.
Poot (*voet van een dier*), m. —en. Bij uitbreiding: *de — of —en van een tafel, van een schraag*, enz. *Iets op —en stellen*, flink in orde brengen; *op zijn — spelen*, de beest uithangen, opselen.
Poot (*stekje, loetje*), v. poten.
Pootig (*sterk, handig*), bn. *Een —e kerel*, d. i. met werkhanden.
Pootje (*podagra*), o. gmv. *De man had het —*.
Pootvisch (*één vischje*), m. —visschen; (*verzamelwoord, vischbroedse*), v.
Poover (*arm, kaal*), bn. *Hij ziet er — uit*.
Pooverties (*armoedig, schraal*), bw.
Poozen (*verwijlen, blijven*), ik heb gepoosd.
Pop, (*speelgoed; wijfjeskanarie; ingewikkelde vinder*), v. —pen.
Pop (*gulden*), m. *Dat kost mij tien —*.
Popans (*bullebak, schrikbeeld*), m. —en.
Pope (*priester van de Grieksche kerk in Rusland*), m. —n.
Popel (*populier*), m. —s.
Popelen (*snel kloppen*), mijn hart heeft gepopeld; —ing, v.
Poppen (*met de pop spelen*), ik heb gepopt.
Popperig (*popachtig*), bn. en bw.
Poppig, bn. en bw.
Poppigjes (*netjes*), bw.
Populair (*bij het volk gewild*), bu. *Een —vorst, minister*, enz.: —*e voordrachten*, verstaanbaar voor het volk.
Populariseeren (*voor het volk verstaanbaar*

en bevattelijk spreken; algemeen nuttig maken).

Populariteit (*gewildheid bij het volk*), v. gmv.

Populatie (*bevolking*), v. —tiën.

Populeeren (*bevolken*).

Populier (*boom*), m. —en.

Porrens (*met uiterst kleine openingen of poriën, gaatsjes, sponsachtig*), bn.; —*heid*, v.

Porfier (*zekere steen*), o. gmv.

Porie (*opening*), v. poriën. *De poriën der huid*.

Porren (*kloppen, fig. aandrijven*), ik heb gepord; —*der*, m.; —*ring*, v.; —*ijzer* (*werktuig*), o.

Porselein, **postelein** (*groente*), v. gmv.

Porselein (*aardewerk*), o.

Port (*wijna*), m. gmv.

Port (*brievenvracht*), o. —en.

Portant (*à bout*) (d. i. *van nabij schieten*).

Portaal, o. —alen.

Portabel, portatief (*draagbaar*), bu.

Port d'armes (*jachtakte of patent, om te mogen jagen*), m.

Porte (*het Turksche hof*), v. *De Verheren —*, titel van den Sultan.

Porte-brisée (*voudeur*), v. portes-brisées.

Porteeren (*zich voor iemand in de bres stellen*).

Portefeuille (*brievenstsch; ambtsbediening van een minister*), v. —s.

Portelen (*borrelen, pruttelen*), ik heb geporteld; —*bier* (*schuimbier*), o.; —*wei* (*hul van gewrongen kaas*), v.

Portemonnaie (*geldstasche*), v. —s.

Porter (*sterk Eng. bier*), m. gmv.

Portie (*deel, aandeel*), v. —s of —tiën.

Portiek (*zuilengang, overwelfde gang*), v. —en.

Portier (*deurwachter*), m. —s.

Portier (*deur ener koets*), o. —en.

Porto (*briefport*), o. —s.

Porto-franco (*vrighthaven*), v. gmv.

Porto-rico (*tabak*), v. gmv.

Portret (*geschilderd afbeeldsel*), o. —ten.

Portretteeren (*iemands portret maken*).

Portugees, m. —zen.

Portugeesch, bn. *Een — vaartuij*.

Pose (*houding, stand*), v. —s.

Pose (*bedaar, ernstig, zedig*), bn.

Poseeren (*zitten voor een schilder om zijn portret te laten maken*).

Positie (*stelling, plaatsing; ligging, toestand, gesteldheid van zaken*), v. —s, —tiën.

Positief (*vastgesteld, bepaald, werkelijk*), bn. —recht; —*ve electriciteit*.

Positief, Positivus (*spraak.: stielende trap*), m. —tieven.

Positief (*photogr.: het positieve beeld, de afdruk*), o. —tieven.

Positieve (*verstand, kennis, bewustzijn*), v. *Hij is niet recht bij zijn —n*, niet wel bij 't hoofd.

Posito (*gesteld, aangenomen dat*), bw.

Possessie (*bezitting, have*), v. —siën, —s.

Post (*deurstijl*), m. —en.

Post (*onderdeel van een rekening*), m. —en.

Post (*standplaats en ambt*), m. —en.

Post (*postbode*), m. —en.

Post (*posterij, postkantoor en postwagen*),

Post (*visch*), v. —en. [v. —en.]

Post (*in Latijnsche woorden of koppelingen: na, achter, later*).

Postdateeren (*later dagteekenen*).

Posteeren (*plaatsen, stellen*). *Zich — post vatten*.

Postelein, v. Ook **Porselein** (*groente*), v. gmv.

Poste restante (*aan het postkantoor blijvende*

- liggen om afgehaald te worden, op brieven).*
Posterij, v. —en.
Posteriori (a) (*van achteren, uit de onder-
 vinding*), bw.
Posteriteit (*nakomelingschap*), v. gm.v.
Post hoc, ergo propter hoc (*daarna, en
 derhalve daarom: valsche stelling*).
Posthumus (*kind, na 's vaders dood geboren,
 nakomende*), m. en v. gm.v.
Postiche (*later bijgekomen, valsch, nage-
 maakt*), bn.
Postiljon (*postknecht, postrijder; voorrijder*),
 m. —s.
Postkantoor, o. —oren.
Postmeester, m. —s.
Postnemeeren (*natellen; nabetalen*).
Postponeeren (*achterplaatsen, benedenstellen*).
Post-scriptum (*naschrift*), o. —s. Zie **P.S.**
Poststation (*postrust, haltplaats van de
 posterij*), o. —s.
Postulaat (*stelling zonder bewijs aan te nemen,
 vereischte, vordering, opgave*), o. —aten.
Postulant (*solicitant, aanzoeker*), m. —en.
Postuleeren (*eischen, vorderen, verlangen,
 verzoeken*).
Postuur (*posttijd*), o. —uren.
Pot, m. —ten. De — verwijt den ketel, dat
 hij zwart ziet, de een verwijt den ander een
 eigen gebrek; daar is voor u een —je te vuur,
 gij hebt iets onaangenaams te wachten; hij
 mag duur een —je breken, hij heeft daar een
 streepje voor; hij is zoo dicht als een —,
 d. i. geheim, gesloten; den hond in den —
 vinden, komen als het eten op is; er is geen
 — zoo scheef, of er past een deksel op, voor
 elk meisje bestaat een kans om te huwen.
Potage (*ondereengemengde spijs, soep*), v. —s.
Jean —, hansworst.
Potasch (*Moskovische asch*), v. gm.v.
Poteling (*boompje*), m. —en.
Poten, ik heb gepoot. *Aardappels —, boom-
 pjen —*, enz.
Potentiaat (*macht- of gezaghebber, gekroond
 hoofd*), m. —aten. Fig. *Een rare —*, een
Poter (*persoon*), m. —s. [zonderling.
Poter (*pootaardappel*), m. —s.
Potesstaat (*landvoogd, bv. in Friesland*), m.
Potjeslatijn (*keukenlatijn*), o. gm.v. [—aten.
Potlood, o. —en.
Potlooden, ik heb gepotlood. *Kachels, haard-
 en —*.
Pot-pourri (*pot met ingemaakte of ingelegde
 kruiden, mengelmoes, hutspot; muz.: muziek-
 stuk uit onderscheiden themas samen-
 pots* [*poets, grap*]), v. —en. [steld], o.
Potsenmaker (*hansworst*), m. —s.
Potsierlijk (*kluchtig*), bn. en bw.
Potten (*geld bewaren*), ik heb gepot: —er, m.
Pottenbakker, m. —s; —erij, v. —en.
Potvisch (*cachelot*), m. —visschen.
Pouf (*soort van betegsel, tot sieraad aan
 vrouwenkleeding*), m. —s.
Poule (*bijlatspel om een inzet; potspel*), v.
Pour acquit (*voldaan, onder rekeningen*), bw.
Pourboire (*fooi, drinkgeld*), v. —s.
Pour faire visite (*om een bezoek af te leggen*).
 Zie **p. f. v.**
Pour passer le temps (*tot tijdverdrijf*).
Pour prendre conge (*om afscheid te nemen*).
 Zie **p. p. c.**
Poursuite (*vervolgving, doorzetting*), v. —s.
Poursuiveeren (*voortzetten, volhouden, ver-
 volgen*).
- Pousseeren** (*stooten, drijven, voorhelpen, be-
 vorderen*).
Pouvoir (*macht, vermogen, bewind*), o. **Plein**
 —, volmacht.
Praaien (*een schip op zee (met den roeper)
 beroepen*), ik heb gepraaid.
Praal (*pronk*), v. gm.v.
Praam (*plat kustvaartuig*), v. pramen.
Praat (*gesnap, gebabbel*), m. gm.v.
Praatal (*persoon*), m. en v. —len; —graag,
 m. en v. —gragen; —kous, m. en v. —en;
 —vaar, m. —s.
Prachen (*vlelend bedelen, smeekend afvragen*),
 ik heb gepracht; —er, m.
Pracht (*luister, praal*), v. gm.v.
Prachtig (*rijk, heertlijk*), bn. en bw.; —heid, v.
Practicabel (*doentlijk, uitvoerbaar, bruik-
 baar*), bn.
Practicus (*ervaren man*), m. —tici.
Practijk (*tegenover theorie*), v. gm.v.
Practisch (*doelmatig*), bn. en bw.
Præceptor (*leermeester*), m. —en.
Præceptorat (*leeraarsambt*), o. —raten.
Prædicaat (*ambtsnaam, titel; spraak, naamw.
 gezegde*), o. —aten.
Præfix (*voorvoegsel*), o. —en. [—raten.
Præparaat (*bereyding, iets dat toebereid is*).
Præpareren (*ontl. in stukken snijden, klaar-
 maken, voorbereiden*).
Præsens (*spraak. de tegenwoordige tijd*), o. gm.v.
Præsens (*president*), m. —sides.
Præsidium (*voorzitterschap*), o. gm.v.
Prætor (*bij de Romeinen: landvoogd, opper-
 hoofd, opziener*), m. —en.
Prætorus (*het ambt van den prætor*), v. gm.v.
Pragmatisch, pragmatiek (*algemeen nuttig,
 leerzaam*). De geschiedenis — behandelen, d. i.
 aan de hand der feiten, niet bespiegelend; de
 —e sanctie, algemeene landsverordening; be-
 sluit van keizer Karel VI in 1724, waarbij zijn
 dochter Maria Theresia hem zou opvolgen.
Prairial (*weidemaand, van 20 Mei tot 18
 Juni*), m.
Prairie (*weide, grasveld*), v. —ën.
Prakkezeeren (*peinzen, uitdenken, verzinnen*).
Praktijk (*handeling*), v. —en. *Kwade —en.*
Praktijk (*van een advocaat of dokter*), v. gm.v.
Praktizeeren (*van geneesheeren en rechtsge-
 leerden: het vak uitoefenen*). [m. —s.
Praktizijn (*rechtsofenaar, zaakwaarnemer*),
Pralen (*schitteren, vertoon maken*), ik heb ge-
 praald; —er, m.; —erij, v.
Pramen (*drukken, persen, knellen*), ik heb
 gepraamd; —ing, v.
Praug (*drücking*), v. —en. Fig. *knelling*.
Prangen (*knippen, benauwen: ook zeew.: op-
 laveeren*), ik heb geprangd; —er, m.
Prat (*trotsch*), bn. en bw. *Selina (de kat) wus*
 — op de gunst harer meesters Klimeen. (Bild.).
Praten (*spreken, babbelen, snappen*), ik heb
 gepraat; —er, m.; —erij, v.
Pratten (*pruilen*), ik heb geprat.
Pratzieke (*kwijnende ziekte*), v. gm.v.
Prauw (*plat Indiaansch vaartuig*), v. —en.
Pré (*voor, vooraan, vooruit*). *Het — hebben*,
 den voorrang hebben, de voorkeur hebben.
Preadvies (*voorafgaand advies*), o. —lezen.
Prealabel (*voorafgaande, voorloopig*), bn.
Preambule (*voorspel, inleiding*), o. —s.
Preambuleeren (*voorspelen, een inleiding
 maken; omweegen maken*).
Prebende (*kerkelijk inkomen, lijfrente*), v. —n.
Precair (*twijfelachtig; onzeker, wankelend*), bn.

Precautie (voorzichtigheid, voorzorg), v. —s, —tiën.
Precederen (voorgaan, den voorrang hebben).
Precies (juist, nauwkeurig, stipt), bn. en bw.
Precieus (kostbaar, opgesierd of opgesmukt), bn. en bw.
Precieuse (dame vol gemaaktheid, n.v.f.), v. —s.
Precipiteeren (scheikundig neerslaan of neerploffen, overijlen, onbedachtzaam zijn).
Preciseeren (met juistheid opgeven).
Precisie (juistheid, nauwkeurigheid), v. gm.v.
Precoë (vroeg rijp, vroeg ontwikkeld, ontijdig), bn. [heid], v.
Precoëteit (vroeg ontwikkeling; ontijdig-precoëseeren (loven, prijzen, verheffen).
Predecessor (voorganger), m. —s.
Predestinatie (voorbekikking), v. De leer der —, strijdpunt tusschen de Arminianen en Gomaristen (1618).
Predestineeren (te voren of vooruit bepalen, voorbeschikken).
Predietie (woorspelling, waarzegging), v. —s.
Predikant (dominee), m. —en. [—tiën].
Predikatie (het prediken, leerrede), v. —s, —tiën.
Prediken (verkondigen), ik heb gepredikt; —er, m.; —ing, v.
Predilectie (vooringenomenheid, voortiefde), v.
Pre-disponeeren (voorbereiden).
Predispositie (aanleg, bv. tot een ziekte), v. —s.
Predomineeren (overheerschen, het hoogste gezag voeren).
Preek (leerrede), v. —en.
Preeken, ik heb gepreekt; —er, m.
Prefatie (voorrede, voorbericht), v. —s. —tiën.
Prefect (gouverneur, bestuurder, hoofd), m. —en.
Prefectuur (waardigheid, woning of kantoor van een prefect), v. —turen.
Preferabel (preferent), bn.
Prefereren (hooger stellen of achten, voortrekken, de voorkeur geven aan).
Preferent (bij voorkeur), bn.
Preferentie (voorkeur), v. —s en —tiën.
Prei (soort van look), v. —en.
Prejudicial (nadeelig), bn. en bw.
Prejudice (nadeel, schade, afbreuk, inbreuk), v.
Prejudeceeren (vooraf oordeelen; benadeelen).
Prejuge (vooroordeel), o. —s. [schaden].
Prelaat (geestelijke van rang), m. —aten.
Prelaatschap, o. gm.v.
Preliminair (voorloopig), bn. en bw.
Preliminaires (voorloopige schikkingen), v. mv.
Prelude (muz. voorspel, inleiding), v. gm.v.
Preludeeren (het voorspel spelen: voorafgaan als inleiding).
Preludium (voorspel, bijz. nder op orgels), o. —s.
Prematuriteit (vroegrijpheid, ontijdigheid), v.
Prematuur (vervroegd, overijld, ontijdig), bn.
Premeditatie (voorbekikking, voorafgaand overleg).
Premediteeren (te voren beramen of bedenken).
Premices (eerstelingen), v. mv.
Premie (belooning, eereprijs; bij kooptieden de verzekeringsprijs, welke aan den verzekeraar betaald wordt), premieën, —s.
Premier (eerste, voornaamste), m. gm.v. Hij is de —, de eerste, voornaamste, ook de eerste minister: de *premiers haten*, de zes eerste slagen in het quadrille-spel.
Premisse (voorafgaande stelling eener sluitrede, waaruit het besluit wordt afgeleid), v. —n.
Prent, v. —en.
Prentachtig (als een prent), bn. Een — juffer, stijf, housterig.

Prenten (drukken), ik heb geprent.
Prentenboek, o. —en.
Prentmeester (vooruitbetalen).
Preoccupatie (afgetrokkenheid, vooroordeel), v.
Preocupeeren (voornemen; vooroordeelen inboezemen).
Preparatief (toebereidse), o. —tieven.
Preparatoir (voorbereidend, voorloopig), bn.
Prepareeren (voor- of toebereiden, gereed-Preponderant (overwegend), bn. [maken].
Preponderantie (overwicht, meerderheid), v.
Prepondereeren (overwegend zijn).
Prerogatief (voorrecht), o. —ven. De —ven der Kroon, de voorrechten b.v. het recht van genade.
Prerogeeren (te voren begeren, den voorrang eischen; voor den tijd betalen).
Presage (voorgevoel; voortekenen), o. —s.
Presbyteriaan (rechtzinnige in de Engelsche of Schotsche kerk), m. —anen.
Prescribeeren (voorschrijven, gebieden; verjaren). [ties].
Prescriptie (voorschrift; verjaring), v. —tiën.
Present (geschenk, gift, gave), o. —en.
Present (tegenwoordig), bn.
Presentabel (geschikt om vertoond te worden, om aangeboden te worden), bn.
Presenteeren (voorstellen, toonen, aanbieden; het geweer voor houden).
Presentie (tegenwoordigheid), v. — hebben. zwaarlijvig zijn; —geld (geld dat uitbetaald wordt aan de ter vergaering aanwezige leden van sommige bestuurslichamen), o.: —lijst (lijst der aanwezigen), v.
Preservatie (bewaring; voorbehoeding), v. gm.v.
Preservatief (behoedmiddel), o. —tieven.
Preserveeren (bewaren, behoeden, beschutten).
Presideeren (voorzitten).
President (voorzitter), m. —en; —schap, o.
Presidium (voorzitterschap), o. gm.v.
Presseeren (noodzaken, drukken, dringen, haasten).
Pressen, ik heb geprest; —er, m.; —ing, v.
Soldaten —, matrozen —, met list of geweld tot den dienst aanwerven (in Engeland).
Presteeren (doen, bewijzen, afleggen, vervullen). Diensten —, een eed —.
Prestige (hegvoeling, ook: roem, invloed), v.
Prestissimo (muz., zeer vroolijk, ten uiterste).
Presto (muz., snel, vroolijk). [snel].
Presumeeren (vermoeden, onderstellen).
Presum(p)tie (vermoeden), v. —tiën, —ties.
Presum(p)ties (vermoedelijk), bn.
Pret (vregde), v. — hebben, — maken.
Preteeren (leenen, zich schikken). Daartoe zal ik mij nooit —, d. i. mij laten gebruiken.
Pretendeeren (eischen, aanspraak maken; voorgeven; beween, staande houden).
Pretendent (aanspraakmaker; minnaar; eischer; prins die naar de kroon staat), m. —en.
Pretensie (aanspraak, recht; schuldvordering; aanmatiging), v. —sien, —sies.
Pretentieus (aanmatigend, ingebeeld), bn. en bw.
Preteritum (spraak. de verleden tijd), o. —s.
Pretext (voorwendsel, nitvlucht, voorgeven), o. —en.
Pretor (in 't oude Rome hoog ambtenaar, rechter), m. —s, —eu.
Prettig (aangenaam), bn. en bw.
Preukelen (met den pook in het vuur roeren, ik heb gepreukeld).
Preutelen (kworren, mompelen), ik heb gepreuteld: —aar, m.; —ing, v.

Preutelig (*knorrig, kregel*). bn. en bw.
Preutsch (*trotsch, nuffig*), bn. en bw.;
 —heid, v. *Wat een —e dame!*
Preuve, prove (*onderhoud uit een gesticht van liefdadigheid*), v. —n.
Preuve (*bewijs, proef*), v. —n.
Prevaleeren (*meer gelden, den voorrang hebben*). Zich —, zich schadeloosstellen, zich doen betalen.
Prevalent (*den voorrang hebbend of verdienend*), bn.
Prevaricatie (*plichtverzuim, ambtsongetrouwheid*), v. —tiën, —ties.
Prevelen (*zacht mompelen*), ik heb gepreveld; —aar, m.; —arij, v. *Gebeden* —.
Prevenance (*voorkomendheid*), v. —s.
Prevenant (*voorkomend, gediensig*), bn. en bw.
Prevenieeren (*voorkomen; tem. van iets verwittigen*).
Preventie (*voorkoming; waarschuwend kennisgeving, vooroordeel*), v. —s, —tiën.
Preventief (*voorloopig*), bn. —ve *gevangenis, hechtenis*.
Prevoyance (*doorzicht, het vooruitzien*), v. gm. v.
Prevôt (*schermmeester*), m. —s.
Priël (*tuinhuise van groen*), o. —en.
Priegel (*slaag, ransel*), m. gm. v. gmz.
Priegelen (*afrossen*), ik heb gepriegeld; —aar, m.; —ing, v.
Priem (*breinaald, dolk, els*), m. —en.
Priemen (*doorboren*), ik heb gepriemd.
Priester, m. —s of —en.
Priesterdom (*priesterschaar*), o. gm. v.
Priesterlijk, bn. *De —e waardigheid*.
Priesterschap (*voor de waardigheid of het ambt*), o.; (*collectief voor de priesters*), v.
Prij (*kreng, aas*), v. —en. Ook: *booze vrouw*. gmz.
Prijken (*pralen, pronken*), ik heb geprikt.
Prijs, m. —zen. *Een — trekken*, nl. in de loterij: *voor den — van tien gulden*, d. i. som; *onder den — verkoopen*, lager dan de marktprijs: *dit boek is voor geen — meer te krijgen*, voor geen geld; *vaste prijzen*, er wordt niet afgedongen; *er werd een — op zijn hoofd gezet*, d. i. een loon uitgelooft voor die hem vangt, levert of doodt: *op — stellen*, waardeeren: *— stellen op*, waarde hechten aan; *den eersten, den tweeden, den derden — huten*, nl. bij een wedstrijd; *den — behuten*, de winner zijn.
Prijs (*buit*), v. *Een schip — maken*, veroveren; *voor goede — verklaren*, d. i. buit.
Prijscourant (*lijst, waarop de prijs der gangbaarste waren is aangeeteekend*), v. —en.
Prijselijk, prijslijk (*loffelijk*), bn. en bw.
Prijsgeven (*ten beste geven*), ik gaf —, heb —gegeven.
Prijzen (*loven, roemen*), ik prees, heb geprezen.
Prijzen (*van een prijscijfer voorzien*), ik heb geprijsd. *Al de waren zijn in dien winkel geprijsd*.
Prik (*steek; ook lamprei, visch*), m. —ken.
Prikkel, m. —s, —en. Fig. *aansporing*.
Prikkelbaar (*lichtgevoelig*), bn.; —heid, v. Fig. *lichtgeraakt*.
Prikkeln, ik heb geprikkelde; —ing, v. Fig. *aanzetten, aanvuren*.
Prikken, ik heb geprikt: —er, m.; —ing, v.
Priksee (*kleine see*), v. —ën.
Priktoel (*werptol*), m. —len. *Ik wil u geen oogeblik van — of hoepel aftrekken* (C. O.).
Pril (*vroolijk, frisch, vroeg*), bn.
Prima (*puik, best*), bn. — *qualiteit*.

Prima-donna (*eerste tooneelspeelster of zangeres*), v. —s.
Prima vista (*muz. op het eerste gezicht; koopf. op zicht, op vertoon betalen, b.v. een wissel*).
Primaat (*eerste of voornaamste bisschop*), m. —aten; —schap, o.
Primair (*beginnend*), bn. *Een —e school*.
Primifief (*oorspronkelijk, eerst, aanwankelijk*), **Primo** (*vooreerst, ten eerste*), bw. [bn.
Primus (*eerste prijsbehaler op een school, enz.*), m. —sen.
Principaal (*opperste, hoofdpersoon, heer, meester, lastgever*), m. —palen.
Principaal (*voornamelijk, hoofdzakelijk*), bn. en bw.
Principe (*grond, grondbeginsel*), o. —s.
Prins (*koningszoon*), m. —en. *Hij is — van den bloede*, d. i. uit het regeerend stamhuis; *van den — geen kwaad weten*, totaal onschuldig zijn.
Prinsdom, o. —men. *Het — Oranje*.
Prinsenvlag (*de vlag van Oranje*), v. —gen.
Prinse, v. —sen.
Prior (*overste in een klooster*), m. —s;
Priores (*abdis*), v. —sen. [—schap, o.
Priori (*a*) (*van voren af, van te voren*), bw.
Prioriteit (*voorrang*), v. gm. v.
Prieseeren (*op prijs stellen*): —der, m.; —ing, v. Ook: *Snuiven*.
Prisma (*kantzuil; driezijdig gestepen glas*), o. —ma's, —mata.
Prison (*gevangenis*), v. —s. *En —, in hechtenis*.
Privaat (*heimelijk gemak*), o. —aten. Ook in samenstellingen als bn. voor: *afzonderlijk, bijzonder, particulier, bv. privaatschaps*.
Privatie (*ontbering, verlies*), v. —tiën, —ties.
Privatief (*uitsluitend, eigen, afzonderlijk*), bn. —ve *jacht, eigen, afzonderlijke jacht*.
Priveeren (*berooven, onttrekken*).
Privilegie, privilege (*voorrecht, vergunningsbrief*), o. —ies, —iën; —privileges.
Privilegieeren (*bevoorrechten, vrijheden toestaan, b.v. aan de steden*).
Prix (*prijs, waarde*), m. —fixe, vaste prijs.
Pro (*voor, ten, naar, tot, enz.*) — *artis et focis*, voor haardsteden en altaren.
Probaat (*beproofd, echt*), bn.
Probabel (*waarschijnlijk*), bn.
Probabiliteit (*waarschijnlijkheid*), v. —en.
Probatum est (*dat is opperbest*).
Proberen (*beproeven, toetsen, onderzoeken, bewijzen*); —sel, o.; —steen (*proefsteen, toetssteen*).
Probiteit (*braafheid, rechtschapenheid, goede trouw*), v. gm. v.
Probleem, Problema (*opgave, vraagstuk; twijfelachtig strijdvaag, welke nog te onderzoeken is*), o. —blemen.
Problematiek, Problematisch (*raadselachtig, twijfelachtig*), bn.
Procedeeeren (*handelen, te werk gaan, een rechtsgeding voeren*).
Procedure (*rechtsgeding, ook handelwijze*), v. —s, —n.
Procent, o. —en. Zie **Percent**.
Proces (*rechtsgeding; wijze van behandeling, loep, gang*), o. —sen.
Processie (*kerkelijke omgang, plechtige bededing of kerkvaart*), v. —siën, —sies.
Proces-verbaal (*een van ambtswege geschreven uiteenzetting van de toedracht eener gebeurtenis*), o. processen-verbaal.

- Proclamatie** (uitroeping, openlijke bekendmaking), v. —tiën, —ties.
- Proclameeren** (uit- of oproepen; verkondigen, openlijk bekendmaken).
- Proconsul** (stedelouwer bij de Romeinen), m. —s.
- Pro contant** (tegen gereede betaling).
- Procrastinatie** (verschuiving, vertraging, uitstel), v. gm.v.
- Procrastineeren** (verschuiven tot op morgen, vertragen, uitstellen).
- Procreatie** (voortteling, voortbrenging), v. gm.v.
- Procuratie** (bezorging, besturing eener zaak; schriftelijke volmacht of lastgeving), v. —tiën, —ties.
- Procurator** (bij de Romeinen: ambtenaar, belast met 's keizers geldelijke belangen; lasthebber), m. —s, —en.
- Procureeren** (bezorgen, verschaffen).
- Procureur** (pleitbezorger), m. —s; —schap. o.
- Procureur-generaal**, m. procureurs-generaal.
- Pro Deo** (om Gods wil, om niet), bw.
- Prodigaliteit** (kwistigheid, verkwisting), v. gm.v.
- Prodige** (wonder), o. —s. [laden].
- Prodigeeren** (doorbrengen, verkwisten, over-Prodigieus (wondervol, verbazend), bn.
- Produceeren** (te voorschijn- of bijbrengen; voortbrengen).
- Producent** (voortbrenger), m. —en.
- Product** (voortbrengsel, opbrengst, vrucht), o.
- Productie** (voortbrenging), v. gm.v. [—en].
- Productief** (woordelijk, vruchtbaar), bn.
- Productiviteit** (vruchtbaarheid, voortbrengende of scheppende kracht), v. gm.v.
- Proef. Proeve**, v. —ven.
- Proefblad**, o. —en.
- Proefhoudend** (echt, van goed gehalte), bn.
- Proefondervindelijk**, bn. en bw. —e natuurkunde, d. i. physica.
- Proefstuk** (meesterstuk bij de gilden), o. —ken.
- Proeminent** (vooruitspringend, uitstekend), bn.
- Proesten**, ik heb geproest. Wij — het uit, den lach niet kunnen inhouden.
- Pro et contra** (voor en tegen).
- Proeven** (smaken; onder vinden). ik heb geproefd; —er, m.
- Profaan** (ongewijd; niet heilig), bn. en bw.
- Profaneeren** (ontheiligen; met het heilige Profeet (ziener), m. —eten. [spotten].
- Professie** (geloofsbelijdenis; kloostergerlofte: beroep, handwerk), v. gm.v.
- Professor** (openbaar leeraar, inzonderheid hoogleeraar), m. —en, —s.
- Professoraal** (tot het hoogleeraarsambt behoorende), bn. Fig. allerdeftigste; op beslissenden toon: op —aten toon.
- Professoraat** (hoogleeraarschap), o. —aten.
- Profeteeren** (voorzeggen, voorspellen).
- Profetes**, v. —sen.
- Profetie** (voorspelling), v. —ën.
- Profetisch**, bn. en bw. Hij sprak op —en toon!
- Proficiat!** (Wel bekomme het u! Getuk er mee!)
- Profiel** (beeld van ter zijde, het getaant op zijde: een gebouw, in doorsnede voorgesteld), o. —en.
- Profijt** (voordeel), o. —en.
- Profijtelijk** (voordeelig), bn. en bw.: —heid, v.
- Profijterte** (klein kandelaarje), o. —s.
- Profitabel** (voordeelig, winstgevend), bn. en bw.
- Profiteeren** (winnen, voordeel of nut trekken: nuttig, winstgevend zijn).
- Profuereeren** (voortvloeien, uit iets volgen, ontspringen).
- Pro forma** (voor het oog, voor de leus), bw.
- Profunditeit** (diepte, grondigheid), v. gm.v.
- Profusie** (verkwisting, overvloed), v. gm.v.
- Prognosticeeren** (voorzeggen, voorspellen).
- Prognostiek** (voorzeggingskunst), v. gm.v.
- Programma** (bericht: aankondiging: uitnodigingsgeschrift tot een plechtigheid), o. —'s.
- Progressen** (vorderingen, voortgang), v. mv.
- Progressie** (voortschrijding, voortgang, opklimming), v. —s, —siën.
- Progressief** (voortschrijdend, opklimmend), bn. en bw.
- Progressist** (voorstander, aanhanger van den voortgang), m. —en.
- Progressistisch**, bn. De —e partij.
- Prohibeeren** (verhindereen, beletten, verbieden).
- Prohibitie** (verbod), v. —s, —siën.
- Prohibitief** (verbiedend, terughoudend), bn.
- Project** (voornemen, ontwerp: plan, aanslag, ter uitvoering eener zaak), o. —en.
- Projecteeren** (ontwerpen, plannen maken).
- Projectie** (schets, kaartenteekening, oorp: worp, het werpen), v. —tiën, —ties.
- Prol** (appelbrij), v. gm.v.
- Proletariaat** (gezamenlijke armen), o. gm.v.
- Proletarier** (behoefte, arme), m. —s.
- Pro libita** (naar welgevallen), bw.
- Prolifiek** (vruchtbaar makend), bn.
- Prolix** (wijdloopig), bn.
- Prolixiteit** (wijdloopigheid), v. gm.v.
- Prolig** (dik), bn. Wat zit hij — in de winterkleeren!
- Prolongatie** (verlenging, later gestelde termijn, uitstel), v. —tiën, —ties.
- Prolongeeeren** (verlengen, uitstellen, een later termijn stellen). [m. —logen].
- Proloog, prologus** (inleiding, voorafpraak).
- Pro memoria** (ter herinnering), bw.
- Promenade** (wandeling; ook wandeltoeg), v. —s.
- Promeneeren** (wandelen; lut n rondgaan).
- Promesse** (belofte; schuldbekentenis, acceptatie), v. —n.
- Promotie** (beoordering tot hooger en rang; toekenning van een academischen graad), v. —tiën, —ties.
- Promotor** (voornaamste drijver eener zaak, bevorderaar inzonderheid tot een academischen graad), m. —s.
- Promoveeren** (bevorderen, verheffen, verhoogen; een academischen graad verkrijgen). Iem. —, hem een academ. graad toekennen.
- Prompt** (bereid, gereed; haastig, gewind, snel; stipt), bn. en bw.
- Promptitude** (stijphed; snelheid), v. gm.v.
- Promulgatie** (openbare bekendmaking, afkondiging), v. —s, —tiën.
- Promulgeeren** (bekendmaken, afkondigen).
- Pronceeren** (prijzen, ophemelen, uitbazunen).
- Pronk** (sieraad, opschik), m. Te —staan, straf-oefening, aan of op de kaak staan.
- Pronkaard, pronkerd, pronker** (ijdel jonkman), m. —s.
- Pronkbeeld** (fraai standbeeld), o. —en.
- Pronken** (vertoon maken), ik heb gepronkt; —er, m.; —erij, v.
- Pronkerig**, bn. en bw. Hij is altijd — gekleed, d. i. sierlijk.
- Pronkgevaad** (stutiekleding), o. —aden.
- Pronkjuweel**, o. —en. Fig. het beste: iets of ien. dat of die uitmunt.
- Pronkstuk** (fraaiste stuk, sieraad), o. —ken.
- Pronkziek**, bn. Een — mensch.
- Pronkzucht**, v. gm.v.
- Pronomen** (spraak. voornaamwoord), o. —ina.
- Prononceeren** (uitspreken).

Prononciatie, pronunciatie (uitspraak), v.
Pronslaar (knoeier, ruiter), m. —s. [gmv.
Pronselen (knoeien, kwanselen), ik heb gepronsel.
Pronselgeld (zakgeld), o.; —**werk** (knoeiwerk).
Pronunciatie (uitspraak), v. [o.
Prooi (buit), v. —en. *Hij is aan wroefing ter —*.
Prooslij (woning van een proost), v. —en.
Proost (kloostervogd), m. —en; —**schap**, o.
Prop (stop van hooi, werk, stroo, enz.), v. —pen.
Propædeutisch (voorbereidend), bn. Een —**examen**, dat de hoogere examens voorafgaat.
Propaganda (in 1622 door den Paus verordende congregatie tot voortplanting van het R. K. geloof; ook: middel om politieke leerstellingen te verbreiden).
Pro patria (voor het vaderland), bw.
Propatria-papier (Hollandsch papier met dezen naam als watermerk), o. gmv.
Propensie (neiging, zucht, geneigdheid), o. gmv.
Proper (net), bn. en bw.: —**tjes**, bw.: —**heid**, v.
Proponeeren (voorstellen, voorstellen).
Proponent (voordrager, voorsteller; candidaat-predikant), m. —en.
Proponenplaats, v. —en.
Propoost, propos (voornemen, uiting, voorslag, voordracht, aanbieding), o. —en.
Proportie (evenredigheid), v. —**tiën**, —**ties**.
Proportioneel (in verhouding, naar evenredigheid), bn.
Proporzioneeren (evenredig maken, in verhouding brengen).
Propos (aanbod, voorstel), o.; —**u** —, juist van pas, eer ik het vergeet.
Propositie (voorstel), v. —**tiën**, —**ties**.
Proppen (opvullen), ik heb gepropt.
Proppenschieter (klapbus), m. —s. [bw.
Propria manu (met eigen hand, eigenhandig).
Proprietair (eigenaar, bezitter), m. —s.
Propriëteit (eigendom, recht van eigendom), v. —en.
Pro prima (vooreerst, ten eerste), bw.
Propugneeren (voorvechten; beschermen, verdedigen).
Propvol (overvol), bn. *De zaal was —*.
Prorogatie (verdaging, verlenging, verschuiving), v. —s, —**tiën**.
Prorogeeren (uitstellen, bv. een wissel).
Proscribereen (vogelvrij verklaren, uit het land verbannen). [v.
Proscriptie (verbanning; vogelvrijverklaring).
Proseliet (nieuwbekeerde, een die een geloof omhelst), m. —en.
Proselietenmaker (geloofswerver), m. —s.
Proselietenmakerij (bekeeringszucht), v. gmv.
Prossit! (Wel bekomme het u! Gezondheid!) tw.
Prosodie (leer der tijd- of toonmeting, leer van de lettergreepsmaat), v. gmv.
Prospect (uitzicht: bouwkundige voorstelling; doorzichtkundig tafereel), o. —en.
Prospectus (voorloopige aankondiging van een werk om in druk uit te geven, van een te vestigen zaak enz.: beschrijving der voordeelen en voorwaarden eener uit te geven leening, enz.), o. —sen.
Prospereeren (gedijen, in gelukkige omstandigheden komen of zijn).
Prosperiteit (welvaart, bloei, voorspoed), v. gmv.
Prostitueeren (openlijk aan schande prijs geven, onteeren, zich verlaten).
Prostitueeren (zich aan ontucht overgeven).
Prostitutie (ontucht, openbare ontucht), v. gmv.

Protectie (bescherming, begunstiging, hoede), v.
Protector (beschermheer), m. —en, —s.
Protectoraat (beschermheerschap), o. gmv.
Protégé (beschermeling, gunsteling), m. —s.
Protegeeren (beschermen, vooruithepen).
Protest (tegenspraak, verzet; formeel weigering tot betaling van een wissel), o. —en.
Protestant (Gereformeerde), m. —en.
Protestantisme (leer en geloof der Protestanten), o. gmv.
Protesteeren (zich verzetten; opkomen tegen: het protest van een wissel gerechtelijk laten opmaken).
Protocol (register waarin gerechtelijke handelingen worden opgeteekend), o. —len.
Prototype (oorspronkelijk model), o. —n.
Proveeren (bewijzen, aantoonen, doen blijken).
Prove (onderhoud uit een liefdadig gesticht, prebende, lijfrente), v. —n. *Zie Provee*.
Provençaalsch (eigen taal in het zuiden van Frankrijk, thans een dialect), bn. en o. als zn.
Provingalen (ridderlijke minnezangers der 12e en 13e eeuw in zuidelijk Frankrijk of Provence en in Spanje), m. mv.
Provenieeren (opbrengen, opleveren, voordeel aanbrengen).
Provenier (degene die een prove geniet, ook hij die in een arnhuis is), m. —s.
Proveniershuis (arnhuis), o. —huizen.
Provenu (winst, bedrag, opbrengst, voordeel), o.
Proverbe, proverbium (spreekwoord, denkf- of zedenspreuk), o. —s.
Proverbiaal (spreekwoordelijk), bn. en bw.
Proviand (voorraad, leeftocht), v. gmv.
Proviandeeren (van leeftocht of spijsen voorvideeren (voorzien)). [zien.
Providentie (voorzienigheid), v. gmv.
Provincie (eig. wingewest; v. —ciën, —cies; —ciaal, bn. als zn. m.; —cialisme (gewestelijke zeggwijze), o.
Provinciehout (rood verfhout), o. gmv.
Provisie (voorraad: het loon, het toekomende voordeel, de winst: afrekkings eener som voor gedane moeite), v. —siën, —sies.
Provisioneel (bij voorraad, vooruit, uit voorzorg, voorshands, voorloopig), bn. en bw.
Provisor (zankbezorger, of bevoegd waarnemer in een apotheek: opziener), m. —s.
Provocatie (uitdaging, tarding, terving), v. —tiën, —ties.
Provoceeren (uitdagen, ergens toe opeischen; zich op iets beroepen).
Provoost, prevot, proost (opziener, overste), m. —en; (strafplaats der soldaten), v. —en.
Proximitéit (nabijheid, nabuurschap; naaste bloedverwantschap), v. —en.
Proza (ongebonden rede, onrijm, taal van het gewone leven), o. gmv.
Prozaisch (niet dichterlijk, plat, alledaagsch), bn. en bw.
Prozaïst (prozaschrijver), m. —en.
Prude (schijnzedig, ufflig), bn.; als zn. (schijnzedege nuff), v. —s.
Pruderie (schijnzedigheid, uffligheid), v. —ën.
Pruiik, Paruiik, v. —en.
Pruiik (onderwetsche min), m. —en.
Pruiikenmaker, m. —s. *Hij loopt op een —sdrafje*, d. i. eenigszins gejaagd.
Pruikerig (oud), bn.; —**heid**, v.
Pruilen (pratten), ik heb gepruild. —er, m.
Pruim (crucht, ook tabak om te kauwen), v. —en.
Pruimeboom, m. —en.
Pruimedant (geconfijte pruim), v. —en.

Pruimen (*tabak kauweu*), ik heb gepruimd; —er, m.: —erij, v. Fig. *smakelijk eten*.
Pruimtabak, v. gmv.
Pruis (*bewoner van Pruisen*), m. —en.
Pruisisch, bn. *Hier is wat — geld*.
Pruisich-zuur (*licht vergift*), o. gmv.
Prul (*nietigheid, vod*), v. —len.
Prulachtig (*onbeduidend*), bn. en bw.: —heid, v.
Prullerij (*nietigheid*), v. —en.
Prullig (*nietig*), bn. en bw.
Prulwerk, —lewerk, o. —en.
Pruemel, **Prunel** (*geconfectie pruim van Provence*), v. —ien.
Prut (*gestremde melk*), v. gmv.
Pruf, bn. *Zij is niet —*, d.i. lastig, onhebbelijk.
Pruttelen (*knorren*), ik heb geprutteld; —aar, m.: —arij, v.
Pruttelig (*knorrig*), bn.
Prutterig (*klonterig, verdikt*), bn.
Psalm (*geestelijk loflied*), m. —en.
Psalmist (*dichter van psalmen*, inz. *David*), m. —en.
Psalter (*psalmboek*, ook *speeltuig*), o. —s.
Pseudo (*valseh, zoogenaamd, bedrieglijk, misleidend*), bn.
Pseudoniem (*verbloemde, valseh of verdichte naam*), o. —en.
Pseudonimiteit (*het dragen van een verdichten naam*), v. gmv.
Psyche (*grootte spiegel te voeten uit*), v. —s.
Psychologie (*zielkunde*), v. gmv.
Psychologisch (*van of betreffende de zielkunde, zielkundig*), bn. en bw.
Puberteit (*hooftbaarheid*), v. gmv.
Publicatie (*bekendmaking, openbare afkondiging*), —tiën, —ties.
Publiceeren (*bekendmaken*).
Publicist (*dagbladschrijver*), m. —en.
Publiciteit (*ruchtbaarheid, bekendheid, openbaarheid*), v. gmv.
Publiek (*'t algemeen, het rolk*), o. gmv.
Publiek (*openlijk, openbaar, wereldkundig, ruchtbaar*), bn. *De —e opinie*, de openbare mening.
Pud (*Russ. gewicht van 40 pond, ± 20 K.G.*), o. —s.
Pudding, m. —en. Zie **Podding**.
Pudeur (*schaamte*), v. gmv.
Pueriel (*kinderachtig*), bn.
Pueriliteit (*kinderachtigheid*), v. —en.
Puf (*lust, trek*), v. gmv. *Ik heb daar geen — op*, d.i. geen zin in, vero.
Puffen (*blazen*), ik heb gepufft. Fig. *snoeven*.
Pufferig (*blazerig*), bn.: —heid, v.
Pui (*onderdeel van den voorgevel*), v. —en.
Puik (*het beste*), o. gmv. — *van nieuwen haring*: het — der schoonen.
Puilader (*krampader*), v. —s.
Puilen (*buitenwaarts uitzwellen*), de oogen hebben gepuild.
Puiloog (*uithangend oog*), o. —en.
Puiloog (*persoon*), m. en v. —en.
Puiloogig, bn. *De man is wat —*.
Puimsteen (*volcanische steen*), m. —en: als stofnaam, o.
Puin, o. en v. *In of tot — vallen*.
Puissant (*machtig*), bn. en bw.
Puist (*zwellung, etterzweer*), v. —en.
Puitaal, m. puitalen. Vgk.: **Aalkwab**.
Pukkel (*postje, hobbelig*), v. —s. Ook: **Penkel** en **Pokkel**.

Pul (*kruijke, kannelje*), v. —len.
Pulken, ik heb gepulkt. *Zit zoo niet in je neus te —*, d.i. pluizen.
Pullebroer (*zuiper*), m. —s.
Pullen (*drinken, zuipen*), ik heb gepuld.
Pulsatie (*polsslag*), v. —tiën, —ties.
Pulver (*kruit, stof*), o. gmv.
Pulverisatie (*poedermaking*), v. gmv.
Punch, v.: —**bowl** (*ponskom, ponsschaal*), v. —s. Zie **Pons**.
Punctuatie (*zin- of scheiteekenplaatsing*), v. gmv.
Punctueel (*stipt, nauwkeurig*), bn. en bw.
Punt (*spits en leesteeken*), v. —en.
Punt (*onderwerp, tijdpoint en wiskundig punt*), o. —en.
Puntlicht (*klein gedicht met een geestigen zet in den laatste regel*), o. —en.
Punteeren (*de voorloopige voorwaarden eener overeenkomst openen*).
Punten (*aanspitsen*), ik heb gepunt.
Puntig (*scherp, snedig*), bn. en bw.; —**heid**, v.
Pupil (*oogappel; ook kweekeling, minderjarige*), m. en v. —len.
Puren (*zuiveren, zuigen*), het bijtje heeft honig gepuurd.
Purgatie (*buikzuivering*), v. —s, —tiën.
Purgatief (*buikzuiverend middel*), o. —ieven.
Purgeerdrank, m. —en; —**middel**, o. —en: —**poeder**, v. —s.
Purgeeren (*zuiveren, afrijven*); ook: *zich verontschuldigen, verantwoorden*.
Purificatie (*reiniging, zuivering*), v. gmv.
Purificeren (*zuiveren, reinigen, louteren*).
Purim, **Purimfeest** (*gedachtenisfeest der Joden, Hamansfeest*), o. gmv.
Purist (*taalzifter*), m. —en: —**erij**, v.
Puritein (*rechtzinnige, presbyteriaan*), m. —en.
Purper (*verfstof, kleur*), o. gmv.
Purperen (*van purper, ook purperkleurig*), bn. *Een — mantel*, — *wolkjes*.
Purperen (*purperkleurig maken*), ik heb gepurperd.
Purperkleurig, bn. *Een —e japon*, — *handschoenen*.
Pusillanien (*kleinmoedig, kinderachtig, vreesachtig*), bn.
Put, m. —en. *Als het kalf verdronken is, dempt men den —*, men neemt na het ongeluk eerst maatregelen.
Puthaak, m. —haken.
Putoor, m. —en. Zie **Pitoor**.
Puts (*scheept, ledereh, scheepsemmer*), v. —en.
Putsen (*scheppen met een puts*), ik heb geput.
Putten (*water ophalen*), ik heb geput; —er, m. Fig. *ontleenen aan, trekken uit*.
Putter (*distelvink*), m. —s.
Putting (*scheept, touwwerk*), v. —s.
Puur (*zuiver, onvervalscht*), bn.
Pygnee (*fabelachtige duerg*), m. en v. —meëu.
Pyramidaal, bn. Zie **Piramidaal**.
Pyramide, v. —n. Zie **Piramide**.
Pythagorisch, bn. *De —e tafel*, d.i. de tafel van vermenigvuldiging; *de —e stelling*, of *de stelling van Pythagoras*, d.i. in den rechth. driehoek is, als *a* en *b* de rechthoeksz. en *c* de hypotenusa is: $a^2 + b^2 = c^2$.
Python (*fabelachtige vreeselijke slang of grindechte draak*), m. —s.
Pythonissa (*waarzegster, profetes*), v. —n, —s.

Q.

Q, v. q's. De zeventiende letter van het alphabet; als Romeinsch cijfer is Q = 500.

Q.A. — *Quod attestor*, hetgeen ik getuig.

Q.B.F.F.Q.S. — *Quod bonum, felix, faustum que sit*, hetgeen goed, gelukkig en gezegend moge zijn; God geve over dit werk, deze verrichting zijn zegen. **Q.F.F.Q.S.** — *Quod felix, faustum que sit*, hetgeen gelukkig en gezegend moge zijn, of God geve daartoe Zijnen zegen.

Q.D.B.V. — *Quod Deus bene vertat*, God doe het gelukken.

Quær. — *Quæritur*, er wordt gevraagd, men vraagt. — *Quæstio*, een vraag. [vraagt.]

Q.E. — *Quinta essentia*. Zie **Quintessens**.

Q.E.D. — *Quod erat demonstrandum*, hetgeen te bewijzen was.

q.l. — *Quantum libet*, zooveel als men belieft.

q.p. — *Quantum placet*, de hoeveelheid naar weigevallen.

q.q. — *Qualitate qua*, in hoedanigheid; met volmacht.

q.s. — *Quantum satis* of *quantum sufficit*, zooveel als genoeg is.

q.v. — *Quantum vis*, zooveel gij wilt.

Qua (als, zooveel als), bw. — *dokter*, in de hoedanigheid van; — *mandatarius*, als lasthebber; — *talis*, als zoodanig.

Quadraat (regelmatige vierhoek, of vierhoek met gelijke zijden en gelijke hoeken), o.—draten. Ook gespeld: kwadraat, kwadraten.

Quadragesima (de zesde Zondag voor Paschen), v. gmw.

Quadrant (het vierde gedeelte van een cirkelboog; werktuig om de hoogte op zee te meten), o. —en.

Quadratuur, v. De — *des cirkels*, het veranderen van een cirkel in een vierkant van gelijke grootte; fig. iets onuitvoerbaars, onmogelijks.

Quadreeren (vierkant maken; passen, schikken).

Quadrille (dans of kaartspel van vier personen), v. —s.

Quadrilleeren (een quadrille dansen; het quadrille-spel spelen).

Quadrillioen (milioen in de vierde macht), **Quadro** (vierstemmig), muz. [o.—en.

Quadrumanen (vierhandige dieren, apen), m. mv.

Quadrupeden (viervoetige dieren), m. mv.

Quadrupel (viervoudig), bn. **Quadrupel-** *alliantie*, viervoudig verbond.

Quadruplicatie (verviervoudiging), v.

Quæritur (de vraag is). Zie **Quær**.

Quæstie (vraag, geschil). v. —tiën, —ties. In —, waarover gehandeld wordt; er is geen — van, dat lijdt geen —, het spreekt vanzelf.

Quæstieus (onzeker, twijfelachtig), bn.

Quæstionneeren (ondervragen, uitvragen, ook op de pijnbank).

Quæstor (bij de Romeinen: bewaarder der schatkist), m. —en.

Quæstuur (ambt van quæstor), v. gmw.

Qualificatie (bepaling; toekening eener eigenschap, omschrijving, betiteling), v. —s, —tiën.

Qualificatief (naderbepalend, beschrijvend), bn.

Qualificeeren (een zaak bepalen, beschrijven; een zekeren titel geven: geschikt, vatbaar, gerechtigd maken). Ook: *Qualificeeren*.

Qualitate qua. Zie **q.q.**

Qualitatief (volgens de waarde, de gesteldheid, het gehalte), bn.

Qualiteit (gesteldheid, eigenschap van een ding of van een persoon; stand in de burgerlijke samenleving; titel, die iemands waarde en rang aanduidt), v. —en.

Qualiter (evenals). — *taliter*, hoe het ook zij, het zij zoo 't wil.

Quand-même (hoe 't ook ga, tot elken prijs).

Quant à moi (wat mij betreft). *Zijn* — *bewaren*; *zijn quant à soi bewaren*, op zijn hoede zijn, stijfdeftig zich houden.

Quantitatief (volgens de hoeveelheid, naar de grootte, het getal), bn. [—en.

Quantiteit (hoeveelheid, menigte, bedrag), v.

Quantum (zekere som; grootte, menigte, getal, maat), o. — *libet*, zie **q.l.**; — *placet*, zie **q.p.**; — *satis*, — *sufficit*, zie **q.s.**; — *vis*, zie **q.v.**

Quarantaine (proeftijd of lichtijd voor schepen, die van plaatsen komen, waar men vermoedt dat een besmetting heerscht, vroeger 40 dagen, waarvan de naam —), v. gmw.

Quarre (vierhoekig), bn. als zn. (vierkant), o. —s. Ook: **Carre**.

Quarterone, **Quadrone** (kind van een blanke en een mulattin, of omgekeerd), m. en v. —s.

Quartet (muziekstuk voor vier zangers of spelers), o. —ten.

Quarto (in) (een vel papier in vieren verdeeld).

Quarto (ten vierde), bw.

Quarto (zeker boekformaat), o. —'s.

Quasi (gelijk, als, alsof). Een — *dokter*, d. i. kwakzalver; een — *contract*, een schijncontract.

Quateremper (bij de R. K., vasten op Woensdag, Vrijdag en Zaterdag, viermaal in 't jaar), m. —s.

Quatre-mains (muziekstuk voor vier handen gezet), v.

Queen (Eng. koningin), v.

Queen's-bench (oppergerechtshof in Londen), v.

Querelle (klacht, bezwaar, twist), v. —s.

Querelleeren (twisten).

Queue (staart), v. —s. *Faire* — of — *maken*, zich in een rij opstellen om in volgorde ergens te worden toegelaten.

Quibus (dwaas, kwast), m. —sen. Ook: **Kwibus**.

Quidam (iemand, een zeker persoon: wordt ook gebruikt voor een kwastig mensch), m. —s. Ook: **Kwidam**.

Quidproquo, **quiproquo** (misslag, vergissing, misverstand), o. gmw.

Quiéscereen (rusten, zich geruststellen, stilzitten).

Quiéscentie (rust, toestand des gemoeds), v. gmw.

Quiétisme (volkomen berusting des gemoeds in God, in stille beschouwing van God), o.

Quiétist (aanhanger van het quiétisme, stille dweper), m. —en.

Quiétisterij, v. gmw.

Quincailerieën (allerhande kramerijen, uit ijzer, staal, koper, enz. vervaardigd), v. mv.

Quinquennium (tijdsruimte van vijf jaren), o.

Quinquet (ballonlamp met dubbele lichtpit), v. —s.

Quinquina (Amerik. naam voor kina, koorstbas), v. gmw.

Quint (de vijfde toon van den grondtoon: de dunste en helderste snaar op snaarinstrumenten), v. —en.
Quintaal (centenaar), o. —talen.
Quintessence, Quintessens (het fijnste, edelste, beste, krachtigste eener zaak; het voornaamste, de kern van iets), v. gmv. [—len.
Quintet (muziekstuk voor vijf stemmen), o.
Quiproquo (vergissing, misverstand), o. —s.
Ook: Quidproquo. [nings), o.
Quirinaal (paleis in Rome, verblijf des koning).
Quitantie (bewijs van ontceangst), v. —tiën.
 —ties. Ook: **Kwitantie**.
Quiteeren (als voldaan teekenen, ontslaan: verlaten).

Quitte (los, vrij, ledig, onbelast), bn.
Qui-va-la? Qui vive? (Wie daar?).
Quodlibet (samengesteld ding, mengelmoes; laffe woordspeling), o. —s.
Quota (aandeel, hetwelk iedere provincie had bij te dragen), o. —'s, quoten. Ook: **Quotum**.
Quoteeren (opteekenen, met getallen voorzien), bw.
Quotient (deelingsuitkomst), o. —en.
Quotatie, Quotisatie (aandeelsberekening), v. —s, —tiën.
Quotiseeren (schatten, ieders aandeel in de belastingen bepalen).
Quotidianus (dagelijksch), bn.
Quotiteit (aandeelsverhouding), v. —en.

R.

R. v. r's. — De achttiende letter van het alfabet; als Romeinsch cijfer is R = 80.
R. (op recepten). — *Recipe*, neem of men neme.
R. Resp. — *Respondeo*, antwoord, antwoord, men antwoorde of er worde geantwoord; ook *Reponsum*. Fr. *réponse*, d. i. antwoord.
R.C. of **R. K.** — Roomsche Katholieke.
R.D. — *Reverendus Dominus*, of *Reverende Domine*, eerwaardige heer.
R.F.S.V.P. — *Réponse favorable s'il vous plait*, verzoeke beleeft om gunstig antwoord.
R.I. — *Romanum imperium*, het Romeinsche rijk.
R.I.P. — *Requiescat in pace*, hij (of zij) ruste in vrede.
R.I.S.A. — *Romanorum imperator semper Augustus*, de altijd of zeer verheven keizer der Romeinen; ook: de Romeinsche keizer, altoos de vermeerderaar des rijks.
R.M. — *Regia Majestas*, of *Regiae Majestatis*, de koninklijke of van de koninklijke majesteit.
R.M.C. — *Reverendi ministerii candidatus*, candidaat van het eerwaardige leeraarsambt.
R.O. — *Ratione officii*, ambtshalve.
R.P. — *Reverendus pater* of *Reverendi pater*, eerwaardige vader of pater.
Rec. — *Recensent*. Zie op dit woord.
Red. — *Redacteur*, *Redactie*. Zie op dit woord.
Reg. — *Regula*, regel; ook *Regius*, koninklijk.
Resp. — *Respublica*, het gemeenebest, de vrijstaat; *Resp. Rom.* — *Respublica Romana*, het Romeinsche gemeenebest.
Ra (scheepsw. *dwarsteng*), v. raas.
Raad, m. raden. *Hij is — der stad*, lid van den gemeenteraad; *de hooge —*, het hoogste gerechtshof: *de — van State*, college van staatsbestuur: *de — van Indië*. *Er is geen — voor*, geneesmiddel; *goede — komt nooit te laat*, d. i. voorlichting; — *schaffen*, hulpmiddelen openen, een uitkomst vinden: *met iem. te rade gaan*, d. i. iem. raadplegen; *met zijn beens te rade gaan*, d. i. rekening houden; *ik ben ten einde —*, zie geen uitkomst meer; — *noch daad wten*, wanhopig zijn.
Raadgeving, v. —en.
Raadpensionaris (in de dagen der Republiek, eerste staatsambtenaar in Holland), m. —sen.

Raadplegen (om raad vragen, raad inwinnen), ik heb geraadpleegd; — **pleger**, m.
Raadsbesluit, o. —en. *De — en Gods*, d. i. de Raadsl, o. —en, —s. [beschikkingen.
Raadselachtig (zeer vreed), bn.; — **heid**, v.
Raadshcer (rechter in een gerechtshof), m. —en; — **lijk**, bn.
Raadsman (raadgever), m. —lieden.
Raadsvergadering, v. —en.
Raadszaam (heilzaam, nuttig), bn. en bw.
Raaf (vogel), v. raven. *Een witte —*, iets dat hoogst zeldzaam is. *Ze stelen als de raven*.
Raagbol (raagborstel), m. —len. Zie **Ragebol**.
Raaghoofd, **Raagshoofd** (raagbol), o. —en.
Raak (achterste deel van het gehemelte), v. raken.
Raaklijn (meetk. lijn), v. —en; — **punt**, o. —en.
Raakschieten (treffen), ik schoot —, heb geslagen.
Raakslaan (treffen), ik sloeg —, heb geslagen.
Raam (raming), m. *Hij deed er een — naar*. *De schutter nam zijn — te hoog*, d. i. mikpunt.
Raam (deurraam, enz.), o. ramen.
Raap (knol), v. rapen.
Raapkoek (veevoeder), m. —en.
Raar (zonderling, zeldzaam), bn. en bw. *Een — geval*, een — mensch.
Raasbol (schreeuw), m. —len.
Raasbollen (lawaai maken), ik heb geraasbold.
Raaskallen (ijlhoofdijg zijn), ik heb geraaskald.
Raat (honigraat), v. —raten.
Rabarber (plant), v. gmv.
Rabat (korting boven of onder 't honderd), o. —ten.
Rabat (zoom, omslag van een gordijn), o. —ten.
Rabat (smal tuin- of bloembed), o. —ten.
Rabatteeren (korting geven bij contante betaling).
Rabatten (dichtschaven), ik heb gerabat.
Rabaut (deugniet), m. —en.
Rabauten (den rabaut oithangen), ik heb gerabaut.
Rabautenstuk (schelmstuk), o. —ken.
Rabauw (grauwe renet, winterappel), v. —en.
Rabbelen (schielijk en onverstaanbaar spreken), ik heb gerabbeld: — **aar**, m.; — **arij**, v.
Rabbi (aanspreektitel van een rabbijn), m. —'s.
Rabbijn (Isr. geestelijken), m. —en.

Raccommodeeren (herstellen, vernieuwen; weder goedmaken).

Rad, o. —en, —eren: raadjes, radertjes. *Het — der fortuin; iem. een — voor de oogen draaien*, d. i. hem foppen, bedriegen; *hij is daar het vijfde — aan den waagen*, overtuilig; *met galg en — dweigen*, d. i. met strenge straf (vero.). *Het slechtste — maakt het meeste geraas*, de lomperds hebben de meeste drukte.

Rad (vlug), bn. en bw.; —heid, v.; —digheid, v. *Hij is — van tong*.

Radbraken (op het rad breken), ik heb geradbraakt. Fig. *Hij radbraakt zijn moedertaal*.

Raddraaier (voorvechter, aanvoerder), m. —s.

Radereen (schaven, uitkrassen; met sterk water in koper etsen).

Raden (raadgeven, gissen), ik ried, heb geraden.

Raderbaar (ziekenwagentje op wielen), v. —s; —boot, v. —en; —kast, v. —en; —werk, o.

Radiant (schitterend, stralend), bn.

Radiatie (het uitschrijven van een post in een rekening; uitstraling), v. —s, —tiën.

Radicaal (wat den oorsprong, grond en wortel eener kracht of eigenschap uitmaakt; oorspronkelijk), bn. *Een radicale hervorming, een radicale genezing, een — bederf*.

Radicaal (aanhanger van een staatspartij, die een algehele hervorming van de grondwet verlangt), m. radicalen. *Hij is — in de politiek*.

Radicaal (bevoegdheidstitel), o. *Het — van arts, dokter, leeraar*, enz.

Radicalisme (de leer der radicalen), o. gmvt.

Radja (inlandsch vorst in Indië), m. —s.

Radjijs, v. —zen.

Radiometer (graadboog, werktuig, om de poolshoogte te meten), m. —s.

Radiometer („lichtmolentje” van Crookes), m. —s.

Radius (licht- of zonnestraal; de halve middellijn van een cirkel), m. —sen.

Radix (wortel; wortelgetal), m. radices.

Radoteeren (onzin praten, suffen).

Radouceeren (zachter maken; een metaal zijn hardheid benemen; matigen; sussen).

Raf (rugvin van een soort tarbot), v. gmvt.

Rafel, v. —s.

Rafelen (pluizen, draden nithalen of loslaten), ik heb en het is gerafeld.

Rafeling (pluksel), v. gmvt.

Raffen (rabbelen), ik heb geraffeld.

Raffinaderij (zuiveringsfabriek), v. —en. *Suiker—*.

Raffinadeur (zuiveraar; suikerzieder), m. —s.

Raffineeren (reïneren, zuiveren, louteren).

Rag (spinsel, spinneweb), o. gmvt.

Rage (dolheid, razernij, woede; fig. verzoetheid op iets), v. gmvt.

Ragebol, **Raagbol**, m. —len.

Ragen (zuiveren van rag), ik heb geraagd.

Ragout (kleingesneden stukjes vleesch, opgestoofd met gekruide saus), m. —s. Fig. mengelmoes.

Rail (spoorstaaf, dwarstegger), v. —s.

Railleeren (spotten, schertsen, beet hebben).

Raillerie (scherts, boert, kortswijf), v. —ën.

Railway (spoorweg), m. —s.

Raison (rede; verstand; grond, oorzaak, beweegreden), v. gmvt.

Raisonnabel (billijk, redelijk, edel, mild), bn.

Raisonneeren (verstandig redeneeren, oordeelen, besluiten; tegenwerpen maken; tegenstribbelen).

Raisonnement (redeneering), o. gmvt.

Rak (water, bocht), o. —ken.

Rakel (pookijzer), m. —s.

Rakelen (bijeenscharen), ik heb gerakeld.

Rakelijzer, o. —s; —stok, m. —ken.

Rakelijfs, bw. *De sneeuwbal ging — langs mijn hoofd*.

Raken (treffen, aandoen), ik heb en ben geraakt; —ing, v.

Raket (kruid), v. gmvt.

Raket (kaatstuw), o. —ten.

Raketten (kaatsen met den pluimbat), ik heb geraket.

Rakker (dievenleider, beulsknecht), m. —s.

Rakketalie (scheepst. touw), v. —s.

Rallen (snappen, babbelen), ik heb gerald.

Rallieeren (herzamelen, in orde brengen).

Ram (mannetjesschaap), m. —men.

Ramen (bepalen, berekenen), ik heb geraamd; —ing, v.

Ramenas (knotvrucht), v. —sen. Ook: *rammelas*.

Ramificatie (vertakking), v. —tiën, —ties.

Rammei (stormram, muurbreker), v. —en.

Rammel (rammelaar, rammelaarster), m. en v. —s.

Rammelaar (babbelaar; mannetjeskonijn: ook kinderbet), m. —s.

Rammelen, het heeft gerammeld. *De pitten — in den appel; de pijlen — in den koker; —ing* (ook slaag), v.

Rammelkast (mond), v. —en. *Hou je —*, gmvt.

Rammelkees (snapper), m. —keezen.

Rammelkoos (persoon), m. en v. —en.

Ramp (onheil, groot ongeluk), v. —en.

Rampaard (scheepsw. rolpaard), o. —en.

Ramponeeren (bederven, beschadigen).

Rampspoed (tegenspoed), m. —en.

Rampzalig (noodlottig), bn. en bw.; —heid, v.

Rancune (wrok, haat), v. —s.

Rand, m. —en. *De — van den loed, de — van een brief, de — van den afgrond; aan den — des grafs, op den — des verderfs*.

Randen (met een rand omgeven, ik heb gerand).

Randglosse (aamnerking om den rand van een geschrift), v. —n.

Rang (stand, regeling), m. —en.

Rangeeren (in orde stellen, zetten, mengen, leggen, enz.).

Rangschikken, ik heb gerangschikt; —ing, v.

Ranimeeren (weder bezielen, oproolijken; nieuwen moed vatten).

Rank (lijst), v. —en. *Honger zoekt —en*.

Rank (tuyf), v. —en.

Rank (tenger), bn. en bw.; —heid, v. *Een — hert, een —e boot, — van gestalte*.

Ranonkel (veldbloem), v. —s. [is —.

Rans (garstig), bn. en bw. *De boter, het vet*

Ransel (soldatentasch), m. —s.

Ransel (slaag), m. Iem. — geven.

Ranselen (fel slaan), ik heb geraanseld; —ing,

Ransig (garstig), bn. en bw. Ook: **Rans**. [v.

Ransuil (nachtuil), m. —en.

Rantsoen, **Ransoen** (osgeld), o. —en.

Rantsoen (hoeveelheid spijs of drank voor matrozen, soldaten, enz.), o. —en.

Rantsoeneeren, **Ransoeeneeren** (wrijkoopen, lossen; op rantsoen stellen).

Rap (vlug, snel), bn. en bw.; —heid, v.

Rap (schurft), o. gmvt.

Rapaciteit (roofzuchtigheid, roofzucht), v. gmvt.

Rapalje (gepeupel), o. Ook: *rupaille*.

Rape (snuif), v. gmvt.

Rapen (verzamelen), ik heb geraapt.

Rapiditeit (snelheid, gezwindheid), v. gmvt.

Rapier (*lange degen*), o. —en.
Rappel (*terugroeping, herinnering*), o. —s.
Rappeleeren (*terugroepen, herinneren*).
Rapport (*bericht, verslag*; ook: *overeenkomst; betrekking*), o. —en.
Rapporteeren (*berichten, melden*; *verslag rapporteur* (*verslaggever*), m. —s. [*doek.*]
Rapprocheeren (*naderbrengen, verzaenen*).
Rapsodie, Rhapsodie (*allerlei te zamen geschreven zaken, verzamelwerk, rommelzoo*), v.
Rarekiek (*kijkkast*), m. —en.
Rarigheid (*vreemdheid*), v. —heden.
Rariteit (*zeldzaamheid*), v. —en.
Rariteitenkast, v. —en.
Ras (*zeew. draaikolk*), o. —en.
Ras (*gekeperde stof*), o. gmv.
Ras (*soort, gestacht*), o. —sen.
Ras (*gezwind*), bw. *Het — vervolgen geluk.*
Rasch (*snel, vlug*), bn.; —heid, v. *Met rassche Rasjes* (*schieltijk*), bw. [*schreden.*]
Rasp (*werktuig*), v. —en.
Raspen (*fijnmaken*), ik heb geraspt; —er, m.; —ing, v.
Rasphuis (*gevangenis*), o. —huizen; —vijl, v. —en; —zaag, v. —zagen.
Rastering (*latwerk*), v. —en.
Rasterwerk (*hekwerk*), o. —en.
Rastreeren (*lijnen trekken*).
Rasure (*uitgekraste plaats in een geschrift*),
Rat, Rot (*knagdier*), v. —ten. [*v. —s of —n.*]
Rata (*evenredig aandeel*), v. *Pro —*, naar evenredigheid.
Ratalia (*likeur*), v. gmv.
Ratatuul (*dooreen gestampt middugeten der soldaten; hutspot*), v. Ook: **Ratjetoe**.
Ratel (*werktuig*), m. —s; *Hou je —*, d. i. je mond, gmv.
Ratelen, ik heb gerateld; —laar, m.; —ling, v.
Ratelier (*kunstgebit; geweervek*), m. —s.
Ratelkous, m. en v. —en; —mond, m. en v. —en.
Ratificatie (*bekrachtiging; bekrachtigd document*), v. —tiën, —ties.
Ratificceeren (*bekrachtigen, bevestigen*).
Ratijn (*zekere geweeven stof*), o. gmv.
Rationalisme, rationalismus (*godsdienst der rede*), o. gmv.
Rationalist (*aanhanger van het rationalisme*), m. —en.
Rationeel (*op de rede gegrond*), bn.
Ratjetoe, v. gmv. Zie **Ratatuille**.
Ratrapeeren (*weder verrassen, betrappen*).
Rattenhol, o. —en; —sprinkel, m. —s; —kruut (*vergif, arsenicum*), o.; —nest, o. —en; —val, v. —len.
Rattestaart (*Dinne ronde vijl*), m. —en.
Rauw (*ongekoekt*), bn.; —heid, v.; —igheid, v. *Honger maak —e boonen zoet; een —e appel, —e vleesch. Een —e wond, versche, open wond.*
Ravage (*verwoesting*), v. —s.
Ravageeren (*verwoesten, plunderen, vernielen*).
Ravelijn (*voorschans*), o. —en.
Ravenaas (*kreng; fig: galgenaas, hangbast*) o. —azen; —gekras, o.; —nest, o. —en.
Ravijn (*holle weg, bergkloof*), o. —en.
Ravisement (*verrucking*), o. —en.
Ravitailleeren (*opnieuw van levensmiddelen voorziën*).
Ravotten (*luidruchtig spelen*), ik heb geravot; —er, m. —erij, v.
Raveeren, ook roveeren (*doorhalen, uitdoen*).
Rayon (*straat; ontrek eener vesting*), m. en o. —s.

Rayonnant (*stralend, schitterend, prachtig*), bu.
Razeeren (*scheren; vestingwerken verwoesten, sloopen*).
Razen (*een dol leven mak n*), ik heb geraasd; —er, m.; —ernij (*razerij*), v.
Razend (*woedend, dol*), bn. en bw.
Razernij (*dolheid*), v. —en.
Razijn, v. —en. Zie **Rozijn**.
Razzia, Razia (*strooptocht*), v. —s.
Reaal (*geldstuk in Spanje, Mexico, enz., ter waarde van 24 ct.; 32 ct.*), m. realen.
Reactie (*terugwerking*), v. gmv.
Reactionnaire (*tegenstrever*), m. —en; (*tegenstrevend, tegenwerkend*), bn.
Reageeren (*tegenstand bieden, terugwerken*).
Reagens (*terugwerkend middel*), o. —tia.
Realisatie (*het te gelde maken, verwezenlijking*), v. —tiën, —ties.
Realiseeren (*tot een werkelijk bestaan brengen; waren of effecten te gelde maken*).
Realisme, realismus (*teer der werkelijkheid, het tegenovergestelde van idealisme*), o. gmv.
Realist (*aanhanger van het realisme*), m. —en; **Realiteit** (*werkelijkheid*), v. gmv. [*—fisch*, bn. **Rebel** (*oproerling, muiten*), m. —len.
Rebelleeren (*opstand veroorzaken, muiten*).
Rebellie (*muitertij, gewelddadig verzet*), v. gmv.
Rebellig (*oproerig*), bn.; —heid, v.
Rebelsch, bn.
Rebus (*raadselbeeld, figuur, raadsel*), m. —sen.
Rebut (*nitschot*), o. gmv.
Rebutant (*onaangenaam, rampspoedig; onbehaaglijk; afschrikkend*), bn.
Rebutceeren (*op een harde en verachtelijke manier afwijzen; afschrikken, den moed benemen*).
Recapitulatie (*korke opsomming, herhaling*), v.
Recapitulceeren (*samenvatten*).
Recenseeren (*beoordeelen, wornamelijk van boeken en geschriften*).
Recesent (*boekbeoordeelaar*), m. —en.
Receusie (*beoordeeling van boeken, enz.*), v. —siën, —sies. [*bn.*]
Recent (*versch, nieuw, onlangs voorgevallen*).
Recepis (*bewijs van ontvangst*), o. —sen. Ook: *recepisse*.
Recept (*voorschrift ter bereiding van geneesmiddelen, spijzen, verven, enz.*), o. —en.
Receptie (*het ontvangen bv. bij ondertrouw, ook de ontvangst der gelukwenschen; plechtige ontvangst; de aanneming van iemand, als lid van een gezelschap*), v. —tiën, —ties.
Receptuur (*de kunst van artsijbereiding*), v. gmv.
Reces (*schriftelijk vergelijk; afscheid, wederkomst; achterstand, verzuinde betaling eener som; deze som zelve*), o. gmv.
Receite (*ontvangst*), v. —s.
Recherche (*navraag, onderzoek*), v. —s.
Rechercheeren (*nauwkeurig onderzoeken; uitvorschen*); —eur, m. —s.
Recherche-vaarttuig (*vaarttuig met ambtenaren, die tegen sluikerij moeten waken*), o. —en.
Recht (*niet krom*), bn. en bw. *Een —e lijn. De —e weg, d. i. de goede, ware; de —e erfgenaam, d. i. wettige; — overleid.*
Recht (*gerechtigheid*), o. —en. *Het — moet zijn loop hebben; waar niets is, heeft de keizer zijn — verloren.*
Rechtbank (*rechters*), v. —en.
Rechten (*uitspraak doen naar het recht*), ik heb gerecht.

Rechter, m. —s, —en; —lijk (*de —e macht*), bn.; —sambt, o. —en; —schap, o.

Rechterarm, m. —en; —been, o. —en; —hand, v. —en; —kant, m.; —oever, m. —s; —zijde, v. —n.

Rechtgeloovig (*orthodox*), bn.; —heid, v.

Rechthoek (meetk. *vierhoek met rechte hoeken*), m. —en; —ig, bn.

Rechtshuis (*gemeentehuis*), o. —huizen.

Rechtigen (*machtigen*), ik heb gerechtigd.

Rechtmatig, bn. en bw. *De —e bezitters, de —e eigenaars.*

Rechts, bw.

Rechtsaf, bw. *De wandelaar sloeg —.*

Rechtsban (*rechtsgebied*), m. gm.v.

Rechtsch, bn. *Dit kind is niet —, maar linksch*, d. i. doet met de linkerhand wat gewoonlijk met de rechter- wordt gedaan.

Rechtschappen (*eerlijk*), bn.; —heid, v.

Rechtsdwang (*maatregel van geweld, de gewapende macht*), m. gm.v.

Rechtsgebied, o. —en.

Rechtsgeding (*proces*), o. —en.

Rechtsgeleerd, bn.; —heid, v.

Rechtsgeleerde (*advocaat*), m. —n.

Rechtshandel, m.; —ingang, m.; —macht, v.

Rechtsomkeer, bw. —maken.

Rechtspersoon, m. en v. —personen. *Een vereeniging als — erkennen.*

Rechtspleging, v. —en.

Rechtspraak (*uitspraak*), v. gm.v.

Rechtspreken (*gerechtelijke uitspraak doen*), ik sprak —, heb —gesproken.

Rechtstandig (*loodrecht*), bn.; —heid, v.

Rechtstreeks (*onmiddellijk*), bw.

Rechtstreeksch, bn. *Een —e verbinding.*

Rechtsverdraaiing, v. —en; —verkrachting, v. —en; —vordering, v. —en; —vraag, v.

Rechtvaardig (*eerlijk*), bn. en bw.; —heid, v.

Rechtvaardigen, ik heb gerechtvaardigd; —ing, v. *Zich —, zich zuiveren van een blaam.*

Rechtszaak, v. —zaken.

Rechtszaal, v. —zalen.

Rechtzinnig (*orthodox*), bn. en bw.; —heid, v.

Recidive (*nieuwe aanval van een ziekte; herhaling eener misdaad*), v. —diven.

Recief (*schriftelijke verklaring van een schipper, dat de goederen ontvangen en ingeladen zijn*), o. Ook: *rescif.*

Reciet (*voordracht*), o. —en.

Recipe (*neem*). Zie **R.**

Recipieren (*aan- of innemen, ontvangen*).

Recipient (*klok van een luchtpomp*), v. —en.

Reciproceeren (*met gelijke munt betalen, vergelden*).

Reciprociteit (*het wederkeerige*), v. —en.

Recitatie (*voordracht*), v. —tiën, —ties.

Recitatief (*handeling tusschen spreken en zingen; een soort van declameerend gezang*), o. —tieven.

Reciteeren (*van buiten opzeggen, voordragen in redenaarstoon*).

Reclame (*terugvordering, klacht*; ook: *artikel in een dagblad ter aanprijzing van iets*), v. —s.

Reclameeren (*terugeischen, aanspraak op iets maken, terugvordren*).

Recognitie (*navorsching eener zaak, herhaald onderzoek; vergelyking van ontvangens diensten: erkenntenis, bekentenis*), v. —tiën, —ties.

Recognosceeren (*van verre bezichtigen; voor echt erkennen: het terrein des vijands onderzoeken*).

Recolleeten (*Franciscaner monniken*), m. mv.

Recommandabel (*aanbevelenswaardig*), bn.

Recommandatie (*aanbeveling*), v. —tiën, —ties.

Recommandeeren (*aanbevelen, aanprijzen; iemand ernstig aanbevelen*).

Recompense (*beloofing*), v. —s.

Recompenseeren (*beloonen, vergelden*).

Recompeteeren (*opnieuw voltallig maken*).

Reconciliatie (*verzoening*), v. —s, —tiën.

Reconcilieeren (*weder verzoenen, bevredigen*).

Reconvallesceeren (*herstellen, aan de beterschap hand zijn*).

Reconvallescent (*aan de beterhand, herstellend*), bn.

Reconvallescent (*een zieke die aan de beterhand is*), m. en v. —en.

Recours (*teruggang of -vordering, toelucht; recht van schadeverhaal*), v. gm.v.

Recouvreeren (*weder bekomen of verkrijgen*).

Recreatie (*verlustiging, uitspanning*), v. gm.v.

Recreëren (*verfrisschen, verlustigen, verkwikken*).

Recriminatie (*tegenbeschuldiging*), v. —s, —tiën.

Recriminieren (*wederkeerig beschuldigen, tegenklachten doen; met smaad of schimp beantwoorden*).

Recruteeren (*troepen werven, lichten, voltallig of geheel maken*).

Recruteering (*aanwerving, lichteing*), v. gm.v.

Recruut (*nieuw aangeworven soldaat*), m. recruten.

Recta (*rechtuit*). *Via —, langs den rechten weg.*

Recta-wissel (*wissel op een bepaald persoon*), m. —s.

Rectificatie (*verbetering; herhaalde distillatie*), v. —s, —tiën.

Rectificeeren (*verbeteren, in orde brengen; door gedwinge overhating versterken*).

Recto folio (*op de rechterzijde*).

Rector (*bestuurder van een Latijnsche school, een gymnasium; ook geestelijke in een klooster*), m. —en, —s.

Rector magnificus (*voorzitter van een academischen raad of senaat*), m.

Rectoraal (*den rector betreffende*), bn. *De —ale waardigheid.*

Rectoraat (*ambt van rector*), o. —aten.

Recu (*schriftelijk bewijs van ontwingst*), o. —s.

Recueil (*verzameling, bundel*), o. —s.

Recueillir (*verzamelen, vergaderen: herstellen: tot zich zelven komen*). *Zich —.*

Recul (*terugsprong van het geschut na het afvuren*), o. gm.v. [ken].

Reculeeren (*terugloopen, achteruit, aan, wij*).

Recurreeren (*hulp zoeken, hulp eischen*).

Recusabel (*verwerpelijk*), bn.

Recuseeren (*weigeren, wraken, verwerpen, terugzenden*).

Redacteur (*hoofdopsteller, samensteller, leider van een krant of tijdschrift*), m. —s of —en.

Redactie (*gezamenlijke redacteurs van een dagblad of tijdschrift; de wijze, waarop een mededeeling enz. onder woorden is gebracht*), v. —tiën, —ties. *De — van een wetsartikel dient in de eerste plaats duidelijk te zijn; de commissie van —; het amendement bedoelt alleen een verbetering in de — van 't artikel.*

Reddeloos (*niet te reddem*), bn. en bw.

Redden, ik heb gered; —der, m.; —ding, v.; —middel, o.

Redderen (*in orde brengen, regelen*), ik heb geredderd; —aar, m.; —ing, v.

Redditie (*teruggaaf, overgaaf eener vesting*) v. —s, —tiën.

Rede (*gesprek, verbog*), v. —n. *Iem. in de — vallen; de deelen der —.*
Rede (*denkvermogen*), v. *De mensch is begaafd met —.*
Redekavelen (*redeneeren*), ik heb geredekaveld; —ing, v. vero.
Redelijk (*met rede begaafd*), bn. en bw.; —heid (*billijkheid*), v. —erwijze of —erwijs, bw. *De mensch is een — wezen.*
Redeloos (*zonder verstand*), bn.: —heid, v. *Het —looze vee.*
Reden (*oorzaak, grond*), v. —en. *Wat is de —?*
Reden (*verhouding*), v. —s. *Een meetkundige —, een rekenkundige —.*
Redenaar (*woordvoerder*), m. —s, —naren.
Redenaarsgave, v. —n; —gestoelte, o. —n; —talent, o. —en.
Redeneeren (*beoogen, zijn gevoelen niten*), ik heb geredeneerd; —der, m.; —ing, v.; —kunde (*logica*), v. gmv.
Redengevend, bn. *Een — voegwoord, bv. want, omdat.*
Rederijk (*wel ter taal*), bn.: —heid, v.
Rederijker, m. —s.
Rederijkerskamer, v. —s.
Redetwisten (*disputeeren*), ik heb geredetwist.
Redevabel (*verplicht, verschuldigd, erkentelijk*), bn.
Redevoeren (*een rede houden*), ik heb geredevoerd; —der, m.; —ing, v.
Redewisselen (*met elkaar spreken*), ik heb geredewisseld; —ing, v.
Redeziften (*uitten, afdingen*), ik heb geredezift; —er, m.; —ing, v.
Redigeeren (*samenstellen, opstellen, voor de drukpers gereed maken*), v. mv.
Redingote (*rijrok, overrok*), v. —s.
Redites (*herhalingen*), v. mv.
Redoubleeren (*verdubbelen, versterken*).
Redoutabel (*vreesselijk, ontzaglijk, geducht*), bn.
Redoute (*veld- of schrikskans; maskerade, maskeradedans*), v. —s.
Redouteren (*vrezen, duchten, schuwen*).
Redres (*herstel, vergoeding*), o. gmv.
Redresseeren (*terechtbrengen, weder goed maken, herstellen*).
Reduceeren (*terugbrengen of -voeren, verminderen, beperken; maten, munt en gewichten herleiden*).
Reductie, reduceering (*verkleining, herleiding, vermindering*), v. —s, —tiën; —en.
Ree (*hinde, hert*), v. —ën.
Ree (*ligplaats*), v. —ën. *Zie Reede.*
Reebok (*mann, der reeget*), m. —ken.
Reede, ree (*ligplaats voor schepen*), v. reeden, reëen. *De — van Batavia, het schip ligt ter —.*
Reede, ree (*gereed*), bn.
Reeden (*gereedmaken, toerusten*), ik heb gereed; —er (*uitruuster van schepen*), m.: —rij, v.
Reeds (*bereids, atreede*), bijw.
Reël (*wezenlijk, werkelijk, zeker, vast, geloofwaardig; de zakelijke of innerlijke waarde van geld, munt, of landschuldvrieven*), bn.
Reef, rif (*smalle strook zeedoek*), o. reven.
Reeget (*vrouw, ree*), v. —en.
Reekalf (*jong van een reeget*), o. —kalveren.
Reeks (*rij, openvolging*), v. —en. *Een meetkundige —, een rekenkundige —, een opklimmende —, een afdalende —.*
Reep (*smalle strook, ook: hoepel, touw; —lood op de nok van 't dak*), m. —en.
Reet (*spleet*), v. —reten.
Reet, rete (*hemphraak*), v. reten.

Reeuw (*in Friesland allerlei huisraad, enz.*), o.
Reeuw (*doodsschuim*), o. gmv.
Reuwen (*een lijk afleggen*), ik heb gereeuwd; —er, m.
Refactie (*korting voor beschildigde waren*), v. —tiën, —ties. *Ook: rafactie.*
Refectorium (*eetzaal in kloosters*), o. —in. *Bij verkorting refter, m. —s.*
Referaat (*verslag, bericht*), o. —aten.
Referereen (*zich*) (*zich houden aan*).
Referein, o. —en. *Zie Refrein.*
Referendaris (*berichtgever, voordrager; titel van hoofdambtenaren aan de ministerieele departementen*), m. —sen.
Referent (*verslaggever van ingezonden stukken; rapporteur*), m. —en.
Referte (*verwijzing*), v. —s. *Onder —, onder verwijzing.*
Reflecteeren (*weerkaatsen, terugkaatsen, spiegelen*), op iets —, d. i. op iets acht geven.
Reflectie (*overweging, bedenking*), v. —tiën, —ties.
Reflector (*lichtkaatser, spiegeltelescoop*), m. —en.
Reformatie (*hervorming*), v. *De —, de kerkhervorming der 16e eeuw.*
Reformator (*hervormer*), m. —en, —s.
Reforme (*hervorming, herschepping; vermindering, door afdanking of door uitmonstering*), v.: op — stellen, d. i. buiten dienst of op verminderde soldij stellen.
Reformeer (*verbeteren, een anderen vorm geven*).
Refractair (*weerspannig; een die zich eigen-dunkelijk aan den krijgsdienst onttrekt*), m. —s.
Refractie (*straatbreking*), v. gmv.
Refrein (*coupletten met eindregels, die herhaald worden*). o. —en. *Ook: Referein.*
Refuge (*veilige schuilplaats, toevluchtsoord*), o.
Refugie (*uitgewekene om geloofsvervolging of politiek*), m. —'s. *De —'s, de Hugenoten, die na de herroeping van het Edict van Nantes (1585) Frankrijk verlieten.*
Refugieeren (*uit- of ontwijken*).
Refuseeren (*weigeren, van de hand wijzen*).
Refutatie (*wederlegging*), v. —s, —tiën.
Refuteeren (*wederleggen*).
Refuus (*weigering*), o. refuzen. *Fig. een blauwe scheen.*
Regaal (*koninklijk, voortreffelijk*), bn.
Regaal (*orgelregister, dat de menschelijke stem nabootst, ook voor humana genoemd*), o. regalen.
Regaleeren (*heerlijk onthalen, traktereeren*).
Regardeeren (*beschouwen, acht geven, ontzien*). *Dat regardeert mij, dat betreft mij.*
Regatta (*zeilwedstrijd*), v. gmv.
Regeeren (*heerschen, besturen*), hij heeft ge-regeerd; —der, m.; —ing, v.
Regeeringloos (*zonder orde*), bn.: —heid, v.
Regel, m. —en, —s. *De —s der spelling, d. i. wetten, voorschriften; geen — zonder nit-zondering; een — der taalkunde; de vier hoofd-regels der rekenkunde, d. i. optellen, aftrekken, vermenigvuldigen en deelen; de — van drieën: op een nieuwen — beginnen, d. i. lijn, enz.*
Regelen (*schikken, in orde brengen*). ik heb
Regelmaat (*orde*), v. gmv. [*geregeld; —ing, v.*
Regelmatig (*ordelijk*), bn. en bw.: —heid, v.
Regelrecht (*zonder omwegen*), bw.
Regen, m. —s. *Na — komt zonschijn, d. i. Na lijden komt verbliden.*

Regenen, het heeft geregend.
Regent (*bestuurder*), m. —en; —es, v. —sen; —schap, o.
Regie (*de leiding, het beheer van zekere inkomsten*), v. gmw.
Regime (*leefregel, eetregel, richtsnoer*), o. —s. Ancien —, de tijden der Bourbons.
Regiment (*troepenafdeeling*), o. —en.
Regisseur (*beheerder; rekeningvoerder, belastingontvanger, toneelbeheerder, nl. hij die de rollen uitdeelt*), m. —s.
Register (*aktenboek*), o. —s.
Registratie (*inschrijving van akten, enz.*), v.
Registreeren (*in het openbaar register schrijven; boeken*); —ing, v.
Reglement (*verordening*), o. —en.
Reglementair (*van, betreffende of volgens een reglement*), bn.
Reglementeeren (*aan een reglement onderwerpen*).
Regres (*teruggang; verhaal van schade op iemand*), o. gmw.
Regressief (*terugwerkend*), bn.
Regret (*spijt, leedwezen*), o. gmw.
Regrettable (*betreurenswaard*), bn.
Regretteeren (*betreuren, beklagen*).
Regulariteit (*regelmatigheid*), v. gmw.
Regulateur, regulator (*regelbaar, uurwerk*), m. —en.
Regulateurlamp (*onderwetsche olielamp*), v. —en.
Reguleeren (*regelen, schikken, in orde brengen*).
Regulier (*ordesgeestelijke*), m. —en. {gen}.
Regulier, regulair (*regelmatig, juist*), bn.
Rehabilitatie (*herstel in vorig aanzien*), v.
Rehabilitceeren (*weder in den vorigen stand plaatsen; in eer of goden naam herstellen*).
Rei (*knor van zangers of dansers*), m. —en.
Reien (*dansen, in koor zingen*), ik heb gereid.
Reiger (*steltrugel*), m. —s.
Reiken, ik heb gereikt. *Iem. de hand* —.
Reikalhalen (*insnachten verlangen*), ik heb gereikhalst; —ing, v.
Reilen, alleen gebruikelijk in: *zooals het reilt en zeilt*, d. i. met al, wat er toe behoort.
Rein (*schoon, zuiver*), bn. en bw.; —heid, v.
Reinardie, reinaardij (*sluwheid, listigheid*), v. —ën.
Reine (*kwinnin*), v. —s; — du bal, schoonste en meest gevierde van alle danseressen: — d'or, een soort van appel: — Claude, een soort van groene pruim.
Reinigen (*zuiveren*), ik heb gereinigd; —ging, v.; —gingsmiddel, o.
Reïntegratie (*herstel in vroeger bezit of genot*), v. gmw.
Reïntegreeren (*vernieuwen, herstellen*).
Reinvaar (*wild wormkruid*), v. —varen.
Reis, v. reizen. *De groote — aannemen*, d. i. sterven.
Reisgeld, o.; —genoot, m. —en; —genootte, v. —n; —kosten, m. mv.
Reisvaardig, bn. *Hij stond —*, d. i. gereed om te vertrekken.
Reïteratie (*berhaling*), v. —ties, —tiën.
Reïteratief (*herhaald, bij berhaling*), bn.
Reïtereeren (*herhalen*).
Reizen, ik heb en ben gereisd: —d (b.v. een — man), bn.; **reiziger**, m.
Rejectie (*verwerping, afwijzing*), v. —s, —tiën.
Rek (*de daad van rekken*), m. gmw.
Rek (*latwerk, droogrek*), o. —ken.
Rekbaar, bn.: —heid, v. *Elastiek is —*.

Rekbank (*om metaaldraad te rekken*), v. —en.
Rekel (*mannetjeshond*), m. —s.
Rekelachtig (*lomp, brutaal*), bn.
Rekenen (*inrekken, met asch bedekken*), ik heb gerekend.
Rekenen (*cijferen, met getallen werken*), ik heb gerekend: —aar, m.; —ing, v.
Rekenboek, o. —en; —bord, o. —en; —fout, v. —en; —kamer (*college van toezicht op de financiën*), v. —s; —kunde, v.; —schap (*verantwoording*), v.; —wijze, —wijs, v. —wijzen.
Rekest (*verzoekschrift*), o. —en. Zie **Request**, enz.
Rekkelijk (*zacht, lenig*), bn. en bw.; —heid, v.
Rekken (*uitrekken, verlengen*), ik heb en het is gerek; —er, m.; —ing, v.
Rekken (*harddraven van paarden*), het heeft gerek.
Rekken (*op het rek gaan van hoenders*), ze zijn gerek.
Rekkerig (*lui*), bn. *Wat zijt ge —!*
Relaas (*verhaal, verslag*), o. relaxen.
Relâche (*verpoozing, rust*), v. gmw.
Relâcheeren (*nalaten, ophouden, laten varen*).
Relatie (*relaas, verhaal, de aanwijzing, melding; de betrekking waarin zaken of personen tot elkander staan*), v. —tiën, —ties.
Relatief (*betrekkelijk*), bn.
Relevatie (*ontheffing, verwijding*), v. —s, —tiën.
Relevée (*de namiddagtijd*), v. gmw.
Releveeren (*weder opboeven, weer ter sprake brengen; ontheffen, verlichten; bevrijden van een verplichting*).
Relief (*verheven of gedreven beeldwerk in hout, metaal, enz.: fig. glans, roem, eer, aanzien*), o. gmw.
Religie (*godsdiens, godsvrucht; geloofsleer*), v. —giën, —gies.
Religieus (*godsdiensstig, vroom*), bn. en bw.
Religieuzer (*geestelijke zuster*), v. —s.
Religiositeit (*godsvrucht, godsvereering*), v. gmw.
Reliquie (*overblijfsel van een heilige, bv. kleederen, beenderen, enz.*), v. —ën.
Reliquieënkastje, o. —s.
Relien (*snappen, babbelen*), ik heb gereld.
Relmuis (*dier*), v. —muizen.
Remarquabel (*opmerkelijk*), bn.
Remarque (*aanmerking*), v. —s.
Remarqueeren (*aan- of opmerken; waarnemen of gewaarworden*).
Rembours (*terugbetaling*), o. gmw. *Onder —*, onder dekking van betaling.
Rembourseeren (*terugbetalen*).
Remboursement (*terugbetaling*), o. —en.
Remedie (*middel, hulp-, geneesmiddel*), v. en o. —diën, —dies.
Remedieeren (*heelen, verhelpen, hulp of raad geven*).
Remerciment (*dankbetuiging*), o. —en.
Reminiscentie (*herinnering, geheugen*), v. —ties, —tiën.
Remise (*zending, overmaking, bijzonder van geld, waren, wissels, enz.; uitstel, nalating; inzet in sommige spelen; een schuur, bewaarplaats, bijzonder voor wagens, enz.: wagen- of koetshuis*), v. —s.
Remissie (*terugzending; vrijstelling, kwijtschelding, van belasting, straf, enz.*), v. —siën.
Remitteeren (*terug- of overzenden, geld of wissels overmaken; iets van een vordering laten vallen*).
Remittent (*overzender, overmaker*), m. —en.

Remmen (een der wielen van een wagen vastzetten, zoodat het medesleept), ik heb geremd; —**ketting**, m.; —**mer** (persoon), m. —s; —**toestel**, m. en o.

Remonstrant (volgeling van Arminius), m. —en: —**sch**, bn.

Remonstratie, remonstrantie (tegenbetoog), v. —s, —tiën.

Remonstreren (tegenvoorstellen doen, tegenwerpingen maken).

Remonte (depôt van paarden), v. gmv.

Remonte- of remonteerpaarden (paarden door het gouvernement aangekocht tot het voltallig maken der ruitery), o. mv.

Remonteeren (in orde brengen, de deelen ver-

Remontoir (horloge), o. —s. [jemigen].

Remorqueren (op sleeptouw nemen, boegseeren).

Remorqueur (sleeptwagen, stoomsleeper), m. —s.

Remotie (verwijzing, ontslag uit een ambt), v. —s, —tiën.

Removeeren (weybrengen, afzetten, verwijderen).

Remplaçant (plaatsvervanger, bv. in den krijgsveldienst), m. —en.

Remplacieren (in iemands plaats treden, plaatsvervangen).

Remplacement (plaatsvervanging), o. —en.

Ren (een snelle loop), m. —nen.

Ren, renne (kippenloop), v. rennen.

Renaissance (wedergeboorte), v. *Stijl à la —*, in den trant der bouwkunst, die in de 16e eeuw heerschende was: Herhoortestijl. Een voorgelief in Nederlandsche —.

Renbaan, v. —banen.

Renbode (koerier), m. —n.

Rencontre (ontmoeting, ook samenreffing, gevecht), v. —s.

Rencontreeren (hejegenen, ontmoeten, vinden).

Reudant (rekeninghonder, verantwoordelijk kassier), m. —en.

Reudeeren (opleveren, opbrengen).

Rendez-vous (afgesproken bijeenkomst), o. gmv. —**geven**, iem. ergens bescheiden: —**huis**, slecht huis, huis van ontucht.

Rendier (Noordsch hert), o. —en.

Renegaat (afvallige, geloofsverzaker), m. —gaten.

Renet (bekende soort van winterappel), v. —ten.

Renforceeren (versterken).

Rennen (zeer snel loopen), ik heb gerend: —**loop** (galop), m.

Renomme (roem, vermaardheid, faam), v. gmv. *Par —*, bij name of geruchte.

Renonce (ontzegging, verloochening; de ontbrekende kleur in het kaartspel), v. gmv. *Hij is mij een —*, ik heb een afkeer van hem.

Renonceeren (afzien van; verzaken).

Renonkel, v. —s. Zie **Ranonkel**.

Renovatie (vernieuwing), v. —tiën, —ties.

Renoveeren (ver- of hernieuwen, verbeteren).

Renperk, o. —en: —**prijs**, m. —zen; —**spel**, o.

Rensch, rinsch, bn. Zie **Rijnsch**.

Renseignement (aanwijzing, inlichting), o. —en. —**en** over iets of iem. inwinnen.

Reutaubt (post van rentmeester, ook het gebied), o. —en.

Rente (interest), v. —n.

Renten (rente opbrengen), het heeft gerent. *Ik voel, dat mijn leven zal —* (De Génestet).

Rentenier, m. —s.

Rentenieren (aan zijn rente leven), ik heb gerentenierd.

Rentmeester, m. —s.

Rentmeesterschap, o. gmv.

Renuncieeren, renonceeren (weigeren, ontzeggen; afstand doen).

Renversaal (schriftelijke tegenbelofte), o. —salen.

Renverseeren (omkeeren, omverwerpen).

Renvooi (verwijzing, bv. naar een btz. in een boek), o. —en; —**letter**, v.; —**teeken**, o.

Renvoyeeren (terugzenden, wegzenden; verwijzen).

Reorganisatie (veranderde, verbeterde inrichting), v. —ties, —tiën.

Rep, m. enkel gebruikelijk in de bijw. uitdrukking: *in rep en roer*, d.i. in verwarring.

Reparatie (herstelling), v. —tiën, —ties.

Repareeren (verbeteren, herstellen).

Repartitie (verdeling), v. —ties, —tiën.

Repasseeren (weder voorbij- of teruggaan; een rekening nogmaals doorloopen: een uurwerk regelen, d.i. een- of tweemaal 24 uren laten gaan om te zien of het goed loopt).

Repel (hennepbraak), m. —s.

Repelen (vlas beuken of schillen), ik heb gerepeld: —**aar** (persoon), m.

Repertoire (register, lijst van stukken), o. —s. Zie **Repertorium**.

Repertorium (zaakregister, verzamelboek; lijst van de stukken die in den schouwburg zullen vertoond worden), o. —s.

Repeteeren (herhalen).

Repetent (herhaler, wederkeerend cijfer eener —breuk), o. —en.

Repetitie (herhaling; slaand horloge), v. —tiën, —ties.

Repetitiegeschut (revolvergeschut), o. gmv.

Repetitor (herhaler, leermeester bij een hoogeschool), m. —s.

Repliceren (antwoorden, iets wederleggen, tegen inbrengen).

Replik (tegenantwoord, wederlegging, tegen-schrift), v. —en.

Replieeren (wijken, terugdeinzen, bv. van een legerbende).

Replundeeren (antwoorden; borg zijn of blijven).

Reporter (berichtgever van een krant), m. —s.

Repos (rust), o. gmv.

Reposeeren (rusten, ergens op rekenen).

Repoussant (terugstootend), bn.

Repousseeren (terugdriven, terugstooten).

Reppen (spoeden), ik heb gerept.

Represaille (eigene rechtverschaffing; weder-vergelding, weervraak), v. —s.

Representant (vertegenwoordiger van 't volk), m. —en.

Representatie (vertegenwoordiging; opvoering van een toneelstuk), v. —tiën, —ties.

Representeeren (vertegenwoordigen, de plaats bekleeden: onder de aandacht brengen, be-toogen).

Repressie (onderdrukking, beteugeling), v. —sies, —siën.

Repressief (beteuwend), bn. —**ve** maat-regelen.

Reprimande (bestrafing, terechtwijzing), v. —s.

Reprimandeeren (berispen, bestraffen).

Reprimeeren (onderdrukken, beteugelen, ver-hinderen).

Reprise (her- of terugneming, herovering van een schip; muz. herhaling van het hoofd-gedeelte eener aria, enz.), v. —s.

Reprobatie (verwerping, wraaking, afkeuring), v. —s, —tiën.

Reprobeeren (niet goedkeuren, verwerpen).
Reprochabel (berispendwaard, bestraffelijk).
Reproche (verwijt, berisping), v. —s. [bn].
Reprocheeren (verwijten, ten laste leggen).
Reproduceeren (weder te voorschijn brengen; tegenbewijs voeren).
Reproductie (hernieuwing, wedervoortbrenging), v. —s, —tiën.
Reproductief (herstellend), bn. —ieve kracht.
Reprouweeren (verwerpen, afkeuren).
Reptiliën (kruipende dieren), o. mv.
Republiek (gemeenebest; staat, waar het oppergezag niet in handen is van een erfelijk vorst, maar bij een gekozen president, een directorium, enz. berust), v. —en.
Republikein (gemeenebestgezinde, vrijheidsvriend), m. —en.
Republikeinsch (gemeenebestgezind), bn.
Reputatie (verstooting, ook echtscheiding), v. —s, —tiën.
Repudieeren (verwerpen, verstooten; uceyzen).
Repugnant (hindertijk, walgetijk), bn.
Repugneeren (tegenstreven, tegenstand doen; walgen).
Repulseeren (terugstooten of -drijven, afwijzen).
Repulsie (terugstooting, afwijzing), v. —s, —tiën.
Repulsief (terugstootend), bn. | —tiën.
Reputatie (achting, eer, goede naam, aanzien), v. gmv.
Request (verzoek- of smeekschrift), o. —en.
Requestant (inzender van een request), m. —en.
Requesteeren (een verzoekschrift indienen).
Requiem (R. K. zielmis voor een overledene; de muziek daarbij), o. gmv.
Requiescat in pace (hij of zij ruste in vrede!).
 Zie R. I. P.
Requirent (onderzoeker, navorscher), m. —en.
Requireeren (vorderen, eischen, verzoeken van rechts- of ambtswege, iets begeeren of navorschen).
Requisiet (verzeichte, eigenschap, noodzakelijkheid; de kleinere voorwerpen bij een woneelvoorstelling benodigd), o. —en.
Requisiteur (die voor de woneelbenoogdheden zorgt), m. —s, —en.
Requisitie (opvoordering, eisch), v. —ties, —tiën.
Requisitoir (het besluit en de eisch van het openbaar ministerie in een geding), o. —en.
Rescontre (afrekening, vereffening, bv. in den effectenhandel), v. gmv.
Rescontreeren (afrekenen, vereffenen).
Rescript (antwoord, schriftelijk bescheid), o. —en.
Rescriptie (schriftelijke last tot inning of uitbetaling eener geldsom), v. —ties, —tiën.
Reseda (zeker welriekend bloempje), v. —s.
Reserve (voorbehoud), v. —s. Corps de —, achterhoede; in —, in voorraad, ter zijde; sans —, zonder uitzondering.
Reserveeren (voorbehouden, bedingen; in voorraad houden).
Resideeren (verblijven, wonen).
Resident (zaakvertrouwde in vreemde hoofdsteden, hoofd eener residentie in N. L.), m. —en.
Residentie (de zetel, hofplaats), v. —tiën, —ties.
Resignatie (afstanddoening; ontslag-indieping; ondervoering, gelatenheid), v. gmv.
Resigneeren (ontzeggen, bedanken, afstand doen). Zich —, zich onderwerpen, zich lijdelijk in iets schikken.
Resiliatie (opheffing, tenietdoening), v. gmv.

Resilieeren (terugtreeden, opheffen).
Resisteeren (weerstand, tegenstand bieden).
Resistentie (tegenstand, verzet), v. gmv.
Resolutie (besluit), v. —tiën, —ties.
Resoloot (vastberaden, moedig, ook: gul, openhartig), bn.
Resolveeren (oplossen, verdeelen; zich bepalen, besluiten).
Resonans (weergalming), v. gmv. —bodens, klankbodens eener piano.
Resonantie (weergalm, naklank), v. —s, —tiën.
Resoneeren (terugkaatsen, weergalmen).
Respect (eerbied, achting), o. gmv.
Respectabel (achtenswaardig), bn. en bw.
Respectabiliteit (achtenswaardigheid), v. gmv.
Respecteeren (achten, eeren; ontzien, verschoonen).
Respectief (wederkeerig, onderling), bn. De —ve namen; de —ve betrekkingen, de betrekkingen die iemand afzonderlijk bekleedt.
Respectievelijk, bw. A., B en C. deelen een som gelds — in verhouding van 2:3:5. d. i. A. krijgt $\frac{1}{5}$, B. $\frac{3}{10}$ en C. $\frac{1}{2}$.
Respijt (uitstel), o. —dagen, ook respect-dagen, uitsteldagen (bij een wissel van betaling, ver).
Respiratie (ademhaling), v. —s, —tiën.
Respireeren (ademen, luchtscheppen).
Respondeeren, **Repundeeren** (antwoorden, hernemen; instaan voor).
Responsum (schriftelijk antwoord, bescheid), o. gmv.
Ressenteeren (levendig gevoelen of door iets geroerd worden; delen in iets).
Ressort (veer, drijfveer, veerkracht, vermogen; ook: vak, gebied, bestuur, werkkring, grondgebied), o. gmv.
Ressorteeren (behooren onder, tot, bv. onder een rechtsgebied).
Ressource (hulpbron, toevlucht, redmiddel; plaats van ontspanning), v. —s.
Rest (overschot, achterstand), v. —en.
Restant (overschot), o. —en.
Restaurant (gaarkeuken, spijshuis), o. —en. Ook: **Restauratie**.
Restaurateur (hersteller; gaarkok), m. —s.
Restauratie (herstelling; de herstelde Bourbon-regering na den val van Napoleon I), v. —s, —tiën.
Restauereeren (herstellen; verfrischen, verkwikken).
Resteeren (overig blijven, nog schuldig blijven).
Resten (overblijven), het is gerest.
Restitueeren (teruggeven, vergoeden).
Restitutie (teruggaave, vergoeding), v. —tiën, —ties.
Restrictie (beperking, voorbehoud), v. —tiën, —ties.
Restringeeren (beperken, begrenzen, verkorten).
Resultaat (uitkomst, gevolg, besluit), o. —taten.
Resulteeren (volgen, voortspruiten, voortvloeien).
Resume (korte opsomming, beknopt overzicht, samenvatting), o. —s.
Resumeeeren (iets kort verhalen, omvatten, nalezen en goedkeuren).
Resurrectie (opstanding der dooden), v. gmv.
Resusciteeren (opwekken, vernieuwen).
Retablisceeren (herstellen, weder oprichten).
Retard (vertraging), o. En —, ten achter, te laat.
Retardeeren (vertragen, ophouden).
Reticule (werkzake der dames), v. —s. Ook:
Ridicule.

Retina (netvlies van het oog), v. —s.
Retirade (bestekamer van een station), v. —s.
Retireeren (terugtrekken, vluchten). Zich —, zich ter rust begeven.
Retorsie (wedervergelding), v. gmv.
Retort (nat. kolfglas, helm), v. —en.
Retouche (verbetering, opwerking), v. —s.
Retoucheeren (verhelpen, opwerken).
Retour (terugvracht, teruglading), v. —en.
Retour (terugkeer), o. gmv.
Retourbiljet (plaatskaartje voor de terugreis), o. —ten; —schip, o.; —vloot, o.
Retourneeren (terugkeeren, teruggeven, terugzenden).
Retraeteeren (herroepen, zijn woord in-trekken).
Retraite (terugtocht, aftocht; dagen van afzondering, eenzaamheid; rust), v. —s.
Retraheeren (afsnijden, afzonderen, verschanschen).
Retranchement (verschansing, veldschans, legerschans), o. —en.
Retribueeren (beloonen, vergelden, teruggeven).
Retributie (teruggave, vergoeding), v. —s. —tiën.
Retro (voor sommige woorden geplaatst beidiid: terug, rugwaarts), bw. —actie, d. i. terugwerking; —ageeren, d. i. terug doen gaan: —gradeeren, achteruitgaan; —grade, kreeft-dicht der rederijkers.
Retrosijn (verbastering van het Fransche rhetoricien: rederijker), m. —en.
Reu (mannetjeshond), m. —en.
Reuk, m. —en. De honden hebben een sijnen —, zij gaan op den — af: die man staat in een slechten —, d. i. heeft een slechten reuk; hij overleed in een — van heiligheid, hij stond als deugdzaam hoog in eere: er is een —je aan dat vleesch, het is reeds eenigermate bedorven; de jonkman had den — van de verf weg, hij wilde schilder worden: de honden hadden den — van het hert, d. i. de lucht: houdt gij van —? d. i. reukwater.
Reukeloos (zonder geur), bn. Goed water is —.
Reunie (wedervereeniging; gezellige vriendenkring), v. —niën, —nies.
Reus, m. reuzen. De eik is een — onder de planten, de olifant onder de dieren.
Reusachtig (zeer groot), bn.; —heid, v.
Reisseeeren (gelukken, goed uitvallen), [gmv].
Reutel (reuteling, bn. van een stervende), m.
Reutel (reutelbaar, reutelbaarster), m. en v. —s.
Reutelen, ik heb gereuteld; —aar (grompot), m.; —ing, v.
Reuter (zeef), m. —s.
Reuzel (lichaamsdeel), m. —s; (vetstof, bw. van een varken), v. gmv.
Reuzenbeeld (kolossus), o. —en; —kracht, v. —en; —slang (boa constrictor), v. —en; —strijd, m.; —werk (moeielijke arbeid), o. —en.
Revanche (genoegevoening; tweede spel, na het eerste verloren te hebben; wederwraak), v.
Revancheeren (vergelden, wreken).
Reveille (wektroum, signaal), v. —s.
Revelatie (openbaring, ontdekking), v. —tiën, —ties.
Reveleeren (onthullen, ontdekken; verkon-digen, openbaren).
Revelen (zottepraat uitslaan), ik heb gere-veld; —aar (suffer), m.; —ing (sufferij), v.
Reven (scheepsw. de zeilen kleiner maken, inhalen), ik heb gereveid.

Revenu (inkomst, renten), o. —en.
Reverbere (hol geslepen spiegel, welke het licht terugwerpt; lichtweerkantsende lamp; praallicht, veelarmige struatlantaarn), v. —s.
Reverentelijk (met eerbied), bw. Zij groeten —.
Reverentie (eerbied, ontzag, eerbetuiging), v. —tiën, —ties.
Revers (omslag; op munten: de keer- of achter-zijde; tegenbewijs; fig. tegenspoed), o. gmv.
Revideeren (herzien; doorzien, nazien).
Revisie (herziening; tweede proefblad), v. —siën, —sies.
Revisor (onderzoeker, nazier), m. —s.
Revoceeren (herroepen, terugroepen, terug-nemen).
Revoir (wederzien), o. Au —, tot wederziens.
Revoltant (ergelijk) bn.
Revolteeren (in opstand geraken; met wer-zin vervullen).
Revolutie (omkeering; bijzonder de staatsom-wenteling), v. —tiën, —ties.
Revolutionnair (omwentelingsgezind), bn.
Revolutionnair (omwentelingsgezinde), m. —en.
Revolver (pistool met meer dan één schot), v. —s.
Revue (wapenschouwing, monsting; titel van verschillende tijdschriften), v. —n. —s.
Rhapsodisch (stuwwijze, niet samenhangend; samengelapt of -geflanst), bn.
Rhetor (redenaar, leeraar der welsprekendheid), m. —s, —en.
Rhetorica, rhetoriek (redekunde), v. gmv.
Rhetorisch (redekunstig), bn. Een —e wending.
Rheumatiek (spierpijn), v. gmv.
Rheumatisch (met zinkingen behept), bn.
Rheumatisme, o. Zie **Rheumatiek**.
Rhinoceros (neushoornier), m. —sen.
Rhombode (langwerpige ruit, een paralie-logram met schieve hoeken), v. —n.
Rhythmisch (versmatig evenmatig), bn.
Rhythmus (klanknaat in verzen), m. gmv.
Rib, ribbe, v. ribben.
Ribbeling (een zoete appel), m. —en.
Ribben (de band van een boek van ribbingen worzien), ik heb geribbd.
Ribbenband (geribde boekband), m. —eu.
Ribbenkast (lichaam), v. gmv.
Ribbezakken (kweltten, plagen), ik heb geribbezakt.
Ricaneeren (hoonend lachen; uit domheid veel lachen).
Richel (latje, strookje hout, spoorstaaf), v. —s.
Richtbaak, v. —baken.
Richten, ik heb gericht; —ing, v. Het woord tot iem. —, d. i. iem. toespreken.
Richter (Bijb., hoofdman in Israëel), m. —s, —en.
Richtig, bn. en bw. Is alles —? in den haak, in orde.
Richtlat, v. —ten; —liniaal, v. —lijnen; —lood, o. —en; —snoer (koord, touw bij 't metselen, fig. model, regel), o. —en.
Ridder (vrijgeborene), m. —s, —en.
Ridders (tot ridder slaan), ik heb geridderd.
Ridderlijk (fig. net, loyaal), bn. en bw.; —heid, v.
Ridderschap (al de ridders van een land), v. —pen.
Ridderschap (de waardigheid, de stand), o.
Ridderspoor (zekere bloem), v. —sporen.
Rideau (voorhang; een kleine aarden wal, waardoor een leger gedekt wordt; een in haast opgeworpen verschansing), o. —s.
Ridicule (belachelijk), bn. en bw. Ook **Ridicul.**

Ridiculiteit (belachelijkheid), v. —en.

Ridicule (reticule), v. —s.

Rieken (geur verspreiden), rook, geroken. Fig. *Het riekt naar den mitsaard*, d. i. naar ketterij.

Riem (strookje leder, leeren band, roeispaan), m. —en. Spreekw. *Uit eens anders leer is het goed —en snijden*, verteringen op kosten van een ander vallen gemakkelijk te doen; *men moet roeien met de —en, die mez. heeft*, men moet zich behelpen met de gereedschappen enz., die men heeft; *met eigen —en roeien*, op eigen krachten steunen; fig. *iem. een — onder het hart steken*, d. i. hem moed inspreken.

Riemer (roeier), m. —s.

Riet (gewas, grassoort), o. —en. Spaansch —: spreekw. *alles in het — laten loopen*, zijn zaken verwaarloozen; *zich met een kluitje in 't — laten sturen*, d. i. zich laten afschepen, om den tuin leiden, bang zijn, net als de eenden voor een kluitje zand, wegschuiten.

Rietpeer (kleine peer), v. —peren.

Rif (geraamte; lange, smalle zandbank), o. —fen.

Rif (in een zeil), v. reven. Zie **Reef**.

Riga-balsem, m. gmv.

Rigiditeit (gestrengheid), v. gmv. Ook: **Rigueur**. **Rigoreus**, **rigourens** (ernstig, streng, onbarmhartig), bn.

Rigueur (strengheid, hardheid), v. —s; à la —, streng genomen.

Rij (reeks, rang, gelid), v. —en.

Rijden, ik reed, heb en ben gereden.

Rijder (iemand die rijdt; ook een voormalig goudstuk van 14 gulden), m. —s.

Rijf (rasp of hark), v. rijven.

Rijfelen (dobbelen), ik heb gerijfeld: —aar (dobbelaar), m. vero.

Rijfelbeker (dobbelbeker), m. —s; —bord, o. —en; —spel, o. —en; —trechter, m. —s.

Rijgdraad, m. —draden; —laars, v. —laarzen; —naald (paknaald), v. —en; —pen, v. —nen; —snoer, o. —en; —veter, m. —s.

Rijgen, ik reeg, heb geregen. Fig. *Iem. aan den degen —*, hem doorsteken.

Rijk (bemiddeld), bn. en bw.: —aard (gierigaard), m.

Rijk (staat, gebied), o. —en. *De drie rijken der natuur*.

Rijkdom (schatten, vermogen; overvloed), m. —men.

Rijkelijk (overvloedig), bn. en bw.: —heid, v.

Rijksadel, m.; —advocaat, m. —advocaten;

—archief, o.; —daalder, m. —s; —dag (in Duitschland de kamer van volksvertegenwoordiging), m. —en; —kanselier (grootwaardigheidsbekleeder in het Duitsche rijk), m. —s, —en; —leen, o. —en; —museum, o. —s, —musea, —museën.

Rijksunst, v.; —laars, v. —laarzen; —mantel, m. —s; —paard, o. —en; —school, v. —scholen; —toer (rit te paard), m. —en; —weg, m. —en; —zweep, v. —en.

Rijm (bevrozen dauw, rijp), m. gmv.

Rijm (gelijkheid van rijmklanken), o. —en.

Rijmelen (verzen aaneenlijmen), ik heb gerijmeld: —aar, m.; —arij, v.

Rijmen (rijmpjes maken), ik heb gerijmd; —er, m.; —erij, v.; —kunst, v.; —lust, m.

Rijmpje (versje), o. —s.

Rijn (riever), m.

Rijnsch (rensche, frisch-zuur, rinsche), bn.

Rijp (rijm, bevrozen dauw), m. gmv.

Rijp (rups), v. —en.

Rijp, bn. en bw. *Ergens — over denken; na — beraad*, d. i. na ernstige overweging.

Rijpelijk (ernstig), bw.

Rijpen (rijp maken en rijp worden), het is en heeft gerijpt: —ing, v.

Rijpen (in lichten graad vriezen), het heeft gerijpt. *Het rijpt, er valt rijp*.

Rijs (takje), o. rijzen. *Jonge —jes kan men buigen*, den wil van kinderen kan men beheerschen.

Rijsbezem (bezem van dunne berketakjes), m.

Rijst (O.I. graangewas), v. gmv. | —s.

Rijstebrij, v.; —meel, o.; —melk, v.

Rijten (scheuren), het is en heeft gereten.

Rijtuig, o. —en. —houden, —en paard honden.

Rijven (harken, raspen), ik reef, heb gereven.

Rijzen (hooger worden, stijgen, opkomen; in prijs klimmen), het rees, is gerezen; —ing, v.

Rijzig (slank), bn. en bw. *Een —e gestalte, de —e populier, een —e toren*.

Rikkekkikken, **rikkikken** (het schreeuwen der kikvoorsch), hij heeft gerikkekkikt en gerikkikt.

Ril (rilling), m. —len.

Rillen (trillen, beven), ik heb gerild; —ing, v.

Rimpel (plooi), m. —s.

Rimpelen (rimpels krijgen, ineenskrimpen), het heeft en is gerimpeld: —ing, v.

Rimpelig (vol rimpels), bn. en bw.

Ring, m. —en. *Een gouden —, een ijzeren —*.

Ringelduif, **ringduif** (wilde houthuif), v. —duiven.

Ringelen (fig. temmen, bedwingen), ik heb geringeld.

Ringelmosch (kleine boommosch), v. —moschen. Ook: ringelmosch.

Ringelrups (twievrups: de eitjes zitten als een ring om dunne takjes geschaard), v. —en.

Ringelooien (fig. kwellen, spelen; temmen, koeionneeren), ik heb geringeloord.

Ringlazant (vogel), m. —en.

Ringlijster (ringmeerle), v. —s.

Ringrijden (ringsteken te paard), o. gmv.

Ringslang (inlandsche, niet-vergiftige slang), **Ringsteken**, o. gmv. [v. —en.

Ringvergadering (vergadering van predikanten van een ring of district), v. —en.

Ringswijze, —wijs, bw.

Rinkel (speeltuig), m. —s.

Rinkelaar (vaartuig), m. —s.

Rinkelbel (speeltuig voor kinderen), v. —len.

Rinkelbom (tamboerijn), v. —men.

Rinkelen (getier maken), ik heb gerinkeld; —ing, v.

Rinkelrooien (pierwaaien), ik heb gerinkelrooid; —er (lichtmis), m.

Rinket (valdeurje in een sluisdeur), o. —len.

Rinkinken (klinken, bv. van rammeleude-kettingen), de keten heeft gerinkinkt.

Rinsch (frisch), bn.; —heid, v.

Riool (gemetseld nultnisgang), o. riolen.

Riposteeren (een tegenstoot toebrengen: een snel en afdoend antwoord geven).

Risibel (belachelijk), bn. en bw.

Risico (waagstuk, gevaar), o. gmv. *Op — van*.

Risqueeren (wagen, op 't spel zetten: in gevaar brengen of loopen).

Rist, v. —en. *Een — uien, een — vinken*.

Risten (aaneenrijgen), ik heb gerist.

Rit (tocht, reis te paard, op schaatsen enz.), m. —ten.

Rite (voorgeschraven gebruik), v. —n.
Ritmeester (kapitein der cavalerie), m. —s.
Ritornel (muz., herhalingsstemer); drieregelig Italiaansch volksliedje), v. —len.
Rits (plots, op slag), tw. Hij scheurde het — vaneen!
Ritselen, ik heb, het heeft geritseld; —ing, v. Dorre bladeren —.
Ritsig (heet, geil), bn.; —heid, v.
Ritten (spelende draven), ik heb gerit.
Rituaal (voorschrift van gebruiken bij eenigen eeredienst), o. —alen.
Ritueel (bij eenigen eeredienst gebruikelijk), bn.
Ritus (kerkgebruik), m. Volgens den Griekschcn, den Roomschen —.
Rival (mededinger, medeminnaar), m. —s.
Rivaliseeren (wedijveren, mededingen).
Rivier (stroom, beek), v. —en.
Roastheef (gebraden lap rundvleesch), o. gmv.
Rob (zechond), m. —hen.
Rob (naag van groote visschen), v. —ben.
Robbedoes (wilde jongen), m. —doezen.
Robbedoezen (druk stoeien), ik heb gerobbedoed.
Robbeknol (dikke jongen, gulzijaard), m. —s, —len.
Robbenhuid (vel van een zehond), v. —en; —jacht, v. —en; —traan, v.; —vangst, v.
Robber (dubbele partij in het whisten), o. —s.
Robbevel, o. —len.
Rohe (tabbaard, toga, lange staatsiekleeding; japon), v. —s.
Robijn (voor den steen), m. —en; (als stofnaam), o., —en.
Robuust (sterk, welyespierd), bn.
Rocaille (grot-, steen- of schulpwerk), o. gmv.
Rochel (slijm, fluim), v. —s.
Rochelen (veel spuwen, ook rentelen bij 't sterven), ik heb gerocheld; —aar, m.
Roebel (Russisch muntstuk), m. —s. Een zilveren —, d. i. ± f 1.90; de papieren —, d. i. ± f 0.50.
Roede, roe (stok; een der twee lange balken, waar bij een molen de zeilen aan bevestigd zijn; lengtemaat), v. roeden. Gij zult de — niet sparen, d. i. straf moet er wezen; de — kussen, een harde straf in deemoed ondergaan.
Roef (scheepskamertje), v. roeven.
Roefbank, v. —en; —dol (roefpen), v. —len.
Roerien, ik heb geroeid; —er, m; —ing, v. Spr. Men moet — met de riemen die men heeft, men moet zich weten te behelpen; tegen den stroom is 't kwaad —, het valt moeielijk tegen de meeningen in te gaan.
Roerier (wijnpeiler), m. —s.
Roerriem (roetspan), m. —en.
Roerklous (vermetel), bn. en bw.; —heid, v.
Roerkoeken (geluid der duiven), zij heeft geerkoekt.
Roem (faam, lof, eer), m. gmv. Ergens — op dragen, zich verheffen op iets; in het kaartspel: Heeft niem. —?
Roemen (prijzen, roem dragen op), ik heb geroemd; —er, m.; —ing, v.
Roemer, romer (groot wijnglas), m. —s.
Roerrijk (met veel roem), bn. Een —e overwinning.
Roerrechtig (vermaard, beroemd), bn. en bw.; —heid, v.
Roemzucht (begeerte naar roem), v. gmv.
Roep (nieuws, tijding), m. Er gaat een — van door het land, een algemeene lof; de — van den koekeek, het geroep, het gezang; zij

hebben den eersten, tweeden, derden —, a.s. echtgenooten, die van den kansel worden afgeroepen als in ondertrouw.
Roepen, ik riep, heb geroepen; —er (persoon), m.; —stem, v.
Roepcr (spreektrompet), m. —s.
Roer (stuur van een schip), o. —en, —s. Wie staat in die zaak aan het —, d. i. heeft de leiding; het — in handen hebben, een zaak besturen; het — van den staat, de regeering; aan het — komen, de regeering in handen krijgen.
Roer (rieten pijp; ook een vuurroer), o. —en, —s.
Roer (beweging), m. gmv. In rep en roer, in groote verwarring.
Roerdomp (noerasvogel), m. —en.
Roeren (omroeren, fig. treffen), ik heb geroerd. De groote trom —, fig. met veel ophef bekend maken.
Roerend, bn. Een — verhaal, d. i. treffend.
Roerganger (man aan 't roer staande), m. —s.
Roerig (druk), bn.; —heid, v.
Roering (beweging), v. —en.
Roerloos (onbeweeglijk), bn.; —heid, v.
Roerom (mengelmoes), v. —men, —s.
Roepen, roerpin (stok om het roer te bewegen), v. —nen.
Roersel (beweging), o. —en, —s. De —en des harten, de ingevingen, aandrift.
Roerspaan (roerstok), v. —spanen.
Roerstel (toestel aan het roer), o. —len.
Roertalie (scheepsw. roerketting), v. —s.
Roervink (lokvink; ook oproerstoker, behamel), m. —en.
Roes (lichte bedwelming), m. —zen.
Roest (het roesten), m. gmv.
Roest (uitslag op metalen), o. gmv. Oud —.
Roest (woekerplant), o. gmv. [rommelzoo.
Roest (stok, waarop de hoenders zitten), v. —en.
Roesten (met roest bedekt worden), het is geroest; —ing, v.
Roerstig, bn.; —heid, v.
Roet (schoorsteenruet), o. gmv.
Roetzemoezen (getier maken), ik heb geroezemoesd.
Roetzemoezig (wild, onstuimig), bn.
Roeten, ik heb geroesd. Wij zullen maar —, d. i. bij den verkoop alles dooreensiaan.
Roffel (zekere trommelslag, ook berisping), m. —s. Door den — gaan, door de spitsroeden gaan: een — krijgen, er van langs krijgen.
Roffelen, ik heb geroeffd; —aar, m.; —ing, v.
Roffelig (ruw, stordig), bn.
Roffelwerk (knoeiwerk), o. gmv.
Roffiaan (bordeelhouder), m. —anen.
Rog (visch), m. —gen.
Rogge, rog (graansoort), v. gmv.
Rok (kledingstuk), m. —ken.
Rok (spirokken), o. gmv. Ook: **Rokken**.
Rokken (de bladscheeden van bolgewassen), v. mv.
Rokken (vlas op een spirokken winden), ik heb gerokt.
Rokkenen (veroorzaken), ik heb gerokkend.
Rol, m. gmv. Ze zijn weer aan den —, d. i. aan den zwier.
Rol (cilinder; opgerold papier, plaat- of kaartwerk; die bladen waarop staat wat een acteur op het toneel te zeggen heeft; naamlijst; monsterrol), v. —len.
Rollaag (rij op kant staande metselsteenen), v. —lagen.

Rolleeren (tooneel: *derollen verdeelen*); —ing, v.
Rollen (*wentelen, draaien*), ik heb en ben gerold: —er, m.; —ing, v.
Rollen (*stelen, ontfutselen*), ik heb gerold.
Rollende (*rollade, opgevold stuk vleesch*), v. —n.
Rolpaard (scheepsw. *affuit*), o. —en.
Rolpens (*vleeschspijs*), v. —en.
Romaansch, bn. *De —e talen*, d.i. van de Romeinsche taal afstammende; *de —e volken*, d.i. Italianen, Spanjaarden, enz.
Roman (*verdicht verhaal*), m. —s.
Romance (*gedicht, of zangstukje*), v. —n, —s.
Romanesk (*onwaarschijnlijk; avontuurlijk; overdreven*), bn. *Een — geval*.
Romantiek (in letterkunde en kunst: *de smaak der middeleeuwen, de herleving daarvan 't begin van de 19e eeuw*), v. gmv.
Romantisch (*dichtertijk, schoon*), bn. *Een — verhaal*.
Romein, m. —en: —sch, bn.
Romer, m. —s. Zie **Roemer** (*wijnglas*).
Rommel (*rommelzoo*), m. —s.
Rommelen, ik heb gerommeld; —arij, v. *De donder rommelt*, d. i. gromt; *wat lij je in die oude papieren te —*, overhoop halen.
Rommelkruid (*gemengde kruiderij*), o. gmv.
Rommelpot, m. —ten.
Rommelzoo, —zooi, v. —zooien.
Romp, m. —en. *De — van een mensch, van een kleed, van een gebouw*.
Rompelig (*hobbelig, oneffen*), bn.
Rompstomp (*warboel*), m. gmv.
Rond, bn.: —heid, v. *Een — getal, een — som, een — jaar, de —e waarheid*.
Rond, o. —en.
Rondas (*rond schild*), v. —en.
Rondbazijnen, ik heb —gebazuind. *Nieuwtjes, berichten —*, d. i. met groot gebluf wereldkundig maken.
Rondborstig (*openhartig*), bn. en bw.: —heid, v.
Rondbrengen (*bezorgen, bv. kranten*), ik bracht —, heb —gebracht.
Rondbrieven (*per brief alom bekend maken*), ik heb —gebrieft.
Rondeelen (*uitdeelen*), ik heb —gedeeld.
Ronde (*omgang*), v. —n, —s. *De officier der wacht deed de —*.
Ronedans (*dans hand aan hand*), m. —en.
Rondeel (*rond voorwerp, rond buitenwerk aan een wal, ronde sterke toren: dichtstukje van gepaalden vorm*), o. —en.
Ronden (*ronden, afronden*), ik heb gerond.
Rongaan (*erijens om heen gaan*), ik ging —, ben —gegaan.
Ronggaard, bn. *Een —e brief*, d. i. een circulaire.
Ronding, v. —en. *Erijens meer — aan geven*, d. i. meer rondheid.
Rondje, o. —s. *Nog een — spelen*, d. i. ieder krijgt nog één beurt; *een — geven*, ieder een glaasje geven.
Rondkomen, ik kwam —, ben —gekomen. *Met zijn traktement moeten —*, alles er van moeten betalen.
Rondkop (*spijkertje*), m. —pen.
Rondloopen, ik liep —, heb en ben —gelopen: —er, m.
Ronds (*rad van een drukpers*), v. —en.
Rondsel (*in een uurwerk een klein rad*), o. —s.
Rondvoeren, ik heb —gevoerd. *Onze gids heeft ons in die grot rondgevoerd*, d. i. overal heen doen gaan.
Rondvraag, v. gmv. *Iets in — brengen*, b. v.

een voorstel, nl. aan alle leden één voor één vragen, hoe zij er over denken. Ook: **Omvraag**.
Ronken (*huid snorken*), ik heb geronkt; —er, m.
Ronselaar (*snoldatenwerver, schacheraar*), m. —s.
Ronselen (*ruilen*), ik heb geronseld: —ing, v.
Ronzebons (*puppenkast*), v. —bonzen.
Rood, bn. en bw.; —heid, v.
Roodaarde (*roodkrijt*), v. gmv.
Roodaarden (*met roodaarde inwrijven*), ik heb geroodaard.
Roodbaard (*persoon*), m. —en; —borstje (*vogeltje*), o. —s; —bruin, bn.
Roodekool (*moesplant*), v. —en.
Roodgrond (*roodvonk*), o. gmv.
Roodkop (*tafeleend*), m. en v. —pen.
Roodkrijt, o. gmv.
Roodvonk (*huidziekte*), o. gmv.
Roodvos (*paard*), m. —sen.
Roof (*diefstal, prooi, buit*), m. gmv.
Roof (*korst eener wond*), v. roven.
Roofdier (*verschenend of vleeschetend dier*), o.
Roofgoed, o. gmv. [—en.
Roofnest (*verblijf van roovers*), o. —en.
Roofschip (*kaperschip*), o. —schepen.
Roofspelonk (*roovershol*), v. —en.
Roofvogel, m. —s.
Roofzucht, v. gmv.
Rooi (*het mikken, het aanleggen*), v. gmv.
Roopen (*in de lijn zetten*), ik heb gerooid; —er, m.; —ing, v. *Ik zal het alleen wel —*, d. i. klaarspelen.
Roopen (*uitdelven*); —ing, v. *Het — der aardappels*, d. i. het steken of uitdoen.
Rooilijn (*grenslijn, waar de gevels aan de straat gelegen niet voorbij mogen uitsteken*), v. gmv.
Roomeester (*bouwoepzichter*), m. —s.
Rook (*damp*), m. gmv.
Rook (*hooistapel*), v. rooken.
Rooken (*rook geven, tabak rooken*), ik heb en het heeft gerookt; —er, m.; —erij, v.
Rookerig (*vol rook, naar den rook smakende*), bn.: —heid, v.
Rookscherm (*ouwscherm*), o. —en.
Rookspek (*gerookt spek*), o.: —tabak, v.; —vleesch, o.; —worst, v.; —zolder, m. —s.
Room (*vet der melk*), m. gmv.
Roomen (*ontdoen van den room*), ik heb geroomsch, bn.; —gezind, bn. [roomd.
Roomschgezinde, m. en v. —n.
Roopaard, o. —en. Zie **Rolpaard**.
Roos (*bloem*), v. rozen. Spr. *Geen rozen zonder doornen*, alles heeft zijn tegen, op den duur komt alles terecht; *hij wandelt op rozen*, zijn leven is vol geluk; *fig. slapen als een —*, d. i. rustig, gezond; *iets onder de — zeggen, vertellen*, onder het zegel des geheims; —schieten, met den pijl het mikpunt treffen; *hij schoot drie rozen achter elkaar*, met den handgrob drie keer het mikpunt treffen; *de oorlog der Witte en Roode —*, in Engeland, de oorlog tusschen het huis van York en het huis van Lancaster (begin der 15e eeuw).
Roos (*zekere huidziekte*), v. gmv.
Roosten (*braden op een rooster*), ik heb geroost; —ing, v.
Rooster, m. —s. Fig. *De — van werkzaamheden*, d. i. de daglijst.
Roosteren (*roosten*), ik heb geroosterd.
Rooven (*stelen*), ik heb geroofd: —er, m.; —erij, v.; —ershol, o.

Ropij (o. I. zilver munt = ± f 0,20; goudmunt = ± f 18), v. —en.

Roqueeren (in het schaakspel: een toren en den koning verplaatsen).

Ros (strijdpaard), o. —sen.

Ros (roodachtig), bn. De rosse vlammen.

Rosachtig, bn.: —heid, v. Een —e baard.

Rosbaar (draagzetel), v. —baren.

Rosbeier (in de legende het paard der vier Heemskinderen [Beijaard]; ook een wild mensch), m. —s.

Roskam (paardenkam), m. —men. Fig. scherpe beoordeeling, hekeling.

Roskammen, ik heb geroskamd; —er, m.; —erij, v. Fig. gispes, doorhalen, hekelen.

Rosmarijn, Rozemarijn (moerasplant), m. gm. v.

Rosmolen (door een paard of ros in beweging gehouden), m. —s. Hij loopt in den —, hij is niet bij zijn verstand.

Rossen (fig. iem. slaan), ik heb gerost.

Rossig (roodachtig), bn.: —heid, v.

Rot (knaagdier), v. —ten. Ook: **Rat**.

Rot (menigte), o. —ten. —ten links, —ten rechts, de manschappen moeten links- of rechtsuit marcheeren. De geweren aan —ten zetten, d. i. in groepjes tegen elkaar

Rot (rottende), bn. en bw.; —heid, v.

Rotatie (ronddraaiing, wenteling), v. —tiën. —ties.

Roten, ik heb geroot. *Hennep, vlas* —, d. i. in het water losweken.

Rotgans (wilde gans), v. —zen.

Rotkoorts (pestkoorts), v. —en.

Rotonde (een gebouw dat van buiten en van binnen rond is; ook lange ronde damesmantel), v. —n, —s. Ook: *Rotunde*.

Rots, v. —en.

Rotten (samenscholen), zij hebben gerot.

Rotten (tot bederf overgaan; ook te — leggen), het is en heeft gerot.

Rottenkruit, o. gm. v. Zie *Rattenkruit*.

Rotting (rietens wandelstok), m. —en.

Roue (doordraaier, losbol, lichtmis), m. —'s.

Rouge (rood), bn. en als zn. o. — et noir spelen, een kansspel met ballen en kaarten.

Rouleeren (omloopen, loopen over iets; in omloop of gangbaar zijn van geld). Het gesprek routeerde over de geldcrisis.

Roulette (naam van zeker hazardspel), v. —s.

Route (richting, reis, tocht, marsch van soldaten), v. —s.

Routine (ervarenheid, oefening, vaardigheid, sleur, slender), v. gm. v.

Rouw (droefheid, spijt, rouwkleedij), m. gm. v. *Lichte, halve, zware* —.

Rouw, bn. Zie *Ruw*. —e klanten, ruwe kerels.

Rouwig (bedroefd, treurig), bn.

Rouwklagen (treuren om iem. dood), ik heb gerouwklaagd.

Rouwkoop, m. gm. v. —geven, een geldsom betalen om een gedanen koop te vernietigen.

Roven (de korst van de wond afnemen), ik heb geroofd.

Royaal (koninklijk, vorstelijk), bn. Hij deed —, d. i. niet karig. Een royale vent, een niet-kleinzielig man.

Rozeblad, o. —bladen, —bladeren en —blären.

Rozebottel (vruchtje), v. —s.

Rozeknop, m. —pen.

Rozeelaar (rozeboom), m. —s en —aren.

Rozemarijn (altijd groene heester), m. Zie *Rozenbed*, o. —den. [Rosmarijn.]

Rozegaard (win met rozen), m. —en.

Rozengeur, m.: —ig, bn.

Rozenboed (krans van rozen), m. —en. —je, (kleine paternoster), o.

Rozenkleur, gm. v.; —ig, bn.

Rozenkrans (snoer van koralen, paternoster), m. —en.

Rozenobel (oud-Eng. goudmunt), m. —s.

Rozenolie, v. — van Perzië.

Rozerood, bn. Een — japonnetje.

Rozestek, m. —ken.

Rozet (roosvormig sieraad: symmetrische, door een cirkel te onwatten figuur), v. —ten.

Rozig, bn.; —heid, v. De huid is daar wat —, d. i. door roos ontstoken.

Rozijn, v. —en. Ook: **Razijn**.

Rozinant (het knokerige paard van Don Quichot; fig. slecht paard, knob), m. —en.

Rubriek (afdeeling, klasse: soort, opschrift), v. —en.

Ruchtbaar, bn.: —heid, v. —maken, algemeen bekend maken.

Rudimenta (allererste gronden of beginselen eener wetenschap). Ook: **Rudimenten**.

Rudimentair (in ontwikkelingsachtergebleven), bn. —e organen, bij levende wezens, gedurende de ontwikkeling van een enkel individu verworden uit in den aanvang volkomen ontwikkelde organen, zooals bij den mensch het staartbeentje.

Ruditeit (ruwheid, onwetendheid, lumpheid, onbeschaafdheid), v. gm. v.

Rug (lichaamsdeel), m. —gen. De — van een boek, van een mes, van een kleed, van een canapé, enz.; de — van de hand, d. i. het bovenvlak; den vijand den — toekeren, d. i. op de vlucht slaan; iem. den — keeren, hem minachtig toonen: de fortuin heeft hem den — toegekeerd. niets wil hem meer gelukken; dat examen is alweer achter den —, d. i. voorbij; hij heeft een breeden —, d. i. hij kan veel verdragen, lijden; zij vielen den vijand in den —, d. i. van achter vielen zij hem aan; hij zette zijn — op, hij werd boos: de jongen deed het achter mijn —, ter sluike, heimelijk; iem. den — smeren, d. i. afrossen: ik heb mijn oogen niet in den — staan, ir. ik zie scherp.

Ruggegraat, v. —graten.

Ruggelen (aarzelen), ik heb en ben geruggeld.

Ruggelings, bw. Hij viel — van het paard, d. i. achterover.

Ruggelingsch, bn. Een —e sprong, d. i. een achterwaartsche sprong.

Ruggemerg, o. gm. v.

Ruggespraak (heimelijk beraad), v. gm. v.

Rui (het ruien der vogels), m. gm. v.

Ruidig (scharftig), bn.; —heid, v.

Ruilen (van vederen wisselen), de kanarie heeft geruid: —ing, v.; —tijd, m.

Ruif (schuin lat- of kantwerk), v. ruiven.

Ruig (harig, wollig, ruw), bn. en bw.; —heid, v.

Ruiken (geur opnemen), ik rook, heb geroken;

Ruiker (bloemenbosje, bouquet), m. —s.

Ruil (het ruilen, wisselen), m. —en.

Ruilebuiten (ruilhandel drijven 't klein), ik heb geruilebuit; —er, m.

Ruilen, ik heb geruid: —er, m.; —handel, m.; —ing, v.

Ruim (wijd, breed, uitgestrekt), bn. en bw. (o. als zn.); —heid, v.; —te, v.

Ruimbaan, v. —maken, plaats maken.

Ruimen, ik heb geruimd. Uit den weg —, op zij zetten, fig. iem. dooden op heimelijke wijze.

Ruimschoots (fig. in routine mate), bw.

Ruimte (*wijde*) v. —n.
Ruin (*paard, gesneden hengst*), m. —en.
Ruïne (*puinhoop, bouwval*), v. —n, —s.
Ruïneeren (*in 't verderf storten, te gronde richten*), v. —n.
Ruïneus (*verderfelijk, te gronde richtend*), bn.
Ruïsch, het heeft geruischt; —**ing**, v. *De bladeren, de takken — in den wind*, een zacht geluid maken.
Ruischpijp (*orgelpijp*), v. —en.
Ruisvoren, —**voorn** (*zoetwatervisch*), m. —s.
Ruit (*vierzijdige figuur; ook glasruit*), v. —en.
Ruit (*schurft*), v. gmv.
Ruit (*gewas, onkruid*), v. gmv.
Ruiten (*een der vier figuren op kaarten*), v. mv.
Ruiten (*ruiten snijden of maken in*), ik heb geruit.
Ruiten (*pluinderen, rooven*), ik heb geruit: —er, m.
Ruitnaas (*kaartspel*), o. —azen; —**boer**, m. —en; —**heer**, m. —en; —**vrouw**, v. —en.
Ruiter (*thans rijder, soldaat te paard*), m. —s.
Ruiterrij (*paardenwolk, cavalerie*), v. —en.
Ruiterlijk, bn. en bw. *Een — antwoord*, d. i. rond: *hij kwam er — voor uit*, d. i. open, oprecht.
Ruiting (*kling van een zwaard*), v. gmv.
Ruiting (*geklonterde melk*), v. gmv.
Ruk (*een haal, een trek*), m. —ken.
Rukken (*met geweld weghalen*), ik heb gerukt: —**ing**, v. *Te velde —*, ten oorlog trekken.
Rul (*buitengewone verkoop van massa's van dezelfde effecten aan de beurs*), v. —len.
Rul (*hobbeltig*), bn. en bw.; —**heid**, v.
Rum (*geestrijke drank*), v. gmv.
Rumineeren (*herkauwen; fig. overpeinzen, nadenken*), v. —n. [gmv].
Rumoer (*verward geraas, gejoel, gerucht*), o.
Rumoeren (*geraas maken*), ik heb gerumoerd.
Rumoerig (*levendig, druk*), bn.; —**heid**, v.
Run (*sijngematen rikenbast*), v. gmv.
Rund (*hoornruiter*), o. —eren.
Runderharst (*runderhaas, flet*), m. —en:

—**pest**, v.; —**stal**, m. —len; —**worst**, v.; —**ziekte**, v.
Rune (*oude rechthoekige letters of teekens der Germaansche priesters*), v. —n: —**schrift**, o.
Runisch (*oudnoordsch*), bn.
Runsel (*stremsele*), o. gmv.
Rups, v. —en. [gmv].
Ruptuur (*breuk, oneenigheid, vredebreuk*), v.
Ruraal (*landelijk, veldelijk; hetgeen den landbouw betreft*), bn. *Rurale gedichten*, d. i. veldzangen.
Rus, m. —sen; —**land**, o.; —**sisch**, bn.
Rusch (*plantk. bies*), m. —schen.
Rusé (*listig, sluw*), bn.
Russchen (*van rusch gemaakt*), bn. *Een — zitting van houten stoelen*.
Russisch, bn. (o. als zn.).
Rust (*het rusten*), v. gmv.
Rust (*scheepsw. overstekende zijkant*), v. —en.
Rustbank, v. —en.
Rustel.os, bn. en bw.: —**heid**, v. *De zieke bracht den nacht — door*, in onrust, zonder te rusten; *hij werkte — verder*, d. i. zonder ophouden.
Rusten (*stil zijn*), ik heb gerust. *Hij is — d. predikant*, d. i. emeritus: *de dooden — op het kerkhof*, den doodslap slapen: *rust wel!* slaap wel.
Rusten (*gereedmaken*), ik heb gerust. *De mannen waren ten strijd gerust*, d. i. gereed.
Rusticiteit (*landelijkheid, boerschheid*), v. gmv.
Rustiek (*landelijk, boersch; plomp, onbeschaafd*), bn.
Rustig (*stijl, bedaard, gerust*), bn. en bw.; —**heid**, v.
Rusting (*wapenrusting*), v. —en.
Ruw, bn. en bw.; —**heid**, v. Ook: **Rouw**.
Ruwaard (*tijdelijk bewindvoerder, regent, landvoogd, rijksbestuurder*), m. —en, —s: —**schap**, o.
Ruwigheid (*oneffenheid*), v. —heden.
Ruzie (*twist, kraakel, gekijf*), v. —s.

S.

S, v. — De negentiende letter van het alfabet: zij beteekent als Romeinsch cijfer 70.
S, — *Salus*, heil, welzijn.
S, — *Senatus*, senaat.
S, — afkorting van *Servius, Sertus*.
S, — *Signa, signetur*, teeken, merk, wonder-teeken.
S, — *Solo* (muz.) alleen.
S, of **St**, — *Sanctus, saint, sint*, heilige of heilig; bij aanduiding van muntspeciën beteekent *St*, stuiver.
S, — *Sive*, dat is, te weten.
S, of **Sign**, — *Signetur* (op recepten): het worde geteekend.
S.a. — *Sine acido*, zonder zuur; ook *Secundum artem*, naar de regelen der kunst.
S.A.E. — *Son Attesse Eminentissime*, zijne of hare doorluchtige hoogheid.
S.A.R. — *Son Attesse Royale*, zijne of hare koninklijke hoogheid.

Sc, of **Sculps**, — *Sculpsit*, hij heeft het ge-graveerd.
Scr, — *Scriptis*, hij heeft het geschreven.
S.D.G. — *Soli Deo gloria*, Gode alleen zij de eer.
S.E. — *Son Eminence of Son Excellence*, zijne eerwaardigheid of zijne excellentie.
Seet, — *Sectio*, eene afdeling.
S.E.C. — *Salvo errore calculi*, behoudens een fout in het rekenen.
S.E. et O. — *Salvo errore et omissione*, behoudens een fout en uitlating.
S.G.D.G. — *Sous garantie du gouvernement*, door de regering gewaarborgd.
S.H. — *Salvo honore*, met behoud van de eer.
S.H. et S. — *Salvo honore et stipendio*, met behoud van eer en jaarwedde.
S.H. et T. — *Salvo honore et titulo*, met **Sen.** — *Senator*. [behoud van eer en titel].
Sen, of **Sr**, — *Senior*, de oudste.
Seq, of **Sq**, — *Sequens*, de of het volgende.

Sigu. — *Signatum (erat)*, (het was) geteekend.
S.J. — *Societatis Jesu*, van het genootschap van Jezus (een Jezuïet).
Sido. — *Saldo*. Zie dat woord.
S.L. — *Suo loco*, ter zijner plaatse.
S.L.E.A. — *Sine loco et anno*, zonder plaats en jaartal.
S.M. — *Sa Majesté*, zijne of hare majesteit.
S.M.C. — *Sacri ministerii candidatus*, candidaat van het heilige of gewijde leeraarsambt.
Solv. — *Solvatur*, het worde opgelost (op recepten) of betaald.
S.P.D. — *Salutem plurimum dicit*, hij groet u zeer. Het gewone opschrift in een Latijnschen brief.
S.P.Q.R. — *Senatus populusque Romanus*, de Romeinsche senaat en het Romeinsche volk.
S.q. — *Sufficiens quantitas*, de toereikende hoeveelheid (op recepten).
S.R. of **Salva rat.** — *Salva ratificatione*, behoudens de bekrachtiging.
Sr. — *Sieur*; heer. Zie ook **Sen.** of **Sir**.
S.R.I. — *Sacri Romani imperii*, van het heilige Roomsche rijk.
S.S. — *Sa Sancte*, Zijne Heiligheid; ook *sacra scriptura*, de heilige schrift.
Ss. — *Semis* (op recepten), de helft (van het opgegevene).
S.T. of **S.T. Deb.** — *Salvo titulo debito*, zonder iemands titel te benadeelen.
S.T.D. — *Sanctae theologiae doctor*, doctor in de heilige godgeleerdheid.
St.N. — *Stili novi*, van den Nieuwen Stijl.
St.V. — *Stili veteris*, van den Ouden Stijl.
Sup. — *Supra*, boven; ook *superior*, de vorige.
S.V. — *Salva vessa*, met verlof.
S.V.P. — *S'il vous plaît*, als het u belieft.
S.V.V. — *Sit venia verbo*, met verlof gezegd.

Sa (*welaan!* komaan!). tw.
Saai (*grove wollen stof*), o. en v.
Saai (*vervelend*), bn.: — **heid**, v.
Saaiem (*net voor de garnalen-visscherij*), o. — s.
Saam. Zie **Samen**.
Sabbat (*rustdag der Israëli*), m. — ten.
Sabbatskleed, o. — kleederen, — kleeren;
— **rust**, v.: — **schender**, m. — s.; — **schennis**, v.
Sabel (*dier*), m. — s.
Sabel (*bont*), o. gmv.
Sabel (*zwart in de wapenkunde*), o. gmv.
Sabel (*een zwaard*), v. — s.
Sabelen (*met de sabel houden*), ik heb gesabeld.
Sabreeren (*nedersabelen*).
Sabreur (*houwdegen, vechtmajoor*), m. — s.
Sacrament, o. — en. (b.v. *het doopsel*),
Sacramenteel (*heilig, overbrekelyk*), bn.
Sacrifice (*opoffering*), v. — s.
Sacrificeeren, sacrificieeren (*offeren*).
Sacrificeeren (zich), (*zich opofferen*).
Sacrificie (*offerande*), o. — s. — ciën.
Sacrilege (*kerkroof of -dieverij, heiligschen-
nis*), m. — s.
Sacristein (*koster*), m. — en.
Sacristie, sacristij (R.K. *vertrek, kamer naast
de kerk*), v. — tieën, — tijen.
Sadduceër (*niet aan de opstanding der
dooden geloovende*), m. — s of Sadduceën.
Saffier (*bewerkte steen, schitterend donker-
blauw*), m. — en.
Saffier (*stof*), o. gmv.
Saffloer, saffloers (*wilde saffraan*), o. gmv.
Saffraan (*plant*), v. gmv.

Sage (*volksvertelling, overlevering*), v. — n.
Sago (*merg van den sagopaln*), v. gmv.
Saillant (*vooruitspringend: fig. treffend, in
het oog springend*), bn.
Saillie (*uitsprong, uitsteeksel; fig. vernuftige
invl.*), v. — s.
Saisie (*inbeslagneming*), v. — s.
Saisisseeren (*in beslag nemen, grijpen, vatten*).
Sajet (*getwijnd wollen garen*), v. en o. — ten.
Sak (*badjapon*), m. — ken.
Sakkerloof, tw.
Saksisch, bn. — *porselein, een — e kanarie*.
Salade, sla (*plant*), v. saladen.
Salamander (*soort van kruipend dier*), m. — s.
Salarieeren (*een jaarwedde geven, bezoldigen*).
Salaris (*bezoldiging*), o. — sen.
Saldeeren (*vereffenen, rekeningen afsluiten*).
Saldo (*overschot, restant*), o. saldo's.
Saliep (*stoppende geneeswortel*), v. gmv.
Salet (*zaal, bijeenkomst in de 18e eeuw*), o.
— ten.
Salie (*gewas*), v. gmv.; — **melk** (*melk getrokken
op saliebladeren*), v. gmv.
Salische wet (*een oude Frankische wet,
welke de vrouwen van de troonopvolging
uitsloot*), v.
Salmoniak (*amonia*), v. Ook: *Salmiak*.
Salon (*grootte ontvangzaal: ook tentoonstelling
van schilderdijen enz.*), o. — s.
Salonboot (*weelderig ingerichte stoomboot*),
v. — en.
Salonheld (*aangenaam gezelschapsmensch,
die overigens niets beteekent*), m. — en.
Salope (*slet, stons: ochtendkleeft*), v. en.
Salpeter (*zoutstof*), o. gmv.
Salto (*sprong*), m.; — *mortale*, halsbrekende
sprong, bv. in een paardenspel; fig. een te
groot waagstuk.
Salubriteit (*gezondheid, heilzaamheid*), v. gmv.
Salueeren (*groeten, eer bewijzen*).
Saluut (*groet, heil*), o. saluten; — **schot**, o.
Salvo (*eereschot, begroeting door het lossen
van het geschut of klein geweer; algemeen
handgeklap*), o. salvo's.
Samaar (*deftig vrouwenkleeft*), v. samaren. vero.
Samen, te zamen. Als eerste lid van de sa-
menstellingen ook **saam**.
Samenhang (*onderling verband*), m. gmv.
Samenleving, v. gmv.
Samenraapsel (*mengelmoes*), o. — s.
Samenrotten (*vijandig samenscholen*), ik heb
en ben — gerot: — **ing**, v.
Samenscholen (*groepswijze bijeenkomen*), ik
heb en ben — geschoold: — **ing**, v.
Samensmelten (*ineensmelten*), ik heb en het
is — gesmolten: — **ing**, v.
Samenspannen (*een complot maken*), ik
spande —, heb — gespannen: — **ing**, v.
Samenspraak (*tweespraak*), v. — spraken.
Samenstel (*inrichting, bouw*), o. gmv.
Samentrekkingsteeken, o. — s, bv. in: *raim*
(raden), *boïm* (bodem).
Samenvatten (*bijeenvatten*), ik heb — gevat:
— **ing**, v.
Samenzweren (*een complot smeden*), ik zweer
—, heb — gezworen; — **zweerder**, m.; — **zwe-
ring**, v.
Sankyn, sankyd (*Turksch schip*). v.
Sammelen (*tabnen, leuteren*), ik heb gesam-
meld: — **aar**, m.; — **arij** (*tabnerij*), v.
Samoreus (*een soort van groote aak*). v.
— reuzen.
Samum, samoem (*Afrikaansche en Aziatische*

woestijnwind, waardoor menschen en dieren gedood worden), m. —s.

Sanctificeeren, sanctificeeren (heiligen, heiligspreken).

Sanctioneeren (bekrachtigen, goedkeuren, voor wettig verklaren).

Sandaal (bindzool, schoeisel, in de landen van Azië nog in gebruik), v. sandalen.

Sandelboom, santalboom (Indische boom), m. —en.

Sandrak (zekere soort van witte hars), o. gmv.

Sangfroid (koelbloedigheid), o. gmv.

Sanguineus (bloedrijk, vurig, lichtzinnig), bn.

Sanguinisch (bloedrijk), bn. Een — temperament, d. i. een levendige gemoedsaard.

Sanhedrin (Joodsche hooge raad in het voormalig Jerusalem), o. gmv.

Sanitair (op den gezondheidstoestand of de leer betrekking hebbend), bv.

Saniteit (gezondheid, welstand), v.

Sansculotte (die geen kniebroek of culotte draagt, maar een lange broek of pantalon; haveloos mensch, aanhanger der ultra-democraten in 1789 e. v.), m. —n, —s.

Sans doute (zonder twijfel), bv.

Sans-façons (zonder complimenten), bv.

Sans gêne (vrij en ongedwongen), bv.

Sanskrit (aloude taal van Voor-Indië), o.

Sans-prendre (zonder bij te koop in het ombre-spel).

Sans-souci (onbekommerd), bv.

Sant (heilige), m. —en: —in, v. —nen.

Santé (groot bij het toedrinken). Ook: **Santjes**.

Santorie (duizendguldenkruid), v. gmv.

Sap (levensvocht), o. —pen.

Sapanhout (verfhout), o. gmv.

Sapgroen (verfstof), o. gmv.

Sapientia sat (voor den wijze genoeft).

Sappe (mil. loopgraaf, onderaardsche gang bij vestingwerken), v. —n.

Sappeeren (mil. ondergraven, ondermijnen, sappen maken).

Sappeur (mil. loop- of mijngraver), m. —s.

Saraceen (Muzelman), m. Saracenen.

Saracine, sarcasmus (hoonend gelach, vinrige spot), o. —n.

Sarcastisch (bijtend, scherp, stekelig, bitter), bn. en bv.

Sarcophaag (grafteeke in den vorm eener doodkist), v. —phagen.

Sardijn (visch), v. —en.

Sardonisch (sarcastisch, gedwongen, gemaakt), bn. Een —e lach.

Sarge (wollen stof), v. gmv. Ook: **Serge**.

Sarren (plagen), ik heb gesard.

Sas (sluiskolk, schutsluis), o. —sen.

Sassefras (laurierboom), m. —sen.

Sassefras (drank, getrokken op bladeren van den sassefras), o. gmv.

Satan (booze geest), m. —s.

Satelliet (wachter, begeleider; een ondergeschikte medehelper van voornaame personen), m. —en. De maan is de — der aarde.

Sater (Grieksche boschgod; ook een zeer teeljik mensch), m. —s.

Satijn (glanzige zijde), o. —en.

Satineeren (op satijn stikken; glanzen).

Satine (gestreepte half-zijden stof), o.

Satire (hekelschrift, spot- of hekeldicht), v.

—n, —s.

Satiricus (spotter, spotschriftschrijver), m. —ci.

Satiriek (spottend, bijtend, hekelend), bn.

en bv.

Satisfactie (bevrediging, genoegdoening), v. —s, —tiën.

Satraap (landvoogd in oud-Perzië), m. —trapeu.

Saturnaliën (Saturnus-feesten in Rome van 17 tot 23 December), v. mv.

Sauceijs (gekruidde worst), v. —cijzen.

Saus, v. —en. *Honger is de beste —*, d. i. maakt alles smakelijk.

Sausen (met saus besproeien), ik heb gesausd.

Sauvegarde (vrijgeleide, bedekking), v. gmv.

Sauveeren (redden, sparen).

Savelboom, zevenboom (een soort van den), m. —en.

Savoir-faire (bedrevenheid), o. gmv.

Savoir-vivre (levenskunst, menschenkennis), o.

Savonet (horloge met twee gouden dekplaten), v. —ten.

Sbirre (diener in Italië, speurhond), m. vero.

Scabreus (netelig, onhebbelijk), bn.

Scalpeeren (de huid met het haar van de hersenpan trekken).

Scandeeren (verzen meten, volgens de voetmaat verdeelen; zoo verdeeld opzeggen).

Scansie (het scandeeren), v. gmv.

Scaphander (zweemkleed of gordel, een van kurk, enz. gemaakte gordel), m. —s.

Scapulier, o. —en.

Scaramouche (hansworst, grappenmaker), m. —s.

Scène (tooneel, schouwplaats, tafereel; voorval), v. —s.

Scepticisme (twijfelarij in geloofs-zaken), o.

Scepticus (twijfelaar), m. sceptici. [gmv.]

Sceptisch (wijfelend), bn.

Schaaf (werktuig), v. schaven.

Schaafbank, v. —en: —beitel, m. —s.

Schaakbord, o. —en.

Schaakmat, m. Hij is — gezet, hij kan niet verder, zit vast.

Schaakspel (bord met de stukken), o. —len.

Schaakspelen, o.: —er, m. —s.

Schaal (weegschaal, teekenschaal), v. schalen.

Schaumte, v. gmv. *Vatsche —*, verkeerd geplaatste hoogmoed.

Schaap, o. schapen.

Schaar (menigte), v. scharen.

Schaar (werktuig), v. scharen.

Schaard (kerf), v. —en. *Het mes is rol —en*.

Schaars (zelden), bv.

Schaarsch (zeldzaam), bn.: —heid, v.; —te, v.

Schaarslijp (persoon), m. —en.

Schaarwacht (patrouille, ronde), v. —en.

Schaats, v. —en.

Schaatsenrijden, o. —er, m. —s.

Schabberig (kaal, armoedig), bn.: —heid, v.

Schabel (voetbankje), v. —len.

Schabouwerig (armzelig, ellendig), bn. en bv.

Schabouwerig (armoedig), bn. en bv.

Schabrak (kostbaar paardedeck), v. en o. —ken.

Schach (Perzisch koning), m. —s.

Schacheren (kleinhandel drijven), ik heb geschacherd; —aar, m.; —ij, v.

Schacht, **schaff** (pijp, steel), v. —en. *De — van een laars, van een pen.*

Schade (nadeel, verlies), v. Door — wordt men wijs; met — en schande ergens afkomen.

Schadeloosstellen (vergoeden), ik heb —gesteld: —ing, v.

Schaden (nadeel toebrengen), ik heb geschand.

Schaduw, v. —en. Dicht, **schaduw**.

Schaduwbeeld (silhouette), o. —en.

Schaduwen (een tint leggen op), ik heb geschaduwd: —ing, v.

- Schaffen** (*bezorgen*), ik heb geschaft; —er, m.
Schaffen (*eten, opdisschen*), ik heb geschaft.
Schakal (*jakhals*), m. —s.
Schakeeren (*kleuren menigelen, trapsgewijze doen toe- of afnemen*), ik heb geschakeerd; —sel, o.; —ing (*afwisseling van tinten*), v.
Schakel (*schalm, ring eener keten*), v. —s.
Schakelen (*verbinden*), ik heb geschakeld; —ing, v.
Schakellijm (*vloeibare lijm, zoo genoemd naar den fabrikant*), v. gm.v.
Schaken (*een meisje met geweld wegvoeren; schakspelen*), ik heb geschaakt; —er, m.; **Schako** (*soldatenhoed*), v. —'s. [—ing, v.
Schal (*geluid, toon*), m. gm.v.
Schalie (*lei*), v. schallien, schalies.
Schalk (*guit, grappenmaker*), m. —en.
Schalk (*loos*), bn.; —heid, v.
Schalks, bw. Zij lachte —. d. i. op guitige wijze.
Schalksch (*guitig*), bn.; —heid, v.
Schallebijter (*loopeker*), m. —s.
Schallen (*galmen, klinken*), ik heb geschald.
Schalm (*evenmatig deel van een ketting*), m. [—en.
Schalmei (*herdersfluit*), v. —en.
Schamel (*armoedig*), bn. en bw.; —heid, v.
Schamen (*zich*), ik heb mij geschaamd.
Schamp (*schampschot*), m. gm.v.
Schampdek (*scheepsw. dek naast de verschan-sing*), o. —ken.
Schampen (*van ter zijde raken*), het is geschampt.
Schamper (*bits, hoonend*), bn. en bw.; —heid, v.
Schampscheut (*schamper gezegde*), m. —en.
Schampschot (*schot, dat ter zijde afglijdt*), o. —en.
Schandaal (*ergernis, ergelijk feit*), o. —dalen.
Schandalous (*ergertijk*), bn.
Schandalig (*schandelijk*), bn.
Schandaliseeren (*aanstoot geven*).
Schande (*oneer*), v. gm.v.
Schandekoop (*spotkoop*), bn.
Schandelijk, bn. en bw.; —heid, v.
Schandpaal (*geeselpaal*), m. —palen.
Schandvlek, v. —ken. Hij is een — voor zijn familie, d. i. strekt tot oneer.
Schandvlekken (*oneer aandoen*), ik heb geschandvlekt.
Schans (*mil. wal, fort*), v. —en.
Schansen (*verschansen*), ik heb geschanst.
Schanskleed (*scheepsw. lange jas*), o. —en.
Schanslooper (*lange sluitende jas*), m. —s.
Schappelijk (*redelijk*), bn. en bw.; —heid, v.
Schaprade, **Schaprui** (*etenskas*), v. —raden, —raaien. gew. of vero.
Schar (*platvisch*), v. —ren.
Scharbier (*dun bier*), o. Zie **Scharrebieer**.
Scharen (*rangschikken*), ik heb geschaard; —ing, v.
Scharlaken (*hoogrood laken*), o. gm.v.
Scharlei, **scharlei** (*zeker kruid*), v. gm.v.
Scharminkel, **scharminkel** (*lang en mager mensch*), m. —s.
Scharnier (*ghehy van een deur*), o. —en.
Scharrebieer, **scharbier** (*dun bier*), o. gm.v.
Scharrebijter, m. —s. Zie **Schallebijter**.
Scharrebeenen (*moedijk loopen*), ik heb gescharrebeend.
Scharrelen, ik heb gescharreld; —aar, m.
Schat (*iets kostbaars*), m. —ten.
Schateren (*luid lachen*), ik heb geschaterd.
Schaterlachen (*schaterend lachen*), ik heb geschaterlacht.
Schatplichtig (*belustingschuldig*), bn.
- Schatten** (*taxeeren, waardeeren*), ik heb geschat; —er, m.; —ing, v.
Schaveelen (*inschikken, opschuiven, plaats maken*), ik heb geschaveeld (geschavield).
Schavelling (*schaafkrul*), m. —en.
Schaven (*gladmaken*), ik heb geschaveld; —ing, v.
Schavielen. Zie **Schaveelen**.
Schavot, o. —ten.
Schavotteeren (*op het schavot een straf doen ondergaan; fig. schande aandoen*): —ing, v.
Schavuit (*schelm*), m. —en.
Schedel (*hersenspan*), m. —s.
Scheede, **schee**, **schie** (*koker*), v. scheeden, scheeën, schieën. De — van een sabel, mes, degen, enz.
Scheef (*schuin*), bn. en bw. scheever; —heid, v.
Scheel (*deksel*), o. —en. Het — van een doodkist.
Scheel (*dwaarsziend*), bn. en bw.; —heid, v.
Scheelen (*scheiden; schoonmaken*), ik heb gescheeld; —ing, v.
Scheen (*scheenbeen*), v. schenen. Hij liep een blauwe —, hij werd door het meisje afgewezen.
Scheepvaart, v. gm.v.
Scheer (*zandbank*), v. scheren.
Scheiden (*verdeelen*), ik heb en ben gescheiden. Het kaf van het koren —, atzonderen: een rivier, een gebergte kan twee landen —; de vergadering is gescheiden: uit het leven —, **Scheiding**, v. —en. [d. i. sterven.
Scheidsman, m. —lieden.
Scheidsmuur (*tusschenmuur*), m. —muren.
Scheidsvrouw (*bemiddelaarster*), v. —en.
Scheikunde, v. gm.v.
Scheikundig, bn. en bw. Een — onderzocht.
Scheikundige, m. —n.
Scheilijn (*grenslijn*), v. —en.
Scheiteeken (*komma, punt, enz.*), o. —s.
Schel (*bel*), v. —len.
Schel (*bast*), v. —len. Zie **Schil**.
Schel (*helder van geluid, klinkend*), bn. en bw.; —heid, v.
Schelden (*hoonende woorden uiten*), ik schold, heb gescholden.
Schelen (*verschillen*), het heeft gescheeld. Dat scheelde niet veel; er scheelt iets aan, d. i. haperen; wat scheelt u, d. i. deren; het scheelt hem in 't hoofd, hij is niet recht wijs.
Schelf, **schelve** (*hooihoop*), v. —ven.
Schelfkruid (*plantk. stinkende gouwe*), o. gm.v.
Schellen (*bellen*), ik heb gesched.
Schelling (*muntstuk = f 0.30*), m. —en.
Schelm (*bedrieger, fig. guet*), m. —en.
Schelmerij (*bedrog*), v. —en.
Schelmisch, bn. en bw.; —heid, v.
Schelp, **Schulp** (*schaal van weekdieren*), v. —en.
Scheltrompet (*klaroen*), v. —ten.
Schelvisch (*een visch*), m. —visschen.
Schelvisch (*stof*), v. gm.v. Houdt gij van —?
Schema (*schets, ontwerp; model*), o. —'s.
Schemer, m. gm.v. Wij zitten in den —, d. i. tusschen licht en donker.
Schemeren (*donker worden; in den schemer zitten*), het heeft en wij hebben geschemerd; —ing, v.
Schemerig (*duister, onklaar*), bn.
Schendbrok (*lasteraar*), m. en v. —ken.
Schendekenen (*die bij goede voeding er toch schraal en mager uitziet*), m. en v. —s.
Schenden (*bederven, schande aandoen*), ik schond, heb geschonden: —er, m.; —erij, v.; —ing, v.

Schendig (*schandelijk*), bn.
Schendtong (*lasteraar*), m. en v. —en.
Schenkage (*schenking, geschenk*), v. —s.
Schenkel, Schinkel (*knook, dijbeen*), m. —s.
Schenken (*begiftigen*), ik schonk, heb geschenken: —er, m.: —ing, v.
Schennis (*onteering, ontheiliging*), v. gmv.
Schep (*menigte*), m. —pen.
Schepbord (*plank aan het rad van een watermolen*), o. —en.
Schepel (*01 H.L.*), o. —s.
Schepeling, m. en v. —en: voor het v. ook —e.
Schepen (*inschepen: ook varen*), ik heb gescheept.
Scheppen (*voortbrengen*), ik schiep, heb geschapen: —per (*voortbrenger*), m.; —ping, v.: —sel, o.
Scheppen (*putten*), ik heb geschept; —er (*werktuig*), m. Moed —, adent —, behagen —, d. i. tot zich nemen, in zich gevoelen.
Schepper (*God*), m.
Schepper (*het heetal*), v. —en.
Scheprad (*eener stoomboot*), o. —en, —eren.
Schepsel, o. —en, —s.
Schepter (*koningsstaf*), m. —s.
Scheren (*afsnijden*), ik schoor, heb geschoren.
Scherf (*brok, stuk*), v. —ven.
Schering, v. —en. — en *inslag*, de bestanddeelen van het weefsel.
Scherm (*beschutsel*), o. —en.
Schermen (*den degen hanteeren volgens de regels der kunst*), ik heb geschermd: —er, m.
Schermer (*drooggenaaakte plas in Noord-Holland*), v. gmv.
Scherminkel, m. —s. Zie **Scharminkel**.
Schermutselen (*met kleine benden en ongeregeld vechten*), ik heb geschermutseld; —ing (*klein onbeduidend gevecht*), v.
Schermutsen, ik heb geschermutst. Zie **Schermutselen**.
Scherp (*goed snijdend*), bn. en bw.: —heid, v.
Scherp (*alles, wat men op een geweer ter beschadiging laadt*), o. gmv. Een geweer met —laden, met —schieten.
Scherpen, ik heb gescherpt; —er, m.: —ing, v.
Scherprechter (*beul*), m. —s.
Scherpschutter (*uitstekend schutter*), m. —s.
Scherpte, v. —n.
Scherpzinnig (*schrand*), bn. en bw.: —heid, v.
Scherts (*boert, spottend*), v. gmv. Het was slechts —.
Schertsen (*boerten*), ik heb geschertst; —erij, v.
Scherven (*brokkelen*), het is gescherfd. *Die kan begint te —*.
Scherzo (*muz. liin, het boertige*), o. gmv.
Schets (*kleine teekening*), v. —en. —en uit de geschiedenis. *Levensschets*.
Schetsen (*een schets maken*), ik heb geschetst: —er, m.
Schetteren (*klinken, van trompetten*), het heeft geschetterd; —aar, m.: —ing, v.
Scheur (*barsl, spleet*), v. —en.
Scheurbuik (*ziekte*), v. gmv.
Scheuren, ik heb en het is gescheurd; —ing (*splitsing, scheidng*), v.
Scheurkalender, m. —s.
Scheurmaker (*afvallige*), m. —s.
Scheut (*loot, stekje*), m. —en. Een —wijn, water, zekere kleine hoeveelheid; een —onder water, een bedekt verwijt.
Scheutig (*rijzig: ook mild*), bn.: —heid, v.
Schibboleth (*herkenningswoord*), o. —s.
Schicht (*pij*), m. —en.

Schichtig (*schuw*), bn. *Het hart is —*.
Schie, v. Zie **Scheede**.
Schielijk (*snel*), bn. en bw.; —heid, v.
Schieman (*bootsmansmaat*), m. —lieden. —lui.
Schiemannen (*scheepsw. opredderen*), ik heb geschiemand.
Schier (*bijna*), bw. *Gras groeit — overal*.
Schiereiland, o. —en. *Spanje is een —*.
Schieten, ik schoot, heb en ben geschoten. Een bok —, een misslag begaan.
Schieter (*mot, zeker insect*), m. —s.
Schietgat, o. —en: —gebedje, o. —s.; —gevaarte, o. —n: —geweer, o.; —katoen, o.; —lood, o. —en: —schijf, v. —schijven: —schouw (*vaartuig*), v. —en: —schuit, v. —en; —spool (*wewersspool*), v. —en; —tuig, o.
Schiften (*scheiden*), ik heb geschift: —er, m.: —ing, v. *Het kaf van het koren —. Deze zijde begint te —, d. i. rafelen*.
Schiften (*samenloopen, zuren, omstuan van melk, enz.*), het is geschift: —ing, v.
Schijf (*platron*), v. —ven. *Gouden en zilveren schijven, d. i. geldstukken*.
Schijn (*lichtglans*), m. gmv.
Schijnbeeld, o. —en: —deugd, v. —en: —doode, m. en v. —n.
Schijnen, ik of het scheen, ik heb of het heeft geschinen.
Schijngeleerde, m. —n: —geluk, o.: —glans, m. —en; —grond (*valsche grond*), m. —en.
Schijnheilig (*hwichelachtig*), bn. en bw.; —schijnsel (*zuak licht*), o. —s. [—heid, v.]
Schijfvalk (*een boomvalk*), m. —en.
Schik (*genoege*), m. *Hij heeft — in zijn leven*.
Schikgodin (*fab.*), v. —nen.
Schikkelijk (*ordelijk*), bn. en bw.: —heid, v.
Schikken, ik heb en het is geschikt: —ing (*regeling, overeenkomst*), v. —en.
Schil, schel (*bast, omkleedsel*), v. —len.
Schild (*beukelaar; beschutting*), o. —en.
Schilder, m. —s.
Schilderachtig (*schoon*), bn. en bw.; —heid, v.
Schilderen (*malen*), ik heb geschilderd; —ing, v.
Schilderen (*op schildwacht staan*), ik heb geschilderd.
Schilderij, v. en o. —en.
Schildersbent (*vereniging, club*), v. gmv.
Schildpad (*dier*), v. —den.
Schildpad (*stof*), o. gmv. *Een doosje van —*.
Schildvleugelig, bn. *Een tor is een —insect*.
Schildwacht (*een wachter*), m. —en.
Schildwacht (*het wachhouden*), v. gmv.
Schilfer (*dun blaadje*), v. —s. *De kalk valt in —s af*.
Schilferen, het is geschilferd; —ing, v.
Schillen (*ran de schil ontdoen*), ik heb geschild: —er, m.
Schium (*schaduw*), v. —men. *Fab. geest van een afgestorvene*.
Schimmel (*een witachtig paard*), m. —s.
Schimmel (*witachtige uitslag, kleine plantjes*), v. gmv.
Schimmelen (*zich met schimmel bedekken, beschimmelen*), het is geschimmeld; —ing, v.
Schimmelen (*het schimmelspel spelen*), ik heb geschimmeld.
Schimmenrijk (*fab. verblijf der schimmen*),
Schimp (*hoon, spot*), m. gmv. [o. gmv.
Schimpdicht, o. —en.
Schimpden (*afgeven op*), ik heb geschimpt: —er, m.: —erij, v.: —ing, v.
Schimpseheit (*bits gezegde*), m. —en.
Schimpvogel (*spotter*), m. —s.

Schink (*ham*), m. —en.
Schinkel (*dijbeen*), m. —s. Zie **Schenkel**.
Schip (*vaartuig*), o. schepen: **scheepje**, o. —s.
Schipbreuk, v. —en.
Schippbreukeling, m. en v. —en; voor het v. ook —e.
Schipbrug (*brug rustende op vaartuigen*), v. —gen.
Schipper, m. —s: —**schap**, o.
Schipperen (*schikken, regelen*), ik heb en het is geschipperd.
Schisma (*scheuring in de moederkerk*), o. —'s.
Schismatiek (*afvallig, kettersch*), bn.
Schitteren (*stralen, glanzen, uitblinken*), ik heb geschitterd; —**ing**, v.
Schobbejak (*deugniet*), m. —ken.
Schobbejakken (*affakkeren, den deugniet spelen*), ik heb geschobbejakkt.
Schobberd (*deugniet*), m. —s.
Schobberdebonk. *Op — loopen*, d. i. op de klap loopen.
Schoeien (*bekleeden*), ik heb geschoeid: —**ing** (*den waterkant beplanken*), v.; —**sel** (*laarzen enz.*), o.
Schoelje (*fielt, schurk*), m. —s.
Schoen, m. —en. *Wien de — pust, trekke hem aan; ieder weet het best, waar de — hem wringt (knelt); hij staat vast in zijn —en*, d. i. in zijn overtuiging; *lood in zijn —en hebben, langzaam gaan; men moet geen oude —en wegwerpen, voor men nieuwe heeft*, men moet het zekere niet aan het onzekere opofferen.
Schoener (*klein vaartuig*), m. —s. Zie **Schooner**.
Schoenlapper (*versteller van oude schoenen; ook zekere vlinder*), m. —s.
Schoenmaker, m. —s.
Schoep (*waterbord van een waterrad*), v. —en.
Schoer (*schouder*), m. —en.
Schoer (*in Gelderland een regenbui, onweersvlaag*), m. —en.
Schoffeerder (*vrouwen- of maagdenschender*), m. —s.
Schoffeeren (*verkrachten, ootereen*); —**ing**, v.
Schoffel (*tuingeredschap*), v. —s.
Schoffelen, ik heb geschoffeld; —**aar**, m.: —**ing**, v.
Schoff (*onbehouden mensch, schavuit*), m. —en.
Schoff (*bovenste deel van den rug*), v. —en.
Schoff (*werktijd, ¼ dag*), v. —en.
Schofften (*rusten*), ik heb geschofft.
Schofftijd (*rusttijd*), m. —en.
Schok (*stoot; gemoedsbeweging*), m. —ken.
Schok (*zestigtal*), o. —ken.
Schokken, ik heb geschokt: —**er**, m.; —**ing**, v.
Schokker (*schipper van 't eiland Schokland; visschersvaartuig*), m. —s.
Schol (*stuk ijs, ijschots*), v. —len.
Schol (*zeevisch*), v. —len.
Scholarch (*schoolbestuurder of -opziener*), m. —en. vero.
Scholastiek (*schoolsche wijsheid*), v. gmv.
Schoffer (*leerling*), m. —en.
Scholieerster, v. —s.
Schollevaar (*zekere watervogel*), m. Ook: **Scholver**.
Scholver (*schollevaar*), m. —s. Ook: **Scholverd**.
Schommel (*schop*), m. —s.
Schommel (*dik vrouwspersoon*), v. —s.
Schommelen, ik heb geschommeld: —**aar**, m.: —**ing**, v.
Schommelig (*dik*), bn. *Ern — cronwtje*.
Schouk (*been, bot*), v. —en.

Schoof (*garf*), v. schooven.
Schooien (*bedelen*), ik heb geschooïd; —**er**, m.; —**erij**, v.
School (*leerschool, enz.*), v.; (*schoofgebouw*), v. en o. scholen.
School (*menigte visschen*), v. scholen.
Schoolsch (*verwaand, pedant*), bn. en bw.; —**heid**, v.
Schoon (*fraai*), bn. en bw.: —**heid**, v.; —**tjes** (*lief*), bw.
Schoonbroeder (*zwager*), m. —s; —**dochter** (*behuwd dochter*), v. —s.
Schoondruk (*afgedrukt blad*), m. gmv.
Schoone (*schoone jonge dame*), v. —n.
Schoonen (*reinigen*), ik heb en ben geschoond.
Schooner, **schoener** (*zeew. klein vaartuig; een tweemaster, zonder vierkaute zeilen*), m. —s.
Schoonheid, v. —heden; —**sgevoel**, o.: —**s-zin**, m.
Schoonklinkend (*tig. aamlakkend*), bn.
Schoonmaak, v. gmv.
Schoonmaken (*reinigen, poetsen*), ik heb —**gemaakt**.
Schoonmoeder (*behuwd moeder*), v. —s; —**ouders**, m. mv.
Schoonpraat (*vlater*), m. en v. —**praten**.
Schoonschijnend, bn. en bw.
Schoonschrift, o. —en.
Schoonvader (*behuwd vader*), m. —s: —**zoon**, m. —s en —**zonen**; —**zuster**, v. —s.
Schoor (*stut, steinbalk*), m. schoren.
Schoorsteen, m. —en.
Schoorvoeten (*aurzelen*), ik heb geschoorvoet; —**d** (*talmden, draledn*), bn.
Schoot (*scheepsw. touw*), m. schooten. *Viert de —en! De —en aanhalen*.
Schoot (*van een kledm*), m. —en.
Schootvrij (*boomvrij*), bn. *De deugd-zame zelf's is niet — voor den laster*. d. i. veilig.
Schooverzeil (*aan den grooten mast*), o. —en.
Schop (*stoot met den voet*), m. —pen.
Schop (*schommel*), v. —pen.
Schop (*spade*), v. —pen.
Schoppen (*op speelkaarten*), v. mv.
Schoppen (*met den voet stooten*), ik heb geschopt.
Schopstoel, m. —en. *Op den — zitten*, zijn ondergang nabij zijn; *ik zit hier niet op een —*, ik woon hier voorgoed.
Schor (*heesch*), bn. en bw.; —**heid**, v.
Schoren (*stutten, steunen*), ik heb geschoord; —**ing**, v.
Schorpioen (*insect*), m. —en.
Schorre, schor (*onbedijkt land*), v. schorren.
Schorremorrie (*gemeen volk, gepeupel*), o. gmv.
Schors (*buitenste deel van den bast*), v. —en.
Schorsen, ik heb geschorst; —**ing**, v. *Iem. in zijn ambt —*, tijdelijk ontzetten; *een verjundering —*, tijdelijk sluiten.
Schorseneer (*aardwortel*), v. —eren.
Schort (*klein voorschoot*), v. —en.
Schorteldoek, m. —en: —**kledm**, o. —en.
Schorten (*opschorten*), ik heb geschorst: —**ing** (*beletsel*), v.
Schorten (*haperen*), het heeft geschort. *Wat schort er aan?*
Schot (*voortgang*), o. — *geven aan*, d. i. maken dat het vooruitschiet.
Schot (*schut, beschof*), o. —ten.
Schot (*hart schieten enz.*), o. —en.
Schot (*belasting*), o. — *en lot betalen*.
Schotel (*vaartwerk*), m. —s of —en.

Schots (*ijschol*), v. —en.
Schots (*lomp*), bw. *Iem.* — *bejegenen*.
Schotsch (*onbeleefd, lomp, slecht*), bn.
Schotschbont (*voorderuit*), bn. *De Holl. jongen draagt een — kietje* (C. O.).
Schotschrift (*schimpschrift, brochure*), o. —en.
Schouder, m. —s of —en.
Schouderen, ik heb geschouderd. *Het geweer —, d. i. op den schouder nemen*.
Schout (*politie-ambtenaar*), m. —en; —**schap**, o. vero.
Schout-bij-nacht, m. schouten-bij-nacht en schout-bij-nachts.
Schouw (*schoorsteen*), v. —en. *Een bodemlooze ton bedekt de ruwe —* (Tollens).
Schouw (*schuit, praam*), v. —en.
Schouw (*schouwing, toezicht*), v. —en.
Schouwburg (*theater*), m. —en.
Schouwen, ik heb geschouwd. *Een lijk —, geneeskundig onderzoeken; de dijen —*.
Schouwplaats, v. —en.
Schouwspel (*belangwekkend voorval*), o. —en.
Schouwspeler, m. —s; —**speelster**, v. —s.
Schraag (*draagzel, kruishout*), v. schragen.
Schraal (*kariig, mager*), bn. en bw.; —**tjes**, bijw.; —**heid**, v.; —**te**, v.; —**hans** (*vrek*), m.
Schraap (*het schrapen*), v. schrapen.
Schraapzucht (*gierigheid*), v. gmv.
Schraapzuchtig (*verekig, inhalig*), bn. en bw.
Schrab (*krab, kras*), v. —ben.
Schrabben (*schrapen, schrapen*), ik heb geschrabd; —**ber**, m.; —**ijzer**, o.; —**mes**, o.; —**sel**, o.
Schrafelen (*schrapen*), ik heb geschrafeld; —**aar** (*gierigaard*), m.
Schragen (*ondersteunen*), ik heb geschraagd; —**er**, m.; —**ing**, v.
Schralen (*het luwen van den wind*), het heeft geschraald.
Schram (*lichte wond: krab*), v. —men; —**metje**, o.
Schrammen (*licht kwetsen*), ik heb geschramd.
Schramer (*scherpzinnig*), bn. en bw.; —**heid**, v.
Schrankelbeen (*persoon met kromme beenen*), m. en v. —en.
Schrankelbeenen (*de beenen kruislings over elkaar slaan*), ik heb geschrankelbeend.
Schrankelen (*scheef zijn*), het is geschrankeld; —**aar**, m.
Schranken (*nie haaksch zijn*), het is geschrankt; —**ing**, v.
Schransen (*smullen, veel eten*), ik heb geschranst; —**er**, m.
Schrap (*krab, streep*), v. —pen.
Schrap (*scherp*), bw. *Zich — zetten*, een vasten stand aannemen.
Schrapen, ik heb geschraapt; —**er**, m.
Schraperig (*gierig*), bn. en bw.; —**heid**, v.
Schrappen (*doorhalen*), ik heb geschrapt; —**per**, m.; —**sel**, o.
Schred (*schrede*), m. —en.
Schrede (*tred*), v. —n.
Schreef (*streek*), v. schreven. *Dat gaat buiten de —, d. i. te ver: een —je voor hebben*, d. i. eenig voorrecht hebben.
Schreeuw (*gil*), m. —en.
Schreeuwen, ik heb geschreeuwd; —**er**, m.
Schreeuweleijk (*persoon*), m. en v. —en.
Schreien, ik heb geschreid. *Dat schreit ten hemel*, d. i. roept om wreak.
Schriel (*schraal*), bn.; —**heid**, v.; —**igheid**, v.
Schrift (*de bijbelboeken*), v. —en.
Schrift (*het geschrevene, ook cahier*), o. —en.

Schriftgeleerde, m. —n.
Schriftmatig (*overeenkomstig de H. Schrift*), bn.; —**heid**, v.
Schriftuur, v. schrifturen; —**lijk**, bn. en bw.
Schrijden (*met breede stappen loopen*), ik schreed, heb geschreden.
Schrijfbank, v. —en; —**behoeften**, v. mv.
Schrijflings, bw. *Het meisje zat — te paard*. Ook: *schrijdelings*.
Schrijn (*kast*), o. —en. vero.
Schrijnen (*gloeien, branden van wonden*), het heeft geschrijnd; —**ing**, v.
Schrijnwerker (*kastenmaker*), m. —s.
Schrijven, ik schreef, heb geschreven; —**er**, m.; —**erij**, v.
Schrik (*ontsteltenis*), m. —ken.
Schrikbeeld (*akelige voorstelling*), o. —en.
Schrikkewind, o. *Het — van Robespierre*, d. i. de wreede tyrannieke regering.
Schrikkeldag (*25 Februari*), m. —en.
Schrikkeljaar, o. —jaren.
Schrikkelmaand (*Februari*), v. —en.
Schrikken, ik heb en ben geschrikt. *De jongen schrikte het paard. Wat schrikte (schrok) ik!*
Schril (*schraab*), bn. en bw. *Een — geluid*.
Schrobbeering (*scherpe berisping*), v. —en.
Schrobben (*den vloer reinigen*), ik heb geschrobd; —**er**, m.; —**ing**, v.
Schrobnet (*sleepnet*), o. —ten.
Schrobzaag (*fijne handzaag*), v. —zagen.
Schroef, v. schroeven.
Schroefen (*zengen*), ik heb geschroeid; —**er**, m.; —**ing**, v.; —**sel**, o.; —**ijzer**, o.
Schroevendraaier (*werktuig*), m. —s.
Schroeven (*een schroef aandraaien*), ik heb geschroefd.
Schrok (*vraat, gierigaard*), m. —ken.
Schroken (*zengen, schroefen*), ik heb en het is geschroekt. vero.
Schrokken (*gulzig stokken*), ik heb geschrokt; —**er**, m.
Schrokkig (*gulzig*), bn. en bw.; —**heid**, v.
Schrollen (*knorren, smalen*), ik heb geschrold. *Hij schrollt op het dorpsbestuur*.
Schromelijk (*vreeselijk*), bn. en bw.; —**heid**, v.
Schromen (*duchten, vreezen*), ik heb geschroomd.
Schrompelig (*rimpelig*), bn.
Schroodbeitel (*werktuig*), m. —s; —**ijzer**, o. —s.
Schroom (*angst, vrees*), m. gmv.
Schroomvallig (*beveesd*), bn. en bw.; —**heid**, v.
Schroot (*brokjes ijzer*), o. gmv.
Schub, **schubbe**, v. schubben.
Schubben (*ontdoen van de schubben*), ik heb geschubb.
Schubvisch, m. —visschen.
Schuchter (*bedeesd, schuw*), bn. en bw.; —**heid**, v.
Schuddebol (*persoon*), m. en v. —len.
Schuddebollen (*met het hoofd schudden*), ik heb geschuddebold.
Schudden (*heen en weer bewegen*), ik heb geschud; —**er**, m.; —**ing**, v.
Schuijer (*borstel*), m. —s.
Schuijeren (*met den borstel reinigen*), ik heb geschuijerd; —**aar**, m.; —**ing**, v.
Schuif (*lade*), v. schuiven.
Schuifelaar (*kluiplooper, pantikker*), m. —laren of —s; —**ster**, v. —s.
Schuifelen (*blazen, fluiten als een slang*), ik heb geschuifeld; —**ing**, v.
Schuiffelen (*glijden*), ik heb geschuifeld.
Schuiftrompel (*trombone*), v. —ten.

Schulen (*zich bergen*), ik school, heb en ben gescholen; ook ik heb en ben geschoold. *Waar mag de man toch —*, d. i. zich ophouden; *hier schuilt iets achter*, er is eenig geheim, het is niet pluis: *er schuilt een adder onder 't gras*, er is groot gevaar onder verborgen.

Schuilvinkje (*kinderspel, verstoppertje*), o. gmv.

Schuilgaan, ik ging —, ben —gegaan. *De zonging schuilt achter donkere wolken.*

Schuilhoek, m. —en.

Schuilhouden (*zich*), ik hield mij —, heb mij —gehouden.

Schuilplaats, v. —en.

Schuim, o. gmv. *Het — der zee*; fig. — *van volk*, gemeen volk.

Schuimbekken, ik heb geschuimbekt. — *van woede.*

Schuimen (*ontdoen van schuim, zuiveren*), ik heb geschuimd. *Zij moet de soep nog —.*

Schuimer (*kluplooper*), m. —s.

Schuimlooper (*tafelschuimer*), m. —s.

Schuimpje (*gebakje*), o. —s.

Schuimspaan (*keukengerief*), v. —spanen. Fig. *poktally mensch*, m. en v. gmv.

Schuin (*scheef*, fig. *pikant*), bn. en bw.; —heid, v. *Die tafel staat —*; *een —e mop*, een gewaagde aardigheid.

Schuinen (*schuin maken*), ik heb geschuind.

Schuins, bw. *Deze kamer loopt — toe.*

Schuinsch, bn.; —heid, v. *In —e richting.*

Schuinste (*hellings*), v. —n. *De — van een heuvel.*

Schuit (*vaartuig*), v. —en.

Schuiven (*langs den grond duwen*), ik schoof, heb en ben geschoven; —er, m.

Schuivuut (*een soort van uitl*), m. —en.

Schuld, v. —en.

Schuldeloos (*zonder schuld*), bn. en bw.; —heid, v.

Schuldenaar, m. —s, —naren; —nares, v. —sen.

Schuldig (*verplicht, gehouden*), bn. en bw.

Schulp, v. —en. Ook **Schelp**.

Schulpzaag (*grootte houtzaag*), v. —zagen.

Schuren (*in de schuur brengen*), ik heb geschaurd.

Schuren (*wrijven*), ik heb geschuurd; **schurfschurft** (*huidziekte*) v. en o. —[sel, o. —schurft (*schurftig*), bn. en bw.; —heid, v. —schurftig, bn.; —heid, v. *Een — schaaap.*

Schurk (*schelm*), m. —en.

Schurkachtig, bn. en bw.; —heid, v.

Schurken (*zich wrijven*), ik heb mij geschurkt.

Schurkerij (*schelmerij*), v. —en.

Schut (*geschut*), o. gmv.

Schut (*scherm*), o. —ten.

Schutblad (*deel van den band eens boeks, ook dekblad*), o. —en.

Schuts (*bescherming*), v. gmv. *Spanje vroeg — aan de Engelsche vee!* (1633).

Schutsbrief (*handvest, privilegie*), m. —brieven.

Schutsel, o. —s.

Schutsengel (*beschermengel*), m. —en.

Schutsluis (*waterkering*), v. —sluizen.

Schutten (*opsluiten: ook verhinderen*), ik heb geschut: —er, m.: —ing, v.

Schutter (*gewapend burger*), m. —s.

Schutterig (*erg druk, zenuwachtig*), bn.; —heid, v. *De —e heer Bruis*. (C.O.)

Schutterij (*gewapende burgerij*), v. —en.

Schutting (*honten afsluiting*), v. —en.

Schuur, v. schuren.

Schuw (*beangst*), bn. en bw. —heid, v.

Schuwen (*vermijden*), ik heb geschuwd.

Sconto, ook **disconto** (*korting*), o. —'s.

Scorbut (*scheurbuik*), o. gmv.

Scriba (*schrijver, geheimschrijver, secretaris*), m. —s.

Scrupel (*medicinaal gewicht, gelijkstaande met 1.302 gram*), o. —s.

Scrupuleus (*nauwgezet van geweten, angstig*), bn.

Scrutineeren (*uitvorschen, doorgronden: fig. stemmen inzamelen*).

Sculpsit (*hij heeft het gegraveerd*). Zie **Sc**.

Sculptuur (*beeldhouwkunde; snijkunst; beeld- en snijwerk*), v. gmv.

Séance (*zitting, vergadering*), v. —s.

Secans (*wisk. snijlijn*), v. secanten.

Secludeeren (*uitsluiten*).

Seclusie (*uitsluiting*), v. gmv.

Secondair (*ondergeslacht, afhankelijk*), bn.

Secondant (*helper, bijzonder in een tweegevecht; onderwijzer aan een instituut of kostschool*), m. —en.

Secondante (*onderwijzeres*), v. —s.

Seconde, secunde ($\frac{1}{60}$ minuut: *meetk. teeken*), v. —n.

Secondeeren (*bijstaan, helpen, begeleiden*).

Secundo (*muz., tweede stem*), v. gmv.

Secundo (*ten tweede*), bw.

Secrétaire (*schrijftafel of -kast; ook bekend stuk huisraad*), v. —s.

Secretariaat (*ambt van secretaris*), o. —aten.

Secretarie (*bureau van den secretaris*), v. —ën.

Secretaris (*geheimschrijver, griffier, ambtenaar; ook vogel*), m. —sen.

Sectaris (*volgeling eener sekte*), m. —sen.

Sectie (*insnjding, afdeling*), v. —s, —iën.

Sector (*gedeelte van een cirkel begrepen tusschen twee straten en een boog*), m. —s, —en.

Seculariseeren (*wereldlijk maken, geestelijk gestichten verkoopen*).

Secunda (*muz., de tweede toon na den grontoon*), v.

Secureeren (*verzekeren, in veiligheid stellen*).

Secureiteit (*zekerheid, veiligheid*), v. gmv.

Secuur (*zeker, vast*), bn.

Sedes (*zetel, woonplaats*), m. — *apostolice*, pauselijke stoel.

Seditie (*oproer, muiterij, rustverstoring*), v. —tiën, —ties.

Seditieus (*oproerig, muitziek*), bn.

Seductie (*verleiding*), v. gmv.

Seduisant (*verleidelijk*), bn.

Segment (*afsnijding; gedeelte van een cirkel begrepen tusschen een koorde en een boog*), o. —en.

Segno (*dal*) (*muz., van het teeken af weder te beginnen*), o.

Segrijn (*sljn gekorrelt leder*), o. —en. [*band*].

Segrijnen (*van segrijn gemaakt*), bn. *Een —*

Seigneur (*adellijk heer*), m. —s. *Grand —*, groote hans; *den grand — spelen*, den gebraden haan uithangen.

Seigneurie (*adellijk goed*), v. —rieën.

Sein (*een teeken, signaal*), o. —en.

Seinen, ik heb geseind: —er, m. *Wij zullen hem het nieuws —*, d. i. telegraphereen.

Seizoen (*jaargetij*), o. —en.

Sejour (*verblijf*), o. gmv.

Sejourneeren (*verblijven, een tijdlang wonen*).

Sek (*zeker zoete Spaansche wijn*), v. gmv.

Sekreet (*privaat*), o. sekreten.

Sekse (*kunne, geslacht*), v. —n. *De schoone —*.

Sekte (*geloofspartij*), v. —n. [*ventjer*].

Sekuur (*zeker, precies, nauwgezet*), bn. *Een*

Sela (van voren af! *Let op!*)
Selderij (groente), v. gmw.
Seldremment (dronnems), tw.
Select (uitgelezen, uitverkoren), bn.
Selectie (keus, verkiezing), v. —s, —tiën.
Selene (de maangodin, de maan), v. gmw.
Seleniet (maanbewoner), m. —en.
Selenograaf (maanbeschrijver), m. —grafen.
Semblant (schijn), o. *Faire* —, doen alsof.
Semester (halfjaar), o. —s.
Semestraal (halfjarig), bn.
Semi (half), bn. —arts (iemand die nog niet als arts bevestigd is: —colon (koppapunt), v. —s.
Seminarist (kweekeling van een seminarium), m. —en.
Seminarium (kweekschool, bv. voor toekomstige R. K. godsdienstleeraars), o. —s, —naria.
Semitisch (van Sem afstammende), bn.: —e talen, als Hebreeuwsch, Arabisch, enz.
Semperflorens (altijd bloeiend): —virens (altijd groeiend).
Senaat (de raad der ouden, hooge raadsvergadering, Eerste Kamer), m. senaten.
Senator (raadshcer), m. —en.
Senatus-consult (raadsbesluit, decreet), o.
Senneblad (plantk. afrijvend geneesmiddel), o. —bladen.
Senepant (geneeskrachtige plant), v. —en.
Senestruik, m. —en.
Senior (de andere, oudste), bn. Zie **Sen.** of **Sr.**
Sensatie (gevaarwording, gevoel: beweging, gisting, geruisch), v. —s, —tiën.
Sensibel (gevoelig, teer; erkentelijk, dankbaar), bn.
Sensitief (zinnelijk, vatbaar voor indrukken), bn.
Sensualisme (trek naar het zinnelijke), o.
Sensualist (zinnelijk mensch), m. —en.
Sensualiteit (zinnelijkheid), v. gmw.
Sensueel (zinnelijk, wellustig), bn. en bw.
Sententie (uitspraak, zin- en zedenspreuk, korte gedachte; rechterlijke uitspraak, vonnis), v. —tiën, —ties.
Sententius (zin- of leerrijk, kernspreukig, vol schoone gedachten), bn.
Sentiment (gevoelen, denkwijs, gedachte: gevoel, neiging), o. —en.
Sentimentaliteit (sentimenteelheid, overgevoelighed), v. gmw.
Sentimenteel (overdreven en belachelijk gevoelig), bn. en bw. *Gij zijt te — in het kiesen van zijn pet (C. O.)*.
Separaat (afgezonderd, bijzonder), bn.
Separabel (scheidbaar, afscheidelijk), bn.
Separatie (scheiding), v. —s, —tiën.
Separatisme (zucht tot afzondering in zake van godsdienst en staatkunde), o. gmw.
Separatist (afgescheidene), m. en v. —en.
Separatistisch (op de wijze der afgescheidenen), bn.
Separeeren (afzonderen, scheiden).
Sepia (de inktvisch, ook: het bruine sap uit de blaas van den inktvisch; bruine tint), v. gmw.
September (herfstmaand), m.
Sepentrionaal (noordelijk), bn.
Septet, septuur (muz., zevenstemmig stuk), o.
Septima, septime (muz., zevende toon van een octaaf), v.
Septuagesima (de 9e Zondag voor Paschen), v.
Sequester (beslag, arrest), o. gmw.
Sequestreeren (beslag leggen op).
Seraf (engel), m. —s: —ijn, m. —en.
Serafine (klein orgel), v. —s. —orgel, o.

Serail (paleis van den Turkschen keizer; woning der vrouwen van een Turkschen grooten), o. —s.
Serenade (avond- of nachtmuziek, eeremuziek des avonds), v. —s.
Serenissima (doorluchtige titel eener regeerende vorstin), v.
Serenissimus (doorluchtige titel van een regeerenden vorst), m.
Serge, sarge (lichte gekeperde wollen stof), v. —s.
Sergeant (onderofficier), m. —en. —s.
Sergeant-majoor, m. —s.
Sergeantsstrepen, v. mv.
Serie (reeks, orde), v. seriën.
Seriens (ernstig, plechtig, gewichtig), bn. en bw.
Sering, syring (bloem), v. seringen.
Seringbloesem, m.: —boem, m. —en; —struik, m. —en.
Sermoen (predikatie, preek), o. —en.
Serpent (slang: ook zeker slangvormig blaasinstrument), o. —en.
Serpentig (als een slang; boos, vinnig), bn.
Serpentijn (oud stuk geschet, veldslang), v. —en.
Serpentijnsteen (slangensteen, slingswijze gevlekte talksteen), o. gmw.
Serpentine (zeer lange opgerolde papierstrook, waarmee bij vroolijke feesten de deelnemers elkaar werpen), v. —s.
Servante (meid, dienavrs), v. —s.
Servet (tafeldoek), o. —ten.
Service (dienst, bediening), v. gmw.
Serviel (slaafsch, laag, kruipend), bn. en bw.
Servies (theegod, koffiegoed), o. serviezen.
Servilisme (slaafschheid), o. gmw.
Serviliteit (slaafschheid, kruiperij), v. gmw.
Serviteur (dienaar, bediende; diepgebuiging), m.
Servituit (dwang- of leendienst; bezwaar, last, b.v.: de gedwongenheid, een ander op zijn grond zekere vrijheden toe te staan), o. —tuten.
Sessie (zitting, gerechtszitting), v. sessiën, —s.
Severe (gestreng, barsch), bn.
Severiteit (ernstigheid: hard-, streng- of scherphcid), v. gmw.
Sévigne (haak- of borstspeld der dames), v. —s.
Sextant (hoogtemeter), v. —en.
Sexte (muz., zesde toon in de klankladder), v. —s.
Sexueel, sexueel (het geslacht of de geslachtsdrift betreffende), bn.
Sfeer (een bolronnd lichaam; de hemel- of wereldbol; de kring, waarbinnen iemands kundigheden of macht zich bepaalt), v. sfere
Sferisch (bol- of kogelvormig), bn.
Sfinx (fabelachtig monster der Egyptenaren; zinnebeeld van het raadselachtige), v. —en.
Sforzando (muz., versterkt, sterker), bw.
Sherif (Engelsche landrechter), m. —s.
Shilling (Engelsche en N. Amerik. munt = f 0.60), m. —s.
Shire (Engelsch graafschap), v. —s.
Shirting (weefsel voor hemden), o. gmw.
Sibil, sibille, sibylle (oude waarzegster tooverkol: profetes), v. —len.
Sibillijnsch (waarzeggend, profeteerend), bn. *De —e boeken, de —e bladen*, bij de oude Romeinen een drietal boeken gekocht van de zib van Cumae.
Sic! (zoo! dus staat er woordtelijk), tw.
Sidderen (beven, trillen, ik heb gesidderd; —ing, v.: —aal (besfaat), m.
Siepel (ii), v. —s.

Sier, v. gmv. *Goede — maken*, pret maken, lekker eten.

Sieraad, o. —raden, —radiën.

Sieren (*opschikken*), ik heb gesierd; —ing, v.; —sel, o.

Sierlijk (*fraai*), bn. en bw.; —heid, v.

Sierplant, v. —en.

Sierra (*gebergte, bergketen*), v. —'s.

Siesta (*middagslaapje, dutje*), v. —'s.

Sieur (*heer: een geringe titel, waarvan zich in de vorige eeuw de meerderen jegens de minderen belielden*), m. —s.

Siffleeren (*fluiten, uitfluiten, uitjouwen*).

Siffleur (*uitfluter*), m. —s.

Sigaar, v. sigaren.

Sigillum (*het zegel*), o.

Signaal (*het teeken, de leus, een sein*), o. —naleu.

Signaleeren, signaliseeren (*iem. signalement opgeven; door teekens aanduiden, seinen*). Zich —, d. i. zich onderscheiden, uitblinken.

Signalement (*beschrijving van het niterlijk van een persoon*), o. —en.

Signatuur (*onderteekening, handschrift, bladteekening*), v. —turen.

Signeeren (*teekenen, bestempelen, onderteekenen*).

Signet (*handzegel, cachet*), o. —ten.

Significatie (*beteekenis, aanzeggijng*), v. —ties, —tiën.

Significatief (*vol betekenis*), bn.

Significeeren (*aanduiden, aanzeggen*).

Signora (*heer, gebieder*), m. signori.

Signora (*dame*), v. signorae.

Signum (*kenteekens, beduiding, wenk; wonderteeken*), o. —s.

Sijfelen (*schuifelen*), de slang heeft gesijfeld.

Sijfelen (*onmerkbaar lekken*), het heeft en is gesijfeld.

Sijs (*snaak, kwaat*), m. siyen. *Een vreemde —, een wonderlijk —.*

Sijsje (*voegtje*), o. —s.

Sik (*kinbaard*), v. —ken.

Sik (*geit*), v. —ken.

Sikkel (*Joodsche munt*), m. —en. —s.

Sikkel (*maaiwerktuig*), v. —en, —s.

Sikkepijze (*weinigje*), o. gmv.

Silentium (*het zwijgen, stilte*), bw.

Silhouet, silhouette (*schaduwbeeld*), v. —ten.

Silhouetteeren (*in een schaduwbeeld of knipsel voorstellen*).

Sillograaf (*spottichter*), m. —grafen.

Silo (*graankuil, graankelder*), v. —'s.

Silvester-avond (*31 Dec. avond*), m. —en.

Similor (*schijnoud, halfoud*), o. gmv.

Sim (*wap*), v. —men.

Sim (*snoer, touw*), v. —men. *Onder de — hebben*, in bedwang houden.

Simonie (*woeler of winst met geestelijke ambten*), v. gmv.

Simpel (*eenvoudig, onwaazel*), bn. en bw.: —heid, v.; —tjes, bw.

Simpliciteit (*eenvoudigheid*), v. gmv.

Simplificeeren (*veereenvoudigen, verkorten*), ook: simplifieeren.

Simuleeren (*voorgeven of voorwenden, vertoonen, reinzen*). [bn.]

Simultaan (*gelijktijdig, gemeenschappelijk*).

Sinaasappel (*appelsien*), m. —s. Ook: *Chinaas-*

Sinecer (*oprecht, ongeveinsd*). [appel.]

Sineeriteit (*oprechtheid*), v. gmv.

Sintel (*uitgebrande steenkool*), m. —s. Ook: Sintel.

Sinecuur (*post die bezitting geest, zonder dat men er iets voor doet*), v. —curen.

Singel (*bruitemal met plantsoen, ook gordel*), m. —s.

Singerie (*aperij, na-aperij*), v. gmv.

Singularis (*enkelvoud*), m. en o.

Singulariteit (*vreemdheid, zondertingheid*), v.

Singulier (*zeldzaam, ongemeen, zonderting*), bn.

Sinister (*verkeerd: ongelukkig, rampspoedig*).

Sinjeur (*mijnheer*), m. —s. [bn.]

Sinopel (*groen in de wapenkunde*), o. gmv.

Sintel, m. —s. Zie **Sindel**.

Sinterklaas, Sint-Nicolaas, m.: —avond, m.; —feest, o.; —geschenk, o. —en: —goed, o. —Sint-Janskerk, v.

Sint-Nicolaas enz. Ook: **Sinterklaas**.

Sinus (*boezem, schuot, zeeboezem: de loodlijn die uit het punt, waarin een straal den omtrek des cirkels raakt, op een anderen straal valt*), m. —sen.

Sip (*leelijk*), bijw. *Wat kijk je sip!* d. i. op je neus.

Sipperlippen (*met het voorste der tong proeven*), ik heb gesipperlipt.

Sir (*Eng. titel = heer*), m. —s.

Sire (*vorstentitel*), m. gmv.

Sirene (*zeeminf. schone, verleidster; natuurk. instrument voor het meten van het aantal tontrillingen*), v. —n.

Sirenenzang (*fig. lokstem der verleiding*), m. —en.

Sirocco (*brand- of gloeiwind; een heete zuidoostenwind in Italië*), m.

Siroop, v. siropen. Ook: **Stroop**.

Sissen, ik heb gesist. *De slang sist*, d. i. maakt een sissend geluid; *het vet sist in de pan*.

Sisser (*rolletje van uitgemaakt buskruit; wisselwasje*), m. —s.

Sits (*gedrukt katoen*), o. —en.

Sitswinkel (*fig. prullenboel*), m. —s.

Situatie (*gesteldheid, toestand*), v. —tiën, —ties.

Sjaal, châle (*omslagdoek*), v. sjaals, châles.

Sjalot (*kleine ui*), v. —ten.

Sjappen (*merken, teekenen*) ik heb gesjapt.

Sjees (*tweevielig rijtuig op riemen*), v. sjeezen. Zie **Chais**.

Sjeezen (*afgwezen worden*), ik heu gesjeesd. *Hij is bij dit examen voor de tweede maal gesjeesd.*

Sjerp (*gordel van oranjeband bij dienstoedende officieren*), v. —en.

Sjofel (*kaal, armoedig*). bn. en bw.; —heid, v.; —tjes. *De min was — gekleed.*

Sjokken (*loopen zonder verkracht*), ik heb en ben gesjokt.

Sjor (*het sjorren*), m. 't Is een heele —.

Sjorren (*scheepsw. met touwen vastmaken*), ik heb gesjord: —der, m.; —ring, —touw, o.

Sjouw, v. —en. *Hij is aan de —, d. i. aan 't zwieren.*

Sjouwen, ik heb gesjouwd: —er, m.; —erij, v.

Skelet (*geraante*), o. —ten.

Skeletteeren (*het geraante eens lichaams uitdrogen en reinigen*).

Sla, v. staatje. Ook: **Salade**.

Slaaf (*lijfeigene*), m. slaven.

Slaafs, bw. *De mode — volgen.*

Slaafsch, bn. *Een —e eerbied. een —e gehoorzaamheid.*

Slaag, m. voor slagen, in: *sluag krijgen*.

Slaags, bijw. —raken.

Slaak (*doorwaart*), o. slaken.

Slaan (*trefpen*). ik sloeg, heb en heu geslagen.

Slaap (zijde van het hoofd), m. slapen.

Slaap (rust), m. gmv.

Slaapbol (plantk. papaver), m. —len.

Slab, slabbe (morsdoekje), v. —ben.

Slabbakken, slaphakken (talmen, sukkelen), ik heb geslabbakt, geslaphakt.

Slabbakker (treuzelaar), m. —s.

Slabbe (versche haring uit de Zuiderzee), v. —n.

Slabben (drinken, morsen), ik heb geslabbd.

Slabberen (morsen), ik heb geslabbberd.

Slacht (het slachten), v. gmv. November is de maand der —.

Slachten (gelijken), ik heb geslacht. Hij slacht zijn vader.

Slachten (dooden), ik heb geslacht; —er (slager), m.; —erij, v.; —ing (fig. moord, bloedbad),

Slachthuis (abattoir), o. —huizen. [v.]

Sladood (lang persoon), m. en v. Lange —.

Slag (klap), m. —en.

Slag (soort), o. gmv. Wat is hij voor een — van een man?

Slag (vogelknip), o. slagen.

Slagen (zijn pogen gelukt zien), ik ben geslaagd.

Slager, m. —s.

Slagerij, v. —en.

Slagschaduw (donkere schaduw), v. —en.

Slagveder, slagveer (grote slagen), v. —en.

Slak, siek (weekdier), v. —ken.

Slaken (loslaten, in vrijheid stellen), ik heb geslaakt. Iem. boeien —; een zucht —.

Slakkengang (trage gang), m. gmv.

Slakkenhuisje, o. —s.

Slampampen (pimpelen, brassen), ik heb geslampamp; —er (brasser), m.; —erij, v.

Slang (kruipend dier), v. —en.

Slangebeet, m. —beten; —kop, m. —pen;

—lijn (slingerende lijn), v. —en.

Slank (dun en smal), bn. en bw.; —heid, v. Een —e gestalte; een —e toren.

Slap (zwaak, loshangend), bn. en bw.; —heid, v.

Slapen, ik sliep, heb geslapen; —er, m.; slaapster, v.

Slaphakken. Zie **Slabbakken**.

Slapjes, bw. Het gaat — met de zaken.

Slaplendig (lam, traag), bw.

Slappen (verstappen), ik ben geslap.

Slaven (hard werken), ik heb geslaafd.

Slavernij, v. gmv.

Slavin, v. —nen.

Slecht (boos, misdadig), bn. en bw.; —heid, v.

Slechtbijl (met korten steel), v. —en.

Slechten (afbreken, sloopen), ik heb geslecht; —ing, v. Vestingwerken —, wallen —. d. i. met den grond gelijk maken.

Slecht hoofd (persoon), m. en v. —en.

Slechtweg (zonder omhaal), bw. Vertel mij —, wat er gebeurd is.

Siede, slee, v. sleden, sleeën; —vaart, v. —en.

Slee (wilde pruim), v. —ën.

Slee, sleeuw (zuur, wrang, stomp), bn.; —heid, v. Mijn tanden zijn — van dat onrijpe fruit, d. i. stomp.

Sleep, m. slepen. De — van een japon. Fig.

Een — van rampen, d. i. menigte.

Sleepboot, v. —en.

Sleepen (voortrekken), ik heb gesleept; —er, m.

Sleepers knecht, m. —s; —paard, o. —en; —werk, o.

Sleepvoeten (met de voeten sloffen), ik heb gesleeptvoet.

Sleet (het slijten), v. gmv.

Sleetsch, bn.: —heid, v. Kleine jongens zijn erg —. d. i. verslijten veel kleeren.

Sleeuw (stomp van tanden). Zie **Slee**.

Sleeuwigheid (bothed), v. gmv.

Siegel (houten hamer), m. —s. De — rijst en raakt (Tollens), de hamer met langen steel.

Slegge, Slei (houten hamer), v. —n, —en.

Slek, v. —ken. Zie **Slak**.

Slemp (brasserij), m. gmv.

Slemp (drank, bestaande uit melk en eiers), v. gmv. Pieter nog een kopje —?

Slempen (brassen, smullen), ik heb geslemp; —er, m.; —erij, v.

Slemplooper, m. —s; —maal, o. —maten; —partij, v. —en; —tijd, m.

Sleudriaan (sleuer), m. gmv.

Slenk (moddergat in een weg), v. —en.

Slenter (een lap), m. De —s hingen bij haar kleed.

Slenter (sleuer), m. —s. Zich aan den ouden — houden. Fig. streek, list, b.v. Met —s omgaan.

Slenteren (langzaam wandelen), ik heb geslenterd; —aar, —broer, —gang, m.

Slepen (geselecteet worden), ik heb gesleept. Een zaak —de houden; een —de gang, d. i. trage gang.

Slet (flarde; fig. laag vrouwspersoon), v. —ten.

Sleter (lapje, velletje), m. —s.

Sletvink (laag vrouwspersoon), m. —en.

Sleuf (groef, kil), v. sleuven.

Sleuv, v. gmv. De oude — volgen, d. i. gewoonte.

Sleuren (langs den gr. ind sloopen), ik heb gesleurd.

Sleutel, m. —s, —en.

Sleutelbeen (ontl. schouderbeen), o. —en.

Slentelbloem (primula), v. —en.

Slib, slibbe, slibber (slijk), v. gmv.

Slibberachtig (glad), bn.: —heid, v.

Slibberen, ik heb geslibberd; —baan (glijbaan), v.

Slibberig (glad), bn.; —heid, v.

Slierbaan (glijbaan), v. —banen.

Slieren (glijden), ik heb geslierd.

Sliersperge, sliersperge, v. —s.

Sliet (lange buigzame paal), v. —en. De — wordt angebracht (Tollens).

Slij (=zelt, een visch), v. —en.

Slijk, slijk (modder, slib), o. gmv.

Slijm, o. —en. De huid der visschen is vol —; het — der slangen, speksel.

Slijmhoest, m. gmv.

Slijp (schuurzand), o. gmv.

Slijpen, ik sleep, heb geslepen; —er, m.; —sel (stijpploep), o.

Slijpgeld, o.; —molen, m. —s; —steen, m. —en.

Slijtage (het slijten), v. gmv. In dezen dienst is veel —, heeft men veel kleeren noodig.

Slijten (afsljiten), ik sleet, heb en ben gesleten.

Slijter (verkooper in 't klein, b.v. van drank), m. —s.

Slijterij (handel in 't klein van dranken), v. —en.

Slijk, o. Zie **Slijk**.

Slikken (doorslikken), ik heb geslikt; —ker, m.; —king, v.

Slikkerig, bn. Ook: **Slijkerig**.

Sliknat, bn. —te bakkebaarden (C. O.).

Slikop (sloep), m. en v. —pen.

Slim (sluw), bn. en bw.; —heid, —migheid, v. Een —me vent, d. i. listig, schrandel, loos.

Slimmerd, m. —s.

Slimmeren (erger worden), het is geslimmerd.

Slinden (verslinden), ik slond, heb geslonden.

Slindkolk (draaikolk, poel), v. —en.

Slindpenning (werkwiester), m. en v. —en.

Slinger, m. —s. *De — eener pomp*, d. i. de zwengel.

Slingeraap, m. —apen; —**bosch**, o. —bosschen.
Slingeren, ik heb geslingerd. *Door hoop en vrees geslingerd worden*, d. i. heen en weer gevoerd worden: *laat toch uw boeken niet zoo —!*

Slingerlaan, v. —lanen; —**pad**, o. —en; —**plant**, v. —en; —**steen**, m. —en; —**uurwerk** (*pendule*), o. —en.

Slinken (*verminderen*), het slonk, is geslonken. *De groenten — bij het koken*, d. i. krimpen; *de voorraad gaat —*, d. i. verminderen.

Slinkerhand (*linkerhand*), v. gmv.

Slinkerzijde (*linkerzijde*), v. gmv.

Slinks (*links, oneerlijk*), bw.

Slinksch (*linksch*), bn. *Met —e streken omgaan*, d. i. niet recht door zee gaan.

Slijp (*niteinde*), v. —pen. *De — van een das, een jas, een hemd enz.*: de —pen van een lijkkleed.

Slijpdrager (*romustleper*), m. —s.

Slijppen (*glippen*), ik ben geslipt: —**per**, m. *Laat die goede gelegenheid nu maar niet —*, d. i. ontsnappen.

Slijptrein (*waarvan het achterste gedeelte onder 't rijden wordt afgehaakt*), m. —en.

Slobbe (*vaatdoek. fig. vrouw die in de keuken het morsigste werk verricht*), v. —n.

Slobberdoes (*vuilijk*), m. en v. —doezen.

Slobberen (*opsturpen*), ik heb geslobberd; —**ing**, v.

Slobbig (*morsig*), bn. en bw.

Slobkous (*been- en schoenbekleedseel*), v. —en.

Slodder (*morsig mensch*), m. —s.

Slodderen (*slodderen*), het heeft geslodderd.

Slodderig (*slonzig, niet net*), bn. en bw.; —**heid**, v.

Slodderkous (*fig. slonzig meisje*), v. —n.

Slodderous (*zeer morsig mensch*), m. en v. —sen.
Sloop (*vaartuig*), v. —en.

Sloeren (*scheefsw. een vaartuig meten*), ik heb gesloerd.

Sloerie (*havelooze vrouw*), v. —s; —**moer**, v. —s.

Slof (*versleten pantoffel*), v. —fen. *Hij doet alles op zijn slofjes*, d. i. op zijn dooie gemak; —**heid**, v.

Sloffen (*sleeppoeten, fig. nalatig zijn*), ik heb gesloft; —**fer**, m.

Sloffig (*lui, traag*), bn.: —**heid**, v.

Slofhak (*persoon*), m. en v. —ken.

Slok (*teug*), m. —ken. *Een —je*, een borreltje; *daar kan een — op staan*, dat is de moeite van drinken waard.

Slokachtig (*gulzig*), bn. en bw.; —**heid**, v.

Slokd rm, m. —en.

Slokken (*gulzig stikken*), ik heb geslokt; —**ker**, m.

Slokop (*gulzigaard*), m. en v. —pen.

Slokop (*wijd straatriool*), m. —pen.

Slommer (*bestommering*), m. gmv.

Slomp (*warklomp*), m. —en.

Slons (*havelooze vrouw, morsebel*), v. —zen.

Slonsachtig (*slordig*), bn.: —**heid**, v.

Slonsje (*dievenlantarentje*), o. —s.

Slonzen (*achteloos te werk gaan*), ik heb geslonsd.

Sloof (*sukkelaarster*), v. sloven.

Sloof (*voorschoot*), v. slooven.

Slooiën (*zeew. zijdelings van het schip afwijken*), ik ben geslooid.

Sloop (*overtrek*), v. —en.

Sloopen (*afbreken, slechten*), ik heb gesloopt; —**er**, m.: —**ing**, v. *Een schip —, een rij*

Sloor (*stordige vrouw*), v. —en. [*hruizen — Sloot* (*greppel*), v. —en.

Slop (*straatje dat doodloopt, nauwe doorgang*), o. —pen.

Slordig (*nalatig*), bn. en bw.; —**heid**, v.

Slorp, slurp (*slok*), m. —en.

Slorpen, slurpen, ik heb geslorpt, geslurpt.

Slot (*sluïtmiddel*), o. —en; **slotje** (*klein slot*); *doe de deur op —; iem. achter — en grendel zetten*, d. i. gevangen zetten; *iem. een — op den mond leggen*, d. i. hem het zwijgen op-

Slot (*kasteel*), o. —en. [*leggen*]

Slot (*e vde*), o. gmv. *Het — der zaak, hij — van rekening*.

Slot (*saldo*), o. —en. *Een batig —, een nadrelijg —*, d. i. bedrag in het boekhouden.

Slotvoogd (*kastelein*), m. —en.

Sloven (*zwoegen*), ik heb gesloofd; —**er**, m.

Sluiër, m. —s. *Den — aannemen*, geestelijke zuster worden: *onder den — van den nacht, van het geheim* d. i. bedekking.

Sluiëren (*bedekken met een sluier*), ik heb gesluiërd.

Sluik, v. alleen gebruikelijk in: **ter sluik** (*verholen, ongemerkt, heimelijk*), bw. uitdr.

Sluik (*van hoofdhair: plat op het voorhoofd*), bn. en bw.: —**heid**, v. *Hij droeg de haren —: — haar is voor gierigaards en benepen harten* (C. O.).

Sluiken (*ontduiken*), ik slook, heb gesloken: —**er**, m.; —**erij**, —**ing**, v.; —**handel**, m.

Sluimer (*lichte slaap*), m. gmv.

Sluimeren (*zacht en losjes slapen*), ik heb gesluismerd; —**ing**, v.

Sluimerrol (*—kussen of slauprot aan een stoel*), v. —len.

Sluip, v. slechts gebruikelijk in: **ter sluip** (*verholen, in 't geheim*), bw. uitdr.

Sluipdeur (*vestigingspoortje*), v. —en.

Sluipen (*ongemerkt voortloopen*), ik sloop, ben gesloopen; —**er**, m.

Sluiphaven (*vluchthaven voor kapers, roovers enz.*), v. —s; —**hoek**, m. —en; —**hol**, o. —en; —**koorts**, v. —en; —**moord** (*verraaderlijke moord*), m. —en; —**moordeenaar**, m. —s.

Sluipwesp (*die eieren legt op of in de larven van andere insecten*), v. —en.

Sluis (*waterkeuring*), v. sluisen.

Sluiten (*dicht doen*), ik sloot, heb en ben gesloten: —**er**, m.; —**ing**, v. *Een deur —, een haven —*, d. i. blokkeeren, den toegang versperren; *een huwelijk —, een contract —, een koop —*, d. i. aangaan.

Slungel (*opgeschoten jongmensch*), m. —s.

Slungelen, ik heb geslungeld. *Hij —t luyts de straat*, d. i. armzwaaiend loopen.

Slurf (*lange snuit*), v. —ven. *De — van een olifant*.

Slurp, m. —en. Zie **Slorp**.

Slurpen. Zie **Slorpen**.

Sluw (*listig*), bn. en bw.: —**heid**, —**igheid**, v.

Smaad (*hoon, belediging*), m.: —**heid**, v. —heden; —**naam** (*scheldnaam*), m. —namen; —**rede**, v. —nen; —**schrift**, o.: —**woord**, o.

Smaak, m. smaken. [*—en*]

Smaakloos (*in eigenlijken zin*), bn. *Zuiver water is —*, d. i. zonder smaak.

Smaakvol, bn. *Een —le verstering, een —le kleding*, d. i. getuigende van goeden smaak.

Smaaldicht (*hekelidicht*), o. —en.

Smaalschrift, o. —en.

Smacht (*afgesneden buik van een haring*), v. —en.

Smachten (*kwijnend verlangen*), ik heb gesmacht.

Smachtend (*kwijnend, vurig*), bn. en bw. *Een — verlangen; iem. — aanzien*, d. i. verliefd.

Smadelijk (*hoonend*), bn. en bw.; —heid, v.

Smaden (*beleedigen*), ik heb gesmaad; —er, m.

Smak (*geluid met de lippen*), m. —ken.

Smak (*zeker soort van vaarttuig*), v. —ken.

Smak (*zeker gewas*), v. Zie **Sumak**.

Smakelijk, bn. en bw. *Een — gerecht; eet —*, d. i. met smaak: *iem. iets — maken*, d. i. aannemelijk.

Smakeloos (*niet net*), bn. en bw. *Een — looze versiering, kleding*.

Smaken, ik heb gesmaakt. *Die wijn — goed!* d. i. is van goeden smaak; *die drank smaakt naar citroen*, d. i. heeft den smaak van citroenen; *de genogens des levens —*, d. i. genieten.

Smakken (*werpen*), ik heb gesmaktd. *Hij smakte hem tegen den grond*.

Smakken (*met de lippen klappen*), ik heb gesmaktd; —ker, m.

Smakker (*sukkelaar*), m. —s. *Hij is een rechte —*, d. i. een Jorisgoedbloed.

Smaal (*niet breed*; oudt. *gering, onaanzienlijk*), bn. en bw.; —heid, —ligheid, —te, v.

Smaaldeel (*deel der oorlogsvloot*), o. —en.

Smaaldeelen (*in kleine deelen scheiden*), ik heb gesmaaldeeld; —ing, v.

Smaaldoek (*scheepsw. vlug, wimpel*), o. gmv.

Smaalen (*schimpen*), ik heb gesmaald; —er, m.;

—ing, v. *Op iem. —*, d. i. iem. hekelen.

Smaalhans (*vrek*), m. —hanzen. — *is er kok*, het is er schraal, karig.

Smaalletjes, bw. *Hij kan — leven*, d. i. bekrompen, eventjes.

Smaalt (*zekere blauwe verf, email*), v. gmv.

Smaalte (*smalheid*), v. gmv.

Smaragd (*zeker groen edelgesteente*), o. gmv. (*als een bijzonder stuk steen*), m. —en.

Smaragden (*van smaragd*), bn. *Een — ring; de kat met haar — oogen*.

Smarotsen (*smullen*), ik heb gesmarotst. *Wij zullen —*, ik sta voor mijn part (Jan Steen, Van Zeggelen).

Smart, smart (*pijn*), v. —ea.

Smartelijk (*pijnlijk*), bn. en bw.; —heid, v.

Smarten, smarten (*bedroeven*), het heeft gesmart. *Uw ongeluk smart mij*, d. i. doet mij leed.

Smarten (*scheepsw. met zeildoek bekleeden*), ik heb gesmart.

Smarting (*scheepsw. geteerd zeildoek*), v. —s.

Smeden, ik heb gesmeed; —er, m.; —erij, v.

Wapens —, een aanslag; — *een komplot —*; *verraad —*, d. i. uitdenken; *verzen —*, d. i. slechte rijmen maken; *nieuwe woorden —*, d. i. verzinnen.

Smedig, bn. Zie **Smijdig**.

Smeedbaar, bn.; —heid, v.

Smeekbede, v. —a; —dicht (*smeekschrift in rijm*), o. —n.

Smeekeling, m. en v. —en; voor het v. ook

smeekelinge.

Smeeken (*ootmoedig vragen*), ik heb gesmeekt; —er, m.; —ing, v.

Smeekolen (*zeer fijne smidskolen*), v. mv.

Smeekschrift, o. —en.

Smeer (*vetstof*), o. 't Volk gaart het — en 't vet tot brandstof voor de lamp. (Tollens).

Smeerlap (*vette lap onder de ijzers van een slee; ook scheldnaam*), m. —pen.

Smeerplank (*zeew. lijkplank*), v. —en.

Smeerpoes (*persoon*), m. en v. —en.

Smeerprop (*prop met vet besmeerd om gaten te dichten*), v. —pen.

Smeersel (*mengsel van oliën en vetten*), o. —s.

Smeerswortel (*St. Janskruid*), v. —s.

Smeet (*worp of gooi*), m. smeten.

Smelt (*zekere visch*), v. —en.

Smelten, ik smolt, heb en het is gesmolten: —er, m.; —erij, v.; —ing, v.

Smelterig (*fig. week, zacht*), bn. —e *gevoelens* (C. O.).

Smeltkroes, m. —kroezen. *Louteren in den —*, d. i. reinigen door oplossing en zuivering.

Smeren (*iets vetvigs strijken op*), ik heb gesmeerd; **smeerder**, m.; **smeersel**, o.; —ing, v.

Smergel (*delfstof*), v. gmv.

Smerig (*vuil*), bn. en bw. *Die —e affaire met Smert*, v. —ea. Zie **Smart**. [*de politie* (C. O.).

Smerten, Zie **Smarten**.

Smet (*plek*), v. —ten. *Van vreemde —ten vrij* (Volkslied): *iem. een — aanwrijven; die daad werpt een — op zijn naam; hij kwam er niet zonder — af*.

Smetlijn (*touw met hontskool bestreken*), v. —en; —staf (*bij ziekten*), v. —fen.

Smetteloos (*zonder smet*), bn. en bw. —rein.

Smetten (*bemorsen, beutleken*), ik heb gesmet.

Smeulen, het heeft gesmeuld; —ing, v. *Het puin smeult nog*, d. i. brandt nog zonder vlam; *fig. er smeult verraad, oproer*, d. i. het dreigt: *een smeulend vuur*.

Smid, m. smeden.

Smidse (*smederij*), v. —n.

Smidshamer, m. —s; —knecht, m. —s;

—kolen, v. mv.; —oven, m. —s; —werk, o.;

—winkel, m. —s. *Smidskruideren zijn niet bang voor vonken*.

Smient (*soort van wilde eend*), v. —en. *Fig. lang, mager mensch*.

Smijdig, **smedig** (*lenig, buigzaam*), bn.; —heid, v.

Smijdigen (*smeedbaar maken*), ik heb gesmijdigd.

Smijt (*zeew. touw aan het fokkezeil*), v. —en.

Smijten (*gooien, werpen*), ik smieet, heb gesmeten; —er, m.

Smireel (*een visch*), m. —en.

Smis, smisse, v. smissen. Zie **Smidse**.

Smoddig (*morsig, vuil*), bn. en bw. *Wat ziet dat kleedje er — uit!*

Smoel (*verbasterd van muil*), m. —en. gmv.

Smoelen (*vleien, mooi praten*), ik heb gesmoesd.

Smoken (*rooken, tabaksdamp uitblazen*), ik heb gesmoekt; —er, m.

Smokkel (*stuijkhandel*), m. gmv.

Smokkelen, ik heb gesmokkeld: —aar, m.;

—arij, v.; —ing, v.

Smokkelgoed, o. —eren; —handel, m.;

—waar, v. —waren.

Smook (*dikke rook*), m. gmv.

Smoordronken (*ery beschonken*), bn.

Smoorlijk (*ery, onbeschrijfelijk*), bw. *De jongen was — vertiefd*.

Smoorvol (*zeer vol*), bn. *Het zautje was —*, d. i. eivol.

Smoren (*stikken, verstikken*), ik ben of heb gesmoord; —ing, v.

Smots (*een slons*), v. —en.

Smotsen (*bemorsen*), ik heb gesmotst.

Smotsig (*vuil*), bn. *Een —e werkerrouw*.

Smous (*scheldnaam voor jood*), m. —en. *Fig. bedrieger*.

Smous (*langharig hondje*), m. —en. *Het is een —je.*
Smousachtig (*joodachtig*) bu. en bw. —st.
Smousen (*bedriegen*), ik heb gesmouste: —rij, v.
Smoushond, m. —en.
Smousjassen (*kaatspel*), ik heb gesmouste.
Smout (*bij letterzetter's: titel- en tabelwerk; bij kaarsenmakers: gesmolten vet om kaarsen te maken*), o. gmv.
Smoutachtig (*smoutig*), bn.
Smouten (*met vet insmeren*), ik heb gesmout.
Smouterig (*vettig, reuzelachtig*), bn.
Smoutig (*retachtig*), bn.: —heid, v.
Smuigen (*heimelijk zich te goed doen*), ik heb gesmuigd: —er, m.
Smuik, v. slechts gebr. in de bijw. uitdr. **fer smuik** (*heimelijk*).
Smuik (*opschik, sieraad toof*), m. gmv.
Smukken (*opschikken, versieren*), ik heb gesmukt.
Smul, v. —len. *Hij houdt van de —*, d. i. van goede sier.
Smulbaard (*lekkerbek*), m. —en: —broer, m. —s; —dagen, m. mv.; —jurk (*morsjurk*), v. —en.
Smullen, ik heb gesmuld: —er, m.: —ing, v.
Smullig (*morsig*), bn.: —heid, v.
Smulpartij, v. —en.
Snaak (*grappenmaker*), m. snaaken.
Snaaks (*kluchtig, kuddig, grappig*), bw.
Snaaksch, bn.: —heid, v. *Een — gezegde.*
Snaakshoofd (*beeldje, kabouter*), o. —en.
Snaar (*koord van een speeltuig*), v. snaren. *De snaren spannen, tokkelen*, een instrument heetelen: *die — moet ge bij hen niet aanroeren*, daar moet ge niet van spreken; *alles op havens en snaren zetten*, alles op het spel zetten, hemel en aarde bewegen; *hij zaagt altijd voort over dezelfde snaar*, hij slaat steeds op hetzelfde aanbeeld.
Snaar (*schoonuster*), v. snaren.
Snaak (*bits woord*), m. —ken.
Snakerig (*aardig, grappig*), bn.: —heid, v.
Snakerij (*grap*), v. —en.
Snakken, ik heb gesnakt. *Het vischje snakke naar het water; — naar lucht, naar vrijheid*, d. i. hev'ig verlangen.
Snap (*hap, greep*), m. —pen.
Snapachtig (*prantachtig*), bn.: —heid, v.
Snaphaan (*geweer; fig. gauwdief*), m. —hanen.
Snappen (*gruipen, begrijpen*), ik heb gesnapt: —er, m.
Snapper (*babbelaar*), m. —s.
Snapperij (*gepraat*), v. —en.
Snaps (*slok, borrel*), m. —en.
Snar (*winning, fel*), bn. en bw.; —heid, v. *Deze arbeidster is wat — in den mond.*
Snarenmaker, m. —s; —speelster, v. —s; —speeltuig, o. —en: —spel, o.; —speler, m. —s; —tuig, o.
Snarrig (*snaar, winning*), bn.: —heid, v.
Snaars, sners (*weinigje, zierige, nietigheid; ook: roes*), v. ik heb er geen — voor over: *Hij heeft een — aan.*
Snater (*snoud, bel*), m. —s. gmv.
Snateren (*babbelen*), ik heb gesnaterd; —aar, m.
Snauw (*het snauwen*), m. —en.
Snauw (*grootte tweemaster*), v. —en.
Snauwen (*toegraven*), ik heb gesnauwd: —er, m.
Snavel (*sneb der vogels*), m. —s. Fig. *mond. Roer toch je — niet zoo!* gmv.
Sneb, Snebbe (*snavel*), v. snebben.
Snebbig, bn. Zie **Suibbig**.

Snede, Snee, v. sneden, sneeën. *Een — brood, koek, enz. De — van een jas, een japon. De — van een vers* (zie **Caesuur**). *Een boek verijld op —*. *Hij kreeg een leelijke — over zijn aangezigt*, d. i. hij werd diep beleedigd; *het antwoord kwam juist ter —*, d. i. op het juiste oogenblik; *hij heeft een — aan*, d. i. hij is niet nuchter meer.
Snedig, bn. en bw.: —heid, v. *Een —e opmerking*, d. i. zeer juiste, gevatte.
Sneeg (*snedig*), bn.
Sneep (*visch*), m. —en.
Snees (*twintigtal*), o. sneezen.
Sneeuw (*stof*), v. gmv.; (*blankheid*), o. gmv.
Sneeuwbaan, v. —anen; —bal, m. —len; —balletje (fig. *glaasje klare jenever met suiker*), —s; —bank (*wolk*), v. —en: —berg (*sneeuwhoop*), m. —en: —bes (*heester*), v. —sen: —blank, —wit, bn.; —blind, bn. (*de meeste vogels worden sneeuwblind*); —bui, v. —en; —grens, v. —zen: —linie (*grens der sneeuw op de bergen*), v. —liniën; —klokje (*voorjaarsbloemijje*), o. —s.
Sneeuwen, onp. w., het heeft gesneeuwd.
Sneeuw wit, bn. —haar, d. i. erg wit hoofdhaar.
Sneezen (*schacteren*), ik heb gesneezd.
Snek (*raadje in een uurwerk*), v. —ken.
Snel (*een kan*), v. —len. *De stroop—*.
Snel (*vlug*), bn. en bw.: —heid, —ligheid, v.
Snellen (*spoeden*), ik ben gesneld.
Snellooper, m. —s; —schrijver, m. —s; —trein, m. —en; —zeiler (*goed bezeild schip*) m. —s.
Snepper (*laatvljm*), m. —s.
Snerken (*in boter braden*), ik heb gesnerkt: —ing, v. *Een hontje —*. [snerpt.
Snerpen (*snijden, gloeten*), de wonde heeft gesnerpend, bn. *Een —e wind, —e koude*, d. i. snijden.
Sners, v. —en. Zie **Snars**.
Snert (*crutenseep*), v. gmv.
Sneukeren (*smullen*), ik heb gesneukerd.
Sneuvelen (*vallen op 't slagveld*), hij is gesneuveid.
Sneven (*sneuvelen*), hij is gesneefd.
Suibbig, bn.: —heid, v. *Een — meisje*, d. i. winnig, scherp van taal. Ook **Snebbig**.
Snijbank, v. —en; —boon, v. —en.
Snijden, ik sneed, heb gesneden: —er, m.; —ing, v. *Dat snijdt door het hart, door de ziel*, d. i. trett pijnlijk; *ik ben in dien winkel erg gesneden*, d. i. afgezet; *de kaas —*, een pronker zijn; *wijn —*, d. i. mengen; *het meisje snijdt daar van twee kanten*, er zijn dubbele verdiensten, winsten.
Snijder (*kleermaker*), m. —s. gmv.
Snijderen (*het kleermakersvak op kleineschul uitoefenen*), ik heb gesnijderd.
Snijdersambacht, o. gmv.; —gezel, m. —len; —gild, o. —en; —tafel, v. —s.
Snijkamer (*ontledkamer*), v. —s; —lijn, v. —en: —punt, o. —en; —tand, m. —en.
Snik (*het smikken*), m. —ken. *Hij was op het punt den jongsten — te geven*, d. i. te sterven; *de laatste —* (C. O.).
Snik, bn. *Dit meisje is niet recht —*, niet recht wijs.
Snik (*trekschuif in Friesland*), v. —ken.
Snikheet (*drukkend warm*), bn.
Snikken (*hikkend schreien*), ik heb gesnikt.
Snip (*vogel*), v. —pen.
Snippel (*veepje oranjeſchil*), v. —s. Ook **Snip-Snippen** (*snipperen*), ik heb gesnipt. [per.

Snippenei, o. —eren: —jacht, v. —en: —net, o. —ten: —tijd, m.: —vangst, v.
Snipper, v. Een *koek met —s*. Zie **Snippel**.
Snippen (in *snippers snijden*), ik heb gesnipperd: —aar, m.
Snipperkoek, m. —en? —mand; *pruttenmand*, v. —en: —uur (*verloren uur*), o. —uren: —werk, o.
Snirsen (*snorken*, ook *sissen*), ik heb gesnirst: **Snit** (*kerf bijl*), m. —ten. [—sing, v.
Snit (*vorm, fatsoen*), v. —ten. *Het — van een kleedingstuk*, d. i. de snede.
Snoeien, ik heb gesnoeid: —er, m.: —ing, v.; —sel (*afval*), o.
Snoek (een *visch*), m. —en: als stofnaam, v. Een — *vangen*, in 't water vallen; *hij voelde er zich op zijn gemak als een — op zolder*, d. i. hij was er niet in zijn element.
Snoekachtig (*erraatzuchtig*), bn.
Snoep (*snoeperij*), m. gm.v.
Snoepachtig, bn.: —heid, v. Een — *kind*, dat *gaarne snoept*.
Snoepen, ik heb gesnoept: —er, m.: —erij, v.
Snoeperig (*lief, aardig*), bn.: —heid, v. Een — *kantje, een — mutsje*.
Snoeperij (*lekkers, lekkerrij*), v. —en.
Snoepgoed, o. gm.v.
Snoepig, bu.: —heid, v. *Jasper zat bij 't — Kluwtje* (Staring), d. i. mal, minziek!
Snoeplust, m. gm.v.
Snoepreisje (*kleine reis, die men in stille doet*), o. —s.
Snoepsch (*snoepachtig*), bn.: —heid, v.
Snoepstafel, v. —s.
Snoepwinkeltje, o. —s.
Snoer (*gevlochten koord*), o. —en. Een — *van parelen, korallen: iem. aan zijn — krijgen*, tot zijn partij overhalen: *een hals—*.
Snoeren, ik heb gesnoerd. *Iem. den mond —*, d. i. tot zwijgen brengen.
Snoes (*lieveling, ook snoeshaan*), m. —zen. gm.z.
Snoeshaan (*pocher, zonderling*), m. —hanen.
Snoet (*snuif*), m. —en. De — *van een varken, hond, enz.*
Snoeven (*pochen*), ik heb gesnoefd; —er, m.; —erij, v.
Snoed (*boos, misdadig*), bn. en bw.; —heid, v.
Snoedaard (*booswicht*), m. —s.
Snor (*snorrend geluid; roes*), m. Een — *aanhebben*, d. i. dronken zijn.
Snor (*knevelbaard*), v. —ren.
Snorbaard (fig. *man met een zwaren knevel*), m. —en.
Snork (*het snorken*), m. —en.
Snorken, suurken, ik heb gesnorkt, gesnurkt; —er, m.: —erij (*snoeverij*), v.
Snorrebot (*speelgoed*), o. —ten.
Snorren (*brommen, snel loopen*), ik heb en heb gesnord.
Snorwagen (*reiskoets*), m. —s.
Snot (*neusvocht*), o. gm.v.
Snot (*drees bij paarden*), v. gm.v.
Snotneus (*kuwjongen*), m. en v. —neuzen. gm.z.
Snotolf (eig. *snotwolf*) (*visch*), m. —olven.
Snotteren (fig. *krijten*), ik heb gesnotterd.
Snuif (*reuk*), v. Ik heb er de — *van*, d. i. de lucht van, ik heb het in de gaten: *hij gaat naar de laatste — gekleed*, d. i. naar de laatste gril der mode.
Snuffelen (*snuiven*, fig. *doorzoeken*), ik heb gesnuffeld; —aar, m.: —ing, v. De *hond snuffelde het vertrek door; wij zullen eens in zijn papieren —*.

Snuffen (*snuiven*), ik heb gesnufft: —fer, m.
Snuigger (*schrander*), bn. en bw.; —heid, v.
Snuif (*gemulen tabak*), v.: —ven, van meer soorten.
Snuiftabak, v.
Snuisterij (*kleinigheden, kramerijen*), v. —en.
Snuif (*vleezig deel van den bek van sommige dieren*), m. —en. De *snuif van een olifant*. Zie ook **Snoet**.
Snuif (*afval van vlas*), v. en o. gm.v.
Snuiten, ik snoot, heb gesnoten. *Den neus —; de kaars —*.
Snuiten (een *stuk hout afronden*), ik heb gesnuifd.
Snuiter (een *schuur met een hutsje er op om de kaarsepit af te knippen*; fig. *gruppenmaker, zonderling*), m. —s.
Snuitsel, o. gm.v.
Snuiven, ik snooft, heb gesnoven: —er, m. —s; *Hij snooft woede, of van woede*, hij was in hooge mate vertoornd.
Snuivertje (*klein kookhuisje*), o. —s.
Snurken (*ronken*). Zie **Snorken**.
Sober (*matig*), bn. en bw. —heid, v.
Sociaal (*maatschappelijk*; *gezellig*), bn. Een — *democraat*, een man der volkspartij.
Socialisme (*leer van de maatschappelijke volmaaktheid en gelijkheid*), o. gm.v.
Socialist (*aanhanger of voorstander van het socialisme*), m. —en.
Sociëteit (*gezelschap, genootschap, vereeniging, ook het gebouw*), v. —en.
Soda (*zoutasch*), v. gm.v.: —water (*kunst-mineraalwater*), o. —en.
Soebatten (*aanhoudend vleidend vragen*), ik heb gesoebat; —er (*kruidend vleier*), m.
Soep (*afkooksel, fig. omhaal*), v. —en.
Soeperig (fig. *langdradig*), bn.: —heid, v. De *redevoering, preek enz. was wat —*.
Soes (*dommel*), m. soezen.
Soes (*tuartje*), v. soezen.
Soezen (*suffen, slapen, droomen*), ik heb gesoезд: —er, m.
Soezurig (*dommelig*), bn.: —heid, v.
Sofa (*rustbank, canapé*), v. —s.
Soi-disant (*zoegenamed*), bn. Een — *professor, een — bisschop*, d. i. zich noemend, gewaand.
Soirée (*avondgezelschap*), v. —s.
Soja (*Japansch praeparaat van zeker boonenmeel om aan vleeschspijzen een pikanten smaak te geven*), v. gm.v. —saus, een pikante **Sok** (*korte kous*), v. —ken. [saus.
Sokkerig, bn. Een — *e vent*, een domme vent, een kalf Mozes.
Sola (*enkel; sola-wissel, enkele wisselbrief, door geen anderen gevolgd*).
Sold (*betaling, soldij*), o. gm.v.
Soldaat, m. —daten; vroeger *soldenier* en *soudenier*.
Soldatesk (*naar krijgsmanswijze*), bn.
Soldeer (*soldeerst*), o. gm.v.
Soldeerbout, m. —en.
Soldeeren (*aanhechten met soldeerst*); —der, m.: —sel, o.: —ing, v.
Soldeerijzer, o. —s; —werk, o.
Soldij (*bezoldiging*), v. —en. *Troepen in — nemen*.
Solemneel (*plechtig, plechtstatig*), ba. en bw. Een — *e dienst of mis in de R. C. kerk*.
Solemniseeren (*viëren, plechtig gedenken*).
Solemniteit (*plechtigheid, feestelijkheid*), v. —en.
Solfège (*muz. studie der noten en intervallen*), v. gm.v.

Solfer (zwavel), o. en v. gmv. Zie **Sulfer**.

Solidair (allen voor één, en één voor allen; gezamenlijk en afzonderlijk), bn. en bw. Ieder der deelhebers is — aansprakelijk.

Solidariteit (aansprakelijkheid voor zich zéén en voor allen; gewoel van één-zijn met anderen), v. gmv.

Solide (dicht, vas, grondig, genoegzaam; stipt zijn verplichtingen nakomend), bn. en bw.

Solideeren (bevestigen, verzekeren).

Soliditeit (hechtheid, duurzaamheid, ver-trouwbaarheid), v. gmv.

Solist (solozanger, solospeler), m. —en.

Solitair (kluizenaar), m. —s.

Solitair (eenzaam, ongezellig), bn. en bw.

Solitude (eenzaamheid; woestijn), v. gmv.

Sollen (spelen), ik heb gesold. De leerlingen — met hem, d. i. houden hem voor den gek; 'k Laat naar koninklijke wijs 't volkje met me —. (De Gen.)

Sollicitant (verzoeker, mededinger), m. —en.

Sollicitante, v. —n.

Sollicitatie (verzoek, mededinging), v. —tiën, —s.

Solliciteeren (verzoeken, om iets aanhouden).

Solliciteur (wettig aangesteld persoon, om zaken voor anderen, bijzonder bij de Regeering te bezorgen), m. —s.

Solmizeeren, solfeeren (de klankladder of de noten, do, re, mi, fa, sol, la, si, afzingen; het muzikaal A. B. C. zingen).

Solo (muz., alleen, zonder begeleiding of hulp), bw.

Solo (alleenspel, alleenzang), m. —s.

Solécisme, solecisme (taalfout, bijzonder tegen de spraakkunst), o. —n.

Solstitium (zonnestilstand, zonnekeering op 21 Juni en 23 Dec.), o. gmv.

Solvabel, solvent (in staat te betalen), bn.

Solvabiliteit (vermogen om te betalen), v. gmv.

Solveeren (oplossen, betalen, afdoen).

Solvit (hij of zij heeft betaald).

Som (optelling), v. —men. De proef op de — (= het vraagstuk) maken.

Somber (duister), bn. en bw.; —heid, v. Fig. neerslachtig, droevig.

Somma (bedrag), v. gmv.

Sommatie (oproeping, aanmaning, opvoerde-ring), v. —tiën, —ties.

Sommeeren (dagvaarden, oproepen, aanmanen).

Sommer (scheepsw. zware eiken balk), m. —s.

Sommige (eenige, enkele), telw. Van de knapen, menschen, honden, paarden enz. zijn — bij het ongeluk gewond.

Sommigen (enkelen), mv. Velen gaan eranen doen, slechts — kunnen slagen.

Sommiteit (hooge bergtop, ook voor naam persoon), v. —en.

Sonnambule (slaap- of nachtwandelaar, vooral helderziende (vrouw) door het magnetisme), m. en v. —s.

Sonnambulisme, sonnambulismus (slaap-wandeltucht, helderziendheid in den magnetischen slaap), o. gmv.

Somp (moeras), v. —en.

Sompig (moerassig), bn.; —heid, v.

Somptueus (prachtig, verkwistend), bn.

Somptvogel (poelvoegel), m. —s.

Soms, somtijds, somwijlen (nu en dan), bw.

Sonate (muziekstuk voor het klavier of de piano-forte, ook voor orkest, met weinig of geen begeleiding), v. —n, —s.

Sonde (werktuig, om de diepte en gesteldheid

veener wonde te onderzoeken, peilstift), v. —s.

Sondeeren (de diepte onderzoeken; uitvoerschen; trachten uit te vorschen; potten); —ijzer, o.; —ing, v.

Sonnet (klinkdicht, rijmdicht van vier coupletten en veertien regels), o. —ten.

Sonore, sonorisch (welluidend, breedklinkend), bn.

Sonoriteit (welluidende klank), v. gmv.

Soort (aard), v. en o. —en. Wat — van waard is het? Een raar — van menschen, d. i. slag; — zoekt —, d. i. gelijk zoekt gelijk.

Soortelijk (volgens de soort), bn. —e zwaarte, d. i. betrekkelijke zwaarte der stoffen; het — gewicht der lichamen (nat.).

Soortgelijk (dergelijke). bn. —e praatjes vallen mij niet.

Soos (sociëteit), v. gmv.

Sop, o. en v. —pen. De — is de kool niet waard, de zaak is van geringe beteekenis; ze zijn met hetzelfde — overgoten, het zijn vogels van één veeren; het ruime — d. i. de zee.

Sophisme (drogrede), o. —n.

Sophist (drogredeenaar), m. —en.

Sophisterij (spitsvondigheid), v. —en.

Sophistisch (spitsvondig, bedrieglijk), bn.

Sophistiseeren (den drogredeenaar spelen).

Soppedoppen (onmatig indoopen), ik heb gesoppedopt.

Soppen (indoopen), ik heb gesopt: —er, m. Hij kan niet ruim —, d. i. hij heeft het niet breed.

Sopraan (bovenstem), v. sopranen. —zingeres: mezzo—, tusschen sopraan en alt.

Soprano (muz., de hooge of bovenstem), v.

Sorbe (vrucht van den —boom), v. —n.

Sorbeboom (lijsterbesboom), m. —en.

Sorbet (een verfrisschende drank), o. gmv.

Sorbonne (een oude hoogeschool te Parijs, waar onbemiddelde jongelieden tot wereldlijke priesters werden opgeleid; ook: de godgeleerde faculteit te Parijs), v. gmv.

Sordine, sordine (woondemper), v. —s.

Sorditeit (vuil- of morsigheid, schandelijke gierigheid), v. gmv.

Sornetten (ongerijnde taal, sprookjes, onnoozel en zot gesnap), v. mv.

Sortabel (geschikt, gepast, geëvenredigd), bn. Een — huwelijk.

Sorteeren (uitzoecken, in soorten schiften); —der, m.; —ing, v.

Sortie (uitgang; nitval bij een belegering; ook: lichte damesmantel), v. —s.

Sottise (zotheid, gekheid, domheid; onbetamelijheid), v. —s.

Sotto voce (muz., met een zachte, doffe stem).

Sou (Fransche kopermunt, = 2½ cent), m. —s.

Soubrette (kamenier, stuwe kamerjuffer zonder op het tooneel), v. —s, —n.

Soudenier (soldaat), m. —en, —s. vero.

Souffleeren (voorzeggen op het tooneel; in-fluisteren, inblazen).

Soufflet (klap, nuilpeer, oorveeg), m. gmv.

Souffleteeren (oorvrijgen of klappen uitdeelen).

Souffleur (inblazer, rolvoozagger), m. —s.

Souffrance (leed, lijden), v. —s.

Souffrant (lijdend, ziekelijk), bn.

Souffre-douleur (zondenbok), m. Hij is de — zijner kameraden (mv. = souffre-douleur).

Souffreeren (lijden, ondergaan; toelaten, souffreeren (zwavelen). [duiden].

Soullageeren (verlichten, verzachten; vertroosten).

Soullagement (verkwikking, verlichting), o. gmv.

Soumis (onderdanig, gedwen), bn.
Soumissie (onderwerping), v. gmv.
Souppoon (argwaan, verdenking), m. —s.
Soupponeeren (verdenken, mistrouwen, wantrouwen).
Soupponneus (achterdochtig), bn.
Soupeeren (het avondmaal gebruiken).
Souper (avondeten), o. —s. —tje, soupetje.
Souple (lenig, buigzaam, handelbaar), bn.
Souplesse (buigzaamheid, lenigheid; rekbaarheid), v. gmv.
Sourdine (demper), v. —s. A la —, in het geniep.
Souspied (voetrien, aan de broek hevestigd, om ze strak te houden), m. —s.
Soussigneeren (ondertekenen).
Soutane (lijfrok, R.K. priesterkleed), v. —s.
Souteneeren (ondersteunen, in stand of staande houden, verdedigen, beweren).
Souterrain (onderwirdsch gewelf of vertrek).
Soutien (bijstand, steun), m. —s. [o. —s.
Souvenir (aandenken; herinneringsgeschenk; schrift- of zakboekje), o. —s.
Souverein (oppermachtig), bn. en bw.
Souverein (gebieder, vorst), m. —en.
Souveriniteit (oppernachtige heerschappij), v. gmv.
Spa (graafwerktuig), v. Zie **Spade**.
Spa (laat), bw. Zie **Spade**.
Spaak (lang hout), v. spaken. Iem. een — in het wiel steken, d.i. tegenwerken.
Spaak, bw. — loopen, in de war loopen.
Spaan (buigzame houtreep), v. spanen. Boter —, d.i. platte houten lepel.
Spaander, m. —s. Waargehakt wordt, vallen —s, in elk gevecht vallen van weerszijden dooden.
Spaandershaak (gereedschap der scheepslimmerlui), m. —haken.
Spaansch, bn. en bw. (o. als zn.) *Het was een —e tijd*, d.i. een treurige, rampspoedige tijd; *het ging er — toe*, d.i. ruw, hardvochtig; *dat klinkt —*, d.i. vreemd; *hij heeft het —*, d.i. hard, armoedig; *de —e pokken*, zeer gevaarlijke pokken; *een —e vlieg*, trekpleister; *—e zeep*, witte harde zeep; *—e peper*, Indische peper; *op zijn — gekleed zijn*, d.i. naar de —e mode; *een —e ruter*, een versperring van paalwerk, ook Friese ruter; *— riet*, duu vlechtriet; *— groen*, kopergroen, ook kunstgroen; *— leder*, marokijn leder.
Spaarbank, v. —en.
Spaarpot, m. —ten.
Spaarzaam (zuinig), bn. en bw.; —heid, v. *De Holl. jongen is niet — met woorden*. (C. O.)
Spaath (soort van mineraal), o. gmv.
Spade, **Spa** (graafwerktuig), v. spaden.
Spade (laat), bn.; als bw. ook **Spa**. *In den —n nacht*; *de —e tranen*, —regen; *vroeg en —*.
Spadeling (nakomer, achterblijver), m. —en.
Spaden (graven), ik heb gespaad.
Spadille (schoppenaas of hoogste troef in het quadrillespel), v. —s.
Spahi (Turksche ruter), m. —s.
Spalier (latwerk of staketsel voor leibomen),
Spalk (lasch), v. —en. [o. —en.
Spalken, ik heb gespalkt; —ing, v.; —hout, o. *Een gebroken been —*, d.i. stevig binden.
Spalling (varken beneden het jaar), m. —en.
Spalten (splijten). Zie **Tweespalt**.
Span, **Spanne** (lenige gelijk de span eener hand), v. —nen. *Een — paarden*, ossen, d.i. een koppel; *een versch — paarden*; *deze kinderen zijn een aardig —*, tweetal.

Span (gespan), o. —nen.
Spanen (van spaan), bn. *Een — speelgoeddoos*.
Spanen, ik heb gespaand. *Boter —*, d.i. met een spaan bewerken.
Spang (gesp. plaatje, zilveren haak), v. —en.
Spangordel (lijfgordel), m. —s.
Spanjaard, m. —en. —s.
Spanne, v. —n. Zie **Span**, v.
Spannen, ik spande, heb gespannen: —ning, v.; —sel, o. *De paarden voor den wagen —*, d.i. binden; *de ossen voor den ploeg —*; *de paarden achter den wagen —*, averechts te werk gaan; *de kroon —*, de koningskroon dragen, fig. de eerste zijn onder gelijken; *gij spant de streng te stijf*, d.i. eischt te veel; *de snaren —*, een muziekinstrument gereed maken, fig. het bespelen; *den boog —*, gereedmaken; *de boog kan niet altijd gespannen zijn*, men moet ook eens rusten; *den haan —*, nl. het geweer willen afschieten; *de vierschaar —*, de rechtbank bijeenroepen, recht gaan spreken; *de wind spant de zeilen*; *dat kleedingstuk spant*, d.i. knelt; *het zal er —*, d.i. heet toegaan.
Spanraam, o. —ramen; —riem, m. —en.
Spanseeren (defstig stappen, wandelen, zeilen).
Spant (scheepsw. gebint), v. —en.
Spanzaag (zaag in een raam gespannen), v.
Spaar (sparreboom), m. —ren. —agen.
Spaar (lang dakhout, stang), v. —ren.
Sparen, ik heb gespaard. *De Holl. jongen spaart in 't vechten zijn partij*. (C. O.), & i. ontziet.
Spark (sprank, vonk), v. —en.
Sparkelen (wonken schieten), het heeft gesparkeld.
Spartalbeenen (met de beenen in de lucht spartelen), ik heb gespartelbeend.
Spartelen, ik heb gesparteld; —aar, m.; —ing, v.
Spat (vlekje), v. —ten.
Spat (aderspat), v. —ten.
Spatel (strijkmes voor zalf; tempermes), v. —s.
Spatie (tusschenruimte), v. —s.
Spatieren (van tusschenruimten voorzien).
Spatten, ik heb en het is gespat; —ing, v.
Spattig (scheepsw. wijlde, breedte), v. —en.
Speerij (kruidერი), v. —en.
Speerijachtig, bn. *Een —e smaak*.
Specht (zekere klimvoegel), m. —en.
Spechtenei, o. —eren.
Speciaal (bijzonder, afzonderlijk, bepaald), bn. en bw.
Specialiteit (bijzonder vak; iemand die in een zeker vak uitmunt), v. —en.
Specialist (persoon, die in eenig vak uitmunt), m. —en. *Hij is een — in de geschiedenis*.
Specie (soort; munt), v. —ciën, —cies.
Specificatie (stukwijze opgave), v. —tiën. —s.
Specificceeren (stuk voor stuk opgeven, bij name optellen). Ook: specificeren.
Specifiek (soortelijk), bn. —gewicht, soortelijk gewicht.
Specimen (proefstuk of -werk), o. —s, specimen.
Spectator (aanschouwer, waarnemer), m. —s.
Spectatoriaal, bn. —ule geschriften, in den trant van den Spectator van Justus van Effen.
Speculant (ondernemens koopman, wayer op hoop van winst), m. —en.
Speculatie (bespiegeling; koopmansonderneming; wayerij op hoop van winst), v. —tiën, —ties.
Speculatie (St.-Nicolaaskoek of -baksel), v. gmv.
Speculatief (bespiegeland, diepzinnig; ondernemens), bn.

Speculeeren (*bespiegelen, bepeinzen, navor-schen: handelsplanen maken, op winst toeren of nit zijn*).

Speech (*redevoering, toespraak*), v. —en. Lees:

Speek (*spak in een rad*), v. —en. | *spiets.*

Speeksel (*mondslijm*), o. gmv.

Speelbal (*wepbal*), m. —en. *Hij is de — der fortuin; het schip was een — der golven.*

Speeldoos (*muziekdoos*), v. —doozen.

Speelgoed, o. —goederen.

Speelhuis (*danshuis, kroeg*), o. —huizen.

Speeljacht (*pleziervaarttuig*), o. —en.

Speelman (*muzikant*), m. —lieden. —lui.

Speeloot (*speelkameraad*), m. —en; —**noote**,

Speelplaats, v. —en. | v.

Speelpop, v. —pen.

Speelreisje (*plezierreis*), o. —s.

Speelruimte (*vrije ruimte*), v.

Speelsch, bn. —heid, v. *Een — knaapje;*

de — hoop des vaderlands. (C. O.).

Speeltafel, v. —s. *Hij heeft zijn vermogen aan de — verkwist, d. i. met het h. zardspel.*

Speeltuig (*kinderspeelgoed, ook muziek-instrumenten*), o. —en.

Speeltuin (*kindertuin*), m. —en.

Speelvaart spelevaart (*pleziertocht*), v. gmv.

Speelwerk (*klokkenspel, muziek*), o. —en.

Speelziek, bn. *Een — kind; een — hond,*

d. i. gaarne spelende.

Speelzucht, v. gmv.

Speen (*nier eener koe, geit enz.*), v. spenen.

Speenvarken (*zeer jong varken*), o. —s.

Speer (*lans, spiets*), v. speren.

Speerhaak (*klein smidsaambeeld*), m. —haken.

Spek, o. gmv. *Met — schieten, liegen, bluffen;*

mee doen voor — en boonen, d. i. niet geteld worden, er te veel zijn; zij vallen van weelde uit het —, d. i. zij verwaarloozen hun plichten.

Spekjan (*scheldnaam voor Portugeezen en Spanjaarden*), m. —nen of Spekken.

Spekken, ik heb gespekt. *Iem. beivs of iem. —, d. i. goed van geld voorzien.*

Spekkoek, m. —en.

Spekkoning (*die het walvischspek tomt*), m. —en.

Speknec (*persoon met een dikke nek*), m. en v. —ken.

Spektakel (*schouwspel: geraas, drukte*), o. —s.

Wat maken die lui een —!

Spel, o. —en en —len. *Alles op het — zetten,*

d. i. wagen; het — in handen hebben, meester, de baas zijn; iem. vrij — laten, de noodige vrijheid laten; zijn — niet iem. spelen of drijven, iem. beet hebben, foppen; uw naam staat op het —, d. i. loopt gevaar; iets binnen — laten, d. i. buiten beschouwing, rekening;

het schip was een — der golven, d. i. speelbal; deze knap bederft altijd het —, is een spelbreker, een ruziemaker; een meesterlijk —, n. l. het bespeelen van een muziekinstrument;

het — der oogen; het — der gebaren, aanduidingen, teekens: een — kaarten, een vereischt getal; het domino —, het dam —, het schaak —.

OPMERKING. In stoffelijke bet. is het mv.

spellen, als: twee kaartspellen, hond-

en apenspellen, enz.: in fig. zin: spelen:

kinderspelen, treurspelen, blijspelen.

Spelbreker (*spelverstoorder*), m. —s: —**breek-**

ster, v. —s.

Speld, v. —en; *Er is geen — tusschen te*

krijgen, zij is een eerste klappel.

Speldknop, —kop, m. —pen.

Spelden (*vasthechten, opprikken*), ik heb gespeld.

Speldengeld (*toelage voor de kleedij eener vrouw*), o. gmv.

Spelemeien (*zich vermaken in de vrije natuur*), ik heb gespelemeid.

Spelen, ik heb gespeeld: —er, m.: —ing, v.

Een vol — in een tooneelstuk, d. i. vervullen;

de hoofdrol —, de leider, de eerste zijn; in de laterij —; om den keizer zijn baard —, d. i. om niemandal: met zijn gezondheid —, ze verwaarloozen; met beloften, met eeden —, deze als een spel, als zonder waarde beschouwen; het geschut laten —, de kanonnen lossen, de wallen beschieten; ergens den baas —, op zijn poot — (gmv.), den heer uthangen: razen, tieren, commandeeren: dat speelt mij door het hoofd, ik herinner mij er flauwelijk iets van; iem. een poets —, d. i. een kool stoven: hij heeft bankroet gespeeld, hij faillieerde op oneerlijke manier; iem. iets in de luud —, het hem doen bekomen.

Spelevaren (*uit roeien gaan*), o. ik heb gespelevaard.

Spellen, ik heb gespeld: —ler, m.: —ing, v.

Een woord —, d. i. alle letters in volgorde noemen.

Spelonk (*hol, grot*), v. —en.

Spelt (*een soort van grove turwe*), v. gmv.

Spencer (*Engelsche vestrok, strakke blouse*), m. —s.

Spendabel (*mild, kwistig*), bn.

Spendeeren (*ten koste leggen aan*).

Spenen (*kinderen van de borst afnemen: fig. zich onthouden*), ik heb gespened: —ing, v.

Zich — van de vermakten der wereld, van de studie, enz.

Sperboom (*slagboom*), m. —en.

Sperge, v. —s. Zie **Asperge**.

Spergelkruid (*wilde asperge*), o. gmv.

Sperketting (*afsbakketting*), m. —en.

Sperren (*wijd van elkaar zetten*), ik heb gesperd: —ring, v. *De oogen wijd open —.*

Sperwer (*een soort van valk*), m. —s.

Speuren, ik heb gespeurd. *Niet nuuu —, d. i. niet nauwlettend zijn.*

Spurhond (*afgerichte hond*), m. —en. *De —en der politie, bespieders, handlaagers.*

Spiauter (*mengsel van lood en tin*), o. gmv. Zie **Piauter**: ook: *peauter*

Spichtig (*punitig, smal*), bn.: —heid, v. *Het — gras der heide.*

Spie (*een spion*), m. —ën.

Spie, **Spiegel** (*ijsoren boot of houten wijg*), v. —ën, —en.

Spiebout, m. —en.

Spiegat (*gat ter waterloozing*). o. Ook **Spui-**

gat. *Dat loopt de —en uit, dat gaat te ver.*

Spiegel (*weerkantsende oppervlakte, platte achterwand van een zeeschip*), m. —s. *De oogen zijn de — der ziel, openbaren wat er in het gemoed omgaat. De — der zee, d. i. oppervlakte: de — van de Royal Charles in het Rijksmuseum.*

Spiegelen (*zich*), ik heb mij gespiegeld: —ing, v. *De bocht huizen spiegelt zich in het water der gracht, d. i. afteekenen, afspiegelen; die zich aan een ander spiegelt, spiegelt zich zucht, gelukkig de man, die leering trekt uit den tegenspoed van een ander.*

Spier (*ontl. vlezig bestanddeel, bundel vezelen*), v. —en.

Spier (*zwulw*), v. —en.

Spiering (*een visch*), m. —en; als stofnaam, v. *Hij werpt een — uit om een kabeljouw te*

vangen, d. i. offert een kleinigheid op om groote winst te behalen.

Spiernaakt (*moedernaakt*), bn.

Spiervuil (*geheel wit*), bn.

Spiessglaas (*zeker hard, zwaar, donkeygrauw metaal, antimoniüm*), o. gmv.

Spiets, Spies (*speer, lans*), v. —en.

Spietsen (*doorboven*), ik heb gespietst.

Spij, v. —en. Zie **Spie**, v.

Spijbelen (*de school verzuimen*), ik heb gespijbeeld.

Spijgat, o. —gaten. Ook **Spuigat**.

Spijk (*plantk. lavendel*), v. gmv.

Spijker (*nagel*), m. —s. *Den — op den kop slaan*, de zaak juist treffen, de quaestie juist in het licht stellen; —s met koppen slaan, geen halve maatregelen nemen, doortasten; *hij is zoo hard als een —*, hij is niet weekelijk, teergevoelig; gmv.: hij heeft geen contant geld: —s op laag water zoeken, bezuzelen, vitten, kinderachtige critiek oefenen; *iets aan den — hangen*, uitstellen, op de lange baan schuiven.

Spijker (*pakhuis, zolderschuur*), m. —s.

Spijkerbalsen (*zalf*), m. gmv.

Spijkeren (*spijkers instaan*), ik heb gespijkerd: —ing, v.

Spijkervast, bn. *Al wat — is, moet men bij verhuizing achterlaten*.

Spijl (*staafje, richeltje*), v. —en.

Spijs (*voedsel*), v. —zen.

Spijt, v. gmv.

Spijten (*verdroet doen*), het speet mij, heeft mij gespeten.

Spijtig, bn. en bw.: —heid, v. *Een — antwoord*, d. i. bits, vinnig.

Spijzen (*eten*), ik heb gespijsd; —ing, v.

Spijzigen (*voeden*), ik heb gespijzigd; —ing, v.

Spijkel (*vlekje, stippe*), m. —s.

Spijkelen (*aan spikkels voorzien*), ik heb gespijkeld; —ing, v.

Spijkelig (*met spikkels*), bn.

Spijkspeldernieuw (*geheel nieuw*), bn.

Spijksplinternieuw (*geheel nieuw*), bn.

Spil (*as*), v. en o. —len. *Dat is de —, waar alles om draait*.

Spilgioen (*Spaansche jacht- of patrijshond*), m. —en.

Spillebeen (*persoon met dunne lange beenen*), m. en v. —en.

Spillemaag (*bloedverwant van moederszij*), m. en v. —magen.

Spillen (*verkwisten*), ik heb gespijd.

Spilpenning (*teergeld*), m. gmv.

Spilpenning (*verkwister*), m. en v. —en.

Spilziek (*verkwistend, koopziek*), bn.

Spilzucht, v. gmv.

Spin, v. —nen. *Zij werd zoo kwaad als een —*, d. i. in hooge mate.

Spinaal (*schoenmakersvasgaren*), o. gmv.

Spinachtig, bn. *De —e dieren*.

Spinazie (*bladgroente*), v. gmv.

Spinde (*spijkskast*), v. —n.

Spinet (*muziekinstrument*), o. —ten, vero.

Spinhuis (*tuchthuis*), o. —huizen.

Spinnekop, v. —pen.

Spinnen (*draden maken uit wol, vlas, katoen*), ik spon, heb gesponnen; —ner, m.; —nerij, v.; —ning, v.; —sel, o. *Zijde bij iets —*, winst bij iets hebben.

Spinnen (*bronnen der kat*), zij heeft gespind.

Spinneweb, o. —ben.

Spinnewiel (*werktuig*), o. —en.

Spinrokken (*stok, waarom heen het vlas zit*), o. —s.

Spinsbek (*metaal*), o. Zie **Pinsbek**.

Spint (*plantk. wit van het hont*), o. gmv.

Spion (*bespieder*), m. —nen, —s.

Spion (*vensterspiegeltje*), o.; —netje, —s.

Spionneeren (*afkijken, bespieden*), bn.

Spiraallijn (*schroef- of slakkelijn*), v. —en.

Spiritisme (*het geloof aan de werking of verschijning van geesten*), o. gmv.

Spiritist (*aanhanger van het spiritisme*), m. —en.

Spiritualiën (*geestrijke dranken*), v. mv.

Spiritueel (*geestig, geestrijk, tot de ziel behoorende*), bn. en bw.

Spiritueus (*sterk, geestrijk van dranken*), bn.

Spiritus (*geest, geestrijk vocht*), m. gmv.

Spit (*braadsplij*), o. —ten en speten, vero.

Spits (*punt*), v. —en. *Zich aan de — stellen*, aan de — staan, d. i. aan het hoofd.

Spits, o. *Het — afbijten*, de eerste in den aanval zijn; *het — bidden*, weerstand bieden.

Spits (*scherp toeloopend*), bn. en bw.: —heid, v.

Spitsboef (*looze schelm*), m. —boeven.

Spitshoog (*kruishoog*), m. —hogen.

Spitsbroeder (*krijgsmakker*), m. —s.

Spitsen (*punten, scherpen*), ik heb gespitst.

Spitshoofd (*persoon*), m. en v. —en.

Spitsig (*puntig*), bn.: —heid, v.

Spitskin (*persoon*), m. en v. —nen.

Spitsmuus, v. —muizen.

Spitsneus (*persoon*), m. en v. —neuzen.

Spitsroeden, v. mv. *Door de — gaan, loopen*, een soort geesels straf ondergaan; fig. erg gehekeid worden.

Spitsvondig (*loos, sluw*), bn. en bw.: —heid, v.

Spitszinnig (*scherpzinnig*), bn. en bw.: —heid, v.

Spitten (*delven*), ik heb gespit: —ter, m.

Spleen (*kwade luim, miltzucht, hypochondrie*, d. i. zwartgalligheid), o. gmv. Lees: **splien**.

Spleet (*glip, veet, opening*), v. splaten.

Spleetbreuk (*beenbreuk*), v. —en.

Splendide, splendid (*schitterend, vruchtig, heerlijk*), bn. en bw.

Splijten (*barsten, scheuren*), het spleet, ik heb en het is gespleten; —ing, v.

Splint (*geld*), o. *Een meisje met —*, d. i. met fortuin.

Splinter, m. —s. *Den — zien in eens anders oog en niet den balk in zijn eigen*, kleine gebreken in anderen opmerken en eigen grove fouten over 't hoofd zien.

Splinteren, het heeft gesplinterd. *Dit hout splintert erg*, d. i. splinters afgeven.

Splinterig (*vol splinters*), bn.

Splinternieuw (*geheel nieuw*), bn. *Een — gesplit* (*opening, spleet*), o. —ten. [weer.]

Splits (*smed. een soort van insteekhout*), v. —en.

Splitsen (*deelen, scheiden*), ik heb gesplitst; —er, m.: —ing, v.

Splitsstong (*zeew. wimpel*), v. —en.

Splitsvaantje (*wimpeltje met twee punten*), o. —s.

Splitten (*splitsen*), ik heb gesplitst. *De loten —*, bij een loterij een groot lot in deelen scheiden.

Spoed, m. gmv. *Iets met bekwaamen — doen*, d. i. met gepasten ijver: *wat — bijzetten*, voortmaken; *hoe meerder haast, hoe minder —*, *haastige — is zelden goed*, d. i. te groote haast bederft het werk.

Spoeden (*haasten*), ik ben en heb gespoed. en ik heb mij gespoed.

Spoedig (huastig), bn. en bw. *Ten —ste.*

Spoel (klosje), v. —en.

Spoelen (reinigen), ik heb en het is gespoeld; —ing, v.; —sel, o. *Den mond —, het waschgoed —; iem. de voeten —, d. i. hem verdrinken: de keel —, sterken drank drinken.*

Spoeling (draf), v. —en. *Veel varkens maken dinnre —, veel kinderen maken een schrale keuken.*

Spoelingsdistrict (het district rondom Schiedam, waar het vee met den draf van den brandewijn gevoerd wordt, en dat als het brandpuit der besmettelijke longziekte beschouwd wordt), o. gmv.

Spoeltje (klosje of garenhouder eener naaimachine), o. —s.

Spoeg (speeksel), o. — van slangen.

Spoken (rondwaren), ik heb gespoekt; —er, m.; —erij, v. *Hij spookte voor dag en dauw, was zeer vroeg uit de veeren: het spookt er op zee, de zee staat hol.*

Spoliatie (roof, berooving), v. —ties, —tiën.

Spolieeren (beroven, onthouden).

Spon (turfs), v. —nen.

Sponde (bedsponde), v. —n.

Spondéus (dichtk. versvoet van twee lange lettergrepen), m. spondeëën

Spong (groef, diepsel), v. —en.

Sponning (gleuf waarin een schuifraam sluit), v. —n.

Spons, v. —en. *Ergens de — door halen, d. i. fig. vergeven en vergeten.*

Sponsen (reüinen), ik heb gesponst.

Sponsaan (vrijwillig, uit eigen beweging), bn. en bw.

Spontaneiteit (vrijwilligheid, eigen goeddenken), v. gmv.

Spen turf (beste soort van turf), v.

Spook (schijn, geest), o. spoken.

Spooksel (herschenschijn), o. —s.

Spoor (prikkel), v. sporen. *Een paard de sporen geven, in de zijde prikken; hij heeft zijn sporen verdiend, eig. zijn ridderschap, fig. hij heeft zijn bekwaamheid bewezen.*

Spoor (voetstap, wagenspoor), o. sporen.

Spoorbalk (dwarsbalk), m. —en.

Spoorbijster (verduald), bn.

Spoorloos, bn. en bw. *De dief was — verdwenen, d. i. zonder een spoor na te laten.*

Spoorslags (in aller ijf), bw. *Hij reed — naar de stad om den dokter.*

Spoorwagen (waggon), m. —s.

Spoorweg, m. —en.

Sporadisch (verstrooid, op zich zelve staande), bn.: —e ziekten, zulke waardoor slechts enkele menschen worden aangetast en die niet algemeen heerschen.

Spore (eicel van de bedektbloeiende planten), v. —n.

Sporen (aansporen), ik heb gespoord. *Iem. tot vlijt —.*

Sporen (met den spoorwagen rijden), ik heb en ben gespoord.

Sporerplant (bedektbloeiende plant), v. —en.

Sporrelig (twistziek, korzellig), bn. en bw.; —heid, v. vero.

Sporreling (krakeel, twist), v. —en, vero.

Sport (brede eener ladder), v. —en.

Sport (allerlei lichaamsontspanning in de open lucht), v. en o. gmv.

Spot (spotterij), m. *Den — drijven met iem. of iets, d. i. bespotten.*

Spotdicht (scherp hekeldicht), o. —en.

Spotgeld (zeer lage prijs), o. gmv.

Spotlijster (spotvogel), v. —s.

Spotlust (spotzucht), m.

Spotprijs (zeer lage prijs), m. —prijzen.

Spotten, ik heb gespot; —ter, m.; —ternij, v.

Spotvogel (lijster in N.-Amerika; fig. spotter), m. —s.

Spotziek, bn. *Een — lachje, d. i. spottuitdrukkend*

Spouw (een spleet), v. —en, vero.

Spouwen (splijten), ik spouwde, heb en het is gespouwen; —er, m.; —ing, v.

Spraak, v. spraken. *De — missen, d. i. stom zijn; ik herkende mijn vriend aan zijn —.*

Spraakkunst (grammatica), v. —en.

Spraakzaam (vriendelijk, minzaam), bn. en bw.; —heid, v.

Sprakeloos (stom), bn. en bw.; —heid, v.

Sprank (vonk), v. —en.

Sprankel (kleine sprank), v. —s.

Sprankelvuur (ziekte onder de schapen), o. —vuren.

Spreekbeurt, v. —en.

Spreekgestoelte, o. —n.

Spreekhoorn, —horen (hulpmiddel voor hardhoorigen), m. —s.

Spreekkamer, v. —s.

Spreektaal (gesproken taal), v. gmv.

Spreektrant (wijze van spreken), m. gmv.

Spreektrompet (roeper), v. —ten.

Spreekuur, o. —uren. *Het — van den dokter, hij is dan aan zijn huis te consulteren.*

Spreekwijze (spraakwending), —wijs, v. —

Spreekwoord, o. —en. [wijzen]

Spreekwoordelijk, bn. en bw.

Spreeuw (zauvogel), m. —en.

Spreuwen (spotten, schertsen), ik heb gespreuwd.

Spreuweeneij, o. —eren.

Sprei (dekkleed op een bed, enz.), v. —en.

Spreiden (uitspreiden, ontvouwen), ik heb gespreid; —sel, o. *Iem. het pad —, d. i. effenen.*

Spreken, ik sprak, heb gesproken. *Goed voor iem. —, d. i. borg blijven; oom was niet best te —, was uit zijn humeur; dat spreekt vanzelf, of als een boek, dat behoef geen nadere verklaring, is uiteraard duidelijk; wij zullen hem wel —, d. i. vinden, het betaald zetten; het was alsof het spel sprak, of het toeval het zoo wilde: — is zilver, zijgijn is goud, een zwijger overtreft in vele gevallen een spreker.*

Sprengbekken (R. K. wijwaterbak), o. —s.

Sprengen (sprenhelen), ik heb gesprengd; —er, m.; —ing, v. *Vleesch —, d. i. met zout bestrooien.*

Sprengkwast (R. K. wijwaterkwast), m. —en; —vat, o. —en.

Sprengel (rattenknip), m. —s.

Sprengel (sprank; vlekje, spat), v. —s.

Sprenhelen, ik heb gesprengeld; —ing, v. *Het strijkgood —, met water bevochtigen.*

Spreuk, v. —en. *De —en van Salomo, kernachtige zegswijzen.*

Spret (voelhoorn), m. —en.

Spret (vogel, een kwartel), m. —en.

Spret (zeew. lange mastboom), m. —en.

Sprettoogen (geneesk. dubbel zien), ik heb gespriettoogd.

Springader (waterader), v. —s.

Springen, ik sprong, ben of heb gesprongen. *Van den os op den ezel —, van den hak op*

den tak —, in 't gesprek van 't eene onderwerp op 't andere komen: niet bij de zaak blijven, geen voet bij stuk houden: *die koopman is gesproken*, is failliet gegaan; *dat springt in 't oog*, het trekt de aandacht: *het springt sprong in de lucht*, het buskruit ontbrande en deed het uit elkaar vliegen.

Springhaas (*kangeroe, buidelrat*), m. —azen.
Spring-in-'t-veld (*grappenmaker, guit*), m. en v. —en.

Springlevend (*vol jeugdig leven*), bn.

Springmatras (*bedmatras met metalen veeren*), v. —sen.

Springtij (*springvloed, hoog water*), o. —en.

Springveer (*b.v. in een slot*), v. —en.

Springvloed (*hoog tij*), m. —en.

Sprinkhaan (*insect*), m. —hanen.

Sprits (*gebak*), v. —en.

Spritsen (*sputten*), ik heb gesprist.

Sproeien (*begieten*), ik heb gesproeid.

Sproet (*gele vlek op de huid*), v. —en.

Sproeterig, bn. *Een — gelant*, vol sproeten. *Een — Sappho*. (C. O.)

Sproetig (*vol sproeten*), bn.

Sproke (*middellevenssch bijrijnd verhaal*), v. —n.

Sprinkel (*afgebroken takje*), m. —s.

Sprinkelbloem (*soort van narcis*), v. —en.

Sprinkelen (*takjes of rijzen vergaren*), ik heb gesprinkeld: —aar. m.: —ing, v.

Sprinkelmaand (*Februari*), v. gmv.

Sprong (*het springen; ook afstand, interval*), m. —en. *Op stel en —*, dadelijk, onverwijld.

Sprookje (*verdict verhaalje uit de oud-Germaansche sagen*), o. —s.

Sprot (*wisch*), v. —ten.

Spruit (*van een plant*), v. —en.

Spruit (*van een gieter*), v. —en.

Spruit (*scheepsw. touw*), o. —en.

Spruiten (*uitschieten, voortkomen uit*), het sproot, het is gesproten: —ing, v.: —sel (*wat uitspruit*), o.

Spruitkool (*ffjne boerenkool*), v. —en.

Spruw (*mondziekte*), v. gmv.

Spugen, ik spooq, heb gespogen. *Vuur en vlam* —, als een razende spreken.

Spui (*kolk, waterkering*), o. —en.

Spuidok (*kom, die bij hoog tij vol loopt en bij laag tij, met kracht lediglopende, het voor een haven liggende zand medevoert*), o. —ken.

Spuien (*water loozen*), ik heb gespuid; —ing, v.

Spuigat, o. —en. Zie **Spiegat**, **Spijgat**.

Spuif (*werktuig, ook jachtroer*), v. —en.

Spuiten, ik spoot, heb gespoten: —er, m.: —ing, v. *Het bloed spoot uit de wonde; het water spoot uit de fontein*, kwam te voorschijn als uit een spuit.

Spuitsvisch (*inktvisch*), m. —visschen.

Spuutwater (*kunstmineraalwater*), o. gmv.

Spurrie (*een plant*), v. gmv.

Spuug (*specksel*), o. gmv.

Spuwen (*specksel uitwerpen*), ik heb gespuwd: —ing, v. *Bloed —*, d. i. braken.

Square, lees **skweer** (*vierkante plek in eenige wijk, met groen beplant*), v. —s.

Squire, esquire (*titel in Engeland: wedelede of wedeledgeboren heer*), m. gmv.

Staaft, v. staven. *Een — ijzer, een — zilver*.

Staaq (*gedurig*), bn. en bw. *Met stage rijft*.

Staaq (*lange lat*), m. staken.

Staal (*monster, lapje stof*), o. stalen.

Staal (*metaal*), o. gmv.

Staal (*werktuig*), o. stalen. *Vuur —; het moordend —*.

Staalmeester (*in oude dagen de keurmeester van lakens*); *de —*, beroemde schilderij in het Rijksmuseum (Rembrandt).

Staalstje (*proefje*), o. —s. *Ik zal je duur een — van vertellen*, iets ongunstigs mededeelen.

Staan, ik stond, heb gestaan. *De beslissing staat aan u*, d. i. is aan u, is uw recht; *dat staat te bezien*, is te bezien: *hij weet, waar hij — moet* hij kent de vormen der wereld: *hij staat zijn man*, is niet bang, durft zich toonen; *iem. naar het leven —*, hem willeu dooden; *die japon staat u goed*, past u goed, kleedt u goed; *dat komt hem duur te —*, kost hem veel geld; *in twijfel —*, verkeerren: *dez dominee staat op dat dorp*, is daar gevestigd; *de boom staat in den knop*, heeft knoppen; *op goeden voet met iem staan*, d. i. verkeerren: *op deze overtreding staat drie gulden boete*, is te betalen; *naar een betrekking —*, dingen; *dat staat voor de deur*, is ophanden; *hoe staat het met de betaling?* hoe is het gesteld?

Staan, bn. *Een — leger*, het tegengestelde van een huurlager: *een —e klok*; *op —en voet*, d. i. terstond, b. v. *hij moest op —en voet vertrekken*.

Staan, v. *—de vergadering*, — *de feestelijkheden*.

Staan, v. *—de vergadering*, — *de feestelijkheden*.

Staan, v. *—de vergadering*, — *de feestelijkheden*.

Staan, v. *—de vergadering*, — *de feestelijkheden*.

Staan, v. *—de vergadering*, — *de feestelijkheden*.

Staan, v. *—de vergadering*, — *de feestelijkheden*.

Staan, v. *—de vergadering*, — *de feestelijkheden*.

Staan, v. *—de vergadering*, — *de feestelijkheden*.

Staan, v. *—de vergadering*, — *de feestelijkheden*.

Staan, v. *—de vergadering*, — *de feestelijkheden*.

Staan, v. *—de vergadering*, — *de feestelijkheden*.

Staan, v. *—de vergadering*, — *de feestelijkheden*.

Staan, v. *—de vergadering*, — *de feestelijkheden*.

Staan, v. *—de vergadering*, — *de feestelijkheden*.

Staan, v. *—de vergadering*, — *de feestelijkheden*.

Staan, v. *—de vergadering*, — *de feestelijkheden*.

Staan, v. *—de vergadering*, — *de feestelijkheden*.

Staan, v. *—de vergadering*, — *de feestelijkheden*.

Staan, v. *—de vergadering*, — *de feestelijkheden*.

Staan, v. *—de vergadering*, — *de feestelijkheden*.

Staan, v. *—de vergadering*, — *de feestelijkheden*.

Staan, v. *—de vergadering*, — *de feestelijkheden*.

Staan, v. *—de vergadering*, — *de feestelijkheden*.

Staan, v. *—de vergadering*, — *de feestelijkheden*.

Staan, v. *—de vergadering*, — *de feestelijkheden*.

Staan, v. *—de vergadering*, — *de feestelijkheden*.

Stad, v. steden. *De heilige* —, d. i. Jerusaleum; *de eeuwige* —, Rome; — *en lande*, Groningen en ommelanden.

Stade, **Sta**, bw. *Te sta*, of *te stude* komen, van pas komen.

Stadgenoot, m. —en. | m. —s.

Stadhouder, **Stedehouder** (*plaatsbekleeder*),

Stadhoudersloos, bn. *De eerste*, *de tweede* — *ze* *regering*, d. i. zonder stadhouder, nl. 10. 1650—1672; 20. 1702—1747.

Stadhouderschap, o. gmv.

Stadhoudersgezind, bn. *Het volk was* —.

Stadhuis (*raadhuis*), o. —huizen.

Stadhuisachtig (*deftig*, *officieel*), bn.

Stadhuiswoord (*deftig woord*, *bastaardwoord*), o. —en.

Stadie (*125 schreden*), v. —diën.

Stadig (*gestadig*), bn.

Stadwaarts, **Stedewaarts** (*in de richting van de stad*), bw.

Staf (*stok*, *scepter*), m. staven. Fig. *Deze knaap zal eens onze* — *en stein* zijn.

Staffier (*stufdrager*), m. —en.

Stag (*scheepsw. masttouw*), o. —en. *Over* — *smijten*, d. i. schielijk wenden; *over* — *werpen*, fig. den voet lichten.

Staggelen (*struppelen*, *struikelen*), ik heb gestaggeld.

Stagnant (*stilstaand*), bn.

Stagnatie (*stilstand*), v. —tiën, —ties.

Stagneeren (*stilstaan*, *gestremd zijn*, *vervullen*).

Staken (*doen stilstaan*), ik heb gestaakt; —ing, v. *Het werk* —, tijdelijk er mede eindigen: *de stemmen* —, er zijn een gelijk aantal stemmen uitgebracht.

Staket (*rij van palen*), o. —ten.

Staketsel (*hekwerk*), o. —s.

Stakker, **Stakkerd** (*sukkelaar*), m. —s.

Stal, m. —len. *Een* — *voor paarden*, *koeien*, enz. *Iets op* — *zetten*, een vaste plaats geven; *de beste paardjes staan op* —, menschen, meisjes van verdienste toonen zich minder in 't openbaar.

Stal (*gestalte*, *vorm*), m. *Bloemen van allerlei* — *en kleur*. (Bild.)

Stalen (*van staal*), bn. Fig. *Een* — *olijt*, d. i. volhardende. *Een* — *voorhoofd*, d. i. onbeschaamd.

Stalen (*harden*), ik heb gestaald; —ing, v. *Arbeid staalt de krachten*.

Stalknecht, m. —en, —s.

Stallen (*op stal zetten*), ik heb gestald; —ing, v.

Stalles (*de eerste rangen bij 't orkest in den schouwburg*), v. mv.

Stalletje (*verkooptafeltje*), o. —s.

Stam, m. —men.

Stambok (*register*), o. —en.

Stamelen (*hukkelend spreken*), ik heb gestameld; —aar, m.; —ing, v.

Stamelong (*persoon*), m. en v. —en.

Stamet (*groene wol*), o. gmv.

Stameten (*van stamof*), bn.

Stamgast (*gewoon bezoeker in een koffieluis*), m. —en.

Stamhuis (*dynastie*, *gestacht*), o. —huizen.

Stamijnen (*haren weefsel*, *haren zeef*), v. gmv.

Stammen (*afstammen*), hij is gestamd.

Stampelen (*stampvoeten*), ik heb gestampeid.

Stampen (*sijn stooten*), ik heb gestampt; —er, m.; —ing, v. *Dit schip stampt erg*, gaat met den boeg diep in zee.

Stamper (*blok*, *stampstok*), m. —s.

Stamper (*plantk. minn. deel der bloem*), m. —s.

Stampvoeten, ik heb gestampvoet. *De knaap stampvoette van woorn*.

Stampvol (*propvol*), bn. *De zaal was* —.

Stamvader (*aartsvader*), m. —s.

Stamwapen (*familiewapen*), o. —s.

Stamwoord (*grondwoord*), o. —en.

Stand (*houding*, *klasse*, *rang*), m. —en.

Standaard, **Standerd** (*bouter*, *maatstaf*, *model*), m. —aarden, —aards, —erds.

Standbeeld, o. —en.

Standelkruid (*een orchidee*), o. gmv.

Stander (*spil*, *steunpaal*; *kuip*), m. —s.

Standerd (*standaard*), m. —s.

Standgeld (*marktgeld*), o. —en.

Standhouden (*blijven staan*), ik hield —, heb —gehouden.

Standje (*gruete*), o. —s.

Standpenning (*gilden*, *rijksdaalder*, *halve gulden*), m. —en; —plaats, v. —en; —punt, o. —en.

Standvastig (*onwrikbaar*), bn. en bw.; —heid, v.

Standvogel (*voegel die winter en zomer dezelfde streek bewoont*), m. —s.

Stang (*metalen staaf*), v. —en.

Stank (*teeljtje reuk*), m. —en.

Stante pede (*op staanden voet*, *onverwijld*), bw.

Stanza (*couplet*, *Ital. dichtmaat*), v. —s.

Stap (*pas*, *schrede*), m. —pen.

Stapel (*hoop*), m. —s.

Stapelen (*ophoopen*), ik heb gestapeld; —aar, m.; —ing, v.

Stapelgek (*krankzinnig*, *dol*), bn.

Stapelmarkt (*algemeene voorraadschuur*), v. —en.

Stapelrecht (*volgens hetwelk de waren eenigen tijd ten verkoop moeten blijven liggen*, *eer zij verder mogen gaan*), o. gmv.

Stapelwaar (*stapelgoed*), v. —waren.

Stapelzot, bn.

Stappen (*voortschrijden*), ik heb gestapt; —er, m.

Stapvoets (*langzaam*), bw. — *rijden over*

Star, v. —ren. Ook: **Ster**. [een brug]

Staren (*strak op één punt kijken*), ik heb gestaard.

Staroogen (*de oogten wijd openspalen*), ik heb gestaroged.

State, m. *De Ruud van* —, hoog regeeringscollege.

Statelijk (*deftig*), bn. en bw.; —heid, v.

Statenbijbel, m. —s.

Staten-Generaal, m. mv.

Statiea (*weegkunst*: *stand- of evenwichtsleer*), v. gmv.

Statie (*een der 14 schilderijen over Christus' lijden in de R. K. kerk*), v. —tiën, —s.

Statieus (*pronkend*, *staatsienmakend*), bn. en bw.

Statig (*plechtig*), bn. en bw.; —heid, v.

Station (*aanlegplaats*, *groot gebouw aan de spoorwegen*; *stand- of ligplaats*), o. —s.

Stationnair (*blijvend*, *stilstaand*), bn.

Stationneeren (*op wacht plaatsen*; *een schip een plaats als wachtschip geven*).

Stationschef (*hoofd van een spoorwegstation*), m. —s; —gebouw, o. —en; —plein, o. —en.

Statisticus (*kennner van de statistiek*), m. —ci.

Statistiek (*leer der cijfergroepering*; *ook de staathuishoudkunde*), v. gmv.

Statistisch (*de statistiek betreffende*), bn.

Statue (*stand- of erebeeld*, *beeldzuil*), v. —s.

Statu-quo (*de onveranderlijke staat van zaken*), o. gmv. Ia —.

Statuur (lichaansgrootte, bijzonder ten aanzien van lengte en wasdom), v. gmv.
Statuut (wet, reglement, voorschrift), o. —uten.
Stavast, bw. Van —, groot, flink, stevig.
Staven (bevestigen), ik heb gestaafd; —ing, v. Met bewijzen —, met een eed —.
Stearine (talkstof, gezuiverde talk), v. —kaarsen. [In — van.]
Stede, stee (plaats, plek, oord), v. steden, steeën.
Stedehouder, m. —s. Zie **Stadhouders**.
Stedelijk, bn —e rechten, de stad betreffende.
Stedeling, m. en v. —en; voor het v. ook —e.
Stedemaagd, v. gmv. De — van Amsterdam.
Stedewaarts, bw. Zie **Stadwaarts**.
Stee (plaats), v. Zie **Stede**.
Stee (plekje), v. —ën.
Steds (alijd, bestendig), bw.
Stedsch, bn. —e manieren, d. i. der stadbewoners.
Stee (straatje), v. stegen.
Stee (onverzettelijk, halsstarrig, stijf), bn.; —heid, v. Dat —e paard.
Stee (stoot; pijnlijke aandoening), m. steken.
Steekeitel, m. —s.
Steekind (stadskind), o. Hij werd — gemaakt, d. i. onder curatele geplaatst.
Stee (vochtmaat, inhoudende 19,4 Ned. kan of L.), v. —nen.
Stee (spil), o. —en.
Stee (steking), v. —n.
Stee (stengel, stok), m. stelen.
Stee (lied), m. stelen.
Stee (lied), m. stelen.
Stee (wijze, —wijs, bijw. Hij zag zijn vader — aan, onmerkbaar.
Steen (voorwerp), m. —en; als verzam. stof. v.: als abstracte stof. o. Den eersten — leggen (van een gebouw); een — des aanstoots, een ergerlijke zaak: er viel mij een — van het hart, een drukkend bezwaar loste zich op; een hart van —, een gevoelloos hart; zij klangen — en been, op aangrijpende wijze, erg: den — op iem. werpen, hem als schuldig aanwijzen: hij is zoo hard als een —, d. i. gevoelloos, ook zonder geld of goed.
Steenachtig, bn.; —heid, v. — Arabië, de bodem is er vol steenen.
Steenbakker, m. —s; —ij, v. —en.
Steenbok (berggeit der Alpen), m. —ken; —skeerkring, m.
Steenbolk (zekere visch), m. —en.
Steenbreek, steenbreke (plant), v. gmv.
Steen (lithographeeren), ik heb gesteendrukt; —er, m.; —erij, v.
Steen (bouw), o. gmv.
Steenhouwer (steenlapper), m. —s; —ij, v.
Steen (steenachtig), bn. en bw.; —heid, v.
Steen (met steenen dood gooien: een straf in het Oosten), ik heb gesteendigd; —ing, v.
Steevoogd (burgemeester), m. —en; —ij, v.
Steg (vonder), m. Weg noch — weten, verdoemd zijn, totaal onbekend zijn in een stad.
Stegel (stijgheugel), m. —s. [enz.]
Stegelreep, m. —en.
Steiger (aanlegplaats eener boot: ook metselaarsstelling), m. —s.
Steigeren (op de achterpooten overeind gaan), het paard heeft gesteigerd; —ing, v.
Steil (rechtop), bn. en bw.; —heid, v.; —te, v.
Steiloor (stijfloop), m. en v. —en.
Steiloor (koppig), bn. en bw.; —heid, v.
Stek (afzetsel of loot van een plant), v. —ken.
Stekade (in een stok verborgen degen), v. —n.
Stekblind (totaal blind), bn.

Stekel (puntige uitwas, doorn), m. —s.
Stekelachtig (fig. scherp, bits), —heid, v.
Stekelig (vol stekels), bn.; —heid, v.
Stekeling (zekere visch, grondeling), m. —en.
Stekelvarken (stekelwijn; ook egel), o. —s.
Steken, ik stak, heb gestoken. Met een mes, een dolk —, wonden: de wespjen hebben mij gestoken: de zon stak erg, d. i. brandde erg; de loftrumpet —, aan den mond houden, blazen: ik laat die studie —, varen: iem. naar de kroon steken, iem. op zijde streven: ergens een speldje bij —, niet verder spreken over; dat stak hem de oogen uit, daarop is hij afgunstig.
Stekken (stekjes planten, afzetten), ik heb gestekt. Bessen—, rozen—.
Stel (stand, orde; geschikte plaats), m. gmv. Ons huis is nu op —, alles is in orde.
Stel (bij elkander geplaatst voorwerpen; een verzameling), o. —en. Een — juwelen, een — porceleinen kopjes en schoteltjes; een olie- en azijn—.
Stelen (diefsta; plegen), ik stal, heb gestolen; —er, m. Iem. hart —, zijn genegenheid winnen; het is om te —, zeer aardig.
Stelkunst (algebra), v. gmv.
Stelkunst (stelling, —e oplossing).
Stellage (stelling, tribune), v. —s.
Stellen (plaatsen), ik heb gesteld; —er, m. Te boek —, ten toon —, part en perk —, de grenzen aanwijzen, fig. kortwieken, beteugelen; in slagorde —, plaatsen; iem. voorwaarden —, aan voorwaarden binden; iem. de wet —, voorschrijven; in het licht —, duidelijk maken; ergens een eer in —, als een eer beschouwen; ter hand —, overhandigen; teverden —, doen zijn; hij kan het goed —, is een gezeten burger; in vrijheid —, de vrijheid teruggeven; in het werk —, aanwenden; op de proef —, beproeven; hoe zal hij dat —, aanleggen; ik stel het in uw keus, ik onderwerp het aan uw keus; op rekening — van, de verantwoording doen dragen; zich borg —, borg blijven.
Steller (hij, die opstelt), m. —s.
Stellig (zeker, bepaald), bn. en bw.; —heid, v. Een —e belofte: zij moet — komen.
Stelling (eigenschap der wiskunde, steiger), v. —en.
Stellionaat (bedrog, bedriegelijke verkoop), o.
Stelpen (stillen), ik heb gestelpt; —ing, v.; —net, o. Het bloed —.
Stelregel (richtsnoer), m. —s.
Stelschroef, v. —ven. Een nat. instrument met vier —ven, richtschroefjes om het waterpas te stellen.
Stelsel (systeem), o. —s.
Stelselloos (onregelmatig), bn.; —heid, v.
Stelschnatig (ordelijk), bn. en bw.; —heid, v.
Stelt, v. —en.
Steltenlooper (persoon), m. —s.
Stellooper (voegel), m. —s. De oeverwaer is een —.
Stem (geluid, kiezersbiljet), v. —men.
Stembiljet, o. —ten.
Stembureau (de personen die de stemmen opnemen), o. —x en —'s.
Stembus, v. —sen.
Stemgerechtigde, m. en v. —n.
Stemhamer (werktuig om een piano te stemmen), m. —s.
Stemmen, ik heb gestemd; —er, m.; —ing, v.
Stemming (niet opzichtig), bn. en bw.; —heid, v.
Stemmigjes (eenvoudig), bw. Zij was — gekleed.

Stempel (zegel, cachet), m. —s. *Iemand van den ouden —*, d. i. een ouderwetsch mensch.

Stempelen (den stempel afdrücken), ik heb gestempeld: —aar, m.: —ing, v.

Stemrecht (recht van referendum), o. *Het algemeene —*, recht voor ieder burger om te stemmen.

Stemvork (toonaangevend werktuigje), v. —en.

Stemwijze. —wijs, v. —wijzen.

Stenden (gebruikelijk voor standen), m. mv. *De — des Rijks, de drie —*.

Stenen (zuchten), ik heb gesteend.

Steng (stang, mast, stank), v. —en.

Stengel (d'anne bloemsteel), m. —s.

Stenograaf (snelschrijver), m. —grafen.

Stenographie (snelschrijfkunst), v. gmv

Stenographisch (snelschrijfkunstig), bn.

Stentorstem (zeer farsche en luidende stem), v. gmv.

Stevig (grootte uitgestrektheid, meestal woest grasland), v. —n.

Ster, **star** (hemelbol), v. —ren.

Stere (kubieke el), v. —n. —s.

Stereographie (tichuamsbeschrijving of teekening op een vlak), v. gmv.

Stereometrie (leer der lichaamsmeting), v. gmv.

Stereoscoop (toestel dat de vlakke beelden als lichamen te aanschouwen geeft), m. —copen.

Stereotiep (vast, onveranderlijk), bn.

Stereotypie (plaatletterdruk, het gieten van vaststaande drukvormen), v. gmv.

Sterfdag, m. —en. *Het is vandaag (21 Mei) de — van Napoleon I.*

Sterfelijk, bn.: —heid, v. *De mensch is —*, d. i. moet of zal sterven.

Sterfgeval, o. —len.

Sterfhuus, o. —huizen.

Sterfjaar, o. —jaren. *Het — van Vondel (1679).*

Sterfte, v. —n. *Er was groote — onder het ve.*

Sterfuur, o. —ren.

Steriel (onvruchtbaar), bn.

Steriliseeren (onvruchtbaar maken), ik heb, het is gesteriliseerd. *De melk —*, d. i. de levende kiemen er in doodten.

Sterilitet (onvruchtbaarheid, misgeveas, droogheid, dorheid), v. gmv.

Sterk (krachtig, farsch), bn. en bw.: —heid, v. —e dranken.

Sterkbeenig, bn. —e knapen (C. O.), d. i. hebbende gespierde beenen.

Sterken (kracht geven, fig. troosten), ik heb gesterkt: —ing, v.

Sterkte (kracht, tairijkheid; fort), v. —n.

Sterkwater (salpeterzuur), o. gmv.

Sterling, een pond — of £, d. i. 20 shillings ad f 0.60.

Sterrebosch (plantsoen in den vorm van een ster), o. gmv.

Sterrekers (kleine thinkers), v. gmv.

Sterrenbeeld (hemelteeken), o. —en.

Sterrenkunde, v. gmv.

Sterrenlicht, o. gmv.

Sterrentoren (observatorium), m. —s.

Sterrenwacht (sterrentoren), v. —en.

Sterrenwielelaar (wijze of Magiër bij de O. volken), m. —s.

Sterrenwielarij, v. —en.

Sterveling (mensch), m. en v. —en: v. ook —e.

Sterven, hij stierf, is gestorven. *De man ligt op —; de vrouw kwam te —; het woord stierf op zijn lippen*, hij sprak het niet uit: *hij stierf duizend dooden*, bv. van verdriet.

Stervensduid (in gepraat van sterven), m. gmv.

Stervensuur, o. —uren.

Stethoscoop (werktuig om de borstholte te onderzoeken), m. —copen.

Stem (hulp, fig. kostwinner), m. —en.

Steenbalk, m. —en.

Steenen (rusten op, stutten), ik heb gesteund.

Steenen (stenen), ik heb gesteund.

Stening (het steunen), v. gmv.

Steenpilaar, m. —pilaren. *Ovens was een — der beurs*, d. i. stat, instandhouder.

Stempunt (rustpunt), o. —en. *Het — van een hefboom.*

Steunsel (al wat steunt), o. —s.

Steur (risch), m. —en.

Stevel (hooge laars), m. —s.

Stevelknecht (laarzentrekker), m. —s.

Steven (scheepsw.), m. —s. *Den — wenden*, omkeeren, van koers veranderen. *Verdoolden! wendt den —, keert weer.* (Tollens).

Stevenen (zeilen naar), ik ben gestevend.

Stevig (hecht, sterk), bn. en bw.: —heid, v.

Stevigen (stevig maken, stijven), ik heb gestevigd.

Sticht, **stift** (gesticht, klooster, abdij), o. —en. *Het Neder—, Utrecht; het Over—, Overijsel.*

Stichtelijk (godsdiensstig), bn. en bw.: —heid, v.

Stichten (restigen, bouwen), ik heb gesticht: —ing, v. *Fig. In godsdiensstige stemming brengen.*

Stichtenaar (bewoner der provincie Utrecht), m. —aars, —aren.

Stichter, m. —s, —en. *Hij was de — van een hofje.*

Stichtingsfeest, o. —en.

Stichtsche (tot een sticht of bisdom, en wel inzonderheid tot het bisdom Utrecht behorende), bn.

Stiefbroeder (halfbroeder), m. —s.

Stiefdochter, v. —s.

Stiefkind, o. —eren.

Stiefmoeder (tweede moeder), v. —s.

Stiefmoederlijk (hardochtig), bn. en bw.: —schap, o. *De natuur heeft Drente — be-deeld*, d. i. schraal, karig.

Stiefvader, m. —s: —schap, o.

Stiefzoon, m. —zonen, —zoons.

Stiefzuster, v. —s.

Stier (mann. rund), m. —en. *Fig. ruwr kerel.* Ook teeken in den dierenriem.

Stierachtig (als een stier, fig. onhandelbaar), bn.

Stierekop, m. —pen.

Stieren. Zie **Sturen**.

Stierengevecht, o. —en.

Stift (houthen of metalen pen of stilet), v. —en.

Stift (klooster), o. gmv.

Stigma (teeken, til- of merkteeken), o. —ma's, —mata.

Stigmatiseeren (kenmerken). *Een gestigmatiseerde*, d. i. iem. bezittende de vijf wonden van den Heiland.

Stijf (onbuigzaam, vast), bn. en bw.: —heid, v.

Stijfhals (persoon), m. en v. —halzen.

Stijfhoofd (koppig mensch), m. en v. —en.

Stijfhoofdig (koppig), bn. en bw.: —heid, v.

Stijfkop, m. en v. —pen.

Stijfkoppig, bn. en bw.: —heid, v.

Stijfsel (plakmiddel), v. gmv.

Stijfselachtig (als stijfsel), bn. *Een —e pudding.*

Stijfselen (insmeren met stijfsel), ik heb gestijfseld.

Stijfte (stijfheid), v. gmv.

Stijfzinnig (koppig), bn. en bw.: —heid, v.

Stijg (tweintigtal), v. en o. —en.

Stijgbeugel, m. —s.
Stijgen (omhoog gaan), ik steeg, ben gestegen.
 —ing, v. *Te paard —; de ballon zal hoog —; de prijzen der granen —; hij steeg tot hooge ambten.*
Stijl (schrijf-, schilder- of bouwtrant), m. —en.
In den — der Grieken; den — van Cats gevolgd; de oude —, de nieuwe —, tijdrekening.
Stijl (pilaar, pilaster, stut, post), m. —en.
Stijven (stijf maken), ik steef, heb gesteven;
 —ing, v. *Het linnengoed —.*
Stijven (sterken), ik heb gestijfd. *Iem. in het kwaad, in een boos opzet —, d. i. aanzetten.*
Stijvigheid (houterigheid), v. gmv.
Stikdonker (zeer donker), bn. *Een —e nacht.*
Stikgrond (zware klei), m. —en.
Stikhoest (benuwende hoest), m. gmv.
Stikken (verstikken), ik heb en hij is gestikt.
Stikken (steken, borduren), ik heb gestikt;
 —ker, m.; —sel, o.
Stiklucht (bedorven lucht), v. gmv.
Stikstof (bestanddeel der lucht), v. gmv.
Stikvol (zeer vol), bn. *De zaal was —.*
Stikziend (erg bijziende), bn.; —heid, v.
Stil, bn. en bw. *Een — mensch; een stille Mis*, er is geen zang bij; *het is een — stadje*, zonder vertier; *het water is nu —*, zonder beweging; *stille waters hebben diepe gronden*, niet stroomende waters kunnen diep zijn; fig. weinig zeggende lieden voelen of denken diep, zijn niet altijd te vertrouwen. *Een stille verklikker*, spion.
Stilleeren (opstellen, in woorden uitdrukken).
Stillet (kleine dolk, ponjaard; ook: graveer-stift, pijnmaald), o. —ten.
Stilhouden, ik hield —, heb —gehouden.
Iets —, niet bekend maken.
Stilist (steller, schrijver die de taal in zijn macht heeft), m. —en.
Stillekens (ongemerkt), bw. Zie **Stilletjes**.
Stillen (bevreeden), ik heb en ben gestild;
 —ing, v.
Stilletje (draagbaar gemak), o. —s.
Stilletjes (in stilte), bw.
Stilleven (schilderstuk, voorstellende ziellooze voorwerpen: bloemen, vruchten, dood wild, enz.), o. —s.
Stilligen, ik lag —, heb —gelegen. *Kan die hond goed —? De schuit lag stil.*
Stilstaan, ik stond —, heb —gestaan. — *doet achteruitgaan*, d. i. rust roest.
Stilstaand, bn. *Een — water.*
Stilstand (rust, kalmte), m. gmv.
Stilzitten (zich niet verroeren), ik zat —, heb —gezeten.
Stilzwijgen (niet spreken), ik zweeg —, heb —gezwegen.
Stilzwijgen, o. gmv.
Stilzwijgend, bn.; —heid, v. *Een —e voorwaarde*, d. i. ongenoemde.
Stimulant (opwekkend of prikkelend middel), o. —en; als bn. (opwekkend of prikkelend).
Stimulatie (prikkeling, aanzetting), v. —tiën, —s.
Stimuleeren (opwekken, prikkelen, aanzetten of aansporen).
Stimulus (prikkel), m. gmv.
Stinkdier (een zoogdier), o. —en.
Stinken (leelijk of kwalijk rieken), het stonk, heeft gestonken; —erd, m.
Stinkpoel, m. —en.
Stinkstok (slechte sigaar), m. —ken. gmv.
Stip (vlek, puntje), v. —pen. *Er zal geen —aan ontbreken*, niet het minste.

Stipendium (toelage, beurs), o. —dia.
Stippel (kleine stip), v. —s.
Stippelen (stippels maken), ik heb gestippeld;
 —ing, v.
Stippen, ik heb gestipt. *Brood in de saus —, doopen.*
Stipt (nauwgezet), bn. en bw.; —heid, v.
Stipulatie (beding, bepaling), v. —tiën, —ties.
Stipuleeren (bepalen, bedingen, vaststellen).
Stoa (zuilengang in 't oude Athene, waar *Zeno les gaf*), v.
Stoelen (dartelen, spelen), ik heb gestoeid;
 —er, m.; —erij, v.
Stoepartij, v. —en.
Stoel, m. —en.
Stoelennaker, m. —s; —matten, o.; —matt-ter, m. —s; —zetster (in de R. K. kerk), v. —s.
Stoelgang (ontlasting), m. gmv.
Stoep, v. —en.
Stoet (gevolg, menigte), m. gmv.
Stoet (brood van roggemeel), v. —en.
Stoeterij (plaats waar paarden gefokt worden), v. —en.
Stoethaspel (onhandig mensch), m. —s.
Stof (stoffage, onderwerp), v. —fen.
Stof (aarde), o. gmv.
Stoffage (laken, kastoor, zijde, enz.), v. —s.
Stoffeeren (een kamer van de noodige meubelen enz. voorzien); —der, m.; —ing, v.; —sel, o. *Gestoffeerde kamers te huur! Dit verhaal is met leugens gestoffeerd, opgesierd.*
Stoffel (lomperd), m. —s.
Stoffelachtig (lomp), bn.; —heid, v.
Stoffelijk, bn. en bw.; —heid, v. *Het — overschot.*
Stoffen (pochen), ik heb gestoft; —er (pocher), m. *Hij stoft op zijn rijkdom.*
Stoffen (van stof reinigen), ik heb gestoft;
 —er, m. *Is mijn kamer al gestoft?*
Stofferig, bn. en bw.; —heid, v. *Wat is het op dezen weg —!*
Stoffig (vol stof), bn. en bw.; —heid, v.
Stofgoud (korreltjes fijn goud), o. gmv.
Stofregen (fijne regen), m. —s.
Stofregenen (zeer fijntjes regenen), het heeft gestofregend.
Stoicijn (in oud-Gr. volgeling van *Zeno*; die alle weelde en genot veracht), m. —en.
Stoicijnsch (gelaten, ongevoelig, streng), bn.
Stok (staf, roede), m. —ken. *Alle gekheid op een stokje*, d. i. ter zijde.
Stok (blok, waarin misdadigers met de beenen gesloten werden; ook gevangenis), m. —ken. vero.
Stokbewaarder (gevangenbewaarder), m. —s.
Stokebrand (twiststoker), m. en v. —en.
Stoken, ik heb gestookt; —er, m.; —erij, v.; —ing, v. *Jenever —, likeur —; hij doet niets dan —, opruien.*
Stokken, ik heb gestokt. *Bijen —*, in korven houden; *boonen —*, aan stokken binden.
Stokken (blijven steken), ik ben gestokt. *Hij bleef in zijn grafrede —.*
Stokerig (stijf, stram), bn. en bw.; —heid, v.
Stokoud (hoogbejaard), bn. en bw.
Stokpaard, o. *De politiek is zijn —*, d. i. zijn lievelingsbezigheid.
Stokstijf (erg stijf), bn. en bw. *Iets — volhouden.*
Stokstil (doodstil), bn.
Stokvisch (als voorwerpsnaam), m. —visschen; (als stofnaam), v.
Stoliditeit (onverstand, onmozelheid, verstands-waakte), v. gmv.

Stollen (*stremmen*), het is gestold: —ing, v.
Stolp (*stulp*), v. —en. *Zet de — over de pendule, over de bloemen. Zie Stulp.*
Stolpen (*met een stolp overdekken*), ik heb gestolpt.
Stom (*sprakeeloos*), bn. en bw.: —heid, v. *Een —me letter, bv. de h in thee; een —me rol, figurant.*
Stomdronken (*zeer dronken*), bn.
Stomme, m. en v. —n.
Stommeknecht (*hoektafel, lat- of richeltafel*), m. —s.
Stommelen (*gedruisch maken*), ik heb gestommel; —aar, m.; —ing, v.
Stommeling (*domoor*), m. en v. —en; voor 't v. ook —e.
Stommen (*wijn of sterke dranken vervalschen*), ik heb gestomd.
Stommerik (*lomperd*), m. —en.
Stommgheid (*domheid*), v. —heden.
Stommiteit (*erge lomphheid*), v. —en.
Stomp (*een stoot*), m. —en.
Stomp (*afgebroken deel*), v. —en. *De — van een eik, van een arm.*
Stomp, bn. en bw.; —heid, v. *Een —mes, een —e toren, een —e neus, een —e hoek; fig. zich —denken, d.i. suif.*
Stompen (*met de vuist stooten*), ik heb gestompt.
Stomphoekig, bn. *Een —e driehoek.*
Stompneus (*persoon*), m. en v. —neuzen.
Stompvoet (*persoon*), m. en v. —en.
Stompzinnig (*bol, dom*), bn. en bw.; —heid, v.
Stond (*uur*), m. **Stonde**, v. —en. *Op dien —; van —en aan, te dezer stonde.*
Stoof (*voetwarmer, ook gebouwd*), v. stoven.
Stool (*priesterlijke stola*), v. stolen.
Stoom (*damp van kokend water*), m. gmv.
Stoomboot, v. —en.
Stoomen (*fig. haasten*), ik heb en ben gestoomd.
Stoomjacht, o. —en; —schip, o. —schepen; —sleeper, m. —s; —vaartuig, o. —en.
Stoop (*maat van 2½ L. voorheen in gebruik*), v. —en.
Stoopskan (*2½ L.*), v. —nen.
Stoorder (*die hindert*), m. —s.
Stoorloos, storeloos (*rustig*), bn. *In het — bezit van zijn erfgoed.*
Stoornis (*hinder, beletsel*), v. —sen.
Stoot, m. —en. *Hij nam de stad zonder slag of —, d.i. zonder den minsten weerstand te ontmoeten; hij kon dien — niet doorstaan, dat verlies, dien aanval (ziekte).*
Stooten, ik stiet, heb gestooten. *Van den troon —, d.i. ontronen; de vijand stiet het hoofd voor Atkmaar, d.i. moest terugdeinzen.*
Stootend (*hinderlijk*), bn. *Een — woord.*
Stooter (*iemand die stoot*), m. —s.
Stofter (*denkbeeldige oude munt, ter waarde van 12 en een halven cent*), m. —s.
Stofterig (*haperend*), bn. en bw. *Hij leest —.*
Stootig (*fig. lichtgeraakt*), bn.
Stootkant (*onderrand van een rok*), m. —en.
Stootsch (*stootig*), bn.
Stop, v. —pen. *Een glazen —, op een flesch of karaf; een — in een kous leggen, een gat dieken.*
Stopdoek, m. —en; —garen, o.; —katoen, o.; —lap, m. —pen; —mes (*om stopperf te stoppen in een opening*), o. —sen; —naald, v. —en.
Stoppel, m. —en, —s. *De —s der halmen; een —land; zijn wang is vol —s, korte dikke haren.*

Stoppelen (*baard krijgen*), ik heb gestoppeld. *Hij krijgt baard, hij begint al te —.*
Stoppen (*dicht maken*), ik heb gestopt; —ing, v.
Stopper (*persoon*), m. —s.
Stopsel, o. —s.
Stopperf, v. gmv.: —was (*entwas*), o.; —werk, o.
Stopwoord (*vuilwoord*), o. —en. *Er is tijd genoeg is zijn —.*
Stopzijde (*vlooszijde*), v. gmv.
Storeloos, bn. Ook **Stoorloos**.
Storen (*hinderen*), ik heb gestoord; —ing, v.
Stork (*ooievaar*), m. —en. gew.
Storm (*harde wind*), m. —en; krijgsw. *algemeene aanval; —loopen, den —afslaan.*
Stormachtig, bn. en bw.: —heid, v.
Stormen, ik heb gestormd; ook: het heeft gestormd. *Fig. allen stormden op hem los, kwamen op hem toe.*
Stormenderhand (*krijgsw. door bestorming*), bw. *Een stad — innemen.*
Stormgevaarte, o. —n; —hoed, m. —en; —hoek, m. en t.; —ladder, v. —s.
Stormloopen, ik liep —, heb —gelopen; —looper, m. *Op een vesting —.*
Stormram (*krijgsting der Romeinen*), m. —men.
Stortbad (*douche*), o. —en.
Storten, ik heb en ben gestort. *Tranen —, bloed —, plengen; geld —, d.i. afdragen.*
Storting (*het storten*), v. —en.
Stortregen (*plasregen*), m. —s.
Stortregenen (*plasregenen*), het heeft gestort-regend.
Stortvloed (*fig. groote menigte*), m. —en. *De Noordmannen vielen als een — in Engeland.*
Stortzee (*hooge zee*), v. —ën.
Stotteren (*stamelen*), ik heb gestotterd; —aar, m.
Stout (*soort van Engelsch bier*), o. gmv.
Stout (*moedig, ondeugend*), bn. en bw.; —heid, v.
Stouterd (*deugniet*), m. —s.
Stoutmoedig (*dapper*), bn. en bw.; —heid, v.
Stouwen, ik heb gestouwd. *Het pakgoed —, in het ruim stapelen.*
Stoven, ik heb en ben gestooft; —ing, v. *Het vleesch —, met matige warmte koken.*
Stovengeld, o.; —hok, o. —ken; —zetster, v. —s.
Straal (*uitschietend licht*), m. stralen.
Straal (*wisk. halve middellijn*), m. stralen.
Straalbreking (*nat. het breken der lichtstralen in een middenstof*), v. —en.
Straalswijze, —wijs, bw.
Straat, v. straten: —schender, m. —s; —schenderij, v. —en; —slijper, o.; —slijper (*leeglooper*), m. —s; —taal, v.
Straf, **straffe**, v. straffen. *Op —van, bedreigd met de — van: tot mijn —, spijt, verdriet.*
Straf (*streng, scherp*), bn. en bw.; —heid, v.
Strafbaar, bn.; —heid, v. *Zulk een daad is — bij de wet.*
Straffeloos, bn. en bw.: —heid, v. —overtreden.
Straffen, ik heb gestraft. — *met den koorde, ophangen; — met den zwaarde, onthoofden; — met een boete; — met hechtenis.*
Strafwet, v. —ten.
Strak, bn. en bw. *Iem. —aanzien, d.i. star, stijf; een touw —aanhalen, d.i. sterk; zich —houden, niet toegeven.*
Straks, bw. *Ik kom —, d.i. over een poosje.*
Stralen (*stralen schieten*), ik heb gestraald; —ing, v.
Stralenkrans (*glorie*), m. —en; —kroon, v. —kronen.

Stram (*stijf*), bn. en bw.; —heid, v. *Met — me leden*, afgeleefde, stijve leden.

Stramien (*borduurgaas*), v. gmv.

Strand, o. —en. *Een schip op —, een bakken in zee*, men dient zich te spiegelen aan 't ongeluk van een ander: *het schip liep op het —, een schip op — zetten*.

Stranden (*op het strand raken*), ik ben gestrand; —ing, v. *Een gestrande boot; een gestrande walvisch*.

Strandjut (*stranddief*), m. —ten.

Strandjutter (*stranddief*), m. —s.

Strandvond (*wat op strand gevonden is*), m. —en

Strandvonder (*opzichter*), m. —s.

Strandvonderij, v. gmv.

Stratagème (*krijgslust, listige aanslag*), m. —s.

Strategie (*legerbesturing, krijgskunst*), v. gmv.

Strategisch (*krijgskundig, tot den vestingbouw behoorende*), bn.

Streek (*list, leelijke trek*), m. streken.

Streek (*strijking, luchtstreek, gewest, oord*), v. streken. *Van — zijn, ziek zijn; er loopt een — door*, hij is in de hersens gekrenkt; *op — zijn*, op zijn gemak zijn.

Streelen (*aaien, liefkoozen*), ik heb gestreeld; —er, m.; —ing, v.

Streep (*haal, lijn*), v. strepen. *Een — halen door*, te niet doen; *een — door de rekening*, een teleurstelling.

Streepjesgoed (*stof*), o. gmv.

Strekken (*dienen*), ik heb gestrekt; —king, v.

Strekkend (*langs de lengteafmetingen van een oppervlakte gemeten*), bn. *Een — e meter*, d. i. een stuk grond van 1 M. lang of breed, terwijl de andere afmeting gelijk is aan de breedte van de strook grond, waarvan de — e meter genomen wordt.

Stremmen (*stijf worden, stollen*), ik heb en het is gestremd; —ming, v.; —sel, o. Fig. *belemmeren, beletten: de oorlog stremt den handel*.

Streng, v. —en. *Een — zijde, een — wol*; in de gmnz. taal *streen*.

Streng (*gestreng*), bn. en bw.; —heid, v. *Een — meester*, d. i. hard; *een — e redeneering*, d. i. logisch.

Strengelen (*vlechten*), ik heb gestrengeld; —ing, v. *Het klimop strengelt zich om dien boom*.

Strengen (*toehalen*), ik heb gestrengd.

Streven (*trachten*), ik heb gestreefd.

Stribbelen (*tegenkanten*), ik heb gestribbeld; —aar, m.; —ing, v.

Stribbeling (*harrewaarerij*), v. —en.

Striem (*streep, slag*), v. —en. *De — en der zweep*.

Strijd (*kamp; fig. worsteling*), m. —en. *De — om het bestaan; de bureu kwamen om — te hulp*, om het meest.

Strijdbaar, bn.; —heid, v. *Een — volk*, gereed, geschikt tot den strijd.

Strijdbijl (*oorlogsbijl*), v. —en.

Strijden (*kampen, vechten*), ik streed, heb gestreden; —er, m.

Strijdig, bn.; —heid, v. *Dit artikel der verordening is — met de wet*, in strijd met.

Strijdgenoot, m. —en; —hengst, m. —en; —knots, v. —en; —leus, lenze, v. —leuzen;

—lust, m.; —perk, o. —en; —ros, o. —sen; —schrift, o. —en; —vaardig, bn.; —vaardigheid, v.; vraag (*twistpunt*), v. —vragen.

Strijkage (*diepe buiging*), v. —s.

Strijkelings (*rakelings*), bw. *De steen ging — langs mijn hoofd*.

Strijken, ik streek, heb gestreken; —er, m. *De vlag —, neerhalen; de zeilen —, reven, laten zakken; het linnen —, gladmaken met een strijkijzer; zalf op linnen —, smeren; op een viool —, krassen, spelen; de hand over het hart —, mild gaan worden, een uitgave doen; hij gaat met den prijs, den inzet, het potje —, hij zal het winnen*.

Strijkgeld, o.; —goed, o.; —hout (*rol bij de korenmaat*), o. —en; —ijzer, o. —s; —instrument, o. —en; —kalk, v.; —plank, v. —en; —stok, m. —ken; —tafel, v. —s; —vuur, o.; —werk, o.

Strijkvoeten (*diep buigen; fig. vleien*), ik heb gestrijkvoet.

Strik (*knoop, lus*), m. —ken.

Strikken, ik heb gestrikt. *Een haas —, in een strik vangen; een lintje —, tot een strik vouwen*.

Strikt (*naauwgezet*), bn.: —heid, v.

Strikvraag, v. —vragen. *Een examinador mag geen —vragen doen*, d. i. vragen om den examinandus te verschalken.

Strippeling (*gestripte tabak*), v. gmv.

Strippen (*de tabaksplanten afstroopen*), ik heb gestript; —peling, v.; —zolder, m.

Strips, v. mv. —krijgen, slaag krijgen.

Stroef (*ruw*), bn. en bw.; —heid, v. *Een — slot*, verroest, moeilijk; *een — man*, onvriendelijk.

Strompelen (*struikelen*), ik heb en ben gestrompeld.

Strompelig (*oneffen*), bn.

Stroonk, m. —en. *Een — van een boom; een kool—*.

Stroo, o. gmv. — van rogge, van tarwe; *Italiaansch —, zeer fijn; een ventje van —, een zwakkeling; ik heb hem geen — in den weg gelegd*, d. i. niet de minste kleinigheid.

Stroobiljet, o. —ten.

Strooien (*met de hand uitspreiden*), ik heb gestrooid; —er, m.; —ing, v.; —sel, o.

Strooien (*van stroo*), bn. *Een — hoed, een — mat*.

Strooijonker, m. —s; —lepel, m. —s; —mandje, o. —s; —meisje (*bruidsmisje*), o. —s.

Strook (*rand, reep*), v. —en.

Strooken (*streelen*), ik heb gestrookt; —ing, v. **Strooken** (*overeestemmen*), het heeft gestrookt. *Dat strookt met mijn overtuiging*.

Stroom, m. —en. *De Rijn is een —; de — van het Maaswater; de schepen liggen op —; een — van tranen; een elektrische —; een magnetische —: de regen viel in — en neer; een — van woorden, vloeken, verwuschingen*, d. i. menigte.

Stroomen, ik heb en ben gestroomd; —ing, v.

Stroomling, **stroomeling** (*haring*), m. —en.

Stroop (*roof, plundering*), m. —en.

Stroop, **siroop**, v. stropen, siropen.

Stroopbende (*rooverbende*), v. —n.

Stroopen (*rooven*), ik heb gestroopt; —erij, —ing, v. *Zij wilden wild —, in netten of strikken diefsticht vangen; een kontijn, een haas, een paling —, van de huid ontdoen; iem. het heind van het lijf —, hem het noodigste ontnemen*.

Strooper (*wilddief*), m. —s.

Strooppartij (*het werk van wilddieven*), v. —en.

Strooptocht (*rooftocht*), m. —en.

Stroowisch (*bundeltje stroo*), v. —wisschen.

Op een — komen aandrijven, arm en berooid ergens aankomen.

Strop, m. —pen. Tot den — veroordeelen, d. i. tot de galg; iem. den — om den hals doen, d. i. erg in het nauw brengen.

Stroperig (stroofachtig), bn.: —heid, v.

Strophe (couplet, versafdeeling), v. —n.

Strophisch (in strophen verdeeld), bn. Een — gedicht.

Stroppen (in een strop vangen), ik heb gestropt. Ik heb dat konijn gestropt.

Strot (keel), m. —ten. Alles door den — jagen, d. i. versmullen.

Strottenhoofd (ontl. deel der keelholte), o. gm.v. **Structuur** (bouw, lichaamsgestalte; samenvoeging, inrichting), v. —turen.

Struifkoek (eierpannekoek), m. —ven.

Struik (heestergewas), m. —en.

Struikelen (dreigen te vallen), ik heb en ben gestruikeld: —aar, m.: —ing, v.: —blok, o.

Struikroover, m. —s; —ij, v. —en.

Struikwinde (plant, stirkende winde), v. —n.

Struis (grootte vogel, steltooper), m. —en.

Struis (loodwit), v. gm.v.

Struisch (flink, sterk, stevig), bn. Een — e vent, een — knaap.

Struisen (met struis bestrooien), ik heb gestruist.

Struweel (dicht. struikgewas), o. —en.

Studeeren (zich oefenen, zich toeleggen, leeren).

Studeerkamer, v. —s; —lamp, v. —en; —stoel, m. —en; —vertrek, o. —ken.

Student (leerling eener universiteit), m. —en.

Studentenbank, v. —en; —corps, o. —en; —feest, o. —en; —grap, v. —pen; —haver (amandelen en rozijnen dooreen), v.; —kleding, v.: —leven, o.; —lied, o. —eren: —pet, v. —ten; —sociëteit, v. —en; —tafel, v. —s.

Studie, v. studien (wetensch. oefeningen); studies (schetsen).

Studiosus (student, leerling van een hoogeschool), m. studiosa.

Stug (ouwendelig), bn. en bw.; —heid, v. Een — karakter, onbuigzaam.

Stuifaaide, v. gm.v. —meel, o.; —wol (aan planten), v.: —zand (welzand), o.: —zwam (paddenstoel), v.

Stuik (schudding), m. —en. Hij gaf mij een — op de borst, d. i. stoot.

Stuiken (heen en weer schudden en stooten), ik heb gestuikt; —mand (persmand), v. De druiven —, heen en weer schudden in een mand, persen.

Stuinder (steun), m. —s.

Stuip (zenuwtrekking, fig. gril), v. —en.

Stuif (het stuiten), m. —en.

Stuif (lichaamsdeel), v. —en.

Stuiten (tegenhouden), ik heb of ben gestuut; —er, m.; —ing, v.

Stuifend, bn. Zoo iets is — voor het gevoel, strijdig, afkeerwekkend.

Stuifer (knikker; ook pocher), m. —s.

Stuiteren (bikkelen), ik heb gestuiterd.

Stuiveling (vermolinde turf), v. gm.v.

Stuiven (in stof opgaan), het stooft, het heeft gestoven.

Stuiver, m. —s. Het meisje had een mooien —, een aardig kapitaalje; een — gespaard is een stuver gewonnen, alle baten helpen; men weet nooit, hoe een —tje rollen kan, het geluk kan altijd te hulp komen; —tje wisselen, kinderspel.

Stuk (deel, geschut), o. —ken, —s. Een — linnen, kant, katoen, enz.: een tooneel—, een schilder—, een muziek—; processtukken, d. i.

akten, bescheiden, oorkonden; een — vleesch, een — gronds; die bovden kosten een gulden het —: koop een — of wat messen; iets in —ken slaan: het antwoord werd gegeven bij —ken en brokken, d. i. haperend, onvoldoende; de boer kocht tien —s vee: een — geschut, kanon: een schip met tien —ken; die knechten werkten bij het —: dat bracht mij van mijn —n, maakte mij verlegen: hij heeft een — in zijn kraag, hij heeft een — in, is dronken: een — van tuintij franken, geldstuk: voet bij — houden, niet van zijn onderwerp, eisch enz. afgaan: hij raakte van zijn —n, werd verlegen: op het — van godsdienst, aangeleheid.

Stuk (kapot), bw. Het mes is —: het glas viel —.

Stukadoor (plafondmaker), m. —s.

Stukadoren, ik heb gestukadoord.

Stukkend (kapot), bn. Een — knipmes. C. O.

Stuksgewijs, stuksgewijze, bw. De menebelen zullen — verkocht worden, d. i. één voor één.

Stulp (hut, stomp), v. —en.

Stulpkooi (kiekenkooi), v. —en.

Stumper, **stumperd** (sikkelaar, bloed), m. —s.

Stumperig, bn.: —heid, v. Een — ventje.

Stupiditeit (domheid, domme streek), v. —en.

Sturen, ik heb gestuurd: —ing, v. Een boodschap —, zenden: een matroos naar den wal —.

Stut (steun, steunsel), m. —ten.

Stutbalk (schoorbalk), m. —en.

Stutten ik heb gestut; —sel, o. en v.: —ter, m.: —ting, v. Een appelboom —, een ouden muur —.

Stuur (roer: fig. toom), o. gm.v.

Stuurboord (rechterboord), o. gm.v.

Stuurman, m. —lieden, —lui: —schap, o.

Stuurmanskunst, v. gm.v.

Stuurrad, o. —eren: —reep (touw, riem, ketting aan het stuurrad), m. —en.

Stursch (norsch), bn. en bw.; —heid, v.

Stuw (waterkeering, dam), v. —en.

Stuwadoor (scheepsw. die zich belast met de stuwege en de noodige werkrachten daarvoor levert), m. —s.

Stuwage (scheepsw. lading in het ruim), v. gm.v.

Stuwen (dicht oopenpakken), ik heb gestuwd: —er, m.: —ing, v.

Stylist, **stilist** (schrijver van naam), m. —en.

Styptisch (stoppend, bloedstelpend, samen-trekkend), bn.

Sub (onder), vz. — conditione, onder voorwaarde: — littera, onder de letter: —numera, onder het nummer of getal: —poena, op straffe, boete: —rosa, onder de roos, in vertrouwen, heimelijk; —voce, onder het woord.

Subalter (ondersgeschikt), bn. —e officieren, d. i. onder den kapitein.

Subdelegeren (een ander in zijn plaats stellen).

Subdivideeren (in onderafdeelingen splitsen).

Subdivisie (onderafdeeling), v. —s. iën.

Subiet (plotseling), bn. en bw.

Subjeet (onderwerp; handelende persoon: zaak of persoon, waarvan iets gezegd wordt: grondbegrip), o. —en.

Subjectief (het onderwerp, den persoon betreffende), bn.

Subjectiviteit (gesteldheid van het onderwerp, persoonlijkheid), v. gm.v.

Subjunctief, **subjunctivus** (spraak. aanvoegende wijs), m. —tieten.

Sublumaat (*het vervluchtende, een antiseptisch waschmiddel*), o. —maten.
Subliem (*verheven, hoog*), bn. en bw.
Sublimeeren (*omhoog drijven, vervluchtigen*).
Sublimiteit (*verhevenheid*), v. —en:
Sublunaris (*ondermaansch*), bn.
Submergeeren (*onderdopen, overstromen*).
Submersie (*geheele overstroming*), v. —en.
Submis, soumis (*onderdanig*), bn.
Submissie (*nederigheid, onderdanigheid*), v. gm.v.
Submitteeren (zich) (*zich onderwerpen, zwichten*).
Subordinatie (*ondergeschiktheid, gehoorzaamheid*), v. gm.v.
Suborneeren (*heimelijk aanzetten, omkopen*).
Subrogeeren (*in een andere plaats stellen, onderschrijven*).
Subscribereen (*intekenen of inschrijven; onderteekenen*).
Subsidiair (*in de plaats komend*), bn. — *gevangenisstraf*, in plaats van geldboete.
Subsidie (*hulp, bijstand, ondersteuning; onderstandsgelden*), v. en o. —iën, —ies.
Subsidieeren (*te gemoetkomen, onderstand geven*).
Subsigneeren (*onderteekenen, onderschrijven*).
Subsistentie (*onderhoud, bestaan, voortdrijving*), v. gm.v.
Substantie (*zelfstandigheid, wezenlijkheid, de kern; hoofdinhoud; bestanddeel*), —iën, —ties.
Substantief (*zelfstandig naamwoord*), o. —tieven.
Substituereen (*in de plaats stellen*).
Substitutie (*in plaats stelling*), v. —tiën, —s.
Substituut (*plaatsbekleeder, bijgevoegde*), m. —tuten.
Substituut-griffier (*hulp-griffier*), m. —s.
Substituut-officier (*plaatsvervangend officier van justitie*), m. —s.
Subtiel (*teeder, fijn, dun; fig. haarkloovend, spitsvondig*), bn. en bw.
Subtiliteit (*fijnheid; fig. sluwheid, geslepenheid*), v. —en.
Subtractie (*de aftrekking*), v. —ties, —tiën.
Subtraheeren (*aftrekken*).
Subverbeeren (*te hulp komen, ondersteunen*).
Subventie (*hulp, bijstand, ondersteuning*), v. gm.v.
Succade (*fruitensap, geconfijte oranjeschillen*), v. gm.v.
Succedeeren (*opvolgen, bijzonder in een ambt*).
Succes (*voortgang, uitslag; het welgelukken*), o.
Successie (*opvolging, erfopvolging*), v. gm.v.
Successief (*allengs, achtereenvolgend*), bn.
Successor (*opvolger*), m. —s.
Succulent (*saprijk, voedend*), bn.
Succumbeeren (*bezwijken, onderliggen, verliezen*).
Suf (*droomerig, oud*), bn. en bw.; —heid, v.
Suffen (*droomen*), ik heb gesuft; —fer, m.: —ferij, v.
Suffisant (*genoegzaam, toereikend, voldoende; ook: ingebeeld, laatdunkend*), bn. en bw.
Suffisantie (*toereikendheid*), v. gm.v.
Suffocatie (*verstikking*), v. gm.v.
Suffoqueeren (*verstikken*).
Suffragaan-bisschop (*wij-bisschop*), m. —pen.
Suffrage (*stem, kiesstem, goedkeuring*), v. —s.
Suffgereeren (*iets kwaads inblazen, verleiden*).
Suggestie (*heimelijke inblazing*), v. —tiën, —s.

Suiker, v. —s.
Suikerbakker (*banketbakker*), m. —s.
Suikerbrood, o. —en.
Suikeren (*met suiker bestrooien*), ik heb gesuikerd.
Suikerij, v. gm.v. Zie **Cichorei**.
Suikerpeer, v. —peren.
Suikerziekte (*groeuenis, nierziekte*), v. gm.v.
Suikerzoet, bn. Een —e peer.
Suite (*gevolg; volgreeds; voortzetting; samenhang van woorden of gedachten*), v. —s.
Suite (à la) (*niet in werkelijken dienst*).
Kapitein —.
Suizebollen (*half bedwelmd zijn*), ik heb gesuizebold.
Suizelig (*draaijerig*), bn.
Suizeling (*bedwelming*), v. —en.
Suizen (*ruischen*), het heeft gesuisd: —ing, v.
Sujet (*onderdaan; onderwerp, voorwerp, persoon, gesteldheid*), o. —ten. Een slecht —, een slecht mensch.
Sukade (*in suiker ingelegde limoenschil*), v. Zie **Succade**.
Sukadeboek, m. —en; (*als stofnaam, v.*).
Sukkel (*het sukkelen*), m. gm.v. Hij is aan den —.
Sukkel (*sukkelaar*), m. en v. —s.
Sukkelarij, v. gm.v.
Sukkeldraf (*korte, kleine draf*), m. gm.v. De barbier liep op een —.
Sukkelen (*kwijnen*), ik heb gesukkeld: —aar, m.: —ing, v.
Sukkelgang (*langdurige kwijning*), m. gm.v.
Sukkelpartij, v. gm.v.
Sukkeltrein (*die aan alle stations ophoudt*), m. —en.
Sul (*onnoozel mensch*), m. —ien.
Sulachtig (*zeer gedwee*), bn. en bw. —heid, v.
Sulver, solver (*zuavel*), o. en v. gm.v.
Sulferechtig (*zwavelachtig*), bn. Een —e reuk.
Sullebaan (*glijbaan*), v. —banen.
Sullen (*glijden*), ik heb gesuld.
Sullig (*sulachtig*), bn.; —heid, v.
Sultaan, m. —s.
Sultane, v. —s. — *favorite*, bevoorrechte gemalin; — *valide*, moeder des sultans.
Sunaak, smak (*boom in Zuid-Europa*), v. gm.v.
Summa (*som, het beloop, bedrag, totaal*), v. —'s.
Summa summarum (*alles te zamen*).
Summair, summarisch, summierlijk (*samengevat, beknopt, bondig*).
Summeeren (*de som opmaken, optellen*).
Summiteit (*eerste persoon, beroemd man*), m. —en. Zie **Sommiteit**.
Suuntueus (*kostbaar, prachtig, weidsch*), bn.
Suuntueidit (*kostbaarheid, pracht*), v. gm.v.
Superabundantie (*overvloed*), v. gm.v.
Superbe (*trotsch, verheven, mujestueus; prachtig, aanzienlijk*), bn.
Supercargo (*ladings- of waren-opzichter op koopvaardijsschepen*), m. —s.
Superficie (*oppervlakte*), v. gm.v.
Superfijn (*zeer fijn*), bn.
Superslu (*het overtollige*), o. gm.v.
Superieur (*voornaam, voortreffelijk, uitstekend, zeer groot; meerder*), bn.
Superieur (*meerdere in rang*), m. —en.
Superintendent (*oppertoeziener*), m. —en.
Superioriteit (*meerderheid*), v. gm.v.
Superlatief, Superlativus (*spraak. overtreffende trap*), m. gm.v.
Supersedeeren (*uitstellen, verschuiven*).
Superstitie (*bijgeloof*), v. —tiën.

Superstitieus (bijgeloovig), bn.
Suppediteeren (aan de hand doen, bv. een hulpmiddel; bijspringen).
Suppleant (plaatsvervanger), m. —en.
Suppleeren (aanvullen, bijgeven, bijpassen).
Supplement (bijvoegsel, aanvulsel), o. —en.
Suppletie (aanvulling), v. —troepen, soldaten, die het leger voltallig maken.
Suppliant (verzoeker, indiener van een verzoekschrift), m. —en.
Suppliceren (smeeken, een verzoekschrift indienen).
Supplick (verzoekschrift), v. —en.
Supponeren (vooronderstellen, vermoeden).
Suppoost (oppasser, deurwachter), m. —en.
Support (steun, stut, ondersteuning), o. —en.
Supportabel (draaglijk), bn.
Supporteeren (verdragen).
Supprimeeren (onderdrukken, weglaten; opheffen).
Supputeeren (overrekenen, overslag maken, rasupra (boven). Ut supra, als boven. [men].
Surditeit (doofheid), v. gm.v.
Surmontabel (overkomelijk), bn.
Surnumerair (iemand die boven het gewone getal van beambten aangesteld is, bv. bij de belastingen), m. —s.
Surplus (overschot, rest, meerder bedrag), o. gm.v.
Surprise (overval; verrassing; bedrog, list; verbazing, schrik), v. —s.
Surrogaat (plaatsvervangend middel, bv. suikerij voor koffie), o. —aten.
Surseance (opshorting van betaling), v. gm.v.
Surtout (overjas; olie- en azijnstel), m. en o.
Surveillance (toezicht, bewaking), v. gm.v.
Surveilleeren (waken, opzicht hebben of houden; bewaken, onder toezicht houden, toezien).
Survivance (overleving, recht van opvolging).
Susceptibel (vatbaar, gevoelig), bn. [v. gm.v.
Susceptibiliteit (vatbaarheid; prikkelbaarheid), v. —en.
Suscitereen (aanzetten, opstoken; opwekken, oplossen).
Suspect (verdacht, in kwaad vermoeden), bn.
Suspenderen (verschuiven; opschorten, uitstellen; buiten dienst stellen).
Suspensie (uítstel, tijdelijke dienstontzetting), v. —sies, —siën.
Suspensief (opshortend, verdragend), bn.
Suspensio (in) (besluiteloos, in twijfel).
Suspicie (argwaan, verdenking, wan- of mistrouwen), v. —ciën.
Sussen (stillen), ik heb gesust; —er, m.; —ing, v. Het geweten in slaap —.
Susteneeren (van gevoelen zijn, denken, meenen).
Suum cuique (ieder het zijne of wat hem toekomt).

Suzerein (opperleenheer), m. —en.
Suzereiniteit (opperleenheerschap), v. gm.v.
Sybariet (weekeling, wellusteling), m. —en.
Sylbe, Syllabe (lettergreep), v. —n.
Syllabeeren (spellen).
Sylogiseeren (besluiten, een sluitrede maken).
Sylogisme, syllogismus (sluitrede), o. —n.
Sylphide, sylphe (vrouwelijke luchtgeest), v. —n.
Symboliek (leer der zinnebeelden, beeldenleer), v. gm.v.
Symbolisch (zinnebeeldig), bn.
Symboliseeren (zinnebeeldig voorstellen).
Symbol (kenteeken; zinnebeeld, zinspreuk; geloofsbelijdenis), o. —bolen.
Symmetrie (gelijkheid, evenredigheid in maat), v. gm.v.
Sympathetisch (volgens de sympathie), bn.
Sympathie (wederkeurig gevoel; gewaande, geheime kracht; ingebeelde werking van het eene lichaam op het andere; ook: zielsverwantschap), v. —ën.
Sympathiseeren (gelijk gevoelen, overvestemmen, deelneming gevoelen).
Symphonie (groot veelstemmig muziekstuk voor verschillende instrumenten), v. —ën.
Symptoom (verschijnsel; kenteeken, ziekteverschijnsel), o. —omen.
Synagoge (Jodentempel), v. —n.
Synchronisme, synchronismus (gelijktijdigheid), o. en m. —men.
Synchronistisch (gelijktijdig), bn. —e tijdstafel, historische tijdstafel van alle volken.
Syneope (spraak. uitstooting van letters), v. —s.
Syndicaat (ambt van een syndicus of bestuurder, voornamelijk voor inrichtingen, in verband met financiële operaties), o. —aten.
Syndicus (woordvoerder, verdediger), m. —sen.
Synodaal (de synode betreffende), bn.
Synode (algemeene kerkvergadering), v. —n.
Synoniem (zinverwant), bn. als zn. (zinverwant woord), o. —en.
Synonymiek (de leer der zinverwantschap), v. gm.v.
Syntactisch (tot de zinsleer behoorend), bn.
Syntaxis (woordvoeging), v. gm.v.
Synthesis (verbinding der begrippen; samenvoeging van verscheidene deelen), v. gm.v.
Synthetisch (samenstellend), bn. De —e methode.
Syring (bloem), v. —en. Zie **Sering**.
Systeem, Systema (behoortlijke samenhang van gelijkssoortige dingen; stelsel), o. —emen, —ema's.
Systematisch (stelselmatig, ordelijk en samenhangend, wetenschappelijk), bn. en bw.
Systematiseeren (wetenschappelijk rangschikken, tot een stelsel samschikken).

T.

T, v. t's. — De twintigste letter van het alphabet, zij beteekende als Romeinsch cijfer 160.
T. — *Tenor*, op muziekstukken: ook *tutti*, allen te gelijk.
T. — Afkorting van *Titus, Tullus, Tullius*.

T.A. — *Testantibus actis*, zooals de akten getuigen, volgens den inhoud der akten.
Tab. — *Tabula*, lijst, tabel.
T.a.p. — Ter angehaelder plaatse.
T. a T. — *Tout à toi*, geheel de uwe.

T. à V. — *Tout à vous*, geheel de uwe.

Test. — *Testamentum*, laatste wil; *testus*, getuige.

T.F. — *Travaux forcés*, gedwongen arbeid.

T.H. — Toehoorder; of T.T. H.H., toehoorders, in leerredenen en redevoeringen.

Th. Dr. — *Theologiae Doctor*, doctor in de godgeleerdheid.

Tit. — *Titulus*, titel.

Tom. — *Tomus*, elk deel van een boekwerk.

T.P. — *Travaux à perpétuité*, levenslange dwangarbeid.

T.s.v.p. — *Tournez s'il vous plaît*, keer om, als 't u belieft.

T.T. — *Totus tuus*, geheel de uwe.

Taai, bn. en bw.: —heid, v. *Leder is —; een — geduld*, volhardend; *hij pakt een taaien*, een borrel, gmz.; *hij is erg —*, gierig.

Taaierd (gierigaard), m. —s.

Taaiigheid (hardheid, fig. gierigheid), v. gm.v.

Taai-taai (koek), o. gm.v.

Taak (opgegeven werk), v. taken.

Taal, v. talen. *De — der Grieken; de — der natuur; de — der bloemen*, zinnebeeldige bet.; *de — der oogden*, der vingers, der gebaren.

Taaleigen, o. gm.v.

Taalfout, v. —en.

Taalkundig, bn. en bw. *Een — woordenboek*.

Taalkundige, m. en v. —n.

Taalman (een tolk, advocaat), m. —mannen, —lieden.

Taan (*sap van run*), v. *Een kleur als —*.

Taankleurig, bn. *Een oude —e vrouw*.

Taankuip (cooikuip), v. —en.

Taart, v. —en. *Van de — krijgen*, berispt worden.

Taats (ijzeren pin), v. —en: —tol, m. —len.

Tabak, v. —ken.

Tabbaard, Tabberd (*toga, staatsiegewaad*), m.

—baarden, —baards, —berden en —berds.

Tabel (overzichtstafel, lijst), v. —len.

Tabellarisch (als een tabel), bn. *Een — overzicht der letterkunde*.

Tabernakel (bondskist der Isr.; in de R. K. kerk de plaats waar de heilige vaten rusten; gmz. *menschelijk lichaam*), m. en o. —en, —s.

Iemand op zijn — geven, d. i. slaan.

Tabernakelen (vertoeven), ik heb getabernakeld. *Hij zal hier niet lang —*.

Tabiijn (gewaterd taf), o. gm.v.

Tableau (schilderij, ontwerp, tafereel, rol, register), o. —s. — *vivants*, d. i. levende beelden, groepeerings van personen om iets voor te stellen.

Table d'hôte (open tafel), v. *In dit hotel is — om 2 en om 5 uur*.

Tabletje (schrijftafeltje; blaadje ivoor of perkament; plat koekje van suiker of chocolade), o. —s.

Tabouret (stoel zonder leuning), v. —ten.

Tace! (Zwijg, zwijg still), bw.

Tacet (muz. een pauze, of het stilzwijgen).

Tachtig, bep. telw.

Tachtiger (grijsaard: schip met 80 stukken), m. —s.

Tachtigjarig, bn.; —maal, bw. —ste (ranggetal); —voud, o.: —vondig, bn.; —werf, bw.

Tachygraaf (snelschryver), m. —grafen.

Tachygraphie (snelschryfkunst), v. gm.v.

Tachygraphisch, bn.

Tact (het betasten, bewoelen; het gevoel; beleid, slag, overley), m. gm.v.

Tacticus (krijgskundige), m. —ci.

Tactiek (krijgs- of legerkunde; overleg, berekening), v. gm.v.

Taf (*zijden stof*), v. —fen (van meer soorten sprekende).

Tafel, v. —s, —en. *Ter — brengen*, in een vergadering ter sprake brengen; *open — houden*, bv. in een hotel of restauratie; *de — des Heeren*, bij de R. K. de communie-bank; *zij zijn gescheiden van — en bed*, gedeeltelijk ontbonden is hun huwelijk; *ridders van de ronde —*, in de Middeleeuwen de ridders van koning Arthur in Engeland; *de groene —*, de speelstaf; *aan de groene — zitten*, minister zijn.

Tafel (*ta el*), v. —s. *De — van Pythagoras*.

Tafelen (dineeren), ik heb getafeld.

Tafelschel, v. —len. Ook: *tafelbel*.

Tafelschuiner (klaplooper), m. —s.

Tafereel (schilderij, voorstelling, fig. beschrijving), o. —en.

Taille (lichaamsgestalte), v. —s. *De — van een kleedingstuk*, het bovenlijf er van, ook de snit.

Tailleur (kleermaker), m. —s.

Tailleuse (vrouwenkleermaakster), v. —s.

Tak, m. —ken. *De — van een boom of struik; de — van een rivier; de — van een adellijke familie; de — van een gebergte; een — van dienst, afdeling; de —ken van den handel; de —ken, ambaien*.

Takel (katrolwerk), m. —s. *Een Spaansche —*.

Takelage (takelwerk, alle scheepstouwen), v.

Takelen, ik heb getakeld; —aar, m.; —ing, v.

Een vaartuig —, van touw- en zeilwerk voorzien.

Takeling (het takelen of uitrusten), v. gm.v.

Takkeling (jonge vogel), m. —en.

Takkenbos (bundel rijshout), m. —sen.

Taks (dashond), m. —en.

Taks (taak, aangepaste hoeveelheid), v. —en.

Tal, o. — van gebreken, — van voorbeelden, —zonder —; op het — staan, d. i. op een voordracht staan.

Talen, ik heb getaald. *Zij — naar geen rust* (Tollens), d. i. zij spreken er niet van, denken er niet aan.

Talent (gave; geldsom), o. —en. *Een — zilver*, d. i. in het O. vóór Christ. een som van ± f 2500;

een — goud, d. i. ± f 25000.

Talentrijk (vol nat. aanleg), bn.

Talentvol, bn. *Een — jongensch.*

Talhout, o. —en.

Talie (scheepsw. takel, touw), v. —s.

Talién (ophijschen), ik heb getaliéd.

Taling (kleinste soort van eend), m. —en.

Talisman (tooverbeeld of -middel, amulet; een gewaad behoedmiddel tegen ziekten en onheilen), m. —s.

Taliter qualiter (zoo zoo, middelmatig goed).

Talk (vet, smeer), v. gm.v. —aarde, bitteraarde; —kaars, —olie, —smelterij.

Talloos (ontelbaar), bn. *Een —ze menigte*.

Talmen (treuzelen, dralen), ik heb getalmd; —er, m.; —erij, v.

Talmkous (talmer), m. en v. —en.

Talmod (Joodsch wetboek der overlevering), m. gm.v.

Talmudisch (volgens den Talmud), bn.

Talmudist (kenner of aanhanger van den Talmud), m. —en.

Talon (bij effecten: het bewijs ter verkrijging van een stel nieuwe coupons), m. —s.

Talrijk (groot in aantal), bn. en bw.; —heid, v.

Talud (helling, glooiing, schuinite), o. gm.v.

- Tam** (*getemd*), bn. en bw.; —heid, v. *Een — hert, een — me kastanje*, d. i. veredeid.
- Tamarinde** (*Z.-Am. boom*), v. —n.
- Tamarisk** (*zeker struikachtig boomgewas*), v.
- Tamboer** (*trommelslager*), m. —s. [—en.]
- Tamboer** (*trommel*), v. —en.
- Tamboeren**, ik heb getamboerd. Fig. *Op iets —, krachtig aandringen*.
- Tamboerijn** (*rinkelbom*), v. —en.
- Tambourin** (*bornhuur- of haakraam*), m. gm. v.
- Tamtam** (*Oostersch slaginstrument, handtrom*), v. —s.
- Tand**, m. —en. *Zij leven van de hand in den —, wat zij verdienen verteren zij; haar op de —en hebben, goed van zich af kunnen spreken; zijn —en laten zien, dreigen, uitvallen*.
- Tandenstoker** (*tandenpeuter*), m. —s.
- Tanen** (*met tuan verven*), ik heb getaand. *De zeilen —, d. i. bruin maken*.
- Tanen** (*verduisteren*), het is getaand; —ing, v. *Napoleons roem begon te —, d. i. verbleeken*.
- Tang** (*gereedschap*), v. —en. De —.
- Tangens** (*raaklijn van een cirkel*), v. —genten.
- Tangent** (*loodrecht staand staafje, waardoor de snaren van een klavier in beweging gebracht worden; hamertje in speelwerken*), v. —en.
- Tanjit** (*bruin*), bn. *Een —e vrouw*.
- Tantalisatie** (*monderging*), v. gm. v. [*den*].
- Tantalisieren** (*mondergen, doen waterant*).
- Tantalus** (*rijke gierigaard die zich het noodige onthoudt; waterlander*), m. gm. v.
- Tante** (*moei*), v. —s.
- Tantieme** (*winsttaandeel*), v. en o. —s.
- Tantum** (*zoo veel, genoegzaam*), o. —s.
- Tap** (*houten doorboorde kram*), m. —pen.
- Tapet**, o. tapeten. *Zie Tapijt*.
- Tapijt**, **tapet** (*kleed, behangsel*), o. tapijten. tapeten. Fig. *Op het — brengen, ter tafel brengen, ter sprake brengen*.
- Tappelen** (*tappelings uitvloeien*), het is getappeld.
- Tappelings**, bw. *Het bloed liep — uit de wonde; de wijn liep — uit het vat*.
- Tappen** (*door een kraan aftappen*), ik heb getapt.
- Tappenstuk** (*bij de artillerie*), o. gm. v.
- Tapper** (*herbergier*), m. —s; —ster, v. —s.
- Tapperij** (*kroeg, stijterij*), v. —en.
- Tappersnering** (*tapperij*), v. gm. v.
- Taptoe** (*avondsignaal*), v. —s. *De — trekt door de straten, de tamboers, die de — slaan*.
- Taquineeren** (*kwellen, plagen; zaniken*).
- Tarantula** (*verijftige spin in Italië*), v. —'s. *De — dans, een volksdans*.
- Tarbot** (*platvisch*), v. —ten.
- Tardeeren** (*vertoeven, verwijten, dralen*).
- Tarief** (*prijsbepaling, lijst van goederen*), o. —ven.
- Tarra** (*aftrekking in gewicht of waarde van koopwaren of percentsgewijze van geld voor vaten, kisten, enz., waarin koopwaren gesloten zijn*), v. gm. v.
- Tartaan** (*zeker vaartuig in de Midd. Zee*), v. —tanen.
- Tartaar, Tataar** (*volkstam ten N. van de Zwarte Zee*), m. —aren.
- Tarten** (*tergen*), ik heb getart; —er (*uitdager*), m.
- Tartuffe** (*huichelaar, schijnheilige; een bekend hoofdpersoon bij Molière in het toneelspel van dien naam*), m. —s.
- Tarwe** (*graan*), v. gm. v.
- Tarwebrood**, o. —en; —meel, o. gm. v.
- Tas** (*stapel*), m. —sen. *Maaien, hooien, schuur en — (Poot)*.
- Tas** (*vrouwspersoon*), v. —sen. *Een handige —, een knappe — van een vrouw*.
- Tasch** (*buidel of zak*), v. tasschen. [gm. v.]
- Taschkruid, taschjeskruid** (*boerenkers*), o.
- Taschwoning** (*boerenwoning, waarbij woonhuis, stal, graan- en hooibergplaats onder één dak liggen*), v. —en.
- Tassen** (*ophoopen*), ik heb getast. [voel.]
- Tast**, m. gm. v. *Bij of op den tast, d. i. op het getastbaar*, bn. en bw.; —heid, v. *Een —are leugen, d. i. grove, blijkbare leugen*.
- Tasten** (*voelen*), ik heb getast; —er, m.; —ing, v. *Je kunt die leugen voelen en —; iem. in zijn zwak —, hem bv. vleien als hij ijdel is*.
- Tateren**, ik heb getaterd; —ing, v. *Dat kindje begint al aardig te —, babbelen*.
- Tatwalen** (*slecht spreken, krom praten*), ik heb getatewaald.
- Tatoueren** (*de huid met figuren bepakken en beschilderen*).
- Tautologie** (*oeverlading met uitdrukkingen van gelijke betekenis*), v. gm. v. *Bv. Ik ben zeer blij en verheugd*.
- Taverne** (*bierhuis*), v. —s. *Ook taveerne*.
- Taxateur** (*schatter, waardeerder*), m. —s.
- Taxatie** (*schatting, waardeering*), v. —tiën, —s.
- Taxeeren** (*schatten, waardeeren; beschuldigen*).
- Taxis** (*heester, naaldboom*), m. —sen.
- Technicus** (*specialiteit op industrieel gebied*), m. —ci.
- Techniek** (*leer der kunstregelen; kunstvaardigheid; kunsttaal*), v. gm. v.
- Technisch** (*kunstmatig*), bn. —e termen, kunstwoorden.
- Technologie** (*kunstleer, leer van kunsten, handwerken, manufacturen, enz.*), v. gm. v.
- Te-Deum** (*een R. K. lofzang*), o. —s.
- Teeder, teer**, bn. en bw. *Een —kindje, zwak: een —kleur, licht te bezoedelen*.
- Teederheid, teerheid**, v. —heden.
- Teederlijk**, bw. *Iem. — beminnen*.
- Teef** (*wijfjeshond*), v. teven.
- Teek, tiek** (*honden- of schapenluis*), v. teken.
- Teeken** (*merk, sein*), o. —en, —s. [tieken.]
- Teekenaap** (*werktuig*), m. —apen.
- Teekenachtig**, bn.; —heid, v. *Een —e houding van een roofdier bespieden* (C. O.).
- Teekenbehoefte**, v. mv.
- Teekenboek**, o. —en.
- Teekendoos**, v. —doozen.
- Teekenen**, ik heb geteekend: —aar, m.; —ing, v. *Een landschap —; met krijt —; naar de Oost —; op een lijst —, d. i. inschrijven; de patrijshond teekende, d. i. wild aanduiden; de thermometer teekende 80°, aanwijzen; de peilschaal teekende 36 M. + A. P., d. i. 36 Meter boven Amsterdamsch peil*.
- Teekening**, v. —en.
- Teekenkrijt**, o.; —les, v. —sen; —meester, m. —s; —methode, v. —s, —n; —pen, v. —nen; —plank, v. —en; —school, v. —scholen.
- Teelaarde** (*humus, zwarte aarde*), v. gm. v.
- Teelt** (*geweking, het geteelde*), v. gm. v.
- Teem** (*het lijmiger spreken*), v. gm. v.
- Teemachtig**, bn.; —heid, v. *Wat spreekt die man —, d. i. lijmiger*.
- Teems** (*lijne haren zeef*), v. —en.
- Teemsen** (*ziften*), ik heb geteemst; —ter, v.
- Teen** (*toon aan den voet*), m. —en.
- Teen** (*twijg, rijstje*), v. —en.

Teer (taaië vloeistof uit hout van den pijnboom verkregen), o. gmv.
Teer, enz. Zie **Teeder**, enz.
Teergeld (reispennig), o. gmv.
Teerkost (levensmiddelen op reis), m. gmv.
Teerkwast, m. —en. *De vlugge — breeuwt en zoekt naar naden rond* (Tollens).
Teering (dobbelsten, kubus), m. —en. *De — is geworpen*, het is beslist.
Teerlingsworp, m. —en; —**wortel** (kubiek-wortel), m. —s.
Teerpennig (reisgeld), m. —en.
Teerton, v. —nen.
Teezen (pluizen), ik heb geteesd; —**ing**, v.
Tegel (tichel), m. —s.
Tegelijkertijd, bw.
Tegemoetkoming (fig. vergoeding), v. —en.
Tegedeel, o. gmv.
Tegengesteld, bn.
Tegengif, —gift (tegenvergif), o. —giften.
Tegengif (tegengeschenk), v. —en.
Tegenhanger (pendant), m. —s.
Tegenheid (tegenspoed), v. —heden.
Tegenhouden (beletten, verhinderen), ik hield —, heb —gehouden; —**ing**, v.
Tegenkant (ommezijde, keerzijde), m. —en.
Tegenkanten (zich verzetten tegen), ik heb —gekant; —**er**, m.: —**ing**, v.
Tegenkomen (ontmoeten), ik kwam —, ben —gekomen.
Tegennatuurlijk (in strijd met de natuur), bn.
Tegenpartij (vijand), v. —en. [en bw.]
Tegenrede (repliek), v. gmv.
Tegenreden (reden voor het tegendeel), v. —en.
Tegenspoed (onheil, ramp), m. —en.
Tegenspoeden (tegenrijten), ik ben —gespoed.
Tegensporrelij (twistziek, onverdraagzaam), bn. en bw.
Tegensporreling (verzet), v. —en.
Tegenspraak (fig. verzet), v. gmv.
Tegenspreken (betwisten, bestrijden), ik sprak —, heb —gesproken; —**er**, m.: —**ing**, v.
Tegenstaan (weerstand bieden), ik stond —, heb —gestaan. *Die spijzen staan mij —, walgen mij.*
Tegenstand (verzet), m. gmv.
Tegenstander (vijand), m. —s.
Tegenstemmen, ik heb —gestemd; —**mer**, m. *Wij zullen tegenstemmen*, d. i. tegen het voorstel.
Tegenstreven (belemmeren, tegenwerken), ik heb —gestreefd; —**er**, m.: —**ing**, v.
Tegenstrijdig (aandruischende tegen), bn. en bw.: —**heid**, v.
Tegenvaller (misrekening), m. —s.
Tegenvergif, o. —**vergift**, o. —ten.
Tegenwerken (duarsboomen), ik heb —gewerkt; —**er**, m.: —**ing**, v.
Tegenwicht (middel om het evenwicht te behouden), o. —en.
Tegenwoordig (niet afwezig), bn.: —**heid**, v. *In den —en tijd*, in onze dagen: *de —e tijd*, spraak, de beide eerste tijden van een v.w.
Tegenwrijten (wederstaan), ik wreet, wrijtte —, heb —gewreten (gewrijt), vero.
Tegenzang (antwoord van een reizang), m. —en.
Tegenzijde (keerzijde), v. —n.
Tegenzin (afkeer), m. gmv.
Tegoeds, te goed, bw. *Hij heeft nog tien gulden —.*
Tehuis, thuis, o. gmv. *Deze knaap heeft geen —; die leeraar is — in de geschiedenis der Grieken.*

Tehuiskomst, v. gmv. *De — des vaders.*
Teil (aarden schotel), v. —en.
Teint (tint, kleur, kleur van gelaat en huid; kleursterkte), v. —en.
Telinture (kleuring; oppervlakkige kennis), v.
Teisteren, ik heb geteisterd; —**aar**, m. *De stormen — de kustten*, zwaar beschadigen; *de oorlogen — de landen*, onheil veroorzaken.
Tekort, o. —en. *Een — van f 1000: een —dekken*, d. i. aanvullen.
Tekortkoming (zonde, fout, gebrek), v. —en.
Tekst, m. —en. *Bij zijn — blijven*, voet bij stuk houden; *de spreker raakte van den —*, afdwalen; *iem. van den — helpen*, in de war brengen; *iem. den — lezen*, berispen, scherp doorhalen.
Tel (gang: telling), m. gmv.
Tel, telle (telganger, een paard), v. —len.
Telastlegging (beschuldiging), v. —en.
Telegraaf (verschrijver: toestel, dat de gedachten op een verren afstand, met ongewone snelheid, door zekere teekens mededeelt), v. —grafen.
Telegrafist (ambtenaar), m. —en.
Telegram (telegr. bericht), o. —men.
Telegrafeeren (per telegraaf bericht geven of doen geven).
Telegraphie (verschrijfkunst, leer der telegrafen), v. gmv.
Telegraphisch (door middel van de telegraaf, tot de telegraphie behoorend), bn. *Een —bericht.*
Telen (voortbrengen: fig. veroorzaken), ik heb geteeld; —**er**, m.: —**ing**, v.
Telescoop (verrekijker of spiegelverrekijker), m. —copen.
Teleurstellen (bedriegen in een verwachting), ik heb teleurgesteld; —**ing**, v.
Telg (spruit; jong boompje), v. —en.
Telg (afstammeling), m. en v. —en. *Een — uit het huis van Oranje.*
Telgang (pasgang), m. gmv. *Dit paard loopt in den —.*
Telganger (hakkenci, paard), m. —s.
Teljaar (tafelbord), o. —joren.
Telkens, bw. *Ze zegt het woord — verkeerd*, d. i. elken keer, gestadig.
Tellen (rekenen, getallen samenvoegen), ik heb geteld. *Ik tel u onder mijn vrienden.*
Teller (iemand die telt: ook boreniste gedeelte eener breuk), m. —s.
Telling (het tellen), v. —en.
Teloorgaan (verloren gaan), het ging teloor, is teloorgegaan.
Telpas (telgang van een paard), m. gmv.
Telwoord, o. —en. *Drie, zevende is een —.*
Tembaar, bn. en bw. *Een leeuw is niet —*, kan niet getemd worden.
Temen (slepend spreken), ik heb geteemd; —**er**, m.; **teemster**, v.
Temerig, bn. en bw. *Spreek toch minder —*, lijmerig, rekkerig.
Temet (soms, nu en dan), bw.
Temmen (tam maken), ik heb getemd; —**mer**, m.: —**ming**, v.
Teempest (orkaan), o. —en. vero.
Tempel (kerk), m. —en. —s.
Tempelier (priester of tempelwachter: ook: Tempelheer), m. —s, —en. *Drinken als een —*, grof misbruik maken van sterke drank.
Temper (tempering, matiging), m. gmv.
Temperament (bijzondere gesteldheid van het menscheijk lichaam, bloedmenging), o. —en.

- Temperatuur** (gesteldheid der lucht omtrent warmte en koude, droogte en vochtigheid), v. —turen.
- Temperen** (minderen, matigen), ik heb getemperd; **temper**, m. of —**ing**, v. *Het al te schelle licht* —.
- Tempermes** (lang, buigzaam mes bij verfbereiding), o. —sen.
- Tempo** (bepaalde tijdmaat eener beweging), o. —'s. muz. en dans.
- Temporair** (tijdelijk, niet duurzaam), bn.
- Tempore** (ex) (voor de vuist, op staanden voet. *De Charmante las een extemporeetje van zijn eigen maaksel voor* (C. O.)).
- Temporiseeren** (dralen, tijd winnen).
- Temptatie** (kwelling, verzoeking), v. —ies, —iën.
- Tempteeren** (kwellen, plagen; in verzoeking brengen).
- Tems** (dichte paardenharen zeef), v. —en.
- Temsen** (ziften), hij heeft getemst.
- Tenaciteit** (vasthoudendheid; taaiheid; fig. karigheid), v. gmw.
- Tendeeren** (spannen; op iets doelen).
- Tendentie**, **tendenz** (strekking, doel), v. —tiën, —ties: **tendenz-roman** (die geschreven is met het doel om een of andere meening te propageeren), m. —s.
- Tender** (steenkolenwagen achter de locomotief), m. —s.
- Tenez** (ziedaar, neem aan), tw.
- Tengel** (lat), m. —s.
- Tenger** (mager, rank), bn.; —**heid**, v. [—en.
- Tenietdoening** (vernietiging, afrekening), v.
- Tenor** (muz. de hoogste mannenstem), m. —s, —en.
- Tent** (kermistent, hut, veldtent), v. —en.
- Tentamen** (voorloopig onderzoek), o. —s, —ina.
- Tentatie** (beproeving, onderzoek), v. —s, —tiën.
- Tenteeren** (ondervragen, verleiden, bekoren).
- Tenten** (een wond peilen), ik heb getent; —**ijzer**, o.
- Tentoonstelling**, v. —en. *Een — van schilderen*, C. O.; *een wereld—*.
- Tenuë** (militaire kleeding), v. —. *Groot—*, parade-uniform; *klein—*, dagelijksche uniform.
- Tenuitvoerbrenging**, v. —en.
- Tenuitvoerlegging**, v. —en.
- Tenute** (gerecht, uitgehouden), muz.
- Tenware** (het ware niet, mits niet), vw.
- Tenzelfden**, aanw. vvw. — *tijde*.
- Tenzij** (in geval niet), vw.
- Tenoorbe** (zekere luit met 16 snaren), v. —n.
- Tepel**, m. —s.
- Tepronkstelling** (het stellen aan den schandpaal of de kaak), v. —en.
- Teraardebesteding** (begravenis), v. —en.
- Terdege**, **terdeeg** (stink, degelijk), bw.
- Terdoodbrenging**, v. —en.
- Terechbrengen** (terugbrengen, in orde maken), ik bracht —, heb —gebracht.
- Terechthelpen**, ik help —, heb —geholpen.
- Terechstellen** (de straf voltrekken), ik heb —gesteld; —**ing**, v.
- Terechthwijzen** (den weg wijzen), ik wees —, heb —gewezen; —**ing**, v. Fig. *leeren, onderwijzen*.
- Terechzitting** (vergadering eener rechtbank), v. —en.
- Teren** (met teer bestrijken), ik heb geteerd.
- Teren** (verteren), ik heb geteerd. [v.
- Tergen** (sarren), ik heb getergd; —**er**, m.; —**ing**, **tergend**, bn. *Een —e blik, een — woord*, d. i. uitdagensd. sarrend.
- Tergiverseeren** (uitvluchten zoeken, dralen, zich onttrekken).
- Terhandstelling** (overreiking), v. gmw.
- Tering** (longziekte), v. —en.
- Teringachtig**, bn.; —**heid**, v. *Een — gestel: een —e familie*.
- Terloops** (inderhaast), bw. *Ik sprak hem —*, in het voorbijgaan.
- Terin** (beoordening, uitdrukking), m. —en. *Dat valt niet onder de —en der wet*, d. i. is niet begrepen in de wet.
- Termijn** (tijdsbestek), m. —en.
- Termineeren** (begrenzen; eindigen, voleinden, besluiten).
- Terminologie** (kunsttaal, leer der kunstwoorden), v. —ën.
- Ternauwernood** (nauwelijks), bw. *Wij ontkwamen — het gevaar*.
- Terne** (drie bezette en uitgekomen nummers in de getallen-loterij), v. —n.
- Terp** (heuvel; verhevenheid tot wijkplaats bij overstroming in Friesland), v. —en.
- Terpentijn** (vloeibare harsstof), v. gmw.
- Terra** (aarde, grond), v. — *incognita*, onbekend land; — *cotta*, beeldwerk van gebrande klei.
- Terras** (aardheuvel; plat, vlakke; voorgebond bv. van een landschap), o. —sen.
- Terrasseeren** (fig. neerslaan; fig. iemand den moed benemen).
- Terrein** (plaats, streek; bodem, grond), o. —en. *Gij komt op mijn —*, d. i. gij moet u met mijn zaken; *iem. het — betwisten*, zich dapper weren; *op het — der wetenschap*, gebied.
- Terreur** (schrik, ontstellen; Schrikbewind), v. —s.
- Terreur panique** (ongegrondde vrees: algemeene ontzetting), v. gmw.
- Terrine** (soepschotel), v. —s.
- Territoir**, **territorium** (grond, rechtsgebied), o. —toren.
- Territoriaal** (tot het grondgebied behorende), bn.
- Terrorismus**, **terrorisme** ('t Schrikbewind, 1793—'94), o. gmw.
- Terrorist** (aanhanger van 't Schrikbewind), m. —en.
- Terluiks**, **terluik** (in 't geheim), bw.
- Terstond** (aanstonds), bw.
- Terts** (muz.), v. —en. *Groote —*, afstand van twee geheele tonen; *kleine —*, uit een heelen en een halven toon bestaande.
- Terugdeinzen** (achterwaarts gaan), ik ben —gedeinsd; —**ing**, v. Fig. *bang zijn, niet aandurven*.
- Terugeischen** (opvoorderen), ik heb geëischt; **teruggave**, —**gaaf**, v. gmw. [—**ing**, v.
- Teruggeven** (weder afgeven), ik gaf —, heb —gegeven.
- Terughalen**, ik heb —gehaald.
- Terughoudend** (niet rondborstig), bn.; —**heid**, v. *Uw vriend is zeer — voor mij*.
- Terugkeer**, m. gmw.
- Terugmarsch**, m. —en.
- Terugreis** (reis naar huis), v. —reizen.
- Terugtocht**, m. gmw.
- Terugtréd** (stap achterwaarts), m. gmw.
- Terugtrédren** (achteruitgaan), ik trad —, ben —getreden.
- Terugtrekken**, ik trok —, heb en ben —getrokken.
- Terwijl**, bw. en vw. *Ik schrijf, lees gij —*, d. i. in dien tijd; *ik schrijf, — mijn vriend leest*.
- Terzelfder**, aanw. vvw. — *tijd*.

- Terzijdelating**, v. gmv.: —**stelling**, v. gmv.
Test (*vuurproef*), v. —en.
Testament (*uiterste wil*), o. —en.
Testamentair (*den uitersten wil betreffende*), bn. —e beschikkingen. *Erecuteur* —, uitvoerder van een testament.
Testateur (*erflater of erfmaker*), m. —s, —en.
Testatrice (*erflaaster*), v. —s.
Testeeren (*getuigen: bij uitersten wil ver- maken*), v.
Testimonium (*getuigenis, getuigenschrift*), o. —s, nia.
Teug, v. —en. *Een — wijn, slok; ademen met volle —en, volop, ruim.*
Teugel (*toom*), m. —s. *Iem. den — uit de handen nemen*, d. i. de leiding; *den — vieren*, d. i. meer vrijheid geven, ruimte geven; *den — geven of vieren aan zijn driften*, d. i. zich niet beheerschen; *den — afwerpen*, er van door gaan, naar niets meer luisteren; *de —s der regeering in handen hebben*, het bewind voeren.
Teugelen (*bedwingen*), ik heb geteugeld; —**ling**, v.
Teugelloos, bn.; —**heid**, v. *Een — ros, wild, ongetoomd. Fig. buitensporig, b.v. De —looze menigte.*
Teutachtig (*tulmachtig*), bn.; —**heid**, v.
Teuten (*talmen*), ik heu geteut.
Teuteren (*langzaam zijn*), ik heb geteuterd; —**aar**, m.
Teuterig (*tulmachtig*), bn.; —**heid**, v.
Teutig (*langzaam, talmend*), bn.
Teutkous (*iem. die teut*), m. en v. *Dit dienst-meisje is een rechte —*, d. i. het werk wil niet uit haar handen.
Tevergeefs, vergeefs (*vruchteloos*), bw.
Tevreden, bn. en bw.: —**heid**, v.
Tevredenstellen (*voldoen*), ik heb —gesteld; —**ling**, v.
Teweebrengen (*veroorzaken*), ik bracht —, heb —gebracht.
Thaler (*voormalig Pruisisch muntstuk van f 1,80*), m. —s.
Thans (*nu, op dit oogenblik*), bw.
Theater (*schowburg*), o. —s.
Theatraal (*tooneelmatig*), bn. *Een —ale houding; een —ale voordracht.*
Theatre (*coup de*) (*theaterstreek: buitengewoon en onverwacht voorval*), coups de —.
Thé dansant (*partij, waarbij thee voorgediend en gedanst wordt*), o.
Thee, v. —ën.
Thema (*grondstelling of stof, waarover geschreeven of gesproken wordt; hoofdgedachte eener muzikale compositie; grondbestanddeel: opstel ter uitwerking*), o. —s.
Theocratie (*godsregeering*), v. gmv.
Theocratisch (*tot de theocratie behoorende*), bn.
Theologant (*R. K. student in de godgeleerdheid*), v. —en.
Theologie (*godgeleerdheid*), v. gmv.
Theologisch (*godgeleerd*), bn. *De —e faculteit: een — dispuut.*
Theologiseeren (*over God en goddelijke dingen redeneeren*). Zoo te theologiseeren *Met een lieve, vrome deerde*, (De Gen.).
Theoloog (*godgeleerde*), m. —logen.
Theorema (*leerstelling*), o. 's. *Het — van Pythagoras.*
Theoretisch (*beschouwend, bespiegelend*), bn.
Theorie (*grondkennis, welke in het enkele nadenken bestaat, zonder dat die met de oefening verbonden is; afgetrokken beschouwing*), v. —ën. *De — der rekenkunde, de — der algebra, de — der meetkunde.*
Therapie (*geneeskunde, ziekteleer*), v. gmv.
Theriakel, triakel (*zekere artsentij, ook tegen-gift*), v. gmv.
Theriaki (*opiumpschuivers in het Oosten*), m. mv.
Thermaal (*de warme bronnen betreffende*), bn.
Thermen (*warme baden of bronnen*), v. mv.
Thermometer (*warmtemeter*), m. —s.
Thesaurie (*schatbewaarpplaats*), v. —ën.
Thesaurier (*schatbewaarder, penningmeester*), m. —s.
Thesis (*grondstelling; openbaar geschildpunt*), v. theses.
Thesi (in) (*naar den regel, in het algemeen*).
Thora (*Joodsch of Mozaïsch wetboek*), v. gmv.
Thuis, te huis. *Bw. Ik blijf vandaag —*, d. i. ga niet uit. *Hij is — in de geschiedenis*, zeer bekwaam.
Tiara (*pauselijke kroon*), v. gmv.
Tie (*kwade gewoonte*), m. gmv. — *douloureux*, zenuwachtige aangezichtspijn.
Tichel (*metselsteen*), m. —s, en.
Tichelaar (*steenbakker*), m. —s.
Ticket (*kaartje, briefje, toegangsbewijs*), o. —s.
Tiek, v. —en. *Zie Teek.*
Tien, tw. —en.
Tiend (*cijs, 1/10 van het veldgewas*), o. —en.
Tiendaagsch, bn. *De —e veldtocht.*
Tiendboek (*register der tienden*), o. —en.
Tiendheffer, m. —s.
Tiendplichtig (*schatplichtig*), bn.
Tiendverpachting, v. —en.
Tienhoek (*meetk. veelhoek*), m. —en.
Tienman (*Rom. geschied. decemvir*), m. —nen; —**schap**, o.
Tienponder (*kanon*), m. —s.
Tiental, o. —len.
Tientallig, bn. *Het — stelsel.*
Tientje (*goudstuk*), o. —s.
Tienvoud, o.
Tier (*groei, aanwas*), v. gmv. *Er zit geen — in dien boom, in dat kind; hij heeft hier geen —*, kan er niet aarden.
Tiereeren (*op een derde verminderen*); —**ing**, v. —en. *De —ing der staatsschuld in den Franschen tijd.*
Tierelantijntje, Tierlantijntje (*soort van leeuwewrik*), o. —s.
Tierelieren (*zingen*), ik heb getierelied.
Tieren (*razen*), ik heb getierd; —**der**, m.
Tieren (*welig groeien*), het heeft getierd.
Tierig (*krachtig groeiend*), bn. en bw.: —**heid**, v.
Tierlantijntjes (*handbewegingen, uitvluchten*), o. mv. *De moeder maukte allerlei — voor het kind dat schaterde van plezier. Je hebt nu van alles al verzonnen, en ik heb je — zat, het gebeurt en daarmee uit!*
Tij (*eb en vloed*), o. —en. *Opkomend —, vallend —, dood —*, d. i. flauw opkomend water: *het — laten verlooppen*, de gelegenheid laten voorbijgaan: *als het — verloopt, verzet men de bakens*, als de omstandigheden veranderen, dient men anders te werk te gaan.
Tijd, m. —en. *Te rechter —, te bekwamer —*, d. i. op den juisten —: *de — der jeugd: het is nu in den — der vacantie; ik heb geen — om dien brief te schrijven; de — valt mij lang, ik verveel mij; de trein is over zijn —, is op zijn —, is voor zijn —; alles op zijn —*, d. i. met orde: *het wordt hoog —*, er is spoed noodig; *hij is uit den —, gestorven; in*

mijn jongen —, jeugd; *van dien* — af, d. i. dag, oogenblik; *die mode is uit den* —, verouderd; *van — tot —*, d. i. nu en dan; *de dood kent geen* —, let niet op leeftijd; *de — baart rozen*; op den duur mindert het lijden; *de — en der werkwoorden*, afdelingen der vervoeging.

Tijdelijk (voor een tijd), bn. en bw.

Tijdeloos, tijloos (herfstbloem), v. —loozen.

Tijdens (gedurende), vz.

Tijdgenoot, m. en. Hooft was een — van Prins Maurits.

Tijdig (bijtijds), bn. en bw.; —heid, v.

Tijding (bericht), v. —en.

Tijdstip (punt des tijds), o. —pen.

Tijdsverloop, o. Binnen een — van tien jaar is dit alles hier gebouwd.

Tijdverdrif (uitspanning), o. gmv.

Tijger (roofdier), m. —s, —en; —in, v. —nen.

Tijk (overtrek), v —en; (stof), o.

Tijloos, tijdloos (bloem), v. —loozen.

Tijn (kruidje), m. gmv.

Tijns (cijns), m. —zen.

Tik (niet harde slag), m. —ken.

Tikken, ik heb getikt; —ker, m. Iem. op de vingers —, betrappen op een misslag.

Tiktak (zeker spel), o. gmv.

Tiktakken, ik heb getiktakt; —ker, m.; —schijf, v.; —speler, m.

Til (het tillen), m. gmv. Er is iets op —, op handen.

Til, Tille (ophaalbrug, duivenhok, enz.), v. —len.

Tilbaar, bn. *Tilbare have*, d. i. roerende goederen.

Tilbury (licht rijtuig op twee wielen), v. —'s.

Tillen (opheffen), ik heb getild. *Hij is zwaar-tillend*, ziet alles donker in.

Timber (top van een helm), m. —s.

Timbre (klank), o. gmv.

Timekeeper (Eng. chronometer), m. —s.

Timide (beschroomd, verlegen: vreesachtig, bleu), bn.

Timiditeit (beschroomdheid, vreesachtigheid, blootheid), v. gmv.

Timmerage (getimmerte), v. —s.

Timmeren, ik heb getimmerd; —ing, v. *Hij timmert niet hoog*, zijn verstand reikt niet ver.

Timmergereedschap, o. —pen.

Timmerhout, o. gmv.

Timmerman, m. —lieden, —lui.

Timmerwerf (werkplaats), v. —werven.

Timpaan (raam aan de boekdruckpers), o. —panen.

Tinpje (langwerpig spits broodje), o. —s.

Tin (metaal), o. gmv.

Tinetuur (aftreksel van kruiden of diertlijke zelfstandigheid), v. —turen. *Krekelnegers* — (Staring).

Tinne (plat dak van een gebouw, kanteel), v. —n. *Op de —n des tempels*.

Tinnegieter, m. —s. *Politieke* —, iem. die in staatkunde liefhebbert.

Tinnegieterij (werkplaats), v. —en.

Tint (zekere Spaansche wijn), m. gmv.

Tint (kleur, gelaatskleur), v. —en.

Tintel (tonder, tondel), v. gmv.

Tintelen, ik heb getinteld; —ing, v. *De sterren* —, flikkeren; *de oogen van Levenslust tintelden van vreugd*, glanzen; *mijn vingers — van de kou*, steken, prikkelen.

Tinten (kleur geven), ik heb getint.

Tip (punt, uiteinde), m. —pen.

Tippen, ik heb getipt. *Het haar* —, de vleugels —, de tippen er afsnijden.

Tipsy (dronken), bn. *De matroos was* —.

Tirade (uitval, stortloed van woorden), v. —s.

Tirailleeren (vele schoten achter elkander doen; met verspreide scherpschutters aantasten; trekken en weder trekken van wissels om zich daarvoor geld te verschaffen, wisselruiterij).

Tirailleur (scherpschutter), m. —s.

Tiran, tyrán (dwingeland), m. —nen.

Tirannie, tirannij (dwingelandij), v. —nieën, —njen.

Tiranniek (wreed, willekeurig), bn. en bw.

Tiranniseeren (hard handelen).

Tiras (net om patrijzen te vangen), v. —sen.

Tiras (soort van cement), v. **Zie Tras**.

Tiretein (groeve stof van half wol en half garen), o. gmv.

Titan (reis), m. —s, —en.

Titel (opschrift, benaming), m. —s; —blad, o. —en; —plaat, v. —platen; —vignet (druk-sieraad, in verschillende vormen), o. —ten.

Titelen (een titel geven), ik heb getiteld.

Tittel (punt, teeken), m. —s. *Er mag geen — aan ontbreken*, d. i. niets.

Titulair (in naam), bn. *Korporaal* —, ser-geant —.

Titulatuur (betiteling, volledige benaming), v. —turen.

Tituleeren (benoemen; iemand een titel geven).

Tjalk (Friesch vaartui), v. —en.

Tjanken, tjenken (huilen bv. van honden), hij heeft getjankt; —er, m.

Tjerik (Amerikaansche houtsnip), v. —en.

Tjilpen, ik heb getjilpt; —er, m. *De musschen* —, piepend geluid maken.

Tjingelen (langzaam luïden), ik heb getjingeld.

Toast, m. —en. *Zie Toost*.

Tobbe (waschkuij), v. —n.

Tobben (zwoegen, zich afsloven), ik heb getobd.

Tobber, tobberd (fig. sukkelaar), m. —s.

Tobberig (zwaartillend, onrustig), bn. *De zieke was vannacht erg* —, onrustig.

Tobberij (afsloving), v. —en.

Toccadiejie (Ital. tiktakspel), o. gmv.

Toeh (echter, intusschen), bw.

Tocht (reis), m. —en. *Zij deden een tocht naar het H. land*; *een kruis* —, *een pelgrims* —.

Tocht (trekwind, zuigwind), m. —en.

Tochten, het heeft getocht. *Wat tocht het hier!*

Tochtgenoot (reisgenoot), m. —en.

Tochtig (winderig), bn.; —heid, v. *Een* — *huis*.

Tochtsloot (afvoersloot), v. —en. *De kleine jongens baadden zich in de* —. (C. O.)

Tod, todde (lomp, vod), v. —den.

Toddy (rumgrok), m. gmv.

Toedracht, v. gmv. *Ik zal u de geheele — der zaak mededeelen*, d. i. heel het beloop.

Toegaan, het ging —, is —gegaan. *De deur, het raam, is door den wind* —gegaan; *het is bij die erfenis vreemd toegegaan*, er zijn vreemde dingen gebeurd.

Toegang, m. —en. — hebben, vrijen — hebben, d. i. wij mogen binnengaan; *de — tot de stad*, wegen, poorten.

Toegankelijk (genaakbaar), bn.; —heid, v.

Toegeeflijk, toegefelijk (inschikkelijk), bn. en bw.

Toegeven, ik gaf —, heb —gegeven; —ing, v. *Op den koop iets* —, d. i. bovendien een kleinigheid geven; *op den koop* —, verliezen; *mijn neef geeft u niets toe in kennis*, lichaamskracht enz., doet niet voor u onder.

Toegevend, bn. en bw.: —heid, v.
Toehoorder, m. —s; —deres, v. —sen. *Al de —s waren getroffen*, d.i. aanwezigen.
Toehooren (aanhooren, luisteren, toebehooren), ik heb —gehoord; —der, m.
Toehuis (geen winkel, gesloten huis), o. —zen.
Toekennen, ik heb —gekend; —ning, v. *Iem. een recht —, geven, toestaan.*
Toekomend (aanstaande), bn. *De —c week, de —e tijd.*
Toekomst, v. gmv. *De jeugd heeft de — in han-*
Toekomstig, bn. *Uw — welzijn.* [den.]
Toelaag, toelage (geschenk in geld), v. —lagen.
Toelachen, ik lachte —. heb —gelachen. *De toekomst lacht mij —, schijnt mij rooskleurig.*
Toelaast (groot wijnavat), m. —en.
Toelaten (veroorloven), ik liet —, heb —gelaten; —ing, v. *Gij moet van uw kinderen niet alles —, dulden; oogluikende iets —, door de vingers zien; er worden elk jaar 20 kweekelingen toegelaten, aangenomen.*
Toeleg (plan), m. gmv. *De booze — word verijdeld*, d.i. opzet, aanslag.
Toeleggen (zich), ik legde (leide) mij —, heb mij —gelegd (—geleid). *Ik heb mij op de natuurkunde toegelegd*, d.i. als hoofdvak bestudeeren.
Toelichten (ophelderen), ik heb —gelicht; —ing, v.
Toelonken (vriendelijk aanblikken), ik heb —gelonkt; —ing, v.
Toeloop, m. *Deze winkel heeft den —, trekt een menigte klanten.*
Toen, bw. en vw. *Hij kwam —. Toen hij kwam, was het te laat.*
Toenaam (bijnaam), m. —namen. *Ik zal je alles zeggen, met naamen —, in bijzonderheden.*
Toennaams (indertijd), bw.
Toenmalig, bn. *De —e mode was minder dwaas*, de mode van toen, van die dagen.
Toepasselijk, bn. en bw.; —heid, v. *Een — opschrift, een — woord.*
Toepassen (aanwenden), ik heb —gepast; —ing, v. *Pas de oggedane paedagogische kennis nu toe in de school.*
Toer (wandeling; hoofdtoisel van volsch haar; goochelkunstje), m. —en. *Wij deden een — door de fraaie omstreken*, d.i. rit; *die goochelaar doet fraaie —en, kunsten; grootmoeder hing daar met bril en —, haarkrulletjes op de slapen; je zult er een heelen — mede hebben, moeite; drie —en kraten, rijen.*
Toerechten (bereiden), ik heb —gerecht.
Toereeden (optakelen), ik heb —gereed; —ing, v.
Toereikend (voldoende), bn. *De voorraad was —.*
Toerekenbaar, bn.; —heid, v. *Een misdaad is een krankzinnige niet —, te wijten.*
Toerekenen (wijten), ik heb —gerekend; —ing, v.
Toeren (rijden), ik heb getoerd. *Wij toerden eerst door de voornaamste straten der stad.* (C. O.)
Toerijtuig (gesloten rijtuig), v. —en.
Toerist (plezierreiziger), m. —en.
Toerusten (gereed maken), ik heb —gerust; —ing, v. *Ten strijde —, wapenen.*
Toeschietelijk (voorkomend), bn.; —heid, v.
Toeschieten, ik schoot —, heb —geschoten. *Op dien kreet kwam mijn vader —, d. i. ijlings aansnellen.*
Toeschijnen (dunken, voorkomen), het scheen —, is —geschenen.
Toeschouwer (kijker), m. —s.
Toeschrijven, ik schreef —, heb —geschreven. *Dat werk wordt aan Huygens toegeschreven,*

d.i. men noemt hem den maker; *waaraan moet ik uw stiltziggendheid —, wat is de oorzaak er van?*
Toesjorren (met touwwerk dichtbinden), ik heb —gesjord.
Toeslag, m. *De — valt*, d.i. instemming; ook toewijzing van een koop.
Toeslede (koetslede, gesloten slee), v. —n.
Toespelen, ik heb —gespeeld; —ing, v. *Hateling speelde Klaartje de slagen toe* (C. O.), in de hand spelen; *hij maakt een toespeling op uw burgerafkomst*, zinspeling, zacht verwijt.
Toesperrin (afsluiten), ik heb —gesperd.
Toespijs (bijspijs), v. —spijzen.
Toespraak, v. —spraken. *Hij hield een — tot zijn werklieden.*
Toestaan (veroorloven), ik stond —, heb —gestaan.
Toestand (gesteldheid), m. —en.
Toestel, m. en o. —len. *Wat kost dat —, werktuig, machine; nog zie ik dien droevingen — van zuurdeeg en natte omslagen* (C. O.), middelen; *de — tot haar bruidgewaad* (Staring), toebereidselen.
Toestellen, ik heb —gesteld. *Een feestmaal —, d. i. aanrechten.*
Toestemmen (inwilligen), ik heb —gestemd; —ing, v.
Toetakelen, ik heb —getakeld; —ing, v. *Wat is dat kind vreemd togetakeld*, opgeschikt; *hij kwam deerlijk togetakeld thuis*, bont en blauw geranseld, vol wondeplekken.
Toetasten, ik heb —getast. *De gasten moeten maar —, d. i. nemen wat hun gelieft.*
Toeten (geluid maken), ik heb getoet; —er, m. *Hij weet van — noch blazen*, hij weet hogenaamd niets (van het vak).
Toeteren (gedurig toeten), ik heb getoeterd.
Toethoorn, —horen (koohoorn, blaashoorn), m. —s.
Toetreden, ik trad —, ben —getreden; —ing, v. *Tot een vereeniging —, lid er van worden; de koning trad op hem toe*, d. i. naderde hem.
Toets (fig. proef), m. —en. *Den — kunnen doorstaan*, bestand zijn tegen het onderzoek.
Toets (evenmatig deel van een klavier), m. —en.
Toetsen, ik heb getoetsd; —ing, v. *Wij zullen zijn eerlijkheid —, d. i. op de proef stellen.*
Toetssteen (een proefsteen), m. —en; (stof), o.
Toeval (onverwacht geval), o. —len.
Toevallen (ten deel vallen), het is —gevallen.
Toevallig (bij toeval), bn. en bw.: —heid, v.
Toeven (beiden), ik heb getoefd. *Ons toeft een vriendelijk onthaal*, d. i. wij hebben te wachten; *Marco toeft, als Julia toeft* (Staring), d. i. rust, wacht.
Toevoer (bescherming), m. —verlaten. *Gij zijt mijn —, d. i. steun, toevlucht.* [den.]
Toevloed (menigte), m. gmv. *Een — van vreem-*
Toevloeden (vloeiend naderen), het is —gevloeid.
Toevlucht (wijkplaats), v. gmv.
Toevoegen, ik heb —gevoegd; —ing, v.; —sel, o. *De metselaar zal die reten —, dichtstoppen; ik heb aan die woorden nog een en ander toegevoegd*, bijgevoegd; *den generaal zijn twee kapiteins als adjudanten toegevoegd*, ten dienste gesteld.
Toevoer (aanvoer), m. —en.
Toevoeren (aanbrengen), ik heb —gevoerd.
Toevoorzicht (bewaking, opzicht), o. gmv.
Toewagen (gesloten rijtuig), m. —s.
Toewassen (dichtgroeien), het wies —, is —gewassen. *Die sloot zal nog —.*

Toewater (door ijs gesloten), o. gmw.
Toewenden, ik heb —gewend. *Ik heb hem den rug toegewend*, toegekeerd, toegedraaid.
Toewicht (overwicht), o. gmw. *Hij gaf mij een ons —*, d. i. overwicht.
Toewijden, ik heb —gewijd; —ing, v. *Zich —aan*, d. i. zich geheel geven.
Toewijzen, ik wees —, heb —gewezen; —ing, v. *Die eisch is hem toegewezen*, hij is op dat punt in het gelijk gesteld; *een aanbesteed werk —*, d. i. gunnen; *iem. een koop —*, als koper verklaren.
Toezang (slotzang), m. —en. *De — van Vondels rei der Engelen*.
Toezeggen (beloven), ik heb —gezegd (—gezeid); —ing, v.
Toezicht (het toezien), o. gmw.
Toezien (opzicht houden), ik zag —, heb —gezien; —ziend, bn.; —ziener, m. *Een toezien-e voogd*.
Toezwaaien, ik heb —gezwaaid. *Wierook —, lof —*.
Toffel (muil, pantoffeltje), v. —s. gmz.
Toga (tabbaard), v. —s.
Togen (onvolm. verl. tijd, mv.) van **Tijen** (trekken). *De kruisvaarders — naar het H. land*.
Toilet (lijnwaad; kleedij; kaptafel), o. —ten. *Zijn — maken*, d. i. zich met zorg kleeden.
Toiletteeren (toilet maken, zich fijn kleeden).
Tokayer (Hongaarsche wijn), m. gmw.
Tokkelen (gedurig aanraken), ik heb getokkeld; —aar, m.; —ing, v. *De svuren —*, een snaarinstrument bespelen; fig. *De tier beespelen*, dichten.
Tol (doortochtgeld, schatting), m. —len. — **betol** (kinderspeeltij), m. —len. [talen].
Tolerant (verdraagzaam), bn. en bw. *Hij is zeer — op het stuk van godsdienst*.
Tolerantie (verdraagzaamheid), v. gmw.
Tolereeren (verdragen, dulden, toelaten).
Tolgaarder (tolontvanger), m. —s.
Tolk (vertaler), m. —en. Ook: woordvoerder. *Ik hoop de — van ons allen te zijn, als ik u hartelijk dankzeg*, d. i. woordvoerder.
Tallen (met den tol spelen), ik heb getold.
Tollenaar (tolgaarder), m. —s, —naren. vero.
Tolvrij, bn. en bw. *Gedachten zijn —*.
Tomahawk (strijdbijl of strijdnokts der Indianen in N.-Amerika), m. gmw.
Tombe (praalgraf, grafteeken), v. —s.
Tombola (loterijspel), v. —s.
Ton, v. —nen. *Een schip van 125 ton*, elke ton = 1000 K.G.
Tonder, tondel (gebrand linnen), o. gmw.
Tong (spraaklid), v. —en.
Tong (zekere platvisch), v. —en.
Tongval, m. —len. *De Overijsselsche —*, d. i. toon van spreken.
Tonijn (zekere zeevisch), m. —en.
Tonneboei (zeew. boei, uit duigen vervaardigd), v. —en.
Tonneboeier (zeker vaartuij), m. —s.
Tonnen (in tonnen doen), ik heb getond.
Tonnengeld (havengeld naar 't aantal scheepstonnen), o. —en.
Tonnenmeester (bakenmeester), m. —s.
Tonner (die haring in tonnen doet), m. —s.
Tonsuur (kruinschering, de geschoren kruin), v. gmw.
Tontine (soort van aangroeiende lijfrente), v.
Toog (boog in de bouwkunde), m. togen. [—s].
Toog (toga, priesterkleed), m. togen.

Tooi (opsiersel), m. gmw.
Tooien (opsieren), ik heb getooid; —sel, o.
Toom (teugel), m. —en. *In — houden*, bedwingen; *de — van een vlieger*, d. i. de luis; *een — kippen, eenden, broeisel*.
Toomen, ik heb getoomd; —ing, v. *Een paard —*, d. i. den toom aanleggen; fig. *be-teugelen, bedwingen*.
Toon (teen), m. toonen. [gaan].
Toon (zangtoon, klank), m. tonen. *Uit den —*
Toon (ten), m. *Een kunstwerk ten — stellen*.
Toonbank, v. —en. [zetten].
Toonbeeld (voortreffelijk voorbeeld), o. —en.
Toonder, m. —s. *De bank betaalt aan —*.
Een wissel te betalen aan —.
Tooneel (schouwspel), o. —en. *De stad was het jammerlijk — van moord en plundering*.
Tooneelachtig, bn. en bw. *Wat spreekt die dame —*, d. i. theatraal.
Tooneelist (tooneelspeler), m. —en.
Tooneelmatig, bn. en bw.
Toonen (laten zien), ik heb getoond.
Toonloos, bn.; —heid, v. *Een —ooze letter*.
Toonvast, bn. *Deze zangeres is zeer —*, niet zakkende in toon.
Toorn (boosheid), m. gmw.
Toornen (toornig zijn), ik heb getoorned.
Toornig (boos), bn. en bw.; —heid, v.
Toorts (fakkel), v. —en.
Toost (vriendschapsdrank), m. —en.
Toosten (een drank wijden), ik heb getoost; —er, m.
Toovenaar (goochelaar, wonderdoender), m. —aars, —aren.
Tooverachtig, bn. *De grot was — verlicht; het landschap was — schoon*.
Tooverbeeld, o. —en: —blik, m. *O tooverblikdier —inlijke oogen!* (Staring). —cirkel, m. —s; —drank, m. —en.
Tooveren, ik heb getooverd; —erij, v. *Men zou zeggen, dat er tooverij onder steekt*, nl. onder het schrijven. (Conscience).
Tooveres (tooverkol, heks), v. —sen.
Tooverkol (heks), v. —len.
Tooverstaf, m. —staven.
Top (hoogste punt), m. —pen. *Van — tot teen gewapend*, d. i. veel wapens dragende; *het zeil in — halen*; *De zeilen geheschen! de vlieger in —* (Bogaers); *Hoezee, de vreugde stijgt ten —* (Spandaw).
Top (ik stem toe), tw.
Topaas (vuurjeel edelgesteente), voor den steen, m. —azen; voor de stof, o.
Topazen (van topaas), bn.
Topograaf (plaatsbeschrijver), m. —grafien.
Topographie (plaatsbeschrijving), v. gmw.
Topografisch (plaatsbeschrijvend), bn. *Een —e inrichting*.
Toppen (aftoppen), ik heb getopt. *Deze dennen worden alle getopt*.
Toppen (met den tol spelen), ik heb getopt.
Toppenant (scheepst. zeker schepstouw), m. —en; ook: **Toppenend**, o. —en.
Topper (eerd), m. —s.
Topzwaar, bn. *De trekschuit was —*. Fig. *dronken: Nu, die is ook —!*
Tor (insect), v. —ren. *Een gouden —*, een officier, spotn.
Torbok (insect), m. —ken.
Toreador (stierberechter te paard), m. —s. *Zie ook Torero*.
Toren, m. —s. *Een leerk met — bouwen*.
Torenhooq, bn. —e golven.

Torenwacht (een wachter op den toren), m. —en (de gezamenlijke wachters), v.

Torero (stierbetechter te voet), m. —'s.

Tormentatie, torment (kwelling, pijniging), v. —tiën, —ties. Dan krijgt gij Bröder tot uw pijn, En Weytingh tot torment. (C. O.)

Toru (het tornen), m. —en. Daar is een heele —aan, d. i. een heel werk.

Torn (losse naad), v. —en.

Tornado (hevige wervelwind tusschen de keerkringen), v. en o. —'s.

Tornen (een naad lossnijden), ik heb getorned.

Tornmesje, o. —s; —**touw**, o. —en; —**werk**, o.

Tornooi, Tournooi (ridderspel, steekspel), o. —en.

Tornooibaan, v. —banen; —**spel**, o. —en; —**veld**, o. Ook: *tornooibaan*, enz.

Tornooien, tournooi (aan een steekspel deelnemen), ik heb getornood.

Torpedo (sidderroog; siddervisch; ook onderzeesche bom), v. —'s.

Torpide (geuoelloos, versuft; slaperig, traag), bn.

Torpiditeit (slaperig- of traagheid), v. gmv.

Torqueeren (martelen, pijnigen).

Tors (romp, ook van een vermint beeld), v. —en.

Torsen (zwaar dragen), ik heb getorst.

Torsie (het wringen, ineendraaien), v. gmv.

Tort (ongelijk, hartzeer), o. gmv. Iem. —aan doen.

Tortel, m. en v. —s.

Tortelduif, v. —duiven.

Tortueus (kronkelig, slingerend, verwrongen), bn.

Torture (pijnbank; pijnigingen, welke men iemand aandoet, om hem te doen bekennen; grootste inspanning van den geest), v. —s.

Tortureeren (folteren, martelen).

Tory (lid der hofpartij in Engeland), m. Tories.

Totaal (geheel, ten volle), bn. en bw. *Een totale maaneclips*; ik ben —op.

Totaal (gezamenlijk bedrag), o. totalen. Hoeveel bedraagt het —der rekening? Tel nu alle totalen bij elkaar.

Totaliteit (het geheel), v. gmv.

Totaliter (geheel en al, gansch), bw.

Totebel (vischnet; ook slordig wijf), v. —len.

Totstandbrenging, v. gmv.

Totstandkoming, v. gmv.

Touchant (roerend, treffend; smartelijk, bedroevend), bn.

Touche (penseelstreek, toets van piano of orgel), v. —s.

Toucheeren (aanraken, bevoelen; beleedigen).

Toupet (kuif, voorhoofdspruikje), v. —ten.

Tour, m. —de force, moeilijk stuk; —de passe-passe, goochelaarsgreep; —à —, beurtelings; —de bâton, handgreep. Zie **Toer**.

Tourmenteeren (kwellen, folteren, pijnigen). Zie **Tormentatie**.

Tournée (rondreis), v. —s.

Tourneeren (draaien, wenden).

Tournesol (zonnebloem), m. —s.

Tourniquet (draaikruis, kruisboom aan den ingang van een afgesloten weg), m. —s.

Tournure (gestalte, lichaamsbouw; wending, ook: halve crinoline), v. —s.

Touter (schommel), m. —s.

Touteren (schommelen), ik heb getouterd.

Touw, o. —en. Ik kan er geen —aan vast maken, ik begrijp er geen steek van; trek niet aan dat —tje, roer dat onderwerp niet aan.

Touw (getouw, weeftouw), o. —en. Iets op —zetten, het gereed maken, het plan maken;

ik ben den geheelen dag in het —gewest, in mijn werk, bezigheden.

Touwen (van touw), bn. *Een —mat*.

Touwen (leer bereiden; ook vlechten, slaan), ik heb getouwd; —er (leerbereider), m.; —erij (leerbereiderij), v.; —baan (lijnbaan), v.

Touwslager (touwdraaier), m. —s.

Tower (kasteel te Londen, eertijds staatsgevangenis), m.

Traag (langzaam), bn. en bw.; —**heid**, v.

Traaglooper (nat. ai of luiaard), m. —s.

Traan (oogvocht), m. tranen.

Traan (walvischolie), v. gmv.

Traanachtig, bn. *Een —vocht*, d. i. als olie, als traan.

Traanoogen (tranende oogen hebben), ik heb getraanoogd.

Tracasseeren (plagen, kwellen, ontrusten).

Tracasserie (kwelling, booze streek, harrewarrierij), v. —ën.

Trace (spoor, indruk, schets), v. —s.

Traceeren (afteekenen, afschetsen, ontwerpen).

Trachten (pogen, zijn best doen), ik heb getracht.

Tractaat (verdrag, overeenkomst), o. —aten.

Tracteeren (behandelen, bejegenen).

Tractie, v. —en materiël, een afdeling bij de spoorwegen.

Traditie (overlevering), v. —tiën, —ties.

Traditioneel (volgens of bij wijze van overlevering), bn. en bw.

Traduceeren (overzetten, vertalen).

Traducteur (vertaler), m. —s.

Traductie (vertaling), v. —s, —tiën.

Traflek (plaats, waar men de grondstoffen omwerkt), v. —en.

Tragedie (treurspel; droevig voorval), v. —diën, —dies.

Tragi-comisch (treurig-vroolijk), bn.

Tragicus (treurspeldichter), m. —ci.

Tragisch (droevig, treurig), bn. *Het —einde van Jan de Wit*.

Train (gang, schrede, sleep, trein, gevolg van personen of zaken), m. gmv. *En —, aan den gang*.

Trainard, traineur (achterblijver bij een leger), m. —s.

Traineeeren (dralen; slepende houden). *Zich —, zich africhten op iets bij sport*. Ook: *trainen*.

Traitabel (handelbaar), bn. *Hij is nog al —*.

Traiteur (gaarkok), m. —s.

Traject (overtocht, overvaart, veer), o. —en.

Traktaatje (godsdiensig vertoogje), o. —s.

Traktant (gastheer), m. —s.

Traktante (gastvrouw), v. —n.

Traktatie (feestelijk onthaal), v. —s.

Trakteeren (onthalen).

Traktement (inkomen, bezoldiging), o. —en.

Tralie (metalen afsluitsel), v. —s, —iën.

Traliën (van traliën voorzien), ik heb getralied.

Tram (omnibus op spoorrails), v. —s: —**aanleg**, m.; —**bel**, v.; —**boekje**, o.; —**dienst**, m.; —**lijn**, v.; —**rijtuig**, o.; —**verkeer**, o.; —**wagen**, m.; —**stoom**—; **gas**— v.

Tramontane (poolster), v. gmv. *De —verliezen*, de kluts kwijtraken, zijn tegenwoordigheid van geest verliezen.

Tranchant (snijdend, zeer scherp), bn.

Tranchee (gracht of greppel, looppgraaf), v. —en.

Trancheeren (snijden, voorsnijden, ontleden).

Tranen (tranen lostaten), ik heb getraand.

Mijne oogen —.

Tranendal (*deze wereld vol jammer*), o. gmv.
Tranig (*olieachtig*), bn.; —heid, v.
Tranquille (*gerust, bedaard, gelaten*), bn.
Tranquilleme (muz. rustig, bedaard), bw.
Tranquilliteit (*rust, stilte, bedaarheid*), v. gmv.
Trans (*omgang eens torens, hogte, tirne*), m. —en. *De morgenstar alleen hield stand nog aan de transen* (Bogaers), d.i. uitspansel.
Transactie (*vergelijk, minlijke schikking*), v. —tiën, —ties.
Transalpijnisch (*van of gelegen aan gene zijde der Alpen*), bn.
Transatlantisch (*overzeesch*), bn. *De — zeekabel*.
Transcendant (*bovenzinmelijk*), bn.
Transcript (*kopij, afschrift*), o. —en.
Transfereeren (*overbrengen, verplaatsen; uitstellen*).
Transfiguratie (*gedaanteverwisseling; verheerlijking van Chr. op den berg Thabor*), v. gmv.
Transformatie (*herscheping, gedaanteverandering*), v. gmv.
Transformeeren (*herschepjen*).
Transigeeren (*een vergelijk treffen, tot een schikking komen*).
Transiteeren (*het doorvoeren van koopwaren*).
Transitie (*overgang*), v. —ties, —tiën.
Transitief (*overgaand op een ander*), bn. *Een — werkwoord, spraak, overgangelijk*.
Transito (*doorgang, doorvoer*), o. gmv. —handel, in doorvoergederen.
Transitoir, bn. Zie **Transitief**.
Translaat (*vertaling, vertaald stuk*), o. —laten.
Translateeren (*vertalen*).
Translatie (*vertaler*), m. —s: —schap, o. *Een beëdigd —*.
Translocatie (*plaatsverandering*), v. —iën.
Transmigratie (*verhuizing; zielsverhuizing*), v. gmv.
Transmigreeren (*van de eene plaats naar de andere verhuizen*).
Transmissie (*overdracht, overzending*), v. gmv.
Transmitteeren (*overbrengen; ter hand stellen*).
Transmutatie (*verandering*), v. —ties, —tiën.
Transparent (*doorschijnend*), bn.: als zn. (*doorschijnbeeld; lijnenblad om recht te schrijven*), o. —en.
Transparentie (*doorschijnendheid*), v. gmv.
Transplantatie (*overplanting*), v. —ties, —tiën.
Transponeeren (*overzetten; een muziekstuk in een anderen toon overzetten*).
Transport (*vervoer*), o. —en.
Transportabel (*vervoerbaar*), bn.
Transporteeren (*vervoeren, overbrengen*).
Transporteur (*hoek-, graadmeter*), m. —s.
Transpositie (*omzetting; muz. overzetting in een anderen toon; verplaatsing*), v. —tiën, —s.
Transpiratie (*uitwaseming, uitdamping*), v. gmv.
Transpireeren (*uitwasemen; uitlekken, bekend worden*).
Trant (*wijze*), m. gmv. *Tollens dicht op eigen —: dat is nu mijn —; volgens den nieuwen — van schrijven*.
Trap (*schop*), m. —pen.
Trap (*trede*), m. —pen. *Van — tot — de — pen van vergelijking (sprakking); op den laagsten —, op den hoogsten — van beschaving*.
Trap (*al de treden te zamen*), v. —pen. *Een houten —, een ijzeren —, een marmeren —*.
Trapezium (*vierhoek met twee evenw. zijden*), o. —s.

Trapezoïde (*een vierhoek, waarvan al de zijden en hoeken ongelijk zijn*), v. —s.
Trappans (*voegel*), v. —ganzen.
Trappelen, ik heb getrappeld. *De reiziger stond te — van ongeduld*.
Trappen (*treden, schoppen*), ik heb getrapt.
Trappist (*monnik eener zeer strenge orde, dus genaamd naar de abdij la Trappe in Normandië*), m. —en.
Trapsgewijze, —gewijs (*bij trappen*), bw.
Trapswijze, —wijs, bw. *Iets — behandelend*.
Tras (*metselespecie, cement*), o. gmv.
Trasmolen (*die tras maalt*), m. —s.
Trasraam (*laag steenen in tras gezet*), o. —ramen.
Trassen (*met tras metselen*), ik heb getrast. *Deze muur is getrast, in het tras gezet*.
Travaat (*korste windvlaag met stortregen*), m. —vaten.
Travailleeren (*werken, arbeiden; kwellen*).
Travalje (*hoef- of noodstal*), v. —s.
Traven (*scheepsw. stouwen, duiveljagen*), ik heb getraafd.
Traverse, **travers** (*dwarsweg, overweg, dwarsbalk; ongelukkig toeval, onverwachte verhindering*), v. —versen.
Traverseeren (*dwars doorloopen of —reizen; in den weg staan, hinderen*).
Travesteeren (*verkleeden, grappig vermommen*).
Travestie (*vermomming, lachwekkende verkleeding; grappige voorstelling van iets ernstigs, onwerking van een ernstig gedicht in een lachwekkend*), v. gmv.
Trawant (*lijfwacht, bijplaneet, maan*), m. —en.
Trawl (*soort van vischnet*), v. —s. *De Engelsche —visschers op de Noordzee*.
Trebucheeren (*struikelen, vallen*).
Trechter (*buisvormig werktuig*), m. —s.
Tred (*stap, gang*), m. —en.
Trede, **tree**, v. —n.
Treden (*gaan, loopen*), ik trad, heb en ben getreden; —er, m.
Treft (*ijzeren driehoek, keukengerief*), v. —en.
Treek (*list, looze streek*), m. treken.
Tref (*lukje*), m. gmv. *Het is een — hem thuis te vinden; het is een — den bal te raken*.
Treffelijk, bn. en bw.; —heid, v. *Een — werk, d. i. voortreffelijk*.
Treffen (*raken*), o. als zn., ik trof, heb getroffen. *Het doel —: iem. —, roeren; dit portret is goed getroffen, gelijkjt goed; een vergelijk —, een overeenkomst aangaan. Effen is kwaad —*.
Treffend, bn. *Een — verties, een —e gelijkjenis*.
Treil (*lijn, koord*), o. —en. *Met zeil en —, met het geheele tuig*.
Treilen (*voortrekken*), o. ik heb getreild; —er (*schuittrekker*), m.
Trein (*stoet, sleep, reeks*), m. —en.
Treiteren (*plagen, sarren*), ik heb getreiterd; —aar, m.; —ing (*plagerij*), v.
Trek (*begeerte*), m. —ken.
Trekkebekken (*het paren der duiven, enz.*), zij hebben getrekkebeket.
Trekken, ik trok, heb of ben getrokken; —er, m.; —ing, v. *Een prijs — uit de loterij, bekomen; den degen —, uit de scheede halen om te vechten; de koffie, de thee laten —, laten aftrekken; het trekt hier, er is hier tocht; een lijntje —, fig. in stilte drinken met iem.: een lijn — met iem., het met iem. eens zijn; een wissel op iem. —, afgeven; deze kachel wil niet —, branden; te veldje —, ten oorlog*

gaan; in twijfel —, ergens aan twijfelen; een geweerloop —, met gleuven maken; ijzer —, koperdraden —, maken; hij zal van die landerijen wel veel —, veel pacht ontvangen; den vierkantswortel —, berekenen, bepalen; iem. voor het gerecht —, dagen, brengen; naar verre landen —, reizen; deze pleister zal wel —, werken; op de wacht —, gaan; die lintalen zullen gaan —, krom worden.

Trema (deel- of scheiteeken), o. —s.

Tremel (trechter van een molen), m. —s.

Tremolo (muz. beving, trilling), v. gmv.

Tremulant (bevende toon, langzame triller; orgelregister), m. —en.

Tremulatie (trillende beweging des lichaams), v. —tiën, —ties.

Trens (lis; ook ruwe zijde), v. —zen. Iem. — geven, d. i. slaag geven.

Trenzen (vlechten), ik heb getrensd; —ing, v.

Trepaan (schedelboor), m. trepanen.

Trepaneerboor, v. —boren.

Trepaneeren (een hersenpan openen); —ing, v.

Tresse (geweven goud- of zilverboordset; een haarsnoer, haarvlecht), v. —n.

Treurberk (boom), m. —en.

Treurdicht (elegie), o. —en.

Treuren (diep bedroefd zijn), ik heb getreurd. Men treurt om of over iets.

Treuresch, m. —essen.

Treurgewaad, o. —gewaden. Hier zat ze (Heile) in 't zwarte — (Bilderdijk).

Treurig (droevig), bn. en bw.; —heid, v.

Treurkleed, o. —eren; —lied, o. —eren;

—mare (tijdig), v. —n; —muziek, v.; —spel (tragedie), o. —en; —toon, m. —tonen; —toon-
neel, o. —en; —wilg, m. —en.

Treuzel (talmn), m. en v. —s.

Treuzelen (langzaam werken), ik heb getreuzeld; —aar, m.

Treuzelachtig (langzaam), bn.; —heid, v. Onze dienstbode is wat —.

Treuzelig, bn. en bw.; —heid, v. Grootje wordt wat —.

Treuzelkous (persoon), m. en v. —kousen

Trezoor (schat), o. trezoren.

Trezorie (schatkamer), v. —ën.

Trezorier (penningmeester, ook bewaarder van de schatkist), m. —s.

Trezorierschap (rentmeesterschap), o. gmv.

Triakel (geneesmiddel), v. gmv. Zie Theriakel.

Triangel (driehoek), m. —s. In het orkest speelt hij de trom en den —.

Triangulair (driehoekig), bn.

Triangulatie, v. —s, —tiën. De — van een stad, d. i. opmeting en in-kaart-brenging.

Tribulatie (kwellend, ongeluk), v. —tiën, —ties.

Tribuleeren (beangstigen, pijnigen; veront-rusten).

Tribunaal (rechtbank, gerechtshof), o. —alen.

Tribune (spreekgestoelte; een galerij, een af-gzonderde plaats voor het volk in de ver-gaderzalen), v. —s.

Tribuun (volksman; in de Romeinsche ge-schiedenis: gemeensman), m. —unen.

Trichinen (microscopische diertjes in varken-
vleesch), v. mv.

Trichineus, bn. — spekk, d. i. met trichinen besmet.

Trichinose (de trichinenziekte), v. gmv.

Tricolore (driekleurig), bn.

Tricot (stof, gebreid goed), o. gmv.

Tricot (nauwsluitend kleding der kunst-en-makers), v. —s.

Trielfje (soort van linnen stof), v. —s.

Trigonometrie (driehoeksmeting), v. gmv.

Trigonometrisch, bn. Een —e formule.

Trijp (sluweeltje stof), o. —en.

Trijpen (van trijp), bn. Er stonden 6 — stoelen.

Trijzen (ophalen, ophijzen), ik heb getrijst.

Triktrak (bakspel), o. gmv.

Triktrakbord, o. —en.

Triktrakken (het triktrak spelen), ik heb getriktrakt.

Tril, m. gmv. Op den — zijn, slenteren, leeg-loopen.

Trillen, ik heb getrild: —ing, v. Ze — van angst, van koude, d. i. hevig beven, rillen.

Triller (triltoon), m. —s.

Trilليون (miljoen van den 3en rang), o. —en.

Trilogie (driezang; toneelstuk met twee ver-volgen), v. —ën.

Trimester (vierendeeljaars, drie maanden), o.

—s. Het traktement wordt per — betaald.

Triniteit (drieëenheid), v. gmv.

Trio (driestemmig muziekstuk of gezang; drietal, een klaverblad van vrienden), o. —s.

Triomf, **triumpf** (zege, zegefeest), m. triomfen.

Triomfant (zegepralend), bn. en bw.; —elijk. Het —elijk lied der Zilvervoot. Hij lachte —elijk.

Triomfeeren (zegepralen). Ik triomfeer, o. Salomon! (Aya Sofia, III), d. i. mijn Softakerk wint het van uw tempel. (Uitroep van keizer Constantijn).

Triomflied (zegelied), o. —eren.

Trip (vrouwenkomp, welks bouwenste van leer is), v. —pen.

Tripel (steen om metalen te polijsten), o. gmv.

Tripel, **triple** (drievoudig; drieledig), bn. *Triple-alliantie*, drievoudig verbond (1668).

Trippelen, ik heb getrippeld; —aar, m. *De musschen — op mijn stoep*, met kleine sprongen of stapjes vooruitgaan, dribbelen.

Triste, **triest**, **triestig** (treurig, somber), bn.

Trits (drietal), v. —en. Een — van zonen.

Triumpf, m. —en. Zie **Triomf**.

Triumvir (drieman), m. —en; —viri.

Triumviraat (driemanschap), o. gmv.

Triviaal (alledaagsch, laag, plat), bn. en bw. Hij drukt zich — uit.

Trivialiteit (alledaagschheid, platheid, dubbel-zinnigheid), v. —en.

Troebel (onklaar), bn. en bw. In — water is 't goed visschen, bij onlusten of verwarring is er voordeel te behalen.

Troebelachtig, bn.; —heid, v. *Het water dezer leiding is —*, een weinig troebel.

Troef, v. —ven. *Harten is —: iem. — geven*, d. i. slaag, klappen.

Troep (menigte, bende), m. —en. Een — schapen, een — ruiters, een — roovers; de generaal sprak tot de troepen, soldaten.

Troeps(ge)wijze, —(ge)wijs, bw.

Troefel (kolennemer), m. —s.

Troefelaar (die troetelt, vleier), m. —s. —laren.

Troetelen (vleien, verwennen, liefkoozen), ik heb getroeteld: —ing, v.

Troefelkind (lieveling), o. —eren.

Troeven (troef spelen; ook afrossen), ik heb getroefd. Fig. gispen, hekelen.

Trofee (zegeteeken), v. Zie het betere **Tropee**.

Troffel (kalkscheppertje, truwel), m. —s.

Trog (kneedbak), m. —gen.

Troggelaar (bedelaar), m. —s; —arij, v. —en.

Troggelen (met list afbedelen), ik heb getroggeld.

Troggelzak (*bedelzak*), m. —ken.
Trom, v. —men. *De — roeren*, trommelen.
Fig. de groote — roeren, veel reclame maken; *met de stille — vertrekken*, in stilte de stad verlaten.
Trombone (*schuiftrumpet*), v. —s; —**bonist** (*bespeler van een schuiftrumpet*), m. —en.
Trommel (*blikken doos*), v. —s, —en. Ook: **Trom**.
Trommelen (*de trom slaan*), ik heb getrommeld. *Op de tafel —*, tikken, slaan.
Trommelzucht (*ziekte bij het vee*), v. gmv.
Trommen, ik heb getromd; —er, m. —s.
Tromp (*blaashoorn*), v. —en. *De — van den olifant*, slurf; *de — van een geweer*, mond van den loop.
Trompen (*blazen*), ik heb getrompt; —aar (*tromplazer*), m. —s.
Trompet (*koperen blaasinstrument*), v. —ten.
Trompetten, ik heb getrompet; —ter, m. *Hij is trompetter; iem. lof —*, d. i. luid verkondigen.
Tronen (*zetelen*), ik heb getrond.
Tronie (*aangezicht, bakkes*), v. —s.
Tronk (*afgeknotte boomstam*), m. —en.
Troon, m. tronen. *Den — beklimmen*, koning worden; *van den — stooten, ontronen*; *hemel —*, de Godheid op haar —. (Volkslied).
Troonen (*lokken, misleiden*), ik heb getrond.
Troop (*woordenkeer, redesieraad, fig. uitdrukking*), m. tropen.
Troost (*leniging*), m. gmv.
Troostelijk, bn. *Een —e gedachte*.
Troosteloos (*diep bedroefd*), bn. —heid, v.
Troosten, ik heb getroost; —er, m. —ing, v. *Wie zal die droeve moeder —, nu zij haar lieve kinders derft?* (Vondel).
Troostrijk, bn. *Een —e gedachte*.
Troostvol, bn. *Een —te brief*.
Troostwoord, o. —en.
Tropree (*zegeteeken*), v. —ën.
Tropisch (*tot de keerkingslanden behoorende; verbloemd, oneigenlijk*), bn. *De —e gewesten, de landen tusschen de keerkringen: —e planten, —e gewassen; een —e wijze van spreken*.
Tros (*bos, trein, krijgspakkage*), m. —sen. *Een — druiven, een —je bessen; de —sen, touwwerk; de — van het leger*, d. i. legerbagage met knechts, zoetelaars, enz. *Zie Veldtros*.
Trossen (*tot trossen of bundels maken; den paarden de pakkage opladen*), ik heb getrost.
Trots (*hoogmoed, waan*), m. *De — van Alva*.
Trotsch (*hoovaardig*), bn.; —heid, v.
Trotseeren (*uittarten*); —der, m.; —ing, v. *Het gevaar —*.
Trotsen, ik heb getrotst. *Het menschdom durfde Gods hoogheid —* (Bilderlijk), tergen, uittarten.
Trotteeren (*draven, bv. van een paard*).
Trottoir (*verhoogd voetpad naast de te berijden straat*), o. —s.
Troubadour (*Fransch minnezanger in de middeleeuwen*), m. —s.
Trouble (*woeling, onrust*), v. —s.
Troubleeren (*verontrusten, storen; verwarren*).
Trouw, v. gmv. — moet blijken, zinspreuk der Haarlemsche rederijerskamer; *Honden—, ged. v. Tollens; te goeder —; te kuader —*, d. i. oneerlijk, arglistig.
Trouw, bn. en bw.; —heid, v. *Hij was mij hou en —*, d. i. toegenegen en getrouwd.
Trouwbelofte, v. —n.
Trouweloos, bn. en bw.: —heid, v. *Een — karakter. d. i. valsch, slecht, meeneidig.*

Trouwen (*huwen*), ik heb en ben getrouwd.
Trouwens (*in waarheid, overigens*), bw.
Trouwhartig (*oprecht*), bn. en bw.: —heid, v.
Trouwkleed, o. —eren.
Trouwlustig, bn. *Mijn vriend was —*.
Truffeeren (*met truffels toebereiden*).
Truffel (*een geurige paddenstoel*), v. —s. *Het gehakt met —s bereiden*.
Trui (*zev. g. moerkonijn; lichtekooi*), v. —en.
Trumeau (*penantspiegel*), m. —x.
Truweel (*trossel*), o. —en. dicht.
Tuberculeus (*knobbelig, gezwollen*), bn.
Tuberkel (*knobbel, uitwas*), m. —s.
Tuberoos (*herfsthyacint, een bolgewas*). v. tuberozen.
Tucht (*regel, orde, zedelijkheid*), v. gmv.
Tuchteling (*tuchthuisboef*), m. en v. —en.
Tuchteloois (*ongeregeld, zonder tucht*), bn. en bw.; —heid, v.
Tuchthuis (*gevangenhuis*), o. —huizen.
Tuchtigen (*kastijden*), ik heb getuchtigd; —ing, v.
Tufsteen (*grijze zandsteen*), m. —en; (*stof*), o. *Een toren, een muur van —*. Ook: **Dufsteen**.
Tui (*scheepsw. zeker touw*), v. —en.
Tuianker (*zeew. anker waaraan het schip bij ebbe vastligt*), o. —s.
Tuieren (*scheepst. vastmaken*), ik heb getuierd.
Tuig (*gereedschap. toestel*), o. —en. *Dat is — van volk, — van goed, d. i. gemeen, slecht volk, goed*.
Tuigage (*zeew. al het tuig*), v. gmv.
Tuigen (*getuigen*), ik heb getuigd. *Dat tuigt niet in uw voordeet*.
Tuigen (*van tuig voorzien*), ik heb getuigd; —ing, v. *Een schip —, een paard —*.
Tuil (*jokkernij, boert; ook bloemkransje*), m. —en. *Een —tje bloemen, een — rozen, een kleine ruiker*.
Tuimelen (*buitelen*), ik ben getuimeld; —aar, m.
Tuimelgeest (*geest van verzet*), m. gmv.
Tuimeling (*buiteling*), v. —en.
Tuimelvischje (*kleine karper*), o. —s.
Tuimelzucht (*geest van oproer*), v. gmv.
Tuin, m. —en. *Gelderland heet de — van ons land, het lustoord; iem. om den — leiden, hem misleiden, foppen, bedriegen; de kap op den — hangen, het kloosterleven vaarwel zeggen; —aarde, zwarte teelaarde; —bouw, m.; —gereedschap, o. —pen; —kamer, v. —s; —konninkje (vogeltje), o. —s; —slak, v. —ken*.
Tuinder (*tuinier*), m. —s.
Tuinen (*den tuin bewerken*), ik heb getuind.
Tuinier, m. —en, —s.
Tuinman, m. —lieden, —lui.
Tuischen (*ruilen, ook dobbelen*), ik heb getuischt; —er (*paarrentuischer*), m.; —erij, v.
Tuit, v. —en. *De — van een kan, ketel, d. i. pijp; dit meisje heeft fraaie —en, vlechtten*.
Tuitelen (*wibelen, wankelen*), het heeft getuiteld.
Tuiten (*toeten*), ik heb getuit. *Mijn ooren — van al de drukte, ruischen*.
Tuk (*hist; ook aard, ras*), m. gmv. *Deze knapen zijn van een beteren — dan die*.
Tuk (*geslepen; begeerig*), bn. — op roof, op buit, op winst, op bloed, op moord.
Tukje (*dutje*), o. —s. *Ik heb een — gedaan*.
Tul (*krak, kan*), v. —len.
Tulband (*hoofddeksel der Turken; ook zeker gebak*), m. —en.
Tulbandsvorm, m. —en. *Een podding in —*.
Tule (*netvormig gazen weefsel*), v. gmv.

Tulen (van *tule*), bn. Een — sluier.
Tulp (bolgewas), v. —en.
Tulpebol, m. —len.
Tulpenbed, o. —den; —handel (de *divaze* — 1636—37), m. —kwecker, m. —s.
Tulpo-manie (dwaze tulpenliefde), v. gmv.
Tult (deel van een houtvlot), v. —en.
Tumult (geraas, ooploop, oproer), o. —en.
Tumulus (oud graf, hooge grafstede), m. tumuli.
Tunica (oud-Rom. onderkleed), v. —'s.
Tunnel (onderbergsche spoorweg), m. —s.
Tureluur (referein, zangwijze; gril, luim), m. —luren, —s.
Tureluur (zekere vogel), m. —luren, —s.
Tureluursch (gek, dol), bn. 't Is om — te worden.
Turen (strak kijken), ik heb getuurd.
Turf (een enkele —), m. turven. Men ziet in het veen op geen —je, waar overvloed is, is men niet karig; (als stofnaam en collectief), v. Wij stoken —; de — op uw zolder mindert erg.
Turftonnen, o.; —ster (turfmeeester), v. —s.
Turken (mishandelen), ik heb geturkt. Wordt ge ook geturkt als ik? vroeg de jonge Baars (Bogaars).
Turkoois (blauwgroen edelgesteente), m. —zen; (stof), o. gmv.
Turkooizen (van turkoois), bn. Een jong-mensch met — doekspeld (C. O.).
Turksch, bn. Een —e tempel of moskee; —e tarwe, — leder.
Turksch (de Turksche taal), o. gmv.
Turnen (gymnast. oefeningen doen), ik heb geturnd.
Turner (beoefenaar der gymnast.), m. —s.
Turnoefeningen (gymn. oefeningen), v. mv.
Turnvereniging (gezelschap van turners), v. —en.
Turven (turf opdoen), ik heb geturfd.
Tusschenbeide, bw. Mijn vader kwam bij den twist —, zich mengen in, als scheidsman optreden.
Tusschendek (zeew. scheepsdek), o. —ken; —s, o. gmv.
Tusschenpersoon (makelaar, commissionair), m. en v. —personen.
Tusschenpoos, v. —poozen. Bij —poozen liet zich de koekeok hooren, d. i. nu en dan.
Tusschenwerpsel (bv. Ach!), o. —s.
Tusschenzin, m. —nen. Een — dient veelal ter verklaring: Hij zeide (en hij had gelijk), dat er eerst bewijzen moesten zijn.
Tutelaar (beschermend), bn. Ange —e, bescherm-tuteur, tutor (voogd), m. —s. [engel].
Tutti (geheel: spel of gezang van allen te gelijk; dat alle stemmen of instrumenten in-vallen), o. muz.
Twaalf, bep. telw. twaalfen. Wij zijn met ons —, d. i. — kinderen: de — apostelen.
Twaalfde (ranggetal), bn. December, — maand.
Twaalfdehalf (elf en een half), bn.
Twaalfderhande, —lei, onverb. bn.
Twaalfhoek, m. —en. Een regelmatige — kan in een cirkel beschreven worden.
Twaalfponder (kanon; ook gewicht), m. —s.
Twaalfvoud, o. —en. 144 is het — van 12.
Twee, bep. telw. —ën. Het is bij tweeën.
Twee (cijfer), v. —ën. Schrijf eens drie —ën.
Tweeblad (plantgewas), o. gmv.
Tweede (ranggetal), bn. Jan is de eerste leer-ling en Hein de — der klas: Willem de —, graaf, stadhouder, of koning; ten eerste, ten —, bijw. d. i. in de — plaats.

Tweedracht (verdeeldheid), v. gmv.
Tweedrachtig (oneenig, verdeeld), bn. en bw.
Tweeërhande, —lei, onverb. bn.
Tweegevecht (duel), o. —en.
Tweeklank, m. —en. Onze taal bezit twaalf —en, b. v. aau, eeu, enc.
Tweeledig, bn. Een — onderwerp, b. v. Jan en Piet spelen; een — gezegde.
Tweeling, m. en v. —en.
Tweenaster (schip met twee masten), m. —s.
Tweern (gedubbeld garen), m. gmv.
Tweern (twillen, garen dubbelen), ik heb getweerd.
Tweespalt (tweedracht), v. gmv.
Tweespan, o. —nen. Wat een prachtig —! twee gelijke paarden voor één koets.
Tweespraak (dialoog), v. —spraken.
Tweesprong (scheweg), m. —en.
Tweestrijd, m. gmv. De ezel stond in —, van welke hooischelf te eten. (van Lennep).
Tweetal, o. —len. Een — uren, een — liederen, d. i. twee.
Tweetongig (bedrieglijk), bn.; —heid, v.
Tweevoud, o. —en. Zes is het — van drie.
Twijfel (bestuiteloosheid), m. gmv. In — staan, in — trekken, niet gelooven: het tijdt geen —, het is zeker.
Twijfelaar (persoon die twijfelt), m. —s.
Twijfelachtig, bn. en bw.; —heid, v.
Twijfelarij, v. gmv.
Twijfelen, ik heb getwijfeld; —ing, v.
Twijfelmoedig, bn. en bw.; —heid, v.
Twijfelzucht, v. gmv.
Twijg (een loot, takje, rijsje), v. —en.
Twijn (gedubbeld garen), m. gmv.
Twijnen (tweern), ik heb getwijnd; —der, m.; —derij, v. Getwijnd garen, touw, dat bestaat uit een ineendringing van twee draden.
Twijngaren, o. gmv.
Twintig, bep. telw.
Twintiger (persoon van 20 jaar; wijn van 1820; oorlogsschip van 20 stukken), m. —s.
Twintigponder (kanon; ook gewicht), m. —s.
Twintigste (ranggetal), telw. De — dermaand; ik neem een — in de staatsloterij, d. i. een 20e lot.
Twist (geschil, ruzie), m. —en. Een — bijleggen, vereffenen; een — beslechten.
Twistappel (punt van geschil), m. —s. Zee-land was lang een — tusschen Vlaanderen en Holland, d. i. aanleiding tot twist.
Twisten (ruzie hebben), ik heb getwist; —er, m.
Twistziek, bn. Een —e nabuur, d. i. twist-zoekend.
Type (drukletter), v. —n.
Type (voorwerp, ontwerp, monster, uitgedrukt beeld), o. —n.
Typisch (karakteristiek), bn. Een — antwoord, een — landschap.
Typheus (op typhus lijkend), bn. —euzе kooitsen.
Typhus (soort van heete kooits, ijvende kooits, zenuwkooits), m. gmv.
Typograaf (boekdrukker), m. —grafen.
Typographie (boekdrukkunst), v. gmv.
Typographisch (drukkers-, de drukkunst be-treffend), bn.
Typometrie (druk van landkaarten, kaarten-drukkunst), v. gmv.
Tyran (dwingeland), m. Zie **Tiran**.
Tyrolienne (meisje of vrouw uit Tyrol; Ty-roolsch lied, dans), v. —s.

U.

U. v. u's. — De vijfde klunkletter. de een en twintigste letter van het alphabet.

U.C. — *Urbis conditae*, van den bouw der stad Rome af.

U.J.D. — *Utriusque juris doctor*, Meester in de beide rechten.

Ult. — *Ultimo*, op den laatsten dag (der maand).

U.s. — *Ut supra*, als boven.

Uchtend (dicht. voor *ochtend*), m. gmv. *De — des levens*, de eerste levensjaren.

Ui (*look*), m. —en.

Uier, m. —s. *Uiers drukken* (Poot), d. i. melken.

Uiig (*grappig*), bn. *Een — man*, geestig, vol kwinkslagen.

Uil (*vogel, nachtvinder*), m. —en. *Elk meent zijn — een valk te zijn*, ieder houdt het zijne voor iets voortreffelijks; *hij is een —*, lomperd; *uilen naar Athene dragen*, noodeloos of overtoellig werk doen. *Een uiltje knappen*, een dutje doen.

Uilennest, o. —en: —oog, o. —en; —vlucht, v. gmv.

Uilespiegel (*schalk*), m. —s.

Uilskop (*stommeling*), m. —pen.

Uilskuiken (*tompe leerling*), o. —s.

Uitbesteden, ik heb —besteed; —ing, v. *Een weeskind —*, d. i. buiten ergens in den kost besteden.

Uitbijten (*van scherpe vochten enz.*), het beet —, heeft en is —gebeten. *De japon is hier door het Citroenzuur —gebeten*, de kleur is weg; *gelijk de —ee het land uitbijt met zijn zout* (Da Costa).

Uitbijten (*ijs wegdoen door 't hakken van bijten*), ik heb —gebit.

Uitbotten (*knoppen krijgen*), het is —gebot; —ting, v. *De wijnstok begint uit te botten*, er komen bladknoppen aan.

Uitbraaksel (*spuwsel, fig. gevloek*), o. —s.

Uitbrander (*standje*), m. —s. *De knecht heeft een — gehad*.

Uitbreiden, ik heb —gebreid; —er, m.; —ing, v. *De armen —*, openen; *zijn kennis —*, vermeerderen; *een uitgebreide kennis*, groote; *een uitgebreide volmacht*, van ruime strekking; *een uitgebreid werk over geschiedenis*, liggig, in veel deelen.

Uitbreken, ik brak —, heb en ben —gebroken; —ing, v. *Ik zal er morgen —ien uit te breken*, d. i. uit de drukte mij een oogenblik verwijderden; *hier zullen de dieren niet —*, nl. uit de gevangenis ontsnappen; *het zweet gaat mij —*, te voorschijn komen.

Uitbuiten (*uitzuigen*), ik heb uitgebit. *Een fabrikant, die zijn arbeiders uitbuit*.

Uitbundig (*buitengewoon*), bn. en bw.; —heid, v. —e lof; *zijn rede werd —toegejuicht*.

Uitdagen, ik daagde —, heb —gedaagd; —er, m.; —ing, v.; —ingsbrief, m. lem. — *tot een tweegevecht*, opeischen, oproepen.

Uitdeelen, ik heb —gedeed; —er, m.; —ing, v. *Weldaden met kwistige hand —*, geven, verspreiden.

Uitdelgen (*te niet doen*), ik heb —gedelgd; —er, m.; —ing, v. *Schulden —*, afbetalen, amortiseren.

Uitdenken (*mitvinden*), ik dacht —, heb —gedacht; —er, m. *Wie dat geweer heeft uitgedacht, moet een schrander man zijn*.

Uitdijen (*opzwellen, uitzetten*), het is —gedijd; —ing, v.

Uitdoen, ik deed —, heb —gedaan. *Gij moet die japon —*, uittrekken; *een post in een boek —*, doorhalen; *de lamp, de kaars —*, uitblazen.

Uitdooven, ik heb en het is —gedoofd; —ing, v. *De vlam —*, blusschen; *fig. den lust, den ijver, de liefde —*, te niet doen gaan.

Uitdossen (*opsnuikken*), ik heb —gedost; —sing, v.

Uitdrager (*verkooper van gebruikt huisraad, kleeren enz.*), m. —s: —ij (*uitdragerswinkel*), v. —en.

Uitdrukkelijk (*met nadruk, bepaald*), bn. en bw. *Een — bevel: iem. iets —verbieden*, me: veel nadruk.

Uitdrukken (*uitpersen*), ik heb —gedrukt; —king, v.; —sel, o. *Een spons —*, een citroen —, d. i. uitknippen; *fig. uiten, te kennen geven: Dit meisje kan zich netjes —*.

Uitduiden (*aanwijzen*), ik heb —geduid; —ing, v.; —sel, o. *Ik kan u den weg in Amsterdam moeilijk —*.

Uiteenloopen, bn. —e lijnen, d. i. niet evenwijdig; —e meeningen, —e gevoelens, d. i. verschillende, tegenstrijdige.

Uiteenzetten (*fig. verklaren*), ik heb —gezet; —ting, v. *Ik zal u die kwestie eens —*, d. i. ontwikkelen, blootleggen.

Uiteinde (*fig. laatste uur, dood*), o. —n. *Ik wensch u een zalig —*, een wensch op 31 December.

Uiten (*te kennen geven*), ik heb geuit, heb mij geuit; —ing (*uitdrukking*), v. —en.

Uitentreunen (*zeer lang*), bw. *Zij zongen —: het duurt —*.

Uiterlijk, bn. en bw.; —heid, v. *De —eschijn, —e glans*, d. i. uitwendig; *ik zal u —over zes weken betalen*, d. i. binnen dezen tijd.

Uiterlijk (*voorkomen, gelaat*), o. gmv. *Een jongmensch van een gunstig —*.

Uitermate (*buitengewoon*), bw. *Ik ben —tevreden*.

Uiterst, bn. *De —e wil*, testament; *zijn —e best doen*, alle krachten inspannen; *zoo iets geschiedt —zeldzaam*, d. i. hoogst, bij uitzondering zeldzaam.

Uiterste (*einde, het laatste*), o. gmv. *De zieke lag op zijn —*, hij zieltoogde.

Uiterwaard (*buitendijks gelegen grond*), v. —en.

Uitfluiten (*fluitende uitgouwen*), ik floot —, heb —geflooten; —er, m.; —ing, v.

Uitgaaf, uitgave (*uitgift; druk*), v. —gaven.

Uitgaan (*buitenshuis gaan*), ik ging —, ben —gegaan.

Uitgang (*het uitgaan; deur*), m. —en.

Uitgave, v. Zie **Uitgaaf**.

Uitgebreid, bn.; —heid, v. *Een —e correspondentie of briefwisseling*.

Uitgediend, bn. *Een —schutter*, van de rol gebracht, die zijn dienst heeft volbracht.

Uitgelaten (*zeer dartel*), bn. en bw. —heid, v. *De kinderen waren —van blijdschap*. *Toen verbief zich de vroolijkheid tol —heid* (C.O.).

Uitgeleefd (*stokoud*), bn. Een — grijsaard.
Uitgeleide, o. gm. v. *lem.* — *doen*, een eind weegs verzegelen.
Uitgelezen (*voortreffelijk*), bn.; — *heid*, v. Een — *bende*; een — *publiek*, een — *schaar*.
Uitgemaakt (*zeker, vast*), bn. Een — *zaak*.
Uitgestreken (*effen, kalm*), bn. Met een — *gezicht*.
Uitgestrekt (*wijd, uitgebreid*), bn.; — *heid*, v.
Uitgetogen, vd. *Meester is — in 't zwart* (De Genestet), d. i. uitgegaan.
Uitgeven, ik gaf —, heb — *gegeven*; — *gaaf*, v.: — *gever*, m. Een *boek* —, in druk *geven*, doen verschijnen; *zich voor een koopman* —, zich als zoodanig voordoen; *de aandeelen worden —gegeven tegen 98%*, d. i. aan de markt gebracht, verkocht.
Uitgewekene (*balling*), m. en v. — n.
Uitgewerkt, bn. Een — *verslag, programma*, d. i. uitgebreid, met zorg bewerkt.
Uitgezocht, bn. Een — *e gelegenheid*, voortreffelijk; — *e waren*, beste, uitgelezen.
Uitgifte, uitgift, v. — *giften*. — *van aandeelen van pandbrieven*, verspreiding, uitgave.
Uithaal (*praal*), m. Een *grooten — maken*, d. i. bij een partij veel weelde ten toon spreiden.
Uithalen (*weghalen, uitwijken met een ruijtuig*), ik heb uitgehaald. *Het — van nestjes* (C. O.).
Uitham (*landtong*), m. — *men*.
Uithangbord (*winkelschild*), o. — *en*.
Uitheemsch (*buitenlandsch, vreemd*), bn.; — *heid*, v.
Uithoek (*kaap*; ook: *afgelegen hoek*), m. — *en*. *Op een — van het eiland*; *in een — van ons land*.
Uithooren, ik heb — *gehoord*; — *der*, m.; — *ing*, v. *Iem. trachten uit te hooren*, d. i. achter zijn geheimen trachten te komen.
Uithoozen (*bij boot of schuit het water uitwerpen*), ik heb — *gehoosd*.
Uithouden, ik hield —, heb — *gehouden*: — *er*, m. *Gij zult het in dat dorp niet lang — volhouden*.
Uithuizig, bn. en bw. — *heid*, v. Een — *man*, die gaarne buiten zijn huis toeft.
Uithuwelijken, ik heb — *gehuwelijkt*; — *ing*, v. Een *dochter* —, d. i. ten huwelijk *geven*.
Uithuwen, ik heb uitgehuwd; — *ing*, v.
Uitkeeren (*betalen*), ik heb — *gekeerd*; — *ing*, v. *Iem. de gelden eener levensverzekering —*.
Uitkeeringsfonds, o. — *en*.
Uitkijk (*uitzicht*), m. gm. v. *Op den — staan*, de wacht houden.
Uitkijk (*uitkijker*), m. — *en*. *Onze — riep*: *Een schip in 't!* d. i. de matroos in den mastkorf.
Uitkippen (*uitkiezen*), ik heb — *gekipt*.
Uitklaren, ik heb — *geklaard*; — *ing*, v. Een *schip* —, gereedmaken om in zee te steken; *goederen* —, in goede orde laden.
Uitkleeden, ik heb — *gekleed*; — *ing*, v. Een *kind* —, van de kleertjes ontdoen; *deze losbollen zullen hun vader heelemaal —*, verarmen, berooven; *men moet zich niet —*, voor men naar bed gaat, d. i. zijn bezittingen niet aan de kinderen schenken vóór zijn dood.
Uitkomst, v. — *en*. *De — eener rekensom*; *er was geen — meer*, redding.
Uitkoop (*vrijkoop, losgeld*), m. — *en*.
Uitkopen, ik kocht —, heb — *gekocht*. Een *firmant uit een zaak* —, door geld afkopen als aandeelhouder; *den tijd* —, uitsparen, zoeken te winnen.

Uitlachen, ik lachte —, heb — *gelachen*; — *er*, m. *De tooneelspeler werd uitgelachen*, d. i. lachende bespot.
Uitlandig (*buitenlands*), bn.; — *heid*, v. *Ik was in die dagen —*, d. i. in het buitenland.
Uitleg (*verklaring*), m. gm. v.
Uitlegger (*verklaarder, vertaler*), m. — *s*; — *ster*, v. — *s*.
Uitlegger (*een wachtschip*), m. — *s*.
Uitlegkundige (*persoon*), m. en v. — *n*.
Uitlekken, het is — *gelekt*; — *ing*, v. Fig. ruchtbaar worden, bv. *Het geheim zal wel —*.
Uitleveren (*overleveren*), ik heb — *geleverd*; — *ing*, v. Een *evangene —*, een *misdadiger* —; *Amerika levert thans ook moordenaars uit*.
Uitlezen (*ten einde lezen, ook uitzoeken*), ik las —, heb — *gelezen*. Een *roman* —; een *uitgelezen schaar*, keurbende.
Uitlokken, ik heb — *gelokt*; — *king*, v.; — *sel*, o. Een *besluit* —, zijn best doen om het te doen nemen.
Uitloop, m. — *en*. *De — van den Rijn*, monding; *deze fabriek heeft haar — in het kanaal*, riool, afvoerbuis.
Uitloven, ik heb — *geloofd*; — *ing*, v. Een *zilveren medaille* —, bij mededinging beloven aan den besten speler.
Uitluiden, uitluien, ik heb — *geluid*; — *ing*, v. *De kermis —*, met de klokken luidende doen eindigen; *iem —*, bij een begrafenis; *Awa werd uitgeluid*, al luidende verwenscht.
Uitmaken, ik heb — *gemaakt*. *Deze heeren maken het bestuur uit*, d. i. vormen; *het is een uitgemaakte zaak*, een voldoende feit; *hij maakte u voor dief uit*, d. i. uitschelden; *wat maakt dat uit*, wat beteekent het!
Uitmalen (*droogmalen*), ik maalde —, heb — *gemalen*; — *ing*, v.
Uitmergelen (*uitputten*), ik heb — *gemergeld*; — *ing*, v. *Door roofbouw een akker —*.
Uitmeten, ik mat —, heb — *gemeten*. Een *terrein* —, lengte en breedte bepalen; *iets breed* —, er hoog van opgeven; *met de maat, waarmede ge uitmeet, zult ge ingemeten worden*, men zal u behandelen, zooals gij anderen behandelt.
Uitmiddelpuntig, bn.; — *heid*, v. Een — *schijf*.
Uitnogen (*verlof hebben*), ik mag —, mocht —.
Uitmondig, v. — *en*. *De — eener rivier*.
Uitmonstereu, ik heb — *gemonsterd*; — *ing*, v. *De soldaten werden uitgemonsterd*, bij een inspectie, d. i. afgedankt; *de uniform is thans rood uitgemonsterd*, biezen en kraagrand zijn rood; fig. optooien, opschikken.
Uitmunten (*uitblinken*), ik heb — *gemunt*; — *er*, m.
Uitmuntdend (*voortreffelijk*), bn. en bw.; — *heid*, v.
Uitnemend (*zeer goed*), bn. en bw.; — *heid*, v.
Uitnooden (*verzoeken*), ik heb — *geenood*.
Uitnoodigen (*verzoeken, vragen*), ik heb — *geenoodigd*; — *er*, m.; — *ing*, v.
Uitoeffenen, ik heb — *geoeffend*; — *ing*, v. Een *bedrijf, een beroep* —; *hij oefent het ambacht van smid uit*.
Uitpakken (*ontpakken*), ik heb — *gepakt*; — *er*, m.; — *ing*, v. *De koopman is in dat hotel uitgepakt*, hij houdt daar verkoop van de mitgestalde goederen; fig. *zijn hart luchten door het geven van een berisping*.
Uitpersen, ik heb — *geperst*; — *ing*, v. Een *citroen* —.

- Uitpluizen** (fig. *haarfijn onderzoeken*), ik ploos —, heb —geplozen; —er, m.; —ing, v.
- Uitputten** (*ledigen*), ik heb —geput; —ing, v. *Mijn kas is uitgeput*, er is geldgebrek; *de oorlog put de volken uit*, verzwakt, maakt krachteloos; *iem. geduld —*, maken, dat iem. het geduld verliest; *mijn krachten zijn uitgeput*, ten einde, verbruikt; *een uitgeputte schatkist*, leege.
- Uitreeden** (zeew. *uitrusten, reede maken*), ik heb —gereed; —er, m.; —ing, v.
- Uitrichten**, ik heb —gericht. *Wat zult gij hier —?* doen, bewerken, verrichten.
- Uitroeien** (*verdelgen*), ik heb —gerooid; —er, m.; —ing, v. *Een bosch —*, ontwortelen; *schadelijk gedierte —*, verdelgen; *onkruid —*, uitwieden; *slechte gewoonten —*, doen ophouden.
- Uitroep** (*kreet*), m. —en.
- Uitrukken**, ik heb en ben —gerukt; —ing, v. *Een plant —*, uithalen, uittrekken; *het bataljon moest —*, naar buiten rukken.
- Uitrusten** (*zich door rust van vermoeienis herstellen; toerusten, gereed maken*), ik heb —gerust; —ing, v. *Hij wil eerst eenige weken —*; *een schip —*.
- Uitscheiden**, ik scheidde —, heb en ben —gescheiden. *Hij wil niet — met plagen*, eindigen, ophouden.
- Uitschitteren** (*uitblinken*), ik heb —geschitterd; *Vondels gedichten zullen altijd —*; *Rembrandts Nachtwacht zal inmer —*, d. i. het voortreffelijkste zijn.
- Uitschot**, o. —ten. *Licht vindt ge, eer het werk verjaart. Uw — dubbel ingespaard* (Staring), d. i. het voorgeschoten geld; — *van havanna-sigaren*, d. i. de minder goede sigaren.
- Uitschuld** (*uitstaande schuld*), v. —en. *Uit- en inschulden*, actieve en passieve schulden.
- Uitslag**, m.: — *van sterke dranken*, debiet; *in dien kelder komt alles vol —*, schimmel; *het kindje zat vol —*, roodheid, vlekken; *de — van een examen*, afloop, gevolg; *met den besten —*, uitkomst.
- Uitsloven** (*zich*), ik heb mij —gesloofd. *Ik heb mij voor u uitgesloofd*, mij veel last en moeite aangedaan.
- Uitsluiten**, ik sloot —, heb —gesloten; —ing, v.; —sel, o. *Kinderen beneden de zestien jaar zijn uitgesloten*, d. i. worden niet toegelaten; *bij uitsluiting*, bij voorkeur.
- Uitsluitend**, bn. en bw. *Dat recht is hem — geschonken*, d. i. met uitsluiting van alle anderen.
- Uitspannen**, ik heb —gespannen. *De paarden —*, losmaken; *zich —*, zich vermaken, ontspannen.
- Uitspanning** (*vermaak*), v. —en.
- Uitspansel** (*het hemelgewelf*), o. gm.v.
- Uitspatten** (*losbandig leven*), ik ben en heb —gespat; —ing, v. *Hij gaf zich over aan allerlei uitspatingen*, ongeregelheden.
- Uitspinnen** (fig. *langdradig zijn*), ik spon —, heb en het is —gesponnen. *Vader Cats spint zijn verhalen tot vervelens toe uit*, d. i. uitrekken.
- Uitspraak**, v. —spraken. *Uw — der Fransche taal is niet zuiver*, het spreken; *ik ken hem aan zijn —*, tongval; *de — der rechters wordt eerstdaags verwacht*, vonnis.
- Uitstaan**, ik stond —, heb —gestaan. *Ik kan zijn bluf niet —*, velen, dulden; *ik heb met dien man niets —*, te maken; — *de schulden*, d. i. te vorderen; *een kapitaal kan —*.
- Uitstellen**, ik heb —gestald; —ing, v. *Nieuwe modestoffen —*, d. i. in de winkelkast leggen; *alle winkels hebben al uitgesteld*, uitgepakt; *Al kwamen Prinsen, en zij stalden zooveel gaven als titels uit* (Staring), d. i. tentoonspreiden.
- Uitstap** (*korte reis*), m. —pen.
- Uitstappen** (nl. *uit een rijtuig*), ik ben —gestapt.
- Uitsteeksel** (*een uitstek*), o. —s.
- Uitstek** (*uithoek, kroontijst*), o. —ken. *Bij —tevreden zijn*, d. i. zeer, buitengewoon.
- Uitsteken**, ik stak —, heb —gestoken; —steeksel, o. *Hij stak de hand uit; de vlag —; de tong —; dat steekt mij de oogen uit*, d. i. het wekt mijn ijverzucht op; *een —de bergspits*, hooge.
- Uitstekend** (fig. *voortreffelijk*), bn. en bw. *Een — opstel; een — punt van aanval; een — tooneelspeler*.
- Uitstel**, o. gm.v. — *is geen afstel*, wat uitgesteld wordt, is niet voorgoed afgedaan.
- Uitstellen** (*verschuiven, verdagen*), ik heb —gesteld.
- Uitsterven**, het stierf —, is —gestorven; —ing, v. *Het adellijk geslacht der Brederodes stierf uit*.
- Uitstorten**, ik heb —gestort; —ing, v. *Stort uit dan, broeders! dien hoogverhoorden kreet*, d. i. met kracht uit. (Volkslied).
- Uitstrooien**, ik heb —gestrooid; —er, m.; —ing, v.; —sel, o. *Wie heeft dat praaij uitgestrooid?* verbreid.
- Uitarten** (*uitdagen*), ik heb —getart; —ing, v. *Wij tarten Spanjes kieten uit*, d. i. trotseeren, tergen, uitdagen.
- Uittocht**, m. —en. *De — der Hebreuuen uit Egypte*.
- Uitvaagsel** (*gemeen volk*), o. —s.
- Uitvaardigen**, ik heb —gevaardigd; —ing, v. *Een bevel —*, doen afkondigen.
- Uitvaart** (*begravenis*), v. —en.
- Uitval**, m. —len. *De bezetting deed een —*, rukte buiten tegen den vijand op; *wat een — van dien heer tegen zijn knecht*, standje.
- Uitvaren** (*razen, tieren*), ik voer —, ben en heb —gevaaren.
- Uitvegen** (*vegende reinigen*), ik heb —geveegd; —veegsel, o.
- Uitverkoop**, m. gm.v. *Die winkel heeft —*, zal ophouden.
- Uitverkoren** (*geliefd*), bn. *Het — volk Gods*, de Israëlieten.
- Uitverkorene** (*geliefde; zalige*), m. en v. —n.
- Uitvinden** (*uitdenken*), ik vond —, heb —gevonden; —er, m.; —ing, v. *Wie zal het photographeeren met kleuren nog eens —?* *Hij heeft het buskruit niet uitgevonden*, hij is niet schrander, hij is dom.
- Uitvindsel** (*verzinsel*), o. —en, —s.
- Uitvlucht** (*verzinsel*), v. —en.
- Uitvoer**, m. gm.v. *Die sigaren zijn voor den — bestemd*, d. i. voor den export-handel; *iets ten — brengen*, doen, volvoeren.
- Uitvoeren**, ik heb —gevoerd; —der, m.; —ing, v. *Wat voert gij uit?* *Het muziekstuk werd keurig uitgevoerd*, d. i. gezongen, gespeeld; *de —de macht*, de ministers; *een besluit —*, verwezenlijken; *de schilderij, het boek enz. is goed uitgevoerd*, gemaakt.
- Uitvoerig** (*omstandig*), bn. en bw.; —heid, v. *Een — schrijven*, d. i. omstandig, afdalende in bijzonderheden.
- Uitvorschen**, ik heb —gevorscht; —ing, v. *Hij zoekt de waarheid uit te vorschen*, te achterhalen.

Uitvragen, ik vragde (vroeg) —, heb —gevraagd; —er, m: —ing, v. *Wij zullen dat kind —, al vragende alles trachten te vernemen; mijn zus is vanmiddag uitgevraagd*, op een partij of visite gevraagd.

Uitwaarts, bw. *Zet de voeten —.*

Uitwas (uitgroeiSEL), o. —sen. *Die eik heeft meer dan een —. Allerlei —sen in het bekleedsel van den wagen geven steun aan rug, zijde en ellebogen* (Gorter), d.i. uitsteekselS.

Uitwateren, het heeft —gewaterd; —ing, v. *Dit riviertje watert uit in de Maas*, d.i. uitloopen, zijn water loozen.

Uitwateringslus, v. —sluizen.

Uitweg, m. —en. *Zij weten geen — meer in den nood*, d.i. uitvlucht, redding.

Uitweiden (wijdloopig zijn), ik heb —geweid; —ing, v. —en. *Een uitweiding schrijven over 't geluk des kinderleefijds*. (C. O.)

Uitwendig, bn. en bw. *Een geneesmiddel tot — gebruik*, d.i. op de huid, niet om in te nemen; de —e restauratie der St.-Jan, aan den buitenkant.

UitwerkSEL (gevolg), o. —en, —s.

UitwERPSEL (ontlasting), o. —s, —en.

Uitwijken, ik week —, ben —geweken; —ing, v. *Deze muur gaat —, uit het lood; vele edelen weken bij de komst van Awa uit, het land verlaten*.

Uitwijzen, ik wees —, heb —gewezen; —ing, v. *De tijd zat het vel —, aan den dag brengen; de rechter moet het maar —, beslissen*.

Uitwinnen, ik won —, heb —gewonnen; —ing, v. *Wij kunnen langs die lijn een muur —, bekorten, voordeel hebben; op die wijze zult ge veel moeite —, sparen*.

Uitwisselen, ik heb —gewisseld; —ing, v. *De wederzijdsche gevangenen officieren zat men —, ruilen*.

Uitzet (gezam. kleeren eener bruid, van een wees, enz.), o. —ten.

Uitzicht, o. —en. *Een fraai —, gezicht van uit een venster, enz. verschiet; hij heeft — op bevordering, hoop, vooruitzicht*.

Uitzien, ik zag —, heb —gezien. *Mijn kamer ziet op de straat uit, heeft het uitzicht; hij ziet zich de oogen —, hij staat verbaasd; gij ziet er goed uit, slecht uit, voorkomen hebben; dat ziet er mooi, leelijk uit, het is goed, slecht gesteld; naar een betrekking, een dienst, werk enz. —, zoeken, pogen te krijgen; ik heb er vergeefs naar uitgezien, gezocht, getracht; het ziet er uit, alsof jij hier baas waart, den schijn hebben*.

Uitzinnig (ombesuid, razend), bn. en bw.; —heid, v. —gewool.

Ukaze (bevelschrift, decreet van den Russischen keizer), v. —n.

Claan, Uhlaan (Poolsch lansier), m. ulanen.

Ucereeren (etteren, zweren).

Ulema (Turksch schriftgeleerde), m. —'s.

Uleval (suikerplaatje), v. —len.

Ulster (lange overjas met ceintuur of gordelband), m. —s.

Ulcierieur (aan gene zijde: later, naderhand), bn. en bw.

Ultimatum (laatste verklaring, eindbesluit), o. gm.v.

Ultimo (de laatste dag), m. —'s. — December, d.i. 31 December.

Ultra (verder, ginds, aan gene zijde), bw.

Ultra (overdreven), bn. — liberaal, de —partijen, de uiterste partijen.

Ultra (heethoofd), m. —'s.

Ultramarijn (bergblauw, hemelsblauw), o. gm.v.

Ultramarin (overzeesch), bn.

Ultramontaan (voorzander van de heerschappij van den paus), m. —anen.

Ultramontaansch (van over of aan gene zijde van de bergen; in den geest of op de wijze van een ultramontaan), bn.

Ultraviolet, bn. *De —te stralen van het spectrum*, lichtstralen met nog grooter aantal trillingen dan de violette, voor ons oog onzichtbaar. [bn.]

Unaniem (eenstemmig, eensgezind, eenparig), v. gm.v.

Unanimitieit (eenstemmigheid, eensgezindheid, eenparigheid), v. gm.v.

Unctaalletters (kapitale beginletters, in druk), v. mv.

Undulatie (golwing), v. —tiën.

Unduleeren (een golvende beweging hebben, golfswijs zich bewegen).

Uni (glad, effen, eenkleurig), bn.

Unie (eenheid, eendracht, vereeniging, verbond, bond), v. —s. *De — van Utrecht* (1579).

Uniek (eenig), bn. en bw. *Zulk een vioolspel is —, heeft zijns gelijke niet*.

Uniform (een- of gelijkvormig), bn. *Voor heel het land een —e briefport*.

Uniform (gelijke dracht of kleding, dienstkleding der krijgsvlieden), v. —en. *De leerlingen dezer kostschool dragen —.*

Unionist (voorzander van de eenheid), m. —en.

Unisone (muz. eentonig, eenstemmig), bn.:

Uniteit (eenheid), v. gm.v. {—no, o.

Universeel (algemeen, allesomvattend; geheel), bn. — erfgenaam, algemeen erfgenaam. *Een —zakmes*. (C. O.)

Universiteit (hoogeschool), v. —en.

Universalia (algemeene dingen), v. mv.

Universum (het Heelal), o. gm.v.

Unjer (plant), v. gm.v.

Uno animo (een van hart en zin), bw.

Un poco (muz. een weinig), bw.

Unster (weegtoestel of Rom. balans), v. —s.

Urania (muze der sterrenkunde; ook: de naam eener planeet), v. gm.v.

Uranalogie (hemelkunde), v. gm.v.

Urbaniteit (steedsche wellevendheid, gepaste deftigheid), v. gm.v.

Ure, v. —n. *Zie Cur.*

Urgeeren (dringen, drijven; op iets blijven staan).

Urgent (dringend, spoedeischend), bn.

Urgentie (nooddrang, spoedvereisching), v. gm.v.

Urine (menschenwater, pis), v. gm.v.

Urinoir (openbare waterplaats), o. —s.

Urmen (tobben), ik heb gerumd. *De Dusseloopt: En —d, en wurmd en stormd*. (Van Lennep).

Urne, urn (lijkbuis, waarin de ouden de asch van een overledene bewaarden; bus, waarin oudtijds de stemmen verzameld werden), v. urnen.

Usantie, usance (gebruik, gewoonte), v. —tiën, —ties, —ces.

Uso, o. gm.v. *Op twee maanden —, na twee maanden zicht*.

Usueel (volgens gebruik), bw.

Ususfructus (lijfloodt, vruchtgebruik), o. gm.v.

Usure (woeker), v. gm.v.

Usurpatie (de daad van overweldigen), v. gm.v.

Usurpator (overweldiger), m. gm.v.

Usurpeeren (overweldigen, gewelddadig of onrechtmatig zich toeëigenen).

Ut (eerste noot in de klankladder, de c), v. gmv.
Utensiliën (werktuigen, gereedschappen), v. mv.
Utiliseeren (nuttig maken, ten nutte aanwenden).
Utiliteit (nut; bruikbaarheid; bruikbaar voorwerp of persoon), v. gmv.
Utopia (de naam van een ver dicht land; luilekkerland, het land der hersenschimmen), v. gmv.
Utopie (droombeeld, hersenschim), v. —ën.

Utopisch (hersenschimmig), bn.
Utopist (dweper, plannenmaker), m. —en.
Ut retro (als op voorgaande blz.), bw.
Uur, o. en **ure**, v. uren.
Uurglas (uurzandlooper), o. —glazen. *Diedriks — is verloopen* (Vondel), d. i. het leven is voorbij.
Uwent (ten) (in uw huis, in uw stad), bw. uitdr.; —halve, bw.: —wege, bw.; om —wil, bw. uitdr.

V.

V, v. v's. — De twee en twintigste letter van het alfabet; als Romeinsch cijfer beteekent V 5.
V. — *Verte* of *Volte*, wend om.
V. — *Vale*, wees gezond, gegroet.
V. — *Veteranus*, oud-gediende.
V. — *Votum*, gelofte, goedkeuring, stem.
V. — *Votre*, de uwe.
V.A. — *Votre Altesse*, Uwe Hoogheid.
V.A.R. — *Votre Altesse royale*, Uwe Koninklijke Hoogheid.
V.C. — *Verbi causa*, bijvoorbeeld.
V.C. — *Vostro conto*, uwe rekening.
V.D. — *Volente Deo*, wanneer God wil, met Gods welbehagen.
V.D.M. — *Verbi divini minister*, bedienaar van Gods woord.
Vdt. — *Videlicet*, namelijk, te weten.
V.G. — *Verbi gratia*, bijvoorbeeld.
V.T. of **Vet. Test.** — *Vieur testament* of *Vetus testamentum*, het oude Testament of Verbond.
V.V. — *Vice versa*, heen en terug; omgekeerd.
Vert. — *Vertatur*, men keere (het blad) om; ook: vertaaler.
Vert. S. Pl. — *Verte si placet*, keer (het blad) om, als het u belieft.
Vid. — *Vide* of *videatur*, zie of men zie.
Vidit. — Gezien.
Voc. — *Voce*, op het woord of artikel.
Vol. — *Volumen*, de hand of het deel van een boekwerk.
Vs. — *Vers*.
Vt. — *Vidit*, hij heeft het gezien of doorgezien.
Vz. — Voorzitter. [de bank.
Va! (het ga! het zij zoo!). — *banque*, het geldt
Vaag (vettigheid van den grond; fig. kracht, bloei), v. gmv.
Vaag (onbepaald, onzeker), bn.; —heid, v. Een — begrip, een — antwoord.
Vaak (geneigtheid tot slapen), m. gmv. *Praatjes voor den —*, beuzelpraatjes.
Vaak (dikwijls), bw.
Vaal (zwart- of roodachtig bruin; verschoten), bn. en bw. *De vale hei; een —bonte koe, een —groen kleed, een —bruine japon, een —grijze jas.*
Vaalt (mestkuil), v. —en.
Vaam (vadem, lengte van 1.68 M.), m. vamen.
Vaan (banier), v. vanen. *De — van den vooruitgang, de — des opruers.*
Vaandel, o. —en, —s.
Vaandrig (vaandeldrager), m. —s.

Vaardig (gereed), bn. en bw.: —heid, v. *Maak u —; ik sta —; hij is — met de pen*, vlug, bij de hand. *Maak — de groene banieren der vreugd!* (Bogaers).
Vaarkoe (vaars), v. —koeien.
Vaars (jonge koe), v. —zen.
Vaarschroef (spil met spiraallijn), v. —ven.
Vaart, v. —en. *Wij wandelen langs de —*, het kanaal; — verminderen, vermeerderen, d. i. snelheid; *in volle vaart*, ontzettend snel; *iem. in zijn — stuiten*, loop, snelheid; *dat zal zoo'n vaart niet nemen*, maak u daarvoor niet bang.
Vaarttuig (schip, schuit), o. —en.
Vaarwater (zeew. kielwater), o. —en, —s.
Vaarwel, tw. (o. als zn.)
Vaarwelzeggen, ik heb —gezegd en —gezeid.
Vaas (pot, urn), v. vazen.
Vaatdoek, m. —en. *Hij is zoo slap als een —*, hij is zwak van gestel.
Vacant (ledig, onbezet), bn. *Een —e plaats.*
Vacantie, v. —tiën, —ties.
Vacatie (tijd aan iets besteed, bv. door een rechtspersoon), v. —tiën, —ties: —geld (loon, salaris voor elke vacatie), o. —en.
Vacatuur, **vacature** (opengevallen plaats), v. —turen, —tures.
Vaccine (koepok-inenting), v. gmv.
Vaccineeren (met koepokstof inenten).
Vaccinogene, bv. *Een parc —*, plaats waar de pokstof direct van het kalf kan genomen worden.
Vaceeren (open zijn, openstaan).
Vacht (vies, schapenhuid met de wol), v. —en.
Vacilleeren (wankelen, besluiteloos zijn).
Vadem (scheepsw. lengtemaat), m. —en. *Er —s hout gekapt* (Tollens), d. i. stapels van 6 voet afmeting. Zie **Vaam**.
Vademecum (verklarend zakboekje), o. —s. *Vade mecum*, bet. *Ga met mij!*
Vademen (bij den vadem meten), ik heb gevademd.
Vader, m. —s, —en. *Onze vaders*, voorouders, *hielden zich met die dingen niet op.* (C. O.)
Vaderland, o. gmv.
Vaderlief (slaapmuts), m. —s. *Smerige Jan, met zijn — en zijn evaatje* (Potgieter), nl. de kok.
Vaderschap, o. gmv. *Het onderzoek naar het — is verboden.*
Vadsig (lui), bn. en bw.; —heid, v.
Vagebond (landlooper, lediglooper), m. —en.
Vagen (zuiveren, reinigen, schoonmaken), ik heb gevaagd.

Vagevuur (R. K. plaats van reiniging), o. gmv.
Vak (afdeeling, fig. beroep), o. —ken.
Vakerig (staperig), bn.; —heid, v.
Val (het vallen), m. —len. De — van een koningshuis; hoogmoed komt voor den —; hij werd ten — gebracht.
Val (werktuig om dieren te vangen, vangknip), v. —len. De rat is in de —, klem.
Val (strookje, boordje), v. —len. Een oude schoorsteen met een gebloemde —; in deze tent, tusschen staatsgordijnen en schoorsteenwallen. (C. O.)
Val (scheepsw. talie, lijn), o. —len.
Valabel (geldig in rechten), bn.
Valbijn (guillotine, onthoofdingswerktuig), v. —len.
Valblok (scheepsw. hijschblok), o. —ken, —s.
Vale (vaarwel! wees gezond), tw.
Valeriaan (zeker geneeskruid), v. gmv.
Valet-de-chambre (kamerdienaar), m. valets-de-chambre.
Valeur (waarde, gehalte), v. gmv.
Valgordijn (rolgordijn), o. —en.
Valhoed (hoedje voor kinderen), m. —en.
Valide (geldig in rechten), bn.
Valideeren (geldig maken of verklaren; crediteeren).
Valies (lederen reiszak), o. —zen.
Valk (roofvogel), m. —en. Orde van den Witten —, ridderorde van Saksen-Weimar.
Valkenier (africhter van valken), m. —en, —s.
Valkruid (plantgewas), o. gmv.
Vallei (laagte in een bergland), v. —en.
Vallen, ik viel, ben gevallen; —ing, v. De arbeid valt mij zwaar, de dag valt mij lang, is; duizend strijders vielen, sneuvelden; hij liet een stuiver per el —, sloeg af; er is geen woord over gevallen, gezegd; de avond valt, daalt; hij viel mij lastig, maakte het mij lastig; iem. in de rede —, onderbreken; die japon valt goed, heeft een goed snit; in slaap —, geraken; Kerstmis viel op Dinsdag; de keus viel op een ander; dat zal in het oog —, loopen; op dit nummer is een prijs gevallen; dat geluk viel hem ten deel, viel mij te beurt; hij kwam als uit de lucht —, hoogst onverwachts; met de deur in huis —, zonder inleiding een zaak gaan behandelen; in ongenade —, geraken; wie hoog staat, kan laag —; die staat, zie toe dat hij niet valle; de — de ziekte, een zenuwziekte, waarbij de patiënt in onmacht valt; —de sterren.
Valliecht (licht, dat van boven invalt), o. —en.
Valluik (vallend luik), o. —en.
Valpoort (vestingpoortje), v. —en.
Valreep (scheepsw. touw aan de sloopstrap), m. —en. Een glaasje op den —, bij het afscheid.
Valsch (niet echt), bn. en bw. Een —e handteekening, nagemaakt; een —e naam, een —e munter, een —e stem, —e schaamte; —zingen, —spelen; iem. — beschuldigen.
Valscherm (parachute), o. —en.
Valschut (valscherm), o. —ten.
Valschrik (fig. list, boos opzet), m. —ken.
Valuta (waarde, het wisselbedrag), v. —'s.
Valwind, m. —en. Op de eene kamer kan niet gestookt worden om de valwinden (C. O.), d. i. winden die in den schoorsteen slaan.
Vampier (bloedzuiger), m. —s. Hij kleurt te veel als een — (Staring), lijkt, dat voor — zal gaan spelen om de levenden te kwellen.
Van (familienaam), m. —nen.
Vandaag (op dezen dag), bw. Het is warm —.

Vandaal (barbaarsch kunstverwoester), m. —dalen. Ook: Wandaal (Rom. gesch.).
Vandalisme (barbaarsche vernielingswoede), o. gmv.
Vandehandisch, vanderhandsch (rechterpaard), bn.
Vang (klem van een windmolen), v. —en. De molen is door de vang, de zaken zijn in de war.
Vangen (grijpen), ik ving, heb gevangen. Vlinders —; een uiltje —, een dutje doen; iem. in zijn eigen woorden —, verstrikken.
Vangst, v. —en. De visschers hadden een goede —.
Vanielle (de geurige, peultvormige zaadhulsel van zekere Indische vrucht), v. gmv.
Vanitas (ijdelheid, vergankelijkheid; windmakerij), o. — vanitatum, ijdelheid der ijdelheden, d. i. alles is ijdelheid.
Vaniteit (ijdelheid), v. gmv.
Vannieuws (opnieuw), bw. — beginnen.
Vanwege, vz. Ik kom — mijn vader, uit naam van.
Vanzelf, bw. Dat spreekt —, uiteraard.
Vapeurs (dampen, oprispingen, fig. grillen).
Var (jonge stier), m. —ren. [m. mv.]
Varen (zeker bladkruid), v. —s.
Varen, ik voer, heb en ben gevaren. — en rijden (C. O.); op zee —; als stuurman —; zij — op de Levant; ten hemel —, d. i. gaan; hoe vaart gij? dat laat ik —, daar zie ik van af.
Varensgezel (matroos), m. —len.
Varia (verscheidenheden, allerlei), v. mv.
Variant (andere lezing), v. —en.
Variatie (verscheidenheid, afwisseling), v. —tiën, —ties.
Variëren (veranderen, afwisselen, ontwaarden).
Variété (afwisseling), v. —s. Théâtre des —, kleine schouwburg.
Varieteit (verscheidenheid), v. —en.
Varinas (soort van tabak), v. gmv.
Variolen (kinderpokken), v. mv.
Varken (zuif), o. —s. Ik zal dat — wet wasschen, die lastige zaak in orde maken.
Varken (scheepsw. reinigen), ik heb gevarkend.
Varschebalie (knip of vleeschtopbe), m. —s. Ook: verschebalie.
Vast, bn. en bw.; —heid, —igheid, v. —e prijzen: een —e slaap; hij verkoopt al wat los en — is, d. i. roerende en onroerende goederen; aan —en wal; — werk: een —e meid, d. i. inwonend; met —e hand, d. i. krachtig.
Vastberaden, bn.; —heid, v. Een — man, een man van wilskracht.
Vasteland, o. gmv.
Vasten, ik heb gevast. Daar zult gij van —, dat zal u tegenvallen; de groote —, de 40-daagsche vóór Paschen (R. K.).
Vastenavond (carnaval), m. —en.
Vastenavondsgok, m. —ken: —vreugd, v.; —zotje (sneeuwklotje), o. —s.
Vastendag (dag van kerkelijke vasten), m. —en.
Vastentijd, m. gmv. In den — zijn alle openbare vernakelijken verboden; in den — worden geen huwelijken gesloten. (R. K.)
Vastheid (stevigheid, fig. zekerheid), v. gmv.
Vasthoudend (gierig, inhoudig), bn.; —heid, v.
Vastigheid (zekerheid), v. —heden.
Vastpluggen (vastpinnen), ik heb —geplugd.
Vat (greep), m. gmv. Niets heeft — op hem, invloed; ik heb gern — op hem.

- Vat** (ton, enz.), o. —en. *Holle —en klinken het hardst*, weetnieten hebben de meeste praaties: *vat in een goed — is, verzuurt niet*, uitgesteld, is niet verloren; *dat is nog niet in het —, waarin het zuren moet*, het is nog niet gereed, nog niet op zijn bestemming; *bloedvaten*, aderen, buizen; *de heilige vaten* (R. K.).
- Vatbaar**, bn. *Hij is zeer — voor kou; hij is niet — voor verbetering*
- Vaten** (in vaten doen, fusten), ik heb gevaat.
- Vaticaan** (pauselijk paleis; fig. de pauselijke regering), o. gm.v.
- Vatsel** (handvatsel), o. —s.
- Vatten**, ik heb gevat. *Een koude —, vuur —, boos worden; dat zeil wil geen wind —; een ed lsteen in goud —, zetten; gevat zijn*, scherpsinnig zijn.
- Vaudeville** (kluchtspel met liedjes doorweven; zaal waar zulke kluchtspelen uitgevoerd worden), v. —s.
- Vauxhal** (lusthof, welke wegens zijn prachtige verlichting en aangename muziek veel bezocht wordt), m. gm.v.
- Vazal** (leenman), m. —len.
- Verchten** (strijden, kampen), ik vocht, heb gevochten; —er, m.
- Veeltpartij**, v. —en.
- Vedel, veel** (viool), v. vedels, vedelen, veelen.
- Vedelen** (op de vedel spelen), ik heb gevedeld; —aar (woolspeler), m.
- Veder, veer**, v. vederen, veders, veeren. *Men kent de vogels aan hun veeren*, uiterlijk; *in de veeren liggen*, te bed zijn; *iem. die de veeren züten*, hem tegenwerken, hem afbijten; *hij kan weer een — van zijn mond blazen*, begint op te leven; *pronken met eens anders —*, met het werk van een ander.
- Vedette** (ruiterwacht, schildwacht der ruiterij; viterste post op wallen), v. —n, —s.
- Vee**, o. gm.v. *Gevoeld —, gevederd —.*
- Veearts** (veedokter), m. —en.
- Veeartsenijsschool**, v. —scholen. *De — te Utrecht.*
- Veeg** (het vegen), m. gm.v.
- Veeg** (feeks), v. vegen.
- Weeg** (hachelijk, dreigend), bn. *Het was er —.*
- Veegsel**, o. gm.v.
- Veel**, v. Zie **Vedel**.
- Veel**, bn. en bw. **meer, (het) meest**: —heid, v. *Er zijn — appels aan dien boom*, een groote menigte: *wij hebben meer appels dan peren*: *hij heeft het meest gesproken*; *de veelheid zijner gaven*, d. i. menigte.
- Veelszins** (op meer dan één wijze), bw.
- Veelte** (veelheid), v. gm.v.
- Veeltijds** (dikwijls), bw. *Ik heb voor mijn aankof koopers, — het ronde jaar vooruit* (Staring).
- Veelvoet** (zeker insect: ook zeker plantdier), m. —en.
- Veelvoud**, o. —en. *12 is een — van 4.*
- Veelvraat** (zeker dier), m. —vraten..
- Veelvuldig**, bn. en bw.; —heid, v.
- Veelwaterij** (schijngeleerdheid), v. gm.v.
- Veelzijdig**, bn. en bw. *Een —e ontwikkeling; een — talent; een —e kennis*, die over allerlei wetenschappen loopt.
- Veem** (gezelschap of vereeniging van werkheden, gild), v. en o. —en.
- Veemgericht** (geheime rechtbank in de middel-eeuwen), o. —en.
- Veen**, o. vennen. *Hoog —, laag —; in het —*
- ziet men op geen turfje*, waar overvloed is hoeft men niet karig te zijn.
- Veenderij** (turfmakerij), v. —en.
- Veenwortel** (plant), v. gm.v.
- Veer** (van een vogel), v. —en. Ook: **Veder**.
- Veer** (zeker werktuig in een slot), v. —en.
- Een metalen —; een spiraal—.*
- Veer** (overvaart), o. veren.
- Veerboot**, v. —en. [niet.]
- Veeren**, het heeft geveerd. *Deze matras veert*
- Veerkraft**, v. gm.v. *De — van staal*, elastiek, enz.; *een man, een volk van weinig —*, vastheid, wilskracht.
- Veerkraftig**, bn. en bw. *Een — gestel.*
- Veerman**, m. —lieden. —lui.
- Veertien**, bep. telw. *De Bree —*, een zandbank op onze westkust. *De Breeveertien opgaan*, het slechte pad.
- Veertiende** (ranggetal), bn. *Lodewijk de —.*
- Veertig**, bep. telw.
- Veertigdaagsch**, bn. *De —e vasten*, vóór Paschen (R. K.).
- Veertiger** (iemand van veertig jaren; ook wijn van dien ouderdom, alsmede een schip van veertig stukken), m. —s.
- Veertigal**, o. —len. *Een — leerlingen.*
- Veertigvond**, o. —en; —ig (een —e oogst), bn.
- Veete** (haat, wrok), v. —n. *De kruistochten maakten een einde aan vele —n onder den adel; de — tegen de Belgen* (C. O.).
- Vegen** (reunigen), ik heb geveegd.
- Veger** (bezem, ook persoon), m. —s.
- Vegetarian, vegetariër** (die zich onthoudt van voedsel, dat door het doden van dieren is verkregen), m. —rianen, —riërs.
- Vegetatie** (plantengroei), v. gm.v.
- Vegeteeren** (een plantenleven leiden).
- Vehement** (hevig, geweldig, hartstochtelijk), bn.
- Veil** (klimop), o. gm.v.
- Veil** (te koop), bn. *Hij is voor alles —*, om te koopen met geld; *zijn leven — hebben voor iets*, willen opofferen.
- Veildag** (verkoopdag), m. —en.
- Veilen** (te koop aanbieden), ik heb geveild; —er, m.; —ing, v. *Openbare veiling van huizen.*
- Veilig** (beschut, zeker), bn. en bw.; —heid, v.
- Veinzaard** (huichelaar), m. —s.
- Veinzen**, ik heb geveinsd; —er, m.; —erij, v.: *Liefde —, onwetendheid —, deelneming —*, huichelen.
- Vel** (huid; blad papier; vlies), o. —len.
- Veld** (land, akker, grond), o. —en.
- Veldeling** (landman), m. en v. —en; voor het v. ook —e. *De veldling kreet bij leege schuren* (Bogaers).
- Veldheer** (legerhoofd), m. —en; —schap, o.
- Veldmaarschalk** (opperbevelhebber), m. —en; —schap, o.
- Veldninf**, v. —en. *De jongensvriendschap is een —* (C. O.).
- Veldtros** (oorlogsbagage met de daarbij behoorende personen), m. —sen.
- Veldtuig** (oorlogstuig), o.; —meester (aanvoerder der artillerie), m. —s.
- Veldwacht** (veldbeuwing; het korps veldwachters), v. —en.
- Veldwachter** (persoon), m. —s.
- Velen** (dullen, verdragen, uitstaan), ik kan hem, dit, dat niet —.
- Veig** (buitenrand van een rad), v. —en.
- Vellen** (doen vallen), ik heb geveld; —ling, v. *Het geveer —; boomen —; een oordeel, een vonnis —*, uitspreken.

Vellenploter (die de wol van de vachten scheert), m. —s.

Velocipede (rijwiel, fiets), v. —s. Ook: *Velo*.

Velociteit (snelheid, gezwindheid), v. gmv.

Ven (een moeras, poel), v. —nen.

Venalliteit (veilheid, omkoopbaarheid), v. gmv.

Vendel (vaandel), o. —en, —s.

Vendemiaire (Wijnmaand, van 22 September tot 21 October), v. gmv.

Vendetta (familieveete), v. gmv.

Venduhuis (openbaar verkoophuis), o. —zen; —meester, m. —s.

Vendutie (openbare verkoop bij vertrek in Oost-Indië), v. —ties.

Venen (turf maken), ik heb geveend.

Venerabel (eerbiedwaardig), bn.

Venereren (vereeren, eerbied betoonen), bn.

Venerisch, veneriek (met de venusziekte besmet), bn.

Venig (vol veen), bn.

Venijn (vergif), o. gmv. Fig. laster.

Venijnig, bn.; —heid, v. Een —e slang, vergiftig. Fig. Een —e tong, boos, bits, lasterend.

Venizoen (allerlei wildbraad), o. gmv.

Venkel (zekere plant), v. gmv.

Vennoot (handelsgenoot), m. —en.

Vennootschap (handelsvereniging), v. —pen.

Venster, o. —s, —en.

Vent (kerel, man), m. —en, gmv.; —je (knaapje, jongetje), o.

Venta (Spaansche herberg, pleisterplaats), v. —s. Ook: *vendita*.

Venten (langs de huizen te koop aanbieden), ik heb gevent.

Ventilatie (luchtverversing), v. —s, —tiën.

Ventilator (toestel om versche lucht in een vertrek te brengen), m. —s.

Ventileeren (lichten: van alle kanten beschouwen; schiften).

Ventose (windmaand, van 19 Februari tot 20 Maart), m. gmv.

Ventriloque (buikspreeker), m. en v. —n.

Veraangenaemen, ik heb veraangenaamd. *Hij zoekt het leven zijner ouders* te —.

Veraarden (ontaarden), ik ben —aard.

Veraachtelijk (laag), bn. en bw.; —heid, v.

Verachten, ik heb veracht: —er, m.: —ing, v.

Verademen (tot kalmte komen), ik heb —ademd; —ing, v.

Verafschuwen (diep verachten), ik heb —afschuwd.

Veranda (uitgebouwde galerij aan een woning, zomersociëteit, enz.), v. —s.

Veranderen, ik heb en ben veranderd. *Een kleedingsstuk* —. anders, beter maken; *het weer gaat* —: van meening, partij, stem, enz. —, wisselen.

Verandering, v. —en. *Alle* — is geen verbetering.

Veranderlijk, bn.: —heid, v. *Het weer is* —, een — humeur.

Verantwoordelijk, bn. Een —minister, een —ambtenaar, die opgeroepen kan worden om reukenschap te geven.

Verantwoorden (rechtvaardigen, verdedigen), ik heb —antwoord: —er, m.: —ing, v.

Verarmen, ik heb en ben —armd: —ing, v. *De oorlog* —armt de volken; *schulden betalen* —armt niet, d. i. maakt niet armer.

Verbaal (woordelijk, mondelijk), bn.

Verbaal (verkorting van procesverbaal), o. —balen.

Verbaasd (ontsteld, verwonderd), bn.: —heid, v.

Verband, o. —en. *Er is geen* — in dat opstel, samenhang; *welk* — bestaat er tusschen die zinnen? *betrekking; die goederen liggen onder* —, hypotheek.

Verbandkist (die de hulpmiddelen bevat voor het verbinden van gewonden), v. —en; —linnen, o. gmv.

Verbannen, ik —bande, heb —bannen: —ning, v. *Themistocles werd uit Athene* —, in ballingschap gezonden.

Verbasteren (ontaarden), de zeden zijn —basterd: —ing, v.

Verbazen (doen opzien), ik heb verbaasd: —ing, v.

Verbazend, bn. en bw. Een —e inspanning: *hij sprak* — rad.

Verbeelden, ik heb verbeeld. *Dit —beeldt den brand van Moskou*, d. i. beeldt af, stelt voor.

Verbeelden (zich), ik heb mij —beeld; —ing, —ingskracht, v. *Gij hebt u dat —beeld*, het bestaat enkel in uw verbeelding.

Verbeiden (wachten, afwachten), ik heb —beid; —er, m.: —ing, v.

Verbeteren (beter maken), ik heb en ben —beterd.

Verbeteren (zich), ik heb mij —beterd: —ing, v. *De zoon beloofde zich* te —, een beter leven te gaan leiden.

Verbeurdverklaren, ik heb —verklaard; —ing, v. *De goederen, de vaten jenever werden* —verklaard, aan de schatkist ten deel doen vallen, in beslag nemen.

Verbeuren (verliezen), ik heb verbeurd. *Iem. achtung* —: *iem. vriendschap* —: *er is niet veel aan* —beurd; *pand* —, gezelschapsspel (C. O.).

Verbeurte, v. gmv. *Op — van goed en leven*, d. i. verlies.

Verbeuzelen (verspillen), ik heb —beuzeld.

Verbieden (vermurwen), ik heb —bad, heb —beden.

Verbieden (beletten), ik —bood, heb —boden.

Verbijsteren (verwarren, bedwelmen), ik heb —bijsterd; —ing, v.

Verbijten (zich), ik —beet, heb —beten. *Ik verbeet mij van 't lachen, van woede* enz., op zijn tanden bijten, zich met moeite inhouden.

Verbinden, ik —bond, heb —bonden. Een *wonde* —.

Verbinden (zich), ik —bond mij, heb mij —bonden. *Ik verbond mij tot die bijdrage*, d. i. verplichten.

Verbinding (vereniging), v. —en.

Verbintenis (contract, obligatie), v. —sen.

Verbitterd (vertoorn), bn. en bw. —heid, v.

Verbitteren, ik heb —bitterd: —ing, v. *Die zoon verbittert hem het leven*, bitter maken.

Verbleeken, ik ben —bleekt; —ing, v. *Zij verbleekte bij die woorden*, bleek worden.

Verblijden (blij maken), ik heb —blijd.

Verblijden (zich), ik —blijdde mij, heb mij —blijd; —ing, v. *Wij zullen ons* — bij die tijd.

Verblijvend, bn. Een —e gedachte, een —e tijd.

Verblijft (oponthoud), o. —blijven; —plaats, v. —plaatsen.

Verblijven, ik verbleef, heb en ben —bleven. *De zaak verblijft aan u*, gij blijft de meester.

de regelaar; ik verblijft uw dienstv. dienaar, in de toekomst zijn.

Verblind (als blind), bn.; —heid, v.

Verbloeden (doodbloeden), hij —bloedde. is —bloed; —ing, v. *De man stierf aan* —ing.

Verbloemd (beeldsprakig), bn. en bw. —spreken.

- Verbloemen** (*verbergen*), ik heb —bloemd; —ing, v. *Hij zoekt de toedracht der zaak te —.*
- Verbluffen**, ik heb —bluft; —fer, m.; —ing, v. *De koopman meende mij te —, uit het veld te slaan.*
- Verbod**, o. gmv.
- Verboeken** (*overboeken*), ik heb —boek; —ing, v.
- Verbolgen** (*toornig*), bn.; —heid (*gramschap*), v. *De — Oceaan.*
- Verbond**, o. —en. *De arke des —s; het Oude en Nieuwe —; het drievoudig —, d. i. de Triple Alliantie (1668); het — der Edelen (1565).*
- Verborgen** (*geheim*), bn. en bw.; —heid, v. —heden.
- Verbositeit** (*omhaal van woorden, wijdsloophigheid*), v. gmv.
- Verbouw**, m. gmv. *De — van een huis; de — van granen.*
- Verbouwen** (*anders bouwen, telen*), ik heb —bouw; —ing, v.
- Verbouwereerd** (*onthutst*), bn.; —heid, v.
- Verbreiden**, ik heb —breid; —er, m.; —ing, v. *Het nieuws, het gerucht werd verbreid, bekend.*
- Verbroden** (*bederven*), ik heb —brod. *Hij zal ons spel — (Vondel).*
- Verbruid** (*erg, slecht*), bn. en bw. (en tw.).
- Verbruien** (*bederven*), ik heb —bruid. *Die knecht heeft het bij zijn meester verbruid, verkorven; ik verbrui het, bedank er voor.*
- Verbruik**, o. gmv. *Er is van dat artikel veel —.*
- Verbuigen** (*anders buigen*), ik —boog, heb —bogen; —ing, v. *Een staaf —; een woord — (spraak).*
- Verdacht** (*minder goed*), bn. *Een — huis, een —e plaats; dat komt mij — voor; op iets — zijn, bedacht, op zijn hoede; ik wensch u niet — te maken.*
- Verdagen** (*uitstellen*), ik heb —daagd; —ing, v. *Het vonnis werd verdaagd; ik zal je een handvol gebroed goed geven, dat je hart er van verdaagt (C. O.), opsprong van blijdschap.*
- Verdedigen**, ik heb —dedigd. *Een vesting —, een stelling —.*
- Verdedigen (zich)** (*zich weren*), ik heb mij —dedigd; —baar, bn.; —er (*advocaat*), m.; —ing, v.
- Verdeelen** (*verbrokkelen*), ik heb —deeld; —dheid, v.; —er, m.; —ing, v. *Een landgoed —, een erfenis —; de stemmen zijn verdeeld.*
- Verdeemoedigen**, ik heb —moedigd; —ing, v. *Gij moet u voor God —, vernederen.*
- Verdek** (*zeew. het dek*), o. —ken.
- Verdelgen** (*uitroeien, dooden*), ik heb —delgd; —er, m.; —ing, v. *Insecten —.*
- Verdenken**, ik —dacht, heb —dacht; —ing, v. *Iem. goede trouw —, verkeerd denken van.*
- Verderf** (*ondergang*), o. gmv.
- Verderven**, ik —dierf, heb en ben —dorven; —ing, v.
- Verdichten** (*dichter maken*), ik heb —dicht. *Gassen, dampen —.*
- Verdichten (uitdenken)**, ik heb —dicht; —er, m.; —ing, v.; —sel, o.
- Verdichtsels** (*fabel, logen*), o. —en, —s.
- Verdict** (*uitspraak eener rechtbank van gezworenen, beslissing*), o. —en.
- Verdiene**, ik heb —diend. *Geld —; zijn brood —; lof —; een berisping —.*
- Verdiensels** (*loon*), v. —n. *In den winter zijn de —n niet groot.*
- Verdieping** (*van een gebouw*), v. —en.
- Verdierlijken**, ik heb en ben —dierlijkt; —ing, v. *Zich —, d. i. als een redeloos dier handelen; losbandig leven.*
- Verdietschen** (*vertolken*), ik heb —dietscht; —ing, v.
- Verdijd** (*verdoemd*), bn. (en tw.).
- Verdijen** (*bepaald weigeren*), ik heb —dijd. *Ik verdij het om dit te doen, ik verbrui het.*
- Verdikken**, ik heb en het is —dikt; —ing, v.
- Verdobbelen**, ik heb —dobbeld. *Have en vrijheid —, door het dobbelspel verliezen.*
- Verdoeken**, ik heb —doekt; —ing, v. *Een schilderij —, op een nieuw doek overbrengen.*
- Verdoemd**, bn. *Een — bedrog, vloekwaardig.*
- Verdoemde** (*persoon*), m. en v. —n.
- Verdoemelijk** (*verwenscht*), bn. en bw.
- Verdoemeling** (*onzalige*), m. en v. —en: voor het v. ook —e.
- Verdoemen** (*veroordeelen*), ik heb —doemd; —er, m.; —ing, v. *Hij verdoemt (plat: verdomt) dit of dat te doen, vervloekt het.*
- Verdoemenis** (*eeuwige of helse straf*), v. gmv.
- Verdoen**, ik —deed, heb —daan. *Hij verdoet veel geld, verkwist: hij wil zich —, van kant maken.*
- Verdolen** (*verdwalen*), ik ben —doold; —ing, v. *Wij zijn in het bosch verdoold.*
- Verdonkeren** (*verduisteren*), ik heb —maand. *Gelden —.*
- Verdonkeren**, ik heb en het is —donkerd; —ing, v. *Men zag zijn gelaat —: gelden —.*
- Verdooldheid** (*dwaling*), v. gmv.
- Verdooven**, ik heb en ben —doofd; —ing, v. *De dokter zal de pijn —, stillen; door den val was hij geheel verdoofd; zijn ijer zal wel wat —, verminderen.*
- Verdord** (*verdroogd, dood*), bn.; —heid, v. *Een —e tak; —e pracht.*
- Verdorren** (*verdrogen*), het is —dord; —ing, v.
- Verdorven**, bn.; —heid, v. *De — jeugd, zedelijk verdraaglijk, bn. —bedorven.*
- Verdraagzaam** (*meegaand*), bn.; —heid, v.
- Verdraaid**, bn.; —heid, v. *Een sukkel, verdraaid genoeg om voor een schildpad door te gaan (Staring), wanschapen.*
- Verdraaien**, ik heb en ben —draaid; —er, m.; —ing, v. *Verdraai den wijzer, d. i. anders zetten; de knecht verdraait het, verkliest het niet te doen: hij zal het slot nog —, stuk draaien; iem. woorden —, verkeerd overbrengen.*
- Verdrag** (*overeenkomst*), o. —en.
- Verdragen** (*dulden, lijden*), ik —droeg, heb —dragen; —ing, v.
- Verdriedubbelen**, ik heb —dubbeld. *Dat zal uw oogst —, drievoudig maken.*
- Verdriet** (*hartzee*), o. gmv.
- Verdrietelijk** (*hinderlijk*), bn.; —heid, v.
- Verdrieten**, het —droot, heeft —drotten. *Alles verdriet hem, onaangenaam zijn; dit heeft ons erg verdrotten, spijt gedaan.*
- Verdrietig**, bn. *Een — werk, onaangenaam, hinderlijk, lastig.*
- Verdrijven** (*verjagen*), ik —dreef, heb —dreden; —ing, v. *Muizen en ratten —: den tijd, de zorjen —; den vijand —.*
- Verdringen** (*van de plaats dringen*), ik —drong, heb —drongen; —er, m.; —ing, v. *Iem. —, onderkruipen; de menigte verdringt zich in de zaal.*
- Verdrinken**, ik —dronk, heb —dronken. *Een hond —; zijn geld —, al drinkende opmaken; hij was verdrongen, eer hij water had gezien, voor de verleiding bezweken, eer die verleiding voorgoed begon.*

Verdrukken (*onderdrukken*), ik heb —drukt; —er, m.; —ing, v.

Verdrukker (*tiran*), m. —s, —en.

Verdubbelen, ik heb —dubbeld; —ing, v. *Zijn ijver —, zijn spoed —*, dubbel maken.

Verduidelijken (*ophelderen*), ik heb —duidelijkt; —ing, v. *De verhandeling werd met proeven en platen verduidelijkt.*

Verduisteren, ik heb en het is —duisterd; —ing, v. *De zon, de maan werd verduisterd; gelden —, ontfutseien.*

Verduitschen (*in het Nederlandsch vertalen*); ook *verklaren*), ik heb —duitscht; —er, m.; —ing, v. *vero.*

Verduveld, bn. en bw. (en tw.). *Een — leven!* helsch, verfoeilijk; *je loopt — hard*, d. i. erg, buitengewoon hard; —, *wat een mooischilderij!*

Verdunnen (*dun, dunner maken*), ik heb —dund; —ing, v.

Verduren (*verdragen, dulden*), ik heb —duurd; —ing, v. *Dat geraas is niet te —; dat ornamentwerk verduurt den bouw, duurder maken.*

Verduwen (*verteren*), ik heb —dawd; —ing, v. *Een kind kan geen manskost —.*

Verdwaasd (*gek, zot*), bn. *Een — volk, een — geslacht.*

Verdwalen, ik heb —dwaald. *Ik was in het hotel —, kon mijn kamer niet vinden.*

Verdwijnen, ik —dween, ben —dwenen; —ing, v. *Nu is al mijn hoop verdwenen, vernietigd, te loor.*

Veredelen, ik heb —edeld; —ing, v. *Een vruchtboom, een vrucht —; zij willen den volkszang —.*

Vereelten (*tot eelt worden*), ik heb en het is —eelt; —heid, v.; —ing, v. *Uw handen zijn vereelt*, d. i. met eeltkussens bedekt, verhard; *het geweten van dien booswicht is vereelt, ongevoelig.*

Vereenen (*samenbinden, één maken*), ik heb —eend.

Vereenigen, ik heb —eenigd; —er, m.; —ing, v. Ook: **Vereenen**.

Vereenvoudigen, ik heb —voudigd; —ing, v. *Een breuk — (rekenk.): een administratie —, op eenvoudiger voet inrichten.*

Vereenzelvigen, ik heb —zelvigd; —ing, v.

Vereeren (*eer bewijzen*), ik heb —eerd; —ing, v.

Vereering (*geschenk*), v. —en.

Vereeuwigen, ik heb —eeuwigd; —ing, v. *Zijn naam —, onsterfelijk maken; met het penseel —, eeuwig doen leven op het doek.*

Vereffenen (*effen maken, betalen*), ik heb —effend; —ing, v. *Een geschil —; een schuld —, afdoen.*

Vereisch, o. gmv. *Naar — van omstandigheden*, naar deze het vorderen.

Vereischen (*vorderen*), ik heb —eischt. *Dat werk vereischt veel kennis, veel overleg.*

Vereischte (*het noodige*), o. —n.

Verengelen, ik heb —engeld. *Zij waren door de liefde verengeld*, dicht, gelukkig als engelen.

Verengen (*nauwer maken*), ik heb —engd; —ing, v. *Die bus moet wat verengd worden.*

Verenkelen (*verdeelen, splitsen*), ik heb —enkeld; —ing, v.

Verergeren (*erger maken, worden*), ik heb en ben —ergerd; —ing, v. *De wonde verergerd.*

Verevenen (*vereffenen*), ik heb —evend; —ing, v.

Verf (*kleurstof*), v. verven.

Verfijnen (*fijner maken*), ik heb —fijnd; —ing, v. *Den smaak —, de zeden —.*

Verkwast, m. —en.

Verflaauwen, ik ben —flauid; —ing, v. *Zijn ijver gaat —, minderen; die vriendschap zal wel —, verkoelen.*

Verflensen (*verwelken*), ik ben —flenst; —ing, v. *Dat de bloemen ras —, merken daaglijks alle menschen* (Bild).

Verfoeien (*diep verachten*), ik heb —foeid; —ing, v.; —sel, o.

Verfoeilijk (*afschuwelijk*), bn. en bw.: —heid, v. *Een —e lenge; hij spreekt — slecht Fransch.*

Verfoeliën, ik heb —foelied; —foeliesel, o. *Spiegelglas —, met een laag foelie of kwik overtrekken.*

Verfomfaaien, **verfomfoeien** (*bederven, verkreuken*), ik heb —fomfaaid. *Wie heeft dien hoed, die japon, die gedachten zoo verfomfaad?*

Verfommelen (*verkreukelen*), ik heb —meld.

Verfopot, m. —ten.

Verfraaien (*opsieren*), ik heb en ben —fraaid; —ing, v. *Tot verfraaiing der stad.*

Verfranschen, ik heb —franscht; —ing, v. *In die dagen zocht men de zeden te —, een Fransche plooi, tint te geven.*

Verfrisschen (*frisch maken*), ik heb —frischt; —ing, v. *Hij zoekt zich aan het strand te —.*

Verfrisschend, bn. *Een —e drank, een —e koelte.*

Verfrommelen (*verkreukelen*), ik heb —meld. *Wie heeft dat tijdschrift, die krant zoo verfrommeld?*

Vergaan, ik —ging, ben —gaan. *Het schip is —, te gronde gegaan; hij verging van koude en gebrek, sterven: de lust er toe is u —; onkruid vergaat niet; hooren en zien verging ons*, wij werden verbijsterd van het lawaai.

Vergaderen (*te gader komen*), ik heb en ben —gaderd. *Het gezelschap is vergaderd*, bijeengekomen: *de raad is vergaderd.*

Vergadering, v. —en.

Vergallen (*bitter maken*), ik heb —gald; —ing, v. *Een visch —, bederven bij 't schoonmaken; iem. genoeg —, iem. leven —; de zorgen zullen mij de bot niet —, het leven niet bederven. Des werelds zwijmelketen — in den nood.* (Da Costa).

Vergalopperen (*zich*), ik heb mij —galoppeerd. *Nu gaat gij u —, onvoorzichtig zijn in woorden of daden.*

Vergankelijk (*onbestendig*), bn.: —heid, v. *Alles op aarde is —, broos, tijdelijk, kortstondig.*

Vergapen (*zich*), ik heb mij —gaapt. *Vergaap u niet aan 's werelds schijn* (Bild.), laat u niet bedriegen.

Vergaren (*verzamelen*), ik heb —gaard. *Schat ten —, wijsheid —.*

Vergasten (*onthalen*), ik heb —gast. *Zich —, zich genoeg verschaffen.*

Vergauwen (*te gauw af zijn; verschalcken*), ik heb —gauwd. *Hij (Karel V), de schranderste staatsman des tijds, was door zijn leerling (Maurits van Saksen) vergauwd* (Potgieter).

Vergeeflijk, **vergefelijk** (*veroorloofbaar*), bn.

Vergeefs (*vruchteloos*), bw. —vragen.

Vergeefsch (*nutteloos*), bn. —e moeite.

Vergeetachtig, bn.: —heid, v.

Vergeetal, m. en v. —len. *Uw broeder is een rechte —.*

Vergeethoek, o. gmv. *Dat zal wel in het — raken*, voorgoed vergeten worden.

Vergeet-mij-niet, **vergeet-me-niet** (*bloempje*), v. —en.

Vergelden (*beloonen, betalen, vergoeden*), ik

—gold, heb —golden; —er, m.: —ing (loon of straf), v.
Vergelijk, o. —en. Een — treffen, een overeenkomst, verdrag, accoord.
Vergelijken, ik —geleek, heb —geleken. *Twee dingen met elkaar —*, het gelijke en ongelijke opsporen; *men vergelijkt het leven bij een bloem, op één lijn stellen.*
Vergelijking, v. —en. Een — trekken tusschen de jaargetijden en het menschelijk leven; een — van den eersten graad, een vierkants— (alg.); de trappen van — (spraak.).
Vergen (eischen), ik heb gevergd.
Vergenoegd (tevreden), bn. en bw.: —heid, v.
Vergenoegen (tevreden stellen), ik heb —ge—noegd; —ing, v.
Vergetheid, v. gmv. Aan de — onttrekken, in herinnering doen blijven.
Vergeeten, ik —gat, heb en ben —geten. *Ik ben die taal —*, uit het geheugen kwijt; *ik heb mijn bril —*, thuis laten liggen; *ik heb — den brief te bezorgen, verzuimd.*
Vergeven, ik —gaf, heb —geven: —er, m.; —ing, v. Een mislag —; een belediging —, vergiffenis schenken voor; de betrekking is reeds —, er is iem. benoemd.
Vergeven (door vergif ombrengen), ik —gaf, heb —geven. *Muizen en ratten —*; zij heeft zich —.
Vergevensgezind, bn.; —heid, v.
Vergewing (vergifenis), v. gmv.
Vergewissen (zich), ik heb mij —gewist, d. i. verzekerd.
Vergzellen (begeleiden), ik heb —gezeld. Ook: **Verzellen**.
Vergzelschappen (vergezellen), ik heb —gezelschap; —ing, v.
Vergezicht, o. —en. Een — op een rivier.
Vergieten, ik —goot, heb —goten; —er, m.: —ing, v.; —test, v. *Tranen —, bloed —*, storten.
Vergif, vergift (venijn), o. —giften.
Vergiffenis, v. gmv.
Vergiftig (venijnig), bn. Een —e slang.
Vergiftigen, ik heb —giftigd; —er, m.; —ing, v.
Vergissen (zich), ik heb mij —gist; —ing, v. *Ik heb mij vergist*, misrekend.
Verglazen (met glazuur bedekken), ik heb —glaasd; —glaassel (glazuur), o.; —glazer, m.
Vergoden (fig. onmatig vereeren), ik heb —good; —er, m.; —ing, v.
Vergoeden (schadeloos stellen), ik heb —goed, —ing, v.
Vergoelijken (verschoonen), ik heb —goelijkt; —ing, v. *Nu zoekt hij zijn mislag te —*, een fraaien glimp te geven aan, te verbloemen. *Zijn tekortkomingen —*.
Vergraud (boos), bn.; —heid, v.
Vergrammen (vertoornen), ik heb en ben —gramd.
Vergrijp (misstap, overtreding), o. —en.
Vergrijpen (zieh), ik —greep mij, heb mij —grepen. *Hij vergreep zich aan ons eigendom, aan onze eer, aan onze rechten*, d. i. de schendende hand slaan aan.
Vergrijsen (grijs worden), ik ben —grijsd.
Vergroenen, ik ben —groeid; —ing, v. *Bij dat kind zal het litteeken nog wel —*, al groeiend verdwijnen.
Vergrooten (groot maken), ik heb —groot; —er, m.; —ing, v. Een feit —, een voorval —, grooter voorstellen.
Vergrootglas (lens), o. —glazen.
Vergruizelen, ik heb —gruizeld; —ing, v. De

spiegel viel en vergruizelde op de steenen.
Vergruizen (verbrijzelen), ik heb —gruisd; —ing, v.
Verguizen (verachten, vernederen), ik heb —guisd; —ing, v. Iem. —, met smaad, min—achtung bejegenen.
Vergulden (met een laagje goud overdekken), ik heb —guld; —er, m.; —ing, v.; —sel, o.; —kas (in een boekwinkel, v.); —mes, o.; —penseel, o.; —werk, o.
Vergunnen (toestaan), ik heb —gund; —ing, v. *Dit koffiehuis heeft geen —ing*, recht om sterken drank te verkoopen.
Verhaal (verstelling, bericht), o. —halen.
Verhaal (herstel), o. gmv. *Wij zullen er — op nemen: zijn — hebben op iem.: er is geen — op hem, daar hij te arm is: ik kan niet op mijn — komen*, de krachten terugkrijgen.
Verhaaltant (manier, wijze van vertellen), m. gmv.
Verhaasten (bespoedigen), ik heb —haast. *Verhaast, o God, dien stond!* (Da Costa).
Verhabbezakken (slecht behandelen), ik heb —habbezakt. Iem. —.
Verhakstukken, ik heb —hakstukt. *Is hier iets te —*, d. i. te werken, te verhandelen, te schachelen.
Verhalen (vertellen), ik heb en het is —haald; —er, m. *Mijn vriend zal u alles —*, mededeelen; *iets op iem. —*, zich schadeloos stellen; *de ijsbeer verhaalt hun krijgskunst op zijn prooi* (Tollens), betaald zetten; *wij moeten ons eerst een weinig —*, tot adem komen.
Verhalvezolen, ik heb —halvezould. *Ik laat deze schoenen —*.
Verhandelbaar (verkoopbaar), bn.
Verhandelen, ik heb —handeld; —aar (rede—naar), m.
Verhandeling (redevoering), v. —en.
Verhang (afhelling, afloop), o. gmv.
Verhanselen (oplappen), ik heb —hanseld. *Het vrouwtje zal dit kielte nog wel wat —*; een paard —, verkwanselen, verronselen.
Verhard (fig. ongevoelig), bn.; —heid, v. *Hij is — in 't kwaad*, d. i. verstoekt.
Verharden (hard maken), ik heb en ben —hard; —ing, v. *Ze zijn verhard in 't kwaad; stopverf verhardt in de lucht*, hard worden.
Verharen (ruien), het paard is —haard.
Verheeren (verwoesten, verdelgen), ik heb —heerd; —der, m.; —ing, v. *Het land lag verheerd, overmeesterd; alles te vuur en te zwaard —*, verdelgen.
Verheergewaden (tot een leen verheffen), ik heb —heergewaad. Iem. met een land —, d. i. hem het land in leen geven.
Verheerlijken, ik heb —heerlijkt; —ing, v. *Gods naam —*, loven, prijzen, roemen; *hij was er mee verheerlijkt*, zeer in zijn schik, zeer vereerd.
Verheffen, ik —hief, heb —heven: —ing, v. *Zijn stem tegen iets —*, tegen iets opkomen, protesteeren; *tot een waardigheid, in den adelstand —*, bevorderen, benoemen; *een getal tot een macht —* (rekenk.); *zich op zijn rijkdom —*, trotsch zijn op, groot gaan op; *op die daad mag hij zich —*, trotsch zijn; *de wind, de koor's begon zich te —*, sterker worden, toenemen; *het oproer ging zich —*, op te steken; *zijn hart tot God —*, bidden, smeeken.
Verhelderen (helder maken), ik heb en het is —helderd; —ing, v.

Verhelen (*verbergen*), ik heb —heeld.
Verhelpen (*beter maken*), ik —hielp, heb —holpen; —ing, v.
Verhemelen (*ophemelen*), ik heb —hemeld. *Hij zoekt zich zelf te —, te verheffen.*
Verhemelte (*gewelf in den mond*), o. —n.
Verheugd (*blijde, opperuid*), bn. en bw.
Verheugen (*blij maken*), ik heb —heugd. *Uw gedrag verheugt ons; hij verheugt zich in zijn geluk, blijde zijn.*
Verheuging (*blijdschap*), v. —en.
Verheveling (*verschijnsel*), v. —en. *De —en in den dampkring*, regen, hazel, sneeuw, enz.
Verheven (*voortreffelijk*), bn. en bw.; —heid, v. *Een — stijl, — daden; — denken.*
Verhinderen (*beletten*), ik heb —hinderd; —ing, v.
Verhit, bn.; —heid, v. — door den drank, opgewonden; *een —te verbeelding*, d. i. vurig, onmatig, ziekelijk.
Verhitten (*doen gloeien*), ik heb —hit; —ing, v.
Verhoeden (*voorkomen*), ik heb —hoed; —ing, v. *Wij zullen dat onheil —: moge God het —!* beletten.
Verhoefslagen (*een stuk bouwland in slagen verdeelen*), ik heb —hoefslaagd; —ing, v.
Verhoefelen (*verknopen, verbroddelen*), ik heb —hoeteld.
Verholen (*bedekt*), bn.; —heid, v. *Een — vreugde; een — afleiding* (spraak.).
Verhonderdvoudigen, ik heb —honderdvoudigd. *Met den tooverstaf des handels verhonderd-, verduizendvoudigd* (Potgieter), aanzienlijk vermeerderd.
Verhoor (*ondervraging*), o. —en. *Het — der getuigen in een proces; iem. in — nemen*, hem ondervragen.
Verhooren (*ondervragen*), ik heb —hoord; —ing, v. *Geen twee getuigen worden gelijk verhoord; ik heb hem de les verhoord*, afgevraagd; *Verhoor, o God, zijn aanroep niet* (Volkslied), d. i. den wensch vervullen.
Verhoovaardigen (*zich*), ik heb mij —hoovaardigd. *Hij verhoovaardigt zich op zijn geboorte*, d. i. trotsch zijn op.
Verhouden (*zich*), het verhiel zich, heeft zich verhouden. *Twee kapitalen — als 2:3*, tot elkaar staan.
Verhouding (*betrekking*), v. —en. *De leer der —en; onze — is vriendschappelijk; naar —, naar evenredigheid.*
Verhuizen, ik ben —huisd; —huizing, v.; —huisdag, m.; —huistijd, m.
Verhuren, ik heb —huurd; —huring, v.; —huurder, m.; —huurkantoor, o.; —huurtijd, m.
Verificateur (*ambtenaar, die de echtheid van zaken, bv. der aangifte onderzoekt*), m. —s.
Verificatie (*onderzoek naar de echtheid; waarmede*), v. gmv.; —commissie (*die belast wordt met het onderzoek van de richtigheid van 't geldelijk beheer van een vereeniging*), v. —siën, —s.
Verifieeren (*onderzoeken naar de echtheid*).
Verijdelen (*doen mistukken*), ik heb —ijddeld; —ing, v. *Nu is al mijn hoop verijddeld*, te niet.
Verijdeluiten, ik heb —ijddeluit. *Zijn tijd —, zijn geld —*, op lichtzinnige wijze verspillen.
Verinteresten (*op interest loopen*), het is —interest.
Verjaardag, m. —en; —dicht, o. —en; —feest, o. —en; —geschenk, o. —en.

Verjagen (*verdrrijven*), ik —jaagde (—joeg), heb —jaagd; —er, m.; —ing, v.
Verjaren, ik heb en het is —jaard; —ing, v.; —ingsfeest, o.; —ingsgeschenk, o.
Verjongen (*jong maken*), ik heb en ben —jongd; —ing, v.; —ingskuur (*gedicht van Staring*), v. *In de lente is heel de natuur verjongd*, jong, nieuw, herboren.
Verkallen (*verpraten*), ik heb —kald. *Ik heb mijn tijd verkald*, verabbeld.
Verkappen (*verhakken; ook opnieuw kappen*), ik heb —kapt; —ing (*ook bint- of dakwerk van een overdekt station*), v. *Fig. vermommen, verhullen in een kap.*
Verkassen (*verhuizen*), ik ben —kast; —ing, v. gmv.
Verkavelen (*verdeelen in kavelingen of partijen*), ik heb —kaveld; —ing, v.
Verkeer (*omgang*), o. gmv. *Huiselijk —, een druk —*, bv. op de lijn Utrecht-Arnhem.
Verkeerbord (*triktrak*), o. —en.
Verkeerd (*averchschien*), bn. en bw.; —heid, v. *Gij hebt — gehandeld; het is in dat gezin de —e wereld*, de kinderen zijn er baas.
Verkeeren (*omgang hebben*), ik heb —keerd; —der, m.; —ing, v. *Hij verkeert aan het hof; hij verkeert met mijn nicht*, is verloofd met.
Verkeeren (*veranderen*), ik heb en ben —keerd. *Het kan —, was de leus van Breero. Hoe is 't al ras verkeerd!* (Vondel).
Verkeerspel (*triktrak*), o. —len.
Verkennen (*mil. een terrein opnemen*), ik heb —kend; —ing, v. *Wij zochten het vijandelijk kamp te —.*
Verkerven, ik —korf, heb —korven. *Hij heeft het bij dien heer verkorven*, een misslag begaan, is uit de gunst.
Verketteren (*veroordeelen, uitkrijten*), ik heb —ketterd; —ing, v.
Verkiegbaar, bn.; —heid, v. *Als vreemdeling is hij niet —, kan niet gekozen worden.*
Verkiezelijk, verkieselijk (*testellen boven*), bn.
Verkiezen (*een keuze doen*), ik —koos, heb —kozen.
Verkiezing, v. —en; —sdag, m. —en.
Verkijken, ik —keek, heb —keken. *Ik heb in dien winkel mijn tijd verkeken*, mijn tijd ai kijkende doorgebracht.
Verkladden (*bederven*), ik heb —klad. *De knaap heeft al wat papier verklad met die teekening.*
Verklappen, ik heb —klapt; —er, m.; —ing, v. *Iem. —, verlikken, verraden.*
Verklaren (*klaar, helder maken*), ik heb —klaard; —klaarder, m.; —ing, v. *Een droom —, iem. schuldig —, den oorlog —*, aanzeggen.
Verkleeden (*anders kleeden*), ik heb —kleed; —ing, v.
Verkleefd (*verknocht*), bn.; —heid, v.
Verkleinaap (*teekenwerktuig*), m. —apen.
Verkleinen, ik heb —kleind; —ing, v. *Iem. verdienste —, geringer voorstellen; een kaart —, d. i. op kleiner schaal teekenen.*
Verkleinwoord (spraak. *bijv. stoeltje*), o. —en.
Verkleumd (*stijf van koude*), bn.; —heid, v.
Verkleumen, ik ben —kleumd; —ing, v. *Verkleume nooit ons hart!* koud, ongevoelig worden.
Verkleuren (*de kleur verliezen*), ik heb en het is —kleurd; —ing, v.
Verklikken (*aanbrengen, verraden*), ik heb —klikt; —er, m.; —ing, v.
Verkloeken (*moed geven*), ik heb —kloekt;

- ing, v. *Hij verkloekte zich tot die daad, moed vatte.*
- Verklungelen** (*verbeuzelen, verspillen, verkwisten*), ik heb —klungeld. *Zijn tijd, zijn geld —.*
- Verkneukelen** (*zich*), ik heb mij —kneukeld. *Hij verkneukt zich van voldoening, van pret, van leedvermaak, d.i. de kneukels wrijven.*
- Verkneuteren** (*zich*), ik heb mij —kneuterd. *Hij zat zich in die ruzie te —, d.i. innerlijk genieten.*
- Verknieszen, verknijzen** (*zich*), ik heb mij —kniesd. *Wat zit gij u in dat dorp te —!*
- Verknijpen** (*zich*), ik heb mij —knepen; —ing, v. *Ik zat mij te — van lachen, zich verbijten.*
- Verknijzen**. Zie **Verknieszen**.
- Verknocht** (*verbonden*), bn. —heid, v. *De —heid van haar schoonen hond* (C. O.), gehechtheid.
- Verknoeien**, ik heb —knoeid; —ing, v. *Hij verknoeit zijn tijd, zijn geld, verbeuzelen; een verknoeide schilderij, vertaling, bedorven.*
- Verknollen** (*misdoen, verbrodden*), ik heb —knold. *Uw broeder heeft het bij zijn patroon verknold. gnmz.*
- Verkoelen**, ik heb en ben —koeld; —drank, m. *De maag —; zijn hartstochten beginnen te —, minderen: die vriendschap is aan het —.*
- Verkoelend** (*verfrisschend*), bn. *Een —c drank, een —e wind.*
- Verkoeling** (*vermindering*), v. —en: —s-middel, o.
- Verkomen** (*bijkomen, in beteren doen raken*), ik ben —.
- Verkonden** (*verkondigen*), ik heb —kond; —er, m.; —ing, v.
- Verkondigen**, ik heb —kondigd; —er, m.; —ing, v. *Het Evangelie —, iem. lof —, bekend maken, verspreiden.*
- Verkondschappen** (*melden*), ik heb —kondschapt; —ing, v. *Ik zal u van de komst der Prinses —, verwittigen; ik zond hem uit op —ing, onderzoek.*
- Verkoop, m. —en, iets ten — aanbieden.**
- Verkoopen**, ik —kocht, heb —kocht; —baar, bn.; —er, m. *In 't groot en klein —; zij willen mij verraden en —, d.i. te slim af zijn. Verkoop nu geen leugens!*
- Verkoopig**, v. —en. *De — zal plaats hebben bij opbod, bij afstap.*
- Verkoperen**, ik heb —koperd; —ing, v. *Een schip —, de romp met koperen platen beslaan of beleggen.*
- Verkoren** (*gekozen*), bn. *Een vorst des rijk's —, nl. Oranje in 't Wilhelmslied.*
- Verkorten**, ik heb —kort; —er, m.; —ing, v. *Den tijd —, verdrijven; zorgen — het leven; iem. in zijn rechten, in zijn belangen —, benadeelen.*
- Verkrachten**, ik heb —kracht; —er, m.; —ing, v. *De wet —, het recht —, geweld aandoen, bederven.*
- Verkreukelen**, ik heb en het is —kreukeld; —ing, v. *Het zomenhoedje, waarop zij had gezeten, was geheel verkreukeld.*
- Verkrijgen** (*bekomen*), ik —kreeg, heb —kregen; —er, m.; —ing, v.
- Verkroppen**, ik heb —kropt; —ing, v. *Zijn leed, zijn droefheid —, opkroppen, verbijten.*
- Verkwanselen** (*verspillen*), ik heb —kwanseld; —ing, v. *Zijn geld —, aan allerlei beuzelarijen uitgeven; het — van zijn dubbeltten* (C. O.).
- Verkwikkelijk**, bn. en bw. *Een — bad, opfrisschend; een — woord, opbeurend.*
- Verkwikken**, ik heb —kwikt; —er, m.; —ing, v. *De lentelucht zal u —, doen opleven; dat troostend woord zal uw hart —, opbeuren.*
- Verkwikkend**, bn. *Een —e drank, een —ekoelte.*
- Verkwisten** (*verspillen*), ik heb —kwist; —er, m.; —ing, v.
- Verkwistend**, bn. *Een — leven, losbandig.*
- Verlaat** (*sluis, wetering*), o. —laten.
- Verlak** (*verlaksel*), o. gmv. *Het — laat op leer soms los, d.i. het springt.*
- Verlakken** (*met verlak bekleeden; ook foppen, bedriegen*), ik heb —lakt; —er, m.; —ing, v.; —sel, o. *Dit doosje is fijn verlakt; ik laat me niet —, bedotten.*
- Verlakt**, o. gmv. *Dit is Chineesch —, d.i. verlakwerk.*
- Verlammen**, ik heb en ben —lamd; —ing, v. *Die veer is verlamd; hij stond verlamd van schrik; hij is verlamd aan beide beenen.*
- Verlangen** (*begeeren*), ik heb —langd. *Wat verlangt gij? begeert gij. Ik verlang mijn geld, eisch, vorder.*
- Verlangen**, o. —s. *De kinderen branden van —.*
- Verlangst** (*begeerte*), v. gmv.
- Verlanterfanten**, ik heb —lanterfant. *De leersjongen staat zijn tijd te —, verluieren, verbeuzelen.*
- Verlariën** (*verbeuzelen*), ik heb —lariëd.
- Verlaten**, ik —liet, heb —laten; —ing, v. *Het pad der deugd —; hij verliet de stad; mijn gezicht verlaat mij; de wereld —.*
- Verlaten** (*zich*) (*vertrouwen*), ik —liet mij, heb mij —laten. *Gij kunt u op hem verlaten. Verlaat u op God.*
- Verlaten** (*zich*) (*te laat komen*), ik heb mij —laat. *Gij verlaat u in den regel voor den eersten trein.*
- Verlaten**, bn.; —heid, v. *Een — kind, een —schip; een — dorp, afgelegen, eenzaam.*
- Verleden, voorleden** (*vroeger, vorig*), bn. —jaar.
- Verleden, voorleden**, o. gmv. *In 't — ligt het Heden.*
- Verledigen** (*zich bezighouden*), ik heb mij —ledigd.
- Verleenen** (*toestaan*), ik heb —leend; —ing, v.
- Verlegen** (*bedeesd, beschaamd*), bn.; —heid, v. *Het meisje is nog wat — in dien kring.*
- Verlegen** (*bedorven door lang liggen*), bn. —wijn, —zijde.
- Verleggen**, ik heb —legd en —leid; —ing, v. *De wachter zal den wissel —, anders leggen; ik heb mijn handschoenen verlegd; de troepen Verlei* (*beleeing*), o. gmv. [*werden —.*]
- Verleidelijk**, bn. en bw.; —heid, v. *Een — voorstel, aanlokkelijk, bekoorlijk.*
- Verleiden** (*misteiden*), ik heb —leid; —er, m.; —ing, v.
- Verleien** (*beteenen*), ik heb —leid; —ing, v. *Iem. met een leen —, begiftigen.*
- Verlekkeren**, ik heb en ben —lekkerd. *Die hond is —; dat jongmensch is verlekkerd op romanlectuur, d.i. verzot.*
- Verlengen**, ik heb —lengd; —ing, —stuk, o. *Een wissel —, een termijn van betaling —.*
- Verleppen** (*verwelken*), de bloem is —lept; —ing, v.
- Verlet** (*tijdverlies*), o. gmv. *Zonder —, onverwijd.*
- Verletten** (*den tijd verliezen*), ik heb —let; —sel, o.

Verleuteren (*verbeuzelen*), ik heb —leuterd. *Gij hebt uw studieur weer verleuterd.*
Verlevendigen, ik heb en ben —levendig; —ing, v. *De hoop —, den handel —, opwekken, opbeuren.*
Verlezen (*verkeerd lezen*), ik —las mij, heb mij —lezen.
Verlicht, bn. en bw. *Een —staatsman*, helderdenkend, ontwikkeld.
Verlichten (*helder maken*), ik heb —licht. *Een tuin —, illumineeren; een stad —.*
Verlichten (*minder zwaar maken*), ik heb —licht. *Iem. zorgen —, d. i. hem opbeuren.*
Verlichting (*beschaving*), v. gmv.
Verlichting (*onthefving, opbeuring*), v. gmv.
Verliefderlijken (*zich*), ik heb mij —liedertlijk. *Die man zal zich nog geheel —, d. i. door losbandigheid te gronde gaan.*
Verliefd, bn. en bw.; —heid, v. *Hij was — op dat meisje*, met liefde bezielid.
Verliefde (*persoon*), m. en v. —n.
Verlies, o. —liezen. *Het — in zaken*, schade, nadeel; *er was veel geld—; het — is groot door dat sterfgeval.*
Verlieven (*verliefd raken*), ik ben —licfd.
Verliezen, ik —loor, heb —loren; —er, m. *Een spel —, een proces —, zijn verstand —, krankzinnig worden; tijd —, zijn geduld —, het leven —.*
Verliggen, het —lag, is —legen. *Laat het fruit niet —, door lang liggen bederven; verlegen goed deugt niet*, bekende woordspeling.
Verlijden (*opmaken, passeeren*), het —leed, is —leden. *De akte is verleden voor den notaris.*
Verlof (*vergunning*), o. —loven.
Verlokkelijk (*verleidelijk*), bn. en bw.; —heid, v.
Verlokken, ik heb —lokt; —er, m.; —ing, v. *Laat u door den schijn niet —, verleiden, misleiden.*
Verloochenen, ik heb —loochend; —aar, m.; —ing, v. *Zijn vaderland —; zijn geboorte —; de natuur —; God —; zich zelven —.*
Verlooden (*van een looden merk voorzien*), ik heb —lood; —ing, v.
Verloofde, m. en v. —n. *Zij of hij is mijn —, bruid, bruidegom, aanstaande.*
Verloop, o. gmv. *Na — van tijd; het — eener ziekte; het — van zaken.*
Verloren, bn. —moeite: *een — oogenblikje; hij is een — man*, hij is niet te redden; *alles ging —, te niet.*
Verloskunde, v. gmv.
Verloopen (*verliefderlijkt, afgesteten*), bn. *Een — sijet, een — schroef.*
Verloskundige (*dokter, vroedvrouw*), m. en v. —n.
Verlossen, ik heb en ben —lost; —ing, v. *Uit den kerker —, uit de slavernij —, bevrijden.*
Verloten, ik heb —loot; —er, m.; —ing, v. *Een kunstwerk —; de verlate voorwerpen.*
Verloven, ik heb —loofd; —ing, v. *Die ouders hebben hun kinderen verloofd*, door trouwbelofte verbonden; *zij is verloofd met uw neef; zich —, d. i. zich engageeren.*
Verluchten, ik heb —lucht; —ing, v. *Ik moet mij eens —, wat lucht gaan scheppen.*
Verluiden (*te verstaan geven*), enkel gebruikelijk in: *zich laten verluiden. Dat heb ik mij laten —, d. i. laten vertellen, zeggen.*
Verluieren (*in luiheid doorbrennen*), ik heb —luierd.
Verlustigen, ik heb —lustigd; —ing, v. *Wij willen ons wat — in de natuur*, opvroolijken, opwekken.

Vermaagschappen, ik heb —maagschapt; —ing, v. *Hij is aan ons vermaagschapt*, familie van ons; *hij heeft zich aan ons vermaagschapt.*
Vermaak (*genoegen*), o. —maken.
Vermaan (*vermaning*), o.; —brief, m. —brieven.
Vermaard (*beroemd*), bn.: —heid, v.
Vermagereu (*mager worden*), ik ben —magerd; —ing, v.
Vermakelijk (*genoeglijk*), bn. en bw.: —heid, v.
Vermaken, ik heb —maakt. *Hij zal het heele gezelschap wel —.*
Vermaken (*zich*), ik heb mij —maakt; —ing, v. *Wij — ons met roeien, met visschen.*
Vermaken (*bij viterste wijsbeschikking afstaan*), ik heb —maakt.
Vermaledijen (*verlooken*), ik heb —dijd. *Die vermaledijde historie; die vermaledijde vent.*
Vermalen (*stuk malen*), ik —maalde, heb —malen; —ing, v.
Vermallen (*verbeuzelen*), ik heb —mald.
Vermanen, ik heb —maand; —ing, v. *Wij — u nogmaals, mijd dat gezelschap*, aanraden, waarschuwen.
Vermaning (*zedentes*), v. —en.
Vermannen (*vermeesteren*), ik heb —mand. *Hij werd door den schrik vermand*, overweldigd.
Vermannen (*zich*), ik heb mij —mand; —ing, v. *Na den eersten schrik vermande hij zich*, greep hij moed.
Vermast (*te zwaar beladen, fig. overstelpt*), bn. *Door zorgen, door den slaap —.*
Vermeend (*gewaand*), bn. —e rechten; —e aanspraken.
Vermeenen, ik heb —meend. *Ik vermeen gelijk te hebben*, ik houd het er voor, vermoed.
Vermeerderen, ik heb en het is —meerderd; —aar, m.; —ing, v. *De lasten —, worden grooter, nemen toe.*
Vermeesteren, ik heb —meesterd; —aar, m.; —ing, v. *De stad zal haast vermeersted zijn*, veroverd; *zijn driftten —, onderwerpen.*
Vermeiden. Zie **Vermeien**.
Vermeien (*zich*) (*ontspannen*), ik heb mij —meid. *Wij gaan ons — in de schoone natuur.* Ook: **Vermeiden**.
Vermelden, ik heb —meld; —er, m.; —ing, v. *De kronieken — het, berichten, gewag maken van.*
Vermenging, ik heb —mengd; —er, m.; —ing, v. *Twee wijnsorten —, onderemenging; zich — met. Olie vermengt zich niet met water.*
Vermenigvuldigen, ik heb en het is —menigvuldigd; —er, m.; —ing, v.; —tal, o.
Vermetel (*stout, onberaden*), bn. en bw.: —heid, v. —e meed. (C. O.)
Vermeten (*zich*) (*zich in het meten vergissen; zich verstouten*), ik —mat mij, heb mij —meten. *Die knecht vermeet zich telkens, verkeerd meten; wat vermeet gij u? gij moet u zulks niet —.*
Vermicelli (*dunne meelpijpjes*), v. gmv.
Verminiden (*ontwijken*), ik —meed, heb —meden; —baar, bn.; —elijk, bn.; —ing, v.
Vermiljoen (*hoogroode kleurstof*), o. gmv.; —achtig, bn.
Verminderen (*afnemen*), ik heb en het is —minderd; —ing, v.
Verminken (*bederven, stuk maken*), ik heb —minkt; —ing, v. *Een kunstwerk —.*
Verminkte (*persoon*), m. en v. —n.
Vermissen, ik heb —mist. *Ik vermisse mijn beurs*, niet kunnen vinden, verloren hebben.

Vermits (omdat), vw.
Vermoedelijk (waarschijnlijk), bn. en bw.
Vermoeden, o. —s. *Op — van diefstal*, verdenking, argwaan.
Vermoeden (gissen, meenen), ik heb —moed. *Ik vermoed, dat uw vriend den trein heeft gemist.*
Vermoed (afgemat), bn.; —heid, v.
Vermoeien, ik heb —moeid; —ing, v. *De oogen —, overspannen; zich —, zich erg inspannen.*
Vermoeiend (lastig), bn. *Een — werk, zwaar; een — kind, druk, levendig.*
Vermoënis (afmatting), v. —sen.
Vermogen, onr. ik —mag, —mocht. *Wat vermag één tegen drie? Liefde vermag veel, de macht hebben; ik vermocht hem niet te redden, het was buiten mijn macht.*
Vermogen, o. —s. *Een knaap van goede —s, aanleg; hij is gekrenkt in zijn —s, verstand; dat gaat boven mijn —, macht; de —s der ziel, krachten; een man van —, een rijk, een aanzienlijk man.*
Vermogend, bn. *Een — heer, bemiddeld, machtig, rijk. Ook: invloedrijk.*
Vermomde (persoon), m. en v. —n. *De balzaal was vol —n, verkleeden, gemaskerden.*
Vermorzelen (verbrokkelen, verbrijzelen), ik heb —morzeld; —ing, v. *Een vermorzeld hart, rouwmoedig.*
Vermurwen (week, gevoelig maken), ik heb en ben —murwd; —ing, v. *Geen smeeelingen konden Alva's hart —.*
Vernachten, ik heb —nacht. *Ik heb, heer Landeslot, in uw gebied menigmaal vernacht, d. i. den nacht doorgebracht. (Vondel.)*
Vernagelen, ik heb —nageld; —ing, v. *Een kanon —, onbruikbaar maken; een paard —, een spijker te diep d. i. in het leven slaan.*
Vernederen, ik heb —nederd; —ing, v. *Iem. trots —; zich voor God —; verootmoedigen.*
Vernederend (beschamend), bn. *Een — aanbod.*
Vernemen (hooren), ik —naam, heb —nomen. *Hebt gij 't nog niet —, de tente is weergekomen, merken; hij vernam naar uw gezondheid, vragen.*
Vernielal (persoon), m. en v. —len.
Vernielen (stuk maken), ik heb —nielid; —er, m.; —ing, v.; —zucht, v. *De oorlog vernielde de dorpen, verwoestten, verdelgen.*
Vernietigen, ik heb —nietigd; —er, m.; —ing, v. *Dat woord vernietigt al mijn hoop, te niet doen; het vonnis, het besluit veert vernietigd; de vlammen vernietigden de processtukken.*
Vernieuwen (nieuw maken), ik heb —nieuwd; —er, m.; —ing, v.
Vernis (kunstglans), o. —sen. *Een — van beschaving, een schijn, het uiterlijk.*
Vernissen (met vernis bestrijken), ik heb gevernist. *Een deur —, een schilderij —.*
Vernoegd (tevreden), bn. en bw.; —heid, v.
Vernoegen (zich) (vergenoegen), d. i. tevreden zijn), ik heb mij —noegd; —ing, v.
Vernoemen, ik heb —noemd; —ing, v. *Ik zal hem u —, zijn naam zeggen.*
Vernuft (scherpzinnigheid, genie), o. —en.
Vernuftig, bn. en bw. *Een — man, vindingrijk; dat is — uitgedacht, geestig.*
Vernachtzamen, ik heb —onachtzaamd; —ing, v. *Zijn plichten, zijn gezondheid —, verwaarloosen.*
Vonderstellen (aannemen), ik heb —ondersteld; —ing, v. *Ik vonderstel dat ge uw proces wint, wat dan nog?*

Verongelijken, ik heb —ongelijkt; —ing, v. *Iem. —, onrecht aandoen.*
Verongelukken, hij is —ongelukt. *De man, het schip is verongelukt.*
Verontheiligen (schenden), ik heb —ontheiligd; —er, m.; —ing, v.
Verontreinigen (bezoedelen), ik heb —ontreinigd; —er, m.; —ing, v. *Dat zal uw geweten —, besmetten.*
Verontrusten, ik heb —ontrust; —ing, v. *Laat u niet —, angstig, zenuwachtig maken.*
Verontschuldigen, ik heb —ontschuldigd; —ing, v. *Zijn gedrag laat zich niet —, ver schoonen; vrijpleiten.*
Verontwaardigen, ik heb —ontwaardigd; —ing, v. *Dat voorstel zal hem —, zijn ergeris, toorn opwekken; zich —, zich boos maken.*
Veroordeelen, ik heb —oordeeld; —aar, m.; —ing, v. *De dief werd veroordeeld, vonnissen, schuldig verklaard.*
Veroorloven, ik heb —oorloofd; —ing, v. *Die vrijheid kunt gij u —, vergunnen.*
Veroorzaken, ik heb —oorzaakt; —er, m.; —ing, v. *Dat zal veel twist —, bewerken, teweegbrengen.*
Verootmoedigen, ik heb —ootmoedigd; —ing, v. *Ga u voor God —, vernederen, in ootmoed buigen.*
Verorberen (gebruiken), ik heb —orberd. *Nu, wij hebben heel wat verorberd, gegeten en gedronken.*
Verordenen (bevelen, bepaten), ik heb —ordend; —ing, v.
Verordineeren, ik heb —ordineerd; —ing, v. *Wie heeft dat ook verordineerd? bevelen.*
Verouderen, ik heb —ouderd; —ing, v. *Dat gebruik gaat —; een verouderde kwaal, ingeworteld.*
Vrouwelijken, ik heb en ben —ouwelijkt. *Wat is de man vrouwelijkt! een oud man geworden.*
Veroveren, ik heb —overd; —aar, m.; —ing, v.; —ingszucht, v. *Een land —, overwinnen; iem. liefde —, winnen.*
Verpachten (in pacht geven), ik heb —pacht; —er, m.; —ing, v.
Verpakken, ik heb —pakt; —ing, v. *Die goederen moeten verpakt worden, anders ingepakt.*
Verpanden (in pand geven), ik heb —pand; —ing, v. *Zijn goederen —, zijn eer —.*
Verpesten, ik heb —pest; —ing, v. *Die stank verpest de lucht.*
Verpestend, bn. *Een —e lucht, een —e stank.*
Verpijnen (zich), ik heb mij —pijnd. *Ik heb mij verpijnd op dat werk, afsloven, aftobben.*
Verplaatsen, ik heb —plaatst; —ing, v. *Men zal dien ambtenaar —, een andere standplaats aanwijzen.*
Verplanten, ik heb —plant; —ing, v. *Een oude boom laat zich niet —, overplanten, overbrengen.*
Verpletten (stuk pletten), ik heb —plet. *Fig. Wij stonden verplet, stijf van verbazing.*
Verpletteren, ik heb —pletterd; —ing, v. *Een —de tijdning, vreeselijke; het schip werd op de klippen verpletterd, stuk geslagen.*
Verplichten (noodzakken), ik heb —plicht; —ing, v. *Ik ben u veel verplicht, verschuldigd; een verplicht leerboek, wettelijk voorgeschreven.*
Verplichtend (noodzakelijk), bn. en bw.
Verplichting (het verplicht zijn; zaak van dankbaarheid), v. —en.
Verplooiën, ik heb —plooid. *Zij — de uit-*

spraken des dokters naar de inspraak van hunne hoop. (C. O.)

Verponding (*grondbelasting*), v. —en.

Verruizen (*laten uitrusten*), ik heb —poosd; —ing, v. *Zich* —, uitrusten, rusten.

Verruizen (*elders poten*), ik heb —poot; —ing, v. *Wij zullen die slaplanten* —, op een ander bed poten.

Verraad, o. gmv. *Hoog* —, samenzwering, landverraad.

Verraden, ik heb —ried, heb —raden. *Een geheim* —, verklappen; *het vaderland* —, aan den vijand; *uw kleur verraad* u, ontmaskert u.

Verrader, m. —s, —en.

Verrassen, ik heb —rast. *Die tijdlijn verraste mij; de regenbui verraste ons; uw bezoek verrast ons; tem.* —; *een haas, die niet op zijn tellen past, wordt dikwijls door een hond verrast.* (Schoolmeester).

Verrassing, v. —en. *De — van het kasteel van Breda, de — van Hoei*, overrompeling.

Verre, bw. *Zie Ver.*

Verregaande, bn. en bw. — *onnoozelheid.* (C. O.)

Verreiken (*zieb*) (*te ver reiken*), ik heb mij —reikt.

Verrekenen, ik heb —rekend; —ing, v. *Ik heb mij verrekend, vergist; wij zullen dat uel* —, vereffenen; *een verrekenpakket*, een postpakket, waarvan terstond de waarde

Verrekijker, m. —s. [wordt geïnd.]

Verrekken (*ontwrichten, sterven*), ik heb en ben —rekt; —ing, v.

Verrel (*vierdedeel*), o. —s. gmv.

Verreweg, bw. *Hij was — de knapste.*

Verreziend, verziend, bn. *Een — staatsman.*

Verrichten (*doen*), ik heb —richt; —ing, v.

Verrijken (*rijker maken*), ik heb —rijkt; —ing, v.

Verrijzen (*oprijzen*), ik —rees, ben —rezen; —enis, v.; —ing, v. *Hij zal ten derden dage* —, uit het graf opstaan.

Verroekelozen (*roekeloos verwaarloozen*), ik heb —roekeloosd; —ing, v. *Zijn gezondheid* —.

Verroeren, ik heb —roerd. *Een oude zeel verroert geen vin* (Bogaers), beweegt.

Verroesten, het is —roest; —ing, v. *Dat ijzerwerk gaat* —. *Verroest*, gmv. loop heen!

Verronselen (*verruilen*), ik heb —ronseld. *Hij heeft zich verronseld*, tot den krijgsveldienst voor handgeld laten aanwerven.

Verrotten (*ontbinden, bederven*), het is —rot; —ing, v.

Verruilen (*omruilen, wisselen*), ik heb —ruild. —ing, v.

Verruimen, ik heb —ruimd; —ing, v. *Zijn hart* —, ontlasten; *zijn blik* —, wijder maken.

Verrukkelijk (*beoorlijk*), bn. en bw.; —heid, v.

Verrukken, ik heb —rukt; —ing, v. *Hij was verrukt u te zien*, opgetogen.

Verz. o. verzen. *Hoe vindt ge dit* —? gedicht; *elk couplet bestaat uit verzen*, dichtregels; *elk hoofdstuk des bijbels bestaat uit verzen*, zinsneden.

Versaagd (*bevreemd*), bn. en bw.; —heid, v.

Versagen (*ontstellen*), ik ben —saagd.

Versch, bn. en bw.; —heid, v. —e *boter*, —e *eieren*; —en —e *flesch*, —e *paarden*; *dat ligt mij nog — in 't geheugen*; —en —e *wonde*.

Verschacheren (*verronselen, verruilen*), ik heb —schacherd.

Verschaffen (*bezorgen*), ik heb —schaft; —ing, v.

Verschalen, het is —schaald; —ing, v. *De wijn in die open flesch zal* —, geur en kracht verliezen.

Verschalken (*foppen, misleiden*), ik heb —schalkt; —ing, v. *De visschen laten zich door het aas* —.

Verschansen, ik heb —schanst; —ing (*hoog achterdeel van een zeeschip*), v. *De vijand had zich daar verschanst*, met schansen omringd; *hij zoekt zich achter leugens te* —, redden, verbergen.

Verschebalie, varschebalie (*tobbe, kuip*; ook *matroos, die het vleesch ververscht*), m. —s.

Verscheiden (*overlijden*), hij —scheidde, is —scheiden.

Verscheiden (*het sterven*), o. gmv.

Verscheiden, bn. en telw.; —heid, v. *Er zijn* — *soorten van grassen.* [scheid.]

Verschelen (*verschillen*), het heeft veel —

Verschenken, ik —schonk, heb —schonken. *Ik heb drie flesschen verschonken*, schenkende ledigen.

Verscherven (*scherp of scherper maken*), ik heb —scherpt; —ing, v. *Het toezicht* —.

Verschet (*ruim der drukkers*), o. Ook: **Fris-ket**, o.

Verschiet (*verre afstand, horizon*), o. —en. *Ginder veer wil in 't — een slot verflauwen* (Vondel).

Verschieten, ik —schoot, heb en ben —schoten.

Hij heeft al zijn kruut verschoten, alles ineens gezegd, alle pijlen verschoten; *de sterren* —, wegschieten, vallen; *zal ik u dat geld* —? leenen; *hij verschoot van schrik*, verbleekte.

Verschijnen, ik —scheen, ben —schenen; —dag, m.; —ing (*spook*), v.; —sel (*natuur- verheveling*), o. *Hij moet voor den rechter* —;

de vervalddag van den wissel is verschonen; *het boek zal spoedig* —.

Verschikken (*anders schicken*), ik heb en het is —schikt; —ing, v.

Verschil, o. —len. *Wat een —!* onderscheid; *zij hadden* —, twist, oneenigheid.

Verschillen (*verschelen*), ik heb —schild. *Ik verschil met u van meening, in leeftijd, van godsdienst.*

Verschillend, bn. en bw. *Er zijn —e verklaringen mogelijk*, onderscheiden.

Verschoonen, ik heb —schoond; —ing, v. *De bedden* —, d.i. van schoon linnen voorzien; *ik zal mij bij hem* —, verontschuldigen.

Verschoppeling (*verschouwing*), m. en v. —en; voor het v. ook —e. *Die arme wees is daar de —*, die steeds achteraf gezet wordt.

Verschoppen, ik heb —schopt; —ing, v. *Hij verschopt zijn eigen geluk*, met voeten treden.

Verschot, o. —ten. *Er is hier ruim — van meubelen, van kleeren*, overvloed.

Verschoveling (*geminachte*), m. en v. —en. *Hij is bij zijn familie de —.*

Verschrikkelijk, bn. en bw.; —heid, v. *Een —e moord*, ontzettend; —en —e *bedreiging*.

Verschrikken, ik heb en ben —schrikt; —ing, v. *De knaap verschrikte het paard*, deed schrikken. *Wat was ik verschrikt*, (*verschrokken*)!

Verschroeiën, ik heb en ben —schroeid; —ing, v. *De —de zon*, brandende, verzegend; *een —de dorst*, brandende.

Verschrompelen (*rimpelen*), ik ben —schrompeld; —ing, v. *Het wroegte fruit gaat licht* —.

Verschronkelen (*omkrullen*), de kunstbloem is —schronkeld.

Verschuielen (*zieb*), ik —school mij, heb mij

—scholen. *Hij verschuilt zich achter de deur, verbergen; hij weet zich voor het gevaar te —.*
Verschuiven, ik —schoof, heb —schoven; —ing, v. *Ik zal die kast wat —; een bevestiging —, uitstellen.*
Verschuldigd, bn. *Ik ben hem veel —, verplicht, de —e gelden. —e eerbied.*
Versie (omkeering, wending, overzetting, vertaling), v. gmv.
Versieren, ik heb —sierd; —der, m.; —ing, v.; —sel, o. *Een kamer —; middelmaat versiert de straat, tot sieraad strekken; een verhaal met allerlei sprookjes —, opsierden; gevoelens, die den man —.* (C. O.)
Versificatie (versbouw), v. gmv.
Versificeeren (verzen maken, in versmaat brengen).
Verslaafd, bn.; —heid, v. *Hij is — aan den drank, aan het spel, overgegeven, de slaaf er van.*
Verslaan, ik —sloeg, heb en ben —slagen. *Den vijand —, overwinnen; den dorst —, lesschen; die wijn zal —, verschalen; hij stond verslagen, onthuts.*
Verslag (bericht, rapport), v. o. —en.
Verslagen (verschrikt), bn. en bw.; —heid, v. *De —heid was groot, bedroefdheid, neerslachtigheid.*
Verslappampen (verbrassen), ik heb —slampamp.
Verslapen, ik —sliep, heb —slapen. *Versliept gij 't zoet der lentedagen, traag Roosje? (Staring).*
Verslaven (zich), ik heb mij —slaafd; —ing, v. *Zich — aan drank, spel, lectuur, enz., zich de slaaf maken van.*
Verslensen, de bloem is —slenst; —ing, v. *Al die bloemen gaan in de zon —, verwelken, sterven.*
Verslijten, ik —sleet, heb en ben —sleten; —baar, bn.; —elijk, bn.; —ing, v. *Die jas zult gij niet —, stuk dragen; verstijt gij mij voor een sul? houden voor; den tijd — met lezen, doorbrengen.*
Verslimmeren (erger worden), het is —slimmerd; —ing, v. *De ziekte zal met den dag —.*
Verslinden, ik —slond, heb —slonden; —er, m.; —ing, v. *De tijger verslindt zijn prooi, inzwelgen, gulzig opslokken; iem. niet de oogen —, nijdig aanzien.*
Verslingerdheid (verzothed), v. gmv. *De — van juffrouw Stastok aan den uitroep: „welheeremijntijd!”* (C. O.)
Verslingeren, ik heb en ben —slingerd. *Hij verslingert zich aan den drank; hij is op het spel, op de wereldsche vermaken verslingerd, d. i. verzot.*
Versloddere (verslonzen), ik heb —slodderd.
Versloffen (verwaarloozen), ik heb —sloft.
Verslonzen, ik heb —slonsd. *Zij verslonst haar kleeren, vuil dragen, verwaarloozen.*
Versmaad (geminacht), bn. *Een versmade raad.*
Versmachten, ik ben —smacht; —ing, v. — van dorst, van honger; *in de gevangenis —, treuren, lijden; naar vrijheid —, reikhalzen.*
Versmaden, ik heb —smaadt; —er, m.; —ing, v. *Iem. goeden raad —, kleinachten; wat hij toen versmaadde, zou hem nu welkom zijn, beneden zich achte; zulk een aanbod is niet te —, verwerpen, van de hand wijzen.*
Versmelten, ik —smolt, heb en ben —smolten; —ing, v. *De tonen —, in elkaar vloeien; in tranen —, wegsmelten.*
Versmeren, ik heb —smeerd. *Hij heeft alles*

verteerd en versmeerd, verbrast, doorgebracht.
Versmoren, ik heb en ben —smoord; —ing, v. *Den kreet van smart —, onderdrukken.*
Versmullen, ik heb —smuld. *Zijn geld —, aan lekker eten en drinken verdoen.*
Versnapering (lekkertij), v. —en.
Versnellen, ik heb —snel; —ing, v. *Den pas —, dat zal den bloedsomloop —, sneller doen worden.*
Verso (de andere zijde), o. gmv.
Verspaden (uitstellen), ik heb —spaad. *Zijn vertrek —, zich verlaten.*
Verspannen, ik —spande, heb —spannen; —ing, v. *De paarden —, anders inspannen.*
Versparkelen (verspaiten), het is —sparkeld. *Het vuurwerk gaat — in een vonkenregen.*
Verspelen, ik heb —speeld. *Zijn geld —, spelende kwijttraken; iem. achtung —, verbeuren; ik heb mij verspeeld, zich bij het spel vergissen.*
Versperren, ik heb —sperd; —ing, v. *Den toegang —, afsluiten.*
Verspieden, ik heb —spied; —er, m.; —ing, v.; —spieacht, o. *Als harpspeler vermoed wist Alfred de toerselingen der Noormannen te — (Schant), af te kijken.*
Verspillen, ik heb —spild; —er, m.; —ing, v. *Zijn geld, zijn goed, zijn erfdeel, zijn tijd —, verkwisten.*
Verspreiden, ik heb —spreid; —er, m.; —ing, v. *Allerlei valsche geruchten —, rondstrooien; de vijanden werden verspreid, verstrooid; een verspreide bevolking, niet aaneengesloten; enkele verspreide hutten, alleenstaande.*
Verspreken (zich), ik —sprak mij, heb mij —sproken. *Ik heb mij versproken, zich in het spreken vergissen.*
Versregel, m. —s; —snede (caesuur), v. —n; —soort, o. en v. —en.
Verstaald, bn. *Een — mes, tot staal gemaakt; — ijzer, gehard; een — voorhoofd, een — gemoed, hard, verstokt.*
Verstaan (begrijpen), ik —stond, heb —staan. *Ik versta u niet; hij verstaat geen gekheid; zijn ambacht —, kennen.*
Verstalen (harden), ik heb —staald; —ing, v. *Ijzer wordt door het vuur verstaald, gehard.*
Verstand (begrip, doorzicht, bevatting), o. —en. *Zijn — gebruiken; hij heeft veel gezond —; hij heeft zijn — verloren; iem. iets aan het — brengen; — van iets hebben; dat gaat mijn — te boven; hij is niet wel bij zijn —, krankzinnig; zijn — is verbijsterd; met dien —e, men dient het aldus te verstaan.*
Verstandelijk, bn.; —heid, v. *De —e ontwikkeling, geestelijke; de —e vermogens.*
Verstandhouding (betrekking), v. gmv. *In goede —, op voet van vriendschap; in — staan, betrekking; ze zijn niet in de beste —.*
Verstandig, bn. en bw. *Een — woord, een —e raad, een — antwoord, goed bedacht, doordacht.*
Versteend, bn.; —heid, v. — schouwt dit de onweerbre Marco aan (Staring), stijf van schrik; een — dier, tot steen geworden.
Versteenen, ik heb en ben —steend; —ing, v. *Zijn hart is versteend; ik ben versteend van schrik.*
Verstek, o. gmv. *Hij werd bij — veroordeeld, bij zijn afzijn, niet verschijnen voor den rechter.*
Versteken (verbergen), ik —stak, heb —stoken.
Verstellen, ik heb —steld; —er, m.; —ing, v.; —werk, o. *Een kleed —, repareren, lappen;*

een verstelde broek (C. O.); kant —, stoppen; een orgel —, stemmen.

Versterf (het afsterven; ook de nalatenschap), o. gmv. Hij vroeg zijns vaders —.

Versterken, ik heb —sterkt; —ing, v. De wallen —; een leger —; den inwendigen mensch —, goed eten.

Versterkend, bn. —e middelen.

Versterven, ik —stierf, ben —storven; —ing, v. Uw roem zal niet —, te loor gaan; het vleesch laten —, besterven.

Verstijfd, bn.: —heid, v.

Verstijven, ik heb en ben —stijfd; —ing, v. Hij stond verstijfd van schrik, verstramd; — van kou.

Verstokken (verharden), ik heb en ben —stokt. **Verstokt** (ongevoelig), bn.: —heid, v. Hij is — in het kwaad; zijn hart is —; een —e oude vrijer.

Verstommen, ik heb en ben —stomd; —ing (fig. groote verbazing), v. Die woorden deden hem —, sprakeloos worden.

Verstoppen, ik heb en ben —stompt; —ing, v. Dat verstoppt den geest, suf maken; die jongen is verstoppt, door overspanning versuft.

Verstoord (boos, uit zijn humeur), bn.: —heid, v.

Verstoorder, m. —s. Een — van rust, vrede, orde, pret.

Verstooting, m. en v. —en; voor het v. ook —e. Een arme — der familie, der maatschappij, verschoveling.

Verstootten, ik —stiet (—stootte), heb —stooten. Een kind, een pupil, een vrouw —, van zich stooten, er van scheiden.

Verstopperij, o. gmv. — spelen, kinderspel.

Verstoren, ik heb —stoord; —ing, v. Dat verstoort mijn plannen, hinderen, beletten. Om Trojes veste te — (Vondel), vernielen, verwoesten.

Verstouten (zich), ik heb —stout. Hij dorst zich die taal —, den moed hebben tot; wat verstout gij u! durven, den moed hebben.

Verstouwen (verstuwen), ik heb —stouwd.

Verstrikken, ik heb —strikt; —ing, v. Iem. in zijn eigen woorden —, vangen.

Verstrooid, bn.: —heid, v. De professor is in gezelschap wat —, afgetrokken.

Verstrooien, ik heb —strooid. Het vijandelijk leger werd verstrooid, uit elkaar gejaagd.

Verstrooiing (afleiding, genoegen), v. —en.

Verstuiken (onturichten), ik heb —stuikt; —ing, v. Ik heb mijn voet, mijn hand verstuikt, in geringe mate ontwricht.

Verstuiven, het —stooft, is —stoven; —ing, v. Het zand der duinen verstuift, wegwaaien; hij deed de legers als kof —, uiteenspatten.

Verstuwen (overpakken), ik heb —stuwd.

Versuffen, ik heb en ben —suft. Hij schijnt te —, suf te worden.

Versuft (dof van geest), bn.: —heid, v.

Versukkel, ik heb en ben —sukkel. Gij moet dit kind niet —, een sukkel doen worden, slecht behandelen. —ing, v. In de —ing raken, d. i. achterafgezet, verwaarloosd worden.

Vertakking, v. —en. Een samenzwering met vele —en; de —en van een rivier.

Vertalen (vertaling, overzetting), ik heb —taald; —er, m.; —ing, v.

Verte (afstand), v. gmv. In de — zagen wij een schip, verschiet, horizon.

Verteederen, ik heb en ben —teederd; —ing, v. Geen smeekbede kon Alva —, treffen, het hart roeren.

Vertegenwoordigen, ik heb —tegenwoordigd; —er, m.; —ing, v. Ik zal mij door den notaris laten —; de afgevaardigden — het heele volk.

Vertellen (verhalen), ik heb —teld; —er, m. Een sprookje —; kom, vertel het ons eens, mededeelen.

Vertellen (zich) (verkeerd tellen), ik heb mij —teld. Er is vijf gulden te weinig, ik heb mij zeker verteld.

Vertelling (verhaal), v. —en.

Vertelsel (sprookje), o. —s.

Verteren, ik heb en het is —teerd; —ing, v. Zijn maag kan geen kolkommers —, verduwen, verdragen; den pot —, opmaken; hij verteert van naijver, mager worden.

Verteuten (den tijd met niets doen doorbrengen), ik heb —teut, gmv.

Verticaal (loodrecht), bn. In —alen stand.

Vertienden (met tienden bezwaren), ik heb —tiend; —er, m.; —ing, v.

Vertienvoudigen, ik heb —tienvoudigd. De speler had zijn inzet vertienvoudigd, tienmaal den eersten inzet opgezet.

Vertier (aftrek, verkoop), o. gmv.

Vertinnen, ik heb —tind; —ner, m.; —ning, v.; —sel, o. Een koperen pan —, met tin aan de binnenzij bekleeden, overtrekken.

Vertoef (verblijf, oponthoud), o. gmv. Zonder —, onverwijld, dadelijk.

Vertoeven, ik heb —toefd. Waar hebt gij vertoefd? gewacht, gescholen.

Vertolken (overzetten, vertalen), ik heb —tolkt; —er, m.; —ing, v. Iem. gedachten, woorden —.

Vertoog (verhandeling), o. —en. De spectatoriale —en van Van Effen.

Vertoon ('t laten zien), o. gmv. Op — van zijn bijlet; op — van den wissel; hij maakt veel — in de wereld, praal, bluff: 't is daar meer — dan rijkdom, uiterlijkheid.

Vertoonen (laten zien, voorstellen), ik heb —toond; —er, m. Hij zal zich niet meer in 't publiek —; de tooneelafdeeling zal dat stuk —, opvoeren.

Vertooning (voorstelling, representatie), v. —en.

Vertoornen (boos maken), ik heb —toord.

Vertragen (tegenhouden), ik heb en het is —traagd; —ing, v. Hij zocht den gang der onderhandelingen te —, belemmeren.

Vertreden, ik —trad, heb —treden; —er, m.; —ing, v. Zijn geluk —; ik ga mij eens —, een ontspanning al wandelende nemen.

Vertrek (kamer), o. —ken.

Vertrek (afreis), o. gmv. De trein staat op —.

Vertrekken, ik —trok, heb en ben —trokken; —ing, v. Zijn gezicht niet —; zijn mond is geheel vertrokken; hij vertrok geen spier.

Vertreuzelen (verbenzelen), ik heb —treuzeld; —ing, v.

Vertroefelen (verwennen), ik heb —troeteld; —ing, v. Gij zult dat kind heelemaal —, week maken.

Vertrouwen (troost geven), ik heb —troost; —baar, bn.; —er, m.; —ing, v. Vertrouwing aan Vossius. (Vondel), troostwoord, troostgedicht.

Vertrouwend, bn. Een — woord, stillend, kalmeerend.

Vertrouwd, bn.: —heid, v. Een — persoon, bediende, vriend, op wien men zich verlaten kan; hij is — met dat werk, goed bekend.

Vertrouwelijk, bn. en bw.; —heid, v.

Vertrouweling (vriend), m. en v. —en; voor het v. ook —e.

Vertrouwen, o. gmv.

Vertrouwen (*vertrouwen stellen*), ik heb —trouwd.

Vertuinker (zeew.), o. —s. Zie **Vertuien**.

Vertuien (*met twee ankers vastleggen*), ik heb —tuid; —**ing**, v. *Aan 't schip van staat vertuid door ambtsorg.* (Staring), verbonden; een *vertui-anker*, klein anker.

Vertuigen (*anders optuigen*), ik heb —tuigd; —**ing**, v.

Vertwijfeld (*wanhopig*), bn. en bw.; —**heid**, v.

Vertwijfelen (*radeloos zijn*), ik heb —twijfeld; —**ing**, v.

Veruitziend, bn. —e *plannen*, verstrekkend.

Vervaard (*angstig, bevreemd, bang*), bn.; —**heid**, v.

Vervaardigen (*maken*), ik heb —vaardigd; —**er**, m.; —**ing**, v.

Vervaardijk, bn. en bw. *Een — geschreeuw*; — *schreeuwen*, angstwekkend.

Verval (*vermindering*), o. gmv. *Lijden aan — van krachten*.

Verval (*voordeel*), o. —len. *In dezen dienst is nog al —*, foioen.

Vervaldag (*betaaldag*), m. —en.

Vervallen, ik —viel, ben —vallen. *De wissel is — op den 15en*; *die familie gaat —*, verarmen.

Vervallen, bn.; —**heid**, v. *Een — huis, kasteel, bouwvallig*; *wat is hij —*, vermergd.

Vervalschen, ik heb —valscht; —**er**, m.; —**ing**, v. *Het meel —*, *de koffie —*, een tekst —, een rekening —.

Vervangen, ik —ving, heb —vangen; —**ing**, v. *De éene ploeg arbeiders vervangt de andere, aflossen*; *gij wordt door den zoon des huizes —*, die komt in uw plaats; *het éene woord door het andere —*, verwisselen.

Vervaren (*bang maken*), ik heb —vaard.

Vervaren (*per water vervoeren*), ik —voer, heb en ben —varen. *Waarheen is hij —*, waar is hij gebleven?

Vervatten, ik heb —vat. *Gij moet uw bezoek eens —*, herhalen; *het verzoek was in de volgende woorden vervat*, opgesteld.

Vervelen, ik heb —veeld; —**ing**, v. *Ik zit mij hier te —*; *die eentonigheid verveelde mij*, hinderde mij.

Vervellen, zij is —veld; —**ing**, v. *De slangen — eens per jaar*, een andere huid krijgen.

Verveloos, bn. *Een —ooze deur*, vloer, van verf ontbloomt.

Verven, ik heb geverfd; —**er**, m.; —**erij**, v. *Een huis —*, een rijtuig —, goederen —.

Vervenen, ik heb —veend; —**ing**, v. *Wij zullen dien hoek —*, de turf er uit baggeren.

Ververschen, ik heb —verscht. *Het water in een kom —*; *den voorraad —*, vernieuwen.

Verversching (*verfrissching*), v. —en. *Van welke —en zult gij gebruiken?* dranken, vruchten, enz.

Vervlieten (*vervloeien*), het —vloot, is —vloten. *Het leven gaat met de jaren —*.

Vervloeken, ik heb —vloekt; —**ing**, v. *Hij vervloekte ons allen*, den vloek uitspreken over.

Vervloekt, bn. en bw. *Een —e kerel*, ellendige; *een —e daad*, slecht; *hij voert — weinig uit*, zeer weinig, gmv.

Vervoegen, ik heb —voegd; —**ing**, v. *Een werkwoord —*, spraak. *verbuigen*; *zich —*, zich wenden, zich begeven.

Vervoer, o. *Het — der goederen*, transport, overbrenging.

Vervoeren (*in alle beteekenissen*), ik heb —voerd; —**der**, m.; —**ing**, v.; —**tuig**, o. *De krijgsgingangen werden per trein vervoerd*; *hij liet zich door drift —*, te ver voeren.

Vervolg, o. —en. *Een — op een boekwerk*; *in 't —*, bw. voortaan; —**werk** (*boekwerk dat niet ineens compleet verschijnt*), o. —en.

Vervolgen, ik heb —volgd; —**er**, m.; —**ing**, v. *Iem. —*, nazetten, fig. in rechten betrekken; *hij vervolgt ons met zijn aanbiedingen*; *den vijand —*, achterna zetten.

Vervolgens (*daarna, naderhand*), bw.

Vervolging (*achternazetting*), v. —en.

Vervorderen (*voortzetten, verhaasten*), ik heb —vorderd.

Vervormen (*anders vormen*), ik heb —vormd; —**er**, m.; —**ing**, v.

Vervreemden (*in andere handen brengen*), ik heb en het is —vreemd; —**heid**, v.; —**ing**, v. *De man kan de goederen der gemeenschap —*; *die kinderen zullen op den duur van hun ouders —*, door lange afwezigheid vreemd worden aan; *hij zal zich door dat gedrag van al zijn vrienden —*.

Vervroegen, ik heb en ben —vroegd; —**ing**, v. *Een feest —*, een bijeenkomst —, eerder stellen.

Vervullen, ik heb —vuld; —**ing**, v. *Zijn plichten —*, doen, betrachten; *zijn belofte —*, nakomen; *zijn hoop werd vervuld*; een *betrekking —*.

Verwaaid, bn. *Wat ziet hij er — uit!* verwilderd.

Verwaand, bn. en bw.; —**heid**, v. *Een —heer*, trotsch, hoogmoedig, ingebeeld; — *spreken*.

Verwaardigen (*zieb*), ik heb —waardigd. *Hij zal zich niet — te antwoorden*, het de moeite niet waard achten, hij rekent zich te hoog.

Verwaarloozen (*veronachtzamen*), ik heb —waarloosd; —**er**, m.; —**ing**, v. *Gij verwaarloost uw gezondheid*; *verwaarloosde kinderen*.

Verwant, bn. —e *talen*, bv. Spaans en Portugeesch; —e *wetenschappen*.

Verwante (*persoon*), m. en v. —n.

Verwantschap, v. gmv. *De — der Germaansche talen*; *bloed—*, familiebetrekking.

Verward, bn. en bw.; —**heid**, v. *Een — antwoord*, — *spreken*, niet geregeld, zonder orde.

Verwassen (*door groeien verdwijnen*; ook *verkeerd wassen*); het —wies, is —wassen; —**ing**, v. *Dat gebrek zal wel —*; *die verkromming zal wel —*.

Verwaten (*vermetel, stout*), bn.; —**heid**, v. *Een — koningin*, overmoedig; *een — handeling*, onberaden.

Verwateren, ik heb —waterd; —**ing**, v. *Bier, melk, wijn, soep —*, te zeer aanlengen.

Verweken (*week, zacht maken of worden*), ik heb en het is —weekt; —**ing**, v.

Verweeren (*bederven*), het is —weerd. *Het glas gaat —*, groen worden; *de rotsen —* verbrokkelen.

Verwekken, ik heb —wekt; —**er**, m.; —**ing**, v. *Schrik —*, angst —, doen ontstaan, veroorzaken.

Verwelf, **verwulf** (*gewelf*), o. —welfen, —wulven.

Verwelfsel, **verwulfsel**, o. —welfsels, —wulffels.

Verwelken, ik heb en het is —welkt; —**ing**, v. *De bloemen —*, verflensen; *de schoonheid gaat —*, haar frischheid verliezen.

Verwelkomen, ik heb —welkomd; —**ing**, v. *Een logé, een vriend —*, welkom heeten.

Verwelven, **verwulven**, ik heb —welfd

(—wulfd). Een kelder —, met een gewelf dekken.

Verwennen, ik heb en ben —wend; —ing, v. Een kind —, bederven door toegevendheid.

Verwenschen, ik heb —wensch; —ing, v. Iem. pogingen —, vervloeken, naar de maan wenschen.

Verweren (zich), ik heb mij —weerd; —weerder, m.; —wering, v.; —weerschrift (apologie), o. Hij verweerde zich als een leeuw, verdedigen, weerstand bieden.

Verwerken, ik heb —werkt; —ing, v. Een miljoen steenen —, vermetselen; gij moet die leerstof goed —, in u opnemen.

Verwerpelijk, bn. Een —stelsel; dat voorstel is niet —.

Verwerpen, ik —wierp, heb —worpen; —ing, v. Een wetsvoorstel —, niet aannemen, afstemmen.

Verwerven (verkrigten), ik —wierf, heb —worven; —ing, v.

Verwezenlijken, ik heb —wezenlijkt; —ing, v. Moge al wat gij wenscht verwezenlijkt worden! werkelijkheid worden.

Verwiggelen, ik heb —wiggeld. Een lossen tand —, een paal —, heen en weer bewegen.

Verwijderd, bn. Een —geraas, op afstand.

Verwijderen, ik heb —wijderd; —ing, v. Verschil van gevoelen houdt hen van elkaar verwijderd, gescheiden; iemand uit zijn huis —, den toegang ontzeggen.

Verwijfd (verwekelijkt), bn.; —heid, v.

Verwijl (uistel), o. gmv. Zonder —, terstond.

Verwijlen (verpoozen), ik heb —wijld.

Verwijft (berisping), o. —en.

Verwijten, ik —weet, heb —weten; —ing, v. Ik heb mij niets te —; de pot verwijt den ketel dat hij zwart ziet, de een verwijt den ander een zelfde gebrek.

Verwijzen, ik —wees, heb —wezen; —ing, v. Ik heb hem naar mijn vader verwezen, zonden; iem. in de kist van een proces —, veroordeelen.

Verwikkelen (verwarren), ik heb —wikkeld; —ing, v. In een samenzwering —; de verwikkelingen in 1830 met België.

Verwilderd (woest, ruw), bn.; —heid, v. Een —e blik, —struikgewas, d. i. ineenegegroeiende ranken.

Verwilderen, ik heb en ben —wilderd; —ing, v. Honden en paarden — in volle vrijheid, worden wild, ontembaar.

Verwinnen (overwinnen), ik —won, heb —wonnen; —aar, m.; —ing, v.

Verwinteren (den winter doorbrengen), ik ben —winterd; —ing, v.

Verwisselen (ruilen), ik heb en ben —wisseld; —aar, m.; —baar, bn.; —ing, v. Van kleeren —, van paarden —, van kleur —, veranderen.

Verwittigen (doen weten), ik heb —wittigd; —ing, v. De ontvanger verwittigt u, enz., maakt bekend, onderricht.

Verwoed (razend, dol), bn. en bw.; —heid, v.

Verwoesten, ik heb —woest; —er, m.; —ing, v. Een stad —, te gronde richten, uitplunderen, vernielen; zijn geluk —.

Verwonderen (verbazen), ik heb —wonderd. Uw wegblijven verwondert mij; koning Frederik verwonderde aarde en hemeltrans (Bild.).

Verwondering, v. gmv.; —steeken (uitroepingsteeken), o. —s.

Verwonderlijk, bn. en bw. Een —geval, vreemd, zonderling; hij sprak —.

Verwonen, ik heb —woond. Ik verwoon hier duizend gulden, d. i. aan huur geven; om er 't strafjaar te —. (Staring), wonende door te brengen.

Verwouwing (overwonnene), m. en v. —en; voor het v. ook —e.

Verworden (wil worden, bederven), het —werd, is —worden; —ing, v.

Verworpen, verwurgen (de keel dicht snoeren), hij heeft —worgd (—wurgd); —worging (—wurging), v.

Verworping (ellendige, gevallen), m. en v. —en; voor het v. ook —e.

Verworpen (verachtelijk, laag), bn.; —heid, v. **Verwricken**, ik heb —wrikt; —ing, v. Een paal —, al wrikkende of schokkende bewegen; den voet —, uit het gelid vallen, schokken.

Verwringen, ik heb —wringt; heb —wrongen; —ing, v. Een zaak —; de bet. van een woord —, verdraaien, veranderen.

Verwulft, verwulfsel, o. —s, —en. Zie **Verworpen**. Zie **Verworpen**. [welf, enz.

Verzachten, ik heb en het is —zacht; —ing, v. De pijn —, het leed —, verlichten, verminderen; de scherpte eener uitdrukking —, matigen.

Verzachtend, bn. Een —vocht, een —e uitdrukking, —e omstandigheden.

Verzaden, ik heb —zaad; —ing, v. De hongerrigen —, volop voeden; de maag —, vullen; vochten — met zout, nat. er zooveel zout bijdoen als kan.

Verzadigen (verzaden), ik heb —zadigd; —ing, v.

Verzaken (verloochenen), ik heb —zaakt; —er, m.; —ing, v. Zijn geloof —, zijn plicht —; kleur —, troef —, valsch spelen.

Verzamelen (bijeengaren), ik heb —zameld; —aar, m.; —plaats, v. De trom tot —roeren; de soldaten gingen zich daar —; hij werd tot zijn vaderen verzameld, in den grafkelder bijgezet.

Verzameling (menigte, hoop), v. —en. De Hollandsche jongen maakt in 't voorjaar een — van eieren. (C. O.)

Verzanden, het is —zand; —ing, v. Een haven kan —, volloopen met zand; landen — en zanden verlanden, spreekw. de tijd brengt groote veranderingen.

Verzeeuwd (zeeziek), bn. w. g.

Verzegelen, ik heb —zegeld; —aar, m.; —ing, v. Hij liet de nalatenschap —, er de zegels op leggen.

Verzekeren, ik heb —zekerd; —aar, m.; —ing, v. Zijn leven —, een levensverzekering sluiten; de openbare rust —, zeker maken; zich —, zich overtuigen; ik wil mij daarvan —.

Verzellen, ik heb —zeld. Iem. op reis —, met hem gaan; dat gaat verzeld van groote onaangenaamheden, gepaard met.

Verzelschappen (verzellen), ik heb —zelschapt.

Verzenden, ik —zond, heb —zonden; —er, m.; —ing, v. Koopwaars, brieven, geld —, ergens heen zenden; groote verzendingen naar het buitenland, export.

Verzenen (hielen), v. mv. De — tegen de prikkels slaan, Bijb. tot eigen schade verzetten: U tegen Gods wil te verzetten is —.

Verzenen, ik heb —zengd; —ing, v. Het haar —, licht schroeien; de verzengde luchtstreek.

Verzenlijmer (rijmelaar), m. —s; —lijmerij, v.; —lijmster, v. —s; —maakster, v. —s; —maker, m. —s; —makerij, v.

Verzet (*rust, verpoozing*), o. *Ik doe dit voor mijn —; hij gaf mij zijn horloge voor —*, pand.

Verzetje (*uitspanning, afleiding*), o. —s. *Ik moet eens een — hebben.*

Verzilveren, ik heb —zet; —ing, v. *Verzet die kast eens, op een andere plaats; diamanten —, anders inzetten; hij tracht zijn droefheid te —, verdrijven; ik kan het niet —, vergeten.*

Verzien (*niet zien, voorbijzien; verwedden*), ik —zag, heb —zien. *Ik verzie er een gulden onder.*

Verzilveren, ik heb —zilverd; —aar, m.; —ing, v. *Een armband —, met een laagje zilver overtrekken; effecten —, te gelde maken.*

Verzinnen (*uitdenken*), ik —zon, heb —zonnen; —ner, m.; —sel, o. *Logens —, verdichten; een plan —.*

Verzoek (*aanzoek, vraag, bede*), o. —en.

Verzoeken (*vragen, een verzoek doen*), ik —zocht, heb —zocht; —er, m.; —schrift, o. *Iem. —, uitnoodigen; iem. — tot, beproeven; leid ons niet in verzoeking, beproeving, bekoring.*

Verzoedag, m. —en. *Groote —, algemeene vasten- en boetedag bij de Israëlieten.*

Verzoenen (*bevredigen*), ik heb —zoend; —er, m.; —ing, v.

Verzoenend, bn. *Een — woord, bevredigend, de vriendschap herstellend.*

Verzoeten, ik heb —zoet; —ing, v. *Moog' de hoop ons leed —! verlichten, minder zwaar maken; geld verzoet den arbeid, minder onaangenaam d. i. licht maken.*

Verzorgen, ik heb —zorgd; —er, m.; —ing, v. *Een zieke —, een huisgezin —, onderhouden; een dochter —, haar uithuwen; zijn bedienden —, bedenken in zijn testament.*

Verzot, bn.; —heid, v. *Zij is — op bloemen, zeer ingenomen met, verliefd op.*

Verzuchten, ik heb —zucht; —ing, v. *Zij — naar de lente, smachten, haken.*

Verzuim, o. —en. *Dee het zonder —, uitstel: het — is niet groot, verwaarloozing.*

Verzuimen (*zalaten*), ik heb —zuimd; —ing, v.

Verzwakken, ik heb en ben —zwakt; —ing, v. *De koorts zal u —, zwak maken, doen afnemen; een dijk, een dam, een fundament —.*

Verzwaren, ik heb en het is —zwaard; —ing, v. *Een dijk —, zwaar, sterker maken; dat zal uw schuld —, erger maken.*

Verzwicken (*verstuiken*), ik heb —zwikt; —ing, v. *Ik heb mijn voet verzwikt.*

Verzwinden (*verdwijnen*), ik —zwond, ben —zwinden. *De nevel gaat —, alle hoop is verzwinden.*

Vesper (*namiddagdienst bij R. K.*), v. —s. *De Siciliaansche —, oproer op Sicilië (1282).*

Vest (*vesting*), v. —en. *Velen vonden hun dood in de —, stadsgracht.*

Vest (*kleedingstuk*), o. —en.

Vesten (*vestigen*), ik heb gevest. *De aandacht —, bepalen, trekken.*

Vestibule (*voorhof, ingang van een gebouw*), v. —s.

Vestigen, ik heb gevestigd; —ing, v. *De aandacht —, de oogen —, den blik —, zijn hoop op God —; zijn verblijf ergens —.*

Vesting (*een versterkte en onmuurde stad*), v. —en.

Vet, o. gmv. *Iem. zijn — geven, laken, berispen; het — is van den ketel, de winst is heen.*

Vet, bn.; —heid, v. *Een —te os, een —varken; het oog des meesters maakt het paard —, toezicht op eigen zaken is voordeel; die kip*

is zoo — als modder; het —te der aarde genieten, in weelde leven.

Veter (*koord met nestel*), m. —s. *Een rijjlaars met een —.*

Vetaraan (*een oud of uitgediend soldaat*), m. —anen.

Veteren, ik heb geveterd. *Ik zal mijn laarzen even —, toerigen. Iem. —, bekijken.*

Veterinair (*veeartsenijkundig*), bn. —e school, veeartsenijschool.

Veigans (*wilde gans van Australië*), v. —ganzen.

Veto (*ik verbied, geef mijn toestemming niet, verwerp; ik keur af*).

Veto (*het verbod, de verwerping*), o. —'s. *Het recht van —, het recht eens vorsten om de kracht der wetten te schorsen.*

Vettewarier (*koomenijnsman*), m. —s. *Hij is een —, verkooper van vette waren, olie, kaarsen, enz.*

Vettig (*smerig*), bn.; —heid, v.

Vettik (*veldsla*), v. gmv. gev.

Vetweiden, ik heb gevetweid; —er (*weefokker*), m.; —erij, v.

Vetzak (*persoon*), m. en v. —ken. gmv.

Veulen (*jong paard, ezel*), o. —s.

Vexatie (*kwelling; plagerij; onrecht*), v. —tiën, —ties.

Vexeren (*kwellen, plagen, afpersen; onrecht aandoen*).

Vezel (*haartje, spiertje*), v. —en. —s.

Vezelig (*vol vezels*), bn.; —heid, v.

Vezenen, ik heb gevezikt. *Wat zit je toch te —, fluisteren, ook rafelen.*

Viaduct (*boogbrug*), v. —en.

Viaticum (*teerpening; bij de R. K. het sacrament der stervenden*), o. —s.

Vibratie (*trilling*), v. —tiën, —ties.

Vibreeren (*trillingen maken, trillen*).

Vicariaat (*ambt van een vicaris*), o. —aten.

Vicaris (*plaatsbekleeder, bestuurder, hulpgeestelijke*), m. —sen.

Vice (*onder, plaatsvervangend*), bw.

Vice-admiraal, m. vice-admiraals.

Vice-consul, m. vice-consuls.

Vice-president, m. vice-presidenten.

Vice versa (*heen en terug*), bw. uitdr.

Vicious (*ondeugend, zedeloos; fig. gebrek- kig*), bn. *Een vicious cirkelgang. B.v. Onlust leidt tot het leveren van slordig werk; die slechte uitkomst vermeerdert weer den tegenzin in 't werk, enz.*

Vicomte (*edelman, adell. titel*), m. —s.

Vicialie, **vicialie** (*eetwaar, leeftocht*), v. —iën.

Victoria (*godin der overwinning*), v. gmv.

Victoria (*soort van rijtuig*), v. —s.

Victoria regia (*waterbloem met reusachtige bladeren uit Virginie*), v. —s.

Victorie (*overwinning*), v. —riën, —ries.

Vicialie, v. —iën. *Zie Vicialie.*

Vicialieeren (*een schip van leeftocht voorzien*).

Vide! **videatur** (*zie! zie na! slu op!*)

Videtur (*het schijnt, drinkt. Zijn — geven, zijn gevoelen geven.*

Vidi (*ik heb het gezien*).

Vidimatie (*bekrachtiging*), v. —s, —tiën.

Vier, telw. (als zn.), v. —en.

Vierde (*ranggetal*), bn.; —half (= $\frac{3}{2}$), bn.; —ndaagsch (*de —e koorts*), bn.; —part, o. —en.

Vierderhande, —lei (*soort*), onverb. bn.

Vieren, ik heb gevierd; —ing, v. *Feest —, Kerstmis —, zijn verjaardag —; den teugel —, laten schieten; het —, inwilligen; den*

kabel —; het vliegertouw —; een gevierde naam, geroemd, geprezen.
Vierendeel (het vierde deel), o. —en. Een — uurs; een — jaars.
Vierendeelen, ik heb gevierendeeld. Een os —, in vier stukken hakken; iem. —, oude lijfstraf, hem in stukken kappen.
Vierhoek (meetskundige figuur), m. —en.
Vierkant (regeln. vierhoek), o. —en.
Vierkant, bn. en bw. Een — park, een — e tafel; de jongen is nog wat —, ploomp; iem. het — e gat wijzen, de deur uitzenden; iem. — de deur uitgooien.
Vierkantig (vierkant), bn.
Vierkleurig, bn. — e bloemen.
Vierledig, bn. Een — onderwerp, spraak; een — e grootheid, wisk.
Vierlooper (takel), m. —s.
Vierponder (kogel, kanon), m. —s.
Vierschaar (rechtbank), v. —scharen. De — spannen, recht gaan spreken.
Vierspan, o. —nen. Hij rijdt met een —, met vier paarden voor de koets.
Viersprong (kruisweg), m. —en.
Viertijd (vacantie), m. gmv. — aan de Vijft geschenken. (Staring), rusttijd, vacantie.
Viervoet, m. Ik kwam te —, te paard, ook in galop, snel.
Viervoeter (paard, hond), m. —s.
Viervorst, m. —en. Herodes was een —, ondergeschikt vorst, over een vierde der provincie.
Viervorstendom, o. —men.
Vies, bn.; —heid, v. Een vieze dienstbode; een — praatje, vuil; ik ben er — van, afkeerig; hij valt niet —, is niet erg kieskeurig.
Viezevazen (grillen, kuren), v. mv.
Viezigheid, v. gmv.
Vigilant (waakzaam), bn.
Vigilante (huurrijtuig), v. —s.
Vigilantie (waakzaamheid, vlijt, ijver), v. gmv.
Vigileeren (waakzaam zijn; vlijtig acht op iets te geven).
Vigiliën (dag of avond voor hooge R.K. feestdagen), v. mv.
Vignet (plaatje tot sieraad in een boek, eig. wijngaardblaadje), o. —ten.
Vigoreus (krachtig, sterk, vroolijk, frisch), bn.
Vigueur (kracht), v. In —, van kracht; onder — der wet, uit kracht van de wet.
Vijand, m. —en. Hij is mijn —, tegenstander; een — van leugentat, van het spel, van den drank; de — kwam aanrukken; de — des menschen, de duivel; de booze —.
Vijandin, v. —nen. Zij is mijn —; zij is een — van kwaadspreken.
Vijandschap, v. —pen. In — leven, in slechte verstandhouding, afkeer.
Vijf, telw. (als zn.), v. vijven. Gem. Geef me de —, de hand.
Vijfde (ranggetal), bn. De — maand is Mei.
Vijfhoek (meetskundige figuur), m. —en.
Vijfhonderd, telw. Hier zijn — gulden.
Vijfje (geldstuk), o. —s. Ik gaf den conducteur mijn —, d. i. foorfje, 25 cts.
Vijfponder (kogel, stuk geschut), m. —s.
Vijftien, telw. —en. Wij waren met —en.
Vijftiende (ranggetal), telw.
Vijftiger, m. —s. Een nog krachtige —, men van vijftig jaar.
Vijftigponder (gewicht), m. —s.
Vijfwouder (vlindertje), m. —s. Ook: **Wiewouder**.
Vijg (Oostersche vrucht), v. —en. Ook: paarde-

Vijgeblad, o. —eren.
Vijl (werktuig), —en.
Vijlen (werken met een vijl), ik heb gevijld; —ing, v.; —sel, o.
Vijver (gegraven omsloten water), m. —s.
Vijzel (stampvat), m. —s.
Vijzel (windas, schroef), v. —s.
Vijzelen (opwinden; fig. opheffen), ik heb gevijzeld.
Vijzelmolen (watermolen zonder scheprad, maar met een tongschroef), m. —s.
Vilderij (man die paarden enz. vilt), m. —s.
Vilderij (het villen), v. —en.
Villa (buitenverblijf, landelijk gelegen heerenhuis), v. —s; villatie, v. —s.
Villen (de huid afstroopen), ik heb gevild. Ik ben daar gevild, afgezet, bedrogen.
Vilt (stof voor hoeden en pantoffels), o. —en.
Vim (honderdtal), v. —men. Een — hout, een — rogge, d. i. honderd en vier bossen.
Vin (zwemwiel), v. —nen.
Vinaigre (azijn), m. gmv.
Vinden, ik vond, heb gevonden; —er, m. Ik vind het koud; iets —, uitdenken; het met iem. kunnen —, in harmonie leven.
Vindicatie (wraakneming, wreking; bevestiging; gerechtelijke toebereiding), v. —van eer, hereisch.
Vindicatief (wraakzuchtig, straffend), bn.
Vindicceeren (wreken, straffen: redden, bevrijden; gerechtelijk terugvoorden).
Vinding (ontdekking, uitvinding), v. gmv.
Vindingrijk, bn. —heid, v. Een — man, geestig, vernuftig; een — e geest.
Vinger, m. —s, —en. Hij heeft lange —s, hij is oneerlijk; men kijkt hem daar op de —s, scherp op iem. letten; ik ben bij hem de —s naast den duim, zijn onmisbare, zijn vertrouweling; iem. op de —s tikken, berispen, een fout aanwijzen; men wijst hem met de —s na, hij is in opspraak; iets door de —s zien, oogluikend toelaten, vergeven; ik kan hem om den —winden, ik kan met hem doen wat ik wil; iem. of iets met een natten — kunnen besloopen, hij is dichtbij, aanwezig: de twee —s opsteken, zweren, een eed afleggen; iem. den — op den mond leggen, hem het zwijgen opleggen; als men hem den — geeft, neemt hij de geheele hand, hij is aanmatigend, hij gaat te ver.
Vingerhoed, m. —en; —skruid (een leeuwenbekachtige giftplant), o. gmv.
Vingerling (ring), m. —en. vero.
Ving-et-un (een en twintig; zeker hazardspel met Fransche kaarten), o. gmv.
Vink (zangvogel), m. —en.
Vinken (ter vinkenjacht gaan), ik heb gevinkt; —er (vinkenwanger), m. —s.
Vinkenbaan (vangplaats), v. —banen; —ei, o. —eieren; —nest, o. —en; —slag (knip), o. —slagen.
Vinkeslag (het slaan, de zang), m. gmv.
Vinnig, bn. en bw.; —heid, v. Een — woord, scherp, bijtend; de visscher met zijn — mes. (Hofdijk), d. i. scherp.
Viola di gamba (de knieviool, een bas), muz.
Violatie (schending), v. —s, —tiën. Met — van het recht.
Violeeren (schenden, verkrachten).
Violet (schops), bn. — is de kleur van een R. K. bisschopsgewaad.
Violet (bloem, wilde viool), v. —ten.
Violier (bloem), v. —en.

Violine (de gewone viool), v. —'s, muz.
Violist (*violospeler*), m. —en.
Violoncel (*snaarinstrument, basviool*), v. —s.
Violoncellist, m. —en.
Viool (*bloem*), v. violen.
Viool (*wedel*), v. violen.
Virago (*manlijk, helleveeg, krachtig vrouws-persoon*), v. —'s.
Virginiteit (*maagdelijkheid*), v. gm.v.
Virtuoos (*kunstmeester, bijzonder in de muziek*), m. —ozen.
Virtuositeit (*meesterschap in de kunst*), v. gm.v.
Visa (*teekening voor gezien*), o. —'s.
Vis-à-vis (*tegenover*), bw.; als zn. (*zitplaats tegenover een ander; rijtuig met twee zitbanken tegenover elkander*), v. (persoon), m. en v.
Visch (als voorwerp), m. vissen; (als stof), v. gm.v. De snoek is een —; houdt gij van —?
Vischrecht, o. gm.v. Het — in deze wateren behoort aan dat kasteel.
Vischrijk, bn.; —heid, v. Een —e vijver.
Vischwater, o. —s, —en.
Vischwijaantal (*platte taal*), v. gm.v.
Viseeren (*beschouwen; voor gezien teekenen; mikken, op iets doelen*), v. gm.v.
Visibel (*zichtbaar, gereed, gekleed*), bn.
Visie (*gezicht, inzage*), v. De plannen liggen ter —.
Visioen (*gezicht, droombeeld, spook*), o. —en.
Visitatie (*een bezoek: nazoeking, onderzoeking*), v. —tijen, —ties.
Visite (*bezoek: geneeskundig bezoek*), v. —s.
Visiteeren (*bezieligen, bezoeken, onderzoeken*). De douanen zullen den trein —.
Visitekaartje (*naamkaartje, dat voor een bezoek geldt*), o. —s.
Visiteur (*bezoeker, nazoeker, onderzoeker; ambtenaar bij de in- en uitgaande rechten*), m. —s.
Vissen, ik heb gevischt. Naar iets —, fig. iets trachten te weten te komen; achter het net —, te laat komen; in troebel water is het goed —, waar verwarving is doet een oneerlijk man zijn voordeel; elk vischt op zijn getij.
Visscher, m. —s.
Visscherij, v. —en. De groote —, haringvangst.
Visscherman, m. —lui.
Vista (*op zicht*), o. Een wissel op —; zingen of spelen à prima —, op het eerste gezicht.
Visum (*het geziene, de aamblick*), o. gm.v.
Visum repertum (*geneeskundig verslag van de bevinding*), o. gm.v.
Vita (*het leven*), v. Attestatie de —, akte of bewijs van leven; — brevis, ars longa, het leven is kort, de kunst is lang.
Vitaal (*tot het leven behoorend*), bn.
Vitesse (*snelheid; ook sneltrain*), v. —s.
Vitlust (*bedilzucht*), m. gm.v.
Vitrine (*glazen uitstaltast*), v. —s.
Vitriool (*zwavelzuur*), v. en o. gm.v.
Vitse (*een wikkelboom*), v. —n.
Vitten (*kleingestig bedillen*), ik heb gevist; —ter, m.
Vitterij, v. —en.
Vitlucht (*vitlust*), v. gm.v.
Vivace (*levendig, vurig*), v. muz.
Vivaciteit (*levendigheid*), v. gm.v.
Vivat (*hij of zij leve!*), bw.; (als zn.) o. —s.
Vivisectie (*ontleding van levende dieren*), v. gm.v.
Vivres (*levensmiddelen*), v. mv.
Vizier (*Turksche eerste minister*), m. —en, —s.
Vizier (*nikplaatje aan een geweer; ook een*

opening aan een helm voor de oogen), o. —en.
—korrel, v. —s; —klep, v. —pen.
Vla (*Limb. baksel*), v. vlaas. Zie **Vlade**.
Vlaag (*buil*), v. vlagen. Een regen—; een van toorn, krankzinnigheid, razernij, aanval; bij vlagen, bij tusschenpozen.
Vlaak (*teenen horde, op welke men de wol slaat*), v. vlagen.
Vlaamsch, bn.; (als zn.) o. De —e taal, de —e zeden.
Vlade, vla (*vruchtengebak*), v. —den, vlaas.
Vlag, v. —gen. De — dekt de lading, de naam des schrijvers redt het werk; met — en wimpel iets winnen, d. i. eervol; dat staat als een — op een modderschuit, die opschik is ongepast.
Vlag (*plantgewas op het water*), o. gm.v.
Vlaggen, ik heb gevlagd. Met dat feest zullen we allen —, de vlag uitsteken.
Vlaggendeok, o. gm.v.; —kaart, v. —en; —kist (*ter bewaring der vlaggen*), v. —en.
Vlaggeschip (*admiraalsschip*), o. —schepen; —stok, m. —ken; —touw, o. —en.
Vlak (*vlak, smet*), v. —ken.
Vlak (*vlakke*), o. —ken. Het hellend —.
Vlak, bn.; —heid, v. Een — terrein, niet heuvelachtig; op het — der baren, op zee.
Vlak, bw. Hij woont — bij 't station, juist, onmiddellijk bij.
Vlaken (*wol kloppen*), ik heb gevlaakt.
Vlakken (*bevlekkeren*), ik heb en het is gevlaakt.
Vlakken (*effen maken*), ik heb gevlaakt.
Vlakkig, bn. Wat is dat —! vol vlekken in de kleur.
Vlakte, v. —n. Het onweer woedde in de —, vallei; wat een onmetelijke —! uitgestrektheid.
Vlam, v. —men. Vuur en —spuwen, vreeselijk uitvallen; de — der liefde, gloed.
Vlammen, ik heb gevlamd. Zijn oogen — van toorn, flikkeren, schitteren.
Vlas (*plant*), o. —sen.
Vladdotter (*plant*), v. gm.v.
Vlaskop (*persoon met vlassige haren*), m. en v. —pen.
Vlassen, ik heb gevlast; —er, m. Marco vlaste op de groente (Staring), loeren op, belust zijn op.
Vlassig (*als vlas*), bn. — haar.
Vlecht, v. —en. Wat mooie vlechten! haartressen.
Vlechten, ik vlocht, heb gevlochten; —er, m.; —ing, v.; —sel, o.; —werk, o. Het haar —; manden —; zedenlessen in een verhaal —, te pas brengen.
Vledermuis, vlermuis, v. —muizen.
Vleesch, o. vleezen. Men at er drie vleezen; des —es; vleezig, bn. Een —e kip; het ga u naar den vleeze, stoffelijk wél.
Vleien (*mooi praten*), ik heb gevleid; —er, m.; —erij, v. —en.
Vleierend, bn. Een — woord, een — getuigenis, streelend, behaaglijk.
Vleizucht, v. gm.v.
Vlek (*vlak of smet*), v. —ken. Een — op een prachtplaat.
Vlek (*dorp*), o. —ken.
Vlekkeloos, bn. en bw.; —heid, v. Een —ooze naam, zonder vlek of smet; —rein.
Vlekken (*bezoedelen*), ik heb en het is gevlekt.
Vlerk (*vleugel*), v. —en.
Vlet (*plaatboord vaartuin, een praam*), v. —ten.
Vletten (*turf stapelen; varen met een vlet*), ik heb gevlet; —ter, m.
Vleug (*flikkering*), v. —en. Een —je van herstel. (De Génestet), kort oogenblik.

Vleugel (*wiek*), m. —en, —s.
Vleugelen (*de armen binden*), ik heb gevleugeld. *Wat vogel brengt ge dus gekneveld en gevleugeld?* (Vondel).
Vlieboot (*zeeschuit*), v. —en.
Vlieden (*vluchten*), ik vlood, ben gevloeden.
Vlieg (*insect*), v. —en.
Vliegen, ik vlog, heb en ben gevlogen.
Vliegensvlug (*zeer snel*), bw. *Zich — uit de voeten maken*.
Vliegvangertje (*plant*), o. —s.
Vlieger (*speeltuig*), m. —s.
Vlier (*plant*), v. —en.
Vliering (*bovenzolder*), v. —en. [vacht.
Vlies, o. —zen. *Het gulden —*, d. i. de gouden
Vliesvleugelig, bn. *Een glazenmaker is een — insect*, met vier vliezige vleugels.
Vliet (*stroomend water*), m. —en.
Vlieten, het vlood, is gevloten. *Het bloed vliet uit de wonde*. (Bild.), vloeit; *het water vliet naar zee*, stroomt.
Vlijen (*voegen, schikken*), ik heb gevlijd; —ing, v. *Turnen —, steenen —; de hond vlijt zich op de mat*.
Vlijm (*laatijzer, lancet*), v. —en.
Vlijmen (*met een vlijm openen*), ik heb gevlijmd. Fig. *doorsnijden: Dat vlijmt mijn hart*.
Vlijft (*ijver*), v. gmv.
Vlijftig, bn. en bw. *Een — ambtenaar; — werken*.
Vlinder (*kapel, insect*), m. —s.
Vloed (*het opzetten van 't water*), m. —en. *Ebbe en —*.
Vloeien (*vlieten, zacht stroomen*), het heeft gevloeid.
Vloeiend, bn. en bw.; —heid, v. —e taal, — spreken, niet haperen.
Vloeistof, v. —fen. *Water, melk is een —, wat vloeien kan*.
Vloek (*verwensching*), m. —en.
Vloekbeest (*vloeker*), o. —en. *Die officier is een echt —*.
Vloeken, ik heb vloekt; —er, m. *Die man is altijd aan 't —; hij vloekte zijn zoon, verwenschen den vloek uitspreken over*.
Vloer (*bodem, grond*), m. —en.
Vlok, v. —ken. *Een — wol, een — sneeuw*, afgescheiden deeltje.
Vlonder (*houten bruggetje, slootplank*), m. —s.
Vloot (*insect*), v. vlooiën.
Vlooiën (*vlooiën vangen*), ik heb gevlooid.
Vloot (*verzameling van schepen*), v. vloten. *Een — van honderd zeilen; een — werd uitgerust*.
Vloot, v. —vloten. *Een botervlootje* (kommetje, bakje), *een azijnvlootje, een melkvlootje*.
Vlos (*vloesijde*), o. gmv.
Vloszijde (*vlokkige zijde*), v. gmv.
Vlot (*balken, palen, planken onderling verbonden*), o. *Er kwam een groot — de rivier af*.
Vlot, bn. en bw. *Het schip is weer —, drijvende; de man spreekt —, rad, vloeiend*.
Vlotgras (*zwenkgras*), o. gmv.
Vloffen (*drijven*), het heeft gevlot. *Het werk wil niet —, van de hand*.
Vlouw (*net voor de snijpangst*), v. —en.
Vlucht, v. gmv. *Het leger sloeg op de —; een hooge — nemen*, fig. *verheven zijn in dicht of proza; ter —, inderhaast*.
Vluchteling, m. en v. —en; voor het v. ook —e.
Vluchten (*vlieden, ontvluchten*), ik ben gevluht.
Vluchtig, bn.; —heid, v. — zout, dat in de lucht verteert, oplost; *een —e blik, snelle, voorbijgaande*.

Vlug (*snel*), bn. en bw.; —heid, v.
Vlugschrift (*brochure*), o. —en.
Vocaal (*klinkletter*), v. —alen.
Vocaal (*tot de stem behoorende*), bn. *Vocale muziek*.
Vocabulaire, vocabularium (*alphabetische lijst van woorden*), o. —s.
Vocatie (*de roeping; het beroep, ambt*), v. —s, —tiën.
Vocatief, vocativus (*spraak. de aanspreking*), m. —tieven.
Vocht (*vloeibare stof*), o. —n.
Vochten, ik heb gevocht. *Wasch- of strijkgoed —, nat maken, besprenkelen*.
Vochtig (*klam, niet droog*), bn.; —heid, v. *Een — huis*.
Vod, vodde (*oude lap*), o. —den. Fig. *Dit dichtje is een —, prul, nietswaardig*.
Vodderij (*lompen; fig. prulwerk*), v. —en.
Vodderwerk (*prulwerk*), o. gmv.
Voddig, bn. en bw.; —heid, v. *Een — boekje, een — schildertje, onbeteekenend*.
Voeden (*voedsel geven*), ik heb gevoed. *Een kind —; hoop, tiefde, haat, wraak —, koesteren, kweken*.
Voeder, voer (*voedsel van 't vee*), o. gmv.
Voederen, voeren (*te eten geven*), ik heb gevoerd en gevoerd. *De kippen —, het vee —*.
Voeding (*het voeden*), v. gmv. *Tot — van het lichaam, onderhoud; een —skanaal*, dat water aanvoert.
Voedsel (*voeding, onderhoud*), o. gmv.
Voedster (*min*), v. —s.
Voedsteren (*opkweken*), ik heb gevoedsterd.
Voedsterheer (*fig. beschermer*), m. —en; —kind, o. —eren; —ling (*voedsterkind*), m. en v. —en; voor het v. ook —linge. *Een —ling der muizen, dichter*.
Voedzaam, bn.; —heid, v. *Een —zame spijs*, veel voedende bestanddeelen bevattend.
Voeg (*naad, reet*), v. —en. *Deze —en in den muur zijn ondiep*.
Voeg, v. gmv. *In hier —, op die wijze*.
Voegen, ik heb gevoegd. *Den voorgevuld hebt gij nog te —, den tuinmuur —, fijne kalk tusschen de naden strijken; wat hebt ge hier nog bij te —?*
Voegwoord (*spraak. rededeel*), o. —en.
Voegzaam (*passend, betamelijk*), bn.; —heid, v.
Voelbaar (*tastbaar*), bn. Fig. *klaar, duidelijk*.
Voeldraad (*voelhoorn, voelspriet*), m. —draden.
Voelen (*betasten, gevoelen*), ik heb gevoeld; —er, m.; —ing, v. *Iem. den pols —, pijn in den arm —; ik voel, dat gij gelijk hebt, begrijpen; wie niet hooren wil moet —, de ongehoorzame moet gestraft worden*.
Voelhoorn, —horen (*spriet*), m. —s.
Voelspriet, m. —en. *De —en van een kever*.
Voer (*wagenvrucht*), o. —en.
Voer (*voedsel*), o. gmv. Zie **Voeder**.
Voeren (*vervoeren, brengen*), ik heb gevoerd. *Zij voerden hem naar het schip; oorlog —, het woord —, het bevel —, iets in het schild —, beoogen, ten doel hebben*.
Voeren (*van binnen bekleeden*), ik heb gevoerd. *Een japon —, een winterjas —, een gordijn —*.
Voering, v. —en. *De — van mijn jas is stuk; is dat zijden —?*
Voet, m. —en. *Wij gaan te —, wandelend; een. Amst. voet, een maat van 0,284 M.; een. Rijnlandsche —, een maat van 0,314 M.; een. versregel van 6 —en, Alexandrijn; een. regel*

van 5 voeten, hexameter; *bij iem. een wit —je hebben*, in de gunst staan; *iem. den —lichten*, onderkruipen, uit zijn ambt doen gaan om zelf zijn plaats in te nemen; *op gemeenzamen —*, op — *van oorlog*, op — *van vrede*, op — *van gelijkheid*, manier, verhouding; *op staanden —*, terstond; *zich uit de —en maken*, op den loop gaan; *op grooten — leven*, als rijke lieden leven; *iem. op den — volgen*, onmiddellijk, fig. nauwkeurig nagaan; *zijn geluk met —en treden*; roekeloos zijn, niet betrachten; *iem. iets voor de —en werpen*, verwijten; *de vijand kreeg in Zeeland vasten —*, zich ergens nestelen; *de zaken zullen op denzelfden — worden voortgezet*, manier, trant; — *bij stuk houden*, niet van het onderwerp afwaken; *iem. — geven*, inwilligen, de noodige vrijheid geven; *iem. den — dwars zetten*, tegenwerken.

Voeteeren (te voet gaan, loopen, een weg te voet afleggen), —der, m. vero.

Voeteineind, —einde, o. gmv. *Het — van een ledikant.*

Voetevel (podagra), o. gmv. Ook: *voetevel.*

Voetganger, m. —s; —gangster, v. —s.

Voetstoots (zooals de goederen voor de hand liggend bij den verkoop), bw. *Iets — verkoopen*, zonder uitstel, onmiddellijk, zonder te laten bekijken.

Voetveeg (mat), —vegen. *Iem. — zijn*, hem slaafs dienen.

Voetzoeker (stukje vuurwerk), m. —s.

Vogel, m. —en of —s. *Beter een — in de hand dan tien in de lucht; een slimme —*, man.

Vogelaar (vogelvangster), m. —s, —aren.

Vogelen (vogels vangjen), ik heb gevogeld.

Vogelvrij, bn. *Iem. — verklaren*, buiten de wet stellen.

Vogue (en) (in omloop, in zwang; gebrui-
voile (sluier), v. —s. [ketijk.]

Vol (gevuld; fig. volkrijk), bn. en bw.; —heid, v.

Volant (vederbal om te paletten; strook op een japon), m. —s.

Volbloed, bn. *Fig. met hart en ziel gezind, bv. Een — vrijhandelaar, een — liberaal.*

Volbloedig (sanguinisch), bn.; —heid, v. *Uw neef is erg —*, rijk aan bloed, heethoofdig.

Volbrengen (voleindigen), onr. ik —bracht, heb —bracht; —er, m.; —ing, v. *Het is volbracht*, een verheven taak is afgewerkt.

Volgaan (tevrede), bn.; —heid, v. *Uw patroon was — over u.*

Voldingen (ten einde brengen), ik —dong, heb —dongen. *Een voldongen feit*, een feit, boven allen twijfel.

Voldingend (afdoend, beslissend), bn. *Een — bewijs.*

Voldoen, onr. ik —deed, heb —daan. *Aan de verwachting —*, beantwoorden; *aan een belofte —*.

Voldoend, bn. en bw. —heid, v. *Een — examen afleggen*, toereikend, genoegzaam.

Vole (in het omber- of quadrillespel at de trekken halen), v. —s.

Voleinden, voleindigen (geheel voltooien), ik heb voleindigd; er, m.; —ing, v.

Volgeling (aanhanger, leerling), m. en v. —en; voor het v. ook —e.

Volgen, ik heb en ben gevolgd. *De politie is den dief gevolgd; Staring heeft hier den trant van Cats gevolgd.*

Volger (die volgt), m. —s, —en.

Volgzaam (gehoorzaam), bn.; —heid, v. *Een — karakter, gedwee.*

Volhardig, bn.; —heid, v. *Hij heeft het daar —*, druk.

Volharden, ik heb —hard; —er, m.; —ing, v. *In het goede —*, standvastig blijven; *nu moet gij —*, volhouden.

Volhouden, ik hield —, heb —gehouden; —er, —ing, v. *Een bewering —*, handhaven; *een karakter — in een tooneelspel of roman*, zich gelijk laten blijven; *houd vol tot het eind*, standvastig blijven, volharden.

Volière (vlucht, groote vogelkooi), v. —s.

Voljarig (meerderjarig, mondig), bn. w. g.

Volk, o. —en, —eren.

Volkkunde (ethnographie), v. gmv.

Volkenrecht (deel der staathuishoudkunde), o. gmv.

Volkomen (volmaakt), bn. en bw.; —heid, v. *Dat is — waar*, geheel en al; *gij zijt hier — vrij*, in alle opzichten.

Volkplanting (kolonie), v. —en.

Volkrijk, bn.; —heid, v. *Een — e buurt, een — e stad*, dichtbevolkt.

Volledig (voltallig, compleet, volkomen), bn. en bw.; —heid, v. *Een — eetservies; een — e bekentenis.*

Volleerd, bn. *Een — bedriegter; een — huichelaar*, d. i. sluw, doortraft.

Vollen (het laken in de volkom treden, laken bereiden), ik heb gevold; —ler, m.; —lerij, —ling, v.

Vollersaarde (een soort van vette klei), v. gmv.; —kuip, v. —en; —molen, m. —s; —werk, o.

Volmaakt, bn. en bw.; —heid, v. *God alleen is —*; *de — verleden tijd*, spraak, de vierde tijd; *een — ridder*, d. i. zonder vrees of blaam.

Volmacht (alle vrijheid tot handelen), v. —en.

Volmachtigen (alle macht geven), ik heb gevoldmachtigd.

Volmaken (volledigen, voltooiën, veredelen), ik heb —maakt; —ing, v.

Volmondig, bn. en bw. *Een — e bekentenis*, onbewimpeld rondborstig; *iets — bekenen.*

Volontair (vrijwilliger), m. —s.

Volprijzen, ik —prees, heb —prezen. *Gods werken zijn nooit volprezen*, naar hun volle waarde geprezen.

Volslagen, bn. en bw.; —duisternis, diepe, erge; *ze zijn — vijanden; hij is — gek.*

Volstaan, ik —stond, heb —staan. *Met deze verklaring kunt gij —*, voldoen.

Volstandig, bn. *Een — e weigering*, d. i. standvastig; *God zal — blijven tot den einde.*

Volstrekt, bn. en bw.; —heid, v. *De — e waarde der cijfers*, bepaalde; *een — e betekenis*; *een — e alleenheerschappij*, onbeperkt; *gij moet — komen*, noodzakelijk.

Voltallig, bn.; —heid, v. *Een — e vergadering*, d. i. alle leden zijn tegenwoordig.

Volte (volheid, fig. gedrang), v. gmv.

Volte (in de rijkunst zwenking, wending), v. —s.

Voltegeeren (kunstsprongen te paard maken, zwenkingen maken).

Voltegeur (springsoldaat, soldaat van de lichte infanterie, kunstrijder), m. —s.

Voltooiën, ik heb —tooid; —er, m.; —ing, v. *Het werk —*, voleindigen, geheel afmaken.

Voltrekken, ik —trok, heb —trokken; —ker, v.; —king, v. *Een huwelijk —*, sluiten; *een vonnis —*, uitvoeren.

Volubiliteit (radheid van tong), v. gmv.

Volumen (omvang, boekdeel, pak, rol, bundel), o. volumina.

Volumineus (groot van omvang, uit vele boekdeelen bestaande), bn.

Voluptueus (wulpsch, genot ademend), bn.

Volvoeren (uitvoeren, volbrengen), ik heb —voerd; —der, m.; —ing, v.

Volwassen, bn. Een — knaap, een — meisje, volgroeid.

Volzin, m. —nen.

Yomeeren (braken, overgeven).

Vomitief (braakmiddel), o. —tieven.

Vond, m. —en. Een aardige —, vinding, uitvinding, verzinsel, list.

Vondel (losse plankbrug), m. —s. Ook: **Vonder**.

Vondeling, m. en v. —en; voor het v. ook —e. Het kind werd te — gelegd; dit meisje is een —, d.i. gevonden kind.

Vondelingshuis, o. —huizen.

Vonder, m. —s. Zie **Vlonder**.

Vondst (het vinden, het gevonden), v. —en.

Vonk, v. —en. Het regende bij dien brand —en; een — van genie, greintje; ook de dieren hebben een —je van voor gevoel ontvangen. (Haafner).

Vonkelen (eigenl.), het heeft gevonkeld; —ing, v. Het vuur vonkelt in de smidse.

Vonken (beginnen te branden), het heeft gevonkt.

Vonnis (uitslag, rechterlijke beslissing), o. —sen.

Vonnissen, ik heb gevonnist. De dief werd gevonnist, er werd een vonnis over hem uitgesproken.

Vont (doopvat), v. —en. Een koperen —, een marmeren —.

Voogd, m. —en. Een vloot—, een slot—, een kerk—, bestuurder.

Voogdes, v. —sen. De moeder is de — der kinderen.

Voogdig (macht, gezag als voogd), v. —en.

Voois (zangwijs), v. vooizen. Een oud lied op een aangename —.

Voor, vore (greppel, rimpel), v. voren.

Voorafspraak (toespraak als inleiding), v. —spraken.

Vooralsnog, bw. Ik zal — niet beslissen, vooreerst.

Voorarm (onderarm), m. —en.

Vooravond, m. —en. Het was in den —, het begin van den avond. De — der Revolutie, tijd, onmiddellijk vóór de Rev. d. i. vóór 1789.

Voorbaat, v. gmv. In de — zijn, vooraf zorgen voor iets, voorkomen: ontwang bij — mijn dank, vooraf, van te voren.

Voorbarig (te vroeg, te haastig), bn. en bw.; —heid, v. Een — antwoord.

Voorbede (voorspraak), v. —n.

Voorbeding, o. —en. Onder —, voorbehoud.

Voorbeeld, o. —en. Ten — strekken; hij is een —; dat is zonder —, weerga; neem een — aan uw broeder; leeringen wekken, —en trekken.

Voorbeeldig (navolgenswaard), bn. en bw.; —heid, v.

Voorbehoedmiddel, o. —en. Een — tegen de cholera.

Voorbehoedsel, o. —s, —en.

Voorbehoud, o. gmv. Iets onder — mededeelen, melden, niet als zeker.

Voorhouden, ik behield —, heb —houden; —ing, v. Ik wil mij die rechten —, niet afstaan, voor zich houden.

Voorbereiden, ik heb —bereid; —er, m.; —ing, v.; —sel, o. Iem. op iets —, hem gaandeweg op de hoogte stellen.

Voorbericht (voorrede), o. —en.

Voorbeschikken, ik heb —beschikt; —ing (praedestinate), v.

Voorbode (verknodiger), m. —n. Men beschouwde een komeet als een — van naderend leed.

Voorboezem (polderwad), m. —s.

Voorburg, m. —en. Men wordt ten — uitgedreven. (Bild.), versterkt buitenwerk.

Voordacht, v. gmv. Ik deed, zei het met —, zonder —, al of niet opzettelijk.

Voordeel (winst, nut, profijt), o. —en. Elk zoekt zijn —; doe u — met deze ondervinding.

Voordeelig, bn. en bw.; —heid, v. Een —e koop, winstgevend.

Voordeur (straatdeur), v. —en.

Voordewind (gunstige wind), m. Een —, een glatte baan, de beste schaatsen die er zijn, zeg is daar zooveel kunst nu aan?

Voordewind, bw. Hij zeilt —, met gunstigen wind.

Voordezen (eertijds), bw.

Voordienen, ik heb —gediend; —er, m.; —ing, v. Deze diensbode zal aan den feestdich —, de spijzen opbrengen, aanbieden.

Voordoelen, onr. ik deed —, heb —gedaan. De kinderen leeren ook van —; hij zal zich goed —, zich presenteren: een servet —, voorbinden.

Voordracht, v. —en. Dit meisje heeft een goede —, zij reciteert goed; hij stond als eerste op de —, officieele lijst der candidaten.

Voordragen, ik droeg —, heb —gedragen. Een gedicht —, zeggen; zij zullen hem ter benoeming —.

Voorgaan, ik ging —, ben —gegaan. Goed — doet goed volgen! Plicht moet —. Onderwijzers moeten hun leerlingen — in het goede.

Voorgang (voorbeeld), m. gmv.

Vooranger, m. —s; —ster, v. —s. Hij is de — der gemeente; deze heer was hier in 't dorp mijn —, ik ben hem in zijn ambt opgevolgd.

Voorgebergte (kamp, hoogland), o. —n.

Voorgemeld, —genoemd (bovengemeld), bn.

Voorgerecht, o. —en. Zalm diende als —, inleidend gerecht.

Voorgevel (voorzijde), o. —s. Hij heeft een flinken —, d. i. neus, gmv.

Voorgeven (voorwenden), ik gaf —, heb —gegeven; —ing, v.

Voorgeven (bij spel of wedstrijd de zwakkeren eenige punten toekennen voor het spel begint), ik gaf voor, heb —gegeven.

Voorgift (wat men voorgeeft, handicap), v. —en.

Voorgevoel (ingeving, gewaarwording), o. gmv.

Voorgoed, bw. Nu is hij — geslagen, beslissend, bepaald.

Voorgrond, m. —en. Op den — treden; zich op den — stellen, ik stel dit op den —.

Voorhamer (grootte smidshamer), m. —s.

Voorhand, v. —en. Wie zit op de —? kaartspel, mag het eerst spelen.

Voorhanden (in voorraad, fig. nabij, naderend), bw. De goederen zijn niet —.

Voorhang (gordijn), m. —en.

Voorhangen, ik hing —, heb —gehangen. Hij hangt voor op die sociëteit, als lid voorgesteld zijn.

Voorhangsel (voorhang), o. —s, —en.

Voorhebben, onr. ik had —, heb —gehad. Een schort —; gij hebt den verkeerde voor, vergist u in den persoon; ik heb het goed met u voor, bedoelen.

Voorhoede (voorste afdeeling van een leger), v. —n.

Voorhof (ingang, portaal), o. en m. —hoven. Petrus verloochende zijn heer in het — van Pilatus.

Voorhoofd, o. —en.

Voorhouden, ik hield —, heb —gehouden. Iem. het goede —: ik zal hem zijn gedrag —, onder het oog brengen.

Voorhuis, o. —huizen.

Vooringenomen, bn.; —heid, v. Een onderwijzeres mag niet — zijn voor eenig kind, gunstig gezind, partijdig.

Voorjaar (lente), o. —jaren.

Voor kennis, v. gmv. Met en zonder — uwer ouders: buiten —, vooraf weten.

Voorkeur, v. gmv. Ik vraag de —, bij het huren van een huis; bij —, vooral, gaarne.

Voor kind, o. —eren. Dit meisje is een —, uit een vroeger huwelijk.

Voor komen (schijnen), het kwam —, is —gekomen. Dat komt mij vreemd, veracht voor. **Voor komen** (beletten), ik —kwam, heb —komen. Wij zullen dat —, verhinderen, afweren.

Voor komen (uiterlijk), o. gmv. Een jongeling van een gunstig —.

Voor komend, bn.; —heid, v. Een —bediende, beleefd, vriendelijk; bij —e gelegenheid.

Voor laatst, bn. In den —en regel, in den —en nacht, op één na den laatsten.

Voor land, o. gmv. Als soldaat naar Indië, dat is je —, bestemming, lot.

Voor lang (sedert lang), bw. Ik ken hem —.

Voor lezen, ik las —, heb —gelezen; —er, m.; —ing, v. Een verhaal —, een boek —, lezen ten aanhooren van een ander; hij is voorlezer in de Hervormde kerk.

Voor lichten, ik heb —gelicht; —er, m.; —ing, v. Ik zal je — met een lantaarn; de wetenschap zal ons hier —, onderrichten, den weg toonen.

Voor liefde (vooringenomenheid), v. gmv.

Voor lijk (het tegenovergestelde van achterlijk), bn.; —heid, v. Enkele —e knapen, die al halve laarzen hebben. (C. O.)

Voor loop (eerste aftreksel van jenever), v. gmv. **Voor loopen**, ik liep —, heb en ben —gelopen; —looper (ook zekere schaaft), m.

Voor loopig (voorschands), bn. en bw. Een —contract, een —e aankondiging; de —e regeering.

Voor maals (eertijds, voorheen), bw.

Voor malig, bn. Een —officier, de —e koning, vroeger, vorig.

Voor man (die voor een ander staat, zit, enz.), m. —lui. Ieder moet op zijn — staan, juist achter; de — zou wel losser worden (C. O.), nl. de oude tand; iem. op zijn — zetten, tot zijn plicht brengen, onder handen nemen, drillen.

Voor meten, ik mat —, heb —gemeten. Men heeft mij de granen voormeten, voor mijn oog gemeten.

Voor middag (morgenuren tot den middag), m. —en.

Voor n (zoetwatervis), m. —s. Zie **Voren**.

Voor naam (doopnaam), m. —namen. Zeg uw familienaam of van en uw voornamen.

Voor naam (aanzienlijk, belangrijk), bn. Een —handelshuis; een —ame familie; hij gaat om met de —sten der stad.

Voor naam woord, o. —en. Ik, wij enz. is een —, spraakk.

Voor nacht (de eerste uren van den nacht), m. —en.

Voor namelijk (hoofdzakelijk, in de eerste plaats), bw.

Voor nemen (plan, ontwerp), o. —s.

Voor nemen, ik nam —, heb —genomen.

Voor noemd (bovengenoemd), bn. Burgemeester en Wethouders —.

Voor noed (voormiddag), m. Vlaamsch.

Voor onder (van een schip), o. —s. Wij zaten in het —, kamertje vóór bij den boeg.

Voor onder stellen, ik heb —ondersteld; —ing, v. Laten wij —, dat gij gelijk hebt, de mogelijkheids aannemen.

Voor oordeel (voorzarig oordeel), o. —en. Dat geeft voet aan — en kwaadsprekerij, klein-geestigheid; die man zit vol —, eigenzinnigheden.

Voor op stellen (aannemen), ik heb —gesteld.

Voor op zetten (vooruit vaststellen), ik heb —gezet.

Voor ouders, voorouderen, m. mv.

Voor over tijden (het vroeger sterven), o. gmv.

Voor over (voorstuk van een jas), o. —en.

Voor plecht (vast dek voor aan een schip), v. —en.

Voor poort, v. —en. De — kraakt, en buitje, en valt. (Bild.), de poort van het buitenwerk.

Voor poot, m. —en. Dit hondje loopt netjes op zijn —en.

Voor portaal (ingang), o. —portalen.

Voor post (voorstuande schildwacht), m. —en.

Voor prediken, voorpreken (vermanen, voor ooggen houden), ik —gepredikt en —gepreekt.

Voor proef, v. —proeven. Wat X. van goeden smaak zal vinden, Behoeft de — van zijn vrienden. (Staring), d. i. voorafgaand onderzoek.

Voor proeven (voorafproeven), ik heb —geproefd; —er, m.

Voor raad (hoeveelheid, menigte), m. gmv. Groente, fruit, koren in — hebben, er van voorzien zijn; wij hebben onzen — aardappelen opgedaan; ik zeg u dit bij —, in de voorbaat, van te voren. De pikeur had zich bij — geuroken. (C. O.), d. i. van te voren.

Voor rang (voorkeur), m. gmv. Hij nam den — in, den eersten rang; zij streeden om den —; dit gerecht verdient den —.

Voor recht (privilegie, gunst), o. —en.

Voor rede, v. —nen. Wie heeft de — van dit boek geschreven? voorbericht, inleiding.

Voor schijn. Te — komen, zich laten zien; te — brengen, aan den dag.

Voor schip (voorstevan, boeg), o. gmv.

Voor schoen, m. —en.

Voor schoot (boezelaar), m. —en.

Voor schot (het voorschieten van geld), o. —ten. Hij gaf mij een — van duizend gulden; wij hebben geld op — genomen; in — zijn, nog geld te goed hebben.

Voor schreven, bn. Ook: **Voor noemd**.

Voor schrift, o. —en. Dit is een — voor allen, les, vermaning, gebod.

Voor shands (voorloopig), bw. Laten wij —tevrede zijn.

Voor slaan (voorstellen), ik sloeg —, heb —geslagen. Ik zal hem dit plan —.

Voor slag (voorstel), m. —en.

Voor slag (van een klokken spel), o. —en.

Voor smaak (proefje), m. Dit geeft u een — van uw toekomstig geluk.

Voor snijden (klein snijden), ik sneed —, heb —gesneden; —snijder, m.; —snijmes, o.

Voor span (paarden), o. —en.

Voor spel (voorafgaand spel), o. —en. Het — van Gijbrecht van Aenstel telt 62 verzen.

Voorspelder (*morsdoekje*), m. —s.
Voorspelen, ik heb —gespeeld; —er, m. *Een wijze —, een stukje —*, d. i. spelende voordoen.
Voorspellen (*laten hooren hoe gespeld moet worden*), ik heb —gespeld. *Ik zal u dat vreemde woord eens —*.
Voorspellen (*voorzeggen, vooruit aankondigen*), ik heb —speld; —ler, m.; —ling, v. *Christus —spelde den ondergang van Jeruzalem*.
Voorspiegelen, ik heb —gespiegeld; —ing, v. *Iem. groote winsten —, voor oogen stellen, doen gelooven aan*.
Voorspoed (*geluk, goede gang van zaken*), m. gmv.
Voorspoedig, bn. en bw. *Een —e reis; Rembrands —e reis; — reizen*.
Voorspook, o. —spoken. *Dit is een — van het onheil, aankondiger, bewijs*.
Voorspraak (*persoon*), m. en v. —spraken; (*het voorspreken*), v. gmv.
Voorspreken (*verdedigen*), ik sprak —, heb —gesproken; —er, m.
Voorstaan, ik stond —, heb —gestaan. *Laat u niet te veel — op uw geboorte, denken, trotsch zijn; het staat mij —, nl. voor den geest*.
Voorstad (*buitenwijk*), v. —steden.
Voorstander (*beveerderaar, beschermmer*), m. —s; —ster, v. —s. *Hij is een — van goed onderwijs*.
Voorste, bn. *De — vinger; de — zijn, voorganger; hij is altijd Haantje de —, de belhamel*.
Voorsteek (*platte steek*), m. —steken.
Voorstel (*voorslag*), o. —len. *Een — doen; zijn — is verworpen; een rekenkundig —; hebt gij uwe algebra-voorstellen af?*
Voorstellen, ik heb —gesteld; —ler, m.; —ling, v. *Ik kan mij het kasteel nog goed —, voor den geest halen; ik stel mij voor morgen op reis te gaan, plan hebben; iem. iets —, aan zijn beslissing onderwerpen; hij is hier voorgesteld als een harpspel, afgebeeld; hij is aan den Koning voorgesteld; een levendige —stelling is in dien roman van Schimmel*.
Voorsteven (*scheepst. voorste gedeelte*), m. —s.
Voorstoot (*stopwas, maagdenwas*), v. gmv.
Voorstuk, o. —ken. *Een blijspelletje zal als — dienen, voorafgaande comede*.
Voortaan (*in het vervolg*), bw.
Voorbrengen (*het aanzijn geven, opleveren, geven*), onr. ik bracht —, heb —gebracht; —er, m.; —ing, v.; —sel, o.
Voortdommelen (*blijven slapen, suffen*), ik heb —gedommeld.
Voorduren (*aanhouden, blijven bestaan*), het heeft —geduurd; —ing, v.
Voordurend (*aanhoudend*), bn. *Hij is — aan 't ijlen, onophoudelijk; ik vergis mij —*.
Voorduwen, ik heb —geduwd. *Een slee —, verder duwen, vooruitduwen*.
Voorsteeken (*waarschuwend teeken*), o. —en, —s.
Voorstellen, ik heb —geteld; —ling, v. *Ik zal u het geld —, voor uw oogen tellen*.
Voor tijd, m. —en. *In den grijsen — der historie, de eeuwen vóór de historische tijden*.
Voor tijds (*eertijds*), bw.
Voor tijlen (*voortsnellen*), ik ben —geijld.
Voor tocht (*voorhoede*), m. —en. *De — van het leger*. (Vondel).
Voorplanten (*vermeerderen*), ik heb —geplant; —ing, v. *Het menschelijk geslacht heeft zich —geplant, vermenigvuldigen; het geloof —, verbreiden; liefde voor kunsten en weten-*

schappen —; een geluid kan zich —, verspreiden.
Voor treffelijk (*uitmuntend, uitstekend*), bn. en bw.; —heid, v.
Voor trekken (*voort-trekken*), ik trok —, heb —getrokken. *Iem. —, begunstigen, de voorkeur geven*.
Voor trekken (*voort-rekken*), ik heb —gerektd. i. verder gerektd.
Voor trukken, ik heb en ben —gerukt. *De troepen zullen —, voorwaarts marcheeran*.
Voor tsleepen, ik heb —gesleept. *De leeuw kan een volwassan rund —, wegsleepen; zijn leven —, d. i. in ellende voortleven*.
Voor tsleuren, ik heb —geleurd. *Een last —; hij laat die zaak maar —, doet haar niet af*.
Voor tspoeden (*zich*), ik heb mij —gespoed. *Hij spoedde zich —, haast maken, ijlings voortgaan*.
Voor tsuwen (*verder stuwén, drijven*), ik heb —gestuwd; —stuwér m. *Hij werd door de menigte —gestuwd; een —de kracht*.
Voor tsukkelen, ik heb en ben —gesukkeld. *De zieke blijft maar —; en zoo sukkelan wij bij ons onderwijs maar voort, gebrekkig voortgaan*.
Voor tvarend, bn. en bw.; —heid, v. *De — drift der jeugd*. (C. O.); —te werk gaan.
Voor tvoeieren, ik heb en het is —gewoekerd. *Die kinderziekte woekert —, tast ongemerkt velen aan*.
Voor tvetten, ik heb —gezet; —ter, m.; —ting, v.
Voor tvithebben, ik had —, heb —gehad. *Hij heeft die som —gehad, boven of meer dan een ander; gij hebt bij hem iets —, hij is u genegen; hij heeft dit —, in zijn voordeel*.
Voor tvitkomen (*voorwaarts komen*), ik kwam —, ben —gekomen. *Die koopman zal wel —; met dien knaap is niet — te komen, hij is hardleersch; hij zal op dat kantoor wel —, bevorderan worden*.
Voor tvitsnellen, ik ben —gesneld. *Zijn gedachten snellen den tijd —, vooruitloopen*.
Voor tvitzicht (*hoop, verwachting*), o. —en. *Hij heeft het — een mooie betrekking te krijgen; wij leven in het — van betere tijden*.
Voor tvitzien, ik zag —, heb —gezien. *Nu en dan moeten wij eens —, in de toekomst zien*.
Voor tvader (*stamvader*), m. —en, —s.
Voor tvaderlijk, bn. *Een — kasteel: —e zeden*.
Voor tvaal (*gebeurtenis*), o. —len.
Voor tvallen (*gebeuren*), het viel —, is —gevallen.
Voor tvechter (*belhamel*), m. —s; —vechtster, v. —s.
Voor tvertrek (*voorkamer*), o. —ken.
Voor tvinger (*wijsvinger*), m. —s.
Voor tvlak, o. —ken. *Het — van een kubus*.
Voor tvogsel, o. —s. *Aarts- in aartsdom is een —, spraak*.
Voor tvaarde (*beding*), v. —n. *Welke — stelde hij? onder —; op —*.
Voor tvwaardelijk, bn. en bw. *De bezetting gaf zich — over, op voorvaarde; de —e wijs, spraak*.
Voor tvwaarts, bw. *De troepen rukten —*.
Voor tvwaartsch, bn. *Een —e beweging*.
Voor tvaal (*buitenwal*), m. —len.
Voor tvand (*voormuur*), m. —en.
Voor tvegen, ik woog —, heb —gewogen. *Ik zal u de waren —, onder uw oogen wegen*.
Voor tvenden, ik heb —gewend; —ing, v. *On-gesteldheid —, als gewaande reden opgeven*.

Voorwendsel (uitvlucht), o. —s, —en.
Voorwerken (voordoen), ik heb —gewerkt.
Voorwerp, o. —en. Een aantal —en van kunst, zaken; het lijdend —, spraakk.
Voorwerpen (tegenwerpen), ik wierp —, heb —geworpen; —ing, v. Dit zal ik hem —, voor de voeten werpen, verwijten.
Voorweten (voorkennis), o. Dit is geschied zonder ons —.
Voorwinter (begin van den winter), m. —s.
Voorzaat (voorvader, stamvader), m. —zaten.
Voorzanger (die voorzingt), m. —s. Dan weer deed hij den — der groote kerk na. (C. O.)
Voorzeggen (om na te laten zeggen), ik heb —gezegd, —gezegd. Ik zal u dat woord duidelijk —; in de les mag niem. —, een ander iets influisteren.
Voorzeggen (voorspellen), ik heb —zegd, —zeid; —ging, v. De tijden vast voorzegd, van groote schuldvergeving. (Da Costa.)
Voorzeker (voorzeker, stellig), bw.
Voorzet (eerste zet), m. gmv.
Voorzetsel (rededeel), o. —s. Aan is een — in: aan den muur, aan den avond.
Voorzichtig, bn. en bw.; —heid, v. Een —e behandeling; iets — vragen; —heid is de moeder der wijsheid.
Voorzien, ik —zag, heb —zien; —ing, v. Wij hebben dat ongeluk —, zien aankomen; in de eerste behoefte —, zorg dragen voor; deze winkel is goed —, heeft allerhande waren; wij zullen in dat gebrek —, het verhelpen.
Voorzienigheid, v. gmv. Gods —, die alles vooruit regelt; de — regelt, God zelve.
Voorzijde, v. —n. De — van een gebouw.
Voorzingen, ik zong —, heb —gezongen. Ik zal u dat liedje eens —, ter navolging zingen.
Voorzitten, ik zat —, heb —gezetten; —ting, v. Hij zat aan tafel —, de eerste plaats innemen; wie zal de vergadering —? leiden, presideeren; onder —ting van, leiding.
Voorzitter (leider), m. —s.
Voorzitterschap (waardigheid van voorzitter), o. gmv.
Voorzomer (begin van den zomer), m. —s.
Voorzoon (zoon uit een vorig huwelijk), m. —zonen, —zoons.
Voorzorg, v. —en. Wij zullen onze —en nemen, voorbehoedmiddelen, maatregelen.
Voos, bn.; —heid, v. Eene vooze knol, radijs, sponsachtig.
Vorderen (eischen), ik heb gevorderd. Ik vorder mijn recht, mijn geld.
Vorderen (voortgaan), ik ben gevorderd. Die knupa vordert niet veel bij de studie.
Vordering (voortgang; eisch), v. —en. Maakt hij —en? Ik heb een schuld— op hem.
Vore (ploegsnede), v. —en. Werp het zaad in de —! Zijn voorhoofd had diepe —n, rimpels.
Voren, voorn (visch), m. —s.
Voren (gewijzigde vorm van voor), bw. Ga naar —: kom wat naar —, vooruit; te —, vooraf, vroeger; hij kreeg den wind van —, een berisping, een standje.
Vorenstaand, bn. Op —e bladzijde.
Vorig, bn. Het —e jaar.
Vork, v. —en. Hij weet, hoe de — in den steel zit, hoe de zaak in elkaar zit.
Vorm (uiterlijke gedaante, model), m. —en. Iets in een anderen — gieten, een ander voorkomen geven; de goede —en, nette manieren.
Vormelijk, bn.; —heid, v. Uw vriend is altijd zoo —, vol complimenten, statig.

Vormen (een gedaante geven aan; vervaardigen), ik heb gevormd; —er, m.; —ing, v.
Vormen (R. K. het vormsel toedienen), ik heb gevormd; —sel, o.
Vormleer (aanschouwvel, meetk.), v. gmv. De — is als leervak op de lagere school in de wet geschrapt.
Vormschool, v. —scholen. De — voor onderwijzers te Rotterdam, normaalschool.
Vorsch (kikvoorsch), m. —en.
Vorschen (onderzoek instellen, nasporen, nauptuizen), ik heb gevorscht.
Vorst (bovenste rij dakpannen), v. —en.
Vorst (koude), v. gmv.
Vorst (heer, prins), m. —en.
Vorstelijk, bn. en bw.; —heid, v. Het — paleis, des vorsten; een — geschenk, gelijkende op dat eens vorsten, rijk, schoon; een —e houding, een —e gestalte.
Vorstendom (gebied), o. —men.
Vorstin, v. —nen. De — in het dorp. (Staring).
Vos (dier), m. —sen.
Vosseboort (pelswerk), o. gmv.
Vossestaart m. —en; —vel, o. —len. Met den — geeselen, voor de leus, eig. aaien.
Vota (stemmen, kiesstemmen; geloften), v. mv.; Pia —, vrome stemmen.
Voteeren (zijne stem geven, stemmen).
Votiefsteen (geloftesteen), m. —en.
Votum (stem; stemuitbrenging; verklaring door stemming), o. —s. Een — van vertrouwen; een — van wantrouwen, blijk.
Vouw (plooi), v. —en. [o. —en].
Vouwen (houten of beenen papiermes).
Vouwblind (luik), o. —en; —deur, v. —en.
Vouwen, ik vouwde, heb gevouwen; —er, m. De handen —; met gevouwen handen.
Vouwstoel, m. —en; —tafel, v. —s.
Vox humana (de menschenstem; orgelregister), v. gmv.
Voyageur (reiziger), m. —s. Commis—, handelsreiziger.
Voyons (laat ons zien), tw.
Vraag (onderrvaging, eisch), v. vragen.
Vraagal (persoon), m. en v. —len.
Vraagbaak (raadsmán), v. —báken. Deze notaris is de — der gemeente, allen komen bij hem om raad.
Vraagstuk, o. —ken. Het moeilijke — omtrent de zeleplaats van den wil. (C. O.); rekenkundig —; algebraïsch —.
Vraagteeken (leesteeken), o. —s.
Vraagwoord, o. —en. Druk bij 't lezen op het —, b. v. Waar zijt gij?
Vraat (gulzigwaard), m. vraten.
Vraatzucht (gulzigheid), v. gmv.
Vracht (lading, last), v. —en.
Vrachtvaarder (transportschip), m. —s.
Vrachtvrij, bn. Brieven — in te zenden, franco.
Vragen, ik vraagde, ik vroeg, heb gevraagd. Ik vraag naar mijn broeder, vernemen; deze heer vraagt de geschiedenis, onderzoek doen naar de geschiedkundige kennis; hoeveel vraagt ge hiervoor, eischen; hij vreeg hare hand, iem. ten huwelijk —.
Vrank, Frank (vrij), bn., enkel gebruikelijk in de spreekw. vránk en vrij. „Vrank, Vrij, Vroom, Vroed“, spreuk der Nederlandsche Vratig (gulzig), bn.; —heid, v. [turners].
Vrede, m. gmv.
Vredelievend, bn. —heid, v. Een — vorst.
Vredestijd, m. gmv.; —verdrag, o. —en.; —voorslag, m. —en.

Vredig (*rustig*), bn. en bw. *Een — verblijf.*
Vreedzaam, bn. en bw.; —heid, v. *Deze volken leven —, zonder oorlog, in vrede.*
Vreemd (*uithoeuensch, zonderling*), bn. en bw.
Vreemde, o. gmv. *In den —, in het buitenland, ver weg.*
Vreemdeling, m. en v. —en; voor het v. ook —e.
Vreemdigheid (*zonderlingheid*), v. —heden.
Vreemsoortig, bn.; —heid, v. *De rog is een —e visch.*
Vrees, vreeze (*angst, schrik*), v. vreezen.
Vreesachtig (*bang*), bn. en bw.; —heid, v.
Vreeselijk, vreeslijk (*angstwekkend*), bn. en
Vreeschip (*konvooischip*) o. —scheiden. [bw.
Vreetwulz (*gultzig persoon*), m. —wolven.
Vreetzak (*persoon*), m. en v. —ken.
Vreezen (*bang zijn voor*), ik heb gevreesd.
Vrees God, eerbiedig; het gevaar —, duchten.
Vrek (*gierig*), bn.; —heid, v.
Vrek (*gierigaard*), m. —ken.
Vreten (*gultzig eten*), ik vrat, heb gevreten; —er, m.; —erij, v. *Het paard wil niet —, voedsel gebruiken.*
Vreugde, vreugd (*blijdschap*), v. gmv. *Een gevoel van —; ik belef — aan dat kind; een ongestoorde —; hij was de — zijner ouders.*
Vriend, vrind, m. —en.
Vriendelijk (*voorkomend, lief*), bn. en bw.; —heid, v.
Vriendin, v. —nen; —netje, o. —s.
Vriendinnenkring, m. —en.
Vriendschap (*persoon*), m. gmv. *Zeg eens, —, hoe laat is het?*
Vriendschapsband, m. —en; —betoon, o.; —betrekking, v. —en; —betuiging, v. —en.
Vriespunt, o. gmv. *Op tien graden onder het —.*
Vriezen, het vroom, heeft gevrozen, gevrozen. *De gracht is dicht —; mijn karaf is stuk —.*
Vrij, bn. en bw.; —heid, v. *Een —e vertaling, niet naar de letter; hij is — van krijgsdienst, niet verplicht tot; zijn gedachten den —en loop laten; een — uitzicht, onbelemmerd; ik laat u de handen —, niet gebonden zijn; ik ben van avond —, niet bezet; de man kwam met den schrik —; ik ben zoo — u dit te vragen, de vrijheid nemen; het vragen staat u —; de —e kunsten, zeven in getal; ik heb vuur en licht —.*
Vrijaf, bn. — hebben, verlof hebben.
Vrijage (*verkeering*), v. —s.
Vrijblijven, ik bleef —, ben — gebleven.
Vrijbrief (*paspoort*), m. —brieven. *Een adellijke titel is veelal een — voor alle kringen.*
Vrijbuiten (*te kaap varen*), ik heb gevrijbuit; —er, m.; —erij, v.
Vrijburg (*versterkt kasteel*), m. —en.
Vrijdag, m. —en. *Goede —, Vrijdag vóór*
Vrijdagsch, bn. *De —e markt.* [Paschen.
Vrijden, vrijen (*bevrijden*), ik heb gevrijd; —ing, v. *Ik zal u vrijen van ramp en rouw.* (Huygens Scheepspraat).
Vrijdenker (*vrijgeest*), m. —s; —erij, v.; —ster, v. —s.
Vrijdom (*onthefving*), m. —men. *De adel had — van belasting; — van krijgsdienst.*
Vrijen (*liefde betoonen*), ik vrijde (vree), heb gevrijd (gevreeën); —er, m.; —erij, v. *Hij vrijt naar mijn nicht; zij — al lang, verkeering hebben. Een ezal die vrijt, die schopt en die Vrijen (bevrijden).* [smijt].
Vrijgeboren, bn. *Een — burger, geen lijfeigene of slaaf.*

Vrijgeest (*die alle geopenbaard geloof verwerpt*), m. —en; —erij, v.
Vrijgelatene, m. en v. —n. *Hij was een —, d. i. vroeger een slaaf.*
Vrijgeleide (*gewapende bedekking*), o. gmv.
Vrijgeven, ik gaf —, heb —gegeven. *De Burgemeester zal van middag —, vrij af geven.*
Vrijgevig (*mild*), bn. en bw.; —heid, v.
Vrijgezel (*ongehuwde*), m. —len.
Vrijhaven, v. —s. *Dit is een —, er wordt geen tol of bruggeld geheven.*
Vrijheer (*baron*), m. —en; —schap, o.
Vrijheidsboom (*boom der vrijheid in den Franschen tijd*), m. —en; —hoed, m. —en; —maagd, v.
Vrijhouden, ik hield —, heb —gehouden. *Ga maar mee, ik zal u —, de kosten van verteer betalen; een huis — van den vijand, behoeden voor.*
Vrijkomen, ik kwam —, ben —gekomen. *Hij kwam met een vermaning vrij, ergens van afkomen.*
Vrijkopen, ik kocht —, heb —gekocht; —ing, v. *Men trachtte de christenslaven vrij te koop, loskopen, iem. vrijheid koop.*
Vrijlaten, ik liet —, heb —gelaten. *Ik zal den gevangene —, de vrijheid geven.*
Vrijleen, o. —en. *Dit is een —, d. i. niet met heereendiensten bezwaard.*
Vrijlot, o. —en. *Op twintig loten heeft men een —, één lot op den koop toe.*
Vrijloten, ik heb en ben —geloot. *Deze jongen heeft zich —geloot, nl. van de militie.*
Vrijmacht (*onbepaalde macht*), v. gmv.
Vrijmaken, ik heb —gemaakt; —er, m.; —ing, v. *Iem. van den dienst —, hem een remplaçant koop.*
Vrijmetselaar, m. —s, —aren; ook: vrije metselaren.
Vrijmoedig (*onbeschoemd*), bn. en bw.; —heid, *Een — antwoord; — spreken.*
Vrijplaats, v. —en. *Culemborg was een —, schuilplaats, d. i. plaats werwaarts misdadigers konden uitwijken.*
Vrijpleiten, ik heb —gepleit. *De advocaat trachtte zijn cliënt — te pleiten, nl. van straf of boete.*
Vrijpostig, bn.; —heid, v. *Een —e kerel, brutaal, zeer vrij.*
Vrijpraak (*vonnis van vrijverklaring*), v. —spraken.
Vrijspreken, ik sprak —, heb —gesproken; —er, m.; —ing, v. *De beschuldigde werd —gesproken, onschuldig verklaard.*
Vrijstaan, het stond —, heeft —gestaan. *Het staat u vrij binnen te komen, het is u vergund.*
Vrijstellen, ik heb —gesteld; —ing, v. *Iem. — van dienst, ontslaan.*
Vrijster (*minnares*), v. —s. *Zeg eens, —, waar woont hier de dokter? meisje; een — van biesjesdeeg, een sinterklaaspop.*
Vrijverklaren, ik heb —verklaard; —ing, v. *De Spanjaarden moesten de Nederlanden —, erkennen als vrije landen.*
Vrijvrouw (*barones*), v. —en. *Zij was — van geboorte, bezitster eener vrije heerlijkheid.*
Vrijwaren (*ergens voor behoeden*), ik heb gevrijwaard; —waard, m.; —waring, v. *Ik wil u — voor teleurstelling.*
Vrijwillig, bn. en bw. *Een —e verkooping, uit vrijen wil, niet door het gerecht gedwongen: — dienstnemen.*
Vrijwilliger, m. —s. *Hij nam dienst als —, hij teekende als vrijwillig soldaat.*

- Vrijzinnig** (*liberaal*), bn.; —heid, v. Een —e regeering; een —e maatregel.
- Vriend**, m. —en. Zie **Vriend**.
- Vroed** (*wijs*), bn. en bw.; —heid, v.
- Vroedkundige** (*verloskundige*), m. en v. —n.
- Vroedmeester** (*verloskundige*), m. —s.
- Vroedschap** (*stedelijke regeering tijdens de Republiek*), v.; (*een lid der vroedschap*), m.
- Vroedvrouw** (*verloskundige*), v. —en. [—pen.
- Vroeg** (*tijdig*), bn. en bw. Het is nog —; des morgens is hij — op.
- Vroegtijdig** (*niet laat*), bn. en bw. Een — vertrek; zij gingen — op marsch.
- Vroolijk** (*opgeruimd, blijde*), bn. en bw.; —heid, v. Zich — maken, verblijd zijn; zich om iets — maken, om iets lachen; hij leeft als — Fransje, onbezorgd.
- Vroom** (*braaf, godsdienstig*), bn. en bw.; —heid, v.
- Vroon** (*bezitting, waarop heereendiensten rusten*), o. —en.
- Vroondienst** (*heerendienst*), m. —geld, o. —en; —goed, o. —eren; —heer, m. —en; —land, o. —en; —meester, m. —s; —recht, o. —en; —visscherij, v. —en; —water, o. —en.
- Vrouw**, v. —en. Zij is mijn —, echtgenoot; de — des huizes, meesteres.
- Vrouwelijk**, bn.; —heid, v. Het — geslacht, een — rijm, toonlooze lettergreep; een —e bloem.
- Vrouwendag** (2 Febr.), m. Ook lichtmis geheeten. R. K.
- Vrouwenschoon**, o. —lieden, —lui.
- Vrouwspersoon**, v. —personen.
- Vrucht** (*fruit, voortbrengsel*), v. —en. Houdt gij van —en? De — van al dien arbeid, opbrengst, gevolg; dat zal geen — opleveren; hij heeft met — examen gedaan, met goed gevolg; alle pogingen bleven zonder —.
- Vruchtbaar**, bn.; —heid, v. Een — land, een — schrijver, die veel levert.
- Vruchteloos**, bn. en bw.; —heid, v. Een —ooc poging, ijdel, vergeefs; hij smeekte —.
- Vruchtgebruik** (*rechtst.*), o.; —er, m. —s; —ster, v. —s. Mijn vader heeft het — van die landerijen, d. i. het recht op de opbrengst, zij behooren hem echter niet.
- Vue** (*gezicht, oogmerk, doel*), v. —s.
- Vuig** (*gemeen, stecht, laag*), bn. en bw.
- Vuil** (*vuilnis*), o. gmv.
- Vuil**, bn. en bw.; —heid, v. Een — kind, onrein, onzindelijk; een —e maag; een —e lucht; een —e zaak, laag, verachtelijk; een —boek, onzedelijk; —e praat, taal; een —e pijp rooken, slecht terecht komen; een —e kust, onveilig, rotsachtig; ergens veel water om — maken, hevige gaan twisten om; zich aan iets — maken, zijn goeden naam bezoedelen.
- Vuilbek** (*persoon*), m. en v. —ken. Die Oostganger is een —, iem., die vieze taal uitslaat.
- Vuilbekken** (*vuile, lage, onzedelijke taal uitslaan*), ik heb gevuilbekt; —erij, v.
- Vuiligheid** (*drek, uitwerpsel*), v. —heden.
- Vuilik** (*vuilvaardig mensch*), m. en v. —en.
- Vuilmaken** (*ontreintigen*), ik heb —gemaakt.
- Vuilnis** (*aanveegsel*), v. Ook: **Vuilis**.
- Vuilte** (*vuilheid, het vuile*), v. gmv.
- Vuist**, v. —en; —je, o. —s. Een — zetten, een bedreiging doen; met den degen in de —; met de — op tafel slaan; voor de — spreken, onvoorbereid; een stuk voor de — spelen; in —zijn —je lachen, heimelijk, in stilte; iets uit **Vulbier** (*dun bier*), o. gmv. [het —je eten.
- Vulcaniseeren** (*in het vuur gloeien*).
- Vulgair** (*alledaagsch, gemeen, plat*), bn.
- Vulgata** (*pauselijk goedgekeurde Latijnsche overzetting van den bijbel*), v.
- Vulgas** (*het gemeene volk, de groote hoop*), o.
- Vulhaar** (*opvulsel*), o. gmv.
- Vulkaan** (*vuurspuwende berg*), m. vulkanen.
- Vulkanisch**, bn. Een — gebergte, een — eiland.
- Vullen** (*vol maken*), ik heb gevuld. Een vat —, een bed — met veeren, een kip — met gevaakt; gevulde zeilen, gevulde stoelzittingen.
- Vullig** (*het vullen*), v. gmv.
- Vullis**, o. gmv. Zie **Vuilnis**.
- Vunerabel** (*kwetsbaar*), bn.
- Vulnerabiliteit** (*kwetsbaarheid*), v. gmv.
- Vulnerereen** (*verwonden, kwetsen*).
- Vulsel** (*al wat dient om te vullen*), o. —s.
- Vuns** (*duf, vochtig*), bn.; —heid, v. Een — kerkerhol; een —ze kelder.
- Vuren**, ik heb gevurd; —ing, v. De vijand gaat —, schieten; het — der zee, lichten.
- Vurenhout** (*een soort van pijnhout*), o. gmv.
- Vurig** (*met vuur, met gloed*), bn. en bw.; —heid, v. Een — gebed, een — paard, een — verlangen, hij smeekte —.
- Vuur**, o. vuren. De soldaten kwamen in het —, gevecht; den vijand tusschen twee vuren brengen, van twee zijde: beschieten; te — en te zwaard verwoesten, door brand; de soldaten gaven —, het geweer afschieten; hij spoo — en vlam, was nijdig als een draak; 't was als olie op het —, het wakkerde den twist aan; voor iem. door het — loopen, zijn leven wagen; — vatten op, boos worden; er kwam koud — bij de wonde, bederf.
- Vuuraanbidder** (*heiden*), m. —s. Vele rassen der Stille-Zuidzeeëilanden zijn —s, aanbidders van het vuur als godheid.
- Vuurbaak** (*lichttoeren*), v. —aken.
- Vuurbol** (*zeker luchtveerschijnsel*), m. —len.
- Vuureter** (*goocheelaar, die vuur eet*), m. —s.
- Vuurgeest** (*toovergeest*), m. —en.
- Vuurkogel** (*gloeiende kogel*), m. —s.
- Vuurkolk** (*aschkolk; krater*), v. —en.
- Vuurlak** (*zwart lak*), o. gmv.
- Vuurmaker** (*een soort van prop, hars en pek om de kachel aan te maken*), m. —s.
- Vuurmand** (*mand in de kraamkamer, tot droging en koestering*), v. —en.
- Vuurpijl** (*vuurwerk, pijl van vuur*), m. —en.
- Vuurproef** (*godsoordeel in de Middeleeuwen*), v.
- Vuurrood** (*geweer, snaphaan*), o. —en. [—ven.
- Vuurrood** (*hoogrood*), bn. Zij werd —.
- Vuurscherm** (*haardscherm*), o. —en.
- Vuurslag** (*stuk staal*), o. —en.
- Vuursprank**, **vuursprankel** (*vonk*), v. —en.
- Vuurspuwend**, bn. Een —e berg, vulkaan.
- Vuursteen** (*harde steen, waaruit met een vuurslag vonken geslagen worden*), m. —en.
- Vuurtoren** (*lichttoeren*), m. —s.
- Vuurvast** (*bestand tegen het vuur*), bn. —e steenen, die gebruikt worden voor bakovens, fornuizen, enz.
- Vuurvreter** (*driftig, voortvarend man*), m. —s.
- Vuurwapen** (*schietgeweer*), o. —s.
- Vuurwerk** (*kunstmatige vertooning met buskruit*), o. —en.
- Vuurwerker** (*smid, die den voorhamer hanteert en het gloeiende ijzer vasthoudt*), m. —s.
- Vuurwerkmaker** (*kunstenaar op 't gebied van vuurwerk*), m. —s.
- Vuurzee** (*zee van vuur, vuurpoel, erge brand*), v. —ën.

W.

W, v. w's. — De drie en twintigste letter van het alphabet.

W. — West.

W.I. — West-Indië.

Waadbaar, bn. *Hier is de rivier* —, kan doorgetrokken worden.

Wag (*toestel om te wegen*), v. wagen. *De stads* —, plaats, gebouw, waar van overheidswege goederen gewogen kunnen worden; —*schaal*, oudtijds weegschaal; *in de —schaal stellen*, wagen; *in de —houden*, in twijfel laten.

Waaghals (*vermete'e. roekeloze*), m. —en; —*zerij*, v.

Waagschaal, v. gmv. *Zijn leven in de —* **Waagspel** (*kansspel*), o. —en. [stellen.

Waagstuk, o. —ken. *Dat is een echt* —, gewaagde onderneming.

Waaien, het waaide (woei), heeft gewaaid.

Waaner, m. —s; *Een ivoren bal—, een zijden —*, luxe-artikel voor dames.

Waaik, v. waken. *Hij heeft de —*, de wacht.

Waaiksch, bn. *Onze hond is zeer —*, waaikzaam.

Waaikzaam (*wakker, ijverig, zorgzaam*), bn. en bw.; —*heid*, v.

Waal (*persoon, Luikerwaal*), m. Walen. *Het arme Weeshuis van de Walen.* (Vondel); *walin*, v.

Waal (*rivier*), v. gmv.

Waal (*afgrond, kolk*), v. walen.

Waaisch, bn. *De —e kerk*, Fransch-Hervormd.

Waan (*ijdele meening*), m. gmv. *Iem. in den — brengen*; *in den — verkeer*en.

Waanwijs (*eigenwijs, ingebeld*), bn. en bw.; —*heid*, v. *Een —mensch*, neuswijs, laatlunkend.

Waar (*koopmansgoed*), v. waren.

Waar (*echt, wezenlijk, zeker*), bn.: —*heid*, v.

Waar, bw. — *zijt gij?* op welke plaats.

Waarachtig, bn. en bw.: —*heid*, v. *Een —e gebeurtenis*, wezenlijk. *Het is —waar*, zeker, echt.

Waarborg (*onderpand, borgstelling*), m. —en.

Waarborgen (*instaan voor iets*), ik heb gewaarborgd; —*ing*, v.

Waard, woord, woerd (*mannetjesend*), m. —en.

Waard (*herbergier*), m. —en. *Buiten den — rekenen*, zich misrekenen; *zoals de — is*, vertrouwt hij zijn gasten, men beoordeelt een ander naar zich zelf.

Waard, woord, weerd (*ingedijkt land*), v. —en.

Waard, bn. *Een goed begin is een daalder* —; *het sop is de kool niet* —, de zaak is van geringe beteekenis.

Waarde (*prijs, waardij*), v. —n.

Waardeeren (*schatten, de waarde bepalen*); —*der*, m.; —*lijk*, bn.; —*ing*, v.

Waardgelder (*huurling, betaald wachter*), m. —s. *Onderscheiden steden in Holland namen —s in dienst* (1617). vero.

Waardig, bn. en bw.; —*heid*, v. *Een —e houding*, ernstig, verdienste ijk; *aller achtig* —, verdienende.

Waardij, v. gmv. *Een Eden voor de vreugd geschapen*, *Is ongedeeld van geen* —. (Staring.)

Waardijn (*muntmeester*), m. —en, —s.

Waardijn (*herbergierster*), v. —nen.

Waarheid, v. —heden. *De — zoeken*; *de — vindt* zelden herberg; *iem. de — zeggen*, hem

streng berispen; *een wiskundige* —; *een historische* —.

Waarlijk (*wezenlijk*), bw. *Ze zijn —gelukkig*.

Waarmaken (*bewijzen, staven*), ik heb —gemaakt; —*ing*, v.

Waarmerk (*bekrachtiging, stempel*), o. —en.

Waarmerken, ik heb gewaarmerkt; —*ing*, v. *Een stuk, een akte* —, onderteekenen, bekrachtigen, legaliseeren.

Waarnemen, ik nam —, heb —genomen; —*er*, m. *Leer het kind goed* —, opmerken, zien; *gij moet de gelegenheid* —, benutten, gebruiken; *gij dient uw tijd goed* — *te nemen*, besteden; *een les voor iem.* —, geven; *een betrekking* —, tijdelijk of ook voorgoed vervullen; *zijn plichten* —, betrachten; *den loop der sterren* —, volgen; *een —d voorzitter*; *een —d secretaris*, tijdelijk; *hij is hier waarnemer*, tijdelijk of voorloopig ambtenaar.

Waarneming (*tijdelijke vervulling*), v. —en.

Waarschijnlijk (*vermoedelijk, misschien*), bn. en bw.; —*heid*, v.

Waarschuwen (*verwittigen, vermanen, in kennis stellen*), ik heb gewaarschuwd; —*ing*, v. *Ik zal hem een —*; *hier waarschuwt men voor alle treinen!* ik waarschuw u dit te laten.

Waarzeggen (*voorspellen, de toekomst lezen*), ik heb —gezeid, —gezegd; —*ger*, m.; —*gerij*, v.; —*ging*, v.; —*ster*, v.

Waa's, o. *Het — van druiven en pruimen*; *het — der onschuld*; *een — van zorg*, zweem.

Wacht (*een wachter*), m. —en.

Wacht (*het wachthouden en de gezamenlijke wachters*), v. —en. *Zij sleepten den man in de —*, het wachthuis.

Wachtel (*kwakkel, kwartel*), m. —s. *'t Is lente!* de tortels klagen, *de —s slaan!* (Staring.)

Wachten (*toeven*), ik heb gewacht; —*er*, m.

Wachtgeld, o. —en. *Door 't opheffen der school kwam de leraar op* —, een 5-jarige toelage.

Wachtkamer, v. —s. *Wij zullen u in de — van het station opwachten*.

Wachtschip, o. —schepen; —*toren*, m. —s;

—*vuur*, o.; —*vuren*; —*woord* (*parool*), o. —en.

Wad (*ondiepte in het water*), o. —den. *De kiel komt over 't — gevlogen*. (Staring.)

Wade (*holte achter de knie*), v. —n.

Wade (*tijkwade, wit taken*), v. —n.

Waden (*door het water gaan*), ik heb en ben

Wafel, v. —s, —en. [gewaad.

Wagen (*voertuig*), m. —s.

Wagen (*ondernemen*), ik heb gewaagd. *Wie niet waagt, die niet wint*, met stilzitten verdient men geen geld; *flink gewaagd is half gewonnen*.

Wagenaar (*voerman*), m. —s. vero.

Wagenschot (*fijn eikenhout*), o. gmv. *Een meublement van —*.

Wagenwijd, bw. *Zet de deur — open*, zeer wijd, zoo ver mogelijk.

Waggelbeenen (*onvast loopen*), ik heb gewaggelbeend.

Waggelen (*onvast loopen*), ik heb gewaggeld. *De dronkaard kwam aan—*; *een —ae gang*.

Waggon (*rijtuig op spoorwegen*), m. —s.

Wak (*open in het ijs*), o. —ken. *Hij viel door het — en schoot onder het ijs*.

Wak (vochtig), bn. 't Is — weer, regenachtig, nevelachtig, onvast.

Waken, ik heb gewaakt: —er, m. Hij zal voor onze belangen —, oppassen, zorg dragen; ik zal bij den zieke —, de wacht houden; een wakend oog houden over iets of iem., zorgzaam.

Wakker (opgewekt, levendig), bn. en bw.; —heid, v.

Wal (muur, kade, zoom), m. —len. De matrozen gingen aan —, land; het gezin van den kapitein blijft aan —, niet aan boord wonen; van — steken, gaan varen, afzeilen, fig. met iets een begin maken; aan lager — komen, zijn, door tegenspoed verarmen; aan hooger —, voorspoedig, fortuinig; hij zou me van den — in de sloot helpen, mijn ondergang bewerken; dat raakt kant noch —, fig. dat is groote onzin, zeer ongerijmd; langs den — zeilen of varen, fig. kalmjes aan leven: zij moest bij het —letje langs om rond te komen, zuinig leven; de beste stuurliui staan aan —, ir. de bedillers staan van verre, buiten het gevaar; de steden werden met —len omringd, aarden of steenen hoogten; het likkert van den — (Bild.), men schiet van de —len; een bres in den — schieten.

Waldenzen (bewoners van Waadland, kettersche sekte), m. mv.

Waldhoorn, waldhoorn (jachthoorn), m. —s.

Walen (ongestadig zijn), ik heb gewaald; —ing, v. Het getij begint te —, verloopen. Fig. wankelen, weifelen.

Walg (afkeer, weerzin), v. De — begint me van dit getalm te steken. (Staring); laster is mij een —.

Walgen, ik heb gewalgd: —ing, v. Zulk een roman gaat —: ik walgde van zijn vleiery; ik walg van die medicijn.

Walgtijk (afkeerwekkend), bn. Een —e reuk, een —e smaak.

Walhalla (fab. Germaansch paradijs der koningen en helden), v. gmv.

Walken, ik heb gewalkt; —er, m.; —ing, v. De hoedenmaker heeft dit wilt niet goed gewalkt, ineengeslagen, geperst.

Walkamer, m. —s; —molen, m. —s; —plaats, v. —en; —stok, m. —ken.

Walm (damp, smook), m. —en.

Walmen, het heeft gewalmd. 't W lamp walmt, de vlam komt boven het glas uit.

Walnoot (boom), m. (vrucht), v. —noten.

Walros, walrus (groot zeedier), m. —sen.

Wals (dans), v. —en.

Walsen (een wals dansen), ik heb gewalst; —er, m.

Walstroo (kruid), o. gmv.

Walvisch (grootste zeedier), m. —visschen.

Walvischvaarder (schip, ook gezagvoerder), v. —men. [m. —s.]

Wambuis (wammes), o. —en

Wamen (in de modder roeren), ik heb gewaamd.

Wammen (den buik der visschen opensnijden), ik heb gewamd.

Wammes (kledingstuk), o. —en. Op zijn — krijgen, slaag oploopen; mettertijd komt Hannes in 't —, kleine kinderen worden groot.

Wan (wanmand), v. —nen. Zift het koren met de —: een —molen.

Wan (scheepsw. lek, lekkage), o. —nen.

Wanbedrijf (misdaad, booze handeling), o. —drijven. Door zich zelf verraan, erkende zij (de hebzucht) haar —, uw recht. (Staring).

Wanbetaling (slechte betaling, niet-betaling), v. —en. Bij — der belasting gaat men over tot veroorloofing.

Wanbief (ongeluk, tegenvalser), m. gmv.

Wand (muur), m. —en. De schilderij hangt daar aan den —.

Wandaad (euveldaad), v. —daden.

Wandalisme (vernietigingszucht), o. gmv.

Wandel, m. gmv. Wees eerlijk in uw handel en —, leefwijze, omgang; uw vader was op den —, wandeling; in den — heet hij de lange, gewoonlijk.

Wandelaar, m. —s, —laren: —ster, v. —s.

Wandelen, ik heb en ben gewandeld; —aar, m.; —ing, v.

Wandschildering (schilderij op de kalk van den wand), v. —en.

Wanen (ijdel meenen), ik heb gewaand. De ergste domoor is hij, die zich knap waant; een gewaande vriend.

Wang, v. —en.

Wangedrag (stecht gedrag), o. —ingen, v.

Wangedrocht (monster, afzichtelijk wezen), o. —en.

Wangeloof, o. gmv. Da Costa noemt den Islam een —, dwaas of verkeerd geloof.

Wangunst (afgunst, nijd), v. gmv.

Wanhoop (geen hoop), v. gmv. De — greep haar aan, raddeloosheid.

Wanhopen (vertwijfelen), ik heb gewanhoopt. Zij — aan haar beterschap, aan uw verbetering.

Wanhopend, bn. De arme moeder wrong — de handen.

Wanhopig, bn. Een — besluit, een —e daad.

Wankel (onzeker), bn. en bw. —heid, v. 't W kans staat —, ongewis.

Wankelen (onvast staan), ik heb gewankeld; —ing, v. Zijn overtuiging raakte aan het —.

Wankelmoedig (besluiteloos), bn. en bw.; —heid, v.

Wanklank (valsche toon), m. —en. Parasieten zijn een — in de schepping. (Witte).

Wannen (het koren zuiveren), ik heb gewand.

Wanorde, v. gmv. De geheele school was in —.

Wanordelijk, bn. en bw. Een — huishouden, ongeregeld, zonder beheer.

Wanschapen, bn. —heid, v. Een — gestalte, misvorm, gedrochtelijk.

Wanschepsel (gedrocht), o. —s.

Wansmaak, m. —smaken. De — der mode, averechtsche smaak.

Wansmakelijk (walgetijk), bn.

Wanstaltig, bn.: —heid, v. Een — persoon, misvormd, verdraaid.

Want (grof wollen vuisthandschoen met een duim), v. —en.

Want, o. Het staand en loopend —, touwwerk aan boord, nl. het vaste en losse; de visscher droogt het —, netwerk.

Wanten, slechts gebruikelijk in de spreekwijze: Hij weet van —, hij is op de hoogte van de zaak, hij is een ingewijde.

Wantij (tegenstroom), o. —en.

Wantrouwen (mistroutwen, achterdocht), o. gmv.

Wantrouwen, ik heb gewantrouwd. Gij zult mij toch niet —, mistroutwen.

Wapen (strijdtuig), o. —en, —s. De geheele christenheid stond onder de —en; de —en opvatten; de engel is het — der bij; iem. met zijn eigen —s slaan; het — der cavalerie.

Wapen (adellijk kenteken), o. —s. Hij voert

een leeuw in zijn —; het — van Holland, het Vlaamsche —.

Wapenen, ik heb gewapend; —ing, v. Zijn onderhoorigen —; zich —, de wapens aangeorden.

Wapenheraut (wapenkoning), m. —en.

Wapenkunde (heraldiek), v. gmv.

Wapper (wip eener ophaalbrug), m. —s.

Wappen (waaien, fladderen), de vlag heeft

War (in de), v. gmv. [gewapperd.]

Warande (park, wandeldreef), v. —n.

Waratje, bw. Pieter is — vertieft. (C. O.), wezenlijk.

Warboel, m. —en. Het is me daar een —, verwarde zaak.

Wardiertje (infusiedier), o. —s.

Warempel, bw. Je hebt — gelijk, inderdaad.

Waren (spoken), hij heeft gewaard. Hij maakt den geest van Rachel wakker, die waren gaat door beemd en wei. (Vondel).

Warhoofd (persoon), m. en v. —en.

Waring (gangboord), v. —en. Sikko, de — op- en nederloopende. (v. Lennepe).

Warklomp, m. —en. Wat — der natuur! (Tolliens).

Warkruid (woekerplant), o. gmv.

Warm, bn. en bw.; —te, v. Een —e kamer, een — bad; zich — kleeden, er — inzitten, fig. bemiddeld zijn; het ging er — toe, er werd hevige gevochten; een —e ontvangst, hartelijke.

Warmen (warm maken), ik heb gewarmd; —ing, v.

Warmoes (allerlei eetbare moeskruiden), o. Een kikvorsch onder 't — kort gehakt. (Staring).

Warmoezenier, **Warmoezier** (hovenier), m. —s, —en.

Warmpjes, bw. Hij zit er — in, bemiddeld zijn.

Warmte, v. gmv. De — der zon, de — van den zomer, de — van het bloed, dierlijke —.

Warnet, o. —ten. Een — van slingerplanten.

Warrel (war), m. gmv.

Warrelen, het heeft gewarrel; —ing, v. Het warrelt mij voor de oogen, heen en weer draaien.

Warrelklomp (chaos), m. —en.

Warrelwind (draaiende wind), m. —en.

Warren (in de war brengen), ik heb geward.

Wars (afkeerig), bn. Hij is — van vleierij, van lof.

Was (groei), m. gmv. Er is — op de bovenrivier, toevloed.

Was (van bijen), o. gmv.

Wasch (gewasschen of te wasschen linnen of kleederen), v. wasschen. Ik zal mijn zakdoekjes in de — doen; mijn linnen is in de —: die kleur houdt zich goed in de —; deze vrouw heeft elke week vijf wasschen.

Wasdoek, o. gmv. Een vloerkleed van —, linnen met was bestreken.

Wasdom (groei), m. gmv. Hi heeft zijn vollen — bereikt, groei; God zal — geven.

Wasem (damp, uitdamping), m. —s. Hoe geurt de — der berkespruit! (Staring).

Wasemen (damp van zich geven), ik heb gewasemd; —ing, v. De rozen — haar geuren.

Wasschen (reinigen), ik wiesch (waschte), heb gewasschen; —erij, v.; —ing, v.

Wassen (van was), bn. Een —beeldenspel; dat is een — neus, bedrog, misleiding.

Wassen (met was bestrijken), ik heb gewast. Gewast taf.

Wassen (groeien), ik wies, ben gewassen. Een —de rivier, de —de maan, het —de water.

Wassenaar (wassende maan), m. —s.

Water, o. —en, —s. **Open** —, dat niet bevrozen is; een schip te — laten, van stapel laten loopen; het hart ging te —, zwemmen; de dief zit op — en op brood; het — komt aan de lippen, de nood is hoog; Gods — over Gods akker laten loopen, zich om de wereldsche zaken niet bekommeren; dat is — op zijn molen, dat is naar zijn zin, dat dient hem; — naar of in zee dragen, noodeloos arbeid doen; sterk —, vitriool; stille —s hebben diepe gronden, de zwijgenden denken dikwijls het diepst; ze zijn als — en vuur, volslagen vijanden; het — loopt altijd naar zee, de fortuin dient de rijken; hij stierf aan het —, de waterzucht.

Waterachtig, bn.; —heid, v. Een — kostje, laf, flauw, te zeer aangengd.

Waterchinese (een scheldwoord), m. —neezen.

Waterdicht, bn. Een —e kelder, een —e mantel, impermeabel; een paar —e laarzen.

Waterig, bn.; —heid, v. Een —e soep, als water; een —e stijl, laf, zonder pit.

Watering, v. Zie **Wetering**.

Waterlanders (tranen), m. mv. Foei, Keesje, ik zie —, dunkt me. (C. O.)

Waterleiding, v. —en. Menige stad verheugt zich in 't bezit van een —.

Waterpas (werktuig), o. —sen.

Waterpas, bw. Een — lijn; die stok ligt niet —, horizontaal.

Waterpassen, ik heb gewaterpast; —ing, v. Een terrein —; een provincie, een land —, de hoogten en laagten boven een gegeven peil opnemen.

Waterpest (een waterplant, *Elodea Canadensis*), v. gmv.

Waterrijk, bn. Een — landschap; dit land is —, heeft tal van rivieren.

Waterschap (polder of heemraadschap), o. —pen.

Watersnood (overstroming), m. —en.

Waterstaat, m. Minister van —, ingenieur van den —.

Waterlanden, ik heb gewaterland. Die kersen doen de jeugd —, hevige begeeren naar; die reis naar Zwitsersland doet mij —.

Waterzucht (ziekte), v. gmv.

Watteenen (met watten vullen). Een gewatteerde overjas.

Watten, v. mv. Boekhouders met watten in de ooren. (C. O.)

Wauwelen (vervelend praten), ik heb gewauweld; —aar, m. Wat wauwelt die min?

Web (weefsel, stuk linnen), o. —ben. Het — wacht op den koopman. (Staring). Het — eener spin.

Webbe, v. en o. —n; webbetje. Zie **Web**.

Wed (drenkplaats voor paarden), o. —den. Breng de paarden naar het —, waadbare plaats.

Wedde (jaarwedde), v. —n. Op een — van duizend gulden.

Wedden, ik heb gewed; —er, m. Ik wed om tien gulden, ik wed om een flesch, er onder verzien, er aan wagen.

Weddenschap, v. —pen.

Weder, weer (ram), m. weders, weeren.

Weder, weer (lichtgesteldheid), o. Hij speelt mooi — met eens anders geld, verkwestend leven; de hardrijderij zal doorgaan — en wind dienende.

Wederbrengen (terugbrengen), onr. ik bracht —, heb —gebracht; —er, m.

Wederdienst (*tegendienst*), m. —en.
Wederdooper (*aanhanger van de leer der anabaptisten*), m. —s; —ij, v. *Het rijk der —s in Munster* (1535).
Wederig, **wedergade** (*gelijke, evenknie, gelijkboortige*), v. gmv.
Wedergeven (*teruggeven*), ik gaf —, heb —gegeven.
Wederhelft (*fig. echtgenoot*), v. —en.
Wederhoorig (*weerberstig*), bn.: —heid, v.
Wederhouden (*terughouden*), ik —hield, heb —houden.
Wederkaatsen. Zie **Weerkaatsen**.
Wederkeer (*terugkeer*), m. gmv.
Wederkeeren, ik ben —gekeerd. *Het — der lente*, terugkomst.
Wederkeurig (*weder-tijdsch*), bn. en bw. *Een —e liefde*.
Wederkomen (*nog eens komen*), ik kwam —, ben —gekomen; —komst, v.
Wederlegbaar, bn.: —heid, v. *Dat bewijs is niet —*, te ontzenuwen.
Wederleggen (*het tegenbewijs leveren*), ik heb —leid (—legd); —ing, v.
Wederliefde (*wederkeurig liefde*), v. gmv.
Wederopbouw, m. gmv. *De — der verwoeste stad*, herbouw.
Wederpartij (*tegenpartij*), v. —en.
Wederrechtelijk, bn. en bw.: —heid, v. *Zich — iets toeëigenen*, onwettig, in strijd met het recht.
Wederspanning (*oproermaker*), m. en v. —en: voor het v. ook —e.
Wederspannig (*tegenstrevend, ongehoorzaam*), bn. en bw.; —heid, v. *Hij werd gevormt als — aan de wet*.
Wederspoed, **weerspoed**, m. gmv. *De — ontman ons huis en have*. (Potgieter.)
Weder spreken (*tegenspreken*), ik —sprak, heb —sproken: —er, m.; —ing, v.
Wederstaan (*zich verzetten tegen*), ik —stond, heb —staan. *God wederstaat den hoovaardige*, vijandig gezind zijn.
Wederstand (*tegenstand*), m. gmv.
Wederstreven (*tegenwerken*), ik heb —streefd; —er, m.; —ing, v.
Wederstrevig (*koppig, munitiek*), bn. en bw.: —heid, v.
Weder varen, het —voer, is —varen. *Wat is u, op reis zoo al —?* overkomen, wat hebt gij beleefd?
Weder vinden (*terugvinden*), ik vond —, heb —gevonden.
Wederwaardigheid (*tegenspoed, ramp*), v. —heden.
Wederzien (*terugzien*), ik zag —, heb —gezien.
Wederzijde (*keerzijde*), v. gmv.
Wederzijds, bw. *Zij verbonden zich — tot hulp en steun*, wederkeurig.
Wederzijdsch, bn. *Onze —e belangen, een —e vriend*.
Wedijver, m. gmv. *Een matige — in een klasse werkt voordeel*, ijver om elkaar vooruit te komen.
Wedijveren, ik heb gewedijverd. *De gezanten gingen — in belevdheid*.
Wedloop, m. —en. *Een — van paarden, van schaatsenrijders*.
Wedloopen, o.; —er, m. —s.
Wedren, m. —nen. *De —nen bij Parijs, bij Londen*, nl. van paarden.
Wedstrijd, m. —en. *Het — in den zang, in het toneelspel, in het voordragen*.

Weduwe, **weduw**, **wewuw**, v. weduwen.
Weduwenfonds, **weduwfonds** (*beurs*), o. —en. *Het weduwen- en weezenfonds*, instelling tot uitkeering van gelden.
Weduwnaar, m. —s, —naren.
Weduwenschap (*toestand*), o. gmv.
Weduwvrouw, v. —en.
Wee (*ramp, onheil; ook smart*), o. —en.
Wee (*flauw*), bn.; —heid, v. *Ik ben zoo — aan mijn hart*.
Weedasch (*potasch*), v. gmv.
Weede (*zekere kruisbloemige plant*), v. gmv.
Weedom (*smart, lijden, droefheid*), m. gmv.
Weefgetouw (*weefstoel*), o. —en.
Weefsel, o. —s, —en.
Weegblad (*plant, de weegbree*), o. gmv.
Weegbree, v. Ook: **Weegblad**.
Weegbrug (*bascule*), v. —gen.
Weegglas (*vochtmeter*), o. —glazen.
Weegkunde (*statica*), v. gmv.
Weegschaal (*balans*), v. —schalen. *De zon staat in de —*, het zevende teeken van den dierenriem (23 Sept.).
Week (*het weeken*), v. gmv. *In de — leggen*; *in de — zellen*, week laten worden.
Week (*zeven dagen*), v. weken.
Week (*zacht geedte*), o. gmv. *Marco's paard voelt zich de sporen een halven duim in 't weeke boren*. (Staring), de weeke zijde.
Week (*zacht*), bn. *Een — hart, een — gestel*, gevoelig.
Weekdier, o. —en. *Een slak is een —*.
Weekelijk (*zwakkelijk*), bn. en bw.: —heid, v. *Een — gemoed, aantrekkelijk, teeder*.
Weekeling (*persoon*), m. en v. —en; voor het v. ook —e.
Weeken, ik heb geweekt. *Stokvisch moet men —*, week, zacht maken in water.
Weekhartig, bn. en bw.; —heid, v. *Een — kind*, overgevoelig; *zich — uitdrukken*.
Weeklacht (*jammerklacht*), v. —en.
Weeklagen (*treuren, jammeren*), ik heb geweeklagd.
Weelde, v. gmv. *Zij leven in —*, het zij kinderen van —, *in dat gezin is geen —*, overdaad, luxe. *'t Zijn sterke beenen, die de — kunnen dragen*.
Weelderig, bn. en bw.: —heid, v. *Een — leven, rijk, in overdaad*. *Weelderig volk*. (Staring), d. i. wulpsch.
Weeldig (*weelderig*), bn. en bw.
Weemoed, m. gmv. *En — overstelpde haar* (De Génestet), d. i. hartzeer, verdriet, mistroostigheid.
Weemoedig, bn. en bw.: —heid, v. *Een —e brief, —e taal*, treurig, roerend, week.
Weenen (*schreien*), ik heb geweend.
Weepsch (*laf, zouteloos*), bn.: —heid, v.
Weer (*een hamel*), m. —en. Ook: **Weder**.
Weer (*wering; moeite*), v. gmv. *Zich te — stellen, — bieden*, zich verdedigen: *vroeg in de — zijn*, aan den arbeid.
Weer (*weder, gesteldheid der lucht*), o. gmv.
Weerbaar, bn.: —heid, v. *Een — volk, —are mannen*, strijdbaar.
Weerbaarheidsbond, m. gmv.
Weerbarstig, bn. en bw. *Een — karakter, een — volk*, geen buigen of toegeven kennende.
Weerga, v. *Wat —! Loop naar de —!* *Om de — niet*, in geen geval. *Jan geeft geen — om de leer*. (De Génestet).
Weergaasch, bn. en bw. *Die weergasche jongen, drommelsch; een — aardig liedje*. (C. O.).

Weergalm (*echo*), m. gmv.
Weergalmen (*weerklinken*), het heeft —galmd.
Weergalooz, bn. Een weergalooze moed, dapperheid, waarvan de gelijke niet bestaat.
Weerglans (*terugstraling*; fig. roem), m. gmv.
Weerglas (*barometer*), o. —glazen.
Weerhaak, m. —haken. Een angel met een —, een harpoen met een —.
Weerhaan (*windwijzer*), m. —hanen. Hij is een —, draait in de staatkunde met alle winden; de — van de kans. (Vondel).
Weerkaatsen, ik heb —kaatst; —ing, v. De lichtstralen — op die ruiten, in dat water, terugkaatsen.
Weerkant, wederkant, m. De — van deze stof is grijs, tegenkant.
Weerkauwen (*herkauwen*), ik heb —kauwd.
Weerklank, m. —en. Zijn woorden wonden —; die taal vond —, instemming.
Weerklinken (*weergalmen*), het —klonk, heeft —klonken.
Weerkunde (*meteorologie*), v. gmv.
Weerkundige (*weerprofeet*), m. en v. —n.
Weerlicht (*bliksem*), o.
Weerlicht, v. gmv. Loop naar de —! een verwensching: loop als de —, zeer snel.
Weerlichten (*bliksemen*), het heeft geweerlicht.
Weerloos (*zonder weer of wering*), bn.; —heid, v. De duif is een —ooze prooi van den havik.
Weerprofeet (*weervoorspeller*), m. —profeten.
Weerschijs, m. Ook: **Weersglans**, **Weerschijs**.
Weerschijsen (*blinken, flikkeren*), het heeft —schenen.
Weersgesteldheid (*toestand der lucht*), v. —heden.
Weerskanten, aan —, aan beide zijden; van —.
Weerstuit, m. gmv. Hij lachte mede van den —, omdat allen lachten.
Weerszijden v. mv. Aan —, van —, aan beide zijden.
Weerwil, m. In weerwil van, ondanks.
Weerwolf (*manuwolf, mensch in vrouwen gedaante*), m. —wolven. De — is een wezen der phantasie, van het volksbijgeloof.
Weerzin, m. gmv. Hij deed het met —, tegenzin.
Wees, m. en v. weezen; v. ook **Weeze**.
Weesje (*priëltje*), o. —s.
Weet (*het weten*), v. gmv. De knecht kwam uit om de buurt de — te doen van het overliden. (Potgieter).
Weetal (*wijsneus*), m. en v. —len.
Weetgierig, bn. en bw.; —heid, v.
Weetgraag, bn. (als zn. m. en v.).
Weetlust, m. Iem. —bevredigen, leerlust, dorst naar kennis.
Weetniet (*domoor*), m. en v. —en.
Weeuwte. Zie **Weduwe**. Het — uit het Hof van Holland. (Potgieter).
Weg (*straat, pad*), m. —en. Op —zijn; onder —zijn; uit den —ruimen; iem. in den —staan, komen; het ligt niet op mijn —; hij is van den —, in de war; hij ging zijns weegs, ga een eind weegs mede; den — van alle vleesch gaan, sterven.
Wegcijferen (*—redeneeren*), ik heb —gecijferd; —ing, v. Alle bezwaren —, doen verdwijnen (al pratende).
Wegduiken, ik dook —, ben —gedoken. Het hoen wilde in het hooge gras —, zich verbergen.
Wegedoorn, **wegedoren** (*gewas*), v. gmv.
Wegen, ik woog, heb gewogen; —er, m. De

koopwaren —, het gewicht bepalen of onderzoeken; het varken woog schoon aan den haak honderd kilo, een gewicht hebben: eertijikheid weegt bij hem zwaar, veel waarde hebben; hij weegt niet zwaar, zijn verstand gaat niet ver; wat het zwaarst is, moet het zwaarst —, wat het meest belangrijk is, moet vóórgaan.
Wegeren (*weyers aanbrengen, een schip van binnen beplanten*), ik heb gewegerd; —ing, v.
Weggaan (*vertrekken, zich verwijderen*), ik ging —, ben —gegaan.
Wegge, v. —n. Een —, een tarwebrood; een —boter, een kluit of stuk.
Weghebben (*beet hebben*), ik had —, heb —gehad. Een verkoudheid —.
Wegredeneeren, ik heb —geredeneerd. Wat ons de wijzen als waarheid verkonden, Straks komt een wijzer, die 't wegredeneert. (De Génestet).
Wegreis (*vertrek*), v. gmv. w. g.
Wegzenden, ik zond —, heb —gezonden; —ing, v. Een knecht —, ontslaan, heenzenden.
Wegzetten, ik heb —gezet. Wij zullen die taartjes —, ter zijde zetten, bewaren; zij hebben hem leelijk weggezet, openlijk gehekeld.
Wegzinken, ik zonk —, ben —gezonken. De zon zinkt weg aan de westerkim, zinkende ver.
Wegzijde, v. —n. Ook: *wegkant*. [dwingen].
Weï (*veld*), v. Zie **Weide**.
Wei (*hul*), v. gmv. — van melk, de zoete waterdeelen.
Weide, **wei** (*grasvlakte*), v. weiden. Een knaap de — in sturen, hem vrij laten loopen, zonder studie.
Weiden (*grazen en hoeden*), ik heb geweid; —er, m.; —erij, v.
Weidman, **weiman** (*jager*), m. —lui, —lieden.
Weidmes, **weimes** (*jagersmes*), o. —sen.
Weidsch, bn. en bw. Een —e praal, een —e tool, rijk, kostbaar; in —en dos, in prachtige kleding.
Weifelaar (*besluiteloos mensch*), m. —s, —aren.
Weifelen (*aarzelen, niet kunnen besluiten*), ik heb geweifeld; —ing, v.
Weifelmoedig, bn.; —heid, v. Een —karakter, draaiend, aarzelend.
Weigeren, ik heb geweigerd; —ing, v. Een verzoek —, afslaan, niet inwilligen: iem. een gunst —; het geweer weigerde, ging niet af; die pianotoets weigert, slaat niet aan; de vrouw weigerde alle voedsel, afwijzen.
Weikaas, v. —kazen. Dit is —, slecht gezuiverde kaas.
Weiland, o. —en.
Weiman, m. —lieden, —lui. Zie **Weidman**.
Weimes, o. —messen. Zie **Weidmes**.
Weinig, bn. en bw. minder, (**het**) minst. Zij heeft weinig aanleg, maar nog minder vlijt; bij de minste overtreding volgt straf.
Weinigje, o. gmv. Heb een —geduld, een **Wei** (*tarwe*), v. gmv. [beetje].
Weitash (*jagerstasch*), v. —tasschen.
Weitebrood (*tarwebrood*), o. —en.
Weitekoek, m. —en.
Weiteemel, o. gmv.
Wekelijks, bw. Deze courant verschijnt —, d. i. eens per week.
Wekelijksch, bn. Een —loon, bij de week.
Wekken (*wakker maken*), ik heb gewekt; —er (*persoon*), m.
Wekker, m. —s. Waar is mijn —, Amerik. uurwerk met klingel; een der schoolbladen

heette de —; deze man doet dienst als —, porder.
Wel (bron), v. —len. Bij 't graven stootte men op een —, opborrelend water.

Welbegrepen, bn. *Het — belang der vorsten; dat is in het — belang der burgers.*

Welbehagen, o. gmv. *In dat kind heb ik mijn —, lust, genoeg.*

Welbeklant, bn. *Een —e winkel, met drukke nering.*

Welberaamd, bn. *Een — plan, goed door-dacht, overlegd.*

Welbereid (ruim voorzien), bn. *Een —e disch; het is hier tafeltje —.*

Welbespraakt, bn.; —heid, v. *Een — volks-vertegenwoordiger, glad van tong.*

Weldaad (goede, edele daad), v. —daden.

Weldadig, bn. en bw.; —heid, v. *Een — heer, mild; dat doet de oogen — aan; die woorden deden het hart — aan; maatschappij van —heid.*

Weldoen, onr. ik deed —, heb —gedaan; —er, m.

Weldra (spoedig), bw.

Weledel (titel van elk fatsoenlijk man), bn.; —heid, v.

Weledelgeboren (titel van een aanzienlijk man), bn.

Weldegestreng (titel van een hoofdamtenaar), bn.

Weleer (wreger), bw. —, *hoe vlood die winter om!* (De Génestet).

Weleerwaard (titel van een geestelijke, van een kapelaan), bn.

Welssel (gewelf), o. —en, —s. *De tooverkol is zichtbaar bij het licht dat door het welssel valt.* (Staring).

Welgaan, het ging —, het is —gegaan. *Moge het u —, voorspoedig zijn; de zaken gaan wel, loopen voorspoedig.*

Welgeboren (titel van een voornaam man), bn.

Welgebouwd (goed van gestalte), bn.

Welgedaan (welgesteld), bn.; —heid, v. *Een — landman, met een gezond voorkomen.*

Welgelegen, bn. *Een — huis, een — buiten, d. i. gunstig gelegen.*

Welgemeend, bn. *Een —e huwelijksaanvraag.*

Welgeschapen, bn. *Een — kind, zonder lichaamsgebreken.*

Welgesteld, bn.; —heid, v. *Een — koopman, gegoed, rijk.*

Welgetroffen (welgelijgend), bn. *Een — portret.*

Welgevallen (welbehagen), o. *De Holl. jongen beschikt over vriezen en dooien naar —.* (C.O.)

Welgevallig, bn.; —heid, v. *Moge u dit geschenk — zijn! aangenaam.*

Welgezind, bn.; —heid, v. *Een — burger, goedgezind, rustig.*

Welig, bn. en bw.; —heid, v. *Een —e plantengroei, tierig, weelderig; — tieren.*

Welkom, bn. *Gij zijt ons —, uw komst is ons aangenaam; een —e gast.*

Welkomst, v. gmv. [thuisje.]

Welkomthuis (geschenk), o. gmv.; **welkoin-**

Wellen (smidsw.), ik heb geweld. *Twee stukken Zweedsch ijzer —, aan elkaar smeden.*

Wellen (opborrelen), het is geweld. *De wijn welt uit de spon; wat op 's herten gront leit, dat welt mij naar de keel.* (Vondel).

Wellevend, bn. en bw.; —heid, v. *Een — man, beschaafd, beleefd, welgemanierd.*

Wellicht (misschien), bw.

Weluidend, bn. en bw.; —heid, v.; —heids-

halve, bw. *Een —e stem, een —e toon; het — gezang van den nachtegaal.*

Wellust (dierlijke lust), m. —en. *Fig. zielsgenot.*

Wellusteling, m. en v. —en; voor het v. ook —e

Wellustig, bn. en bw.; —heid, v.

Welmeenend, bn.; —heid, v. *Een — vriend, een —e raad.*

Welnemen, o. gmv. *Met uw —, onder uw —, d. i. als het u aangenaam is.*

Welopgevoed, bn. *Een — jongmensch, een goede opvoeding genoten hebbende.*

Welp (het jong van een hond of van een leeuw), o. —en.

Welriekend, bn.; —heid, v. *Een —e bloem, die lekkeren geur geeft.*

Welsmakend, bn. *Een —e vrucht, een — gerecht, aangenaam van smaak.*

Welsprekend, bn. en bw.; —heid, v. *Een — redenaar, indruk makend; een — zwijgen.*

Welstaan, het stond —, heeft —gestaan. *Zulk een kleed zal u —, passen, goed staan.*

Welstaanshalve, bw. *Wij hebben — gezwegen, om de wellevendheid; wij kochten — ook iets, om niet achter te blijven.*

Welstand (voorspoed, gezondheid, goed voor-komen), m. gmv.

Welvaart (geluk, voorspoed), v. gmv.

Welvaren (voorspoed), o. gmv. *Zij dronken op 's lands —, welzijn.*

Welvaren (gezond zijn), ik voer —, heb —gevaren.

Welvarend (gezond, voorspoedig), bn.; —heid, v.

Welven (boogvormig maken), ik heb geweld.

Welversneden (fijn, scherp), bn. *Een — pen.*

Welvorgelijk (welgemanierd, net, kiesch), bn. en bw.; —heid, v.

Welvoorzien, bn. *Een —e disch.*

Welwillend, bn.; —heid, v. *Een — beoor-deelaar, goedgunstig.*

Welziju, o. gmv. *Een glas op u beider —! welvaart, geluk, voorspoed.*

Wem (ankertand), m. —men.

Wemelen, het heeft gewemeld. *Het wemelde er van menschen, door elkaar bewegen; zijn spstel wemelt van fouten, krioelen, er zijn er zeer vele.*

Wen (gezweel, nitwas), v. —nen.

Wenden (keeren, richten), ik heb gewend.

Iets keeren en —, draaien, van alle kanten bezien; ik weet mij niet te keeren of te —, d. i. te bewegen, fig. ten einde raad zijn; zich tot iem. —, zich tot iem. vervoegen, hem schrijven; wend u tot den redacteur, zich per brief richten tot; het over een anderen boeg —, iets op geheel andere wijze aanpakken, verdedigen, bestrijden, enz.

Wending (keer, draai), v. —en. *De ziekte nam een —; een geestige —.*

Wenk (teeken), m. —en. *Hij gaf mij een duidelijken —; ik kreeg een brief vol —en en aanduidingen, waarschuwing, voorlichting; ik vlieg op zijn —en, ik hang van zijn —en af, bevelen; hij had een — gekregen, hoe te handelen, een stille mededeeling, een heimelijke voorlichting; ik zag hem met een —, schijn.*

Wenkbrauw, v. —en.

Wenken (een wenk geven), ik heb gewenkt.

Wennen (gewoone maken), ik heb en ben gewend. *Gij moet u hier zien te —; ik zal hier nooit —, het gewoon worden; de kinderen waren gewend aan orde.*

Wensch, m. —en. *Vrome —en, die weinig kans op vervulling hebben.*

Wenschelijk, bn. en bw.; —heid, v.

Wenschen, ik heb gewenscht. *Iem. een zalig nieuwjaar —; ik wensch naar uw komst, verlangen; ik kan geen beter kosthuis —; de behandeling der zieken liet te — over.*

Wentelen (draaien, keeren), ik heb gewenteld; —ing, v. *Een rad wentelt om de as; een globe om de spil; een steen —, omrollen; zij wentelden zich in het gras.*

Wentelteeffe (fijn pannekoekje), o. —s.

Wenteltrap (draaitrap), v. —pen.

Wereld (het heelal), v. —en. *Hij leeft in de groote —, hoogere kringen; de booze —, de lastertongen; een man van de —, van aanzienlijken stand; hij verstaat zijn —, heeft beschaafted manieren; iem. naar de andere — zenden, sturen, hem dooden; 't is een leven van de andere —, een duivelsch leven; hij bezit ter — niets; zij is der — afgestorven, als kloosterling of kluizenaar leven; de geleerde —, de mannen van studie; de oude —, de nieuwe —, Amerika; het jaar der —, na de schepping.*

Werelddeel, o. —en. *Er zijn vijf —en.*

Wereldkaart, v. —en.

Wereldkundig, bn.; —heid, v. *Iets — maken, openbaar maken, aan de groote klok hangen.*

Wereldlijk, bn. *Het — gezag, niet geestelijk.*

Wereldling, m. en v. —en; voor het v. ook —e. *Hij is een —, beminnaar van de wereldsche genoegens.*

Wereldsch, bn. *De —e goederen; zij is nog erg —; —e geestelijken, die niet tot eenige kloosterorde behooren.*

Wereldschgezind, bn.; —heid, v. *Deze dames zijn zeer —, prijs stellend op de genoegens der wereld.*

Weren (te keer gaan), ik heb geweerd; —ing, v. *Om het onheil te —, afwenden; gij moet u —, inspannen, uw best doen.*

Werf (werkplaats), v. werven. *Een schip van de — laten loopen.*

Wering (het weren, afwenden), v. —en.

Werk (arbeid, gewrocht), o. —en. *De —en van Vondel, al de gedichten; een — van Beethoven, een toonzetting; een goed —, daad; een liefste—; er is — aan den winkel, drukte; te — gaan, handelen, doen; in 't — stellen, aanwenden; — van iets of iem. maken, belangstelling toonen.*

Werk (vlasdraden), o. *De naden worden met — gebreeuwd of gedicht, d. i. met geplouzen touwwerk.*

Werkdadig, bn.; —heid, v. *De —e meetkunde, praktisch, niet-bespiegeld.*

Werkdag, m. —en.

Werkelijk (inderdaad bestaande), bn. en bw. *Een — gevaar; ze zijn — gekomen; in —en*

Werkelijkheid, v. gmv. [dienst.]

Werkeloos (zonder te werken), bn. en bw.; —heid, v.

Werken, ik heb gewerkt; (in verheven stijl ook onr. ik wrocht, heb gewrocht); —er, m. —ing, v.

Werkkracht, v. —en. *Deze jongen zal een goede — worden; vermeerdering van —en, werklieden.*

Werkkring (bezigheden), m. —en. *De geleerde vond een hem passenden —; dat behoort niet tot mijn —, ambt; de — van een onderwijzer, van een notaris, enz.*

Werkloos (zonder werk zijnde), bn.

Werklooze (werk zoekende), m. —n.

Werkman, m. —lieden, —lui.

Werkplaats (winkel, fabriek), v. —en.

Werkstellig, bn. — maken, in het werk stellen, bewerkstelligen.

Werkstuk, o. —ken. *Een — der meetkunde, problema; opgave om uit bepaalde gegevens een figuur te teekenen.*

Werktuig, o. —en; —kunde, v.; —kundig, bn.; —kundige, m.; —maker, m.

Werktuiglijk, bn. en bw.; —heid, v. *Iets — doen, zonder nadenken, machinaal.*

Werkwoord, o. —en. *Het — is het belangrijkste reedel. spraakk.*

Werkzaam (vlijtig, naarstig), bn. en bw.; —heid, v. *Een — kind, een — man, oppassend.*

Werpen (smijten, gooien, slingeren), ik wierp, heb geworpen; —er, m. *Met steenen —; brandkogels in een fort —; troepen in een vesting —, d. i. snel er in brengen; in de gevangenis —, gevangen zeten; tien oogen —, nl. met dobbelsteenen; olie in 't vuur —, iets erger maken; den steel naar de bijl —, alles uit de hand geven, alles opgeven.*

Werpen (van dieren: jongen krijgen), het konijn wierp, heeft geworpen.

Werschticht (pij), m. —en.

Werspel (dobbelspel), o. —spelen.

Werspiets, —spies (voormalig vorlogstuig), v. —spietsen.

Werpfol (kinderspeelgoed), m. —len.

Werpstros (scheepstuw), m. —en.

Werpstuw, o. —en. *Het — rust, gelijk het snijdend staal.* (Staring, de Rom. blijde.

Werst (Russische mijl, ruim 1 K.M.), v. —en.

Wervel, m. —en, —s. *De hals—, de —s van de ruggegraat; den — draaien* (Vondel), de eerste bewindsman zijn; —draaier, m. —s.

Wervelen (draaien), het heeft gewerveld.

Wervelwind (draaiende stormwind), m. —en.

Werven (in dienst nemen), ik wierf, heb geworven; —er, m.; —ing, v. *Soldaten, matrozen —; fig. leden —, overhalen tot zijn partij.*

Wesp (insect), v. —en.

Wespenei, o. —eren.

Wespesteek, m. —steken.

West (het Westen), o.; (Nederlands Westindische bezittingen), v. *Hij gaat naar de —.*

West, bw. *Oost —, thuis best*, niets gaat hoven eigen laard.

Westelijk, bn. *Het — halfronde.*

Westelijken, de wind is gewestelijk. *De wind begint te —, naar het westen te draaien.*

Westen, o. *Buiten — zijn, bewusteloos, dronken zijn.*

Westenwind (wind uit het Westen), m. —en.

Westerkim (gezichteinder in het W.), v. gmv.

Westerling, m. en v. —en; voor het v. ook —e. *Het tegengest. van Oosterling.*

Westeresch, bn. *'t Is — wat de Turk nog tot zich nemen mag van leven.* (Da Costa); *het — Rom. rijk.*

Westerzon (avondzon), v. gmv.

Westfriesch, bn. *De —e kleederdracht.*

West-Friesland (de noordpunt van N.-H. met Alkmaar als eerste stad), o. gmv.

West-Indië, Westinje, o. gmv.

Westindievaarder, westinjevaarder (schip, gezagvoerder), m. —s.

Westindisch, bn. *De —e Compagnie (1621—1791); haar moeder was een —e (C. O.).*

Westinje, o. Zie West-Indië.

Westland (streek bezuiden Leiden), o. gmv.

De druiventelers van het —.

Westnoordwest, bw. (o. als zn.). *De wind is —.*

Wet, v. —ten. *De — van Mozes; de — op het lager onderwijs; nood breekt —; de heeren van de —, overheid; de — veranderen, verzetten, de regering eener stad; iem. de — stellen, voorschrijven.*

Weten, onr. w.w. ik wist, heb geweten.

Weten (kennis). o. gmv.

Wetens, bw. *Willens* en —, opzettelijk.

Wetenschap, v. —pen. *De — steekt in geen bed met pluimen.* (De Decker), kennis, geleerdheid; *welke is uwe — omtrent die zaak?*

Wetenschappelijk (volgens de wetenschap), bn. en bw.: —heid, v. *Een — onderzoek.*

Wetenswaardig, bn.; —heid, v. *Een — voorval, feit, belangrijk.*

Wetering (een loopend watertje), v. —en.

Wetgeving, v. —en.

Wethouder, m. —en, —s.

Wethouderschap (de wethouders), v. —pen: (de waardigheid), o.

Wetplank (stijplank), v. —en.

Wetsartikel, o. —en, —s.

Wetstaal (slagersstaal), o. —stalen.

Wetsteen (stijpsteen), m. —en.

Wettelijk, bn. en bw.: —heid, v. *Een — voorschrift, een — e bepaling, d. i. volgens de wet.*

Wetteloos (zonder wet of orde), bn. en bw.: —heid, v.

Wetten (slijpen). ik heb gewet. *De vogel wet zijn snavel op een steen, scherp maken; om het verstand, het vernuft te —, scherp.*

Wettig (echt, geldig), bn. en bw.; —heid, v. *Een — aandeel; een — kind, — kroost: — middelen; ze zijn — getrouwd.*

Wettigen (wettig maken of verklaren), ik heb gewettigd; —ing, v. *Uw toorn wettigt nog niet die misdaad.*

Wettisch (naar de wet Gods), bn. Fig. stipt zich houdend aan de letter der wet: *Deze burgemeester is zeer —.*

Weven (een weefsel maken), ik weefde, heb geweven; —er, m.; —erij, v.: —ing, v.

Wezel (dier), v. —s. *Hij was zoo bang als een —, erg bang.*

Wezen (zijn). onr. w.w. ik was, ben geweest. *God is, bestaat: dat was in 1600, geschiedde, viel voor: er zij licht, ontsta; God zij met ons, blijfje.*

Wezen (geest; ook bestaan; gelaat; gevoelen), o. —s.

Wezenlijk, bn. en bw.: —heid, v. *Marco, de ezel, was zoo —, verstandig, vol bezinning; het is — waar, inderdaad.*

Wezenloos, bn. en bw.: —heid, v. *Een — mensch, zonder verstand of levensgevoel.*

Wezenstrekk (gelaatstrek). m. —ken.

Whig (tegenstander der Tory-partij in Engeland, vrijheidsvriend), m. —s.

Whiskey (Iersche gerst-mout-brandwijn, de jenever in Schotland en Ierland), v.

Whist (Eng. of Amer. kaartspel), o.; (maat, medehelper), m. —en.

Whisten (het whistspel spelen), ik heb gehwist; —er, m.

Whistspel, o. —len.

Wichelaar (tovenaer, waarzegger), m. —s, —aren.

Wichelroede (staafje). v. —n. *Met de — of den tooverstaf raakte de tooverkol de voorwerpen aan om ze te veranderen.*

Wicht (klein kind), o. —en.

Wicht (gewicht), o. —en.

Wichtig (belangrijk), bn.; —heid, v. *Hij heeft*

zulk een — e houding, als man van gewicht.

Wiebelen, ik heb gewiebel. *Zit zoo niet op dien stoel te —, heen en weer bewegen.*

Wiedemaand (zomermaand), v. —en.

Wieden (onkruid verwijderen). ik heb ge- wieden; —er, m.

Wieg, v. —en. *Van de — tot het graf: de plek, waar eens mijn — op stond.* (Tollens); *die oude heer Barend is ook niet in de — gesmoord.* (C. O.); *hij was ook niet in de — gelegd om generaal te worden, daarvoor niet grootgebracht, opgevoed.*

Wiegelen (schommelen), ik heb gewiegeld; —ing, v. *De vink zit te — op een takje.*

Wiegelied, o. —eren.

Wiegen, ik heb gewiegd. *Een kindje in slaap —, fig. het geweten in slaap —, doen zwijgen; de vogel wiegt zich op dit takje.*

Wiek (vleugel, vlerk), v. —en. *De —en van den windmolen, vleugels; op eigen —en drijven, voor eigen onderhoud zorgen; hij was erg in de — geschten, moedeloos; iem. —en korten, zijn macht besnoeien.*

Wiel (rad), o. —en. *Iem. in de —en rijden, hem bemoeielijken; een spaak in het — steken, den voortgang verhanderen.*

Wielr (fiets, rijwiel, velocipède), m. —s.

Wielewaal (een soort lijster), m. —walen.

Wieling (draaikolk, draaing), v. —en. *De Zwaan wist —, bank en pluut door seinen te doen kennen.* (Bild.).

Wier (watergras), o. —sen.

Wierig (vlug, levendig), bn. en bw.; —heid, v. *Welk een — kind!*

Wierook (gewijde rook), m. gmv. *Iem. — toe- zwaaien, ophemelen, hemelhoog verheffen.*

Wierooken, ik heb gewierookt; —er, m.; —ing, v.

Wiewaunen (zich heen en weer bewegen), ik heb gewiewaund.

Wiewouter (vlinder), m. —s.

Wig, wigge (spie), v. wiggen.

Wiggelen (heen en weer bewegen), ik heb gewiggeld. *Een tand — met den vinger.* (C. O.)

Wijbisschop, m. —pen. *De bisschop had als wereldlijk heer een — naast zich, een geestelijk verzorger van het bisdom.*

Wijd, bn. en bw.: —heid, v. *Zijn roem klonk — en zijd: de — e wereld in gaan.*

Wijdberoemd, bn. *Een — dichter, geleerde, veldheer.*

Wijden (inzegenen), ik heb gewijd; —ing, v. *De vaandels —, een kerk —, priesters —, zalven; hij wijdt zijn leven aan . . ., d. i. toewijden.*

Wijders (overigens), bw.

Wijdloopig, bn. en bw.; —heid, v. *Een — e beschrijving, uitvoerig, breedvoerig, gerekt.* Ook: **Wijdluftig.**

Wijdluftig (wijdloopig), bn. en bw.; —heid, v.

Wijde, v. —n. *De — van den hals, de — van een kanon, monding; de — der spoorstaven, tusschenruimte.*

Wijdvernaard, bn. Ook: **Wijdberoemd.**

Wijf, o. wijven. *Daar heb je nu mijn —, huisvrouw, gmv.; 't is een echt —, ongemanierde vrouw; geen oud — bleef aan het spinnewiel, ieder bestje zelfs liep uit.*

Wijk (vlucht), v. gmv. *Iem. van de — naar Amerika, ging uitwijken.*

Wijk (gedeelte van een stad). v. —en. *Hij woont in de nieuwe —, buurt.*

Wijken (teruggaan, uit den weg gaan), ik week, ben geweken; —ing, v.

Wijkplaats (toevluchtsoord), v. —en.
Wijl, wijle (sluier), v. wijlen. vero. *Zij gaat de zwarte — dragen*, in 't klooster.

Wijl (poos), v. —en. *Nog een — en ik vertrek*, korte tijd; *ik kom bij tijd en —*; *bij —en*, soms.

Wijlen (overleden), bw. *Dit huis was van — mijn oom*.

Wijn (druivensap), m. —en.

Wijngaard, m. —en; —**enier**, m. —s. *Arbeiden in den — des Herren*, nl. als geestelijke.

Wijnlezen (druiven inzamelen), o.; —**er**, m. —s; —**ing**, v. —en.

Wijnpeilen (meten), o.; —**er**, m. —s.

Wijnroeien (meten), o.; —**er**, m. —s.

Wijnverlater (kelderkracht), m. —s.

Wijs (manier), v. *Gij moet dat op een andere — inrichten*; *hij was geheel van de —*, in de war; 's lands —, 's lands eer, zeden, gewoonten.

Wijs (verstandig, door ervaring geleerd), bn. en bw.; —**heid**, v. *Salomon was de wijste koning*; *een — besluit*; 't kind is niet wijzer; *ik kan uit dat gekrabbel niet — worden*.

Wijsbegeerte (philosophie), v. gmv.

Wijsgeer (denker), m. —en.

Wijsgeerig, bn. en bw.: —**heid**, v. *Een — stelsel*, een —e verklaring; *een — onderzoek*, d. i. als van een wijsgeer, komende van een wijsgeer.

Wijs hoofd (waanwijze), m. en v. —en.

Wijsmaken (op de mouw spelden), ik heb

Wijsneus, m. en v. —neuzen. [—gemaakt.

Wijsvinger, m. —s.

Wijten, ik weet, heb geweten. *Gij hebt dat aan uw haast te —*; *het ongeluk was te — aan onvoorzichtigheid*.

Wijting (een soort van schelvisch), m. —en; (als stofnaam), v.

Wijwater (gezegd of gewijd water, R. K.), o.

Wijze (wijfs man), m. —n. *De — kent zijn tijd*, devies van Alfred den Grooten: *de —n kwamen uit het Oosten*, de drie Koningen; *Griekenland had zeven —n*, beroemde denkers. *Een ebbenhouten stok kon in des Wijzen hand voorheen het zwerk regeeren*. (Staring), magiër, tovenaars bij de Oostersche volken.

Wijze, wijs (manier; zangwijfs), v. wijzen. *Bij — van voorbeeld*; *op de gewone —*; *een wijze nemriën*; *de wijzen der w.w.*, spraakk.

Wijzen (toonen, aantoonen, doen zien), ik wees, heb gewezen; —**ing**, v. *Iem. de deur —*, fig. noodzaken tot heengaan; *iets van de hand —*, afwijzen; *de thermometer wijst nooit weer, aangeven*.

Wijzen (oordeelen, vonnissen), ik wees, heb gewezen. *Het wetsontwerp is in staat van —*, gereed ter openbare beoordeeling of behandeling; *een vonnis —*, d. i. vellen.

Wijzer, m. —s. *De —s van een klok*, van een horloge; *een blad —*, *een weg — of hand —*.

Wijzigen (eenigszins veranderen), ik heb gewijzigd; —**ing**, v.

Wijk (iedere afzonderlijke wegging op de schaad der stadswaag), v. —ken.

Wijk, wikke (peutvrucht), v. wikkelen.

Wikkeld (weeggeld), o. —en.

Wikkelen, ik heb gewikkeld; —**ing**, v. *Iets in kladpapier —*; *een kind in doeken —*; *zij waren in een oorlog*, in een samenzwering, in een proces gewikkeld, betrokken.

Wikken, ik heb gewikt; —**ing**, v. *Iets — en wegen*, rijpelijk overdenken; *de mensch wikt* (besluit tot iets) en God beschikt.

Wil, m. gmv. *Uit wijen —*, verkiezing; *het is Gods —*, beschikking; *om des gewetens —*, zaak; *ik zal dit doen om Gods —*, uit liefde tot God; *ik doe het om uwent —*, om u aangenam te zijn; *dit is zijn uiterste —*, beschikking; *iets tegen — en dank moeten doen*, gedwongen; *ik heb daar — aan*, in plezier; *wat hebben die kinderen een — gehad*, genoeogen; *iem. ter wille zijn*, hem zijn zin geven.

Wild (niet tam), bn. en bw.: —**heid**, v.

Wild, o. gmv. *Die honden loopen in het —*, ongeregeld, ordeloos; *die bloemen groeien in het —*, zonder kweeking in de vrije natuur; *hij laat zijn kinderen in 't — loopen*, vrij opgroeien; *zij sloegen, schoten in 't —*, zonder te zien waar.

Wild, o. gmv. *Er zit veel — in deze bosschen*; *klein —*, hazen, gevogelte; *rood —*, herten, reëen; *zwart —*, wilde zwijnen, evers.

Wildbraad (gebraden vleesch van wild), o. gmv.

Wilde (onbeschaafde, barbaar), m. en v. —n.

Wildebras (wild kind), m. —en.

Wildeling (wilde boom, vooral wilde appet), m. —en.

Wildeman (ruw persoon), m. —nen.

Wildeman (in de wapenkunde), m. —s.

Wildernis (woestenijs), v. —en.

Wildvang (onbesuisde), m. —en. *Graaf Ot wurmt om den —* (paard) te beschrijven. (Staring).

Wildzang (gezang), m. gmv. *De — van het woord*.

Wildzang (druk kind), m. en v. —en.

Wilg (loofboom), m. —en.

Wilgeblad, o. —en, —eren; —**boom**, m. —en; —**tak**, m. —ken.

Wilgenbloesem, m.; —**bosch**, o. —bosschen; —**hout**, o.; —**laan**, v. —lanen.

Willekeur (vrije wil, vrije verkiezing), v. gmv.

Willekeurig, bn. en bw.: —**heid**, v. *Een — handeling*, eigendunkelijk, eigenmachtig naar willekeur, d. i. vrije verkiezing.

Willen (verlangen, bejegenen, eischen), ik heb gewild.

Willens (met opzet), bw. *Gij hebt het — en wetens gedaan*, voorbedachtelijk; — *of onwillens*, *gij moet mee*, goedschiks of kwaadschiks; *ik ben —*, voornemens.

Willig, bn. en bw. *Een — kind*, karakter, geëdienstig, volzaam; *de markt, de beurs was —*, er was veel kooplust; *de fondsen waren —*.

Willigen (in prijs stijgen), het is gewilligd.

Wilvaardig, bn. en bw.; —**heid**, v. *Elk brengt — voor den dag*, wat raars of schoons hij zwerend zag. (Staring).

Wimpel, m. —s. *Met vlag en — iets winnen*, met glans, met roem.

Wind (luchtstroom), m. —en. *Het zeil naar den — zeten*; *het schip was ten prooi aan — en golven*; *uit welken hoek waait de —?* fig. hoe is de zienswijze, meening; *hij heeft den — in het zeil*, een voordeelige wind, voorspoed; *in den — slaan*, veronachtzamen; *hij draait met alle —en*, politieke richtingen; *hij was als de — verduwenen*, zeer snei; *hij kreeg den — van voren*, een uitbrander, een standje; *wie — zaait, zal storm oogsten*, het kwaad loont zijn meester; *door den — gaan*, zijn, aan 't zwieren raken; *van den — kan men niet leven*, middel van bestaan moet er zijn; *een land —*, die van de landzijde waait; *een zee —*, van uit de zee waaiende; *een voor-de-wind*, voorspoed, de wind in 't zeil; *een bij-de-wind*, als de wind meer dan dwars inkomt of invalt.

Wind (*windhond*), m. —en.
Windas (*werktuig*), o. —sen.
Windbuil (*snoever*), m. —en.
Winde (*katrol*), v. —n.
Winde (*de haagboom*), v. —n.
Winkel (*luier, strook linnen*), m. —en, —s.
Winden (*draaien*), ik wind, heb gewonnen; —er, m.; —ing, v.; —sel (*zwaachel, band*), o.
Winderig, bn.; —heid, v. *Een — weer, een —e stijl*, opgeblazen, gezwollen; *een — jong-mensch*, blufferig.
Windig (*ruw*), bn. *Het is — weer*.
Windspil (*kaapstander*), v. —len.
Windszak (*doedelzak*), m. —ken. Fig. *pocher, snoever*.
Wingerd (*wijnstok*), m. —s, —en.
Wingewest (*veroverde landstreek*), o. —en.
Winkel, m. —s.
Winkel (*hoek*), m. —en, —s. *Een kijkglas in den — van het oog*. (C. O.)
Winkelen (*een winkel doen, winkels bezoeken*), ik heb gewinkeld.
Winkelier, m. —s, —en; —ster, v. —s.
Winket (*deurtje*), o. —ten.
Winnen, ik won, heb gewonnen; —aar, m.; —er, m. *Een prijs —, behalen; een veldslag —, geld —; tijd —; aller genegenheid —; iem. voor zich —; de aanhouder zal —; het boek wint bij kennismaking; hij zal zijn kost wel —, verdienen; de bijen — honing*, verzamelen; *zoo gewonnen, zoo geronnen*, wat gemakkelijk komt vergaat snel.
Winst (*voordeel, profijt*), v. —en.
Winter (*jaargetide*), m. —s. Fig. *De — des levens*, de ouderdom.
Winteren (*koud zijn*), het heeft gewinterd. *Het wintert fel*, het is hard winter.
Winterkoninkje (*standvogel*), o. —s.
Winterling (*plant*), v. gm.v.
Winzucht (*zucht naar winst*), v. gm.v.
Wip, m. gm.v. *In een —, zeer vlug*.
Wip (*de wipgalg; ook zeker werktuig der brouwers; alsmede het wippen*), v. —pen.
Wipbrug (*ophaalbrug, valbrug*), v. —gen.
Wipneus (*opgebogen neus*), m. —neuzen.
Wipneus (*persoon*), m. en v. —neuzen.
Wippen, ik ben en heb gewipt. *Een jongen vogel —, in de lucht slingeren; uit de kamer, uit het bed —; over iets heen —; een — de plank*.
Wipplank, v. —en.
Wipstaart (*kwikstaart*), m. —en.
Wis (*gewis*), bn.; —heid, v.
Wisch (*vaatdoek*), v. wisschen.
Wisch (*teen, tuigg*), v. wisschen.
Wischdoek (*afneemdoek, vaatdoek*), m. —en.
Wisjewasje, *wisewasje* (*beuzeling, nietigheid*), o. —s.
Wiskunde (*meetkunde en algebra*), v. gm.v.
Wiskundig, bn. *Een — betoog, een —e stelling, een — vraagstuk*.
Wiskundige, m. —n.
Wiskunst (*wiskunde*), v.; —enaar, m.; —ig, bn.
Wispelturig (*veranderlijk, onstandvastig*), bn. en bw.; —heid, v.
Wisschen (*vegen, afnemen, schoonmaken*), ik heb gewischt; —er, m.; —ersklos (*poets-tok van een kanonnier*), m. —sen.
Wisse (*kub. el. stère*), v. —n.
Wissel, m. —s. *Een — op zicht; een — trekken; een — endosseeren*, op een ander overbrengen; *den — verzetten om den trein op een ander spoor te brengen*.
Wisselaar (*bankier*), m. —s en —laren.

Wisselbank, v. —en.
Wisselbrief (*wissel*), m. —brieven. vero.
Wisselen, ik heb gewisseld. *Brieven —, gelt —; woorden —, geschil hebben, spreken; van tanden —, van paarden —, beleeftdheden —*.
Wisselplaats (*rustplaats*), v. —en.
Wisselruiterij (*bedrog in den handel*), v. gm.v.
Wisselvallig (*onbestendig*), bn.; —heid, v.
Wisewasje, o. Zie *Wisjewasje* (*beuzeling*).
Wit, bn.; —heid, v. *De sneeuw is —; hij zat — van schrik, bleek; —te Donderdag*, Don-derdag vóór Paschen; *de —te wijven*, too-verkollen. *Een — voetje* bij iemand hebben, bij hem in de gunst staan.
Wit (*de witte kleur*), o. gm.v. *In het — gekleed; het — van een ei; het — van het oog; zwart op — hebben*, een geschreven bewijst-
Wit (*doel*), o. gm.v. [stuk hebben].
Witbout, bn. *Een — kalfje*.
Witgeld (*zilvergeld*), o. gm.v.
Witbarig, bn. *Een —e poedel*.
Witouth (*Amerikaansch hout*), o. gm.v.
Witje (*kleine vlinder*), o. —s.
Witkop (*zekere vogel*), m. —pen.
Witkwaast (*werktuig van den stukadoor*), m. —en.
Wittebrood (*fijn tarwebrood*), o. —en.
Wittebroodskind (*kind van weelde*), o. —eren.
Wittebroodsweken (*de eerste zes huwelijksweken*), v. inv.
Wittekoof, v. —en.
Witten (*met witkalk bestrijken*), ik heb gewit;
witsel, o.; **witter**, m.
Witvisch (*allerlei kleine visch*), m. gm.v.
Witwerk (*meubels van wit hout gemaakt*), o. gm.v.
Witwerker (*timmerman*), m. —s.
Woede (*gramschap, razernij*), v. gm.v.
Woeden (*hevig razen en teren*), ik heb ge-woed. *De storm gaat —, het — der zee*, on-stuimig zijn; *hij werd —d; hij keek mij —aan*.
Woeker (*onwettige winst*), m. gm.v.
Woekeraar, m. —s en —aren; —ster, v. —s.
Woekeren, ik heb gewoekerd. *Hij heeft zich zelf rijk en anderen arm gewoekerd*, op on-wettige wijze geld bij elkaar schrapen; *fig. met — zijn gaven —, met den tijd —, zijn voordeel doen*.
Woekerhandel (*ongecoortloofde handel*), m. gm.v.
Woekerwinst (*overmatige winst*), v. —en.
Woelen (*onrustig zijn*), ik heb gewoeld; —ing, v. *Wat woelt dat kind in den slaap; de mol heeft hier gewoeld; de varkens — den grond om, het onderst boven; een luppe om den bezeerden vinger —, losjes er om winden*.
Woelgeest (*onruststoker*), m. —en.
Woelig, bn. en bijw.; —heid, v. *Een — kind*, lastig, druk; *een —e straat*.
Woelwater (*druk persoon*), m. en v. —s. *De kleine Jan is een echte —, hij kent geen rust*.
Woensdag, m. —en. *Asch —, de eerste dag der groote R. K. vasten; des —s, op Woensdag*.
Woensdagsch, bn. *Het was de —e bijeenkomst*.
Woerd, woord (*zend*), m. —en. Zie **Waard**.
Woerd (*waard, land*), v. —en.
Woerhaan (*facant*), m. —hanen.
Woeren (*wijfe van den facant*), v. —nen.
Woest, bn. en bijw.; —heid, v. *Een —e knaap*, wild; *een — gevecht*, ongeregeld; *een —e bliik*.
Woestaard (*lomp, ruw mensch*), m. —s.
Woesteling (*wild, ruw mensch*), m. en v. —en; voor het v. ook —linge.
Woestelij, v. —en. Ook **Woestijn**.

Woestijn (*barre zandvlakte*), v. —en.

Wol, v. —len. *Veel geschreeuw en weinig* —, veel omslag en weinig zaaks. *Door de — geverfd zijn*, alle schaamte verloren hebben.

Wolachtig, bn.; —heid, v. *De negers hebben — haar*; een —e stof, op wol gelijkende.

Wolbereiden (—kaarden, —kammen, —plukken, —scheiden, —spinnen, enz.), o. gmv.

Wolf (*verscheurd dier*), m. wolven. *Eten als een —*; *honger hebben als een —*; *met de wolven in het bosch huilen*, meedoen met den grooten hoop: *den — bij de ooren houden*, in neteligen toestand verkeerden.

Wolfram (*delfstof*), o. —men.

Wolfsklauw (*plant*), v. —en.

Wolgras (*zeker gewas, ook katoengras of katoenbloem geheeten*), o. gmv.

Wolhandel, m. *De — van Vlaanderen in de Middeleeuwen*.

Wolk, v. —en. *Een kind als een —*, krachtig.

Wolkaarden, o.; —er, m. —s.

Wolkammen, o.; —er, m. —s.

Wollen (*van wol*), bn. *Een — das*, een — *borstrok*, een — *kous*.

Wollenaaien, o.; —naaister, v. —s.

Wollig, bn.; —heid, v. *Het — vee*, een —e stof, met wol bedekt.

Wolspinnen, o.; —er, m. —s; —erij, v. —en.

Wolveheet, m. —beten.

Wolvedak (*dak, hetwelk met 3 of 4 hoeken schuin aftoopt*), o. —en.

Wolveprent (*ook spoor*), v. —en.

Wolveren, o.; —er, m. —s; —erij, v. —en.

Wolvespoor (*afdrukkel*), o. —sporen.

Wolvin (*wijfjeswolf*), v. —nen.

Wond, v. —en; ook **wonde**. *Een versche —, een oude —*; *een pleister op de — leggen*; *balsem voor de —*, troost; *den vinger op de — leggen*, deze aanwijzen, het gebrek bij den juiststen naam noemen; *alle —en genezen behalve die der eer*.

Wonden (*kwetsen, fig. grieven*), ik heb gewond.

Wonder (*mirakel*), o. —en. *De zeven —en der wereld*; *het stadhuis van Amsterdam gold destijds voor het achtste — der wereld*.

Wonderbaar, bn.; —heid, v. *Een — geval*, een — *verschijnsel*, verwondering wekkend, vreemd, zonderling.

Wonderbaarlijk, bn. en bw. *Het —e van zijn (des knapen) vroege ontwikkeling*, (C.O.).

Wonderdadig, bn. en bw. *Een —e genezing*.

Wonderen, heeft gewonderd. *Dat wonderd mij niet*, geeft mij geen verbazing.

Wonderlijk, bn. en bw.; —heid, v. *Een — geval*, een —e genezing; *ik werd zoo —*, raar, ongesteld.

Wonderschoon, bn. *Ons — huis*, nl. ons lichaam, zeldzaam schoon.

Wonderspreukig (*zonderling, paradoxaal*), bn. en bw.

Wondheeler (*heelmeester, chirurg*), m. —s.

Wonen, ik heb gewoond. *Bij iem. —*, gehuisvest zijn; *zij —'s zomers op het land*, verblijf houden.

Woning (*huis, verblijf*), v. —en.

Woon, v. *Zie Metterwoon*.

Woord (*mannetjezend*), m. —en. Ook **Waard**.

Woord, o. —en. *Hij sprak geen —*; *iets met andere —en zeggen*, op een andere manier; *ik heb hem den brief van — tot — voorgezegt*; *gij neemt mij de —en uit den mond*, gij zegt, wat ik juist wilde zeggen; *een goed — spreken*, bidden; *het — voeren*, in 't open-

baar spreken; —en *krijgen*, twist krijgen; *iem. te — staan*, met hem spreken; *wie heeft het —*, wie zal gaan spreken; *een gedachte onder —en brengen*, uitdrukken; *ergens zijn — op geven*, iets plechtig beloven; *op mijn — van eer*: *een goed — voor iem. doen*, in zijn voordeel spreken; *een goed verstaander heeft maar een half — noodig*, begrijpt iets spoedig; *een goed — vindt een goede plaats*, met beleefdheid komt men altijd het verst; *het hooge — is er uit*, er is gezegd, wat men haast niet durfde zeggen; *zijn — houden*, breken, gelofte; *een man een man*, een — een —, een eerlijk man houdt zijn woord.

Woordelijk, bn. en bw. *Een —e vertaling*, naar de letter; *iets — nazeggen*.

Woordenboek, o. —en.

Woordenlijst, v. —en.

Woordenpraal (*hoogklinkende taal*), v. gmv.

Woordenschat (*rijkdom eener taal*), m. gmv.

Woordenstrijd (*een mondelinge strijd*); ook: *een strijd, die niet loopt over een zaak zelf, maar over de woorden, die er over die zaak gezegd zijn*, m. gmv.

Woordenwisseling (*gektijf, discussie*), v. —en.

Woordenzifter (*witter*), m. —s.

Woordvoerder (*spreker*), m. —s.

Worden, ik werd, ben geworden: —ing, v. *God sprak en de wereld werd, ontstaan*; *gij wordt nog arm*, in de toekomst zijn; *het wordt licht*, beginnen te zijn.

Worg (*keelontsteking der paarden*), m. gmv.

Worgen (*tuurgen*), ik heb geworgd en gewurgd; *worging en wurging*, v.

Worgkoord, o. —en.

Worgpaal (*strafstuig*), m. —palen.

Work (*kikvorsch*), m. —en.

Worken (*het kwaken der kikvorschen*), hij heeft gewerkt. *De kikkers beginnen te —*, te rikkelkikken.

Worm en wurm (*diertje*), m. wormen en wurmen. Verg. **Wurm**. *De knagende — des gewetens*; *er knaagt een — aan zijn hart*, nl. verdriet; *het arme wurmpje*, kindje.

Wormkruid (*geneesmiddel*), o. gmv.

Wormstekig, bn.; —heid, v. — *fruit*, door den worm aangetast.

Worp (*het werpen*), m. —en.

Worst, v. —en. *Het bekomt hem als den hond de —*, het genoen of genot boet hij duur.

Worstelaar (*athleet*), m. —s of —laren.

Worstelen, ik heb worsteld; —ing, v. *Twee kampvechters — om den prijs*; *het schip worstelt met de golven*, kampen, strijden met;

hij worstelt met den dood, hij ligt te zieltoegen.

Worstelkunst, v. gmv.; —perk, o. —en; —plaats, v. —en; —spel, o.; —strijd, o.

Wortel, m. —s, —en. *De — van een boom*, de — *van een tand*, de — *van een getal*: *fig. met — en tak uitroeien*, geheel en al; *de kwaal der tering schiet —en*, (De Géneset).

Wortelen (*wortel schieten*), het is geworteld; *Het bijgeloof was daar nog diep geworteld*: *de haat wortelt in zijn hart*.

Worteltrekking (*rekenk. bewerking*), v. —en.

Woud, o. —en. *De specht is de timmerman van het —*.

Wouw (*vrij groote roofvogel*), m. —en.

Wouw (*plantje, soort van reseda*), v. gmv.

Wraak, wrake, v. gmv. *Iets uit — doen*: *naar — dorsten*: *dat schreeuvt om —*, vergelding.

Wraakbaar, bn.; —heid, v. *Een —are daad*, een — *are getuigenis*, verwerpelijk, af te keuren.

Wraakgierig, bn.: —heid, v. *Een — karakter, een — volk*, dat de wraak bemint.
Wraakzucht (*begeerte naar wraak*), v. gmv.
Wraakzuchtig, bn. *Een — karakter*.
Wraddel (*krop onder den hals van een rund*), m. —s. w.g.
Wrak (*romp van een gestrand schip*), o. —ken.
Wrak, bn. en bw.; —heid, v. *Dat is daar een —ke boel*, de zaken staan slecht; —ke kaas, slechte waar.
Wraken, ik heb gewraakt; —ing, v. *De recht-bank kan een getuige —*, afwijzen, niet toelaten.
Wrang (*den mond wringend*), bn. en bw.; —heid, v. *Een —e appel, peer*, scherp, zuur; *de —e vruchten*, fig. de onaangenaamheden.
Wrat (*huidknobbeltje*), v. —ten.
Wreed, bn. en bw.; —elijk, bw.: —heid, v. *Een — mensch*, zonder gevoel, hardvochtig; *een — besluit*, onbarmhartig; *een dier — behandelen*, ruw.
Wreeddaard (*gevoelloos mensch*), m. —s.
Wreeddaardig (*met wreedheid*), bn. en bw.; —heid, v.; —lijk, bw.
Wreef (*het bovenste van den voet*), v. wreven.
Wreken (*wraak nemen*), ik wreekte, heb gewroken; —ing, v.: —er, m. *Ik wil mij op hem —*; *zich over iets —*.
Wrensch (*hinniken*), de hengst heeft gewrensch.
Wrevel (*boosheid, misnoegen*), m. gmv. *Hij kon zijn — niet verkroppen*.
Wrevel (*toornig*), bn. *Een — gemoed*.
Wrevelig (*boos, wrevel*), bn. en bw.; —heid, v.
Wrevelmoed (*boosheid, misnoegdheid, bitterheid*), m. gmv.
Wriemelen, het heeft gewriemeld; —ing, v. *Een broed van adders, wriemlend aan den voet der stronken*. (Staring), krioeleend, door elkaar krieleend.
Wriggelen (*doen wankelen of wiggelen*), ik heb gewriggeld.
Wrijfpaal (*weidepaal*), m. —alen. Fig. *De hertog van Brunswijk was de — der Patriotten*, het voorwerp van hekeling.
Wrijfwas, o. gmv.
Wrijfen (*twisten, kibbelen*), ik heb gewrijft; —er (*iem. die steeds afkeurt, tegenwerkt*), m.
Wrijven, ik wreef, heb gewreven; —er, m. *Iem. iets onder den neus —*, verwijten; *hij*

doet niets liever dan schrijven en —, tegen-schrijven.

Wrikken (*waggelen, heen en weer bewegen*), ik heb gewrikt; —ing, v. *Men wrikte aan den paal*, pogingen doen om hem uit zijn stand te brengen; *die roeier kan goed —*, met één riem aan den kant van het roer werken.

Wringen, ik wrong, heb gewrongen; —ing, v. *Het waschgoed —*, *Zij wroong de bleeke handen saam*. (De Génestet); *iem. iets uit de handen —*, losrukken; *zich in allerlei bochten —*, telkens wat anders doen om uit een verlegenheid te geraken; *daar wringt de schoen*, daar hapert het.

Wrochten, heeft gewrocht. Zie **Werken**. *Een wonder —*, *Heur gast herhaalt het afscheidswoord, dat zulk een wonder wrocht*. (Staring).

Wroegen (*verwijten, beschuldigen*), het gete-weten heeft gewroegd; —ing, v.

Wroeten (*gravende zoeken*), ik heb gewroet; —er, m. *Frankrijk wroette in eigen inge-waarden*, zich zelf benadeelen; *met — en tobben komt hij aan den kost*, met zwaar, met slavelijk werken.

Wrok (*bittere haat*), m. gmv.

Wrokken, ik heb gewrokt. *Hij wrokte tegen zijn broeder*; *de duivel wrokt tegen God*, een voortdurenden haat voeden.

Wrong (*samengewrongen doek, ook vlecht; kroon der graven; alsmede het wringen zelf*), v. —en.

Wrongel (*gestremde melk*), v. gmv.

Wuif (*veranderlijk*), bn. en bw.; —heid, v. *Het —e Fransche volk*, wispelturig.

Wui (*haspel*), v. —en (scheepsw.).

Wuiven (*zwaaien*), ik heb gewuift; —er, m.; —ing, v. *Met den zakdoek —*, *met een vlay —*, *met de hoeden —*.

Wuif (*geuelfde zoldering*), o. wuiven.

Wulp, welp (*jong*), o. —en.

Wulp (*een vogel; ook een onbedacht jongeling*), m. —en.

Wulpsch (*dartel, speelsch*), bn. en bw.; —heid, v.

Wurgen. Zie **Worgen**.

Wurm (*diertje*), m. —en. Zie **Worm**.

Wurm (*stumper, sukkel*), m. —en.

Wurmen (*zich afstoven, aftobben, afpijnen*), ik heb gewurmd.

X.

X, v. x's. De 24e letter van het alphabet. Als Rom. getalmerk is X = 10; in de algebra is *x* de te zoeken grootheid of de onbekende.

Xanthine (*gele kleurstof uit meekrap*), v. gmv.

Xantippe (*booze, kijfachtige vrouw; helleveeg, huisplaat, mannenverdriet*), v. —s.

Xebek, Xebek (*driemaster, oorlogsschip in de Midd. Zee*), v. —s.

Xenograaf (*iemand, die ervaren is in het lezen van het schrift van uitheemsche talen*), m. —grafen. [talén]. v. gmv.

Xenographie (*kennis der geschreven vreemde*

Xeres, —wijn (*Spaansche wijn, Eng. sherry*), m. gmv.

Xilis (*zwaardbloem, stinkende tisch*), v. —sen.

Xylograaf (*houtsneemaker; houtsneedrukker*), m. —grafen.

Xylographie (*drukknust met houten vormen; houtsnede*), v. gmv.

Xyolatrie (*aanbidding van houten beelden*), v. gmv.

Xylogie (*leer of beschrijving der hout-soorten*), v. gmv.

Xystus (*overdekte zuilengang*), m. —sen.

Y.

Y, v. y's. De vijf en twintigste letter van het alfabet.

Yacht (*Ned. jacht = klein, zeilend vaarttuig*), o. —en.

Yacht-club (*zeil- en roeivereniging*), v. —s.

Yack, yak (*knoros, buffel van Thibet*), m. —s.

Yam, —wortel (*broodwortel, plant*), m.

Yamakin (*Gr. danseres bij de Turken*), v. —s.

Yanke (*spotnaam bij de Eng. voor de Amerikanen*), m. —s.

Yankee-doodle (*N. Amerik. volkslied, oorspronkelijk zegelied, 1775*), o.

Yard (*Eng. el = 0.914383 M.*), m. —s.

Yatagan, jatagan (*Turksche korte degen of kromsabel*), m. —s.

Yemie, jemie (*Arabisch lang krom tweesnijdend mes*), o. —s.

Yeoman (*niet-adellijk landeigenaar, groot pachter*), m. yeomen. [o. —s.]

Yoeng (*bekkenachtig speeltuig der Chinezen*), o.

Yokou (*brood uit vischstof bereid bij de Kamschatdalen*), o.

Yonk (*Chin. koopvaardijship*), v. —en.

Ypsilon (*de Gr. i, bijv. in Egypte, synonymien*), v. en o. —s.

Ysop, hyssop (*Zuid-Eur. plant*), m.

Yuca, yuca (*N.-Am. sierplant*), v. —'s.

Yugada (*veld- of vlaktemaat in Spanje*), v.

Z.

Z, v. z's. — De zes en twintigste en laatste letter van het alfabet; zij beteekent als Romeinsch cijfer 2000.

Z. — Zuid.

Z.D. — Zijne Doorluchtigheid.

Z.D.H. — Zijne Doorluchtige Hoogheid of Hoogwaardigheid.

Z.E. — Zijne Edelheid, Zijn Eerwaarde; ook wel: Zijne Excellentie.

Z.Exc. — Zijne Excellentie.

Z.Em. — Zijne Eminentie (*kardinaat*).

Z.H. — Zijne Hoogheid, of van den Paus sprekende, Zijne Heiligheid.

Z.H.E.G. — Zijn Hoogedelgestrenghe.

Z.K.H. — Zijne Keizerlijke of Koninklijke Hoogheid.

Z.K.K.H. — Zijne Keizerlijke en Koninklijke Hoogheid.

Z.K.K.M. — Zijne Keizerlijke en Koninklijke Majesteit.

Z.K.M. — Zijne Keizerlijke of Koninklijke Majesteit.

Z.M. — Zijne Majesteit.

z.i. — zijns inziens.

Z.O. — Zuidoost.

Z.W. — Zuidwest.

Zaad, o. zaden. Bijb. geslacht, nakomeling, bv. *Het — van Abraham*; ook kiemen, beginselen: *Ook in u zelve zijn de zaden aanwezig van veel onheils en veel verdriets*. (C. O.)

Zaag (*werktuig*), v. zagen. Fig. *zanikster: Uw zuster is een echte —*.

Zaagnolen (*molen, waar hout gezaagd wordt*), m. —s.

Zaagsel (*zaagmeel*), o. gmv.

Zaagtand (*tand ener zaag*), m. —en. *De — snijdt het hout*. (Tollens).

Zaaien (*zaad in den grond strooien*), ik heb gezaaid: —er, m.; —ing, v.; —sel, o. *Met de hand, met een machine —*. Fig. *Twist, tweedracht —*; *wie twist zaait, zal storm maaien*.

Zaaikoren, o. gmv.

Zaailing (*hennep*), v. gmv.

Zaak, v. zaken. *Het is daar een drukke —*, winkel; *een — van gewicht*, onderwerp, punt van gewicht; *zijn zaken staan goed*, zijn handel bloeit; fig. hij is in het voordeel: *zijn zaken stonden wel in 't boek der schoone* (Staring); *die — komt morgen voor*, rechts—; *dat is mijn —*, dit betreft mij en niet u: *ter zake van moord*, wegens: *ter zake dus*, laat ons met het onderwerp beginnen.

Zaal (*ruime kamer*), v. zalen.

Zaal (*zadel*), o. zalen.

Zaan (*dilke, geronnen melk*), v. gmv.

Zabberen (*kwijlen*), ik heb gezabberd; —aar, m.; —ing, v.; —doek, m.

Zacht, bn. en bw.; —heid, v. *Een — bed*, niet hard; *met —e hand*, teeder, met zorg; *een —e slaap*, rustig; *een —e dood*, kalm; *het Spaansch is een —e taal*, liefelijk, melodieus; *een — karakter*, vreedzaam; *op zijn —st genomen*, van de gunstigste zijde beschouwd.

Zachtaardig (*zacht van inborst*), bn.; —heid, v.

Zachtblad (*zeker gewas*), o. gmv.

Zachtjes, zachtkens, bw. *Spreek wat —*; *doe maar —aan*, op zachte, kalme manier; *de gele kleur gaat — over in groen*, ongemerkt.

Zachtmoedig (*zachtaardig*), bn. en bw.; —heid, v.

Zachts (*lichtelijk*), bw. *Dat kon hij — gedaan hebben*, lichtelijk, ten minste.

Zachtzinnig (*vriendelijk*), bn. en bw.; —heid, v.

Zadel, zaal, o. en m. —s. *Uit den — lichten, uit het — werpen*, b.v. in het tornooispeel; fig. iem. onderkruipen; *iem. weder in den — zetten*, hem weer te paard helpen.

Zadelen, ik heb gezadeld. *Een paard —*, een ezel —, een zadel opleggen.

Zadelmaker, m. —s.

Zagen, ik heb gezaagd; —er, m.; —ersbok, m. *Hout —*, aan planken —; *op de viool —*, krassen.

Zak, m. —ken. *Een — rogge, aardappels; een — guldens; met pak en — vertrekken*, met alle have; *de —ken van een oud bijlart; hoe komt ge in dezen —?* blinde steeg; *zijn —*

lappen, zich op kosten van een ander verrijken; *past op uw —ken*, geld; *koop geen kat in den —*, geen zaak, die gij niet kent; *een duit in het —je doen*, ook iets zeggen; *steek dat in uw —*, trek u dat maar aan, dat is op u gemunt; *zij heeft hem den — gegeven*, afgeschreven, de verkeerling met hem verbroken; *in — en osch zitten*, Bijbel, nl. in diepen rouw; *wij hebben hem in den —*, kennen hem door en door.

Zakelijk, bn. en bw.; —heid, v. *De —e inhoud*, wezenlijke, feitelijke inhoud, hoofdzaak.

Zakken (*in zakken doen*), ik heb gezakt; —ker, m. *Wil je dien gulden niet hebben?* *Dan zal ik hem maar —*, in den zak steken.

Zakken (*daten, nederwaarts gaan*), het is gezakt. *Het water gaat —, in de modder —, den moed laten —, zinken; het hoofd laten —, den moed verliezen; ik laat hem, die zaak maar —, varen, glijdjen; hij zal bij dat exammen wel —, afgewezen worden.*

Zakkenroller (*beurzensnijder*), m. —s.

Zalf (*smeersel*), v. zalven. *Een —je op de wond*, een troostmiddel.

Zalig (*hoogst gelukkig*), bn. en bw.; —heid, v. *Jem. — spreken*, R. K. heilig verklaren; *een — gevoel; de man is —, ir. dronken.*

Zaligen (*zalig verklaren*), ik heb gezaligd; —ing, v.

Zaliger (achter een naam: *zaliger nagedachtenis*, beteekent hetzelfde als „wijlen“ voor een naam), bn. *Mijn vader —, mijn oom —*. R. K.

Zaligmaker (*de Heiland*), m. gmfv.

Zalm (*een visch*), m. —en; (als stofnaam), v.

Zalven (*met zalf besmeren*), ik heb gezalfd; —ing, v. *De koningen van Frankrijk werden oudtijds gezalfd te Reims d. i. met zalf gewijd.*

Zalvend, bn. *Wat een —e taal! hij spreekt —, lijmerig, vol geteen.*

Zamelen (*bijeenbrengen*), ik heb gezameld; —aar, m.; —ing, v.; —plaats, v.

Zand, o. —en. *Jem. — in de oogen strooien*, hem bedotten; *die brief hangt van elkaar als droog —*, is zonder samenhang.

Zanden (*met zand bestrooien*), ik heb gezand.

Zanderig, bn.: —heid, v. *De weg is —, stofferig.*

Zanderij (*zandgroef*), v. —en.

Zandig (*zanderig*), bn. *Een —e oever.*

Zandlooper, m. —s. *De — wordt alleen nog in de keuken gebruikt, nl. bij het eierkoken.*

Zang (*gezang*), m. —en. *'t Is daar altijd koekoek om —*, nl. hetzelfde; *het is de tweede —*, afdeeling van een dichtstuk.

Zanger, m. —s. *De tamme en de wilde —s*, d. i. vogels; *zijn oom was voor—*, eerste zanger.

Zangeres, v. —sen. *Een koor van zangers en —sen*, vrouwen of dames die zingen.

Zangerig, bn.: —heid, v. *Een — lied; —e versen*, welluidend, zoetvloeiend. *Een — knaapje* (De Géneset) d. i. zanglustig.

Zangersfeest, zangfeest, o. —en.

Zanggezelschap, o. —pen. *Het — Melodia*.

Zanggod (*Apollo*), o. —pen. *Het —* [(C. O.).

Zangkoor, o. —koren.

Zangkunst, v. gmfv.

Zangles, v. —sen.

Zangster (*iedere vrouw die zingt*), v. —s. *Zet —, zet dien tocht op de aangestlagen snaren*, (Tollens), muze.

Zangvogel, m. —s.

Zanik (*persoon*), m. en v. —en. *Uw nicht is een echte —*, vervelend mensch, zonder opgewektheid.

Zaniken, ik heb gezanikt; —er, m. *Jongen, lig toch niet te —!* vervelend dwingen ot vragen.

Zat (*verzadigd*), bn. en bw.; —heid, v. *Eeten drink u nu maar —; die man is al weer —, ir. dronken; ik kan mij niet — kijken aan dat berglandschap; de grisaard was der dagen —, verlangend naar den dood.*

Zaterdag, m. —en.; —sch, bn. *de — markt.*

Zavel (*grof zand*), o. gmfv.

Zebra (*gestreepte ezels. Kaapsche ezels*), m. —'s.

Zede (*gewoonte, gebruik, manier*), v. —n. *Der vaders vrome —n.*

Zedelijk, bn. en bw. —heid, v. *Een getuigschrift van — gedrag; dat is — onmogelijk.*

Zedeloos, bn. en bw.; —heid, v. *Een — mensch, losbandig van gedrag; — boeken, plaatwerken*, de zedeloosheid bevorderend.

Zedenbederf (*ontaarding*), o. gmfv.

Zedenkunde, v. gmfv.

Zedenleer (*moraaal*), v. gmfv.

Zedenles, v. —sen.

Zedenprek, v. —en.

Zedenspreuk (*vermanend woord*), v. —en.

Zedig, bn. en bw.; —heid, v.; *Een — meisje, een —e kleeding*, ingetogen, bescheiden, stemmig.

Zee, v. —ën. *De Middellandsche —, de Noord—; de vloot stak in —; zij koken —; de — door-klieven; in — loopen, — kiezen, uitzellen; de — oversteken; het land was een bare —*, waterplas; *hooge, zware —ën, golven; er gaat veel —*, er is een sterke stroom; *de — breekt, de golven storten kort neder; in — duiken*, ondergaan van de zon; *uit de — rijzen*, opgaan; *wij brengen den zomer aan de — door, zeebad, zeeplaat*. *Fig. Een — van licht, van tranen, van rampen enz.*, een groote, krachtige menigte; *hij gaat recht door —*, is eerlijk, oprecht; *'t is een — om uit te drinken*, een eindeloos, wanhopig werk; *water in — dragen*, nutteloozen arbeid doen; ergens biefs brengen, wat daar in overvloed is.

Zeebonk (*matroos*), m. —en.

Zeebeer (*waterkeering*), m. —en.

Zeebeer (*rob*), m. —beren.

Zeebrak (*zeewater aan de kust*), o. gmfv.

Zeedrift (*ook strandvond, zeevond*), v. gmfv.

Zeeff (*werktuig om te ziften*), v. zeven. *De — van Eratosthenes*, rekenk. manier tot het vinden van de priemgetallen.

Zeeg (*scheepsv. ronde, kromming*), v. en.

Zeeghaftig (*zegevierend*), bn. en bw.: —heid, v. *Wees —, o koning!*

Zeekaart, v. —en.

Zeel (*draagriem, touw*), o. —en.

Zeeft (*een soort van karper, touw*), v. —en.

Zeein (*zacht bereid leder*), o. gmfv.

Zeeinan, m. —lieden, lui.

Zeeinanschap, v. gmfv. — gebruiken, wat geven en nemen, naar de omstandigheden.

Zeeinleder, —leer, o. gmfv.

Zeeinlederen, —leeren (*van zeeinleder*), bn.

Een paar — handschoenen; een — zakje. (C. O.)

Zeein, v. —en. *Groene —; Spaansche —*, witte harde —; — zieden; *hij is om —*, hij is dood.

Zeein (*met zeein smeren*), ik heb zeein; —er (*zeepkooker, zeepzieder*), m.; —erij (*zeepziederij*), v.

Zeein, v. —en. *Deze beschuit smaakt —, als zeein.*

Zeein, m. —s.

Zeein (*zeepfabriek*), v. —en.

Zeer (*pijn*), o. *Iem. op zijn — tasten*, op een wondeplek: ook fig.

Zeer (*pijnlijk*), bn. *Het kind heeft een — oog*, ontstoken: *een — hoofd*, zwerend, met uitslag.

Zeer (*erg*), bw. *Hij was — boos*, — *rijk*, buitengemeen.

Zeergeleerd (*titel van een gestudeerd persoon*), bn.

Zeergestreng (*titel van een hoofdambtenaar*), bn.

Zeerig (*pijnlijk, schurftig*), bn.; — **heid**, v.

Zeeroover, m.; — **schuimer** (*vrijbouter*), m. —s; — **ij**, v. —en.

Zeeslag (*zeegevecht*), m. —en.

Zeeslang (*slang in de keerkingszeeën*), v. —en.

Zeespiegel (*opperlakte der zee*), m. —s.

Zeesstad (*stad aan zee*), v. —steden.

Zeestraat (*zeeëngte*), v. —aten.

Zeeft (*het zitten*; ook *zitplaats*), v. zeten.

Zeeuw (*bewoner van Zeeland*), m. —en.

Zeeuwisch, bn. *De — e kleederdracht*; *een — e rijksdaalder*, oude munt = f 2.60. *Goed —*,

Zeevaarder, m. —s. [*goed rond*].

Zeevaardig (*gereed om zee te kiezen*), bn.; — **heid**, v.

Zeevaart, v. gm. *Aanleg tot de —*. (C. O.)

Zeevader (*matroos, die een scheepsjongen onder zijn hoede heeft*), m. —s.

Zeever (*spekkel, kwijl*), v. gm.

Zeeveren (*kwijlen*), ik heb gezeeverd; — **aar**, — **ing**, v.

Zeevond (*voorwerpen uit de zee aangespoeld*), m. —en.

Zeevering (*dijkwerk*), v. —en.

Zeewier (*zeegras*), o. gm.

Zeewind (*wind uit zee waaiende*), m. —en.

Zeeziek, bn.; — **te**, v. gm.

Zeeher, **zeefr** (*koele, zachte westenwind*), m.; zefieren, zefirs.

Zege (*overwinning, triomf*), v. gm.: — **hoog** (*eerepoort*): — **dicht** (*gedicht ter eere van de overwinning*), o.; — **feest**, o.; — **galm**, m.;

— **kar** (*triumfkar*), v.; — **krans**, m. —en;

— **lied**, o. —eren.

Zegel, o. —s. *Een verzoekschrift op —*, op gezgeld papier; *onder het — des geheims*;

vrij van —, niet belast met. *Fig. zijn — aan iets hechten*. iets goedkeuren; *zijn — op iets drukken*, het bekrachtigen.

Zegelen (*een zegel op iets drukken*), ik heb gezegeld; — **aar**, m.; — **ing**, v.

Zegen (*zegening, heil*), m. gm. *Ik wensch u heil en —*.

Zegen (*net*), v. —s.

Zegenen (*den zegen geven*), ik heb gezegend; — **aar**, m.; — **ing**, v.

Zegenrijk (*rijk aan zegening*), bn. *Een — gev. Zegepraal* (*husterijke intocht des overwinnaars*; fig. *overwinning, triomf*), v. —pralen.

Zegepralen (*de overwinning behalen*), ik heb gezegepraald.

Zegevieren, ik heb gezegevierd. *Hij heeft over alle vijanden gezegevierd*; — *over alle moeielijkheden*, d. i. ze alle te boven komen.

Zeggen (*mondeling mededeelen*), ik heb gezegd, gezeld; — **ger**, m. *Een oomzegger*, neef.

Zeggingskracht (*gave van wél te spreken*), v. gm.

Zegsman, m. —lieden, —lui. *Wie is uw —?* wie heeft het u verteld?

Zegswijze, **zegswijze** (*manier van zeggen, spreekwijze*), v. —wijzen.

Zeil (*zeildoek*), o. —en.

Zeilage (*zeiltuig, vaart, loop*), v. gm.

Zeilen, ik heb en ben gezeild; — **er**, m. *Uit — gaan*, met een zeilboot gaan spelevaren; *erg achteruit —*, fig. tegenspoed hebben.

Zeiljacht (*vaartuig*), o. —en.

Zeilklaar (*zeilvaardig*), bn. *Het bootje ligt —*.

Zeilree, bn. *De boot ligt —*, gereed om uit te zeilen.

Zeilsteen (*voorwerp, magneet*), m. —en; (*stofnaam*), o.

Zeis (*werktuig der grasmaaiers*), v. —en.

Zeisen, v. —en, —s. vero.

Zeker, vnv. en bw. *In — land*; *door — koning*; — *iemand*; *op — en dag*; *ik kom —*, gewis; *hij heeft het niet —*, vast.

Zekerheid, v.; — **shalve** (*voor de zekerheid*), bw.

Zelden (*niet dikwijls*), bw. *Ik spreek hem —*.

Zeldzaam (*schaarsch*), bn. en bw.; — **heid**, v.

Goede appelen zijn van 't jaar —: *een — mooi eezelaar*.

Zelfbeheersching, v. gm. *Een goed overste bezit —*. *Een wezen, nl. de leeuw, geheel woede, maar bedwongen door —*. (C. O.)

Zelfbehoud, o. gm. *Hij schoot uit zucht tot —*.

Zelfbewust (*met inrtyk besef*), bn.; — **heid**, v.; — **zijn**, o.

Zelfheid (*ikheid*), v. gm. *Aan 't hoofd der menschheid streve hij (de dichter), om alle — te verdolgen* (Da Costa), nl. egoïsme, eigenbaat.

Zelfkant (*wollen rand*), m. —en.

Zelfklinker (*klinker, vocaal*), m. —s.

Zelfinoord, m. —en. *Menig ongelukkig speler pleegde —*.

Zelfonderricht, o. gm. *Brieven om het Fransch te leeren door —*.

Zelfstandig, bn. en bw.; — **heid**, v. *Een — karakter*, dat eigen richting of overtuiging volgt; — *handelen*, niet aan den leiband loopen.

Zelfverloochening, v.; — **vernedering**, v.; — **vertrouwen**, o.; — **verwijt**, o.; — **verzaking**, v.; — **voldoening**, v.

Zelfzucht (*eigenbaat, baatzucht*), v. gm. *De — doodt vele edele gevoelens*, egoïsme.

Zeloot (*hardnekkig en onverdraagzaam bestrijder van andersdenkenden, voornamelijk in godsdienstzaken: ijveraar*), m. zeloten.

Zemelen (*gemalen bolsters*), v. mv.

Zemelig, bn. *Dit rogenbrood is erg —*, met zemelen vermengd.

Zemelknoopen (*kinderachtig stipt zijn, muggenziften*), ik heb gemelknoopt; — **er**, m.

Zendbrief (*mandement*), m. —brieven.

Zending, m. en v. —en; voor het v. ook — **e**. *Hij werd — onder de Dajakkers op Borneo*,

verkundiger van het Evangelie: bij de R. K. missionaris.

Zenden (*sturen, doen toekomen*), ik zond, heb gezonden; — **er**, m.; — **ing**, v. *Iem. een brief —*;

om den dokter —; *iem. een uitnodiging —*, doen geworden; *iem. naar de andere wereld —*, dooden.

Zeng (*zeew. plotselinge en kortstondige verheffing van den heerschenen wind*), v. —en.

Zengen (*schroeien, licht branden*), ik heb gezengd; — **ing**, v. *Zijn haren waren gezengd*;

een geplukte kip —, schroeien boven de vlammen.

Zenith (*aadr. schedelpunt, toppunt*), o. gm.

Zenuw, v. —en. *Het geld is de — van den oorlog*, van den handel; *dit meisje heeft het op de — en*, is zenuwzak.

Zenuwachtig, bn.; — **heid**, v. *Een — schepsetlje*: *waarlijk, men heeft in de maatschappij*

menig menschenschuiv, bloohartig en — wezen doen opgroeien. (C. O.).

Zerk (vierkante steen, graafsteen), v. —en.

Zerp (nui, niets), v. gmv.

Zerp (wrang), bn. en bw.; —heid, v.

Zes, telw. —sen; (als zn. v.). Hij had plezier voor —; wij waren met ons —sen; hij gooide twee —sen, dubbelspel; een paard van —sen klaar, met vier goede pooten en twee goede oogen; hij is van —sen klaar, bijdehand.

Zesde (ranggetal), bn. Juni is de — maand; Vrijdag is de — dag der week; hij stierf den —n Maart; graaf Willem de —.

Zesderhande, —lei (van zes soorten), onverb.

Zeshoek (veelhoek), m. —en. [bn.]

Zeshonderd, telw.

Zeshonderdste (ranggetal), telw.

Zesponder (kogel, gewicht), m. —s.

Zestal, o. —len. Een — kinderhen.

Zesthalf (0.27^s gld.), m. zesthalven; —je.

Zestien (hoofdgetal), telw.

Zestig, telw. Ben je —, zijt ge suf of zot?

Zestiger (iemand van zestig jaren; ook wijn van 1860; alsmede een schip van zestig stukken), m. —s.

Zestigponder (kogel, kanon), m. —s.

Zestigste (ranggetal), telw.

Zet, m. —ten. Een goede —, op dam- of schaakbord; een geestige —, woord; een domme —, streek; hij deed het in één zet, zeer vlug.

Zetangel (hoek of haak aan den heigel), m. —s.

Zethaas, m. —bazen. In dat café is hij maar —, agent, strooman.

Zetboer (huurling, pachter), m. —en.

Zethaak (werktuig van den letterzetter), m. —haken.

Zetel (stoel, troon), m. —s. De koninklijke —, de pauselijke —; de — der regering, plaats van het rijksbestuur ('s-Gravenhage).

Zetelen (zijn verblijf houden), ik heb gezeteld.

Zetneel (wit plantenpoeder), o. gmv.

Zetschipper, m. —s. Hij is maar —, het schip behoort een ander.

Zetsel (van thee, koffie), o. —s.

Zetten (stellen, plaatsen), ik heb gezet. Een boek in de kast —; een diamant —; koffie, thee —, bereiden; iets op het papier —, schrijven, opstellen; een gebroken arm of been —; ge:d op rente —, in de gevangenis —; in den lommerd —, iets op noten —, iem. iets betaald —, zich wreken; ik kan hem of haar niet —, lijden, uitstaan; zijn zin op iets —; alles op haren en snaren —, in rep en roer brengen; iets op touw —, aanvangen, beginnen; iem. terecht —, tot zijn plicht brengen; het op een loopen —; zich iets in het hoofd —; zij zal er de tering niet van —; een persoon, een volk den voet op den nek —, onderdrukken; de boot van wal —, afsteken.

Zetter (letterzetter), m. —s. Het college van —s, ambtenaren, die den aanslag der belastingen regelen.

Zetterij (werkplaats der letterzetters), v. —en.

Zeug (wijfjesvarken), v. —en.

Zeulen (aan een touw voortsleepen), ik heb gezeuld. Dees — leeftocht aan. (Tollens).

Zeur (zeurkous, zaniker), m. en v. —en.

Zeur (vod, bezetting, kleinigheid), v. —en.

Zeuren (lastig vallen, dwingen), ik heb gezeurd; —der, m. Lig daarover niet te —, lang en vervelend praten om zijn zin te krijgen.

Zeurkous (vervelend pruttelaar), m. en v. —en.

Zeven, telw. —s; (als zn. v.).

Zevenblad (zeker kruid; wilde vlier), o. gmv.

Zevende (ranggetal), telw. De — dag der week; de — maand; op den —n Mei; Kretel de — van Frankrijk.

Zevendhalfe (voormalig muntstukje of pietje = zes en een halven stuiver of twee en dertig en een halven cent), o. —s.

Zevengesternte (sterrenbeeld der plejaden), o.

Zevenkruid (riekende klaver), o. gmv.

Zevenhoek (meetk. veelvlak), m. —en.

Zevenjaarsbloem (roerkruid of droogbloem), v. —en.

Zevenklapper (vuurwerk), m. —s.

Zevenoog (bloedvin of bloedwee), v. —en.

Zevenslaper (zeker knaagdier), m. —s.

Zevenster (zevengesternte), v.

Zeventiger (iemand van zeventig jaren; ook wijn van 1870; alsmede een schip van zeventig stukken), m. —s.

Zevenvoud, o. —en. 49 is een —, 84 is een —.

Zicht (kleine zeis), v. —en.

Zicht (vertoon), o. Op —, bij vertoon; betaalbaar acht dagen na —, nl. een wissel; hij zond mij de boeken op —, op bezien.

Zichtbaar (duidelijk), bn. en bw.; —heid, v. Een —are maaneclips, waarneembaar; hij is — verouderd.

Zichten (ziften), ik heb gezicht.

Zieken (hevig koken), ik zood, heb gezoden; —er, m.; —ing, v. Zeep —, zout —; —de olie, gezoden olie, gezoden en gebraden; fig. hij ziede van toorn, kookte.

Ziegezagen, ik heb ziegezezaagd. Fig. vervelend praten, temen.

Ziek, bn. Een — kind, hij is er — van; hij hield zich —; ik heb mij — gelachen; — van verlangen.

Zieke (lijder, lijderes), m. en v. —n.

Ziekelijk, bn.; —heid, v. Een —e kleur; een — denkbeeld, dwaas, ongezond.

Zieken (ziek zijn, wegwijnen), ik heb geziekt.

Ziekenoppasser, v. —s.

Ziekte, v. —n. Zij leden, stierven aan dezelfde —; een besmettelijke —.

Ziel, **ziele**, v. zielen. De mensch bestaat uit — en lichaam, geest, niet-stoffelijk wezen; er was geen levende —; God hebbe zijn —! zijn — ruste in vrede! bij mijn —; geld is de — van den handel; een stad van tien-duizend zielen.

Zielsverhuizing (het overgaan der ziel), v. —en. De oude Egyptenaren geloofden aan de —.

Zieltoegen (sterven), ik heb gezieltoegd; —ing, v. De gekwetste lag te —.

Zien, ik zag, heb gezien. De kat kan in het donker —; kan de knaap al op de klok —? wij — nooit menschen, bezoek ontvangen; dit meisje ziet scheel; wat ziet gij zuur! men ziet hem naar de oogen, iem. ontzien; iets over het hoofd —, niet letten op; door de vingers —, verschoonen; iem. op de vingers —, hem in 't oog houden, bevitten; zij is —de blind; uit eigen oogen —, een eigen oordeel hebben; Jan, zie eens naar de kippen, letten op, zorg dragen voor.

Ziener (profeet), m. —s.

Zienlijk (zichtbaar), bn. en bw. Werd — voor mijn oog, enz. (Staring).

Zienswijze, —wijjs, v. —wijzen. Wat is uw —? meening, opvatting.

Zier (ziertje; ook kleinigheid), v. Een — ge-duld, geef mij een —tje zout, peper, enz.

Zift (zeef), v. -en.

Ziften, ik heb gezift; -er, m.; -ing, v.: -sel, o. *Het meel -; gij ligt altijd te -; vitten, haarklooven; een muggenzifter, klein-geestig bediller.*

Zigeuner (landlooper, Heiden), m. -s.

Zij (stof), v. Ook: **Zijde**.

Zijde, zij (kant), v. -n. *De -n van een tafel, van een huis, van een tuin; men kwam van alle -n; de westelijke - eener stad; een oom van moeders -; iets ter - leggen, als afgedaan beschouwen; iem. op zijn - hebben, hand; dit is zijn zwakke -; pijn in de -; een - spek.*

Zijde, zij (stof, kostbaar weefsel), v. gmv.

Zijdelings, bw. *Hij keek mij - aan, van ter zijde.*

Zijdelingsch, bn. *Een -e blik; erfgenamen in de -e linie, niet rechtstreeksche.*

Zijdworm, zijworm (zijderups), m. -en.

Zijdgeweer (sabel), o. vero.

Zijgang (het gaan), m. -en. *Hij ging -en, d. i. niet recht door zee.*

Zijgang (gaanderij), v. -en.

Zijgen, ik zeeg, ben gezegen. *Zij - in onmacht neder, flauw vallen.*

Zijgen (doorsijpelen), zeeg, heeft gezegen. *Het water door een filter laten -.*

Zijl (waterloop, ook sluisje), v. -en.

Zijlaan (dwarslaan), v. -lanen.

Zijlijn, v. *De trein werd op een - gebracht.*

Zijlinie, v. *Hij behoort tot een - van dat adellijk geslacht.*

Zijlvestenij (in Groningen gebruikelijk voor waterschap), v. -en.

Zijlvester (mede-bestuurder van een waterschap), m. -s.

Zijlvesterhuis (gebouw voor de vergadering der zijlvesters), o. -huizen.

Zijlwaarder (sluismeester), m. -s.

Zijn, ik ben, was, ben geweest. *God is, bestaat; hij is officier; het is zoo.* (Zie verder bij **Wezen**).

Zijnent, te -, bijw. uitdr. *Ik kom dikwijls te -, in zijn huis, bij hem.*

Zijnenthalve, -wil, bw. *Doe het maar -, om hem, d. i. uit liefde, genegenheid tot hem.*

Zijnentwege, bijw. *Ik groet u -, namens hem, uit zijn naam.*

Zijpad, o. -en.

Zijreeder (zijdebereider), m. -s.

Zijreederij, v. -en.

Zijwaarts, bw. *Hij ging -.*

Zijwaartsch, bn. *Een -e beweging, in de richting van ter zijde.*

Zijworm (zijderups), m. -en. Ook: **Zijdworm**.

Zit (zout), bn.: -heid, v. *Het -e water der zee; -e tranen; het -e nat, de zee.*

Zittig (zoutig), bn.; -heid, v.

Zilver, o. *Een horloge van -; Russisch -, mengsel van zilver en andere metalen; fig. haren van -, witte haren; het - des ouderdoms.*

Zilverblank, bn. *Een -e hand, de -e zwaan, een -e visch.*

Zilveren (van zilver), bn. *Dat zijn - lepels; - kandelaars; hij viert zijn - bruiloft, 25-jarig huwlijksfeest; een - ambtsfeest; - haren, zilverwit.*

Zilverling (Joodsche munt = ± f 0.75), m. -en.

Zilversmid, m. -smeden.

Zilverwit, bn. *Een -te haarlok.*

Zin, m. -nen. *De mensch heeft vijf -nen; waar zijn uw -nen? verstand; hij is niet*

bij zijn -nen; hij is van zijn -nen beroofd; dat schoot mij in den -, gedachte; zet dat uit uw -nen; veel hoofden, veel -nen, meeningen, richtingen; hij had er zijn -nen op gezet, zijn hart; hij wil zijn - hebben, zijn verlangen ingewilligd zien; ik ben van-s, voornemens; ik heb wel - in dat reisje, lust; dat heeft geen -, betekenis, dat is onzin; de hoofdeden van een -, spraak., in woorden uitgedrukte gedachte; de knaap moest zes -nen schrijven; spelen van -ne, rederijkersvoordrachten met personificatiën.

Zindelijk (proper, net), bn. en bw.; -heid, v. *Een -e huisvrouw, een -e bediening.*

Zingen, ik zong, heb gezongen. *Een lied -; altoos hetzelfde liedje -, hetzelfde onderwerp behandelen; ik zing den ondergang van d'eersten wareldgrond.* (Bild.), bezingen, dichten over.

Zink (zeker wit metaal), o. gmv.

Zinkboor (spitsboor, ronde vijl), v. -boren.

Zinken, ik zonk, ben gezonken: -sel, o. *Het schip gaat -; in de modder -; in diepen slaap -; den moed laten -, verliezen; hij is diep gezonken, zedelijk diep gevallen.*

Zinking, v.; -achtig, bn.

Zinklood (peillood, dieplood), o. -en.

Zinkput, m. -ten.

Zinkroer (pistool), o. -s. vero.

Zinledig (zonder inhoud), bn. *Een - gezegde, zonder betekenis; een - opstel, een -e brief.*

Zinlijk, zinnelijk (met de zinnen waar te nemen; ook: wulpsch, wellustig), bn. en bw. *Iets - waarnemen; een - mensch.*

Zinlijkheid, v. gmv.

Zinloos (zonder zin), bn. *Een - opstel, dwaas, zot.*

Zinnebeeld, o. -en. *Het anker is het - der hoop; de haan is het - der waakzaamheid.*

Zinnebeeldig, bn. *Een -e voorstelling, allegorie.*

Zinneloos (zonder verstand), bn. en bw.; -heid, v. *Een -looze vrouw, beroofd van zinnen; - gesnap.*

Zinnen (peinzen, denken), ik zon, heb gezonnen. *Hij zat op wraak te -; ik zal er eens op -, het overdenken.*

Zinrijk (snedig, geestig, vernuftig, krachtig), bn. en bw.; -heid, v. *Een - woord, een - gezegde, een -e fabel.*

Zinsbedrog, o. gmv.

Zinspelen, ik heb gezinspeeld; -ing, v. *Hij was aan 't - op uw afkomst, doelen op, bedektelijk aanduiden.*

Zinspreuk (leus, devies), v. -en. *Elke rederijderskamer had haar -; de - der Haarlemsche kamer was: Trouw moet blijken.*

Zinsverbijstering (krankzinnigheid), v. gmv.

Zinverwant, bn. *Uitvinden en ontdekken zijn -e woorden, d. i. synoniemen.*

Zit, m. *Dat was een heele -; dat is hier een lief -je, plekje; die jongen heeft geen - in 't lijf, kan zich niet rustig houden; neem een -, d. i. een stoel.*

Zitdag, m. -en. *De - eener rechtbank; de - van een ontvanger, tot het ontvangen van belastingen.*

Zitten, ik zat, heb gezeten. *Hij zit op een bank, gezeten zijn; in den raad -, lid er van zijn; de vogels - op dien tak, rusten; hij zit in de gewangenis; het schip zit op een bank; aan het roer -, regeeren; op den troon -, heerschen; waar mag zij toch -?*

blijven; *iem. laten* —, verlaten; *mijn oem zit er goed of warm in*, is welgesteld; *ergens veel geld in laten* —, hij verliezen; *die jas zit u goed*, passen, kleeden; *het rijtuig bleef in de sneeuw* —, steken; *er zit niets anders op*, er is niets anders aan te doen; *de winderige advocaat riep: Hij zit* (C. O.) n.l. de bal is in den zak gestopt, zit daar in; *in de verlegenheid* —, zich bevinden; *het zit mij in de beenen*, n.l. de pijn, de vermooidheid is daar; *bij die menschen zit geld*, gevonden worden; *die jongen heeft geen zit in zich*, kent geen rust; *zij bleef met haar eieren* —, kon ze niet verkoopen.

Zitting, v. —en. *De — van een stoel, van een canapé*; fig. — houden, vergaderen, of ergens zijn om menschen te spreken; — nemen in den gemeenteraad.

Zode, zop, zool (kooksel), v. zoden, zoolen. *Een — visch*. Een zootje; zootje.

Zode (van gras), v. —n: zootje.

Zodiak (dierenriem), m. gmv.

Zoek (verloren, verborgen), bw. — zijn, — raken, enz.

Zoeken (trachten te vinden), onr. ik zocht, heb gezocht; —er, m.

Zoekmaken, ik heb —gemaakt. *Het kind heeft het boekje zoekgemaakt*, men kan het niet vinden; *veel geld* —, fig. verteren.

Zoekraken (verloren raken), het is —gemaakt. **Zoel**, bn. en bw.; —heid, v. *Het is — weder*, warm, niet guur.

Zoen (kus), m. —en.

Zoenen (kussen, omhelzen; verzoenen), ik heb gezoend.

Zoengeld (geld als boete), o. gmv.

Zoenoffer, o. —s. *Christus als —*, offer tot delging der zonden.

Zoet, bn. en bw.; —heid, v. *Een —e appel, —e koek, —e droomen*, hoogst aangenaam; *een — kind*, braaf; *'s levens — en zuur*, zn. o.

Zoetekaauw (lekkerbek), m. en v. —en.

Zoetelen (spijs en drank in een leger verkoopen), ik heb gezoeteld; —laar (marketer); —laarster (marketenster).

Zoeteliefje (beminde), o. —s. gmv.

Zoetemelk, v. gmv.

Zoetemelksch, bn. *Een — kaasje*, van zoetemelk.

Zoeten, ik heb gezocht. *De chocolade is te zeer gezocht*, d. i. zoet gemaakt.

Zoeterd (lieverd), m. —s.

Zoethout, o. gmv.

Zoetjes, bw. *Ga maar — te werk*, zacht, bedaard, langzaam, zonder overijling; *hij leest —*, zij zingt —, niet overluid.

Zoetsappig (laf, zouteloos), bn. en bw.; —heid, v. *Een — antwoord*; *hij zette een — gezicht*, vleierend, verlokkend.

Zoetvrij (sijne vrij), v. —en. *De — over iets laten gaan*, iets uiterst fijn afwerken.

Zoetvrijen (sijn afvrijen of bewerken), ik heb gezoetvrijd.

Zoetvloeiend, bn. en bw.; —heid, v. *Een — gedicht*, liefelijk, welluidend; —e taal, fraai van klank.

Zoetwater (drinkbaar water, rivierwater), o. gmv.

Zog (melk), o. gmv.

Zog (spoor), o. gmv. *Het — van een schip*; *in iem. — varen*, hem volgen op zijn spoor.

Zolder (bovenste deel van een huis), m. —s.

Zomer (jaargetijde), m. —s.

Zomeren (zomer worden), het heeft gezomerd. *Het begint te —*, warm te worden.

Zomersch, bn. *Een —e dag*: hij was op zijn — gekleed.

Zon (ster, hemellichaam), v. —nen.

Zondaar, m. —s, —daren.

Zondag (rustdag), m. —en.

Zondagsjager (halfbakken jager), m. —s.

Zondagskind (gelukskind), o. —eren. *Ik ben voorwaar een —*, en tot geluk geboren. (De Génestet).

Zonde, v. —n. **Vloeken** is —, groot kwaad: *een — tegen den H. Geest*, een vreeselijk, onvergeeflijk kwaad; *het is — en jammer*, erg jammer; *het is — en schande*, zeer te betreuren.

Zondenbok, m. —ken. *Hij is op school altijd de —*, hij moet het gelag betalen, hij heeft voor anderen de schuld te dragen.

Zondenregister, o. —s. *Iem. — openleggen*, al het kwaad, door hem bedreven, nauwkeurig opsommen.

Zonderbaar (vreemd), bn.; —heid, v.

Zonderling (vreemd, ongewoon), bn. en bw.; —heid, v.

Zonderling (persoon), m. en v. —en; voor het v. ook —linge. *Uw oom is een —*; *die Engelsche dame is een —*, zij doet vreemd.

Zondig (overhellende tot zonde), bn. *Ons — hart*.

Zondigen (zonde begaan), ik heb gezondigd. *In onwetendheid zondigt men niet*; — tegen goddelijke of menschelijke wetten, deze overtreden; — tegen de regels der taal, fouten maken; — tegen de wetvoeglijkheid, handelen tegen.

Zondvloed (grootte wereldvloed), m. —en.

Zone (aardstreek, aardgordeel, luchtstreek), v. —n. *De heete —*, de verzengde luchtstreek.

Zonnebaan (schijnbare zonsweg), v. —banen.

Zonneblad (luik), o. —en. *Laat de —en neer*, de jaloezieën.

Zonnebloem (gele samengest. bloem), v. —en.

Zonnwijzer (werktuig tot het aanwijzen van den tijd door middel van 't licht der zon), m. —s.

Zonnig, bn. *Een —e morgen*, een — landschap, warm verlicht.

Zonshoogte, v.: —ondergang, m.; —opgang, m.: —verduistering, v.

Zoo, bw. en vw. *Doe het zoo*, op die wijze; *ik kom —*, terstond; *zoo de waard is, vertrouwt hij zijn gasten*, zooals; *zoo gij kunt, kom dan even*, indien.

Zoo, zool (zode, kooksel), v. zoolen; zootje, zootje.

Zoofals (evenals), vw. *Doe — uw broeder*.

Zoofdanig, aanw. vvw. *Een —e taal past u niet*.

Zoofdoende, bw. — zult gij er niet komen, op die wijze.

Zoogdier, o. —en. *De koe is een —*.

Zoogen (voeden met melk), ik heb gezoogd. *Om 't (jongste kind) aan haar hart te —*. (Ter Haar).

Zool (menigte), v. *Een aardig —tje*, menschen van weinig beteekenis; *een —tje schurken*: 't is me een —tje!

Zool (onderste lap schoenteer), v.; zolen. Fig. voet, poot.

Zoölatrie (dieren-aanbidding, -vergoding), v. **Zoölogie** (dierenleer), v. *Dit boek is een —*, natuurbeschrijving der dieren.

Zoölogisch (dierkundig), bn. *Een —e tuin*, d. i. een dierentuin: een — museum.

Zoöloog (dierenkenner, dierenleerkundige), m. zoölogen.

Zoom (rand, boord, kant), m. —en. De — van een kleed. de — van een zakdoek, de — van een rivier, de — van een weide, de — van het woud.

Zoomen (omboarden), ik heb gezoomd. Een doek —.

Zoomwerk (scheepsw. plankwerk), o. gmv.

Zoon, m. zonen of —s.

Zoöphieten (plantdieren), m. mv.

Zoopje (teugje, slokje sterke drank), o. —s.

Zoopiesman (slijter in sterke drank), m. —lui.

Zoor (droog, scherp, stram), bn. en bw.; —heid, v. Een —e bast, een —e tak, een —e huid, het —e zand.

Zooveelste (ranggetal), telw.

Zooverre, zoover, bw. Nu zijn we —.

Zorg, v. —en. Deze moeder heeft veel —, een ziele of hartje zonder —, — voor iets dragen, er op letten, passen.

Zorgeloos (zonder zorg, achteloos), bn. en bw.; —heid, v. Een — jongeling; zij stak, door weer en wind, het — neusjen in de lucht, dat onvoorichtig kind. (De Génestet).

Zorgen (zorg dragen, waken voor), ik heb gezorgd; —er, m. God zal voor ons —; wees gerust, ik zal voor alles —; wij zullen — voor onze rechten; wie zal voor den zieke —?

Zorglijk, bn. en bw.; —heid, v. De toestand was zeer —, onrustbarend; een weduwe in —e omstandigheden achterlaten.

Zorgstoel (leuningstoel), m. —en.

Zorgvuldig (oplettend, nauwkeurig), bn. en bw.; —heid, v. Een —e verpleging, een —e opvoeding, vol oplettendheid; iets — afwerken.

Zorgzaam, bn. en bw.; —heid, v. Een — huisvader spart voor de dagen van tegenspoed.

Zot (dwaas, gek), bn. en bw.: —heid, v.

Zot, m. —ten. Zij (Annet) schonk een — haar trouw (Staring), een dwaas; iem. voor den — houden, gekscheren; hij speelt voor —, hansworst; elke — heeft zijn marot, elk heeft zijn stokpaardje, speelpopje.

Zotskap (kap met bellen), v. —pen.

Zotskap (persoon), m. en v. —pen.

Zotteklap (dwaas taal), m. gmv.

Zottepraat (beuzelpraat), m. gmv.

Zotternij (dwaasheid, gekheid), v. —en.

Zottin (gekkin, dwaas vrouw), v. —nen.

Zout, o. —en. Vriendschap is het — des levens: achting is het — der vriendschap; een gesprek met Atisch — besprenkelen, geest, luim, humor; ik heb een zak — met hem gegeten, ik ken hem als vriend al zeer lang.

Zout (van smaak), bn.; —heid, v. Die soep is —.

Zouteloos (laf, flauw), bn.: —heid, v. Een — gesprek, zonder pit, niet geestig.

Zouten, ik zoutte, heb gezouten. Het vleesch —, met zout inwrijven; gezouten scherts, bijtende scherts; ik heb hem ongezouten de waarheid gezegd, grof.

Zoutvisch (labberdaan), v. gmv.

Zoutkeet (bereidplaats van zout), v. —en.

Zoutvat, o. —en; —vaatje, o. —s.

Zoutwater (zeewater), o. gmv.

Zoutzak (persoon), m. en v. —ken. Hij is net een —, een domme vent.

Zucht (ademhaling), m. —en. Met nog een dieper — greep hij den borstel op. (C.O.); hij slaakte een —.

Zucht (kwelling, ziekte, begeerte), v. De geel—,

de water —, de bleek—; — naar eer, — naar roem.

Zuchten, ik heb gezocht. Hij zucht er van, de wind zucht in het geboomte.

Zuchtig (ziek), bn.; —heid, v. Mijn moeder is wat —.

Zuid (ten zuiden), bw. De wind is —.

Zuid (het Zuiden), o.; (de zuidel. streken), v.

Zuidelijk, bn. en bw. De patrijzen trokken —.

Zuidelijken (naar het zuiden gaan), de wind is gezuidelijkt.

Zuiden, o. gmv. Dit Haantje wees naar het —.

Zuidenwind (wind uit het zuiden), m. —en.

Zuiderzee, v. gmv.

Zuidoost, bw.; (als zn.), o.

Zuidoostelijk, bn.

Zuidoosten, o. gmv.

Zuidwest, bw.; (als zn.), o.

Zuidwestelijk, bw.

Zuidwesten, o. gmv.

Zuidwester (breedgerande zeemanshoed of kap), m. —s.

Zuidzee, v. gmv. De stille —.

Zuidzeevaarder (schip; gezagvoerder), m. —s.

Zuilen (een kind in slaap zingen), ik heb gezuid.

Zuigeling (jonggeborene), m. en v. —en.

Zuigen, ik zoog, heb gezogen; —er, m.; —ing, v. Iets uit den duim —, iets verzinnen; de wind zuigt hier, het trekt hier sterk.

Zuil (pilaar), v. —en. De — lag in puin; Nog ziet men (onder de ruïnen) —en staan (Staring); de —en der eendracht; de — van den troon; de sociëteit Minerva geschraagd door „de dubbele” — van dien broederlijken zin. (C. O.).

Zuilenrij, v. —en.

Zuimen (verzuimen, nalaten), ik heb gezuimd.

Zuinig (spaarzaam), bn. en bw.: —heid, v.

Hij is — op den tijd; — met zijn woorden, karig; — leven. Fig. — kijken, boos zien, verbaasd kijken.

Zuip, v. gmv. Aan de — zijn, onmatig drinken.

Zuipen (drinken van dieren), het paard zoop, heeft gezopen; —er, m.

Zuiplap (dronkaard), m. —pen. gmz.

Zuivel (alles, wat van de melk komt), o. Dikwijls voert hij met zijn raai'n, grazig — steewaart aan. (Poot).

Zuiver, bn. en bw.; —heid, v. De —e waarheid; een —e winst; —e boter, natuurboter;

—e wijn, —e cognac, onvervalscht; een — geweten, rein; de kust is —, zonder klippen

of banken; de zaak is niet —, niet in 't reine.

Zuiveren (reinen, kwischen), ik heb gezuiverd; —aar, m.; —ing, v.

Zult (hoofdkaas, hoofd vleesch), o. gmv.

Zulten (in het zout leggen), ik heb gezult; —ing, v.

Zultspek (gezouten spek), o. gmv.

Zundgat (gat, waar men het kanon afvuurt), o. —en.

Zuren, het heeft gezuurd. Het moet eerst nog —, goed voorbereid worden. Fig. Het is nog niet in 't vaatje, waarin het — moet, de zaak heeft haar beslag nog niet.

Zurigheid, v. gmv.

Zuring (moeskruid), v. gmv.

Zus (aldus), bw. Het was — of zoo, of hij lag onder den trein, het scheelde zeer weinig; de een doet het — en de ander zoo.

Zuster, zus (persoon), v. —ters, —teren.

Zuster (gebak), v. —s.

Zusterlijk, bn. en bw. Zij deelde — met mij,

als een zuster.

Zusterschap (de betrekking), o.; (vereniging van zusters), v. —pen.

Zuur, o. zuren. Een luas in 't — leggen.

Zuur, bn en bw.; —heid, v.

Zuurdeeg (verzuurd deeg), o. gmv

Zuurdeesem, m. gmv. Fig. werkend beginsel.

Zuurmuil (persoon), m. en v. —en.

Zuurstof (bestanddeel der lucht), v. gmv.

Zuurtoot (zuurlijkend persoon), m. en v. —toten.

Zwaai (keer, draai), m. —en. Mijnheer Kegge in een atmaviva met een sierlijken —gedrapeerd. (C. O.).

Zwaaien, ik heb en ben gezwaaid; —ing, v.; —haak (zwei), m. Met den waaiër —, bewegen; den scepter —, regeeren; met den hoed —; hij zwaaide als dronken langs de straat, gieren.

Zwaan (zwenvogel), m. zwanen. Fig. dichter: de Agrippijnsche —, Vondel; Vaucloser —, Petrarca; de Mantuaansche —, Virgilius; de herberg de —, in het —tje, uithangbord.

Zwaar, bn. en bw. Een zware last: —zuchten.

Zwaarhoofd, m. en v. —en. Den dokter een —achten. (C. O.).

Zwaarlijvig, bn.; —heid, v. Een —heer, dikbuikig, corpulent.

Zwaarmoedig (droefgeestig), bn. en bw.; —heid, v.

Zwaarte, v.; —kracht, v.; —punt, o.

Zwaartillend, bn.; —heid, v. Oude lieden zijn —, donker inziend, pessimistisch.

Zwabber (scheepsjongen; ook scheepsdweil), m. —s. Schippersknecht, met den —hè, een mooi baantje! (C. O.).

Zwabberen (met den zwabber werken), heb gezwabberd. Ze zijn aan't —, dweilen, zeulen.

Zwabberkapitein (jongen, die den zwabber moet schoonmaken), m. —s.

Zwachtel (windset, lange strook), m. —s.

Zwachtelen, ik heb gezwachteld; —ing, v. Een wondje —, een kindje —, in een zwachtel winden, draaien.

Zwad, v.; zwaden. Zie **Zwade**.

Zwadder (stangenspog; slijm; fig. vergif van den laster), m. gmv.

Zwade, **Zwad** (hoeveelheid afgemaaid gras of koorn op een rij gelegd, een snede met zicht of zeis), v. zwaden.

Zwager (schoonbroeder), m. —s.

Zwagerschap (vermaagschapping), v. en o.

Zwak, o. —ken. *lem. in zijn —tasten*, zwakke zijde: ik heb daar een —op of voor, houd er veel van.

Zwak, bn. en bw.; —heid, v.; —jes, bw.; —te, v. Hij is lichamelijk —, geestelijk —, zedelijk —, een —ke candidaat, weinig onderlegd; een —ke gezondheid, wankelend; een —ke poging, onbeduidend; de —ke verbijding, de —ke w.o., spraak.

Zwakkelijk (sukkelend), bn. en bw.; —heid, v.

Zwalken (rondloten), ik heb gezwalkt; —er, m. Hij zwalkte lang op zee, varen.

Zwalp (gulp, golf, zeev. dikke ribbe), m. —en.

Zwalpen (golven), het heeft gezwalpt; —ing, v.

Zwaluw, v. —en. Een —maakt de lente niet, een goed teeken is niet voldoende: hij is een naakte —, een arme drommel.

Zwaluwstaart, m. —en. Fig. een wijze van verbinding van hout.

Zwam (gewas), v. —men; (tonderstof), o. gmv.

Zwanedons, **zwanedons** (zachte vederen),

o. gmv. Een kleine mantille met —zen rand. (C. O.).

Zwanenbloem (waterlisch), v. —en; —drift, v. —en; —el, o. —eren; —hals, m. —halzen.

Zwanezang (laatste gezang of gedicht van een overleden dichter of toonkunstenaar), m. gmv.

Dit is Da Costa's —, nl. de Slag bij Nieuwpoort.

Zwang (gebruik, gewoonte, mode), m. gmv. *Dat is bij ons in —*, bv. een kleederdracht, die algemeen is.

Zwanger, bn.; —schap, v.

Zwans (staart), v. —en.

Zwarigheid, v. —heden. *Der is —bij menheer.* (C. O.).

Zwart, bn. en bw.; —heid, v. *Wat kijkt hij —*, zuur; *men heeft u trachten — te maken*, bekladden; *hij zag — van den honger*, de —pest, de —pokken.

Zwartbont, bn. Een —e koe.

Zwarte (neger), m. en v. —n.

Zwartekunst (tooverij), v. gmv.

Zwarten (zwart maken), ik heb gezwart.

Zwartepieten (kaartspel), ik heb gezwartepiet.

Zwartgallig, bn.; —heid, v. Een —man, droefgeestig, melancholiek.

Zwartkop, m. en v. —pen. *Dit vogeltje is een —*, grasmusch (trekvogel).

Zwartkrijt, o. gmv. *De knaap teekent met —*.

Zwartkenschel, bn. Een —e jas, een —pak.

Zwartoog (persoon), m. en v. —en.

Zwartsel, o. gmv. *Zij poetst het furnuis met olie en —*, poeder uit verbrand dennenhout verkregen.

Zwartzijden, bn. Zij droeg een —japon.

Zwatelen (zacht ruischen, lispelen), het heeft gezwateld. *Het —der boomen*; *het luud gezwateld der stemmen.* (C. O.).

Zwavel (lichtgele, broze stof), v. gmv.

Zwavelachtig, bn. Een —e lucht, als zwavel.

Zwavelen, ik heb gezwaveld; —ing, v. Een strooien hoed —, hem reinigen boven zwaveldamp; *den wijn —*, nl. het wijnvat zuiveren.

Zwavelig, bn.; —heid, v. Een —e lucht.

Zwavelstok (lucifer), m. —ken.

Zweem (lichte schijn), m. gmv. Een —van ironie, een —van schuld, een —van toorn; *geen —van berouw*, d. i. gelijkis, bewijste.

Zweemen (min of meer gelijken op), het heeft gezwemend; —sel, o. *Dat zweemt naar bedrog*; *dat zweemt naar het blauw.*

Zweep, v. —en. *Hij kent het klappen van de —*, is volkomen met eenige zaak op de hoogte; *met de —er achter zitten*, voortjagen; *een oude voerman hoort nog gaarne het klappen van de —*.

Zweepen (aanzetten), ik heb gezweept; —ing, v. *De orkaan zweept de wolken*, voortjagen.

Zweer (etterbuil), v. zweren.

Zweet, o. gmv. *In het —des aanschijs*, nl. zwoegende; *het koude —brak haar uit van angst*; *het klamme —stond haar op het voorhoofd.*

Zweeten (uitwasemen), ik heb gezwweet; —ing, v. *Nieuwe muren —*; *het haas heeft erg gezwweet*, bloeden; *etter en bloed —*, erg in den angst zitten.

Zweetvos (roodachtig paard), m. —sen.

Zwei (timm. bevezegbare winkelhaak), v. —en.

Zwelen (het uitgespreide en gedroogde hooigras bijeenharken), ik heb gezweld; —er, m.

Zwelg (het zwelgen), m. gmv. Fig. slok, teug.

Zwelgen (brassen), ik zwolg, heb gezwolgen;

—er, m.; —erij, v.

Zwellen, het zwol, is gezwollen: —ing, o. *De zeilen —*, zetten zich op; *een wonde kan den arm doen —*; fig. *mijn hart zwelt van vreugde*, uitzetten, kloppen.

Zwemblaas (in visschen), v. —blazen; —broek, v. —en; —gordel, m. —s: —kunst, v.

Zwemmen, ik zwom, heb en ben gezwommen; —er, m. *Daar 't vischje — moet* (Spandaw); *hij kan over de rivier —*; *de vloer zwom van wijn*; *de straten zwommen van bloed*; *haar oogen zwommen van tranen*; *hij lag in zijn bloed te —*; *zij — in weelde*.

Zwemmerig, bn. —e oogen, waterachtig.

Zwendelen (oneerlijk handelen), ik heb gezwendeld: —aar, m.; —arij (bedrog), v. —en.

Zwengel (wiek van een molen: arm van een pomp, ook wip van een put), m. —s.

Zwenk (draai, keer), m. —en. *Ik zag hem met een —*, schijntje; *ik ben er in een —*, ommezien.

Zwenken (draaien, keeren, zwaaien), ik heb en ben gezwenkt: —er, m. —ing, v. *De troepen zijn geoefend in het —*.

Zweren (eed doen, ook vloeken), ik zwoer, heb gezworen. *Trouw — aan Vaderland en Koning*; *hij zwoer bij kris en kras, bij hoog en laag, dat hij onschuldig was*; *valscheltijg —*, een meened doen; *ik durf er op —*; *Hannibal zwoer den Romeinen een eeuwigen haat*; *Toen in de handen des Graven de eed van trouw gezworen was*. (Staring).

Zwerven (etteren), het zwoor, heeft gezworen; —ing, v. *De wonde gaat —*, een —de vinger.

Zwerf (drijvende wolken), o. gmv. *Het koeltje schoot uit 't kalme —* (Staring); *Gods Engel sprak tot het — en tot de waaters*: „Verdelgt!” (Staring). *Het bonte —*. (Staring).

Zwerm (menigte), m. —en. *Een — bijen*, een —sprinkhanen.

Zwermen, zij hebben gezwermd. *De bijen gaan —*, uitvliegen; *de soldaten gingen — op 't platteland*, rondloopen, azen: —er (landlooper), m. —s: —er (vuurwerk, voetzoeker), m. —s; *hij is een zwermgeest*, een vrijgeest, vrijdenker, w. g.

Zwerveling (die zwerft), m. en v. —en; voor het v. ook —e. *Hij is een arme —*; *de Zwerveling waagt het open spoor te drukken, dat naar den steenkomp wijst*. (Staring).

Zwerven (omdolen), ik zwierf, heb gezworven; —er, m.; —ing, v. *In vreemde landen —*, op zee —; *een arme zuerver*; —de honden; —de —de volken.

Zwetsen (grootspreken, pochen), ik heb gezwetst; —er, m.; —erij, v.

Zweven (zacht bewegen), ik heb gezwefd. *De wolken — door de lucht*; *Zweve aller harten zegengroet, den Koning met gejuich te moet*. (Staring); *Adeline naakt zwendend*; *een —de gang*; *dat zweeft mij voor den geest*.

Zwezerik (vleeschpijs), m. —en.

Zwichten (scheeps- de zeilen oprollen), ik heb gezwicht.

Zwichten (wijken), ik heb en ben gezwicht. *Hij moest — voor de overmacht*, onderdoen; *hij zwicht voor niemand*.

Zwiepen, zweepen, ik heb gezwiept: —er, m.; —ing (overhelling), v.: —end (buigzaam, veerkrachtig), bn.

Zwier (tooi), m. gmv. *Dat mensch, hier voor ons, welk een — bij haar (de vorstin)* (Staring), opschik, pronk; *met edelen —*, bevalligheid; *zij volgen den —*, mode; *te zijn aan den —*, aan den draai.

Zwierbol (losbol), m. —len.

Zwierbollen (losbandig leven), ik heb gezwierbold.

Zwieren (een vroolijk en los leven leiden), ik heb gezwierd. *Zij hebben den geheelen nacht door gezwierd*.

Zwierig (netjes, losjes, niet stijf), bn. en bw.: —heid, v. *Een — gang*, een —e kleederdracht; *een —e stijl*, bloemrijk, opgeschikt.

Zwijgen, ik zweeg, heb gezwegen; —er, m. *Hij bracht den knaap tot —*; *iem. het — op leggen*, fig. geheimhouding gebieden; *laten wij daarover —*, niet handelen; *wie zwijgt, stemt toe*, geen bezwaren opperen; *iem. tot — brengen*, hem uit het veld slaan; *een batterij tot — brengen*, het vuur doen staken; *spreken is zilver*, — is goud, het is soms beter niets te zeggen; *de wet zwijgt hiervan*; *de kronieken — hiervan*, enz., hiervan is niets te vinden in de wet, de kronieken, enz.

Zwijm (flauwte), v. gmv. *In — vallen*.

Zwijmel (roes), m. gmv. *In den — der ver- maken*.

Zwijmeldronken (duizelig), bn. 't *Bedwelmd volk ontwaakt, vermoeid en —*. (Tollens).

Zwijmelen (duizelig worden, flauw vallen), ik heb gezwijmeld; —ing, v.

Zwijmen (bezwijmen), ik heb gezwijmd. *Bal- semige luchten, waar darte nachtegalen in — van vermaak*. (Bild.).

Zwijn, o. —en. *Hij is een —*, vuilaardig mensch; *werp geen paarden voor de —en*; *Lumeij, het wilde — der Ardennen*.

Zwijnen (slecht leven). *Hij heeft gezwijnd*.

Zwijnerij (grove morsigheid, vuile taal), v. —en.

Zwijnjak (lichtmis), m. —ken.

Zwijnschoofd, o. —en. *Hotel het — te Arnhem*.

Zwik (houten pin; ook wrijfhout), m.; —je, o.

Zwikgat (tappat eener ton of kuip), o. —en.

Zwikken (knakken, breken), ik heb en ben gezwikt. *Zij liet het kind — d. i. achterover- slaan*; *mijn voet zwikte, omslaan*.

Zwikstelling (aan een molen), v. —en.

Zwikl (zekere gewezen stof of tijd), o. gmv.

Zwijn (wad, droogte, kreek, kil, geul), o. —nen.

Zwindel, zwendel (bedrog), m. gmv.

Zwingel (braakstok voor het vlas), m. —s.

Zwingelen (het vlas braken), ik heb gezwing- geld; —aar, m.; —ing, v.

Zwingelkeet, v. —keten; —kooi, v. —en

—spanen, v. —spanen.

Zwirrelen (snel vliegen), het heeft gezwirrel- d;

—ing, v. *De zuwalunen — om mij heen*; *de pijlen vlogen —d door de lucht*; *alles wirrelde mij voor de oogen bij de snelle waat*.

Zwoegen (zwaren arbeid verrichten), ik heb gezwoeugd;

—er, m. *Deze huisvader zwoegt voor de zijnen*.

Zwoel (zoel, warm), bn.: —heid, v. *Een —e dag*;

een — lucht, drukkend; *een —e zomeravond*,

afmattend warm bij stilte van wind.

Zwoord (afgeschrapte huid van het varken),

o. —en. *Fig. Hij heeft — achter de ooren*,

hij is hardhoorig, wil niet hooren.

A A N H A N G S E L.

I. N A L E Z I N G.

A.

Aan, vz. en bw. *De schilderij — den wand; het vuur is —; de boot is —; de kerk is —; ik trek mijn jas —.*

Aanbelanden (*ergens komen, toevallig vertoeven*), ik ben er aanbeland.

Aanberen (zeew. *alle zeilen bijzetten*), ik heb aanbeerd.

Aanbestoelen, heb aanbestoeld. *Een dijk —, in onderhoud geven.*

Aandeelhebber (*bezitter van één of meer aandeelen*), m. —s.

Aanfok, m. gmv.; —king, v. —en.

Aanfokken (*aankweeken, grootbrengen van vee*), ik heb aangefokt.

Aangeërfde (*eigenaar van grond, gelegen aan een dijk, een weg, een wetering*), m. en v. —n.

Aangehaald (*in beslag genomen*), bn. *Een —e koe*, d. i. door de kommiezen aangehouden.

Aangeland (*ergens te land gekomen; ook met zijn eigendom aangeërfd*), bn.

Aangenomen (dat), vw. d. i. *gesteld, verondersteld*.

Aangezet, vd. en bn. *Een — mes*, d. i. gewet, gescherpt; *de wijn is —*, vervalscht.

Aangluipen, ik heb aangegluipt. *Iem. —*, geniepig of steelswijs aanzien.

Aangorden, ik heb aangegord. *Het harnas —, aantrekken*, fig. den strijd beginnen; *zich —, gereedmaken, toerusten.*

Aanhaken (*met een haak vasthechten*), ik heb aangehaakt. *Een waggon —.*

Aanhalingsteeken (spraaik. „ ”), o. —s.

Aanhoeven, het heeft aangehoefd. *De overjas hoeft niet aan; de kachel hoeft niet aan; de lamp hoeft nog niet aan*, d. i. het is niet noodig, ze aan te trekken, ze aan of op te steken.

Aanjager (werkt. *zuig- of perspomp eener brandspuit*), m. —s.

Aankap, m. gmv. *In Indië het kappen of vellen van hout om den voorraad te vermeerderen.*

Aankappen (*hout kappen, boomen vellen*), ik heb aangekap.

Aankrijgen, ik heb aangekregen. *Ik kan die jas niet —, aan het lijf krijgen; ik kan dat vuur niet —, aan het branden krijgen.*

Aanlachen (*toelachen*), het lacht aan, heeft angelachen. *Het geluk lachte (toeg) mij aan; de fortuin lacht hem aan*, d. i. is hem gunstig.

Aanlanden (*aan land komen*), ik ben aange-

land. *Fig. Waar zijt gij aangeland*, d. i. terecht gekomen? —ing, v.

Aanleeren (*door leeren eigen maken*), ik heb of het is aangeleerd. *Een vreemde taal, een kunstje —, een ambacht —.*

Aanleidend (*veroorzakend*), dw. en bn. *Wat was de —e oorzaak?* d. i. de grond, de bron.

Aaanmanen (*aansporen, aanzetten, opwekken*), ik heb aangemaand. *Iem. tot spoed, tot voorzichtigheid —.*

Aanmelden (*aandienen*), ik heb aangemeld. *Zich laten —; zich —*, d. i. zich bekendmaken om iets te verzoeken, te eischen, te ontvangen, enz. *Er hebben zich honderd sollicitanten aangemeld*, d. i. opgegeven als mededingers naar een betrekking.

Aaanmoedigen (*aansporen, opwekken, moed inspreken*), ik heb aangemoedigd.

Aaanmondig, v. *De wijze, waarop men een blaasinstrument aan den mond zet* (Fr. *embouchure*), muz. —en.

Aaanmemelijk (*niet te verwerpen*), bn. *Op —e voorwaarden.*

Aaanpreken (*aanpraten*), ik heb aangepreekt. *Iem. een kleedingstuk —, zoolang praten tot hij het koopt.*

Aaanrekenen (*op rekening stellen*, fig. *toeschrijven*), ik heb aangerekend.

Aaanroep (*bede, smeeking*), m. gmv.

Aaanrukken (*mil. naderen van troepen*), ze zijn aangerukt. *Laat nog een flesch —, op halen, brengen.*

Aaanstellen (*koop*), ik heb aangeschaft. *Zich iets —, zich voorzien van.*

Aaanstooten (*met een snorrend geluid naderen*), het is aangesnord. *De aansnood kwam —.*

Aaanstooteloos, aanspraakloos (*aanspraak, recht, grond missende*), bn.

Aaanstoken (*vuur aanmaken*), ik heb aangestookt. *Fig. opruien, aanhaken.*

Aaanstreefde, **Aaanstreefde** (bouwk. *de afstand der stootborden bij een trap*), v. —treden, —treefden.

Aaanvoerder (*mil. bevelhebber*), m. —s.

Aaanwellen (*smed. aaneensmeden*), ik heb aangeweld.

Aaanzeilen (zeew. *zeilend naderen*), ik heb en ben aangezeild. *Fig. waggelend van dronkenschap aankomen.*

Aaanzitten, ik zat aan, heb aangezeten, d. i. *aan den disch, aan den maaltijd*. *Wij zijn aangezeten, wij zitten aan tafel, aan den disch.*

Aaardbes (*plantk. boschbezie*), v. —sen.

Aaardglobe (*aardr. in tegenstelling van hemel- of sterrenglobe*), v. —s, —n.

Aardgordel (aandr. *één der vijf zonen of luchtstreken*), m. —s.
Accountant (boekhouder), m. —s.
Achterlaten (stervende nalaten), ik heb achtergelaten; *de man liet een vrouw met vier kinderen achter*; verder: schulden —, bij vertrek onbetaald laten; sporen —, een litteken —.
Achterleen (gesch. *leen, dat van een hooger leen afhangt*), o. —en; —man (houder van een achterleen), m. —nen.
Achterman (mil. *het tegengestelde van voorman*), m. —lui, —mannen.
Achterna (volgend, later, naderhand), bw.
Achternazetten (in allerijl achtervolgen), ik heb achternagezet.
Achterneef (verre neef), m. —neven.
Achternicht (niet in den vierden of vijfden graad), v. —en.
Achterste (laatste), m. en v. —n. *Ik was de —*.
Achtkant (fig. *onbehouwen, plomp*), bn. gew.
Ad (ten, bij, met), vz. Commissie — hoc, d. i. met een bepaald onderzoek belast; — *interim*, voorloopig, tusschentijds; — *libitum*, naar welgevallen, naar goedvinden; — *notam nemen*, in gedachten houden, opmerken; — *patres gaan*, sterven; — *rem*, ter zake, juist, gepast; — *usum*, ten gebruikte; — *vitam*, voor het leven (bcnoemd, aangesteld).
Ademen (ademhalen), ik heb geademd; bij dichters *amen*; in de spreektaal *asemen*.
Adjustabel (sport: *verstelbaar*), bn.
Aether (nat. *de fijne boven- of hemellucht*), m.
Agglomeratie (samenhooping, opeenhooping), v. —s, —tijen.
Agressief (aanvallend), bn. en bw. *Een —ieve houding*; Griekenland *ging — te werk*.
Applaudissement (algemeene toeluchting), o. —en. Ook: *applaus*.
Areometer (nat. *vochtweger*), m —s. Zie *Areometer*.
Architectonisch (bouwkunstig), bn.
Are (vlaktemaat. 100 M², DM²), v. —n. —s.
Areopagus (gesch. *hoog gerechtshof te Athene*), m. gm.v.
Armada (gesch. *onoverwinlijke vloot 1588*), v. gm.v.
Armband (bracelet), m. —en.
Armbestuur (college van diakenen), o. —uren;
 —bezorger, m. —s; —bus, v. —sen; —meester, m. —s; —wezen, o. gm.v.
Armenkas (fondsen van het armbestuur), v. —sen; —staat, m. gm.v.; —wet, v. —ten; —school, v. —olen; —zakje (kerkezakje), o. —s.
Armsgesmitde (gouden of zilveren armsgesmitde), o. gm.v. w.g.
Armlastig (ten laste eener gemeente als arme), bn. *Die bedelaar is — te Utrecht*.
Armvol, o. armen vol. *Een — hooi, twee armen vol hooi*.
Artillerie-officier, m. —en; —paard, o. —en; —park, o. —en; —school, v. —olen; —trein, m. —en; —vuur, o. gm.v.
Artsenij-bereider, m. —s; —kunde, v. gm.v.; —menger, m. —s.; —winkel, m. —s.
Asceet (vrome ijveraar), m. asceten.
Ascetisch (streng vroom), bn. *Een —e levenswijze*.
Aschdag (R. K. *aschwoensdag, de eerste dag der groote vasten*), m. gm.v.
Aschgrauw (aschkleurig), bn. *De wegen waren — van de stof*.

Attestatie (verklaring), v. —tijen, —ties; — *de vita*, verklaring van in leven zijn; — *de morte*, akte van overlijden.
Attorney (rijksadvocaat in Engeland), m. —'s.
Attrape (valstrik, misleiding), v. —s.
Aurora (fab. *de dageraad, de morgenstond*), v. gm.v.
Austral-landen (aandr. *landen bezuiden den zuidpoolcirkel*), o. mv.
Australisch (zuidelijk, zuidwaarts), bn. *De —e eilanden*, tot het vastland Australië (Nieuw-Holland) behorende.
Autochtonen (gesch. *oorspronkelijke bewoners van Griekenland; van elk ander land*), m. mv.
Avenant (naar), d. i. *naar evenredigheid*, bw.
Azalea (sierplant), v. —s.

B.

Bakkersgild, o. —en; —knecht, m. —en; —leerling, m. —en; —oven, m. —s; —schotel, m. —s; —wagen, m. —s; —winkel, m. —s.
Bamboes (rieten wandelstok), m. —zen.
Banknoot (bankbiljet), v. —noten.
Barvoeter (monnik, *iemand die blootsvoets loopt*), m. —s.
Basalten, bn. *Een — beschoeiing*, d. i. van basaltblokken.
Bataaf (Nederlander), m. Bataven; —sch, *de Bataafsche republiek (1795—1806)*.
Batavier (gesch. *oudste bewoner van ons land*), m. —en. *Konst der Batavieren (100 v. C.)*.
Beddedeken, v. —s; —flesch, v. —flesschen; —goed, o.; —jak, o. —jakken; —kleed, o. —kleeden; —kussen, o. —s; —laken, o. —s; —pan (verwarmer), v. —nen; —tijk (overtrek), v. —en.
Beddenkooper, m. —s; —maker, m. —s; —winkel, m. —s.
Bedijen (dijen, *gedijen, zich uitzetten*), is bedijd.
Bedrijvend (doende, verrichtende), bn. en dw. *Een — werkwoord*, d. i. spraak. een overgankelijk w.w.
Bedrinken (zich), hij bedronk zich, heeft zich bedronken, d. i. zich dronken drinken.
Beduimelen (door aanraking *met de vingers bevetken*), heeft beduimeld. *Wat hebt gij dien brief beduimeld!*
Beeldendienaar, m. —aars; —dienst, m. gm.v.; —galerij, v. —en; —kramer, m. —s; —storm (gesch. *vernietiging der beelden in de R. K. kerken in Vlaanderen, Aug. 1566*), m. gm.v.
Beestachtig (als een beest, leelijk), bn. *Wat een — laavaar!* —heid (dierlijkheid, laagheid), v. —heden.
Beestenspel (tent, *waarin wilde dieren te kijk zijn*), o. —len; —tenner, m. —s.
Begrazen (afweiden), zij hebben begraaзд. *Ik heb die weide laten —*, het gras laten afeten.
Beguïehelen (misliden), ik heb beguïeheld. Zie *Begoochelen*.
Behalve (uitgenomen, buiten, zonder), vgw. *Geef allen een prent — aan Piet*; er waren tien personen — de kinderen.
Beheksen (betooveren), ik heb behekst. *Men heeft dat kind behekst*. gm.v.
Beiaard (klokkenspel, carillon), m. —s, —en.
Beladden (met ladders beklinnen), ik heb beladderd. *De vestingmuur werd beladderd*.
Belegering (mil. beleg), v. —en. *De — van Sebastopol*; —geschut, o. gm.v.; —skunst, v. gm.v.; —sspel (kinderspel op de wijze van

het damspel), o. —len: —**swerktuig**, o. —en. **Beluiden**, ook **beluïen** (ter begravingis van iem. de klok luïden), hij beluïde (beluïde), heeft beluïd.

Beneden (omlaga, onder), bw. en vz. — **wonen**, — **komen**; — **den grond**, — **iem. staan**, ondergeschikt aan iem. zijn: dat is — mij, d. i. mijner onwaardig.

Benedenhuis, o. —huizen; — **kamer**, v. —s; — **swinds**, bw.; — **waarts**, bw.

Berechten (R. K. de laatste kerkerechten of sacramenten toedienen), ik heb berecht; — **er**, m. —s; — **ing**, v. —en.

Beredeneerd, bn. Een — man, d. i. die goed kan redeneeren; een — e oplossing in de rekenkunde, d. i. verklarende; een — verlag, d. i. met aanduiding der gronden.

Beschermengel (R. K. engel-bewaarder, goede genius), m. —en; — **geest**, m. —en; — **god**, m. —en; — **godin**, v. —innen; — **heer**, m. —en; — **vrouw**, v. —en; — **heilige**, m. —n.

Beschieten (met plankwerk bekleden), ik beschoot, heb beschooten. Wij zullen het dak met planken —.

Beschieten (helpen, baten), het beschoot, heeft beschooten. Een paar gulden zal er niet aan —.

Beschieten, de vijand beschoot, heeft beschooten. Een vesting —, d. i. er kogels, bommen in werpen.

Beschikbaar (over wien of wat beschikt kan worden), bn. De O. I. ambtenaar met verlof houdt zich —; — **heid**, v. gmv.

Beslommering (fig. zorg, drukte), v. —en. Zich in allerlei —en steken.

Besnaren (muz. van snaren voorzien), ik heb besnaard. Een viool —.

Besneden, bn. Een fijn — beeld, bewerkt; een keurig — deurpaneel.

Besneeuwd (met sneeuw bedekt), bn. De — e straten: fig. grijs, wit van haar. Een — e kruin.

Bespiegelen (fig. beschouwen, overpeinzen), ik heb bespiegeld. De — de wijsbegeerte, in tegenstelling van de proefondervindelijke.

Besprekelen (met waterdruppels bespikkelen), ik heb besprekeld. Het linnengoed —.

Bestaanbaar (kunnende bestaan: fig. verenigbaar met), bn.; — **heid**, v. gmv.

Bestelgoed (reisgoed, dat direct bij aankomst besteld moet worden), o. —eren.

Bestelhuis (depot, verzamelpunt), o. —huizen. Het — van den boekhandel.

Bestijgen (beklimmen, op iets stijgen), ik besteeg, heb bestegen. Een paard —, een berg —.

Bestoven (met stof bedekt, fig. half dronken), vd. en bn. Een — schoorsteenmantel; een — studentje.

Betaalmeester (ambtenaar, die de rijks gelden uitbetaalt in de hoofdsteden der provinciën), m. —s.

Beterhand, v. gmv. De zieke is aan de —, d. i. herstellende.

Bezinken (doorzakken), het bezonk, is bezonken. Bier, wijn, azijn doen —, heider doen worden door stilstaan; — **ing**, v. —en; — **sel**, o. —s.

Bezoden (met zoden beleggen), ik heb bezood. Een perkje —, een plaatsje —.

Bijnaam (toenaam, ookspotnaam), m. —namen. Lodewijk de Vrome. Baas Ganzendonk had den — van baron.

Biologeeren (door biologie bewerken, van alle wilskracht berooven, betooeven). Ook: biologizeeren.

Biologie (beneveling, kunstbewerking waardoor de wilskracht van den mensch ter zijde wordt gesteld, wordt geneutraliseerd), v. gmv.

Bleekerij (inrichting tot het bleeken van goed), v. —en; — **shond**, m. —en; — **swagen**, m. —s; — **loon**, o. —en; — **ster**, v. —s; — **veld**, o. —en.

Boekbinden, o. gmv.; — **binder**, m. —s; — **binderij**, v. —en.

Boekdrukken, o. gmv.; — **drukker**, m. —s; — **drukkerij**, v. —en.

Bolvormig, bn.; — **heid**, v. gmv.; — **e-drie-hoeksmeting**, v. gmv.

Bombeeren (bol maken, opvullen). De ruggen dier stoelen zijn gebombeerd.

Bomgat (spong van een bier-ton), o. —en.

Bontwerker (fabrikant van bontwerk, van pelzen), m. —s; — **sknecht**, m. —en; — **s-winkel**, m. —s.

Bouwval (ruïne), m. —len.

Buitenlandsch, bn. Een — e reis, in het buitenland; minister van — e zaken.

Buitensdijks, bn.; — **huis**, bw.; — **lands**, bw. De akkers liggen —; hij werkt —; hij reist —.

Buizerd (muizenwilk), m. —s.

Bulderaar (schreeuwer, tierder), m. —s; — **ster**, v. —s.

C.

Candidaats-examen, o. —s en —examina.

Canvas (sport, grof linnen bij reparatie van wielbanden, lees: ken'ves), o. gmv.

Centerboor (timm. boor voor groote gaten), v. —boren.

Champagne (spuitwijn), m. gmv.

Chanson (lied, zang), v. —s. [gmv.]

Chantage (geldafpersing, geldafdreiging), v.

Chimpanse (groote aap, de Afr. orang-oetan), m. —s.

Christenheid (de gezamenlijke christenen), v. gmv. In den eersten kruistocht stond de heele — onder de wapenen. — **mensch**, m. —en; — **vrouw**, v. —en; — **land**, o. —en.

Christin (belijder der chr. leer), v. —nen.

Cilinder (zuil, rol, rolrand meek. lichaam: hooge hoed), m. —s. Zie: **Cylinder**.

Classis (Herv., eenige hervormde gemeenten vormen een ring: eenige ringen vormen een —), v. classes.

Concours-hippique (sport, wedstrijd te paard, rijwedstrijd), o. concoursen-hippiques.

Conditie (in — komen, d. i. sport, op streek komen), v.

Confetti (kleine gekleurde papiertjes, waarmede men elkaar op carnaval werpt), v. enkelv. en mv.; ook: *confetti's*.

Constructie-winkel (mil., werkplaats te Delft voor wapens enz.), m. —winkels.

Consul-generaal (algemeen consul), m. consuls-generaal.

Coroner (lijkschouwer), m. —s.

Coupe (snit, snede van een kleedingstuk), v. —s.

Coupeuse (snijster, kleermakster, knipster), v. —s. Zie: **Coupe** en **Coupeur**.

Coupure (snede, insnede; mil. verschansing), v. —s.

Crack (sport, uitstekend wielrenner, lees: krek), m. —s.

Crack (sport, kruk van de trapas van een fiets, lees: krenk), o. —s.

Crack-bracket (sport, trapas-stuk), o. —s.

Cyclometer (sport, afstandsmeter), m. —s.

Cycloon (krings storm in W. I.), m.: cyclonet.

D.

Daags (*per dag, iedereen dag, een dag*), bw. Hij verdient een gulden —: — schijnt de zon; hij kwam — te voren, den dag te voren.

Daagsch, bn. Een —e jas, voor den werkdag: een —e hoed.

Daagster (rechtst. eischeres, klaagster), v. —s.

Daar (*op die plaats*), bw. Uw hoed ligt —. —aan, —achter, —beneden, —bij, —boven, —entegen, —heen, —toe, —voor, enz.

Daarzonder, bw. Ik gebruik een bril, en — kan ik niet lezen. w. g.

Dambord (*geruit bord waarop het damspel gespeeld wordt*), o. —en.

Deelachtig (*deel hebbende aan of in*), bn. Om Gods genade — te worden.

Deels, bw. Dit mengsel bestaat deels uit goud, deels uit zilver.

Dekmantel (fig. *gimp, voorwendsel*), m. —s. Onder den — van godsruucht.

Delegatie, v. —s, —tiën. Zie **Delegeeren**.

Dekriet (*gekstroo op een boerenhuis*), o. gm.v.; —stroo, o. gm.v.; —stuk (bouwkw. *waterbord, schooiing*), o. —ken; —verf (*grondverf*), v. —verven.

Denkkraacht (*vermogen van den geest*), v. gm.v.; —vermogen, o. gm.v.

Derdehalf, telw. Het kost —halven gulden, d. i. f 250.

Desgelijks (*op dezelfde wijze, evenzoo*), bw. Uw broeder handelde braaf, doe gij —.

Dienares (*dienende vrouw*), v. —sen. Fig. buiging.

Dienstbaar (*dienende, ondergeschikt*), bn. Dit meisje is —; de —are stand; een volk — maken, onderwerpen. —heid (*schatplichtigheid*), v. gm.v.

Dierbaar (*waard, lief*), bn. Een — pand, een —ave gedachtenis; —heid, v. gm.v.

Dievenbende, v. —n; —jacht, v. gm.v.; —lantaarn (*-taren*), v. —s; —leider, m. —s; —rot, o. —ten; —taal, v. gm.v.

Directeur-generaal (*algemeen directeur*), m. directeurs-generaal. De — der staats-spoorwegen.

Distichon (*koppelvers, tweeregelig vers*), o. —s.

Donderdag, m. —en; —s, bw.; —sch, bn. De raad vergadert —; de —markt.

Donkerblauw, bn. Een —e japon: een —e overjas. Als znw. o. Evenzoo —bruin, —geel, —grauw, —grijs, —groen.

Donzig (*donsachtig*), bn. Een — bed, een — nest.

Doodaf (*doodmoede*), bn.; —arm (*straatarm*), bn.

Doodbloeden (*sterven door verbloeding*), is doodgebloed. Het zal wel —; fig. dat praatje zal wel —, op niets uitloopen, vergeten worden.

Doodsangst (*fig. erge angst*), m. —en; —gevaar, o. —aren; —strijd, m.; —stuip, v. —en; —uur, o. —uren; —zweet, o.

Doodsch (*akelig, naar, eenzaam*), bn. Een —e stille, een —e weg, wat is het hier —!

Doodstroom (*scheepst. dood-tij*), m. —en.

Doodverf (*grondverf, eerste aanleg eener schilderij*), v. Hier zijn twee —verven van dat portret.

Dooyer (*het geel van een ei*), m. —s. Zie **Door**.

Dorpeling (*bewoner van een dorp*), m. —en.

Dorpsbestuur, o. —sturen; —herberg, v. —en; —leeraar (*dominee*), m. —s, —aren; —school, v. —scholen.

Dra (*spoedig*), bw. Ik zal — komen.

Drijfhou (*in zee drijvend hout*), o. gm.v.; —ijs, o. gm.v.; —zand (*welzand langs de kust bv. van Bretagne*), o.

Dubium (*de twijfel, het punt van twijfel*), o. dubia. In *dubio*, in twijfel.

Duivenboon, v. —en; —drek, m.; —ei, o. —eren; —hok, o. —ken; —kervel (*plant*), v.; —kot, o. —ten; —markt, v. —en; —melker (*opkweeker van duiven*), m. —s; —slag, o. —slagen; —til, v. —tillen; —vlucht (*een aantal duiven samen vliegend*), v. gm.v.

Dwarste, v. gm.v. Iets in de — doorsnijden, d. i. overdwars.

Dynamiet (*ontploffende stof, achtmaal sterker dan kruit: hoofbestanddeel nitroglycerine*), o. gm.v.

E.

Edelaardig (*edel van aard*), bn.; —heid, v.

Eenerhande (*dezelfde, hetzelfde*), bn.; —lei (*gelijksortig*), bn.

Eenhoofdig, bn. Een —e regeering, d. i. de monarchale.

Eerbaar (*kuisch, rein*), bn. Een —ave levenswandel, oneerbare taal; —heid, v. gm.v.

Eerelid (*lid van verdienste*), o. —leden. Hij is — van dat gezelschap.

Eereteeken, o. —en, —s; —titel, m. —s; —wacht, v. —en; —wijn, m. gm.v. —woord, o.

Eerloos (*zonder eer; fig. laag*), bn. Hij werd — verklaard; een —ze daad.

Elders (*op een andere plaats, niet hier*), bw.

Enamel (*sport, email, verglaassel, glans*), lees: *e-naam'f*, o. gm.v.

Erfdeel, o. —en; —enis, v. —sen; —genaam, m. —genamen; —goed, o. —eren; —huis (*boedelhuis*), o. —zen; —later (*die laat erven, testateur*), m. —s; —laatster (*testatrice*), v. —s.

Erfprins (*oudste zoon van den kroonprins*), m. —en; —stadhouder, m. —s; —vorst, m. —en; —vorstendom, o. —men; —tante (*die laat erven*), v. —s. *Erf tante Annet*. (Staring).

Erfzonde (*aangeboren zondigheid*), v. gm.v.

Ergje, o. gm.v. Dat doet hij op een —, d. i. met zeker ommerk.

Esoterisch (*geheim, enkel voor ingewijden bestemd*), bn. Een — standpunt.

Expeditie (*krijgstocht, krijgsonderneming*), v. —s, —tiën.

Exploitatie-maatschappij, v. —en. De — der staatspoorwegen. Zie **Exploitatie**.

F.

Fauna (*de wereld der dieren*), v. gm.v.

Figuur (*houding*), o. Een goed — maken.

Firmant (*handel, lid eener firma*), m. —en.

Full-roadster (*sport, zware wegmachine, lees: foel-roodster*), m. —s.

Fraime (*sport, buitenstel, lijst, omraming der fiets, lees: freem*), o. —s.

G.

Gaarde (*tuin*), v. —n. Een dier —.

Gearing (*sport, versnelling, lees: gie-ring*), v.

Geëngageerd (*verloofd, verbonden*), bn. Zij zijn —.

Geëngageerden (*verloofden, verbondenen*), m. mv.

Geestdrijver (*duiper, godsdienstelijk ver-*

blinde), m. —s; —**drijfster**, v. —s; —**drijfverij** (*blinde geloofstijver*), v. gmv.

Geestendom (*de engelen, hogere wezens*), o. gmv.; —**leer** (*de leer van het spiritisme*), v. gmv.; —**rijk** (*'t gebied der geesten, ook geestenvereld*), o. gmv.; —**ziener** (*medium*), m. —s.

Gros (*de menigte, het grootste deel*), o. gmv. *Het — der menschen; het — van het leger; in 't —*, ruim genomen.

H.

Haarfijn (*uiterst fijn*), bn. en bw. *Een — onderscheid; iets — ontleden.*

Handicap (sport, *wedstrijd*, lees: *hendikep*), m. —s, d. i. een wedstrijd met vóórgift (in tijd, afstand, gewicht) aan de zwakkeren.

Handiapper (sport, *voorgiftregelaar*, lees: *hendikepper*), m. —s.

Herwaarts (*naar hier, naar deze zijde*), bw. *Hij komt —.*

Hippisch (*tot de paarden behorende, of in betrekking staande*), bn. —e spelen, —e feesten.

I.

Impressario (*opera- of zangondernemer*), m. —s.

Inche (sport, $\frac{1}{12}$ voet; ruim $2\frac{1}{2}$ cM., lees: *intsj*), v. —s.

Inloopen (sport, *een voorgift —*), d. i. bijhalen.

Irade (*Turksch keizerlijk decreet*), v. —s.

J.

Jeenesse doree (*eig. vergulde jeugd, d. i. pronkers, modefatten*), v. gmv.

K.

Kaaidraaien, kadraaien (*aan- en afvaren langs de schepen om waren te verkoopen*), ik heb gekaaidraaid; —**er**, m. —s.

Kapel (*korps muzikanten*), v. —len.

Kapelmeester (*orchest-directeur; hoofd van een korps militaire muzikanten*), m. —s.

Kliniek (*geneesk. inrichting bij een academie, waar de medische studenten de ziekten aan bed kunnen bestudeeren*), v. —en.

Klinisch, bn. *Een —e les*, welke in een hospitaal bij het bed der zieken gegeven wordt.

Korist (*koorzanger in de opera, lid van een zangkoor*), m. —en. **Koriste**, v. —a.

Kroonprins (*vermoedelijke troonopvolger*), m. —en. *Onze beide —en stierven jong.*

Kruiser (*marine, kruisend schip*), m. —s.

L.

Lama (*Peruaansch schaap*), v. —s.

Lap (sport, *baanronde, lengte der dikwijls te doorloopen baan bij een wedstrijd*, lees: *lep*), m. of v. —s.

Lappen (sport, *een baanronde, d. i. $\frac{1}{4}$ Eng. mijl inhalen*, lees: *leppen*), ik heb gelapt.

Leiding (sport, *de — op zich nemen*), d. i. voorrijden en daardoor onwillekeurig *pacemaken* voor anderen.

Lift (*stijgwerktuig in hotels, enz.*), v. —en. Fr. *ascenseur*.

Light-roadster (sport, *lichte toermachine*, lees: *lait-roodster*), v. —s.

Limitman (sport, *de rijder met de grootste voorgift*, lees: *lim'itmen*), m. —s.

Lubricant (sport, *smeermiddel voor de ketting der flets*), o. gmv.

Lynchen (*eigenmachtig zonder proces vonnissen en dooden in N. Amerika, tegen het einde der 16e eeuw in zwang gekomen, aldus genoemd naar John Lynch*; lees: *lint-sjen*), ik heb gelynacht; **lynchwet** (*volksjustitie*), v. —ten; **lynchgerecht** (*volksrecht*), o. —en.

M.

Maagdenpalm (*sierplant met blauwe of paarse bloemen*), v. —en.

Maagdenwas (*een harsachtige stof door werkbijen uit de knoppen der boomen en planten verzameld om daarmede de openingen van den korf te dichten*), o. gmv.

Malkaar (afbreken: *malk-aar*), vnw. *Zij bedriegen —, d. i. elkander.*

Malkander (afbreken: *malk-ander*), vnw. *Zij bederven —s werk.*

Match (sport, *wedstrijd*, lees: *metstj*), v. —s.

Medisch (*geneeskundig, tot de geneeskunde behoorend*), bn. *Een — advies, een — student, de —e faculteit.*

Mile (sport, *Engelsche mijl = 1669 M.*, lees: *mail*), v. —s.

Monocle (*bril bestaande uit één glas*), v. —s.

Motor (*eig. beweegkracht, beweger, d. i. machine*), m. —en, —s. *Een gas—; de electro-magnetische —.*

Multiplet (sport, *rijwiel voor meer personen*), lees: *multiplet*), o. —s.

N.

Nieuwemaan (*donkere maanzijde*), v. gmv.

Nieuwerwets (*naar den laatsten smaak*), bw. *Zich — kleeden.*

Nieuwerwetsch, bv. *Een —e japon; de —e mode volgen*, d. i. de hedendaagsche.

Nieuwgebonden (*pas ingebonden*), bn. *Een — boekwerk; —geboren*, bn.; *de —geboren dag; —gebouwd*, bn.; —**gemunt**, bn.

Nieuwspapier (*krant, dagblad*), o. —en. — *en boekenrek laat ik liefst met vrede.* (De Gén.)

O.

Olifantenjacht, v. —en; —**jager**, m. —s; —**kraal** (*perk voor getemde olifanten*), v. —alen; —**vanger**, m. —s; —**vangst**, v. gmv.

Olifantsorde (*ridderorde in Denemarken en Siam*), v. —n.

Olifantspapier (*zeker groot soort van papier*), o. gmv.

Olifantstand (*een der slagstanden, grondstof van ivoor of elpenbeen*), m. —en.

Opportunist (*aanhanger der opportuniteit; hij, die de gelegenheid weet waar te nemen*), m. —en.

P.

Pace (sport, *snelheid, gang*, lees: *pees*), v. gmv.

Pacen (sport, *gang maken*, lees: *peecen*), ik heb gepaced.

Pacemaker (sport, *gangmaker, voorrijder*, lees: *pees'-mee-ker*), m. —s.

Parallel (*vergelijking; breedtecirkel*), v.; —len.

Pensioenfonds (rijkskas of privaateurs tot pensioeneering), o. —en.

Piëteit (vroomheid, vereering), v. gmv. Zie **Piëtisme**.

Pince-nez (neusknijper, bril), m. pince-nez.

Plavuis (leemen of gebakken vloerregel), v. plavuizen.

Podium (eig. een optred; een verhevenheid), o. —s.

Polikliniek (stedelijke heekunde; ziektebehandeling in een kliniek van stadswege), v. —en.

Professional-rijder, ook **-amateur** (sport, beroepsrijder, lees: profes'sionel), m. —s.

Prophylactisch (geneesk. verhoedend, voorkomend, afwendend), bn. —e maatregelen.

Q.

Quadruplet (sport, rijwiel voor vier personen, lees: kwa'druplet), o. —s.

Quintuplet (sport, rijwiel voor vijf personen), o. —s; lees: kwin'ti-oe-plet.

R.

Raad (raadgeving), m. gmv. *Met — en daad ter zijde staan*, d. i. in elk opzicht helpen, met alle middelen steunen.

Race (sport, wedstrijd met voorgift, lees: rees), v. —s.

Racingman (sport, wielrenner, lees: ree'cingmen), m. racingmen.

Recent (nieuw, pas gebeurd), bn. *Dat feit is van —en datum*.

Recherche (afdeeling der politie, welke zich onledig houdt met opsporing, navorsching), v. Zie: **Rechercheeren**.

Record (sport, het hoogste of beste, lees: rek'-ed), o. gmv. *Het — slaan*, alle vroegere snelheid overtreffen door een bepaalden afstand in den kortstbekenden tijd af te fietsen.

Referendum (verslag; uitslag; stemming), o. —s, ad —, om er verslag van te doen.

Referentiën (inlichtingen, aanwijzingen, aanduidingen), v. mv.

Rem (werkt. mechaniek om wagens of wagons in hun loop te doen vertragen), v. —men.

Reservefonds (kas tot dekking van onvoorziene uitgaven; spaarkas), o. —en.

Reserve-kader (mil. nieuwe afdeling voor lotelingen, die onder voordeelige voorwaarden dienen), o. gmv.

Roadster (sport, toermachine, lichte fiets, lees: rood-ster), v. —s. *Een — safety*, d. i. een solide fiets voor groote tochten.

Royeeren, zie **Rayeeren**. *Iem. — als lid eener sociëteit*.

S.

Safety (sport. veiligheids-tweewieler, gewone lage fiets, lees: sei'-fety), v. —s.

Sanctie (bevestiging. goedkeuring, bekrachtiging), v. gmv. Zie **Sanctioneeren**.

Scheerling (dolle kervel, giftplant), v. gmv.

Schuilnaam (moderne term voor pseudoniem), m. —namen. *Karel Maria Polydoor is de — van Pol de Mont*.

Scratch (sport. streep, krap, beginlijn, meet, lees: skrets'j), v. —es.

Sextuplet (sport, rijwiel voor zes personen, lees: seks'-ti-oe-plet), o. —s.

Slangenwortel (plant), v. gmv.

Sprinter (sport, snelrijder op kleinen afstand, van 10—15 K.M.), m. —s.

Spurt (sport, korte en plotselinge inspanning), o. gmv.

Spurten (sport, aan het eind krachtig aanzetten, zich allerkrachtigst inspannen bij de laatste ronde in den wedstrijd), ik heb gespurt.

Smetziekte (besmettelijke ziekte), v. —n.

Start (sport. punt van vertrek, aanvang, lees: staat), m. —s. *Zes rijders verschenen aan den —, punt van afrit*.

Starter (sport, hij die bij den wedstrijd het sein tot den afrit geeft, lees: sta-ter), m. —s.

Stations-emplacement (terrein om of voor een station), o. —en.

Stayer (sport. snelrijder op de lange baan, lees: ste'er), m. —s.

Successievelijk (achtereenvolgens), bw. Zie: **Successief**.

T.

Tandem (sport, rijwiel voor twee personen, lees: tend'm), m. —s.

Team (sport, stel rijders: in het cricketspel een groep van dertien personen, lees: tiem), o. —s.

Telefoon, telefoon (verspreker), v. —onen. —draad, m. —draden; —lijn, v. —eu; —huisje (kiosk om te telefoneeren), o. —s.

Telefoneeren, telephoneren (door de telefoon spreken), ik heb getelefoneerd.

Termieten (witte mieren), m. mv.

Timekeeper (sport, tijdopnemer bij wedstrijden, lees: taim-keep'r), m. —s.

Trainen (sport, oefenen, waarbij vaste leefregel, lees: treenen), ik heb getraind. *Zich —*.

Trainer (sport, hij die de oefeningen leidt, drillmeester, africhter, lees: treen'r), m. —s.

Triplet (sport, rijwiel voor drie personen, lees: tripl't), m. —s.

Tricycle (sport, driewieler, lees: traisik'l), m. —s.

Tube (sport, butis, pyp, lees: tj-oeb'), v. —s.

V.

Vedas (heilige boeken der Hindoes), m. mv.

Vélodrome (sport, wieleraan, overdekte baan voor wielrijders), o. —s.

Versteld (verbaasd, onthutst), bn. *Wij stonden —*.

Vogelperspectief (teekenk.), o. gmv. *Hier hebt ge Parijs in — of in — geteekend*. d. i. gelijk een vogel, op de wieden hangende, de stad ziet.

W.

Would-be (valsch, zoogenaamd), bn. *Een — hervormer, een — letterkundige, een — jager* (zondagsjager).

II. SYNONIEMEN.¹⁾

(ZINVERWANTE WOORDEN.)

- Aaien — pluimstrijken — streelen.
 Aanbelangen — betreffen — belangen — aangaan.
 Aanbetrouwen — toebetrouwen.
 Aanbevelen — aanprijzen.
 Aanbidden → vereeren.
 Aanblikken — aanschouwen — aanstaren — aanzien — aankijken — aangapen.
 Aanbreken — aanvangen.
 Aanbrengen — aandragen — aanhalen — aansleepen — aanvoeren.
 Aanbrengen — aangeven — overbrengen — overbrieven — verklikken.
 Aandacht — oplettendheid — opmerkzaamheid.
 Aandachtig — oplettend — opmerkzaam.
 Aandeel — deel — gedeelte.
 Aandeelhouder — deelgenoot.
 Aandenken — gedachtenis.
 Aandienen — aanmelden.
 Aandoen — roeren — schokken — treffen — raken.
 Aandoen — omdoen — aantrekken — omslaan.
 Aandoen — aanranden — aanvallen — aangrijpen — aanpakken — aantasten.
 Aandoening — gevoel — gewaarwording.
 Aandoenlijk — gevoelig.
 Aandrang — nadruk.
 Aandrift — aansporing.
 Aandrift — instinct — geestdrift.
 Aandrijven — aansporen — aanvuren — aanvakkere.
 Aanduiden — aanwijzen — aantoonen.
 Aanfokken — aankweeken — aanplanten — aanpoten — aantelen.
 Aangaan — aanloopen.
 Aangaan — tieren — razen — leven maken — uitvaren.
 Aangaande — nopens — omtrent — rakende.
 Aangapen — zie aanblikken.
 Aangeboren — ingeschapen — aangeschapen.
 Aangedaan — bewogen — getroffen — geroerd — geschokt.
 Aangehuwd — aangetrouwd.
 Aangelegen — aangrenzend — aanliggend — belendend.
 Aangelegenheid — zaak.
 Aangemerkt — aangezien — vermits — dewijl (wijl) — doordat — omdat — nademaal.
 Aangenaam — liefelijk — lief — bevallig — behaaglijk — bekoorlijk — aanlokkelijk — pleizierig.
 Aangenomen — ondersteld — indien — bijaldien — gesteld (dat).
 Aangezicht — aanzicht — aanschijn — gezicht — gelaat — wezen.
 Aangroeiën — aanwassen — toenemen — grooter worden — vermeederen — zich uitbreiden — zich vermenigvuldigen.
 Aanhalen — aanlokken — aantrekken.
 Aanhalen — aanhouden — bekeuren — beboeten.
 Aanhang — bende — fractie — partij.
 Aanhangen — volgen — voorstaan.
- Aanhangen — volging — voorstander — medestander.
 Aanhangsel — bijvoegsel — bijlage.
 Aanhechten — aanbinden — aanknoopen — aanvoegen — bijvoegen.
 Aanheffen — aanvangen — beginnen.
 Aanhitsen — ophitsen — aansporen — aanstoken — aanzetten — aanvuren.
 Aanhooren — toehooren — luisteren — toelisteren.
 Aanhouden — volharden — volhouden.
 Aanhoudend — bestendig — blijvend — duurzaam — gedurig — gestadig — onafgebroken — onophoudelijk — voortdurend.
 Aankanten (zich) — verzetten (zich) — weerstaan — weerstreven.
 Aankleeden — kleeden (zich) — aantrekken (zich).
 Aanleve — aanhoorigheid.
 Aanleven — gehecht zijn — verknocht zijn.
 Aanknoopen — aanhechten — aanbinden.
 Aankomen — komen — naderen.
 Aankondigen — aanmelden — aandienen — aanzeggen — bekend maken — berichten — kond doen.
 Aankondigen — voorspellen — voorzeggen.
 Aanweken — aanfokken.
 Aanlachen — toelachen.
 Aanlanden — belanden — landen.
 Aanlangen — aangeven — aanreiken.
 Aanleg — geschiktheid — gave — begaafdheid — talent.
 Aanleggen — bouwen — stichten.
 Aanleggen — mikken — toeleggen.
 Aanleggen — ontwerpen.
 Aanleggen — pleisteren.
 Aanleiding — gelegenheid — oorzaak.
 Aanlokkelijk — aangenaam.
 Aanlokken — aanhalen.
 Aanloop — toeloop.
 Aanloopen — aanhouden — duren.
 Aanmatigen (zich) — toeëigenen (zich) — toeschrijven (zich).
 Aanmelden — aankondigen.
 Aanmelden (zich) — aandienen.
 Aanmerklijk — aanzienlijk — merkwaardig — opmerklijk.
 Aanmerking — bedenking — opmerking.
 Aanmerking nemen (in) — acht geven op — acht slaan op — letten op — overwegen.
 Aanminnig — aanvallig — aardig — aanminnelijk — beminnelijk — lief — innemend — liefstallig.
 Aanmoedigen — bemoedigen — moed geven — moed inboezemen — moed inspreken.
 Aannemen — opnemen.
 Aannemen — krijgen — ontvangen — overnemen.
 Aannemen — aanvaarden.
 Aanprijzen — aanbevelen.
 Aanraken — aanroeren — aantasten — betasten — bevoelen.
 Aanranden — aandoen — aanvallen.

¹⁾ Voor de studie van de meeste dezer synoniemen zie men *Handwoordenboek van Nederlandsche synoniemen*, door J. V. Hendriks. Met een voorrede van Dr. J. H. Gallée. Tiel D. Mij's, prijs f 2,50. Zij worden hier gegeven als een logische groepeerings.

- Aanrichten — veroorzaken — teweegbrengen.
 Aanroepen — bidden — smeeken.
 Aanroeren — aanraken.
 Aanschaffen — aankopen — inkoopen — ver-
 schaffen (zich) — verwerven (zich).
 Aanschouwen — gewaarworden — waarne-
 men — zich voorstellen.
 Aanschouwer — toeschouwer.
 Aanspannen — inspinnen — voorspannen.
 Aansporen — aandrijven.
 Aanspraak — toespraak — rede — redevoering.
 Aansprakelijk — verantwoordelijk.
 Aanstaan — behagen — bevallen.
 Aanstalten — voorbereidselen.
 Aansteken — opsteken — ontsteken — in brand
 steken.
 Aansteken — besmetten.
 Aanstekend — aanstekelijk — besmettelijk.
 Aanstellen — benoemen — beroepen.
 Aanstoken — aanhitsen.
 Aanstonds — dadelijk — aldra — dra — eer-
 lang — gauw — onmiddellijk — onverwijld —
 spoedig — ras — op staanden voet.
 Aanstoot — ergernis — ontstichting.
 Aantal — getal — menigte — tal — hoeveelheid.
 Aantasten — aandoen — aanranden — aan-
 vallen.
 Aanteekenen — opteekenen — opschrijven —
 boeken.
 Aanteekening — aanmerking — noot.
 Aantijgen — aanklagen.
 Aantoonen — aanwijzen — doen zien.
 Aantreffen — ontmoeten — vinden.
 Aanvaarden — aannemen — op zich nemen.
 Aanvallig — aanminnig.
 Aanvechting — verzoeking — bekoring — ver-
 leiding.
 Aangehuwd — verwant — bloedverwant.
 Aanwakkeren — aandrijven.
 Aanwas — aanspoeling — aanslibbing — aan-
 slijking.
 Aanwenden — besteden — gebruiken — be-
 zigen — zich bedienen van — zich ten nutte
 maken.
 Aanwensel — gewoonte — hebbelijkheid.
 Aanwezen — aanzijn — bestaan — leven.
 Aanwezend — aanwezig — tegenwoordig.
 Aanwijzen — aanduiden.
 Aanzienlijk — achtbaar — eerbiedwaardig —
 eerwaard — voornaam.
 Aanzoek — verzoek — bede.
 Aard — geaardheid — natuur — karakter —
 inborst.
 Aarde — aardbodem — aardbol — aardrijk —
 wereld.
 Aardig — koddig — kluchtig — geestig — ver-
 nuftig — zinnijk.
 Aardigheid — grap.
 Aardsch — wereldsch.
 Aarzelen — weifelen — schromen — zich be-
 denken — talmen — dralen.
 Aas — voeder — voedsel.
 Acht nemen (zich in) — zich wachten — zich
 hoeden.
 Achteloos — onachtzaam — onoplettend —
 slordig.
 Achten — schatten — waardeeren.
 Achten — denken — gelooven — meenen —
 wanen.
 Achterdocht — argwaan — verdenking — wan-
 trouwen — mistrouwen.
 Achterklap — laster — aantijging — kwaad-
 sprekendheid.
- Achterwaarts — achteruit — rugwaarts — rug-
 gelings.
 Acht geven — acht slaan.
 Achtung — hoogachting — hoogschatting —
 eerbied — ontzag.
 Acht nemen (zich in) — zich wachten — zich
 hoeden.
 Adel — adeloom — adelstand.
 Adellijk — edel.
 Ademen — ademhalen — adem scheppen —
 hijgen.
 Afbedelen — afbidden — afsmeeken.
 Afbeelden — afmalen — afschetsen — afschil-
 deren — afteekenen.
 Afbeelding — afbeeldsel — beeld — beeltenis.
 Afbetalen — afdoen — voldoen.
 Afbreken — slechten — sloopen — omhalen.
 Afbreuk — nadeel — schade — verlies — hinder.
 Afdanken — afscheid geven (aan) — afzetten —
 ontslaan.
 Afdeelen — verdeelen.
 Afdeinen — terugdeinen — terugwijken.
 Afdoen — afmaken — eindigen — volbrengen.
 Afdwalen — afwijken — afraken.
 Afdwingen — afpersen — ontweidigen — ont-
 wringen.
 Afeischen — afvorderen — opeischen — op-
 vorderen.
 Afgeleefd — bejaard — bedaagd — oud.
 Afgelegen — eenzaam — verwijderd.
 Afgetrokken — verstrooid.
 Afgezant — gezant — afgevaardigde — zaak-
 gelastigde.
 Afgrijselijk — afschuwelijk — akelig — gru-
 welijk — naar — ijselijk — vreeselijk.
 Afgrijzen — afkeer.
 Afgroond — kolk — poel — diepte.
 Afgunst — nijd — wanganst.
 Afhouden — aftrekken — onthouden.
 Afkeer — afschrik — weerzin — tegenzin —
 afschuw.
 Afkeer — haat — vijandschap.
 Afkeuren — laken — misprijzen — gispn —
 wraken.
 Afkoelen — bekoelen — verkoelen.
 Afkomeling — afstammeling — nakomeling —
 nazaat — naneef.
 Afkomst — afstamming — geboorte — oorsprong.
 Afleiden — besluiten — opmaken.
 Afleiding — uitspanning — verstrooiing.
 Aflichten — afheffen — afnemen — aftillen —
 afzetten.
 Afloopen — plunderen — verwoesten.
 Afloopen — een einde nemen.
 Aflossen — betalen.
 Afmaken — doden.
 Afmalen — afschilderen — beschrijven.
 Afmatten — vermoeien — afsloven — uitputten.
 Afnemer — koper — klant.
 Afneuzen — afzien.
 Afpersen — afdwingen.
 Afraden — ontraden.
 Afreizen — vertrekken.
 Afroepen — oproepen.
 Afschaffen — herroepen — intrekken.
 Afschaffen — afdanken.
 Afscheid nemen — vaarwel zeggen.
 Afscheiden — afzonderen — scheiden.
 Afschrijven — overschrijven — uitschrijven.
 Afschrik — schrik.
 Afschudden — afwerpen.
 Afslaan — afweren — terugdrijven.
 Afslaan — veilen.

Afslaan — weigeren — ontzeggen.
 Afslaan — afwijzen — van de hand wijzen — weigeren.
 Afslaan — dalen — in prijs verminderen — goedkoop worden.
 Afsluiten — afschutten — omheinen — omsluiten.
 Afspraak — overeenkomst — ruggespraak.
 Afstand — verte — verwijdering — verschiët.
 Afsteken — in het oog vallen — opzichtig zijn.
 Afsteken — afschieten — afvuren.
 Afsteken — afvaren — vertrekken.
 Afsterven — ontslapen — overlijden — sterven — den geest geven.
 Afstijgen — afklimmen — afstappen — uitstappen.
 Afstuiten — stuiten — terugstuiten — botsen.
 Aftellen — aflichten.
 Aftrek — vertier.
 Aftuimelen — afvallen — nedervallen — nederstorten — vallen.
 Afvaardigen — afsturen — afzenden.
 Afvegen — afrogen — afwisschen.
 Afwachten — verwachten — verleiden — wachten.
 Afwenden — afkeeren.
 Afwennen — ontwennen.
 Afwentelen — rollen.
 Afwezigheid — afwezendheid — afwezen — afzijn.
 Afwisschen — afvegen.
 Afwisselen — verwisselen — vervangen.
 Afwisseling (bij) — beurtelings.
 Afzien — afkijken — afleeren.
 Afzweren — verloochenen — verzaaken.
 Akelig — naar — vervaarlijk.
 Akker — veld — land.
 Alee — alvorens — eerdad — voordat.
 Altijd — altoos — immer — immermeer — steeds — gedurig.
 Ambacht — beroep — handwerk.
 Ambassadeur — afgezant.
 Ambt — bediening — dienst — post — betrekking — waardigheid — baantje.
 Ambtenaar — beambte.
 Angst — bangheid — schrik — schroom — vrees.
 Antwoorden — beantwoorden — hernemen.
 Arbeid — bezigheid — werk.
 Arbeidzaam — naarstig — nijver — vlijtig — werkzaam.
 Arglistig — bedrieglijk — listig — loos — slim.
 Arm — armoedig — behoeftig — haveloos — nooddruftig.
 Armoede — gebrek — ontbering.
 Armzalig — ellendig — kommervol.
 Avontuur — feit — gebeurtenis — toeval — voorval.
 Baai — golf — inham — kreek — zeeboezem.
 Baal — buidel — pak — zak.
 Baan — weg — pad — straat.
 Baar — golf — golfslag — kabbeling.
 Baar — staaf.
 Baas — heer — meester.
 Baat — nut — voordeel — winst.
 Baatzucht — hebzucht — inheligheid — eigenbaat.
 Babbelen — praten — snappen — kakelen — kouten.
 Bagger — modder — slijb — slijk.
 Bak — kom — nap — pan — schotel.
 Bakeren — broeien.
 Bakken — braden — koken — roosten — stoven — zieden.
 Baksteen — mop — klinker — tichelsteen.
 Balie — leuning — hek.
 Balling — banneling — bandiet.

Ballingschap — verbanning.
 Balsem — zalf.
 Band — boei — keten — ketting — kluister.
 Bandeloos — teugelloos — toemeloos — ongebreideld.
 Banier — standaard — vaan — vaandel — vlag.
 Bank — stoel — zetel — troon.
 Banket — gastmaal.
 Bar — dor — onvruchtbaar — schraal — woest — onbebouwd.
 Barbaarsch — onmenschelijk — wreed.
 Barmhartig — medelijdend — mededoogend.
 Barsch — norsch — spijtig — stug — stuursch.
 Barst — kloof — reet — scheur — spleet.
 Bast — schors — schil — bolster — dop.
 Bazuin — horen — trompet.
 Beamen — toestemmen.
 Beademen — beslaan.
 Beambte — ambtenaar.
 Beantwoorden — voldoen aan.
 Bedaagd — afgeleefd.
 Bedaard — bezadigd — gematigd — kalm.
 Bedachtzaam — behoedzaam — beraden — bezonnen — omzichtig.
 Bedanken — danken — dank zeggen — dank weten.
 Bedaren — gaan liggen.
 Bedaren — bevredigen.
 Bedding — laag.
 Bede — aanzoek.
 Bedeelen — omdeelen — ronddelen — uitdeelen — verdeelen.
 Bedeesd — beschroomd — bloode — bedrenmeld — beteuterd — onthutst — verlegen — versteld.
 Bedekken — bemantelen — bewimpelen — verbloemen.
 Bedenklijk — netelig — zorgelijk — hachelijk.
 Bedenkning — beraad — overweging.
 Bederf — verrotting — verderf.
 Bediende — dienaar — dienstbode — knecht — lakei.
 Bediening — ambt.
 Bedijken — indijken — omdijken.
 Bedillen — berispen — gispnen — laken — bestraffen.
 Beding — voorwaarde.
 Bedoeling — doel.
 Bedompt — duf.
 Bedotten — bedriegen.
 Bedrag — beloop.
 Bedrenmeld — bedeesd.
 Bedreven — ervaren — doorkneed — doortrapt — geoefend — geslepen.
 Bedriegen — bedotten — foppen — misleiden — verschalken.
 Bedriegerij — bedrog.
 Bedrieglijk — arglistig.
 Bedrijf — daad — handeling.
 Bedrijven — doen — handelen — verrichten.
 Bedroefd — bedrukt — droevig — neerslachtig — treurig — zwaarmoedig.
 Bedroevend — deerlijk — jammerlijk.
 Bedrog — bedriegerij.
 Beduiden — verklaren — uitleggen — aan 't verstand brengen.
 Beduiden — beteekenen.
 Bedwelmd — duizelig — verdoofd.
 Bedwingen — beheerschen — beteugelen — betoemen.
 Beemd — weide — weiland.
 Beest — dier.
 Befaald — beroemd — berucht — vermaard.

- Begaafd — bekwaam — talentvol.
 Begaafdheid — bekwaamheid — gaaf — talent.
 Begaan — plegen.
 Begeeren — verlangen — wenschen — reik-
 halzen — smachten.
 Begeerlijkheid — lust — zucht.
 Begeerte — neiging — zucht — lust.
 Begeven — verlaten.
 Begin — aanvang.
 Beginsel — regel — stelregel.
 Begraafplaats — kerkhof — godsakker.
 Begrip — voorstelling.
 Begrip — doorzicht.
 Begrip — bedunken.
 Begrijpelijk — bevattelijk — duidelijk — hel-
 der — klaar — verstaanbaar.
 Begrijpen — bevroeden.
 Begrijpen — beseffen — bevatten — verstaan.
 Begrooten — ramen — schatten — waardeeren.
 Behaaglijk — aangenaam.
 Behagen — aanstaan.
 Behalen — bekomen.
 Behandelen — bejegenen.
 Behandelen — bewerken.
 Beheer — bestuur — bewind — heerschappij —
 regeering.
 Beheerschen (zich) — beteugelen — betoemen —
 bedwingen — bezitten (zich).
 Beheerschen — besturen — gebieden — heer-
 schen — regeeren.
 Behelzen — bevatten.
 Behendig — handig — knap — gauw.
 Behoeden — beschermen — beschutten — be-
 veiligens — bewaren.
 Behoedzaam — bedachtzaam.
 Behoefte — nooddrift — noodwendigheid.
 Behoefstig — arm.
 Behoeve (ten) — gunste (ten).
 Behoeven — noodig hebben.
 Behooren — betamen — passen — voegen.
 Behoorlijk — betamelijk.
 Beiden — wachten — toeven.
 Bejaard — afgeleefd.
 Bejegenen — behandelen.
 Bek — mond — muil — snuit — snavel —
 neb — sneb.
 Bekend — ruchtbaar.
 Bekendmaken — aankondigen.
 Bekendmaken — berichten — kond doen —
 laten weten.
 Bekendmaking — bericht.
 Bekennen — belijden.
 Beker — kelk.
 Bekijken — bezien.
 Bekkeneel — hersenpan — kruin — schedel.
 Beklaaglijk — beklagenswaardig — deernis-
 waardig — rampzalig.
 Bekladden — bemorsen — bevelken — be-
 vuilen — bezoedelen — verontreinigen — vuil
 maken.
 Beklemming — huur.
 Beklimmen — bestijgen — opklauteren.
 Beknopt — bondig — kort.
 Bekomen — behalen — erlangen — verkrijgen —
 verwerven.
 Bekomen — beteren — opkomen — herstellen.
 Bekommerd — beducht.
 Bekommeren (zich) — aantrekken (zich) —
 bekreunen (zich).
 Bekoopen — betalen — boeten.
 Bekoorlijk — aanminnig — liefelijk.
 Bekoren — betooveren — innemen — winnen —
 verrukken — vervoeren.
- Bekrachten — bevestigen — bezegelen —
 staven — verzekeren.
 Bekreunen (zich) — aantrekken (zich).
 Bekrompen — eng — nauw.
 Bekrompen — beperkt — eenzijdig — partijdig.
 Bekwaam — geschikt — kundig.
 Bekwaam — begaafd.
 Belachelijk — bespottelijk.
 Beladen — bevracht — overladen.
 Belang — voordeel.
 Belangrijk — van belang — gewichtig.
 Belasting — schatting — cijns.
 Beledigen — beschimpen — hoonen — ver-
 guizen — krenken — smaden.
 Beleeft — beschaafd — hoffelijk — wellevend.
 Beleenen — verpanden.
 Beleid — omzichtigheid — overleg.
 Belemmeren — stremmen — versperren.
 Bellemmering — beletsel — hindernis — ver-
 hindering.
 Beletten — verhinderen — tegenhouden —
 terughouden.
 Belgen — vergrammen — verstoren — ver-
 toornen.
 Belijden — bekennen.
 Belofte — gelofte — verbintenis.
 Belooven — loonen — vergelden — betaald zetten.
 Belooning — betaling — bezoldiging — loon —
 prijs.
 Beloop — bedrag.
 Beloop — gang — loop.
 Bemachtigen — vermeesteren — veroveren —
 zich meester maken.
 Bemantelen — bedekken.
 Bemerken — bespeuren — gewaar worden —
 merken — ontdekken — ontwaren — opmer-
 ken — waarnemen.
 Bemiddelaar — scheidsman.
 Bemiddeld — gegoed.
 Beminnaar — liefhebber — minnaar.
 Beminnelijk — aanminnig.
 Beminnen — houden van — liefhebben — lie-
 ven — minnen.
 Bemoeiden — aanmoedigen.
 Bemoeien — afgeven (zich) — inlaten (zich).
 Bemorsen — bekladden.
 Benaming — naam.
 Benauwd — bedeest.
 Benauwdheid — druk.
 Bende — aanhang.
 Beneden — omlaag — onder.
 Benemen — ontnemen — beroven.
 Benieuwd — nieuwsgierig — weetgierig.
 Benijden — misgunnen.
 Benoemen — aanstellen.
 Benoeming — aanstelling.
 Beoefenen — oefenen — uitoefenen.
 Bepalen — vaststellen.
 Bepeinzen — overdenken — overpeinzen.
 Beperkt — bekrompen.
 Bepraten — ompraten.
 Beproeven — de proef nemen — onderzoeken.
 Beproeving — bezoeking — onheil — ongeluk —
 ramp.
 Beraadslagen — raadplegen — in overweging
 nemen.
 Beraden (zich) — bedenken (zich) — overwegen.
 Beraden — bedachtzaam.
 Bereid — gereed — vaardig — klaar.
 Bereidwillig — gaarne.
 Berennen — insluiten — omsingelen — om-
 geven — omringen.
 Bergen — bewaren — wegsluiten — wegleggen.

- Bericht — bekendmaking — mare — naricht — tijding.
 Berichten — aankondigen.
 Berichten — te kennen geven — mededeelen — melden — verwittigen.
 Berispen — bedillen.
 Beroemd — befaamd.
 Beroep — ambacht.
 Beroepen — bijeenroepen.
 Beroep — roeping.
 Beroepen — aanstellen.
 Beroerten — onlusten — oproer — opstand.
 Berokkenen — vrouwen — veroorzaken — te weegbrengen.
 Berooven — benemen.
 Berouw — boetvaardigheid — leedwezen — spijt.
 Berucht — befaamd.
 Beschaafd — beleefd — hoffelijk — wellevend — welgemanierd.
 Beschamen — teleurstellen.
 Beschaving — verlichting.
 Bescheiden — ontbieden.
 Bescheiden — ingetogen — zedelijk — zedig.
 Beschermen — behoeden.
 Bescherming — hoede.
 Beschijnen — bestralen.
 Beschimpen — beleedigen.
 Beschonken — dronken.
 Beslaan — beademen — bewasemen.
 Beslag — deeg.
 Besluit — einde — slot.
 Besluit — voornemen.
 Besmettelijk — aanstekelijk.
 Besparen — uitsparen — uitwinnen.
 Bespeuren — bemerkten.
 Bespoedigen — verhaasten.
 Bespottelijk — belachelijk.
 Bespreken — besproeien.
 Bespringen — overvallen.
 Bestand — wapenstilstand — wapenschorsing.
 Besteden — aanwenden.
 Bestek — ontwerp — plan.
 Bestellen — bezorgen — overhandigen.
 Bestendig — aanhoudend.
 Bestendig — duurzaam — standvastig — vast — onveranderlijk.
 Bestralen — beschijnen.
 Bestraten — bevloeren — plaveien.
 Bestudeeren — beoefenen.
 Bestuur — beheer.
 Betalen — beloonen.
 Betalen — voldoen.
 Betalen — aflossen.
 Betamelijk — behoorlijk — gepast — voegzaam.
 Betamen — behooren.
 Beteekenis — zin.
 Betoogen — bewijzen.
 Betoomen — beheerschen — bedwingen.
 Betrachten — doen — zich kwijten.
 Betrappen — verrassen — vangen — vatten.
 Betreffende — aangaande.
 Betrekken — bewolken — verduisteren.
 Betrekking — verband — samenhang.
 Betwisten — aanspraak maken (op).
 Beuken — kloppen — slaan.
 Beurt — rangorde.
 Beurtelings — afwisseling (bij).
 Beuzelen — talmen — treuzelen — sukkelen.
 Bevel — gebod — last — opdracht — order — voorschrift.
 Beven — rillen — sidderen — trillen.
 Bevestigen — vastmaken — vasthechten.
 Bevljigten (zich) — toeleggen (zich — op).
 Bevochtigen — nat maken.
 Bevoegd — gemachtigd — gerechtigd.
 Bevolkt — volkrijk.
 Bevredigen — voldoen.
 Bevredigen — bedaren — stillen — verzoenen.
 Bevreedmen — verlagen — verrassen — verwonderen.
 Bevreesd — beducht.
 Bevriezen — stollen.
 Bevrijden — ontslaan — verlossen — redden.
 Bevroeden — begrijpen — doorgronden — besseffen.
 Beweegreden — drangreden — drijfveer — grond.
 Bewegen — aansporen — aanzetten — nopen.
 Beweren — staande houden.
 Bewerken — veroorzaken — teweeegbrengen — uitwerken.
 Bewilligen — toestaan — inwilligen — veroorloven.
 Bewimpelen — bedekken — verbloemen — verbergen.
 Bewind — beheer.
 Bewogen — aangedaan.
 Bewolken — betrokken.
 Bewoner — inwoner — ingezetene — geërfde — ingelande.
 Bewoording — uitdrukking — spreekwijze — woord.
 Bewustheid — kennis.
 Bezadigd — bedaard.
 Bezeeren — kneuzen — kwetsen — wonden.
 Bezetten — innemen.
 Bezien — bezichtigen — bekijken — beschouwen.
 Bezig — onledig.
 Bezigheid — arbeid.
 Bezinksel — droesem — drab — heffe — moer — grondsoep.
 Bezit — have.
 Bezit — eigendom.
 Bezitten — hebben.
 Bezitten (zich) — beheerschen (zich).
 Bezitter — eigenaar.
 Bezonnen — bedachtzaam.
 Bezorgd — bekommerd — beducht — bevreesd.
 Bezuren — boeten (voor).
 Bezwaar — bedenking — grief.
 Bijbrengen — aanvoeren.
 Bijeenkomst — samenkomst.
 Bijgeloovig — lichtgeloovig.
 Bijkans — haast — bijna — ongeveer.
 Bijl — aaks.
 Bijlage — aanhangsel.
 Bijspringen — bijstaan — helpen — ondersteunen.
 Bijval — buitenkans — meevaller.
 Bijval — goedkeuring.
 Bijvoegsel — aanhangsel.
 Bijzonder — opmerkelijk — buitengewoon — zonderling.
 Billijk — rechtvaardig — rechtmatig.
 Billijken — goedkeuren.
 Binnenkort — aanstonds.
 Bitter — bits — onvriendelijk — snibbig — scherp — spijtig — vinnig — schamper.
 Bitter — wrang — zuur.
 Blaam — verwijt.
 Blaken — blakeren — schroeien — zengen.
 Blank — wit — bleek.
 Blijdschap — blijheid — blijmoedigheid — lust — plezier.
 Blinken — flikkeren — flonkeren — fonkelen — glanzen — glinsteren — tintelen — schitteren.
 Bloedverwant — maag — nabestaande.
 Bloei — bloem — bloesem.

- Bloei — welstand — welvaart — voorspoed.
 Bloei — fleur.
 Bloede — bang — laf — vreesachtig — versaagd.
 Bloot — kaal — naakt — bar.
 Blusschen — dempen — dooven — lesschen — smoren.
 Bocht — boog — kromming — kronkeling.
 Boedel — erfenis — nalatenschap.
 Boedelhuis — erfhuis.
 Boei — band — keten — kluister.
 Boert — gekheid — jok — luim — scherts — kortswijl.
 Boertig — aardig.
 Boeten (voor) — bezuren.
 Boeten — bekoopen.
 Bond — genootschap — gezelschap — vereeniging — maatschappij.
 Bondig — beknopt.
 Bont — veelkleurig — geschakeerd.
 Boord — kant — kust — oever — wal — strand.
 Boord — kraag.
 Boos — kwaad — slecht.
 Boos — driftig — kwaad — nijdig — toornig — wrevelig.
 Borg blijven — goedspreken — instaan — waarborgen.
 Bos — bundel — rist.
 Bosch — hout — woud.
 Bot — stomp.
 Bouwen (op) — rekenen (op) — vertrouwen (op) — verlaten (zich — op).
 Bouwen — oprichten — stichten.
 Boven (te — gaan) — overtreffen.
 Bovendien — buitendien — daarenboven.
 Braaf — eerlijk.
 Braak — onbebouwd — woest.
 Brassen — slempen — smullen.
 Breidel — gebit — teugel — toom.
 Brengen — leiden — voeren.
 Broddelen — knoeien.
 Brommen — gonzen — grommen — knorren.
 Bron — oorsprong.
 Broodronken — uitgelaten — dartel.
 Broodwinning — kostwinning — nering.
 Broos — breeikbaar.
 Bruidschat — huwelijksgift — uitzet.
 Bruikbaar — geschikt.
 Bruisen — ruischen.
 Buigbaar — buigzaam.
 Buiging — dienaar — nijging.
 Buit — roof — prijs — proef.
 Buitelen — duikelen — tuimelen.
 Buitenlandsch — uitheemsch — vreemd.
 Bulderen — aangaan — razen — huilen.
 Bulderen — razen — tieren — woeden.
 Bult — bochel.
 Bult — buil.
 Bundel — bos.
 Burg — burcht — kasteel — slot.
 Burgwal — gracht — kaai.
 Cedel (ceel) — lijst — rol.
 Cel — kamertje.
 Cijfer — getalmerk.
 Cijns — belasting — schatting.
 Cirkel — kring — omtrek.
 Daad — bedrijf — handeling.
 Dagen — dagvaarden — voor het gerecht roepen — in rechten betrekken.
 Dageraad — morgen — ochtend — morgenstond.
 Dal — vallei — vlakke.
 Dalen — vallen — zakken — zinken.
 Dam — dijk — hoofd — waterkeering — beer.
 Damp — mist — nevel — uitwaseming.
 Dank — erkentenis.
 Dankbaarheid — erkentelijkheid.
 Dank zeggen — bedanken.
 Dapper — kloek — koen — moedig — onverchrokken — stout — wakker — onversaagd.
 Dartel — broodronken — baldadig — uitgelaten.
 Dartel — speelsch — speelziek.
 Dartel — weelderig — wulpsch.
 Daveren — dreunen — schudden — trillen.
 Deeg — beslag.
 Deel — lid.
 Deel — dorschvloer.
 Deelen — scheiden.
 Deel (ten — vallen) — beurt (te — vallen).
 Deelgenoot — deelhebber — aandeelhouder — vennoot.
 Deelnemend — barmhartig — medelijdend.
 Deemoedig — nederig — ootmoedig.
 Deerlijk — bedroevend — jammerlijk — ellendig — rampzalig.
 Deernis — erbarming — mededoogen — medelijden — ontferming — barmhartigheid.
 Deerniswaardig — beklaglijk.
 Deftig — afgemeten — plechtig — statig — stemmig.
 Deftigheid — ernst.
 Deining — branding — golving — golfslag.
 Deinzen — terugtrekken — wijken — van plaats veranderen.
 Dekken — bedekken — bekleeden.
 Delven — graven — spitten — rooien.
 Denken — peinzen — zinnen.
 Derhalve — dus — bijgevolg — gevolglijk.
 Derven — missen — ontberen.
 Deugdzaam — braaf — vroom.
 Deuntje — gezang — lied — zang.
 Dienaar — bediende — dienstbode — knecht — lakkei.
 Dienen — strekken — nuttig zijn.
 Diep — laag.
 Dierbaar — lief — waard.
 Dijen — uitzetten — zwellen.
 Dik — gezet — lijvig.
 Dikwijls — dikmaals — dikwerf — menigmaal — menigwerf — menigvuldig.
 Disch — tafel.
 Dobbelen — spelen.
 Doel — bedoeling — doeleinde — doelwit — oogmerk — voornemen.
 Doelen — zinspelen.
 Doemen — verdoemen — veroordeelen — vonnissen.
 Dol — razend — verwoed — woedend.
 Dom — onkundig — onnoozel — onwetend.
 Donker — duister — somber.
 Dood — gestorven — levenloos — overleden — ontzield.
 Dooden — ombrengen — afmaken — van het leven berooven — ontlieven — om hals brengen — ter dood brengen.
 Doodsch — akelig.
 Doorboren — doorsteken — doorvlijmen — doorpriemen.
 Doorbrengen — verkwisten — verteren — verspillen — verdoen.
 Doordrijven — doorzetten.
 Doordringend — schrander — scherpzinnig — snedig.
 Doorgaans — gemeenlijk — gewoonlijk — over het algemeen.
 Doorgronden — bevroeden.

Doorkneed — bedreven.
 Doorgaans — gewoonlijk — meestal.
 Doorschijnend — doorzichtig.
 Doorstaan — lijden — verdragen — verduren —
 dulden.
 Doortrapt — geslepen.
 Doorzien — begrijpen.
 Doorwrocht — geleerd.
 Doorzicht — begrip — bevatting.
 Doppen — pellen — schillen — ontbolsteren.
 Dorschvloer — deel.
 Dorsten (naar) — begeeren.
 Draad — samenhang.
 Draaien — keeren — wenden — wentelen.
 Dragen — torsen.
 Dralen — talmen.
 Dreunen — daveren.
 Driest — dapper.
 Drift — boosheid — gramschap — toorn —
 verbolgenheid.
 Drift — hartstocht.
 Driffig — haastig — schielijk.
 Drijfveer — beweegreden.
 Drijven — jagen.
 Drinkgeld — fooi — verval.
 Dringen — drukken — duwen — stooten.
 Drinken — dronkaard — zuiper.
 Dronk — slok — teug.
 Droogte — bank — ondiepte — plaat.
 Droomerig — slaperig.
 Druipen — druppelen — druppen — droppen.
 Druk — oplaag — uitgave.
 Druk — nood — ongeluk — benauwdheid —
 rampspoed.
 Dubbelzinnig — twijfelachtig.
 Duchten — vreezen.
 Duf — bedompt — dompig — muf — vochtig.
 Duister — geheimzinnig — verborgen — raadsel-
 achtig.
 Duister — donker — somber.
 Duisterheid — duisternis.
 Duizelig — bedwelmd.
 Dulden — gedoogen — toelaten — vergunnen —
 veroorloven.
 Dun — mager — rank — schraal — slank —
 tener.
 Dun — vloeibaar.
 Dunken — schijnen — toeschijnen — voor-
 komen — lijken.
 Duren — aanloopen.
 Durven — onderstaan — verstouten (zich) —
 onderwinden (zich) — wagen.
 Duur — duurzaamheid — tijd.
 Duwen — dringen — drukken — persen.
 Duttan — slapen — sluimeren.
 Duurzaam — bestendig.
 Dwaalleer — ketterij.
 Dwaas — dom — mal — zot — gek — krank-
 zinnig — onverstandig — onzinnig — zinneloos.
 Dwalen — zwerven.
 Dwalen — dolen.
 Dwaling — abus — vergissing — misrekening.
 Dwars — schuin — scheef.
 Dwarsboomen — belemmeren.
 Dweepzucht — bijgeloof.
 Dweper — geestdrijver.
 Dweperij — bijgeloof.
 Dweperij — dweepzucht — geestdrijverij.
 Dwingen — dringen — noodzaken — nopen.

Echt — onvermengd — waarachtig — zuiver —
 onvervalscht.
Echtgenoot — gade — gemaal — wederheft.

Edel — adellijk.
Edelaardig — edelmoedig — grootmoedig —
 edel.
Eendrachtig — eenparig — eens — eensgezind —
 eenstemmig.
Eenig — alleen.
Eenige — ettelijke — sommige — menige.
Eenparig — eendrachtig — eenstemmig.
Eensgezind — eendrachtig.
Eenvoud — enkelvoudig.
Eenzaam — afgelegen.
Enzaam — alleen.
Eer — naam — roem.
Eerbaar — eerzaam — ingetogen — rein — kuisch.
Eerbied — achtig.
Eerbiedwaardig — aanzienlijk.
Eergierig — eerzuchtig.
Eerlijk — braaf.
Eerloos — oneerlijk.
Eerroover — lasteraar.
Eerstkomend — aanstaand.
Eertjds — voorheen — vroeger — weleer.
Eervol — vereerend.
Eerzuchtig — eergierig.
Eetlust — honger.
Eetwaar — eten — kost — leeftocht — spijs —
 voedsel.
Eeuwig — altijddurend — eindeloos — zonder
 einde.
Effen — glad — plat — vlak.
Eigenaar — bezitter.
Eigenbaat — baatzucht.
Eigenwijs — ingebeeld — laatlunkend — neus-
 wijs — verwaand — waanwijs.
Eigenzinnig — hoofdfig — hardnekkig — hals-
 starrig — koppig — stijfhoofdig.
Einde — besluit.
Eindelijk — ten laatste — ten slotte.
Eindeloo — oneindig.
Eindigen — voleindigen — voltooiën.
Eindigen — ophouden — uitscheiden.
Eischen — vergen — vorderen — vragen —
 verlangen.
Ellendig — armzalig.
Eng — bekrompen — nauw.
Erkennen — kennen — herkennen — onder-
 kennen.
Erkentelijkheid — dankbaarheid.
Erkennis — dank.
Erlangen — bekomen.
Ernst — deftigheid.
Ernst — gestrengheid — nadruk.
Ernst — ijver — vlijt.
Ervaren — bedreven.
Ervaring — ondervinding.
Eten — spijzen — schrokken — vreten.
Evenmensch — medemensch — naaste —
 evennaaste.

Fabel — verduitsel — verhaal — vertelling —
 sprookje.
Fakkelt — flambouw — toorts.
Falen — feilen — dwalen.
Feest — maal — gastmaal — feestmaal —
 feestelijk maal.
Feilen — falen — mangelen — ontbreken —
 missen.
Femelaar (fijmeljaar) — huichelaar — ge-
 veinsde — schijnheilige.
Fiel — schelm — schurk — boef — gait —
 gait — deugniet.
Figuur — vorm — gedaante — gestalte.
Fiksch — flink.

Flambouw — fakkel — toorts.
 Flaauw — laf.
 Fleemen — flikflooiën — liefkoozen — vleien.
 Fleur — bloei — groei.
 Flikkeren — blinken — glanzen.
 Fluks — aanstonds.
 Folteren — martelen — pijnigen.
 Fooi — drinkgeld.
 Fortuin — geluk.
 Frisch — koel.

Ga(de) — echtgenoot — wederheeft.
 Gaaf — gansch — geheel — heel.
 Gaaf (gave) — gift — geschenk.
 Gaaf (gave) — bewaamheid — begaafdheid.
 Gaan — loopen — wandelen — kuieren.
 Gaan liggen — bedaren.
 Gaarne — graag — gewillig — goedwillig.
 Gadeslaan — zien — bemerken.
 Gapen — geeuwen.
 Garf — bos — schoof.
 Gastmaal — banket — feest.
 Gebeurtenis — avontuur.
 Gebied — beheer.
 Gebieden — bevelen — gelasten — verordnen — voorschrijven — heeten.
 Gebit — breidel.
 Gebod — bevel.
 Gebogen — krom — gekromd.
 Geboorte — afkomst.
 Geboortegrond — vaderland.
 Geborgen — zeker.
 Gebrek — armoede.
 Gebrekkelijk — kreupel — lam — mank.
 Gebruik — gewoonte — zede — mode — zwang — trant.
 Gebruiken — aanwenden.
 Gedaante — figuur.
 Gedachte (in) — verstrooid — afgetrokken.
 Gedachtenis — heugenis — herinnering — aan-denken.
 Gedeelte — aandeel.
 Gedeeltelijk — ten deele.
 Gedicht — vers.
 Gedoogen — dulden — toelaten — veroorloven.
 Gedragen (zich) — aanstellen (zich) — houden (zich).
 Gedrang — toeloop.
 Geduld — lijdzaamheid.
 Gedurig — aanhoudend — altoos — dikwijls.
 Gedwee — buigzaam.
 Geest — oordeel — vernuft — verstand.
 Geestig — aardig.
 Geeuwen — gapen.
 Gegoed — welgesteld — bemiddeld — rijk — vermogend.
 Gehecht — verkleefd — verknocht.
 Geheim — heimelijk.
 Gelaat — aangezicht.
 Gelasten — gebieden.
 Gelden — kosten.
 Geldstuk — muntstuk.
 Geleerd — doorwrocht.
 Geleerd — verstandig — wijs.
 Gelegenheid — aanleiding.
 Gelegenheid — omstandigheid.
 Geleiden — vergezellen.
 Gelijken — slachten.
 Geluid — klank — toon.
 Geluk — heil — fortuin.
 Gelukkig — tevreden — vergenoegd — welzalg.
 Gemeen — laag — ruw — plat.

Genadig — barmhartig.
 Genegen — geneigd — gezind — gunstig.
 Genoegen — blijdschap.
 Geoefend — bedreven.
 Gerechtigheid — rechtvaardigheid.
 Gereed — bereid.
 Gereedschap — werktuig — instrument.
 Geschiedenis — kroniek.
 Gesprek — onderhoud — woordenwisseling.
 Getal — aantal.
 Getemd — tam — mak.
 Getroffen — aangedaan.
 Gevaar — nood.
 Gevangenis — kerker — tuchthuis — verbeterhuis.
 Gevecht — kamp — slag — strijd.
 Geveinsdheid — huichelarij — schijnheiligheid.
 Geven — aanbieden — schenken — vereeren.
 Gevolg — nasleep.
 Gewag — bericht — melding.
 Gewas — kruid — plant.
 Gewichtig — belangrijk.
 Gezag — gebied — macht — bevel.
 Gezant — afgevaardigde.
 Gids — leidsman — wegwijzer.
 Gierig — begeerig — hebzuchtig — inhalig.
 Gijzelaar — borg.
 Gil — kreet — schreeuw.
 Gissen — raden — vermoeden.
 Glans — gloed.
 Glimlachen — grimlachen.
 Glimmen — gloeien — smeulen — branden.
 Glimp — schijn.
 Glinsteren — blinken.
 Gluren — loeren.
 Goddeloos — zondig.
 Godsakker — begraafplaats.
 Godsdienstig — godvreezend — godvruchtig — vroom.
 Golving — deining.
 Gooien — smijten — werpen.
 Graan — koren.
 Gramschap — drift.
 Grap — aardigheid — geestigheid — kwinkslag — scherts — ui.
 Grenzenloos — onbegrensd.
 Griijnen — hullen — kernen — krijten — schreien — weenen.
 Griipen — pakken — vangen — vatten.
 Gril — kuur — luim.
 Groei — bloei — fleur.
 Groeien — gedijen — wassen.
 Grimmigen — brommen.
 Grootmoedig — edel — edelmoedig.
 Grootsch — hoogmoedig.
 Grot — hol — spelonk.
 Gul — openhartig — rond.
 Gunstig — genegen.

Haag — heg — heining — omtuining — schutting.
 Haast — bijna — bijkans — omtrent — schier.
 Haast — spoed — drift.
 Haasten (zich) — zich reppen — zich spoeden.
 Haat — afkeer — vijandschap.
 Hachelijk — bedenkelijk.
 Haken naar — begeeren — reikhalzen.
 Hakkelen — stamelen — stameren — stotteren.
 Hakken — houwen — kappen.
 Halen — brengen.
 Halsstarrig — eigenzinnig.
 Handel — nering.
 Handelaar — koopman — kramer — venter.

Handwerk — ambacht.
 Hard — gestreng — streng — gevoelloos — hardvochtig.
 Hard — zwaar — gevoelig.
 Hartelijk — innig.
 Hartstocht — drift.
 Hartzeer — leed — verdriet.
 Have — bezit — bezitting — goed — middelen — vermogen — rijkdom.
 Haven — reede.
 Hebbelijkheid — aanwensel.
 Hebben — bezitten.
 Hebzuchtig — gierig.
 Heelen — genezen.
 Heerlijk — aangenaam.
 Heerlijk — prachtig — verrukkelijk — voortreffelijk — uitmuntend.
 Heeten — gebieden.
 Heil — geluk — voorspoed — fortuin.
 Heilig — onschendbaar.
 Hekelen — bedillen.
 Helder — klaar.
 Hellen — overhangen — neigen.
 Helpen — bijspringen.
 Herinnering — gedachtenis.
 Hernemen — antwoorden.
 Hervormen — herscheppen.
 Hinder — afbreuk.
 Hinder — letsel.
 Hindering — hindernis — hinderpaal — beletsel.
 Hoede — bescherming.
 Hof — tuin — gaarde — park.
 Hoffelijk — beleefd.
 Holte — hol — grot — spelonk.
 Hoofsch — beschaafd.
 Hoog — verheven.
 Hoogmoed — hoovaardij — inbeelding — trots.
 Hoogmoedig — fier — trotsch — verwaand — grootsch.
 Hoonen — beleedigen — bespotten — smaden.
 Hoop — massa — stapel — tas.
 Hooren — vernemen.
 Hooren — luisteren.
 Hopen — wenschen.
 Horizont — kim.
 Houden — nakomen — vervullen.
 Huichelarij — geveinsdheid.
 Huichelen — veinzen.
 Huid — vel.
 Huisraad — meubelen — inboedel.
 Hulp — bijstand — onderstand.
 Huur — pacht — beklemming.
 Huur — loon.
 Huwelijksgoed — bruidschat.

I
 Idioot — krankzinnig.
 IJdel — hoogmoedig.
 IJselijk — schrikkelijk.
 IJver — naarstigheid — vlijt.
 IJverig — arbeidzaam — naarstig.
 IJverzuchtig — naijverig.
 IJzen — schrikken.
 Inbeelden (zich) — verbeelden (zich).
 Inbeelding — hoogmoed.
 Inboedel — huisraad.
 Inboezemen — inprenten — inscherpen.
 Inborst — aard.
 Inbrengen — opperen — te berde brengen.
 Ingieten — inschenken.
 Inkomsten — inkomen — rente.
 Inleveren — indienen.
 Inmiddels — intusschen — middelerwijl — onderwijl.

Innemend — bevallig.
 Innerlijk — inwendig.
 Innig — inwendig.
 Inprenten — inboezemen.
 Inschikkelijk — meegaand — volgzzaam.
 Inslaan — opdoen.
 Inslaan — inzwelgen.
 Insluiten — omgeven — omringen — omsingelen.
 Instrument — gereedschap — werktuig — machine.
 Intrekken — afschaffen — herroepen.
 Inwendig — innerlijk — innig.

J
 Jaarboek — kroniek.
 Jaarwedde — jaargeld — salaris — soldij — traktement.
 Jagen — drijven.
 Jammer — klacht — weelacht.
 Jammerlijk — deerlijk.
 Jeugd — jonkheid.
 Jok — boert.
 Jokken — liegen.
 Jokken — schertsen.
 Joligheid — blijdschap.
 Jong — jeugdig — nieuw — versch.
 Jonkheid — jeugd.
 Juist — nauwkeurig — stipt.
 Juweelen — kleinooden (kleinoodiën).

K
 Kaal — bloot.
 Kabel — touw.
 Kalm — bedaard.
 Kamer — kabinet — vertrek — zaal.
 Kamertje — cel.
 Kamp — strijd — gevecht — slag — veldslag.
 Kansel — predikstoel — spreekgestoelte.
 Kant — boord.
 Kapittel — hoofdstuk.
 Kappen — hakken.
 Karakter — aard.
 Karig — gierig.
 Kasteel — burcht.
 Kastelein — herbergier — logementhouder — waard.
 Kastijden — tuchtigen — straffen.
 Keel — gorgel — strot — hals.
 Kelk — beker — roemer (romer).
 Kerker — gevangenis.
 Kerkhof — begraafplaats.
 Kibbelen — kijven — twisten.
 Kiem — spruit — loot — lot.
 Kim — gezichteinder — horizont.
 Kinderachtig — kinderlijk — kindsch.
 Kindschheid — kindsheid.
 Klauw — poot.
 Klank — geluid — toon.
 Klauteren — klimmen.
 Klem — nadruk.
 Klieven — klooven — splijten.
 Klimmen — klauteren.
 Klimmen — rijzen — stijgen.
 Klip — rots.
 Klomp — klont — kluit — homp — klonter.
 Kloof — barst.
 Kluister — boei.
 Knagen — knagen — knabbelen — kluiven.
 Knap — bekwaam — handig.
 Knielen — te voet vallen.
 Koel — koud.
 Koel — frisch.
 Koon — wang.
 Koppel — paar.

Korf — mand.
 Kosten — onkosten.
 Kracht — sterkte — macht — vermogen.
 Krachteloos — zwak.
 Krank — ziek — onpasselijk — ziekelijk.
 Krankzinnig — waanzinnig — zinneloos — gek — idiotoot.
 Krans — kroon.
 Kroniek — geschiedenis — jaarboek.
 Kruid — gewas — plant.
 Kruin — schedel.
 Kruis — ramp.
 Kuisch — eerbaar.
 Kundig — geleerd.
 Kunne — geslacht.
 Kunst — kunde — wetenschap — geleerdheid.
 Kunstig — kundig — geleerd.
 Kuur — gril — luim — nuk.
 Kwaad — boos — boosaardig — kwaadaardig.
 Kwaal — ziekte.
 Kwant — snaak — schalk — gast.

Laagheid — laagte.
 Laatdunkend — hoogmoedig.
 Laf — zouteloos.
 Land — gebied — staat — rijk.
 Landaard — natie — volk.
 Langzaam — traag — lui — loom — vadsig.
 Laven — verkwikken.
 Leed — verdriet — smart — hartzeer.
 Leemte — gebrek.
 Leenen — borgen.
 Legende — fabel.
 Leidsman — gids — wegwijzer.
 Levend — levendig.
 Lichtgeloovig — bijgeloovig.
 Lichtvaardig — lichtzinnig — luchthartig.
 Lid — deksel.
 Lid — deel — lichaamsdeel.
 Lieveling — gunsteling.
 Lieden — menschen — personen.
 Loeren — gluren — turen.
 Log — langzaam — loom — lui — traag.
 Logen — onwaarheid.
 Lommer — schaduw.
 Lomp — onbeleefd — ongemaniërd — onbeschoft.
 Loochenen — ontkennen.
 Loon — huur.
 Loon — belooning — prijs.
 Los — lichtzinnig — losbandig — ongebonden.
 Loven — prijzen — roemen.
 Luchthartig — lichtvaardig.
 Luim — boert.
 Luister — praal — pracht — pronk.

Maag — bloedverwant.
 Maalstroom — draaikolk.
 Maat — makker — gezet.
 Maatschappij — genootschap — gezelschap.
 Macht — gezag.
 Macht — vermogen.
 Malen — schetsen — schilderen — teekenen.
 Malen — mijmeren.
 Mangel — gebrek — gemis — ontstentenis.
 Mare — tijding — bericht — gerucht.
 Martelen — folteren.
 Matig — ingetogen — sober.
 Matigen — beteugelen.
 Matigen — verzachten.
 Mededoogen — deernis.
 Meegaand — inschikkelijk.
 Meer — oceaan — zee.
 Melden — berichten.

Menschdom — menschheid.
 Mijden — vermijden — vlieden.
 Misdaad — misdrijf — overtreding — vergrijp.
 Misgunnen — benijden.
 Mismaakt — misvormd — wanschapen — wanstaltig.
 Mismoedig — mistroostig — neerslachtig — moedeloos.
 Misnoegen — ongenoegen — ontevredenheid.
 Moede — vermoed — afgemat — afgetobd.
 Moedig — dapper.
 Monster — staal — proeffe.
 Mooi — schoon — fraai — lief — aardig.
 Morgen — dageraad — ochtend.
 Mouterij — beroerten — opstand.
 Mythe — fabel.

Naakt — bloot.
 Naam — eer.
 Naäpen — nabootsen — nadoen — navolgen.
 Naar — akelig.
 Nadruk — klem.
 Nageslacht — nakomelingschap.
 Nijverig — ijverzuchtig — jaloersch.
 Naken — genaken — naderen.
 Nakomen — volbrengen.
 Nalaten — achterlaten — overlaten.
 Nar — gek — zot — dwaas.
 Natie — volk.
 Nauw — eng — bekrompen.
 Nederig — deemoedig.
 Neiging — begeerte — genegenheid.
 Nering — beroep — kostwinning — broodwinning — bestaan.
 Net — sierlijk.
 Netelig — moeielijk.
 Neuswijs — ingebeeld.
 Nieuwsgierigheid — weetgierigheid.
 Nijd — afkeer — afgunst.
 Nijdig — boos.
 Nijgen — buigen.
 Nijver — arbeidzaam.
 Nood — gevaar.
 Noodig — noodwendig — noodzakelijk.
 Noot — aantekening.
 Norsch — barsch.
 Nu — tegenwoordig — thans.
 Nuk — gril.
 Nut — baat.

Oceaan — zee — meer.
 Ochtend — dageraad — morgen.
 Oever — boord.
 Offer — offerande — slachtoffer.
 Omarmen — omhelzen.
 Ombrengen — doden.
 Omgang — verkeer — verkeering.
 Omhaal — omslag.
 Omkijken — omzien.
 Omkomen — sterven.
 Omlegeren — omsingelen — insluiten.
 Omringen — insluiten.
 Omslachtig — breedvoerig — omstandig — wijdlooppig — breed.
 Omtrek — omgeving — omstreek.
 Omtrek — omvang.
 Omvallen — omslaan — omrollen.
 Omvatten — omvangen — omgeven — omringen.
 Omzichtig — behoedzaam — voorzichtig.
 Onafhankelijk — vrij — zelfstandig.
 Onbebouwd — braak.
 Onbegrensd — grenzenloos.

- Onbekoekt — onberaden — onbezonnen — ondoordacht.
 Onbekwaam — beschonken — dronken.
 Onbeschaamd — onbescheiden — schaamteloos.
 Onbeziel — zielloos.
 Onbezonnen — roekeloos.
 Onbezorgd — zorgeloos.
 Onbuigbaar — onbuigzaam.
 Onder — beneden.
 Ondergaan — doorstaan.
 Ondergang — val.
 Onderling — wederkeerig — wederzijdsch.
 Ondermijnen — krenken.
 Onderrichten — onderwijzen.
 Onderscheid — verschil.
 Onderstaan — durven.
 Ondersteunen — bijspringen.
 Ondervinding — ervaring.
 Onderwerp — voorwerp.
 Onderwijzen — leeren — onderrichten.
 Onderwinden (zich) — durven.
 Onderzoeken — opsporen — navorschen.
 Ondoordacht — onbekoekt.
 Ondraagbaar — ondragelijk.
 Onduidelijk — duister — donker.
 Onecht — valsch.
 Oneindig — eindeloos.
 Ongevoegen — misnoegen.
 Ongestadig — onbestendig — veranderlijk.
 Ongetrouw — trouweloos.
 Onlusten — beroerten.
 Onnoozel — dom.
 Onschuldig — schuldeloos.
 Ontaarden — verbasteren.
 Ontberen — derven.
 Ontdekken — uitvinden.
 Ontdekken — bemerken — bespeuren.
 Ontkennen — loochenen.
 Ontkiemen — ontspruiten.
 Ontmoeten — aantreffen.
 Ontrouw — trouweloos — afvallig.
 Ontrukken — ontweldigen — ontwringen.
 Ontslapen — sterven.
 Ontsluiten — openen.
 Ontvangen — bekomen — beuren.
 Ontweldigen — ontrukken.
 Ontwennen — afwennen.
 Ontwerp — bestek.
 Ontzag — gezag.
 Ontzetting — schrik.
 Ontzien — sparen — verschoonen.
 Onveranderlijk — bestendig.
 Onvervalscht — echt.
 Onverwachts — onverhoeds — onvoorziens.
 Onvruchtbaar — bar.
 Onwetend — dom — onkundig.
 Onwrikbaar — bestendig.
 Onzijdig — onpartijdig.
 Onzinnig — zinneloos.
 Oog (in 't — vallen) — opmerkelijk (zijn).
 Oogenblikkelijk — aanstonds.
 Oogmerk — doel.
 Oord — plaats — plek.
 Oordeel — vonnis.
 Oordeel — verstand — vernuft — gezond verstand.
 Oorlog — krijg.
 Ootmoedig — deemoedig.
 Oorsprong — bron.
 Oorzaak — reden — beweegreden — grond.
 Oorzaak — aanleiding.
 Ootmoedig — deemoedig.
 Op staanden voet — aanstonds.
- Opdisschen — aanrechten.
 Openbaar — openlijk.
 Opendoen — openen — ontsluiten.
 Openhartig — gul.
 Openhartig — oprecht.
 Opgeblazen — hoogmoedig.
 Ophemelen — opvijzelen.
 Oplaag — druk — uitgave.
 Oplettend — aandachtig.
 Opmaken — afleiden.
 Opmerken — aanmerken.
 Oponthoud — verblijf.
 Oprecht — echt.
 Oprecht — openhartig — rondborstig — rond.
 Oprichten — bouwen.
 Opvoer — beroerten.
 Opschik — tooi — pronk — dos.
 Opsnijden — pochen — snoeven — grootspreken.
 Opsnijden — opzeggen.
 Opteekenen — aantekenen.
 Opvliedendheid — drift.
 Opzet — doel.
 Orakel — godspraak.
 Order — bevel.
 Oud — afgeleefd.
 Overal — alom.
 Overbodig — overtollig — overdadig.
 Overbrengen — overbrieven — overpraten.
 Overdenken — bepeinen.
 Overdrijven — vergrooten.
 Overeenkomst — afspraak.
 Overeenkomst — verdrag.
 Vereind — recht.
 Overhaasting — overijling.
 Overhalen — overreden — bewegen.
 Overhandigen — bestellen.
 Overkomen — beurt (te — vallen).
 Overleden — dood.
 Overleggen — sparen.
 Overlijden — afsterven — sterven.
 Overmoed — trotscheid.
 Overnemen — aannemen.
 Overreden — overhalen — overtuigen.
 Overtollig — overbodig.
 Overvallen — bespringen — verrassen — overrompelen.
 Overweging — bedenking.
 Overwinnen — bemachtigen.
 Overwinning — triomf — zege — zegepraal.
- Paal** — perk.
 Paar — koppel.
 Paard — ros.
 Pacht — huur.
 Partij — aanhang.
 Partijdig — bekrompen.
 Passen — behooren.
 Passend — betamelijk.
 Pedant — eigenwijs.
 Peinen — denken.
 Pijn — smart — wee.
 Pijnigen — folteren.
 Plaats — plek.
 Plaats — oord.
 Plagen — kwellen.
 Plan — aanleg.
 Plan — doel.
 Plan — bestek — ontwerp.
 Plat — gemeen.
 Plat — effen.
 Plechtig — deftig — statig.
 Plegen — begaan.
 Pleisteren — aanleggen.

Pleizier — blijdschap.
 Plezierig — aangenaam.
 Plek — oord.
 Plek — vlak — vlek — smet — klad.
 Pochen — opsnijden.
 Poel — afgrond.
 Pogen — trachten — streven — inspinnen (zich).
 Post — ambt.
 Praal — luister.
 Prachtig — heerlijk.
 Prat — hoogmoedig.
 Praten — babbelen.
 Pret — blijdschap — vreugde.
 Priem — els.
 Prijs — buit.
 Prijs — belooning — loon.
 Prijs — waarde.
 Prijzen — loven.
 Prins — vorst.
 Proef (de — nemen) — beproeven.
 Proefje — monster.
 Pronk — luister — pracht.
 Pronk — tooi.
 Prooi — buit.
 Punt — stip.
 Punt — spits.

Raadplegen — beraadslagen (met).
Raadselachtig — duister.
 Rad — wiel.
 Raden — gissen.
 Raken — aanbelangen.
 Rakende — aangaande.
 Ramen — begrooten.
 Rand — boord.
 Rangorde — beurt.
 Rap — vlug — snel.
 Ras — aanstands.
 Ras — stam.
 Rasch — vlug — aanstands.
 Razen — aangaan — tieren.
 Razen — bulderen.
 Razend — dol — krankzinnig.
 Rechtmatig — billijk — rechtvaardig.
 Rechtschapen — braaf — eerlijk.
 Rechtvaardigheid — gerechtigheid.
 Redden — bevrijden.
 Rede — geest.
 Rede — aanspraak.
 Reede — haven.
 Rei — rij.
 Reikhalzen — begeeren — haken.
 Rein — zuiver — schoon.
 Rekening — rekenschap — verantwoording.
 Ridderlijk — ruiterslijk.
 Rijzen — klimmen.
 Rijzig — slank.
 Rivier — stroom.
 Roekeloos — onbezonnen.
 Roem — eer.
 Roemen — loven.
 Roeping — beroep.
 Roeren — aandoen.
 Rondborstig — oprecht.
 Roof — buit.
 Rook — damp.
 Rooven — stelen.
 Ros — paard.
 Ruchtbaar — bekend.
 Ruggespraak — afspraak.
 Rugwaarts — achterwaarts.
 Ruig — ruw.
 Ruim — breed — wijd.

Ruimte — plaats.
 Ruischen — bruisen.
 Ruiterslijk — ridderlijk.
 Rustig — bedaard.
 Ruw — ruig.
 Ruzie — twist.

Sabel — zwaard.
 Salaris — jaarwedde.
 Samenhang — betrekking.
 Samenkomst — bijeenkomst.
 Samenvoegen — vereenigen.
 Sarren — tergen.
 Schaal — schelp — schulp.
 Schaamteloos — onbeschaamd.
 Schaarsch — zeldzaam.
 Schade — afbreuk.
 Schaduw — lommer.
 Schakel — schalm.
 Schamper — bits.
 Schande — oneer.
 Schatten — achten.
 Schatting — belasting — cijns.
 Scheef — schuin — dwars.
 Scheidsman — bemiddelaar.
 Schelm — guit — fielt.
 Schenken — geven — vereeren.
 Schermutseling — gevecht — kamp.
 Scherp — bits.
 Scherts — boert.
 Schertsen — boerten — joken.
 Scheur — barst.
 Schielijk — aanstands.
 Schier — haast.
 Schijn — glimp.
 Schijnheiligheid — geveinsdheid.
 Schil — bast.
 Schim — schaduw — spook.
 Schimp — hoon.
 Schitteren — blinken — glanzen.
 Schokken — aandoen.
 Schoorvoetend — huiverig — ongaarne.
 Schors — barst.
 Schrander — doordringend.
 Schreeuw — kreet.
 Schrijftrant — stijl.
 Schrik — angst — ontsteltenis.
 Schroeien — blaken.
 Schromen — aarzelen.
 Schroomvallig — bedeesd — angstig.
 Schuilen — verholten zijn — verbergen (zich) — zich schuil houden.
 Schuin — dwars — scheef.
 Schuldeloos — onschuldig.
 Schutting — haag — heining.
 Sidderen — beven.
 Sieraad — opschik.
 Slachten — gelijken.
 Slachtoffer — offer.
 Slag — gevecht — kamp.
 Slager — slachter — vleeschhouwer.
 Slaken — loozen.
 Slank — dun.
 Slaperig — droomerig.
 Slecht — erg.
 Slechten — sloopen — afbreken.
 Slordig — achteloos.
 Slot — besluit.
 Slot — burg — burcht.
 Slotte (ten) — eindelijk.
 Sluiken — smokkelen.
 Sluiten — aangaan.
 Sluw — arglistig — loos.

Smaden — beleedigen — smalen.
 Smart — pijn — leed.
 Smeeken — aanroepen.
 Smet — plak — plek — vlak.
 Snel — vlug — haastig.
 Sober — matig.
 Sombor — duister.
 Soortgelijk — gelijksoortig.
 Sparen — besparen — bezuinigen — overleggen.
 Sparen — ontzien.
 Speelsch — dartel — speelziek.
 Spelen — dobbelen.
 Spelonk — grot — hol.
 Spits — punt.
 Spot — hoon.
 Spraak — taal.
 Sprakeloos — stom.
 Sprookje — fabel.
 Staaf — baar.
 Staal — monster.
 Staande houden — beweren.
 Staatsie — plechtigheid.
 Stamelen — stameren — hakkelen.
 Stand (tot — brengen) — bewerken.
 Standaard — banier.
 Standvastig — bestendig.
 Stapel — hoop.
 Staren — zien.
 Statig — deftig — plechtig.
 Staven — bekrachtigen.
 Stelen — rooven — ontvreemden.
 Stelregel — beginsel.
 Stemmig — deftig.
 Sterk — krachtig — vermogend.
 Sterkte — kracht.
 Sterven — sneven — sneuvelen — omkomen.
 Stichten — bouwen.
 Stijfhoofdig — eigenzinnig.
 Stijgen — klimmen.
 Stijl — schrijftant — schrijfwijs.
 Stil — bedaard.
 Stillen — bevredigen.
 Stipt — nauwkeurig.
 Stokoud — afgeleefd.
 Stom — sprakeloos.
 Stomp — bot.
 Storen — belemmeren.
 Stotteren — hakkelen.
 Stout — dapper — stoutmoedig.
 Straffen — kastijden — bestraffen.
 Streelen — aaien.
 Streelend — aangenaam.
 Strecken — dienen.
 Stremmen — belemmeren.
 Streng — hard.
 Streven — pogen.
 Strijd — gevecht.
 Stroomen — vlieten.
 Stug — barsch — stuursch.

Taal — spraak.
Tafel — disch.
Tafel (ter — brengen) — te berde brengen —
 op het tapijt brengen.
Talent — aanleg — gaaf.
Talentvol — begaafd.
Talmen — aarzelen.
Talmen — beuzelen.
Tam maken — temmen.
Tasch — beurs.
Tasten — voelen.
Te duur (iets — gekocht hebben) — gekocht (zijn).
Tegenhouden — belemmeren.

Tegenspoed — beproeving — druk — ramp.
Tegenwerping — bedenking — aanmerking.
Tegenwoordig (zijn bij) — bijwonen.
Tegenzin — afkeer.
Teleurstellen — beschamen.
Tergen — sarren.
Terugtocht — aftocht.
Teug — dronk.
Teugel — breidel.
Teugeloos — bandeloos.
Tevreden — gelukkig — vergenoegd.
Teweegbrengen — berokkenen.
Tieren — aangaan.
Tijding — bericht — mare.
Tintelen — blinken.
Toebereiden — aanrechten.
Toebereidselen — aanstalten.
Toegefelijk — inschikkelijk.
Toelachen — aanlachen.
Toelachen — gedoogen.
Toelaten — dulden.
Toeleg — aanslag.
Toeleggen (zich) — bevlijtigen (zich).
Toeloop — aanloop.
Toeloop — gedrang.
Toenemen — aangroeien.
Toereikend — genoeg.
Toeschouwer — aanschouwer.
Toespraak — aanspraak.
Toestaan — bewilligen — toestemmen.
Toestemmen — toegeven — beamen.
Toeval — avontuur.
Toeven — beiden.
Ton — vat.
Tooi — versiersel.
Toom — breidel.
Toon — geluid — klank.
Toonen — dag (aan den — leggen).
Toorn — boosheid — gramschap.
Toorts — fakkel — flambouw.
Torsen — dragen.
Traag — log.
Trachten — pogen.
Traktement — jaarwedde.
Trant — manier — wijze.
Trek — begeerte.
Treurig — bedroefd.
Treuzelen — beuzelen.
Trots — hoogmoed.
Trotsch — hoogmoedig.
Trouweloos — ontrouw.
Tuchthuis — gevangenis.
Tuchtigen — kastijden.
Tuimelen — buitelen — nedervallen.
Tweedracht — twist — tweespalt — oneenig-
 heid.
Twijfelachtig — dubbelzinnig.
Twist — ruzie — onmin — onaangenaamheden.

Uitbetalen — afbetalen.
Uitblijven — wegblijven.
Uitbreiden — verspreiden.
Uitbreiden (zich) — aangroeien.
Uitdenken — verdichten — verzinnen.
Uitdrukking — bewoording.
Uiterlijk — aangezicht — gelaat.
Uiterlijk — uitwendig.
Uitgelaten — dartel.
Uitgeleide — geleide.
Uitgemaakt — zeker — oogenschijnlijk — on-
 loochenbaar.
Uitheensch — buitenlandsch.
Uithouden — doorstaan.

- Uittlachen — belachen.
 Uitleggen — omschrijven — verklaren.
 Uitoefenen — beoefenen.
 Uitputten — afmatten.
 Uitrekenen — berekenen.
 Uitscheiden — eindigen.
 Uitschot — uitvaagsel.
 Uitschrijven — afschrijven.
 Uitspanning — afleiding.
 Uitsparen — besparen.
 Uitstaan — doorstaan.
 Uitstappen — afstijgen.
 Uitstekend — uitnemend — uitmuntend.
 Uitsfel — afstel.
 Uitvaagsel — uitschot.
 Uitvaren — aangaan.
 Uitvinden — ontdekken.
 Uitvisschen — uitvorschen — uitvragen.
 Uitvoeren — bewerken.
 Uitvoerig — omslachtig.
 Uitwaseming — damp.
 Uiterlijk — uiterlijk.
 Uitwerken — bewerken.
 Uitwinnen — besparen.
 Uitzet — bruidsschat.
 Uitzinnig — krankzinnig.
- Vaak — dikwijls.
 Vaan — banier.
 Vaarwel zeggen — afscheid nemen.
 Vaderland — moederland — geboortegrond.
 Vadsig — lui — log.
 Val — ondergang.
 Vallei — dal.
 Vallen — tuimelen — storten.
 Valsch — onecht.
 Vangen — grijpen.
 Vangen — betrappen.
 Vast — bestendig.
 Vast — gewis — zeker.
 Vast — dicht — stevig.
 Vasthechten — bevestigen — vastmaken.
 Vasthoudend — karig — zuinig — spaarzaam.
 Vatbaarheid — aanleg — geschiktheid.
 Veelkleurig — bont.
 Veil — te koop.
 Veinzen — huichelen.
 Vel — blad.
 Vel — huid.
 Veld — akker.
 Verachten — smaden — haten.
 Veranderen — wijzigen — vermaken.
 Veranderlijk — onbestendig.
 Verantwoordelijk — aansprakelijk.
 Verantwoording — rekenschap.
 Verband — betrekking — samenhang.
 Verbanning — ballingschap.
 Verbasteren — ontaarden.
 Verbazen — bevreemden.
 Verbeelden (zich) — inbeelden (zich).
 Verbeelding — inbeelding.
 Verbeiden — afwachten — verwachten.
 Verbeterhuis — gevangenis — tuchthuis.
 Verbintenis — belofte.
 Verblijf — oponthoud.
 Verbloemen — bewimpelen.
 Verbolgen — boos — driftig.
 Verbond — verdrag — verbintenis — overeenkomst.
 Verborgen — duister — donker.
 Verdolgen — vernielen — verwoesten — vernietigen.
 Verdenking — achterdocht.
- Verdichtsel — fabel.
 Verdienen — waardig zijn — waard zijn.
 Verdoen — doorbrengen.
 Verdolen — afdwalen.
 Verdoofd — bedwelmd.
 Verdorren — verwelken.
 Verdrag — overeenkomst — verbond.
 Verdragen — doorstaan.
 Verdriet — leed — hartzeer — droefheid — smart.
 Verduisteren — betrekken.
 Verduren — doorstaan.
 Vereeniging — verbond.
 Vereeren — aanbidden.
 Vereeren — schenken.
 Vereerend — eervol.
 Vergaderen — verzamelen.
 Vergeeflijk — verschoonbaar.
 Vergelden — beloonen.
 Vergelijking — gelijkenis.
 Vergen — eischen.
 Vergenoegd — gelukkig — tevreden.
 Vergezellen — geleiden.
 Vergieten — plengen.
 Vergissing — dwaling.
 Vergrammen — belgen.
 Vergrijp — misdaad.
 Vergrooten — overdrijven.
 Verguizen — beleedigen.
 Verhaasten — bespoedigen.
 Verhard — hardnekkig.
 Verheven — hoog — groot.
 Verhinderen — afhouden — beletten.
 Verhindering — belemmering.
 Verhoeden — verijdelen — voorkomen.
 Verholen — duister.
 Verkeer — omgang — verkeering.
 Verkeerd — averechts.
 Verklaaren — uitleggen.
 Verklaaren — beduiden.
 Verkleuren — verschieten.
 Verknocht — gehecht.
 Verkoelen — afkoelen.
 Verkoopen — veilen.
 Verkoopning — veiling.
 Verkrijgen — behalen.
 Verkrijgen — bekomen — verwerven.
 Verkwikken — laven.
 Verkwisten — doorbrengen.
 Verlagen (zich) — vernederen (zich).
 Verlangen — aanzoek.
 Verlangen — begeerte.
 Verlangen — begeeren.
 Verlangen — eischen.
 Verlaten (zich — op) — bouwen (op).
 Verlaten — begeven.
 Verleenen — geven.
 Verlegen — bedeest.
 Verletten — verzuimen.
 Verlichting — beschaving — beschaaftheid.
 Verlies — afbreuk.
 Verliezen — kwijt worden — kwijt raken.
 Verloochenen — afzweren.
 Verlossen — bevrijden.
 Verlustiging — genoegen — vermaak.
 Vermaak — blijdschap.
 Vermaard — befaamd.
 Vermageren — afvallen.
 Vermeerderen — aangroeien.
 Vermeesteren — bemachtigen.
 Vermetel — roekeloos.
 Vermoeien — afmatten.
 Vermogen — gaaf (gave).

Vermogend — machtig.
 Vernederen — verlagen.
 Vernemen — hooren.
 Vernielen — vernietigen — verdelgen.
 Vernuft — geest — oordeel.
 Veronachtzamen — verwaarloozen — verzuimen.
 Veroorzaken — berokkenen.
 Veroveren — bemachtigen.
 Verplichting — dankbaarheid.
 Verrassen — betrappen.
 Verrassen — bevreemden.
 Verrassen — overvallen — overrompelen.
 Verrichten — bedrijven.
 Verrotting — bederf.
 Verruilen — verwisselen.
 Verrukking — blijdschap.
 Versch — frisch.
 Verscheiden — afsterven.
 Verschoonen — ontzien.
 Verschoonlijk — vergefelijk.
 Verschrikkelijk — afgrijselijk.
 Versiersel — tooi — opschik — sieraad.
 Verslaan — dooden.
 Versmaden — verachten.
 Versperren — belemmeren.
 Verspillen — doorbrenghen.
 Verspreiden — verbreden.
 Verstaan — begrijpen.
 Verstand — geest.
 Verstandig — geleerd — oordeel.
 Versteeld — verbaasd.
 Verstouten (zich) — durven.
 Verstrooid — afgetrokken.
 Verstrooid — in gedachten.
 Verstrooiing — afleiding.
 Verteren — doorbrengen.
 Vertoog — betoog.
 Vertrek — aftocht.
 Vertrouwen (op) — bouwen (op).
 Verwaand — eigenwijs — hoovaardig.
 Verwelken — verdorren.
 Verwerven — bekomen — verkrijgen.
 Verwijderd — afgelegen.
 Verwijl — uitstel.
 Verwisselen — verruilen.
 Verwittigen — berichten.
 Verwittigen — waarschuwen.
 Verwoed — dol.
 Verwoesten — verdelgen.
 Verwonden — kwetsen.
 Verwonderen — bevreemden — verbazen.
 Verzachten — matigen.
 Verzamelen — vergaderen.
 Verzekeren — bekrachtigen.
 Verzetten (zich) — kanten (zich).
 Verzinnen — uitdenken.
 Verzoeken — eischen.
 Verzoeking — aanvechting.
 Verzoenen — bevredigen.
 Verzuimen — verletten.
 Vijandschap — afkeer — haat.
 Vinden — aantreffen.
 Vlaag — bui.
 Vlag — banier.
 Vlak — effen — plat.
 Vleeschhouwer — slager.
 Vleugel — vlerk — wiek.
 Vlieden — vluchten.
 Vlieten — vloeien — stroomen.
 Vlijt — ijver.
 Vlijtig — arbeidzaam.
 Vloeibaar — dun.
 Vloeien — vlieten.

Vluchten — vlieden.
 Vlug — rap — snel — rasch.
 Vochtig — duf — nat.
 Volledig — volmaakt.
 Voedsel — aas.
 Volledig — volmaakt.
 Voordeel — belang.
 Voorgeven — beweren — voorwenden.
 Voorhanden — aanwezig.
 Voorheen — eertijds — voor dezen — voor-
 maals — oudtijds.
 Voorkeur — voorliefde.
 Voorkomen — verhoeden.
 Voorkomen — dunken — schijnen.
 Voorlichten — toelichten — inlichten.
 Voornaam — aanzienlijk — groot.
 Voornemen — doel.
 Voornemen — besluit.
 Vooroordeel — dwaling.
 Voorouders — voorgeslacht — voorvaders.
 Voorrede — voorbericht.
 Voorschrift — bevel.
 Voorshands — voorbaat (bij).
 Voorslag — voorstel — voordracht.
 Voorstander — aanhanger — voorvechter.
 Voorstellen (zich) — aanschouwen.
 Voorstelling — begrip — denkbeeld — idee.
 Voortduren — aanhouden.
 Voortdurend — aanhoudend.
 Voortgaan — voortvaren.
 Voortvloeden — voortkomen — voortspruiten.
 Voorvaders — voorgeslacht — voorouders.
 Voorval — avontuur.
 Voorvallen — gebeuren.
 Voorwaarde — beding.
 Voorwenden — voorgeven.
 Voorwerp — onderwerp.
 Voorzichtig — bedachtzaam.
 Vorderen — eischen.
 Vordering — verzoek.
 Vorm — figuur.
 Vreemd — buitenlandsch.
 Vreemdeling — vreemde.
 Vrees — angst.
 Vreeselijk — afgrijselijk.
 Vreezen — duchten.
 Vreugde — blijdschap.
 Vriendschap — genegenheid.
 Vrij — onafhankelijk.
 Vrijmaken — bevrijden — vrijstellen.
 Vrijmoedig — vrijpostig.
 Vroed — verstandig.
 Vroom — godsdienstig.
 Vroomheid — deugd.
 Vurig — heet.

Waanwijs — eigenwijs.
 Waanzinnig — krankzinnig.
 Waar — echt.
 Waar — waarschijnlijk.
 Waard — dierbaar.
 Waard (zijn) — verdienen.
 Waarde — waardij.
 Waarde — prijs.
 Waardeeren — achten.
 Waardig — dierbaar.
 Waardig (zijn) — verdienen.
 Waardigheid — ambt.
 Waarnemen — bemerken.
 Waarnemen — aanschouwen.
 Waarschuwen — verwittigen.
 Wachten (zich) — acht nemen (zich in).
 Wachten — afwachten.

- Wachten — beiden.
 Wagen — durven.
 Wagen — koets — rijtuig.
 Waggele — wankelen.
 Wal — vest — schans — muur.
 Walging — afkeer.
 Walm — wasem — rook.
 Wanbedrijf — misdaad.
 Wanbegrip — dwaling.
 Wand — muur.
 Wandelen — gaan — kruisen.
 Wanen — achten.
 Wang — koon.
 Wangunst — afgunst.
 Wanschapen — mismaakt — wanstaltig.
 Wantrouwen — achterdocht — mistrouwen.
 Wapenschorsing — wapenstilstand — bestand.
 Warm — heet.
 Wassen — groeien.
 Wederhelpt — echtgenoot.
 Wederkeerig — onderling.
 Wedervaren — bejegenen.
 Wederwaardigheid — beproeving.
 Weeg (te — brengen) — berokkenen.
 Week — zacht.
 Weelderig — dartel.
 Weetgierigheid — nieuwsgierigheid.
 Weerzin — afkeer.
 Wegwijzer — gids.
 Weifelen — aarzelen.
 Weigeren — afslaan.
 Weiland — beemd.
 Weinig — beetje.
 Wel — bron.
 Welbespraakt — welsprekend — wel ter taal.
 Wellevend — beschaafd.
 Welstand — welzijn — welvaart — voorspoed.
 Welvoeglijk — betamelijk.
 Welzijn — welstand.
 Wemelen — krielen — krioelen.
 Wensch — begeerte — hoop.
 Wenschen — hopen.
 Wentelen — draaien.
 Werk — arbeid.
 Werkman — arbeider.
 Werktuig — gereedschap.
 Werkzaam — arbeidzaam.
 Weten (dank) — bedanken.
 Wetenschap — kunst.
 Wettelijk — wettig.
 Wijd — ruim.
 Wijdloopig — omslachtig.
 Wijken — deinzen.
 Wijs — geleerd — verstandig.
 Wijten — danken.
 Wijzen — toonen.
 Wijzen (van de hand) — afwijzen.
 Wijzigen — veranderen.
 Wikken — wegen.
 Wil — begeerte — verlangen.
 Wild — woest.
 Wildernis — woesteny — woestijn.
 Willekeurig — eigendunkelijk.
 Wingewest — provincie — gewest.
 Winst — baat.
 Wispelturig — wuft.
 Wit — blank — bleek.
- Woede — boosheid.
 Woeden — bulderen.
 Woedend — dol.
 Woest — wild.
 Woest — braak.
 Wonden — bezeeren.
 Woning — huis — paleis.
 Woordenrijk — welbespraakt.
 Woordenwisseling — twist.
 Worstelstrijd — gevecht — kamp — worsteling.
 Woud — bosch.
 Wrak — gebrekkig.
 Wraken — afkeuren.
 Wrang — bitter — zuur.
 Wreed — barbaarsch.
 Wrevel — boosheid — wrok.
 Wroeging — berouw.
 Wrok — boosheid — wrevel.
 Wuft — wispelturig.
 Wulpsch — dartel.
- Z**aak — aangelegenheid.
 Zaak — ding.
 Zacht — week.
 Zak — buidel — beurs — tasch.
 Zalf — balsem.
 Zakken — dalen.
 Zede — gebruik.
 Zedig — bescheiden — zedelijk.
 Zeeboezem — baai.
 Zege — overwinning.
 Zegen — geluk — heil — voorspoed.
 Zegepraal — overwinning.
 Zeggen — spreken.
 Zeker — uitgemaakt.
 Zeldzaam — bijzonder.
 Zeldzaam — schaarsch.
 Zelfstandig — onafhankelijk.
 Zengen — blaken.
 Zieden — koken.
 Ziek — krank — onwel — ongesteld.
 Ziel — geest.
 Zielloos — onbeziel.
 Zien — kijken — staren — turen.
 Zin — beteekenis.
 Zinneloos — krankzinnig.
 Zoet — aangenaam.
 Zondig — goddeloos.
 Zondigen — dwalen.
 Zoom — boord.
 Zorgelijk — bedenkelijk.
 Zorgeloos — onbezorgd.
 Zorgzaam — zorgvuldig.
 Zot — dwaas.
 Zuil — pilaar — pijler — kolom.
 Zuiver — echt.
 Zwaar — hard.
 Zwaard — degen — sabel.
 Zwaarmoedig — bedroefd — neerslachtig.
 Zwak — krachteloos — onsterk.
 Zwang — gebruik — mode.
 Zwelgen — brassen.
 Zwellen — dijen — uitzetten.
 Zwerven — dolen — dwalen.
 Zwierig — opgeschikt.
 Zwijn — varken — beer — zeug.

III. HET GEBRUIK DER WOORDTEEKENS.

Woordteekens dienen om de juiste opvatting der geschreven woorden te vergemakkelijken. Ze zijn zes in getal en heeten: 1°. *Het koppelteeken*, 2°. *Het klemtoonteken*, 3°. *Het weglatingsteeken* (apostrophe), 4°. *Het samentrekkingsteeken*, 5°. *Het afbrekingsteeken*, 6°. *Het deelteeken*.

I. Het koppelteeken. Men vereenigt de leden van een samenstelling door een koppelteeken, wanneer het werkelijk aaneenschrijven van die leden een woord zou opleveren van een te vreemd voorkomen, of dat wegens zijn lengte te moeielijk zou te overzien zijn.

Het koppelteeken wordt dus gebruikt:

1°. In woorden, waarin eigennamen of van eigennamen gevormde bijv. nw. voorkomen, als in: *Holloway-pillen*, *Java-tabak*, *Berlijnsch-blauw*, *Pruisisch-zuur*, enz.

2°. In titels, die bestaan uit:

a. Twee bastaardwoorden, als: *adjunct-commies*, *luitenant-kolonel*, *gouverneur-generaal*;

b. Een Nederlandsch woord en een bastaardwoord, als: *raad-pensionaris*, *Staten-Generaal*.

3°. In aardrijkskundige namen, bestaande uit een' eigenaam en een bijv. nw. of een bijwoord, als: *Klein-Azië*, *Nieuw-Zeeland*, *Noord-Holland*, *Beneden-Egypte*.

Bijvoeglijke nw., van deze namen gevormd, worden zonder koppelteeken als één woord geschreven, als: *Noordbrabantsch*, *Zuidhollandsch*, enz.

4°. In samenstellingen, waarvan het eerste lid alleen betrekking heeft op het eerste gedeelte der volgende samenstelling. Dat eerste lid kan zijn: een bijv. nw., een voornaamw., een lidwoord of een telwoord, als: *oude-mannenhuys*, *gemaakte-kleerenmagazijn*; *Mijns-Heerenland*, 's-*Hertogenbosch*, *de Drie-Keizersslag*, enz.

5°. Om de leden van uitdrukkingen, die als één benaming (of als één begrip) moeten opgevat worden, te verbinden, als: *vergeet-mij-niet*, *kruidje-r-er-mij-niet*, *spring-in-'t-veld*, *kijk-in-den-pot*, enz.

II. Het klemtoonteken. Het dient om aan te duiden, op welk woord of op welke lettergreep de nadruk valt: *Deze boer heeft maar één paard*.

Evenzoo: *canapé*, *coupé*, enz.

III. Het weglatingsteeken (apostrophe). Dit staat in den regel in plaats van één of meer weggelaten letters, bijv.: 'k voor *ik*; 't voor *het*; 'd voor *den*; 's voor *des*; *een'* voor *eenen*; *zou'* voor *zoude*; *solo's*, *canapé's*, *sofa's*, *menu's*, enz.

IV. Het samentrekkingsteeken. Dit duidt aan, dat twee lettergrepen tot één lettergreep zijn versmolten, bijv.: *staág* voor *stadig*, *boôm* voor *bodem*, *raân* voor *raden* (raderen), *biën* voor *bieden*, enz.

OPMERKING. Dit teeken wordt alleen gebezigd bij ongewone samentrekkingen, dus bij die, welke in de spreektaal niet voorkomen. Zonder samentrekkingsteeken schrijft men daarom: *onwee*r, *onwee*ren, *leege*, *leer*en (schoenen), enz.

V. Het afbrekingsteeken wordt gebezigd bij afkortingen.

VOORBEELDEN. *n.l.* = namelijk; *b.v.* = bijvoorbeeld, enz.

(Zie verder de lijsten der gebruikelijke verkortingen aan 't hoofd van elke letter).

VI. Het deelteeken. Dit dient om aan te duiden, dat een klinker tot een volgende lettergreep behoort, als: *Azië*, *maïs*, *Kain*, *quotiënt*, *priëel*, *poëzie*, enz.

OPMERKING. Het deelteeken dient alleen om de juiste opvatting van het woord te bevorderen: het wordt alzoo gebezigd, als de twee klinkers één klinker of tweeklank zouden kunnen vormen, dus niet in: *modeartikel*, *georgel*, *Leonard*, *roggeaar*, enz. In enkele gevallen wordt het duidelijkshalve gebezigd, als in: *prismoid*, *Israëlieten*, enz.

Volgens algemeen gebruik schrijft men: *museum*, *petroleum*.

IV. HET GEBRUIK DER HOOFDLETTERS.

De hoofdletters worden gebezigd om een woord te kenmerken als een eigennaam of daarmede gelijkstaande, of als het eerste eener reeks. Men schrijft dus met een hoofdletter:

10. Het eerste woord van elken volzin, en in poëzie, van elken versregel.

20. Alle doopnamen en familienamen, als: *Johan, Marie, Tromp*.

Ook het lidwoord of voorzetsel, dat een deel uitmaakt van den familienaam en waarmede deze aanvangt, schrijft men met kapitale letter, als: *De Witt, Ter Horst, Ten Brink*, en evenzoo, indien de familienaam uit drie leden bestaat, als: *Van den Berg, Op den Heuvel*, enz. Komt echter vóór den familienaam de doopnaam, dan schrijft men lidwoord of voorzetsel of beide klein, als: *Hugo de Groot, Jan Hendrik van der Palm*, enz.

De toenames, achter de eigennamen gevoegd, hebben een hoofdletter, als: *Willem de Veroveraar, Lodewijk de Veertiende*, enz.

30. Alle aardrijkskundige eigennamen, als: *Frankrijk, Duitschland; de Rhone, de Elbe; de Vesuvius, de Mont-Blanc; Cyprus, kaap Lizard*, enz.

Indien deze eigennamen samengesteld zijn, krijgt ieder hoofdlied een kapitale letter, als: *Noord-Holland, Beneden-Egypte, de Zwarte Zee*, enz.

40. De namen van week- en feestdagen en van de maanden, als: *Maandag, Paaschzondag, Kerstnis, December*.

50. De eigennamen, als soortnamen gebezigd, als: *Van der Palm was de Cicero van zijn' tijd*; — verder: *De Keizer, de Koningin, de Prinses, de Minister, de President*, enz., indien uit de omstandigheden blijkt, dat een bepaalde persoon bedoeld wordt. Zoo is in: *De Koningin zal komen*, de Koningin = H. M. Wilhelmina.

60. De abstracte zelfstandige nw., die als personen worden voorgesteld (personificatie) als: *De Waarheid reisde door 't gehucht, En vroeg er ook een plaats!* (Bild.)

70. Ieder hoofdwoord in titels, als: *de Heer A., Mijnheer B., Mevrouw C., Mijne Heeren, Mijne Dames, Wetede Heer, Wetedegestrenge Heer, de Hooge Raad, de Staten-Generaal, de Provinciale Staten*, enz.

80. De bijv. nw., van eigennamen afgeleid, als: *Groningsche koek, Russisch leder, de Socratische leerwijze*, enz.

Bestaan de eigennamen der aardrijkskunde uit twee leden, als: *Noord-Brabant, Zuid-Holland, Noord-Amerika*, enz., dan worden de bijv. nw., er van afgeleid, aaneengeschreven en het eerste lid behoudt de hoofdletter, als: *Noordbrabantsche kleederdracht, de Zuidhollandsche eilanden*.

90. De woorden, die in bijzondere gevallen, door den smaak en het oordeel van den schrijver te bepalen, een opzettelijke aanwijzing vereischen of van de overige onderscheiden moeten worden, als: *Hij, Hem, Zijn, de Almacht, de Hemel* (van God gebezigd): *de rechten der Kroon*, enz.

V. HET AFBREKEN VAN WOORDEN IN LETTERGREPEN.

Het afbreken van woorden in lettergrepen geschiedt het best op het gehoor. Echter zijn door de ontwerpers der spelling enkele regels gesteld, waarvan wij de belangrijkste hier laten volgen.

10. In samengestelde woorden blijft iedere letter in het lid, waartoe zij behoort; men breekt dus af: *voort-aan, aard-appel, land-ouw, bedil-al, mein-eedig, elk-ander, malk-ander*.

20. De voorvoegsels: *be-, ge-, her-, ont-, ver-, wan-* en de min of meer „zelfstandige” achtervoegsels: *-aard, -heid, -schap, -dom; -baar, -zaam, -tijk, -loos, -achtig, -haftig* worden steeds als afzonderlijke lettergrepen geschreven, dus: *be-amen, ge-leiden, ont-adelen*, enz.; *grijs-aard, wijs-heid, eer-loos*, enz. Uitgezonderd: *vein-zaard* (van *veinzer*) en *grijn-zaard* (van *grijn-zer*),

30. De achtervoegsels, als: *-de, -te, -ste, -ster, -nis, -sel*, enz., die met één of meer medeklinkers beginnen, worden steeds als afzonderlijke lettergrepen geschreven, als: *kun-de, hoog-te, diep-ste, gedwee-ste, naai-ster, duister-nis, bak-sel*. Uitgezonderd ter wille van de uitspraak: *naas-te* en *bes-te*.

40. De verkleiningsuitgangen: *-tje, -pje, -ske, -sken* mogen in geen geval gescheiden worden, dus: *zee-tje, kooi-tje, raam-pje, arm-pje, boek-ske, jony-sken, vlag-ske, penning-ske*. Uitgezonderd zijn ter wille der uitspraak: *laat-je, papaat-je, raat-je, parapluut-je*, enz. Deze breekt men ook wel af: *la-tje, papa-tje, ra-tje, Cato-tje, paraplu-tje*. Echter altijd: *Kaat-je, Naat-je, Daat-je*. (Zie *Opmerking*, hieronder).

50. De alleenstaande tusschenletter behoort tot de volgende lettergreep, als: *dui-nen, pe-ren, schoo-ven, lee-raar, lee-ra-res, la-chen, jui-chen*.

60. Van twee tusschenletters behoort de eerste tot de voorgaande, de tweede tot de volgende lettergreep, als: *drin-ken, klim-men, gem-zen, bos-sen, bos-schen, bos-schage*, enz. Evenzoo bij *ng*, als: *ton-gen, spron-gen*.

70. Van drie of vier tusschenletters behooren er zooveel tot de volgende lettergreep, als zich gezamenlijk aan het begin van een woord gemakkelijk laten uitspreken, als: *vor-sten, af-kom-stig, ang-stig, kun-stig, ven-ster*, doch: *vorst-je, kunst-je, amb-tenaar, erw-ten, art-sen, koor-t-sig*; verder: *asch-schop, as-sche-poe-ster*, enz.

80. In vreemde woorden beslist de uitspraak, als: *Kar-tui-zer, Hen-ri-et-te, Is-ma-el, Is-ra-e-lie-ten, pris-mo-i-de, a-bri-koos, A-dri-a-nus, lo-co-mo-tief, me-tho-de, am-phi-bië, A-lex-an-der, A-lex-an-drij-nen* (dichtregels van 12 of 13 lettergrepen), *bas-cu-le, bi-jou-te-rie*, enz.

OPMERKING. Ten opzichte van: *kachel, Mechelen, lichaam, bochel, kuchen, papaatje, schakoolje* enz. valt nog op te merken, dat men ze, ter wille eener juiste uitspraak, niet anders dan hoognoedig achter de eerste lettergreep dient af te breken.

VI. HET AANEENSCHRIJVEN VAN WOORDEN.

Samengestelde woorden zijn verbindingen van woorden, die tot één geheel vereenigd zijn ten einde een nieuw begrip uit te drukken, d. i. een begrip verschillend van dat, hetwelk door de leden, als woorden los naast elkander geplaatst, zou worden aangeduid. Zoo is: *hoogeschool, kleinkind, welgemaakt, rijwiel*, iets anders dan: *hooge school, klein kind, wel gemaakt, rij wiel*, enz.

De leden der samengestelde woorden worden aaneengeschreven of door een koppelteeken verbonden. De samenstellingen, welke spelling eenig bezwaar kan opleveren, met het oog op het aaneenschrijven, zijn:

10. De zelfst. nw., voorafgegaan van bijv. nw., welke onverbogen blijven, als: *schoonzou (des schoonzoons), zuurkool (der zuurkool), hoogepriester (des hoogepriesters), nieuwejaar (des nieuwejaars)*.

20. Alle samengestelde zelfst. nw. en bijv. nw., die door afleiding ontstonden, alsmede de bijwoorden met de zoogenaamde bijwoordelijke *s*, als: *broodbakker, wetgever, kolenbrander: schaatsenrijder, vierentwintigponder, drieënnegentiger* (wijn), *teleurstelling, teraardebestelling; alledaagsch, onderaardsch, goedhartig, viervoetig, zoodanig, snelgewiekt, hooggeschouderd: terloops, vanzins, bijtijds, vanouds*, enz.

OPMERKING. Ook schrijft men: *binnenskamers, buitenslands, binnensmonds, binnens-rands, ondershands*, enz., waarin de eerste *s* is ingelascht, en de tweede een bijv. *s* is, die de leden verbindt.

30. De uitdrukkingen, waarin verbuigingsvormen voorkomen, die buiten samenstelling niet meer in gebruik zijn. Hun eerste lid bestaat uit:

a. een bijv. nw. in den 2en nvl. mannelijk of onzijdig op *s*: *goedsmoeds, blootshoofds*. Soms ontbreekt de *s*, als in: *droogvoets, goedschiks, oudtijds*.

b. een bijv. nw. in den 2en nvl. vrouwelijk op *er*, dat met het volgende zelfst. nw. in

figuurlijken zin moet opgenomen worden, als: *langzamerhand*, *allerwegen*, *toevalligerwijze*, *gewapenderhand*, *stormenderhand*.

In eigenlijke bet. blijft ieder lid op zich zelf, als in: *onverrichter zake*, *ouder gewoonte*.

c. een voorzetsel, gevolgd door den verscherpten vorm *ter*, als: *metterdaad*, *metterwoon*, *mettertijd*, evenzoo *uitermate*.

d. de vormen *der*, *des*, *wes*, oude 2e nvl. van *die*, *dat*, *wat*, als: *derhalve*, *deskundig*, *weswege*.

40. Opeenvolgingen van woorden. die met elkaar verbonden iets anders beteekenen, dan wanneer zij gescheiden zijn. De voornaamste hiervan zijn:

a. werkwoorden, samengesteld met zelfst. nw., bijv. nw. of bijw., wanneer zij een nieuw begrip aanduiden, als: *gadeslaan* (hierbij denkt men niet aan slaan = houwen), *gevangenenemen*, *vrijlaten*, enz.

OPMERKING. Indien het eerste deel een bepaling vóór zich kan nemen, wordt het natuurlijk als afzonderlijk woord geschreven, bijv. *prijsstellen* (een hoogen prijs stellen op iets), *fraai schrijven* (zeer fraai schrijven), *acht geven*. *acht slaan* (geen acht, veel acht geven, slaan), *staat maken* (*weinig* staat maken op), enz.

b. bijv. naamw., voorafgegaan door: *al*, *vol*, *wel*, *in*, *door*, *puik*, *aller*, *opper*, in de beteekenis van *zeer*, als: *algoed*, *volijverig*, *welbespraakt*, *indroog*, *doornut*, *puikbest*, *allernieuwst*, *opperbest*. Evenzoo in titels: *Weledel*, *Weleerwaard*, *Zeergeleerd*, *Hooggeboren*, *Hoogedelgestreng*, enz.

c. namen van kleuren, die uit twee bijv. nw. bestaan, als: *donkerblauw*, *zwartbont*, *roodbont*, *oranjegeel*, enz.

d. de leden van bepalingaanduidende voornw.: *degene*, *diegene*, *datgene*, *dezulke*, *dezelfde*.

e. de telwoorden beneden *twintig*, als: *achtien*. Van de getallen boven *twintig* worden alleen de honderdtallen met den vermenigvuldiger aaneengeschreven, als: *driehonderd*, *achtienhonderd*, *zeven duizend*, *negen millioen*.

OPMERKING. De met en verbonden telwoorden worden steeds los geschreven, als: *een en twintig*, *honderd en drie*. Evenzoo de ranggetallen: *twee en twintigste*, *driehonderd vier en vijftigste*.

f. bijwoorden met bijwoorden, als: *weleer*, *hoelang*, *zoolang*, *zoover*, *hierom*, *hierdoor*; *daardoor*, *daarvan*, *waarmede*, *waaronder*, *waarover*, enz.

OPMERKINGEN. 10. Men schrijft gescheiden: *ergens aan*, *nergens door*, *overal bij*; *er bij*, *er van*, *er aan*, *er door*, *er over*, enz. De uitdrukkingen met *ergens*, *nergens*, *overal* komen vooral in de spreektaal voor en worden meer gesproken dan geschreven; *er* is meestal door tusscheninstaaude woorden van zijn bijwoord gescheiden, als: *Hij wil er altijd over spreken*. *Denk er telkens aan*.

20. Men onderscheidt *weleer* van *wel eer*, bijv.: *Gij hadt wel eer kunnen komen*; evenzoo: *hoelang* van *hoe lang*; *zoolang* van *zoo lang*; *zoover* van *zoo ver*; *vandaar* van *van daar*; *vanhier* van *van hier*; *ranwaar* van *van waar*: bijv. *Ik ben ziek*, *vandaar kan ik niet komen*. *Ik ben naar Velp geloopt en van daar naar Arnhem*. *Tot hoelang zal hij blijven?* *Hoe lang zal hij blijven?*

g. een voorzetsel met een naamwoord of telwoord, als: *achterwege*, *onderwijl*, *overeind*, *bijgeval*: — *voorwaar*, *tegelijk*, *opnieuw*; — *vaneen*, *aaneen*, *overal*, *vooral*.

OPMERKING. Het voorzetsel blijft gescheiden, indien het tweede woord een bepaling bij zich kan hebben. In dit geval ontstaan uitdrukkingen, die de kracht hebben van voorzetsels, als: *uit hoofde van*, *te midden van*, *in weerwil van*, *in spijt van*, *met betrekking tot*, *door toedoen van*.

50. Verder worden aaneengeschreven:

a. De bijwoorden: *terug*, *terstond*, *ternauwernood*.

b. De voorzetsels: *tegenover*, *rondom*, *niettegenstaande*, *ingevolgt*.

c. De voegwoorden: *althoevel*, *zoodat*, *tenzij*, *tenware*, *opdat*, *doordien*, enz.

d. De tusschenwerpsels: *helans* en *eilieve*.

VII. BENAMINGEN DER AARDRIJKSKUNDE EN HUN GESLACHT.

1. De namen van **werelddeelen, landen, provinciën, steden en dorpen** zijn in *proza* alle ONZIJDIG, met uitzondering van die namen van *landstrecken*, welke altijd het lidwoord **de** vóór zich hebben: *De Betuwe, De Krim*. De namen van steden en dorpen, waarvan 't lidwoord een deel uitmaakt, blijven integendeel *onzijdig*: *het welvarende Den Helder*.

2. In *poëzie* of in *dichterlijke taal* zijn de namen van werelddeelen en landen in den regel *vrouwelijk*, bijv.:

Heel Neerland zendt *haar* wensch ten hemel.

TOILENS, *Overwintering*.

3. De namen van *bergen* zijn alle *mannelijk*.

4. De namen van *rivieren en wateren* zijn *mannelijk, vrouwelijk* of *onzijdig*. Hier volgt een lijstje van de meest voorkomende stroomen, enz. 10. van de binnenlandsche, 20. van de buitenlandsche.

10. Binnenlandsche wateren.

A (N. B.) ¹⁾ , v.	Gouwe (Z. H.), v.	Loo-lee (O.), v.
A (<i>Abmeloosche</i>), O. v.	Gouwzee (N. H.), v.	Maas, v.
A (<i>Mussel</i>), Gr. v.	Gracht (<i>Kalenberger</i>), O. v.	Maas (<i>Brielsche</i>), Z. H. v.
A (<i>Westerwoldsche</i>), Gr. v.	Grevelingen (Z. H.), v. mv.	Maas (<i>Nieuwe</i>), Z. H. v.
Aar (Z. H.), v.	Grift (G.), v.	Maas (<i>Oude</i>), N. B. v.
Amer (N. B.), m.	Gulp (L.), v.	Maasje (<i>Oude</i>), N. B. o.
Amstel (N. H.), m.	Haringvliet, o.	Mark (N. B.), v.
Bakkerskil (N. B.), v.	Hoendiep (Gr.), o.	Mastgat (Z.), o.
Beek (<i>Barneveldsche</i>), G. v.	Holendrecht (N. H.), v.	Meer (<i>Giethoornsche</i>), O. o.
Beek (<i>Luntersche</i>), v.	Hollandsch diep, o.	Meer (<i>Tjeuke</i>), F. o.
Beers, Beerse (N. B.), v.	Hoornsche diep (Gr.), o.	Meer (<i>Zuidlaarder</i>), D. o.
Berkel (G.), m.	Hunse (D.), v.	Meppelediep (O.), o.
Bieningen (Z. H.), v. mv.	IJ (N. H.), o.	Merwede, v.
Biesbosch (N. B.), m.	IJsel (<i>Geldersche</i>), m.	Mijdrecht (U.), v.
Bijleveld (U.), v.	IJsel (<i>Hollandsche</i>), m.	Modderbeek (U.), v.
Bleeke kil (N. B.), v.	IJsel (<i>Oude</i>), m.	Molenbeek (L. en G.), v.
Boorn (F.), v.	Itterbeek (L.), v.	Morra (F.), v.
Boterdiep (Gr.), o.	Jaar, Jeker (L.), v.	Mosselkreek (Z.), v.
Braakman (Z.), m.	Jeker, Jaar (L.), v.	Mussel-A (Gr.), v.
Compagnonsvaart (<i>Drachtster</i>), F. v.	Kanaal (<i>Dierensche</i>), G. o.	Neer (L.), v.
Damsterdiep (Gr.), o.	Kanaal (<i>Noordhollandsch</i>), N. H. o.	Niers (L.), v.
Dedemsvaart (O.), v.	Kanaal (<i>Noordzee</i>), N. H. o.	Nieuwegraven (O.), v.
Diep (<i>Zuolsche</i>), O. o.	Kanaal (<i>van Steenenhoek</i>), Z. H. o.	Noord (Z. H.), v.
Dieze (N. B.), v.	Kanaal (<i>Zederik</i>), Z. H. o. enz.	Noordergat (Z. H.), o.
Dinkel (N. B.), v.	Keeten (Z.), o.	Oranje-kanaal (D.), o.
Dintel (N. B.), v.	Keteldiep (O.), o.	Overlaat (N. B.), m.
Does (Z. H.), v.	Kil (<i>Dordsche</i>), Z. H. v.	Pampus (N. H.), v.
Dommel (N. B.), m.	Krammer (Z. H.), v.	Pekel-A (Gr.), v.
Donge (N. B.), v.	Kreek (<i>Hulster</i>), Z. v.	Raam (N. B.), v.
Drecht (N. H.), v.	Kreekerak (Z.), o.	Rechterdiep (O.), o.
Ee (F.), v.	Kuinder of Tjonger (F.), v.	Reest (O. en D.), v.
Eern (U.), v.	Lauwers (F.), v.	Regge (O.), v.
Eemskanaal (Gr.), o.	Lauwerszee (F.), v.	Reidiep (Gr.), o.
Eendracht (N. B. en Z.), v.	Lee (Z. H.), v.	Reuzel (N. B.), m.
Eiserbeek (L.), v.	Lei (N. B.), v.	Rijn, m.
Fliuussen (F.), v. en o.	Leibeek (N. B.), v.	Rijn (<i>Kromme</i>), U. m.
Gaasp (N. H.), v.	Liede (N. H.), v.	Rijn (<i>Oude</i>), Z. H. en U. m.
Ganzendiep (O.), o.	Lek (Z. H. en U.), v.	Rijn (<i>Vaartsche</i>), U. m.
Gein (N. H.), o.	Lichtmiskanaal (O.), o.	Roer (L.), v.
Geleen (L.), v.	Linde (O.), v.	Rotte (Z. H.), v.
Geul (L.), v.	Linge (G.), v.	Ruiten-A (Gr.), v.
Giesen (Z. H.), v.		Rul (N. B.), v.
Goot (O.), v.		Run (N. B.), v.
		Runde (D.), v.

¹⁾ Bij verkorting worden de provinciën, voor de kleine wateren, aangeduid door de beginletters; N. B. beteekent Noord-Brabant; O., Overijsel; G., Gelderland, enz.

Rundiep (D.), o.
 Schelde, v.
 Schelde (*Ooster-*), v.
 Schelde (*Wester-of Hont*), v.
 Scheur (Z. H.), o.
 Schie (Z. H.), v.
 Schipbeek (O.), v.
 Slaak (Z.), o.
 Slink (G.), v.
 Sloe (Z.), o.
 Spaarne (N. H.), o.
 Spui (Z. H.), o.
 Steenwijken (O.), o.
 Swalm (L.), v.
 Tjonger (F.), v.
 Tongelreep (N. B.), v.
 Vaart (*Twickelsche*), O. v.
 Vaart (*Keutsche*), v.
 Vaart (*Leidsche*), Z. H. v.
 enz.

Val (*van Urk*), N. H. v.
 Valterdiep (D.), o.
 Vecht (N. H. en U.), v.
 Vecht (O.), v.
 Veersche gat (Z.), o.
 Vliet (*Rozendaalsche*), N. B.
 Vliet (Z. H.), m. [m.
 Vlist (Z. H.), v.
 Volkerak, o.
 Waal, v.
 Waterweg (*Nieuwe*), Z. H. m.
 Waver (N. H.), v.
 Weerijns (N. B.), v.
 Westerwoldsche A (Gr.), v.
 Westgat (Z. H.), o.
 Wetering (Z. H.), v.
 Wetering (*Biltsche*), U. v.
 Wetering (*Groote*), G. v.

Weteringen (*Sallandsche*),
 O. v. mv.
 enz.
 Wijde (*Beulaker*), O. v.
 Wijde (*Belter*), O. v.
 Willemsvaart (O.), v.
 Winschoterdiep (Gr.), o.
 Zaan (N. H.), v.
 Zandkreek (Z.), v.
 Zandwetering (U. en O.), v.
 Zijpe (Z.), v.
 Zoon (N. B.), v.
 Zuiderdiep (Z. H.), o.
 Zuidvliet (Z.), m.
 Zuid-Willemsvaart (L. en
 N. B.), v.
 Zwarte water (O.), o.
 Zwin (Z.), o.

20. Buitenlandsche wateren.

Aar, v.
 Adda, v.
 Adige (*Elsch*), v.
 Adour, v.
 Aloeta, v.
 Amazone, m.
 Amoer, v.
 Amoe (*Gihon*), v.
 Arkansas, m.
 Arno, m.
 Atlantische Oceaan, m.
 Barito, Bandjar, v.
 Belt (*zeestraat*), v.
 Beresina, v.
 Bog, Boeg, v.
 Bosforus (*zeestraat*), m.
 Brahmapoetra, v.
 Brantas, v.
 Brenta, v.
 Combodja, v.
 Clijde, v.
 Colorado, v.
 Congo, Zaïre, v.
 Dal-Elf, v.
 Darling, m.
 Dender, m.
 Dyle, Dijle, v.
 Djambi, v.
 Dnjepr, m.
 Dnjester, m.
 Don, m.
 Donau, m.
 Dordogne, v.
 Douro, m.
 Drau, Drave, v.
 Duna, v.
 Durance, v.
 Dwina, v.
 Ebro, v.
 Eems, v.
 Eger, v.
 Elbe, v.
 Euphraat, m.
 San-Francisco, v.
 Fulda, v.
 Gambia, v.
 Ganges, m.
 Garonne, v.
 Gender, v.

Glommen, v.
 Gotha-Elf, v.
 Guadalquivir, m.
 Guadiana, v.
 Hellespont, m.
 Hoangh, Hwangho, m.
 Inn, v.
 Indragiri, v.
 Indus, m.
 Irawadi, v.
 Irtisj, v.
 Jenissei, v.
 Jang-tse-Kiang, m.
 Kattegat (*doorvaart*), o.
 Klara-Elf, v.
 Laibach, v.
 Lech, v.
 Loire, v.
 La Plata, v.
 Lena, v.
 Limath, v.
 Maas, v.
 Mackenzie, v.
 Magdalena, v.
 Main, m.
 Manzanares, v.
 Marannon, m.
 March, v.
 Medway, v.
 Memel, Njemen, v.
 Mincio, v.
 Minho, v.
 Mississipp'i, m.
 Missouri, m.
 Moezel, v.
 Moldau, v.
 Murray, v.
 Neckar, m.
 Newa, v.
 Niger, m.
 Nijl, m.
 Noordzee, v.
 Obi, Ob, v.
 Oder, v.
 Oeral, Ural, m.
 Ohio, v.
 Oise, v.
 Orinoco, v.

Purana, v.
 Petsjora, v.
 Po, v.
 Pregel, m.
 Proet, m.
 Reusz, v.
 Rhône, v.
 Rijn, m.
 Roer, v.
 Saale, v.
 Saone, v.
 Sau, Save, v.
 Sambre, v.
 Saverne, v.
 Schelde, v.
 Segura, v.
 Seine, v.
 Senegal, m.
 Senne, v.
 Severn, v.
 Shannon, v.
 Skagerrak (*doorvaart*), o.
 Solo, v.
 Somme, v.
 Sond (*zeestraat*), v.
 Spree, v.
 St. Laurens, m.
 Sure, v.
 Taag, m.
 Theems, Teems, v.
 Theiss, v.
 Tiber, m.
 Ticino, v.
 Tiger, Tigris, m.
 Tornea, v.
 Trave, v.
 Tjine, v.
 Ural, Oeral, v.
 Victoria, v.
 Volturno, v.
 Vardar, v.
 Waag, v.
 Weichsel, m.
 Werra, v.
 Wezer, m.
 Wolga, v.
 Zaire, Congo, v.
 Zambesi, v.

VIII. BENAMINGEN UIT DE FABELLEER EN DE OUDHEID. 1)

Achilles (de snelvoetige —), *de dapperste der Grieken voor Troje.*
 Aesculap'ius, Esculaap, *god der geneeskunde.*
 Agamem'non, *koning van Mycene en, met Menelaus, zijn broeder, de aanvoerder der Grieken voor Troje.*
 Agla'ia, *de jongste der drie Gratiën.*
 A'mor, zie Cupido.
 Andromache, *gemin van Hector.*
 Apol'o (zoon van Jupiter), *god van zang en snaarspel, herdersgod, zonnegod.* Ook is hij *de straffende god (boog en pijl) en de redende god (vader van Esculaap).*
 Argonaut'en, *de helden, die (± 1270 v. C.) onder Jason naar Colchis voeren om het gulden Vlies te halen.*
 Ar'gus, *de alziende, met honderd oogen.*
 At'las, *reus die de aarde torst.*
 Auro'ra, *de rozenvingerige godin des dageraads.*
 Bac'chus, *de god des wijns.*
 Bello'na, *godin van den oorlog, zuster van Mars.*
 Calli'ope, *muze van 't heldendicht (met was-tafels en stift).*
 Cer'berus, *de driekoppige heihond, bewaker van 't Elysium.*
 Ce'res, *de godin van bloemen en kruiden, koren en brood.*
 Cha'ron, *de veerman in de onderwereld, aan den Styx.*
 Cli'o, *muze der geschiedenis (met papierrol).*
 Cu'pido, *god der liefde, zoon van Venus. Hij draagt boog en pijl.*
 Cyclo'pen, *reuzen der onderwereld.*
 Dia'na, *godin der jacht, der maan en van den nacht.*
 Ely'sium, *de Elize'sche velden, verblijf der gelukzaligen.*
 E'rato, *muze van het minnedicht en der mimiek (met de lier).*
 Euter'pe, *muze der herpoëzie (met dwarsfluit).*
 Fa'ma, *godin van het gerucht (de Faam).*
 Flo'ra, *godin der bloemen en der lente.*
 Fortu'na, *godin van 't geluk.*
 Fu'riën, *de drie wraakgodinnen.*
 Ganyme'des, *de schenker van de goden.*
 Gra'tiën, *de drie godinnen der bevalligheid (Euphrosine, Aglaia en Thalia).*
 Harpij'en, *kwelgeesten met vleugels en klauwen van gieren.*
 He'be, *godin der jeugd en schenker der goden.*
 Hec'tor, *de dapperste der Trojanen.*
 He'lena, *gemin van Menelaus, door Paris geschaakt.*
 He'cuba, *gemin van Priamus.*
 Her'cules, *de nationale held der oude Grieken, beroemd om zijn 12 werken.*
 Iris, *godin der goden; de regenboog is haar brug.*
 Ja'nus, *bij de Romeinen de god van 't menschelijk lot en van de zaken van oorlog; hij opent den dag, het jaar en de jaargetijden; Nieuwjaarsdag was hem gewijd, en de eerste maand draagt zijn naam.*
 Ja'son, *aanvoerder der Argonauten.*
 Ju'no, *gemin van Jupiter; de pauw is haar gewijd.*

Ju'piter, *opperste der goden, de algoede en almachtige; hij beschikt over donder en bliksem, en andere verschijnselen; de arend is hem gewijd; deze draagt de bliksems in zijn klauw.*
 Lycu'r'gus, *wetgever der Spartanen (± 880 v. C.).*
 Mars (Mavors), *god des oorlogs, de schutsgod van 't Rom. volk. Maart was hem gewijd.*
 Medu'sa, *een der drie schrikgodinnen, ge-vleugeld monster met ijzeren klauwen.*
 Melpo'mene, *muze van het treurspel (met masker).*
 Menela'us, *broeder van Agamemnon.*
 Mercu'rius, *god van den handel en der re'zigers.*
 Miner'va, *godin der wijsheid en kennis, der dapperheid en kracht, der kunsten en wetenschappen.*
 Mi'nos, *koning van Creta, rechter in de onderwereld.*
 Mu'zen, *godinnen van kunsten en wetenschappen; negen in getal.*
 Ne'mesis, *de godin der gerechtigheid, wreekster van de deugd, vervolgstster van misdrijf. (De wrekende Nemesis.)*
 Neptu'nus, *god der zeeën of oceanen.*
 Nes'tor, *de oudste en wijste der Grieksche vorsten voor Troje.*
 Nim'fen, *merisjes, godinnen van lagere rang: zee-, rivier-, bron-, berg-, dal-, boomnimfen.*
 Ora'kel, *godspraak (tempel), als te Dodona (Jupiter), te Delphi (Apollo).*
 Or'pheus, *de aloude Gr. zanger en dichter, met een gouden lier (van Apollo).*
 Pan, *de leelijke veld- en boschgod, met horens en bokspooten.*
 Plu'to, *god van de onderwereld, gever van rijkdommen.*
 Polyhym'nia, *muze der hymnen (lofzangen).*
 Pomo'na, *godin der boomvruchten.*
 Pri'amus, *de oude koning van Troje.*
 Sa'ter, *boschgod.*
 So'lon, *wetgever der Atheners (± 640—550 v. C.).*
 Styx, *rivier, die de onderwereld negenmaal omvloeit.*
 Tar'tarus, *onderwereld, verblijf der onzaligen.*
 Terpsi'chore, *muze van de rijdansen en 't koor-gezang (met de lier).*
 Thali'a, *muze van 't klucht- of blijspel en 't herdersdicht (in handen een masker; met klimopkrans).*
 The'mis, *tweede gemalin van Zeus (Jupiter). [Meta was de eerste en Hera (Juno) de derde], moeder der Horen (godinnen van weer en jaargetijden) en der Parcen (Schikgodinnen); bij Homerus de godin van recht en billijkheid. Zij had voor Apollo het orakel te Delphi. Zij wordt voorgesteld (b.v. in rechtszalen) met blinddoek, weegschaal en zwaard.*
 Ura'nia, *muze der sterrenkunde (met hemelbol).*
 Ve'nus, *godin der schoonheid.*
 Ves'ta, *godin van den huiselijken haard.*
 Vulca'nus, *Vulcaan, god van 't vuur en van de smeden.*
 Ze'phyrus, *de W.-wind als god.*

1) Zie verder: *Beknopt Handwoordenboek der Grieksche, Romeinsche en Noordsche mythologie*, door M. J. KOENEN en Dr. E. EPKEMA. Groningen, J. B. WOLTERS, prijs f 0.65.

